

שאלה א נשאלתי על מי שגרש את אשתו ע"מ שלא תנשא לשמעון לזמן קצוב אם יוכל
ראובן המגרש לבטל התנאי ותוכל להנשא לשמעון ומפני שיש שתי תשובות להרי"ף
ז"ל בענין זה נר' לפי פשטן סותרת זו את זו בא' מהן כתב שאינו יכול לבטל ובא' שיכול
לבטל וכן בתשובות הרא"ש ז"ל ב' תשובות נראות סותרות פירצא באלה נוח וישר בעיני
לדקדק בישובן ואחר זה אחזור לשאלת החכם השואל ודורש לעצמו ומביא אלו
התשובות מכוננות לדרישו: ואומר פי יש ג' מיני בטיול בענין הגט שניתן על תנאי בטיול
הגט עצמו בפ' ובטיול התנאי בטיול הגט ובטיול התנאי בקיום הגט וענין בטיול הגט
עצמו בפ' הוא פשאומר הרי את מגורשת ממני אם יהיה כף או לא יהיה שאין הגט חל
עד שיתקיים התנאי ולפי' יש לבעל לבטל הגט כל זמן שלא נתקיים התנאי או להוסיף
על התנאי או להתנות תנאי אחר וכמ"ש הרמב"ם ז"ל ראש פ"ח ואם התנ' במעכשיו או
ע"מ אינו יכול לבטל הגט ולא להוסיף על התנאי וכמ"ש שם וכתב הרב בעל מ"מ שזה
מוספם מפל הפוסקים חוץ מבעל העיטור שכ' שאפילו בע"מ יכול לבטל תנאו ולהתנות
עליה תנאי אחר כו' וכבר הכריעו הרמב"ן והרשב"א פדברי רבינו בראיות ברורות ע"כ
ובא"ה ובאדם ובחנה הביאו דברי הרמב"ם ז"ל: ובטיול התנאי בטיול הגט הוא פשהתנ'
עליה במעכשיו או ע"מ ורצו שניהם ובטלו התנאי בטל הגט פגון שהתנה עליה שיתן
לו ק"ק זוז או שתשמשו או תניקי כו' ואח"כ הספימו שניה' לבטל תנאי זה ושיהיה הגט
בטל פנין שלא ניתן הגט לחלוט' ואפתי אגידא ביה אם לא תקני' התנאי יכולים שניהם
לומר פנין שהגט תלוי ועומד עד שיתקיים התנאי אין אנהנו רוצי' שיתקיים אלא שהגט
יהיה בטל ואם לא היתה רוצה האשה לבטלו אעפ"י שהאשה מתגרשת בע"כ לא היה
יכול הוא לבדו לבטל התנאי כדי שיהיה הגט בטל שהרי נתנו במעכשיו או ע"מ ואינו
יכול לבטלו דדוקא התנאי יוכל לבטל כמו שפירש אח"כ לא הגט פנין שנתנו כבר וזכחה
היא שהיא מתגרשת פשתרצה לקיים התנאי אבל אם הספימה היא ג"כ שלא תקיים
התנאי ושיהיה הגט בטל מינה ומינה תסתי' בטיול הגט מינה שאינה רוצה לקיים התנאי
ומינה שפנין שהיא אינה רוצה לקיים התנאי אעפ"י שבידה עדיין לקיימו הרי היא
פנותנה לו רשות שיבטל הגט שלא היה בידו לבטלו פדאמר אלא בהסקמת' משא"כ
פשמגרש' לחלוטין בלי שום תנאי שאעפ"י שתאמר היא שהיא רוצה שיהי' הגט בטל
שהיא יבטלנו לאו כל פמינייהו פנין שנתגרשה כבר לחלוטין אלא שיתחזור לקדש' וזהו
שכתב הר"ן ז"ל פ"ק מי שאחזו על פרכא דליחוש שמה פייס שכתב הרמב"ן ז"ל שהנותן
גט לאשתו אעפ"י שאמר לה מעכשיו אם התנ' עליה תנאי ובטלוהו בפני שנים בטל הגט
שאין התנאי פלום מאחר שיבטלו אותו ואינו רוצין שיהיה גט וכו' ודוקא פשהספי' היא
פבטולו הא לאו הכי לא וכו' שלא פדברי מי שפיר' פנין שעל תנאי ניתן ולא נתקיים
עדיין התנאי יכול לבטל ואין זה מחזור כמו שכתב הרי"ף ז"ל בתשובה דכיון שאם
נתקרא כו' הרי זה גט כ"ש שאינו יכול לבטלו וכן כתב רב אחא וכו' אבל פשהסכימ'
היא בטיול התנאי משמע הכא דבטל הגט וכו' ע"כ והינו כמו שכתבתי והר"ן ז"ל תמה
על זה שכתב הרמב"ן ז"ל וכתב דדוקא במתנה להנאתה הוא דאמרי' הכי אבל במתנה
ע"מ שתתני לאו כל הימנה ונר' דדוקא על מה שכתב הרמב"ן אם קבלה עליה שלא
תקיים התנאי וכו' אלא אפי' אמרה אחר כך מתנה אני ומקיימת התנאי כבר נתבטל וכו'
היא שתמה הר"ן ז"ל ולא על מה שכתב קודם ולפי' האומר לאשה ע"מ שתתני לי מאתיים

זו אז רצו שניהם לבטל התנאי הגט בטל כו' וא"כ אפי' לדעת הר"ן ו"ל אפי' במתנה עמה ע"מ שתתני וכו' והסכימו שניהם לבטל הגט בטל כמו להרמב"ן ו"ל ובפ"ט פתב במ"מ שפן הוא דעת הרמב"ם ו"ל ונשפת' הרמב"ן ו"ל ג"כ שזהו דעת רבינו: וביטול התנאי בקיום הגט הוא כשהבעל רוצה לנותר על האשה שהתנה עליה שתתן או תניק או תשמש או שלא תנשא לפלוני ואו' אני מבטל אותו התנאי והגט שנתי ליך יהיה גט כלי שום תנאי תהיה מגורשת לחלוטין וכמו שכתב הרמב"ם ו"ל ספ"ח אינו גט עד שתתן אותו כלי או אותו בגד עצמו או עד שיבטל התנאי ובראש הפרק כתב אם אמר מעכשיו או ע"מ אינו יכול לבטל הגט ולא להוסיף כו' ולא פתב ולא לבטל התנאי דמשמע ד יכול לבטל ומ"ש מ"מ דבר זה מנספם מפל הפוסקים ו"ל חוץ מבעל העיטור ו"ל שכתב שאפי' בע"מ יכול לבטל ולהתנות עליה לא קאי חוץ אלא על להתנות עליו תנאי אחר לא על יכול לבטל התנאי דאפי' לדעת הרמב"ם ו"ל יכול לבטל התנאי כמ"ש ג"כ החכ' השואל: ובתשו' הרי"ף שהביא הרשב"א פ' מי שאחזו דק"ח פתב אם פייסה אותו ומחל לה התנאי הרי הגט קיים כו' וכן הגאונים כמ"ש רבי' ירוחם ו"ל: ועל מה שכתב הרמב"ם ו"ל בסוף הפרק פתב במ"מ ומה שכתב או עד שיבטל התנאי פי' שיכול לומר הרי זה גיטיך כלי שום תנאי ואינו צריך לחזור וליטלו ממנה וליתנו לה וכן פתבו ו"ל ואינו דומה וכו' דמשמע שהגט עדיין בידיה ויכול לומר לה ה"ז גיטיך כלי שום תנאי ואין צריך לחזור וליטלו ממנ' וליתנו לה אבל אם נתקנע הגט או נאבד היה נרא' שאינו יכול לבטל התנאי ואינו שהרי משמע ממה שכתב בראש הפרק שאפי' שהגט אינו בעולם יכול לבטל התנאי דדוקא הגט הוא דאינו יכול לבטל ולא להוסיף תנאי אחר כמו שכתב אבל לבטל התנאי יכול כמו שכתבתי דבסתם איירי הכא בין שהגט בעין או אינו בעין וכמו שכתב אח"כ ואם אבד או נשרף כו' וכן בסוף הפרק משמע דאיירי בין שהגט הוא בעין או אינו בעין שכתב הרי זה גיטיך ע"מ שתתני לי כלי פלו' כו' ואבד כו' אע"פ שנתנה לו אלה בדמיו אינו גט עד שתתן כו' או עד שיבטל התנאי הרי שאמר ע"מ שתתני שר"ל תתני אח"כ ולא קצב לה זמן ואחר כך איבד הפלי כו' משמע דאפי' אחר נתינת הגט פמה ימים שנאבד הפלי כו' אינו גט עד שתתן או שיבטל התנאי אפי' שהגט אינו מצוי כבר ובתשובת הרא"ש ו"ל שיכול לבטל התנאי ותנשא מיד פתב ה"ה בכל תנאי וכו' ומבטלו אח"כ קודם שיתקיים התנאי שהוא בטל דמשמע אפי' אחר זמן דאין הגט בעין ובתחל' השאל' כ' ובתוף הזמן ביטל התנאי והביא ל' הרמב"ם ו"ל דביטול התנאי מועיל: ונחזור לב' התשובות שהביא בעל אדם וחנוה בשם הרי"ף ו"ל שגראה שפותרות זו את זו ואין בהם סתירה פי שתייהן על ענין ביטול הגט או תוספת על התנאי לא בענין ביטול התנאי בקיום הגט שהתשו' הראשונ' היא התשובה שהביא הר"ן ו"ל על ביטול הגט בביטול התנאי שאינו יכול לבטל כשלא הסכימה היא עמו אבל כשהסכימה היא בביטול התנאי משמע דבטל הגט כמו שכתב הר"ן ו"ל והיינו התשובה השני' שהביא באדם וחנוה שאם נתרצו שניהם לבטלו דהיינו ביטול הגט או להוסיף הרשות בידם: ובישוב שתי תשובות הרא"ש ו"ל מצאתי בתשובה לה"ר שלמה בן הר"ש בר' צמח ו"ל שכתב דאע"ג שכתב באותה תשובה דה"ה בכל תנאי שמתנה בשעה שנותר הגט ומבטלו אחר כך קודם שיתקיים שהוא בטל דמשמע לכאורה דבכל ענין הוא יכול לבטל לא היא דכשתדקדק בדבריו לא אמרו ו"ל אלא במתנה עליה בתנאי שהוא בקום עשה כאו' ע"מ שתתני לי מאתים זו

מפאן ועד יום פלו' דאלו באו' ע"מ שלא תשתי יין או שלא תנשא לפלוגי איה הנה אומר
הרב ז"ל ומבטלו אח"כ קודם שיתקין' התנאי הרי אין לקיומו שיעור מוגבל שיתקיים
קודם אותו זמן עצמו עכ"ל ואני אומר דבע"מ שלא תשתי או שלא תנשא נמי אם קוצב
זמן שנה או שנתים אע"פ שאינו צריך לקצוב זמן לדעת הרא"ש אלא לדעת הרמב"ן
ז"ל אפ"ה אם קצב זמן כמו שפתי יתיישב לשון זה אפי' בתנאי שלא תשתי ונלא
תנשא שיהי מתנה בשע' שנותן הגט ומבטלו אחר כך קודם שיתקיים דהיינו קודם הזמן
שקצב לנלא תשתי ונלא תנשא שאז מתקיים התנאי: ויותר הוא ישר בעיני ליישב כי
בתנאי דע"מ שלא תנשא לפלוגי לחוד הוא דכתב הרא"ש ז"ל בתשובה הראשונה דאינו
יכול לבטל התנאי משום דהתנאי נוגע בענין הגירושין שהוא בא להתייר להכל אדם בגט
זה והטיל תנאי שלא תנשא לא' דהוי כתנאי דחוי מפלו' ואפ"ה פינון שהוא בע"מ מיקרי
שפיר פרייתות ומשום הכי פינון שהטיל פכר תנאי זה אין לו פח אח"כ בדיבור בעלמא
לבטל תנאי זה ולומר אני מנותר ליה שנתנשא לפלוגי שנה' פמתירה לינשא בלא גט ולהכי
צריך לחזור ולקדשה ולהתיר' לכ"ע מה שאין פן בשאר תנאים שהוא מגרשה שתהי'
מוותרת לכ"ע בגירושין אלו אלא שמתיל עליו תנאי מחוי שתתן לי או תינק או תשמש
או אם לא אבוא וכו' וכהני תנאי יכול לבטל דכבר נתגרשה בגט להתייר לכ"ע ואתי
דיבור של ביטול לבטל דיבור שדבר בתנאי שהטיל בגט ומעשה הגט קיים ומ"ש פינון
שנתן הגט בתנאי אין יכול לבטלו היינו בתנאי זה לחוד מטעמ' דאמרן ומצאתי בתשובה
זו של הר' שלמה ז"ל שכ' אחר כך והרב בעל העיטור ז"ל באר עוד שעל מנת שלא
תנשא לפלוגי אינו יכול לבטלו דמשמע דבתנאי זה לבד אינו יכול לבטלו והיינו מטעמ'
דאמרן ולפי דרכו במה שתיירץ למעל' בתשוב' הרא"ש פתב דנראה לו דה"ה ע"מ שלא
תשתי יין אכל בעל העיטור לא כתב אלא בע"מ שלא תנשא כמו שהביא שהרי בכל
שאר התנאים סובר הרב בעל העיטור שיכול לבטל התנאי כמו שכתב בא"ה אחר תשובת
הרא"ש ז"ל וכן כתב בעל העיטור שיכול לבטלו כל זמן שלא יתקיים וה"ר שלמה ז"ל
כתב על בעל העיטור וראו' לחוש לדבריו ולהחמיר שהרי בכלל דברי הרשב"א ז"ל היא
סבר' זו ועוד שמתשוב' הרא"ש ז"ל נוכל להעמיד סברא זו ע"כ הרי שהרב בעל העיטור
והרא"ש החמירו בתנאי דע"מ שלא תנשא אעפ"י שבשאר תנאים פתבו שיכול לבטל
ורבי' ירוחם פתב באותו חלק נתיב כ"ד אכל אם התנה ע"מ שלא תנשא לפלוגי הרי הוא
כשאר תנאים ונהי היא מגורשת ולא תנשא לאותו פלו' דמשמע דנהה סבירא לן דלא
הוי כשאר תנאים משום דהו' תנאי נוגע בגוף הגט שבא להתייר לכ"ע ונהה דומיא דחוי
וקמ"ל דלאו הכי הוא וכתב אחר כך ויש מן הפוסקים שכתבו דאפי' בע"מ כלו' שלא
תנשא לפלוגי חיישי' להחמיר והיינו משום דהוי דומיא דחוי דנוגע בענין גוף הגירושין
והר"ן ז"ל ריש פ' המגרש כתב אפשר דלא ע"מ שלא תנשא לפלוגי קאמר דהוא איפא
למימר דכחוי דמי וכתב אחר כך ומוכח מיהא דאפי' ע"מ שלא תנשא לפלוגי אינה
מגורשת עד כאן משמע דיש חומרא בתנאי ולדידן דתנאי דע"מ שלא תנשא הוי תנאי
כשאר התנאים נחמיר בו שלא יוכל לבטלו בדיבור בעלמא כדפי': ונוכל לומר כי אפי'
לדעת הרמב"ם ז"ל ולדעת הרי"ף והגאונים שכתבו שיכול לבטל התנאי היינו בשאר
תנאים ולא בתנאי דע"מ שלא תנשא דלא מישתמיט חד מינייהו לומר בפ' שיכול לבטל
תנאי דע"מ שלא תנשא שהרי הרמב"ם ז"ל לא כתב בפ' ביטול תנאי אלא בספ"ח על

תנאי שהתנה עליה שתתן לו כלי פלוני או כגד פלוני וְהרי"ף ז"ל גם כן לא כתב שאם מחל לה התנאי הגט קיים אלא ע"מ שתתן לי מאתים וזו או שתשמישי אבי כמו שהביא הרשב"א ז"ל והגאונים גם כן לא כתבו דבבטול התנאי חל הגט אלא כגון שאמר אם לא אבוא עד זמן פלו' יהא גט ובטלו תוך הזמן וכמו שהביא רבי ירוחם ז"ל ולא נמצא כפי' מי שיכתוב שיכול לבטל תנאי דע"מ שלא תנשאי ומצאתי הרשב"א שכתב שאין מחילת התנאי ובטולו מועיל אלא בדבר שבממון כו' אבל בשאר תנאי לא ובעל העיטור כ' כפי' שאינו יכול לבטל תנאי דע"מ שלא תנשאי וכן הרא"ש ז"ל כמו שכתבתי ואפ' לומר דהגאונים וְהרי"ף ז"ל וְהרמב"ם יודו גם כן שאינו יכול לבטל תנאי דע"מ שלא תנשאי ולא מצאתי ביטול כפי' על תנאי שלא תנשאי לפלוני אלא מה שהביא החכם השואל מדברי התוספות דבריש פ' המגרש דכתבו שאם רצה יתירנה ליכם וכו': ועתה אבוא אל דבריו א' לא' מה שכתב ונר' שרוב הפוסקים מסכימים שיכול הוא לבטל התנאי ובראשם הרי"ף ז"ל שכ' בתשובה שאפילו התנה בע"מ אם נתרצו שניהם לבטלו או להוסיף על תנאו הרשות בידם לא השגיח במה שכתב כי תשובות אלו אינן ענין לביטול תנאי וקיום הגט כמו שחשב הוא אלא בביטול תנאי בביטול הגט דבשניהם מסכימים בזה הגט בטל וכשאינן מסכימי שניהם לא כמו שהוא פשוט ממה שכתבתי למעלה: גם כל מה שהביא מהרמב"ם ז"ל אינו ענין לנדון שלו פינן שלא כתב כפי' דבע"מ שלא תנשאי יוכל לבטל התנאי ומה שכתב שדעת הרמב"ם פדעת הרי"ף ממה שכתב בעל אדם וסנה וכן כתב הרמב"ם ז"ל אינו אלא הרמב"ן ז"ל שהרי סמוך לזה וכתב ה"מ בדבר שבידו כו' והן דברי הרמב"ן ז"ל ל שהביא הרי"ף ז"ל שם פ' מי שאחזו כמו שכתבתי למעלה: וכתב וכן מוכיחין דברי הרמ"ה ז"ל שהביאו דבריו הריטב"א והטור סימן קמ"ג בדין על מנת שתנשאי לפלו' דאם נתקדשה תצא ולא יחזיר אלא לאחר מיתת הבעל או שיתן לה הבעל גט שני בלא תנאי וכתב הרי שכתב בהדיא שאפ' שהתנה עליו בעל מנת ואפילו נתקדשה לאחר בנתיים שיכול לבטל התנאי בנתינת גט ב' ע"כ ואין זה מבוקשו אלא ביטול תנאי בדיבור בלא חזרת נתינת הגט בדברי הרמב"ם ז"ל שיכול לבטל התנאי בדיבור ולקיים הגט: כתב עוד כי הרמב"ן ז"ל נר' שכן דעתו ממה שפי' בההיא דאמר לה בפני ב' על מנת שתתני לי מאתים וזו וכו' ואין במה שכתב הרמב"ן ז"ל בענין זה שום ראיה לומר שדעתו הוא שיוכל לבטל תנאי הגט בקיום הגט דהתם מייירי דלא מסר הגט בשעת תנאי ראשון וכמו שהביא במ"מ ובאדם וסנה עוד הביא לשון הריטב"א דר"פ המגרש וכתב אחר כך דהריטב"א ז"ל דהוא בתרא' דבתראי קא פסיק ותני דיוכל הוא לבטל התנאי כאלו הדין הנה אצלו מוספם כמנשכל ראשון ולא ראיתי בכל אותו לשון של הריטב"א שיכול לבטל התנאי ולא הזכיר אלא נתינת גט שני בלא תנאי: עוד הביא תשובת הרא"ש ז"ל שאינו יכול לבטל התנאי בע"מ שלא תנשאי ובתשובה אחרת שיכול לבטל התנאי דאם לא אבוא ואמר שאין עולות פהגן ולא גמרי' מינייהו וכתב ואף על פי שאפ' לקיימן בדונק וכו' ואין ממשות בדונק שהוא והוא בלבויל דברים ולא פינן בכל הראיות שהביא אלא במה שהביא אחר כך ממה שכתבו התוספות ריש פ' המגרש שאם ירצה יתירנה ליכם קודם שימות אחיו המת שנשאה דמשמע שיכול להתירה בדיבור אלא שיש טעות במה שכתב דאי כמתנתא דרא"ש דהדר ומקדש לה ומגרש לה בלא תנאי פינן שנשאת לאחר אי הדר ומקדש לה וכו' הרי מחזיר גרושתו משנשאת

שְׁהָרִי מֵה שְׁפָתָבו הַתּוֹסְפוֹת הוּא שְׁאֵם יִרְצָה יִתְרַנֶּה לְיָכֵם קוֹדֵם שְׁיָמוֹת אַחֲיו וְאִי כְּתִקְנָתָא דְהָרָא"ש הָרִי הִיא אֲשֶׁת אִישׁ וְלֹא יִתְפָּסוּ בָּהּ קִידּוּשֵׁין אֱלָא וְדַאי מֵה שְׁפָתָבו הַתּוֹס' שְׁאֵם יִרְצָה יִתְרַנֶּה הֵינּוּ בְּדִיבּוּר דְּבִקְדוּשֵׁין א"א שְׁהָרִי אֲשֶׁה הִיא וְלִיכָא הֵכָא מִחֲזִיר גְּרוּשָׁתוּ מִשְׁנָשֵׁאת כְּמוֹ שְׁפָתָבו הוּא דְּמִחֲזִיר גְּרוּשָׁתוּ מִשְׁנָשֵׁאת הוּא פְּשָׁגְרָשָׁה הַשְּׁנִי אוֹ נִתְאַלְמָנָה וְהוּא מִחֲזִירָה בְּנִישׁוּאִין סוּף דְּבָר הָרִי"ף וְהַרְמַב"ם וְהַגְּאוּנִים ז"ל שְׁפָתָבו שְׁיָכוֹל לְבַטֵּל הַתְּנָאי שְׁהָטִיל בְּגַט לֹא כְּתָבוּ בְּפִי שְׁיָכוֹל לְבַטֵּל תְּנָאי ע"מ שְׁלֹא תִנְשָׂאִי לְפָלוּ' וְהַרְשָׁב"א וְבַעַל הַעֵיטוֹר וְהָרָא"ש ז"ל כְּתָבוּ בְּפִי שְׁבַתְנָאי שְׁלֹא תִנְשָׂאִי לְפָלוּ' אִינוּ יָכוֹל לְבַטֵּל וְהַדִּין נוֹתֵן שְׁנִסְמוּף עַל אֱלוֹ שְׁמַחְמִירִי בְּפִי מִמָּה שְׁנִסְמוּף עַל הַמְּקוּלִים מִמְּשַׁמְעוֹת וְלֹא בְּפִי וּבִס' הַמְּאוֹר לֵה"ר שְׁמוּאֵל סִימָא ז"ל תְּלִמִיד הָרָא"ש ז"ל הֵבִיא ב' הַתְּשׁוּבוֹ' הָאֱלוֹ אִין בְּהֵן סְתִירָה שְׁכַת' דָּאֵם לֹא בָּאֵתִי וְכִיּוֹצֵא בּוֹ שְׁאֵם בְּטֵל הַתְּנָאי הֵגַט קִיָּים אֲכָל אֵם גְּרָשָׁה ע"מ שְׁלֹא תִנְשָׂאִי לְפָלוּ' אִינוּ יָכוֹל לְבַטֵּל דְּגַט גְּמוֹר נָתַן לָהּ בְּלִי שְׁיֹר אֱלָא שְׁהָטִיל בּוֹ תְּנָאי וְכִיּוֹן שְׁבָא הֵגַט לִיָּדָה נִתְגַּרְשָׁה מִיָּד עַת זֶה וְכֵן בַּעַל צְדָה לְדָרָף כְּתָב אָמַר לֹאֲשֶׁה ע"מ שְׁלֹא תִנְשָׂאִי וְכוּ' הָרִי זֶה גַט וּמִתְר' לִינְשָׂא מִיָּד פִּינּוֹן שְׁבִידוֹ לְקִיָּמוֹ וְאִין תִּקְנָה לְהַתִּיר' לוֹ אֱלָא א"כ יִמְדָּשְׁנָה וְיִחְזוֹר וְיִגְרָשְׁנָה בְּסִתָּם וְאַח"כּ בְּסִמּוּף כְּתָב מִי שְׁנָתַן גַּט מִעַכְשָׁיו אֵם לֹא יָבוֹא וְכוּ' יָכוֹל לְבַטֵּל הַתְּנָאי וְתִנְשָׂא מִיָּד שְׁבִבִיטוּל הַתְּנָאי חָל הֵגַט לְמַפְרַע מִשְׁעָה שְׁבָא לִיָּדָה וְכֵן הַדִּין בְּכָל תְּנָאי כו' וְהִנֵּה אֱלוֹ הַחֲכָמִי ז"ל לֹא הִרְגִישׁוּ שׁוּם סְתִירָה בֵּין ע"מ שְׁלֹא תִנְשָׂאִי לְשָׂאֵר תְּנָאִים שְׁיָכוֹל לְבַטֵּלָם וְלֹא נָתַנוּ טַעַם לָמָּה בַּע"מ שְׁלֹא תִנְשָׂאִי אִינוּ יָכוֹל לְבַטֵּל וּבִשְׂאֵר הַתְּנָאִים יָכוֹל לְבַטֵּל נִרְאָה שְׁהִיָּה פְּשׁוּט אֲצֻלָּם בְּפִי הַטַּעַם שְׁכַתְבָּתִי לְמַעַלָּה אוֹ נוֹכַל לֹאמַר כְּפִי מִשְׁמַעוֹת לְשׁוֹנָם הֵא' שְׁכַתְבָּ גְּמוֹר נָתַן לָהּ בְּלִי שְׁיֹר וְהֵב' שְׁכַתְבָּ פִּינּוֹן שְׁבִידָה לְקִיָּמוֹ שְׁדַעְתָּה הוּ' פִּי בַע"מ שְׁלֹא תִנְשָׂאִי אִינוּ יָכוֹל לְבַטֵּל דְּהוּי גַט גְּמוֹר אֱלָא שְׁהָטִיל בּוֹ תְּנָאי וְתְנָאי זֶה אִינוּ כְּשָׂאֵר תְּנָאִים שְׁיֵשׁ בְּהֵם שְׁיֹר בְּגַט שְׁצָרִיף הוּא לְעַשׂוֹת אִי זֶה דְּבָר לְבוֹא אוֹ לְתַת אוֹ הִיא צְרִיכ' לְתַת לוֹ אוֹ לְהַנִּיק אוֹ לְשַׁמֵּשׁ וְכִיּוֹן שְׁצָרִיף לְהַעֲשׂוֹת שׁוּם דְּבָר לְקִיּוּם הֵגַט לֹא מְקַרִי גַט גְּמוֹר וְיָכוֹל לְבַטֵּל כָּל שְׁלֹא נִתְקַיָּים מֵה שְׁצָרִיף שְׁיַעֲשֶׂה אֲכָל ע"מ שְׁלֹא תִנְשָׂאִי אִין כָּאֵן שׁוּם שְׁיֹר שְׁאִינ' צְרִיכָה לְעַשׂוֹת שׁוּם דְּבָר וְאִינִי אוֹמַר הַבְּדֵל שֶׁל קוּם עֲשֶׂה וְשָׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה לְבַד שְׁאֵם כֵּן גַּם ע"מ שְׁלֹא תִנְשָׂאִי שְׁנִי וְע"מ שְׁלֹא תִלְכִי לְבֵית אָבִיךָ וְכִיּוֹצֵא בְּאֱלוֹ הַתְּנָאִים שְׁהֵם בָּשָׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה לֹא הִיָּה יָכוֹל לְבַטֵּל הַתְּנָאי וְלֹא כְּתָב הָרָא"ש וְלֹא הֵם אֱלָא בַע"מ שְׁלֹא תִנְשָׂאִי אִפִּי שְׁיֵשׁ הַבְּדֵל גַּם כֵּן בַּע"מ שְׁלֹא תִנְשָׂאִי מַע"מ שְׁלֹא תִנְשָׂאִי וְכִיּוֹצֵא בּוֹ כִּי אֱלוֹ הַתְּנָאִים אָף עַל פִּי שְׁהֵם בָּשָׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה הֵם תְּמִידִים כִּי לְעוֹלָם צְרִיכָה לְהַשְׁמַר מִלְּשִׁתוֹת יִין בֵּין שְׁתִּנְשָׂא אוֹ לֹא וְכֵן מִהַלִּיכָה לְבֵית אָבִיךָ וְכִיּוֹצֵא בּוֹ וְהִיא קְרוּבָה לְעַבְדוֹר עַל הַתְּנָאי וְלִכְפָּה הוּי הַשְׁיֹר בְּגַט וְיָכוֹל לְבַטֵּלוֹ כִּי הֵגַט הוּא כְּתִלוּי וְעוֹמֵד קִיּוּמוֹ בְּתְנָאי הַהוּא מֵה שְׁאִין כֵּן בְּתְנָאי דַּע"מ שְׁלֹא תִנְשָׂאִי שְׁאֵחַר שְׁתִּנְשָׂא לְאַחַר אִינָה צְרִיכָה לְהַזְהֵר שְׁלֹא תִנְשָׂא לְאוֹתוֹ פְּלוּ' שְׁהָרִי הִיא נְשׁוּאָה וְגַם קוֹד' שְׁתִּנְשָׂא לְאַחַר וְאַחַר שְׁתִּתְגַּרֵּשׁ אוֹ תִתְאַלְמַן מִמֶּנּוּ אִין בִּיָּדָה לִינְשָׂא לְאוֹתוֹ פְּלוּנִי אֵם הוּא לֹא יִחְפּוֹץ בָּהּ לְכַף הוּי הֵגַט גְּמוֹר וְאִין בּוֹ שׁוּם שְׁיֹר וְאִין תִּקְנָה לְבַטֵּל כִּי כְּבָר אִינָה אֲשֶׁתוֹ אֱלָא מִתְקַנַּת קִידּוּשֵׁי וְגִירוּשֵׁי בְּסִתָּם כַּמ"ש הָרָא"ש ז"ל: וְמָה שְׁכַתְבָּתִי לְמַעַלָּה שְׁלֹא כִיּוֹן אֱלָא מֵהִיא דְּרִישׁ הַמְּגַרֵּשׁ בְּתִירוּץ הַתּוֹס' רֵאִיתִי אַח"כּ בְּתוֹס' שְׁאִפִּי בְּזוֹ לֹא כִיּוֹן שְׁלֹא הִקְשׁוּ בְּתוֹסְפוֹת דְּהוּהָ מְצִי לְמִתְנִי י"ו אֱלָא לִס"ד דְּר' אָבָא כו' וּבִירוּשְׁלָמִי פְּרִיף לָהּ וְלִתְנִי י"ו נְשִׁים לְר' אֱלִיעֶזֶר כו' וְע"ז תִּירְצוּ בִירוּשְׁל' תִּירוּץ אַחַר

ומה שתימצו התוס' אי נמי תמן התוך' אסרת' ואין לה היתר להתייבם כו' אבל בא"א דאיסור תלוי במגדש שאם יתירנו' ליתבם כו' נר' דהוא פי' אחר על תירוץ דירושלמי והיינו לר' אליעזר דסבר דחויז לא הוי שיור ומשו"ה פי סבר נמי דיכול להתיר התנאי אבל לדין בע"מ לא יוכל להתיר התנאי אפי' לתירוץ זה ויצא לנו מכל זה שלא נמצא עד עתה שום פוסק שיאמר בפי' שיוכל הבעל לבטל תנאי ע"מ שלא תנשאי לפלו' ואין להקל ח"ו בענין זה ולא לסמוך על שום הוראה כ"א מהמנמחה ומחוקק בפי הדור כי המורים מרובים והמאירים ובני עליה מועטי' עד אשר ימלא הארץ דעה איכל"מ נאם המבי"ט: שאלה ב בפני באו לדין ר' אברהם רואנו עם ר' עזריאל ותבע ר' אברהם שצבת א' של גוזזים שיש לו תחת ידו של ר' עזריאל שלקח מבנו של איש מולאדור למשכון והוא של ר' אברהם הנז' ור' עזריאל טען שאינו יודע שום דבר רק כי בנו של איש מולאדור נתן לו למשכון ואמר לו שהיא שלו ולפי שהוא אנון ואין לו חזקה במה שבדורו אמרתי לר' אברהם שביא עדים שהוא שלו וראה עתה בידו של ר' עזריאל הנז' ויתנונו לו מיד דלא גרע מגברא דאתי מחמתיה פרוך זהו נוסח הפוסק הנז' ולא השלים לכתוב טענות ר' אברהם שטוען שכן האיש מולאדור לקחו לתקנו' ושיש לו עדים על זה וגם יש לו עדים שמפירים אותה שהיא שלו ושתפסו ר' עזריאל מבית בן האיש מולאדור אחר שהלה לו ונ"ל שתיני' להתירו דתניא פ' חזקת ראה עבדו ביד אנון וטליתו ביד פובס א"ל מה טיבו אצלה אתה מכרת לי וכו' לא אמר פלוג בפני אמרת למוכרו וכו' דבריו קיימים ואמרי' בגמ' מ"ש רישא ומ"ש סיפא אמר רבא סיפא ביוצא מתחת ידי אחר וקאמר ליה אחר בפני אמרת לי למוכרו וליתנו מגו דאיבעי אמ' מינה זבנתה פי אמר אתה זבנת גיהליה וזבנתא לי מהימן דמשמע דמשום דקא טען דבפניו אמר לו כו' הוא דבריו קיימי' הא אם אמר הוא אמר לי שמכרת לו או אמר שהוא שלו כמו שטען זה עזריאל בנ"ד לא מהימן וכן כתב בפי' בח"מ סימן קל"ד אבל פשטוען שראובן מכרו לו שאמר שאתה מכרתו לו אינו נאמן ואע"פ שג' דמיירי בעדי ראי' היכא דאיכא עדים שפסרו לאנון ושהפירו שהיה של ר' אברהם אע"ג דלא ראו עתה אינו יכול לומר להד"מ וגם זה עזריאל אינו יכול לומר להד"מ שהרי ראו עדים פשתפס וכמו שכתב שם ואע"פ שפסרו בעדים אם העדים שראו החפץ בידו אין מפירים בודאי שזהו של המערער אלא שנדמה להם בסימניה כמו שלו אם טוען לא נתתי לו מעולם נאמן פינן שאין העדים מכחישים אותו בודאי דמשמע דאם היו מפירים החפץ פי הכא לא היה נאמן לומר להד"מ וגם החזרתיו לא היה נאמן זה פינן שתפסו בשביל חוב שאמר שהיה חייב לו לא היה יכול לטעון החזרתי לה כ"א האנון אמר לו שהיה שלו ונתנו לו למשכון איך יחזור אותו לזה אפי' היה פורע לו מה שאמר שהיה חייב לו האנון לא היה מחוייב לו פינן שאומר שהאנון אמר שהיה שלו דכי ה"ג כתב בתשובה מיימון סי' ל"ב פתרון ראו ר"ל אפי' אין עדים רואי' אותו בשעת תביעה בב"ד אם בשעה אחרת ראו אצלו בעדים ותבעו מה טיבו אצלה וטען אתה מכרתו לי או טענה אחרת פיוצא בה שראוי לעכבו ואין ראוי להתירו לפי אותה הטענה נ"ל דחשיב ראה ואין פאן מיגו שאפילו אם טוען בפני החזרתי לה נר' שלא היה נאמן כדאמר פ' ב' אוחזי' מנה לי בידך והלה אומר אין לי והעדים מעידים שיש לו ויחזר ואמר פרעתי הוחזק כפרו לאותו ממוז עכ"ל וכן כתב במרדכי פ' המקבל בשם ר"י ובנ"ד נמי לא היה יכול לומר החזרתי פינן שאמר קודם בפני עדים

שְׁאָמַר לוֹ שְׁהֵיָה שְׁלוֹ וּנְתַנּוּ לִי מִשְׁכּוֹן וְגַם כִּי הָעֲדִים מִכְחִישִׁי אֹתוֹ וְאוֹמֵר כִּי הוּא תִּפְשׂוּ אַחַר שְׁהֵלֶךְ הָאֲמֹן וְשְׁאָמַר שְׁהֵיָה חַיִּיב לוֹ כִּינּוּן שְׁתִּפְשׂוּ לְמִשְׁכּוֹן לֹא הָיָה מִחֲזִירוֹ וְכִינּוּן שְׁלֹא הָיָה לוֹ טַעֲנַת מַגּוּ חַיִּיב לְהַחֲזִירוֹ לְבַעֲלָיו שְׁאָפִי לְפִי דְבָרָיו לֹא הָיָה יָכוֹל לָתֵת הָאֲמֹן פֶּל שְׁנֵיתָן לוֹ לְתַקְנֹה בְּשָׁבִיל חֹבּוֹ וְלִיכָא בְּזָה מִשּׁוּם תַּקְנַת הַשּׁוּק דְהָנִי כְּפָרַע בְּחֹבּוֹ דְלִית בָּהּ תַּקְנַת הַשּׁוּק וּבִתְרוּמַת הַדִּשָּׁן סִי' שְׁל"ה פְּתַב הַחִילּוּק הַב' שְׁאָם יֵשׁ עֲדִים בְּמִסִּירַת הַפְּקָדוֹן אֲבָל לֹא שְׁוִיָּה רָאָה לְרַב אֶלְפָס וְרַמְבַּ"ם אֵינּוּ נֶאֱמָן הוּאִיל וְיִשְׁעֲדִים שְׁבָא בְּתַחֲלָה בְּיָדוֹ שׁוֹב לֹא מְצִי טוֹעֵן לְקוֹחַ אוֹ נִתּוֹן אוֹ מְמֻשָּׁפֶן הוּא בְּיָדֵי אַע"ג דְּאִית לֵיהּ מַגּוּ דְהַחֲזִירְתִּי ע"כ וְכ"ש הֵכָא דְאִין לוֹ מַגּוּ דְהַחֲזִירְתִּי כְּמוֹ שְׁפַתְבְּתִי אֲלֵא שְׁמָה שְׁפַתְב' לְרַמְבַּ"ם דְּאִינוּ נֶאֱמָן אֵינּוּ כֵּן שְׁהֶרְמַב"ם ז"ל בְּפִי כְּתַב פִּי"ט וְאֶפִּילוּ מְסֵרוּ לְתַקְנֵן בְּעֲדִים הָאֲמֹן נֶאֱמָן שְׁיָכוֹל לֹמַר הַחֲזִירְתִּיו לוֹ: תְּשׁוּבַת הָרַב כְּמַהֲרַ"ר יַעֲקֹב בְּיָרֵב זֹלֶה"ה: שְׁאָלָה ג' לְהוֹדִיעָה דְעַתִּי בְּמָה שְׁפַתְב' הֶרְמַב"ם הִלְכוֹת שְׁגָגוֹת פִּי"ז ז"ל הָאוֹכֵל כְּזֵית חֶלֶב וְכֵזֵית חֶלֶב בְּהַעֲלֵם א' וְכו' דְאָמְרִי בְּמַס' שְׁבַת פֶּרֶ' כָּלֵל גְּדוֹל א"ל מְסַתְּבָרָא בֵּין בָּזוּ וּבֵין בָּזוּ מִחֲלֻקַּת הַלֶּכֶף לֶר' יוֹחֲנָן דִּק"ל כְּנֻתִיָּה אִפִּי' דִּיעָה גְּרִידָה מְחַלְקַת: וְתַמְהַנִּי עַל הֶרְמַב"ם ז"ל הִיכִי מְזַכֵּי שְׁטָרָא לְבִי תִרִי שְׁהָרִי הוּא עֲצָמוֹ פֶּסֶק כֵּן וְאֵעִפ"כ כְּתַב ז"ל אֲכַל שְׁנֵי זְמֵי חֶלֶב בְּהַעֲלֵם אַחַת וְנוֹדַע לוֹ עַל אַחַת מֵהֶם וְחִזַּר וְאֲכַל כְּזֵית בְּהַעֲלָמוֹ שְׁל שְׁנֵי וְהִבִּיא חֲטָאת עַל הֶרְאָשׁוֹן רֵאשׁוֹן וְשְׁנֵי מִתְּכַפְּרִים אֲבָל שְׁלִישִׁי לֹא נִתְּכַפֵּר וְאֶלִּיבָא דֶר' יוֹחֲנָן דִּק"ל כְּנֻתִיָּה אִפִּי' שְׁנֵי נְמִי מִתְּכַפֵּר וְעוֹד אֲנִי מוֹסִיף תְּמִיָּהָ בְּדְבָרָיו דְּאָם אִיתָא דְשְׁנֵי נְמִי מִתְּכַפֵּר שְׁלִישִׁי נְמִי מִתְּכַפֵּר דְהָא אָמְרִי דְרָבָא בְּתַר דְשִׁמְעָה מֵאַבְיִי סְבָרָה וְאִית לֵיהּ גְּרִירָה וְהָרִי הוּא ז"ל עֲצָמוֹ כְּתַב בְּפֶרֶק ז' מֵהִלְכוֹת שְׁגָגוֹת שְׁאָם נֹדַע לוֹ עַל קִצְיָרָה שְׁל זְדוֹן שְׁבַת וְשִׁגְגַת מְלֵאכּוֹת שְׁקִצְיָרָה גּוֹרְרַת קִצְיָרָה וְטַחֲיָנָה שְׁעָמָה וְאִין אֵלּוּ אֲלֵא דְבָרֵי תַיְמָה וְלֹא יִרְדְּתִי לְסוּף דְעַתּוֹ ע"כ לְשׁוֹנָה: תְּשׁוּבָה וְדֹאֵי שְׁאֵלוּ הַפְּסָקִים שְׁפַסֵּק הֶרְמַב"ם צְרִיף וְגַר וְגַר לְהֵלֵם בְּאֹפֶן שְׁלֹא יִהְיוּ סוֹתְרִים קִצְתָם אֶל קִצְתָם שְׁכַפֵּי סוּגִיּוֹת הַגְּמָרָא לִית דִּין וְלִית דִּינָן אֲלֵא שְׁפוּבָר בְּעַל הַגַּמ' שְׁאֵלוּ הַפְּסָקִי סוֹתְרִים זֶה לְזֶה וְאֵלוּ הַהִשְׁגוֹ' שְׁעֲשִׂיתָ עַל לְשׁוֹן הֶרְמַב"ם הִבִּיאוּ הַרִישְׁבַל"י הִלְשׁוֹן אוֹת בְּאוֹת תַּיְבָה בְּתִיב' כְּמוֹ שְׁפַתְבָּת אֲלֵא יִרְאָה שְׁנִזְדַּמְנָה לָהּ גִּסְחָא מְשׁוּבָשֶׁת שְׁפַתְבָּת וְזֶה לְשׁוֹנָה וְאֵעִפ"כ כְּתַב ז"ל אֲכַל שְׁנֵי זְמֵי חֶלֶב בְּהַעֲלֵ' אַח' וְנוֹדַע לוֹ עַל אַחַת מֵהֶם וְחִזַּר וְאֲכַל כְּזֵית בְּהַעֲלָמוֹ שְׁל שְׁנֵי וְהִבִּיא חֲטָא' עַל הֶרְאָשׁוֹן רֵאשׁוֹן וְשְׁנֵי מִתְּכַפְּרִים אֲבָל ג' לֹא נִתְּכַפֵּר וְאֶלִּיבָא דֶר' יוֹחֲנָן דִּק"ל כְּנֻתִיָּה אִפִּי' שְׁנֵי נְמִי מִתְּכַפֵּר ע"כ לְשׁוֹנָ' וּבְנוֹדַאי זֶה טַעוֹת סוּפֵר שְׁלֹא הִיל"ל אֲלֵא אִפִּי' שְׁנֵי נְמִי לֹא מִתְּכַפֵּר וְזֶה פְּשׁוּט: וְעַל דְּבַר מַה שְׁצָרִיף לְעֵינֵי בְּלִשׁוֹן הָרַב לְעֲשׂוֹת בְּאֹפֶן שְׁלֹא יִהְיוּ פְּסָקִיו סוֹתְרוֹת קִצְתָם לְקִצְתָם ג"כ יֵשׁ כְּמָה דְקִדּוּקֵי דְבָרֵי' בְּסוּגִיּוֹת עֲצָמָם וּבְפֶרֶט בְּמַחֲלֻקַּת אַבְיִי וְרָבָא בְּמָה שְׁחַלְקוּ בְּעֵנִין קִצַּר וְטַחֲן כְּגֵרוּגְרַת בְּשׁוֹגְגַת שְׁבַת וְזְדוֹן מְלֵאכ' וְחִזַּר וְקִצַּר וְטַחֲן בְּזְדוֹן שְׁבַת וְשִׁגְגַת מְלֵאכּוֹת וְכו' שְׁבָכָאן הִסְפִּימוּ פְּלֵם בֵּין אַבְיִי וְרָבָא דִּידִיעוֹת אֵינָם מְחַלְקוֹת וּבְמַחֲלֻקַּת ר' יוֹחֲנָן וְרִישׁ לְקִישׁ בְּעֵנִין אֲכַל שְׁנֵי זְמֵי חֶלֶב בְּהַעֲלֵם א' וְנוֹדַע לוֹ עַל הֶרְאָשׁוֹן וְחִזַּר וְנוֹדַע לוֹ עַל הַשְּׁנֵי ר' יוֹחֲנָן אָמַר חַיִּיב שְׁתִּיבִים וְאִי ר' יוֹחֲנָן וְר"ל פְּלִיגִי בִידִיעָה שְׁל קוּד' הַפְּרָשָׁ' א"כ פְּלִיגִי הִלְכְתָא אֵהֱלִכְתָּא דְאֵנָן קִי"ל הִלְכָה פְּרָבָא וְכו' יוֹחֲנָן וּבְכָאן בְּהֶכְרַח הַגְּמוּר יֵשׁ לָנוּ לֹמַר שְׁהִלְכ' כִּר"ל וְשְׁלֹא כִר"י מְפַנֵּי שְׁאֲבִי וְרָבָא הִפְלֵ מוֹדִי' שְׁאִין דִּידִיעוֹת מְחַלְקוֹת כִּר"ל שְׁכָף אָמְרוּ בְּעֵנִין קִצְיָרָה וְטַחֲיָנָה שְׁאֵעִפ"י שְׁנוֹדַע לוֹ עַל אַחַת מֵהֶן שְׁבַתְּטָאת אַחַת מִכְּפָר' אֶת כּוֹלָם וּבְכָאן א"ר יוֹחֲנָן שְׁיִדִיעָה גְּרִידָה מְחַלְקַת לְחֲטָאוֹת א"כ בְּהֶכְרַח גְּמוּר יֵשׁ

לנו לומר שאין הלכה כר' יוחנן וזולת זה תמהתי הרבה על הרי"ט שכתב ואעפ"י כן
כתב ז"ל אכל שני זתי חלב בהעלם א' ונודע לו אחת מהן וכו' והביא חטאת על הראשון
ראשון ושני מתפפרים וכו' ואלקבא דר' יוחנן דק"ל פותיה אפי' שני נמי לא מתפפר
ובתוספו' הקשו שאיך אפשר' שרבא יספור פריש לקיש דהתם בהחולץ אמר רבא שאין
הלכה פריש לקיש אלא בג' מקומות דוקא ואינו זה אחד מהם ומצד זאת הקושיא החליפו
הגרסא שאין זה רבא כי אם רבה רבו של אב"י והביאו ראיה לדברים ממה שבוזו הסוגיא
פתיב רבה קודם אב"י ואם הנה רבה רבו ניקא אבל אם הוא רבא אין דרף הגמרא אלא
להקדים אב"י לרבא וגם לספרים דגרסי' רבא תירצו שמה שאמ' בפ' החולץ דאין הלכה
פריש לקיש אלא בג' מקומות דוקא בדברי הנוהגים בזמן הזה סוף דבר שהתוספות ורבי'
חננאל מצד זאת הקושיא פסקו פריש לקיש ולא פריש יוחנן אבל התמיה הגדולה הוא
על הרמב"ם שפסק שלדעת ר' יוחנן ידיעה גרידה מחלק נאפי' לא הייתה ידיעה בין פעולה
לפעולה אלא אחר כל הפעולות ופסק ג"כ כרב' שהו' סובר שידיעה אינה מחלק: וכ"ש
לדע' תוספו' שהם סוברים שאפילו ידע והפריש קרבן קודם שיידע הפעולה האחרונה'
שאינו מחלק: ועתה אכתוב לה מה שהעליתי במצודתי ומצאתי לי רב למאירי פדי לתרץ
בין אלו הפסקים ואעשה לה הקדמה אחת: דע שלפעמי' בגמרא עושים קושיא א' ומודה
אותה ההקדמה המתירן למקשה נאפילו הכי משיב לו כפי הקדמתו אבל אה"נ שהיה יכול
המתירן להכחיש לו הקדמתו ולומ' שאין קושיתו קושיא: ועם זאת ההקדמ' נתרץ התמיה'
האחרונה' שתמה הרישביל"י מהרמב"ם שכתב ז"ל ועוד אני מוסיף תמיה בדבריו דאם
איחא דשני נמי מתפפר והא אפי' לריש לקיש פפרה מחלקת והל"ל אם הביא חטאת על
הראשון אפילו שני לא מתפפר לדעת כ"ע דכפרה מחלקת וכיון שהבי' חטאת על הראש'
ודאי לדעת כ"ע לשני צריך חטאת אחרת שליש' נמי מתפפ' דהא אמרי' דרבא בתר
דשמעה מאב"י סברה ואית ליה גרידה והרי הוא ז"ל פסק עצמו בפ"ז מהלכות נשגות
שאם נודע לו על קציר' של זדון שפת נשגת מלאכות שקצירה גוררת קצירה וטחינה
שעמה ואין אלו דברי תימא וכו' ע"כ דבריו והאמת שמה שנר' מלשון הגמרא שמי
שיפסוק באכל שני זתי חלב בהעלם אחת ונודע לו על אחת מהן ואכל כזית בהעלמו של
שני שאם הביא קרבן על ראשון שאין מתפפרים על כולם ודאי הוא סובר דלית ליה
גרידה א"כ למעלה בענין מחלוקת קצירה וטחינה לא יאמר קצירה גוררת קצירה וטחינה
שעמה כיון דלית ליה גרידה אבל מי שיספור שקצירה גוררת טחינה שעמה ג"כ בענין
מי שאכל שני זתי חלב ונוד' לו על אחת מהם ואכל זית שליש' בהעלמו של שני ודאי
שאם הביא קרבן על הראשון או על השלישי שיתפפרו כולם הראשון שהביא חטאת
עליו או השלישי יהיה האמצעי מפפר עמהם מפני שהי' בהעלמו והוא יגרוך את האחר
שהיה ג"כ בהעלמו של אותו אחר ואעפ"י שלא היה בהעלם אותו שהובא הקרבן בעדו
וזהו פשוט ממה שהקשו בגמ' ממאמ' רבא למאמ' רבא שבכאן בענין קצירה וטחינה אית
ליה גרידה ובענין אכל שני זתיים בהעלם אחת ונודע לו על אחת מהן ואכל זית שליש'
בהעלמו של שני לית ליה גריד' שכת' במה שאמ' שאם הביא קרבן על הראשון אינו
מתפפר אלא על השני ולמה לא יגרוך השני לשלישי שהיה בהעלמו כמו שהקצירה
גוררת הטחינה שעמה שג"כ יספור בזה הזית השני שיגרוך הזית שהיה בהעלמו ושרבא
כששמע מאב"י שאמ' שהזית השני יגרוך הזית שהיה בהעלמו קפלה רבה והדר ביה

והוא סובר ג"כ שהזית השני יגרוך השלישי ומפני זה אח' שהדר ביה רבא ואית ליה גרידה סבר גם כן שהקצירה יגרוך הטחינה שעמה ולפי זה ראוי לתמוה על הרמב"ם שפסק גרידה בענין הקצירה ואמ' שמתפפר על טחינה שעמה ובענין זתים לא פסק שיגרוך הזית השני לזית שבהעלמו ובגמ' עשו אותם שנים והנר' שעם ההקדמ' שעשיתי יתורץ כל זה שאעפ"י שבגמ' הקשו מרבא לרבא והמתרץ הודה לדבריו והו מפני שרצה להודות לו הקדמתו וכונתו לומר אפי' שאודה לה שהנושאים שנים ואמר לה שאחר ששמעה מאביי קבלה מיניה והדר ביה: אבל האמת הוא שהקושיא מתחלה אינה קושיא ולא דמי כלל שמי שיאמר שהעושה קצירה וטחינה בשגגת שבת אין בכאן אלא מעשה אחד שהשגגה לא היתה אלא כשסבר שלא היה שבת ואין שם אלא מעש' אחד שהוא שגגת שבת אבל באכל שני זתי חלב יש שם שני מעשיות ומפני זה פשאנחנו אומר' שהקציר' גוררת קצירה וטחינה שעמה אין זה גרידה שהכל הוא דבר אחד פיון שנתפפר שגגת שבת כל מה שעשה גם כן מתפפר שהכל הוא מעשה אחד ואין גרידה שהכל הוא א' אבל בענין שני זתי חלב שאכל בהעלם אחד ונודע על הראשון ואכל השלישי בהעלם השני למה יתפפר השלישי בשביל השני והקרפן לא נעשה בשביל השני אלא בשביל הראשון ומפני שהיה בהעלמו מתפפ' הב' וכן כתב המאירי ונ"ל אכל שני זתי חלב בהעל' אחת ונודע לו על אחת מהן ולא הביא חטאתו עדיין ואכל פזית של שלישי בהעלמה של שני הביא קרבן על הראשון שני מתפפ' כו' ואעפ"י ששמוע' זו מתנגדת לראשון' וכמו שהקשו ממנה ומי אית לרבא גרידה כו' והוא על מה שאמ' בנודעה לו קצירה אחרונה שנתפפרה קצירה ראשון' וטחינה עמה והטחינ' הוא קורא גרידה וכאן אמרו שאם נתפפר הראשון שנתפפר השני עמו ואין אומרים שיתפפר השלישי ממילא בכפרת השני שהוא עמו בהעלם אחד עד שתירצו בה לבתר דשמעה מאביי הדר ביה אלמא שאין אתה יכול לפסוק את שתיהן שנוייה דחיקא היא ואין לסמוך עליו שטחינ' והקציר' הואיל ושתיהן בהעלמ' שבת פמעש' אח' אבל ב' זתי חלב שביניה' ידיעה היאם הם מתפפרים ע"י אמצעי הוא והאמצעי אינו מתפפ' מצד עצמו ויש מחליפי מפני זה בפס' זה קצת דברי' ואין צריך בכך וגדולי המסברי' פסקו בדבריו ע"כ לשונו: כבר תירצנו איך נתיישבו הסוגיו' השני' שאינן סותרו' זו לזו ושעש' בטו' הרמב"ם לפסון' כשתייהם עתה נשאר לנו לתרץ איך פסק הרמב"ם כרב' שהו' סובר שידיע' אינה מחלק': ור' יוחנן שסוב' שידיע' לחוד' מחלק' שהו' פסק כרבא שהו' סובר שאם אכל שני זתי חלב שאם נודע לו על הראשון ואכל זית שלישי חלב בהעלמו של שני ראשון ושני מתפפרים שנה' מפאן שידיעה אינה מחלקת לחטאות אם היתה הידיעה אחר מעשה של שתייהן ובכאן פסק כר' יוחנן שאם אכל שני זתי חלב ונודע לו על הראשון ואח"כ נודע לו על השני שצריך להביא שני חטאות א"כ נר' שאלו הפסקי' סותרות זו את זו וכמו שהשיג עליו אלישביליי כתב המאירי שאינן מתנגדות זה לזה שמה שכתב רבא למעלה שהידיעה אינה מחלקת ואפילו הקרבן אינו מחלק שכן כתב הביא קרבן על הראשון הראשון מתפפר וזה המאמ' הוא הפכי וחולק למה שפסקו בגמ' למטה מזה ששם אמרו שלדע' כ"ע פפרה מחלקת לחטאו' ורבא בכאן אמר שפפרה אינה מחלקת שכן כתב ראשון ושני מתפפרים ואפילו שהית' פפרה בין ראשון לשני לכן על כל פני' אנו צריכין לתקן על דברי רבא שלא יחלק על כל העול' ונאמ' שאף על פי שאמר

ונודע לו על אחת מהן לאו דוקא אלא שנודע על שתייהן ולא הביא קרבן אלא על אחת מהן ואעפ"י שפינן שנודע לו שתייהן פאחד אינו צריך לו אלא קרבן אחד מדבר פשוטה לא הנה יודע הדין והנה סובר שאינם מתפרי' אלא בשתי חטאות ומפני זה הביא חטאות אחת על דעת הראשון ומפני זה אמר רבא שפינן שנודע לו בשתייהן פאחד ואינו צריך להביא אלא חטאת אחד אעפ"י שטעה הוא ולא הביא קרבן אלא על הראשון שניהם מתפריים ור' יוחנן הוא מדבר פשיודע בראשון' ולא ידע בשניה ונ"ל של המאירי מי שאכל שני זמי חלב בהעלם א' שאינו תיב אלא בחטאת אחת אם נודע לו על הראשון תחלה וכו' מביא שתי חטאות שהידיעה שביניהם מחלקת וכו' אף כשלא הביא ואפי' כשלא הפריש קרבנו וכו' ואינם בחטאות אחת לבד אלא כשנודע לו שתייהן פאחת וכו' וכתב עוד יש חולקים בפסק זה לומר שאינו פן אלא כשהפריש בידיעה ראשונה אבל כשלא הפריש אין ידיעה שאחר מעשה מחלק' שהרי פסקינו בקצור וטחן כגרוגרת פרבא וא"א להעמיד את שתייהן אלא כשפרי' דברי ר"ל לן דם הפרישה ודברי רבי יוחנן לאחר הפרישה מפל מקום מה הועילו בתקנתם והא רבא אף בכפרה אמר שאינה מחלקת וכמו שאמר הביא קרבן על הראשון ראשון ושני מתפרי' ופירושו אעפ"י שלא נודע לו על השני עד שנתפפר עד שמפרישים זו של רבא כשנודע לו שתייהן פאחת אלא שלא הביא קרבן אלא על דעת הראשון כגון שהיה סבור שאין שני מתפפר בו ומ"מ גדולי המפרשים פסקוה אף בלא הפריש אעפ"י שפסקו זו של רבא שפרי' ממנה שאין ידיעה שאחר מעשה של שניהם מחלקת אלא שאפשר להעמיד את שתייהן על ידי הדחק ויש בה מקום ע"כ דבריו: ואעפ"י שבדוחק גדול תישי' זה הפי' אבל מצד דוחק הענין צריך לסבול קצת דוחק בענין ואע"פ שהרב קצר פה הוא דרכו ליקח לשון הגמרא בלבד ומה שנתפריש בלשון הגמרא תפריש בלשון ואעפ"י שאפשר שלזה כתב בתחלת הפסק הראשון של ר' יוחנן אבל כוונת חלב וכונת חלב בהעלם א' ונודע לו על אחת מהן ואח"כ נודע לו על השני ובגמרא לא אמרו אלא אכל שני זמי חלב בהעלם אחת ולמטה בפסק השני אמר אכל שני זמי חלב בהעלם אחת ולפי דעתו שפינן לזה שכתב המאירי שלמעלה שהוא מדבר שנזכר על האחד תחלה ואחר פה על השני צריך שיהיה הפריש גדול בין הזית הראשון לזית השני ולכן כתב אכל כוונת חלב וכונת חלב מפני שיש הפריש גדול בין אכיל' זה לאכיל' זה ולפי' נזכר על האחד ולא נזכר על השני: אבל למטה שהוא מדבר שנז' בשתייהן פאחת אלא שלא הביא קרבן אלא על הראשון כסבור שאינו עולה קרבן א' לשתייהן לזה אמר שאכל שתייהן בהעלם א' כלו' שלא היה הפריש גדול ביניהם ונזכר מן הראשון ולא זכר מן השני אלא שלזה הפי' מה שאמר בגמרא ואכל זית השלישי בהעלמו של שני לא יתישב בטוב ומפני זה כתב הלישבילי שצריך עיון זהו מה שאפשר לומר בזה הענין לישב אלו הפסקים שבנדאי הוא עמוק מאד נדאי שזו הקושיא היא קושיא גדולה וצ"ע הרבה לתרץ בין אלו השני פסקים ובגמרא אפשר הוא לתרץ בין שני אלה המאמרים בין מאמ' רבא ומאמ' ר' יוחנן בזה האופן שכשאמר רבא אכל שני זימי חלב בהעלם א' ונודע לו על הראשון ואח"כ אכל זית שלישי בהעלמו של שני וסבר רבא שאם הביא חטא' על הראשון ושני גם פן מתפפר מדבר שקודם שהביא החטאת ולא הפריש ידע בשלשם וה"פ נודע לו על הראשון תחלה ובהעלמו של שני אכל זית שלישי ונודע לו על אלו אחרונים ג"כ ובא והביא חטאת על הראשון רוצה לומר שהזכיר

בפיו בשעת ההפְרָשׁ אָנִי רוֹצֵה לְהִבִּיא חֲטָאת עַל הָרֵאשׁוֹן בְּאִנְפִּי זֶה סִבֵּר רַבָּא שְׂרָאשׁוֹן וְשֵׁנִי מִתְּפַר כִּינֵן שְׁהִיּוּ שְׁנֵיהֶם בְּהֶעֱלַם א' אֲמַנְם מ"ש ר' יוֹחָנָן שְׁצָרִיף לְהִבִּיא שְׁנֵי חֲטָאוֹת הוּא כְּשִׁידַע בְּזִית הָרֵאשׁוֹן וְהִפְרִישׁ קֶרְבֵּן וְזֵהוּ מְוַכְרַח לְדַעַת רִש"י אִם נֹאמֵר שְׁמַחְלֻקְתָּ אַבְיֵי וְרַבָּא הוּא קוֹנֵדִים הִפְרִישָׁה וְכִמוֹ שְׁפָתוֹב בְּפִירוּשׁוֹ אֲבָל הִתְמַיְהָא הַגְּדוּלָּה הוּא עַל הֶרְמֵב"ם שְׁנִרְאָה מִלְשׁוֹנוֹ שְׁבִפְסֵק הָרֵאשׁוֹן שָׁל ר' יוֹחָנָן מְדַבֵּר בִּידִיעָה גְרִידָה מְחַלְקָת לְחֲטָאוֹת וּפְסֵק פֶּן וּלְמַט' סְמוּךְ לְזֵה הַפְּסֵק פְּסֵק שְׁיִדִיעָה עִם כְּפָרָה אֵינָה מְחַלְקָת שְׁפָרָה כְּתִיב בְּפֵסֶק הָרֵאשׁוֹן הָאוֹכֵל כְּזִית חֶלֶב וְכִזִּית חֶלֶב בְּהֶעֱלַם א' וְנוֹדַע לוֹ עַל הָרֵאשׁוֹן וְחִזּוֹר וְנוֹדַע לוֹ עַל הַשְּׁנֵי כו' שְׁהִידִיעוֹת מְחַלְקוֹת וְאֵעִפ"י שְׁלֹא הִפְרִישׁ הַקֶּרְבֵּן וּבְפֵסֶק שְׁלֵמֻטָּה אָמַר אֲכַל שְׁנֵי זִיתֵי חֶלֶב בְּהֶעֱלַם א' וְנוֹדַע לוֹ עַל אֶחָד מֵהֶם כו' וְהִבִּיא חֲטָאת עַל הָרֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן וְשֵׁנִי מִתְּפַרִים אֲבָל הַשְּׁלִישִׁי לֹא מִתְּפַר כו' הִבִּיא חֲטָאת עַל הָאֲמָצְעִי שְׁלִישְׁתָּן מִתְּפַרִים מִפְּנֵי שְׁהִרְאשׁוֹן וְהַשְּׁנֵי בְּהֶעֱלַמוֹ שָׁל אֲמָצְעִי: וְכִשְׁיִנְדַע לוֹ עַל הָרֵאשׁוֹן וְעַל הַשְּׁנֵי אֵין צָרִיף לְהִבִּיא חֲטָאת אַחֲרָת נִרְאָה בְּפִי שְׁבִשְׁעָה שְׁהִבִּיא קֶרְבֵּן עַל הָאֲמָצְעִי שְׁעִדִּין לֹא הָיָה יוֹדַע מֵהִזִּית הָרֵאשׁוֹן וְהַשְּׁלִישִׁי שְׁפֶן כְּתִב שְׁאֵין צָרִיף לְהִבִּיא חֲטָאת אַחֲרָת לְכִשְׁיִנְדַע לוֹ מִן הָרֵאשׁוֹן וְהַשְּׁלִישִׁי: וּמִפְּנֵי זֶה תְּמַהֲתִי מֵאֵד מְהֵר"י אֲשֶׁבִילִי לְמָה לֹא הִשִּׁיג הַשְּׂגָה זֹאת שְׁיִוְתֵר גְּדוּלָּה הִיא שְׁאֵיף פְּסֵק הֶרְמֵב"ם הַפָּרָה כָּל הָעוֹלָם שְׁאֶפְּלוּ רִישׁ לְקִישׁ מוֹדָה שְׁכְּפָרָה מְחַלְקָת: וְהִמְאִירִי כְּתִב וְנ"ל מִי שְׁאֲכַל שְׁנֵי זִיתֵי חֶלֶב בְּהֶעֱלַם אֶחָד שְׁאֵינוֹ חֵיִיב אֲלָא בְּחֲטָאת א' אִם נוֹדַע לוֹ עַל הָרֵאשׁוֹן תְּחַלְקָה וְכו' מִבִּיא שְׁנֵי חֲטָאוֹת שְׁהִידִיעָה שְׁבִנְתִּים מְחַלְקָת וְכו' אִף כְּשֵׁלֹא הִבִּיא וְאֶפְּי' כְּשֵׁלֹא הִפְרִישׁ קֶרְבָּנוֹ וְכו' אֵינָם בְּחֲטָא' אַחַת לְבַד אֲלָא כְּשִׁנְדַע לוֹ שְׁתִּיהֵן כְּאַחַת וְכו' וְכְתִב עוֹד יֵשׁ חוֹלְקִי' בְּפֵסֶק זֶה לֹאמֵר שְׁאֵינוֹ כֵּן כו' שְׁאַחַר זֶה אֲבָאָר לְשׁוֹן הַמְאִירִי וְאֵלוֹ הַחוֹלְקִי' שְׁכְּתִב הַמְאִירִי הוּא סְבִירַת רִש"י וְזוּלָתוֹ וּמָה שְׁהַקֵּשׁ עֲלֵיהָ וּמ"מ מָה הוֹעִילוֹ בְּתַקְנָתָם אֵינָה קוֹשִׁיא כָּלֵל כְּמוֹ שְׁכְּתִבְתִּי לְמַעְלָה שְׁבִנְתִּים שְׁהִבִּיא הַכְּפָר' עַל הָא' אוֹ עַל הַב' אוֹ עַל הַג' כְּבָר הָיָה יוֹדַע מְכַל הַשְּׁלִישׁ' זִתִּים שְׁאֲכַל אֲלָא שְׁלֹא הָיָה זֹכֵר בְּפִיו אֲלָא שְׁהָיָה מִבִּיא קֶרְבֵּן עַל הָרֵאשׁוֹן אוֹ עַל הַשְּׁנֵי אוֹ עַל הַג' וְכִמ"ש רִש"י בְּפִירוּשׁוֹ בְּשִׁבְתָּ וְנ"ל הִבִּיא קֶרְבֵּן ט' שְׁכְּשֵׁה־פִירוּשׁוֹ הַזְּכִיר בּוֹ שֵׁם אוֹתוֹ זִית עַכ"ל נִרְאָה בְּפִי שְׁכְּבָר הָיָה יוֹדַע מְכַל הַג' זִתִּים אֲלָא שְׁלֹא הַזְּכִיר אֲלָא שֵׁם זֶה וּלְמַטָּה בְּמַחְלֻקְתָּ ר"י וְרִישׁ לְקִישׁ כְּתִב וְנ"ל וְהָא דְאַבְיֵי וְרַבָּא דְאַמְרִי לְעֵיל וְנוֹדַע לוֹ עַל א' מִהֵן וְחִזּוֹר וְאֲכַל כו' אֲלֵמָא דְחֻדָּא הוּא דְמַחְיִיב אֵי סְבִיר' לְהוּ פְּלוֹגְתָּא דִּר' יוֹחָנָן וְרִישׁ לְקִישׁ בְּקוֹדֵם הִפְרִישׁ אֵינָהוּ דְאַמּוֹר כְּרִישׁ לְקִישׁ א"כ סְבִירָא לֵיהּ דְלֵאחֲרַי הִפְרִישָׁה פְּלִיג וְאֵינָהוּ דְאַמּוֹר קוֹנֵדִים הִפְרִישָׁה נוֹדַע לְשֵׁנֵי וְדַבְרֵי הַפֵּל אֵין חֲלוּקִים חֲטָאוֹת עַכ"ל הָרִי בְּפִי שְׁלִדַעַת רִש"י א"א לְהַעֲמִיד הַהֲלָכָה כִּר"י וְרַבָּא אֲלָא אִם נִפְרַשׁ שְׁאַבְיֵי וְרַבָּא דְבָרוּ קוֹנֵדִים הִפְרִישָׁה וְדַבְרֵי ר"י לְאַחֲרַי הִפְרִישָׁה אֲבָל הַמְאִירִי פִי דִרְךָ אַחֲרָת בְּמֵאמֵר רַבָּא וְהוּא זֶה שְׁכְּשֵׁאמֵר רַבָּא הִבִּיא קֶרְבֵּן עַל הָרֵאשׁוֹן שְׁנֵי מִתְּפַר שְׁלִישִׁי אֵינוֹ מִתְּפַר שְׁהוּא מְדַבֵּר שְׁבִנְתִּים הִבְאָת הַקֶּרְבֵּן עִדִּין לֹא יָדַע מְאֲכִילַת הַזִּיתִים הָאֲחֵרִים וּמִפְּנֵי זֶה חֲלַק עַל הַפְּסֵק שָׁל רִש"י וְהַקֵּשׁ עֲלֵיהָ עַל מָה שְׁאָמַר שְׁדַבְרֵי רַבָּא קוֹנֵדִים הִפְרִישָׁה דְמָה הוֹעִילוֹ בְּתַקְנָתָם וְהָא רַבָּא אִף בְּכְפָרָה אָמַר שְׁאֵינָה מְחַלְקָת שְׁהָרִי אָמַר הִבִּיא קֶרְבֵּן עַל הָרֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן וְשֵׁנִי מִתְּפַר' וּפִירוּשׁוֹ אֵעִפ"י שְׁלֹא נוֹדַע לוֹ עַל הַשְּׁנֵי עַד שְׁנִתְּפַר וְאֵנִי אָמַר חוּץ מִכְבוֹדוֹ שְׁבִנְתִּים הִבְאָת הַקֶּרְבֵּן כְּבָר הָיָה יוֹדַע מְאֲכִילַת ג' הַזִּיתִים אֲלָא שְׁלֹא הַזְּכִיר בְּהִבְאָת הַקֶּרְבֵּן אֲלָא אֲכִילַת הַזִּית הָרֵאשׁוֹן וְכִמוֹ שְׁכְּתִבְתִּי לְמַעְלָה בְּשֵׁם רִש"י אֲבָל מִלְשׁוֹן הֶרְמֵב"ם נִרְאָה לְכַאוּרָה שְׁהוּא

סוֹבֵר כְּדַעַת הַמַּאִירִי שֶׁבְּזִמְנֵן הַבָּאֵת הַקְּרִיבָה עֲדִינָן לֹא הָיָה יוֹדֵעַ מֵאֲכִילָה הַזֹּתִים הָאֲחֵרִי שֶׁכֵּן כָּתוּב וְז"ל אֲכַל שְׁנֵי זֵיתֵי חֶלֶב בְּהֶעָלֵם אֶחָד: ד' שֶׁהַשֵּׁיב לִי מוֹרִינֵנו הָרַב כִּמְהָרַר יַעֲקֹב בְּיָרֵב נִרְ"ו מִדְּמִשְׁק הַחֶכֶם הַמְּעוֹלָה כִּמְהָרַר מִשֵּׁה מְטָרָאֵנִי יִצ"ו כְּתִבָּה הַגִּיעֵנִי בְּאוֹתוֹ הַשְּׁבוּעַ שֶׁעֲבָר וְשֶׁאֵלֶּת מִמֶּנִּי לְהוֹדִיעַךָ דַּעֲתִי בְּאוֹתָם הַשְּׁנֵי דִּיבּוּרֵי וּבְאוֹתוֹ הַדִּין: וְעַתָּה אֲשִׁיבָה בְּקוֹצֵר וְנֹאֲמֵר שְׁמָה שֶׁהוֹקֵשָׁה לָהּ בְּאוֹתוֹ הַדִּיבּוּר שֶׁהִתְחַלְתוּ רְאוּבֵן שְׁמֹכֵר שְׂדָה לְשִׁמְעוֹן בְּאֲחֵרֵי וְזָקֵפוֹ עָלָיו בְּמִלְוֶה וְכוּלֵי מִקְשֵׁי אֲמָאֵי נִקֵּט בְּאֲחֵרֵי וְכוּ' שְׁיִיף אֶפְּלוֹ שְׁלֹא בְּאֲחֵרֵי וְכוּ' ע"כ וּפְלִפְלֵת מֵאֵי אֶפְּלוֹ שְׁלֹא בְּאֲחֵרֵי וְדָהָא יוֹתֵר חֲדוּשׁ הוּא כְּשִׁמְכְרוּ בְּאֲחֵרֵי שְׁיִכּוּלִין לְטַעוֹן הִיתּוּמִים מְטַלְטְלֵי שְׁבַק לָהּ אֲבוּנָא: דַּע לָהּ שֶׁבְּעֵלֵי הַתּוֹסְפוֹת נִשְׁמְרוּ מִקְּוִשְׁיָתָהּ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ וְז"ל אֲמָאֵי נִקֵּט בְּאֲחֵרֵי דְכָל מִיּוֹדֵי דְאֵתָא לְאִשְׁמוּעֵינָן הַשְּׁתָא דְמִצֵּי אֲמָרֵי בְּנֵי רְאוּבֵן לְשִׁמְעוֹן מְטַלְטְלֵי שְׁבַק לָהּ אֲבוּנָא וְכוּנְוַתּוּ לּוֹמֵר שְׁאֵם הָיָה הַחֲדוּשׁ בְּכָאן שְׁחֵיב לְהַחְזִיר לָהֶם הַמְּעוֹת וְדָאֵי הוּא שְׁיִוִּתֵר חֲדוּשׁ בְּמָקוֹם שְׁיִשׁ אֲחֵרֵי וְשֶׁאֵלוֹ הָיָה אֲבִיהֶם קָיִים לֹא הָיָה חֵיב לְהַחְזִיר לוֹ כְּלוּם מִפְּנֵי שֶׁאֲחֵרֵי עָלָיו אֲבָל הַשְּׁתָא שְׁאִין כָּל הַחֲדוּשׁ אֵלָּא לִידַע מָה הוּא שֶׁהֵנִיחַ אֲבִיהֶם אִם הֵנִיחַ הַקְּרָע כָּל זְמַן שְׁלֹא נָתַן הַמְּעוֹת יוֹתֵר חֲדוּשׁ הוּא לְגַבֵּי מִי שְׁמֹכֵר שְׁלֹא בְּאֲחֵרֵי שֶׁמְטַלְטְלֵי הֵנִיחַ וְלֹא קְרָע שֶׁאֲנַחְנוּ יְכוּלִין לּוֹמֵר שֶׁכְּשִׁיחֵי שְׁלֹא בְּאֲחֵרֵי אֵינּוּ חֵיב לְהַחְזִיר לוֹ הַמְּעוֹת מִצַּד מְטַלְטְלִין שְׁבַק לָהּ אֲבוּנָא אֵלָּא מִצַּד שְׁלֹא נִתְחַיֵּב בְּאֲחֵרֵי וְיִרְאֵה שֶׁמִּפְּנֵי זֶה נִקֵּט לְשׁוֹן בְּאֲחֵרֵי דְנֹקָא לְזֶה הַקְּשָׁה וְאָמַר הֵינּוּ יְכוּלִין לְלַמּוּד הַדִּין דְּמְטַלְטְלֵי הֵנִיחַ לָהּ אֲבוּנָא כְּשֶׁלֹּא בְּאֲחֵרֵי דָאֵם נֹאמַר קְרָע הֵנִיחַ א"כ לֹא נִתְקַיְּמַ' הַמְּכִירָה וְאֵינּוּ חֵיב לְהַחְזִיר הַדָּמִים וּמֵאֲחֵר שֶׁאֲנַחְנוּ מְחֵיבֵי אוֹתוֹ לְהַחְזִיר הַדָּמִי וְדָאֵי אֵינּוּ אֵלָּא מִצַּד שֶׁנִּתְקַיְּמַ' הַמְּכִירָה וְלֹא הֵנִיחַ אֵלָּא טַלְטַל שְׁהֵם הַמְּעוֹת וְא"ת שֶׁאֵלוֹלֵי הָיָה שְׁלֹא בְּאֲחֵרֵי חֵיב לְהַחְזִיר לוֹ הַקְּרָע הָא קי"ל לְקַמְן שְׁאֶפְּי' שְׁלֹא בְּאֲחֵרֵי אִם נִתְקַיְּמָה הַמְּכִירָה חֵיב לְקַמְן לְמוֹכֵר עֲצָמוֹ הַמְּעוֹת א"כ הוּא הַדִּין לְיִוְרְשֵׁי וְזֶה אֵינּוּ אֵלָּא מִצַּד שֶׁיֹּאמֵר מְטַלְטְלֵי שְׁבַק לָהּ אֲבוּנָא ע"כ וְמָה שֶׁשֶׁאֵלֶּת בְּדַבּוּר הָאֲחֵר שֶׁמִּתְחִיל רְאוּבֵן שְׁמֹכֵר כָּל שְׁדוּתֵי לְשִׁמְעוֹן וְאֲמַרְתָּ שֶׁאוֹתָהּ הַקְּוִשָׁה הִיא פְּרִיכָא מִמָּה שֶׁנֹּאמַר בְּבָא קָמָא בְּהָאֵי עֲנִינָא גּוֹפִיָה שֶׁכְּשִׁנְיָה עֵדִית בְּאֲחֵרֵי בְּשִׁטְר שְׁנֵי וּמְכַר הַבֵּינוּנִית וְהַזִּיבּוּרִית לְלוֹי דְּאֵתוּ כְּוִלְהוּ וְלִגְבוּ מַעֲדִית דִּידְהוּ וּמִשָּׁם יִרְאֵה וְדָאֵי שְׁאֵינּוּ יְכוּל לּוֹמֵר לֹא נִיחָא לִי בְּהָאֵי תַקְנָתָא כִּינּוּ שֶׁהִיָּתָה תְּחִלַּת תַּקְנָתָם לְתוֹעֵלַת וְא"כ אֵין מְקוֹם לְזֹאת הַקְּוִשָׁה שֶׁעֲשָׂה ר' וְהָאֵמַת שֶׁלְדַעַת ר' הוּא מְפָרֵשׁ הַהֲלָכָה כְּמוֹ שֶׁפִּירְשֵׁתָּ אֵתָה שְׁמָה שֶׁאָמַר לִיגְבוּ כְּוִלְהוּ מַעֲדִית לֹא בָּא לְמַעַט אֵלָּא שְׁאֵינּוּ יְכוּל לְדַחֲוֹתוֹ גַּבֵּי לוי דְּנִדְאֵי אִם רְצָה לְגַבּוֹת מְלוֹי גּוֹבָה זֶהוּ כְּוִנְתָּ ר' אֵלָּא שֶׁצָּרִיף לְהַרְחִיב מַעַט כִּפִּי הַלְשׁוֹן שֶׁלְזֶה הַפִּי יֵשׁ קוֹשֵׁיָא שְׁאֵיף יֹאמֵר לִגְבוּ כְּוִלְהוּ מַעֲדִית הַל"ל אִם יִרְצוּ לְגַבּוֹת כְּוִלְהוּ מַעֲדִית יִגְבוּ אֵלָּא שֶׁהִתְשׁוּבָה הוּא שְׁדַבֵּר בְּעַל הַגְּמָרָא בְּמִצְוֵי שְׁמֵי שְׁיִשׁ בְּיָדוֹ לְגַבּוֹת מַעֲדִי אוֹ מְבִינוּנִי לֹא יֵנִיחַ הַעֲדִית וְיִלְף אֲצַל בֵּינוּנִית אֲבָל אִם יִרְצָה לִילְף אֲצַל בֵּינוּנִי הַרְשׁוֹת בְּיָדוֹ כְּדָאֲמַר' לְעֵיל בְּעַנְיָן זִיבּוּרִית שֶׁאֵע"פ שְׁדִינוּ שֶׁל ב"ח בְּבִינוּנִית אִם רְצָה לִילְף אֲצַל זִיבּוּרִית כְּדִינוּ הַרְשׁוֹת בְּיָדוֹ וְעַכ"ז אֵין אוֹמְרִים בְּגְמָרָא דִּינוּ שֶׁל ב"ח בְּבִינוּנִית וְזִיבּוּרִית אֵלָּא בְּבִינוּנִית דְּנֹקָא דְאֲנָן סְהַדֵּי שְׁמֵי שְׁיִשׁ בְּיָדוֹ לְגַבּוֹת מְבִינוּנִית לֹא יִלְף אֲצַל זִיבּוּרִית אִף ה"נ וְמָה שֶׁאָמַר לְמַטָּה וּמִיָּהוּ יִתְכַּן שְׁאֵם לְקַח עֵדִית בְּאֲחֵרֵי וְקָנָה לוי בֵּינוּנִית מְקוֹדֵם שֶׁבְּזֶה אֶפְּלוֹ בְּשְׁנֵי שְׁטָרוֹת רְצָה מְזָה גּוֹבָה רְצָה מְזָה גּוֹבָה שְׁזָהוּ הַפִּי בְּעֲצָמוֹ שֶׁעֲשִׂינוּ לְדַעַת ר' וְיִרְאֵה שֶׁסְּתֵר כָּל מָה שֶׁאָמַר רַש"י שֶׁלְדַעַת

רש"י אינו יכול לגבות מלוי אלא א"כ קנה באחרונה דע לה לפי דעת רש"י אינו
פדעת ר' בכ"י סג"ו הגמ' אלא שפי' הסוגיית היא כפשטה שמה שאמרו שם ליגבו פולהו
מעידית שקנה שמעון באחרונה דוקא הוא ואינו יכול לגבות מלוי פלל ומה שאמר יתכן
נוכל לומר שפא לחלוק על ר' שהוא סובר שלעולם רצה מזה גובה רצה מזה גובה
ואפילו בשני שטרות לזה פא לחלוק עליו ולומר שפכל החלוקות אינו גובה אלא משמעון
ודוקא פכל אלו התנאים שיהיה עידית באחרון' ושיקנה לוי פל הבינוני' ואם תרצה
לומר שלדע' רש"י עשה זה אעפ"י שהוא דוחק נוכל לדחוק הלשון ולומר שדוקא לא
יגבה מלוי פכל החלוקות אלא פשקנה מה שקנה האחר באחרון' אז יבא לשון הגמרא
כוללת אבל אם לא קנה מה שהיה באחרון' וקנה מה שהיה קודם האחרון' אם היה
זיבורית מה שקנה באחרון' אינו יכול לגבות מלוי וכמו שפכתתי ואמנם בעל הגמרא גזר
אומר שפשקנה לוי פל הבינוני' שיכול לגבות ממנו אם ירצה לא ימצא זאת הגזר' שיהיה
כוללת אלא בשטר א' אבל בשני שטרות אינו נמצא רצה מזה גובה רצה מזה גובה אלא
פשקנה עידית באחרון' וקנה לוי מקודם פל הבינונית ע"כ ומה שישאלת ממעשה שהיה
ראובן רצה לישא אשה ויש לו אח שאינו הגון ורצה האשה שישבעוהו לאותו האח
שאם תפול לפניו ליבום שיחלוץ אותה שיש מי שאומר שזהו דבר שלא פא לעולם וקי"ל
דאין אדם מקנה דבר שלא פא לעולם תשובה דעת הפוסקים ובפרט דעת הרשב"א
והריב"ש שדאפילו למ"ד אין אדם מקנה דבר שלא פא לעולם אם נשבע אעפ"י שאין קניינו
קנין חייב המוכר לקיים שבועתו ונפקא מינה שאם מת אינם חייבים היורשים פיון שאין
הקנין קנין אלא מפח השבועה והביא ראיה ממכירת הבכורה של עשו ליעקב שאע"פ
שהבכורה היתה דבר שלא פא לעולם שנתחייב לקיים המכירה מפח השבועה ובנדון
שלפנינו זה נשבע שאם תפול לפניו ליבום אעפ"י שיהיה דבר שלא פא לעולם חייב
לחלוץ לה מפח שבועתו ואל תשיבני שהוא נשבע לבטל את המצוה של יבום דאפי'
למ"ד מצות יבום קודמת למצות חליצה קי"ל דכל מקום שתוכל לקיים העשה ולא תעשה
לא אמרינן אתי עשה וידחה לא תעשה וה"נ פיון שיכול לקיים השבועה שיש בה לאו
דלא תשא ויכול לקיים העשה במה שיחלוץ אותה חייב לחלוץ אותה ויקיים שבועתו וכן
פכת הרשב"א בתשובת שאלה נאם החותם יעקב בירב: שאלה ה זה כמה שנים שפא
לדי מעשה על שני בעלי חובות בשטר שהיה פתוב בשניהם מטלטלי אגב מקרקעי וירד
הלנה מנכסיו וב"ח המאחר טרף מטלטלי וב"ח הא' רצה להוציא מידו בטענת ב"ח
מאחר מה שגבה לא גבה פדעת הרמב"ם ז"ל פ' עשרי' ור"ח ורפ"ה האי והרי"ף ז"ל
וב"ח שני טוען דכיון שנהגו שלא להגבו' לב"ח ממטלטלי דמכר מפני תקנה השוק כמו
שפכת הרא"ש ז"ל פלל פ' אע"פ שפכתוב בשטר שעבוד מטלטלי אגב מקרקעי הרי הוא
פקונה אחר שהוציא מעותיו על המטלטלים וגם הוא גבה המטלטלי על מה שהיה חייב
לו ויהיה בו תקנת השוק פי פל אלה הפוסקים לא דברו אלא לפי הדין לא לפי תקנה
השוק ונדתי שהדין עם הב"ח מאן' ואית ביה נמי תקנת השוק כמו הקונה מטלטלי'
המשועבדי וכמו שפכת הרא"ש פלל פ"ד תשובה ג' ולפי הדין אפילו מכר מטלטלין ב"ח
גובה מהם כ"ש אם גבאם ב"ח מאחר שהמוקדם מוציא מידו כמו במקרקעי משמע
דקונה וב"ח מאחר שוים לפי הדין ומה שפכת בספר התרומ' שער מ"ג ב"ח מאחר
שתפס מטלטלין מוציאין מידו היינו לפי הדין לא דבר בתקנ' השוק וה"ה לפי תקנת

השוק דלא מפקינן מקונה כמו שכתב אח"כ בתשוב' ד' הכי נמי לא מפקי' מב"ח מאןח' שגבה קודם וכמו שכתב דכב' (נהגו בכל הארץ שאין מגבין לב"ח ממטלטלי שמוכר או נתן הלנה מפני תקנת השוק ואם במה שנתן איפא תקנת השוק כ"ש וכ"ש בב"ח מאןח' דאיפא דררא דממונא דחייב לו הלנה בעל המטלטלין שגבה או תפש ונאפילו לדעת הרשב"א ז"ל דכתב גבי גנב דבמתנ' לא עשו תקנת השוק ונימא נמי גבי נותן משעבדי דלא עשו בו תקנת השוק היינו דוקא גבי מקבל מתנה דאפילו דלא להוי ביה תקנת השוק ליכא חשש דלאו מידי חסרניה אבל גבי בעל חוב מאןח' דהיה חייב לו נמי הלנה שנתן לו המטלטלין המשועבדין ואית ליה דררא דממונא כמו לב"ח הראשון פשיטא דאית ביה תקנת השוק כמו קונה חפץ המשועבד לב"ח דהמנהג פשוט בכל הארצות בזמנינו זה דאין מוציאין מיד הקונה משום תקנת השוק וכן משמע בפסקי ריקנטי סימן תקי"א דב"ח מאןח' עדיף במקבל מתנה ואמר אפילו לא יהיה תקנה השוק במקבל מתנה היינו משום דלאו מידי חסר אבל בב"ח לא פנדאמן וכ"ש להרא"ש ז"ל שכתב דאפילו במקבל מתנה איפא תקנת השוק דפשיטא בב"ח מאןח' דיהא בו תקנת השוק ולפי זה יש תימא כמו שכתוב בח"מ בב"י סימן ס' שכתב ז"ל ואם שעבד לו מטלטלי אגב מקרקעי פתב הרא"ש ז"ל וכו' ודבר פשוט הוא שאין דברי הרא"ש ז"ל אמורים אלא במוכר או משכן הלנה דהתם הוא דאיפא משום תקנת השוק אבל לענין ב"ח מאןח' שקדם וגבה מאי תקנת השוק איפא היקף וכו' וזה דבר פשוט ומבואר וכל דיינא דלא דאין הכי לאו דיינא הוא וטועה בדבר משנה הוא וחוזר ונ"ל שראוי לסלקו מדיין והוצרכתי לכתוב לפי שראיתי מי שטעה בזה והחזיק בטעותו לעשות מעשה כדברי טעותו ואחר שחלקו עליו כל בעלי הוראה עכ"ל ואני אומר אולי טינא היתה לו עם הדיין והוא דכתב דב"ח מאןח' שקדם וגבה מאי תקנת השוק איפא ותקשי ליה במקבל מתנה מאי תקנת השוק איפא שהרי הוא עצמו פתב סמוך לזה ג' או ד' שורות דמשמע דסבירא ליה להרא"ש ז"ל דבמתנ' נמי איפא תקנת השוק ושאין פן דעת הרשב"א ז"ל ונשוגגין דעלמא פהרא"ש ז"ל וכדאי הרא"ש לסמוך עליו ועוד שחכמי דורו הכי סבירא להו ועוד דלהרא"ש מוקמינן ממונא בדוכתי' וכו' ע"כ וכיון שפן הוא כדברי הרא"ש מהני טעמי טובא כ"ש בב"ח מאןח' שגבה שייסבן הרא"ש דאית ביה משום תקנת השוק דאם במקבל מתנה דלאו מידי חסר מוקמי' ממונא בדוכתי' כ"ש בב"ח מאןח' דחסר אי מפקי' מיניה דפשיטא דאית ביה תקנת השוק להרא"ש ז"ל כ' למה שם טועה למי שעשה מעשה תקנת השוק בב"ח מאןח' ולא תימא דנתן שאני דמדעתא נתן אבל בב"ח מאןח' שגבה ותפש שלא מדעת הבעלים לא להוי תפיסה דלא היא דכיון שהיא חייב לב"ח ותפס בעד חובו עדיפא תפישתו ממה שנתן הוא לאחר שלא היה חייב לו שום דבר והפקיע זכות מי שהיה חייב לו כ"ש דמאי דאמרי' מה שגבה גבה או מה שגבה לא גבה לא שניא גבה מדעת הבעלים או תפש שלא מדעתו וא"כ למה שם טועה למי שעשה מעשה תקנת השוק בב"ח מאןח' ושראוי לסלקו מדיין וכיון שהרא"ש סובר פן אין טועה העושה מעשה כדבריו ודיין מןמחה הוא ומה שכתב שטעה בדבר משנה שגגה היתה מלפניו וטעה בדבריו שכתב הוא מיד דברי הרא"ש הך מה שכתב קודם שהיה טעות וא"א אלא שא' משני פני' שכתבתי היו או ניים או טינא ומה שכתב שחלקו על מי ששם אותו טועה בדין שהוא כל בעלי הוראה הוא דבר בדוי מלבו והאל יהפוך לבנו לעבודתו המבי"ט: שאלה וראובן היה ש"מ וצנה

מחמת מיתה שבעשנר' פרחים מנכסיו הוא מסלק סילוק גמור כל יורש וכל טוען שבעול' שלא יהיה לו על נכסי עזבונו שום זכות ושום תביעה וכו' לא משום ירושה וכו' וצנה עוד שבית פלוני נותן במתנה לדודתו אחות אמו לה ולזרעה ואם לא תשאיר לה זרע יהיה הבית הנז' מעכשיו לבני אחיה פלו' נ"ע שהיא דודו של ראובן ושאר הבת' יהיו במתנה גמורה לפלו' א' מבני דודו נ"ע הנז' אחי אמו ואם ח"ו יפט' זה בלא זרע יהיה אחרי מעכשיו לאחיו השני ואם ח"ו יפטר גם זה מבלי זרע יהיו אחרי מעכשיו לאחיו הג' ונפטר הראשון עוד צנה שידור בבתים כל ימי חייו יורנו רבינו אם צונאת ראובן הנז' היא קיימת כמו שצנה הוא: תשובה כל שנתן למי שאינו ראוי לנורשו בלשון מתנה המתנה קיימת אפילו שלא הניח שום דבר ליורש דלא בעי שיור במתנת שכיב מרע כמו שכתב הרא"ש בתשוב' פל"ס"ג וכדמשמע במתני' ר"פ י"ג דתנן הפותב נכסיו לאחרים והניח את בניו מה שעשה עשוי וכו' וכפשטא דעובדא דיונתן בן עוזיאל התם וכ"ש בנ"ד שהניח ליורש עשרה פרחים ומה שאמר שהוא מסלק סילוק גמור כל יורש בי' פרחים לא הוי כאומר לא ירש פלו' אלא כף.

וכן כת' הטור בשם הרמ"ה דאינו כלום דהכא לא אמ' בפ' לא ירש ולשון סילוק משמע גמי ממתנה כמו שכתב כל יורש וכל טוען דמשמע אפילו אינו יורש ואפ' יהיה אומר לא ירש ליורש אין מפסיד במה שנתן אח"כ משום מתנה והמתנו' קיימו' ומה שאמר לא ירש אינו כלום יורש מה שישאר מן המתנות והי' פרחים ועוד אני אומר כי לשון סילוק זה פיון שלא הזכיר בפ' שלא ירש הוי כמי שאמר לא יקח בני מנכסי פי אם כף או לא יהיה לו בנכסי פי אם כף דנר' דלא הוי פלא ירש.

ומה שצנה ואמר שנותן הבית לדודתו לה ולזרעה ואם לא תשא' לה זרע יהיה מעכשיו לבני אחיה שהוא דודו אחי אמו הוי כמו שאומר נכסי פלו' כשאין ראוי לנורשו ואח"כ לפלו' שאין לשני אלא ששייר ראשון הרשב"א ס"פ י"ג וכמו שהבי' הרי"ף ז"ל והרמב"ם ז"ל פ' אחרון מהלכו' מתנה וכשהראשון אשת איש כנ"ד ומכרה כשהיא אשת איש הרי הבעל מוציא מיד הלוקח ושני מיד הבעל ולוקח חוזר ומוצי' מיד השני ומוקמי' ליה ביד לוקח כמימרא דאבני התם וכמו שהביא הרמב"ם ז"ל בפ' הנז' וא"כ בנ"ד אם מכרה לא יוציא מידו ולא בעל ולא שני אלא מפני שכתוב בלשון צנואה שנתן הבית לדודתו ולזרעה ואם לא תשאיר לה זרע יהיה הבית הנז' מעכשיו לבני אחיה הרי בני אחיה מוציאין מיד בעל ומיד לוקח פיון דאקני' להו גופא מעכשיו וכדמשמע ממ"ש הרמב"ם ז"ל גפי' עובדא דסבתא וכתב הרב מ"מ ומדברי הרי"ף ז"ל ור"ח ז"ל יש ללמוד שהאו' ואחריה מעכשיו לפלו' אם ירד ראשון ומכר השני מוציא מיד הלוקחות ומה שכתוב בצנואה לה ולזרעה אין הפנונה לה מחצה ולזרעה מחצה כדאמ' בעלמא לאהרו ולבניו מחצה לאהרו ומחצה לבניו אלא שיהנו מן בית זה היא וזרעה לאפוקי בעלה שאם תאמר מחצה לזרעה א"כ בחלק זרעה לא התנה שאחרי זרעה שיהיה לבני אחיה שהרי כתוב שאם לא תשאיר לה זרע יהיה הבית הנז' מעכשיו לבן אחיה שר"ל אם לא תשאיר לה זרע כלום כשתמות יהיה הבית הנז' לבני אחיה שאם תאמר שהזרע שלא זכה בחצי אם מת בחיי האם אביו או יורשיו יורשין אותו כי לא התנה עליהם במוחם שישאר חלקם לבני אחיה ונהרי כתוב יהיה הבית הנז' שגרא' שקל הבית הנז' שנתן לה ולזרעה יהיה אחריה לבני אחיה וא"כ המתנה היא לה ושהנו בזה זרעה והוא כמתנה אריכתא

שלא תפסק עד פלות זרע' וכיון שהתנ' עמה כי מעכשיו יהי לבני אחיה אם תמות בלי זרע בני אחי מוציאי מיד בעל ומיד לוקח כדא': פתוב עוד בצנוא' ושא' הבתי' יהיו במתנ' לפלו' א' מבני דודו הנז' ואחריו מעכשיו לב' ואחריו מעכשיו לג' ואח"פ נפטר הראשון דבר פשוט הוא שהשני לבדו זוכ' בבתים ולא הג' ואעפ"י שראוי הנה הוא ג"כ ליורש את הא' כי שלשתם בני איש א' לא אמרי' הירנשה אין לה הפסק אלא בנותן שנתן למי שראוי לירנשה ואח"כ לאחר אפי' שראוי לאחר ליורש ג"כ את הנותן פגון שני אחים שאם מת הא' יש לו בן בנו ירשנו ולא אחיו שאמר עליו ואחריה לפלוני וכמו שכתב הרב מ"מ ז"ל אבל בג' אחים אלו שמת הראשון פגון שהנותן אמר ואחריו לאחיו הב' הוא לבדו זוכה ולא אחיו הג' אם ישאר זרע לשני עוד פתוב בצנואה שינפה דודו אחי אמו שהוא דוד היתומי' הנז' אחי אביהם בכל הבתים הנז' לדירה כל ימי חייו והקנה לו גוף הבתי' לדירה וכו' גם פרט צנואה זו קיים פגון שהקנה הבית לדירה אבל צריה לתת טעם שנר' שחזר בו במקצת מן המתנה שנתן למעלה ליתומים שנתן להם כל הבתים מתנה גמורה והדירה בהם הוא בכלל המתנה ועתה חזר בו מן הדירה ונתנה לדודם דהויא חזרה במקצת ובעיניו בגמ' פ' מי שמת אי הוי חזרה בכלהו או לאו ואסיקנ' דהויא חזרה בכלהו וא"כ נתבטלה מתנת היתומים מן הבתים ונראה לי בנ"ד שיש ב' טעמים לקיים המתנה הא' דמשמע דמאי דאמרינו דחזרה במקצת הויא חזרה בכלהו היינו פלשחזר אח"כ לתת מקצת ממה שנתן קודם בצנואה הא' וכמו שכתבו המפרשי' על חזרה במקצת דהויא חזרה בכלהו משום דדייתקי מבטל' דדייתקי דהיינו בשני פעמים אבל פשהו' עושה צנואה ומחלק נכסיו בבת א' אעפ"י שחזר ונותן לאחר מקצת מה שנתן לראשון לא הויא חזרה ממה שנשארו לראשון שהוא ידוע שלא חזר בו אלא מאותו המקצת מה שאין פן פשהו' מצנה בפעם אחרת אח"כ ונותן מקצ' מה שנותן בפעם הראשונ' שנר' שמבטל מה שעשה בראשונ' דדייתקי מבטל' דדייתקי פדאמרן טעם ב' שכתוב בצנואה אחר כל מה שצנה בצנואה זו שהוא מצונה מחמת מיתה תהיה שרירא וקיימא אחר פטירתו לעולם הרי שצנה שהמתנה של הבתי' הנכללת בכלל הצנואה שתהיה קיימ' וגם הדירה שצנה לדודו תהיה קיימת וא"כ מתנת גוף הבתים בלא דירה בימי דודו נשארו קיים ואחר דודו יהיה גם הדירה להם וכמו שכתב דאם אמ' בפ' איני חוזר בי אלא ממקצתן דאז נדאי נשארו מקצתן לראשון ה"נ הרי קיים כל הצנואה הפתובה למעלה.

גם נוכל לומר כי אין זו חזרה במקצת פגון שאחר חיי דודם יש להם ג"כ זכות הדירה בבתים הרי היא מתנה גמורה ומה שכתב למטה שדירת הבתים יהיה לדודם כל ימי חייו הוא מפרש כי מה שאמר למעלה שנתנם במתנה גמורה ליתומים הדירה יהיה לדודם כל ימי חייו ואח"כ ישארו להם מתנה גמורה גם הדירה: עוד אפשר לומר כי צנואה זכות הדירה לדודם אינה חזרה במקצת פגון שגוף הבתי' הם לעולם ליתומים והם מתנה גמורה להם.

עוד פתוב בצנואה שמנה את דודו הנז' אפטרופוס על כל הנכסים והמטלטלים שישארו אחר פטירתו לעשות בהם כרצונו ולחלק מהם בתשלומיו כפי מה שיראה לו ע"כ ונראה כי כל מה שנשארו אחר שיתן העשרה פרחים הפתובי' למעלה ליורש וגם שיקח מהספרים הכ"ה פרחים שאמר שהיה חייב לו וכן בתשלומיו מה שירא' לו יהיה כל הנשא' ליורש כי גם שכתוב שיהיה אפטרופוס לעשות כרצונו לפי ראות עיניו היינו

למפנור או להחליף המטלטלים או לשמרם עד שיכולי לקיים כל צוונאתו ומה שישאר
היה ליורש ואעבוי אהסנתא גירי דמוריש ניהו ולא ממאן דאורי פהלקתא ואדרבה רוח
חכמים נוחה הימנו לזן דין אמת לאמתו נאם המבי"ט: שאלה ז פתוב בחדושינן שחדש
הריב"ל ובניו החכמים יצ"ו על דיבור דבריש קודושינן ואין דבר אחר פורתה דיש בדבור
זה קושיא חזקה דתהא אמה העבריה יוצאה בחליצה מק"ו דיבמה דאינה יוצאה בסימני'
ויוצאה בחליצה ושגם זאת הקושלי יש להקשות למה שפתבו התוספת דנעשה יוכיח
מאמה ושפחה וכו' נאני מפרש הדיבור ולא ישאר בו שום קושיא פתר דאסיק גמרא דאין
אשה יוצאה בחליצ' משום דכתיב ספר פרייתן ספר פורתה ואין דבר אחר פורתה הקשו
וא"ת תהא אמה העבריה יוצאה בחליצה מק"ו דיבמה מהאי ק"ו גופא דיבמה יוצא'
בחליצ' גילף לאמה העבריה הכי מה יבמה שאינ' יוצאה בכסף יוצא' בחליצה אמה
העבריה שהוא יוצאה בכסף אינו דין שיוצאה בחליצה ואין לומר אשה תוכיח דאינו
יוצאה בחליצה שאם הייתה האשה יוצאה בכסף הייתה הוכחת האשה טובא דיוצא בכסף
ואינה יוצאה בחליצה והכי נמי אמה העבריה אעפ"י שיוצא' בכסף לא תצא בחליצה
ולכא ק"ו אבל פינון שאין אשה יוצאה בכסף לא אמרי' אשה תוכיח והני ק"ו וכעין זה
נעשה ק"ו מסימני' ומה יבמה שאינ' יוצאה בסימני' יוצאה בחליצה אמה העבריה שיוצא'
בסימני' אינו דין שתצא בחליצה ואם נאמר אשה תוכיח שאינה יוצאה בחליצה אינה
הוכחה דכיון שאינה יוצאה בסימני' אינה יוצא' בחליצ' אבל אמה העבריה שיוצאה
בסימני' דין הוא שתצא בחליצה מק"ו כדא' וכן היינו יכולין לעשות ק"ו בהפך מאמה
העבריה שיוצאה בסימני' ואינה יוצאה בחליצה יבמה שיוצאה בחליצה אינו דין שתצא
בסימני' וכן נעשה ק"ו לאשה שתצא בסימני' פינון שיוצאה בגט מאמה שיוצא' בסימני'
אעפ"י שאינה יוצאת בגט אלא שגראה שאין לעשות שום ק"ו בסימני' לאשה או ליבמה
דזוקא אמה העבריה היא דיוצאה בסימני' שהיא נמכרת בקטנות' ולעולם אפשר לה
שתצא בסימני' פשתגדל ואין אמה אלא בקטנותה אבל אשה ויבמה שרובן הן בגדולות
אחר שעברו הסימני' אעפ"י שאיפשר שתהיה אשת איש ויבמה בקטנות לא שייכי בהו
יוצאה בסימני' פינון דלא שייכי בכל זמן ועם זה לא נשאך' שום קושיא ממה שהקשה
החכם נר"ו לא חזקה ולא חלוש' גם מה שהזכיר גט באמה וכו' שגגה שיצאה בפניו דאין
אמה העבריה יוצאה בגט אלא כשיעדה ואז אינה אמה אלא אשת איש ואינה יוצאה
ביציאת אמה העבריה כדא' בגמרא דף י"ח מהו דתימא לא ליבטלה הלכתא מנה קמ"ל:
השאלה של מעשה הנזירות הנה תמצאנ' סימן ק"י: וכתב הרשב"א ז"ל וישון חרטה
שגור כפי הכל ואין הכל בקיאין כפי' והנכון דחרטה שמתחרט על נדרו מעיקרא ואומר
שלא נדר אלא מחמת פגע ואלו היה לו באותה שעה לבו של עכשיו לא היה נודר וכו'
ע"ד שהוא דאמת לקמיה דרב הונא א"ל לכה עלה פי' עדיין לכה שהיה לה בשעת נדרה
וכו' דכי האי לא חשיבא חרטה דהא ליכא פתחא פינון דאדעתא דהאי צערא נדר א"ל לאו
פלום לא היה לי לב של עכשיו באותה שעה ועל ידי כעסי לא ידעתי בצער זה ולפי' אני
מתחרט מעיקרא ושרייה רב הונא ע"כ ובנ"ד נדר מחמת פגע ואיכא פתחא שאם היה
יודע שהיתה נמשכ' קטטה עם קרובי אשתו אם לא יפנס לביתם לא היה נודר ועל ידי
הפגע לא הרגיש בזה והרשב"א ז"ל כתב על מי שנדר בשעת כעסו שהקניטתו אשתו
וקבל על דעת רבים שלא יבא עם אשתו בבית א' שמתירין לו שאנו סהדי שהרבים

מספיקים לפתחו שלא עשה אלא מחמת כעס וכו' והכא איכא כעס בזמן הנדר שלא היה לבו עליו ואיכ' חרט' ואיכ' נמי פתח דמשוני לי' לנדר כעין טעות דלא בעי התרה אלא מדרבנן ולהכי יתירו לו החר' והנדידיי שקבל ולענין הנזירות שמשון אינו צריך שום דבר פניו שלא חל מדאורייתא דאי הוה נזירו' לחודיה לא הוה בעי התרה אלא מדרבנן השתא דהוי נזירות שמשון דלית ביה התרה דהוה ליה כמאן דליתיה פינו דלא הוי אלא כעין טעות בחרטה ופתחא לא חל מדאורייתא וליכא נזירות שמשון מדרבנן פינו דלית ביה התרה מדאורייתא לא מחמרו ביה רבנן לומר דליחול מדרבנן כשאר נדרים דחגיל מדרבנן משום דיגש להם התרה מדרבנן וכן מה שאמרו לו אח"כ שצריך היתול הוא מה שאמרו שאמו גנבתו אע"ג דלא דמי לנדרים שגגות דסתם נדר פתח מיחא הוי לשוניי כעין נדר טעות דלא בעי התרה אלא מדרבנן כדאמר: שאלה ח בא לידי תופס כתוב' א' ישנ' יותר ממ"ה שנה ועדי' החתומי' ביה וקיום ב"ד על תופס הפתובה ועדיה אלא שהרחיקו הקיום ב"ד מן הטופס יותר משני שטין ועל זה נראה בעיני קצת דינינים לפסול הפתובה וקיומה שלא תגבה ביה האשה המגורשת מבעלה וטופס פתובה זו בידה וגם להוציא מידה קצת פתובה שגבתה כבר מבעלה מפתובה ושמעתי קצת טענותיהם אשר אין בהם ממש ולכן אכתוב מה שנראה לי בהכשר פתובה זו וממילא יבטלו טענותיהם: ואומר כי גם שקיום ב"ד הרחוק יותר משטה א' פסול לא מפני זה נפסל הש"ח ובמקומו עומד דעדים החתומי' על השטר נעשה כמו שצחקרה עדותן בב"ד וכתב רבי' ירוחם נ"ב חלק ח' פסול הקיום אבל לא השטר וא"כ כשאיין הלנה טוען שום דבר על השטר השטר פשר כמו אם היה מקניים דמודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו לקצת מפרשים ולרוב המפרשים דסברי' צריך לקיימו היינו שיכול לומר אמנה כו' אבל אם הודה שכתבו ושהוא חייב לפרוע כנ"ד שהרי הוא כמקניי' וגובה בו קודם מש"ח אחר שעל לנה זה וא"כ מה שאמרו אם הרחיק הקיום ב"ד יותר משטה א' פסול הוא כשפערער הלנה אבל כשאינו מערער הוא אלא שמודה שהוא חייב ואעפ"י שיערער ב"ח המאחר ושטרו מקניים אין בדבריו ממש דכיון דעדים החתומים על השטר כמו שצחקרה עדותן בב"ד דמי ויהי גובין בו מדאורייתא לא תקנו חכמים קיום אלא לזה שיודע וטוען מזונייה הוא נדאי או טענה אחר' ואפ"ה אם יש עדים לקיימו עושין לה קיום אפילו עומד וצונח שלא יקיימוהו ואפילו שלא בפניו אבל כשהלנה מודה בשטר שכתבו וב"ח מאחר אינו יכול לטעון מזונייה או מחל אלא בטענה שפאי פשיט' דלא מהימן ואפ"ה היה טוען בהא נמי לא מהימן פינו שהלנה מודה שכתבו ושלל מחלו שהוא חייב כדאמ' וכשהרחיק הקיום דפסול משום שפאי יחתוך העליון ונעשה שטר ועדיו בשטר א' שהוא פשר השתא שלא חתכו נמי פסול שלא נעש' פתיקון חז"ל ודאי שלא יועיל לקיים העדים אבל השטר בחזקתו עומד ועדיו פשרים פינו שאין הלנה מערער ונ"ל שאם היה בא לפני ב"ד כתב ב"ד שראו עדי שטר פלוני על פלוני מספ' פלוני ושהפירו' חתימותיהם דשטר זה הוה מקניים אפילו אינו כתוב בו הקיום דהוי יותר רחוק מהרחקת שטה אחת משום דהכא ליכא חששא חתיכת ועש"י' שטר ועדיו בשטה א' יותר מזה כתוב הריב"ש שש"דן לפני הר"ן ו"ל תשובת ת"ע אצל ג' הקדמות שאף ב' עדים כותבין עדותן בלא רשות בעל דבר שמפירין החתימות אלא שצריך עוד ב"ד לקבל עדותן מתוך פתכם זה וחותמין ב"ד ונתקיים השט' ע"כ ובהטפסת שטר זה קיום זה הרחוק ב' שורות כתוב בקיום אנו ח"מ הגהנו זה הטופס ומצאנו אותו

מכונן אות באות תיבה וכו' ואם הנה פותב שטר ועדיו באלו השני שטות לא הנה ראית הקיו' לשטר שבקיו' מזכיר טופס ומה שהנה פתוב למעלה לא הנה טופס אלא שטר ועדיו עצמם ולכתיב טופס שטר ועדיו לא חשו ואת"ל דכיון דקיום הוא על תופס חיישי נמי אפתיב טופס אחר וטופס חתימת עדיו במקום הג' שטות חלק אפ"ה אני אומר דלא נפסל טופס השטר של מעלה וטופס חתימתם והוי כשטר חתום עם עדיו ויש לו קיום רחוק דאע"ג דקיו' פסול השטר פשר פדאמרין וקא נמי נניח שאין קיום זה מועיל לקיום החתימות הני סהדי שהטפיסו השטר והעדים וכתבו הגהנו זה הטופס ומצאו אותו מכונן וכו' אתרי מילי מסהדי אלישא דשטר וסד פתוב' כמה היא וזמן כתובת' ואחתימת עדים ואע"ג דקיום לחתימת עדים לא מהני משום ההרחק' טופס השטר עצמו ועדיו הוי כמו שטר שאין בו קיום או שיש בו קיום רחוק דאפתי השטר פשר דמה לי העדים עצמם החתומים ואין חתימתם מקניימת ומה לי טופס השטר ועדיו כי היכי דשטר שאינו מקניימם והלנה מודה בו שחייב לפרוע קיים כדא' הכי נמי טופס השטר ומודה בו הלנה שנה הוא טופס השטר ועדיו הא' ועדיו יהנה קיים ונהרי עדי קיום זה אינם מועילים לקיים החתימות משום ריחוק משום דאינ' מזכירי קיום חתימת העדים ויועילו להודיע כי טופס זה נעתק מטופס גוף השטר וחתימת העדי עצמם אלו וחתימת העדי שכתבו והגהנו היא נפקרת ונהרי הוא כאלו שטר הפתוב' הראשו' הוא עומד לפנינו בלי קיום ב"ד והבעל מוד' שחייב דקיים וגובין בו שהרי בעל מודה שזהו טופס הפתובה ושהעדי הפתובים בטופס היו חתומים בה פתובות ידם בכתיבה עצמה ונ"ל שאם באים לפנינו ב' ב"ח בשני שטרות והמוקד בלתי מקניימם אלא שלנה מודה שכתבו ושעומד ליפרע אין ב"ח המאןחר ומקניימם יוכל לטעון מזוניף הוא או אמנה ושיש קנוניא בין הלנה והב"ח דכל שמודה שכתבו הוי כמקניימם וכדא' פ' ג"פ אמר תנו קיימיה לשטריה ואין צריף לומר לדעת ר"י ז"ל דכתב דלא אמרו קיום שטרו' אלא לגבי בעל דבר שטוען פרי כמו לו' ומוכ' ונותן גופ' שמכחישין את השטר אבל מן היורשים אין צריף קיום ופשיט' דבנ"ד נמי דלא בעי קיום דאי לגבי יורשי דמצו ב"ד לטעון מאי דטעין אבוהון לא בעי קיום כ"ש בב"ח המאןחר אלא אפי' לדעת המפרשי שחולקי' על רבי' יצחק ז"ל והוכיחו מההיא דאמר תנו קיימיה לשטריה דאפילו מירשין לא גבי בשטר עד דמקני' ליה כמו שהבי' נ"י פ"ק ג"ט פשוט וכמו שהוכיחו ג"כ בתוספות פ"ק דמציעה מהא דאמר שמואל יחזיר גבי נפל דשמעי' דבכל שטר אפילו לא נפל כשפא ליפרע בו מן היורשים או מן הלקוחות אעפ"י שאינם יכולים לטעון בברי מזוניף הוא אפ"ה אין מגבין לו חובו עד שיקיים את שטרו שאם אתה אומר כן למה יחזיר דכיון דנפל אתרע לי' ואיכא למיחש שמא מזוניף הוא ואם יחזיר אחר זמן פשיגבה מן היורשים או מן הלקוחות מי ידע דנפל וכו' וכמו שהביא בנמוקי יוסף פ"ק דמציע' אני אומר דדוק' התם בעי קיום דטענינו ליתמי מאי דנהו מצי למטעין אבוהון וכן הלקוחות יטענו בשמא מאי דנהו מצי טעין בעל דבר בברי אבל הקא דאיתיה בעל דבר קמן והוא מודה שכתבו שאינו מזוניף ושלא פרע לו פשיטא דירשין פתר הכי ולקוחות לא מצי טעון כלל ולקנוניא נמי לא חיישי' ואפי' הנה חיישי' לקנוניא בשבועה דליכא קנוניא סגי ועוד דדוקא התם שפא להוציא מחזקת היורשים או הלקוחות בעי קיום ומצו טעני טענת שמא להחזיק מה שהוא בידם או מה שאינו בידם בעל השט' אבל הקא בעל השטר מוקדם מוחזק שגבה כבר בהודא' בעל דבר הוי כמקניימם

לכ"ע ולא מצו יורשים ולא לקוחות לטעון טענת שמא להוציא מידו עוד נ"ל בנ"ד דהוא שטר כתובה דליכא טענת קינוניא דהלכתא פנהרדעי דס"פ ג"פ דאמרי פיון דתנו גבי ערב והקדש ידירנה הנאה תנו גבי לוקח פשמכר נכסיו וגירש אשתו דלא תנו לא תנו כדמפרש טעמיהו רב שרביא בשלמא מקדיש משום רוחא דהקדש ערב נמי מצנה הוא דעבד ולא מידי חסרניה אלא לוקח מפדי מידע ידע דכל חד וחד איכא עליה כתובה אמאי גזיל ונזבין איהו הוא דאפסיד אנפשיה וכתב הרי"ף ז"ל וקנימא לן פותיהו ע"כ ובנ"ד דהוי ב"ח מאןחר לגבי כתובה מוקדמ' הנה ליה למיחש שאחר שיגבה חובו יגרשנו ותטרוף בכתובתה המוקדמת דלא חיישינו דלמא לא מצי לקיומיה ובהודאתו שכתב' תגבה ותטרוף ממנו דלא מצי לטעון מזוניף או טענה אחריתי דשמא פיון שהבעל מודה כדאמר' לעיל וא"כ איהו הוא דאפסיד אנפשיה כמי שקונה קרקע מאיש א' ואין אשתו מודה במכירה דאם תתאלמן או תתגרש תטרוף ממנו אם לא תמצא בני חרי.

וכבר פתבתי כי תופס כתובה זו הוי כגוף הכתובה עצמה ועדים החתומים בה מתיבת ידם אעפ"י שאינה נכרת חתימתן מתוך הקיום מצד הדין מפני ההרחקה וגם שלא פתבו שהפירו החתימות אפ"ה חתימת אותן העדים שכתבו הגהנו זה התופס ומצאנו אותו מכונן וכו' הן גיפרות פה וכבר נעשה קיום ב"ד עליהם וההרחקה אינה פוסלת אלא לקיום ב"ד אבל להחזיק טופס זה ועדיו שהוגה והוטפס מתוך הכתובה ראשונה מהני כי לא פסלו הריחוק אלא בקיום ב"ד והוי כגוף הכתובה ועדיה אלא שאין העדים מקוניימים ודי מה שמודה הבעל שכתבה כדאמרן והגבה לה קצת כתובתה מה שנמצא בידו מקרקעות על שטר כתובה זו ואינם יכולים ב"ח אחרים לומר מזוניף או פיוצא בזה כדפ' וכתב ה"ר ירוחם ז"ל נתיב כ"ו ח"ג מי שהוציא שטר על היתומים או שפא ליפרע שלא בפני לנה ואינו מקניימים יש מי שכתב שלא נטעון בעבורם מזוניף כי הוא מילתא דלא שכיחא וכו' והתוס' פתבו טענינו להו מזוניף הוא עד שיקניימנו וכן בא ליפרע שלא בפני לנה וכן עיקר ע"כ ואפילו לדידהו היינו שלא בפני לנה אבל כשמודה לנה שכתבו ושחייב ליפרע לכ"ע לא מצו למטען פלל: עוד יש למצוא זכות לכתובה זו ממה שכתבו שבודקין בכתובות קרובותיה ומגבין לה באפי' היתה במלנה ע"פ פבר פתב בעל מ"מ שפוב' הרמב"ם ז"ל דקודמת למלנה בשטר המאונחת וכן דעת הרשב"א ז"ל ורבי' האי ז"ל בתשובה באפילו למאן דסבר דאינה קודמת אפ' דהוי' כמלנה בשטר פיון שהוא ידוע שהיה לה שטר כתובה וכ"ש הכא שלא נאבדה שהרי שלחו טופס שלה משלוניקי ולא נודע עתה לאשה זו מקומה איה ונניח שנאבדה הרי פתב הרמב"ם ז"ל פ' כ"ג אבד או גשרף אין פותבי וכו' דמשמע דאם הוא ידוע שלא מחלה ולא פרע דכותבין הרי אנו סהדי על אותה כתובה שהיה סוף שלו מה שכתוב בה ושלא נפרעה ולא מחלה שהרי גבתה מבעלה והויא כאלו כתובה בפנינו כמו הש"ח שנאבד שפותבין אותו כשהוא ידוע שלא נמחל ולא נפרע וכמו שכתבתי במה שהשגתי על פסק חכם א' שהיה מבטל גביית כתובה זו והאל ית' איר עינינו במאור תורתו נאם המביט: שאלה ט יורנו מורנו אם יש התרה לגזירו' שמשון אשר קבלו בזה האופן וז"ל והדיר' הנה דמשק ולא במקום אחר בשום אופן בעול' זמן ט"ו שנה מהיום והלאה וכל הזמן הנז' אין לו פת ורשו' לדור חוץ מדמשק בשום סבה ובשום אופן בעולם אם לא יהיו ברשות ורצון אבי הפלה ואמנם בלי רשותו ורצונו אין לו להחתן הנז' פת ורשות לדור חוץ מדמשק בשום אופן ועיקלה בעולם

ואם ח"ו ידור חוץ מדמשק בתוך זמן הנז' בלי רשות אבי הכלה הנז' קבל עליו הקמתן
דנא להיות נזיר שמשון בן מנוח בעל דלילה שעקר דלתות עזה בכל תנאיו ומשפטיו
פראוי וכן אמ' הקמתן אם אדור חוץ מדמש' תוך הט"ו שנה הנז' בלי רשות חמי אני מקבל
עלי נזירות שמשון בן מנוח בעל דלילה שעקר דלתות עזה ושאקרו פלשתים את עיניו
ואפ' אם עשיתי מודעא או נדר שכל נדר שאדור יהא בטל עתה אני מבטל המודעא ואני
מקבל ומקיים הנזירות בכל תנאיו וחקמרותיו ע"פ היותר חכם שיהיה ויורה לי משפטי
הנזירות עלי לקיימו מבלי שאוכל לומר נזירות בטעות היתה כי לא ידעתי משפטי נזירות
שמשון מפני שאני מקבל בכל חקמרותיו ובכל אשר יורו לי בו המורים על פי התורה:
תשובה נזירות שמשון זה בכל תנאיו בהזכר' בן מנוח בעל דלילה וכו' אין לה שום התרה
אליבא דכולי עלמא ואין להרהר אחריה כי קבלה זו צריף לקיימה ומקבלה עכ"פ ואם
יעבור יתחייב בנזירות שהוא באין מתיר כדאי' במתני' פ"ק דנזיר וכן הסכמת הפוסקי'
כולם וזה אינו צריף לפנים נאם הצעיר הדובר עד הלום למראה עיניו ישפוט ולמשמע
אזניו יוכיח יוסף בן לא"א אברהם בן צאית נב"ח אח"כ בא עדות מדמשק זה נוסחו
במותב תלתא פחדא הוינא כי אתו ג' דמנא הגביר ונעלה כר' קלב פינטו יצו והגבון ונעלה
כ"ר גדליה צמח יצ"ו והמעולה כ"ר עמרם גרשון יצ"ו והעידו בתורת עדות נאמנה איף
היו נמצאי' בשעה שקדש הר' יוסף מחסין יצ"ו את רבקה בת הגבון הר' משה ו' מאור
יצ"ו ובשעה שקראו שטר הפתובה בעת השבע ברכות והם חתמו בשטר הפתובה וראו
איף הקתן ר' יוסף הנז' נטל קנן סודר מיד סופר הקהלות יצ"ו ונשבע בידו לגמור ולקיים
כל הפתוב בשטר הפתובה הנז' והוא הודה לקיים הכל האמנם נדר נזירות שמשון לא
שמעו מפי הקתן כלל והוא הקתן לא הוציא מפיו נדר נזירו' שמשון כלל ולא בטא
בשפתיו שום נזירות כלל וכן סופר הקהלות הקתם הר' משה ברור יצ"ו העיד בתור'
עדות הנז' נטל מיד הקתן הנז' הקנן והשבו' אבל לא הוציא הקתן הנז' נדר ונזירות
שמשון מפיו כלל וכן הקתן הנז' אמר שמעולם לא בטא בשפתיו שום נדר נזירות
שמשון כלל מפיו רק שחתם בכתובה בחתימת ידו כמנהג החתנים ועדי הפתובה הנז'
אמרו שסמכו על הודאת הקתן הנז' בחתימת ידו ועל פן חתמו גם הם ולהיות כל זה אמת
ששמענו מפי העדים הנז' ומפי סופר הקהלות הנז' חתמנו שמותינו פה יום ב' ג' ניסן
הש"כ פה דמשק והפל שריר וקיים: משה ברור יעקב שאלבאדיאל אברהם ו' חיים עוד
טופס אחר לדברשת היקר כ"ר יוסף מחסאן אשר בקש ממנו לשים על ספר קשט אמרי
אמת ענין הנזירו' שמשון הפתוב עליו בשטר השידוכין כששד' את רבקה אשתו ואנחנו
עדים החתומי' מטה אחר החומר' אשר גזר הב"ד להציל נפשנו פתבנו תוכן הדברי'
כהננייתן להיות נקיי' מה' ומישר' והענין איף בי"ו לחדש אדר שנת השכ"ג ליציר' בא ר'
יוסף הנז' ונקר' לפניו טופס השידוכין עם כל תנאיו וחקמרותיו וחקר הנזירו' ושמע כר'
יוסף הכל ואמר קבלתי כל הפתוב עלי ונטל קנן ושבו' חמורה פהוגן לקיים כל הפתוב
ועל זה נסמכנו וחתמנו שמותינו בטופס השידוכין הנז' האמנם לבטא בשפתיו ל' הנדר
כמו שהיה פתוב בשט' השידוכין לא בטא אותו ולא הוציאו בפיו בפנינו וכו' מה שידענו
בענין זה מפי החומר' הנז' ומעשה שהיה כף היה ומה שידענו בת"ע אמת פתבנו וחתמנו
שמותינו פה בחדש ניסן שנת השכ"ז ליציר' פה דמשק וכו' משה ברור יהוד' צהלון טופס
השידוכין אש' בפנקס הסופר בס"ט ובשעת ברכה וכו' בי"ו אדר שני השכ"ג שדף הבחור

הר' יוסף בן הר' אברהם מחסאן את הנצרה רבקה בת הר' משה ן' מאור יצ"ו על אלו התנאים וכו' והדירה הנה דמשק זמן ט"ו שנה בע"ה ולא יוכל לדור חוץ ממנה בשום אופן כל הזמן הנז' אם לא יהיה ברשות אביה ואם ידור קבל עליו להיות נזיר שמשון בכל תנאיו ובכל חומרותיו ועוד קבל עליו כל התנאי וכו' וכל התנאי הנז' הללו קיימו וקבלו עליהם המשדד והמשודקת ואביה פתנאי בני גד כו' ובכל חזיקי סופר ב"ד ובכל חונק ותוקף אשר יסדר ויתקן כל רב ודיין לקיום הגזירות וחזוק התנאים פולם וחומר שטר זה פחומר כל שטרי קניינין ונזירות שמשון ותנאים דנהיגי וכו' והפל בקנין ושבוע' שנשבועו שלשת' כו' משה ברור: מנשה פיג"ו: יהודה צהלין טופס נגד אלו אנו עדים חותמי מטה היינו מצויים בעת שקדש ה"ר יוסף מאחסאן ליצלת חן בתולתא רבקה בת המעולה וכו' ובעת קריאת הפתובה וכשהגיע הקורא לנשבוע חתנא דנא וכו' בא החכם ה"ר משה ברור אצל החתן ה"ר יוסף הנז' לקרות לו כל התנאים הפתובים בכתובה הנז' כדי להשביעו עליהם פדת משה וישראל ואז אמר לו ה"ר משה הנז' אבי המקודשת הנז' תקרא לו, ג"כ הגזירות שקבל בשעת השידוכין על אודות הדירה שגם הוא פתוב שנית פה בכתובה ובפנינו עדים ח"מ עשה פן החכם הנז' ובכלל דבריו הזכיר ענין הגזירות וכן אמר החכם הנז' משה לחתן ה"ר יוסף הנז' ובענין הדירה כבר ידעת הגזירות שקבלת בשעת השידוכין גם עתה מלבד השבועה אתה חוזר ומקבל עליה גזירות כמו שקבלתו אז וכמו שהוא פתוב בשטר השידוכין ועל הפל הודה החתן ה"ר יוסף הגזפר ואמר הין ולראיה וזכות חתמנו שמותינו פה ג' לניסן השכ"ו מנשה פיג"ו.

שלמה יעבץ עוד טופס עדות הן אמת ימצא חתימת ידי בפנקס הסופר על אודות השידוכין של ה"ר יוסף מוחסאן עם אילת אהבים ויצלת חן רבקה בת הנעלה ה"ר משה ן' מאור שנכתבו לפום ריהטא דרף קצרה בהשעמא שנגמרו השידוכין הנז' לקיים הדבר ולמזכרת התנאים שהתנו ביניהם כדי לכותבו אח"כ באריכות פדרף הסופרים ואח"כ בא ה"ר משה הנז' ובד' נסחא סדורה ע"פ החכם כה"ר יוסף ציאח נר"ו ועל פי אותה הנסחא קבל המקבל ה"ר יוסף מוחסאן הגזירות כמו שסדרו החכם השלם הנז' נר"ו אות באות תיבה בתיבה פתבתי הצעיר החתום מטה ובפני החכם ה"ר משה ברור ואז נכתב בארובה כל מה שעבר בפנינו וחתמנו ומשם הועתק ונכתב בכתובה כמו שהיה שם פתוב ואני על משמרת אעמוד' משמרת הקודש באהבת האמת במה שהי' וסדדי במרומי והמעבי' האמת ומשליכה ארצה יגלו שמים עונו ושלם על הפטורי מעיד אני על כל הפתוב בתור' עדות נאמן' נבהל להונה מר ונאנח מנש' פיג"ו: עוד העיד החכם כה"ר יוסף נר"ו שראה הוא השטר חתום מה"ר משה ברור ומנשה פיג"ו בקבלת הגזירות בכל תנאיו כמו שסדרו הוא פן פתבוהו בשטר וחתמוהו: תשובה תשובת החכם השלם על שאלת הגזירות היא שרירא וקיימת אם נתקבל הגזירות כמו שפתוב בשאלה אבל אם לא קבל בפני' ולא בטא בשפתיו הגזירות אינו חל כלל ולדעת אם קבלו בפני' אם לאו נראה שיש איזו הכחשה בעדיות הפתובות למעלה כי בעדות העדים החתומים בכתובה פתוב פי לא בטא בשפתיו החתן שום דבר של גזירות אלא שנטל קנין ושבועה לקיים כל מה שפתוב בכתובה וחתם גם בעדות ה"ר משה ברור ור' יהודה צהלין העידו וחתמו פי לא הוציא ולא בטא בשפתיו שום דבר של גזירות בשעת השידוכין אלא שנקרא לפניו חומר התנאי וחומר הגזירות ושמע ה"ר יוסף החתן הפל ואמר קבלתי כל הפתוב לעיל

עלי ונטל קנני ושבועה חמורה לקיים כל הפתוב: ובעדויות שנר' שהם מכחישים לאלו פתוב פי אבי המקנדישת אמר לסופר תקרא לו ג"כ הגזירות שקבל בשעת הקידושין על אודות הדירה שגם הוא פתוב שנית בפתובה ושעשה פן הסופר והזכיר ענני הגזירות ואמר לחתן כבר ידעת הגזירות שקבלת בשעת השידוכין וגם עתה מלבד השבועה אתה חוזר ומקבל עליך גזירות כמו שקבלתו אז וכמו שהוא פתוב בשטר השידוכין פי הוא הוא עצמו שפתבתי פה בפתובה אות באות כמו שהוא פתוב בשטר ועל הכל הודה החתן ואמר הן זהו עדות מנשה פיגו ושלמה יעביץ ובחתימה אחרת חתם רבי מנשה הגזפר שאחר שנגמרו השידוכין ונכתבו השידוכין בפנקס דרד קצרה פדי לקותבו בארובה פדרד הסופרים בא ר' משה הנז' ובידו גוסחא סדורה ע"פ החכם כמה"ר יוסף נר"ו ושעל פי אותה הגוסחא קבל המקבל החתן הגזירות כמו שסדרו החכם הגזפר אות באות תיבה בתיבה בפניו ובפני החכם הסופר כמה"ר משה ברור ונכתב בארובה ומשם הועתק בפתובה כמו שהיה פתוב שם: הנה שבעדויות הראשונים כתו' שלא הוציא החתן מפיו שום גזירות פלל ובשניים פתוב בשם ב' עדים שהזכירו לו הגזירות שבשעת השידוכין ושעשה היה חוזר ומקבלו כמו שקבלו אז וא' מהם העיד בעדות האחר שהביא רבי משה אבי הפלה גוסחא סדורה וכו' ושקבל החתן הגזירות כמו שסדרו החכם אות באות וכו' בפנינו ובפני הסופר ונכתב ומשם נעתק בפתובה אות באות ולכאורה נראה עדות זה סותר ומכחיש את עדות העדים החתומים שהעידו שלא הוזכר שום גזירות אלא שבועה על כל מה שפתוב בפתובה ואלו הב' העידו שהזכירו הגזירות שהיה מקבלו עתה כמו אז וכן על שעת השידוכין העידו הסופר ור' יהודה צהלון שלא הזכיר החתן גזירות אלא שבועה ור' מנשה מעיד שקבל אז החתן הגזירות כמו שסדרו החכם אות באות:.

וכדי לכונן את העדויות שלא יכחישו אלו לאלו במה שעבר לפניו' בשעה א' ושלא יזכרו א' מהם פזב ואל ימצא בפיהם לשון תרמית בגוף העדות איפשר לפרש פי מה שהעידו הראשונים בפתובה שלא הוזכר ענני גזירות הוא מפי החתן כמו שדייקו הם בעדותם על חתימת הפתובה וכתבו שלא בטא החתן שום דבר של גזירות אלא שנטל קנני ושבועה ולא אמרו שלא הזכיר הסופר ה"ר משה שום גזירות פנרא' שהסופר הזכיר הגזירות כמו שהעידו ר' משה ור' שלמה שהזכיר הסופר ואמר לחתן כבר ידעת הגזירות שקבלת וכו' וגם עתה אתה חוזר ומקבל עליך גזירות וכו' ושעל הכל הודה החתן ואמר הן הנה שהעדים הראשונים העידו על שהחתן לא הזכיר ואלו על הסופר שהזכיר ואין ביניהם הכחשה בגוף העדות אלא שהכחידו הראשונים תחת לשונם מה שהזכיר הסופר וכתבו מה שלא הזכיר החתן והשניים הזכירו מה שאמר הסופר בפי' שהיה מקבל הגזירות כמו שקבל קודם וכן בעדות השידוכין פתבו ה"ר משה ור' יהודה שלא הזכיר החתן שום גזירות אלא שנקרא לפניו ונטל קנני וכו' מנשה העיד בכתב ידו פי אחר זה הביא אבי הפלה גוסח' הגזירות סדורה מפי החכם ושקבל החתן כמו שסדר החכם אות באות בפניו ובפני ה"ר משה הסופר ומפני שהעידו של הסופר מכחש' ליה אפשר לומר פי מה שכתב שקבל גוסחא גזירות הסדורה מפי החכם שנקראת לפניו פולה אות באות ואמר החתן שהיה מקבלה אבל לא הוציא גזירות בפיו אבל קרוב אצלי פי מה שהעיד ה"ר משה ברור הסופר וכתבו שלא הזכיר החתן שום גזירות בשידוכין הוא הוא כשקראו לפניו טופס השידוכין הפתוב למעלה אבל אחר כשהביאו גוסחת סדר הגזירות מפי החכם נר"ו

נר' שקבל הַחֲתָן ובט' בשַׁפְּתָיו בְּכָל מַה שֶׁהָיָה כְּתוּב בָּהּ וּכְמוֹ שֶׁפְּתוּב בְּעֵדוּת זֶה שֶׁקִּבְּלָהּ הַחֲתָן אוֹת בָּאוֹת תִּיבָה בְּתִיבָה בְּפָנָיו וּבְפָנֵי הַסּוֹפֵר בְּלִשׁוֹן קִבְּלָת תִּיבָה בְּתִיבָה נר' בפ'י שֶׁהָיָה מוֹצִיא וּמְבַטֵּ' בשַׁפְּתָיו מ"ש ה"ר מִנְּשֵׁה הַסּוֹפֵר שֶׁלֹּא בִטָּא לֹא הָיָה עַל שֶׁטֶר נִסְחָה זֶה אֲלֵא עַל הַטּוֹפָס הַפְּתוּב לְמַעַלָּה וְכֵן הַחֲכָם שֶׁהַעֵיד שֶׁרָאָה אוֹתוֹ הַשֹּׁטֶר מִנְּסוּחַ הַנְּזִירוֹ' כְּמוֹ שֶׁהוּא פְּתוּב לְמַעַלָּה בִּשְׂאֵלָה שֶׁהָיוּ חֲתוּמִים בּוֹ ה"ר מִנְּשֵׁה בְּרוּר וְה"ר מִנְּשֵׁה וְשֶׁהוּא הַנְּסוּחַ הַפְּתוּב בְּפִתּוּבָה וּא"כ אִם יוֹדֵה עֵתָה ה"ר מִנְּשֵׁה הַסּוֹפֵר שֶׁהוֹצִיא בְּשַׁפְּתָיו הַחֲתָן בְּשֹׁטֶר נִסְחָה הַנְּזִירוֹת כְּמוֹ שֶׁמַּעִיד עָלָיו ר' מִנְּשֵׁה אֵינּוּ מְכַחֵשׁ מַה שֶׁמַּעִיד פִּי בְּטוֹפָס הַשִּׁדְדוּכִין לֹא הַזְכִּיר הַחֲתָן הַנְּזִירוֹת כִּי אִז לֹא הַזְכִּירוּ אֲלֵא בְּקִצְרָה עַד שֶׁאֲח"כ הִבִּיאוּ נְסוּחַת סֵדֶר הַנְּזִירוֹת מִפִּי הַחֲכָם נר"ו וְקִבְּלוּ הַחֲתָן בְּפִיו אוֹת בָּאוֹת תִּיבָה בְּתִיבָה כְּמוֹ שֶׁהַעֵיד ר' מִנְּשֵׁה עַל עֲצָמוֹ וְעַל ה"ר מִנְּשֵׁה בְּרוּר שֶׁקִּבְּלָהּ תִּיבָה בְּתִיבָה שֶׁמִּשְׁמַעוּ' לְשׁוֹן זֶה הוּא שֶׁהוֹצִיא בְּשַׁפְּתָיו קוֹדֵם וְשֶׁאֲח"כ נִכְתַּב בְּאַרְבָּעָה כָּל מַה שֶׁעָבַר בְּפִנְיָהֶם שֶׁנֶּר' שֶׁאֲח"כ שֶׁקִּבְּלוּ בְּפִיו נִכְתַּב וְאִם יִכְחֹשׁ גַּם בְּזֶה ה"ר מִנְּשֵׁה הַסּוֹפֵר וַיֹּאמֶר שֶׁכִּשְׁהִבִּיאוּ הַנְּסוּחַ שֶׁקִּרְאוּהוּ בְּפָנֵי הַחֲתָן תִּיבָה בְּתִיבָה וְשֶׁקִּבְּלָהּ הַחֲתָן כְּלוּמֵר שֶׁאֲמַר אֲנִי מְקַבֵּל כָּל מַה שֶׁפְּתוּב כָּאֵן אֲבָל לֹא הוֹצִיא בְּשַׁפְּתָיו תִּשְׁאָר עֵתָה הַכֹּחֶשׁה בֵּינוֹ לְבֵין ר' מִנְּשֵׁה שֶׁזֶה אוֹמֵר שֶׁהוֹצִיא בְּשַׁפְּתָיו כְּפִי הַנְּשִׁמַּע מְדַבְּרִיו וְזֶה אוֹ' שֶׁקִּבְּלָהּ עַל כָּל מַה שֶׁהָיָה פְּתוּב שֶׁם וְלֹא הוֹצִיא בְּשַׁפְּתָיו וְאֲנִי אוֹמֵר שֶׁאֲפִי' שֶׁלֹּא הוֹצִיא בְּשַׁפְּתָיו בִּנְד"ד נִרְאָה שֶׁחָל הַנְּזִירוֹת כִּינֵן שֶׁאֲמָרוּ לוֹ אֲתָה מְקַבֵּל עָלֶיךָ נְזִירוֹת כְּמוֹ שֶׁקִּבְּלָתוֹ אִז וּכְמוֹ שֶׁהוּא פְּתוּב בְּשֹׁטֶר הַשִּׁדְדוּכִין וְאֲמַר הֵן כְּדֹאמְרוֹן אֲמַר הַרְיֵנִי נְזִיר וְאֲתָה וְאֲמַר אֲמֵן הָיָה נְזִיר כְּדִמְשַׁמַּע מִמֶּתְנִי דְהַרְיֵנִי נְזִיר וְאֵת וְכו' פ' מִי שֶׁאֲמַר וְאֲמַר הֵן נָמִי כְּתַב הַרְמַב"ם ז"ל פ"ב דְּנִדְרִים דְּהָיָה כְּעֵנִיית אֲמֵן וְכו"ת הֵינּוּ מְשׁוּם דְּהוּא קִבְּלָהּ הַנְּזִירוֹת לְעַצְמוֹ וְאֲמַר לְאַחַר שֶׁהָיָה ג"כ נְזִיר וְכִינֵן שֶׁעֲנָה אֲמֵן אוֹ הֵן הֵינּוּ כְּמוֹ הֵא' שֶׁקִּבְּלָהּ הַנְּזִירוֹת אֲבָל בִּנְד"ד שֶׁזֶה שֶׁאֲמַר אֲתָה מְקַבֵּל עָלֶיךָ נְזִירוֹת הוּא לֹא קִבְּלָהּ שׁוּם דְּבַר אַעפ"י שֶׁאֲמַר אֲמֵן אוֹ הֵן אֵינּוּ קִבְּלָת נְזִירוֹ' לֹא הִיא שֶׁפִּינֵן שֶׁאֲמַר בְּפִי אֲתָה מְקַבֵּל עָלֶיךָ נְזִירוֹ' וְאִם הֵן הָיָה קִבְּלָהּ וּכְמוֹ שֶׁכְּתַב הַרְמַב"ם ז"ל רִישׁ פ"ב דְּנִדְרִים אֲמַר הַנּוֹדֵר מִפִּי עֲצָמוֹ אוֹ שֶׁהִדִּירוּ חֲבָרוֹ וְאֲמַר אֲמֵן אוֹ דְּבַר שֶׁעֲנִינוּ כְּעֵנִי' אֲמֵן שֶׁהוּא קִבְּלָהּ דְּבָרֵי' וְהִכָּא נָמִי הָיָה קִבְּלָת הַדְּבָרֵי' שֶׁאֲמַר אֲתָה מְקַבֵּל עָלֶיךָ נְזִירוֹת וְאֲמַר הֵן וּבְפ"ה נָמִי כְּתַב הָרִי פִּירוֹת אֱלוֹ אֲסוּרִים עָלֶיךָ אוֹ הָרִי אֲתָה אֲסוּר בְּהִנְיָ' פְלוֹ' אֵינּוּ פְלוּם אֲלֵא א"כ עֲנָה אֲמֵן דְּמִשְׁמַע עֲנִיית אֲמֵן אוֹ הֵן הָיָה קִבְּלָהּ לְמַה שֶׁאֲמָרוּ לוֹ דֹּאע"ג דְּהִכָּא אֲמַר הָרִי פִּירוֹת אוֹ הָרִי אֲתָה אֲסוּר וְלִשׁוֹן הָרִי מִשְׁמַע לְשׁוֹן קִבְּלָהּ מְעַכְשׁוֹ וְלִהַב' כְּדִמְשַׁמַּע בְּגִיטִין גְּבִי גִט שֶׁאֲמַר הָרִי הוּא כְּחֶרֶס הִכָּא נָמִי אֲמַר בְּפִי אֲתָה מְקַבֵּל עָלֶיךָ נְזִירוֹת וְאֲמַר הֵן דְּהָיָה כְּהָרִי וְעֵדִיף מִינֵיהּ דְּהִתָּם אִם לֹא אֲמַר הָרִי אֲלֵא פִּירוֹת אֱלוֹ אֲסוּרִים עָלֶיךָ הִיָּה אֲפֶשֶׁר לֹאמֵר שֶׁלֹּא הִיָּתָה קִבְּלָת דְּבָרִים אֲפִי' אֲמַר אֲמֵן אוֹ הֵן אֲבָל בִּנְד"ד שֶׁאֲמַר בְּפִי אֲתָה מְקַבֵּל עָלֶיךָ נְזִירוֹת וְכו' וְאוֹ' הֵן הִנֵּה לִיָּה כְּאֵלּוֹ קִבְּלָהּ הוּא בְּפִיו הַנְּזִירוֹת אֲלֵא שִׁישׁ לְסַפֵּק עֲדִינֵן מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הַזְכִּיר נְזִירוֹת שֶׁמִּשׁוֹן דֹּאפִי' הַנּוֹדֵר מִפִּי עֲצָמוֹ צָרִיף לְכַרְשׁ וְלֹאמֵר נְזִירוֹת שֶׁמִּשׁוֹן וְכו' שֶׁכִּשְׁהוּא מְקַבֵּל מִפִּי אַחֲרֵים כִּי הִכָּא וְאֲפ"ה נִרְאָה לִי שֶׁפִּינֵן שֶׁאֲמַר לוֹ אֲתָה מְקַבֵּל עָלֶיךָ נְזִירוֹת כְּמוֹ שֶׁקִּבְּלָתוֹ אִז וּכְמוֹ שֶׁהוּ' פְּתוּב בְּשֹׁטֶר הַשִּׁדְדוּכִין וְאֲמַר הוּא הֵן הָיָה מִפִּי שֶׁאֲמַר לוֹ אֲתָה מְקַבֵּל עָלֶיךָ נְזִירוֹת שֶׁמִּשׁוֹן עִם כָּל תְּנָאִיו כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב בְּשֹׁטֶר הַשִּׁדְדוּכִין שֶׁהוּא הַפְּתוּב בְּפִתּוּבָה כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב לְמַעַלָּה בְּלִשׁוֹן הַשְּׂאֵל' דְּלֹא גָרַע מִמִּי שֶׁאֲמַר אֲהָא כְּשֶׁנְּזִיר עוֹבֵר לְפָנָיו אוֹ מִפִּי שֶׁאֲמַר הַרְיֵנִי נְזִיר וְאֲתָה וְאֲמַר הֵן דְּהָיָה נְזִיר וְה"ה נָמִי

אם עבר נזיר שמשון לפניו ואמר אהא או אמר הריני נזיר שמשון וכו' ואתה ואמר הן שיהיה נזיר שמשון אעפ"י שלא הזכיר הוא נזירות שמשון כלל אלא שאמר הן דכמו שצריך להזכיר נזירות שמשון בתנאיו פן צריך להזכיר לשון נזירות בנזיר סתם ואפ"ה אם אמר אהא הוי נזיר וכן בנזירות שמשון דמה לי נזירות סתם או נזירות שמשון אדרכה נזירות שמשון קל טפי שמונתר להטמא למתים כמשמשון דחומרא שאינו בשאלה לא שייכא בקבל' הנזירות וכי היכי דמהני אהא או ואתה ואמר הן בנזיר סתם מהני הנזירות שמשון בדאמר הן וכן לענגן אם נדר חברו בנזיר ואמר פי כפיו בנין או שערי כשערו ונלי הוי נזיר כמוהו נזיר סתם או נזיר שמשון ונהרי פתב הרמב"ם ז"ל פ"א אין אסור בנזירות עד שיוציא בשפתיו דבר ומשמע אצל כל העם פענגן שבלבו אלא כיון שגמר בלבו והוציא בשפתיו דברים שענגנו נזיר אעפ"י שהן ענגנות רחוקו' ואעפ"י שאין במשמעו לשון נזירו' ה"ה נזיר כיצד הרי שהי' נזיר עובר לפניו ואמר אהיה וכו' ובנ"ד הוא ענגן קרוב יותר שאמר אתה מקבל נזירות כמו שקבלת או כמו שהוא כתו' בשטר השידוכין ואמר הן ובשטר השידוכין כתוב נזירות שמשון בכל תנאיו והוא מבין כשאומר הן שכתוב שם נזיר שמשון בכל תנאיו וכן מקבלו כמו שמבין כשאומר ואתה ואומר הן שהוא שיהיה נזיר כמוהו אעפ"י שלא פי' כן בשפתיו וכן שאמר בנ"ד כמו שקבלת אז שגראה שאז קבלו בפי' כמו שכתוב בשטר השידוכין הנז' וכך אמר החתן אם אדור חוץ מדמשק תוף ט"ו שנה בלי רשות חמי אגני מקבל עלי נזירות שמשון ב"מ ב"ד וכו' וחוזר עתה בשעת כניסתו לחופה לקבלו כמו שקבלו וגם כי אז לא היה בביתו שפתיים כבר פי' עתה שהיה מקבל כמו שהוא כתו' שם כי גם שפאן בכחופה היה כתוב גם כן כמו שם מפני שהועתק בכחופה מן הלשון הכתוב שם הזכיר עתה כמו שכתוב שם בשטר השידוכין וא"כ בקבלת זה שאמר הן על דברי הסופר חל עליו נזירות שמשון אם ח"ו יעבור ונהרי יש שני עדים רבי מנשה ור' שלמה שאמר הן על דברי הסופר ואין הסופר יכול להכחישם דאין עד א' פלוג' במקו' שנים כ"ש שהשנים מעידים עליו שאמ' כן ואינו יכול להכחיש' וכן השנים מעידים על החתן שאמר הן על דברי הסופר ואינו יכול להכחישם וגם אינו יכול לו' שלא גמר בלבו הנזירו' שהרי הוא נדר אותו לדע' אחר' והו' דעת חמיו בלי שיוכל לו' טעות הי' וכלי מודע' וכמו שכתו' כל זה באור' בשט' השידוכין ובכתוב' כמו שכתוב למעלה בלשון השאלה ועוד שאין יכול לומר לא גמרת' בלבי אם אמר בפי' נ"ש בכל תנאיו דדוק' בחרם או בקרבן יכול לו' לא נתפוננתי אלא לחרמו של ים או לקרבן מלכים אפי' שמשמען לכל העם איסור כמו שכתב הרמ"ם ז"ל פ"ב דה"ל נדר' אבל כשאמ' נזיר שמשון בכל תנאיו אינו יכול לומר שנתפונן לאחר וכמו שכתב הרמב"ם פ"ג ואעפ"י שאפ"ש שנעשו מעשים אלו לאיש אחר עוד אני אומר פי מזמן שטר השידוכין חל עליו הנזירות אם יעבור ח"ו שהרי ר' מנשה אז מעיד כי בפניו ובפני הסופר החתו' עמו קבל המקבל החתן הנזירות תיבה בתיבה שמשמעו לשון זה הוא שהוציא הפל ובטא בשפתיו והסופר שהיה חתום בו בעדות החכם נר"ו ככתוב למעלה וגם הסופר אינו מכחיש שהיה חתום בו כפי הנשמע ושם כתוב בפי' וכך אמר החתן אם אדור תוף ט"ו שנים חוץ מדמשק כו' אגני מקבל עלי נזירו' שמשון ב"מ ב"ד לא היה נאמן עתה הסופר שחתימתו נכרת בכל העולם לומר שלא קבלו במבטא שפתיים כמו שכתו' וכך אמר וכו' כי הוא מכחיש מה שכתוב בשטר שהוא חתום בו ואינו חוזר

ומגיד לומר שקבל הַחֶתֶן מה שְׁהִיָּה פְּתוּב בַּשְּׁטֵר וְלֹא הוֹצִיאוּ בַּשְּׁפָתוֹ וְגַם הוּא מְכַחֵשׁ אֶת חֲבֵרוֹ הַעֵד הַשְּׁנִי הַחֶתֶן עִמּוֹ שֶׁאוֹ שְׂפָפִי הוֹצִיָא בַּשְּׁפָתוֹ דְּבַשְׁלֵמָא בְּכַתּוּבָא כְּכַר הַעֵידוֹ שְׁלֵא הוֹצִיָא בַּשְּׁפָתוֹ הַחֶתֶן אֲלָא הַסּוֹפֵר אָמַר וְהַחֶתֶן אָמַר הֵן מִפְּנֵי שְׂסֻמְכוּ עַל מַה שְּׁנִכְתַּב בַּשְּׁטֵר הַשְּׂדִיכִין אֲבָל כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה שְׁטֵר הַשְּׂדִיכִין וְנִחַתְמָם וְכָתוּב בּוֹ וְכָךְ אָמַר אִם אֶדְוֹר וְכוּ' אֲנִי מְקַבֵּל עָלַי וְכוּ' אֵין א' מִהַחֲתוּמִים יָכוֹל לְחַזְרוּלְהִגִּיד שְׁלֵא אָמַר בְּפִיו אֲלָא שְׁקַבֵּל כֹּל מַה שְׁהִיָּה פְּתוּב שִׁם וְהַעֵד הָא' ר' מְנַשֶּׁה הוּא אוֹ בְּפִי שְׁאָמַר הַחֶתֶן בְּפִי תִיבָה בְּתִיבָה וְאֵין הַסּוֹפֵר יָכוֹל לְהַכְחִישׁוֹ כְּמוֹ שְׁפַתְבְּתִי וְאֵינוֹ זֶה דְּבָר שְׁהַעֲדִי מְצֻיָּי לְטַעוֹת שְׂיִכּוּלִי הַעֲדִי לְבַרֵּר דְּבַרְיָהֶם כְּמוֹ שְׁפַתְבֵּי הַר"ן ז"ל תְּשׁוּב' מ' פִּינּוֹן שְׁאוּמֵר בְּפִי פֶּאֶן וְכָךְ אָמַר אִם אֶדְוֹר וְכוּ' וְלֹא יִטְעֶה הַסּוֹפֵר וַיֹּאמֶר חֲשַׁבְתִּי כִּי בְּקַבְלָה לְבַד שְׁאָמַר הַחֶתֶן אֲנִי מוֹדֶה בְּכֹל מַה שְׁכָתוּב וְכָךְ הִיָּה מְסַפֵּיק כִּי ע"ה לֹא יִטְעֶה בְּזֶה כ"ש סוֹפֵר חֲכָם וּמְנַמְח' מִכְּמַה שְּׁנִים וְלֹא יֵצֵא דְּבָר בְּלִתי מְתַנַּקֵן מִתַּחַת יָדוֹ בְּכֹל אֵלּוֹ הַשְּׁנִים וְלִכֵּן חָל הַנְּזִירוֹת בְּכֹל תְּנַאֲיוֹ מֵאָז אִם יַעֲבֹר ח"ו עוֹד.

שְׁקַבֵּל עָלָיו הַנְּזִירוֹת הַנּוֹ' בְּכֹל חֲנוּמְרוֹתָיו ע"פ הַיּוֹתֵר חֲכָם שְׂיִוְרָה וְכוּ' וּבְמִשְׁמַעוֹת לְשׁוֹן זֶה יֵשׁ כִּי יִתְנַהֵג ע"פ הַמְּחַמְרִים בְּנְזִירוֹת וְלֹא ע"פ מִי שְׂיִקַּל לוֹ אִם הִיָּה מִן הָאֲפֹשֶׁר שְׂיִוְרָה שׁוּם חֲכָם הִיָּתֵר מַה שֶׁא"א וְזֶה נִכְלָל בְּכֹל מַה שְׁקַבֵּל עָלָיו עִתָּה כְּמוֹ שְׁפַתּוֹב בַּשְּׁטֵר וְגַם זֶה פְּתוּב בַּשְּׁטֵר: עוֹד נ"ל כִּי גַם שְׁלֵא הִיָּה הַנְּזִירוֹת חָל מַה שְּׂאֵינוֹ כֵּן כְּמוֹ שְׁפַתְבְּתִי הִיָּה חֲזִיב בְּנְזִירוֹת שְׁמִשׁוֹן אִם הִיָּה עוֹבֵר עַל הַתְּנָאִי שֶׁל הַדִּירָה מֵצַד מַה שְׁהַשְּׁבִיעוּ אוֹתוֹ אַחַר קְרִיאַת הַכְּתוּבָה לְגַמְרוֹר וּלְקַיִים כֹּל מַה שְׁכָתוּב בְּכַתּוּבָא וּבְכַתּוּבָה הִיָּה פְּתוּב עַנְיֵן הַנְּזִירוֹת וְא"כ כְּשֶׁהִיָּה עוֹבֵר עַל הַתְּנָאִי מְלַבֵּד שְׁהִיָּה עוֹבֵר עַל הַשְּׁבִיעָה הִיָּה חֲזִיב לְהַנְהִיג נְזִירוֹת שְׁמִשׁוֹן שְׁקַבֵּל עָלָיו בַּשְּׁבִיעָה לְקַיִים כֹּל מַה שְׁכָתוּב בְּכַתּוּבָה וּבְכַתּוּ' פְּתוּב שְׂיִהִיָּה נְזִיר שְׁמִשׁוֹן בְּכֹל תְּנַאֲיוֹ אִם יַעֲבֹר עַל אוֹתוֹ הַתְּנָאִי.

וְאִף בְּלִי שְׁבִיעָה אֲלָא שְׁהִיָּה אוֹמֵר שְׂיִקַּי' כֹּל מַה שְׁכָתוּב בְּכַתּוּבָא וּבְכַתּוּבָה פְּתוּב שְׂיִהִיָּה נְזִיר שְׁמִשׁוֹן אִם יַעֲבֹר עַל הַתְּנָאִי שֶׁל הַדִּירָה הִיָּה חֲזִיב לְקַיִים הַנְּזִירוֹת אִם הִיָּה עוֹבֵר עַל הַתְּנָאִי הַנּוֹ' וּבֵינן בַּשְּׁבִיעָה בֵּין שְׁלֵא בַּשְּׁבִיעָה הֵי כְּמִי שֶׁאִמ' אֶהִיָּה נְזִיר שְׁמִשׁוֹן כו' אִם אֶדְוֹר חוּץ מִדְּמִשְׁק פִּינּוֹן שֶׁאִמ' אֲנִי מְקַבֵּל כֹּל מַה שְׁכָתוּב פֶּאֶן אוֹ אָמְרוּ לוֹ אִתָּה מְקַבֵּל כֹּל מַה שְׁכָתוּב פֶּאֶן וְאָמַר הֵן וְכָמוֹ שְׁכַתְּבֵנוּ לְמַעַלָּה דְּדוֹקָא אִם פְּתַב אוֹ פְּתוּב בְּכַתְּבֵ אֲנִי מְקַבֵּל נְזִירוֹת וְכוּ' וְחַתְמָם תַּחֲתָיו וְלֹא הוֹצִיָא שׁוּם דְּבָר מִפִּיו לֹא הֵיָּה פֶּלֶל הֵיָּינוּ כְּשֶׁחַתְמָם דְּרָךְ הוֹדָאָה אוֹ שְׁהוֹדָה שְׁהוּא מְקַבֵּל מַה שְׁכָתוּב וְלֹא קָבְלוּ בְּפִי אֲבָל אִם אוֹמ' בְּפִיו אֲנִי מְקַבֵּל כֹּל מַה שְׁכָתוּב פֶּאֶן נִרְאָה דְּחָל כְּמוֹ שְׁפַתְבְּתִי וְגַם כִּי אֵינִי מִירְאִי הוֹרְאָה בְּעַנְיֵן נְזִירוֹת שְׁמִשׁוֹן וְאֲנִי מְחַפֵּשׁ לְהַקֵּל בְּנִדּוֹן זֶה לֹא מְצַאֲתִי שׁוּם קוֹלָא וְחֲזִיב הַחֶתֶן לְקַיִים כֹּל מַה שְׁקַבֵּל עָלָיו דְּלֵהִיּוֹת יָרָא וְחָרַד עַל דְּבַר הַנְּזִירוֹת וּבַשְּׁבִיעָה וַיִּהִיָּה זְיוּגוֹ שְׁלֵם וְנִנְאָה וַיִּנְזָפָה לְבָנִי בַע"ה אַחַר כֹּל זֶה בָּא לִי מַעַשׂ ב"ד מִב"ד דְּמִשְׁק שְׁקַבְלוּ עֲדוֹת כ"ר מְשֶׁה אֶלְפְּרָאֲנִי וְר' מְנַשֶּׁה פִּיג"ו כְּשֶׁהִבִּיא הַר' מְשֶׁה וְ' מְאֹר בַּשְּׁעַת הַשְּׂדִיכִין נִדְּרַ הַנְּזִירוֹת שְׁסַדֵּר הַחֲכָם שְׁאָמַר לוֹ הַסּוֹפֵר ה"ר מְשֶׁה בְּרוּר לר' יוֹסֵף הַחֶתֶן קִבְּלַת הַנְּזִירוֹת תִּיבָה בְּתִיבָה וְהַחֶתֶן הִיָּה מוֹצִיָא וּמְבַטָּא בַּשְּׁפָתוֹ כֹּל מַה שְׁהִיָּה אוֹמְרִי לוֹ בְּאוֹפֵן שְׁבַפְנִיָּה וּבְכַפְנִי ה"ר מְשֶׁה בְּרוּר קִבֵּל הַחֶתֶן מִפִּיו נְזִירוֹת שְׁמִשׁוֹן ב"מ ב"ד שְׁעָקַר ד"ע אִם יְדוּר חוּץ לְמִשְׁק תּוֹךְ ט"ו שְׁנָה.

י שאֵלֶּה יוֹרְנוּ רַבֵּינוּ מֵה דִּין שְׁטֵר אֲשֶׁר נִוְסְחוּ כֶּה בְּפָנֵינוּ עֲדִים ח"מ קִבֵּל עָלָיו רְאוּבֵן בֶּן יַעֲקֹב בְּקִנְיָן שְׁלֵם וְנָתַן רְשׁוּת לְשִׁמְעוֹן לַעֲשׂוֹת כָּל מַה שְׁיִרְצֶה בְּגַט שִׁפְתָּב לְאִשְׁתּוֹ פְּלוֹ' בְּאִפְסָן שְׁפָל מַה שְׁיַעֲשֶׂה וְיִגְמַר בְּגַט הַנִּזְכָּר עַל יַד שִׁמְעוֹן הַנִּזְכָּר כְּאִלּוּ הוּא בְּעַצְמוֹ עֹשֶׂה וְשִׁמְעוֹן הַנִּזְכָּר מִנְּה לְאַבְרָהָם לְהוֹלִיךְ הַגֵּט לְפָלוּנִי הַנִּזְכָּר וּמָסַר לוֹ הַגֵּט הַנִּזְכָּר וְכֵה אָמַר לוֹ הוֹלִיךְ גֵּט זֶה לְפָלוּנִי הַנִּזְכָּר וְתִמְסַרְהוּ לֵה ע"מ שְׁאֵם לֹא יָבֵא בַעַל רְאוּבֵן מֵהַיּוֹם לַג' שָׁנִים רְצוּפוֹ' יְהִיֵּה גֵט מַעֲכָשׁוֹ וּמְגַנְרֵשֶׁת מִמֶּנּוּ וּמִתְרַ' לְכָל אָדָם וְאֵם יָבֵא בְּתוֹךְ הַשְּׁלֵשׁ שָׁנִים הַנִּזְכָּר וְיִתְרָאֵה לְפָנֵי אִשְׁתּוֹ לֹא יְהִיֵּה גֵט וְשִׁמְעוֹן הַנִּזְכָּר נָתַן רְשׁוּת לְשְׁלִיחַ אַבְרָהָם לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחַ אַחֵר וּשְׁלִיחַ שְׁלִיחַ עַד ק' שְׁלוּחִים וְכו': תְּשׁוּבָה אֵם הַבַּעַל צָוָה לְסוֹפֵר וּלְעֲדִים לְכַתֹּב וּלְחַתּוֹם הַגֵּט בְּלִי שׁוּם תְּנָאִי וְנָתַן רְשׁוּת לְשִׁמְעוֹן לַעֲשׂוֹת כָּל מַה שְׁיִרְצֶה בְּגַט שִׁפְתָּב לְאִשְׁתּוֹ נִרְאֵה שְׁעֵשְׂאוֹ שְׁלִיחַ לְהוֹלִכֵת הַגֵּט אַעפ"י שְׁלֹא אָמַר בְּפִי הוֹלִיךְ גֵּט זֶה אוֹ תֵּן גֵּט זֶה לְאִשְׁתִּי שְׁהָרִי אַחֵר כְּתִיבָה וְחַתִּימָה אֵינוֹ צָרִיךְ כִּי אֵם נִתְיָנָה וְעַל זֶה הוּא שְׁהָרֵשׁ' אוֹתוֹ דְּלֹא גָרַע לְשׁוֹן זֶה מִשְׁאֵם אָמַר לְשָׁנִים אוֹ לַג' שְׁלִיחָה שְׁבָקוּהָ תְּרַכּוּהָ דְּתִנָּא הָתָם פ' הַתְּקַבֵּל הָרִי אֵלּוֹ יִכְתְּבוּ וְיִתְנוּ לֵה ה"נ כִּינּוֹן שְׁאֵמַר שְׁיַעֲשֶׂה כָּל מַה שְׁיִרְצֶה בְּגַט שִׁפְתָּב לְאִשְׁתּוֹ הָרִי מִשְׁמַעוֹ' זֶה הוּא שְׁיִתְנַנֵּה לִידָה וְיְהִיֵּה שְׁלִיחַ וְעֲדִיף נְמִי מֵהֵנִי לְשָׁנֵי כִּינּוֹן שְׁהַזְכִּיר הַגֵּט בְּפִי שְׁיַעֲשֶׂה בְּגַט כָּל מַה שְׁיִרְצֶה הָרִי כְּגִרְשׁוֹ' דְּתֵּן הָרִי אֵלּוֹ יִכְתְּבוּ וְיִתְנוּ לֵה וּמִשְׁמַע דְּבַלְיָשָׁנָא גְרָשׁוּהָ לֹא בְּעֵי וְתֵנוּ לֵה וּמֵהֵנִי לְכַתִּיבָה וְנִתְיָנָה שְׁהָרִי הוּא כְּאוֹ' גְרָשׁוּ אֵת אִשְׁתִּי דְּהָרִי כְּתִיבָה וְנִתְיָנָה בְּכָלֵל וְהִכָּא בְּנִדּוֹן זֶה אַחֵר שְׁהַגֵּט יְהִיֵּה כְּתוּב לֹא נִשְׂאָר דְּבָר אַחֵר כִּי אֵם הַנְּתִיב' וּמֵהֵנִי הָרִי לְיָשָׁנָא כְּדָאמ' וְנָאפִי' לֹא צָוָה עַל כְּתִיב' הַגֵּט בְּפִי אֵלּוֹ אָמַר לְשְׁלֵשׁ' כָּל מַה שְׁתִּרְצוּ לַעֲשׂוֹ' בְּכַתִּיב' גֵּט לְאִשְׁתִּי יְהִיֵּה עֲשׂוֹי נִרְאֵה דְּמֵהֵנִי לְכַתֹּב וּלְחַתּוֹ דְּלֹא גָרַע מִגְרָשׁוֹ' כ"ש בְּנִדּוֹן זֶה שְׁהִי' מִדְּב' קוּד' עַל עֶסְקִי שְׁלִיחוֹת דְּאִפִּי הִיָּה נִוְתְּנוּ לוֹ בְּשְׁתִּיקָה הָרִי שְׁלִיחַ וְא"כ אֵם צָוָה שְׁיִתְנוּהוּ לוֹ וְיַעֲשֶׂה בּוֹ כָּל מַה שְׁיִרְצֶה פְּשִׁטָּא דְּהָרִי שְׁלִיחַ וְאַחֵר שְׁהוּא שְׁלִיחַ לְחַתּוֹ הַגֵּט יְכוֹל לְמַנּוֹת שְׁלִיחַ אַחֵר אִף כְּשִׁלֹּא נָאֻס כִּינּוֹן שְׁאֵמַר עוֹד שְׁפָל מַה שְׁיַעֲשֶׂה וְיִגְמַר בְּגַט הַנִּזְכָּר עַל יַד שִׁמְעוֹן הַנִּזְכָּר כְּאִלּוּ הוּא בְּעַצְמוֹ עֹשֶׂה וְכִמוֹ שְׁהוּא הִיָּה יְכוֹל לְמַנּוֹת שְׁלִיחַ בְּלִי אִנּוּס כֵּן זֶה שִׁמְעוֹן יְכוֹל לְמַנּוֹת שְׁלִיחַ בְּלִי אִנּוּס פִּירֵשׁ שְׁפָל מַה שְׁיִגְמַר עַל יַד שִׁמְעוֹן שְׁיִהִיָּה כְּאִלּוּ הוּא בְּעַצְמוֹ עֹשֶׂה וְהָרִי כְּאִלּוּ פִי' לוֹ שְׁיִוְכַל לְמַנּוֹת שְׁלִיחַ אַחֵר וְכֵן מוֹעִיל לְשׁוֹן זֶה שְׁאֵמַר שְׁפָל מַה שְׁיַעֲשֶׂה וְיִגְמַר בְּגַט הַנִּזְכָּר ע"י שִׁמְעוֹן כְּאִלּוּ הוּא בְּעַצְמוֹ עֹשֶׂה וְיִגְמַר עַל תְּנָאִי אֵם לֹא יָבִיא שְׁהָרִי הַרְשָׁה אוֹתוֹ לְכָל מַה שְׁהִיָּה יְכוֹל לַעֲשׂוֹת הוּא לְחַלּוּטִין אוֹ לְזָמַן: וְעוֹד, אֲנִי אוֹמַר שְׁאֵפִי הִיָּה מִמֶּנָּה אוֹתוֹ שְׁלִיחַ לְחַתּוֹ גֵּט לְאִשְׁתּוֹ סָתֵם וְהוּא נִתְנוּ לֵה עַל תְּנָאִי זָמַן שְׁתִּהִיָּה מְגַנְרֵשׁ' כְּשִׁיגִיעַ הַזָּמַן שְׁהָרִי מִיעֵט בְּשְׁלִיחוֹתוֹ שְׁנָתַן לוֹ רְשׁוּת לְגְרָשָׁה לְחַלּוּטִין וּגְרָשָׁה הוּא לְזָמַן וְדָמִי לֵהָ דְּתִנָּא בְּתוֹסָפ' וּמִיִּתִּי לֵה הַרְמַב"ם ו"ל פ"ט תְּנָהוּ לֵה בְּיּוֹם פְּלוֹ' וְנִתְנוּ לֵה תוֹךְ הַזָּמַן אֵינוֹ גֵּט אֵל אֵלָּא בְּיּוֹם פְּלוֹ' וְנִתְנוּ לֵה בֵּין מְלַפְנֵי בֵּין מְלֹאחְרֵי אֵינוֹ גֵּט וְכו' דְּמִשְׁמַע דְּתִנָּהוּ לֵה בְּיּוֹם פְּלוֹ' וְנִתְנוּ לֵה אַחֵר הַזָּמַן כְּשֶׁר כִּינּוֹן שְׁהָאָרִיךְ וְכֵן הַגְּרָוִשִׁין דְּאֵע"ג דְּחִיִּיב בְּמִזְוִנוּתִיהָ כָּל שְׁלֹא גְרָשָׁה וְהָרִי חוֹבָה הָרִי בְּיָדוֹ לְחַזוֹר לְגְרָשָׁה מִיָּד וְלִהְפָּטֵר מִמִּזְוִנוֹת וְה"נ אֵם הִיָּה דְּעַתּוֹ שְׁיִגְרָשָׁנָה מִיָּד וְהוּא גְרָשׁ לְזָמַן הָרִי בְּיָדוֹ לְחַזוֹר לְגְרָשָׁה עוֹד וּלְבַטֵּל הַתְּנָאִי כ"ש שְׁאֵחֵר שְׁאֵמ' שְׁפָל מַה שְׁיַעֲשֶׂה וְיִגְמַר ע"י הַגֵּט הַנִּזְכָּר שְׁיִהִיָּה כְּאִלּוּ הוּא בְּעַצְמוֹ עֹשֶׂה וְיִגְמַר עַל יַד שִׁמְעוֹן הַנִּזְכָּר וְכֵן דְּכַפְרֵי שִׁי' שְׁזֵה שְׁאֵמַר שְׁפָל מַה שְׁיִגְמַר עַל יַד שִׁמְעוֹן לֹא הָרִי דְּוָקָא עַל

ידו שהוא עשאו שלים ונהי נמי כמו שנעשה על ידו ממש ועוד שאמר כאלו הוא בעצמו עשאו ונהי מנה אותו שיהיה רשותו לכל דבר למנו' שלים ולהתנות תנאי כמו שיירצה וכמו שפתי לעיל: יא שאלה סירכא נמצאת בצלעות והסירכא היה בצלע החמישית ובבשר שבצלע החמישית לשישי' וגם בצלע הששית והבודק אמ' שהיה סרוכה לאוני במקום רביתיהו וכשרה ועל זה נפלאתי הפלא נפלא איך ולמה הכשיר סירכא זו שהסירכא שהיה בין חמישית לשישית וגם בשישית כזו הרי המקום שהוא קרוב לאמצע חלל הבהמה הוא ולא נקרא מצר החזה ואחד מהמורים עלה בדעתו להכשיר כי אמר עד אחד נאמן באיסורין והבודק שהתיר התיר ורע עלי המעשה שנסתי בעוז מתני לברר הדבר בחוש הראוי' והמוחש מופת גדול וקרעתי טרפש הפכד מבהמה אחרת לראות חתוכי דאנוי עד אי זה מקום מגיע ואחר הבדיקה היטב בקבוץ רב מצאנו וראינו שנגד האונות אינם מחזיקים כי אם עד ארבע צלעות בלבד, ונפל המחלוקת באופן בדיקה זה איך תהיה כי יש מי שאמר שבדיקה זו היא בהיות הבהמה רבוצה ומוטלת בקרקע ולא תלוייה שבהיותה תלוייה גוף הבהמ' מכביד והאונות פולם אז מעט מקבץ את המרובה ונ"ל הבדיק' הראוייה בדבר הזה והנסיון האמיתי הוא בהיו' הבהמ' תלוייה שאז הבשר שבין הצלעות מתפשט כמו שהוא חי וכשהוא מוטל ארצה הבשר מתקבץ ומתכונן בבשר המת ושיעור חז"ל הוא בחיים ועכ"ז להפיק רצון קצת בדקתי ג"כ בהיות הבהמה ארצה ומצאתי שלא היו מחזיקים מקום האונות פולם במקום הרחב שבהם כי אם עד הצלע החמישי' האמנ' במקום שמתחיל חתוף האונות' מהאומ' ראיתי שאינה מחזיקים כי אם עד ארבע': וא"כ אפי' שהבדיקה תהא ארצה כבר יצא הסירכא בבשר שבין חמישי' לשישית וטרפה: שוב חזר לטעון שהבדיקה והנסיון לשער כמו שהבהמ' בחי' שאז האונות הם גפוחו' ומחזיקי' מקום רב ובשמעי הדבר הרע הזה אמרתי א"כ לפי דבריה ראית שהסירכא לא היתה נגד חתוכי האנוי כי אם חוץ מהם ובהשערתך זו מחי למת כאשר אמרת הכשרת ואמרת שהסירכא היא נגד האונות והתר' את האסור ועל זה קראתי בכל לב ואין עונה ואין דורש ואין מבקש.

ועל זה באתי בשאלתי זאת לפני כ"ת יודיעני סברתו על נכון בדב' הזה אף שהמוחש ראיה גדול' ודין חזקה אין מועיל בדבר הזה ומלבד החוש יש קבלה בדינו בכל המדינו' שלוניקי וכדומ' שאין מכשירין כי אה הצלע הרביעי' ולא הרביעית בכלל ועל כל זה אראה סברתך הנכונה ודעתך הזך לפני אלהים ואנשי' ושלום מאת המזונמן למאמרך: הצעיר משה ברוך.

תשובה החכם השלם ה"ר משה נר"ו ראיתי שאלתך על אות' ריאה שנמצא סרוכ' בבש' שבין צלע חמישי' לשישי' אם יקרא זה מיצ' החזה וחפשיתי בספרי' ולא מצאתי שיפרשו עד היכן מגיע מיצר החז' אלא מה שהו' נגד האונות' נקרא מיצ' החזה ולפעמים פנול ספק בסוף האונות' הג' מימין או הב' משמאל אם דבק הסירכא בבש' שבין הצלעות' היא ממש נגד האונה או היא נוטה לצד מעלה נגד האומ' כי אם היא נגד האונה אינו מקום רביתא האונות' ולא מקום גדילתה שהרי אינה שוכבת האונה על מקום הסירכא שהוא למעלה נגד האומ' והוא רוחב החזה וכן הביא בסוף י"ד סי' ל"ט שפתי הרא"ש ז"ל שאם מגב האונות נסרף לדופן חוץ למיצר החזה טרפה שאין הדופן סותמת' שנראה שנסרף נגד האונה ולכן אין הדופן סותמת' שאין האונה שוכבת עליה ומה שהביא בשם בעל העיטור

וסרְכָא עוֹלָה מִן הָאֲנָא לְדוֹפֵן שְׂבֻצָה הָאֲנָה פְּשָׁרָה אִיפְשָׁר שׂר"ל שְׂבֻצָה הָאֲנָה כְּלוּ בֵּין הָאֲנָא לְאוּמָא לְצַד הָאוּמָא וְלֹא פְּנִיגְדָה מִמֶּשׁ וְאִם הוּא פְּנִיגְדָה הָאוּמָא מִמֶּשׁ וְחוֹלְקָה עָלֵיו הָרָא"ש ז"ל כְּמוֹ שְׁנִרְאָה שֵׁם בֵּי"ד סְבֵרַת הָרָא"ש ז"ל הִיא גְרָא' יוֹתֵר מִפְּנֵי שְׂאִין הָאֲנָא שׁוֹכֶבֶת עַל הַסְרְכָא שְׁהִיא לְמַעְלָה נֶגְדַת הָאֲנָה וּבְנִדוֹן שְׂאֵלָה זֹו לֹא נִתְבָּאֵר אִם הִיָּה עוֹלָה הַסְרְכָא נֶגְדַת הָאֲנָה אֶלָּא שְׁהִיָּתָה בְּבִשְׁרָה שְׂבִין צָלַע חֲמִישִׁי לְשִׁישִׁית וְשִׁהְבּוּדָה הַכְּשִׁירָה שְׂאֵמֵר שְׁהִיָּתָה בְּמָקוֹם רְבִייתִיהוּ וְכִשְׁרָה וְכ"ת הַשְׁתַּדְּל לְבָרַר הָעֲנִין בְּחוּשׁ וּמִצָּאָה שְׂמָה שְׁהוּא פְּנִיגְדָה הָאוּנוֹת אִינוּ מְחִזִּיק אֶלָּא עַד ד' צָלְעוֹת בְּלִבְד וְהָאֵמֵת פִּי הַבְּדִיקָה הָאֲמִיתִית הִיא כְּשִׁהִיָּה תְלוּיָה כְּמוֹ שְׂכֶתֶב כ"ת וְמָה שְׁטַעְנוּ שְׁהִנְסִיוֹן הוּא לְשַׁעַר כְּמוֹ שְׁהִבְהֵמ' הִיָּתָה בְּחַיִּים שְׂאֵז הָאוּנוֹת הֵן גְּפוּחוֹת וּמְחִזִּיקוֹת מְקוֹם רַב אֵמֵת הוּא אֶבֶל גַּם כְּשִׁהִבְהֵמ' הִיָּתָה בְּחַיִּים גַּם הָאֲנָה הִיָּתָה גְּפוּחָה וּמְחִזִּיקָה מְקוֹם רַב לְמַטָּה וּא"כ כְּשִׂאֲיִן גְּפוּחוֹת לֹא הָאֲנָא וְלֹא הָאוּמָא מָה שְׁהוּא פְּנִיגְדָה הָאוּמָא הִיָּתָה ג"כ בְּחַיִּים נֶגְדָה וְאִם מָה שְׂבִין הַצָּלַע הַה' לְשִׁישִׁית נִמְצָא בְּמִצִּיאוֹת בְּנִסְיוֹן נֶגְדַת הָאֲנָה הִיָּתָה טְרַפָּה וּלְדַבְרֵי הָרָא"ש ז"ל אִו לְפָחוֹת מִפְּנֵי שְׁהוּא מְחַלְקֶת בֵּינוּ וּבֵין בְּעַל הָעֵיטוֹר דְּרָךְ חוּמְרָא הִיוּ אוֹסְרִים אוֹתָהּ פְּסֻבְרַת הַמְחִמִּיר אִם לֹא שְׁהִיָּה מְנַהֵג קְבוּעַ בְּסִירְכָא כְּמוֹ זֹו שְׁיִנְהֵגוּ כְּבַעַל הָעֵיטוֹר לְהַקֵּל וְלֹאפְהָרָא"ש ז"ל לְהַחֲמִיר וּמִצָּאֵתִי בְּחִיבּוֹר א' מִן הָאֲחֵרוֹנִים בְּדִינֵי שְׁחִיטָה וּבְדִיקָה פִּי מְקוֹם מִיָּצֵר הַחֲזָה הוּא מְחִזִּיק עַד צָלַע ד' אוֹ ד' צָלְעוֹ וְי"א ה' צָלְעוֹת נִרְאָה פִּי ע"י נִסְיוֹן גָּפֶל הַמְחַלְקֶת וְהַמְחִמִּיר לֹא הַחֲמִיר אֶלָּא עַד הַה' וּמִהַחֲמִישִׁית וּלְמַעְלָה תְּהִיָּה טְרַפָּה וְאִינוּ רוֹאָה שׁוּם הֵתֵר בְּכִינְצ' בְּזָה אִם לֹא שְׁיִתְבָּרַר לְפִי רְאוּת הָעֵין פְּשִׂיאָרַע סִירְכָא כְּזוֹ בֵּין ה' לְשִׁישִׁית שְׁעֵדִין הִיא פְּנִיגְדָה הָאֲנָא וְלֹא פְּנִיגְדָה הָאוּמָא מָה שְׁהוּא רְחוּק לְהִיּוֹת פִּי בֵּין ה' ל'ו הָרִי הוּא עוֹלָה כְּמַעַט לְחִצֵי הַחֲלָל הַבְּהֵמָה וְשִׁלְמָם נְאֻם הַמְבִי"ט: יג קְרִינוּ פְּתַב אִישׁ א' מִחֲשׁוּבֵי עִיר א' שְׂבִאוּטְלִיִּיאָנוֹס שְׂמוֹ ה"ר קְלוּנִימוֹס שְׁהִיָּה מְתַרְע' עַל אָדָם א' שְׂמוֹ מְנַחֵם קְרִמֵי אֲשֶׁר מְסַר אוֹתוֹ בְּיַדֵי גְּבִיר ע"י בְּנוֹ שְׂלֹא פְּדִין עַל מַס שְׂלֹא הִיָּה חֲטִיב הוּא עֵדִין וְלֹא הִיָּה נוֹדַע בְּמָה יִתְחַיֵּיב עַל מַס בְּנֵי עִירוֹ וְכֶתֶב שְׂצוּנָה לְנַעַר הַמוֹשֵׁל שְׁיִתְפָּס אוֹתוֹ וְיִוְלִיכּוּ וְיַעֲבִירָהוּ דְרָךְ שְׂכּוּנַת הִיְהוּדִים לְכִיּוֹשׁוֹ שְׁהִיָּה נִתְפָּס עַל חוּב מָה שְׂלֹא הִנְרָגַל מְעוֹלָם וְחִילוֹ פְּנִיו כְּמָה נִכְבְּדִים מִהַהוֹלְכִים עִמּוֹ שְׁיִנְיַחְהוּ וְיִהְיוּ הֵם עֲרָבִים בְּעֵדוֹ וְלֹא רָצָה וְנִתְפָּס בְּמִגְדָּל הַמוֹשֵׁל עַד אֲשֶׁר הִלְכוּ לְמוֹשֵׁל וְהִטְעִימוֹ לוֹ דְבָרָיו וְנִרְאָה שְׁהִיוּ כְּנִים וְהִנְיַחוּ עַל עֲרָבוֹת וְהָעוֹשָׂה כֵּן לֹא טוֹב עָשָׂה בְּעַמּוֹ וְחֲטִיב עוֹנֵשׁ גִּדּוּי עַל זָה פִּי אִפִּי הִיָּה חֲטִיב לוֹ מְעוֹת סוֹךְ יָדוּעַ לֹא הִיָּה לוֹ רְשׁוֹת לְלָכַת לְאֲנוּמוֹת פִּי לֹא עָשָׂה לוֹ הַתְּרָאָה לְשִׂיאָמֵר שְׂלֹא הִיָּה צִיּוּת דִּינָא וְעָבַר עַל לְפָנֵיהֶם וְלֹא לְפָנֵי עַפּו"ם וְנִמְצָא שְׁהוּא מִיקָר שֵׁם עַפּו"ם וּפּוֹרְץ גְּדַר שֶׁל תוֹרָה וְעוֹד שְׁהוּא כְּמוֹס' חֲבָרוֹ לִיד עַפּו"ם וְכְמוֹ שְׁהִבִּיא הַמְרָדְכֵי פ' הַגּוֹזֵל קִמָּא וְכֵן דּוֹ רַבִּי מֵאִיר בְּרֵאוּבֵן שְׁעַכְבַּ חוּבוֹתָיו שֶׁל שְׂמַעוֹן ע"פ הַשֵּׁר שְׁיַעֲשֶׂה לוֹ דִּין בְּרֵאוּבֵן מְסוּר גְּמוּר הוּא אִם שְׂמַעוֹן לֹא הִיָּה סְרָבֵן מִתְחַלָּה וְיִשְׁלָם וּבִנ"ד ג"כ פִּינּוֹן שְׁנָה לֹא הִיָּה סְרָבֵן מִי שְׁהִתְפִּיסוֹ בְּיַד הַמוֹשֵׁל הוּא מוֹסֵר גְּמוּר וְאֵע"ג דְּבַעֲנִין הַמְסִי' הוּא נוֹהֵג בְּרוֹב הַקְּהֵלוֹת לְגַבּוֹת ע"י עַפּו"ם וְגַם אִם יֵשׁ לוֹ טַעֲנָה לְפָטוֹר עֲצָמוֹ כּוֹפִין אוֹתוֹ לְפָרוֹעַ תְּחַלָּה וְאִת"כ עוֹמֵד לְדִין עִם הַצָּבוֹר כְּמוֹ שְׁהִבִּיא הַמְרָדְכֵי פ' לֹא יִחַפְּזוּ דְהִדִּין נוֹתֵן שְׁיַפְרַע קוֹדֵם וְאִת"כ יִרְדַּע לְדִין הִיָּינוּ כְּשִׂאִין צִיּוּת דִּינָא שְׂצוּוֹ לוֹ שְׁיַפְרַע לוֹ רָצָה אֶבֶל קוֹדֵם שְׁיַעֲשׂוּ לוֹ הַתְּרָאָה שְׁיַפְרַע לִית דִּין וְלִית דִּינָן שְׁיִמְסְרוּהוּ בְּיַד עַפּו"ם וְעוֹד חֲטִיב עוֹנֵשׁ ג"כ עַל מָה שְׂבִיּוּשׁ אוֹתוֹ לְהַעֲבִירוֹ תְּפוּס בְּיַד נַעַר הַמוֹשֵׁל בְּשְׂכּוּנַת הִיְהוּדִים פִּי הַבּוֹשָׂה הוּא לְפִי הַמְבִיּוּשׁ

והמתבייש וכיון שאיש כמוהו היה לו בושה להתפס פכה ברחוב עיר גדולה חייב להיות נענש על שביישו וכתב רב שרירא גאון ז"ל המבייש את חברו בדברי' מנדין אותו עד שיפייס המבויש ע"כ ובושה זה הוי טפי מבוש' דברים אעפ"י שלא ביישו הוא עצמו אלא ע"י גכרי והוי מוסר נמי פדאי' לעיל ולכן חייב נידוי עד שילך ויפייס את האיש החשוב והנה הרבני של ויניציא' ובראשם הרב המובהק אשר בפדואה הם יראו ויחקרו על תוכן הענין איה היה ואם אירע כמו שכתב פה או פיוצא בו אנחנו מספמים במה שפתוב למעלה בהספמתם: יד ילמדנו רבינו ראובן פשהיה בחיים חיותו נתנה לו אשתו רשו' שישא אשה אחרת עליה ועל זה הוסיף לה על פתובת' מאה סולטני': וזהו הטופס בפנינו עדים ח"מ נתנה רשות מר' פלוני' לבעל' פלו' לישא אשה אחר' עליה וקבל על עצמו פלו' בקנין ושבוע' חמורה ברצון נפשו והוסיף לאשתו פלו' על פתובתה מאה סולטני' והעלם על עצמו פנכסי צאן ברזל והתנו ביניהם שאם ח"ו היום או למחר יגרש פלוני לאשתו פלוני הנז' ברצון נפשו שיתן לה המאה סולטאני' הנז' יותר על פתובתה: אמנם אם ח"ו תרצה היא להתגרש מעצמה מבעלה הנז' שלא פרצונו לא יתן לה הק' סולטאני' הנז' אלא פתובת' לבד ע"כ: ועכשיו מת ראובן ובא אלמנתו לגבות פתובת' והמאה סולטאני' אם תגבה הק' סולטאני' שהוסיף לה ואם לאו כי העדים שחתמו על זאת התוספת בחיים מפרשים עדותם כי לא התנה רק להוציא אם הוא ישאל הגרושין על זה יורנו מורה צדק ושכרה כפול מן השמים: תשובה דבר פשוט שגובה תוספת זה עם שאר נדוניא והתוספת פיון שלא היה לו רשות לישא אשה עליה כי אם ברצונה ונתרצית היא על תנאי תוספת זה ונכתב בשטר שהוסיפם על סכו' פתובתה וכבר היה רשות בידו לישא פשירצה אין מעכב בידו ואם המנות הפריד בינו ובינה לא בא העכוב מצדה כי לא נתחייבה היא להשיאו אלא שנתנה רשות שישא לכשירצה ואפ' היה חוזר ואו' לאשתו איני רוצה לישא אשה עליה ואבטל התוספת לא היה עולה בידו פיון שהוסיף לה כבר בקנין גמור על הרשות שנתנה לו וכ"ש אם מת כי עדיין היה בדעתו לישא ולא הספיק לה הזמן ודמיא האי מלתא למאי דאמר שמואל פרק המקבל עלה דמתני' דהמקבל שדה מחבירו ואכלה חגב אם מפת מדינה הי' וכו' לא שנו אלא שזרעה וצמחה ואכלה חגב אבל לא זרעה כלל לא דאמר לה מנפה ליה אלו זרעה הוה מתקיים בי לא יבשו בעת רע' ובימי רעבון ישבעו והיינו שחכר השדה בפירו' קצובים או מעות שנתן לו לבעל השדה כדי שיזרע השדה ויהיו כל הפירות שלו ולא זרעה כלל שיכול לומר לו אפי' היתה מפת מדינה שנסתדפו רובא דבאגה וכ"ש פשלא נשתדפו כלל והוא לא זרע השדה שחכר או שכר שמשלם כל מה שהתנה עמו ואין פאן גיפוי כלל דכיון שנתן לו רשות שיזרעה על מה שהתנה לתת לו והוא לא זרעה איהו הוא דאפסיד אנפשי' והכא נמי כנ"ד פיון שהיא נתנה לו רשות לישא ולא השתדל הוא לישא יום א' לפני מיתתו איהו הוא דאפסיד אנפשיה ואין היורשים פוחתין לה כלל מן הק' פרחים שהוסיף לה דבחובר נמי אם מת תוך שנתו ולא קם אהד מיורשיו פחתיו לזרע השד' ועבר' השנה פשיט' דאינו מנפה לו ולא תימא דשאני הכא דאינו בידו לישא כי אם מדעת האשה שרוצה בה ובשדה הוא לפניו לזרעו כל זמן שיירצה ולכן אם לא זרעו אינו מנפה שום דבר דבאש' נמי אמרי' פוק חזי כמה נשי טובא איכא בעיר ויותר כמה שהאיש רוצה לישא אשה רוצה לנש' וא"כ פיון שהיא נתנה לו רשות והו' נתעצל ולא לקח אשה מיד איהו הוא

דאפסיד אנפשי' וחיובי' עכשיו לפרוע לה כל הק' פרחים כי לא הוסיפם אלא על שנתנה רשות לישא ולא נתחייבה הוא להשיאו כדא' אחר שכתבתי מה שכתוב למעלה אמרו שפבר נשא אשה קודם ואפי' הכי טוענים היורשים שאינם חייבים לתת לה תוספת זה כי לא התנה על התוספת אלא פשיג'רש אותה לרצונו לא פשיג'רשנה לרצונה ולא פשתתאלמן ואני אומר שאין בטענתם ממש כי סתם הוסיף לה הק' פרחי' והעלם על עצמו פנכסי צאן ברזל שהוא חייב לפורע' לה בין תתאלמן בין תתגרש וכן תוספת זה ולא התנו אלא על הגירושין שאם היא תרצה להתגרש שלא תקח התוספת הנז' ומפני תנאי זה שהוא בגירושין הזכירו ג"כ שאם הוא יגרשנ' ברצון נפשו שאז יתן לה התוספת הנז' כדי לכתוב שאם יגרשנה שלא ברצונו שלא יתן אבל בענין אם תתאלמן לא היה צריך לכתוב כי אין בזה תנאי כלל והתוספ' במקומו עומד שהוסיף לה סתם והעלם על עצמו פנכסי צ"ב שהוא חייב בהם לעולם באלמנו' ובגירושין אלא שהתנ' בגירושין שלא מרצונו שלא יתחייב בתוספת הנז': ועוד סברא היא שהתנ' הוא ג"כ פשתתאלמן דלא דמי לנתגרש' ברצונ' שהיא תבעה ממנו שיגרשנה שלא ברצונו ואלמנותה נעלמה מעיני כל חי ולא היתה לרצונה דטב למיתב טן דו ואפי' בצרתה בצדה ולא למיתב ארמלו ועוד דאלמנה עדיפא לגבי בעלה בכמה דברים יותר מגרושה ואם פשיג'רש' לרצונו הוא נותן לה תוספת זה כ"ש פשיג'רשנה ונתאבלה עליו ואיני רואה שום טעם למי שחולק על זה אלא שיתלה עצמו בקמה שכתוב מיד אחר התוספת התנו ביניהם שאם ח"ו היום או למחר יגרש פלו' כו' ברצון נפשו וכו' שיתן אמנם אם ח"ו תרצה היא להתגרש וכו' שגראה לו כי לא היה התוספת אלא על תנאי גירושין ואינו כי מקודם כתוב שהוסיף לה הק' פרחים והעלם על עצמו וכו' שגראה שהוסיפם שמתפרע מהם בין באלמנות בין בגירושין מרצונו או מרצונה ולכן כתב שהתנו ביניהם לענין גירושין שאם יגרשנה הוא מרצונו הוא שיתן התוספת ולא פשיג'רשנה לרצונה אבל לענין האלמנות נשאר התוספת במקומו כמו שכתב מקודם בסתם ואם היה כתוב שהוסיף לה התוספ' הנז' על תנאי שאם יגרשנ' לרצונו יתן ואם לרצונה לא יתן והיה כותב אח"כ והעלם על עצמו פנכסי צ"ב היה איפשר ליתלות בזה ולומר באלמנות לא הוסיף אבל מאחר שהזכיר שהוסיף לה התוספת הנז' והעלהו על עצמו פנכסי צ"ב שהוא תוספת וחזיקו שיהיה פנכסי צ"ב ואח"כ כתוב והתנו התוספת הוא כולל אלמנות וגירושין כתב התנאי והפ'י' הנה מוכרח ממ"ש קוד' התנאי והעל' על עצמו וגם ממה שכתב והתנו ולא כתב שהוסיף על תנאי כד' כמו שכתבתי ודבר ידוע בלי תנאי כי פשהאדם רוצה לישא על אשתו ושואל ממנה רשות והוסיף לה על פתובתה שעיקר מה שמוסיף הוא כדי שתעמוד עמו בשלונה ועם צרתה שאם היה רוצה לגרשה וליקח אחרת בלי תוספת זה היה יכול לגרשה אלא שרוצה בה ולסבת בנים או סבה אחרת רוצה ג"כ באחר' וא"כ התוספת הוא שתעמוד עמו עד יום מותו ותגבה התוספ' וגם אם הוא יגרשנ' שלא מרצונ' שיתן לה התוספ' אבל אם היא תתקוטט ותרצה להתגרש לא תקח תוספת כי הפנונה היתה שתשב עמו ועם הצרה בשלום שאם לא תסבול צרה ויגרשנה ויתן תוספת יותר טוב היה לו לגרשה בתחל' בלי תוספת ואח"כ ישא אלא ודאי הפנונה היא בתוספת בין באלמנות בין בגירושין לרצונו וכדי לצאת מידי ספק הוא מתנה בפי' ובאלמנות אין שום תנאי אלא יפרעו לה התוספת פשאר הצ"ב: נאם הצעיר מבי"ט: טו שאלה ילמדנו רבינו ראובן נשבע ואמר הגני מקבל

עלי נזירות שמשון בכל תנאיו ובכל פרטיו שבתוך זמן פלו' שיבוא פלוני לדמשק שאמן לה גט יורנו אדוננו אם גלה אחר פנונתו וכנונתו פשושבע היתה לגרשה.

אם גלה אחר דיבורו ונאמר שמאחר שאמר הרניני מקבל וכו' שאמן לה גט נראה שאם יתן הגט שיהיה נזיר וגם אם נאמר כי גלה אחר פנונתו וכנונתו היתה פשושבע שימצאו שלשת' יחד הוא ואשתו ואותו פלוני אפי' שלא יהי' בדמשק או אם נאמר שגלה אחר דיבורו והוא אמר בתוך זמן פלוני שיבא פלוני לדמשק ונראה שאם ילה הוא ואשתו לעיר אחרת קודם שיבא אותו פלו' לדמשק או אפי' שיבוא אם ילכו קודם שישלם אותו הזמן שיעד לא יחול הנדר וגם אם נאמר שהנזירות חל אם יתירו נזירתו מאחר שצער גדול הוא לגרש את אשת נעוריו וגם שלא להוציא לעז על בניו: תשובה לכאורה הנה נראה שהוא נזיר אם יתן גט דמה שאמר הרניני נזיר שאמן גט הני פאלו אמר אם אמן גט וכדתנן פרק ב"ש הרניני נזיר שזה פלו' וכו' הרניני נזיר שאין זה פלו' הרניני נזיר שזה חיה וכו' ופירש רש"י ז"ל אם זה פלו' וכו' והכא נמי שאמן גט היינו אם אמן גט כי התם וכו' הכי נמי פרק שני דנדריים תנן שבועה שאוכל והוי אם אוכל וכד מעיינינו בה טפי חזינו דאם לא יתן גט יהיה נזיר ונקא פשאמר שזה פלו' שאינו זה הוא דמשמע אם זה שיהא תולה נזירותו במה שאינו בידו ואינו ידוע לו אבל פשתולה נזירתו בדבר הידוע לו והוא בידו כמו שבועה שאוכל ושלם אוכל כמשמעו הא דתנן שבועה שאוכל דהוי אם אוכל דר"ל דלא אפילגא אוקי בגמרא אפיי' דהנה מסרהב בו מקודם שיאכל עמו ורב אשי אוקי תני שאיני אוכל כו' כדאיתא התם אבל לישניה דשבועה שאוכל סתמא דאפילגא משמע לכ"ע והכא נמי שאמן גט הוי כמקבל נזירות לתתו ואם לא יתנהו יהיה נזיר דומיא דשבוע' שאוכל דאם אינו אוכל חייב בשבוע' ביטוי אע"ג דבשבועה שאוכל מקיים שבועתיה כשאוכל ובנזירות לא מקיים ליהכשנותן גט דלא הוי נזיר אלא כשלא יתנהו אפ"ה דמי לשבוע' דמכלל לאו אתה שומע הן כר' יהודה דאיפסיקא הלכתא פותיה פרק קמא דנדריים דאע"ג דלא אמר הרניני נזיר אם לא אמן גט מפלל מה שאמר הרניני מקבל עלי נזירות שאמן דמשמע שאני מתחייב ליתן מקלל דאם לא יתן הוי נזיר דומיא דלא חולין שאוכל לה דמשמע לא חולין אלא קרבן: וכד מעיינינו בה שפיר טפי הדרינו לדוכתין קמא ואמרנו דהוי נזיר אם יתן גט ולא דמי לשבועה שאוכל דמשמע שהוא נשבע לאכול דהכי הוי לשון שבוע' ולא קרבן שאוכל לה דמשמע שהוא אוסר כל דבר אכילת חבירו פקרבן שהוא דבר הנדור והוי נדרי איסור אלא בהרי עלי קרבן או הרי זה קרבן שאוכל לה שהם נדרי הקדש שהוא חייב קרבן אם יאכל והכא נמי אם אמר הרניני נזיר שאוכל לה הוי נזיר אם יאכל וכדתנן ריש נדרי' פנדרי רשעים שפדריה' נזיר וקרבן ושבועה אם אוכל כפר זו וכן פסק הרמב"ם ז"ל פרק ראשון דנדריים וא"כ בנדון דידן שאמר הרניני מקבל עלי נזירות כו' שאמן לה גט הוי פאלו אמר אם אמן לה גט אהיה נזיר וכד מהדרינו ומעיינינו בה טפי שפיר חזינו דבין כה ובין כה אינו נזיר דכנונתו היתה לגרשה ועל זה נדר ובכל הנדריים ושבועות אנו הולכים אחר הפנונה וכיון שמה שהוציא בפיו היה בטעות ומה שרצה להוציא בפיו שהוא הרניני נזיר אם לא אמן לא הוציאו הוי כמו המתכוון להוציא בפיו שלא יאכל אצל ראובן ואומר אצל שמעון דמותר בשניהם כמו שכתב הרמב"ם ז"ל פרק שני מהלכות שבועות וכי תימא הכא בנדון דידן לא טעה שחשב לומר דיבור אחד ואמר אחר אלא שחשב כי בלשון זה היה

מְזוּז עֲצָמוּ לְגִרְשָׁהּ וְאִינוּ כֵּן מִמְשַׁמְעוֹתוֹ כְּדֹאמְרֵינוּ לֹא הִיא דֹאכְפֵּתִי חֲשִׁיב נְדָר טְעוֹת כִּי
הָא דִּתְנִן פְּרָק הַנּוֹדֵר מִן הַיָּרֵק טְעוֹן וְהִזִיעַ וְהִזָּה רִיחוֹ קִשָּׁה וְאָמַר קִנְיָם צָמַר וּפְשִׁיתִים עוֹלָה
עָלַי מִן הַתְּפִסוֹת וְאָסוּר לְהַפְשִׁיל לְאַחֲזֹרְיוֹ וְתַנְיָא נְמִי הֵכִי בְּבִרְיֵיתָא וּפְלִי רִשׁ"י ז"ל
דְּבַעְנִין שְׁנַצְטַעַר נְדָר דְּהִינּוּ לְטְעוֹן דְּלֹא לְהַתְּפִסוֹת וְהָרִי שְׁאָמַר בְּפִי קִנְיָם צָמַר עוֹלָה עָלַי
דְּמִשְׁמַע בְּכָל גּוֹנוֹא וְאִפ"ה אָמְרֵינוּ דְּמִן הַתְּפִסוֹת דְּאִמְדִּינוּ דְּעִתִּיהּ וּבַעְנִין שְׁנַצְטַעַר
נְדָר וְחֲשַׁב שְׁלֹא הָיָה מִשְׁמַע בְּלִשׁוֹנוֹ אֲלֵא הַפְּשִׁלָּה לְחֻדְא וְהִכָּא נְמִי לֹא שְׁנָא: וְלַעֲנִין מַה
שְׁאָמַר הַרְיֵנִי מְקַבֵּל נְזִירוֹת וְכו' שְׁאֲתָן גִּט כּו' דְּמִשְׁמַע דְּהָוִי נְדָר בְּלִשׁוֹן שְׁבוּעָה וַיֵּשׁ מִן
הַמְּפָרְשִׁים אוֹמְרִים דְּלֹאוּ כְּלוּם הוּא צְרִיךְ לְפָרֵשׁ עֲנִין לְשׁוֹן הַשְּׁבוּעָה וּלְשׁוֹן הַנְּדָר וְהוּא
מַה שְׁאָמְרוּ רִישׁ גְּדָרִים דְּאִמְרֵינוּ אִיגִידִי דְּתַנָּא נְדָרִים דְּמִתְסַר חֲפָצָה עָלֶיהָ תַּנָּא נְמִי וְכו'
לְאִפּוּקֵי שְׁבוּעָה דְּקָא אָסַר נְפִשְׁיָהּ מִן חֲפָצָה וּפְרִשׁ"י ז"ל דְּמִתְסַר חֲפָצָה עָלֶיהָ דְּכֵן אָמַר
דְּבָר זֶה עָלַי כְּקַרְבָּן אוֹ כְּחֶרֶם אָסַר לִיהּ לְחַפְּזָא עָלָיו אֲבָל כִּי אָמַר שְׁבוּעָה שְׁלֹא אוֹכַל דְּבָר
זֶה אוֹ שְׁאִינִי נְהַגָּה מְדָבָר זֶה אִיהוּ לֹא אָסַר לְחֲפָצָה עָלֶיהָ אֲלֵא נְפִשְׁיָהּ אָסַר מֵהָהוּא חֲפָצָה
וְכֵן פִּי שֵׁם הַר"ן ז"ל וְכֵן הָרַא"ש ז"ל פִּי לְאִפּוּקֵי שְׁבוּעָה דְּאָסַר נְפִשְׁיָהּ מִן חֲפָצָה דְּכִתִּיב
וְנִפְשׁ כִּי תִשָּׁבַע שְׁנִשְׁבַּע שְׁלֹא יַעֲשֶׂה דְּבָר זֶה עַכ"ל: וְא"כ מִשְׁמַע דְּכָל מַאי דְּאִמְרֵינוּ נְדָר
בְּלִשׁוֹן שְׁבוּעָה וּשְׁבוּעָה בְּלִשׁוֹן נְדָר הִינּוּ כְּנְדָר שְׁהוּא נְדָרֵי אִיסוּר שְׁהוּא אוֹסַר עֲצָמ'
בְּדָבָר הַמְּוֹתֵר לוֹ שְׁאֹמַר כְּקַרְבָּן קַרְבָּן שְׁאוּכַל לֵךְ אוֹסוּר כְּדִתְנִין פ"ק דְּנְדָרִים ש"ר ל' כַּל
שְׁאוּכַל לֵךְ הוּא קַרְבָּן הָרִי שֵׁשׁ נְדָר שְׁאֹמַר בְּלִשׁוֹן שְׁבוּעָה שְׁאוּכַל אוֹ שְׁלֹא אוֹכַל וְהָוִי
אָסוּר דְּלֹא אִיִּקְרִי לְשׁוֹן שְׁבוּעָה דְּסוּף סוּף אוֹסַר חֲפָצָה שְׁאֹמַר כִּי מַה שְׁיֵאכַל הוּא אָסוּר
כְּמוֹ קַרְבָּן וְהָוִי כְּמִי שְׁאָמַר בְּפִי אֲכִילַת כֶּפֶר זֶה אוֹ דְּבָר זֶה אָסוּר עָלַי כְּקַרְבָּן וְאִם לֹא
אִקְרִי נְדָר בְּלִשׁוֹן שְׁבוּעָה אֲלֵא הָאֹמַר הָרִי עָלַי שְׁלֹא אוֹכַל בְּשָׂר אוֹ שְׁלֹא אֲשַׁתֶּה יַיִן כְּמוֹ
שְׁהִבִיא הַר"ן ז"ל הֵתֵם וְכֵמוֹ שְׁהִבִיא מַר"מ רִיקְנִטִי תְּשׁוּבָה תַע"ז כְּדִתְנִיָא בְּפִרְקִין אִי זְהוּ
אִיסוּר הָאֹמַר בְּתוֹרָה הָרִי עָלַי שְׁלֹא אוֹכַל בְּשָׂר דְּהָוִי בְּלִשׁוֹן שְׁבוּעָה דְּכִשְׁהוּא נִשְׁבַּע אוֹמַר
שְׁבוּעָה שְׁלֹא אוֹכַל וּשְׁבוּעָה בְּלִשׁוֹן נְדָר הָוִי כְּאֹמַר אֲכִילַת זֶה עָלַי שְׁבוּעָה כְּדִמִּיתִי נְמִי
הֵתֵם מְדֹאמְרֵינוּ פְּרָק שְׁבוּעוֹת שְׁתִּים בְּתַרְא בְּאֹמַר אֲכִיל' מִשְׁתִּיהֶם עָלַי שְׁבוּעָה וּבְנְדָרֵי
הַקִּדְּשׁ אִם אָמַר הָרִי עָלַי קַרְבָּן שְׁאוּכַל אוֹ אִם אוֹכַל אוֹ הַרְיֵנִי נְזִיר שְׁאוּכַל אוֹ אִם אוֹכַל
חֲזִיב קַרְבָּן אוֹ הָוִי נְזִיר אִם אֲכַל כְּדִמְשַׁמְעַ מִמִּתְנִי' קַמִּיִּתָא דְּנְדָרִים גְּבִי כְּנְדָרֵי רְשָׁעִים
וְכֵמוֹ שְׁפִסְק הַרְמַב"ם ז"ל בְּפִרְקָא קַמָּא דְּהִלְכוֹת נְדָרִים וְהָרִי דּוּמִיָּא לְלִשׁוֹן שְׁבוּעָה שְׁאוּכַל
וְאִינוּ לְשׁוֹן שְׁבוּעָה שְׁהָרִי נְדָרֵי שֶׁל הַקִּדְּשׁ הוּא שְׁהָרִי הוּא מִתְחַזֵּיב בְּקַרְבָּן אוֹ בְּנְזִירוֹת אֲלֵא
שְׁמַטִּיל בּוֹ תַּנָּאִי אִם יֵאכַל וְכִשְׁאֹמַר שְׁאוּכַל ר"ל אִם אוֹכַל אֲבָל גְּבִי קַרְבָּן שְׁאוּכַל ר"ל
קַרְבָּן הוּא מַה שְׁאוּכַל דְּהָוִי נְדָרֵי אִיסוּר וּשְׁבוּעָה שְׁאוּכַל הוּא כְּפִשׁוּטוֹ שְׁמִזְרִז עֲצָמוֹ לְאַכּוֹל
אֲלֵא אִם הָיוּ מְסֻרְבִּין בּוֹ לְאַכּוֹל דְּהָוִי מִשְׁמַעוֹתֵי שְׁלֹא יֵאכַל לְאוּקְמָתָא דְּאִבֵּי כְּדֹאמְרֵי
לְעִיל וְא"כ כְּשְׁאֹמַר הַרְיֵנִי נְזִיר אוֹ הָרִי עָלַי קַרְבָּן שְׁאוּכַל לֹא אִקְרִי נְדָר בְּלִשׁוֹן שְׁבוּעָה
וְהָוִי נְזִיר וְחֲזִיב קַרְבָּן אִם יֵאכַל דְּמַהֲאֵי טַעְמָא נְמִי נִרְא' דְּחִייל נְמִי אֲדָבָר שְׁאִין בּוֹ מִמֶּשׁ
דְּאִם אָמַר הָרִי עָלַי קַרְבָּן שְׁאֲדָב' אוֹ שְׁלֹא אֲדָבָר וְעֵבֶר חֲזִיב קַרְבָּן וְהִינּוּ מִשׁוּם דְּכָבָר
חֲזִיב עֲצָמוֹ כְּקַרְבָּן שְׁאָמַר עָלַי אֲלֵא שְׁתַּלְּהּ אוֹתוֹ בְּדִיבּוּר אֲבָל אִם אָמַר קַרְבָּן שְׁאִינִי מְדָבָר
אוֹ שְׁאִינִי עוֹשֶׂה כּו' אִין הַנְּדָר חָל דְּהָוִי דְּבָרִים שְׁאִין בְּהֶם מִמֶּשׁ וְכֵמוֹ שְׁפִתְבַּת הַרְמַב"ם ז"ל
סוּף פְּרָק שְׁלִישִׁי דְּהִלְכוֹ נְדָרֵי.

ומה שאמר בתוך קבלת הגזירות שבתוך זמן פלוני שיבוא פלו' לדמשק שאותו לה גט המוכן ממנו היא אם אותו פלו' הוא קרוב לה שלא רצה לגרש' עד שלא יבא אותו פלו' ואם לא יבוא תוך אותו זמן יגרשנה אח"כ אעפ"י שלא עד שיבא אותו פלו' והגזירות שיגרשנה פשוט פלו' תוך הזמן ולא יעבן' ואם לא יבא פלו' תוך הזמן או לא יבוא כלל יגרשנה אח"כ לא מצד קבלתו הגזירות, ואחר שבין פה ובין פה לא חגיל גזירות כמו שכתבנו למעלה לא נפקא לן מידי פשוט פלו' בתוך הזמן או לא יבא ומפני שכתבתי תשובה בענין נדר בלשון שבועה ולא בארתי בה כל הצורך הארכת עתה לבאר נאם המבי"ט: יו על דבר האיש האשפנזי אשר הפציר לקחת אשה על אשתו נגד תקנ' ר"ג מ"ה עם היותו רואה מחלוקת רב בין החכמים יצ"ו אשר עד שם במצרים ונתפשט עד א"י ראיתי שהפליג החכ' השל' הדיין כמה"ר ר' יצחק דמולינ' יצ"ו יותר מדאי להחמיר על הנוש' אחר שפבר נשא אפי' הנה בלא הוראת חכם אם נשאת לא תצא דלא חמירא תקנת ר"ג מ"ה מאיסורי דרבנן דאיכא פמה גנוני דלא תנשא ואם נשאת לא תצא וכ"ש בהוראת רב מפני דודר כמה"ר יוסף קארו נר"ו שהורה לו להקל מטע' שכתב בפסקיו ונעשה סניגור לדבריו כמה"ר ר' ישראל נר"ו ונחמ'י אחרים שחתמו בפסק ההוא ולכן לא הנה ראוי לחכם הנז' להפריז על מדותיו ולצעוק מרה על האיש הנז' כי אם פנונתו שיוציאה אינו פדין כמו שכתבתי ואם לענוש בגדידיים וחרמות ג"כ אינו מן הראוי אחר שנשא בהוראת חכמים וגם הוא נוגע ופוגם בכבוד הרב המורה וקרב המסייעו והחכמי אחר' אשר בהוראת' נשא כי ראינו רב גדול בדורו מהר"ר יהוד' מיןצי זלה"ה אשר הפליג ורדף אח' גרשון בון פוצא על שנוש' אשה על אשתו שעב' על תקנ' ר"ג מ"ה והוא השיב כי הרב מהר"ר א"מ ז"ל התי' לו במקום מצנות פרי' ורבי' וקרב הנז' רצה לתרץ דברי מהר"ר א"מ ז"ל בדוחק וגם חשד את גרשון הנז' שזינף בהם ועכ"ז לא גזר שיגרש פינן שנוש' אלא שקראו מן חר' על שעב' על תקנת ר"ג לדעתו וגם שזלזל בכבודו שאמר זה ר' יודא מיןצי כו' כמו שכתבו בכתבו ואם הי' מתברר לו שמהר"ר א"מ ז"ל הור' לו לישא לא הנה מפליג נגד גרשון הנז' לכבו' הרב ז"ל שהו' לו כ"ש בנדון זה שאין ראוי לו לרדוף אחר האי' שנשא ברשו' ולא למקר' עברינינא ויש לו לחוש לכבוד הרבנים והחכמים יצ"ו אשר חתמו בפסק הנז' כי גם שהוא גם רב זקן ויושב בישיבה ורבים אשר עמו פבר הודיע דעתו ויצא ידי חובתו ולא הנה רשאי לומר קבלו דעתי כ"ש אחר מעשה פי גם אני מחברת המחמירים בתקנת ר"ג מ"ה בפרט בנדון זה שאין בו מצנה פפי הגשמ' ואחר שנשא פבר אני אומר פבר הורה זקן וכן ראוי לחכם הנז' לעבור על מדותיו ולא לדבר תועה וזלזול נגד המורה נר"ו כי לא יחשב לו לזכות וגם פי הנה לו אי זה עלבון בגישואין אלו עליו יאמר ואנהבו פצאת השמש בגבורתו והשקט ושלנה וחיים לרבנן ולכל ישראל אמן ואינו חייב החכם הנזכר ולא החייבים בכבודו להבדל מן האיש הנושא בהורא' הנז' כ"ש הרגילים להתפלל בקהל שהוא מתפלל ובפרט אם יש להם הספמה להתפלל שאז הנה נחשב פעוברים עליה ושלום נאם הצעיר מתפלל בשלומה של תורה המבי"ט נוסח מה שכתוב למעלה כתבתי בזה השבוע עם הרץ שבא משם על ענין זה ועתה בא רץ אחר משם עם הכתבי' ופסקים מהחכמים אשר היו מוחין בו מלישא פתקנת ר"ג מ"ה ובפרט מהחכם השלם הדיין הוא הראש כמהר"ר יצחק די מולינ' יצ"ו ובהם נתחדש עדות פמה חכמים אשר האיש הנזכ' אחר שהוכיחו אותו החכמי יצ"ו באמרי

פיהם ונתרצה וקבל עליו כל תקנת ר"ג מ"ה וא"כ הרי הוא כמי שאסר עליו כפי אפי' א' משאר הקהלות שאינן נכללות בכלל תקנת ר"ג ואם אמר א' אני מקבל עלי לנהוג בתקנת ר' גרשון נרא' שחלה עליו התקנות ואינו יכול לישא על אשתו ונהרי הוא כמי שאסר כל הנשים עליו בתי אשתו אעפ"י שלא הזכיר נישואי אשה בקבלה פיון שעל התקנה הידועה קבל עליו ולא גרע ממי שאמר על נזיר שהיה עובר לפניו אהא פנה דהוי נזיר והכא נמי לא שנה אפי' מי שלא היה נכלל כ"ש למי שהיה נכלל בתקנ' פי גם שהיו מורים לו להקל בה אם קבלה עליו הרי הוא נתפס בה וחיוב להזהר מצד שנקלל בה ושקבל עליו כל התומרות והתקנות שתקן ר"ג ברצונו כמו שפיתוב בפתב שהוא ואפ"ה לא יהא מקב' חמו' מן הנכלל בה שאם נשא לא יוצי' אלא דארניה רביע עלונה קבלתו חומר התקנה ושרי למקרייא עברינן' בעודו נשוי ולהחמיר עליו פחונ' המותר' דאם לא היתה קבלתו אעפ"י שלדע' רוב החכמי' שנמנו על דבר זה הוא עובר א"ה פיון דהיו לו רבנים מורים להיתר הם מצילים אותו מפי האריות המוחים בו אבל השתא בקבלתו בפ'ה ונסתלקה ידי המורי' לו דאיהו הוא דאפסיד אנפשיה בקבלתו פדאמ' וגב' יד המוחים בו להוכיחו פתאנת נפשמ' בנידוי וחרם כמו שפרסם מהר"י מינצ"י ז"ל על שהוא גברא אע"ג דהנה מדרבנן וכן יהיו יכולים עמו פדעת המחמירים שיש מי שכתב שאם נשאת נגד תקנת ר"ג מ"ה תצא כמו שכתב ר"ח בן א"ז וגם רמ"ם ז"ל שהיה רב מובהק באשפנז והבי' בעל תרום' הדשן ומה"ר יהודה מינצ"י ז"ל וכתב מי שעבר על חרם ר"ג ונשא ב' נשים יגרש השניה ע"כ כפי מה שמצאתי כתוב בפסק א' של מהר"ר יחיאל זכ"ש מקשטלן ז"ל אשר הארי' להחמיר ולהחזיק תקנת רבינו גרשון ז"ל מפמה רב רבי קדמאי ובתראי: וכל.

זה קבלתי תקנת ר"ג כמו שכתוב למעלה שקבלתו היא קבלת נדר איסר על עצמו ובפני רבים החכמים שנתועדו על כך ועל דעתם באופן שאי אפשר לו להשאיל על נדרו אבל אם לא התברר קבלתו כפי' כמו שנקתבה אינו חייב אלא מפח התקנה והיה לו הוראת חכם וחכמים ולא יוכלו החכמים המוחים בידו אעפ"י שהם רבים להענישו בתקנות ולא לכופ' להוציא פיון שעשה ברשות קצת החכמים וגה היה זלזול להם אם יענישו אותו כמו שכתבתי בתחלת דברי ששלחתי שם: אכן אפי' בכה"ג ז"ל שהחכמים המוחים בו והמתחזקים בתקנת ר"ג יכולים לנהוג בו נידוי לעצמם כל מי שסובר שעבר על התקנ' פי רבים הם וסברתם נכונה כמו שכתבתי וקיימתי פסקם ואפ"ה איני מתיר למקרי עברינא בפרסום משום כבוד המורים לו להיתר כמו שכתבתי בתחלת דברי בנ"ד וראוי להחמיר להבא בתקנת ר"ג שיש מי שכתב כי הוא כמו דין תורה ובתוס' סוף נדרי' כתבו ויש אומ' דמשמתי' ליה על שגרם שיאסר על אשתו ועובר חרם תקנת ר"ג ז"ל דמשמע דאפי' מי שמסבב וגורם לעבור עליו יענש: ודעתי היה גם עתה שלא לכתוב אלא הנוסח שכתבתי קודם שמאחר שנשא יעלימו עיניהם ממנו החכמים יצ"ו המוחים בו מפני השלום אלא על מה שנתחדש עתה בכתב זה מקבלתו עליו התקנ' הנז' וגם שהשביעו אותי משם בפי שאנו עתידין ליתן דין וחשבון לפניו שאשתדל להוציא לאור משפט זה לגמרי נראה לי היותי מחויב לכתוב מה שכתבתי ועכ"ז אני מחלה פני החכמים י"צו בפרט החכם הדני' הוא הראש שיסתלקו מן המחלוק' אחר גמר דין וירדפו אחר השלום ועמה' דעה ויראת ה' לדעת מה יעשה ישראל נאם המבי"ט: יז שאלה איש ואשתו אנוסים

היו נשואים כמה שנים בארץ ארם ובאו לתוגרמה להפגס תחת מסורת ברית התורה ובבואם לתוגרמה פתבו שטר כתובה על פי התורה ובענין הירוששה פתבו שאם יפטר הוא בחייה בלא בנים האשה תירש את בעלה ואם תפטר היא בחייה הבעל יורש את אשתו וליפוי פת תנאי זה סלק כל א' מהן לירושיו מהירוששה בדבר מה קצוב כדי שתנאי הירוששה יהיה שריר וקי' ויהי היו' ונפטר האיש בלא זרע בחיי האשה ובאה האשה מפת התנאי ההוא שלחה ידה בכל נכסי עזבון בעלה והחזיקה בהם ובזה לא חששה להתפרעה מפתנתה ואחר זמן נפטרה האשה ולא נשבעה שבועת אלמנה ולא נתפרע' מפתנתה כנ"ל והאשה בשעת פטירת' צוותה יהיו כל נכסיה לפלו' ונשארו הנכסים בידי שלישי עד בוא פלו' הנז': עתה באו יורשי הבעל ומעכבים הנכסים ההם אשר בידי השלי' וטועני' שהם יורשי הבעל והנכסים שלהם בטענה שתנאי הירוש' הפתוב בכתוב' אינו תנאי הואיל ואפקי' בלשון ירוש' ולא בל' מתנ' אף אותו התנאי לא נכתב בשעת הנשואין רק אחר כמה זמן כנ"ל הואיל והתנאי אינו תנאי חזר הדין לאשה שמתה ולא נשבעה שבועת אלמנה יורשיה לא יגבו פתנתה, וא"כ הנכסים הם לירוש' הבעל יורנו רבינו מה משפט הנכסי' האל' והדין עם מי מהפתות אלו ועל כ"ת החיי' והשלו' אמן: תשובה תנן פ' יש נוחלים איש פלוני ירוש' במקום שיש בת בתי תירשני במקום שיש בן לא אמר פלו' שמתנה על מה שפתוב בתור' וכיון דטעמא הוי משום שהתנה על מה שפתוב בתורה ה"ה אם אמר פלוני ירוש' במקום שיש יורש אחר מן התורה אפילו שאינו בן ולא בת וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל פ"ו מהלכות גחלות על במקום שיש בת או בן וכן כל פיוצא בהם וא"כ מה שכתוב' בכתוב' האשה תירש את בעלה אינו כלו' דאין תנאי מועיל בירוששה בין שצוה והוא בריא בין שהיה שכיב מרע בין על פה בין בכתב אינו מועיל כמו שכתב שם הרב ז"ל בראש הפרק הנז' וכתב הרא"ש ז"ל בתשובה פלל פ"ד ראובן שהיה מצווה ואמר אם אפטר אני קודם לאשתי עשיתי אותה יורשת גמורה בכל נכסי והנחתי לירוש' אחרי חמשה פרחי' לכל אשמה שנמתן לאשתו בל' ירוש' לאו פלו' הוא אמנם קיים הצנואה מצד שכתב אח"כ ל' מתנה ובנ"ד נמי אפי' שסלק את יורשיו בדבר מה אינו מועיל אם לא שפתוב בכתובה קודם או אח"כ איזה לשון מתנה או לשון שמשמעו לשון מתנה: ולא תימא דבנ"ד פיון שהיה התנאי בשעת הנשואין כשנשאת על פי התורה מועיל כמי שהתנה על אשתו שלא ירושנה דקודם שתנשא תנאו קיים ואחר שנשאת תנאו בטל כמו שכתב הרמב"ם ז"ל פי"ב ופ' כ"ג וה"נ יוכל להתנות בשעת נישואין שתיירשנו אשתו דלא דמי דדוקא התם הוי טעמא משום דנחלה הבאה לו לאדם שלא ממשפחתו מתנה עליה שלא ירושנה קודם שתאה ראוייה לא אבל בנ"ד שהתנה שתיירש היא אותו ולא יורשיו הוי מתנה על שפתוב בתורה ואינו פלו' והוי כמי שהתנ' עמה לאחר שנשאת שלא יירש אותה דתנאו בטל פיון שהירוששה ראוייה לו עתה אם תמו' וכ"ש בנ"ד שהירוששה ראוייה לעולם לירוש' ואינו יכול להתנו' שירשנו אשתו כמו שאינו יכול להתנות שירש אותו אחר שאינו יורשו: וא"כ אין תנאי הפתוב בכתובה זו פלו' פיון שאין בה אי זה לשון מתנה כד"א ואין לה אלא פתובה ואין צנואה שיהיו נכסים לפלו' מועיל אלא בכדי פתנתה וכיון שפתוב בשאלה שגפטרנה ולא נשבעה על פתנתה אין יורשיה יורשים כתו' ולא פלו' שצנואה שיהיו נכסיה לו זוכה בהם אלא מה שיש בעין שהוא ידוע שהם נכסי גזונגיתיה שהכניסה לבעלה ומה שיתברר שהוא בעין

ממה שכתב לה הוא בשעת נישואין דלדברים אלו לא היתה צריכה שבועה וכמו שכתב הרמב"ם ו"ל פי"ו וכן אפי' לא היו לה מנכסי גדונגיתה בעין וכן אם היתה מוחזקת בנכסי בעל ומתה אמרי' דאדם מוריש שבועה לבניו כמו שהביא המרדכי ס"פ כל הנשבעים והרא"ש ו"ל בתשובה כלל פ"ו והם בחזק' יורשיה עד כדי פתובתה והשאר יהיה ליורשי הבעל וכשנתנה מתנה קוד' שנשבעה כמו בנ"ד איכא פלוגתא דרבנותא אי מתנתה מתנה אי לא אז יחלקו כדמייטי במרדכי פ' הכותב וכיון שהנכסים בידי שלישי נ"ל שיחלקו ב"ד בין יורש הבעל ומקבל מתנה ממה שמחזק בידה מסד פתובתה והשאר הוא ליורשי הבעל לבדם.

גאם המבי"ט. יח שאלה ילמדנו רבינו רחל קנתה חצר ובתים ופחדה שמא אחרי מותה יקחו נכסיה למלכות בטענה שאין לה יורש לכה פתבה שטרי הקנייה בשם ראובן בן אחותה בין בדיני ישראל ובין בערפאות ומסרה השטרות בידי ראובן בן אחותה הנז' אח"כ נפטר ראובן הנז' לבי' עולמו בחיי דודתו רחל הנז' והניח שני בנים את שמעון ולוי וקמה רחל הנז' ונתנה החצר והבתים אשר קנתה במתנה גמורה מתנת בריא כדין וכהלכה לשמעון הנז' וכשמנע לוי אחיו זה קם וערער על המתנה בטענה שנתנ' מה שאינו שלה כי החצר והבתים הם של ראובן אביהם והנה השטרות יוכיחו שמעידים על זה שנתבו על שם אביה' והם תחת ידם יורנו רבינו מורה צדק אם תהיה רחל נאמנת לטעון ולומר לסיבת כה נכה נכתבו השטרות בשם אביכם כאמו' מגו שתוכל לטעון חזרתי ולקחתי אותם מאביכם כי זה לה זמן רב משתמשות בחצר ובבתים הנז' בחיי ראובן אביה' כמו שמשמש האדם בנכסיו דרה בהם ושוכרת לאחרים וסותר' ובונה ומעולם לא מיקחה בה ראובן נוסף על זה כי יש לה עד א' מעיד כדבריה כי לסבה האמורה הכתיבה השטרות בשם ראובן וג"כ יש שני עדים אחרים מעידים כי אשתקד בא הנה כ"ר ראובן הנז' ואמרו לו אם לא תשגיח על זאת האומללה דודתך לתת לה שום דבר למזונותיה תוכרח למפוך אחת מהבתים לצורךיה ומאחר שסוף אמה הוא היורש אותה יותר טוב שישארו לה הבתים ותמן לה כדי שתזון וענה הוא ואמר הבתים הם שלה תעשה מה שתראה מהם מפל הפני' הלו ילמדנו רבינו אם הבתים והחצר הם בחזקת רחל ותהיה מתנתה קנימת או אם הדין עם לוי לקחת חציים בתורת ירושתו מאביו ראובן הנז' לסבת היות השטרות בידי ראובן ונכתבו על שמו כטענתו ושכרה כפול מן השמל': תשובה אם מזמן הקני' הפתו' בשט' הקני' החזיק' רחל בבתי' בדיר' ושמו' או בשכירו' שהי' משכרת לאחרים ומקבלת הפעו' משך שלש שנים רצופים הוא נאמנת בטענתה שנתבט השטר על שם ראובן בן אחותה מגו שהיתה יכולה לומר ממך לקחתי אחר שקני' אתה וכתבת לי שטר מכר ונאבד ממני דלא מזדהר איני' בשטרא טפי מתלתא שנין כדאמרי' התם בפרק חזקת הבתים ואפי' ששטר קנין יוצא מתח' יד שמעון ולוי בני ראובן לא עדיף שטר זה מחזקת שלש שנים שאפי' היה מחזיק אביהם בבתים שלש שנים ואח"כ החזיקה רחל בהם שלש שנים בחיי אביהם ראובן נאמנ' לומר שקנתם ממנו ונאבד השטר דלא מזדהר איני' בשטרא טפי כדאמרן והוא הדין גמי כשיש לו שטר למוכר שקנה הוא הבי' וחברו יש לו חזקת שלש שנים דעדיפא חזקתו משטר שביד זה אעפ"י שאין לזה שטר קניה ממנו דמצי למימר ליה למוכר אתה מכרת לי ולא נתת לי שטר קני' שאמרת שנתבט ממך והשטר מכר שעשית לי נאבד ממני ומגו שהי' רחל נאמנת לומר טענה זו נאמנת לומר

אני קניתיים אלא שעשיתי השטר בשטר מן הספה הנז' בשאלה דהוי כשטר אמנה דנאמן לומר שטר אמנה הוא זה פשיש לו מגו שהיה יכול לטעון עליו מזניף הוא פשאיין המלנה יכול לקיימו כמו שפכתבו המפרשים ז"ל והרמב"ם ז"ל פרק י"ד מהלכות מלנה ולא תימא השטר שפידו עתה שהחצ' שלו עדי' משלש שני חזקה שהחזיק קודם שהחזיק זה שפידו עתה דאדרבה חזקה שבגוף הקרקע שהחזיק בו שלש שנים עדיף משטר שהיתה שלו ואפ' הכי אם השני החזיק בו שלש שנים יכול לטעון ממה קנייתה ונאבד ממני השטר וכ"ש אם לא החזיק קודם שלש שנים אלא פשיש לו שטר שהיתה שלו וזה השני בא מפת חזק' דנאמן כי נדון דידן שהחזיק' היא שלש שנים ולוי בן ראובן בא מפת שטר שקנא' אביו שהיא נאמן' לומר שטר אמנ' היה שהאמנתיו שהוא קנא' ושכתבו על שמו מפני שלא היו לה יורשים מגו שהיתה יכולה לטעון מאביה קניתיים או ממה אם החזיקה שלש שני' אחר מיתת ראובן ואע"ג שפשיש בידו שטר שקנאה אביו כי היכי דנאמן מי שהחזיק בשדה חברו שלש שנים לומר שקנאה ממנו אעפ"י שכתבו החזיק בה כמה שנים ומצאתי ראיה למי שערער על זה מההי' עובד' דפרק חזקת הבתים דההוא דאמר לחבריה מאי בעית בהאי ארעא וכו' א"ל מפלגניא זבנתא ואכלתיה שני חזקה א"ל והא נקיטי שטרא דזבינא לי מארבעה שנין וכו' וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל פרק ט"ו וכתב הרב המגיד משנה ודע שקצת המפרשים סוברים שאינו צריך להביא ראיה על אכילת כל השבע אלא על השלשה האחרונות ובכך נאמן לומר אכלתיה שבע מגו דאיבעי אמר מינך זבנתא ואכלתיה שני חזקה הרי פשיש ביד זה המערער שטר שקנאה מארבעה שנים ואפ' הכי הנה יכול המחזיק לטעון ממה לקחתי ומהחזיקתי בה שלש שנים ולא גזירת השטרי ומגו טענ' זו נאמן בטענ' אחרת והכ' נמי באשה זו נאמנת בטענת שנתב על שם ראובן מן הספה הנז' מגו שהיתה יכולה לומר מאביה או ממה ואחיה קניתיים אם החזיקה שלש שנים אחר מיתת ראובן ומה שכתב וי"א שאין כאן מגו וכו' היינו משום שלא יודע המחזיק וכו' כמו שכתב שם וכמו שהביא ג"כ בפ' בשם הרשב"א ז"ל לא משום פשיש בידו שטר קנין דכמו דחזקת שלש שנים ויותר לא מהני למערער על מי שהחזיק שלש שנים ואומר ממה לקחתי כן טענת שטר שפידו לא מהני ליה כיון פשיש לה חזקת שלש שנים וכ"ש בנדידון דידן פשיש עד אחד המסייע בטענת' ושני' עדים אחר' על הודאתו נאום המבי"ט כ באה לפנינו צעקת קרובי האשה אשר בסבת לידתה יצאה מדעתה עתים ועתים היא חלומה ובעלה מאז זה כמה שנים הרחיק גידוד ממנה ולקח כל אשר לה גדינ' ומטלטלי ביתה והלה לו והוצרכו אביה ואחיה לזונה ולפרנסה ולהוציא לרפואת' וכתבו לבעלה שיבוא לפקח על אשתו ולא שמע לקולם כי אמר כי הם פתבו לו בהיותו בצפת עמה שיולכנו' לדמשק מקום דירת קרוביה והם יזנו אותה ויפרנסוה והם אמרו כי אמת שכתבו לו כן אלא שהוא לא שות לבו אל זה אלא שמיהר לקחת כל מה שהיה לה גדינ' וכלי ביתה והלה מפאן בהחבא והוכרח אביה הגזן לבא פה להולכי' אליו לדמשק לזון אותה ולרפאתה ומשם פתבו לו כמה פתבים שיבוא ויפקח על רפואתה והוא השיב להם שהלה למצוא טרף לביתו וכי כל נכסי' אשר הוליה עמו הנם בידו מחוט ועד שרוף נעל לא חסר דבר ופרנסתה ומזונותי' על אביה ואחיה כמו שכתבו לו ועתה אחיה מתרעם עליו על מה ועל מה חלק נכסי' והלה בהחבא זה ד' שנים או יותר והם הוציאו עליה סך ממון רב על מזונותיה ופרנסת' ורפואתה ואומ' כי יש כמו ב' שנים שהיא בריא' וחלומה

בְּרוּב הַיָּמִים וְשִׁפְתָב לֹא שִׁיבֹא וַיָּבִיא נֶכְסֶיהָ וַיִּחְשָׁב עִמָּהּם וְאִם יִרְצֶה לְשַׁבֵּת עִמָּהּ הֲרִי טוֹב וְאִם לֹא יִפְטָרָנָה בְּגַט וַיִּפְרַע לָהּ כְּתוּבָתָהּ וְלֹא שָׁמַע לְקוּלוֹ וְלֹא נִצְטַעַר בְּצַעַר אִשְׁתּוֹ: וַרְאִינוּ דְבָרִים נְכוֹנִים וּקְרוּבִים לְדִין נְכוֹנִים כִּי בַעֲלָה עֲשֵׂה שְׁלֵא כַהוֹגֵן וְלֹא כְדָרָה אֶרֶץ הַתְּנַהֵג עִם אִשְׁתּוֹ לְהַנִּיחָהּ חוּלָה וְחוּץ מִדַּעְתָּהּ וְלִלְכָּ לְמַרְחָקִים כִּי גַם שָׁאֵמַר שְׁאֲבִיהָ וְאֲחִיהָ כְּתָבוּ לֹא שִׁמְחָסוּר' עָלֶיהֶן הֵם עָשׂוּ כַהוֹגֵן וְלֹא נִתְעַלְמוּ מִבְּשָׂרָם וְהוּא הָעֵלִים עֵינָיו מִמֶּנָּה עִם הָיֹת אִשְׁתּוֹ כְּגוֹפּוֹ לֹא הוֹלִיכָה שָׁם כְּמוֹ שִׁפְתָבוּ לֹא אֶלָּא שְׁהִלֵּךְ בְּהַחֲבֹא וְהוֹלִיֵךְ כָּל נֶכְסֵי וְלֹא זָכְרָה וְלֹא שָׁב אֶלֶיהָ עוֹד עַד הַיּוֹם וּקְרוּבִים לְדִין כִּי גַם שִׁפְתָב הֶרְמֵב"ם ו"ל פ"י מֵהַלְכוֹ' גִּירוּשִׁין עַל מִי שֶׁנִּשְׁתַּטְּטִית אִשְׁתּוֹ מִנִּיחָה וְנוֹשָׂא אַחֲרֵת וּמֵאֲכִילָהּ וּמִשְׁקָהּ מִשְׁלָה וְאִין מְחַיֵּבִין אוֹתוֹ בְּשָׂאָר כְּסוּת וְעוֹנָה שְׁאִין פֶּחַ בְּכֵן דַּעַת לְדוֹר עִם הַשּׁוֹטִים בְּבֵית א' וְאִינוּ חַיִּיב לְרַפְּאָתָהּ וְכו' עכ"ז לֹא הָיָה לוֹ רְשׁוּת לְלָכֵת וְלְהַנִּיחָהּ כִּי אִם כְּתָבוּ לֹא שָׁהֵם יִפְרָנְסוּהָ גַם הָיָה צָרִיף לִיטְפֹל בְּצָרְכֶיהָ וְלִטְרוֹחַ בְּעֶסֶק רְפוּאָתָהּ שְׁהָרִי כְּתָב הָרַב ו"ל וּמֵאֲכִילָהּ וּמִשְׁקָ' מִשְׁלָה לֹא כְּתָב וְאוֹכְלֵת וְשׁוֹתָהּ מִשְׁלָה נִרְאָה כִּי הוּא חַיִּיב לִיטְפֹל וְלִטְרוֹחַ בְּכָל מֵה שֶׁהִיא צָרִיכָה אַעפ"י שִׁיְהִי מִשְׁלָה וְכֵן נִרְאָה מִמֵּה שִׁפְתָב וְאִם גִּירוּשָׁה וְכו' אִינוּ חַיִּיב לְחַזֵּר וְלְהַטְפִּיל בָּהּ דְּמִשְׁמַע הָא קוֹדֵם הָיָה מִיטְפִּיל בָּהּ וְאַחַר שְׁלֵא חָשַׁשׁ לָזֶה וְהִלֵּךְ לוֹ מִי הַתִּיר לוֹ לְקַחַת כָּל נֶכְסֶיהָ וְלְהוֹלִיכָם עִמּוֹ אִם הָיָה יָרָא שְׁמָא תְּפָזְרָם אוֹ תְּפָסִידֵם הָיָה לוֹ לְכוֹתְבָם בְּפָנֵי עֵדִים וּלְמֹסֵר' בְּיַד אֲבִיהָ וְאֲחִיהָ אוֹ בְּיַד אַחַר נְאֻמָּן כִּי אִם הֵם נִתְחַיֵּיבוּ בְּפָרְנָסָתָהּ וּרְפוּאָתָהּ כְּשִׁפְתָבוּ לוֹ לֹא הָיָה חַיִּיב זֶה לְעוֹלָם אֶלָּא שִׁחֲשָׁבוּ כִּי בְּחַדָּשׁ יִמִּי' אוֹ יוֹתֵר תִּתְרַפֵּא כְּמוֹ שֶׁהוּא דָרָף הַנְּשִׁי' כְּשִׁאֲרַע לָהֶן אֲוֹנָס כִּזָּה בְּשַׁעַת לִידָה וְהָיָה צָרִיף לְחַשׁוֹב כִּי אִם הָיָה מִתְאַרְף הַחֹלִי לֹא הָיוּ הֵם יְכוּלִים לְהַסְפִּיק כָּל צָרְכֶיהָ שֶׁהִיְתָה צָרִיכָה לְהַתְּפָרְנָס מִשְׁלָה וְלֹא תִמוּ' בְּרַעַב וּא"כ שְׁלֵא כְּדִין עֲשֵׂה לְהוֹלִיף נֶכְסֶיהָ עִמּוֹ כִּי גַם מֵה שִׁפְתָב הֶרְמֵב"ם ו"ל וּמֵאֲכִילָהּ וּמִשְׁקָ' מִשְׁלָה כְּתָב הָרַב הַמַּגִּיד שְׁלֵא מִצָּא רֵאזָה וְהֶרְמ"ה ו"ל מִצָּא רֵאזָה שִׁחֲחַיִּב בְּמִזְוֹנוֹתֶיהָ אִפִּי' גִּירוּשָׁ' כ"ש קוֹדֵם גִּירוּשִׁין כְּמוֹ שִׁפְתָב בִּא"ה ס' קי"ט וְגַם עַל פִּיטוֹר רְפוּאָתָהּ הַשִּׁיג עָלָיו הֶרְאָב"ד ו"ל וְנִרְאָה כִּי אִפִּי' לְדַעַת הֶרְמֵב"ם ו"ל אִם לֹא הָיָה לָהּ מִשְׁלָה אוֹ שְׁכָל' כָּל מֵה שֶׁהִי' לָהּ שִׁיזוֹן אוֹתָהּ מִשְׁלֹו כִּי אִם הוּא שֶׁהוּא חַיִּיב לְזוֹנָה כְּשֶׁהוּ' בְּרִיאָה לֹא יְזוֹן אוֹתָהּ עִתָּה שְׁאִינָה בֵּת מְלֵאכָה מִי יְזוֹן אוֹתָהּ וְאִינוּ מִן הַדִּין שִׁיִּנְיָחָה שְׁתַּמּוּת בְּרַעַב וְאִיפְשָׁר עוֹד שְׁמָה שִׁפְתָב וּמֵאֲכִילָהּ וּמִשְׁקָ' מִשְׁל' הוּא מִנְכָּסִי מְלוֹג שְׁלָה דְנֶכְסֵי צֵאן בְּרִזָּל שִׁחֲחַיִּב הוּא בְּאַחֲרֵיאוֹתָהּ אִם פָּחַתוּ פָּחַתוּ לוֹ אִינָם נִקְרָאִים שְׁלָה בְּהַחֲלֵט וּא"כ כְּשִׁאֲרִין לָהּ נֶכְסֵי מְלוֹג אוֹ שְׁכָלוּ יְזוֹן אוֹת' מִשְׁלֹו וְיִהְי' לוֹ רִשׁו' ג"כ לְמִפְּוֹר מִנְכָּסֵי צֵאן בְּרִזָּל לְכַתְּחֵל' לְזוֹן אוֹת' גַּם כִּי אִפִּי' לְדַע' הֶרְמֵב"ם ו"ל אִם מְכָר לְצָרְכּוֹ מְכָרוּ קִיָּים שְׁלֵא כְּדַעַת הַפּוֹסְקִים שִׁמְכָרוּ בְּטֵל הֶכָא לְצָוֶרְכָה יִמְכָּרֵם לְכַתְּחֵלָה אֶבֶל יְהִיָּה חַיִּיב הוּא בְּאַחֲרֵיאוֹתָם וְכִדָּאִי הוּא הֶרְמ"ה וְהַסּוֹבְרִים כְּמוֹתוֹ שִׁחֲחַיִּב בְּמִזְוֹנוֹת הַשּׁוֹטָה לְסִמּוֹף עָלָיו בְּשַׁעַת הַדַּחַק כְּשִׁאֲרִין לָהּ נ"מ וְכ"ש כְּשִׁאֲרִין לָהּ נֶכְסֵי צ"ב אוֹ שְׁכָלוּ וּא"כ בנ"ד שְׁאֲבִיהָ וְאֲחִיהָ לֹא נִתְחַיֵּיבוּ לְזוֹנָה אֶלָּא בְּדִיבּוֹר וְכְתָב בְּעֵלְמָא לֹא הָיוּ חַיִּיבִים בְּדִין כִּי אִם בְּהוּצָאת הַדָּרָף הַלִּיכָתָה מִצָּפַת לְדַמְשֶׁק וּמִן הוּצָאת מִזְוֹנוֹתֶיהָ שָׁם כִּינּוֹן שְׁהֵם הִבִּיאוּהָ וְזָהוּ כָּל זְמַן שֶׁנִּתְרַצּוּ לְזוֹנָה אֶבֶל מִזְמַן שִׁפְתָבוּ לוֹ כְּמָה פְּעָמִים שִׁיבֹא לְפַקֵּחַ עַל אִשְׁתּוֹ אוֹ יַעֲמוּד עִמָּהּ כִּינּוֹן שְׁעֵתִי' הָיְתָה חֲלוּמָה וְלֹא בָּא חַיִּיב לְחַשֵּׁב עִמָּהֶם כְּמָה שֶׁהוּצִיאָו בְּמִזְוֹנוֹתֶיהָ שְׁאִם לֹתָהּ הָאִשָּׁה וְאֶכְלָה חַיִּיב בְּעֵלָה לְשַׁלֵּם כְּשִׁיבֹא כְּמוֹ שִׁפְתָב הֶרְמֵב"ם ו"ל פ"ב מֵהַלְכוֹת אִישׁוֹת וְאִפִּי' לְדַעַת ר"י שְׁאִם לֹתָהּ קוֹדֵם שִׁפְסָקוּ לָהּ ב"ד אִם יִרְצֶה לֹא יִשְׁלַם

פי יאמר הִיָּה לָהּ לְהַתְּפָרֵס מִמַּעַשׂ יָדֶיהָ כְּמוֹ שֶׁהֵבִיא בֵּא"ה סִימָן ע' הֵכָא חֲזִיב פִּינּוֹן שְׁלֵא הִיָּתָה רְאוּיָה לַעֲשׂוֹת שׁוּם מְלָאכָה בְּחֻלְיָהּ וּכְמוֹ שֶׁפָּתַב שָׁם עַל אוֹתָהּ שְׁמַעְשָׂה יָדֶיהָ מִסְּפֵקַת לְדַבְּרֵי גְדוּלִים וְלֹא לְכָל צְרָכֶיהָ שְׁאֵם לְוֹתָהּ לְתַשְׁלוּם מְזוֹנוֹת שְׁיִכּוֹל בְּעֵלָה לֹדְמֵר אִם לֹא הִיָּה מְלֻנָּה לָהּ הִיָּתָה מְצַמְצָמַת עֲצָמָה וְאַפ"ה פָּתַב אִם אֵינָה בֵּת מְלָאכָה לָאוּ פֶּל כְּמִינֵיהּ לְטַעוֹן כָּף וּכ"ש בֵּנ"ד שְׁלֵא הִיָּתָה רְאוּיָה לְשׁוּם מְלָאכָה וְאַע"ג דְּאַפְסֵק' הִלְכְּתָא כְּחֻנְן עַל מִי שְׁפָרְנִס אֲשֶׁת חֲבָרוּ דְּהִנִּיחַ מְעוֹתָיו עַל קַרְנֵי הַצְּבִי וּב"ד הִנֵּי כְּפָרְנִס שְׁלֵא הִיָּתָה בֵּת דַּעַת לְלוֹת הָרִי פָּתַב הַרְשָׁב"א ו"ל דְּדוֹקָא בְּמַפְרָשׁ וּכו' אֲבָל בְּסֵתָם חוֹזֵר וְגוֹבָה וּכו' כְּמוֹ שֶׁהֵבִי הָרַב מ"מ פ"ב וְאַפ"י לְדַעַת הָרְאוּשׁוֹנִים שֶׁפָּתַב שְׁפוֹבְרִים שְׁאַפְלוּ בְּמַפְרָנִס סֵתָם אֲבָד מְעוֹתָיו הֵכָא חֲזִיב דְּמַשְׁעָה שֶׁפָּתַב לְבַעַל שְׁיָבוֹא לְפָקַח עַל אֲשֶׁתּוֹ אוֹ לְפוֹטְרָה שְׁלֵא הִיָּה יָכוֹל לְזוֹן אוֹתָהּ מִשְׁלוֹ הָרִי פִּירָשׁ שְׁלֵא הִיָּה מְפָרְנִס אֲלֵא עַל מְנַת שְׁיַפְרַע לוֹ וְאַיְנוּ יָכוֹל לֹדְמֵר לְמָה פְּרָנִסַת אוֹתָהּ פִּינּוֹן שְׁלֵא הִיָּתָה בֵּת מְלָאכָה כְּדָאמ' וְלֹא הִיָּה רְאוּיָ לְאַבְיָה וְאַחִיָּה שְׁיַתְּעַלְמוּ מִבְּשָׂרָם שְׁיַנִּיחְנָה שְׁתַּמּוֹת בְּרַעֲב וּכ"ש אִם בְּרִשׁוֹת ב"ד שֶׁבְּעִיר הִיּוּ מִפְּרָנִסִים אוֹתָהּ וְאַיִן חֲזִילוֹק בְּזָה אִם פְּרָנִסָה אִישׁ נְכָרִי אוֹ אֲבִיָּה וְאַחִיָּה שֶׁפָּתַב הָרִי"ף בְּתַשׁוּבָה שֶׁהֵבִיא בֵּא"ה ס' ע' הַהוֹצֵאוֹ שֶׁהוֹצִיאוֹ עַל הָאִשָּׁה אֲבִיָּה וְאַחִיָּה עַל מַה שֶׁשָּׁגַר לָהּ בְּעֵלָה שֶׁהִיָּה פְּחוֹת מְפָדֵי מְזוֹנוֹת הָרְאוּיָ לָהּ שְׁיַפְרַע וְה"נ לֹא שְׁנָא פִּינּוֹן שֶׁהִם הוֹדִיעוּ לוֹ אֵת צַעֲרָה וְשְׁלֵא הִיּוּ יָכוֹלִים לְפָרְנִסָה יוֹתֵר מֵאַז חֲזִיב הוּא לְפָרוּעַ מְנַכְסִיָּה שֶׁבִּידּוֹ וְאַם תַּמּוֹת תַּחֲתֵיו הָרִי פָּרַע מְזוֹנוֹתֶיהָ מִשְׁלָה כְּמוֹ שֶׁפָּתַב הַרְמַב"ם ו"ל וְאַם יִגְרָשְׁנָה אוֹ יָמוֹת הוּא בְּחִיָּה אוֹ יַעֲמָדוּ לְדִין אִם יִנְכ' לָהּ מְסָף כְּתוּבָת' מַה שְׁיַפְרַע עֵתָה לְמִזוֹנוֹ שֶׁהוֹצִיאוֹ מֵאַז אוֹ לֹא יִנְכָה כְּסִבְר' הַרְמ"ה ו"ל וְעַל דְּרָף זֶה חֲזִיב ג"כ כָּל מַה שֶׁהוֹצִיאוֹ בְּרַפּוּאָת' שְׁיַפְרַע לָהּ מֵאַז מְנַכְסִיָּה וְנִרְאָה דְּבַעֲתִים שֶׁהִיא חֲלוּמָה בְּכָרִט אִם הִם רַבֵּי הַיָּמִים הִיא חֲלוּמ' דְּאַפ"י לְדַעַת הַרְמַב"ם ו"ל יִתְחַזֵּיב בְּמִזוֹנוֹתֶיהָ מִשְׁלוֹ שֶׁהִיָּה יָכוֹל עֵתָה לְדוֹר עֵמָה הַפְּלֵל שֶׁחֲזִיב לְפָרוּעַ לָהּ מְזוֹנוֹתֶיהָ וּפְרָנִסָתָה מֵאַז עַד עֵתָה לְכ"ע לְהַרְמַב"ם ו"ל מִשְׁלָה שֶׁהוּא תַּחַת יָדוֹ וְלֵהַרְמ"ה מִשְׁלוֹ וְלְהַרְאָב"ד ג"כ רַפּוּאָתָה מִשְׁלוֹ וְאַיְפֶשֶׁר דְּכ"ש מְזוֹנוֹת ג"כ וְאַפ"י לְדַעַת הַרְמַב"ם ו"ל אִם יִתְבַּרֵּר שְׁרֹב הַעֲתִי הִיא חֲלוּמ' יִתְחַזֵּיב לְזוֹנ' מִשְׁלוֹ בְּאוֹתָם הַיָּמִים וְיִוְכַל ג"כ לְגַרְשָׁה כְּשֶׁהִיא חֲלוּמָה דְּמֵאֵי דְּגָזְרוּ חֲכָמִים שְׁלֵא יִגְרָשְׁנָה הִיא מִשׁוּם שְׁלֵא יִנְהַגוּ בָּהּ מְנַהֵג הַפְּקָר וְנִרְאָה דְּלֹא גָזְרוּ אֲלֵא בְּזִמְן שֶׁהִיא שׁוֹטָה אַעפ"י שְׁיֹדַעַת לְשִׁמּוֹר גְּטָה שְׁאַיְנָה כָּל כָּף שׁוֹטָה אֲבָל כְּשֶׁהִיא חֲלוּמָה אוֹלֵי לֹא תִּשׁוּב אֵלַי עוֹד וּבְרִשׁוֹת מְגַרְשָׁה בְּאוֹתָהּ עַת דְּאַפ"י בְּעַת שְׁטוּתָהּ יוֹדַעַת לְשִׁמּוֹר גְּטָה אֲפִי אֵינָה יוֹדַעַת לְשִׁמּוֹר עֲצָמָה אִם גְּרָשָׁה דִּיעֲבַד מְגוֹרְשָׁת א"כ בְּעַת חֲלִימוֹתָהּ אֲפִי לְכַתְּחֵלָה כְּאִישׁ שׁוֹטָה דְּבַעֲי שְׁיִגְרָשׁ מִדַּעַתוֹ כְּשֶׁהוּא עֵתִים חָלִים אֲמָרִי דְּהוּי כְּפָקַח לְכָל דְּבָרָיו כְּמוֹ שֶׁפָּתַב הַרְשָׁב"א ו"ל בְּתַשׁוּבָה וְמַה שֶׁפָּתַב רַבֵּי שְׁמִשׁוֹן ב"ר אֲבָרְהָם עֵתִים שׁוֹטָה וּכו' בִּפ' חֲרַשׁ בִּירוּשָׁלַיִם וְאַמֵּר דְּאִם עֵתִים חֲלוּמָה וְעֵתִים שׁוֹטָה אֵינָה מְתַגַּרְשָׁת כְּמוֹ שֶׁהֵבִיא ב"י ס' רי"ט נִרְאָה דְּהֵיִינוּ בְּעֵתִים חֲלוּמָה בְּיוֹם א' וְעֵתִים שׁוֹטָה בְּיוֹם הַהוּא אֲבָל כְּשֶׁהִיָּה חֲלוּמָה כְּמָה יָמִים לֹא וְאַם בֵּנ"ד יוֹדַעַת לְשִׁמּוֹר עֲצָמָה אֲפִי בְּשַׁעַת שְׁטוּת דְּאַיְנוּ מְגִיעַ שְׁטוּתָהּ לְשִׁלָּא תַּדַּע לְשִׁמּוֹר עֲצָמָה יָכוֹל לְגַרְשָׁה דְּלִיכָא כְּאֵן טַעֲמָא דְּשְׁלֵא יִנְהַגוּ בָּהּ מְנַהֵג הַפְּקָר דְּאַיְפֶשֶׁר שְׁתַּהֲנָה שׁוֹטָה וְתַדַּע לְשִׁמּוֹר עֲצָמָה כְּמוֹ שֶׁפָּתַב בְּאַדָּם וְחוּנָה נְתִיב כ"ד חֲלָק ו' שְׁאֵם יוֹדַעַת לְשִׁמּוֹר גְּטָה וְעֲצָמָה מְתַגַּרְשָׁת אֲפִי מְדַרְבְּנָן וְהֵבִיא שָׁם בְּב"י מְרַבֵּי שְׁמַחָה מִשְׁפִּירָא דְּכַתְּבֵי דְּלֹא מְחֻזְקֵי בְּחֻזְקַת שׁוֹטָה עַד שְׁיִרְאוּ בָּהּ סִימְנֵי שְׁטוּת הַמְּפוֹרְשֵׁי בִּפ"א דְּחֻגִיג' וּבֵנ"ד לִיתְנָהוּ

ואם ירצה יכול לגרשה ויפרע כל סכו' פתובת' כמו שכתב מ"מ שם נאם המבי"ט: שאלה
כא על דבר אשר קדם הרופא לכתן' מח"ל לא"י למצוא רפואת תעלה לביתו אשר היתה
קרובה לינתן מבלי הראות בה נגע ונתרעם יחיד מרבים שהעבירו עליו את הדין לפי
דעתו: אמרתי לא אראה עוד מכתבו ולא אביט בקונדריס טענותיו כי לא אאמין כי יספר
פי רבים לוחמים לו וכי לא רבים יחפמו ויערימו להשיג גבולו ולהשחית נחלתו פי רבים
ידם תקופה בעבודת ה' ובקדושת שמו ולא תצא מכשלה תחת ידם: ואף גם זאת בראותי
היותו צועק חמס פי הוא ציית דינא ולא צייתי ליה אמרתי דא לישנא בישא אע"ג
דלקבולי לא בעי מיחש ליה מיהא בעי ואם יהיה לו דין ישקוט רוגזו ונינוח דעתו כשיראה
ששמעו טענותיו כולם לבקש לו זכות ולא נמצא כמו שכתב האשרי פ' ז"ב ואם יהיה לו
איזה זכות גם הרבים שפנגדו יטו אונם לשמוע למי שאין לו נטיה עם א' מהם ומרחוק
נראה להם להמשיך להם חסד נאמת ושלם בשעריהם וגם פי לא היה מן הראוי להשיב
עד שיהי' נדרש משני הפתות מתרי טעמי שכתב הריב"ש ז"ל בתשובותיו עכ"ז נהגו
המורים כשהמקום רחוק להשיב ואינם חוששים לכבודם אם תפטר התשובה מפני חילוף
הטענות וגם נזהרים בדבריהם שלא ילמדו לשקר מתוכם ולא יהיו כעורכי הדיינים וכ"ש
שעיקר ורוב הטענות מיוסדו' על טופסי שטרות וכתובת יד שביניה' שאין חשש שיחליפו
את גוססתם כמו שהוא בנ"ד: ומפני שנקתבו הטענות וטופסי השטרות באורך אכתוב
כלל הטענות בקיצור מה שהוא צורך לענן הדין והם פי בארץ המפורסמת מלכות
השורה יש שכוונה גדולה לתושבי המדינה והסותרים הבאים מחוץ נקראים ליוניטיני היו
מתאכסנים עמם ואחר כמה שנים שרבו הסותרים וצר להם המקום בקשו ממלכות
השורה שיתנו להם מקום מיוחד לשבת שם עם סחורותיהם נתרצ' להם השורה לאהבה
ולכבוד מלך ארצם כי גדול ועצום הוא מפל מלכי האדמה בקץ ימים אלו נתנו להם
רשות לשפוך שכוונה משני בתים סמוך לשכונת התושבים ע"מ שלא יעשו מלאכת
שכונת התושבים ושכרו אותה וישבו בה ה' שנים ואח"כ חזרו ונתפשו עם בעלי
השכונה והשפיר להם כל מה שהי' מושפר להם תחלה זולת גן ובית א' שיוכל להשפירה
לפמיליית אחת של עברים בעד כל הזמן שהליוניטיני ידורו שם ולעת פזאת היה מבאר
שיהיה ר' משה ובנו הדר בבית ההיא ותנאי אחר' ועל תנאי שיאשרו ויקיימו השורה
השכירות זה כלל השכירות ופרט הבית הנז' והשורה לא רצתה לקיים עד ששאלו את
פי התושבים ונתרצו על פרט הב' הנז' להפיק רצון בעל השכונ' גם פי הבינו כי להבא
ישים אחר הנרצה אצל' במקום ר' משה הנז' על התנאי הא' שלא יעשו מלאכתם כאשר
הדת נתונה מאת המלכות וענו ואמרו פי היו מרוצים שר' משה ובנו ידורו שם: ויהי
לימים רופא א' דר בשכונת התושבים ונתגרש מהם לסבת מה והלך אל השורה להתחנן
לפניהם יתנו לו רשות לדור בשכונת הליוניטיני והם קראו אל ראשי התושבים ויענו
אמן בתנאי שלא יעשה מלאכתם וניתן לו רשות וכעת לא היתה בית פנוי לו פי הבית
הנפרש מן השכירות של ליוניטי' היתה שכורה כבר לר' משה הנז' לכמה שנים והסותרים
הליוניטי' בחנינתם עליו נתנו לו בית דירה ביניהם לרופא זה אחר שנעמר לו המלכות
אחר זה כמו שנה הלך לו ר' משה לדור אל ארץ אחרת והלך זה הרופא ושכר הבית מן
בעלי השכונה ולא נזכר בשטר השכירות שישלם הכח הנתון לב"ה מן המלכות פי כבר היה
לו לרופא כח מהם ואחר ימים המיר דתו ויצא ללכת לדור בין העפונים וכראות ראובן

הרופא והוא הבעל דין הצועק את הבית הנפרש מן השכירות פנוי מאין יושב אנה למושב לו הלה אצל ב"ה ושכר ממנו הבית הנז' והוסיף על שכירות' למען השיג ממנו פח המלכות שהיה לו לב"ה לשכור הכל מבלי שיצטרף הוא ללכת אל המלכות להתחנן לו כפאשר עשה הרופא הא' ועשה לו ב"ה כתב ידו על הפח המסור לו מן המלכות לראובן הרופא ולבניו על הבית הנזכר כל זמן שהסותרים הליוונטיני' ידורו בו ונכנס ראובן בבית הנזכר הנז' וראשי התושבי' לא מיחהו אדרכ' אמרו ברוך הבא בשם ה' אף בזא' שתש' עמנו בעול המס הראוי לחלקה ונתרצה ראובן לפרוע פכל אשר הושת עליו והי' פורע מדי ג' חדשים לג' חדשים פתושבים ויהי לימים נתבקש ראובן בעש"ג לפרוע חלקו מהוצאת השומרים ויצא זכאי בדינו מאת שרי המלכות וכתבו לו פסקא שאינו חייב לפרוע שום דבר פכל מהשומרים להיותו דר בבית הנפרש אשר מזה נרא' רצון המלכות בדירת ראובן בבית הנפרש בלא שאלת רשות מראשי התושבי' אחר שנתרצו מר' משה היה מוכן לכל אשר יפנס במקומו ג"כ וטרם זה ואחר פן ג"כ רבים מאנשי התושבים שהי' צר להם מקום התושבים בנו להם בתים בשכונת הליוונטיני ברצון ב"ה בלי נטילת רשות מן המלכות ולזה פחדו התושבים שפא יעשו שם מלאכתם ואמרו להם וגם ליוונטיני בכללם שנתחייבו שלא לעשות מלאכתם וכולם קבלו עליהם בחרם ובנדוי אשר גם זה מורה שרצונם שיהיה זה ראובן הרופא בבית הנז' ויהי אחר כמה שנים קמו מלשינים ומסרו ביז המלכות כל הדרים בשכונת הליוונטיני וראובן הרופא בכללם וכולם נתגרשו זולת ראובן שיצא זכאי בדינו מפח הנתון לב"ה מן השררה ונתנו השרר' פסק דין ביזו וז' אחרי אשר חקרנו וראינו פל זכיות ראובן הרופא וכו' אנחנו מרשי' אותו מן המשפט כפי נוסח שטר השכירות שלו ע"כ וכראות הב"ה כמה בתים שלו מאין יושב הלה אצל ראשי התושבים ונתרעם עליהם כי מהם יצא הקצף למנו' השרר' על דרי הבתים עד שראשי התושבים נדרו לו לב"ה לשכור הם פל אותם הבתים ממנו ולהשתדל להשיג רשות מן המלכות אף בזאת שגם בית ראובן הרופא יהי' בכללם והוא הי' מסרב שלא היה לו רשות להוצי' את ראובן והפצירו בו עד שיעצוהו לנתן הבית והביא אנמנים בכלי אנמונתם לנתו' וראובן הלה אל המלכו' וצעק ומיחו ביד' תקף ובא לרי' עמו ויצא זכאי בדינ' מפח שטר השכירו' שבינו ובין ב"ה והתחיל הב"ה לגזמו אפי' בפני המשפ' שיהרגהו וראשי התושבים מצד א' קראו אותו ואמרו לו שיצא מן הבית ויען להם ראובן צייתנא לדינא בדין זה בורר לו א' והשיבו לו שיצא מן הבית תחלה ואח"כ יבררו עמו דיינים או יאמר פל טענותי וזכיותי לפני ד' גאוני' דייני עירם השיב הוא שאינו מן הדין לדון לפני דייני עירם רק שיבררו דיינים אמנם רצה שהד' גאוני' ידונו אם הדין מכריחו לצאת מן הבית תחלה ולא מצאו להם הד' גאוני' זכות שיצא מן הבית תחלה וראובן צועק צייתנא לדינא והלכו התושבים אצל גאון אחד ראש לאותם הגאוני' וכתב סרבנות על ראובן שלא רצה לדון בפני הד' גאוני' על גופא דעובדא וכשמוע ראובן פה הודיע בכתב ידו עם עדים אל ד' גאוני' היותו נכון ומזומן לדון בפניהם אם לזה מכריחו דין תורה כפאשר חייבו הגאון שהוא וכראות ראשי התושבים המודעא ההיא השמיעו לאזניו כי לא אותה מבקשים רק שיבוא ויתן במתנה פל זכיותי להם אם רוצה שיוציאוהו מן הסרבנות באמר' שהם לא יגרשוהו מביתו ולא יקחו מאומ' מפל אשר לו רק ישתדלו להשיג מן המלכות רשות פללי בלשון רשות הפרטי שיש

לראובן מפתח הב"ה ועל דבריהם אלו הלה ראובן פדי להוציא עצמו מן הסרבנות וכדי לפייס את ב"ה מרנגזו הנ"ל ועשה מיאון אל ראשי התושבים בכתב ידו בלשון לע"ז כמשפטי המלכות אגוסט' שי"ט אני ראובן רופא עברי ממאן אל שמעון לוי ויהודה כמו ראשי התושבים כל חזקה ודין וזכות ושכירות שיש לי בשכונת הסוחרים הליוונטיני הן בבית שאני דר בו עתה הן בכל מקום אחר שיש לי באותה השכונה וזה המיאון יובן להיות לו קיום כל עוד שזמן השררה יר"ה או ממשפט אחר המסודר ממנה יהודים אחרים שאינם ליוונטינו יהיה להם רשות לדור עם בני ביתם בשכונת הליוונטי' הנ"ל בעוד כל זמן שהליוונטי' ידורו בהם עכ"ל ובו ביום לבקשת התושבים הלה ראובן ועשה להם שטר ביהודית נכתב ונחתם משני עדים מאות' העדי' ממש לאשר ולקיים המיאון שעש' בלשון לע"ז עם התנאים שבתוכו ונ"ל השטר שהוא תיקה בתיקה אמנם הפרטי' שבתוכו לא עשאם ראובן בפנינו עדים ח"מ בא ראובן הרופא ואמר לנו הו עלי עדים וכו' ותנו ליד הממונים מהקהלות ולידי נועד הקטן יצ"ו להיות בידם לעדות לזכות וכו' איך ברצון נפשי כו' אני מקבל עלי בחרם חמור ובשבועה דאוריית' ומשעבד עצמי בשעבוד גמור לאשר ולקיים הריבוקנאסיאה שעשיתי ביו' הנה לממוני' הנ"ל במשפ' עש"ג מכל החזקו' והזכיו' והפרביליגי והפיטסיוון מכל הדירות והמקומות שיש לי בשכונת הסוחרים עם התנאים שכתובה כבר במשפט הנ"ל בכלל ובפרט ומעולם לא אוכל לערער ולריב עליהם לא בדיבור וכו' ומעכשיו יהי פח ורשות בידי הממונים הנ"ל בחברת הנועד קטון יצ"ו או על פי הרוב מועד קטון לעשות מהבי' שאני דר בתוכו וכו' כפי הפצם ורצונם הן להשפיר הבית והמקומו' כולם או מקצת' ואשר אפרע להפיטו מה שיראה בעיניהם או להשפיר לאחר הפל פאשר יראה בעיניהם ע"פ רוב' פן יקום עלי ועלי לאשר ולקיים בכלל ובפרט וכו' וכל התנאים הנ"ל הנתנו ונעשו פהלקתן כתנאי בני גד כו' ובפנינו וכו' אמר לנו ראובן שטר זה כתובהו בשוקא וכו' ויהיה לשטר זה כל חזק ותוקף פאלו היה נעשה בפני ב"ד חשוב ולפני מושל העיר ע"י סופר מתא כו' ולא יפסל מחמ' שום טשטוש כו' או קרע שאינו קרע ב"ד כו' הפל יהי נדרש ונגידון לזכות ויפוי פח שטר זה ועוד בפנינו עדים כו' בטל ראובן כל המודעו' שהפה יכולה לדבר בכל לישני דאמרי רבנן דמבטלי בהו מודעו' כו' וכל עד שביבא כו' אני פוסלו וכו' ואחריו' וחומר שטר זה קבל עליו ראובן ועל יורשיו פאחריו' וכו' וקנינא מראובן וכו' ומהממוני' ולנועד הקטון יצ"ו ככל מאי דכתיב ומפונרש לעיל יום ד' כ"ז לאלול השי"ט אחר כל זה נתרצו ראשי התושבים מראובן והסירו מעליו שם הסרבנות וגמרו אומר ביניהם שעם היות שיקחו הבתים הים בשכירות מהב"ה ושישיגו רשות מן המלכות מדירתם לעשות שטר שכירות לראובן לכל בקשת רצונו בזה האופן לקחת ג' מקומות מבית ראובן אשר בנה אותם מפיסו ולהשפיר אל ראובן את יתר הבית שלו בעד סך פך לשנה פחות ממה שהיה פורע אל בע"ה בתנאי זה שמעולם לא ראובן ולא באי פחו יוכלו לשאול מאומה אל ראשי התושבים ממה שהוציא בבנין הג' מקומו' רק יהיו לחלוטין שלהם והתנאי זה ג"כ שאם ראובן היה רוצה מאז למסור להם המפתחות של ג' מקומות הנ"ל לפרוע לו י"ד דוק' לשנה עד אשר ישיגו הרשות הנ"ל ומזה שמו הבחירה בידי ראובן והוא שלא רצה לבחור בזה עד אשר ישיגו קיום תנאו בין פך וכך שלחו לקרות את התושבים שגורשו משכונת הליוונטי' ובקשו מהם לחתום שטר שעבוד להם ונ"ל מודים אנהנו

ח"מ איך אמת הוא שמעכשיו אנחנו נותנים ומזכים מעלת ועד קטון יצ"ו כל הזכויות והתקנות שיש לנו במקומות ובבתים אשר היו לנו בשכונת השוכרים וכן אנחנו מוסרים להם המפתח למען יוכלו וכו' בכל אות נפשם מהיום והלאה אין לנו בהם לא חלק ולא נחלה וכו' כי את הכל אנחנו נותנים ומזכירי להם כי לא היה לנו רשות מהשרר וכו' וחתמו כלם זולת הרופא שלא קראוהו כי לא היה שינוי באלה: אח"כ יגעו הממונים י"ב חדש להשיג רשות באופן הנזכר לעיל ולא עלה בידם להשיגו בעד כל זמן שהליוונטי ידורו באותה שכונה כפי דברי לשון התנאי שבמקראו הנ"ל רק הרחק מאד שהשרר נתנה רשות אל האחים בעלי השכונה ההיא שיהיה להם פח לתת רשות אל ראשי התושבים ליכנס בבתים שלהם ולהשפירם ליהודי אחרים ולא הנזכר עד כמה זמן ימשך הרשות ההוא אח"כ הלכו ראשי התושבים ושקרו כל אותם הבתים מבעלי השכונה בעד כל זמן שיכלו לדור דהיינו כל זמן שיהיה להם לתושבים רשות מהשרר לדור בשכונה ההיא ושקרו גם בית ראובן בכלל שלא בפניו ושלא מדעתו ויהי כאשר הושג הרשות כמו שהושג באופן הנזכר שקרו הבתים כמו שקרו אותם באופן הנ"ל קראו לראובן ושאלו ממנו מפתח הג' מקומו ויען להם ראובן אתם ידעת' כי לא נתקני' תנאי שלי ולמה אתם לכם המפתחות וגם כי בכלל הבתי שכרת' הבית שלי שלא מדעתי מה הועיל לכם כי גם אחרי שכירו' ההוא כמה פעמי' שאל ממני בע"ה פרעון שכירו' ביתי ופרעתי כמה פעמי' כימי קדם אחרי שלא היה פח בידו להשפיר ביתי כאשר ידעת' אז הלכו ראשי התושבי' אל הגאון אשר כתב על ראובן סרבנו בראשונה לבקשת' ושלחו לקרוא לראובן במעמד' ודברו כול' על לבו לקני' המיאון שעש' באומר' שהרשו' שהשיגו הם יותר מתנאו' שמשמע שימשך לפי דבריה' כל הזמן שימשך הקיו' שלהם שהוא ה' שנים אשר תוף אלו ה' שנים לא יוכלו להתגרש מהשרר' מה שאין כן בליוונטיני שיש לאל יד השרר' לגרשם לכל אות נפשם ויען להם ראובן ברי שלא יגרשום וגם שתאמרו שהרשו' שלכם עדי' לא ניקח לי בתקנתיהו דרבנן ולכן לא נתקני' התנאי שלי והמיאון בטל מעיקרו וכראות ראשי התושבי' מענה ראובן הנ"ל גזרו עליו גידוי בקברת הגאון הנ"ל אולי בסמכם על אשר מקרוב פאו והספימו במעמד ראובן שכל הפרש יהיה גידון על פיהם וכשמוע ראובן את הדב' הזה תיקף ענה להם אדרכה והלך בבתי פנסיות שבעי' וצעק בקול רם צייתנ' לדין' בדין זה בורר כו' ויהי כמדבר אל העצים ואל האבנים אמת הוא ששום גאון אחד מגאוני שפונתו לא הספיר בנדידי הנ"ל רק הגאון הנז' לבדו בקברת ראשי התושבי' ועל כל זה באה השאלה הדין עם מי הן על דבר הסרבנות הן על דבר לצאת מן הבית תחלה או לא הן.

ע"ד הנדידי אם נדידי' נדידי וצריף התר' אם לא הן בגופא דעובד' אם יש להם שום חזק בבית ראובן הנזכר לעיל אם לא ואם נתקני' תנאו של ראובן אם לא והמיאון נופל ארצ' או אם מתקני' יותר מתנאו אם לא ואת"ל שנתקני' יותר מתנאו אם המיאון בכף קני' או נופל ארצ' על הכל בכלל ובפרט לה יאת' ויהי משפט הגאון' יוכל שי למור' ממעל' ה"ר הגאון מאור גולת אריאל להורות הדרך ילכו בה בני ישראל ההולכים בחשך יראו אור גדול וכל ישראל ישמעו ויראו וכו' אל מעל' מרנא ורבנן כו' וגם כי קצירתי בטענות עדיין הן פדור ארופה ולא אשיב אלא על מה שהוא צריף לענין הדין לעתיד ומה שעבר בענין הסרבנות ולצאת מן הבית תחל' אעבור עליו פעובר על הגחלים כי

אינו נקרא סרבן מי שאינו רוצה לדון לפני מי שנוגע בדין אפי' בדרך רחוק' אם היו הם מפני השכונ' כמו העדות שאינו יכול להעיד פי ה"ג וכן בענין לצאת מן הבית תחלה אע"ג דאמר' בעלמא דרבי' מוחזקים לגבי יחיד היינו לענין מסים וכיוצא כו' אבל בענין גופא דעובד' אם יש לראובן הרופא חזק בבתים או לאו צריך לתקורר אם השכירות הא' ששכר הוא קנין כי ראשי התושבי' לא נתרצו קודם אלא בדירת ר' משה גם כי בעל השכונ' פתב בשטר שכירתו ללונטי' שהי' מניח בית וגן להשים בה פאמיליא של עברים אשר לעת פזאת הנה מבאר שרצונו שיהי' ר' משה הדר בה שגרא' שיש לו רשות לימים להשי' בה את מי שירצ' עכ"ז התושבי' נר' שלא נתרצו כי אם בדירת ר' משה פי כן כתוב בטענות ויענו התושבי' איה להפקת כו' מרנצי' שר' משה ובנו עם הנטפלי' אליו ילכו לדור בשכונת הסוקרי' וא"כ לא נתרצו עתה בדירת אחר אלא שגרא' שמה שלא מיחו פששכר ראובן מבע"ה ואמרו לו ברוך הבא אף בזאת שתשא עמנו העול של המס הראוי לתקוקה וכו' שנה מספיק לשלא יוכלו למחות אט"פ דאע"ג דאמר' בתזקת דאי אמ' מערע' ללוקח טובה היא קנה אותה לא איבד זכותו דדיבור' בעלמ' היא דאפי' רבנן דקאמ' בכתום עליה בעד דאיבד זכותו היינו משום דקעביד מעשה וקא דיבורא בעלמא הוא התי' הוא מטעמ' דאדמון דנה נוח לי מן הא' והו' דיבור' דדוק' התי' דאיכא מעשה פליגי אדמון אבל הקא ליכא טעמא דשני נוח לי מן הא' שהרי עם הראשון אין להם שום טענה וערעו' אם לא ירצה להשפי' להם וכיון שאמ' לזה שכור ממנו כמה שאמ' הנה בא' לדור ברוך הבא וכו' איבדו זכותם אם הנה להם שום זכות לשפור הימנו כשישפי' לאחרים ובדיבור' בלחוד סגי ועוד פיון שאמרו לו אף בזאת שתש' עמנו בעול המס נראה דבלב שלם אמרו שיבוא לדור שם ולא היתה פנונת' לערער עליו וכמו שכתב הרשב"א ז"ל דדוקא פשהודה המערערבכה אבל אם פפר וקלא הביא עדים לדבריו מחייבין המערער בכה ראיה גדולה היא זו שאיננה שלו כמו שהבי' מ"מ פ"ו מהלכו' טוען הרי דכשהבי' עדים הניא ראיה גדולה אע"ג דדיבורא בעלמא הוא פיון שאין לומר טענ' הב' נוח לי פיון שכפ' וה"נ פיון שאין לו טענה דהב' נוח לי מן הא' דעם הא' לא הנה לו שום טענ' א"כ דיבור סגי ועו' דהא דאמר' דיכול לומר שני נוח לי היינו כשיש למערע' עדים שהית' שלו או של אבותיו כמו שכתבו המפרשים ז"ל אבל הקא אין להם שום זכות עם הא' כמו שכתבתי וגם אינו ידוע שיש להם זכות לשוקר' מן הבעלים או שהבעלי' אין יכולים להשפיר' כי אם ברשות' וא"כ בהאי דיבור' סגי: וכל שכן שפפי הגרא' לא היו יכולים למחות התושבי' ביז בעל השכונה שלא ישפיר או שלא יטול תנאי שיוכל להשפי' הבי' והגן לר' משה או לאחר פי המלכו' הוא שקרא לראשי התושבי' ושאלו להם על הפרט אם היו מרנצים ש"ר משה ובנו ידורו והם ענו שהיו מרנצים לא בעל השכונה כי לא היו יכולים הם למחותו ביזו אבל המלכות שהיו יכולים לעכב הנה צריך שיהיו מרנצי' והם רצו ג"כ לפייס את התושבים שלא יהא רע בעיניה' דיר' ר' משה שם מפני שהי' מן התושבים ואם היתה השרר' רוצה לקיים השכירות של בע"ה בלי שאלת לתושבים היו יכולים לעשות ולא היו יכולים הם להתרע' עליה' שהיו עושים להם שלא פדין ושלא בחק המלכות פיון שהתנו הבע"ה והמלכו' בשכירו' הנז' שלא ילכו ברבית ולא יעשו מלאכ' האישטראסיריא' כי בזה היו יכולים למחו' כפי הנר' שם שהם פרביליגו לשכונ' התשובי' שלא יעשו אחרים מלאכת' ושכירו' ה"ב היא כשכירו' הא'

שלא יוכלו לעשות א"כ מה ששאלו המלכו' לתושבי' לא היה אלא להפיק רצונ' לא שיהי' להם חק בזה שלא יוכל שום תושב במ"א פיון שאינו עוש' מלאכת' ולזה לא הקפידו עליה' פשאריו שהיו מרנצי' שר' משה ידור שם ולא אמרו בסתם שיידו' שם כל מי שירצ' בע"ה פמו שפי' הוא בכתב שכירותו לליוונטיני כי דבריה' לא היו מעלים ולא מורידו' אלא להפק רצונם לבד שאלו מהם המלכו' וגם כי היו יכולי' למחו' הרי גתרצו אח"כ ומהני על הדרך שפתי' למעלה שהטילו התנאי שיפרע עמה' במס והמלכו' קיימו ואשרו הפשר' הנז' בכלל ופרט בכל דבר בקצת רצון בעל השכונ' וכבר פי' בעל השכונ' שיוכל להשי' באותו הבית והגן פאמיליא של עברני' אשר לעת כזא' היה רוצה כ"ר משה ועל זה קיימו לו הפשר' שיוכל להשי' שם מי שירצה כי כן הוא מוב' בלשונו וא"כ אחר שהרופ' ראובן שכתב זה מקו' מבעל השכונ' אח"כ וכתב לו מן הפתח הנתון לו מן המלכו' הרי יש לו חזקה מבע"ה ומן המלכות והוא מוחזק בשכירות כ"ש אחר שכתבו לו גמר דין לזכות שאינו חייב לפרוע חלק מהשומרי' שנה' שנתרצו בדירת ראובן הרופא בדרך פרט וגם אחר שמסרו ביד המלכו' זה כל התושבים שנכנסו בשכונ' הלויאנטיני ובכללה את ראובן הרופא נתנו השרר' גמר דין לזכותו וכשרצה בע"ה לנתן הבתים שלא כדין מיחו בידו השרר' כדין וכמשפט וכל זה וקצתו מספיק לחזקת ראובן הרופא בשכירו' וצריכי' התושבי' לתת טעם למה רצו להוציא את ראובן מן הבית ומה טענ' היתה להם בפני הגאונים יצ"ו לעמוד בדין ולהוציא מן הבית כ"ש שיצא תחלה הגאון ראש לגאונים אלו יצו אם פתב עליו סרבנו' הוא יתן טוב טעם ונדעת כי פפי מה שפתוב למעל' איני רואה שום טעם וכל מה שיודה ראובן אח"כ מפח הסרבנו' הנכתב עליו הוא אנוס ולינקטיה לכופתיה וכו' ומיאון זה איני יודע ע"כ מצאנו: שאלה כב ראובן ושמעון ולוי קנו סחורה ביחד וכתבו שטר חוב על עצמ' ליהודה לפרוע לו כל החוב ונעשו קבלנים ערבני' זה לזה וכתבו אחריו הפתב סף מה שקבלו כל א' מהם מהסחור' שהיא ונתחיי' כל א' מהם לחבר ולהיותו מצוי לזמן הפרעון או לשלוח חלקו שהגיע לו ולא יצטרך שום א' מהם לפרוע בעד חברו ובהגיע זמן הפרעון נמצאו ראובן ושמעון לפרוע את חלק' ולוי לא נמצא ומחל יהוד' לראובן הערבו' שנתחייב בעד חבריו אף שיפרע לו החלק שהי' מגיע אליו ותבע משמעון חלקו וחלק לוי ופרע לו אח"כ בא שמעון לב"ד לתבוע מראובן חצי מה שפרע בעד לוי כי שניהם היו ערבי' על לוי פמו שנו' וראובן טוען כי כבר פטר אותו יהודה הב"ח מהערבו' בקנין ועדים יורנו ר' הדין עם מי.

תשובה גר' בירושלמי ומייתי ליה הרי"ף ז"ל פ' שבועת הפקדון וכחש בעמיתו פרט למכחש לא מן השותפין כו' אמר ר' יוסי הדא אמר' שנים שלוו מא' אע"ג דלא פתיבי' ערבאין ואחראין זה לזה ערבאין ואחראין הם והרמב"ם ז"ל ג"כ פר' כ"ה הלכות מלוה ולוה פתב הרי הן ערבאין וכו' והיינו מדין ערב והכא שכתבו שנעשו קבלנים הוו קבלנים ויפרע ממי שירצה וכמו שכתב הרא"ש ז"ל ונהביאו הטור סי' קכ"ט דאע"ג דלא פתיב בפ' תן לו ואני קבלן אלא פתיב בסתם ערב קבלן מסתמא בלשון המועיל להיות קבלן קאמר ואפ' לבעל התרומות שכתב דיד בעל השטר על התחתונ' דאילו אמר לו הלוהו ואני קבלן שאינו אלא ערב הכא שכתב קבלני' פרעני' משמע דלא גרע ממי שכתב קבלן גמור שכתב הרשב"א ז"ל שיש מי שאומר שדנין אותו כקבלן וכמו שהבי' בעל מ"מ שם כ"ש בשט' זה שקנו ביחד דהו ערבאי' זה לזה וכיון שכתב אח"כ קבלני' פרעני' לטפויי

אָתָּא דַּמֶּשׁ' שְׁנַעֲשׂ' קַבְּלוּן שְׁיַפְרַע מִמְּנוּ תַחַל' אִם יִרְצוּ וּבִתְשׁוּבוֹ הַשְּׂיִיכוּ' לִס' מִשְׁפָּטֵי' סִי
י"ו פְּתַב וּמִיָּהוּ אִם הִיָּה פְּתוּב עָרַב קַבְּלוּן נֵרָא' דְּמוֹעִיל דְּמִסְתַּמָּא לֹא ר"ל אֲלָא בְּעִנְיָן הַשְּׁנוּי
בְּמִשְׁנֵי' וּלְדַע' הֵרַמ"בִּם ו"ל שְׁנֵי' שְׁעָרָבוּ לֹא אִפִּי' לֹא הָיוּ קַבְּלוּנִים יַפְרַע מִמִּי שְׁיִרְצָה דָּאִין
הָעָרְבוּת חָל לְחַצְאִין פִּינּוֹן שְׁהַמְלִין' א' פְּמוֹ שְׁפִי' הָרִשְׁבָּא ו"ל וְכִמוֹ הָרִשְׁבָּא" אֲבַעַל מ"מ שָׁם
וּדְלָא פְּתוּסְפָּת', דב"ב דְּמִיָּתִי הָתָם וְהַשְׁתָּא בְּנִדּוֹן זֶה פִּינּוֹן שְׁהִיָּה יְכוּל לְיַפְרַע מִפְּלֵ א' מִהֶם
אִם נִפְרַע מִשְׁמַעוֹן אִין שְׁמַעוֹן יְכוּל לְתַבְּנֹעַ מִרְאוּבֵן חֲלָקוֹ דֹּאע"ג שְׁהִבִי' בְּטוֹר סִי' קל"ב
דָּאִם פְּרַע א' מִן הָעָרְבִי' פֶּל הַחוּב לְמַלְנִ' זֶה חוּזַר וְתוּבַע מִחְבְּרוֹ אֵת חֲלָקוֹ פְּדִין עָרַב
שְׁתוּבַע אֵת הַלְוָה כְּשִׁמְבָרַר שְׁפָרַע בְּשִׁבִּילוֹ נֵרָא' דְּקָאִי אֲשַׁנִּי עָרְבִי' לְדַעַת הֵרַמ"בִּן ו"ל
שָׂאִם יְכוּל לְיַפְרַע מִשְׁנִיָּה' לֹא יַפְרַע מֵא' מִהֶם אֲלָא מַחְצ' אֲלָא א"כ אִין לֵאח' מִהֶם שְׂאָז
גוּבָה הַפֶּל מִן הַשְּׁנֵי' וּמ"ה פִּינּוֹן שְׁפָרַע זֶה פֶּל הַחוּב שְׁלֵא הִיָּה יְכוּל הַמְלָנָה לְיַפְרַע מִן הָאח'
שְׁהִי' חִיָּיב לְפָרְוַע מַחְצ' חִיָּיב זֶה הַשְּׁנֵי' לְפָרְעוֹ לֹו חֲלָקוֹ אֲבָל הִיָּכָא שְׁהִיָּה יְכוּל לְיַפְרַע מִפְּלֵ
א' מִהֶם הַפֶּל מִתְּחִלָּה פִּי הִכָּא כְּשִׁנְפָרַע מֵא' מִהֶם אִינוּ יְכוּל לְחִזוֹן' זֶה לְתַבְּנֹעַ מִחְבְּרוֹ חֲלָקוֹ
שְׁלֵא פְרַע בְּעִדּוֹ שׁוּם דְּבָר וּמַעֲיָקְר' אֲדַעַת' דְּהָכִי נַעַשׂ' עָרַב שְׁיַפְרַע הַפֶּל אִם יִרְצוּ' הַמְלָנִ'
וְאִינוּ יְכוּל לְחִזוֹר עַל הָעָרַב הַשְּׁנֵי' כְּדָא' מִשׁוּם דְּלֹא עָרַב אֲלָא לְלוּהָ וְלֹא לְעָרַב הַשְּׁנֵי' וְאִפִּי'
יְהִי' עָרַב לְשְׁנֵי' ג"כ הָיוּ פְּעַמַּד בְּרִשׁוֹי' עֲצָמוֹ וְנַעֲשׂ' עָרַב לְלוּהָ שְׂאִינוּ חִיָּיב לְשַׁל' לֹו כְּמוֹ
שְׁהִבִי' הָרַב ו"ל פ"ט וּכ"ש שְׁנֵי' עָרְבִי' לְלוּהָ א' שְׁלֵא נַעֲשׂוּ עָרְבִי' אֲלָא לְלוּהָ וְלֹא זֶה לְזֶה
שְׂאִינוּ חִיָּיב לְשַׁלֵּם שְׂאִפִּילוֹ הָיוּ נַעֲשִׂי' עָרְבִי' זֶה לְזֶה הִיָּה מַעֲצָמ' וְאִינוּ חִיָּיב לְשַׁלֵּם זֶה
לְזֶה כְּשִׁנְפָרַע הַמְלָנִ' מֵאֲחַד מִהֶם כְּדָאִם' וְאֵע"ג דְּדִין זֶה שְׁלֵא שְׁנֵי' עָרְבִים לְמַדּוֹ הָרַב ו"ל מַג'
אֲחִים שְׁחֲלָקוּ וּבָא פֶּל א' וְנִטַּל חֲלָקוֹ כו' וְהַת' הָיוּ הִלְכְתָּא פְּרַב דְּבִטְלָה מִחְלֻקָּה' כְּדָאִמַר פ'
בֵּית פּוֹר א"ה לֹא לְמַד אֲלָא לְעִנְיָן שְׁיִכּוּל לְיַפְרַע מִמִּי שְׁיִרְצָ' לֹא שְׁיִוְכַל זֶה לְתַבְּנֹעַ מִן
הַשְּׁנֵי' כְּמוֹ אֲחִין דָּאִמַר בְּטְלָה מִחְלֻקַּת מִשׁוּם דְּטַעֲמָא הָיוּ דִּיּוֹרְשִׁין הָיוּ כְּדָאִיתָא הָתָם וּמַה
שְׁכַתְּבָה הָרֵא"ש ו"ל כְּלָל ע"ה שְׁחִיָּיב לְפָרְוַע לֹו חֲלָקוֹ הִיָּינוּ בְּשְׁנֵי' לוּיִן אֲבָל הִכָּא פֶּל א'
לְקַח חֲלָקוֹ מִן הַסְּחֻרָה אֲלָא שְׁנַעֲשׂוּ עָרְבִים וּמִדִּין עָרַב הוּא שְׁחִיָּיב וְהֵרַא"ש ו"ל עֲצָמוֹ
פָּרַק קָמָא דב"ק עַל מִימָרָא זֹו דב' לְקוֹחוֹת שְׁלַקְחוּ בְּבַת א' וּבָא ב"ח הַמוֹכ' לְטָרוֹף טוֹרָף
מֵאִיזָה מִהֶן שְׁיִרְצָה וְאִין הַלּוֹקֵחַ הָא' יְכוּל לְחִזוֹר עַל הַב' וְכָל שְׁפֵן בְּנִדּוֹן זֶה שְׁמַחַל יְהוּדָה
הַמְלָנָה לְרְאוּבֵן א' מִן הָעָרְבִים וּפְטוֹר אוֹתוֹ שְׁהוּא פְּטוֹר כְּמוֹ שְׁהִבִי' שָׁם בְּטו' בְּשֵׁם הַגְּאוּנִים
שְׁנֵי' שְׁנַכְנְסוּ עָרְבִים וּפְטוֹר הַמְלָנִ' אֵת א' מִהֶם יְכוּל הַמְלָנָה לְתַבְּנֹעַ פֶּל הַמְּמוֹן מִהַעֲר' הַשְּׁנֵי'
שְׁלֵא פְטוֹר אוֹתוֹ לְפִי שְׁהַמְּמוֹן כְּלוֹ נִתְקַיְּיִם עַל כָּל א' וְא' מִהֶם וְלֵאֲוֹתוֹ שְׁפְטוֹר פְּטוֹר וְלֵאֲוֹתוֹ
שְׁלֵא פְטוֹר לֹא פְטוֹר וּנְשָׂא' עָלְיוֹ וְעַל הַלּוֹ' הַחוּב עַד זְמַן פְּרַעְנוֹ ע"כ דְּמִשְׁמַע דְּכִינּוֹן דְּפְטוֹרוֹ
הוּא פְטוֹר וְאִפִּי' הָעָרַב חִבְּירוֹ אִינוּ יְכוּל לְתוּבַעוֹ וְכִמוֹ שְׁכַתְּבָה וְנִשְׂאָר עָלְיוֹ וְעַל הַלְוָה הַחוּב
וְכו' וּבְסַפ' הַמְּאוֹ' לַה"ר שְׁמוּאֵל תְּלִמּוּד הָרֵא"ש ו"ל כְּתַב בְּאוֹת ה' פ"ד מְחַל לֹא' מִן
הָעָרְבִים נִשְׂא' הַחוּב עַל הַלְוָה וְשַׁעֲבוּד עַל הָעָרַב הַשְּׁנֵי' דְּמִשְׁמַע דָּאִין עָרַב חוּזַר וְגוּבָה
מִחְבְּרוֹ שְׁלֵא פְרַע וּגְדוּלָה מִזוֹ מְצָאֵתִי לְהַרְשָׁבָא" א ו"ל בְּצָרוֹר הַכְּסָף שָׂאִם מְחַל הָעָרַב לְלוּהָ
כְּשִׁנְשָׂא וְנָתַן בְּיַד אִין הַמְלָנָה יְכוּל לְחִזוֹר עָלְיוֹ שְׁהִרִי מְחַל לֹו הָעָרַב הַשְּׁעָבוּד שְׁיִישׁ לֹו
עָלְיוֹ הִרִי שְׁהַלְוָה הִיָּה חִיָּיב ג"כ לְמַלְנָה מִדְּר' נָתַן וְאִפִּילוֹ נִשְׂא וְנָתַן בְּיַד הָעָרַב וְאִפִּי"ה
יְכוּל הָעָרַב לְמַחֲלוֹ שַׁעֲבוּד שְׁיִישׁ לֹו לְמַלְנָה עַל הַלְוָה וּכ"ש שָׂאִם מְחַל הַמְלָנָה א' מִן
הָעָרְבִים שְׂאִין חִבְּרוֹ יְכוּל לְחִזוֹר עָלְיוֹ וְאִפִּילוֹ שְׁהוּצָרָה לֹו עֵינּוֹן לְהַרְשָׁבָא" א כְּשִׁמְחַל הָעָרַב
לְלוּהָ הִכָּא נִרְאָה דְּיְכוּל הַמְלָנָה לְמַחֲלוֹ לְאַחַד מִן הָעָרְבִי' וְאִין חִבְּרוֹ יְכוּל לְתַבְּנֹעַ מִמְּנוּ כְּמוֹ

שְׁפִתְבַּתִּי נְאֻם הַמְּבִי"ט: שְׁאֵלָה כַּג יוֹרְנוּ רַבִּינוּ רְאוּבֵן הֵלֶךְ לְמַדְיָנָה אַחַת וְנִתְאַכְסֵן בְּבֵית שְׁמַעוֹן וּבְהִיּוֹתוֹ בְּבֵיתוֹ יָרַד עָלָיו גִּנְבַּב וְגַנְבַּב אוֹתוֹ וְלֹא דִבֵּר רְאוּבֵן מְאוּמָה מִפְּנֵי פֶחַד עֲרַפְאוֹת הַגּוֹיִם לְאַחַר זְמַן הוֹדָה הַגִּנְבַּב שְׁגָנַב לְרְאוּבֵן וְהִחְזִי' מְעַט מִהַגִּנְבַּב' לְרְאוּבֵן ע"י שְׁמַעוֹן לְאַחַר זְמַן נִתְפַּס הַגִּנְבַּב בְּעֲרַפְאוֹת הַגּוֹיִם וְהוֹדָה עַל כָּל מַעֲשָׂיו מִיּוֹם הִיּוֹתוֹ עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּבְכַלְלֵם הוֹדָה הַגִּנְבַּב שְׁגָנַב בְּבֵית שְׁמַעוֹן לְרְאוּבֵן וְתַפְסוּ לְשְׁמַעוֹן בְּעֲרַפְאוֹת הַגּוֹיִם וְאָמְרוּ לוֹ לְמָה לֹא הִגַּדְתָּ לָנוּ אִיךָ נִגְנְבוּ חֲפָצִים מִבֵּיתְךָ וְהִפְסִיד שְׁמַעוֹן סֶפֶד מְעוֹת כְּדִי לְהַנְצִיל אֶת עַצְמוֹ יוֹרְנוּ רַבִּינוּ אִם רְאוּבֵן חָיִיב לְשַׁלֵּם מַה שְׁהִפְסִיד כִּינּוּן שֶׁהוּא גָרַם לוֹ הַנְּזֶק אוֹ אֵינּוּ חָיִיב לְשַׁלֵּם כִּי דוּמָה הוּא לְעֵלְיִלָּה ע"כ: תְּשׁוּבָה לֹא מְצָאנוּ חִיּוּב בְּגוּר' אוֹ דִינָא דְגֵרְמִי אוֹ גֵרְמָא אִפְּי' לְרַבֵּנּוּ וּר' מְאִיר פ' הַגּוֹזֵל אֶלָּא כְּשֶׁעוֹשֶׂה אֵי זֶה מַעֲשֶׂה כְּמִנְסָף אוֹ זוֹרֵק אוֹ שׁוֹרֵף אוֹ בְּלִי מַעֲשֶׂה אֶלָּא בְּדִיבּוּר כְּמוֹחֵל אוֹ מְשַׁחֵר' אוֹ דֵּן וְאִת מִינְיָהוּ דְאִפְּיֵלוּ בְּמַעֲשֶׂה אוֹ בְּדִיבּוּר מִיְפֻט' לְרַבֵּנּוּ וְכוּלְהוּ לֹא מְחַיִּיבִי אֶלָּא בְּכָרִי הַיּוֹקָא אֲבָל בְּלִי מַעֲשֶׂה וּבְלִי דִיבּוּר לִיפָא שׁוּם חִיּוּבָא וְהָכָא בּו"ד לֹא מַעֲשֶׂה אִיפָא וְלֹא דִבּוּר אִיפָא וּכ"ש דְלֹא בְּרִי הַיּוֹקָא דְלָאוּ מִיָּדִי עֲבַד רְאוּבֵן לְשְׁמַעוֹן אַע"ג דְּבַגְרָמ' דִּילֵיקָה תְּפַסּוּהוּ גּוֹיִם לֹא מִקְרִי רְאוּבֵן גּוֹרַם כִּינּוּן שְׁלֹא עֲשֶׂה וְלֹא דְבַר שׁוּם דְּבַר דְּהַגִּנְבַּב הוּא שְׁדַבֵּר וְלָאוּ בְּרִי הַיּוֹקָא דַּאע"ג דְלֹא הִגִּידוּ לֹא שְׁמַעוֹן וְלֹא רְאוּבֵן שְׁגָנַב לֹא הָיָה בְּרִי הַיּוֹקָא דְאִפְּשֵׁר שְׁלֹא יָדְעוּ הַעֲרַפְאוֹ' שְׁגָנַב שׁוּם דְּבַר וְהַגִּנְבַּב הַמְּגִיד הוּא שְׁהִזִּיק וּכ"ש לר' מְאִיר דְאִיפָא מִיָּדִי דְאִת בִּיָּה מַעֲשֵׂה וּפְטוּר בְּדִינָ' דְגֵרְמִי וְכָל זֶה מִתְבָּא' יָפָה בְּדִינָא דְגֵרְמִי מֵאֵת הַרְמַב"ן ו"ל נְאֻם הַמְּבִי"ט: שְׁאֵלָה כַּד יְלַמְדְנוּ רַבִּינוּ עַל נֹסַח שְׁטַר שִׁדְיוּכִין שְׁכַתְבוּ בּוּ בְּכַף לְחַדֵּשׁ פְּלוּנִי שִׁדְיָךְ רְאוּבֵן שִׁדְיוּכִין גְּמוּרִים לְבַת פְּלוּנִי בְּתוּנָאֵי כּו' וְנִתְחַיִּיב בְּקִנְיָן וְשָׁבוּעָה שְׁלֹא לְשַׁדְיָךְ וְשְׁלֹא לְקַדֵּשׁ אִשָּׁה אַחֲרַת אֶלָּא זֹאת לְהַפְּסֵם עִמָּה לְחֹפֶה לְזְמַן וְכוּ' וּלְקִיּוּם וְחֻזְקָא כָּל הַכְּתוּב לְעֵיל נִתְחַיִּיב כָּל א' מִהַכְּתוּב לְשַׁלֵּם לְחֻבְרוֹ חֲמִשִּׁים פְּרָחִים אִם יְבַטֵּל שׁוּם א' מִהַתְּנָאֵי כִנּוּ' כְּמוֹ שְׁכַתוּב בְּשְׁטַר בְּפָנֵי עַצְמוֹ וְעוֹד נִשְׁבְּעוּ שְׁנֵיהֶם אָבִי הַמְּשַׁדְּךָ וְהַמְּשַׁדְּךָ הַנּוֹ' שְׁבוּעָ' חֲמוּרָה עַל דַּעַת הַנְּשַׁבְּעִים בְּאַמַּת כּו' לְגַמּוֹר וּלְקִיּוּם כָּל הַכְּתוּב לְעֵיל וְכַף אָמְרוּ לָנוּ כּו' אַחֲרֵינוּ' וְחוּ' וְכוּ' קִבְּלָנוּ עָלֵינוּ בְּבִיטוּל כּו' וְקִנְיָנִי' כּו' וּלְפִי שְׁעֵבֵר בְּפָנֵינוּ כּו' כְּתִבְנוּ כּו' וּמְלִבְד זֶה יֵשׁ ש"ח מְסָף כְּפֹ סוּלְט' כְּתוּ' כְּפִי תַקְנַת חֲכָמֵי סְפָרַד וְעַתָּה בְּבַעֲי אַרְאָה תְּשׁוּבַת הָאֲדוּן מוֹכֵן לְעַבְדוֹ עֲבוּדְתוֹ תְּמִיד כָּלֵב פִּינְטוּ: תְּשׁוּבָה אֵלֶיךָ הַשֵּׁר הַמְּשַׁדְּךָ הוּא חָיִיב לְפָרוּעַ הַקֶּנֶס הַכְּתוּב בִּינֵיהֶ' אִם יִשְׁדָּךְ אִשָּׁה אַחֲרַת כִּינּוּן שְׁנַעֲשֶׂה הַקֶּנֶס כְּדִין כְּפִי מַה שְׁפָא בְּשִׂאֵלָה וּלְעַנְיָן הַשְּׁבוּעָה יֵשׁ לְסַפֵּק כְּשִׁכּוּחֵבִין בְּשְׁטַרֵי שִׁדְיוּכִין שְׁבוּעָ' וְאִת"כּ קֶנֶס מְמוֹן אִם הַפְּנוּנָה הִיא כִּי אִם לֹא: תְּרַצָּה שִׁיפְרַע הַקֶּנֶס לֹא יַעֲבֹר עַל הַשְּׁבוּעָה אוֹ מְלִבְד שִׁיַּעֲבֹר עַל הַשְּׁבוּעָה יִפְרַע הַקֶּנֶס וְלָכֵן אֲנַחְנוּ נוֹהֲגִים בְּרוּב שְׁטַרֵי הַשִּׁדְיוּכִין לְכַתּוּב מְלִבְד שִׁיַּעֲבֹר עַל הַשְּׁבוּעָה יִפְרַע הַקֶּנֶס אֲבָל כְּשִׂאֵינוּ כְּתוּב כֵּן יֵשׁ לְבַעַל דִּין פִּתְחוֹן פֶּה וּבְגִדוֹן זֶה כְּתוּב בְּשְׁטַר נִתְחַיִּיב בְּקִנְיָן וְשְׁבוּעָ' כּו' וּלְקִיּוּם וְחֻזְקָא כָּל הַכְּתוּב נִתְחַיִּיב כָּל א' מִהַכְּתוּב כּו' נ' פְּרָחֵי' אִם יְבַטֵּל כּו' וְעוֹד נִשְׁבְּעוּ לְגַמּוֹר וּלְקִיּוּם כָּל הַכְּתוּב לְעֵיל הַחִיּוּב הֵרָאֵשׁוֹן אֵינוּ אֶלָּא עַל הַמְּשַׁדְּךָ וּבְשִׁנֵּי כְּתוּב וּלְקִיּוּם וּלְחֻזְקָא נִתְחַיִּיב כָּל אֶחָד כּו' וְיֵשׁ לְסַפֵּק בְּזֶה כִּי כְּמוֹ שְׁהַקִּיּוּם וְהַחֻזְקָא לְאָבִי הֵבַת אֵינוּ אֶלָּא קִיּוּם וְחֻזְקָא לְמָה שְׁנִתְפָּשְׁרוּ בְּלִי קִנְיָן וְשְׁבוּעָה כֵּן לְמְשַׁדְּךָ לֹא יִהְיֶה הַקִּיּוּם וְהַחֻזְקָא אֶלָּא כְּמוֹהוּ כִּי לֹא הִחְמִירוּ עַל הַמְּשַׁדְּךָ יוֹתֵר מֵעַל אַב הֵבַת וְיִהְיֶה הַקִּיּוּם וְהַחֻזְקָא בְּקֶנֶס וְלֹא יְחֻשׁוּ בְּקִנְיָן וְשְׁבוּעָה שְׁכַתוּב לְמַעְלָה שְׁנִתְחַיִּיב בְּקִנְיָן וְשְׁבוּעָ' כִּינּוּן שְׁלֹא כְּתִבּוּ מְלִבְד שִׁיַּעֲבֹר עַל הַשְּׁבוּעָ' אוֹ אִפְּשֵׁר שְׁהַחְמִירוּ עַל הַמְּשַׁדְּךָ יוֹתֵר וְמָה שְׁכַתוּב וּלְקִיּוּם כּו' יִתְפָּרֵשׁ

למשדך על השבועה ולאבי הבת בלי שבועה האי כדאי לי והאי כדאי ליה אלא שפתוב אח"כ ועוד נשבעו שניהם וכו' לגמן' ולקניי' כל הפתוב לעיל ונראה פי על החיוב והחונק שנתחייבו שניהם על נ' פרחי' נשבעו שניהם וא"כ יש קנס ויש שבועה פי כששבועה פתובה למעלה והקנס למטה הוא שאפשר לומר שבקנס לא יהיה עוב' על השבועה אם לא שיכתבו בפ' מלבד שיהיה עובר על השבועה אבל בסדר השטר זה שפתוב השבועה לשניהם אחר הקנס וכו' שמי שיבטל השידוכין יתחייב בקנס ויהי עובר על השבועה ועדיין יש לפקפק בלשון זה שפתוב לגמור ולקניי' כל הפתוב לעיל ולעיל פתוב שלא לשדך ושלא לקדש אלא זאת וכתוב לקיום החזק נ' פרחי' למי שיבטל ואי אפשר לקניי' הפל פי אם יקניי' השידוכין לא יתחייב בקנס ואם יתחייב בקנס לא יקניי' השידוכין ועל פרחינו נאמר לגמור כל הפתוב לגמור ולקניי' השידוכין או לגמן' ולקניי' הקנס ובזה לא יהיה עובר על השבועה בפרעון הקנס ועכ"ז המשדך יחוש לנפשו על השבועה הפתובה למעלה שנתחייב בקננו ושבועה שלא לשדך אלא זאת ויצטרף שיתירו לו אפי' יפרע הקנס גם פי נראה פי לא היתה אלא שבועה א' אלא שנתכתב עליו ב' פעמים שאלה פה כמה שנים אשר היו קצת אנשים מתלחשים ומהרהרים על ת"ח שבעי' ליקח מהם מקס על שהיו רואי' מקצת' נושאים ונותנים או עסוקים במלאכת הבגדים להרויח פרנסתם שלא יצטרכו לקבל הספק' מן הקהלות ובאותה הימים הודיעו להם מורה הוראה שלא היה בדין שיפרעו בשום דבר של מס אפילו הפתוב על כל איש כמו הכרא"ג וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל פ"ו מהלכות ת"ת ורוב הפוסקים פתבו כן אפי' כסף גולגל' כמו הכרא"ג חייבים הצבור לפרוע בשבילם אלא שהרמב"ן ז"ל פתב הפסוק גולגלת' המוטל עליהם אין חייבים הצבור להפרע בעדם ואני אומר פי אפילו לדעת הרמב"ן ז"ל פטורין בעי' הזאת שפורעים דבר קצוב בכל שנה על כל הכראגי"ש בין שהיה הרבה אנשים או מעט בזה הוא כמו דבר קצוב על כל בני העיר ולא על כל איש ואיש וא"כ לכ"ע פטורים ואפי' מן הכרא"ג אלא שבשנתי' שעברו החכמים שהיה להם ממון ולא היו מסתפקי' מאחרי' ראו דוחק העניי' שהיו דוחקין אות' על הכרא"ג ורצו לחמול עליה' ולהחמי' על עצמ' ולסלק מעליה' דבר' בני אדם המעלי' בלשונ' גנאי על ת"ח ופרעו אותם שהיה יכול' בידם ומש' נתפשט ליקח מאחרי' ג"כ שאין ספק ביד' לפרוע אבל בענין מסים מעולם לא עלה על שפת שום איש כשר שיפרעו גם פי היו מהרהרים בלבם גם עתה שהוציאו המחשבה לדבור ומעשה להכתוב כל בעלי תורה בפנקס המס בין רב למעט שלא יתפסו על צער' פי בעוונות אירע באלו השנים הפסדות עד אשר נלאו מלסבול ונחשבו להסתמי' עם הב"ת ועם ההודעה להם פי יש בדבר איסור לכ"ע ומנעו מלדבר עוד בדבר הזה פי ת"ל הם אנשי שם ויש להם טוב טעם ודעת ויראת ה' ולא יעברו על דברי חכמים ולחפמיא פינצא בהם ברמיזה שאין להם רשות לא על ידם ולא ע"י אחר ליקח מהם שום מס אלא גוף הכרא"ג לבדו מאות' הנהוגי' ושיש להם מה ליפרע הכרא"ג או חצי כרא"ג פי כל אלו שעד עתה לא פרעו מס להיוותם בני תורה לא יפרעו מכאן והלא' ג"כ פי כולם הם בכל אותם שתורת' אומנות' בין הנקראים בשם חכמים בין התלמידים שלא הגיעו לדין תלמידי חכמים עדיין פי גד' אותם שתורת' אומנותם הוא שתורתם היא קבע ומלאכתם עראי לפרנסת' וכן הם כל בני תור' שלא פרעו מס עד עתה שרוב עסק' ביום ובלילה עסק בתורה ומיעוט היו' יוצאים מבית לפקח על מלאכת' שנעשים ע"י

אחרים שתבא לידי גמר ולהביא לבית' מזונותיהם וצרכיהם וחוזרים מיד לאנמות תורת' ואינה מתבטלים בדברי הבאי וגם אינו מבטלי' זמן יותר אלא פדי סיפוקם פדי שלא יצטרכו לפריות לא להתעשר והתקמים הבאים באלו הימים מח"ל אם הם עשירים שם נתעשרו שיהיו בעלי בתים מטילים מלאי לכיסם ולכן ראוי למנהיגי העיר יצ"ו אשר עיני כל ישראל שבעי עליה' שלא להשיג גבול אשר גבלו ראשונים חכמינו ז"ל הראשונים והאחרונים אשר דרשו הפתובים אשר מהם פטורים ת"ח מכל מיני מסים ויחלו מעט ממשא מלה ושרי' וגם לא תתחדש בימיהם ח"ו ומה שלא נעשה מזה ארבעי' שנה ויותר אשר הרבו בני הגולה לעלות לא"י וצדקה תחשב להם פדכתיב ונוגשיה צדקה והצדקה תרוממם וממקום אחר ירחמ' האל להתפרנס ולהתעשר והעוז' ומסייע להקל מעליהם משא עול ושרים הוא מכבד התורה ומאן דמוקיר רבנו הניין ליה בני' ת"ח ושלום וברכה על כל ישראל: שאלה כו נהגו בני העיר לכתוב שטר שקורין אותו הטב' למי שמכר ביתו והקונה עושה לו שטר בדרך חסד והטב' ומחייב עצמו שכל זמן שיחזיר לו מעותיו שימכור לו הבית שקנה ממנו וכתוב בשטר שקנה קנין גמו' מעכשיו במקנה כו' לקיים מה שקנה ולקאורה נראה שהוא קנין דברים וכמו שקנה הרשב"א ז"ל בתשובה על מי שקנה ממנו בעדים שימכור ביתו לחברו כו' וחברו קנה לו ג"כ בקנין שיקנו ממנו כו' והשיב לשון זה איני מפירו כו' וקנין דברי' בעלמ' וכו' ועובד' דההו' גבר' דאמ' לחבר' אי מזיבנ' להאי ארעא לדידך מזיבנ' בק' כו' התי' פשקנ' האי ארעא מהשת' והחזיק בה בתנאי שאם ימכרנ' שתה' קנויה לו דאי לאו הכי לא עשה פלוס וכן כתב רבי' האי ז"ל בספ' המקח וכו' כמו שהביא בב"י סי' ר"ו והקא נמי בנ"ד אמר שימכור שנה' דהוי קנין דברים ובסימן, קצ"ו הביא תשובה אחד גם פן להרשב"א ז"ל על מי שיצא עליו שטר שקנה בו אתן לפלוני פה וכה וכל אתן ואעשה אינו פלוס והשיב דכל שקנו מידו אעפ"י שלא אמר בל' חייב חייב דקנין מלת' אלימתא היא ומתקן הענין פאלו מחייב עצמו באותו דבר שאמ' ליתן וכשאמ' בריש הפותב דמגופא של קרקע קנו מידו וכו' שהקנין מחזיק הענין פאלו מחייב עצמו ליתן ונרא' שתשוב' זו הוא הפה הראשון' עוד הביא במשרי' נתיב ט"ו ח"ג תשוב' הר"מ מי שקנו מידו בפני עדים שיחזון' לראובן פל זכות שיש לו עליו וכו' גם שיעשה לו שטר מחיל' הוא ואשתו מחזיק קנין דברי' תשובה זו מחלוקת ישנה בין הגאונים ז"ל יש מהם שאמרו דכל לשון עתיד שאעשה פן או שאתן פה הוי קנין דברי' ויש מי שאומר דלאו קנין דברי' הוא אלא הרי הוא פאלו קנו מידו בחי'ו אותו סף ואין קנין דברי' אלא באומר אחרלו' עמה שאלו דברי' בעלמ' הוא וכן מעשי' בכל יום בפסק הגדונו' שקונין מפלו' שיתן לפלו' וכן כתב בעל העיטור כי הוא מחלוקת ולפיכ' מסתברא דכל שקנו מידו שיחזי' פל זכיו' שיש לו עליו לאו קנין דברי' הוא אבל במה שקנו שיעש' שטר מחילה כו' אינו אלא דברים בעלמא שאין מחילה אלא סילוק שיעבוד וסילוק שיעבוד לאחר זמן אינו אלא דברים בעלמא וכן השיב הרשב"א סי' אלף ל"ג ובכתבי מהר"ר איסרלן ז"ל סי' קע"ג כתב דאשרי כתב במס' נדרים ס"פ השנותפי' דכל קנין דמקני ביה לאחר זמן צ"ל בהדי' מעכשיו ואי ל"ה לא קנ' כו' והרמב"ם ז"ל פ"ח דמכיר' כתב האומר לחברו כשאמכור שדה זו הרי היא מכור' לה מעכשיו בק' הוא דקנו מידו וכו' קנה הראשון ובח"ה סי' ר"ו כתב כשאמכור שדה זו אמכרנו לה מעכשיו בק' יכו' ובענין תשובות הרשב"א נוכל לומר סמי חדא מקמי תרתי בחדא כתב דקנין מלתא

אלימָתא היא ובשנית פתב דלאו קנן דברי' הוא דהנה ליה פאלו קנו מידו בחיוב אותו סה וא"כ פשאמפן' ואתן וכיוצ' בזה לא הוי קנן דברי' דקנן מלתא אלימָתא היא כו' ומתן קנן פאלו מתחיי' בעצמו כו' והספי' הוא לסבר' זו של י"א שפתב וכן מעשים בכל יום וכו' ולפי' מסתבר' וכו' ולא הוי קנן דברי' אלא אחלוק המןזפר בגמ' וכיוצ' בו שאינו מתחייב בשום דבר משלו אלא שיתן חלק המגיע לחברו שאינו נזפר וזה וכיוצ' בזה הוא קנן דברי' אבל פשהוא נוטל קנן ליתן בשלו הנה ליה פאלו מחייב עצמו והשת' בנ"ד אפי' לתשוב' הרא"ש שפתב על אמפן' דקנן דברי' הוי היינו משום דלא הוי פמחייב עצמו פסברת י"א דסברי דהוי פמחייב עצמו והינו משום דלא פי' והכ' בנ"ד הרי פתב כפי' בשט' הטב' שנתחייב פלו' פשיתן לה סה פה מעות שיתן' לו והוי קנן אלים בחיוב זה פאלו מכר מהשת' וא"כ אפי' לפי תשובה זו השטר קיים וחיוב למפור לו פמו שפתוב בשטר עוד אני או' אפי' לתשוב' זו דהינו פשלא אמ' מעכשיו אבל פשנטל קנן מעכשיו אפי' פשאמר אמפן' לא הוי קנן דברי' וכמו שבר' מדברי הרא"ש שהבאתי למעלה שפתב דכל קנן דמקני ביה לאח' זמן צ"ל בהדל' מעכשיו ונראה דכשאמר מעכשיו בשע' קנן אעפ"י שאמר אמפור הוי כמי שאמר מעכשיו אני מוכ' אם אמפן' לאחרי' וכן נר' מלשון הטור סי' ר"ו שכת' פשאמפן' שדה זו אמפורנו לה מעכשיו ולא פתב אני מוכ' אותו מעכשיו פמו שפתב הרמב"ם ז"ל פשאמפן' הרי היא מכורה לה מעכשיו וכמו שפתב הרשב"א ג"כ בתשוב' הראשונה ומעתה אפי' לדעת הרמב"ם ז"ל שפתב נהרי היא מכור' מעכשיו פשפתב פי נ"ד שנתחיי' הוי קנן אלימת' ואינו יכול לחזור בו שהרי הרשב"א ז"ל פתב בתשוב' הראשונה' פשקנה האי ארעא מהשתא בתנאי שאם פמכרנה וכו' פמו שפתב הרמב"ם ז"ל ואפ"ה פתב בתשובה האחר' דכשנוטל קנן בשלו הוי פמחייב ופליג' אתשובה הא' אבל אם כפי' נתחייב אפי' לתשובה ראשונה' הוי פמכור' לה מהשתא ולדע' הרמב"ם ז"ל נמי לא שניא פדאמר והתוס' ריש פ' אעפ"י פתבו דקנן דברים לא הוי אלא פההי' דריש פתרא שקנו מידם לחלוק חצר שאין בה דין חלוקה אבל מה שמשעבד גופו להתחייב בדב' זה משתעבד ואין זה קנן דברים בעלמא נאם המבי"ט כו' שאלה פלמדנו רבינו ראובר עשה שותפו' עם אלמנת שמעון בעשין' מלאכ' דיועה להם וראובר נתחייב שלא יעשנה עם שום אדם לא יהודי ולא גוי בגבול פלוני והיא גם היא נתחייבה שלא תעשה אותה מלאכה עם שום אדם פל זמן שראובר שותף עמה ונטלו שניה' קנן ושבועה על זה פכתוב בשטר השותפות שכתבו ביניהם והנה העתק השטר אות באות שלוח ולפי שרבו ביניהם קטטות ומריבות הספים ראובר להפרד מחברת אלמנת שמעון וחלקו השותפות וכל פלי האומנו' ביניה' לחצאין ובררו חשבונותיה' היטב ונתפרדה חבילת' ותכר התחי' פל אחד מהם לעשו' מלאכ' בפני עצמו אלא שראובר עושה לו לעצמו לבדו והיא עושה מלאכה בשותפות גוים ועתה תובע' אלמנ' שמעון את ראובר בכחשטר השותפו' שלא יעשה מלאכ' זו עם שום אדם פלל בלי חברתה פדי שלא פלמדוה זרים ויבאו לידי הפסד בניגוד האומנים וראובר טוען פיון שבחילוק השותפות ובכל פלי האומנו' לקחה חלקה משלם הרי נתרצי' בחילוי' ושוב אינו רוצ' לחזן' להיות שות' עמה: ועוד טוען שפיון שהשותפו' לא היתה לזמן קצוב די מה ששפתת עמה עד עתה זה קרוב לשלשה שנים שהרי אין זמן קצוב בשטר השותפו' ואת"ל שאין ראיה מספק' לשייכל ראובר לעשות מלאכה זו עם מי שירצ' לפחו' יעשנ' לעצמו בלי שום חברה ושותפו' איש

זר כי לא יתכן שפושבי הניגודים ירצה לאבד אומנותו אדרב' הוא טוען פנגד' שהואיל והוא אינו רוצה להשתתף עם שום אדם מי נתן לה רשות להשתתף היא עם גוי' ללמד המלאכ' לזרי' והשיב' היא על זה שפינן שהו' נפרד מחברתה היא רוצ' לעשות שותפו' עם מי שימלאנ' לבה.

עוד טוען ראובן שהאלמנ' הנז' חייב' לו ק"ה סולט' שפרע על פיה בחובו' בעלה ע"מ שתפרעה היא לו בעת החילו' כשיהיו לה מעו' והנ' עתה שחלקו השותפו' נשארו בידו נ"ו סולט' מחלק' ורצ' לעכב' בידו לגבו' מקצ' חובו והשא' שהם מ"ט סולט' תפרע' לו היא תיכף והשיב' היא על זה שלא פרע הוא הק"ה סולט' הנז' רק מצדו שהוא ג"כ חייב בשותפו' בעלה ואמרה שיש לה עד אחד על זה וכשראה ראובן את העד חשב שהוא יגיד האמת ואמר שהוא מקבל עדותו פשני עדים אז העיד העד יותר ממה שטענ' האלמנה ואמר שפשפרע ראובן את המעו' הנז' אמר הרי המעות הללו נתונים לה במתנה ואם תרצה בשום זמן לפרעם לו הרי מוטב ואם לאו יהיו במתנ' כנז' וב"ד כתבו וחתמו דברי העד והנה גם טופס קבלת עדות זה שלוח בכלל הפתבים עתה טוען ראובן שהמתנה שאמר העד להד"מ ועוד דהשתא יהיב אדעתא שהעד ההוא נוגע בדבר משני טעמים האחד לפי שהיא חייבת לעד ההוא ק"ה סולט' זה ימים ושנים ויש בינו ובין האלמנה תנאי שתפרעם לו עשרים סולט' בשנ' ואם יחייבו' לפרנ' לראובן הק"ה סולט' שלו לא ישאר לה כלום ויפסיד העד ההוא: והטעם השני הוא שלא די שמונע' בעדות זו מלהוציא ממנה המ"ט סולט' אשר נשארו עליה אלא אפ"י הנ"ו סולט' שהיו פחת יד ראובן הוציאו מתחת ידו כדי שתפרע לו מהם והראיה שתיכף ומיד כשקבלה אותם מראובן פרע מהם לאותו העד עשרים סולט' שהיה לה לפרנע לו בשנה זו על כל פירטי הטענות הללו אחד לאחד יורנו מורינו מורה צדק הדין עם מי ושכרו כפול מן השמים עוד טוען ראובן כי רמוהו בכתיבת השטר שלא קראוהו לו אחר הכתיבה להודיע מה כתוב שם.

ועוד טוען שהתנו אז בהדיא שהוא לא יכול לעשות שותפות עם שום אדם זולת עם האלמנה בתוך הקאדיליק' של חלב: ועוד נשבע הוא כמה שבועות שלא לקחו ממנו שום קנין ושום שבוע' ועל זה הפרט אומ' שישביעו את החכם ה"ר שלמה אלקאביץ נר"ו כי הוא היה מצוי שם: תשובה ראינו טופס השטר והמעשה ב"ד של עדות העד אחד ועל ענין חילוק השותפות נראה שיש לראובן רשות לעשות המלאכ' בפני עצמו אלא שאינו יכול לעשות אותה מלאכה עם שום אדם פניו שאינו עושה המלאכה בחברת האלמנה כי על זה הוא שנשבע בשטר שביניהם וכן נראה מלשון השטר עצמו שכתוב בו וכמו כן נשבעה האלמנה שלא לעשות עם שום אדם כל זמן שישתתף עמה ראובן הנז' שנראה שראובן הוא בבחירתו להיות שותף עמה או שלא להיות שותף כי לא נתחייב למעלה אלא שלא לעשות עם אחר כי אם עמה וכיון שאינו עושה עם אחר חייב לעשות עמה ויכול הוא ליקח מעות מאחרים לסיוע עשיית המלאכה ולתת להם חלק מהרינוח פניו שאינו מלמדו ולא עושה המלאכה עצמה עם אחר כי מה שנשבע הוא שלא לעשו' המלאכה עם אחר ומשמעות לשון זה הוא לענין אומנות המלאכה שלא יעשה עם אחר לא בענין שתוף מעו' אבל היא יכולה להשתתף עם אחר פניו שהו' אינו רוצה להיות שותף עמה כמו שנראה מזה מלשון הכתוב בשטר שלא תוכל לעשות עם שום אדם כל זמן שישתתף עמה וכו' ועכ"ז ראוי לקהל לעשות תקנה ולחייבה שלא לעשות עם הגוי

כְּדֵי שְׁלֵא יתְפַשֵּׁט הָאֲמֻנֹת לְגוֹיִם וְלַעֲנִין הָעֵדוּת אִם יתְבַרַר שְׁנִיתִקְבֵּל הָעֵדוּת בְּפָנֵי ב"ד שֶׁל שְׁלֵשָׁה אֵינּוּ יָכוֹל לְחַזֵּר בּוֹ וְהִיא פְטוּרָה וְאִם לֹא יוּכַל לְהִתְבַרַר שְׁהִיּוּ ב"ד שֶׁל שְׁלֵשָׁה בְּשַׁעַת קִבְּלַת הָעֵדוּת תִּשָּׁבַע הִיא וְתִפְטָר.

: גַּם אִם יתְבַרַר בְּב"ד שֶׁהָעֵד נִוְגַע בְּעֵדוּת כְּפִי מַה שֶׁפְּתוּב בְּשֵׁאלָה שְׁהִיָּה לוֹ הַנְּאִי בְּעֵדוּת הַנּוֹ' אֵינּוּ נֶאֱמָר כָּלֵל כִּי לֹא קִבְּלוּ עָלָיו אֶלָּא לְעַד א' כְּשֶׁר בְּמִקּוּם שְׁנִיִּם כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב בְּקִבְּלַת הָעֵדוּת אַעפ"י שֶׁהוּ' אֶחָד קִבְּל עֵדוּתוֹ כְּשֶׁנִּי עֵדִים כְּשֶׁרִים וּבְטָעוֹת פְּתוּב דְּהַשְׁתָּא יְהִיב אֲדַעְתִּי שֶׁהָעֵד הַהוּא נִוְגַע בְּדָבָר מְשֻׁנֵּי טַעְמִים וְכוּ' וְגַם כִּי בְּאֵלּוּ הַיָּמִים שֶׁעָבְרוּ כְּתַבְנוּ עַל שְׁטָר זֶה שֶׁהִיָּה קָיִים וְלֹא הִיָּה רְשׁוּת לְשׁוּם אֶחָד מֵהֶם לְהַפְרֵד מִחֲבֵירוֹ לֹא הִרְאָנוּ אֶלָּא נֹכַח הַשְׁטָר לְבַד וְעַתָּה רְאִינוּ כֹּל הַטָּעוֹת וְהָעֵדוּתִים נֶאֱמַר הַמְבִי"ט וְהַר"י קָאָרוֹ יֵצוּ חֲתָם בּוֹ: כַּח נִשְׂאֵל נִשְׂאֵל מֵעֲמָדֵי ק"ק דְּמִשְׁק סְפָרְדֵי יצ"ו אֲשֶׁר מָכְרוּ לְבָנֵי מִשְׁפָּחָה א' מִיְּהוּסָ' מִק"ק מוֹסְתַעֲרָב מְקוּם בְּבֵית הַחַיִּים שֶׁלָּהֶם שְׁיֻכְלוּ לְקַבֵּר שָׁם הֵם וּבְנֵי בְּנֵיהֶם וְנִנְסַח הַשְׁטָר הוּא נִתְּנָה פֶתַח וְרִשׁוֹ' לְכ"ר סוֹלִימָאן הַלְוִי וְ' כוֹלִיק' וְלְבָנָיו שִׁיָּה פְּלִיפָּא וְרַבִּי יִצְחָק וְר' יוֹסֵף וְמַעַד אֶל פְּרִים וּבְנֵי בָּנָיו הַנּוֹ' שְׁאֵם ח"ו יִפְטָר שׁוּם א' מֵהֶם בְּאַרְיִכוֹ יָמִים שִׁיקְב' בְּבֵית הַחַיִּי שֶׁל הַסְּפָרְדֵי וְשׁוּם א' מִן הַקְּהָל לֹא יִמָּחֶה בְּיָדָם וְכוּ' וְחֲתוּמֵי' בּוֹ חֲבֵר שֶׁל עִיר וְזוֹ טוֹבֵי הָעִיר יוֹתֵר וְעַכְשָׁיו אַחַר עֲשָׂרִים שָׁנָה מִשְׁנַת הַש"ג עַד הַש"ג רוֹצִים ק"ק סְפָרְדִים לְמִנְוַע לְאַנְשֵׁי הַמִּשְׁפָּחָה הַנּוֹ' שְׁלֵא יִקְבְּרוּ עוֹד שָׁם כִּי הַש"ט בְּטַל וְהַמְכִיר' אֵינְהָ מְכִיר' דְּדָמֵי לְב"ה שֶׁל פְּרָכִים שְׁאֵעַפ"י שֶׁמְכָרוּ ז' טוֹבֵי הָעִיר אֵינְהָ מְכִיר' עוֹד טוֹעֲנִים שְׁאֵינּוּ פְּתוּב בְּשְׁטָר כִּי אִם ג' דוֹרוֹ' אֲמַנָּם ד' דוֹרוֹת לֹא שָׁכַן פְּתוּב הַזְּקָן וּבְנָיו וּבְנֵי בָּנָיו א"כ בְּנֵי דוֹר ד' שֶׁנִּקְבְּרוּ שְׁלֵא כְּדִין יִלְכוּ אֵלּוּ כְּנֶגֶד הַחַיִּים ח"ו שְׁלֵא יָמוּתוּ וּבְנֵי הַזְּקָן מְשִׁיבִים הוֹאִיל וְנִקְבְּרוּ שָׁם כְּבָר קָנוּ מְקוּמָם וְכוּ' וְלֹא יִפְסִידוּ הַחַיִּי שְׁלֵא יָמוּתוּ עוֹד טַעְנוּ טַעְנוּ' אַחֲרוֹת אֲשֶׁר הִשִּׁיבוּ עֲלֵיהֶן בְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה תְּשׁוּבוֹת נִצְחוֹת וְאֵינִי בָּא אֶלָּא לְשִׁמֵּי טַעְנוֹת אֵלּוּ וְרֵאִיתִי תְּשׁוּבַת חֲכָמֵי יְרוּשָׁלַיִם תּוֹב"ב אֲשֶׁר פָּסְקוּ וְזִכְרוּ אֶת בְּנֵי הַזְּקָן וּבְנָיו וּבְנֵי בָּנָיו לְהַקְבֵּר שָׁם כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב בְּשְׁטָר וְאֵינִי מוֹסִיף נִוְגַע מְשֻׁלֵי דָלָא דָּמֵי לְמַכִּירַת בֵּית הַפְּנִס' שֶׁהֵם מוֹכְרִים אוֹתָם לְחֻלִּין וְהִיא שֶׁל בְּנֵי פְּרָכִים וּבֵית הַפְּנִסֵּת לְתַפְלָה עוֹמֵד וְאֵינָם יְכוֹלִים לְמַסְוֵר חֲלָק רַבִּים דְּעֵלְמָא וְשָׁמָּא יֵשׁ א' בְּסוֹף הָעוֹלָ' שֶׁהוֹצִיא בָּהּ וְחֲלָקוֹ מֵעַכְבַּ שֶׁל אַחֲרִים כּוֹ' דְּהֵינּוּ טַעַמ' מְפָנֵי שֶׁהֵם בּוֹנִים אוֹתָהּ עַל דַּעַת כֹּל הָעוֹלָם וְהָרִי כְּמַקְדִּישִׁים אוֹתָהּ לְכָל וְכִמוֹ שַׁכְת' הַר"ן ז"ל רִישׁ פַּר' בְּנֵי הָעִי' וְאוֹתוֹ טַעַם לֹא שְׁיִיכֵי אֶלָּא כְּשֶׁהָנוּ מוֹכְרֵי אוֹתוֹ לְחֻלִּי וְאַפְּי' לְמִשְׁתֵּי שַׁכְּרָא דְּנִתְפַּסֵּק קְדוּשַׁת ב"ה בְּדָמֵי הַמְכִירָה אֲבָל בְּנ"ד לֹא מָכְרוּ בֵּית הַחַיִּים לְחֻלִּין לְזוֹרַע בּוֹ וְכִיּוֹצֵא בְּזָה אֶלָּא לְמַת שֶׁהוּא עַד עַתָּה לְקַבּוּרַת מַתִּים יִשְׂרָאֵלִים כְּמוֹתָם וְעַדִּיפֵי שֶׁהֵם מְשַׁפְּחַת לוֹיִים וְעוֹד שְׁלֵא מָכְרוּ וְנִסְתַּלְקוּ הֵם אֶלָּא שְׁיִקְבְּרוּ בּוֹ הַמִּשְׁפָּחָה הַיְדוּעָה וְכוּ' ק"ק מֵהַסְּפָרְדֵי מְאֲשֶׁר יָמוּתוּ מֵהֶם ח"ו וְכִי הוּ' אַפִּי בְּב"ה שֶׁל פְּרָכִים הִיָּתָה מְכִירַת' מְכִירָה שְׁמוֹכְרֵי' לְבָנֵי קְהָל אַחַר שֶׁבָּאוּ מִחוּץ כְּדֵי שְׁיִתְפַּלְלוּ בְּב"ה וְעַדִּין בֵּית הַפְּנִס' בְּמִקּוּמוֹ וּבְקַדוּשָׁתוֹ עוֹמֵד וְכ"ש אִם מָכְרוּ אוֹ נִתְּנוּ מְקוּם לְבָנֵי קְהָל אַחַר שֶׁבָּאוּ מִחוּץ כְּדֵי שְׁיִתְפַּלְלוּ עִמָּה שֶׁהָרִי הֵם אֵינָם מְסַתְּלִים מִמֶּנּוּ וְהֵם מִתְפַּלְלִי בּוֹ וְהוֹסִיפוּ קְדוּשָׁה עַל קְדוּשַׁת' גַּם בְּבֵית הַחַיִּים גְּדוֹל כְּבוֹדוֹ בִּישׁוּע' ה' לְתַחֲיָה בְּרַב עַם הַדְּרַת מְלָךְ כִּי יוֹתֵר מַעֲלָה וְכְבוֹד יֵשׁ בְּבֵית הַחַיִּים הַנִּקְבְּרִים בּוֹ רַבִּים אֵינִן לָהֶם מְסַפֵּר וְכִמוֹ שֶׁאֲנַחְנוּ בְּרַפִּין וְהוּא יוֹדַע מְסַפֵּר כְּלָכֶם וְלֹא אֲנַחְנוּ מְבִית הַחַיִּים שֶׁהֵם מְתֵי מְסַפֵּר וְאֵינִן נִוְסַח הַבְּרָכָה שְׁיִיכָא בְּהֶם וּמִטַּעַם זֶה ג"כ אֵינִן לָהֶם טַעְנָה לְק"ק סְפָרְדֵי לְזוֹמֵר

שִׁילְכוּ אֵלָיו וְשִׁקְבְּרוּ דוֹר ד' כְּנֶגֶד הַחַיִּים שֶׁהֵם דוֹר ג' שֶׁאֵלָיו שִׁנְקִבְרוּ וְנִחַשְׁבִים כְּגֵרִים שֶׁבָּאוּ מֵאַרְץ מִרְחֹק וּקְבָרוֹם בְּבֵית הַחַיִּים שֶׁל יְהוּדִים וְזָכוּ בְּמִקּוֹמָם וְקָנוּ אוֹתוֹ אַחַר שֶׁכָּבַר נִקְבְּרוּ וְלֹא מִפֶּתַח קִנְיַת אֲבִיהֶם כִּינּוֹן שֶׁלֹּא מִיַּחַד אֲזִי בִקְבוּרָתָם עוֹד אֲנִי אוֹמֵר כִּי אֶפְשָׁר שִׁיְהִי נִכְלָלִים דוֹר ד' ג"כ בְּבִנְיָ בְּנָיו וְכִמוֹ שֶׁפֶתוֹב בִּירִידַת יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם בְּנָיו וּבְנֵי בְּנָיו אִתּוֹ וְכִתְּבִי וְיִהְיֶה בְּנֵי פֶרֶץ חֲצֵרוֹן וְחִמּוּל וְהֵם דוֹר ד' נִכְלָלִים בְּכֻלָּל כָּל נֶפֶשׁ בְּנָיו וּבְנוֹתָיו שֶׁלְּשֵׁים וְשֶׁלֹּשׁ וְכָל בְּנָיו וּבְנוֹתָיו מִד' נְשׁוֹתָיו אֵינָם אֲלֵא י"ב שְׁבֻטֵי יִשְׂרָאֵל אַחֲוָתָם אֲלֵא שֵׁנ' כִּי בְּנֵי בְּנֵים הָרִי הֵם כְּבְּנֵי וּמֵה שֶׁפֶתוֹב בְּנוֹתָיו כּוֹלֵל אֵת יוֹכָד בֵּת לִוֵי הַנּוֹלָדָה בֵּין הַחֹמוֹת דְּבָנוֹת בֵּן הָרִי הִיא כְּבֵת וְנוֹכַל לֹמֵר כִּי מֵה שֶׁפֶתוֹב וּבְנוֹתָיו אֵינּוּ אֲלֵא עַל דִּינָא וְאֲגַב דְּכַתְּבִי בְּנָיו כְּתֵב בְּנוֹתָיו דְּאֶפֶי בְּכַתְּוֵב אֲמַרִי הִכִּי דְמֵה שֶׁפֶתוֹב וּבְנוֹתָיו בְּנָיו יוֹבֵן עַל יוֹכָד בֵּת לִוֵי וְשָׂרַח בֵּת אֲשֶׁר אָכֵן כְּתוֹב וּבְכִי בְּרִיעַ חֶקֶר וּמִלְכִּיאֵל וְהֵם בְּנֵי רְבַעִים לִיעֲקֹב וְכִתְּבִי בְּנָיו וּבְנֵי בְּנָיו אִתּוֹ מִשְׁמַע דְּלָאוּ דְּנִקְא בְּנֵי בְּנָיו אֲלֵא בְּנֵיהֶם ג"כ וְלֹא תֵאמֵר דְּדוֹר ד' נִכְלָל בְּמֵה שֶׁפֶתוֹב וְכָל זָרְעוֹ שֶׁהָרִי פֶתוֹב וְכָל זָרְעוֹ ב' פְּעָמִים וְנוֹכַל לְדוֹרְשָׁם כִּי יַעֲקֹב וְכָל זָרְעוֹ אִתּוֹ זְכָרִים צְדִיקִים כִּיּוֹצֵא בּוֹ וּמִן זָרַע הַזְּכָרִים לֹא נֹתֵר מֵהֶם אִישׁ מִזָּרְעוֹ שֶׁלֹּא בָּא וְכֵן וּבְנוֹתָיו וּבְנוֹת בְּנָיו וְכָל זָרְעוֹ וְכוּ' זָרְעוֹ נִקְבָּוֹת דְּוִמְיָא דְּבְנוֹתָיו וּבְנוֹת בְּנָיו דְּכָל זָרַע שֶׁהָיָה לוֹ מִן הַבְּנוֹת הַבִּיא אִתּוֹ מִצְרִימָה כִּי מֵה שֶׁפֶתוֹב כָּל הַנֶּפֶשׁ לְבֵית יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרִימָה שְׁבַעִים הָיָה אֶפְשָׁר שֶׁבָּא שָׁם מִזָּרְעוֹ זְכָרִים אוֹ נִקְבָּוֹת וְאוֹתָם שֶׁבָּאוּ מִצְרִימָה הֵם שְׁבַעִים וְלָכֵן כְּתֵב וְכָל זָרְעוֹ וְכָל זָרְעוֹ ב' פְּעָמִים כְּמוֹ שֶׁפֶתְבְּתִי: וְנִחְזֹר לִנ"ד כִּי אֶפְשָׁר לֹמֵר דְּבְכֻלָּל בְּנֵי בְּנָיו הֵם דוֹר ד' וְאוֹלֵי יוֹתֵר וְאֵין לִק"ק סְפָרִדִּים טַעֲנָה בְּעַד הַחַיִּים אֵל הַמֵּתִים וְאֶפֶי? הִנֵּה סִפְקָא אִם נִכְלָל דוֹר ד' בְּכֻלָּל אוֹ לֹא הָרִי הֵם מִןחֻזְקִים שֶׁנִּקְבְּרוּ כְּכָר וְהַמוֹצֵא מִחֻבְרוֹ הֵם הַסְּפָרִדִּים שְׁרוּצִים לְהוֹצִיא אֵת הַחַיִּים מִחֻזְקָתָם שֶׁהֵם כְּתוּבִים בְּפִי בְּשִׁטְרָה וְעַלֵּיהֶם לְהַבִּיא הַרְּאִיָּה מֵמֵה שֶׁפֶתוֹב הָרִב ה"ר דּוֹד נר"ו לְפִי שֶׁהַשִּׁטְרָה מִבְּנֵי אֶפֶי? שֶׁהָיָה סִפְקָא בְּהַבְּנַת הַשִּׁטְרָה הַמַּע"ה ר"ל שֶׁבְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה יְבִיאוּ הַרְּאִיָּה יוֹבֵן לְשִׁאֵינָם נִקְבְּרוּ עַדִּין מִדוֹר ד' לֹא לְנִקְבְּרוּ כְּכָר כְּמוֹ שֶׁפֶתְבְּתִי אֵת זֶה כְּתֵבְתִי בְּהִיוֹתִי נוֹדֵד מֵהָר אֵל הָר מִחֻמַּת הַדְּבָר ה' יִצִּיל כָּל יִשְׂרָאֵל אָמֵן.

שֶׁאֵלָה כֵּת עַל ש"מ שֶׁצָּנָה פִּלּוֹ? הִנֵּה אֶפּוֹטְרוֹפּוֹס עַל נְכֹסֵי וּפְלוֹ? הִנֵּה רוֹאָה ר"ל נֶאֱדִיר וְשֶׁאֲשֶׁתוֹ פְּלוֹנִי תַעֲשֶׂה כָּל מֵה שֶׁתִּרְצֶה וְאֵינְשׁ לֹא יִמְחָא בְּיָדָה: הַשְּׁבֻטִי כִּי אֶפּוֹטְרוֹפּוֹס כִּי הָעָרוֹף שֶׁהוּא אָבִי יְלָדִים וְנֵר' שֶׁכְּמוֹ שֶׁהָאֵב עוֹשֶׂה כֵּן אֶפּוֹטְרוֹפּוֹס עוֹשֶׂה לִּיתוּמִים שֶׁהֵם כִּי לְדָוִד וְא"כ כְּשֶׁאֲמַר שֶׁשְׁמֵעוֹן הִנֵּה אֶפּוֹטְרוֹפּוֹס עַל נְכֹסֵי הַכְּנוּנָה הוּא שֶׁהוּא מְמוֹנָה עַל הַנְּכֹסִי לְעֵשׂוֹת בְּהֶם כְּפִי מֵה שֶׁיִּרְאֶה לוֹ וְא"כ כְּשֶׁאֲמַר שֶׁאֲשֶׁתוֹ פִּלּוֹ? תַעֲשֶׂה כָּל מֵה שֶׁתִּרְצֶה לֹא יִמְחָא בְּיָדָה יוֹבֵן בְּדְבָרִים אַחֲרִים כְּמוֹ בְּחֶפְצֵי הַבַּיִת וְהַנְּהַגַּת הִיתוּמִים וְגִידוּלָם וְנִישׁוּאִיָּה אוֹ אִם תִּרְצֶה לְלָקַח לְאִיזָה מְקוֹם וְכִיּוֹצֵא בְּדְבָרֵי אֵלָיו אֲבָל בְּעֵינֵי הַנְּכֹסִים לְעוֹלָם הֵם בְּרִשׁוֹת הָאֶפּוֹטְר' לְשֵׁאת וְלָתֵת בְּהֶם כְּפִי מֵה שֶׁיִּרְאֶה לוֹ וְאֵין לְאִשָּׁה בְּעֵינֵי זֶה שׁוֹם שֶׁלְטָנוֹ נֶאֱם הַמְּבִי"ט: ל שֶׁאֵלָה יַעֲקֹב הָיָה לוֹ ב' בְּנִים וּבֵת רֵאוּבֵן וְשְׁמֵעוֹן וְדִינָה: וְכּוֹלָם הָיָה דְרִים בְּחֻזְקַת בְּתִים שֶׁל יַעֲקֹב וְכִשְׁנֵשֵׁאת דִּינָה הִנֵּה דְרָה בְּבֵית א' מִחֻזְקַת הַבְּתִים הַנּוֹ? זֶה יַעֲקֹב עָקֵר דִּירְתוֹ מִשְׁם וְהִלָּף לוֹ לְמַדִּינַת הָיִם וְנִשְׁאָרוּ בְּבְתִים הֵם רֵאוּבֵן וְשְׁמֵעוֹן: וְשְׁמֵעוֹן הִלָּף לוֹ לְמַדִּינַת הָיִם וְהִנִּיחַ אֵת אֲשֶׁתוֹ וְאֵת בְּנָיו דְרִים עִם רֵאוּבֵן בְּבְתִים הַנּוֹכַ? וְקוֹדֵם שֶׁחֲזַר שְׁמֵעוֹן לְבֵיתוֹ נִפְטַר וְחַיִּי לְרַבֵּן וְלְכָל יִשְׂרָאֵל שְׁבַק: וְאֲשֶׁתוֹ שֶׁל שְׁמֵעוֹן כְּשֶׁשְׁמֵעָה פְּטִירַת בְּעֵלָה לְקַחָה אֵת בְּנָה וְהִלָּכָה לְבֵית אֲבִיהָ וְכִשְׁנֵשֵׁאת בָּא רֵאוּבֵן וְלִקְחָה

את בן שמעון אחיו והביאו לביתו שהיה נער קטן ופרנסו וכלכלו עד שגדל: ובתוך זה הזמן נפטר גם יעקב הנז' ואחר פטירת יעקב בא ראובן והוציא את דינה אחותו מהבית שהיתה דרה בו באמרו שהוא היורש: וכשגדל בנו של שמעון תבע מדודו ראובן חצי חזקת כל הבתים מפח אביו שמעון והשיב לו ראובן שהוא פזר עליו ממון הרבה עד שגדלו לכלפלו ולהלבישו ועוד שהוא היה שולח לאביו יעקב פרנסתו כמה שנים: ועוד שאחיו שמעון היה חייב לו מאה סולט' ואינו רוצה לתת לו חלק בחזק' הבתים הנז' והשי' לו בנו של שמעון שאם הוא פזר ממון עמו לכלפלו והלבישו וכן מה שהיה שולח ליעקב אביו כדי פרנסתו שעשה פדרף האנשי' החשובים שעושי' חסד עם המתים ועם החיי' כ"ש שאביו יעקב הניח בידו קודם לכתו למדינת הים כמה מעות ומטלטלין ועל מה שטוען ראובן שאחיו שמעון היה חיי' לו כמה מעות השיב לו בנו של שמעון כי אין לו ידיעה בחוב שהוא עוד טוען בנו של שמעון שאביו שמעון בנה עלי' על הבתי' הנז' ופז' שם מנכסיו ממון הרב' ועל זה יורנו רבינו מורה צדק ושקרו כפול מן השמים: תשובה פלוגתא דרבנן היא במפרנס אשת חברו בסתם אם אבד מעותיו או לא כמו שהביא מ"מ בהלכות אישות פי"ב ונר' דה"ה לפרנס חברו סתם וכמו שנר' מסוף לשון מ"מ שכתב ואפשר שדינו של הרב ז"ל קיים במי שזן ומפרנס בסתם איניש דעלמא שחוזר ומשתלם וכו' דמשמע דדעת הראשוני' בכל מפרנס סתם אבד מעותיו אלא שלא חלקו בין סילוק נזק אלא באשה שאינו מביא שום תועלת לבעל כמו שכתוב שם ואפי' למאן דסבר דלא אבד מעותיו יראה לי דהיינו כשהוא ידוע שהיה לו נכסי' כשפרנסו דאדעתא שישלם לו פרנסתו אבל אם לא היו לו נכסים הדב' ידוע כי דרף גמילות חסד וצדקה פרנסו ואינו יכול לתובעו אח"כ כשיהיו לו מעות וא"כ מה שפרנס ראובן את בן שמעון אחיו כשהיה חי יעקב אביהם שאז לא היו לו לכן שמעון שום נכסים אינו חייב לפרנס לו דאנמזן דעתא הוא ודרף חסד וצדקה פרנסו וגם על מה שפרנס אותו אחר שמת יעקב שאז נשאר חצי חזקת הבתים לכן שמעון שקבר מת שמעון קודם יעקב אביו כמו שנגראה מן השאלה פטור בן שמעון מלפרוע לדודו ראובן מה שפרנסו כמו שהביא באדם וסנה גתיב י"ט ח"א תשובת הרי"ף ז"ל לשהביא בס' התרומות שהזן יתום ויתומה בתוך ביתו אין לו עליהם שום תביעה ואפילו יש להם אם כתב שטר שבתורת הלואה זן אותם חייבים אבל בסתם לא ע"כ ובב"י סי' קפ"ח הביא תשובה זו יותר באורך ואפ' למה שכתב הוא דאם היה בידו משל היתום דפשו' שינפה ממנו מה שהוציא עליו דלא אמרי' בכי הא דלג"ח פרנסו הכא בנ"ד לא היה לו לראובן בידו שום דבר מן שמעון אחיו שחזקת הבתים היו קודם בחזקת יעקב אביהם וכשמת נשארו בחזקת שניהם ראובן וכן שמעון אחיו ואין לו חזקה בהם יותר מן שמעון אחיו ולא דמי ליתומי' שסמכו אצל בע"ה שיש לו דין אפוטרפו' גם לחשב עמהם על המזונות דהתם היינו פשיש להם מעות או מטלטלים דיש לו רשות למנוכר' ולהוציא עליהם במזונות וגם הרשב"א ז"ל שכתב בתשובה על יתומים שסמכו על בעל הבית וזן אותם משלהם שכתב שאם הוציא משלו לא הניח מעותיו על קרן הצבי היינו פשיש בידו משלהם ואפי' למה שכתב בת"ה סי' שי"ג דמפרנס את חתנו ואת בתו בסת' יותר מן הזמן שקצב להם שחייבים כפי מה שכתב שם יתום שאני לדעת הר"ן ז"ל כמ"ש שם באדם וסנה דכשפרנס את חברו דרף חסד פינן שלא היו לו נכסי' באותה שעה אינו חייב לשלם כשהעשיר אמנם אם היו לו נכסים

אפי' ה'יו ב'יד אחר ח'יב ל'שלם זולתי ב'יתום ע'ני כ'תשובת ה'רי"ף ו"ל כ'מו ש'כתוב ל'מעל' כ'ינן ש'לא א'מר לו כ' בתורת ה'לנא' ה'יה נותן ומה ש'כתוב ש'ם ב'ב"י ש'אם ה'יתום ה'י ק'טן אפי' אין לו ב'ידו כ'לום אם יש לו ב'יד אחר ח'יב ל'שלם אם ק'טן ר"ל פ'חות מט' ו'גדול ג'דול מט' או י' ש'הוא ח'ריף ו'החמיר ב'יתום הק'טן יותר מן הג'דול מ'שום ד'לא ש'ינף ל'מימר ה"ל לומר אוצ'יא ע'ליך מ'שלי ב'תורת ה'לנא' כ'ינן ד'ק'טן ה'יה ו'אינו נ'ראה דכ"ש הוא אם ב'יתום הג'דול מט' ש'נים ומ'עלה אם פ'רנסו ב'סתם פ'טור כ"ש ב'יתום הק'טן יותר ד'אי מ'שום ד'לא ש'ינף ל'מימר ה"ל לומר אוצ'יא ע'ליך מ'שלי וכו' ה'יה יכול לומר פ'ן לב"ד או ל'עדים כ'י לא ה'יה ז'ן ב'סתם א'לא ע"מ ש'יפ'רעו לו כ'ינן שה'י לו מ'שלו ב'יד א'חרים ו'אפ'ל ל'יתום ע'צמו אם ה'יה כ'ן ו' ול'מעל' ה'יה יכול לומר לו כ'י אינו ז'ה תנאי א'לא ג'ילוי מ'לתא ב'עלמא ש'אינו ז'ן ד'רף מ'תנה א'לא ד'רף ה'לנא' כ'י גם ז'ה ח'סד ואם הוא טו'ען ש'אמר פ'ן ליתו' ו'ה'יה מו'דה ה'יתום ש'אמר לו ה'רי נודע ש'לא ז'ן ב'סתם ו'יתח'יב ו'כן נ'ראה מ'לשון ה'תשובה ש'ל ה'רי"ף ו"ל ו'ה'יתום טו'ען לא כ'י א'לא ב'תורת מ'תנה ד'משמע ש'אם ה'יה מו'דה ש'אמר לו ב'קטנותו ד'רף ה'לנא' ה'יה ח'יב אפי' י'תום ק'טן ד'לא ה'וי א'לא ג'ילוי מ'לתא ואם ב'יתום ז'ה פ'חות מט' לא מ'הני מה ש'יאמר לו כ'י ד'רף ה'לנא' ז'ן אותו כ'מו ש'כתב הוא ד'לא ש'ינף ל'מימר ה"ל לומר אוצ'יא ע'ליך וכו' גם ב'היותו יותר מט' לא ש'ינף ד'סוף סוף ק'טן הוא מ'כן ש'ש ול'מעלה עד י' הפ'ל ל'פי חורפא וכ'דאמר בגמ' כ'בר ש'ית כ'בר ש'בע כ'בר תמ'ני כ'בר ט' כ'בר ע'שר ו'כמו ש'כתב הרמ"ה ו"ל ו'הביא בח"מ סי' רל"ד ד'עד י' צ'ריף ב'דיק' אם הוא ח'ריף ומי' ול'מעל' ב'חזקת ח'ריף ואם ר'צה לומר ק'טן פ'חות מ'שש ע'דיין כ"ש ב'מקומו עומד ד'פשיטא ד'יש ק'נלא ב'מי ש'מפ'רנ' ב'סתם ל'יתום ק'טן מו' ל'מפ'רנס ל'יותר מ'שש ואם ב'יותר פ'טור מ'לשלם אפי' יש לו ב'רשות א'חרים נ'כסי' ה"ה או כ"ש ב'פ'חות ד'הנה ל'יה ל'גלות ד'עתו ל'פני ב"ד או ל'פני ע'דים כ'י ד'רף ה'לנא' ה'יה מ'פ'רנסו ד'ג'ילוי מ'לתא ב'עלמא ס'גי ל'שלא י'ה'יה מ'תנה וא"א לומר ד'ק'טן ש'כתב ב'ב"י הוא ק'טן מ'מש ד'אינו כ'ן י"ג דא"כ א'מאי כ'תב ד'לא ש'ינף לומר ה"ל לומר אוצ'יא ע'ליך מ'שלי וכו' ש'הרי מ'כן י' ול'מעל' ב'חזקת ח'ריף הוא ומ'מכרו מ'מכר וכו' וכ"ש ד'ש'ינף לומר לו וכו' ועוד ד'הא ב'ה'יה ת'שוב' כ'תוב נ'שאל ה'רי"ף ב'מי ש'פ'רנס י'תום ב'תוף ב'יתו וכ'ש'הג'דיל ה'יתום ת'בע מה ש'הוציא ע'ליו כ'י א'מר ש'בתורת ה'לנא' הוציא ו'ה'יתום טו'ען לא כ'י א'לא ב'תורת מתנ' וא"כ כ'י הג'דיל ת'בע מ'מנו מה ש'הוציא ע'ליו ב'היותו ק'טן וכ'תב ה'רי"ף ד'כ'ינן ש'לא א'מר לו אוצ'יא ע'ליך מ'שלי ב'תורת ה'לנא' לא נ'תן לו א'לא ל'גמילות ח'סדי' כ'מו ש'אמרו וכו' ה'רי ש'על ה'יותו ק'טן כ'תב ה'רי"ף כ'ינן ש'לא א'מר פ'ן לו לא נ'תן א'לא ל'גמילות ח'סדים לא ת'לה ה'דבר ב'מה ש'לא ה'י לו נ'כסים ב'יד אחר א'לא על ש'לא ה'תנה ו'פשיטא נ'מי ש'ה'יו לו נ'כסים ב'אות' ש'עה ש'אם לא ה'יה לו מ'מה י'פרע לו ו'אפ"ה כ'תב ש'אין לו על ה'יתום כ'לום ה'פך מה ש'כתב הוא ש'אם ה'יה ה'יתום וכו' ח'יב ל'שלם לו ומי ש'יתעקש לומר כ'י מה ש'כתב ש'ה'יה לו נ'כסים ב'אות' ש'עה ר"ל ב'ש'עה ש'תב' מ'מנו ש'נפלו לו ב'ירוש'ה או מ'ציא'ה אפ"ה אינו יכול לת'בוע מ'מנו ד'כ'ינן ש'בש'עה ש'ה'יה מ'פ'רנס אותו לא ה'יה לו ד'בר פ'שיטא ד'בתורת צ'דקה ה'יה מ'פ'רנסו וכ'מו ש'כתב הוא ע'צמו אם לא ה'יה לו אין לו ע'ליו כ'לום ד'אם לא ה'יה מ'פ'רנסו הוא ה'יו א'חרים מ'פ'רנסי' אותו ד'ח'יבים יש'ראל ל'פ'רנס ע'נ'ייהם ע"כ ו'נה ה'יתום ע'ני ה'יה ב'אות' ש'עה ואם פ'ן לא נ'שאר שום מ'קום ל'י'שב בו מה ש'כתב נ'חזור ל'ענין ה'מפ'רנס את ח'ברו ב'סתם ד'נראה ש'אפ'ילו ש'רוב ה'פוסקים סו'ברים ד'חזור ומ'שתלם מ'מנו אפ'ילו ה'כי

ביתום כה"ג דנ"ד אינו חוזר ומשתלם כתשובת הרי"ף ז"ל ומה שכתבו פי אפילו ביתומים שסמכו אצל בע"ה וזן אותם הוי פאפטרופוס ולא הניח מעותיו על קרן הצבי היינו כשסמכו אליו הן מעצמם שנתחברו אליו ונשתדל בשלחן כמו שכתוב בח"מ סי' ר"ץ שיש לו דין אפוט' גמור לקנות ולמכור ולכל דבר נאפיל' סמכו אצל אשה וכיון שהוא כמו אפטרופוס לכל הדברי' גם מה שהוא זן אותם על הסתם הוא משלחם אבל איש א' שזן ופרנס את היתומים בסתם ולא היה לו משלחם שום דבר אלא שהוא אספם אצלו כנ"ד אינו משתלם מהם אם יש להם שום נכסי' ביד אחרים כיון שעל הסתם פרנסם ולא היה מוטל עליהם לפרנסם לא היה אפטרופוס שלהם ולא סמכו הם עליו שישתדל בשלחם ביתומים שסומכים אצל בע"ה ומה שכתוב בת"ה סי' שמ"ח על מי שהוציא הוצאות על היתומים לצורך פרנסתם שלא ע"פ ב"ד דלא הניח מעותיו על קרן הצבי נראה דהיינו שהוציא עליהם דרך הלוא' וכמו שכתב אח"כ שם שאני הכא שהלנה לצרכם ולחיי נפשם והכי מסיק אשר"י בכתובות דקטן שלנה לצורך פרנסתו חייב לפרוע לו לכשיגדיל כמו שהוכיח הרמ"ה ז"ל נאפיל' לדברי הר' יונה ז"ל דכתב שאינו צריך לפרוע דחיישי' שמא ילנה יותר מצרכו ויבזזו וכו' דמשמע דהא דכתב דלא הניח מעותיו על קרן הצבי היינו כשהלנה להם אבל אם פרנס אותם על הסתם אינם חייבים לפרוע והרמב"ם ז"ל פ' כ"ו מהלכות הלואה פתב קטן שלנה חייב לשלם כשיגדיל וכתב הרב מ"מ מסתברא לי דוקא כשהגיע לעונת הפעוטות כשלנה וכו' אבל פחות מכאן הרי זה כמאבד מעותיו וכמלנה את השוטה ויש לי ראיה לנה וכו' ע"כ נראה בהדיא דדוקא לנה אבל אם פרנס אותו בסתם אינו חייב לפרוע דדוקא אפטרופוס או בע"ה שסמך עליו היתום ועליהם כל צרכי נכסיו ופרנסתו הוא דמחשב עמם על מה שהוציאו לפרנסתו אפיל' בסתם אבל אחרים שפרנסו לקטן בסתם לא והיינו כתשובת הרי"ף ז"ל ובנ"ד פטור ועל מה שכתב ראונו ששלח לאביו וגם שאחיו שמעון היה חייב לו ק' פרחים והיה רוצה ליקח מהבתי' אינו כדן עד שיתברר שהוא כף כי אפיל' שיודע בן שמעון ששלח לאביו כפר משיב שדרך חסד וכבוד לאביו שלח וגם שהיה לו כמה מעות שהניח לו אביו ואינו נאמן על פיו לומר שהיה חייב אביו ולא אחיו ואם יטעון שנה בן שמעון יודע כי שלח לאביו משלו ואביו שמעון היה חייב לו ישבע בן שמעון שאינו יודע ויפטר ולא תימא דכיון דראובן החזיק בבתיים כמה שנים שדר בהם הוא לבדו אחר שהוציא את דינה אחותו מהן אם יכול לטעון שני חזקה יוכל לטעון שהיה חייב לו אביו כף מעו' מגו טענת חזקה וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל פ"ד מהלכות טוען אכלה שני חזקה בחיי אביהן מתוך שיכול לומר לקוחה היא בידי מאביהם נאמן לומר חוב יש לי על אביהם וכו' דאע"ג דאין לבן חזקה בנכסי האב הא איפסיקא הלכתא כרבא דחלקו ויש להם חזקה זה על זה וא"כ היה יכול ראובן לטעון חזקה ואית ליה מגו לטעון חוב יש לי על חוב שאמר שהיה חייב לו אחיו יוכל לטעון חזקה על חלק אחיו אם דר בהם שני חזקה אחר שגדל הנער בלי מחאה וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל שם דמהני ג' שנים חזקה אחר שהגדיל שהרי כתב הרשב"א ז"ל בתשוב' וכן נמי אח ואחות אעפ"י שאינם כדן זה שהרי אין דרכם להשתדל ולהיות סמוכים ע"י אחיהם ואחיותיהם מ"מ לפעמים אין להם חזקה אם יראה בעיניי' הב"ד שנה סמך על אח זה בעסקי נכסיו פיוצא בזה הפל תלוי בעיניי' ב"ד לפי מה שהוא ענין עכ"ל וכן פתב בתשובה אחרת בתשובות המיוחסות להרמב"ן ז"ל והן

הַרְשָׁפָ"א ז"ל סי' צ"ג וכן נמי בנ"ד אם ראובן הי' מתעסק בצרכי עסקי אביו פֿשְׁהֶלֶף וְהַנִּיחוּ הוּא דַר בְּבֵתִים שְׁלוֹ וְאָחִיו שְׁמַעוֹן וְאָחוֹת' דִּינָה וְלֹא הוֹצִיא אוֹתָהּ מִן הַבַּיִת אֲלָא אַחַר מִיתַת יַעֲקֹב אַבִּיהָ' וְאִשְׁתּוֹ שֶׁל שְׁמַעוֹן גַּם הִיא מַעֲצָמָה הִלְכָה לָהּ מִבַּיִת חַמִּיהָ אֶל בַּיִת אַבִּיהָ פֿשְׁשַׁמַּע' מִיתַת בַּעֲלָהּ שְׁמַעוֹן נִרְאִין הַדְּבָרִי' שֶׁהִיא יָדוּעַ כִּי לַעוֹלָם הָיָו חֲזָקַת הַבֵּתִים בְּחֲזָקַת יַעֲקֹב הַזֶּה וְלֹא קִנְאָם מֵאֲבִיו שֶׁהִיא בַמ"ה וְלֹא הָיָה יָכוֹל רְאוּבֵן לְטַעוֹן שְׁנֵי חֲזָקָה וְלִיפָא מְגוּ וְכ"ש עַל חוּב שְׁאוֹ' שֶׁיֵּשׁ לוֹ עַל אָחִיו שְׁמַעוֹן שְׁאִינוּ יָכוֹל לְטַעוֹן חֲזָקָה עַל חֲלָק הַבֵּתִי' שְׁלוֹ אִפִּי' דַר בְּכּוֹלָן שְׁנֵי חֲזָקָה אַחַר מִיתַת שְׁמַעוֹן אָחִיו שְׁאִין מִחֲזִיקִים בְּנִכְסֵי קֶטָן וְכַשְׁגָּדֵל תְּבַע מִמֶּנּוּ וּב"ד הִיפָה שְׁבַעֲרֵיו וְחִקְרוּ וַיִּדְעוּ שֶׁלֹא הָיָה יָכוֹל רְאוּבֵן לְטַעוֹן חֲזָקָה עַל בֵּתִי אָבִיו כִּפִּי הַנִּרְאָה וְעַלִּיהֶם מְוֹטֵל לְהוֹצִיא אֶמְיַת עֲנֵן חֲזָקָה לְאוֹר וְה' יֵאִיר עֵינֵינוּ בְּמֵאוֹר תּוֹרַת־שְׁאֵלָה לֹא רְאוּבֵן הָיָה חַיִּיב לְגוֹי א' ק"ן פְּרָחִי' וְדַחַק אוֹתוֹ עַד שֶׁמָּכַר לוֹ נִכְסֵי הַחֲנוּת שְׁלוֹ בְּפ"ה פְּרָחִי' וְהַחֲנוּת בַּכ"ה וְאוֹמֵר שֶׁהַתְּנָ' עִם הַגּוֹי בְּפָנָי יְהוּדִים שְׁפָל זְמַן שְׁיָבִיא לוֹ כ"ה סוּלְטָנִי' שְׁיִחְזִי' לוֹ הַחֲנוּת אוֹ אִם יִמָּצָא מִי שְׁיִקְנֶה אוֹתָהּ יוֹתֵר מִכ"ה שְׁיִוְכַל לְמַפְוֹר וַיִּקְבַּל הַגּוֹי הַכ"ה וְהוּא קִבַּל הַמּוֹתֵר וְשְׁמַעוֹן לְקַח הַנִּכְסִים שֶׁל הַחֲנוּת וְהַחֲנוּ' מִן הַגּוֹי בַּק"י פְּרָחִי' כְּמוֹ שֶׁקָּנָה הַגּוֹי מִרְאוּבֵן וְכֹא שְׁמַעוֹן לְרְאוּבֵן וְאִם לֹא אֶקְחֶם מִן הַגּוֹי עַד שֶׁתִּקְבַּל עָלָיָהּ שְׁלֵא תִפְדֶּה הַחֲנוּת עַד עֲבוּר ג' שָׁנִים וְנִתְרַצָּה רְאוּבֵן וְנִטַּל קִנְיָן עַל זֶה וְאִם כ"פ נִיחָם עַל שֶׁהָאֲרִיף לוֹ הַזְמַן הַנּוֹ' מִפְּנֵי שְׁאֲחֵרִים הָיָו נוֹתְנִים לוֹ יוֹתֵר וְחִזּוֹר לְשְׁמַעוֹן וְאָמַר לוֹ שְׁנִיחָם עַל הַתְּנָאִי הַנּוֹ' וְשְׁשְׁמַעוֹן מְחַל לוֹ הַקְנָיָן וְאוֹמֵר רְאוּבֵן כִּי אִזְ הִלֵּף שְׁמַעוֹן לְגוֹי וְאָמַר לוֹ שְׁיִדְחוּ' אֶת רְאוּבֵן עַל הַמ' סוּלְטָ' שְׁנִשְׁאָרוּ וְהַנְּכַרְח לַתַּת בְּיָדוֹ תִּיבָה מְלֵאָה חִפְצִים מִשְׁפוֹן עַל הַמ' סוּלְטָ' עַל ו' חֲדָשִׁי' וְהִלֵּף רְאוּבֵן לְדַרְכּוֹ לְהַבִּיא הַמ' סוּלְטָ' לְפָרוּעַ לְגוֹי וְלִפְדוֹת הַחֲנוּת עַל הַכ"ה פְּרָחִים וְכַשְׁחִזּוֹר הָיָה מוֹצֵא מִי שְׁיִתֵּן לוֹ עַל הַחֲנוּת יוֹתֵר וְלֹא רָצָה הַגּוֹי לְקַבַּל הַכ"ה פְּרָחִים וְכַחַשׁ עַל הַתְּנָאִי וְאָמַר שֶׁלְקַחְתָּהּ מִמֶּנּוּ מְכִירָה חֲלוּטָה וְשְׁמַעוֹן הַחֲזִיק בְּחֲנוּ' שְׁאוֹמֵר כִּי הוּא לְקַחְתָּהּ מִן הַגּוֹי מְכִירָה גְמוּרָה וּבְפָנָי הַעֲרַפְאוֹת וְרְאוּבֵן צוּעַק כִּי הוּא יָדוּעַ לְכָל הַיְהוּדִי' שֶׁם שֶׁהוּא לֹא מְכָרָה לְגוֹי כִּי אִם עַל הַתְּנָאִי הַנּוֹ' וְשְׁמַעוֹן הוּא שְׁלֵמֵד לְגוֹי שְׁיִכְחִישׁ כְּדִי לְקַחְתָּ' הוּא בְּטַעֲנַת הַגּוֹי לְכֵן יוֹרְנוּ מוֹרְנוּ רַבִּי' הַדִּין: תְּשׁוּבָה אִם הַדָּב' יָדוּעַ כִּי לֹא נָתַן רְאוּבֵן הַחֲנוּת לְגוֹי כִּי אִם עַל תְּנָאִי שְׁיִחְזִירָנוּ לוֹ כְּשִׁיתֵּן לוֹ הַכ"ה פְּרָחִי' לֹא טוֹב עֲשָׂה שְׁמַעוֹן לְקַחְתָּהּ מִיַּד הַגּוֹי וְגַם כִּי קָנָה אוֹתָהּ מִן הַגּוֹי בְּעַרְפְּאוֹת שְׁלֵה' אִין קִנְיָנוּ קִנְיָן כִּי הִיא גְזֵל בְּיַד הַגּוֹי וְלֹא הָיָה רְשׁוּת לְשׁוּם בַּר יִשְׂרָאֵל לְלוֹקַח' מִמֶּנּוּ וְאִין צוֹרֵף לְהָאֲרִיף בְּזָה כִּי הוּא דָּבָר פְּשוּט אִף יֵשׁ לְהוֹכִיחַ אֶת שְׁמַעוֹן וְלִכּוּפּוֹ שְׁיִקְבַּל הַכ"ה פְּרָחִים וַיִּחְזִיר הַחֲנוּת לְרְאוּבֵן וְגַם כִּי קָנָה אוֹתָהּ מִן הַגּוֹי בְּיוֹתֵר מִכ"ה מִנִּיחַ מְעוֹתָיו עַל קֶרֶן הַצְּבִי וּבְכָל מְקוֹ' שֶׁיֵּשׁ עֲשָׂרָה מִיִּשְׂרָאֵל בְּתוֹכָם שְׁכִינָה כו' וְרְאוּי לְהֵם לְהַצִּיל עֲשׂוּק מִיַּד עֲשָׁקוֹ כִּי ת"ל קַהֵל טוֹקֵאט הֵם מְוַחֲזָקִים בְּקַהֵל קְדוּשׁ לְשֵׁם וּלְתַפְאָרַת לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט וְאִם הַדְּבָר אִיר' כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב לְמַעֲלָה עַלִּיהֶם מוֹטֵל לְתַמְנֵן הַמְצָנָה לְגִמְוֹר: שְׁאֵלָה לֵב שְׁאֵלָתָּ שְׁאוֹמֵר לָהּ דַעֲתִי בְּעֲנֵן מַה שְׁפִסַּק הַחֲכָם כַּה"ר מִשָּׁה מְטָרָאִי בְּעֲנֵן אוֹתוֹ הַפְּקָדוֹן שֶׁהַנִּיחָה אוֹתָהּ הַנְּפִטְרַת דּוֹנְיָא מְזֵל טוֹב וְצוֹנְתָה שְׁיִתְנוּ אוֹתוֹ הַפְּקָדוֹן לִיד אַחוֹתָהּ מַה דִּינּוֹ אִם הַדִּין נוֹתֵן שְׁיַעֲשׂוּ כְּמוֹ שְׁצוֹנְתָה וַיִּתְנוּ לְאַחוֹת' אוֹ נְאֻמֵר שְׁפָל הַנִּכְסִי הַנְּמָצָאִים בְּיַד הָאִשָּׁה בְּחֲזָקַת בַּעֲלָהּ הֵם וְלֹאוּ כָל כְּמִינָ' לִיתֵן נִכְסֵי בַּעֲלָהּ לְאַחוֹת' וּפִסַּק הַחֲכָם הַנּוֹ' שֶׁהַדִּין נוֹתֵן שְׁיִחְזִירָם לְבַעֲלָהּ כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב הוּא וְאִמְרַת שְׁרַצוֹנָה לִידַע מַה דַעֲתִי בְּזָה: תְּשׁוּבָה דַע שֶׁהַדִּין דִּין אֶמֶת וְלֹא מְבַעֲרֵי' בְּנִדּוֹן שְׁלִפְנֵינוּ שְׁלֵא אֶמְרָה בִשְׁעַ' מִית' שֶׁהַפְּקָדוֹן

הוא של אַחֻתָּה אֶלָּא אפִּי' אַם אַמְרָה בְּפִי' בְּשַׁעַת מוֹת' שֶׁהַפְּקָדוֹן הוּא שֶׁל אַחֻתָּה לֹא הֵיטָה נְאֻמָּנָת בְּכָף מִפְּנֵי שְׁאֻחֹת' כְּפִי מָה שְׁאֻמְרוּ לֹא הֵיטָה אַמּוּד' בְּנִכְסֵי וְהִכִּי אַמְרִי' בְּבִתְרָא פ' חֲזַקת ת"ר אֵין מְקַבְּלִים פְּקֻדוֹנוֹת לֹא מִן הַנְּשִׂים וְלֹא מִן הַעֲבָדִים וְלֹא מִן הַקְּטָנִים וְכוּ' וּבִסְיָפָא דְהֵיִיא בְּרִיִּיתָא אָמַר וְכֹלָן שְׁאֻמְרוּ בְּשַׁעַת מִיתָתָן שֶׁל פְּלוֹ' הֵן יַעֲשֵׂה' כְּפִירוּשָׁן וְאִם לֹא יַעֲשֵׂה פִי' לְפִירוּשָׁן פִּי' רְשִׁי' ו"ל וְאִם לֹא יַעֲשֵׂה פִי' לְפִי' פִי' פְּלוֹ' וְאִי לֹא מְהִימָן לְהוּ הֵהוּא נִפְקֵד שֶׁהַפְּקָדוֹן שֶׁל אוֹתוֹ פְּלוֹ' הוּא אֶלָּא שֶׁל אוֹתוֹ הַנִּפְקֵד וְכוּ' יַעֲשֵׂה פִי' אַחַר לְפִירוּשָׁן שְׁיַחְזִיר לְבַעֲלֵיהֶן שֶׁל אֵלוֹ וְלֹא לְאוֹתוֹ פְּלוֹ' וְכוּ' אֶלָּא אַמְרִי' בְּסֻמוּף בְּהֵיִיא עֹבְדָא דְבִיתָהוּ דְרַב' בַּר חֲנָה ע"כ"ל וְהָתָם אַמְרִי' בְּסֻמוּף דְּבִיתָהוּ דְרַבָּה בַּר חֲנָה כִּי קָא שִׁכְב' אַמְרָה הִכִּי פִיפִי דְמַרְתָּה וּבְגִי בְּרָה וְכוּ' וּבְמִסְקָנָא אַמְרִי' וְאִיכָא דְאֻמְרִי הִכִּי אַמְרָה לִיָּה אִי אַמִּידָא לָךְ בְּרַתָּא עֲשֵׂה כְּפִירוּשָׁה וְכוּ' וּפִי' אִי אַמִּידָה לָךְ אוֹתָהּ שֶׁהִיא אוֹמַרְתָּ שְׁהוּ' שֶׁלָּה אִם עֲשִׂירִים הֵם וְרֵאוּיִים לְהַפְּקִיד כִּיפִי וּשְׁאָר חֲפָצִים עֲשֵׂה כְּפִי' וְהַחְזִירָם לָהֶם ע"כ וּבְנִדּוֹן שֶׁלְּפִנֵּינוּ כְּפִי מָה שְׁאֻמְרוּ אַחֻת' שְׁלֹזָא, לֹא הֵיטָה אַמּוּדָה בְּנִכְסִים כ"ש שֶׁהִיא לֹא אַמְרָה שֶׁהַנִּכְסִים הָאֵלוֹ הִיוּ שֶׁל אַחֻת' וְאֵעִפ"י שֶׁהַנִּפְקֵד אָמַר הַדְּבָרִים הָאֵלוֹ כְּמִסְתַּפֵּק מִן הַסֵּתָם כֹּל הַנִּכְסֵי' בְּחֻזְק' הַבַּעַל הֵם וְאֵין מוֹצִיאֵי אוֹתָם מִחֻזְקַת הַבַּעַל כִּי אִם בְּעֵדוֹת בְּרוּרָה כ"ש שְׁאֻפִי' שֶׁהֵיטָה אוֹמַרְתָּ בְּפִי' שֶׁהַנִּכְסִים הָאֵלוֹ הֵם שֶׁל אַחֻתָּה שְׁפִינּוֹן שְׁאֻחֻתָּה לֹא הֵיטָה אַמּוּדָה בְּכֵן יַעֲשֵׂה פִירוּש' לְפִירוּשָׁה וְיִנְתְּנוּ הַנִּכְסִים לְבַעֲלָהּ וְכֵן פֶּסֶק הַרְמַב"ם ו"ל בַּפ"ב מֵהַלְכוֹ' אִישׁוֹת: יַעֲקֹב בְּיָרֵב: נ"ל שְׁאֻדְקוֹ דְּבָרֵי הַמְּזֻכָּרִים ()) אִיבְרָא וְדֹאֵי שֶׁפֶל הַנִּכְסִים אֶת הַבַּעַל וְיִוְרְשֵׁיו וְלִפְיָךְ () (הֵם בְּחֻזְקַת הַבַּעַל וְיִוְרְשֵׁיו חֲתַמְתִּי שְׁמִי פָּה יִצְחָק בֶּן () (וְלֵהִיּוֹת זֶה אֵמֶת בְּאֵתִי עַל כֹּה"ר דּוֹר זֶלֶה"ה הַמְּכֻנָּ' מִסְעוּד:) (הַחֲתוּ' אֲנִי אֲבָרְהֵם שְׁלָם: שְׁאֵלָה לֵג רְאִינוּ כְּתָב נִכְתָּב מִמְצָרִים שֶׁהַחֶכֶם ה"ר דּוֹר עֲרָאמָה יצ"ו הֵיטָה רוֹצֵה לְעַכֵּב בְּמִצְרִים נִכְסֵי אַחִיו הַחֶכֶם כֹּה"ר יִצְחָק יצ"ו בֵּינָד מִי שֶׁהֵם עַל תְּבִיעוֹת שְׁאוּמֵר שְׁיֵשׁ לוֹ עֵמוּ מִיְרוּשָׁת אֲבִיהֶם הַחֶכֶם ו"ל וְהֵיטָה עוֹמֵד וְצוֹנֵחַ וְצוֹעֵק לְפִנֵּינוּ לָמָּה יַעֲכָבוּ נִכְסֵיו עַל תְּבִיעָה בְּעֵלְמָא מִלְתָּתָם בֵּינָד הַמְּוֹרְשִׁים שֶׁלוֹ לְהַתְּעַסֵּק בָּהֶם לְמַחְצִית שְׁכָר וְיִהְיֶה סָבָה לְצֵאת מֵא"י וְלִירֵד לְמִצְרַיִם לְעַת זְקֻנָתוֹ לְהַצִּיל נִכְסֵיו וְיִהְיֶה בְּטֵל מִלְּמִוּדוֹ גַּם מִמְּלָאכָ' שְׁמִים אֲשֶׁר הוּא עוֹסֵק בָּהּ בְּפֻרְט מָה שֶׁמִּתְעַסֵּק בְּחֻבְרַת ת"ת שֶׁל הַשָּׂר ה"ר שְׁלֵמָה אֶלְאֻשְׁקָאָר נר"ו שֶׁהוּא עוֹמֵד וּמְפַקֵּחַ עַל הַמְּלַמְדִים וְהַלּוֹמְדִים וְעַל זֶה נִזְקַקְנוּ לְטַעֲנָתוֹ מִצַּד הַדִּין לֹא מִצַּד טַעֲנוֹת אֵלוֹ וְרֵאוּנוּ כִּי אֵינוֹ בְּדִין שְׁיַעֲכָבוּ נִכְסֵיו עַל טַעֲנוֹת אַחִיו הַחֶכֶם הַנּוֹזֵר כִּי מָה שְׁכָתוּב בַּס' אֲגוּדָה עַל הֵיטָה דַר' נִתְּן מִנֵּין לְנוֹשָׂה בְּחֻבְרוֹ וְכוּ' מִפְּאֵן נוֹהֲגִים בְּקַהֲלוֹת לְמִי שְׁיֵשׁ לוֹ פֶּסֶק דִּין עַל חֻבְרוֹ שְׁמַעֲכָב מְמוֹנוֹ עִם שְׁלִיחַ הַקְּהָל ע"כ דְּוָקָא כִּי ה"ג שְׁיֵשׁ לוֹ פֶּסֶק דִּין אוֹ הוּא דְּבָר בְּרוּר שְׁחֵיב לוֹ אִם מְעַט וְאִם הַרְבֵּ' אֲבָל בְּטַעֲנָ' גְּרִידָת' בְּעֵלְמָא כַּנ"ד אֵינוֹ יְכוֹל לְעַכֵּב וּכְמוֹ שְׁכָתָה הַר"י קוֹלוֹן ו"ל שְׁוֹרֵשׁ ק"ט וְגַם מָה שְׁכָתָה הַרְא"ש ו"ל פ"ק דַּב"מ מִי שְׁפָא לַב"ד וְכוּ' וּמִבְּקָשׁ שְׁיַעֲכָבוּ ב"ד הַנִּכְסֵי' עַד שְׁיַתְּבַרְר וְכוּ' אִם רוֹאֵה הַדִּינִין אֲמַתְּלָא בְּדַבְּרֵי הַתּוֹבֵעַ שְׁמַצְנָה לְעַכֵּב וְכוּ' ע"כ דְּוָקָא כְּשִׁישׁ אֲמַתְּלָא וּבִלְאֵ אֲמַתְּלָא כִּי הֵקָא לֹא וּמָה שְׁכָתָה הַר"י קוֹלוֹן וְאֵע"ג דְּאֻפְשָׁר דְּנִתְּפִשֵׁט הַמְּנַהֵג גַּם בְּלֹא רְאִיִּית אֲמַתְּלָא וְכוּ' אִפְש' דְּבִזְמַנּוֹ וּבְאוֹתָם הַמְּקוּמוֹ' הוּא דְּנִתְּפִשֵׁט וְלֹא בְּשְׁאָר מְקוּמוֹת וּבְכָל יוֹם בְּבֵית דִּינֵינוּ בְּאִים לְעַכֵּב וְאֵין אֲנַחְנוּ שׁוֹמְעִים לְעַכֵּב כִּי אִם בְּרְאִיִּית שְׁטֵר אוֹ פ"ד אוֹ עֵדוֹת אוֹ אֲמַתְּלָ' שֶׁהוּא חֵיב לוֹ וְלֹא בְּתַבִּיע' וְעַרְעוֹר בְּעֵלְמָא גַּם תִּקְנַת הָעֵיָקוּל שְׁכָתָה בְּמַרְדְּכִי פַר' הַתְּקַבֵּל דֵּישׁ חֶרֶם

קדמונים שלא לעקל ולעפב פקדון והלואה וכו' וכ"ת ג"כ השיב לחכמי צרפת והסכים בתקנ' העיקול לאו דוקא במעפב לעצמו אלא ה"ה או כ"ש שלא יוכל לעפב מה שיש ביד אחרים מחמת שום תביעה אלא שלא הפסיד מגו שלו כמו שפכת בתרומת הדשן תשובה ש"ה וכתב דכינון דכתב ר"ת טעמא דהאי תקנה דעשאוה פחוב אןכל נפש דכל שעטא ושעטא קעבר בקום אהדר א"כ אין לחלק בתקנ' זו בין מעקל מה שבידו למעקל ומעפב מה שביד אחרים דבכולהו איתא לתקנו שלא יעפב ואע"ג דכתב פקדונה שמנהג פשוט באושטרוניך ואגפיה לעפב פקדונות והלואות בין שבידו בין שביד אחרים בכתב ב"ד בשביל תביעות וטענות וכו' הרי כתב אח"כ דאיןפשר שע"י שהנהיגו ב"ד לעפב ולצן' בכה"ג נשתרבו המנהג לפעמי' ע"י הפרת פנים לעפב ולצוות אפי' היכא דליפא אמתל' יפה פדברי המעקל והמעפב וכו' משמע שמן הדין אין לעפב ממון חברו קודם שיתבענו לדין ע"כ ואפי' לפי מנהגם כתב דאינו מן הדין כ"ש פי לפי מנהג שלנו אין אנחנו מעפבים אלא בדבר ברור ולפעמים באיזו אמתלא אנחנו מעפבים ליום או ליומים עד שילך ויעמוד עמו לדין ואם יתעצל ולא ילך לדין אנחנו פוטרי' את מי שיש בידו מנכסיו שיתן לו ולא יחוש למעפב וכתב שם תשובה ש"ה על נדון פיוצא בנ"ד דכף הדין אם עיני הדיינים רואים דראובן איניש דציית דינא הוא ואין לו פח להשמיט מתח' ידי ב"ד שבעירו או הסמוך לו ולא יוכל לדחות וכו' לא יוכל שמעון לעפב הפקדון או הלוא' ראובן שבעירו שביד לוי כדי שיהא ראובן ציית לו דינא באותה העיר והכי נמי בנ"ד הוא ידע פי החכם ה"ר יצחק יצ"ו הוא ציית וכמו כן לקיים מאמ' ב"ד בכל אשר יצוו עליו וצריף התובע לצעוק תחלה פה בב"ד אשר הנתבע שם קודם שיצעק בב"ד שפמצרים שהנכסים שם כמו שנוהגים האידנא שהתובע הולך אחר הנתבע לב"ד שבעירו או הסמוך לו וכמו שכתב שם בת"ה באותה תשובה וכן נמצא בתשובו' גדול מהרי"ו ז"ל תשוב' ל"ד פתב עדיין אני עומד בדברי הראשונים שלא לעפב ממון של שום אדם בשום מקום אם הנתבע מרוץ' לעמוד בדין במקומו מפני תיקון העולם וכן שמעתי שהיה מהרא"ש פ"ז ז"ל נוהג והכי מסתבר ובתשובה קנ"ה פתב פה אני רגיל לדין ולהורות ודאי אדם הרוצה לעפב ממון חברו ואומר שיש לו תביעה עליו ואין אנו יודעים אם יש ממש בתביעתו אז אני דן שאינו יכול לעפב ממון חברו אלא התובע הולך אחר הנתבע ותבע אותו במקום אשר הוא שם או במקום הממוצע שהנתבע שייך לשם דאי לא תימא הכי לא שבקת חיי לכל בעלי בתים שיש להם פקדונות במקומות אחרים ובנ"ד נמי אינו ידוע אם יש ממש בטענתו אדרבא יש אמתלאות שאין לו שום תביעה עליו פי יש יותר מל' שנה שמת אביהם הנזקן החכם ז"ל וכל האחים היו בעיר שלוניקי ולא היה אמוד אביהם בבעל נכסים וכפי הנשמע גדול האחים החכם ה"ר יצחק יצ"ו גדל את כל אחיו והשיאם בכבוד ואם נשאר שום דבר מאביהם נתן להם מאז ואם היה לו לחכם ה"ר דור יצ"ו טענה וערעו' על אחיו הגדול החכם ה"ר יצחק יצ"ו הנזכר היה לו לתבוע ממנו בשלוניקי מקום מושבם וקרוביהם ואהוביהם אשר היו יודעים טוב בנינם ויש לו שם נכסים רבים עדיין ולמה לא עפב שם אלא שהיה ידוע שם מקום מולדתם שלא היה בטענותיו ממש ועכ"ז אם יש לו איזו תביעה' יבוא פה ויתבע ממנו כי הוא ציית דינא וגם פה יש פתי דינין ת"ל הגונים ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע ות"ל שניהם חכמים שונים בני חכם ידוע אין מקום להסבי' פנים לא יותר מאחיו וגם הוא אמוד

בנכסים הרבה פאן מלבד מה שיש לו שם ובמקומות אחרים ואם ח"ו לא יהיה צ"ד אז
נוכל לעכב נכסיו פה ובכל המקומות אבל לעכב בלי ראיה אינו דין וגם שיאמר הוא
שילך שם לדון עמו אינו בדין כמו שמבואר למעלה ונדענו כי גם שהוא ילך שם לב"ד
לעכב לא יהיו דבריו נשמעים פי גם להם לבב כמונו ולא נופלים הם ממנו לידע להודיע
ולהנדע כל מה שכ' למעלה ויש בתשובה שחייב הבן שתובעת ממנו אמו תביעת ממון
ללקח אתריה מפני כבוד אב ואם וכן ראוי לחכם ה"ר דור לחוש לכבוד אביו ואמו ואת
לרבות אחיו הגדול וחכם ממנו שיבוא למקומו אם יש לו עליו שום תביעה נאם המבי"ט
וחתם ה"ר יוסף קארו ושאר החכמים: שאלה לד אלמנת ראובן תפסה נכסים למזונותיה
ואח"כ מסרה מה שתפסה לשמעון קרובה כדי שיהיו תחת ידו לנדונות בנותיו שנשארו
לו מבעלה הנז' גם היא תפסה אותם למזונות ועתה מתו שתיים מן הבנות והאלמנה תובעת
משמעון הנז' שיחזיר הנכסים הנפקדים בינו מידה כדי שיהיו תחת ידה למזונות
כבתחלה יורנו רבי' אם יש פח ביד האלמנה להוציאם מיד שמעון שיהיו תחת ידה:
תשובה זכות תפיסת האלמנה למזונות מבואר פ"ק אלמנה גיזוני' וכמו שפסקו הפוסקים
ז"ל והרמב"ם ז"ל כתב אפי' כפר זהב ואחר שפבר תפסה הרי הוא מוחזקת במה שתפסה
למזונות ואין פח ביד ב"ד להוציא מידה וכמו שאמרו בגמרא מעשה שתפסה וכו' ולא
היה פח ביד חכמי' להוציא מידה וא"כ כשמסרה ביד אחר הרי הם כמו שהם ברשות'
וחייב שמעון לחזור ולמסרה בידה כפי הזמן שהתנו ביניהם דאפי' בחיי בעלה תניא פ'
חזקת קבל מן האשה יחזיר לאשה וכו' פ"ל לא לבעל דאין לנו להחזיקה בגובה וכו"ש
הכא שפבר הוא ידוע שיש לה זכות בהם למזונות דמתח' ידה ניתנו לשמעון ואין לו רשו'
ליתנו' ליד אחר אלא בידה אכן נראה דאם כששמסרה לשמעון אמרה לו שיזכה בהם לזכות
היתומות לנדונותן שלא היתה מקודם יכולים להוציא מידו פינן שיזכה בהם ע"מ כד'
דזכין לאדם שלא בפניו וכו"ש ליתומים קטני' ועתה שמתו השתי בנות יכולה להוציא
שני שלישי' ממה שיש ביד שמעון ויהיו בידה למזונות כבתחלה פי לא זכה שמעון
בעבורן אלא בהיותן בחיים וגם היא לא רצתה בהן אלא בחייהם ואח"כ חזרה לחזקתה
הראשונה וחלק הבת שנשארה יהיה לצורך נדונותיה כשתנשה ואם מה שכתוב בשאלה
אח"כ מסרה וכו' כדי שיהיו מתחת ידה לנדונות בנותיה ר"ל פי פונותה במסירה היתה
שיהיו ק' ימים לנדונות הבנות קרן ורינוח ולא אמרה לו בפ"ל שתזכה בהן לנדונות הבנות
יכולה היא להוציא מתחת ידו הכל פי בחזקתה הוא ולא יצוה לה ב"ד על בתה ועל פועל
ידה פי היא תשיא אותה מן הנכסי' ואולי יותיר לה מחלק אחיותיה: שאלה לה כתב
החכם ה"ר אליעזר נ' יוחאי יצ"ו ואעפ"י שהרמב"ם ז"ל בהלכות פ"ד אינו מחלק
בין פשר להדיוט אלא לענין ירושה בלבד שהפטר נאמן לומר שהוא בנו לירשו מה שאין
כן ההדיוט שאינו נאמן אפי' לירשו אבל לשאר הדברים שניהם אינם נאמנים כמו שכתב
המגיד שם ונתן טעם לדבר אני אומר פי במחילת מכבוד המגיד שהכשר לא נאמר שאינו
נאמן לגמרי ותתיבם אלא חולצת ולא מתבימת תדע שהרי הרמב"ם ז"ל לא הזכיר בכשר
שתתיבם כמו שהזכיר בהדיוט שתתיבם ולא אמר שאינו נאמן בכשר אלא שלא ישא
אותו הנולד בת ישראל אבל לענין שתתיבם אשתו לא הזכיר בפ"ל שהיא סובר
שדנין בו להחמיר וחולצת ולא מתבימ' וזה נראה לי דיוק נאה ונכון ללשון הרמב"ם ז"ל
והוא אמת ויציב עכ"ל ואין דיוקו נאה שהרי כתב הרמב"ם ז"ל פ"ט מהלכות עבדים

ישראל שבא על שפחה כנענית אעפ"י שהיא שפחתו הרי זה הולד כנעני לכל דבר ונמכר ונקנה ומשתמש בו לעולם כשאר העבדי ע"כ הרי שפכת בפ"י שהיא שפחתו הוא כנעני לכל דבר ובכלל כל דבר הוא שאינו בנו ואשת אביו מתיבמ' שהרי נמכר ונקנה כו' ועל הסתם כתב דמשמע בין פשר והדיוט וכינון שפכת ישראל כל ישראל בחזקת פשרים הם ואפ"ה כתב דבנו ומשפחתו הוא עבד לכל דבר משמע פי מה שחילק פרק ד' דנחלות בין פשר להדיוט דוקא לענין ירושה אבל לכל הדברים אפי' ליבום אין חילוק בין פשר להדיוט מתיבמת אשת אביו ולא חולצת וכמו שפכת שם בכשר הרי זה ירשנו ואעפ"י כן אינו נושא בת ישראל עד שביא ראיה שגשפתחר' אמו ואח"כ ילדה שהרי הוחזקה שפחה לפנינו ע"כ וכינון שפכת הוחזקה שפחה א"כ הוא עבד ואש' אביו מתיבמת מה שפכת אינו נושא בת ישראל וכו' דמשמע דלחומרא הוא דאמרי' דאינו נאמן ולא לקולא שמתבם אשת אביו ה"ה נמי לקולא שהרי כתב שהוחזקה שפחה וכתב ואם משאר הדיוטות הוא וכו' הרי זה בחזקת עבד לכל דבר כלו' אפי' לענין ירושה לא ירשנו פי יש חילוק בין פשר להדיוט בירושה אבל לשאר דברים אין חילוק ולשניהם אחיו מאביו מוכרין אותו ואם אין לאביו בן אשת אביו מתיבמת ולא תימא פי מה שפכת פ"ט מהלכות עבדי דאפי' בשפחה שלו הולד כנעני לכל דבר היינו על הסתם שלא אמר שום דבר אבל אם אמר הרי כפי שהיתה משוחררת והוא אדם פשר לא תתיבם אשת אביו דכל ישראל סתם שפכת פשרים ואפ"ה כתב שהיא כנעני לכל דבר ולא חילק בזה בין אמר לא אמר דאמר דאפי' מה שפכת בנחלות שאמ' בני הוא ומשוחררת היא אמו שאם ת"ח הו' וכו' הרי זה ירשנו לאו דווקא שאמר אלא בלא אמר דאין עושה בעילת זנות ואשמועינו חידוש בהדיוט אפי' אמר אינו נאמן והרי"ף כתב קודם שהיה נוהג בו מנהג בנים אפי' בלא אמירה ירשנו שהרי כתב או שאמר וא"כ מה שפכת ג"כ בהלכות עבדים אעפ"י שהיא שפחתו הרי זה הולד כנעני לכל דבר היינו בין אמר ששחרר אמו או לא אמר ובין היה נוהג בו מנהג בנים או לא וכן מה שפכת בהלכו' יבום פ"א הרי שהי' לו בן מן השפחה שלו ושחררו וכו' הרי זה תתיבם היינו בסת' אדם בין פשר בין הדיוט דאי לא הכי היה לו לחלק ואומר בד"א שמתבם בהדיוט אבל בכשר אם אמר קודם ששחררה לא תתיבם אלא ודאי אין שום חילוק אחר אלא אם הוא בן משפחה אחרת או משפחתו שפיון שהיא שפחתו אין אדם עושה בעילתו ב"ז ודאי שחרר' לסברת קצת הגאונים בכל אדם בין פשר בין הדיוט ולסברת הרמב"ם ז"ל לא נאמרה חזקה זו דאין אדם עושה בעילתו זנות אלא בנשים אחרות לא בנכרי' או שפחה שאינ' בת קידושין יהי' בחזק' נכרי או עבד כמו שפכת הרמב"ם ז"ל פרק י' מהל' גירושין דמשמע בהדיא חולק על הגאונים שכתבו בכל אדם פשר או הדיוט דבשפחתו אין עושה בעילת זנות ושמא או ודאי שחררה והוא כתב דאין ראוי לסמוך על זה ולא אמרי' שחררה אלא הרי הוא בחזקת עבד ומשמע ודאי בכל אדם בסת' מוחזק בכשרות או הדיוט דאי בכשר סבר כמו הגאונים היה לו לפרש ולא להחליט דהוי בחזקת עבד כמו שהאריה בזה ובהלכות יבום סימן קנ"ו הביא בא"ה סברות שני הגאונים דודאי שחררה או שמא שחררה וכתב הרמב"ם ז"ל לא חילק בין שפחתו לאחרת דמשמע דסבירא ליה כדברי הרמב"ם ז"ל כמו מגיד משנה דלענין יבום הוי עבד אפי' משפחתו ואפי' באדם פשר שהרי כתב שהרמב"ם לא חילק בין שפחתו לאחרת והוי נמי כסברת הגאון דכתב דמי

שִׁישׁ לוֹ בֶן מִשְׁפַּחְתּוֹ חוֹשְׁשִׁין לוֹ וְלֹא תִתְיַבֵּם אִשְׁתּוֹ שְׁמָא שְׁחָרַר שְׁפַחְתּוֹ וְאַח"כּ בָּא עָלֶיהָ
וְהִרְמַב"ם ז"ל פָּתַח עַל זֶה וְכָל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה דְחֻקִּים הֵם בְּעֵינֵי עַד מְאֹד וְכוּ' וְהָרִי הֵבֵן
מֵהֶם בְּחֻקְתָּ נִכְרִי וְעָבַד וְכוּ' הָרִי בְּפִי דְחָלַק וְהִרְחִיק סִבְר' הָאוֹמֵר דְּבִשְׁפַחְתּוֹ חוֹלְצָת וְלֹא
מִתְיַבֶּמֶת וְנִתְבַטֵּל הַדְּיוּק הַנָּאֵה וְנִכּוֹן דְּלִדְעַת הִרְמַב"ם ז"ל חוֹלְצָת וְלֹא מִתְיַבֶּמֶת וְאֵינוֹ כֵּן
וּמִצְאָתִי לְרַבִּי יִשְׁעִיָּה פ"ב דִּיבְמוֹ' שְׁפַתְבּ וְהִבָּא עַל שְׁפַחְתּוֹ וְהוֹלִיד מִמֶּנָּה בֶן רֵאִיתִי
חֲלוּקוֹת גְּדוּלוֹת בְּזֶה בֵּין הַגְּאוּנֵי' עַל מַעֲשֵׂה רַב וְסַתֵּם תְּנַאי שֶׁהוֹלִיד בְּנִים מִשְׁפַּחְתּוֹ וְיִצְאוּ
מִמֶּנּוּ גְּאוּנֵי' יוֹשְׁבֵי יְשִׁיבוֹת וְיֵשׁ גְּאוּנִים שְׁהִיוּ עוֹשִׂים אוֹתָם עֲבָדִים וְיֵשׁ גְּאוּנִים שְׁאֲמְרוּ אֵין
אָדָם עוֹשֶׂה בְּעֵילְתּוֹ בְּעֵילַת זְנוּת וּבְנֻדָּאֵי כְּשָׂבָא עָלֶיהָ שְׁחָרְרָה וּבְנִים כְּשָׂרִי' הֵם וְהַנְּכוּן
בְּעֵינֵי דְלֹא אָמְרִי' הֵכִי אֵלֶּא בְּדָבָר שְׁאֵינוֹ מְחֻסָּר מַעֲשֵׂה כְּגוֹן הַמְּקַדֵּשׁ ע"ת וְכוּ' אֲבָל הֵיכָא
דְּמְחֻסָּר מַעֲשֵׂה כְּגוֹן הֵכָא דְהִנֵּה צְרִיכָ' גִּט שְׁחָרוּ' וְלֹא יֵהֵב אֲגֻלָּאֵי מִלְתָּא שְׁכַל בְּעֵילוּתֵיו
בְּזְנוּת הָווּ וּבְנֵי עֲבָדִים עַד שְׁיָרְאוּ גִּט שְׁחָרוּר וּג"כ הָרִי שְׁפַתְבּ עַל כְּשֶׁר וְגְדוּל שְׁהוּלֵי' בֶן
מִשְׁפַּחְתּוֹ וְיִצְאָה מִמֶּנָּה גְּאוּנֵי' וְכוּ' וְיֵשׁ גְּאוּנִים שְׁהִיוּ עוֹשִׂים אוֹתָם עֲבָדִים מִשְׁמַע דְּאָפִי
בְּכֶשֶׁר הָוִי עָבַד וְלִיפָּא חֲלוּקָא אֵלֶּא לְעֵנִן יְרֻנְשָׁה כְּמוֹ שְׁפַתְבּ הַר"ב ז"ל אֵת זֶה פְּתַבְתִּי לֹא
לְזִלְזֵל בְּכַבּוּדֵן אֵלֶּא לְהוֹכִיחַ אוֹתָהּ בֵּינֵי לְבִינָהּ שְׁלֹא תִכְתֹּב בְּמַהִירוֹת וְתַחֲוֹשׁ מִלְחָלֻק עַל
גְּדוּלִים עַד שְׁיִהְיֶה הַדְּבָר בְּרוּר כְּשֶׁמֶשׁ נָאֵם הַמְבִי"ט: שְׁאֵלָה לוֹ מִשְׁכִּיל עַל דְּבַר הַר"ר
מְנַשֶּׁה יצ"ו וְיִמְצֵא טוֹב וְאֵין טוֹב אֵלֶּא תוֹרָה שֶׁנִּי כִי לְקַח טוֹב וְכוּ' שְׁאֵלְתָּ מִמֶּנִּי לְפָרֵשׁ לָךְ
לְשׁוֹן הִרְמַב"ם ז"ל רִישׁ פ"ה מִקְנוּאוֹת מְקוּנָה שְׁנִפְלוּ אֵלָיו ג' לְגוּיִן מִיָּם שְׁאוּבֵי' מְכֻלֵי א'
אוֹ מִב' אוֹ מִג' כְּלִי מְצֻטְרָפִין וְהוּא שְׁיִתְחַיֵּל הַשְּׁנִי עַד שְׁלֹא פָּסַק הָא מִד' כְּלִי' אֵין מְצֻטְרָפִין
בִּד"א בְּזִמְנָן שְׁלֹא נִתְפַּוֵּן לְרַבּוֹת אֲבָל אִם נִתְפַּוֵּן לְרַבּוֹ' אֵת מִי הַמְּקוּנָה אִפִּי' נָפַל מִשְׁקַל
דִּינָר בְּכָל שָׁנָה מְצֻטְרָף לִג' לְגוּיִן לְתוֹף מ' סָאָה אוֹ לְפָחוּ' מִמ' נָפַסַל הַכֹּל וְנַעֲשֵׂ' שְׁאוּב
עַכ"ל וְנִתְקַשְׁתָּ בְּמָה שְׁרָאוּי לְכָל מַעֲיָיִן לְהִתְקַשׁוֹת בּוֹ וּלְתַרְצוֹ וְהוּא מָה שְׁאָמַר לְתוֹף מ'
סָאָה כִּי הוּא יָדוּעַ כִּי מְקוּנָה שִׁישׁ בּוֹ כְּבָר מ' סָאָה כְּשֶׁר אִפִּי' שְׁפָכוּ בּוֹ כְּמָה מִיָּם שְׁאוּבִים
וּכְמוֹ שְׁפַתְבּ הִרְמַב"ם ז"ל לְמַעֲלָה וְנִרְאָה לִי לְתַרְץ דְּבָרֵי כֹף דְּמָה שְׁפַתְבּ לְתוֹף מ' סָאָה
קָאִי אֵלִישְׁנָא דְסָלִיק מִיָּנִיָּה אוֹ שְׁנִפְלוּ שְׁתִּיָּהֵן כְּאַחַת ר"ל הַשְּׁאוּבִים וְהַפְּשָׁרִים נָפְלוּ בְּבַת
א' בְּמְקוּנָה הָרִיקוֹן שְׁהִיוּ ג' לְגוּיִן מִיָּם שְׁאוּבִין וּמ' סָאָה מִיָּם כְּשָׂרִים חוּץ לְמְקוּנָה וְנִתְעַרְבוּ
הַשְּׁלֵשׁ לְגוּיִן עִם הַמ' וְנִפְלָה בְּבַת אַחַת לְמְקוּ' הָרִי בְּמְקוּ' הִנֵּה יֵשׁ בּוֹ מ' סָאָה מִיָּם כְּשָׂרִים
וּג' לְגוּיִן שְׁאוּבִים בְּבַת א' וּפּוֹסְלִים אוֹתוֹ דְּהָא דְאָמְרִי' דְּמְקוּנָה שִׁישׁ בָּהּ מ' סָאָה מִיָּם כְּשָׂרִים
אִפִּי' שְׁפָכוּ בּוֹ הַרְבֵּה מִיָּם שְׁאוּבִים כְּשֶׁר הִיָּנוּ שְׁקַדְמוּ הַמ' סָאָה מִיָּם כְּשָׂרִים בְּמְקוּנָה שְׁהִנֵּה
כְּבָר מְקוּ' שְׁלֵם וְכְשֶׁר אֵין הַשְּׁאוּבֵי' פּוֹסְלִים אוֹתוֹ אֲבָל כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה הַמְּקוּנָה בְּבַת א' מִן
הַשְּׁאוּבֵי' וּמִן הַפְּשָׁרִים לֹא הִנְכָשֶׁר דְּמְקוּנָה בִּמ' סָאָה בְּלִי עֵירוּב הַשְּׁאוּבִים וְלֹא נִכְנְסוּ בּוֹ
מ' סָאָה כְּשָׂרִים עַד שְׁנִכְנְסוּ ג"כ הַשְּׁאוּבֵי' ד"מ הָיוּ לוֹ כְּלִים בְּגַג בְּעַת קִישׁוֹר עֵבִים וְנִפְזָרוּ
וְחִזְרוּ וְנִתְקַשְׁרוּ וְנִתְמַלְאוּ הַפְּשָׁרִים כְּמוֹ שְׁפַתְבּ הָרַב ז"ל בְּפָרְק ד' וַא"כ כְּשֶׁהָיוּ בְּשָׁנִים אוֹ
ג' כְּלִים מֵהֶם מ' סָאָה וְכֻלֵי אַחַר ג' לְגוּיִן מִיָּם שְׁאוּבִין וְשִׁבְרָן אוֹ כְּפֹאֵן וְיִרְדּוּ לְמְקוּנָה בְּבַת
א' הָרִי מ' סָאָה כְּשָׂרִים וּג' לְגוּיִן שְׁאוּבִין בְּבַת א' וּמִפְּסוּל כְּדָפִי' דְּדוּקָא בְּמְקוּנָה שְׁלֵם שְׁל
מ' סָאָה אֵינָן פּוֹסְלִין הַשְּׁאוּבִים אֲבָל כִּי ה"ג לֹא וְהָיוּ כְּמְקוּנָה חִסְרָה שְׁנִפְלָה לְתוֹכָהּ ג' לְגוּיִן
שְׁאוּבִים וְנָפַסַל שְׁפַתְבּ הָרַב ז"ל בְּפָרְק זֶה שְׁאָם רִיבָה עָלָיו מִיָּם כְּשָׂרִים הָרִי הוּא בְּפִסּוּלוֹ
עַד שְׁיִצְאוּ כָּל הַמִּים שְׁהִיוּ בְּתוֹכוֹ וְיִפְחָתוּ הַשְּׁאוּבִין מִג' לְגוּיִן ר"ל שְׁלֹא יִשְׁאָרוּ בּוֹ אֵלֶּא
פְּחוֹת מִג' לְגוּיִן כְּמוֹ שְׁפִי כִּיצַד וְכוּ' וְהָא נְמִי אַעפ"י שְׁנִכְנְסוּ בְּמְקוּנָה מ' סָאָה כְּשָׂרִים כִּיּוֹן

שְׁנֵי בָּיִת וְעַמָּהּ בְּבֵית א' ג' לְגִיּוֹן הָיָה פְּסוּל וְאָפְי' שִׁירָבָה מִיָּם כְּשֵׁרִים יוֹתֵר וְיָמָה שְׁפָתוֹב
בב"י בְּיֹרְהָ דְעָה סִי' ר"א בְּתִירוֹץ זֶה אֵינוֹ נְכוּן וְלַעֲנִן מֵה שְׁפָתָבָת אִם אֵית לִיה לְהַרְמַב"ם
ז"ל גוּד אַחִית וְגוּד אֶסִיק לְגַבִּי מִקְנוֹאוֹת אוֹ לֹא עֲנִין זֶה תְּלוּי בְּפִלּוּגְתָא דר' יְהוּדָה וְרַבִּין
בפ' ז' דְּמִקְנוֹאוֹת גַּבִּי מִקְנָה שִׁישׁ בּוֹ מ' סָאָה מְכֻנּוֹנוֹת וְיִרְדּוּ ב' וְטָבְלוּ זֶה אַחַר זֶה דְּלר'
יְהוּדָה אֵית לִיה גוּד אַחִי' וְהב' טָהוּר פִּינּוֹן שְׁרַגְלוֹ שֶׁל רֵאשׁוֹן נוֹבְעִים בְּמִים וְלַרְבִּין לִית
לְהוּ גוּד אַחִית וְהַרְמַב"ם פֶּסֶק פְּרַבִּין בּפ"ח וְאָפ"ה בְּסָגוֹס אִם הוּא נוֹגַע בְּמִים כְּתַב דְּהוּ
כְּמִחְנֻבָּר לְמִקְנָה דְּנִרְאָה דְּאֵית לִיה גוּד אַחִית בְּסָגוֹס אֶלָּא שְׁהַרִיב"ש ז"ל בְּתִשׁוּבָה הַשִּׁיב
וְנָתַן טַעַם לְמָה בְּסָגוֹס הָיָה כְּמִחְנֻבָּר וְלֹא בְּגוּף הָאֵדָם וְרַבִּי שְׁמִשׁוֹן ז"ל פ"ו דְּמִקְנוֹאוֹת כְּתַב
דבפ"ב דְּגִיטִין מִשְׁמַע דְּטַעַמָּא דְּרַבִּין כְּמִתְנִי' מִשׁוּם דְּטוֹפַח לְהַטְפִּיחַ אֵינוֹ חִיבּוּר וּא"כ
דְּנוֹקָא בְּמִים שְׁעַל גּוּף הָאֵדָם הוּא דְּאֶמְרִי' הָכִי וְלֹא בְּסָגוֹס וְטַעַמָּא דְּסָגוֹס נֶאֱמַר דְּהֵינָא אִפִּי
לְרַבִּין מִשׁוּם גוּד אַחִית וּא"כ אֵית לִיה לְהַרְמַב"ם ז"ל נְמִי גוּד אַחִית בְּסָגוֹס וְהַרְבּ ר'
עוֹבְדֵי ז"ל נִדְחַק וְכַתַּב דְּסָגוֹס ר' יְהוּדָה הֵיא דְּסַבִּיר' לִיה גוּד אַחִית וְכִינּוֹן דְּהַרְמַב"ם ז"ל
פֶּסֶק פְּרַבִּין בְּאֵדָם דְּלֹא הָיָה חִיבּוּר וּבְסָגוֹס כְּתַב דְּהוּ חִיבּוּר מִשְׁמַע דְּסַבִּירָא לִיה דְּסָגוֹס
לְרַבִּין הָיָה חִיבּוּר' מִשׁוּם גוּד אַחִית וּבְאֵדָם טוֹפַח לְהַטְפִּיחַ אֵינוֹ חִיבּוּר לִיכָּא בְּזֶה גוּד אַחִית
נֶאֱמַר הַמְבִי"ט: שְׁאֵלָה לֹז רֵאוּבֵן הֵימָּה לֹז קְטָטָה עִם אִשְׁתּוֹ וְהִלֵּךְ לֹז לְאַרְץ אַחֲרַת מְרַחֵק
שְׁנֵי יָמִים וּמִפְּנֵי שְׁחֻשְׁבוּ קְרוֹבֵי הָאִשָּׁה בּוֹרַח מִחִמָּה הָאִשָּׁה שְׁלַחוּ אַחֲרֶיהָ אֶת אַחִי הָאִשָּׁה
וְהוֹלִיךְ עִמּוֹ כְּתַב מְקַצֵּת חֲכָמֵי הָעִיר לִב"ד שְׁבִאוֹתוֹ הַמְּקוֹם שִׁישְׁתְּדִלוּ עִם רֵאוּבֵן שִׁיתָן גֹּט
כְּרִיתוֹת לְאִשְׁתּוֹ עַל הָרֹב גֹּט זְמַן לִשְׁנֵי אַחַת וּמִפְּנֵי שְׁרֵאוּבֵן לֹא הָיָה רוֹצֵה לְמַת גֹּט זְמַן
אֶלָּא לִג' שְׁנִים נְכֻסוֹ אֲנָשִׁים פְּשָׁרִים בִּינֵיהֶם וְנִטְלוּ קִנְיָן שְׁלָם וְשִׁבְעָה חֲמוּרָה מִרֵאוּבֵן
וּמֵאִחֵי הָאִשָּׁה עַל הַזְּמַן שְׁנִפְשָׁרוּ בִּינֵיהֶם וּפְשָׁרוּ בִּינֵיהֶם מִכַּח הַשְּׁבֻעָה הַנּוֹ' שִׁיתָן הִגִּט
לְזִמְן עֲשָׂרִים חֲדָשִׁים וְאַחַר זֶה נִתְקַבְּצוּ הַסּוֹפֵר וְהַעֲדִים לְכַתּוּב הִגִּט וְעַדִּי כְּתוּבָתוֹ אֶמְרוּ
לֹז שְׁלֹא יִדְבַר מֵאוּמָה בְּשַׁעַת כְּתוּבָתוֹ דְּכָרִים אַחֲרֵים מְלִבַּד אֵלוֹ כְּמוֹ שְׁפָתוֹב בְּמַעֲשֵׂה ב"ד
שְׁשֻׁלְחוּ מִשָּׁם וְאִז צָוָה הַבַּעַל לְסוֹפֵר לְכַתּוּב וְלַעֲדִים לְחַתּוֹם וְנִכְתַּב וְנִחְתַּם כְּהַלְכָתוֹ בְּלִי
שׁוּם תְּנָאִי בְּעוֹלָם לְשִׁלּוּחוֹ אַחִי הָאִשָּׁה כְּפִי מֵה שְׁפָתוֹב בְּמַעֲשֵׂה ב"ד הַנּוֹ' אַח"כ כָּא הַבַּעַל
וְעָרַעַר וְאָמַר כִּי בְּשַׁעַת הַנְּתִיבָה חָזַר וְהַזְכִּיר הַתְּנָאִי וְאָמַר לֹז הַחֲכָם שְׁלֹא יִזְכִּיר שׁוּם דְּבָר
שֶׁאֵח"כ יְכַתּוּב הַפֶּל בְּאַרְנוֹפָה וְהִבִּיא קְבֻלַּת עֲדוּת חֲתוּם בְּיָדוֹ שְׁאִחֵי הָאִשָּׁה הִבִּיא עִמּוֹ
מֵאֲנָשִׁי שֶׁר הָעִיר וּמִן הָעֲרַכָּאוֹת וְתִפְשׁוּ הַבַּעַל וּכְפֹאוּהוּ עַל כְּרַחוּ וְעָשׂוּ עִמּוֹ שִׁיתָן גֹּט זְמַן
וּא' מֵהֶם הָעִיד בְּתוֹרַת עֲדוּת שְׁשָׁאֵל אֶת פִּי אַחִי הָאִשָּׁה אִיךְ נַעֲשֶׂה הָעֲנִין וְהַשִּׁיב לֹז כִּי כָּבַר
נָתַן לָהּ גֹּט זְמַן מֵהַיּוֹם לִכ' חֲדָשִׁים וְשַׁעַל זֶה נַעֲשֶׂה הוּא לְשִׁלִּיחַ הוֹלְכָה וְהָעִיד הָאֲחֵר הָעִיד
כְּמוֹ כֵּן שְׁכָפְאוֹ אֶת הַבַּעַל לִיתָן גֹּט ע"י הָעֲרַכָּאוֹת וְשֶׁהוּא נִמְצָא לְשָׁם בְּפִנֵי הַחֲכָם אֲשֶׁר
כְּתַב אֶת הִגִּט וְשָׁאֵל הוּא לְחֲכָם זֶה הִגִּט הוּא גֹט זְמַן אוֹ גֹט כְּרִיתוֹת וְהַשִּׁיב שֶׁהוּא גֹט זְמַן
וְאֵינוֹ יְכוֹל לֹמַר שׁוּם תְּנָאִי בְּכַתִּיבַת הִגִּט שֶׁהוּא גֹט זְמַן כִּי לֹא נִתְרַצָּה הַבַּעַל לִיתָן גֹּט
מִחוּלַּל וְגַם אַחַר כֵּךְ שָׁאֵל אֶת אַחִי הָאִשָּׁה אֲשֶׁר הָיָה שְׁלִיחַ הוֹלְכָה אִם הָיָה גֹט זְמַן לְשִׁתִּי
שְׁנִים וְהַשִּׁיב כִּי לֹא הָאָרִיכוּ הַזְּמַן אֶלָּא לִכ' חֲדָשִׁים וְגַם אֲנָשִׁי הַשְּׁיִירָא אֲשֶׁר יֵצְאוּ מֵהָעִיר
הָעִידוּ וְאֶמְרוּ שֶׁהִגִּט לֹא הָיָה אֶלָּא גֹט זְמַן וְשִׁכְּךָ שְׁמַעוּ אַחַר כֵּךְ מִפִּי אַחִי הָאִשָּׁה שֶׁהִגִּט
זְמַן הָיָה לִכ' חֲדָשִׁים כֹּל זֶה כָּא חֲתוּם מִיַּד ד' אֲנָשִׁים שְׁקִבְלוּ הָעֲדוּת בְּסִינָיִם: תְּשׁוּבָה
לְכַאוּרָה הָיָה נִרְאָה שֶׁהִגִּט הוּא גֹט לְחִלוּטִין אִם מַעֲצָמוֹ שְׁכַח אוֹ לֹא רָצָה לְהַזְכִּיר שׁוּם
תְּנָאִי פִּינּוֹן שֶׁהַזְכִּירוּ מִקְוֹדֵם שְׁהָרִי הוּא שֶׁהַטְעָה אֶת עֲצָמוֹ וְעַדִּיךְ נִדּוֹן זֶה מִמִּי שֶׁהַתְּנָה

בשעת הגט ולא כפל תנאו שהתנאי בטל והמעשה קיים הרי שרצה להתנות ולא עלה
בידו ואפ"ה המעשה קיים כ"ש בנדון זה שלא הזכיר שום תנאי בשעת נתינתו כפי מה
שפא כתוב במעשה ב"ד אעפ"י שהסכימו קודם שינתן בזמן לכ' חדשים פיון שלא הזכירו
בשעת נתינת הגט נר' שנתרצה לתתו לחלוטין ואפ"י ששכח הוא הוא שהטעה את עצמו
ונמצאת תשובה אחת פיוצא בזה למורינו הרב כמהר"י יעקב בירב ז"ל ראוהו שפא לב"ד
ואמר שהיה רוצה ללכת לארץ מרחקים ולהניח לאשתו גט זמן לב' שנים ובשעת
הפתיכה לא הזכיר שום תנאי כמו שהוא דין לדעת הרמב"ם ז"ל וגם בשעת הנתינה לא
הזכיר שום תנאי בגט אלא שנתן לה גט פרייתות ועתה אומר הבעל שחשב שאותן
הדברים שאמר קודם נתינת הגט שבה די פיון שגילה דעתו בתחלה שהיה רוצה ליתן
גט לשתי שנים ולא היה צריך לחזור ולומר בשעת נתינת הגט והשיב הרב ז"ל שהגט
הוא גט פרייתות ואינה צריכה להמתין אלא ג' חדשי ואע"ג דגילה בדעתו מתחלה שהיה
רוצה ליתן גט לב' שנים גלוי דעתא בגיטא לאו מלתא היא והביא מה שכתב הר"ן ז"ל
בפ' האיש מקדש על עובדא דהוא גברא דזבין נכסיה אדעתא למיסק לא"י ומה שכ'
הרמב"ם ומגיד משנה על זה בפ' י"א מהל' מכירה וכן מה שכתב הרשב"א על זה בפ'
האיש מקדש וכתב אחר כך מפל זה אנו למדין שאפ"י במקום דסגי גילוי דעת ולא גילה
דעתו בשעת המעשה אינו פלום ובשאלה זו שלא גילה דעתו בשעת המעשה לאו פלום
הוא וכתב דלא דמי להא דאמרי' הקדש בטעות אינו הקדש כמו שכתב הרשב"א בפ'
האיש מקדש וכתב בסוף הכלל העולה שפיון שזה המגרש הוציא בשפתיו מה שהיה
בלבו להוציא אעפ"י שאמר שבדעתו היה שלא לגרשה אלא לב' שנים לאו פלום הוא
והיא מגורשת לגמרי פיון שאמר בפיו מה שהיה בלבו לו' ואם הי' במחשבתו דבר אחר
הוו דברי' שפלב וא"ד פדאמרן ע"כ קיצור לשון הרב ז"ל: והיה נראה כי בנדון זה ג"כ
שלא גילה דעתו בשעת המעשה לאו פלום הוא אבל אחר העיון נראה שאין זה גט מוחלט
אלא שצריכ' להמתין כ' חדשים שהסכימו קודם פתיכת הגט דלא הני גילוי דעת לחודיה
אלא תנאי גמור שהתנו שלא ינתן הגט אלא לכ' חרש ונטלו קנין ושבעה על זה ועל
דברים הללו סמך הבעל ולא הוצרך לחזור ולהתנות בשעת מסירה וראיה לזה מהא
דתניא בפ' מי שאחזו ת"ר אמר לה בפני שנים הרי זה גיטיה ע"מ שתשמישי את אבא
לב' שני' וחזר ואמר לה בפני שנים הרי זה גיטיה ע"מ שתתני לי מאת' וזו לא בטלו
דבריו האחרונים את הראשונים רצתה משמשתו רצתה נותנת מאת' וזו ופרש"י ז"ל
הרי זה גיטיה ולא מסרו בפניהם דאי מסרו לה אגרשה לה בהאי תנאה ותו לא מצי
לאתנויי תנאה אחרת אלא כך אמר בפניהם כשאמסרנו לה לא אמסרנו אלא ע"מ כן
וחזר ואמר לה בפני שני' וכו' ומסרו לה לא ביטלו וכו' שלא בא זה להוסיף מדלא אמר
לכשתתני מאתים וזו תוספת על תנאי הראשון ולעקור נמי לא בא מדלא בטל דברו
הראשון בפני אלו אלא ה"ק או תנאי ראשון או מאתים וזו עד כאן פרש"י ז"ל נראה
שאם רצתה האשה לשמש את אביו הוא תנאי ראשון ולא לתת המאתים וזו הרשות
בידה הרי שלא הונכר תנאי שימוש אביו אלא קודם מסירת הגט ובשעת מסירה הונכר
תנאי אחר ואפ"ה אם מקיימת תנאי הראשון הגט גט אפ"י שלא תקיים תנאי שני שבשעת
מסירה דהכי קאמר לה או תנאי ראשון או מאתים וזו והרב ז"ל הביא פירוש רש"י ז"ל
וכתב ועל דרך זה שנויה בתוספתא דתניא התם אמר לשנים תנו גט לאשתי ע"מ שתמתין

לי ג' שנים וְחִזַּר וְאָמַר לְשָׁנִים תָּנוּ גִט לְאִשְׁתִּי ע"מ שֶׁתִּתְּנֵי לִי מְאֵתִים זֶזוּ לֹא בְטָלוּ דְבָרָיו וְכוּ' אֲלֵא הָרְשׁוּת בְּיָדָהּ רְצָתָהּ תִּמְתֵּינן רְצָתָהּ תִּתֵּן שֶׁנֶּרְאָה דְלֹא כְּשֶׁנִּתְּנָה לָהּ גִטָּה בְּתַנְאוֹ הֶרְאִשׁוֹן עֶסְקִי ע"כ וְכַתֵּב עוֹד לְפִי דְרָכּוּ שֶׁל רִש"י ז"ל כִּי יֵשׁ לְאוֹמְרָה שְׁאָמַר בְּפָנֵי שָׁנִים רִאשׁוֹנִים ע"מ תִּתֵּן וְלֹא מָסַר לָהּ וְכוּ' וְכִשְׁמָסַר לָהּ אַח"כ מָסְרוּ לָהּ בְּפָנֵי כָּלֶם סֵתָם עַל תְּנָאִים הֶרְאִשׁוֹנִים מָסַר וְהָא דְקָתְנֵי הָרִי זֶה גִיטֵיהּ ע"מ לֹא דְאָמַר הֵכִי בְּפִי אֲלֵא דְהוּא כְּמֵאן דְּפָרִישׁ וְכוּ' הַעֲמִיד' בְּרֵ אַחָא מְשַׁבְּחָא ז"ל בְּדִלְאָ מְטָא גִיט' בְּתַנְאוֹ קָמָא עכ"ל הָרִי שֶׁלְפִי דְרָכּוּ שֶׁל רִש"י ז"ל כְּשֶׁהִתְּנָה שְׁנֵי תְנָאִים בְּפָנֵי ב' פְּתֵי עֵדִים וְלֹא מָסַר לָהּ הִגֵּט בְּשַׁעַת הַתְּנָאִים וְאַח"כ מָסְרוּ לָהּ בְּפָנֵי כָּלֶם סֵתָם שֶׁעַל תְּנָאִים רִאשׁוֹנִים מָסַר וְהָא נְמִי בְּגִדּוֹן זֶה שֶׁהִתְּנָה קוֹדֵם מְסִירָה כְּשֶׁמָסַר אַח"כ הִגֵּט עַל תְּנָאִי הֶרְאִשׁוֹן מָסַר דְלֹא הָיָה גִילּוּי דְעֵתָא אֲלֵא תְנָאִי גְמוּר פִּינּוֹן שֶׁלֹּא רְצָה לְמָסוֹר אֲלֵא עַל הַזְּמַן שִׁיאֲמָרוּ הַבְּרוּרִים שְׁאָמְרוּ אַח"כ שֶׁהוּא כ' חֲדָשׁ הָרִי זֶה כְּמִי שְׁאָמַר כְּשֶׁאֲמָסוֹר אוֹתוֹ לֹא אֲמָסוֹר אֲלֵא עַל תְּנָאִי זֶה וְכֵמוֹ שֶׁכָּתַב רִש"י עַל פִּי הַבְּרִייתָא כְּשֶׁאֲמָסוֹר אוֹתוֹ לֹא אֲמָסוֹר אֲלֵא ע"מ כִּי וְכוּ' וְעָדִיף מִיָּנָה שֶׁנֶּטְלוּ קִנְיָן גְמוּר הוּא וְאַחֲרֵי הָאִשָּׁה מִצַּד הָאִשׁ' שִׁינְתָּן הִגֵּט לְזִמְנָן כ' חֲדָשׁ דְלֹא הָיָה גִילּוּי דְעֵתָא אֲלֵא תְנָאִי גְמוּר וְכוּ' פִּי רַבִּי יִשְׁעִיָּה מְטָרְאֵנִי פִּי בְּרִייתָא זֶה שֶׁלֹּא מָסְרוּ לָהּ בְּפָנֵיהֶם אֲלֵא כִּי אָמַר בְּפָנֵיהֶם כְּשֶׁאֲמָסְרוּ לָהּ לֹא אֲמָסְרוּ אֲלֵא ע"מ כִּי וְהִרְשַׁב"א ז"ל בְּחִידוּשָׁיו בְּפ' מִי שְׁאָחֲזוּ הִבִּיא הַבְּרִייתָא.

ופִּי רִש"י ז"ל וְכַתֵּב וְכוּ' פְּתָבוּ רַבּוּתִי בְּעַלֵי הַתּוֹסְפוֹת שְׁאֵם מָסְרוּ לָהּ בְּתַנְאוֹ הֶרְאִשׁוֹן שׁוֹב אֵינּוּ יָכוֹל לְבַטֵּל דְבָרָיו הֶרְאִשׁוֹנִים וְכַתֵּב שֶׁבְּתוֹסְפוֹתָא מוֹכִיחַ כֵּן: וְקָרוּבִי דְבָרֵי הַתּוֹסְפוֹת לְדְבָרֵי רִש"י ז"ל וְכוּ' דְמִשְׁמַע לְפִי זֶה דָּאֵם אָמַר כְּשֶׁאֲמָסוּ הִגֵּט אֲמָסוֹר עַל תְּנָאִי זֶה וְאַח"כ מָסְרוּ סֵתָם דְעַל תְּנָאִי רִאשׁוֹן מָסַר וְכֵמוֹ שֶׁכָּתַב הָר"ן ז"ל לְדַעַת רִש"י ז"ל וְאֵעִפ"י שֶׁלֹּא כָּפַל הַתְּנָאִי וְלֹא אָמַר ע"מ בְּפִי הָיָה כְּמֵאן דְּפָרִישׁ וְהָא נְמִי בְּגִדּוֹן זֶה הָרִי הוּא כְּאֵלוֹ אָמַר בְּפִי אַחַר כְּתִיב' הִגֵּט כְּשֶׁאֲמָסְרוּ לָהּ אֲמָסְרוּ אֲלֵא לִכ' חֲדָשׁ פִּינּוֹן שֶׁהוּא לֹא הָיָה רוֹצֵ' אֲלֵא לִג' שָׁנִים וְנִכְנְסוּ פְּשָׁרִימֵם בִּינֵיהֶם בְּקִנְיָן וְשָׁבוּעַ' וְהִשְׁלִיחַ לֹא הִי יָכוֹל לְקַבְּלוֹ אֲלֵא עַל הַתְּנָאִי שֶׁהִתְּנָה עִמּוֹ מְקוֹדֵם בְּקִנְיָן וְשָׁבוּעָה וְלִהְיֵי הוּוֹ כְּתַנְאוֹ גְמוּ' וְלֹא גִילּוּי דַעַת וְכִינּוֹן שֶׁהִסְפִּימוּ עַל זֶה מְקוֹדֵם וְלֹא הָיָה כִּהְיָא עוֹבְדָא שֶׁהִשִּׁיב עָלֵי הָרַב ז"ל דְּהֵתָם לֹא אֲמָרִינּוּ אֲלֵא שֶׁהָיָה רוֹצֵה לְכַתּוֹב גִּט לְאִשְׁתּוֹ לְזִמְנָן ב' שָׁנִים וּבְשַׁעַת הַפְּתִיבָה לֹא הִזְכִּיר שׁוֹם דְּבָר הָיָה גִילּוּי דַעַת וְכִינּוֹן שֶׁבְשַׁע' מַעֲשֵׂה לֹא חִזַּר וְהִזְכִּיר לֹא כְּלוּ' הוּא אֲבָל הָכָא.

שֶׁהִסְפִּי שֶׁלֹּא לְתַתּוֹ כִּי אִם לְזִמְנָן כ' חֲדָשִׁים הָיָה לִיהָ כְּמַתְּנָה בְשַׁע' מַעֲשֵׂה וְלֹא דְמִי לְמִי שֶׁהִתְּנָה בְשַׁעַת מַעֲשֵׂה וְלֹא כְּפִל תְּנָאִי דְתַנְאוֹ בְּטָל וּמַעֲשֵׂ' קִיָּים דְּהֵתָם נְמִי פִינּוֹן שֶׁלֹּא הִתְּנָה כְּרִאֵוִי לֹא מוֹדִי הָיָה וְכֵאלוֹ לֹא הִזְכִּיר שׁוֹם תְּנָאִי אֲבָל כְּשֶׁהִזְכִּיר מְקוֹדֵם שֶׁלֹּא יֵהָא גִט אֲלֵא עַל תְּנָאִי כִּי אִפִּי נִתְּנוּ אַחַר כִּי בְּסֵתָם עַל תְּנָאִי רִאשׁוֹן הוּא שִׁנְתָּן וְכֵמוֹ שֶׁהוֹכַחְנוּ מִן הַבְּרִייתָא וְכוּ' גִרָא ג"כ מִמָּה שְׁאָמַר רַבָּא פ' הַמְּגָרֵשׁ שֶׁתִּיקוּ לִיהָ לְבַעַל דְלִדְעַת רִש"י ז"ל וְהַתּוֹסְפוֹת וְלִדְעַת הָרַמְבַּ"ם ז"ל שֶׁתִּיקוּ לְבַעַל הָיָה כְּדִי שֶׁלֹּא יִזְכִּיר שׁוֹם תְּנָאִי דְאִפִּי עַל פֶּה מְפָנֵי הַתּוֹרָף אֵינּוּ לְהַכְשִׁיר שׁוֹם תְּנָאִי וְהָיָה סִפְקָא גִירוּשִׁין לְדַעַת הָרַמְבַּ"ן ז"ל פ"ח מְשַׁמַּע דְּהִזְכָּר' תְּנָאִי קוֹדֵם כְּתִיבַת הַתּוֹרָף הִגֵּט פּוֹסֵל הִגֵּט לְהִיּוֹתוֹ מוֹחֲלָט וְאַפִּי' לְדַעַת הָרַבָּב"ד וְהַר"ז וְהָרַמְבַּ"ן דְּסָבְרִי דְאִי בְשַׁע' נִתְּנָה לֹא אִם' כְּלוּם אִפִּי הִתְּנָה בְשַׁעַת כְּתִיבָה ע"פ הָרִי זֶה כְּשֶׁר אִפִּי שֶׁהִתְּנָה בְּע"מ וְכֵמוֹ שֶׁהִבִּיא שָׁם בְּעַל מ"מ הִיָּינוּ מְשׁוּם שֶׁלֹּא הִזְכִּיר

התנאי אלא בשעת פתיבה ולא בשעת נתינה ואם היה סומך על התנאי היה לו להזכירו בשע' נתינ' אבל בברייתא שאמ' פשאמסרנו לא אמסרנו אלא ע"ת זה הנה ליה כמזכירו בשעת נתינה וכן בגדון זה וכמו שפי' ואפי' לדע' הרמב"ן ו"ל שמפר' הברייתא שפשהתנה עמה נתן לה הגט בפני הראשונים דאי לא מס' לה אלא שאמר פשאתן גט לאשתי ע"מ פן אתננו לה ובשעת מעש' נתן ע"ת אחר שדבריו הראשונים אינם פלוג היינו משום דאתנה תנאי אחר אבל לא התנה תנאי אחר אלא שנתנ' לה אח"כ בסתם על תנאי הראשון הוא שנתן וכמו שכ' הרשב"א ו"ל ושמ' במה שתייר' לדע' הרמב"ן ו"ל ההיא דזה אומ' במנ' כו' וכן בעל מ"מ פ"ח ואע"ג דבריי' משמ' דמייירי פשהגט הוא פתוב פבר כדתננ' הרי זה גיטי' ע"מ שתשמשי וכו' ובגדון זה לא התנה אלא קודם פתיבה הרי בתוספתא תניא אמר לשנים תנו גט לאשתי דמשמע שלא היה פתוב ור"ל כתבו ותנו מדלא תני תנו גט זה לאשתי ואפי' תני לא בטלו דבריו וכו' וגם אברייתא דידן דהרי זה גיטי' לאו דוקא וכן מצאתי להרשב"א ו"ל פ' המגרש דהוי פאומר כתבו ותנו וא"כ משמע דלכ"ע פשאמ' קודם פשאמסרנו לא אמסרנו אלא ע"מ פך או אפילו לא אמר בלשון שלילה כמו שפי' רש"י ו"ל אלא שאמר פשאמסרנו ע"ת פך אמסרנו אם נתנו אח"כ בסת' ע"ד תנאי ראשון הוא שנתן שהרי מתחלה פי' שמסירה זו היא ע"ת זה והרי הוא פאלו הזכירו בשעת נתינה מה שאינו פן פשלא כפל תנאו בשעת נתינה או פשהזכיר התנאי בשעת פתיבה ע"פ לפני התורף דהוי גט פשר לדעת הרמב"ן ו"ל ודבריו משום דלא הזכיר התנאי כמו שראוי בשעת נתינה או לא הזכירו אלא בשעת פתיבה ולא אמר שבאות' הזכרה תהיה הנתינה וע"כ צריכים אנחנו לחילוק זה דאי לאו הכי קשיא להרמב"ן מדידיה לדידיה דהכא פתב מ"מ לדעתו שאם הזכיר התנאי בשע' פתיב' קודם התורף ולא הזכירו בשעת הנתינ' שהוא פשר והרשב"א ו"ל כ' דלדעת הרמב"ן ו"ל אם אמר פשאתן גט לאשתי ע"מ פן לה ובשעת מעש' נתנו בסתם דעל דעת תנאי הראשון נתן מההיא דזה אומר במנה וזה אומר במאתים וכו' אלא ודאי הכא משום דהזכיר שעת הנתינה פשהתנה קודם הוי קיים והתם שלא הזכיר שעת נתינה לא הוי קיים ואע"ג דלדעת הרמב"ן נראה דיק' ע"מ וכמעכשיו דמי הא אמרי' דע"מ לאו דוקא ואפי' הוי דוק' הכא נמי בגדון זה פשהיו חולקי' על הזמן זה אומ' ג' שנים וזה אומר שנה אי אפשר דלא נשתמט מפייהם או מפי הברורים שיאמרו בפ' שינתן על מנת אם לא יבוא תוך כ' חדש או אמרו בלשון לעז אה קונדיסיון די כ' מיזיש פי על זה היו עוסקים כ"ש דלא צרי' שפך שאמ' פשאמסרנו לא אמסרנו אלא ע"מ פך הוי תנאי גמור כמפרש וע"מ לאו דוקא כמו שכת' הר"ן ו"ל וכמו שפכתתי ונרא' דאפי' לדעת הרמ"בם ו"ל ואחרים שפי' הברייתא פשמסר הגט מתחלה שלא כפי' רש"י ו"ל מודו לענין דינא דאם לא מסר בשעה שהתנה ואח"כ מסר בסת' דע"ת א' מסר כמו שכתבו ודע' הרמ"בן ו"ל שהוא מפרש ג"כ הבריית' פשמסר בשעת התנאי ובא"ה סי' קמ"ג פי' כפרש"י ו"ל וא"כ בגדון זה לדעת כ"ע פיון שהספיקו קודם על תנאי כ' חדש ואח"כ ניתן בסתם ע"ת הא' ניתן כמו שפכתתי וכל מה שפכתב' הוא על הקדמ' שפךל מה שבא פתוב במעשה ב"ד הוא אמת' ומה שפכתבו הוא מדויק אבל כנראה מתוכן הדברים שמסדר הגט הטעה את הבעל שלא יזכיר עוד תנאי פיון שהזכירו קוד' והספיקו על כ' חדשים ואפשר שנתנה לו שלא היה פוסל הגט בזה מפני שראה פוננת החכמי' שיהיה הגט מוחלט או על הרוב לשנה א' כמו שפכתב

במעשה ב"ד וכן פתב שחלה פניו אחי האשה שאם בשעת נתינת הגט לא יזפור
הבעלה תנאי בשעת נתינה שלא יזפורנו הוא לו ומאין היה חושש אחי האשה שלא יזפן
הבעל התנאי בשע' נתינ' כל לקבו ונפשו ומאודו לא הי' אלא על אותו התנאי והו' לא
הי' מרנץ' אלא ע"ת ג' שני' ועל פן נתרץ' לכ' חדש ואיך ישפח או לא יזפור מה שהי'
מוסר נפשו עליו אלא שאמרו לו שלא הי' יכול לזפור עוד תנאי אחר שהספיקו התנאי
וכמו שאנו מזכירים את המגרש ע"ת שלא יזפור בשעת מסירת הדברים לסופר ולעדי'
וכתיבת הגט שום תנאי כמו שאמר רבא שתיקו ליה לבעל וכו' וכמו שכ' הרמב"ם ו"ל
דהוי ספק מגורשת אם הזכיר וגם שכתוב במעש' ב"ד שצנה לו שלא ידבר מאומה בשעת
פתיכתו ולא הזכיר שעת נתינה אפשר שאמר לו סתם שלא ידבר מאומה כיון שהיה
רואה פוננת החכמים שיהיה מוחלט והיה נר' לו היתר או אפשר שהוא לא שמע מלת
הפתיכה אלא סתם ועוד שכתוב במעשה ב"ד גם שלא ידבר מאומה בשעת הפתיכ'
מדברי' אחרים מלבד אלו ע"כ ולא ידענו מה הם אלו הדברים האחרים ומשמעותם הוא
שאמרו לו שאינו יכול להזכיר שום תנאי עוד כיון שהזכירו קודם והרי זה גט מוטע'
שהוא פסול כדאמר פ' מצנת חליצה והוי פחליצה מוטעת שאמר להחלוץ לה ובכך אתה
כונסה וה"נ הנה פאמרו לו לא תזכיר תנאי בשעת נתינה ובכך הוי גט בתנאי אם לא
היתה הזכרת התנאי קודם אלא בגילוי מלתא שלא אמר כשאמרו וכו' והוי כמי שמטעה
לו בגט שאמר למי שקדש אשה א' אמ' לב' כתבו ותנו גט לארוסתי בכך אתה כונסה
לנישואין ולחופה דהוי מוטע' גמור ה"נ לא שפא כה"ג ואנו רגילין לומר לבעל שלא יזכיר
שום תנאי בשעת מסיר' דברים לסופר ולעדים אלא אח"כ כשיתנו הגט כשר לידו אז
ימסרנו לה בלי תנאי או על תנאי שירצה או תנאי שהספיקו ביניהם שאם אמר לו לא
תזכיר התנאי לבד יספור הוא דבשעת נתינה נמי אינו יכול להזכירו ויהיה גט מוטעה
כדפי' לעיל ולענין העדויות שהביא הבעל שאמרו החכם ואחי האשה שלזמן כ' חדש
הוא שניתן הגט אעפ"י שמוציאי' הם עצמם לעז על הגט שאמרו שהיה מוחלט לדעתם
אין בזה פיסול בגט ואפשר שהיו אומרים כך כדי שלא יבין הבעל שהיה מוחלט ויבטל
הגט או השליח והאמת הוא שהם הטעו אותו שלא יזכיר תנאי בשעת נתינה כמזכיר
למעל' ואפי' לא הטעו אותו אלא שהיה הענין כמו שכתוב במעשה ב"ד אין הגט מוחלט
אלא התנאי וכיון שבא תוך הכ' חדשים נתבטל הגט והרי היא א"א גמור' לדעת כ"ע כמו
שכתבתי נאם המבי"ט: שאלה לח ראובן היה לו בן ושמו שמעון והיה סכל והיה מבהה
את אביו ראובן ומחרפו בכל יום בפני האנשים כדי שיתן לו מעות להוצאות בלתי
הכרחיות ואביו ראובן היה נותן לו והוא לא היה מפנייס בכל מה שהיה נותן לו והיה
חוזר אליו בכל יום לטרוף ממנו ולקחת ממנו בעל כרחו והיה מגזם עליו שילשין עליו
לאומות על דברים שיהיה לו הפסד רב והיה אומ' לו ג"כ שימיר דתו לעשות לאביו רעה
ולמעליל עליו כמה מיני עלילות עד שהיה מפה את אביו וממרט זקנו בלי בוש' וכלימ'
בפני כמה אנשים והאנשים החשובים הנמצאים שם שהיו בושים ממה שהיה עושה
לאביו יעצו את אביו שיעשה לבנו שמעון ש"ח א' שהיה חייב לו מעות הרבה שיפרע לו
לזמן קצוב כדי שישפך חרונו מעל אביו ולא יפחידהו ולא יחרפהו ושקם: והיו עדי'
שבאונס עשה זו לסלקו ולהשליכו מעל פניו וכשיגיע לא יתחייב לפרוע בדין שום דבר
אעפ"י שיוצי' עליו ש"ח קיי' בביתול מודעו' וכן עשה המודע' הנז' ובטל ביתול המודעו'

שִׁיעֵשׂוּ בַש"ח ועת' בָּא שְׁמֵעוֹן וְתוֹבֵעַ מִמֶּנּוּ בְּדִין תּוֹרָה הַחֹב הַנִּכְתָּב בַּש"ח וְהוּא מֵרָאָה הַמוֹדֵעַ וְהַאֲוֹנֵס שְׁהֵי לּוֹ עַל כְּתִיבַת הַש"ח וְהַעֲדִים וְרַבִּים מִיּוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ יוֹדְעִים כִּי לֹא כָּתַב לּוֹ הַש"ח הַנִּזְכָּר כִּי אִם מִחֶמֶת הָאֲוֹנֵסִים הַנּוֹ' וְלִהְיֵשְׁלִיכוֹ מֵעַל פָּנָיו בְּאוֹתָהּ הָעֵת וְחָשַׁב כִּי בְּאוֹלֵי אַח"כ יָשׁוּב אֶל לְבוֹ שְׁלֵא לְצַע' אֶת אָבִיו עוֹד וְלֹא יִתְבַּע מִמֶּנּוּ אֲלָא מֵה שְׁיִרְצָ' אָבִיו לְתַת לּוֹ וְהוּא לֹא כֵן יִדְמָה וּלְכַבּוֹ לֹא כֵן יִחְשׁוּב כִּי אִם לְגַבּוֹת הַש"ח הַנּוֹ' מֵאָבִיו יוֹדִיעֵנּוּ רַבִּינוּ וּמוֹרֵינוּ אִם יִהְיֶה חֲזִיב אָבִיו וְאוֹבֵן בְּדִין הַתּוֹר' לְפָרוֹעַ לּוֹ לְבַנוֹ שְׁמֵעוֹן הַש"ח הַהוּא אִו לָאוּ וּשְׁכָרוּ כְּפּוֹל מִן הַשְּׂמִים: תְּשׁוּבָה אַע"ג דְּאִמְרֵי' בְּעֶלְמָא עֶבֶיד אֵינִישׁ דְּגִזִּים וְלֹא עֶבֶיד הֵכָא בַּנ"ד אִמְרֵינוּ דְּגִזִּים וְעֶבֶיד כִּינּוּן שְׁהֵי מְבֹהָ אֶת אָבִיו וּמְחַרְפוֹ כְּמָה פְּעָמִים כְּדִי שְׁיִתֵּן לּוֹ וְהֵי נוֹתֵן לּוֹ וְהֵי חוֹזֵר וּמְגַזֵּם אֵלָיו וְהֵי נוֹתֵן לּוֹ עַד שְׁהִגִּיעַ לְפָרֶק מִפֶּה אָבִיו וּמְמַרְט זְקֵנוּ הָרִי שְׁגִזִּים עָלָיו וּפְעַל וְעֵשָׂה וְהוּא כְּמוֹ מוֹחֲזֵק לְצַעַר וְלִהְזִיק לְאָבִיו וְגִזִּים וְעֶבֶיד וְעַל דִּי זֶה הִנְכַּרְח אָבִיו לְכַתּוֹב עָלָיו ש"ח לְזִמְן אוֹלֵי יָשׁוּב וְנָחַם עַל הַרַע' וְאִין אָבִיו חֲזִיב לְפָרוֹעַ לּוֹ כִּינּוּן שְׁהוּא יְדוּעַ כִּי בְּאֲוֹנֵס עֵשָׂה כֵּן עַל מַה שְׁהֵי מְצַעַר וּמַכ' אוֹתוֹ וְאִין לָךְ אֲוֹנֵס גְּדוֹל מְזֵה וּבְמִרְדְּכִי פ' כָּל הַנְּשַׁבְעֵי עַל הַהִי' דְּנִקְיֵט נִרְגָא וְאִמְרֵי אֵיזִיל וְאִגְזוֹר דְּקִילָא דְּפִלְגִינָא וְאִשְׁתַּכַּח דְּגִזוֹר לֹא אִמְרֵינוּ דְּהֵאִי גִזְרִיהִ דְּעֶבֶיד אֵינִישׁ דְּגִזִּים וְלֹא עֶבֶיד כְּתוֹב ה"ר אֶלְעִזֵּר מִשֵּׁם הַרוֹקַח דְּנִקְא בְּסִתָּם בְּנֵי אָדָם אֲבָל בְּמוֹחֲזֵק לְכָךְ לֹא וְכֵן נִרְאָה ע"כ וְהֵכָא בַּנ"ד הֵי בְּנֵי אָדָם לֹא הֵי כְּסִתָּם בְּנֵי אָדָם כִּינּוּן שְׁמַעֲיִדִים עָלָיו שְׁהוּא בְּן סָכַל וּמְבֹהָ אֶת הוֹרֵיוּ וּמְחַרְפֵּם עַד שְׁהִפָּה אוֹתוֹ וּמַרְט זְקֵנוּ וּלְכָךְ הֵי אֲוֹנֵס וְאִינוּ חֲזִיב לְפָרוֹעַ לּוֹ וְכַתֵּב רַאבְנִ"ה עַל עוֹבְדָא דְּפִרְדָּסָא דְּנִקְא כְּשִׂרְאִינוּ שְׁעֵשָׂה הָאֲוֹנֵס שְׁהִפָּהוּ אוֹ שְׁכּוֹבֵשׁ שְׁטֵר הַמְּשַׁכְּנָתָא דְּהוּא כְּמֵאן דְּעֶבֶד וְכו' ע"כ וּבַנ"ד הָרִי הִפָּהוּ וְכַתֵּב מוֹדֵעָא וּבְטַל בְּיִטוּל הַמוֹדְעוֹת שְׁעֵשָׂה וְשִׁיכְתוֹב הַש"ח וְגַם לְמַה שְׁכַתֵּב מֵהַרִי"ק ז"ל שְׁוֹרֵשׁ קַפ"ו דְּהִיכָא דְּגִזְמוּ לְעֵשׂוֹת דְּכָר שְׁאֵעַפ"י שְׁיַעֲשֵׂהוּ שְׁמָא לֹא יוֹזֵק חֲבִירוֹ בְּכָךְ כְּגוֹן שְׁגִזְמוּ לְהִבִּיאוּ בְּעֶרְכָּאוֹת שְׁל נְכָרִים דְּלֹא חֲשִׁיב אֲוֹנֵס כְּלָל וְכו' שְׁהִרְבֵּה עוֹשִׂים כֵּן וְאִינֵם מְצַלִּיחִים הֵכָא בַּנ"ד שְׁאֵנִי שְׁהִרִי גִזִּים לְאָבִיו וְהַצְלִיחַ שְׁנָתֵן לּוֹ פְּעַם וּפְעָמִים עַל גִּיזוּמֵי שְׁהִפָּהוּ וּמַרְט זְקֵנוּ וּבְלָאוּ הֵכִי הָרִי כְּתַב ר"ח כְּמוֹ שְׁהִבִּיא שָׁם שְׁכִינּוּן שְׁהִגְזִימוּ בְּדְבָרִים שְׁכִידוֹ לְעֵשׂוֹת אַע"ג דְּלֹא עֶבֶיד כְּתַבִּי לִיָּה מוֹדֵעַ' ע"כ וְאַעַפ"י שְׁכַתוֹב שְׁמַהֲר' וְרַאבְנִ"ה חוֹלְקִים עָלָיו וְאִמְרֵי' דְּבְדְבָרִים שְׁהִפָּחִידוֹ לֹא הֵי אֲוֹנֵס הֵכָא בַּנ"ד שְׁאֵנִי דְּהֵא חֲסִרְיָה מְמוֹן בְּגִיזוּמֵי פְּעַם וּפְעָמִים וְהִפָּהוּ וְהֵי אֲוֹנֵס אִפִּי' לְדִידְהוּ וְגַם הַפְּחָדַת דְּבָרִים כְּאֵלוֹ בְּפָנֵי הָעֶרְכָּאוֹ' הֵי אֲוֹנֵס הוּא יְדוּעַ דְּחִמָּס קָם לְמַט' רִשְׁעָא וְהָעֶרְכָּאוֹ' הֵם מְטִים עַקְלָלוֹת' לְטָרוּף טָרַף אָדָם אֲבָל שׁוֹמְעִים לְהַחְמִיר וְלֹא לְהַקֵּל כ"ש בְּמִסִּירוֹת דְּבָרֵי הַבֵּן עַל הָאֵב דְּשׁוֹמְעִין לּוֹ דְּאִמְרֵי דִּידְעָא בְּמִקְלֵי דְּאַבְוָה טְפִי מְאַחְרֵינוּ וּמְהִימְנֵי לִיָּה: וְאַעַפ"י שְׁכַתֵּב בְּשְׁטֵר חוֹב בְּיִטוּל מוֹדְעוֹ' וּמְשַׁמַּע מְהָא דְּאִמְרֵי רַב שְׁשֵׁת פ' הָאוֹמ' בְּעֶרְכֵין דְּאִי בְּטִיל לָהּ לְמוֹדֵעָא בְּשְׁטֵר הַמְּכָר אֵיבְטָלָא לָהּ וּכְמוֹ שְׁכַתְבוּ הַתּוֹס' שָׁם וְכֵן כְּתַבוּ כָּל הַמְּפָרְשֵׁי ז"ל אַפ"ה כִּינּוּן שְׁאִמְרֵי לְעַדִּי הַמוֹדֵעָא כָּל קִנְיָן שְׁאֵנִי לּוֹקַח לְבִטְלָא הַכָּל בְּטַל וְאֵנִי אוֹמ' כֵּךְ אֲלָא מְפָנֵי הָאֲוֹנֵס הַמְּכָר בְּטַל וּכְמוֹ שְׁכַתֵּב הַרְמַב"ם ז"ל ספ"י מֵהַלְכוֹת מְכִירָה וְכַתֵּב עָלָיו הָרַב בְּעַל מ"מ זוֹ סְבָרָא נְכוּנָה וְכֵן הַסְּפִימוּ הַמְּפָרְשִׁים ז"ל וּכְמוֹ שְׁהִאֲרִיכוּ הַהִגְהוֹת שָׁם וְכֵן הִבִּיא בְּסִמָּ"ג וַא"כ כִּינּוּן שְׁמֵסֵר מוֹדֵעַ' עַל בְּיִטוּל הַמוֹדְעוֹ' שְׁבִשְׁטֵר מְכָר הַמְּכָר בְּטַל וְהַמוֹדְעוֹת קִיָּמוֹת וְכ"ש בַּנ"ד דְּהֵי ש"ח שְׁכַתֵּב עָלָיו דְּרַף מְתַנָּה כִּי לֹא הֵי חֲזִיב לּוֹ דְּכָר וְאִפִּי' לְהַר"אֵם ז"ל דְּמַהְגֵּי הַבְּיִטוּל שְׁבִשְׁטֵר הַמְּכָר הֵכָא דְּהֵי מְתַנָּה מוֹדֵי דְּלֹא מְהִי בְּיִטוּל הַכְּתוֹב בַּש"ח דְּהֵי מְתַנָּה דְּכִינּוּן דְּאֲוֹנֵס הוּא

אפי' לא מסר מודע' לא הניא מתנה וכמו שכתב בח"מ סי' ר"ה וא"כ פטור ראובן מלפרוע בש"ח שכתב עליו לבנו: שאלה לט אדוני ומורי ונעטרת ראשי הרב תפארת הדור נר"ו מבוי סתום שצדו הא' לצד דרו' פולו לראובן ויש לו בו ב' פתחי' פתוחי' לב' חצרותיו וצדו הא' לצד צפון לשמעון ולוי ויש בו פתח לכל א' מהם ועתה רוצה ראובן לסתום פתחו הפנימי ולפתח פתח למעלה ממנו ולוי מעכב על ידו מלפתח וראיתי מה שכתב הרמב"ם פ"ה מהלכו' שכנים והטור סי' קס"ה ומה שכתב הרא"ש ו"ל פלל ו' ורצייתי שאדוני יודיעני פדעת מי נוהג אדוני בדין זה נאם תלמידך יצחק משען: תשובה לא פרשת מה שכתבת למעלה אם הוא לצד הסתום או לצד הפתוח מן המבוי ואם הוא לצד הפתוח מן המבוי אפי' לדעת רבי' משה ו"ל אין מי שייעכב עליו ואדרבא הוא מפסיד בתשמיש המבוי שהיה משתמש קודם עד מקום המבוי שהיתה פתחו פתוח בו ועתה אינו משתמש אלא עד פתחו שהיא קרובה יותר לצד הפתוח מן המבוי וא"כ צריך לומר כי רוצה לפתח למעלה מאותה הפתח הסתום מן המבוי ובאנו למחלוקת הרמב"ם והרא"ש ו"ל שלדעת הרמב"ם ו"ל אינו יכול לפתח לצד הפנימי אלא לצד החיצון ולהרא"ש ו"ל יכול לפתח פנגד פל חצרו שאם מתחלה היתה רוצה לפתח פתח בקצה הפנימי של חצרו אין מי שימחה בידו והשתא נמי לא אבד זכותו ונראה דבגדון זה יש צד דאפי' לדעת הרמב"ם ו"ל יכול לפתח לצד הפנימי דהא דתניא החצרות הפתוחות וכו' פ"י ר"מ ו"ל ה' חצרות הפתוחות למבוי זו אצל זו לארכו כו' דמשמע דמיירי דכל ה' חצרות פתוחות לצד א' של מבוי לארכו ועל דרך פ"י זה כתב הרמב"ם ו"ל שאם פתח בינו ובין השלישי הפנימי מעפכת עליה שהפנימי יש לה פתח לפניו מן השניה ומקודם היתה משתמש מפתחו עד פתח בעל החצר ולכך הפנימית מפולן תוכל לסתום כל מה שיש מפתחו עד סוף המבוי שאין לשום א' מבעלי הד' חצרות תשמיש ודרך לעבור שם אלא הוא וכמו שכתב הרמב"ם נמצאת הפנימית משתמשת עם כולן ומשתמשת לעצמה וכמו שהביא ג"כ בח"מ אפי' אם חצרו של פנימי באמצע המבוי אלא שמחצרו ולפנים אין חצר עוד פתוח לו פולו ברשותו ויכול לסתמו פינן שאין אדם יכול לעבור דרך שם אם לא דרך עליו ע"כ היינו במבוי שהחצרות פתוחות פולו לצד א' וחצר האחר אין בו שום פתח שהוא אחורי חצרות שבמבוי אחר שבצדו כמו שהוא דרך מבואות שהם זה אצל זה אבל מבוי דגדון דידן שיש ב' חצרות בכל צד הב' של צד דרו' הן לראובן והב' של צד צפון הן לשמעון ולוי אם הפתח של לוי שהוא הפנימי היא נגד פתח חצר פנימי של ראובן אין ספק שראובן יכול לפתח פתח חצרו הפנימי לצד הסתום מן המבוי נגד חצרו של לוי לכ"ע שהרי מה שיש מפתח ראובן הפנימית ופתח לוי עד סוף המבוי הוא תשמיש ודרך לראובן לחצר פנימי וללוי לחצרו ושניה' כמו שנתפ' בזה ויכולים לפתח ולסתו' הכל ואפי' מפתח חצר לוי היא יותר פנימי מפתח חצר ראובן יכול ראובן לפתח פתח לצד הסתו' אפי' יותר פנימית מפתח חצר לוי ויכולי' שניהם להשתמש מפתח חצרים לצד פנים עד סוף המבוי"ט: שאלה מ העיד ר' יצחק בן אלעזר שאמר לו אביו שאביו של כ"ר יצחק פומאר הנה נשוי עם בתולה בת אחות אשתו שהיתה מהאנוסים מבני בינוינישט ושהיה פהו מבני ארדוט עוד העיד הוא ואחר שר' יוסף פמאר שהיה בקושטנטי' מוחזק בפי הכל לכהן מבני ארדוט והיה אומ' להם שאביו של זה יצחק פומאר הנה דודו אחי אביו ילמדנו רבינו אם יהיה מוחזק לכהן לעלות לס"ת ראשון וליש' פפיו: תשובה ממתני'

דפ' האשה שנתארמל' דתנו וכו' שני אנשים זה אומ' פהו אני וכו' משמע דמעלין לכהונה על פי עד א' בדליכ' עוררין והרמב"ם פר' ב' מהלכות איסורי ביאה פתב מי שפא בזמן הזה ואמר פהו אני ועד א' מעיד לו שאני יודע שאביו של זה פהו אין מעלין אותו לכהונה בעדות זה שמא חלל הוא עד שיעיד שזה פהו הוא אבל אם הוחזק אביו פהו או שפאו שנים והעידו שאביו של זה פהו הרי הוא בחזק' אביו ע"כ משמע שאם הוחזק אביו פהו לא אמרי' שמא חלל הוא ולמעלה מזה פתב מי שפא בזמן הזה ואמר פהו אני אינו נאמן וכו' עד שיהיה לו עד א' ע"כ משמע דבעד א' מחזקי' ליה בכהו אע"ג דלא הוחזק אלא ע"פ עד זה וצריף לומר דהקא שהוא מעיד על זה שהוא פהו לא אמרינו שמא חלל הוא והתם שהעד אינו מעיד עליו אלא על אביו צריף שיהיה לאביו חזק' או שני עדים כדי שיהיה בחזקת אביו וכו' פתב בטור א"ה אבל אם עד א' מעיד עליו נאמן להאכילו בתרומה וכו' ואפ' אביו נאמן ע"כ והשתא בנדון דידן עדות ר' יצחק שאמר לו אביו על אביו של זה שהיה פהו לא מהני פיון שהו' עצמו לא ידענו אם היה אומר על עצמו שהיה פהו וכמו שכתוב למעלה מי שפא וכו' ואמר פהו אני ועד א' מעיד לו וכו' שאני יודע שאביו של זה וכו' עד שיעיד שזה פהו הוא וכאן לא העיד על הבן ואפ' על אביו אינו נאמן אפי' שהוא מעיד עליו פיון שהוא ג"כ לא ידענו אם יאמר על עצמו שהו' פהו כדאמר ונרא' דמי שפא ואמר פהו אני ועד א' מעיד לאו דוקא שהוא אומר שהוא פהו אלא סתמא דמלתא שהוא אומר בן אבל בלאו הכי אם הוא לא היה יודע שהיה פהו ועד א' מעיד עליו שהוא פהו נאמן דהא אמרי' דמעלין ע"פ א' בסתם בין שהוא אומר שלא היה יודע והו' כגומלין כל א' מעיד על חבירו ולא על עצמו וגם מה שהעידו הוא ואחר שר' יוסף פומאך שהיה מוחזק לכהו היה אומר שאביו של זה יצחק פומאך היה אחי אביו וכהו מהני לבנו גם כן ולא אמרינו בבנו שמא חלל הוא פיון שזה מוחזק לכהו זה הוא כן דוד פהו וכתב למעלה שאם הוחזק אביו פהו וכו' הרי הוא בחזקת אביו ומה לי הוחזק אביו או אבי אביו או דודו פיון שהוא יודע שדודו שהוחזק לכהו הוא בן אחי אביו אם כן הוא פהו כמוהו ולא אמרי' שמא דודו אביו של זה חלל הוא כמו שאין אנו מחזיקים בחלל לבן פשאביו הוא מוחזק לכהו וכמו שכתוב למעלה שאם הוחזק אביו פהו הרי הוא בחזקת אביו ה"נ כשהוחזק בן דודו אח"מ אביו מן האב ואפשר לדחות שזה שהחזיק לכהו בנו לא היה חלל ולא נאמ' שנשא אביו חללה או גרוש' דאם היה נושא חללה אעפ"י שהוחזק לכהו היה נשמע עליו שנש' חללה וכיון שלא נשמע זה היה מוחזק בסתם לכהו נרא' שלא נשא מאיסורי כהונה והיה מוחזק מפל וכל אבל אם הועד שדודו או בן דודו הוחזק בכהונה אעפ"י שאחיו אביו של זה יהיה ג"כ מוחזק לכהו על חזקת אחיו אפ"ה אפשר שהוא חלל או שנשא זה חללה ולא יהי' בנו מוחזק לכהו ואפ"ה נראה בנ"ד שעדות יוסף פומא' שהיה מוחזק לכהו והיה אומ' על זה שאביו הי' אחי אביו הרי בנו כאלו היה מעיד על זה יצחק שהיה פהו לא על אביו לבדו שהי' אחי אביו והרי כתוב שעד א' המעיד על א' שהוא פהו שמחזיקים אותו בכהו ואעפ"י שאלו הם עדים מפי עד מהני פיון שעל פי עצמו נמי מעלין אם הוא מסיח לפי תומו וא"כ מחזיקין לזה בכהו לישא בפיו ולקרונו בתורה וכתב הר' צמח בן הר"ר שלמה בן הרשב"א זלה"ה תשובת כ' על הגאונים שאם יעיד א' שאחד מהם מהמוחזקים בכהונה סגי וכו' והצריף שם לומר שאין חשש שמא הוא בן נכרי' שמי שנשא נכרי' ביניהם הוא ידוע וניכר שמרחיקים

אותו מהם וגם לא הוי בן זונה אפילו לר' אליעזר דפנוי הבא על הפנויה עשאה זונה פינו
שאינו בא עליה אלא דרו גישואין ואפילו היתה נדה אין הבן חלל כמו שהביא שם
ולגרושה לא חיישי' שאין קידושיהו בחק העפוי"ם קידושיהו ולא גירושיהו גירושיהו:
שאלה מא ראיתי בני עלית ירושלים תוב"ב בזמנינו זה והנם מועטים בכמות לערוך
הזמנים החולפים ובאיכות חכמתם כי רבה נפל חילוק ביניהם ביבום ונחליצה אי זו
קודמת ואם יש אי זה טעם לכונן לחלוץ למי שיש לו אשה וגם אינו ידוע אי אפשר
למיקם בסופוק תרתי שהחכמים האשפנוים אשר שם כתבו שיכופו אותו לחלוץ ונמשך
עמהם בסברת' חכם א' ספרדי וחלק עליהם שם חכם אשר היה בסברתם והוא רב
מפורסם בזמן הזה גדול בחכמה ובמנון הם אמרו כופין בקום עשה והוא אומר אין כופין
בשב ואל תעשה כפיה בפועל אלא דרו עצה ההוגנת לו שיחלוץ והודיעו הדבר אלינו
פה צפת תוב"ב אם יהיה בינינו אי זה הכרע' לדבריה' וחכמי העיר יצ"ו נתנו עיניה' בי
וגם כי איני פדאי להכרי' ביניהם בפרט בנדון זה שהיא מחלוקת ישנה בין הראשו'
והאחרונים ולכולם יש טעם נכון עכ"ז אבאר דבריהם וטעמיהם אשר אין בהם פגם
הטעמים אשר יש בהם שבח יותר לחיך מיעוט ידיעתי וראיתי בשני הפסקים שפל א'
מביא ראיה מתשובות הרי"ב ש"ל ויתשובות מהרי"ק ז"ל וארכבו תרי רכשי אכל חד
ולכן אכתוב ואברר ריב"ש ומהרי"ק למי הן נאנה הולכת סברתם בנדון דידן אם לכונן
או לאו והחכמים יצ"ו הביאו תשובת הריב"ש מסימן א' וש"כ ומסימן תק"ט משני
מקומות ומסימן ר"ט והרב הנזכר נר"ו הביא מפל אלו הסימנים ומסימן ש"ס וש"א
בסימן ר"ט כתב הדבר ברור שלעולם אין כופין לחלוץ אלא באותו שכופין הבעל
להוציא ושאפילו לדעת ר"ת במצנ' חליצה קודמת אין כופין בה אלא דומיא דבעל ושר"ת
עצמו כתב שאין אנו יכולין לכונן אפילו באמתלאה אלא בממון או בהטעאה ושפן כתב
הרב מקוצי בשם רבו ה"ר יהודה מפריש ז"ל וכן בסימן ש"א כתב לעולם אין כופין
בשום אמתלאה ובסימן תק"ט כתב שפבר דחו המפרשים ז"ל דברי רש"י ז"ל בראיו'
והחכמי יצ"ו הביאו סעד לדבריה' מסימן ש"ב שכתב אפילו לדברי הסוברי' מצות יבום
קודמת כשהיבם נשוי לכולי עלמא מצות חליצה קודמת ובסימן תק"ט כתב ג"כ כשיש
לו אחר שדעת קצת חכמי הצרפתי' הלכו לשיטתם שמצות חליצה קודמת ונהרי ברור
שאין להם שום סעד מדברי הריב"ש ז"ל כי מה שכתב שכופין לדעת חכמי הצרפתיים
הוא הלכו לשיטתם שמצות חליצה קודמת וכן מה שהביאו מסימן א' שאם אי אפשר
לפרנס שתייהו לא שבקינן ליה ולמדו מפאן מאחר דלא שבקינן ליה ליבם כופין לחלוץ
אינו בן שהרי כתב הריב"ש סמוך לזה אלא משיאין לו עצה הוגנת לו ולא אמר כופין
וכמו שכתב הרב נרו שלא על דעת ריב"ש לכונן אפילו הוא נשוי וכמו שכתב בשאר
התשובות דאפילו שמצות חליצה קודמת לנשוי לא לכפותו אלא לעצה ההוגנת ומה שהביאו
ראיה על לא שבקינן לזה שהוא כפיה מדברי הרשב"א ז"ל סימן ארנ"ב שכתב שפל
שאינה יכולה להתיבם כופין אותו לחלוץ פדי שלא תתעגן לא כתב זה הרשב"א אלא
על מה שאמר שחולצת ולא מתניבם להראב"ד ז"ל שכתב שעד א' בניסן לו בן במ"ה אינו
נאמן אבל הא דאמרי' הכא לא שבקינן ליה היינו שמיאין עצה הוגנת כמו שכתב
הריב"ש ז"ל והתם לא שייך עצה הוגנת ולהכי מה שאינה יכולה להתיבם הוי כפיה
והחכמים יצ"ו בלעז תחת לשונם מה שכתב אלא משיאין לו עצה וכו' ולא הביאו אלא

לא שְׁבָקִינוּ לִיה וְנִצָּא מִפָּאן שְׂיֵשׁ רְאִיָּה לְרַב כַּרְ"ו מְהַרִּיב"ש ז"ל וְלֹא לְחַכְמִים יצ"ו גַּם
מֵה שֶׁהֵבִיאוּ מִלְשׁוֹן הַרְמַב"ם ז"ל פֶּרֶק רֵאשׁוֹן מֵהַלְכוֹת יְבוּם שֶׁפֶתַח מֵתוּ לוֹ אַחִים הִרְבֵּה
וְכוּ' אִם אֵיפְשָׁר לוֹ לִיבֵם וְכוּ' וְאִם לֹא חוֹלֵץ לְכוֹלֵם אוֹ לְכָל מִי שִׁירְצָה וְכוּ' וְכַתֵּב הַמ"מ
שֶׁם דְּמִשְׁנֵה ד' אַחִין נִשׁוּאִין ד' נָשִׁים וּמֵתוּ וְכוּ' הִרְשׁוּת בְּיָדוֹ וְהִקְשׁוּ בְּגִמְרָא וְשָׁבְקִי לִיה
וְכוּ' וְכַתְּבוּ דְנוֹדָי בְּכֹהֵאי חוֹלֵץ ר"ל בְּעַל פְּרָחוֹ דְּאִי מְדַעְתּוֹ צָרִיכָא לְמִימַר וְכוּ' וּמִש"ה
קְאָמַר מ"מ פְּשׁוּט הוּא וּמִתְבָּא' בְּגִמְרָ' רְצוֹנוֹ לֹמַר מֵאַחַר דְּמִקְשָׁ' גִמְרָא וְשָׁבְקִינוּ לִיה
וּמִתְרַץ דְּאֵפְשָׁר לִיה וְלֹא אֲשַׁכַּח פְּרוּקָא אוֹחְרָ' א"כ מִשְׁמַע דָּאִם א"א לִיה כּוֹפִין לְהוֹצִיא
דְּאִי לֹא הָכִי לֹא יִדְעִי מֵאִי קְאָמַר מ"מ נִזְה בְּרוּר ע"כ וְאֲנִי רוֹאֵה הַדְּבָר בְּרוּר שְׂאִין פָּאן
שׁוּם פְּפִיָּה שֶׁהָרִי פְּשִׁהֲקִשׁוּ בְּגִמְרָ' וְשָׁבְקִינוּ לִיה אָמְרוּ וְהִתְנַיָּא וְדַבְּרוּ אֵלָיו שְׁמַשְׂיִאִין לוֹ
עֲצָה הוֹגְנָת שְׂאִם הָיָה יָלֵד וְהִיא זְקֵנָה וְכוּ' מֵה לָּהּ אֲצַל וְכוּ' הִנֵּה כִי פַח הַקְּוֹשִׂיא שֶׁל
וְשָׁבְקִינוּ לִיה הִיא הַשְּׂאֵת הַעֲצָה הַהוֹגְנָ' לוֹ אִם א"א לְמִיקָ' בְּסִיפּוּקִיהוּ וּמִשְׁנֵי הַב"ע
בְּדִאֲפִשָׁר לִיה וְכִי רַש"י ז"ל שֶׁעָשִׂי הוּא וְיָכוֹל לְזוּנֵן מִשְׁמַע דְּכִשְׁהִקְשָׁה וְשָׁבְקִינוּ לִיה
סֻלְקָא דְעֵתִין דְּלֹא אֲפִשָׁר לְמִיקָם וְאִפ"ה לֹא אֲקִשִׁי לִיה אֲלֵא מִמַּשְׂיִאִין לוֹ עֲצָה וּבְהַשְׂאֵת
עֲצָה לִיכָא כְּפִיָּה דְדַרְרָ עֲצָה אָמַר שְׁלֵמָה הַע"ה שְׁמַע עֲצָה וְקַבֵּל מוֹסֵר.

וּמֵה שֶׁכַּתֵּב הַרְשָׁפ"א ז"ל סִי' אַרְמ"ה וּמִדְּבַרִי בַּה"ג ז"ל נִרְאֵה שֶׁהוּא ז"ל סְבוּר דְּכָל
שֶׁהֵיבָמ' אִינוּ רוֹצֵה לְהַתִּיב' וּב"ד רוֹאִי שִׁיכְנִיס קְטָטָה לְתוֹךְ בֵּיתוֹ פְּאוֹת' שְׂאָמְרוּ ב"ד
קוֹרְאִין אוֹתוֹ וְנוֹתְנִין לוֹ עֲצָה אִם הוּא יָלֵד וְהִיא זְקֵנָ' כּוּ' וְלֹא תִכְנֹס קְטָט' כּוּ' שְׂאִם לֹא
קַבֵּל מֵהֶם כּוֹפִין אוֹתוֹ עַד שִׁיאֲמַר רוֹצֵה אֲנִי הָרִי כַּתֵּב הַרְשָׁפ"א ז"ל אֲלֵא שְׁדַבְּרִים אֵלָיו
אֵינָם בְּרוּרִי בְּעֵינֵי וְהַחַכְמִים יצ"ו הַשְּׂמִיטוּ דְּבַרִי הַרְשָׁפ"א ז"ל וְהֵינּוּ מִטְעָמ' דְּאָמְרוּ
דְּמַשְׂיִאִין עֲצָה אִינוּ כְּפִי' וְאִפִּי' לְמֵה שֶׁכַּתֵּב בְּשֵׁם בַּה"ג אֲפִשָׁר שְׂמָה שַׁכַּת' שְׂאִם לֹא קַבֵּל
מֵהֶם כּוֹפִין אוֹתוֹ הֵינּוּ בְּדִאֲיָכָא תְּרֵי טְעָמֵי שֶׁהֵיבָמָה אֵינָה רוֹצֵה וּמוֹרְדָת וּשְׁב"ד רוֹאִים
שִׁיכְנִיס קְטָטָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ דְּכָל חַד טְעָמָא בְּאַפִּיָּה נִפְשִׂיָּה הוּא הִיא אֵינָה רוֹצֵה בּוֹ אַעפ"י
שְׁלֵא יְהִיָּה קְטָטָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ אוֹ טְעָמָא שְׁלֵא יְהִיָּה קְטָטָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ אִפִּי' הִיא רוֹצֵה בּוֹ
בְּכָל חַד מְיַנְיָהוּ מַשְׂיִאִין לוֹ עֲצָה וְלֹא דְרָךְ כְּפִיָּה וּבְתַרְנִיָּהוּ בְּהַדִּי הַדִּי סְבָרִי ה"ג דְּכוֹפִין
אוֹתוֹ עַד שִׁיאֲמַר רוֹצֵה אֲנִי וְאִפ"ה כַּתֵּב הַרְשָׁפ"א שְׁדַבְּרִים אֵלָיו אֵינָם בְּרוּרִים בְּעֵינָיו וְכִמוֹ
שֶׁכַּתְּבִיתִי וְכֵן כַּתֵּב הָרֵא"ש ז"ל כָּלָל נ"ב שְׂאִם אִינוּ שׁוֹמְעֵי לַעֲצָ' ב"ד יַעֲשֶׂה מֵה שְׁלֵבוֹ
חַפְז': וְכֵן מֵה שֶׁהֵבִיאוּ הַחַכְמִים יצ"ו מִמַּהֲרִי"ק בְּסִימָן ק"ב שֶׁכַּתֵּב רַבּוֹ הַפּוֹסְקִים הָאוּמְרִים
דְּכוֹפִין בְּנִשְׁוִי אֲשֶׁה אַחֲרַת נִרְאָה כִּי רִיבּוּי הַפּוֹסְקִים הִיא מְאוֹתָם שְׁסוּבְרִים שְׁמֻצּוֹת חֲלִיצָה
קוֹדֶמֶת כִּי הַסּוּבְרִים מְצוֹת יְבוּם קוֹדֶמֶת אִין גַּם א' מֵהֶם שִׁיכְסְבֹר שִׁיכּוּפּוֹ לְחַלּוֹץ לְמִי
שֶׁנִּשְׁוִי אֲשֶׁה וַיֵּשׁ מִן הַסּוּבְרִים שְׁמֻצּוֹת חֲלִיצָה קוֹדֶמ' וְסוּבְרִים שְׁלֵא יְכּוּפּוּ לְמִי שֶׁנִּשְׁוִי
אֲשֶׁה וְכִמוֹ שֶׁהֵבִיא מַהֲרִי"ק תְּשׁוּב' צ"א מִמֵּה שֶׁהִשִּׁיב ה"ר יוֹסֵף כַּתֵּב וְעוֹד אֲנִי אוֹמֵר לְפִי
דְּבַרִי ר"ת וּר"י דְּאִפִּי' הֵיכֵם נִשְׁוִי אַחֲרַת אִין כּוֹפִין אוֹתוֹ לְחַלּוֹץ א"כ כָּל מִי שְׁסוּב' כּוֹפִין
הוֹלֵךְ לְשִׁיטַת מְצוֹת חֲלִיצָה קוֹדֶמֶת וּמֵה שֶׁכַּתֵּב כִּי רַבּוֹ הַפּוֹסְקִים שְׁכּוּפִין בְּנִשְׁוִי אֲשֶׁה הֵינּוּ
שְׂהֵם רַבִּים מְאוֹתָם שְׁסוּבְרִים שְׂאִין כּוֹפִין אֲבָל כּוֹלֵם הֵם עַל סְבָרַת מְצוֹת חֲלִיצָה קוֹדֶמֶת
וְהַסּוּבְרִים מְצוֹת יְבוּם קוֹדֶמ' הֵם כָּל הַגְּאוּנִים וְרוֹב גְּדוּלֵי הַפּוֹסְקִים הָרֵאשׁוֹנִים וְהַרִיב"ש
ז"ל כַּתֵּב סִי' תַק"ט הָרִי"ף וְהַרְמַב"ם וְכָל הָאֲחֵרוֹנִים פְּסָקוּ דְּמְצוֹת יְבוּם קוֹדֶמֶת וְהוּא
הַפְּסָק הַנִּכּוֹן עַכ"ל וְאִין שׁוּם א' מְסַבְר' זוֹ שִׁיכְסְבֹר בְּנִשְׁוִי אֲשֶׁה שִׁיכּוּפּוֹ אוֹתוֹ לְחַלּוֹץ אִפִּי'
יְסוּבֹר שְׁמֻצּוֹת חֲלִיצָה קוֹדֶמ' דְּרָךְ עֲצָה פִּינּוֹן שֶׁהוּא נִשְׁוִי אֲשֶׁה וְהַסְמ"ג הֵבִיא דְּבַרִי רַב

דָּאָמַר אֵין כּוֹפִין וְכֵן רַב יְהוּדָה וְכַתּוּב דְּקָאֵי אַמְשָׁנָה אַחֲרוֹנָן דְּמַצְנוֹת חֲלִיצָה קוּדְמָא וְעַל מַה שְּׁכַתְּב רַש"י ו"ל דְּכוֹפִין נְמִי אַבְרָחָם בְּאַמְתְּלָא פְּמוֹ הַמְּוֹפָה שְׁחִין פְּתַב הוּא וְנִרְאָה דְּבִשְׁאָר אַמְתְּלָאוּ אֵין כּוֹפִין אוֹתוֹ לְחַלְוִין אִפִּי לְמִשְׁנָן אַחֲרוֹנָה דְּמַצְנוֹת חֲלִיצָה קוּדְמָת וְלֹא דְמִי לְמִוֹפָה שְׁחִין וְכוּ' וְעוֹד דְּאֵי פְּיִיפִינוּ לְחַלְוִין פְּשִׁיטָא דְּאֵין כּוֹתְבִין אַגְרָת מְרַד וְכוּ' מְכַל אֱלוֹ הַטְּעָמִים י"ל שְׁאֵין כּוֹפִין אוֹתוֹ לְחַלְוִין אֲלֵא מְטַעֵי וּמְדַכְּתַב דְּבִשְׁאָר אַמְתְּלָאוֹת אֵין כּוֹפִין נִרְאָה דְּאִפִּי בְּנִשְׁוֵי אִשָּׁה ס"ל דְּאֵין כּוֹפִין אַע"ג דְּסִבֵּר דְּמַצְנוֹת חֲלִיצָה קוּדְמָת כַּר"ת וְרַבִּינוּ חֲנִנְיָאֵל ו"ל וְאַח"כּ כָּל הַפּוֹסְקִים שְׁפָסְקוּ בְּנִשְׁוֵי אִשָּׁה שְׁכוֹפִין הוֹלְכִים לְשִׁיטַת מַצְנוֹת חֲלִיצָה קוּדְמָת וּמָהֵם ג"כ מְשִׁם תַּקְנַת ר"ג מ"ה אוֹתָם שְׁהֵם בְּמַלְכוּת שְׁיִישׁ סַכְנָא לְיִשְׂרָאֵל שְׁתֵּי גְּשִׁים וְכִמוֹ שְׁכַתְּב הָרַב נַר"ו גַּם טַעֲנַת דְּלֹא מְצִי לְמִיקָם בְּסִיפּוֹקִיָּהוּ אֵינָה בְּרוּרָה: הַפְּלֵל כִּי הִנֵּה לוֹ דִּין לְרַב הַנּוֹ' שְׁלֵא לְהַצְטַרֵּף בְּכַפְיָהּ וְנִרְאָ' לִי דְלִכְפִּי גֵט אוֹ חֲלִיצָה בְּעֵינֵי דִּינֵי דְרַב גְּוַבְרִיָּהוּ בְּפֶרֶט בְּדָבָר דְּאִיפָא פְּלוּגְתָּ אֵי כּוֹפִין אוֹ לֹא דְלִמָּאן דְּסִבֵּר דְּאֵין כּוֹפִין הוּי מְעוֹשָׁ' וּפְסוּל וּלְכַהֲ צָרִיף שְׁיִסְפִימוּ כָּל חֲכָמֵי עִיר א' לְכוּף אוֹ רֹבָם הַנִּיפְרָ כְּשֶׁהִמְיָעוּט אֵינוֹ נִחְשָׁב לְנִגְדָם אֲבָל אִם הִמְיָעוּט הוּא נִחְשָׁב וְנִיפְרָ כִּי נ"ד כִּי הָרַב נַר"ו הוּא גְּדוֹל בְּחֻקָּהּ אֵינוֹ רָאוּי לְחֲכָמֵי יצ"ו לְכוּף שְׁלֵא מְדַעְתּוֹ וּבִתְשׁוּבוֹ' לְהַרְשָׁב"א ו"ל שְׁהִבִּיא בְּבֵית יוֹסֵף סִי קַנ"ד כְּתוּב דְּטוֹעֵנָא אֵינוֹ יְכוֹל בְּעַנְיֹתֵינוּ אֵין בְּיַדְנוּ רָאָה מְכַרְחַת אִם כּוֹפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיא לְמִשְׁנָן אַחֲרוֹנָן אִם לֹא וְכוּ' עַד וּבְדַבְרֵי אֱלוֹ וְכִינְצָא בְּאֱלוֹ אֵין לְדִינָן אֲלֵא מַה שְּׁעֵינְיוּ רֹאוֹת וְהוּא שְׁיִהְיָ ב"ד חָשׁוּב וְרָאוּי לְסַמְוֵה עַל הַכְּרַעְתּוֹ עַכ"ל בְּעוֹנוֹתֵינוּ בְּדוֹרוֹ' הִלְלוּ גַּתְמַעְטוֹ הַבְּתֵי דִינִים הַחֲשׁוּבִים וְצָרִיף לְעַנְוֵן כְּפִיָּהּ כְּנֹפִיָּה חֲכָמִים כִּי הִיכִי דְלִמְטִיָּא לְכָל חַד שׁוּבָא מְפָשׁוּר' וּמְצָאֵתִי בְּתִשׁוּבָ' לְמוֹרִינוּ הָרַב כַּמְהַר"ר יוֹסֵף פֶּאֶסִי ו"ל שְׁהִבִּיא תִשׁוּבָ' הַרִיטְבָ"א עַל יָבֵם כַּהֵן שְׁקַבְלָה הִיבְמָה קִידוּשִׁין מֵאַחַר שְׁכַתְּב דִּין לִיבָם הִנֵּה שְׁאֵין כּוֹפִין לְחַלְוִין וּבִידוֹ לְעַנְוֵן עַכ"ל וְכַתְּב הָרַב הַנּוֹ' וְאִם בְּיָמֵי הָיוּ דִּינֵי אוֹתוֹ לְפָסֵק הַלְכָה אֲשֶׁר הִנֵּה לְבָם כְּפִתְחוֹ שְׁל אוֹל' כ"ש בְּזַמְנֵינוּ זֶה שְׁאֵין לְבַנְיָנוּ כְּמַחַט סְדָקִי דְלֹא בְּנֵי הַכְּרַעָה אֲנִי לְהַכְרִיעַ הַלְכָה כְּדַבְרֵי מִי כְּפִי זֶה הַשְׁוֹרֵשׁ רָאוּי לְבוֹא לְהוֹרוֹת בְּנִדוֹן שְׁלִפְנֵינוּ כְּמוֹ שְׁכַתְּבֵתִי לְעַנְוֵן כְּפִיָּה לְחַלְוִיצָה לֹא כְּפִינוּ מִשׁוּם חֲשֵׁשׁ חֲלִיצָה מְעוֹשָׁה וְאַף בְּאִשָּׁה שְׁאֵינָה רָאוּיָה לְיִלְד כְּזוֹ רָאוּי לְחוּשׁ לְדַבְרֵי הָאוּמְרִים דְּלֹא כְּפִינוּ אֲבָל לְעַנְוֵן מְמוֹן וְכוּ' עַכ"ל וְכֵן הָרַב כַּמְהַר"ר בְּנֵי אֲשָׁפְנָזִי ו"ל אֲשֶׁר הִנֵּה בְּיָמֵים הַהֵם בְּשִׂאלוֹנִיקֵי כְּתוּב עַל גְּדוֹן זֶה וְז"ל וְכַבֵּר יָדוּעַ לְמִי שְׁקָרָא בְּפוֹסְקִים ו"ל כְּוֹלָם שְׁאֵין שׁוּם פּוֹסֵק שְׁיִסְבֹּר לְכוּף בְּשׁוֹטִים לְחַלְוִין זֹלְתֵי רַש"י וְיִיחִיד הוּא בְּדָבָר הַנּוֹ' כִּי כָּל שְׁאָר חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל עֲמוּדֵי הַתּוֹרָה וְאֲשִׁוּתֵיהֶּ כְּוֹלָם הִסְפִּימוּ לְחַלְוִין עַל רַש"י בְּזֶה וְסִתְרוּ כָּל הַרְאִיּוֹת שְׁהִבִּיא כְּמוֹ שְׁכַתְּבוּ הַתּוֹסְפוֹת פ"ג שְׁל יְבָמוֹת וּבְכַתּוּבוֹת וְכָל הַחֲכָמֵי שְׁחִבְרוּ אֲרִיּוֹת שְׁכַתְּבוּר' כְּגוֹן הַרְמַב"ן וְהַרְשָׁב"א וְרַבִּינוּ יִשְׁעִיָּה וְהַרְא"ש וְהַר"ן כְּוֹלָם הִסְפִּימוּ בְּאוֹתָם הַסְתִּירוֹת שְׁל רַבּוֹתֵינוּ בְּעֵלֵי הַתּוֹסְפוֹת וְלֹא רָאִיתִי עַד עַתָּה בְּשׁוּם מְפָרֵשׁ שְׁיִטְרַח לְיִישָׁב אוֹתָם הַסְתִּירוֹת שְׁל רַבּוֹתֵינוּ בְּעֵלֵי הַתּוֹסְפוֹת וְא"כ מִי הוּא אֲשֶׁר יְמַלְאֵנוּ לְבוֹ לְעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂה וּלְכוּף וּלְחַלְוִין נִגְדָּ כָּל עֲמוּדֵי הַתּוֹרָ' קַמְאֵי וּבְתַרְאֵי וְלִימָא עֵילוֹנֵי כְּמָה רַב חִילִיָּה דְהַהוּ' גְּבַרָא דְעַבִּיד כִּיחִידָהּ כְּדַאִיתָא בִּיבָמוֹת רַחֲמָנָא לְיִצְלוֹן מֵהַאי דַּעַת עַכ"ל וְכֵן מְצָאֵתִי ג"כ לְרַב ה"ר לוי ה' חֲבִיב זֹלָה"ה פֶּסֶק אַרְוֵה עַל זֶה הַגְּדוֹן קָרָאוּ בְּאֵר שְׁבַע וְכַתְּב וְז"ל בְּדָבָר הַנּוֹ' כְּמוֹעַט לֹא הִיִּיתִי צָרִיף לְכַתּוּב כְּלָל כִּי הוּא פְּשׁוּט מֵאֵד שְׁאֵין כַּח בְּיַד חֲכָמֵי הַדוֹר לְהוֹרוֹת בְּנִדוֹן שְׁלִפְנֵינוּ שְׁכוֹפִין וְאַפִּי' הַחֲכָמֵי הַשְּׁלָמִים מְחַכְמֵי הָעִיר הַזֹּאת שְׁהוֹרוּ וּפְסָקוּ הַדִּין עִם הָאֱלֻמְנָה לְעַנְוֵן הַמְמוֹן וְשִׁתְּטוּל כָּל

פתופת' הם עצמם מודים שאין לכוף כלל על החליצה עכ"ל ובגדון זה היה היבם נשוי והיא לא הייתה ראויה לילד ואפי' הכי לא מלאם לבם לכוף וכן ראוי לחכמי' יצ"ו ביבם זה להתיר פסת יד נידוניים מעל היבם ולפייסו בממון עד מקום שיד היבמה מגעת ואם פוננתו לממון כמו שכתבו הם יתרצה ויתפייס פשידע שנתנה כל מה שבידה ולא תשאר עצונה כל נמיה והאל ית' יגן על בנות ישראל העגונות ויפתח להן שערי אורה אמן וכן הרב ה"ר ברוך ו' אליקים אשר היה בימים ההם בשאלוניקי כתב בגדון זה ונ"ל נער הייתי וגם זמנתי ולא ראיתי מי שהכריע בדבר זה כי נתלבטו בדבר תנאים ואמוראים וכל המפרשים האחרונים זה אומר בכה ומראה לו פנים וזה אומר בכה ומראה לו פנים לכן חכמי הדור הזה וגם אשר היו לפנינו לא רצו להכניס ראש בין ההרי' להכריע אם יבום קודם או חליצ' קודם וראיתי שאם היבם אומר שייב' ושהוא מכונן למצוה וכו' הרי שלא הכריעו בדב' לכוף לחלוץ ע"כ לשונו וכן הרב ר' מאיר בכה"ר שמעון לוי ונ"ל כתב על זה והאר"י ואני מקצר בלשונו כתב אלא בראותי חברות הראשונים הפוסקים וגם לאבותינו אשר היו לפנינו לא היה יכולת בידם לבוא אל תכליתם ולא מלאה לבם לעשות מעשה בא' מהדעות הללו ופחדו מאד לנפשו שמה הלכה כר"י שאומר שאין כופין כלל פדאיתא בתוספו' פרק אעפ"י ולכן מעולם לא רצו לעשות מעשה להכריח את היבם ולחלוץ ואפי' הייתה יבמה זמנה והיבם נשוי תרתי לריעותא וכו' וא"כ אם הראשונים וגאוני עולם נשאר הדבר בספק אצלם כ"ש אנחנו יתמי דיתמי איך ניגע לריק וכו' שהרי אפי' הגדולים הם לריק פחם מלהשיג אמיתת ושורש הדבר כ"ש אנחנו וכו' אלא הדר' הישר והטוב לפני כל איש מהמורי' הלכה שלא להכריח פדברי הגאונים הנ"ל כלל ובמנפלא ממנו אל ידרוש וכו' אבל ישאר הדבר בספק תלוי ועומד עד שיבא מורה צדק עכ"ל ונ"ד עדיף טפי לחליצה נאם המבי"ט: תשובה מב שמעתי טענות ר' דוד על הר"ה החכם מנחם וראיתי חתימ' ידו וטען ה"ר דוד על החכם שנמתן על פיו ועל ידו ת"ק לבנים ונתחייב החכם לפרעם והחכם טען שלא נמתן שום דבר על פיו וחיבתיו שבועה והלאה להחכם כמה"ר יוסף נר"ו וסדר החכם הטענות והצדיקו בכל טענותיו כמו שכתוב פאן באו לפנינו ב"ד ח"מ ר' דוד והחכם ה"ר מנחם בכה"ר שפתי לבית רופא ותבע ר' דוד לחכם הנז' שחייב לו ת"ק לבנים שנתחייב לו בכתב ידו שהוציא עליו וזה נוסחו מודה אני מנחם איך נתחייבתי לתת ליקר כ"ר דוד ת"ק לבנים בעד כ"ר אברהם ישראל בתנאי זה שיעשה כ"ר דוד כל השתדלותו מערעור מרדכי הנאמן של ארטא ממאתים פרחי' שטען כנגדו של אברהם ישראל והפרעון של ת"ק לבנים יהיה עד ט"ו ימים לחדש סיון הקוד' עליה' הטרוד מנחם בכ"ר שבתאי לבית רופא עכ"ל הפתק' והחכם ה"ר מנחם השיב שאינו חייב לו כלום בדין מחמש טענות הא' שלא נתחייב לו אלא בתנאי שיעשה כ"ר דוד כל השתדלותו להבטיח לר' אברהם ישראל מרדכי הנאמן של ארטא ממאתים פרחים שטען כנגדו של אברהם ישראל ור' דוד לא עשה השתדלותו וא"כ לא נתחייב לו כלום ה"ר מנחם ור' דוד טוען לא כי עשיתי השתדלותי באופן שלא נתפש הב' ה"ר מנחם אינו אלא ערב שפך הוא לשון הפתקא נתחייבתי לתת לר' דוד ת"ק לבני' בעד ר' אברהם שלשון זה הוא מבואר שהוא לשון ערבות ור' דוד לא נמתן הת"ק לבנים וא"כ ערב שלא בשעת מתן מעות בעיני קנן וכיון שלא נתחייב בקנן אינו כלו' ואפי' לפי דברי ר' דוד שטוען שעל ידו נתנם לנכרי עכ"ז הוא פטו' מפני שלא נתחייב

לו אלא בתנאי שיעשה כל השתדלותו והוי אסמכתא וערב באסמכתא אינו מתחייב ואעפ"י שר' דוד אומר שהוא הלוי המעות לחכם כדי לתתם להבאלה הפתב מכחישו שכת' נתחייבתי בעד פלוני ואם כדברי ר' דוד הנה לו לכתוב לוייתי מר' דוד הג' שאפ"י הנה ערב לחוד מאחר שכ"ר אברהם יש' אינו נמצא פה אינו יכול לתבוע את הערב פי שמא ר' אברהם ישר' פרעו וכ"ש אחר כמה שנים שכלי ספק אם הנה לו שום זכו' עליו לא הנה מניח מלתבועו בכל זה הזמן: הד' שאפ"י הנה ערב גמור ואפ"י הנה מלנה בשטר שלא פרעו אם הנה נמצא פה ר' אברהם ישר' ומודה אינו יכול לתבוע מהערב עד שיתבע לחייב תחלה ולא יוכל לגבות ממנו מפל הני טעמי אינו יכול לתבועו אפי' הנה ערב גמור: ועל פי הטענות האלו הוא פטור אף משבועה הה' שאפ"י אם הנה חוב גמור ובשטר מקנינים הנה פטור מפני שעברו עליו שמטה ושמטו' ושביעית משמטת בין ממון בין שבועה ואח' ששמענו כל הטענו' הנ"ל עיינו ונתנו ונשאנו בדבר ונראה לנו שטענות החכם ה"ר מנחם הם צודקות כמו שנבאר אם הטענה הראשונה היא טענה אמיתות שאפ"י אם הנה ביד ר' דוד שטר מקנינים אם הוא על תנאי צריך המוציא להביא ראיה בעדים שקיים התנאי וכל שלא הביא עדים אינו גובה כלו' והדבר פשוט שמאחר שהחיו' אינו אלא על תנאי היא נוכל לחייבו אם לא יביא הנה עדים שקיים התנאי הא איפא למיחש שמא לא קיימו ומסק' לא נחיי' את זה לא ממון ולא שבוע' וכן כתב הר"ן האומ' לחברו הרי אני נותן לה כה וכה ע"מ שתעשה דבר פלו' על המקבל להביא ראיה שקיים תנאו: והטענה הב' שהנה ערב שלא בשעת מתן מעות דבעי קנין וכיון שלא הנה קנין אינו חייב פלום גם זה דבר פשוט ואע"ב שר' דוד טוען שהי' בשעת מתן מעות עכ"ז הוא פטור מפני שלא נתערב אלא על תנאי והוי אסמכתא וערב באסמכתא אינו מתחייב טענה טובה היא זאת שפן כתב הרמב"ם ז"ל בפכ"ה ממלנה ולנה על הערב והקבלן שחייבו עצמם על תנאי אפי' שקנו מידו לא נשתעב' מפני שהיא אסמכתא' פגון שאמר תן לו ואני אתן לה אם יהיה כה וכה או אם לא יהיה שפל התולה שעבוד שאינו חייב באם יהיה או לא גמר והקנה קנין שלם ולפיכך לא נשתעבד ועל מה שטען ר' דוד שהוא נתן המעות לחכם כדי לתתם להבאלה והשיב החכם שהפתב מכחישו דברים נכונים ופשוטים הם: והטענה הג' שאפ"י אם הנה ערב גמור מאחר שר' אברהם ישר' אינו נמצא פה אינו יכול לתבוע את הערב גם טענ' זו פשיט' שהרי כ' הרמב"ם בפ"כ מה' מלנה ולנה מי שהנה ערב לחברו במלנה ע"פ ובא המלנה לתבוע את הערב והרי המלנה במדינת הים אומר הערב הביא ראיה שלא פרעה הלנה ואני אשלם לה עכ"ל והדבר ידוע שכתב ידו דין מלנה על פה יש לו לדעת הפוסקים שאנו סומכי' עליהם ובנדון דידן אפי' החולקים עליהם יודו דשאני הקא שהמלנה שחייב ר' אברהם ישר' אינה בכתב פלל והטענה הד' שאפ"י אם הנה ערב גמור והיתה בשטר מקניני' והנה נמצא פה כ"ר אברהם ישר' והנה מודה שלא פרעו אינו יכול לתבוע את הערב עד שיתבע מהלנה ולא יוכל לגבות ממנו משנה שלימה הוא בסוף בתרא ופסקוה הפוסקים והטענה הה' שאפ"י הנה חוב גמור ובשטר מקנינים הנה פטור מפני שעברה עליו שמטה ושמטו' ושביעית משמטת הוא ואעפ"י שבאותם הארצות לא נהגו להשמיט פספים פנין דמדינא שביעית משמטת מה לנו ולמנהגם ואינו נאמן לומר פרוזבול הנה לי ואבד מאחר שלא נהגו בכך וכמבואר בדברי הפוסקי' פלל העולה שחכם ה"ר מנחם פטור לגמרי אפי' משבועה דחייב אין כאן שבועה

אין פאן: יוסף קארו: ישׂראל בר' מאיר עד פאן צידוק פל טענותיו ועל הטענה הא' שהביא מהר"ן ז"ל שפכת שעל המקבל להביא ראיה שקיים תנאו לא דמי לתנאי זה והוא הרגיש שלא היתה ראיה ולא הביא פשלום דברי הר"ן ז"ל ולא תחלתן והעלים ולא כתב אי זה מקומן ואני בקשתי ומצאתי ואחזתי פ' מי שאחזו שכתב ולפי זה משמע דקאומר לחבירו הרי אני נותן לך כך וכך ע"מ שתעשה דבר פלו' על המקבל להביא ראיה שקיים תנאו אבל אמר ע"מ שלא תעשה על הנותן להביא ראיה שביטל תנאו עכ"ל וקאי אתנאי דמתני' הרי' זה גיטי' ע"מ שתתני לי מאת' זו או ע"מ שתתני לי אצטלית דהווי תנאים פי א"א לקיימן אלא בידיעת המתנה ואם מכחיש המתנה שלא קיימה צריך להביא ראיה המקבל וכן תנאי אם פאתי וע"מ שתניקי את בני ושתשמישי את אבא וכו' הווי תנאים בדברים ידועים שא"א לקיימם בינו לבין עצמו להכי צריך להבי' ראיה אבל התנאי שאפשי' לקיימו בינו לבין עצמו או בתנאי שאין מי שמכחי' אותו הוא נאמן שקיימו ולא חלק הר"ן ז"ל אלא בין שתעשה או שלא תעשה דבע"מ שתעשה צריך להביא ראיה ובלא תעשה אין צריך הוא להביא ראיה אלא הנותן אבל ה"ה דאפי' בע"מ שתעשה אם הוא דבר שאינו מצוי לעשות בגלוי נשבע שעשה ונפטר פי ה"ג שהתנה שיעשה פל השתדלותו מערעור מרדכי וכו' הרי האמינו שיעשה פל השתדלותו כשילך שם שידע שבינו לבין מרדכי הוא שיעשה השתדלותו כשילך שם פי זה ההשתדלות הוא בדברים שידבר למרדכי דבר פיוס או דברים שיפיס דעתו מלתבוע עוד אות' תביע' והוא נאמן לומר הרי עשיתי פל השתדלותו אעפ"י שחזר אח"כ מרדכי לתבוע מן היהודי וכיוצא בזה חלק מהרי"ק ז"ל שורש י' על שמעון שאמר ליצקב השתדל וכו' וכל מה שתוציא אפרע שחייב לפרוע פל מה שישבע מדלא התנה עמו בעדים וכל דהאי ידע והאי לא ידע נשבע ההוא דידע פכתוב במרדכי וה"נ בהשתדלות האי ידע והאי לא ידע ונשבע שעשה השתדלותו וישלם לו מה שנתחיי' דמה לי ידע ולא ידע בהוצאה ומה לי בתנאי פי היכי דנשבע התם מי שידע נשבע הקא מי שידע וכ"ש שאינו פתוב שיעשה פל השתדלותו להצילו אלא מערעור הטענה הב' שהוא ערב שלא בשעת מתן מעו' ומיד הרגיש שהיה בשעת מתן מעות לדברי ר' דוד והיה חייב אלא דכתב שהיה אסמכת' ולא היא דכל היכא דלא גזים ובדוד לא הוי אסמכתא דאיכא תרתי לטיבותא כמו שכתב הרא"ש ז"ל פלל ע"ב והמרדכי פ' המקבל בשם רבי מאי ז"ל דהוי דומי' דאם אוביר ולא אעביד אשלם במיטבא וה"נ הוי בידו ולא גזים דת"ק לפנים שנתחייב לתת לו טען ר' דוד פי הם ת"ק שנתן על פיו שנתחייב ליתנם לו ומה שהשיב החכם ה"ר מנחם שהכתב מכחישו אין דבריו נכונים פי מה הכחשה יש במה שכתב שנתחייב לתת לר' דוד ת"ק לבני' במה שאו' ר' דוד פי אותם הת"ק הם אותם שנתן על פיו הרי אינו פתובאלא שנתחייב לתת לו ת"ק ור' דוד אומר שהם הת"ק שנתן לידו או על פיו ואין פאן הכחשה פלל וכ"ש שלא הנפיר לישנא דאי דכל דאי הוי אסמכת' אלא שנתחייב לתת בתנאי השתדלותו והרי הרמב"ם ז"ל ריש פ' י"א מהלכות מכירה פכתב אם יתקיי' תנאי זה אם לא יתקיי' דהוי אסמכתא נאפי' נתקיים לא קנה שזו אסמכתא היא וכו' פיצד המוכר וכו' ע"מ שילך לירושלים וכו' הרי קנה שילך וכו' אבל אם התנה אם ילך וכו' לא קנה וכן הביא לשונו בח"מ סי' ר"ז והכ' לא כתב אם יעשה פל השתדלותו אלא בתנאי שיעשה ועל הטענה הג' שמאחר שר' אברהם ישר' אינו פה אינו יכול לתבוע את הערב פי אולי פרעו הלנה שהוא ר'

אברהם וגם הטענה הד' שאפ'י ה'יה נמצא פה לא ה'יה יכול לתפוע מן הערב עד שי'תבע מן הל'נה פדתנו במתני' סוף ג' בבי אין ג'דון דומה לרא'יה דהכא ליכא ערב פלל דהא שניהם מודי' כי ר' דוד לא התנה עם ר' אברהם ולא דבר עמו והח' ה"ר מנחם הוא ש'נכנ' בתגר זה וכתב שי'פרע הת"ק לבנים לר' דוד בעד ר' אברהם פי ר' דוד ה'יה בא עם הבאלה לבקש את ר' אברה' והודיעו פדי שי'תחבא ולא יתפוש אותו הבאלה וא"כ הר' מנחם הוא הל'נה והערב פי לא נתחייב ר' אברהם בשום דבר לר' דוד פדי שי'פנס החכם ה"ר מנחם ערב בעדו אלא הוא נתחייב בעדו להצילו ומסתמא קבל הוא הת"ק לבנים ממנו קודם שנתחייב וא"כ אינו יכול לטעון שמא פרע לו פי גם ש'היה ר' דוד תובע את ר' אברהם לא ה'יה חייב לו שום דבר בדין תורה וכתב שהמל'נה ש'חייב ר' אברהם אינה בכתב פלל ואני אומר לא בכתב ולא בע"פ פי הוא לא נתחייב שום דבר ולא דייבר עם ר' דוד פלל וגם אינו חייב ר' אברה' הנז' לפרוע שום דבר לחכם הנז' אם יפרע עתה אם לא אמר לו ר' אברהם שי'תחייב בעדו כמו שפכת הרמב"ם ז"ל פכ"ו שאם עמד ברשות עצמו ונעשה לו ערב או קבלן וכו' אין הל'נה חייב לשלם לו כלום אלא שאינו חושב שלא נתחיי' הוא בכתב עליו עד שקבל הת"ק לבני' ממנו הפלל פי נראה לי כמו שפסקתי קודם ש'חיי' שבועה החכם ה"ר מנחם שלא פרע ר' דוד על פיו שום דבר או יפרע לו אחר שי'שבע ר' דוד שעשה כל ההשתדלות ועל טענת הה' דשמטה הצדיקו ג"כ וכתב שאעפ"י שבאותם הארצות לא נהגו להשמיט פספים פיון דמדינא שביעית משמטת מה לנו ולמנהגם וכבר ראה הוא התנצלו' הרא"ש ז"ל פלל ס"ד שכתב על שמטת ז' שאיני מתעורר לבטל מנהגם אומר אני פיון שפשט המנהג שלא להשמיט והכל יודעים זה ה"ל פאלו התנה בכי' המל'נה ע"מ שלא תשמיטנו בשביעי' עכ"ל וא"כ לא ה'יה לו לכתן' בדבר פשוט מה לו ולמנהגם דכיון בפשט מנהג' דאותם הארצו' הוי פאלו התנה כמו שכתב הרא"ש ז"ל ולא תועיל לחכם כר' מנח' יצ"ו גם טענה זו וה'יה מן הראוי לפי מדותיו הטובו' להחזיר חוב שעבר עליו שביעית פדי שתהא רוח חכמים נוחה הימנו פדתנו במתני' שלהי שביעית ומפלל הן אתה שומע לאו גם לא ה'יה ראוי שתהא רוח החכמים המצדיקין אותו בטענה זו נוחה הימנו והחכם כהר' ישראל נר"ו שחת' בפסק לא הנה ליה למשכונ'יה נפשיה אאתרני פי יחתור להשיב ולא יוכל נאם המבי"ט: שאלה מג ראובן ושמעון היו שותפין ונתנו בפ'ס מעו' שנה בשנה ובא ראובן ונתן ללוי אלף פרחים והתנה עמו שימפור לו סחורותיו ויתן לו מאתים פרחים רינוח על שנה אחת ואמר לו שמעון תן לי חלק מזה הרינוח והשיב לו ראובן אני נתתי ללוי אלף פרחים ואתה לא נתת דבר ונתפשו שיקח ראובן שמונים פרחים מן המאתים בשביל מעותיו והמאה ועשרים פרחים יהיה לשניהם ואחר שפלה זמן שותפותם חלקו הרינוח של השותפות שביניהם וגם הרינוח של המאה ועשרים פרחים ועתה אחר גמר שנים תובע שמעון מראובן כי השמונים פרחים שלקח הוא ה'יה מגיע לו ג"כ פי יש בו צד רבית.

עוד ראובן ושמעון מכרו בהקפה כמו שלש מאות פרחים סחורות ונתפשו שניהם ששמעון יגבה המעו' הנז' מן הב"ח וראובן יתעסק בשאר עסקי השותפות ושמעון ה'יה גובה וה'יה מביא לראובן מה שגבה וה'יה מניח המעות שה'יה גובה בכיס א' ברשות ראובן ובפניו וה'יתה הכיס ביד ראובן אחר שהשלים לגבות אמר פי הוא הוציא מכל מה שגבה שהיו שלש מאות פרחים מאה ועשרים פרחים ושהשאר הניח בפ'ס וראובן אומר כל

מה שהנחת בפיס לא שלחתי בו יד ולא נמצא בפיס תשלום השלש מאות פרחים יורנו רבינו אם יתחייב שמעון לפרוע החסרון לראובן והוא ישבע שלא שלח בו יד וכיון שחסר נראה שהוא הוציא יותר ממאה ועשרים והחסרון יהיה עליו או לא: תשובה על ראשון ראשון השותפין אין בהם צד ריב' אעפ"י שיתנו ביניהם שיטול האחד לפי ממונו דדוקא במתעסק בממון חבירו איפא אבק ריבית אם לא יתנהגו כפי תקנת חז"ל פלגא באגרא ותלתא בהפסד או תנאי אחר שיהיה רינח המתעס' יותר על הפסדו והיינו משום דממון שביד המתעסק הוי פלגא מלזה ופלגא פקדון כמו שתקנו חכמי' כיון שהוא מתעסק לבדו בממון אבל בשותפין ששניהם מתעסקים ונושאים ונותנים המעות ליפא צד אבק רבית דלפעמים נותן הא' רינח יותר לחברו אפי' שהוא יש לו יותר ממון בשותפות לפי שהוא משתדל ובקי להרויח יותר ממנו והכל לפי התנאי וכמו שכתב הרמ"ב פ"ד בד"א בסתם אבל אם התנו שיטול בעל המאה שלש רביעים מן השכר ויטול בעל המאיתים רביע וכו' הרי אלו חולקים כפי מה שהשוו והשמיענו חידוש בזה שאפי' שהמעות שלו מועטין משל שותפו שיקח רינח יותר אם השוו בכך ואין בזה אונאה או תרעומ' והוא הדין או כל שכן אם התנו שבעלי המעות המרובים יקח לפי מעותיו פי בדין לוקח רינח יותר לפי מעותיו וכמו שכתב הרב ז"ל בסוף דין זה שכל תנאי שבממון קיים דמשמע בכל גוונא בין יתנו כן או באופן אחר וכמו שכתב ריש פ"ו שנים שהם נושאים ונותנים בשותפות ואפי' שהממון של א' מהן נקראת שותפות ואם פחתו או הותירו הרי הוא לאמצע ויש להתנות בשכר ובהפס' כל מה שירצו הרי שבעל המעות יכול להתנות שיקח הוא יותר מפני מעותיו או אם שניה' שמו בשותפו זה מנה וזה מאיתים יכולים להתנות שיטול כל א' לפי מעותיו ואפי' כשנשתתפו בסתם ולקחו שור לטביחה וטבחהו והיה נוט' כל א' מבשרו כפי מעותיו וכן אם פחתו או הותירו מחמת המטבע כשהמעות ששמו בשותפו היה קיים כמו שכתב הרב ז"ל שם השכר או ההפס' לפי המעות ובמשרי' סי' רכ"ו פתב נשתתפו לקנות ולחלוק כל א' נוטל לפי מעותיו וכתב הרי שאין צד אבק ריבית בשותפות ואפי' בסתם פי הני גוונאי: וא"כ בנדון דידן אין לשמעון שום טענה על ראובן בזה שלוקח שמונים פרחים יותר מפני מעותיו דאעפ"י שלא היה יכול להשתתף עם אחר שלא מדעתו הרי מחל ונתרצה כשהתנו ביניהם שיקח הוא שמוני' פרחי' יותר על מעותיו וכ"ש אחר זמן שחלקו כבר שמתלו זה לזה ולא נשאר להם שום טענ' אפי' שבע' השותפין אינם יכולים לתבוע זה מזה כיון שחלקו כבר ואפי' היה אי זה אבק רבית ביניהם מה שאינו כמו שכתבתי אחר שחלקו כבר הני שמעון מוציא מראובן ואין אבק רבית יוצא בדיינים ולפום קישט' דמלתא אין כאן שום חשש רבית.

גם מה שטוען שלא לקח מפל מה שגבה פי אם מאה ועשרים והשאר הניח אותו בפיס ביד ראובן אם אינו יודע בודאי שהניח בפיס מאה ושמוני' שהם תשלום השלש מאות עם המאה ועשרי' אלא שאומר שהשאר הניח בפיס יכול ראובן לטעון אולי לא שמת כל המאה ושמונים ואעפ"י שגבית כל השלש מאות נאבדו ממך או נגבנו קצתם וישבע ראובן שלא מצא מאה ושמוני' בפיס ומה שיקח על הממון אבל אם יטעון שמעון שכל מה שהניח בפיס בחשבון הניחו יודע בודאי שהגיע סכומם למאה ושמונים ישבע על זה וגם ראובן ישבע שלא מצא בפיס פי אם מה שאמר שמצא חסר והחסרון יהיה על השותפות ואם כבר חלקו השותפות ולא תבעו שבעת השותפין זה מזה אין יכול לחזן'

שמעון לתבוע מראובן שבועה שלא נגע בפנים אפשר שנגנב או נאבד משם ולא לקחם
ראובן ולא פשע בהם ואין זה אלא חשד שחושד על שותפו והרי הוא שבועת שותפים
וכיון שפבר חלקו אינו יכול לחזור לתבוע שישבע בטענות ספק וכמו שכתבו המפרשים
והרמב"ם ז"ל פ"ט מהלכות שותפים המבי"ט: שאלה מד על מה שאירע בדמשק
שהוציאו את היהודים מן הבתים אשר היו אצל מרגז שלהם סביב ועמדו כמה זמן
ריקניות ואח"כ קם א' מבעלי הבתים ונתפטר עם השופט שיניחם להחזיק בבתים ונתן
משלו על כל הבתים סך מעות ותובע לכל א' מבעלי בתים שיפרעו חלקם וקצת' אומרי'
שאיןם רוצי' ליכנס עוד בביתם שהם יראים שמא יעלילו עליהם אלא שרוצים למפור
בעד שימצאו וקצתם טועני' כי קודם הפשרה נכנס הוא בביתו ואחרי' ג"כ נכנסו ולא
דברו להם מאומה וא"כ מה שנתן הנה בחנם ואחרים טועני' כי השופט הנה מתרצה בתצי
ממה שנתן הוא אלא מפני שנגנס הוא בבית קודם החמירו עליו והוצרך לתת מה שנתן
ושהכל הנה שלא מדעתם כי מי אמר לו שיוציא המעות על בתיהם יורנו רבינו אי זו
דרך ישכון אור: תשובה לכאורה נראה דהוי כמי שפורע חובו של חבירו שלא מדעתו
דאמרי' בגמרא דהוי מבריח ארי מנכסי חבירו דפטור ואפ"ה נ"ל דלא הוי מבריח ארי
אם קודם שנתפטר הוא עם השופט לא הנה להם רשות כלל להכנס בבתים ועתה יש
להם רשות חייבי' לפרוע מה שנהנו וכמו שהביא בני"י פ' הפונס בשם הרא"ש ז"ל דלא
דמי שהוא דהתם למבריח ארי כו' דכיון דיצא הבית מחזקת ישראל ובא ליד הגוי אין
מצוי שיחזור ליד ישראל בלא דמים וזה הוציא מיד הגוי נוטל מה שהנהנו וכן דעת
הר"מ מקוצי בס' המצות שלו ע"כ ובנ"ד נמי הרי יצאו הבתים מחזקת בעליהם לענין
שלא היו יכולין לדור בהם אלא למוכר' לנכרים מפני שהיו סביב המרגז וזה שנתפטר
עם השופט הוציאם מיד הנכרים שיוכלו לדור בהם וכן הביא שם ובתו' מתשובת רבי
גרשון ז"ל דנכרי אנס שאנס ביתו של ישראל ובא ישראל אחר ולקחו ממנו שלא יחזיר
לבעלים בחנם אלא יתן מה שהנהנו ונ"ד נמי אנסו הבתים שלא ידורו בהם היהודים ובא
א' מהם ונתפטר נוטל מה שפרע כפי חלק כל א' ונ"ד עדיף דהוי כמו שותפין בהיזק
שבא על בתיהם בבת א' על סבה א' שהיו סבי' המרגז ואם הנה להם איזה תיקון הנה
ג"כ בבת א' וכולם חייבים לפרוע כפי ערך שווי' הבתים ואם יתברר שהעלילו על זה
המפטר קודם מפני שנגנס בבית בלא רשות יטילו עליו ב"ד קצת כפי מה שיראה להם
שיקחו ממנו על זה והשאר יפרעו לפי ערך שווי' הבתים ואם יש מי שאינו רוצה ליכנס
עוד בבית אלא שרוצה למוכר' לנכרים אינו חייב לפרוע שהרי אינו נהנה ושלום על כל
בתי ישראל מבי"ט: שאלה מה יורה מורה צדק שותפו של הב"ה במעשה בראשית על
דבר ראובן שנתחייב בשעת שדוכיו וז"ל בס"ט ובשעת ברכה נגמרו שדוכין מראובן עם
לאה ונתחייב ראובן הנז' לזון ולפרנ' את שמעון בן המשודכת הנז' משעת החנופה עד
שישא אשה שמעון הנז' ב"ה בכל חזוקי סופר ובשטר אחר כ' בפנינו עדים ח"מ הודו
מרת רחל ואישה ראובן הודא' גמור' שחייבי' חוב גמור לבחור שמעון בן לאה אשתו
מנוחת' פבד וכו' עוד נתחייב ראובן הנז' לזון ולפרנס ולהלביש לבחור הנז' כל זמן הנז'
כפי כבודו והספקה שיתנו לבחור הנז' הן מעט הן הרבה נתחייב הבחור הנז' ליתנה
בדו וממנה יקח לו חלוקים ומנעלים המספיק ומהשאר יקח לו ספרים ללמוד בהם וכל
זמן ששטר זה כו' בכל חזוקי סופ' כו': ועתה יש ימי' אשר לא זן ולא פרנס ראובן הנז'

את שמעון הנז' ותובע שמעון מאת ראובן שימתן לו דמי מזונותיו ודמי פרנסתו הן מהזמן שעבר הן מהזמן שיבא עד שישא אשה משלם בכל מקום שהוא וראובן משיב תבא לביתי ואזונה או אתן לה מזונות כפי ברכת הבית יורה האדון הדין עם מי: תשובה תנן בכתובות פ' הנושא את האשה ופסק' עמו שיזון את בתה ה' שנים חייב וכו' נשאת לאחר ופסקה עמו וכו' חייב לא יאמר הא' לכשתבוא אצלי אזונה אלא מוליך לה מזונותיה למקום שאמה וכן לא יאמרו שניהם הרי אנו זנין אותה כא' אלא א' זנה וא' נותן לה דמי מזונות ניסת בעל נותן מזונות והן נותנים לה דמי מזונות ובגמ' זאת אומרת בת אצל האם לא שגא גדולה ולא שגא קטנה וכתבו הפוסקי' דין המשנה כפשטה אלא שכתבו קצתם כפי' על הא' שמוליך מזונותיה למקום שאמה שם מזונות משלם ולא לפי ברכת הבית ובשם ר"ת ז"ל הביא במרדכי שכתב שאינו נותן אלא לפי ברכת הבית ושכרי' ברוך ז"ל דחה ראיתו ונ"ל שלא כתבו המפרשים ז"ל מזונות משלם אלא כשנשאת אמה לאחר ובתה היא עמה או נתגרש' מן האח' משום דבת אצל אמה לעולם וכדתנן מוליך מזונותיה למקום שאמה או כשנשא' שהיא אצל בעלה וכן כתבו כל הפוסקים אצל אמה דמשמע דמשום שהיא אצל אמה נותנין לה מזונות משלם אבל אם מתה האם אין נותנין לה שניהם דמי מזונות משלם אלא ב' מזונות הא' לפי ברכת הבית דדוקא כשהיא אצל האם או אצל הבעל נותנין דמי מזונות משלם משום דבת אצל אמה וכדתנן כשנשא' לאחר א' זנה דהיינו מי שנשוי עמה וא' נותן דמי מזונות דמשמ' לזה שנשוי עמה וכן בנישואין הראשונים זן אותה בעלה בביתו עם אמה ואם תרצה לצאת מעם אמה כשהיא גדולה פשו' שלא יתן לה אלא לפי ברכת הבית דאינו נותן מזונות שלמים אלא משום אמה או משום בעלה אם נשאת א"כ ה"ה אם מתה האם פיון שהיא יכולה לשבת עם אח' מהם אינה יכולה לומר שינתנו לה שניהם דמי מזונות משלם אלא תשב עם מי שתרצה והאחר יתן לה מזונות משלם כמו שכתב הרמ"ה ז"ל שאינו יכול לומר תבוא ותשב עמי שהרי יש לה עם מי תשב וגם הוא אינה יכולה לומר איני רוצה לשבת עם שום א' מהם ונתנו לי מזונות משלם אלא תשב עם א' מהם והב' יתן מזונות משלם ואם לא תרצה שניהם יתפשו ויתנו בין שניהם ב' מזונות הא' לפי ברכת הבית והא' מזון שלם וכן כשמתה תחת בעלה ראשון או שנתגרשה ומתה אם לא תרצה לשבת בבית בעל אמה לא יתן לה אלא לפי ברכת הבית דכיון שאין לה אם או תשב עמו או לא תקח פי אם מזונות לפי ברכת הבית דליכא ה"כ טעמא הבת אצל אמה כד"א: וכתב בח"מ סימ' קי"ד ואם גרשה גם הב' ושניהם חייבים במזונותיה וכל א' אומר אני און אותה ולא אתן דמים כתב הרמ"ה שהדבר תלוי בה שתבחר איזה מהם שתרצה שיזון אותם ע"כ קשה לי למה כתב שתבחר דמשמע שאם לא תרצה לבחור שאין לה מזונות משלם הרי היא עם אמה שנתגרשה ובת אצל האם ואינה רוצה לבחור ושניהם יהיו חייבים מזונות משלם וחספיתי על דברי הרמ"ה ז"ל ומצאתי בפסקי הרא"ש ז"ל שכתב ז"ל ה' דאמר' במתני' א' זנה וא' נותן לה דמי מזונות אם מתה האם או גרשה בעלה השני שניהם חייבים לזונה ואם פל א' מהם אומ' אני זנה עמי ואיני רוצה ליתן דמים כתב ה"ר מאיר הלוי ז"ל אצל מי רוצה להיות פן מסתבר עכ"ל וכדי שלא יקשה פאן מה שהקשיתי על דבריו שהביא בח"מ אני מפרש דבריו פאן דכשאומ' ואם פל א' מהם אומר אני זנה עמי וכו' כתב הרמ"ה שהדבר תלוי בה דלא קאי אלא אמאי דכתב לעיל אם מתה האם דבמתה או

גירש' פתב דשניהם חייבים לזונה סתם דמשמע פשגירשה מזונות שלמים וכשמתה אם כל אחד מהם אומר אני זנה וכו' הדבר תלוי בה וכו' דמשמע שהא' זנה בביתו ואם לא תרצה לשבת עם שום א' מהם בין שניהם יתנו ב' מזונות הא' לפי ברפת הבי' כמו שכתבתי למעלה וצ"ל כי בח"מ ג"כ השמיט הסופר אם מתה האם שהרי מפסקי אביו ז"ל העתיק לשון זה ואינו מוכן באופן אחר ובב"י לא הרגיש בלשון זה גם כי הוא רגיל לפרש דברי רבינו יעקב ומגיה בהם לפעמי' וכתב דחסר בפסקים שבידינו הא דכתב ואם היה וכו' והיה לו לכתוב ג"כ שחסר פאן מה שכתוב בפסקים אם מתה האם ודין דהתירש נמי אאם מתה קאי יצא לנו מפל זה דכשאין לה אם אינו חייב הראשון לתת לה אלא כפי ברפת הבית אם אינו רוצה לשבת עמו ואם נשאת לשני והתנה עמו ומתה תבחר היא עם מי רוצה ותשב בביתו דהיינו לפי ברפת הבית והאחר יתן לה מזונות משלם ואם אינה רוצה לשבת עם שום אחד מהם בין שניהם יתנו לה ב' מזונות הא' כפי ברפת הבית ויהיה הריוח לשניהם וכמו שכתב בחרשת שאין בה דעת לבחור דקאי אמתה אמה שנינו אותה לפסקים דהיינו כברפת הבית שניהם הא' כשאינה חרשת שיודעה לבחור אם לא תרצה לבחור יתנו לה בין שניהם ב' מזונות הא' לפי ברפת הבית כדפי' ואם פן בנ"ד דמתה האם אפי' המפרשי' ז"ל שכתב' מזון משלם יודו לר"ת שלא יתן אלא לפי ברפת הבית אפי' היתה בת וכ"ש הקא שהוא בן ולא אמרי' ביה הבן אצל האם כשהוא כבר גדול מז' שני' והוי כאלמנה שלא רצתה לשבת עם היורשים כשאין לה טענה מפני שהיא ילדה וכו' שאין נותנין אלא לפי ברפת הבית דאע"ג דבאלמנה לא התנה אלא לזונה בביתו שפך פתב לה את תהא יתבא בביתי וכו' כמו שכתב הרא"ש דמה אינו נותן לה אלא לפי ברפת הבית הקא נמי לא נתחייב אלא לזונה בביתו עם אמה וכו' כיון שלא פ' כל זמן שאת עמי חייב לזונה מזונות משלם מפני כשגרשה שהרי היא עם אמה ואית לה טענה למזונות משלם מפני שעומדת עם אמה כי היכי דאית לאלמנה טענה דהיא ילדה והם ילדי' וכי היכי דלית לה האי טענה אין לה אלא לפי ברפת הבית ה"נ הבת כי לית לה טענה שישבת עם אמה שפכר מתה אין לה אלא לפי ברפת הבית וכ"ש הקא שהוא בן כנז' והרא"ש ז"ל כתב ובאלמנה נמי כי אתיא בטענ' נותנין לה מזונות משלם וכ"ש זו שעיקר תנאי אינו אלא בבית אמה ע"כ דמשמ' דמ"ה נותן מזונות משלם משו' שהי' בבית אמה הא אם מתה לא יתן אלא כפי ברפת הבית כד"א ובנ"ד בשטר השידוכין לא נתחייב אלא על דעת שהיה נושא אמו ויזון אותו בביתו גם בשטר השני פכר היה בביתו ונתחייב לזונו כמו שהיה זן אותו מקודם וכן עשה כפיה שנים ועתה אם אינו רוצה להיות בביתו אינו חייב אלא כפי ברפת הבית או יוליך לו פת ופרפרת בכל יום ומצאתי פ' א' לכתובות ישן וכתב על מתניתין דלא יאמר הא' כלו' אם היתה אמה עמי הייתי זן אותה אבל פיון שיצאה מביתי אין אני חושש עליה אלא חייב להוליה מזונות לבית בעל אמה השני שחוב גדול מוטל עליו וחיוב לפרוע אותו וגם אין יכול להפריד בין האם והבת כלו' שתשלי' הבת בביתו אותן ה' שנים לפי שדרך הבת לעמוד עם האם כדי שתרגיל אותה בצניעו' הרי אנו זנין אותה כא' כלו' שנשלח לה פת אפוי ותבשיל מבןשל אם תרצה לקבלו תאכל שאין לי מעות שאמן אפי' כפי ברפת הבית אלא נותן לה דמי מזונות משלם דכיון שלא פ' לה בפ' בודאי נתפון ע"כ משמע דמוליה מזונות למקום אמה דוקא הוא שאין יכול להפריד בין האם והבת ואם אין לה אם שמתה יוליך לה מזונות למקום שהיא עומדת

דְּהִינּוּ פֶת וְתִבְשִׁיל דְּהוּי פְּחוֹת מִבְּרַפְת הַבַּיִת כְּדָכְתַּב שְׁאִין לוֹ מְעוֹת שְׁאֲתָן אִפִּי לְפִי בְּרַפְת הַבַּיִת וּבְפִי הַמְשָׁנָה לְהַרְמַב"ם ז"ל כְּתַב וְכֵן לֹא יֵאמְרוּ שְׁנִיָּהֶם הָרִי אָנוּ וְזִנִּין אוֹתָהּ כֹּא אֶלֶּא א' זָנָה וּא' נוֹתָן לָהּ דְּמִי מְזוֹנוֹת פִּי שְׁפָל אֶחָד יֵאמֵר אֲנִי אֲתָן לָהּ פֶת וּפְרַפְרַת שְׁאֵם עוֹשִׂים כֵּן תַּפְסִיד הַבַּת שְׁהָרִי אֵינָה יְכוּל לְאַכּוֹל הַכֹּל אֶלֶּא א' זָכָה וּא' נוֹתָן לָהּ דְּמִי מְזוֹנוֹ וְלֹא פִי אֵינָה מֵהֶם יְזוֹן אוֹת' וְהַנְּרָא' שְׁיַעֲשׂוּ פְּשָׁרָה בִּינֵיהֶם עַל זֶה עַכ"ל וְנִרְאֶה לְפִי זֶה דְּפִי דְּמִתְנִי הֵכִי לֹא יֵאמֵר הָא' לְכַשְׁתַּבֵּא וְכו' אֶלֶּא מוֹלִיף מְזוֹנוֹתֵי לְמִקְוֹ' שְׁאֲמָה שְׁמוֹלִיף לָהּ פֶת וּפְרַפְרָ' עַד תִּשְׁלֹוּ ה' שָׁנָה כְּדָאֵמ' בְּיָרוּש' ה' שָׁנִים הִרְאִישׁוֹנוֹת בֵּין בִּינְקָר בֵּין בְּזוּל וְכו' וּבַעַל שְׁנֵי יְזוֹן אוֹתָהּ ה' שָׁנִים אַחַר תִּשְׁלֹוּם חֲמִשָּׁה שָׁל רֵאשׁוֹן וּלְפִי שְׁלֹא יֵאמְרוּ שְׁנִיָּהֶם נִיָּתָן לָהּ כָּל א' פֶת וּפְרַפְרַת בְּכָל יוֹם שְׁהָרִי אֵינָה יְכוּלָה לְאַכּוֹל הַכֹּל אֶלֶּא א' זָנָה כְּלוֹ' בְּפֶת וּבְפְרַפְרַת וּא' נוֹתָן דְּמִי מְזוֹנוֹת וְלֹא פִי הַמְשָׁנָה מִי זָנָה וּמִי יִתֵּן דְּמִי מְזוֹנוֹת דְּהוּי מְצִי לְמִתְנֵי הִרְאִישׁוֹן זָנָה כְּלוֹ' בְּפֶת וּפְרַפְרַת תִּשְׁלֹוּם ה' שָׁנִים וְהִב' יִתֵּן לָהּ דְּמִי מְזוֹנוֹ אִם יִרְצֶה לִיָּתֵן עִתָּה מִפְּנֵי שֶׁהֵן בְּזוּל אוֹ יִמְתִּין עַד סוֹף חֲמִשָּׁה שָׁנִים שָׁל א' וְיִזוֹן אוֹתָהּ הוּא אַח"כ בְּבֵיתוֹ אוֹ א' זָנָה זֶה שֶׁהוּא בְּבֵיתוֹ עִתָּה עִם אֲמָה וְהִרְאִישׁוֹן יִתֵּן דְּמִי מְזוֹנוֹת וְכִיּוֹן שְׁלֹא פִי הַמְשָׁנָה וְלֹא הַרְמַב"ם ז"ל כְּתַב שְׁיַעֲשׂוּ פְּשָׁרָה עַל זֶה וְהוּא שְׁיִזוֹנוּ אוֹתָהּ לְפָרְקִים זֶה שֶׁבֶת וְזֶה שֶׁבֶת כְּמוֹ שְׁכַתֵּב הַרמ"ה עַל הַחֲרָשֶׁת אוֹ א' יְזוֹן שֶׁבֶת וְהֵאָחֵר יִתֵּן לָהּ דְּמִי מְזוֹנוֹת וְשֶׁבֶת אַחַר בְּהַפְּסָה: שְׁאֵלָה מוֹ צְנוּאָה שְׁכַתוּב בָּהּ שְׁצִנָּה וְאָמַר שֶׁהַבַּיִת פְּנִימִי יְדוּעַ לוֹ בְּחֲצָרוֹ שְׁדָר בּוֹ הַיּוֹם ר' פְּלוֹ' הִיא נוֹתָן בְּמִתְנָה גְמוּר' לְדוֹדָתוֹ פְּלוֹ' אֲשֶׁת הַח' פְּלוֹ' וְתִזְכָּה בְּבֵית הַנּוֹ' הִיא וְכָל זֶרְעָהּ וְאִם ח"ו תַּפְטֹר וְלֹא תִשְׁאַר מִמֶּנָּה זָרַע יִהְיֶה הַמִּתְנָה הַנּוֹ' אַחֲרֵי מַעֲכָשׁוֹ לְבָנָיו שָׁל פְּלוֹ' דוֹדוֹ ע"כ וְצִנָּה עוֹד מִחֲמַת מִית' וְאִם שְׁפָל הַבַּיִת הִידוּעִי לוֹ פֶה צֶפֶת תּוֹב"ב עִם תִּשְׁמִישֵׁיהָ וְכָל זְכוּתֵיהֶם וְהַחֲצָר חוּץ מִן הַבַּיִת הַנּוֹ' שְׁנוֹתָן לְדוֹדָתוֹ הַנּוֹ' יִהְיֶה בְּמִתְנֵי גְמוּר' לְנַעַר פְּלוֹ' כֵּן דוֹדוֹ הַנּוֹ' לְמַעֲלָה וְצִנָּה עוֹד שְׁיִזְכָּה בְּכָל הַבַּיִתִּים לְדִירוֹת דוֹדוֹ ר' פְּלוֹ' כָּל יְמֵי חַיָּו כו' חוּץ מִהַבַּיִת שְׁצִנָּה לְדוֹדָתוֹ הַנּוֹ' עִתָּה טוֹעֵנ' דוֹדָתוֹ שְׁיֵשׁ לָהּ זְכוּ' תִשְׁמִישׁ בְּאוֹתָהּ הַחֲצָר וּבְסִיסְטִירָנָה שְׁכַחֲצָר וּב"ה וְתַנּוּר וּבְבֵית שַׁעַר שָׁל הַבַּיִת הַנּוֹ' יוֹרִינוּ רַבִּינוּ אִם יֵשׁ לָהּ זְכוּת בְּדָבָרִים אֱלוֹ אוֹ לֹא: תִּשְׁוֹבָה תִּנּוּן פ' הַמוֹכֵר אֶת הַבַּיִת וְכו' לֹא אֶת הַבּוֹר וְלֹא אֶת הַדּוֹת וְכו' אַעֲפ"י שְׁכַתוּב לוֹ עֲנוּמָא וְרוּמָא וְכו' וְכִמוֹ שְׁכַתְבוּ כָּל הַמְּפָרְשִׁים ז"ל וְאִם בּוֹר וְדוֹת שְׁכַתוּכוֹ לֹא מְכַר כ"ש בּוֹר שֶׁהוּא בְּחֲצָר דְּדוֹנָא כְּשֶׁמְכַר חֲצָר מְכַר אֶת הַבּוֹר שֶׁתִּשְׁמִישׁ הַחֲצָר וְהַבּוֹר א' הוּא שְׁחֲצָר עֲשׂוּי לְכַבִּיסָה וּלְהַשְׁקוֹת וּלְפִי גְמָרִין עֲמָה א"נ לְפִי שְׁדָרָה הַחֲצָרוֹת לְהִיּוֹת לָהֵן בּוֹר מֵה שְׁאִין כֵּן בְּבִי כְּמוֹ שֶׁהִבִּיא הָרַב הַמַּגִּיד בְּשֵׁם הַרְשֵׁב"א וּבְשֵׁם הָרַב ו' מִיגַשׁ ז"ל פַּכ"ה וְכֵן אֵין לָהּ זְכוּת בְּשׁוּם דָּבָר שְׁכַחֲצָר כְּמוֹ תַנּוּר וּבֵית הַכֶּסֶף דְּבֵית לְחוּד מְכַר לוֹ וְלֹא שׁוּם דָּבָר חוּץ לְבֵית וְאֵין לוֹ שׁוּם תִּשְׁמִישׁ ג"כ בְּחֲצָר וְאִפִּי בְנוֹתָן דְּאָמְרֵי דְנוֹתָן בְּעֵין יָפָה הוּא נוֹתָן יוֹתֵר מִן הַמוֹכֵר הִינּוּ בְמָה שֶׁהוּא תוֹף הַבַּיִת וְכִמוֹ שְׁכַתֵּב הַרמַב"ם ז"ל שֵׁם פַּכ"ה בְּד"א בְּמוֹכֵר לְפִי שֶׁהִיא לוֹ לְפָרֵשׁ וְכו' אֲבָל הַנּוֹתָן מִתְנָה קָנָה אֶת כָּלוֹן וְכו' וְכַתֵּב הָרַב מ"מ וּפִי הָרַב ו' מִיגַשׁ ז"ל דְּלֹא אָמְרוּ נָתַן אֶת כָּלוֹן אֶלֶּא כָּלוֹן בּוֹר וְדוֹת וְכו' שֶׁהֵן בְּתוֹף הַשֵּׁד וְאֵינָן בְּכָלֵל הַמְּכִירָה אֲבָל מֵה שְׁאֵינּוּ בְּתוֹף הַבּוֹ' אוֹ בְּתוֹ' הַשְּׁעָה כו' כִּי הֵיכִי דְאֵינָן בְּכָלֵל הַמְּכִיר' אִף אֵינָן בְּכָלֵל הַמִּתְנָה וְלְדָבָרֵינוּ הַסְּפִי הַרְשֵׁב"א ז"ל עַכ"ל א"כ פְּשִׁטָּא דְאֵין לָהּ שׁוּם דָּבָר בְּחֲצָר דְּהִינּוּ חוּץ לְבֵית וְדָרָה לְבַד הוּא שְׁיֵשׁ לוֹ דָּרָה הַחֲצָר כו' עֲקִיבָא דְמוֹכֵר בּוֹר אוֹ דוֹת בְּלִבָּד אֵין הַלּוֹקֵת צְרִיף לְקַנּוֹ' לוֹ דָּרָה אֶלֶּא נִכְנָס לְתוֹף בֵּיתוֹ שָׁל מוֹכֵר עַד הַדוֹ'

וממלא כמו שכתב הרמב"ם ז"ל והיינו כר' עקיבא מטעמא דמוכר בעין יפה הוא מוכר והקא נמי מוכר בית יהיה לו דרף ליכנס בו ברחצא ואפי' היה יכול לפתוח פתח בכותל א' מן הבי' למקום אחר פינון שהיה לו פתח פתוח לרחצא יש לו דרף ליכנס בו אעפ"י שלא הזכיר לו דרף ומשמ' דוקא דרף שהיא פניסה ויציאה אבל לא שום תשמיש ברחצא וכמו שכתב בבור ובדות אלא נכנס לתוך ביתו של מוכר עד הדות וממלא דמשמע שאין לו אלא פניסה בב' עד הדות דוקא למלאות דוקא וכן במקור לו בית יהיה לו דרף ברחצא עד שיכנס לבית ולא שום תשמיש ברחצא ואפי' בנותן דהוי בעין יפה טפי ממוכר הרי כתבנו דעין יפה לא מהני אלא לתוך מה שהקנה לו לא למה שבחוץ.

ומה שכתוב בצונאה שהבית פנימי ידוע לו ברחצא שדר בו היום ר' פלו' הוא נותן אין ראיה מפאן כי כמו שפלו' היה דר בה והיה משתמש ברחצא ובב' הפסא ותנור ובור וכמו כן ישתמש זה כי לא הזכיר שפלו' היה דר בו אלא לסימן בעלמא להודיע אי זה בית היה נותן וכמו שכתב הבית הפנימי הידוע לו ברחצא ומפני שאפשר שיש בית אחר פנימי לגבי בית אחר שהוא מצד חוץ כתב הפנימי שדר בה היום פלו' להודיע בפ' אי זה בית היה נותן לה אבל לא למה שהיה משתמש בו פלו' הדר: ועוד כי גם פלו' שהיה דר בה אם היה לו תשמיש ברחצא או בתנור ובבית הפסא היה שעל תנאי פן שוכר הבית כמו מנהג השוכר בית שמתנה שיוכל להשתמש ברחצא ובמה שבתוכו אבל במי שנתנו לו בית סתם ברחצא פשיט' שאין לו שום דבר אם לא אמרו אלא בית סתם כנ"ד וגם בשכירו' אפי' היה מנהג על הסתם שישתמש ג"כ ברחצא דוקא שישמש וכיוצא בו אבל לא להשתמש מן הבור למלאות מים לשתות ולכבס כי שכירות הבית בעיר הזאת שנה רביע או חומש בשכירות עם המים יותר מבית אחר כמוהו בלא מים ולכן מתנים בפ' שיתן לו מים כדי סיפוקו או פד בכל יום אבל על הסתם אינו חייב לתת לו מים אפי' יש בור ברחצא כי לפעמים אין הבור מתמלא ואינו מספיק לבע"ה ומעשים בכל יום שאין אנחנו מחייבים למשפיר לתת מים לשוכ' אם לא התנה זולת פשהוא ידוע כי אותה הבית הוא דרף להשפירה עם מים בסף ידוע או קרוב לו וכל זה הוא בשכירות אע"ג דהוי פמכירה לימים שהיום או מחר יצא מן הבית אבל מי שנותן אעפ"י שנותן בעין יפה יותר ממוכר אין הבור שפחצא בכלל מתנת הבית אפי' הית' קודם מןשפירת לאחרים עם מים כדא' דבשכירות לא קפדי אינשי כמו במכירה ובמתנ' עולם: וגם מצד המנהג אין שום צד לשיהיה לה זכות בשום דבר חוץ מן הבית דאין בעיר הזאת שום מנהג ידוע בדברים אלו וכתב הרמב"ם ז"ל פכ"ו אין כל אלו הדברים וכיוצא בהם מענינים האמורים אלא במקום שאין שם מנהג ולא שמות ידועי' לכל דבר ודבר בפ"ע אבל במקו' שנהגו שהמוכר כף מוכר כף הרי זה מכור וסומכין על המנהג וכן מקו' שאין קורין בית אלא לבית לבדו או שקורין בית לבית וכל סביבותיו ולכל שעל גביו הולכין אחר לשון אנשי המקום וכן הדין במוכר חצר או שדה וכו' בפל הולכין אחר השמו' הערוכו' בפ' הפל וזה עיק' גדול בכל דברי משא ומתן הולכין אחר לשון בני אדם באותו המקו' ואחר המנהג אבל מקום שאין ידוע בו מנהג ולא שמות מיוחדים אלא יש קורין כף ויש קורין כף עושים כמו שפ' חכמים בפרקים אלו עכ"ל נראה כי המנהג שסומכים עליו הוא הערוף וידוע בפ' הפל כמו אם היה ידוע פאן בעי' הזאת שקורין בית לבית וכל סביבותיו וכל שעל גביו וכו' וזה אינו כי בעיר הזאת אין קורין בית אלא לבית לבד וכשמוכר אדם בית

א' פותבין לו שטר מְכַר שְׁקֵנָה בֵּית פֶּלּוּ' מִתְּהוֹמָא דְאַרְעָא וְעַד רוּם רְקִיעָא שְׁאֵם לֹא הָיוּ כּוֹתְבִים כִּי הָיָה נִרְאֶה כִּי לֹא מְכַר בּוֹר וְדו' אִם הָיוּ בָּהּ אוֹ הָיָה יְכוּל לְחַפּוֹר בָּהּ מִצַּד בֵּיתוֹ בּוֹר וְדוֹת וְגַם הָאֵוִיר שֶׁל הַבַּיִת לֹא הָיָה בְּכֻלּוֹ הַמְּכַר אִם לֹא הָיוּ כּוֹתְבִין כִּי וְכַשֵּׁי שֶׁחָצַר בְּבֵית אוֹמֵר בְּפִי שְׁמוֹכֵר לוֹ הַחֲצֵ' אוֹ בֵּית שֶׁעַר וְכָל מֵה שְׁיֵשׁ בְּתוֹךְ הַחֲצַר מִזְכִּירִים בְּפִי בְּשִׁעַת הַמְּכַר וּבְשִׁטֵּר וּכ"ש כְּשֶׁמוֹכֵר בֵּית א' שְׁבַחְצַר וְנִשְׁאַרִים לוֹ בְּתִים וּבְחֲצַר שְׁצָרִיךְ לְפָרֵט לוֹ אִם נוֹתֵן לוֹ תְּשֻׁמִּי בְּחֲצַר אוֹ בְּתַנּוּר אִם יֵשׁ תַּנּוּר בְּחֲצַר וְאִם אֵינּוּ מְכַרְשׁ לֹא יִהְיֶה לוֹ כ"א פְּנִיסָה וַיִּצְיֵאָה בְּחֲצַר וּכ"ש כְּשֵׁי שֶׁ בּוֹר בְּחֲצַר שְׁאֵם מוֹכֵר לוֹ הַבַּיִת צִרִי' לְפָר' בְּתַנְאִי לְשִׁיכּוֹל לְמֵלֵא' מִיָּם מִן הַבּוֹר שְׁבַחְצַר וְאִם לֹא פִירְשׁ פְּשִׁיט' שְׁאִין לוֹ שׁוּם זְכוּת בְּמִים שְׁבַבּוֹר וְאִין בְּזֶה שׁוּם מְנַהֵג שְׁנֵאֵמֵר כִּי כְּשֶׁמוֹכֵר בֵּית בְּחֲצַר שְׁעַל סֶתֶם יִהְיֶה לוֹ תְּשֻׁמִּישׁ בְּחֲצַר אוֹ בְּדָבְרִי' שְׁבַתוֹךְ הַחֲצַר כִּי לֹא כָּל הַחֲצָרִי' שְׁוֹת יֵשׁ מֵהֶן קִטְנוֹת שְׁאִפְנִי' תְּשֻׁמִּישׁ אֵין בָּהֶם וַיֵּשׁ מֵהֶם שְׁיְכוּלִים לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם תְּשֻׁמִּישׁ עֲרֵאִי כְּפָרִיקַת עֲצִי' שֵׁם לְפִי שְׁעָה עַד שְׁיִכְנִיסֶם לְבֵית וְאִין לֶהֱן תַּנּוּר וְלֹא בּוֹר וְלִפְעָמִים אִפִּי' בֵּית הַפְּסָא אֵין כָּאֵן וַיֵּשׁ מֵהֶם שְׁיֵשׁ בְּהֶן בֵּית תְּשֻׁמִּישׁ בֵּית הַפְּסָא וְתַנּוּר וְרִנְבָּם אֵין לֶהֱן בּוֹר א"כ אִי אֵיפְשֵׁר שְׁיִהְיֶה שׁוּם מְנַהֵג שְׁאִין הַחֲצָרוֹ' שְׁוֹת בְּתְשֻׁמִּישִׁיָּהֶן וּבְמֵה שְׁבַתוֹכֵן וְלָכֵן צָרִיךְ הַקּוֹנֵה לְפָרֵשׁ כְּשֶׁקוֹנֵה בֵּית אִם יִהְיֶה לוֹ תְּשֻׁמִּישׁ בְּחֲצַר אוֹ בְּדָבְרִים שְׁבַתוֹכוֹ וּבְלֵא תַנְאִי אֵין לוֹ חוּץ לְבֵית שׁוּם דְּבַר וְאִפְנִי' בְּמִתְנָה דְּנִיחְתָּנָה בְּעֵין יָפָה יוֹמֵר מְמַכְרִיהָ דְּהִיתְרוֹן הוּא בְּתוֹךְ הַבַּיִת כְּמוֹ שְׁפָתוֹב לְמַעְלָה וְאִפְנִי' הָיוּ קִצַּת בְּנֵי אָדָם בְּעֵיר הַזֹּאת קוֹרִים לְבֵית וּלְתְשֻׁמִּישׁ שְׁבַבִּית בְּחֲצַר בֵּית סֶתֶם מֵה שְׁאֵינּוּ כֵּן אֵינּוּ נִקְרָא זֶה מְנַהֵג לְשֵׁלֵא יִצְטָרֵךְ לְפָרֵשׁ כֵּינּוּן שְׁאִין הַמְּנַהֵג יְדוּעַ וְעָרוֹף בְּפִי כָּל וְכְמוֹ שְׁכַתֵּב הַרְמַב"ם אֶבֶל מִקוֹ' שְׁאִין יְדוּעַ וְכו' אֶלֵא יֵשׁ קוֹרִין כִּי וַיֵּשׁ קוֹרִין כִּי עוֹשִׂים כְּמוֹ שְׁפִי' חֲכָמִים שֵׁנֵר' שְׁאִפְנִי' הָיָה קִצַּת קוֹרִין כֵּן אִם לֹא הָיוּ עָרוֹף בְּפִי כָּל יְכוּל חֲבִירוֹ לֹאֵר אֲנִי לֹא הַבְּנָתִי לְשׁוֹן זֶה כְּמוֹ שְׁאֵתָה מְכִין אוֹ אֵינִי קוֹרֵא שֵׁם בֵּית אֶלֵא לְבֵית לְבַדּוֹ וְלֹא לְשׁוּם דְּבַר חוּצָה אֶלֵא כ"ש כִּי בְּעֵיר הַזֹּאת אֵין שׁוּם מְנַהֵג בְּאֵלוֹ הַדְּבָרִים וְכוֹתְבִים בְּשִׁטְרוֹת בְּפִי' כָּל דְּבַר וְדָבַר שֶׁהוּא מוֹכֵר בְּבֵית וּבְחֲצַר וּכְשֶׁאֵינָם כּוֹתְבִים יִהְיֶה הַפֶּל גִּידוֹן כְּדִין תּוֹרָה וְהָרֵאוּ לִי פֶסֶק שֶׁל ה"ר יוֹסֵף קָארוֹ יצ"ו שֶׁהָיָה מְזַפֵּה לְמַקְבֵּל כְּכֹל הַדְּבָרִים שְׁבַחְצַר בְּלִי שׁוּם טַעַם וְלֹא הַזְכִּיר אִם כְּדִין אִם כְּמִנְהֵג וְהַחֲכָמִים קִצַּת תְּלִמִידֵיו מְחַזְקִים דְּבָרֵיו בְּמַעְלָה וּכְבוֹד רַבָּם בְּלִי מִשְׁעָן אֶלֵא שְׁסַמְכוּ וְנִתְלוּ בְּאֵילָן גָּדוֹל וְהוּא אֵין לוֹ עַל מֵה לְתַלוֹת וְעַל מֵה לְסַמּוֹךְ לֹא כְּדִין וְלֹא כְּמִנְהֵג כְּמוֹ שְׁכַתְבִּיתִי וְה' יָאִיר עֵינַיִנוּ בְּמֵאוֹר תּוֹרָתוֹ נְאֻם הַמְּבִיט וְעוֹבְדָא דִּק' גְּוִלְפִי וְהוּא ק"כ דְּאִמְרֵי' דְּנוֹתֵן בְּעֵין יָפָה הוּא נוֹתֵן הֵינּוּ מְטַעֲמָא דְּאִמְרֵי' לְעֵיל דְּבַמֵּה שֶׁהוּא בְּתוֹךְ הַבַּיִת הוּא דְּאִמְרֵי' הוּא נוֹתֵן בְּעֵין יָפָה וְכו' לֹא לְמֵה שְׁבַחּוּץ וּכ"ש לְמֵה שְׁכַתֵּב הַרִיטְב"א ז"ל דְּדוֹקָא בִּק"כ וְלֹא בְּיוֹמֵר כְּמוֹ שֶׁהֵבִיא בִּנ"י ס"פ הַמוֹכֵר פִּירוֹת וְאַחַר שְׁכַתְבִּיתִי פֶּסֶק דִּין זֶה רָאָה מְקַבֵּל הַמְּתַנָּה שְׁלֵא הָיָה לוֹ שׁוּם סְמִיכוֹ בְּפֶסֶק שְׁבִידוֹ בְּלֵא רָאָה מֵהַחֲכָם הַנּוֹ' וְתְלִמִידֵיו חִקֵּר בְּקוֹנֵי' הַסּוֹפֵר שְׁכַתֵּב הַצְּנוּאָה וְהַעֲתִיקָם מִשֵּׁם וְנִמְצָ' כְּתוֹב שֵׁם וְהַבַּיִת הַגָּדוֹל עִם תְּשֻׁמִּישׁ' וְהַחֲצַר וְהַבַּיִת אַחֲרָת וְכו' נוֹתֵן לוֹ שְׁיָדוֹר בָּהּ ר' שְׁמוּאֵל וְכו' וּמִלַּת הַגָּדוֹל הֵיטָה מְטוֹשְׁטִישַׁת בְּקוֹנֵט' הַנּוֹ' וְהוֹשִׁיב ג' ת"ח בְּמִקוֹם ב"ד וְקָרָאוּ בְּמִקוֹם הַגָּדוֹל הַנּוֹ' וּפִירְשׁוּ וְהַבַּיִת הַנּוֹ' עִם תְּשֻׁמִּישׁ' נִתּוֹן לוֹ וְהַחֲצֵ' וְהַבַּיִת וְכו' שְׁיָדוֹר בָּהּ ר' שְׁמוּאֵל שֶׁהִי נֵר' שֶׁהֵבִי' הַנּוֹ' לְמַעְלָה שֶׁהִי מֵה שְׁנָתֵן לְדוֹדָתוֹ שֶׁהֵיטָה הַמְּתַנָּ' עִם תְּשֻׁמִּישֵׁי הַבַּיִת כְּלוּמ' מֵה שְׁבַחְצַר וּמִפְּנֵי שֶׁהוֹקְשָׁה לְהֵם מִלַּת נוֹתֵן לוֹ שֶׁהָיָה צָרִיךְ לֹאֵר נוֹתֵן לָהּ שְׁחִזוֹר לְדוֹדָתוֹ הַכְּתוּבָה לְמַעְלָה בְּמִתְנָה הַגִּיהוּ

לָהּ בְּמָקוֹם לֹא בַס' הַסּוֹפֵר כִּי אֵלּוּ ב' מְלוֹת נֹתֵן לֹא הָיוּ כְּתוּבוֹ אֲצֵל עִם תְּשֻׁמֵי שִׁיבָה וְעַל
נֹתֵן לֹא הָיָה כְּתוּב וְהִתְצַר וְהִבִּית כּו' בֵּינֵי שִׁיטֵי וְלֹא נִתְּנוּ אֶל לְבָב לְהִבִּין כִּי מָה שֶׁהוּא
כְּתוּב בֵּינֵי שִׁיטֵי עַל תִּיבַת א' קוּד' יִקְרָאוּ מָה שֶׁכְּתוּב בֵּינֵי שִׁיטֵי וְנִתְּחוּרוּ אַח"כּ לְתִיבָה שִׁיבָה
לְמִטָּה מִבֵּינֵי שִׁיטֵי וְא"כּ אִפִּי לְדַעְתָּם לֹא הָיָה מְחֻסָּר נֹתֵן לֹא עִם תְּשֻׁמֵי שִׁיבָה וְטֵעוֹת א'
גֹּוֹרֵר טֵעוֹת אַחֵר אַח"כּ כְּשֶׁהוֹדִיעוּ לִי הָעֵנִין הוֹשְׁבֵתִי חֲכָמִים עַל זֶה וְרָאוּ בִפִּי שֶׁהָיָה כְּתוּב
וְהִבִּי הַגְּדוֹל כִּי הֵה"א הָיְתָה נִיפְרָה וְהִגִּימָל ג"כ אֵלָּא שֶׁהָיְתָה גְּדוֹלָה בְּטֻשְׁטוּשׁ וְאֲצֵל הִגִּימָל
הָיָה מְקוֹם לְדָלֶת אֵלָּא שֶׁלֹּא הָיְתָה נִיפְרָת צוּרֵת דָּלֶת מְחַמַּת טֻשְׁטוּשׁ הִדְיוּ וְאֵח' מְקוֹם הַדָּלֶת
הָיָה נָא"ו א' נִיפְרָת וְעַל נָא"ו נִקְוָה א' גְּסָה לְהוֹרוֹ עַל הַלְמָד שֶׁל גְּדוֹל כִּי הָיָה הַגְּדוֹל
בְּסוֹף הַשׁוֹר' וְלֹא הָיָה מְקוֹם לְלַמֵּד וְכַתְּבֵתִי עַל זֶה מַעֲשֵׂה ב"ד שֶׁמָּה שֶׁנִּכְתַּב שָׁם הָיָה
הַגְּדוֹל וְלֹא הֵנּוּ כְּמוֹ שֶׁכְּתָבוּ הֵם וְהָיָה הָעֵנִין מְקוֹשֵׁר חוּזֵר לְמַט' לְמָה שֶׁהָיָה נֹתֵן לֹא
שְׂמוּאֵל לְדוֹר בּוֹ כֹּל יָמֵי חַיָּיו וְאַחֲרָיו לִיתּוֹ פְּלוֹ וְלִמָּה שֶׁהָיוּ מְפָרְשִׁים הֵם אַעֲפ"י שֶׁהָיָה
כְּתוּב בִּפִּי הֵנּוּ וְהָיָה כְּתוּב לָהּ לֹא הָיָה הַלְשׁוֹן שֶׁל הַצְּנוּאָה מוּכָן כִּי מָה שֶׁהָיָה נֹתֵן לֹא
שְׂמוּאֵל וְלִיתּוֹם אַחֲרָיו לֹא הָיָה מְבֹנָאָר בְּשִׁטְר הַבֵּית הַגְּדוֹל שֶׁהוּא עֵיקַר הַבְּתִים וְשָׂאָר
הַבְּתִים הָיוּ וְכוּ' וְכִמָּה דְבָרִים מְגֻמְגָמִים הָיָה בְּשִׁטְר בִּפִּי פִּירוּשִׁים וְלָזֶה שֶׁלַּחֲתִי אֲזַ הַחֲכָם
ה"ר מֹשֶׁה בֶּן הַחֲכָם הַשְּׁלֵם ה"ר שְׁלֵמָה אֶלְקָבִיץ הַלּוֹי יצ"ו שִׁירָאָה לָהֶם הַקּוּנְטֵר' וְכִמָּה
שִׁטְעוֹ וְכִי מִהַתְלַמְּדֵי חֲכָמִים הוֹדוּ וְלֹא בּוֹשׁוּ שֶׁהֶאֱמַת הָיָה כֶּף וְאָמְרוּ שֶׁהֵם לֹא רָאוּ אֵלָּא
שֶׁהָיָה בְּעַל הָאִשָּׁה מְקַבְּלַת הַמַּתְנָה וְהֶאֱחָה' הַג' שֶׁנִּשְׁפַּל וְהוּא הַרְד"ע הֵם שֶׁקְרָאוּ לָהֶם בְּקוּנָה
וְכַתְּבוּ הֵם וְחַתְמוּ אֲזַ מִסֵּר לָהֶם הַקּוּנָה שִׁירָאָה אוֹתוֹ לַחֲכ' הַר"ד וְלַחֲכ' בְּעַל הָאִשָּׁה וְנִתְּיָחַד
בְּרִשׁוֹתוֹ וְכִשְׁהִתְחַזְּרוּ לִיד הַחֲכָם ה"ר מֹשֶׁה הַלּוֹי הֵנּוּ מְצָא הוּא הִגִּימָל שֶׁל הַגְּדוֹל מְקוֹם
הַהִפְרָשׁ שֶׁבִּין הֵנּוּ וְהִגִּימָל יוֹתֵר אַרְוֶה כְּמַחֲזִיקָה בְּמָקוֹם הַטֻּשְׁטוּשׁ וְאָמְרוּ שֶׁאֲנַחְנוּ הֶאֱרַכְנוּ
רַגְל הַגִּימָל כְּדֵי שֶׁתִּרְאָה גִימָל וְלֹא נוֹן וְהוּא הַשִּׁיב לָהֶם כִּי הוּא יָדַע בְּנִדְאֵי כְּשֶׁמִּסֵּר לָהֶם
הַקּוּנָה שֶׁלֹּא הָיְתָה רַגְל הַגִּימָל כ"כ אַרְוֶה וּמִיָּדָם הָיְתָה זֹאת כִּי אֲנַחְנוּ קָרִינוּ אוֹתָהּ הַמְּלָה
הַגְּדוֹל שֶׁהָיְתָה נִיפְרָה הִגִּימָל כְּמוֹ שֶׁכְּתַבְתִּי לְמַעַלָּה וּמְקוֹם הַדָּלֶת וְהוּא עִם הַנִּקְוָה עֲלֵי
לְהוֹרוֹת עַל הַלְמָד וְכֵן כְּתַב בְּכַתִּיבַת יְדוֹ הַחֲכָם הַר"מ הַלּוֹי וְנִתְּנוּ בְּיָדֵנוּ כִּי מִיָּדָם הָיָה הַזִּיּוּף
הֵנּוּ מְלַבֵּד הַזִּיּוּף שֶׁל הֵה"א שֶׁכְּתָבוּ בְּמָקוֹם נָא"ו וְהִטְלֵתִי חֶרֶם בַּק"ק בֵּית יַעֲקֹב בְּיוֹם ד'
כ"ז לְמִסְפָּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל כָּל מִי שֶׁעָשָׂה זִיּוּף זֶה בְּמַל' הַגְּדוֹל וְהִגִּימָל כִּי חִלּוּף הֵה"א
בְּנָא"ו כְּבָר הוֹדוּ הֵם שֶׁעָשׂוּ וְאִפִּי הָיָה כְּתוּב כְּמוֹ שֶׁהֵם בָּדוּ לֹא הָיָה בְּדִין שֶׁיִּשְׁתַּמְשׁ
בְּסִיסְטִירְנָה וְכִמָּה שֶׁבְּחֻצָּה כִּי אֵינוּ נִשְׁמַע הַבִּי עִם תְּשֻׁמֵי שִׁיבָה אֵלָּא תְּשֻׁמֵי שִׁיבָה וְלֹא
מָה שֶׁבְּחֻצָּה חוּצָה לָהּ וְלֹא נִשְׂאָ לַחֲכ' הַר"י יצ"ו עַל מָה שֶׁיִּתְמַנֶּה וְכִי נִיִּים וְשָׂכִיב אִמְר'
וְתַלְמִידָיו אֵינָם כְּדָאִים לְחֻזַּק דְּבָרָיו אִם לֹא דַעְמוֹדוֹ מַעֲצָמָם וְא' מִהֶם טָעָה שֶׁהָיָה מְסַפֵּיק
לוֹמֵר עָלָיו מִי יָבֹא אַחֲרַי הַמְּלָךְ וְלֹא יֵאמֵר הַמְּלָךְ הַקְּדוֹשׁ כִּי גַם שָׂכִינוּ מוֹר' רַבָּה כְּמוֹר'
שְׂמִי כְּמוֹר' וְלֹא הַמְּוֹר' עֲצַמ' אֵלָּא טָפַל לוֹ כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב אֵת ה' אֱלֹהֵיךָ תִּירָא לְרַבּוֹת ת"ח
וּמְלָךְ יָכוֹל לְהֶאֱמַר עַל ת"ח מָאן מַלְכֵי רַבְּנָן וְקְדוֹשׁ לֹא יֵאמֵר אֵלָּא עַל רַבֵּינוּ הַקְּדוֹשׁ שֶׁלֹּא
הַנִּיחַ יְדוֹ תַּחַת אַבְנֵטוֹ אֲבָל מְלָךְ הַקְּדוֹשׁ לֹא נֵאמַר אֵלָּא עַל הַקַּב"ה וּבִיָּמִים הַנּוֹרָאִים וְהָיָה
רְאוּי שֶׁהוּא יַחֲוֵשׁ לְעֲצָמוֹ כְּשֶׁרָא' שֶׁשִׁבְּחוּהוּ יוֹתֵר מְדָאֵי שֶׁשָׁשׁ שֶׁנִּפְרָעֵי מִן הַמְּשַׁבְּחִים
בְּמַדַּת הַחֻנְף כֵּן נִפְרָעֵי מִן הַמְּשַׁבְּחִים וְכִמוֹ שֶׁאָמְרוּ כְּשֶׁם שֶׁנִּפְרָעֵים מִן הַעוֹבְדִים וְכוּ'
הַמְּבִי"ט: שְׁאֵלָה מִזְ נִקְר' נִקְרִיתִי פֶה בְּדַמְּשֵׁק בְּסוֹף שְׁנַת הַשְּׁכ"ה וּמְצָאתִי חִילּוּף בֵּין שְׁנֵי
הַחֲכָמִי הַמְּפֹרְסִים בְּעִיר עַל דְּבַר אִישׁ שֶׁנִּשְׂאָ אִשָּׁה וְהַכְּנִיס' לְחוּפָה וְכִי אֵלֶיהָ וּמְצָא לָהּ

דם בתוליה ופניו ממנו ואח"כ פירסה נדה וקזר ובא עלי וזלזל בדם בתולים והיא אומרת שהודיע לו שפירס נדה ג"כ ויש הכחש' ביניהם אם ידע הוא שהיתה נדה או לאו והיא טוענת' שתבר' טענת' ושיוציא' ויתן כתוב' כמו שאם היתה משמשתו נדה היתה יוצאת שלא בכתוב' כן הוא שמשמש עמה בנידות' יוציא ויתן כתובה וא' מן החכמים יצ"ו הנה מזכה אותה בטענת' ומצאתי לו סמך וסיוע ממה שכתב הריא"ז על מתני' דפ' המדיר מאכילתו שאינו מעוש' כו' וכן אם הוא ג"כ מאכיל' וכו' יוציא ויתן כתוב' וחלק עליו החכם הנותיק בר פלוגתיה והאריה בראיות כי אף שידע בנידות' יענישו' בגופו ובקמונו אף לא יכפוהו לגרש ואני אצדיק דין שניה' שידו זה לזה מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי דאיברא אם בא עליה בנידות' פעם או פעמים והתרוהו בעדים וקזר לבוא עליה יש לה לטעון שיוציא ויתן כתוב' דומיא דמשמשתו היא נדה דמשמע דרגילה לשמש בנידות' מדלא קתני שמששתו נידה וקתני נמי עובר' על דת אפוליהו ולא קתני עבר' על דת וכן בעי' עדים והתרא' בכל הני דתני במתני' וכדאמר בירושלמי וכמו שכתבו הפוסקי' ז"ל וכיון דבעי' התרא' משמע דכפע' א' שעבר' בלא התרא' לא הפסיד' דאם לא עבר' שום פעם למה הוא מתר' בה וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל פכ"ד מהלכ' אישות עברה בינו לבינה כו' והתרה בה כו' וקזרה ועברה כו' שאם תודה שעבר' אחר ההתרא' זו אין לה פלוג' ע"כ משמע דעברה קודם התרא' לא הפסיד' והתרא' בלא עבר' קודם לא שכיחא ואפ"ה נרא' שא' ראה בה שהיתה רוצ' לשמש עמו בנידות' או להאכילו דב' איסור והתר' בה ועבר' ושמששתו או האכילתו דמפסדת כתובתה אפילו בפעם אחת ונקט במתניתין עוברת ומשמששתו ומאכילתו א' אי כן ידע ושכיח שיתרה בה להפסידה כתובתה וכתוב בתשובות המימוני' סימן י"ו משמששתו נדה נמי לא בעינן להתרות בשעת עברה אלא כשהיא עוברת פעם אחת שוב מתרין בה העדים הנהרי' שלא שעבורי עוד ואם תעבורי עוד תפסיד כתובתיך ואם יש עדים שראוה ועברה תצא בלא כתובה אעפ"י שלא קזרו והתרו בה בשעת מעשה מידי דהנה אקינוי וכו' ע"כ דמשמע סתמא דמשמששתו דהוי פעם או פעמים ואינה מפסדת עד שתעבור אחר התרא' והרי"ף פסק דכופין אותו להוציא היכא דרגיל' בכך והיגו דרגילה פעמים רבות דבלאו הכי אין כופין אותו להוציא אפילו עברה אחר התרא' אלא אם ירצה לגרשה לא יתן לה כתובה כמו שכתב הרמב"ם ז"ל שם דאפילו בדבר מכוזר אין כופין אותו להוציא: והשתא גבי הבעל נמי אייתימא דכי היכי דמשמששתו תצא בלא כתובתה הכי נמי הוא שמש עמה שלא מדעתה יוציא ויתן כתובה היגו דומיא דידה בעדים והתרא' כדא' וא"כ בנ"ד אפילו ידע שהיתה נדה ובא עליה פינן שלא התרו בו אח"כ אפילו קזר ובא עליה בנדתה לא כפינן ליה להוציא ואפילו התרו בו אין כופין אותו להוציא דומיא דידה דאם לא רצה להוציאה כשמששתו נדה אפילו אחר התרא' אין כופין אותו כדאמר לעיל וא"כ אין שום צד לכופו אותו אם משמש עמה בנידותה שלא לדעתה אפילו אחר התרא' אלא א"כ הוא רגיל בכך כמו שפסק הרי"ף ז"ל גביה דידה ואפילו כשהוא רגיל שנתרא' שכופין היגו כשהוא אנוסה ממנו דאי שתקה היא נמי הויא משמששתו נדה והחכם שהיה מזכה אותה בטענתה הנה כשתברר היא שהיה רגיל בכך לאונס' והחכם החולק שכתב שלא יכפוהו הדין עמו מפני שלא היתה יכולה לברר לפי מה שטענו אף מה שכתב בהחלט שאין כופין אותו ככר יש צד בעלמא שלא כנ"ד שכופין אותו כמו שכתבנו וכל זה לפי מה שכתבתי למעלה בשם

הריא"ז ז"ל אבל אפשר דדוקא גבי דידה אמרינו תצא שלא בכחונה ככל הני מילי דעוברת על דת ולא אמרינו גבי דידה שיוציא ויתן פתובה אם יעבור על דת דהיא משועבדת לו ואם תעבור על דת בחד מהני מילי דתנו במתניתין יוצאה בלא פתובה והוא אינו משועבד לה שלא יעבור על דת אפילו בדברים דשייכי לה באוכל ומאכילה דבר אסור דמאכילתו שאינו מעושר ולא קוצה לה חלה דבדידה תלי' דהיא מתקנה צורכי הבית ומצות חלה אדידה רמיה והוא סומך עליה ומ"ה תצא בלא פתובה אם מאכילתו דבר אסור אבל היא אם תחוש שהוא מביא איזה מאכל אסור לא תאכל ממנו ותסמוך על כד הקמח שבבית ואם משמש עמה לאונסה אנוסה רחמנה פטרה ואינה יכולה לומר תתן לי פתובתי ותוציאני ונודרת ואינה מקיימת פדאמרינו בגמרא דבעוון נדרים בנים מתים ואמרינו בירושלמי נודרת ואינה מקיימת מה אית ליה בה יכיל למימר א"א באשה נדרנית שקוברת את בניה וכיון דטעמא משום בני אי הוא נודר ואינו מקיים מה אית לה ביה איהי לא מפקדה אפריה ורביה ונמצא לפי זה דאין שום צד לכוף את האישה אם הוא עובר על דת שיוציא ויתן פתובה ובהג"ה סוף הלכות אישות פתוב פתב מורי רבי' עובר על דת ואפילו מומר אין כופין אותו להוציא מדלא מנה רשע בהדייהו דכופין להוציא וטעמא דטב למיתב טן דו וכו' אם לא שעבר על דת שהוא כלפי דידה שעבר על חרם שהיא כלפי דידה כגון שלא להפותה ושלא להקניטה ע"כ ואפילו למה שכתב הריא"ז דיוציא ויתן פתובה היינו דשרי למקרייא עברינא כמו שפי' ר"ח אבל אין כופין בשוטים נמצא דלא פליגי אהדדי ריא"ז והגהה ומסקנא דמלתא דלית שום צד שייכופו לשום עובר כל דת גאם המבי"ט: שאלה מ"ח עוד ראיתי בכרף זו בתים פתוחות בפתחים וסלונות לגנות ופרדסים שלא הוקפו לדירה והם יותר מסאתים ויוציאים מן הבתים בשבת ומוציאים ומטלטלים בכולו ואיני רואה סמך להיתר זה שהרי הדין פשוט שאין מטלטלים בהם אלא בד' אמות וכן נראה לענין הוצאה מהבתים להם שהוא המוציא מרה"י לפרמלית שהרי פרמלית נחשבים גנות ופרדסים אלו לענין טלטול כיון שהם יותר מסאתים ולא הוקפו לדירה ואפ"ה נ"ל שיוכלו להוציא מן הפתחים ומן הסלונות למקומות אלו ויטלטלו בו תוך ד' אמות מן הפתח או מן הסלון שהרי דין אלו המקומות הוא לענין הוצאה והכנסה זריקה והושטה מרה"ה להם ומתם לרה"ה כמו מרה"י לרה"ה שהוא חייב דמחיצה היא אלא שמחוסרת דירין כר' יוחנן אלא שלענין טלטול עשאוה פרמלית וכתב בהגה"ה פי"ו דהתיר ר"ת בגינה יתרה מבית סאתים שלא הוקפה לדירה לטלטל מתוכה לחוץ הואיל אין רשות הרבים גמורה וכו' והרי גינה זו לענין דינא הניא רה"י מדאורייתא וחיוב המוציא לרה"ה פדאמרינו ואסור מדרבנן להוציא ממנה לפרמלית ואפ"ה התיר ר"ת להוציא ממנה לכרמלית כיון דחשבינן לה ככרמלית לענין טלטול וא"כ הוא הדין גמי דיהא מותר להוציא מן הבתים לגנה או מן הגנה להם כיון דעיקרם הם רה"י ודוקא טלטול לתוכה עשאוה ככרמלית לא שלא יוכלו להוציא מן הבתים לה וכ"ש הוא דהרי גנה זו משמשת שתי רשויות רה"י לענין הוצאה והכנסה והושטה וזריקה וכרמלית לענין טלטול חוץ לד' אמות ועיקר הגנות הוא רה"י והוא אסור להוציא ממנה לפרמלית ואפ"ה התיר ר"ת ז"ל ואין צריך לומר שיהי' מותר להוציא מן הבית שהוא רה"י לגנה שעיקרה היא רה"י פדאמרינו כי מה שעשאוה פרמלית היינו לענין טלטול בתוכה פדאמ' ואפילו למה שנראה מדברי הרמב"ם ז"ל שאסור להוציא ממנה לכרמלית

אחרת ודעת הרשב"א ז"ל נוטה לזה ג"כ שלא כסברת ר"ת אני אומר דדוקא ה"מ יחלקו עליו פ"ן שעיקרא היא רה"י אבל להוציא מן הבתים לגנה שעיקרא רה"י יודו שהוא מותר ולפי זה יכו' מי שיש לו פתח פתוח לגנה או לפרדס שלא הוקף לדירה והוא יותר מבית סאתים להוציא פליו ומאכליו ומשתהו אצל הפתח ולטלטל להשתמש בהם נגד הפתח ד' אמות ואפילו שאין בפתח אמה או שתיים יכול לטלטל בכל הד' אמות שאצל הפתח הן ואלכסונו כמו בר"ה ואם שכינו יש לו פתח שנכנס קצת תוך ד' אמות אלו יש לו ג"כ ד' אמות מביאין ואוכלים באמצע במקום שנכנסים קצת ד' אמות של זה לקצת ד' אמות של זה ואם היו ג' והאמצעי מובלע בבתים הוא מותר עמהם והם עמו וכמו שכתב הרב ז"ל: ובכלל אלו הפרדסים יש פרדס א' גדול אשר הוא מוקף מצד אחר בסביב מנותלי ל' או מ' בתים וכולם פתוחות לתוכו בחלונו' ושאר הקף הפרדס הוא מחומת העיר וכל שיהיה ה"מ לטלטל בכלולו אפילו שהוא גדול יותר מ' סאי' דהא אפילו שלא הוקף לדירה אם פרץ יותר מ' אמות ובגאם והקיפם לשם דירה מותר לטלטל בכלולה וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל פ"ו נכתב הרב בעל מ"מ שהיה בדעתו לעשו' ממנו בית דירה וכו' ואלו פנותלי אשר הם הקף ומחיצה לפרדס זו הוקפו לדירת הבתים ונחשבות הקף דירה גם לחוץ להן שהוא הפרדס אעפ"י שלא נעשו אלא מחיצה לתוך ולא לחוצה להן אפילו הכי פ"ן שגוף הכותלים נעשו ונבנו לשם דירה ומשמשים לדירה חשיבי מחיצות לדירה גם לחוצה להן וראיה מבוי סתום שבתים ונחצרות פתוחות לתוכו וה"מ מבוי זה כותליו ומחיצותיו הן פנותלי הבתים והנחצרות הפתוחות לו ולא נעשו אלו הכותלים אלא לתוך והוא הנחצר והבתים ואפ"ה נחשבות כמחיצות למבוי ובלחי או קורה מטלטלין בתוכו ועדיפי מפרץ יותר על עשר וגדר לשם דירה שתועיל פנונתו שמכנין לעשות ממנו בית דירה אעפ"י שלא עשאה עדיין וכ"ש את שהמחיצות כבר הן משמשות לדירה כי גם חוצה להן תחשבנה לדירה והרי פרצה זה שגדרה לשם דירה כשיעשה דירה וישלים פנונתו כשיבנה הדי' חוץ לקרפף או לפרדס ויפתח פתח בכותלו זה שפנה הרי הכותל זה אינו משמש לשם אלא לבית שחוץ לקרפף ואפ"ה נחשב לשם דירה וחוצה לה שהוא הקרפף וכן אם בנה הבית אצל כותל זה בפנים בקרפף הכותלים שבפנים הם כותל לקרפף אעפ"י שאינם משמשי' דירה אלא בפנים בבית נחשבים ג"כ כותל לחוצה להן והוא הקרפף ואם פן יש ראיה שפנותל שעושה לדירה לבית אף לחוצה לה נחשב לדירה מפרץ יתר על עשר וגדרה ומפנותל מבוי כדאמ' ולא תימא פנותלי מבוי היינו משום דהווי פחות מבית סאתים דלא בעי הקף לדירה דהא פל מבוי בין גדול בין קטן נחשב רה"י לטלטל בלחי או קורה וכתב הרמב"ם ז"ל פ"ז שלא היה לו צורת פתח כו' או רחב מאה אמה הרי זה מותר ואם הוא רחב ק' צריף שיהיה ארכו יותר ממאה דסתם מבוי ארכו יותר מרחבו והרי הוא יותר מבית סאתים וחשיבי פנותלי מבוי זה שהם פנותלי הבתים והנחצרות מוקפין לדירה אף לחוצה לו והוא המבוי גם חומת העיר נראה דנחשבין הקף לדירה שהרי יכולים לבנות בית אצל החומה ויהיו חומת העיר כותל לבית וזכר לדבר כי ביתה בקיר החומה וא"כ יכולים לטלטל בפרדס זה ואינם צריכים לשפוך רשות מן הגוי בעל הפרדס דאינו אוסר אלא במקום כשיש לו דירה כמו בחצר אבל עירוב צריכין לעשות כל הבתים שיש להם חלון לצאת ממנו וכשהוא זרוע יותר מבית סאתים אסור לטלטל בכלולו כמו שכתב ז"ל פ"ה ומותר להוציא מן חלון הבית כמו

שְׁפִתְבַּתִּי לְמַעַלָּה נָאִם הַמְבִּי"ט: שְׁאַלָּה מִטְּרַאוּבֵן שְׁנֹסַע עִם שְׁמֵעוֹן מְעִיר א' לְלַכֵּת לְאַרְצָךְ מִרְחֻקִים בְּחֶבְר' וְעָבְרוּ מֵעֶבֶר לַיָּם וְנִשְׁמַע עֲלֵיהֶם מִזֶּה כְּמָה שְׁנִים מִפִּי כְּתָבִים וְעֵדוּיוֹת אִיךָ נִטְבְּעוּ בֵּינֵם וְנִאָּבְדוּ זְכָרָם וְעוֹד הֵעִיד יְהוּדִי א' בַּב"ד וְקִבְּלוּ עֲדוּתוֹ וְזֶה נִוְסַח קִבְּלַת הָעֵדוּת בְּמוֹתָב תְּלַתָּא כְּחֵדָּא הַוִּינָא נְחָנָא בִּי דִינָא דְחִתִּימִין לְתַתָּא כִּד אַתָּא קְדַמְנָא פְּלוּנִי וְהֵעִיד בְּפִנְיֵנוּ אִיךָ בְּהִיוֹתוֹ בְּעִיר פְּלוּנִי בְּזִמְנָן פְּלוּנִי בְּבֵית פְּלוּנִי נִמְצָא שְׁמָה עִמּוֹ יְהוּדִי אֶחָד שְׁבָא מְאַרְצָךְ פְּלוּנִי וְשְׁאַלוּ לֹו עַל רַאוּבֵן חֲתָנֵנוּ שֶׁל פְּלוּנִי וְעַל שְׁוֹתְפֹו שְׁמֵעוֹן שְׁהִלְכוּ שְׁנִיָּהֶם וְהִשִּׁיב לֹו וְאָמְרוּ אִיךָ שְׁנִיָּהֶם נִטְבְּעוּ בְּסַפִּינָה א' וּמָתוּ וְעוֹד אָמַר לֹו שְׁגוּי אֶחָד שְׁהִיָּה בְּאוֹתָהּ סַפִּינָה עֲצָמָה סֹפֵר וְאָמַר לֹו מְסִיחַ ל"ת אִיךָ רַאוּבֵן וְשְׁוֹתְפֹו עִמּוֹ הֲנֵנּוּ הֵי עִמּוֹ בְּסַפִּינָה א' וְכָל הָאֲנָשִׁי שְׁבַתוּכֹו נִטְבְּעוּ בֵּינֵם וּמָתוּ וְלֹא נִיצְוֹל מִכְּוֹלָם כִּי אִם הוּא לְבַדּוֹ וְהוּא רָאָה כֹּל אֲנָשִׁי הַסַּפִּינָה מֵתִים עַל שְׁפַת הַיָּם וּבְכָלֵלָם רַאוּבֵן וְשְׁוֹתְפֹו וְרָאָה אוֹתָם מֵתִי עַל שְׁפַת הַיָּם וְיָדַע בָּם וְהִפְיָרָם וְהִיָּה זֶה בְּיוֹם פְּלוֹו מְשַׁנַּת פְּלוֹו וְכוּ' ע"כ וְלִמְדַנּוּ רַבִּינּוּ אוּר עֵינֵינוּ אִם נְשׁוֹתִיָּהּ שֶׁל רַאוּבֵן וְשְׁמֵעוֹן אֵלּוּ מִוֹתְרוֹו לִינְשָׂא לְכַתְּחַלְוֹ עַל פִּי הָעֵדוּת זֶה וְעַל פִּי הַקּוֹל אֲשֶׁר נִשְׁמַעוּ עֲלֵיהֶם כְּנֹז"ל וְשְׁכַרְךָ כְּפּוֹל מִן הַשְּׁמַיִם: תְּשׁוּבָה בְּעֵדוּת נְכָרִי זֶה צָרִיךְ לְבַרֵּר כְּמָה דְבָרִי הָא' אִם מָה שְׁהֵעִיד הִיְהוּדִי בְּשֵׁמוֹ שְׁאָמַר מַל"ת אִיךָ רַאוּבֵן וְשְׁוֹתְפֹו וְכוּ' נִטְבְּעוּ בֵּינֵם וּמָתוּ אִם הָעֵדוּת הוּא שְׁאָמַר הַגּוֹי דְבָרִים וּמִלּוֹת אֵלּוּ כְּמוֹ שְׁאָמְרָן הוּא בְּפִנְי ב"ד וְזֶהוּ שְׁקָרָא מַל"ת אוּ שְׁהוּא מְעִיד כִּי הַדְּבָרִים אֵלּוּ שְׁאָמַר אֲמָרָן מַל"ת כְּלוֹו שְׁהַקְדִּים דְבָרִים קוֹדֵם אוּ כִּינְצָא בְּדְבָרִים שְׁנִקְרָאִים מַל"ת שְׁאִם הוּא הָאוֹמֵר כִּי דְבָרִים הָאֵלּוּ שְׁאָמַר הֵיּוּ בַּמַּל"ת אִיפְשֵׁוּ שְׁנִרְאָה לֹו כִּי אֲנֹפֵן דִּיבּוּר הַגּוֹי הִיָּה מַל"ת וּלְפִי הָאֲמַת לֹא הִיָּה מַל"ת כִּי בְּכְמָה דְבָרִים נִחְלְקוּ הַפּוֹסְקִי אִם יִקְרָא מַל"ת אִם צָרִיךְ הַקְדָּמָו דְבָרִי קוֹדֵם כִּי פִּשְׁט דְבָרִי הַרַמ"בִּם ז"ל אוּ לֹא יִצְטָרֵךְ הַקְדָּמַת דְבָרִים אֲלָא בְּאֲמִירָו מֵת פְּלוֹו סְגִי וְכֵן אִם שְׁאַלוּ מִן הַגּוֹי קוֹדֵם אִיזָה דְבָר וְעַל זֶה אָמַר הוּא מֵת פְּלוֹו כִּי יֵשׁ בְּזֶה ג"כ אֲנֹפֵן שְׁיִקְרָו מַל"ת וְשְׁלֹא יִקְרָו מַל"ת וְאִם הַדְּבָרִי שְׁאִמְו הִיְהוּדִי בְּשֵׁם הַנְּכָרִי הֵן מְשֵׁמָה שְׁהֵעִיד הוּא פֶּה בְּפִנְי ב"ד כְּמוֹ שֶׁנֶּר' מְעֵדוּתוֹ וְלִזָּה קָרָא הוּא מַל"ת צָרִיךְ לְהַכְרִיחַ שְׁהִיּוּ דְבָרִים אֵלּוּ מַל"ת כִּי לְפִי פִּשְׁט דְבָרִי הַרַמ"בִּם צָרִיךְ קְדִימַת דְבָרִים: שְׁנִית צָרִיךְ לְבַרֵּר אִם יִצְטָרֵךְ בַּנ"ד שְׁיִאֲמֵו קְבֹוהוּ כִּי יֵשׁ בְּזֶה מַחְלֹקַת בֵּין הַפּוֹסְקִי ז"ל: שְׁלִישִׁית שְׁאוֹמֵר שְׁרָאָה אוֹתָם מֵתִים עַל שְׁפַת הַיָּם וְלֹא הַזְכִּיר אִימְתִי רָאָה אוֹתָם אִם תּוֹךְ שְׁעָה לְפִלִּיטָתָם מִן הַיָּם אוּ אַח"כ אוּ כְּמָה יָמִים עֲמְדוּ בֵּינֵם וְאַח"כ פִּלְטָם הַיָּם רַבִּיעִית אִי סְגִי מָה שְׁאָמַר שְׁהִפְיָרָם שֶׁנֶּר' לֹו כְּוָה בְּטַבִּיעוֹת עֵינָו אוּ הִיָּה צָרִיךְ לְתַת בְּהֵם סִימְנִים וְנִחְזוֹר לְדְבָר הָרֵאשׁוֹן וְאוֹמֵר כִּי מַל"ת לֹא יִקְרָא אֲלָא כְּשִׁאוֹמְו הַמְעִיד הִיְהוּדִי הַדְּבָרִים שְׁאָמַר הַנְּכָרִי תִּיבָה בְּתִיבָה וְאַנְחֵנוּ רוֹאִים כִּי הַדְּבָרִים אֵלּוּ שְׁדְבַר הַנְּכָרִי הֵן מַל"ת כִּי עֵיקַר מָה שְׁאַנְחֵנוּ סוּמְכִים עַל דְבַר הַנְּכָרִי הוּא לְהַתִּיר אֲשֶׁת אִישׁ כְּשִׁהָה מַל"ת וְאִם אִינוּ מַל"ת אֲפִילוּ שְׁאָר הַדְּבָרִים בְּפִירוּשׁ שְׁמַת וְקִבְּרוּ וְהִפִּירוּ אִין בְּדְבָרִיו כְּלוּם כִּי אִין לֹו עֵדוּת מִן הַתּוֹרָה אֲלָא שְׁחַכְמִים הַכְּשִׁירוּהוּ כְּשִׁהוּא מַל"ת מְשׁוּם עֲגוּבָא דְאִיְתָתָא וְכִינּוּן שְׁעֵיקַר הִיתֵר הָאֲשֶׁה בְּעֵדוּו הַנְּכָרִי הוּא כְּשִׁהוּא מַל"ת וְא"כ אִינוּ מְסוּר בְּיַד כָּל אָדָם לֹוּמֵר מַל"ת הִיָּה אֲלָא שְׁיִאֲמַר הוּא הַדְּבָרִים שְׁאָמַר הַנְּכָרִי כְּמוֹ שְׁאָמְרָם וּב"ד יִרְאוּ אִם אוֹתָם הַדְּבָרִים הֵן מַל"ת אוּ לֹאוּ: וְהָרִיב"ש ז"ל בְּתִשׁוּבָה דְּמִי שְׁשָׂאֵל בְּמֵאִי עֲסָקִיתוּ וְהַעֲפוּ"ם הַשִּׁיבָה לֹו כו' כְּתַב וַיֵּשׁ פִּנְי לֹוּמֵר כִּי הִיָּה מַל"ת וְשִׁל' הִיָּה מְסִיחַ לְפִי תְּוֹמוֹ וְכְתַב הוּא ז"ל אֲלָא שְׁבַנְדוֹן זֶה תְּלוּי בְּסַבְרָא אִם נֹאמַר שֶׁהוּ כְּמִשִּׁיב עַל שְׁאַלָּה אוּ לֹאוּ דְבַר חֲמוּו הוּא מְאֹד שְׁהָרִי אִם אִין מַל"ת אִין

כָּאֵן עֲדוֹת כָּלֵל וְאִם נִשְׂא' תִּצָּא רְאוּי שְׁלֵא לְהִתִּיר' אֶלְא בְּהִסְכָּמ' רֹב חֲכָמֵי הָעִי' לֹא שְׂיִסְמֹךְ חֲכָם א' עַל סְבָרְתוֹ לְהִתִּיר ע"כ וּבִתְשׁוּבָה אַחֲרֵת כָּתַב מֵאֵי דְאָמַר מֵר שְׁעֲדוֹת הַמְּלַח אֵינּוּ מִל"ת לְפִי שְׁמָא הֵיִתָּה בִּתְחִלָּה שְׂיַחֲתוּ מִן הַמֵּת וְכו' אֵינּוּ נִרְאָה וְהָאֲרִיף בְּזֵה וְכַתֵּב וְנִי לָנוּ בְּהִיתֵר מִל"ת פְּשִׁיחָה לָנוּ פְּרוּר שְׂיִחָה מִל"ת גְּמוּר וְכו' ע"כ וְכִינּוּן שְׁבִין הַחֲכָמִים יֵשׁ הִפְרֵשׁ בְּכַמָּה דְבָרִים אִם מִל"ת אוֹ לֹא אִם דְּבַר פְּשוּט שְׁלֵא נְסֻמוּךְ עַל יְהוּדֵי שְׂמַעִיד וְאוּ' פִי הַנְּכָרִי מִל"ת אָמַר שְׁמַת פְּלוּנִי אֶלְא צָרִיף לּוּמ' בְּפִנֵי ב"ד הַדְּבָרִים מִמֶּשׁ שְׂאָמַר הַגּוֹי וּמִהֵן גִּדְעָ אֲנַחְנוּ אִם הֵיִה מִל"ת אוֹ לֹא וְהִרָא"ש ג"כ כָּתַב בִּתְשׁוּבָה כָּלֵל י"ח כָּל הַגֵּי עוֹבְדֵי דְפָרְק בְּתֵרָא דִּיבְמוֹת דְּמִל"ת נֶאֱמָן לֹא מִשְׁמַע שְׂהַגּוֹי אָמַר דְּבָרֵי בְּפִנֵי ב"ד אֶלְא הַשּׁוֹמְעֵי דְבָרֵי הַגּוֹי בָּאוּ וְהַעִידוּ לְפִנֵי ב"ד וְקַבְּל עֲדוּתָן וְהִתִּירוּ נְשׁוּתִיהֶן דְּמִשְׁמ' שְׂהַשּׁוֹמְעִים אוֹ דְבָרֵי הַגּוֹי כְּמוֹ שְׂאָמְרוּ וְכִמוֹ שְׂהֵיִה אֹמְרֵי אוֹתָן בְּפִנֵי ב"ד וּב"ד דָּנִין עַל פִּיהֶם לְאַסְנֹר אוֹ לְהִתִּיר בְּתֵרוּמַת הַדְּשָׁן סִי' רל"ט כָּתַב דָּאָם יֵשׁ סָפֵק עַל מַה שְׂאָמַר הַגּוֹי לֹא רְאוּנוּ לְהַחְמִיר וְלֹא נְהִירָא לִי: וְא"כ בנ"ד אֵין אֲנַחְנוּ דָּנִים אֶלְא ע"פ הַדְּבָרִים שֶׁאִמַּר הֵיִהוּדִי שְׂאָמַר לוֹ הַגּוֹי אֵיף רְאוּבֵן וְשִׁנְתֵּפוּ עִמּוֹ וְכו' וְלֹא עַל מַה שְׂאָמַר לְמִל"ת שְׁנִרְאָה שְׂהַקְדִּים דְּבָרִים אוֹ שְׂאָמַר אֵלּוּ הַדְּבָרִים בְּאִנְפֵּן שְׁנִרְאוּ לוֹ שְׂהֵיִה מִל"ת אֶלְא גִּדְוֹן מַה שְׂאָמַר מִל"ת הוּא עַל אֵלּוּ הַדְּבָרִים שְׂסַפֵּר לוֹ אֵיף רְאוּבֵן וְשִׁנְתֵּפוּ עִמּוֹ וְכו' וְהִנֵּה בְּאֵלּוּ הַדְּבָרִים אֵין כָּאֵן קְדִימַת דְּבָרִים וּבְאֵינוּ לְמַחְלֻקַּת הַר"ן וְהַרִיב"ש ז"ל שְׂכַתֵּב הַר"ן בִּתְשׁוּבָה אֵין סָפֵק שְׂכַל מִי שְׂמַתְכּוֹנִין לְהַעִיד אוֹ אוֹתוֹ דְּבַר לְבַדוֹ וּמִי שֶׁאוּ' מִל"ת אֵינוּ אוֹ אוֹתוֹ דְּבַר לְבַדוֹ אֶלְא בְּקִשָּׁר עֲנִין לְפָנָיו אוֹ לְאַחֲרָיו וְכָל שְׁלֵא אָמַר כֵּן אֵינוּ בְּמִסְפָּר דְּבָרֵי אֶלְא פְּרוּצָה לְהוֹדִיעַ אוֹתוֹ דְּבַר לְבַדוֹ וְאֵינוּ נֶאֱמָן וְכוּלְהוּ עוֹבְדֵי דַגְמ' הֵכִי אֵימְתַנְהוּ וְהֵכִי מוֹכַחִי עכ"ל וְהֵיִנּוּ כְּפִשְׁט דְּבָרֵי הַרְמַב"ם ז"ל שְׂכַתֵּב פִּיצַד הֵיִה הַגּוֹי מִל"ת וְאוּ' אוֹי לְפָלוֹ' שְׁמַת כְּמַה הֵיִה נְאָה כו' וְהַרִיב"ש ז"ל כָּתַב בְּאוֹת' תְּשׁוּבָה אֶבֶל אִם לֹא בָּא לְב"ד וְאָמַר מַעֲצָמוּ אִישׁ פְּלוּנִי מֵת כְּמִסְפָּר דְּבָרֵי מִל"ת נִקְרָא וְאֵינוּ צָרִיף שְׂיִאֲמַר בְּדְבָרֵי כָּל אוֹתָם הַדְּבָרִים שְׂהַזְכִּיר הַרְמַב"ם ז"ל שְׂהוּא לֹא הֵבִיאָם אֶלְא לְרִוּחָ' דְּמִלְתָּא לּוּמַר שְׂבָזָה נִפְרִי שְׂאֵינוּ מִתְכּוֹנִין לְהַעִיד וְכִמוֹ שְׂהַזְכִּירוּ בְּגִמְרָא בְּקִצַּת עוֹבְדֵי גוֹי מִל"ת אֶלְא כָּל שְׂאָמַר אִישׁ פְּלוּנִי מַעֲצָמוּ כְּמִסְפָּר דְּבָרִים זֵהוּ מִל"ת וְאִף אִם לֹא דְבַר דְּבָרִים אַחֲרִים כִּי אִם דְּבַר זֵה לְבַד דּוּמְיָא מֵאֵן אֵיכָּא בִי חִינְאֵי שְׂכִיב חִינְאֵי שֶׁאֵעִפ"י שְׂהֵיִה מְבַקֵּשׁ אֲנָשִׁי בֵּיתוֹ שְׂיִשְׁמְעוּ דְּבָרֵי וְגַם לֹא סִפֵּר דְּבָרִים אַחֲרִים אֶלְא שְׂאָמַר שְׂכִיב חִינְאֵי נִקְרָא מִל"ת כִּינּוּן שְׂלֵא בָּא לְב"ד וְגַם לֹא אָמַר כֵּן בִּתְשׁוּבַת שְׂאֵלָה וְכֵן בְּאִידָהּ עוֹבְדָא מֵאֵן אֵיכָּא בִי חֶסֶא טְבַע חֶסֶא אֶבֶל כָּל שְׂשְׂאֵלוֹהוּ מִתְחַלָּה לֹא מִיְקָרִי מִל"ת וְאֶפְּלוֹ שְׂלֵא בְּב"ד וְאֶפְּלוֹ יְסַפֵּר כְּמַה דְּבָרִים אַחֲרִים שְׂנִרְאָה שְׂאֹמַר אֲמַת וְזֵה מְבֹאָר בְּגִמְרָא גַבִּי עוֹבְדָא דְּכּוֹנְדְּקִית ע"כ וְגַם בֵּין חֲכָמֵי דּוֹרְנוּ זֵה וּבְעֵלֵי הוֹרָאָה גִּתְפִּשְׁט מַחְלֻקַּת זֵה וְרִוּבָם הִסְפִּימוּ לְסִבְרַת הַרִיב"ש ז"ל וְנִתְפִּשְׁט הַמְּנַהֵג בֵּין אֵימְנֵי וּגְאוּנֵי עוֹלָם שְׂהֵיוּ בְּשְׂאֵלוּנֵיקֵי לְהִתִּיר בְּאוּמַר הַגּוֹי אִישׁ פְּלוּנִי מֵת אֵעִפ"י שְׂלֵא יְקָדִים שׁוּם דְּבַר אַחַר וּבְלְבַד שְׂלֵא יִתְכּוֹנִין לֹא לְהִתִּיר וְלֹא לְהַעִיד וְכִמוֹ שְׂכַתֵּב הַר"י טֵאִיטְצָאק ז"ל בִּתְשׁוּבָה וְגַם אֲנַחְנוּ נִדְרוּף בְּעַקְבוּתֵיהֶם וְאַחֲרֵיהֶם גִּלְף וְנֵאמַר כִּי עֲדוֹת זֵה הַגּוֹי אֵעִפ"י שְׂלֵא הַקְדִּים דְּבָרִים הֵי מִל"ת עוֹד אֲנִי אוֹמַר דְּאִיפְשָׁר דְּעֲדוֹת זֵה הֵי מִל"ת אֶפְּלוֹ לְדַעַת הַר"ן כְּפִשְׁט דְּבָרֵי הַרְמַב"ם ז"ל שְׂהֵרִי יֵשׁ בְּזֵה ג"כ קְדִימַת דְּבָרִים שְׂלֵא אָמַר רְאוּבֵן וְשְׂמַעוֹן נְטַבְעוּ בְּסִפִּינָה וּמֵתוּ סִתָּם אֶלְא סִפֵּר שְׂהֵיוּ בָּאִים עִמּוֹ בְּסִפִּינָה רְאוּבֵן וְשְׂמַעוֹן וְכָל הָאֲנָשִׁי שְׂבִתוּכָה נְטַבְעוּ בֵּינָם וּמֵתוּ וְלֹא נִיצוּל מִכּוֹלָם כִּי אִם הוּא לְבַדוֹ וְשְׂרָאָה

את פולקם מתים על שפת הים ובכלל' ראה מתים את ראובן וישותפו ונהרי פתב הר"ן במה שכתוב למעלה ומי שהו' אומר מל"ת אינו אומר אותו דבר לבדו אלא בקושי ענין לפניו או לאחריו וכל שלא אמ' פן אינו כמספר דברים אלא פרוצה להודיע אותו דבר לבדו ואינו נאמן כו' ונהרי פבר ספר ענין לפניו שהיו באים בספינ' וכל האנשים שבתוכה נטבעו ועדיין לא הגיד כי נטבעו ראובן וישותפו וכמו שהוצי' את עצמו מן הכלל של אנשי הספינה שנטבעו והוא ניצול הנה יכול לומר שניצולו הם גם פן וכולם נטבעו ונהרי פאן קדימת דברים קודם שיאמר שבכללם ראה מתים את ראובן וישותפו וזה הנה דרך סיפורו להודיע כי בספינ' אח' לא ניצול מכלם אלא הוא ודרך שיחה זו ספר שהיו בכלל הנטבעי' ראובן וישותפו וישפיר הני מל"ת אפילו לדעת הר"ן ו"ל: עוד אני אומר כי בנדון זה אפילו לא הנה גוי זה מל"ת מועיל עדותו פנין שיש לנו דברי עדו' אחר שאשה זו לא תנשא ואם נשאת לא תצא והוא עדות היהודי שהעיד איה שמעון וישותפו נטבעו בספינה ומתו וכמו שכתב הרמב"ם ו"ל פי"ג עד א' שאמר ראיתו שמו במלחמה או במפול' או שטבע בים הגדול ומת וכיוצא בדברים אלו שרובן למיתה אם אמר קברתי נאמן ותנשא על פיו ואם לא אמר קברתי לא תנשא ואם נשאת לא תצא וגם עד זה אמר שנטבעו בספינה ומתו ואם נשאת על עדותו לא תצא ואעפ"י שכ' הרב עד אהד שאמר ראיתו כו' דקאי אטבע בים הגדול נמי דמשמע דבעי' שיאמר ראיתי והכא בנ"ד לא אמר ראיתי היא דנקט הרב ראיתי היינו לומר דאפ"ה אם לא אמר קברתי לא תנשא אבל בלא שיאמר ראיתי נמי לא תנשא ואם נשאת לא תצא פנין שאומר טבע בים ומת דמסתמא משמע שראה פנין שהעיד שמת או ששמע מפי שראה שטבע בים ומת דעד מפי עד פשר ואי הנה קמן הנה שיילינן ליה אי ראה הוא או שמע ממי שראה א' שמע מפי א' שאמר שטבע בים ומת דמסתמא ידע וראה דאל"כ לא הנה אומר שמת וכמו שכתב הרמב"ם ו"ל פבר הודענו שהעד שאמר שמעתי שמת פלו' אם שמע מאשה וכו' הרי זה פשר לעדו' אשה ומשיאין על פי כו' ומה שצריך שם קברתי היינו במלחמ' ומפול' ומים שאין להם סוף ברובן למיתה וחי' שינו דאמר בנ"ד שראהו שטבע בים ושהה כדי שתצא נפשו ולהכי קאמ' מת אבל במת סתם לא בעי' קברתי: וא"כ ע"פ עדות היהודי שהעיד שראובן חתנו של פלוני וישותפו נטבעו שניהם בספינה א' ומתו אם נשאת אשה זו בעדות זה לא תצא שהרי ידוע כי הוא זה חתנו של פלוני שהו' סופר בדמשק כמו שכתוב בקבל' עדות אחר שאמר בפ' על יצחק בעל בית חתנו של הסופר הנז' וישותפו והוא ידוע שיצאו מכאן יצחק זה וישותפו והלכו ביחד עד שם וכיון דאם נשאת לא תצא משום דרובן למיתה ומדאורייתא אזלינן בתר רובא אלא שבכאן החמירו חכמים שלכתחלה לא תנשא כמו שכתב מהר"ם בתשובת שהבי' במרדכי דיבמות דמאי דאחמירו רבנן דלא תנש' היינו מדרבנן ומאי דבעיא בגוי דלהוי מל"ת היינו פשאנו מתירי' אשת איש מן התורה על פיו שאמר במל"ת פלו' מת או טבע בים או מת וקברתי אבל פשיצאה מאיסור תורה שאם נשאת לא תצא כי נ"ד ע"פ היהודי אם הנה אומר הגוי אח"כ קברתי או פיוצא בו תנשא לכתחלה דהא אפילו במידי דהוי דאורייתא סמכי' אקפילא גוי ובציצית תכלת פשהוא מומחה ואע"ג דהתם טעמא אחרנא איפא דלא מרע חזקתיה היינו בדאורייתא אבל במידי דרבנן פי הקא סמכי' אטעמא דעיוגונא דאיתתא ושרינן לה בעדות גוי אפי' בלא מל"ת פנין דאשפחינן בעלקמא עדות גוי בלא מל"ת דמהני פהני גונוי דאמרן ואע"ג דלא

מִיִּשְׁתַּמֵּיט שׁוּם מְפָרֵשׁ אוּ פּוֹסֵק לֹאמֵר דָּבָר זֶה וּמִיִּחְזִי כְּבִי דִינָא דְשָׁרְיָא חֲלָבָא אַפִּי"ה סְבָרָא
הִיא וּמִקּוּם הַנִּיחֹו לָנוּ אַבּוּתֵינוּ וְנַחְמֵינוּ לְהַתְגַּדֵּר בּוֹ וְגַם מְצִאתִי רְאִיָּה בְרוּרָה דְבַעֲדוּת
אִשָּׁה אִיכָּא גִּוְנָא דְנֶאֱמָן גּוֹי בְּלֹא מַל"ת מִמָּה שֶׁכָּתְבוּ כָּל הַמְּפָרְשֵׁי ז"ל דָּאם מִתְחִילָה
הַסִּיחַ ל"ת אַפִּי" שֶׁשָּׂאֵלוּ אוֹתוֹ אַח"כּ מִשִּׂיאֵין עַל פִּיּוּ וּדְקוּלָּא מְעוּבָדָּא דְפּוֹנְדָקִית דְתַנּוּ
אָמַר לָהֶם מַת וּקְבַרְתִּיו כּו' בְּמִסִּיחָה לְפִי תּוֹמָה דְאַמְרָה זֶה מְקַלּוֹ וְזֶה תְרַמִּילוֹ וְכו' וּפְרָכִי
בְּגִמְרָא וְהָא אִיָּה חֲבַרְנוּ קְאָמְרִי לָהּ וְלֹא לְפִי תוֹמ' הוּא וְתַרְצוּ פִּינּוּ דְחֻזִיתִינְהוּ בְּכִיָּא וְהִינּוּ
ל"ת קוּדָם שֶׁשָּׂאֵלוּהָ שֶׁהִתְחִילָה לְבַכּוֹ וְכָתַב הֶרִי"ף ז"ל שֶׁמְעִינּוּ מֵהָא דְהִיכָּא דְמִתְחִיל גּוֹי
וּמַל"ת אַע"ג דְהֶדְרִינוּ וּמַגְלִינוּ לְמַלְתָּ מִיִּנְיָה שְׁפִי"ל אֵל נְפִיק לִיה מִתּוֹרַת מַל"ת אֵלָּא נֶאֱמָן
וּמִשִּׂיאֵין עַל פִּיּוּ וְכָתַב גְּמוּקֵי יוֹסֵף שֶׁכָּתְבוּ הַמְּפָרְשֵׁים ז"ל דְכֵן נִמְי יֵשׁ לָנוּ לֹאמֵר דְכִי הִיכִי
שֶׁהִתְחִיל וְכו' וְכֵן נֹאמַר דְכָל שְׂאוּמֵר לוֹ אִיָּה פְלוֹי שֶׁהֲלֵךְ עִמָּהּ מֵהָ שִׁישִׁיב לָהֶם מְכָאן
וְאֵילָף אִינוּ נִידוֹן בַּמַּל"ת וְכֵן הִלְכְתָּא ע"כ וְהִרִי סִיחָה זֶה ל"ת בְּלֹא דִיבּוּר אֵלָּא שֶׁבְּכַתָּה
וְהִבִּינוּ הֵם שְׁמַת הַחֲכָם אוּ אִירַע לוֹ דְבָר אַעפ"י שֶׁהִנִּיחֹוּהוּ חוּלָה וְשָׂאֵלוּ אִיָּה חֲבַרְנוּ וְהִיָּה
אִיִּפְשֵׁר שֶׁבְּכַתָּה מְפִי שֶׁנִּשְׁבָּה חֲבַר' אַחַר שֶׁנִּתְרַפָּא מְחִלּוֹ אוּ אִירַע לוֹ אִי זֶה רַע וְהֵם
אָמְרוּ אִיָּה חֲבַרְנוּ לִידַע מָה אִירַע לוֹ וְמָה הִיָּה לוֹ וְאָז אָמְרָה מַת וּקְבַרְתִּיו וַא"כ עֵיקַר הַתֵּר
אִשְׁתּוֹ שֶׁל זֶה הִיָּה בְּמָה שְׂאוּמֵרָה אַח"כּ שֶׁשָּׂאֵלוּ מִמֶּנּוּ אִיָּה חֲבַרְנוּ דְלֹא חֲשִׁיב מַל"ת אַחַר
שֶׁשָּׂאֵלְתָּה וְאַפ"ה פִּינּוּ דְחֻזְבִּינוּ לְהֵאִי בְּכִיָּה דְבְּכַתָּה מַל"ת לֹא קְפָדִי אַסּוּף דְבָרִים דְלֹא הָיוּ
מַל"ת דְכָל מְלָה שְׂאוּמֵרָה אַחַר שֶׁשָּׂאֵלוּ לָהּ אִינוּ נִידוֹן מִסִּיחַ לְפִי תּוֹמָה כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ
הַמְּפָרְשֵׁים ז"ל וְכֵן הִלְכְתָּא וְכְמוֹ שֶׁהִבִּיא מ"מ בְּשֵׁם הַרְשָׁב"א דְכָל שְׂאוּמֵרָה לוֹ אִיָּה פְלוּנִי
אִין זֶה מַל"ת וְלֹא תִימָא דְנֹקָא כְּשְׂאוּמֵר בְּתַחֲלָה מַל"ת הַמִּיתָה וְאַח"כּ שֶׁשָּׂאֵלוּהוּ פְרָטִים
אַחֲרֵים הוּא דְהָיוּ נֶאֱמָן כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הֶרִי"ף אַע"ג דְהֶדְרִי וּמַגְלִין לְמַלְתָּא מִיִּנְיָה שְׁפִיר
דְהָא דְעוּבָדָּא דְפּוֹנְדָקִית בְּכִיָּא דְהָיוּ מַל"ת אִינוּ חֲשׁוּב כְּמִי שְׂאוּמֵר שְׁמַת מַל"ת דְהָא
אִיִּפְשֵׁר הָיָה דְבְּכִיָּה עַל מְאוּרַע אַחַר שֶׁאִירַע לַחֲבָרָם כְּמוֹ שֶׁכָּתְבִיתִי לְמַעְלָה וְאַפ"ה
מֵהִימְנִינוּ לָהּ כְּשְׂאוּמֵרָה אַח"כּ שְׁמַת אִפְּלוֹי שֶׁהִיָּה אַחַר שֶׁשָּׂאֵלְתָּה דְלֹא חֲשִׁיב מַל"ת כְּמוֹ שֶׁכָּתַב
הַרְשָׁב"א ז"ל וְנֶאֱפִילוֹ תִימָא דְלִהְיוּ הַתְחַלַּת מַל"ת בְּמִיתָה וְאַח"כּ אֲנַחְנוּ שׂוֹאֲלִים לוֹ עַד
שֶׁפָּרֵשׁ כָּל הַמְּאוּרַע כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַרְמְב"ם ז"ל וּבְדִיקָה.

עַד שֶׁיִּפְרֵשׁ כָּל הַמְּאוּרַע וְכו' דְמִשְׁמַע דְקוּדָם אָמַר דְרַךְ כָּלֵל שְׁמַת אַפ"ה כְּשִׁשׂוֹאֲלִין אוֹתוֹ
הִיאָדָּר רְאִיתָ אוּ בְּמָה יִדַעְתָּ שְׁמַת אִם הַעִיד בְּדָבָר בְּרוּר נֶאֱמָן וְאִם הַעִיד בְּדָבָרִים שֶׁרֹבֵן
לְמִיתָה אִין מִשִּׂיאֵין כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַרְמְב"ם ז"ל שֶׁם עַל מִי שֶׁמְעִיד עַל פְלוּנִי שְׁמַת וְכֵן יִהְיֶה
ג"כ בְּדִיקַת שַׁמַּל"ת וַא"כ הִרִי אוֹמֵר אַחַר שֶׁשָּׂאֵלְתָּה וְאִינוּ מַל"ת אֲנֹכֵן הַמִּיתָה שֶׁתִּהְיֶה דְבָר
בְּרוּר וְעַל זֶה מִשִּׂיאֵין אוֹתָהּ שָׂאֵם הִיָּה אוֹמֵר דְבָר שֶׁרֹבֵן לְמִיתָה לֹא הָיוּ מִשִּׂיאֵין אוֹתָהּ
וּנ"ד נְמִי הִכִּי הָיוּ אַעפ"י שֶׁלֹּא יִהְיֶה מַל"ת דְלֹא אֲצַטְרַכִּינוּ לְמֵאִי דְקָאֵמַר טְבַע בֵּינָם וּמַת
שֶׁהִרִי יֵשׁ לָנוּ עֲדוּת יִשְׂרָאֵל עַל זֶה וְלֹא בְּעֵינָהּ מִיִּנְיָ אֵלָּא אִם קְבָרוֹ אוּ פִּינְצָא בְּזָה כְּדִי
שֶׁתּוּכַל לִינְשָׂא לְכַתְחֻלָּה וְדוּמְיָא דְהֵאִי אָמְרִינוּ בְּגוֹי אַחַר שֶׁשָּׂאֵלְתָּה דְלֹא הָיוּ מַל"ת וְאַפ"ה
דְנֶאֱמָן וּמִשִּׂיאֵין אֵת אִשְׁתּוֹ וּמַעֲדוּת הַיִּשְׂרָאֵל שֶׁטְבַע בֵּינָם וּמַעֲדוּת הַגּוֹי אִם קְבָרוֹ דְכִיּוּצָא
בְּזָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לְהֵלֵן תִּסְתַּיִם שֶׁמְעַתָּתָה דְהֵתָם אִשָּׁה זֶה דְהָא אִם בָּאִים שְׁנֵי בְנֵי אָדָם
וּמַעֲיָדִים הֵא' מַעֲיָד שֶׁרָאָה אֵת פְלוּנִי שֶׁטְבַע בֵּינָם וּמַת וְהֵב' מַעֲיָד שֶׁקְבַר אוֹתוֹ זֶה שְׂאוּמֵר
הֵא' שֶׁטְבַע אַעפ"י שֶׁלֹּא הִפְרִיּוּ מִשִּׂיאֵין אֵת אִשְׁתּוֹ אַע"ג"ב דְנִרְאָה דְהָיוּ חֲצִי דְבַר עֲדוּת
לְכָל חַד וְהֵכָּא נְמִי בְּגוֹי לֹא שָׁנָא מֵהָ שֶׁלֹּא יִדַע הַיִּשְׂרָאֵל הַשְּׁלִיחַ הַגּוֹי פִּינּוּ שְׂאִינוּ צָרִיךְ

עדותו אלא להתירה לכתחלה מהימנינו ליה אפ"ה בלא מל"ת כדפרי' ואעפ"י שיש לחלק קצת אפ"ה סברא היא כמו שכתבתי אלא שיש לדקדק בנ"ד שנוראה שיש הכחשה בשני עדיות אלו כי לפי דברי הגוי לא נותר מהספינה אלא הוא לבדו להגיד טביעתם וא"כ מהיכן ידע היהודי שפא מארץ פלוני ששניהם נטבעו בספינה א' ומתו הוא לא ראם שלא היו שם בספינה כי אם ב' יהודים שנטבעו וגוי אחר שיאמר לו איננו כי פולם נטבעו לפי דברי זה הגוי המעיד ולא נותר אלא הוא ואיפשר כי זה היהודי המגיד לו שאומר שהגיד לו היה בספינה אחרת שיצאה עם זאת הספינה כמו שכתוב במעשה ב"ד אחר שיתקבל בב"ד שהיו ב' ספינות שיצאו ביחד מן הנמל ובאחת היו אלו הב' יהודים ונטבעו וכמו שניצול זה הגוי בספינה זו פן איפשר שניצול אחר יהודי או ארמאי מן הספינה הב' וראה טביעת ומיתת אלו שני היהודים שהיו בספינה האחרת שהיתה באה עמה ובנ"ד לא איצטרכינו לסמוך אהני שינויי דחיקי אלא סמכינו אעדות הגוי כולו דהוי מל"ת לדעת רוב המפרשים פדאמר לעיל או לדעת הכל כמו שכתבתי למעלה דאיפא קדימת דברים גמי אהאי עדות שכתבתי דאיפא גוונא דלהוי גוי נאמן בלי מל"ת ישאר פתובה פאן להלכה פשיאארע ח"ו נדון כי האי גוונא אם יראה לקצת חכמי הדור לסמוך עליו הלכה למעשה אז לבאים אחרי אשר הקנאה תאבד והחכמים יצ"ו שכתבו על שאלה זו לא נתנו אל לבם לחוש ולכתוב אם היה עדות זה חשיב מל"ת ועל הדבר השנית שצריף לעיין בשאלה זו שאם צריף לומר מת וקברתיו גם בזה באנו למחלוקת הר"י והרמב"ם ו"ל שכתבו שצריף לומר מת וקברתיו ושאר המפרשים שכתבו שאין צריף לומר קברתיו אלא שכתבו שראוי לחוש לדברי הרי"ף והרמב"ם ו"ל אלא שמחלוקת זה נראה שהוא בעדות מת או נהרג סתם דליפא למימר בדרך אבל בטבע או במת במלחמה דאיפא למימר בדרך לא סגי בטבע ומת או במת במלחמת לכ"ע אלא לענין דאם נשאת לא תצא שהרי הרשב"א ו"ל כתב בתשובת א' על דברי הרי"ף והרמב"ם והר"ן וה"ל דבעי קברתיו בעד אחד וגבי גוי מל"ת אכל מקצת מן האחרונים אמרו שהוא נאמן באומר מת סתם ולא אמר קברתיו ואעפ"י שאין דעתי מכרעת פה דעתי נוטה וכו' ומ"מ יקל ראשו להקל פנגד אבות העולם כו' ובתשובה אחרת סימן תתק"ה כתב שהשיב במעיד על אשה שצ"ל מת וקברתיו שכל שראו אותו שטבע או שירד במלחמה או פיוצא בזה סומך ואומר על דרך הדמיון ומ"מ אם נשאת לא תצא ויש מי שהתיר בלא אמר קברתיו והראשון עיקר עכ"ל הרי בתשובה הא' כתב שדעתו נוטה לדעת האחרונים שהוא נאמן בלא קברתיו ובתשובה זו כתב שצ"ל מת וקברתיו וצ"ל דהיינו בטביעה ובמלחמה כמו שכתב שם ובתשובה הא' איירי במת או נהרג סתם וכמו שכתב הרמב"ם בעד שאמר שמעתי שמת פלוני אמר אפילו שמע מאשה וכו' הרי זה פשר לעדות אשה וכו' ולמעלה מזה על מל"ת כתב ג"כ הרי זה נאמן והיינו בלא קברתיו ואח"כ כתב עד א' שאמר ראיתו שמת במלחמה או במפולת או שטבע ביים הגדול ומת וכיוצא בדברים האלו שרובן למיתה אם אמר וקברתיו נאמן וכו' ואם לא אמר וקברתיו לא תנשא ואם נשאת לא תצא וכן האשה שמעיד לו' וכו' ואפילו היה הגוי מל"ת וכו' הרי זה לא תצא ע"כ הרי שעד א' וגוי מל"ת נאמנים לומר מת בלא קברתיו והיכא דאיפא למימר בדרך אינו נאמן אלא לאם נשאת לא תצא לא לכתחלה ומצאתי בתשובות המיוחסות להרמב"ן והו להרשב"א דלשון התשובה הא' שכתוב אכל מקצת מן האחרונים אמרו שהוא נאמן

כְּאוֹמֵר מֵת סֹתֵם וְכוּ' בְּסִימָן קכ"ח וּמִשְׁמַע דְּקֵאֵי אֶטְבַּע וּכְיוּצָא בּוּ דְאִיפָא בְּהוּ בְּדַדְמֵי וַיֵּשׁ
אוֹמְרִים הָאֲחֵרוֹנִים דְּנֶאֱמָן וּא"א לֹמֵר פֶּן דֵּא"כ קִשְׁיָא הֶרְשֵׁב"א מְדִידָה אֲדִידָה שְׁהָרִי
פֶּתַב בְּתִשְׁבָּה הָאֲחֵרָת שְׁל תתק"ה אֶטְבַּע וְאֶנְהָרַג בְּמִלְחָמָה דְּאִם נִשְׂאֵת לֹא תִצָּא וְלֹא תִצָּא
לְכַתְחֻלָּה וַיֵּשׁ מִתִּירִין בְּלֹא אֲמַר קְבָרְתִּי וְהִרְאִשׁוֹן עֵיקָר וּא"כ צ"ל כִּי בְּתִשְׁבֹּת זוּ אָף
מִקְצַת מִן הָאֲחֵרוֹנִים כּו' לֹא קֵאֵי אֲדַעַת דְּאִיפָא בְּדַדְמֵי אֲלֵא אֲמַר אוּ נְהָרַג סֹתֵם וְכֵן הִבִּיא
בב"י סִימָן י"ו לְשׁוֹן תִּשְׁבָּה זוּ אֲבָל מִקְצַת מִן הָאֲחֵרוֹנִים וְכוּ' עַל לְשׁוֹן הֶרְמֵב"ם ז"ל יִצָּא
יִשְׂרָאֵל וְגוֹי מִעֲמֻנּוֹ וְכוּ' דְלִיפָא הֵכָא בְּדַדְמֵי וְאִיפְשֵׁר לֹמֵר שְׁשִׁנֵּי הַתִּשְׁבּוֹת הֵן עַל טְבַע
וּבְמִידֵי דְאִיפָא לְמִימַר בִּיהַּ בְּדַדְמֵי וּמָה שְׁפִתְבַּא אֲבָל מִקְצַת מִן הָאֲחֵרוֹנִים אֲמָרוּ שֶׁהוּא נֶאֱמָן
הוּא סְבֵרַת וַיֵּשׁ מִי שֶׁהִתִּיר שְׁבִתִּשְׁבָּה הָאֲחֵרָת וּמָה שְׁפִתְבַּא וְהִרְאִשׁוֹן עֵיקָר הוּא עַל מָה
שְׁפִתְבַּא בְּתִשְׁבָּה הָא' וּמ"מ לְהַקְל בְּדָבָר עֲרֻנָּה פְּנִגְד אַבּוֹת הַעוֹלָם אֵין לָנוּ לְשִׁים לֵב לְדַעְתָּם
וְעַל זֶה פֶּתַב וְהִרְאִשׁוֹן עֵיקָר וְלֹא קִשְׁיָא דִּידָה אֲדִידָה וּא"כ מָה שְׁפִתְבַּא לְמִטָּה אֲשֶׁתּוֹ
אֲסוּרָה בְּמִים שְׁאִין לָהֶם סוּף שְׁאֲמַר שְׁטַבַּע וְשָׁהָה פְּדִי שְׁיַעוּר מִיָּתָה וּלְהִכִּי אִם נִשְׂאֵת לֹא
תִצָּא וְאִם אֲמַר שְׂרָאוּהוּ אַח"כ מֵת צָף תִּנְשָׂא לְכַתְחֻלָּה הִיא לְדַעַת הָאֲחֵרוֹנִים וּלְדַעַת יֵשׁ
מִי שֶׁהִתִּיר שְׁפִלָּם בְּעֵלֵי סְבָרָא א' הֵם דְּסְבָרֵי דְאֶפִּילוּ הֵיכָא דְאִיפָא לְמִימַר בְּדַדְמֵי לֹא בְּעִינֵן
וּקְבָרְתִּי פְּדָאֵר אֲבָל אֶפִּילוּ הֵיכָא דְלִיפָא לְמִימַר בְּדַדְמֵי בְּגוֹי מַל"ת הֶרְמֵב"ם ז"ל סוֹבֵר
שְׁצָרִיף ג"כ לֹמֵר וּקְבָרְתִּי בְּשִׁלָּא הַזְּכִיר שְׁמוֹ אוּ לֹא הִפִּירוּ אוּ לֹא הִכְרִיזוּ כְּפִי הַתִּירוּצִים
שְׁתַּרְצוּ עַל דְּבָרֵי וְהֶרְשֵׁב"א נֶאֱחָרִים סוֹבְרִים דְּכִינֵן דְלִיפָא לְמִימַר בְּדַדְמֵי אֵין צָרִיף
קְבָרְתִּי פְּלֵל אֶפִּילוּ אֵינוּ מְזַכְּרִין וּבְמָה שְׁפִתְבַּא בְּעַל מ"מ שְׁהֶרְשֵׁב"א סוֹבֵר עַל הֶרְמֵב"ם
שְׁמַצְרִיף בְּכָל גוֹי שְׁיִאֲמַר קְבָרְתִּי הַשִּׁיב עָלָיו מִן הַמַּעֲשִׂים הַנּוֹזְכֵר וְעַל זֶה הַשִּׁיב מ"מ
וְחוֹלַק בְּהַזְכָּרַת שְׁמוֹ אֲבָל לְדַעַת הֶרְשֵׁב"א אֶפִּילוּ הִיכִי דְלִיפָא לְמִימַר בְּדַדְמֵי כּו' לֹא בְּעִי
וּקְבָרְתִּי שְׁאִין לְהַקְל פְּנִגְד אַבּוֹת הַעוֹלָם וְכוּ' וּבב"י הִבִּיא ב' הַתִּשְׁבּוֹת בְּדָף א' וְלֹא הֶרְגִּישׁ
בְּסִתְרָה שְׁבִינִיָּהֵן אֲלֵא שְׁצָרִיף לְתַת טַעַם לְמָה שְׁפִתְבַּא הֶרְשֵׁב"א ז"ל בְּאוֹתָהּ תִּשְׁבָּה וּמ"מ
אִם נִשְׂאֵת לֹא תִצָּא וַיֵּשׁ מִי שֶׁהִתִּיר בְּלֹא אֲמַר קְבָרְתִּי וְהִרְאִשׁוֹן עֵיקָר שְׁנִרְאָה שְׁאֶפִּילוּ
הֵיכָא דְאִיפָא לְמִימַר בְּדַדְמֵי יֵשׁ מִי שְׁמַתִּי בְּלֹא קְבָרְתִּי וּא"כ מִים שְׁאִין לָהֶם סוּף אֲשֶׁתּוֹ
אֲסוּרָה וְאֲמַר רַב אֲשִׁי אֵי אֵינְסִיבָא לֹא מִפְּקִי מִינֵיהּ הִיכִי מִשְׁפַּחַת לָהּ וְאִיפְשֵׁר דְלַדַּעַת זֶה
הַמַּעֲדִיד בְּטַבִּיעָה לְחוּד הַנִּי מִים שְׁאִין לָהֶם סוּף דְאֲשֶׁתּוֹ אֲסוּרָה וְאִם נִשְׂאֵת לֹא תִצָּא דְטַבַּע
מִשְׁמַע שְׂרָאָה אוֹתוֹ שְׁטַבַּע בְּמִים וְשָׁהָה עַד שְׁיַעוּר יִצִּיאַת נֶפֶשׁ וְלֹא רָאָהוּ עוֹד וְכַדָּא טְבַע
חֲסָא וְנִשְׂאֵת אֲשֶׁתּוֹ וְכוּ' אֲבָל אֲמַר טְבַע וּמֵת תִּנְשָׂא דְמִשְׁמַע שְׁאֲחַר הַטְּבִיעַ רָאָהוּ צָף וּמֵת
עַל פְּנֵי הַמַּיִם וְלכ"ע בֵּין הָרִי"ף וְהֶרְמֵב"ם ז"ל בֵּין הֶרְשֵׁב"א וְהָאֲחֵרוֹנִים דְּפִלְגִי בְּקְבָרְתִּי
אִם הוּא בְּמִי שְׁאֵל"ס וּכְיוּצָא בּוּ דְאִיפָא לְמִימַר בְּדַדְמֵי בְּעִינֵן וּקְבָרְתִּי וְאִם הוּא בְּמֵת אוּ
נְהָרַג סֹתֵם וּכְיוּצָא בְּהֶם אֶפִּילוּ דְלִיפָא לְמִימַר בְּדַדְמֵי בְּעִינֵן וּקְבָרְתִּי לְדַעַת הֶרְמֵב"ם
ז"ל כְּשֶׁהוּא גוֹי מַל"ת שְׁאֲמַר אֵישׁ שְׁיִצָּא עִמִּי מִפְּאֵן מֵת מִשְׁאִין אֶת אֲשֶׁתּוֹ וְכוּ' וְהוּא
שְׁיִאֲמַר קְבָרְתִּי וְכַתְבַּע לְמ"מ שְׁהַשִּׁיבוּ עָלָיו מִהַמַּעֲשִׂים הַנּוֹזְכֵר בְּגִמְרָא מֵאֵן אִיפָא בִּי
חִזְזִיאֵי כּו' וְגַם הֶרְמֵב"ם ז"ל עֲצָמוֹ כְּתַב בְּמַל"ת לְמַעְלָה כְּמָה טוֹב עֲשֵׂה עִמִּי כּו' וּמֵת הָרִי
זֶה נֶאֱמָן אֲלֵא שְׁתַּרְצֵן מ"מ דְּכִשְׁהַזְּכִיר שְׁמוֹ לֹא בְּעִי קְבָרְתִּי וְכַשְׁל' הַזְּכִיר שְׁמוֹ כְּמוֹ אֵישׁ
שְׁיִצָּא עִמִּי מִפְּאֵן מֵת בְּעִי וּקְבָרְתִּי וְהָרִי"ן ז"ל תִּירְצֵן ג"כ דְּכִשְׁהַגוֹי מִפִּירוּ אֵין צָרִיף לֹמֵר
קְבָרְתִּי וְהֶרִיטְב"א ז"ל תִּירְצֵן כְּשֶׁהוּא מְכָרִיז אֵינוּ צָרִיף קְבָרְתִּי כְּמוֹ שֶׁהִבִּיא נְמוּקֵי יוֹסֵף
וּא"כ בְּמִים שְׁאִין לָהֶם סוּף וּכְיוּצָא בּוּ דְאִיפָא לְמִימַר בְּדַדְמֵי אֶפִּילוּ כְּשֶׁהַזְּכִיר אוּ הִפִּיר אוּ

הכריזו בעי' וקברתיו וכן מצאתי להר"ן בתשוב' ונהוי יודע שיש מקומות שצריך לומר קברתיו לדברי הכל אפי' אמר מת במלחמה או ענין שהוא כמלחמה כו' ע"כ והיינו היכא דאיכא למימר בנדמי כמו שכתבתי והארכתי בזה מפני שראיתי מי שהתי' בנ"ד דהוי מים שאין להם סוף בלא קברתיו מפני שהזכיר שמו כמו שתירץ מ"מ ולא דק והו' טעות כי לא חילק מ"מ הזכיר השם אלא בעדו' של גוי מל"ת דליכא למימר ביה בנדמי אבל היכא דאיכא למימר בנדמי כי נדון דידן בין ישראל בין גוי מל"ת צ"ל קברתיו בין לדעת הרמב"ם והרי"ף בין לדעת הרשב"א והאחרונים ו"ל בין הזכיר שם או לא הזכיר ולפי מה שכתבתי למעלה ואיפשר לומר בשני התשובות וכו' והרשב"א והאחרונים דמל"ת אפי' היכא דאיכא למימר בנדמי דאין צריך לומר קברתיו אלא שכתב הרשב"א זה מי יקל ראשו להקל וכו' ועל זה כתב בתשובה הא' והראשון עיקר פדי שלא להקל אלא שנ"ל יותר נכון ממה שכתבתי קודם ואיפשר להתיר כו' ומה שזכרתי כי בנ"ד להתיר בלא קברתיו הוא מפני שיש שני עדים היהודי שהעיד איך שניהם נטבעו בספינה אחת ומתו והגוי מל"ת שראובן ושמעון נטבעו ביים ומתו ושראה אותם מתים על שפת הים כו' וכתב בעל מ"מ שלא הסכים הרמב"ם עם ההלכות שכתבו שאפילו בשני עדים חיישי' דאמרי בנדמי ואדרבה נראה מתוך דבריו דבשני עדים שאמרו מת סתם נאמנים כל שמעידים על המיתה וכתב שאף הרמב"ם ו"ל כתב על דברי ההלכות שחוקרא יתיר' היא ובאה"ע כ' בשם אביו הרא"ש ו"ל דא' אינו נאמן וכו' אבל שנים נאמנים אפי' אינם אומרים קברנוהו ועוד כתב הרא"ש ו"ל מה שאמר הרי"ף ו"ל דתרי סהדי מסהדי באומדנא לא משמע פן בגמרא מדקאמר והא מים דכמלחמה דמי וק' נשים כעד אחד דמו משמע אי הוי ב' עדים לא אמרו בנדמי וכן מסתבר דבתר סהדותא דתרי סהדי לא דייקינן ע"כ ורבי' ירוחם ג"כ כתב ותמהו על הרי"ף שכתב דאפי' שני עדים אינם נאמנים וכ"ש אשה ועד א' כי בודאי בשני עדים מותרת לינשא ועל דברי הרי"ף כתב הר"ן ו"ל ובשני עדים לית דינא ולית דיינא נאמנים בכל ענין ע"כ ולא תימא דבעי ב' עדים פשרים דהא כתב הרא"ש ו"ל על ק' נשים כעד א' דמו דמשמע דאי הוו פשני עדים לא אמרי בנדמי ואפי' גוי מל"ת נמי שנה לעד פשר בענין זה שהרי כתב הרמב"ם ו"ל דאפי' בעד פשר צ"ל קברתיו ואפילו בגוי מל"ת בלא קברתיו אם נשאת לא תצא ואם אמר וקברתיו תנשא וא"כ מה שכתב רבי' ירוחם שני עדים וכן הר"ן ו"ל דכי נמי עד אחד וגוי מל"ת אוי שני גוים מל"ת מיקרו שני עדים לענין זה דגוי מל"ת שנה לישראל המכונן העיד וגבי קריאת שטר נמי סמכינן על תרי גוים הל"ת ולא אחד ואפי' שישאל א' העיד בנ"ד בשם ישראל אחד ובשם נכרי המל"ת אפי' הכי ב' עדויות הם וכאלו העיד א' מפי אחד וא' מפי א' וכיון שעלה בידינו הותר אשה זו על פי שני עדים בלא קברתיו דליכא למימר ביה בנדמי.

לדעת הרמב"ם ו"ל ולהרמ"ב ו"ל והרא"ש ובנו ורבי' ירוחם והר"ן ו"ל שראוי לסמוך עליהם אף שלא בשעת הדחק א"כ אין אנחנו צריכים עתה לברר על הדבר הג' אם ראה אותם זמן מה אחר שיצאו מן הים ולא על הרביעית אם צריך לתת סימנים בהפרכתם אי סגי בטביעות עין דמאחר דאמרינן דבשנים ליכא בנדמי כיון שאמרו שניהם שטבע ומת אשתו מותרת וגם כי לא ראיתי מי שעשה מעשה על סברא זו דבשני עדים לא אמרינן בנדמי איפשר דלא איתרמי כי האי גוונא ולהכי סמכי' בהאי עובדא.

על הגני רב רבי דהרי"ף זכרוננו לברכה בלחודיה הוא דפליג ואולי אוסיף עוד לקח בני"ד
פי פעת אני גולה מעירי ואין ספרי ותשובתי בידי עד שישקירי ונרא ה' מן השמים ונריב
את ריבי ויושיבני על פני לעבודת ה' כל הימים אשר אני חי על האדמה נאם המבי"ט
לארץ ישראל מדמשק השכ"ה: שאלה נ בשנת השי"ו תשרי טופס תנאי הפתובה תנאים
גמור' וכו' שלא ישא אשה אחרת עליה בחייה מהיום ועד עבור שש שנים אפי' אם לא
יהיה לו זרע פלל עוד התנו שאם תמות הפלה הנז' וכו' ואם ח"ו ימות הוא בחייה וכו' ואם
ירצה החתן הנז' לישא אשה אחרת עליה בחייה בעוד היות לו זכר ונקבה מהבני שיש
לו עתה נתחייב לתת לה נדוניית' שהם ח' מאות פרחים זהב סולטת והתוספת שהם ד'
מאות הפטרנה בגט פשר לאלטר ואם לא ישאר לו אלא זכר או נקבה בלבד וירצה להשיא
אשה אחת עליה בחייה יחזיר לה נדוניית' וכו' עם מאתיים וכ' פרחים מן התוספת ופטרנה
בגט פשר לאלטר ואם ח"ו לא ישאר לו שום זרע של קניי' וירצה לישא אשה אחרת
עליה בחייה יחזיר לה פל נדוניית' עם זוזי ק' שהם עיקר פתובה בלבד ולא יהיה מחוייב
להחזיר לה מן התוספת אפי' שנה פרוטה ולתנקה וחונק התנאים אלו קבל עליו החתן
הנז' שאם ח"ו יעבור על שום תנאי מהתנאים הנז' שמעתי ומעכשיו יהיה מותר' ומנודה
לכל קהלות ישראל ויהיה מותר לכל ישראל ולא יצטרף עמהם למנן עשרה וכל ענין
החזרת הנדונייא וההשבון פכל הנז' לעיל יובן על דרך זה וכו' עוד התנו וכו' ואם ח"ו
יארע לו חולי של ספנה לפי ראות הרופאים וכו' יגרש' בגט פשר פדת וכהלכה באופן
שלא תשאר זקוקה ליבם וקניינא מהחתן הנז' וכו' קנין שלם וכו' ונשבע שבועה חמורה
בתקיעת כף וכו' לדעת המב"ה וילדעת הנשבעים באמת בלי שום תחבולה פלל לגמור
ולקיים פל הפתוב לעיל ועתה אחר י' שנים ויותר אין לו נלד ממנה ומאותם שהיו לו לא
נשאת אלא נקבה א' ורוצה הוא לישא אשה עליה לקיים תשלום מצנת פריה ורביה יורנו
רבי דרף ישפון אור: תשובה התנאי הא' הוא תוף ו' לשלא יוכל פלל לישא אשה עליה
בחייה אפי' לא יהיה לו זרע פלל וג' תנאים אחרים אחר ו' שנים ירצה לישא יתן פתובה
שהיא נדונייא ותוס' או פתובה וקצת תוספת או פתובה בלי תוספת ובכלל ג' תנאים
פתוב אם ירצה לישא אשה אחרת עליה בחייה וכו' שניראה שיכול לישא קודם שיגרש
אותה פי כן פתוב אם ירצה לישא אשה עליה בחייה יחזיר לה נדוניית' וכו' לא פתב
שלא יוכל לישא עד שיפר' ויגרש או אם ירצה לישא אשה יחזיר לה נדוניית' שהיה
משמע שיגרש קודם שישאנה אלא פתב אם ירצה לישא אש' אחרת עליה בחייה' כמו
שפתוב למעלה בתנאי הראשון שלא ישא אשה אחרת עליה בחייה' תוף ו' שנים פן פתב
פאן אם ירצה לישא אשה אחר' עליה בחייה שניראה שאם ירצה יוכל לישאנה עליה
בחייה' קודם גירושין ואם"כ חייב ליתן לה נדוניית' ולפטור אותה בגט פשר ואם לא
תשיג ידו לפרוע הפל יכתוב עליו ש"ח על השארית לכשתשיג ידו פי גם שאין אדם
רשאי לגרש אשתו עד שיהא לו בכדי פתובה לפרוע לה בנדון כזה פינון שהיא רוצה
שיגרשנה אם אין לו פדי פתובה ישאר חוב עליו עד שיהיה לו כמו שכתב הריב"ש ז"ל
תשובה צ"ח בכינצא בזה וכן הר"ש ב"ר צמח ז"ל תשובת צ"ב האריף בענין יותר חמור
מזה אפילו שנתחייב שלא לישא עד שיגרש שאם אין לו פדי פתובה שישאר חוב עליו
עד שיהיה לו וכ"ש הקא שכתב אם ירצה לישא אשה אחרת עליה בחייה' לסייב זה לישא
אשה לקיים תשלום מצנת פריה ורביה שפכר עברו ששה שנים שפתוב שהתנה עמה

ועוד עד תשלום עֶשֶׂר: שְׁאֵלָה נא נשאלתי על דְּבַר רְאוּבֵן שֶׁהִי לוֹ שִׁפְחָה וְיִלְדָה מִמֶּנּוּ בֶן וּמֵת הוּא וַיֵּשׁ לוֹ אִשָּׁה וְאִין לוֹ זָרַע כִּי אִם זֶה הֵבֵן אִם תִּתְּיָב' הָאִשָּׁה אוֹ תִחְלֹץ אוֹ תִפְטָר מִיָּבוּם וְחִלְצָה ע"י זֶה הֵבֵן וְעִנִּין לִידֵת זֶה הֵבֵן פְּתָבוּ שְׁהִיָּה כָּהּ כִּי הוּא הִטְבִּיל שִׁפְחָתוֹ לְשֵׁם חִירוֹת וְכָתַב לָהּ גִּט שְׁחָרוּר וְלֹא נֹדַע עֲדִין בְּבִירוֹר אִם הִיָּתָה מְעַבְרַת קוֹד' הַשְׁחָרוּר אוֹ שְׂמָא נִתְעַבְר' אַחַר הַשְׁחָרָר' שְׁלֹא הִנְפֵר עֲוֹבְרָה בְּעַת שְׁהִטְבִּילָהּ וְלֹא עָבְרוּ יָמֵי וְסִתָּה ג' חֲדָשִׁים וְאֵעִפ"י שְׁנוֹלַד הַנֶּלֶד לְזָמַן ט' חֲדָשִׁים מִיּוֹם שִׁשְׁהָת' וְלֹא רָאִתָּה וְנִסַּת שֶׁהוּא כְּמוֹ פְּשָׁנֵי חֲדָשִׁים קוֹדֵם הִטְבִּילָהּ עֲדִין יֵשׁ לְסַפֵּק שְׂמָא הוּא בֶן ז' וְנִתְעַבְרָה אַחַר הַשְׁחָרוּר שֶׁהָרִי הִיָּתָה עִמּוֹ בְּבֵית וְצָרִיף לְבָרַר מֵה שִׁפְחָתוֹ שֶׁהִטְבִּיל שִׁפְחָתוֹ לְשֵׁם חִירוֹת וְכָתַב לָהּ גִּט שְׁחָרוּר כִּי קוֹדֵם צָרִיף שִׁיכְתוּב לָהּ גִּט שְׁחָרוּר וְאִם כ"פ תִּטְבֹּל וְהָרִי הִיא כְּמוֹ גִּירוֹת וְזֶהוּ כְּשֶׁהִטְבִּילוּהָ קוֹדֵם לְשֵׁם עֲבָדוֹת שְׂאֵם לֹא הִטְבִּילוּהָ קוֹדֵם לְשֵׁם עֲבָדוֹת אֵינָה עֲדִין שִׁפְחָה אֵעִפ"י שֶׁקָּנְאָה וְכְמוֹ שִׁפְחָה בְּיֹרֵה דְעָה סִי רס"ז וְכַכּוֹלֵם כָּל זְמַן שְׁלֹא הִטְבִּילוּ לְשֵׁם עֲבָדוֹת דִּינוֹ כְּגוֹי לְכָל דְּבָר וְלֹא אַחַר שִׁיטְבִּילֵנוּ לְשֵׁם עֲבָדוֹ הוּא עָבָד וְחִיִּיב בְּמִצְוֹת שֶׁהָעָבָד חִיִּיב בָּהֶן ע"פ וּא"כ שִׁפְחָה זֹה אִם לֹא הִטְבִּילוּהָ קוֹדֵם לְשֵׁם עֲבָדוֹת אֵינָה שִׁפְחָה אֲפִילוֹ קָנְאָה אֲלָא גֹוִיָּה וְכֵּן מִמֶּנּוּ אֵינּוּ בְּנוֹ וִיכֹלָה אֲלֻמְנַת רְאוּבֵן לְהִתְיָבֵם אֲפִילוֹ לְדַעַת הַגְּאוּנִים דְּדוֹקָא שִׁפְחָתוֹ הוּא דְאֻמְרִינֵן דְּנֹדַאי אוֹ שְׂמָא שְׁחָרְרָה דְאִין עוֹשָׂה בְּעִילָתוֹ בְּעִילַת זְנוּת אָבֵל בְּגוּיָה א"א אֲלָא שְׁתִּהִיָּה בְּעִילָתוֹ בְּעִילַת זְנוּת וּא"כ אֲפִילוֹ שִׁשְׁחָרָה אִם כ"פ וְהִטְבִּילָהּ אִין הַשְׁחָרוּר כְּלוּם אֲפִילוֹ קָנְאָה כִּינֵן שְׁלֹא הִטְבִּיל' קוֹדֵם וְעֲדִין יֵשׁ לָהּ שֵׁם גֹוִיָּה כִּי הִטְבִּילָהּ לֹא הִיָּתָה אֲלָא עַל שׁוּם חִירוֹת שֶׁהִיָּתָה שִׁפְחָה קוֹדֵם וְאֵע"ג דְּגִירוֹת שִׁטְבָּלָהּ לְשֵׁם נִדְתָּה וְגַר שִׁטְבָּל לְשֵׁם קָרִיו עֲלֵת' לָהֶם טְבִילָהּ לְהִיּוֹת גָּרִים הֵינּוּ מְשׁוּם דְּהָיוּ נוֹהֲגִים קוֹדֵם בְּדַרְכֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהִגִּירוֹת קִבְּלָהּ כְּבָר עוֹל מִצְוֹת וְהִיָּתָה שׁוֹמֵרַת יָמֵי נִדְתָּה וְהָגַר הָיָה נִימּוֹל וְנִזְהָר שְׁלֹא לְהִתְפַּלֵּל בְּהִיּוֹתוֹ בְּעַל קָרִי אָבֵל זֹאת שֶׁנִּבְעָלָה קוֹדֵם בְּלִי טְבִילָהּ כִּי לֹא הִנְזַכַּר שִׁטְבָּלָהּ אֲלָא עִתָּה לֹא יוֹעִיל לָהּ טְבִילָתָהּ זֹה לְהִיּוֹת גִּירוֹת וְאֲפִי' לְדַעַת הַגְּאוּנִים תִּתְיָבֵם וְאִת"ל שֶׁכִּינֵן שֶׁהִטְבִּיל' הִיָּתָה לְשֵׁם יְהוּדַת' בֵּין שְׁתִּהִיָּה שִׁפְחָה אוֹ גֹוִיָּה יוֹעִיל לָהּ וְתִהְיֶה גִירוֹת מְשַׁעָה שִׁטְבָּלָהּ א"כ יִהְיֶה סַפֵּק עִתָּה אִם נִתְעַבְרָה קוֹדֵם וְאֵינּוּ בְּנוֹ דְהוּא בֶן גֹוִיָּה אוֹ נִתְעַבְרָה אַחַר הִטְבִּילָהּ וְיִלְדָה לוֹ ז' וְהָיוּ בְּנוֹ וְאִם שִׁפְחָה זֹה הוּא יְדוּעַ שִׁטְבָּלָהּ קוֹדֵם לְשֵׁם עֲבָדוֹת וְנִבְעָלָה אִם כ"פ וְתוֹף ג' חֲדָשִׁים פְּתַב לָהּ גִּט שְׁחָרוּר וְנִתְיָחֲדָה עִמּוֹ יֵשׁ סַפֵּק אִם הוּא בֶן ט' לְבַעֲלָהּ רֵאשׁוֹנ' וְהָיוּ עָבָד לְהִרְמָב"ם אוֹ בֶן ז' לְטְבִילָהּ אַחְרוֹנָה וְהָיוּ בְּנוֹ אֲפִילוֹ לְדַעַת הִרְמָב"ם דְאֲפִי' בְּשִׁפְחָתוֹ הָיוּ עָבָד וְתִתְיָבֵם וְכִינֵן דְאִיכָא סַפֵּק אִם הָיוּ בֵּת ז' לְבַעֲלָהּ שְׁנִיָּה שֶׁהִיָּתָה כְּבָר מְשׁוֹחֲרַרַת חוֹלְצָת וְלֹא מִתְיָבֵמַת מְשׁוּם סַפֵּקָא: וְאִנִּי אוֹמֵר דְאֲפִילוֹ שְׁרָאוֹי לְחוּשׁ לְדַעַת הַגְּאוּנִים בְּעִנֵּן שִׁפְחָתוֹ מְשׁוּם דְאִין אָדָם עוֹשָׂה בְּעִילָתוֹ בְּעִילַת זְנוּת בְּנִדּוֹן זֶה נוֹכַח לְסִמּוֹן עַל דְּבָרֵי הִרְמָב"ם ז"ל וְהִרְשָׁב"א ז"ל שֶׁהִסְכִּים עִמּוֹ בְּרֵאוּת בְּרוּרוֹת כְּמוֹ שִׁכְתָּב הָרַב הַמְּגִיד ז"ל וְתִתְיָבֵם מְשׁוּם דְאִיכָא כְּעִין תְּרִי סַפֵּקֵי סַפֵּק תִּתְיָבֵם כְּדָבָרֵי הִרְמָב"ם ז"ל אִם נִתְעַבְרָה קוֹדֵם אוֹ לֹא תִתְיָבֵם כְּדָבָרֵי הַגְּאוּנִים בֵּין נִתְעַבְרָה קוֹדֵם אוֹ אִם כ"פ וְאִם תִּמְצָא לֹא תִתְיָבֵם כְּדָבָרֵי הַגְּאוּנִים סַפֵּק אִם טְבָלָה קוֹדֵם לְשֵׁם עֲבָדוֹ כְּדָאֵמַר לְעִיל אוֹ לֹא טְבָלָה קוֹדֵם אֲפִי' לְדָבָרֵי הַגְּאוּנִים תִּתְיָבֵם שֶׁהוּא בֶן גֹוִיָּה אֲפִי' טְבָלָה אִם כ"פ לְשֵׁם חִירוֹת כְּדָאֵמַר לְעִיל דְלֹא עָלְתָה לָהּ טְבִילָהּ דְאֲפִי' תִימָא דְעָלְתָה לָהּ דְלִמָּא נִתְעַבְר' מְבַעֲלָהּ רֵאשׁוֹנָה וְיִלְדָה לוֹ כְּדָרְךָ רַב הַיּוֹלְדוֹת וְתִתְיָבֵם אֲפִילוֹ לְדַעַת הַגְּאוּנִי דְלֹא הִיָּתָה שִׁפְחָה אֲלָא נְכָרִית וְיִלְדָה כְּמוֹהָ וּא"כ יֵשׁ שְׁנֵי צְדָדִין

להקל שתתייבם האשה צד א' להקל סבא הרמב"ם ו"ל והגאונים אם לא טבלה קודם ולא יועיל לה טבילה אח"כ ואפילו את"ל שמה נתעברה קודם וצד ב' להקל לדעת הרמב"ם ו"ל אם טבלה קודם ונתעברה מבעילה ראשונה וילדה לט' ונאמר כה ספק מטבילה א' ומתייבמה להרמב"ם ספק משניה ופטורה מיבום ונליצה ואת"ל משניה שמה לא טבלה קודם ומתייבמת לכ"ע בין מבעילה ראשונה או שני' לכ"ע אם לא תועיל טבילה שניה ואפילו תועיל שמה מבעילה ראשונה ילדה לט' ולכ"ע מתייבמת: וגם אין לחוש לטעם שכתב החכם הר' אלעזר שאפי' לדעת הרמב"ם ו"ל בשפחתו חולצת שלא פדעת מ"מ שהרי פתבתי כמה ראיות לקיים דברי בעל המגיד ו"ל: ואם יתברר בירור גמור שטבלה קודם לשם עבדות ליכא אלא ספק ילדה לט' מתייבמת להרמב"ם ו"ל ספק ילדה לז' ופטורת והוי ספקא דאורייתא ולחומרא וחולצת ולא מתייבמת אפילו לדעת הרמב"ם ו"ל גאם המבי"ט: כ"ה סיון השכד' וכפי מה שראיתי בטנפס שאלה אחת בנדון זה שאחר שנתעברה הטבילה א"כ בשעת עיבור היתה נכרית ובנה הוי ולא בנו ואשתו מתייבמ' שנת השכ"ד: שאלה נב הגיעה לידי אגרת שלוחה אלי עם פסק החכם הרמב"ם על דבר איש א' שפא מארצות המער' לשאלוניקי והחזיק עצמו בשם שמואל בן יצחק והחזיק בשם זה לעולם גם בחתימותיו ובקריאתו לתורה ובא לקושטנטינא וארס אשה בת פלו' כאגי' וגרשה בשם זה ובא פה וארס אשה אחרת וגרש בשם זה עצמו ואלו הנשים עמדו ונשאו אח"כ הלה לדמשק ונשא שם אשה בנה השם ועודנו מחזיק בשם זה אח"כ בא יהודי א' מארצו ואמר שאין שמו אלא כי אם שלם בן אברהם ואיש א' העיד כי אין שמו אלא שלם בן לוי אי הוי בכלל שנה שמו ותצא מזה ומזה וכו' וחקם א' מפורסם כתב דתצא מזה ומזה וכו' והחקם הנז' כתב דגט פנה פשר אפילו שהבן שנה שם אביו פינן שהחזיק אביו בשם זה ל' יום ודחה קצת ראיות שהביא החכם האו' תצא מזה ומזה וכו' והביא הוא קצת ראיות לדבריו ואני איני בא לא לקרב ולא לרחק ראיותיהם בשלימות פי הנה צריך לראות יסוד ראיותיהם מהספרים שהביאום ואני פעת ריק מהם בהיותי בפפרים חוץ מהעיר מחמת המגפה ה יצילנו בכלל כל ישראל ובמיעוט אף חקמתי העומדת לי ונכנסתי בבית המרחץ אכתוב מה שיראה לי על מה שפתוב בפסק החכם המתיר פי מה שעולה מדבריו הוא פי מה ששנה הבן שם של אביו והחזיק בשם זה ל' יום ומעולם לא החזיק בשם אחר אע"פ שיתברר אח"כ שהיה לו שם אחר הגט פשר ואיני מכיר באיזה אופן יחזיק הבן שם האב בשם אחר פי בשלמא פשהוא משנה שמו או' שמי כה וקורין אותו כה כל הקורין אותו והמדברים עמו וכן קורין אותו לס"ת וכן חותם שמו אבל פשמנה שם אביו שאינו בחיים ואינו מצוי עמו איך יתחזק שינוי שם אביו מי קורא לו מי מדבר עמו וגם לס"ת אין מנהגינו לקרות לשום אדם לס"ת פי אם בשמו וכנויו וכן בחתימה חותם שמו בכינויו לא פאשפנזי' שחותמים שם אביהם וקורין אותם לס"ת ג"כ בשם אביהם וא"כ אין פאן חזקת שינוי שם האב בכל המקומות כמו שכתב החכם יצ"ו ואין מקום למה שדחק ראית החכם האוסר מתשובת הרא"ש ו"ל מוני ששנה שם אביו שהמיר פינן שאין פאן חזקת שינוי שם אביו והגהת המורים ר"פ השולח שאם בא איש מארץ רחוקה לא נכתוב לו גט אלא א"כ החזיק שמו בעיר ל' יום ואם החליף שמו והחזיק בשם השני אין לגרש אלא בשם השני אין לו ראיה מזה אלא לשינוי שמו שהחזיק בשם שהחליף לעצמו בקריאה ובדיבור עם בני אדם כמו שכתבתי

למעלה לא לשינוי שם אביו ששינה בנו שאין מי שקורא לו וכו' כמו שפתיבתי כי מה שכתוב בהג"ה זו ובטנפסי גיטי הגאונים פתוב וכל שום נחניכא דאית לי ולאבהתי לאפוקיה נפשיה מפל ספק שבעולם אין פאן אפוקי ספק אלא לשינוי שמו שהחזיק לו ושינוי שם אביו שאין שינויו מספיק להחזיק לאביו בשם אחר כמו שפתיבתי ומה שכתוב בהג"ה וכל שום דאית לי ולאבהתי לישנא סריכא נקט דמנהג לכתוב פן בגט אבל לא הביאו אלא לשינוי שמו ומה שמועיל וכל שום לאבהתייה הוא פשהיה ידוע שם אביו בחייו שהחליף שמו הוא עצמו דומיא דידיה פיהודה וגליל והחכם עצמו הרגיש בזה ואמר שמה תאמר וכו' ומה שדחה ענין זה ממה שאמר בגמרא שלחו ליה לר"ג בני אדם הבאים משם לכאן שמו יוסף וקוראים לו יוחנן דאפילו אחריו קוראין לו שם אחר הני שינוי היינו שאחרים קוראים לו שם אחר כשמדברים עמו או קוראים אותו אבל מה ששנה הבן שם אביו שאינו מצוי אין פאן שום חזקה וכן הראיה שהביא מפ' גט פשוט גבי כותבין גט לאיש אעפ"י שאין אשתו עמו וכו' ופריה וליחוי לב' יוסף בן שמעון בעיר א' ומשני וכו' ופריה וכו' וכתב הוא ואי איתא דאם שנה שם אביו אפילו שהחזיק ל' יום לא מהני וכל שום כי היכי דמשני שמה דידי' עדיפא מיניה הנה ליה למפרק וכו' וכבר פתיבתי דגבי שינוי ששינה הבן שם אביו כי נ"ד ליכא שום חזקה אלא בל' יום ולא ביותר וא"כ אם נתברר שהיה לו שם אחר ובנו שינה שמו יהיה הגט פסול כמו שפתיבתי הרא"ש ז"ל ומה שבא בשאלה שהחזיק עצמו בשלויניקי שהיה שמו שמואל בן יצחק והחזיק בזה השם לעולם גם בכל חתימותיו ובקריאתו לתורה באופן שפשפא לקושטוטי' וכו' כבר פתיבתי כי אין מנהג בשום מקום בתורמה בכל לשונות היהודים.

שבאו מן הגרוש לקרות לתורה בשם אביהם וגם בחתימה רוב העולם חותמים שם וכנויים להיות נודע וניכר מי הוא כי הפינויים מיוחדים את האדם להפיר אותו מי הוא יותר משמות אביהם כי הפינויים רבים מן השמות כי רוב העולם נקראי על שם אברהם יצחק ויעקב משה ואהרן דוד ושלמה ועל שם קצת מן השבטים ומיעוטם בקצת שמות אחרים ועל זה לא מצאו בין אלה יהודים כ' או ל' שמות כי יהיו נ' או יותר משם א' וגם כי יתחלפו רוב בשם אבותם מצאו בתוך הסף הזה עשרים בני אדם או יותר מפל שם א' הם ואביהם כמו יוסף בן שמעון יצחק בן אברהם ר' יעקב בן יצחק נ' וכיוצא בשמות אחרים והפנויים הם רבים מן השמות כי באות האלף תמצא יותר ממ' או נ' כמו אבארבנאל אדרוטיאל אלקשטל אבודרהם אלשיף אלמלח וכיוצא באלו ובכל אות ואת יש הרבה פינויים המכונים ליהודים שעמדו בגלות כמה מאות מן השנים ובהם מתחזקים וניכרים א' מחברו כי גם שבמשפחה א' שהו' מפנוי א' יש בה לפעמים שנים ששמותיהם וכינוייהם שונים אז מזכירים שם האבות עם הפנוי להבדיל ביניהם וכששמות הבנים והאבות והפנויים שונים מה שהוא רחוק אז ישלשו נחזור לנ"ד כי זה שמואל בן יצחק מסתמא היה לו פינוי והיו קוראי אותו בשמו וכינויו וגם בחתימתו אם היה חותם היה מזכיר פינויו וא"כ מה שקר' שם אביו יצחק פשגור' פעם ראשונה ושינה וזהו השינוי עצמו שעשה לשם אביו ואין לו חזקה בזה אלא א"כ יתברר בראיה ברורה בפני ב"ד כי זה האיש חתם שמו ושם אביו שמואל בן יצחק כמה פעמים וקראו אותו לתורה או ברכו אותו בנדבתו בפומבי כמה פעמים בשם שמואל בן יצחק אעפ"י שהיו מזכירים הפנוי

ג"כ ואם אח"כ נתברר שהיה לו ולאביו שם אחר נסמך על טנפס הגט וכל שום אחרון דאית לי ולאבתי וכמו שיועיל וכל שום לשמו יועיל לאביו כמו שפתיב החכם וכו'.

ונראה לי כי מה שהחזיק שמו ל' יום בעיר הוא שכל' יום הקורא אותו קור' אותו בש' זה או שקראו אותו לתור' או חת' בש' זה ג"כ תוך הל' יום דבתלת' זימני הויא חזקה פונקטות ושור המועד ופחות מל' אפילו בתלתא זימני לא הויא חזקה ואם אח"כ גירש בשם זה ונתברר אח"כ שהיה לו שם אחר יהיה פשר הגט שהיה נכלל השם הראשון בו וכל שום וכו' וכן אם שנה הוא שם אביו ונקרא על שם אביו ששנה בעלותו לס"ת או שחתם בשם אביו ג"כ תוך ל' יום ואח"כ גירש בשם זה ונתברר אח"כ שהיה לו שם אחר יהיה פשר הגט שהיה נכלל בשם הא' בכלל וכל שום דאבתי וילפי זה אם נתברר ענין חזקה זו קודם הל' יום ואח"כ גירש הגיטין פשרים ואם לא נתברר ענין חזקה זה אלא בין גירושי ראשונה לשנייה כי אז קרא לו או חתם גבי הגט השני לבד יהיה פשר אעפ"י שפאו עדים אח"כ שהיה לו שם אחר כמו שפתיבתי אבל לא יועיל מה שהחזיק בין גט א' לב' לשהיה הגט א' פשר כי אח"כ פשנתברר שהיה לו שם אחר לגט הב' שהחזיק פשר בשם הב' יועיל לו כל שם דאבתי אבל לגט הא' שעדיין לא החזיק באותו השם שפתיב ואח"כ נתברר שהיה לו שם אחר לא יועיל כל שם להכשירו אעפ"י שהחזיק אח"כ דכיון שפשעת פתיבת הגט לא החזיק באותו השם א"כ לא הי' נזכר אז שהוא המגרש אע"פ שהחזיק אח"כ פיון שנתברר אח"כ שהיה לו שם אחר ממה שנקתב בגט והכי משמע לישנא דגמרא אזיל למדינתא אחריתי ומחזי שמיה וכו' וכתוב גיטא וממטי ליה לאיתתה דהאיך ומשני אמר רב כל שהחזיק ל' יום שמו בעיר אין חוששין לו דמשמע דבעי חזקה קודם נתינה, וכל שהחזיק ל' יום בהחזקת השם כ"ש אם החזיק בים רבים יותר מל' שהיו קוראים אותו לעולם יותר מג' פעמים שם השינוי דהויא חזקה אלא מפני שפתיבתי שצריך שלשים יום לפחות וג"כ אם החזיק בג"כ ביותר מל' יום כמו פעם א' חתם או קראו לו בשם זה של שינוי ואח"כ עברו ל' יום וחתם פעם אחרת ואח"כ עברו לו שלשים יום וחתם פעם אחרת או אפילו היו ג"כ בל"א יום צ"ע אם תהי' חזקה דאיכא למימר דאינה חזקה פיון שנתבררו בג"כ זו מזו דומיא דהא דאמרין ריחוק גיחותיו קרוב גיחותיו וכל דהוי חזקה פיון דלא היה' הספק שם אחר בין שלשה החתימות או הקריאות אלא שלא הוצרך לחתום או לא קראו אותו בכל הג' חדשי' כי אם ג"כ ותהיה חזקה בג"כ בין תהי' רחוק' זו מזו או קרובה כמו שהוא הדין בגיחות אלא שבנ"ד קרובות בפחות משלשי' אינה חזקה וכל זה הוא רחוק להתברר כפי מה שפתיבתי למעלה שאין אנחנו קוראים בשם האב לא לס"ת ולא בפריכת נדבות וגם הרוב אינם חותמים שם אביהם בשטרות או בפתיבם וגם אם הוא היה חותם הוא רחוק לברר שחתם ג"כ קודם הנישואין: אלא שנ"ל להכשיר הגט של האשה השנייה במה שהוא קרוב להתברר שפתיב בכתובת האשה הראשונה שמואל בן יצחק כפי מה שפתיבתי ובכתובת האשה השנייה פתיבו ג"כ שמואל בן יצחק וברי החזיק שמו בשם אביו בג"כ וגם אם הוא חתם בכתובה בשם אביו בראשונה ובשנייה יהיה יותר מוחזק בשמות וכשגירש אח"כ אשה זו השנית הרי היה מוחזק שמו ושם אביו בשינוי שם ויהי' נכלל שם הא' שהועד אח"כ שהיה שלם בן לוי או שלם בן אברהם בכלל וכל שום אחרון דאית לי ולאבתי וגם כי חזקה זו היא בזמנים מחולפי' רחוקים זה מזה אני סומך על מה שפתיבתי

למעלה כדי שלא תצא אשה זו השניה מבעלה אבל לראשונה איני מוצא שום הכשר לגטטה כי הוא רחוק להתברר שהחזק שמו ג"פ קודם שגרשה שהיה שמו שמואל בן יצחק ואם היה מתברר שהיה פתוב בכתובה של זו שמואל בן יצחק וגם חתם הוא בכתובה שמואל בן יצחק איפשר לומר שייחשב כשני פעמים ואם תברר שחתם בן פעם אחרת בשטר או בכתובה או חתם שמו ושם אביו בכתובת ידו אם לנה מאחד בהיותו נשוי עמה היו ג"פ קודם הגירושין עוד איפשר לחפש ולחקור בהכשר גטטה אם הונף אמו ושם אביו בשניו זה בשידוכין שנעשו מקודם עם אשה זו ראשונה ע"י סופרי כמו שהיא נהוג וחתם גם הוא כן באותו שטר ואח"כ בכתובה כמו כן היה מוזכר בשניו שם זה הוא ואביו היו ד' פעמים וגם אם בכתובה של זו היו בה תנאי תחת הכתובה בפני עצמם והעדים חתומים בהם וגם הוא מלבד מי שהם חתומים למעלה בכתובה עצמה כמו שנהוג ברוב העולם יהיה מוחזק בשם זה המשונה לו ולאביו בשטר השידוכין ובכתובה ובתנאים כי גם שהם פתובים בשטר הכתובה עצמה הם חשובים בשטר אחר בפני עצמו והם ג"פ והם ששה אם נחשוב חתימותיו אם חתם הוא בשם זה בשידוכין ובכתובה ובתנאים אלא שיש לי ספק אם יחש' פעמים בכלל החזקה מה שמזכירים שמו ושם אביו וחותם הוא ג"כ כן בשטר השידוכין או בכתובה שפנין שהוא שטר א' אעפ"י שהזכירו בו ב' או ג"פ שמו ושם אביו בשטר לא יחשב אלא כפעם א' פנין שהוא בשטר א' או דלמא פנין שיש עדים חתומים ולא היה צריך לחתום הוא וחת' יחשב חתימתו כפע' אחרת אבל בשטר שידוכין ובכתובה ובתנאי שאיפשר להתברר ע"י הסופרי במקום שנשא אשה זו ראשונה נראה לי לסמוך על זה אם יתברר כדי שלא תצא גם זו הראשונה מבעלה והיא דאמרי בעלמא העדים אמנה שבשטר הם מעידים ולא על פהג או לוי הפתוב בשטר היינו להעלותו משט' זה לפהגה או ללוי' אבל בנ"ד אינו אלא לצירוף ג' פ' לקריאת השם שיהיה מוחזק בשם זה כי אפילו בקריאה בעלמא לס"ת וכיוצא בו יצטרפו לחזקה אלא שאין מקום שיתברר חזקה זו אלא ע"י חקירת חכם בשטר השידוכין אם נעשה ובכתובה ובתנאי כפי מה שכתבתי והוא קרוב להתברר ולא תצא גם זו הראשונה מזה שנשאה נאם המבי"ט: שאלה נג על מי שנפלה לפניו אשת אחיו ליבום או לחליצה חייב אחר שלשה חדשים ליבם או לחלוץ בלא כסף ובלא מחיר למ"ד מצות יבום קודמת פשיטא שאינו יכול לחלוץ אם היא מרצה אותו ברצי כסף פנין דמצות יבו' רמ"א עליה קודם חליצה ואם היא מורדת מכל וכל שאינה רוצה להתניב' לו פתב הרמב"ם ז"ל פ"ק שני דכופין אותו לחלוץ ותצא בלא פתובה והוא כפי דעתו במאס עלי שכופין אותו וכ"ש ביבמ' כמו שכתב הרב מ"מ ז"ל ומה שאמרו מבקשי בקצת מקומות הוא בנתינת פתובה אבל אם היא מפקדת פתובה כופין הבעל לגרש והיבם לחלוץ וכתב שזהו דעת הרמב"ם ז"ל הרי שכופין אותו אינה מפקדת אלא עיקר פתובה ותוספת ולא גדונוי שבידה, וכשמבקשים היינו בנתינת פתובה וכ"ש כשאינה מורדת מלהתניבם והוא רוצה לחלוץ שאסור לו לעגנה כדי שתתן לו מעו' כדי שייחלוץ לה ולמ"ד מצוה חליצה קודמת פנין דמצוה חליצה עליה רמ"א אינו יכול לדחוק אותה עד שתתן לו מעו' כדי שייחלוץ אותה ואם אינו רוצה כופין אותו אם הוא מאותם שכופין להוציא בגט ואם אינו מאותם אלא שיש לה אמתלאה שאינה רוצה אותו שהוא נער או שהוא נשוי מטעין אותו ואם לאו כופין אותו לחלוץ בחנם כמו שכתב הר"א ז"ל בתשובה על יבמה שנפלה לפני

יָבֹם נֶעַר וְכו' וּבִסְמ"ג עַל מִי שֵׁיִשׁ לֹא אֵשֶׁה אַחֲרַת כָּתֵב שְׁכּוֹפִין אוֹתוֹ וּמְנַדִּין אוֹתוֹ עַד שְׁיִחְלֹץ לָהּ וְלֹא כָתְבוּ שְׁתַּרְצָה אוֹתוֹ בְּרָצִי כֶסֶף אֶלָּא אִם יוּכְלוּ לְהַטְעוֹתוֹ שְׁיִתְּנוּ לוֹ מְמוֹן ע"מ שְׁיִחְלֹץ וְאִם כ"פ לֹא יִתְּנוּ לוֹ דְחִלְצָה מִטְּעַת כְּשֶׁרָה וְכָתֵב הָרָא"ש ו"ל בְּסוֹף הַתְּשׁוּבָה שְׁכּוֹפִין אוֹתוֹ לְחִלּוֹץ בְּלֹא מְמוֹן דְּמִצּוֹת לֹא לִיקְנוֹת נִתְּנוּ וְאִין נוֹטְלִין שְׂכ' מֵהֶם: וְאִם כֹּן בְּגִדוֹן דִּינֵן שְׁהֵיבְמ' אִמְרָה שְׁהֵיטָה רוּצָה לְהַתִּיבֵם וְשִׁיכְתוּב לָהּ כְּתוּבָה כְּמִנְהַג יְבָמִין וְהוּא אֵינִי רוּצָה לְקַבֵּל אַחֲרֵי כֵן כְּתוּבָתָה עָלָיו אוֹ אֵינִי רוּצָה לְכַתּוּב לָהּ גְּדוּנְיִיתָה כְּנִכְסֵי צֵאן בְּרָזֶל אֶלָּא שְׁהֵיִי בִידָה כְּנִכְסֵי מְלוּג אֵינָה נִקְרֵאת מוֹרְדָת בְּשָׂבִיל זֶה כֵּינֵן שְׁהֵיִי רוּצָה לְהַתִּיבֵם אִם יִכְתוּב גְּדוּנְיִיתָה כְּנִכְסֵי צֵאן בְּרָזֶל וְאִם הוּא אֵינִי רוּצָה יִחְלֹץ לָהּ בְּלֹא כֶסֶף וּמְחִיר וְהַדִּינֵן שְׁנֹטְפֵל בֵּינֵיהֶם וְנֹטֵל קִנְיָן מֵהֶם לַעֲשׂוֹת פְּשָׁרָה בֵּינֵיהֶם לֹא הֵיִה לֹא לְחִיב אוֹתָהּ שְׁתֵּתֵן לוֹ מַעוֹת כְּדִי שְׁיִחְלֹץ אוֹתָהּ וְהֵיִה לוֹ לְהַכְרִיחַ אֶת הַיָּבֹם שְׁיִיבֵם אוֹתָהּ וְיִכְתוּב לָהּ כְּתוּבָה כְּמִנְהַג יְבָמִין אוֹ יִחְלֹץ לוֹ מִיד בְּלִי שׁוּם מְמוֹן בֵּין לָמ"ד מִצְוֹת יְבוּם קוֹדֶמֶת וּבֵין לָמ"ד מִצְוֹת חִלְצָה קוֹדֶמֶת וְהַדִּינֵן הַזֶּה בְּאֵלּוֹ הַיָּמִים נֹטְפֵל עִם הַמּוֹרִים דְּמִצְוֹת חִלְצָה קוֹדֶמֶת וְשִׁיכּוּפוֹ אֶת הַיָּבֹם לְחִלּוֹץ וְכִבְרַת כְּתוּבָתָה כִּי לָמ"ד דְּמִצְוֹת חִלְצָה קוֹדֶמֶת הֵיִנִּי בְּלֹא כֶסֶף וְגַם כִּי נֹטֵל קִנְיָן מִשְׁנֵיהֶם עַל מַה שְׁיִפְשֵׁר הוּא וְחִיבָה עַל עֲשָׂרִים פְּרָחִים לֹא הֵיִטָה קְרוּבָה לְדִין פְּשָׁרָה זֹו וְאֵינָה חִיבָת לְקִיּוּמָה אֶלָּא אִם אֵינִי רוּצָה לִיבְמָה בְּכַתִּיבַת כְּתוּבָה כְּמִנְהַג יִחְלֹץ לָהּ בְּלֹא כֶסֶף וּמְחִיר כְּמוֹ שְׁפַתְבָּתִי וְכָל הַפּוֹסְקִים ו"ל כְּתְבוּ בְּנוֹסַח כְּתוּבַת יְבָמִין וְהוֹסִיף לָהּ מְדִילָיָה כֶּה וְכֶה וְכו' גְּדוּנְיִיא נֶעֱלֶת לִיָּה וְכו': שְׁאֵלָה נִד מִי שְׁצוּה לְחַבְרֹו שְׁהַבְּרָזֶל שְׁלֹו שְׁיִטְעוֹן בְּסִפִּינָה פְּלוּנִי וְכֹא בַעַל סִפִּינָה אַחֲרַת וּלְקַחוּ וְטַעְנוּ בְּסִפִּינָתוֹ וְנִטְבְּעוּ וְכו': תְּשׁוּבָה גַם כִּי נִקְבַּל הַעֲדוּיּוֹת כְּפִי פְּשָׁטֵן אֵין בְּהֶם סִפְק לְחִי' אֶת הַר' מִשֶּׁה הַיִּרְחִי הַנִּז' בְּשׁוּם דְּבָר אִם הַעֲדוּת הָרֵאשׁוֹן אוֹמֵר כִּי לֹא נֹדַע לוֹ שׁוּם דְּבָר מֵאוֹתוֹ הַכְּתָב וְהַעֲדוּת הַשְּׁנִי שְׁצוּוֹ שְׁיִוְצִיאוּ הַבְּרָזֶל הוּא מְכַחֵשׁ וְאוֹמֵר שְׁלֹא הָיִו דְּבָרִים מַעוֹלָם וְהֵיִה חִיב שְׁבוּעָה אֶלָּא שְׁאֵין זֶה עֲדוּת בְּרוּר כִּי לֹא אָמַר שְׁשָׁלְשָׁתֶם בְּיַחַד צוּוּ וְאִיפְשָׁר שְׁיִוְכוּ בְּלִשׁוֹן צוּוּ עַל הַשְּׁנַיִם מֵהֶם וְלֹא יִהְיֶה הַר' מִשֶּׁה הַנִּז' א' מֵהֶם יוּכַל לְפַטוֹר עֲצָמוֹ וְאִפְּלִי שְׁבוּעָה לֹא יִתְּיַחַב וְאִפְּלִי תִימָא דְלִשׁוֹן צוּוּ לֹא קָאִי אֶלָּא אֵל עַל שְׁנֵיהֶם הַחֶכֶם הַר"ר מִשֶּׁה וְהַר"ר מִשֶּׁה הַיִּרְחִי שְׁצוּוּ הֵם עִם הָרֵאשִׁי וְצוּוּי הָרֵאשִׁי הוּא בְּלִשׁוֹן עִם הָרֵאשִׁי שְׁגַם הוּא צוּה אִפְּ"ה צָרִיף לְדַעַת עַל צוּוּי מִי מֵהֶם הוֹצִיאוּ הַבְּרָזֶל וְשָׁמוּ אוֹתוֹ בְּסִפִּינָה וְהַדְּבָר קְרוּב יוֹתֵר לוֹמֵר כִּי בְּצוּוּי הָרֵאשִׁי הוֹצִיאוּ כִּי הֵיִה לוֹ כַּח לְצוּוֹת וְלֹא בְּצוּוּי הַשְּׁנִי יְהוּדִי שְׁהֵיִה יְדוּע שְׁלֹא הָיִו הֵם בְּעַלִּי הַבְּרָזֶל וְהוּי כְּפִינָה יוּכַל וְאִחַד אֵינִי יוּכַל לְהוֹצִיא לְעַנְנֵן שְׁבַת דְּזֶה שְׁאֵינִי יוּכַל הוּא פְּטוֹר דְּמִסִּיעַ אֵין בּוֹ מִמֶּשׁ כְּדִאֲמַרִּי הֵתֵם וְכֵן עַל הַעֲדוּת הַשְּׁלִישִׁי אֵינִי חִיב כְּלָל אַעֲפ"י שְׁכְּתוּב שְׁאֵמַר כְּבָר שְׁמַתִּי אוֹתוֹ דָּאֵין זֹו הוֹדָאָה אִפְּלִי הֵיִה אוֹמֵר בְּפָנֵי שְׁנַיִם עֲדִים וְכִמוֹ שְׁכְּתוּב בְּצִוּוֹר הַכֶּסֶף שְׁעַר רֵאשׁוֹן דְּרָף ש"ע וְכָתֵב רַבִּינוּ דְּנִקָּא שְׁהוּדָה לְפָנֵי הַעֲדִים הוֹדָאָה גְּמוּרָה הָא אִמְרָה לְחוּדָה פְּטוֹר שְׁיִכּוּל לוֹמֵר מִשְׁטָה וְכו' וּבִסְפָר הַמְּאוֹר פָּרַק זֶה בּוֹרֵר כְּתֵב וְהוּי יוֹדַע דְּהָא דְּאֲמַרִּי אִם לֹא טַעַן אֵין טוֹעֵנִין לוֹ הֵנִי מְלִי בְּזִמְנֵן שְׁתַּבְּעוּ וְהוּדָה כְּדִתְנִיא בְּרִישָׁא דְּבְרִייתָא וְכו' אֲבָל אִם אָמַר מַעֲצָמוֹ בֵּין בְּפָנָיו וּבֵין שְׁלֹא בְּפָנָיו וְלֹא אָמַר אִתֵּם עַדִי לֹא טַעַן טוֹעֵנִים לוֹ ע"כ וְכו"ש בְּגִדוֹן דִּינֵן שְׁלֹא הֵיִה לוֹ אֶלָּא עַד א' וְשְׁלֹא בְּפָנָיו לֹא אָמַר אִתָּה עַד וְלֹא הוֹיָא אֶלָּא אִמְרָה בְּעִלְמָא וְלֹא הוֹדָאָה וְעוֹד דְּאִיף יִאֲמַר כְּבָר שְׁמַתִּי וְהָרֵי הַעֲדוּת הָרֵאשׁוֹן לֹא הֵיִה שְׁם אֶלָּא שְׁצוּה וְהַהוֹצָאָה וְהַשְּׁמָה הֵיִטָה עַל יְדֵי אַחֲרִים וְגַם ה"ר מִשֶּׁה שֶׁאֲנִי אִיף אָמַר רַבִּי מִשֶּׁה הַנִּז' לְמָה שְׁם הַבְּרָזֶל בְּסִפִּינָה וְהוּא לֹא שְׁם

לפי דברי העד ואין בעדות ממשות: וכל זה הוא פשוט וקבל עדינות אלו כמו שהם פתובים
אבל אם נפשפש אחריהם יתבאר כי אין בהם עיקר ולא יתקבלו בשום ב"ד ועלובה
עיסה שהנחתום מעיד עליה שהחכם שהיה אב וראש אותו הב"ד כמה"ר שמואל עטיאה
זלה"ה פתב בכתבם כי היה טרוד טרדה שאינה של מצנה ולא בא מידו לסד' מה ששמע
לפי מה שהשעה צריכה וקלה פני החכם שהוא לכתוב מה שענינו רואות והדין השני
חתם מהכל ימעט משה ו' פייש והשלישי חות' הצעיר פותב לפי השעה נרצעכם יהודה
בכ"ר ש"ט שאנגו' ואינו דרך החותמים במעשה ב"ד וכיוצא בו לכתוב שום דבר
בכתבם אלא שם לבדם ובכתבים שבין אדם לחבירו הוא שפותבי' בכתבם דרך
הלצה ומה שכתבו פאן שלשתם נראה שהיתה פוננתם שלא יתקבל עדות אלא דרך כלל
כי לא פוננו קבלת העדות כפי מה שהיה צריך והתנצלו בכתבם לרמז שלא ילקח ראיה
מקבלת עדות זה כי אם בדרך כלל שנמצאו שם האנשים הנזכרי' בפתיחת המאגזין
והוצא' הברזל והשמתו בספינה כי מה שכתוב וצוו והוציאו ושמו אותו בספינ' אי אפשר
שר' יהודה העיד שצוו אלא אחר שראה אותם הולכים עם הראיז וידע אח"כ שאז טענו
אותו בספינה חשב בנדאי כי הם צוו להטעינו עם הראיז והנה העדות פתוב שראה אותם
עם הראיז שהלכו דרך ישרה למאגזיניש אשר היה בהם ברזל ומיכר פא הבחו' ואמר
לו שהמפתח היה בידו ושצנה לו כר' אהרן הנ"ל אדונו שלא יתננ' כי אם ביד בעל הברזל
ואמר לו הוא פן תעשה לא תתן אות' וכל זה נרא' שלא היה כר' יהודה הנזכר עם היהודים
הנזכרי' ועם הראיז שהם הלכו דרך ישרה למאגזיניש ואלו הדברים עברו בינו ובין
הנער שלא בפניה' והלך לו הנער והוא נשאר שם ולא הלך אל מקום אשר הלכו הם
דרך ישרה כי לא היה רוצה להתראות בפני הראיז וא"כ איך היה יכול להעי' שהם צוו
להוציא את הברזל ובעדות זה פתוב שאחר שני ימים ששמו הברזל בספינה והלכו הם
פא פתב עם סחור' אחר' שישלחנה עם הברזל בספינת קייפיניק ושהשיב שכבר שמו
הברזל בספינת האגה ובעדות האח' פתוב שאמרו לו למה שם הברזל בספינת האגה אחר
שראה הפתב של ה"ר משה ושהשי' לו ה"ר משה כבר שמתו אותו בספינה ואם אחר
שני ימים שהושם הברזל בספינת האגה באה הפתב איך אמר לו למה שמת אחר שראית
הפתב והוא איך השיב כבר שמתו אותו לפי שהמקום שהיה פתוב בו היה אחורי הפתב
אם הפתב לא הגיע אלא אח"כ אחר שני ימים שהושם הברזל ושהלכו הם אלא שנדאי
נראה כי לא נתפונן קבלת העדות הנה ואם השיב הוא כבר שמתו היה לפי דברי השואל
שאמר למה שמתו אותו ואפילו היו שנים עדים בדרך שצנה הוא בפ' שיוציאו הברזל
ויניחוה בספינת האגה אינו חייב בדין לשלם פשנטבע הברזל כי הברזל היה מונח שם
ומוכן לשולחו לנמל צידון וגם ה"ר מנשה בעל הברזל לא היה רוצה לשולחו אלא על
די הראיז קייפיניק זה שצנה לטענו בספינה האחרת לא הזיק בידים ואפשר קרוב היה
שיגיע לנמל הנז' בשלוחה כמו שהגיע ספינה זאת פעמים אחרים ובספינת קייפיניק
שהיתה בטוחה לפי דעתו לשנה האחרת נלקחה ונשבית עם הסחורות והיהודים וגם כי
אירע ענין הטביעה בזמן שטענו לא היה שום הזק מצוי וממילא נולד ובא ההזק אחר
כמה ימים והוי כגרמא בעלמא דפטור ולפי החלוקים שמחלק ר"י ז"ל ומגרמא דנזיקין
דפטור לדינא דגרמי דמחייב ר' מאיר ומיימא לן פנתיה דהיינו פשברי הזיקא או שההזק
פא מידו לפי חלוק ריצב"א ז"ל שהוא דבר הונה ורגיל בו וקנסוהו ולהכי חייב ליפא

הָכָא חַד מְהֵי תַלְתָּא טַעְמֵי בְּרֵי הַזִּיקָא דְאַפְשָׁר קְרוּב הֵיָה שְׁתַּגִּיעַ סְפִינָה לְנַמְל צִידוֹן לְשָׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁהֲגִיעַ פְּעָמִים אַחֲרוֹת וְגַם אִם הֵיָה טוֹעֵן בְּסִפְיֹנוֹת קִיפִינָה הֵיָה אֶפְשָׁר שְׂיֹאֲרַע לָהּ הַזִּיקָא כְּמוֹ שֶׁאֵיבַרַע לָהּ לְשִׁנָּה הָאֲחֵרֶת כַּדָּא' וְא"כ לִיפָּא הָכָא הַזִּיקָא בְּרֵי וְלֹא הָוֵי דִּינָא דְגָרְמֵי וְגַם טַעְמָא דְהַזִּיקָא בָּא מִיַּד לִיפָּא הָכָא דְאַחַר שְׁטַעְנֹו הַבְּרִזְל בְּרוּדוּשְׁטוֹ בְּסִפְיָנָה הַנְּז' הַגִּיעָה לְגַאֲלִיפּוֹל וּמִשָּׁם לְקַאֲסוּלִייוּשׁ וּמִשָּׁם הַגִּיעָה אֶצְל בּוּבְגָאָדָה וְשָׁם טַעָה הַקְּבָרִינִיט שֶׁל הַסְּפִינָה שְׁנַתְקַר' לְמַקּוֹם שֶׁלֹּא הָיוּ בּוֹ מַיִם רַבִּים וְנִתְעַכְבָּה הַסְּפִינָה שָׁם וְיִצְאָה מִשָּׁם וְחִזְרָה וּפְגָעָה בְּקַרְקַעִית הַיָּם וְנִשְׁבְּרָה וְלֹא מִחַמַּת שְׁהִיָּתָה יִשְׁנָה כְּמוֹ שֶׁהִשְׁיִיב כ"ר מְנַשֶּׁה שְׁאֵפִי' שְׁהִיָּתָה חֲדָשָׁה הֵיָה יָכוֹל לִיֹּאֲרַע לָהּ הַזִּיקָא זֹו נִמְצָא שֶׁלֹּא בָּא הַזִּיקָא מִיַּד אֱלָא אַחַר כְּפֹה יָמִים מִחַמַּת דְּבַר שְׂאֵיבַרַע לָהּ פְּתָאוּם וְגַם לִטַע' וְחִילּוּק שְׁחִילְקָא רִיצַב"א בְּדִינָא דְגָרְמֵי שֶׁהִיא דְבַר הוֹנָה וְרָגִיל בּוֹ וְלִהְיֵי קְנוּסָהוּ לִיפָּא הָכָא כָּלֵל שְׁהָרֵי אֵין פֶּאן דְבַר הוֹנָה וְרָגִיל וְלִיפָּא קְנוּס כָּלֵל וְלִיפָּא שׁוּם מִילְתָּא דְדִינָא דְגָרְמֵי וְכְמוֹ שְׁכַתְּבַּ בְּעַל תְּרוּמַת הַדָּשָׁן בְּגִדוֹן חֲמוּר מְזָה דְלִיתָּא בֵּיהּ דִּינָא דְגָרְמֵי בְּהֵי טַעְמֵי דוּק וְתִשְׁכַּח סִימָן שִׁט"ו וְנֶאֱפִי' גְרָמָא בְּנִזְיָקִין דְּחִיּוּב בִּינְדֵי שְׁמַיִם לִיפָּא דְלֹא נִתְפַּוֵּן הוּא לְשׁוּם הַזִּיקָא אֲדַרְבָּא חֲשַׁב שְׁתַּגִּיעַ לְשָׁלוֹם לְנִיָּדוֹן כִּי הוּא טַעֵן ג"כ בְּאוֹתָהּ סְפִינָה סְחוּרוֹת שְׁוֹת יוֹתֵר מִמָּה שְׁשׁוֹת סְחוּרוֹת שֶׁל כ"ר מְנַשֶּׁה הַנְּז"ל כְּפִי מַה שְׁכַתְּבֵי לְמַעְלָה דְּאֵין פְּדַאי עֲדוֹת זֶה לְחִיּוּבוֹ אֵפִי' הֵיָה הָעֲדוֹת כְּפִשׁוּטוֹ וְגַם אֵין לְקַבְּלוֹ לְדוֹן עֲלֵיו מִצַּד כִּי הַב"ד כְּתָבוּ שְׁנִכְתְּבוּ בְּנַחֲצָה כְּמוֹ שְׁכַתְּבֵי וְה"ר מְשֶׁה הַנְּז' פְּטוּר מִדִּינֵי אֲדָם וּמִדִּינֵי שְׁמַיִם וְהַנְּרָאָה לִי כְּתַבְתִּי וְחַתְּמֵי נְאֻם הַצֵּעִיר הַמְּבִי"ט: שְׁאֵלָה נַה רְאוּבֵן נִשְׂא אֶת דִּינָה בַּת לֵאָה וְהַתְּנוּ בִּינֵיהֶם בְּשִׁטְר הַכְּתוּבָה שְׁאֵם תִּפְטֹר דִּינָה בְּחֵי בְּעֵלָה בְּלֵי זְרַע שֶׁל קִינְיָא יַחְזוֹר רְאוּבֵן לְאֵם הַכְּלָה חֲצִי הַנְּדוּנְיָא כְּמוֹ שְׁקַבְּלָה וְעַתָּה יִלְדָה דִּינָה בֶּן לִט' חֲדָשִׁים בְּכָל סִימְנֵי בְּשַׁעְרוֹ וּצְפָרְנָיו וְנִפְטָרָה בְּיוֹם שְׁנֵי לְלִידְתָּהּ וְהַנּוֹלֵד נִימּוֹל לַח' יָמִים וְקוֹדֵם הֵיּוֹתוּ בֶּן ל' יוֹם מֵת הַנּוֹלֵד וּבָּא לֵאָה בְּפִנֵי ב"ד וְתוֹבַעַת מְרְאוּבֵן יַחְזוֹר לָהּ חֲצִי הַנְּדוּנְיָא מֵאַחַר שֶׁהִנְרַע לֹא נִתְקַיֵּים ל' יוֹם אֵינוֹ זְרַע שֶׁל קִינְיָא אֱלָא גָּפֵל וְעוֹד תְּבַעָה מֵהַב"ד יִטִּילוּ קְנוּס בַּב"ה אִם יֵשׁ מִי שְׂיִודַע אֵי זֶה מְנַהֵג בְּגִדוֹן זֶה וּבָּאוּ זְקֵנֵי הַקְּהָל וְנֶאֱמְרוּ שְׁמַיִם הֵיּוֹתֶם בְּעִיר הַזֹּאת שֶׁהוּא קְרוּב לַע' שְׁנָה לֹא שְׁמַעוּ וְלֹא אֵיבַרַע בְּקְהָל בְּגִדוֹן זֶה אֲדָּ לִפִּי דַעְתִּי זְרַע שֶׁל קִינְיָא לֹא יִקְרָא פְּחוֹת מַל' יוֹם וְרְאוּבֵן הִשְׁיִיב מֵאַחַר שֶׁהַנּוֹלֵד הֵיָה בֶּן ט' בְּכָל סִימְנֵי בְּשַׁעְרוֹ וּבְצַפְרָנָיו הָרֵי הוּא זְרַע שֶׁל קִינְיָא וְהָעוֹלָה עַל דַּעַת הַהֲמוֹן אֵינוֹ מִתְנַשֵּׁב עַל דַּעַת יוֹדְעֵי סֵפֶר וּמְבִינֵי מַדַּע לְדַמּוֹת עֲנָן הָאֲבֵלוֹ' לְגִדוֹן הַלְזוֹ וְעוֹד שְׁבָכָל קַהְלוֹת חוּצָה לְאַרְץ כּוֹתְבֵי' בְּשִׁטְר הַכְּתוּבָה זְרַע שֶׁל קִינְיָא שְׂיַחְזָה ל' יוֹם כְּבָרוּשָׁה וּבְרוּרִים וּבְמוֹגְשִׁיאָה וּמֵאַחַר שְׁבַעִיר הַזֹּאת כּוֹתְבִים זְרַע שֶׁל קִינְיָא לְבַד וְאֵינָם כּוֹתְבִים שְׂיַחְזָה ל' יוֹם א"כ בֶּן יוֹמוֹ נִקְרָא זְרַע שֶׁל קִינְיָא וְעַתָּה מוֹרְנוּ מוֹרָה צָדֵק יוֹרְנוּ הַדִּין עִם מִי: תְּשׁוּבָה כָּל שֶׁלֹּא שָׁהָה שְׁלֹשִׁים יוֹם בְּאֲדָם אֵינוֹ גָּפֵל וְדַאי אֱלָא סִפְק לְרִשְׁבָ"ג וּמִסְפֵּק לֹא מִפְּקִינָן מְמוֹנָא מִבְּעַל לְיוֹרְשֵׁי הָאִשָּׁה וְכְמוֹ שְׁכַתְּבוּ הַרְשָׁב"א בְּתִשְׁבּוּת הַרְמָב"ן ז"ל סִימָן י' וְכ"ש אִם נוֹדַע שְׁנוֹלֵד וְנוֹלֵד זֶה לִט' חֲדָשִׁי בְּשַׁעְרוֹ וּצְפָרְנָיו כְּמוֹ שְׁבָא בְּשִׁאֲלָה שְׁסִימְנֵים אֵלוּ מוֹכִיחִים שֶׁהוּא בֶּן קִינְיָא וְכְמוֹ שְׁכַתְּבוּ הַרְשָׁב"א ז"ל שֶׁעַל אֵלוּ הַסְּמִנִים סוּמְכִים לְמוֹל בְּשַׁבָּת וְשְׁכַבְר עָשׂוּ מַעֲשֶׂה בְּזִמְן חֲכָמִים שֶׁהָיוּ בְּרוּר עַל פִּי גְמַר סִימְנֵים וְנֶאֱפִילוּ שְׁכַתּוּב בְּכַתּוּבָה זְרַע שֶׁל קִינְיָא וּבִלְשׁוֹן בְּנֵי אֲדָם אֵינוֹ קְרוֹי זְרַע קִינְיָא כָּל שֶׁלֹּא נִתְקַיֵּים וְחִזָּה ל' יוֹם אֵפִי"ה כִּינּוֹן שְׂיֵשׁ מְקוֹמוֹת שְׁרָגִילִים לְכַתּוּב זְרַע שְׂיַחְזָה ל' יוֹם נִרְאָה כִּי לְשׁוֹן זְרַע שֶׁל קִינְיָא סָתָם אֵינוֹ מִסְפִּיק

לשייבון שייחיה ל' יום אלא ר"ל שייראה שהוא וילד של קיימא שהוא בן ט' חדשים וכ"ש כשהיה נגמר בשערו וצפרניו שייקרא בן קיימא בל' ב"א אע"פ שלפי הדין לא יצא מפלל ספק עד שייחיה ל' יום כדאמר וכן תשובת הרשב"א ז"ל היתה על שהיה פתוח בכתובה זרע של קיימא סתם וא"כ בנ"ד נמי אינו חייב ראובן להחזיר חצי הנדוניה כי לא נתקנים התנאי ולענין מה שתבעה על המנהג כבר אמרו ראשי הקהל שלא שמעו ולא אינרע כגידון זה מיום היותם בעיר ההיא ואני אומר כי אפילו שאינרע פנימא פזו ואמרו שאינו נקרא בן קיימא אלא בן שלשים פיון שלא היה במנהג קבוע אין ללכת אחריו כי כמו שבהלכ' רופפת הולכים על מנהג קבוע פה במנהג הרופף הולכים אחר ההלכה וכ"ש הקא שאמרו שלא היה שום מנהג ומה שאמרו כי כפי דעתם לא היה נקר' בן קיימאפחו' מל' לא לפי דעתה אנו דנין אלא לפי ההלכה כמו שפתינו כי אעפ"י שפתינו בן קיימא הוא שהיה פראה להם שהיה בן ט' לפי המנין וכ"ש כשגמרו שינוי וצפרניו שגמרו שהיה בן קיימא וקורין אותו בן קיימא אפילו קודם שיגיע לשלשים יום אבל לפי ההלכה איפו נקרא בן קיימא עד שייחיה ל' יום כדאמר: ומצאתי תשובה למוריניו הרב הגדול כמהרר יעקב בירב זלה"ה בכינצא בגדון זה וכתב בסוף דבריו אמנם דין תורה הוא שהבעל יורש את אשתו א"כ בגדון שלפנינו יש ספק אם היה בן קיימא או לאו כמו שפתינו נחזור לדין תורה שהבעל יורש את אשתו עכ"ל וא"כ בנ"ד נמי נימא הכי נאם הצעיר מבי"ט ושאלח גו ילמדנו רבינו פר ישראל ראובן היה לו ש"ח אחד מסוף מאה פרחי' על לוי וזבולון לזמן קצוב בש"ח מצד סחורה שלקחו ממנו ומשמעון ונכתב הש"ח בשם ראובן לבדו לסיבה ידועה ביניהם שלא נתפרשה ואחר כמה ימים שנתכתב הש"ח בא יהודה מצד שמעון וחלה פני ראובן בפני יחידי סגולה ובפני הסופר שכתב השטר חוב הנז' שיקרע אותו הש"ח שיש לו על לוי וזבולון מסוף המאה פרחים ויחלקהו לשני שטרות מסוף חמשים חמשים פרחים כל שטר ושטר ויכתוב האחד על שמו והשני על שם שמעון וראובן היה מסרב לבלתי קרוע הש"ח הנכתב על שמו מפל סוף המאה פרחים לסיבה מה שלא נתפרשה כשנתכתב הש"ח כנז' עד שגדר לו יהודה הנז' הבא מצד שמעון לתת לו עשרים פרחים פדי שיתחייב יהודה הכז' לתת העשרים פרחים לראובן בעד כנז' ונעדין היה ראובן הנז' מפציר עד שהרב' עליו רעים הסופר ואחרים העומדים שמה ופייסוהו ונתרצה להם ע"מ שיתחייב יהודה הכז' לתת העשרים פרחים לראובן בעד שמעון ואז נתחייב יהודה הכז' הסופר והעומדים שמה על העשרים פרחים לראובן מצד שמעון וחזר מיד הסופר וקנה שנית מלוי וזבולון החייבים הנז' לחייבם בסוף המאה פרחים בשני שטרות כל א' מחמשי' א' על שם ראובן ואחד על שם שמעון ונכתבו השני שטרות ונחתמו פדין וכשורה ונמסרו כל א' לבעליו ויש פתיבת יד ונתימת הסופר ועד אחד עמו מעידים היות כל הנז' אמת ויציב שעבר בפניהם ונפטרו ראובן ויהודה לבית עולמם וחי לרבבן ולכל ישראל שבקו ובאים עתה יורשי ראובן לתבוע מירשי יהודה העשרים פרחים שנתחייב יהודה אביהם לתת לראובן בעד שמעון הכז' וירשי יהודה טוענים שגם היה הענין פה לא פתב העדות הסופר והעד אחר שקנו מיהודה על חוב העשרים פרחים בעד שמעון כי אם שחזרו שנית לקנות מלוי וזבולון החייבים פדי שיתחייבו בפני שטרו א' לראובן וא' לשמעון כל א' מסוף חמשים פרחים וא"כ מה שנתחייב יהודה על העשרי' פרחים דברים בעלמא הם ולכן יורינו מורה צדק אם יתחייב

יהודה ויורשיו בסוד עשרים פרחים הללו ליורשי ראובן או לאו ושקרו כפול מן השמים תשובה יש דברים פיוצא בשאלה זו שאינם צריכים קנן אלא הדבר נגמר בהשלמת קיום הדבור כמו דיני שליחות ושכירות פועל שאינם צריכים קנן שאם שלח אדם את חברו שיקנה לו דבר או ימכור פינון שקנה או מכר כמו שאמר לו אינו יכול לחזור בו ולומר נחמתי ממה שעשיתי אותה שליח כי לא נטלתי קנן אלא דברים בעלמא היו אלא חייב לקיים דברי שלווחו שהוא פינון שקבר עשה שליחותו וכיון שקיים שליחותו גם אם התנה ליתן לו פה וכה על שליחותו חייב לתת לו מה שהתנה פינון שעשה פבר שליחותו על תנאי פה וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל פרק א' מהלכות שלוחין האומר לשלווחו צא ומכור לי וכו' וכל מעשיו קיימים ואין העושה שליח צריך קנן ולא עדים אלא באמירה בלבד כו' וכתב ברפ"ב הסרסור שליח הוא אלא שהוא נוטל שקר שליחותו לפי אם שנה דעת הבעלים וכו' וכיון שהוא שליח אין צריך קנן גם על מה שהתנה ליתן לו ע"כ וכן הביא דבריו בח"מ סי' קפ"ג וקפ"ה ובסי' ע"ג הביא תשובת הראש ז"ל על מי שהיה לו משכון מחברו וכשהגיע הזמן אמר לו צא ומכרו והלך ומכרו אם יכול בעל המשכון לומר לו לא פוננתי אלא לדחותה שלא הקניתי לה וכתב דבר פשוט הוא אם אמר אדם לחברו מכור חפץ זה וטול הדמי' ומכרו שאין צריך קנן שלא הוזכר קנן אלא לקיים מכר או מתנה או שכירות אבל כי אדם מצנה לחברו לעשות דבר ועושה ציווי אין צריך קנן עכ"ל וכן לענין שכירות אם שוכר פועל לעשות מלאכה פינון שהתחיל במלאכה נתקיים ביניהם השכירות וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל פי"ו מהלכות שכירות בד"א כשלא הלכו אבל הלכו החמירין ולא מצאו וכו' אם לא בקר נותן להם שכרם וכתב מקל מקום דוקא.

הלכו הם עצמם שאז נתקיים ביניהם השכירות ושכירי' פועלי' נגמ' בהתחל' מעשיו כו' ע"כ דדוקא השוכ' בית או בהמה צריך חזקה או משיכ' אבל שוכ' אדם למלאכתו תלוי בהתחלת המלאכה ואפילו שלא גמר' וכגון שלא מצא שם ולא הבי' או לא הוצרך מה שהבי' נותן לו שקרו שלם כמו שכתב שם ובח"מ סי' של"ה וכ"ש כשגמר המלאכה כמו שהתנ' והואיל שחייב לשל' לו משלם: ולא זה בלבד אלא אפילו שליחו' דברי' אם קיים השליח לדבר מה שצוה המשלח חייב לשלם לו מה שהתנה עמו כדמשמע ממתני' דקידושין פ' האומר ע"מ שאדבר עליה לשלטון וכו' מקודשת ואמרין בגמרא כו' שנתן לה שנה פרוטה דע"מ תנאה משמע ואם אמר בשכר שאדבר עליה לשלטון אינה מקודשת משום דישנה לשכירות מתחלה ועד סוף והוא לה כמלנה אבל אי אינה לשכירי' אלא לבסוף הו' מקודש' ואי גמי ישנה לשכירי' וכו' האי דאינה מקודשת הוא משום דהוי כמלנ' כדא' אבל ממונ' הוי וחיוב' לשלם לו מה שדבר עליה לשלטון הרי שאם אמר לו דבר לי עלי לשלטון או פיוצא בזה ודבר מה שצטנ' חייב לשל' ובהגהות מרדכי כתב מעש' בראובן שתבע משמעון תן לי עשרה זהובי' שנדר' לי שאדבר עליה לשר ולא הנה שום קנן והשיב המורה שחייב ליתן לו דהנה ליה פפועל ואין צריך קנן כו' דנראה שישלם כל מה שפסק לתת אפילו יותר מכדי טרחו וכמו שכתבו התוספות גבי שקרוהו להבי' תפוחי' לחול' דמשמע יותר ממה שהיה ראוי לשוכרו מדקאמר נותן לו שקרו משל' וכתו' בהג"ה פ"ט מהלכות שכירות פי' ה"ר חזקני' אם עסוק במלאכה שהפסיד כ"כ אז נותן לו שקרו משלם אפילו יותר מכדי טרחו הרבה אבל אי לא הכי לא יתן אלא שכר

טָרַחוּ דְדָמֵי לְבְרוּת מִבֵּית הָאֲסוּרִים וְכוּ' וְנִטְעָמָא דְהוּי מְסוּפָן וְחֵיבֵיב הַסְפָן לְהַצִּיל וְיִטְוֹל
שְׂכַר טָרַחוּ וְהוּ"נ מִצּו' לְהִבִּי רְפוּאָה לְחוּלָה אֲבָל בְּכָל שְׂאָר מְלָאכוֹת חֵיבֵיב לְתַת כְּכָל אֲשֶׁר
הִתְנָה וְהוּ"מ בְּסִי"נ"ה לִסְפ' גְּזִיקִין נִסְתַּפֵּק בְּשְׂכָר שְׂיִדְפָן אִי יְהִיב לִיה פֶּל מַה שְּׁהִתְנָה אוֹ
שְׂכַר טָרַחוּ לְבַד וְכַתְּבָ שֵׁם דְּבֵא"ז פֶּסֶק בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמֻחָה דְשַׁכ' שְׂדִכְנֹו' רְגִילִין לְתַת הַרְבֵּה
יוֹתֵר מִפְּדֵי טָוּרָחוּ וּבְהַשְׁבַּע' שְׁדִי' עַל דְּבַר גְּנֻיָבָה פֶּסֶק ר"י לְתַת לוֹ פֶּל אֲשֶׁר הִתְנָה וְכֵן
בְּס"ה בְּשֵׁם רַבִּי יְהוּדָה דְהוּ"ה רְפוּאוֹת דְרַף לִיתָן דְּמִי מְרֻבִי' וְכֵן גְּמַצָּא בְּתוֹסְפוֹת פ' מִי
שְׁמַת אֵהָא דְמִבְשָׁרְנִי בְּמַה נִּפְטֵר רַחֲמָה וְכוּ' דְנִרְאָה דְהֵינּוּ כְּמוֹ שְׂכַר אֲמִיר' דְאֲמִיר' פֶּרֶק
אִיזְהוּ גִשְׁף דְשִׁקִּיל אִם אָמַר לְפִלוֹנִי שְׂיִלְוֵהוּ וּמִהֶתֵּם הָוָה דְיִיק ר' אֵהָנִי סְרִסוּרִי דְשִׁקִּיל מִן
הַדִּין וְכוּ' דְאִסְמַכְתָּ לִיפָא וְכוּ' ע"כ מְכָל הַלִּין מִשְׁמַע דְשַׁכ' אֲמִירָה חֵיבֵיב לְשַׁלֵּם אֲפִילוּ בְּלֹא
קִנְיָן: וְא"כ בְּנ"ד שְׁהִתְנָה וְנָדַר יְהוּדָה לְתַת לְרֵאוּבֵן כ' פְּרַחִי' עַל שְׂיִתְרַצָּה שְׂיִכְתּוּב ב'
שְׁטָרוֹת מִנ' פֶּל א' וְיִתָּן הָא' לִיד שְׁמַעוֹן שְׂיִוְכַל לְגַבּוֹת בּוֹ הֵנ' פְּרַחִי' מְלוּי וְזִבּוּלוֹן חֵיבֵיב
לְתַתָּם לוֹ פִּינּוֹן שְׁקִיָּים רֵאוּבֵן מַה שְּׁהִתְנָה עִמּוֹ יְהוּדָה דְזָכוֹת הוּא לְשְׁמַעוֹן שְׂיִכְתּוּבוֹ הֵנ' עַל
שְׁמוֹ שְׂיִוְכַל הוּא עֲצָמוֹ לְגַבּוֹת מְלוּי וְזִבּוּלוֹן מַה שְּׁלֹא הָיָה יְכוֹל קִוְדָם וְגַם שְׁמָא לֹא הָיָה פֶּל
הֵנ' שֶׁל שְׁמַעוֹן אֲלָא מִקְצַת' וְלָכֵן הָיָה נוֹתֵן יְהוּדָה לְרֵאוּבֵן כ' פְּרַחִי' פְּדֵי שְׂיִכְתּוּב לוֹ בְּשְׁמוֹ
הֵנ' אוֹ לִסְב' אַחֲרֵת שְׁלֹא נִתְפָּרֵשׁ' כְּמוֹ שְׁפַתּוּב בְּשִׂאֲל' וְגַם הוּא הָיָה צָרִיף לְחִלוֹת פְּנֵי לוֹי
וְזִבּוּלוֹן שְׂיִתְרַצּוֹ לְעֲשׂוֹת עֲלֵיהֶם ב' שְׁטָרוֹת בְּמִקּוֹם שְׁטָר א' אֲפִילוּ לֹא כ"ש לִב' בְּנֵי אָדָם
וְאֲפִילוּ לֹא הָיָה מְגִיעַ לְשְׁמַעוֹן שׁוּם הִנָּאָה בְּזָה כִּי גַם רֵאוּבֵן כְּשֶׁהָיָה גּוֹבֵה פֶּל הָק' הָיָה
נוֹתֵן לוֹ חֵלְקוֹ אִפ"ה נוֹתֵן לוֹ מַה שְּׁהִתְנָה כְּמוֹ מִי שְּׁהִבִּיא לְצוּרָף חוּלָה וְלֹא הִנָּצְרָף כְּמוֹ
שְׁפַתּוּבֵנוּ לְמַעֲלָה וְכֵן ע"מ שְׂאֲדָב' עֲלֵיף לְשַׁלְטוֹן פִּינּוֹן שְׁדַב' מַה שְּׁצוּהָ לוֹ חֵיבֵיב לְתַת לוֹ מַה
שְּׁהִתְנָה עִמּוֹ וְאִינוּ יְכוֹל לֹמַר לוֹ לֹא הוֹעִיל לִי מַה שְּׁדָבַר' פִּינּוֹן שְׁלֹא הִתְנָה אֲלָא עַל הַדִּיבּוּר
לְבַד כְּמוֹ שְׁפַתּוּב הַתּוֹסְפוֹת וְאִינָה יְכוֹלָה לֹמַר לְמִלְאָכָה זֹו לֹא הֵייתִי חֶפֶץ דְלְדָבְרִים אֵלוּ
לֹא חֶפֶצְתִּי וְאִפִּי' הָיָה הַשְׂכָּר מְרֻבָּה כְּמוֹ מַה שְּׁפַתּוּב לְמַעֲלָה שְׁנָדַר עֲשָׂר' זְהוּבִים עַל
שְׂיִדְב' עֲלֵיו לְשֶׁר מְסַתְּמָא הָיָה הוֹעִיל לוֹ הַדִּיבּוּר יוֹתֵר מִן הִי' שְׁהִתְחַיֵּי' וְהַשֶּׁר לֹא הָיָה
מְרֻצָּה לְעֲשׂוֹת כִּי אִם עַל יַד זֶה וְכֵן בְּנ"ד רְצָה וְהִרְצָ' אֵת לוֹי וְזִבּוּלוֹן לְכַתּוּב לְשְׁמַעוֹן
ש"ח בְּפְנֵי עֲצָמוֹ וְהַפֶּל ע"י יְהוּדָה וְלָכֵן חֵיבֵיב יְהוּדָה לְתַת מַה שְּׁהִתְנָה עִמּוֹ וְאֲפִילוּ שְׁשְׁמַעוֹן
עֲצָמוֹ לֹא הִתְנָה עִמּוֹ אֲלָא יְהוּדָה מְסַתְּמָא לֹא הִתְנָה אֲלָא מִדְּעַת שְׁמַעוֹן שְׂאֲמַר לוֹ שְׂיִתְנִי'
וְהוּ' יְהִיב חֵיבֵיב לְפָרוּעַ לִיהוּדָה מַה שְּׁהִתְנָה עִמּוֹ רֵאוּבֵן כִּי שְׁלוּחוֹ הָיָה וְעֲשָׂה שְׁלִיחוּתוֹ
וְאֲפִילוּ עֲשָׂה הַרְבֵּה מִעֲצָמוֹ מְסַתְּמָא לֹא לְחַנֵּם עֲשָׂה אֲלָא לֹאִי זֹו כְּפִינָה שֶׁל תּוֹעֲלַת לוֹ אוֹ
לְשְׁמַעוֹן וְחֵיבֵיב יְהוּדָה לְשַׁלֵּם לְרֵאוּבֵן מַה שְּׁהִתְנָה עִמּוֹ פִּינּוֹן שְׁעֲשָׂה צִוּוּיוֹ וְכֵן שְׁמַעוֹן
לִיהוּדָה כְּמוֹ מִי שְׂאֲמַר לְחַבְּרֹו אֲמֹר לְפִלוֹנִי שְׂיִלוֹנִי וְאִתָּן לָךְ דִּינָר שְׁהוּא מוֹתֵר מְשׁוּם
רַבִּית וְחֵיבֵיב לִיתָן לוֹ דְהָא שְׂכַר אֲמִיר' הוּא דְשִׁקִּיל וְעַכְשָׁיו שְׁמַתוֹ יְהוּדָה וְרֵאוּבֵן אִם מַת
רֵאוּבֵן קוֹדָם הוּי מַת מְלוּהָ בְּחֵי לֹהָ וְאֲפִילוּ הָיָה ש"ח בִּיד יְתוּמֵי רֵאוּבֵן הָיָה גְשָׁבַעִי
לְיִוְרָשִׁי לוֹי שְׁבוּעַת הַיּוֹרְשִׁים שְׁלֹא פִקְדְנוּ אָבָא וְאִם מַת יְהוּדָה קוֹדָם הוּי מַת לֹהָ בְּחֵי
מְלוּהָ וְאִם"כ מַת מְלוּהָ דֹאִין אָדָם מוֹרִישׁ שְׁבוּעָה לְבָנָיו וְכִשְׁמַת מְלוּהָ קוֹדָם וְאִין ש"ח בִּיד
יּוֹרְשָׁיו כִּי נ"ד אִם הַדְּבָר יָדוּעַ שְׁלֹא פָרַע יְהוּדָה לְרֵאוּבֵן וְאִין לוֹ וְלְיִוְרָשָׁיו טַעֲנָה אֲלָא
שְׁהָיוּ דְבָרִים בְּעֵלְמָא בְּלֹא קִנְיָן חֵיבִים יוֹרְשָׁיו לְשַׁלֵּם מִנְכָסָיו וְכֵן יְכוֹלִים לְתַבְנוּעַ מִשְׁמַעוֹן
שְׂיִקְבַל חֶרֶם שְׁלֹא שְׁלַח הוּא אֵת יְהוּדָה לְהִתְנֹו' עִם רֵאוּבֵן מַה שְּׁהִתְנָה וְשְׁהוּא יְשַׁלֵּם עוֹד
אֲנִי אוֹמֵר דְכִינּוֹן שְׁעַל יְדֵי תְנָאִי זֶה שְׁהִתְנָה יְהוּדָה עִם רֵאוּבֵן גְּתַרְצּוֹ לוֹי וְזִבּוּלוֹן לְעֲשׂוֹת

ש"ח של נ' עליהם לשמרון ונטלו קננו על זה ונגמר הענין חייב יהודה לשלם מה שהתנה על שיתרצו שיעשה הש"ח בשם שמרון ונעשה פן בקננו ונתחייב יהודה בקננו זה לשלם ודמי למה שכתבו המפרשים הרא"ש והרמב"ן והביאו מ"מ פ' נ"ג על ל'ה שהביא בידו ש"ח שהוא חייב לפלוני מנה וטען שמדע' פלוני פתוב שכופין להלות לו פיון שנסתעבדו נכסי ל'ה בחליפין מעכשיו וה"נ בנ"ד נשתעבדו נכסי לוי וזבולון לשמרון על יד ראובן מדעת יהוד' שליח שמרון וחייב יהודה לשלם לראובן מה שהתנה עמו פיון שנטלו קננו לוי וזבולון ברצון יהודה ועשו הש"ח עליהם כמו שרצה יהודה ואפילו לדעת הרשב"א שחילק בזה בנ"ד נר' שיו'ד' וק"ל גאם המבי"ט וחתמו בפסק זה ג' חכמי' ובפסק אחר פתבתי עוד ראיות אחרות באנרד: שאלה נ"ז ילמדנו רבינו ויורה לנו מורה צדק על ראובן שנסא את בת שמרון והתנו ביניהם תנאים ובכלל התנאים קבל עליו ראובן הנזכר נ"ש בכל תנאיו שלא לדור חוץ מהמדינה אשר דר בה שמרון חמיו הנזכר כי אם ברשותו ס' זמן וכעת נתחדש שגרש ראובן את אשתו בת שמרון הנזכר ופרע לה סכי פתובת' על פי ב"ד ואחרזמן מה חזר ראובן ונשא' פעם שני' וכתב לה עתה מחדש תנאים אשר נתרצו שניהם איש ואשתו והנזירות הקודמת לא פתב לה ילמדנו רבינו כשנסא' פעם שנית נתבטל הנזירות אשר קבל מקדמת דנא או לא: תשובה המגרש את אשתו ומחזירה הרי הוא בהחזרה זו כאלו נשאת לאחר ונתבטלו התנאים הראשונים דדוקא בנישואין דחה הוא דהתירו למחזיר גרושתו משום דליכ' שמח' ולא מי שנושא אשה אחרת שפניח שמח' הפלל ועוסק בשמ' הרגל כדרב הונא וכן מה ששנינו ס"פ הפותב שהמגרש אשתו והחזירה ע"מ פתובה ראשונה מחזירה ולא נאמר שיעפרע לה מאתים על נישואים הראשונים אם היתה בתולה פיון שגרש' ומנה על נישואי' שניים כמו אם היתה נשא' לאחר שהיה גובה מן הראשון מאתים ומן השני מנה והיינו משום דמסתמא כ' נשאת וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל דהיינו כשמחזיר' סתם וכן ג"כ הראש ז"ל דמשמע דאם רצתה היא לגבול' מאתים ושיכתוב לה עתה מנה גובה מנה לכשיגרשנה או לכשימות ואפילו בסתמא היינו בכתובה מנה מאתים דכשמחזירה אין כאן בעילת זנות פיון שיש לה פתובה ראשונה אבל בשאר תנאים שביניה' בנישואין הראשונים וגרשה והחזירה אפילו בסתם לא יחזרו התנאים לקיומ' הראשון וכ"ש כשמחזיר' מה או פתבי' תנאים בכתובה זו ואינם פותבים תנאי הנזירות כמו שפא בשאלה דפשיטא דנתבטל דקודם בנישואי' השני' והוי ליה כמופ' וכמו שנתבטל הנזירות כשמטה וכו' פן כשגרשה כי כל התנאים הפתובים בכתובה בין איש לאשתו אינם אלא בעודה בנישואין וכיון שגרשה נתבטל כמו אם מטה ואם החזירה אח"כ נישואים אחרים הם ולא יחזרו התנאים הראשונים לא תנאם אפילו על הסתם כ"ש במפרש כמו שכתבתי ואפי' שיהיה ידוע כי לא גרשה אלא כדי שיתבטל תנאי הנזירות שאח"כ נשאה מיד פיון שגרשה גרושין גמורים בלי שום תנאי והיתה יכולה להנשא לאחר אפילו נשאת לו ותבטל הנזירו' ויש ראיה מענין איסור חמץ מדאורייתא דתניא בתוספות ר"פ כל שעה עד שאתה לוקח במנה קח במאתים עד שאתה לוקח מגוי קח מישראל שפא אצטרף ואקח ממה אחר הפסח אבל לא עתה כו' עובר על כל יראה וכו' וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל פ"ב מהלכות חמץ ומצה וכן מענין מכירת קרקעות או מטלטלים בפחות משני' הרבה בלי שום תנאי מי צריך מעות שפומה המוכ' על הקונ' שאם יחזור לו מעותיו אחר זמן ויתן לו רינח עליהם שיחזור למפור לו שאין

כאן רבית כיון שהיה המכר לחלוטין בלי שום תנאי הרי מכירות אלו שהן על מחשבה לחזור לקנות' ואפ"ה לא נאסר בחמץ ולא במכיר' נכסים משום רבית מפני שלא היה שם תנאי ה"נ במגרש על מחשבה שיחזור לישא אותה אח"כ לא עשה אלא להפקיע עצמו מן הנזירות כיון שהגירושים היו גמורים בלי שום תנאי נתבטל תנאי הנזירות אפילו החזירה כדא' וכן יש ראיה דגירושים נתבטל הנזירות אפילו חזר ונשא מהפכת נדרי בעל לאשתו בדברים שבינו לבינה שמפר לעצמו כל זמן שהיא נשואה עמו כמו שאמרו בגמרא אית' תחומי' הוי הפרה כי מגרש לה חנייל נדרה עליה ולכך פתב הרמב"ם ז"ל בפ"י מהלכות נדרים אסרה עליה תשמיש כל אדם שבעולם יפר חלקו ותהיה משמשתו וכשימות או יגרשנה הרי היא אסורה בתשמיש כל אדם וכן כל פיוצא בזה ע"כ משמע דאסורה בתשמיש גם לו אחר שגרשה שהוא נמי הוי בכלל כל אדם כמו שכתב למעלה אסרה עליה תשמיש כל אדם והוי הוא בכלל מדכתב יפר חלקו וא"כ כל אדם דהכא הרי הוא בכלל והיינו כשיחזור לישא אותה דלאו בבטילת זנות עסקי' דתפוק לי דבועל לשם זנות לוקה מן התור' כמו שכתב הרמב"ם ז"ל פ"א מהלכות אישות וא"כ ילפי' מהכא דכי היכי דבהפך' נדרי' שבינו לבינה לא מהני אלא פשה' תחתיו וכשגרש' חזרה לאיסור' אפילו יחזור וישא' הכי נמי בנ"ד כשגרש' שנתבטל תנאי הנזירו' אפילו החזיר' אח"כ אינו חוזר לאיסור ראשון דגירושים פקעי' איסור הנזירות כי היכי דפקעי' התר ההפך' אפילו החזיר' כדאמר אלא שמצאתי ביורה דעה סימן ל"ד כל זמן שלא תנשא וכו' וכן ה"ר אשר ז"ל והתוס' ריש פר' בתרא כתבו שמותי הוא להחזיר' ולדבריהם אין מכאן ראיה לנ"ד וגם אין להפך דהתם דוקא הוא דהכי משמע קרא בין איש לאשתו בעוד האיש עם אשתו וגם כשגרש' הוי שפיר בין איש לאשתו שאם יחזיר' יהיה בינה לבינ' כו' כמו שכתבו בתוספות הנדפסו' לאחר גמר' נדרים אבל בנ"ד דליכא קרא גירושיה פקעי' הנזירו' אפילו יחזור אליה וראיתי מי שרצ' להביא ראיה שגירושים אלו שהן בכוננה חזרה שאין הנזירו' מתבטל בו ממה שאמרי' פ' השותפין דנדרי' והביאו הרמב"ם ז"ל פ"ז דנדרי' נתן לאחר מתנה ואמר לו הרי סעודה זו נתונה לה מתנה ויבוא פלוני כו' ולא עוד אלא אפילו נתן לו סתם וחזר ואמר לו רצוני שיבא פלוני ויאכל אסור כו' עד שהרי סעודתו מוכחת עליו שלא גמר להקנו' לו ע"כ וכן בנדון גירושים אלו נראה מעניינם שלא נעשו בכוננ' אלא לבטל הנזירות וכיון שכן אין כאן גירושים והנזירו' במקומו עומד ע"כ לא ידע האי גבר' לדמויי' מלתא למלת' דהא פתב הרב ז"ל אם הוכיח סופו על תחלתו כו' אסור כגון כו' שהרי סעודתו מוכחת עליו שלא גמר להקנו' כו' דמשמע דמשום שהיתה סעודתו הוכיח סופו וכו' שלא גמר להקנו' לו אבל בנ"ד הגירושים שהן בלי שום תנאי כפר נתגרשה בגט אפילו היה בדעתו להחזירה בגירושים עצמן לא היה שם דבר מוכיח שהגירושים היו גמורים בלי שום תנאי וטעה ממה שכתב ואין כאן גירושים וכן שמעתי מי שמבי' ראיה לשלא נתבטל הנזירו' אם גרשה והחזירה ממה ששינונו פ' השותפין קונם לביתה שאיני נכנס כו' ומת או מכרן לאחר מות' וכתב הריב"ש דאם חזר וקנאו אסור וה"נ אם חזר ונשא' חנייל הנזירו' הקודם ולא דמי כלל דבנ"ד לא נזר נזירו' כל זמן שבתה נשוא' לי לא אדור חוץ מדמשק אלא שזר סתם שלא ידור ט"ו שנה חוץ לדמשק ונכתב בכתוב' ואחר שגרש' נתבטל' הפתוב' והתנאי' ופנים חדשות באו לכאן כשחז' ונשא' ולא הונכ' הנזירו' כדאמר ואפ"ה קשים גירושים

לפני המקו' שהתירו יחוד לךוד המלך ע"ה ולא התירו גירושין כדאיתא בְּדוֹכְתִּי: שאלה נט ראוּבן אָמר בשע' פֶּעֶסוּ יו ריסיבו נזירות שמשון קינזו אישטו אין קאזה אַיִשְׁטִי מוגאגו די שפואיש די שפֶת נאָמר לו אָביו לַדַּעְתִּי והוא השיב לַדַּעַת כָּל חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל הוֹדִיעֵנִי רבי' מה יִהְיֶה מִשְׁפֵּט הַנַּעַר וּמַעֲשָׂהוּ: תשובה אָפִילוּ הָיָה קִבְּלַת הַנְּזִירוֹ פֶּה־לַכְתּוֹ אֵינּוּ חָל אִם הוֹצִיא אֶת הַנַּעַר וְלֹא הָיָה בְּבִי כָּל יו' ראשון וְשֵׁנִי וְשְׁלִישִׁי כְּדָאֵמר לַעֲנִן גִּיטִין אִם אָמר פֶּתְבוּ וְתָנוּ לֵאח' הַשֶּׁב' דְּהֵנִי תִּלְתָּא יוֹמֵי הוּוּ לְבַת' שְׁבַת' נְאִין כּוֹתְבִין אֶלָּא בֵּא' מֵאלוּ הַיָּמִי וְכִמוֹ שְׁכַתְבֵּי הַרְמַב"ם פ"ט מֵהִלְכוֹת גִּירוּשִׁים וּפ"י מ"מ שֵׁם דְּמִשְׁמַע דְּאלוּ הַג' יָמִים הֵם אַחַר הַשְּׁבַת וְלֹא יוֹתֵר וְכִינּוּן שְׁלֹא עֲמַד הַנַּעַר כָּל אוֹתָם הַג' יָמִים בְּבֵית הָרִי נִתְקַיְּמִים דִּיבּוּרוֹ וְיוֹכְלוּ לְהַעֲמִידוֹ אַח"כ בְּבֵית גָּאָם הַמְבִי"ט: שאלה ס ראוּבן מְכַר לְשִׁמְעוֹן חֲפִץ שְׁנֵה שָׁנִים בְּשִׁמְנֵה וְהִתְנֵה בֵּינֵיהֶם זְמַן הַפְּרָעוֹן לְכַשְׁתַּבְּנִי חוּמ' טְבַרְיָה תוּב"ב בְּמֵאֵמר הַמְלִיךְ יר"ה וְעַתָּה נִבְנִי חוּמַת טְבַרְיָה בְּשִׁלְמוֹת כְּמוֹ שֶׁהִתְנוּ וְרֵאוּבֵן מוֹצִיא עַל שִׁמְעוֹן שְׁטֵר מְקַנְיִים שְׁחֵיב לוֹ ח' לְזְמַן בְּנִין חוּמַת טְבַרְיָה וְכִבֵּר נִבְנִית שִׁיפְרַע לוֹ וְשִׁמְעוֹן טוֹעֵן כִּי לֹא הָיָה שְׁנֵה מֵה שְׁנַתֵּן אֶלָּא דְּבַר מוֹעֵט וְשֶׁהָיָה דְרָף הַתּוֹל וְשִׁחּוֹק כִּי לֹא חָשַׁב שְׁתַּבְּנֵה חוּמַת טְבַרְיָה עַד שִׁיבֵא מְשִׁיחַ וְהִיָּתָה אֶסְמַכְתָּא יוֹרִינוּ רַבִּינוּ אִם חֵיב לְפָרוּעַ כָּל הַח' אוֹ לְאוֹ: תשובה נִרְאֶה דְדָמִי לְהָא דְתַנָּיָא פ' הַזֵּהב הַנּוֹתֵן עֲרִבּוֹן לְחִבְרוֹ וְאָמר לוֹ אִם אֲנִי חוֹזֵר בִּי עֲרִבּוֹנִי מְחוּל לָךְ וְהֵלֵא אוֹמר אִם אֲנִי חוֹזֵר בִּי אֶכְפֹּל עֲרִבּוֹנָךְ וְכו' וְכַתְבֵּי הַרְמַב"ם ז"ל פ"א מֵהִלְכוֹת מְכִירָה לְפִי הַנּוֹתֵן עֲרִבּוֹן לְחִבְרוֹ וְאָמר לוֹ אִם אֲנִי חוֹזֵר בִּי עֲרִבּוֹנִי מְחוּל לָךְ וְהֵלֵא אוֹמר וְאִם אֲנִי חוֹזֵר בִּי אֶכְפֹּל עֲרִבּוֹנָךְ אִם חוֹזֵר בּוֹ הַלּוֹקֵט קָנָה זֶה הָעֲרִבּוֹן שֶׁהָרִי הוּא תַּחַת יָדוֹ וְאִם חוֹזֵר בּוֹ הַמוֹכֵר אֵין מְחֵיבִין אוֹתוֹ לְכַפֹּל הָעֲרִבּוֹן שִׁזּוֹ אֶסְמַכְתָּא הִיא וְאֶסְמַכְתָּא לֹא קָנָה וְהָכִי נָמִי הֵכָא הוּי כְּאוֹמר כָּל אִם לֹא תַבְּנֵת חוּמַת טְבַרְיָה זֶה הַחֲפִץ שְׁנַתֵּתִי לָךְ לֹא אֶתְבַּע מִמֶּךָ דְּבַר וְאִם תַּבְּנִי טְבַרְיָה תַתֵּן לִי כְּפָלִים אוֹ כְּפָלִים יוֹתֵר מִמֶּה שֶׁאֲנִי נוֹתֵן לָךְ וְהוּי אֶסְמַכְתָּא וְלֹא קָנִי אֶפִילוּ כְּתִב בְּקִנְיֵן דְּבַהֲכִי מֵיָרִי אֶסְמַכְתָּא וְלֹא קָנִי אֶפִילוּ כְּתִב עָלֶיךָ שְׁטֵר בְּקִנְיֵן דְּבַהֲכִי מֵיָרִי אֶסְמַכְתָּא דְּלֹא קָנִי אֶפִילוּ הַחֲזִיק אַח"כ בְּדָבָר שֶׁהִתְנָה עָלָיו אֶלָּא שִׁישׁ לְחַלֵּק דְּטַעֲמָא דְּעֲרִבּוֹן הֵינּוּ מִשּׁוּם דְּאָמר אִם וְאִם וְכָל דְּאִי לֹא קָנָה דְּהוּי אֶסְמַכְתָּא אֲבָל כָּל הֵיכָא דְּלֹא קָאֵמר לְשׁוֹן אִם וְאִם כִּי הֵכָא גִימָא דְּלֹא הוּי אֶסְמַכְתָּא כ"ש שְׁכַתְבֵּי ש"ח עַל עֲצָמוֹ שְׁחֵיב לְפָרוּעַ לוֹ כ"כ פְּרָחִים לְזְמַן בְּנִין חוּמַת טְבַרְיָה וְאַפ"ה נִרְאֶה לִי דְדָמִי לְהָא דְּעֲרִבּוֹן דְּאִם בְּעֲרִבּוֹן נָמִי לֹא אָמר אִם וְאִם אֶלָּא שְׁכַתְבֵּי לוֹ הַמוֹכֵר כְּשֶׁאֶחְזוֹר בִּי אֶכְפֹּל לָךְ עֲרִבּוֹנָךְ וְכַתְבֵּי לוֹ ש"ח מְקַנְיִים עַל זֶה שֶׁהָיָה חֵיב לוֹ י' פְּרָחִים שֶׁהֵם כְּפָל הָעֲרִבּוֹן שְׁנַתֵּן לוֹ כְּשִׁיחְזוֹר הוּא מְלַמְכּוֹר לוֹ מֵה שְׁנַתֵּן לוֹ עֲרִבּוֹן עָלָיו הוּי נָמִי אֶסְמַכְתָּא שְׁלֹא הַקָּנָה לוֹ מַעֲכָשְׁוֹ שְׁעָלָיו נָתַן לוֹ הַפְּרָעוֹן וְכִמוֹ שְׁכַתְבֵּי לְמַעְלָה כָּל אֶסְמַכְתָּא אֵינּוּ קוֹנֵה וְכו' כִּי צַד וְכו' ע"מ שִׁילָף לִירוּשָׁ' וְהַחֲזִיק בְּבֵית הָרִי זֶה קָנָה כְּשִׁילָף עֲמוֹ לִירוּשָׁלַיִם וְכו' וְכֵן כְּתִב לְמַטָּה כָּל הָאוּמ' קָנָה מַעֲכָשְׁוֹ אֵין כָּאֵן אֶסְמַכְתָּא' כָּלָל וְקָנָה וְכו' כִּי צַד אִם בְּאֵתִי מְכָאן וְעַד יוֹם פְּלוֹנִי קָנָה בֵּית זֶה מַעֲכָשְׁוֹ וְקָנּוּ מִיָּדוֹ עַל כֶּף הָרִי זֶה קָנָה וְכו' הָרִי שֶׁאֵינּוּ מְסַלֵּק דִּין אֶסְמַכְתָּא אֶלָּא כְּשִׁמְקָנָה לוֹ הַבֵּית מַעֲכָשְׁוֹ אִם יְשָׁלִים הַתְּנָאוֹ וְהַחֲזִיק בָּהּ כְּמוֹ שְׁכַתְבֵּי לְמַעְלָה אוֹ קָנָה אוֹתָהּ בְּקִנְיֵן סוּדָר מַעֲכָשְׁוֹ לְכַשִּׁישְׁלִי הַתְּנָאִי כְּמוֹ שְׁכַתְבֵּי לְמַטָּה וְאַפ"י אָמר בְּלִשׁוֹן אִם כְּמוֹ שְׁכַתְבֵּי כָּאֵן אִם בְּאֵתִי מְכָאן וְעַד יוֹם פְּלוֹ' וְכו' הָרִי שֶׁאֵינּוּ מְסַלֵּק דִּין דְּאֶסְמַכְתָּא אֶלָּא הַחֲזִיק מַעְתָּה בְּקִיּוּם הַתְּנָאִי אוֹ הַקָּנִין מַעֲכָשְׁוֹ בְּבֵית לְכַשִּׁיתְקִיּוּם הַתְּנָאִי וְכָל שְׁלֹא נַעֲשָׂה כֶּף הוּי אֶסְמַכְתָּא וְאַפִילוּ

שכתב בסתם ש"ח על זה כמו שכתבתי אפתי הוי אסמכתא ואפ"י כתב בשטר חוב שנטל קננו מעכשיו כיון שלא הקנה לו דבר מסויים בבית או שדה מעכשיו הוי אסמכתא דלאו בלישנ' דמעכשיו תליא מילתא אלא בקננו דבר ידוע מעכשיו ואפילו כתוב בשטר שעבוד קרקעות ויש קננו מעכשיו בש"ח לא מהני מידי דמצי מסלק ליה בזוזי ואין פאן קננו שום דבר מסויים דאפילו שמשפון לא הוי אסמכתא עכ"ז לא יחייב לפרוע פי אם מה שהיה שנה החפץ שהוא פי המותר הוי אסמכתא שחשב שלא תבנה ולא סמכא דעתיה כיון שלא הקנה לו מעכשיו דבר מסויי דלקהוי פמוחזק בה: ואפשר לדמויי האי אסמכתא למשחק בקוביא ומפריחי יונים דכתב ר"ת דבכל מקום שנותני זה כנגד זה לא הוי גנוזמ' וקני והכא נמי הוי כמשחק אם תבנה טבריה תפרע לי כך וכך אם לא תבני יהיה חפץ זה שלך דהוי כמשחק בקוביא באמנ' דכתב ר"י דאין חייב לשלם פדמייתי בפרק אי זהו נשף ובהג"ה פ"י מהלכות עדות אבל מה שפנגד החפץ מיהא יהיה חייב לשלם דמה שנותן זה כנגד זה לא הוי גנוזמא וקני ולפי זה יפרע מה שהיה שנה מה שקבל מראובן ועוד פיוצ' בו כמו שאם לא היתה נבני' היתה מרויח מה שנתן לו עת' שנבני' יפסיד ויפרע כפלים נא' המבי"ט: שאלה ס"א על דבר כ"ר יוסף מןחאסין אשר נדר וקבל גזירו' שמשון ב"מ אם ידיר חוץ מדמשק תוף ט"ו שני' שלא ברשותחמיו הר"ר משה ו' מאו' וכלה והפצי' רבי יוס' הנז' בחמיו הנז' שיתן לו רשות לאי זה זמן שיוכל ללכת לטריפול מקו' מולדתו ומושבו ובית אביו כי אין לו מחי' ופרנס' פה וירא כי לא יוכל לו והרבה עליו רעים אהובים וקרובים לו והפצירו בו עד בוש ולא שמע אליהם ועל זה בא לפני ר' יוסף הנז' וגם שלח אלי אנשים היודעים בטיב מחייתו ופרנסתו ואומרים שהיה בטריפול מקום מולדתו והראו לי בכתב שהורו לו אי זה דרך שיהיה לו היתר ללכת שם ואני לא נתקרב' דעתי בו ואלצוני שאעיינן אם יש לו היתר לשבת במקומות אחרים דרך עראי אם יש לו פתח שיוכל לצאת ממנה מדמשק ולא יהיה נכשל בגזירות שמשון הנז' ובראותי כי צר לו מקום זה הונקתי לכתוב לו מה שירא' לי בענין זה והוא כי ענין הגזירות הוא אם ידור חוץ מדמשק תוף ט"ו שנה ולכן אם ילך מכאן לאי זה מקום ולא יעמוד שם ימים שיקראו בלשון בני אדם דירה יוכל לעמוד שם אותם הימים ובמקום אחר ג"כ באותה הימים ואח"כ אם ילך לטריפול ויעמוד שם בכמו אותם ימים ג"כ לא יהיה נתפש בגזירות ואח"כ יבא פה ויעמוד הזמן שירצ' שאינו נכלל בלשון הגזירות שידור בדמשק אלא שלא ידור חוצ' לה ויחזור ויסבב בדרך זה ושיעור ימי דירה זו בכל מקום יראה לי שתהיה ששה חדשים ופחות מכאן לא תקר' דירה ומצאתי סמך לזה מה שכתו' בתשובה המיוחסות להרמב"ן ז"ל סימן רס"ז כי לשון דירה לא נתפרש דינו בהדיא אבל מדעתו שאינו לא פיושב ולא כבן עיר וכמו על הא דתנ' המנד' הנאה מבני העיר כל ששהה י"ב חדש אסור ליהנו' ממנו פחו' מכאן מותר ליהנות ממנו מיושב העיר כל ששהה ל' יום אסור ליהנות ממנו פחות מכאן מותר ליהנות ממנו ולשון דרי העיר לא הוזכר פאן בכמה יהיה נאסר מהם ועל זה כתב הרב ז"ל כי מדעתו אינו לא פיושב ולא כבן עיר וא"כ יהיה ו' חדשים או ה' חדשים ונחצי מה שיש בין חדש לי"ב חדשי' שהם י"א חדשים וכתב ג"כ כי כל לשון שבועה ונדר אין הולכין אלא אחר לשון בני אדם של אות' מקום שהוא עומד בה וא"כ לשון דיר' יהיה כפי מה שקורין דירה באותה מקום שנד' בה ובמקומות אלו בזמנינו זה נרא' שאינו נקר' דירה בלשון בני אדם במקו'

א' פחות מו' חֲדָשִׁים וא"כ לא יהי' נתפ' בַּנְזִירו' הנז' אם יסבב בְּדֶרֶךְ זֶה וְהֵלִיךְ לְטְרִיפּוֹל וְעָמִיד שֵׁם אִפ' פְּחוֹת מו' חֲדָשִׁי בְּרֵאשׁוֹנֵי אֵינוֹ נ"ל פִּינּוֹן שֶׁהוּא מְקוּם מוֹלְדָתוֹ אוֹלֵי יִקְר' דִּירָה מִיַּד פְּשֻׁחוֹז' לְמִקּוֹ' דִּירָתוֹ אֲבָל אַחַר שְׁעָמַד בְּשָׁנֵי מְקוֹמוֹ אַחֲרַיִם בְּכָל א' פְּחוֹת מו' חֲדָשִׁי לֹא יִקְר' דִּירָה אֲפִילוֹ בְּטְרִיפּוֹל אִם לֹא יַעֲמֹד בָּהּ אֲלֵא פִּינְצָא בְּמִקּוֹמוֹ הֶרְאִישׁוֹנִים שְׁעָמַד בָּהֶם וּמִפְּנֵי שְׁזָה דְרָךְ עֲקֻלְתוֹן שְׁאִינוֹ נֶאֱדָה וְהִגּוֹן לֹא לְזָה וְלֹא לְזָה לֹא הֵייתִי מִשִּׁי אֲלֵא מִפְּנֵי שְׁאֲמָרוֹ שְׁעַל יְדֵי זֶה יָבוֹאוּ לְהַתְפָּשֵׁר הַחֲתָן וְחֲמִיו בְּדֶרֶךְ נְכוּן וְיִשָּׁר בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם וַיְהִי זַיּוּגָן עוֹלָה יָפָה וַיְהִי לָהֶם בָּנִים וְזָכָרִים כְּתַאוֹת לָבָם אָמֵן: שְׁאֵלָה סב רֵאוּבֵן גֵּרַשׁ אֲשֶׁתוֹ וְהָיוּ לָהּ ב' בָּנוֹת וְנִשְׂאָרוֹ עִמָּה כְּדִין הַבַּת אֲצֵל אִמָּה וּנְשִׂא' וְהָיָה לָהּ מְרִיב' עִם בַּעֲלָהּ וּמִשׁוּם שְׁלָם הַבִּי' הַחֲזִיר' הַבָּנוֹ' לְאָבִי אַחַר שֵׁנֵשׁ הוּא ג"כ אִשָּׁה אַח"כ הִלָּךְ בַּעֲלָהּ לְמַרְחֻקִי וְאֵין רְצוֹנוֹ לְחַזֵּר כִּי שָׁלַח לָהּ גֵּט זְמַן וְהַבָּנוֹת הֵן מִצְטַעְרוֹ' בְּבֵית אָבִיהֶן מִצַּד אֲשֶׁתוֹ וְרוֹצוֹת לְחַזֵּר אֶל אָמֵן עִתָּהּ שְׁאֵין בַּעֲלָהּ עִמָּה וְגַם אָמֵן נִכְמְרוֹ רַחֲמֵיָהּ עֲלֵיהֶן וְהָיָה רוֹצָה לְהַחֲזִירָן בְּבֵיתָהּ וְרֵאוּבֵן אוֹמֵר אֵת נְתַרְצִית לְתַתָּן בְּרִשׁוֹתֵי אֵינִי רוֹצָה לְהַחֲזִירָן יוֹרְנוֹ רַבִּינוֹ אִם יָכוֹפוּ אוֹתוֹ לְהַחֲזִירָן לְהוֹ: תְּשׁוּבָה תִּנּוּן פֶּרֶק הַנּוֹשֵׂא מוֹלִיף מְזוֹנוֹתֵיהָ לְמִקּוּם שֶׁהִיא אִמָּה וּבִגְמָרָא זֹאת אוֹמֵרֶת בַּת אֲצֵל הָאָם לֹא שְׁנָא גְדוּלָהּ וְלֹא שְׁנָא קִטְנָהּ וּפְיִרְשׁ דְּקִתְנֵי לְמִקּוּם שֶׁהִיא אִמָּה וְלֹא קִתְנֵי לְבֵית אֲחִיהָ לְמַדְנוֹ שְׁכַן טוֹב שְׁתַּגְדֵּל הַבַּת אֲצֵל אִמָּה וּבַת הַנְּזוֹנָת מִן הָאֲחִים זָנִין אוֹתָהּ בְּבֵית אִמָּה וְאֵין כּוֹפִין אוֹתָהּ לְדוֹר אֲצֵלָם לֹא שְׁנָא גְדוּלָהּ וְלֹא שְׁנָא קִטְנָהּ דְּמִילְתָּא דְּפָסִיקָא קִתְנֵי לְמִקּוּם אִמָּה מִשְׁמַע דְּסַתָּם בַּת אֲצֵל אִמָּה עַכ"ל לְמַדְנוֹ מִכָּאן שְׁתַּגְדֵּל הַבַּת אֲצֵל אִמָּה שְׁתַּלְמוּד לָהּ אֲנֻמְנוֹת נְשִׁים וְצָנִיעוּת דְּרָךְ נְשִׁים וְא"כ אֲפִילוֹ נְתַרְצִית הָאָם לְתַתָּן לְאָב חֲזִיב לְהַחֲזִירָן כְּשֶׁתַּרְצָה הִיא לְהַחֲזִירָן לְבֵיתָהּ כִּי מֵה שְׁאֲמָרוֹ הַבַּת אֲצֵל אִמָּה לֹא בִּשְׁבִיל קִירוֹב וְאֶהְבֵּת הָאָם לְבַת יוֹתֵר מִן הָאָב נִגְעוּ בָּהּ אֲלֵא לְתִיקוֹן הַבַּת תַּלְמוּד דְּרָךְ אֲרִיץ עִם אִמָּה כְּדָאֵמֵר וְא"כ מֵה לִי שְׁנַתְרַצִּית הָאָם לְתַתָּה לּוֹ אֲזַ וְחֲזָרָה וְנְתַרְצִית לְקַחְתָּהּ אֲצֵלָהּ אוֹ שְׁהִיתָהּ אֲצֵלָהּ מְקוֹדָם וְכ"ש הֵכָא בנ"ד שְׁתַּבְּנוֹת אוֹמְרוֹת שֶׁהֵן מִצְטַעְרוֹת בְּבֵית אָבִיהֶן דְּנִשְׁוִי לְאִשָּׁה אַחֲרַת וְרוֹצוֹת לְחַזֵּר לְבֵית אָמֵן דְּפִשְׁיטָא שְׁאֵין כּח בְּאִפְיָהֶן לְהַחֲזִיק בָּהֶן בַּעַל פְּרָחוֹן וְכִמוֹ שְׁכַתְבֵּי הַר"ן וְ"ל וְאֵין כּוֹפִין אוֹתָהּ הָאֲחִים לְדוֹר אֲצֵלָם וְה"ה דָּאָב ג"כ אֵינוֹ כּוֹפֵה אוֹתָהּ דְּהָא אֲפִילוֹ בְּגְרוּשָׁה אֲמָרִי הַבַּת אֲצֵל אִמָּה כְּמוֹ שְׁכַתְבֵּי הַרמ"ה וְ"ל בְּשֵׁם הַגְּאוּנִים כְּמוֹ בַּא"ה סִימָן פ"ב וְכִמוֹ שְׁכַתְבֵּי הַרמב"ם וְ"ל פֶּרֶק כ"א דְּמוֹצִיאֵין מִן הָאָב בַּע"כ וְאֲפִילוֹ נִשְׂאָת הָאָם לְאַחַר בַּתָּהּ אֲצֵלָהּ וְאָבִיהָ זֵן אוֹתָהּ כּוֹלֵי וְכ"ש כְּשֶׁהִיתָה גְדוּלָהּ שְׁאֲפִילוֹ שְׁלֵא תַרְצָה לְשִׁבַּת עִם אִמָּה לֹא נוֹכַל לְכוֹף אוֹתָהּ שְׁלֵא תִשָּׁב אֲצֵל מִי שְׁתַּרְצָה דְּבִקְטָנָהּ שְׁיִיף כְּפִיָּה לְהוֹשִׁיבָה עִם אִמָּה לֹא בְּגְדוּלָהּ וְכִמוֹ שְׁנַרְאָה מִלְשׁוֹן הַר"ן וְ"ל וְאֵין כּוֹפִין אוֹתָהּ לְדוֹן אֲצֵלָהּ לֹא שְׁנָא גְדוּלָהּ וְלֹא שְׁנָא קִטְנָהּ דְּמִשְׁמַע בְּלֹא כְּפִיָּה גְדוּלָהּ מִיָּהּ אִם תַּרְצָה לְשִׁבַּת עִם אַחִי אוֹ עִם אַחֲרַיִם אֵין אָנוּ יְכוֹלִים לְכוֹפָהּ שְׁתִּשָּׁב עִם אִמָּה וְכ"ש כְּשֶׁהִיא רוֹצָה לְשִׁבַּת עִם אִמָּה אֲפִילוֹ מִבֵּית אָבִיו שְׁתַּצָּא לְבֵית אִמָּה כְּדָא' וּבנ"ד נָמִי שְׁהִלָּךְ בַּעַל אִמָּה לְמַרְחֻקִים פְּשִׁיטָא דְּתַצָּא מִבֵּית אָבִיהָ לְבֵית אִמָּה וְהַדְּבָר יְדוּעַ שְׁטוֹב לָהֶן יוֹתֵר לְשִׁבַּת עִם אָמֵן וְלֹא עִם אָבִיהֶם הַנְּשׁוֹי לְאִשָּׁה אַחֲרַת כִּי בְּזָה יֵשׁ תִּיקוֹן יוֹתֵר לְבָנוֹת לְפִי רְאוֹת ב"ד בְּכָל מְקוּם וְכַמ"ש בְּתַשׁוּבַת הַרשֵׁב"א הַמְּיֻחָסוֹת לְהַרמב"ן סִימָן ל"ח וְהַנְּרָאָה לִי כְּתַבְתִּי נָאִם הַמְּבִי"ט: שְׁאֵלָה ס"ג כְּתַב הַר דוֹרְאֵן וְ"ל בְּתַקְנוֹת חֲכָמִים אֵלֶי' נְאוּרִי וְאִם נִכְתַּב בְּכַתְּוָבָה דְּהַנְּעֻלָּת לִיָּה מִבֵּית פְּלוֹנֵי אוֹתוֹ פְּלוֹנֵי אֵן יוֹרְשִׁיו קוֹדְמִין כִּי כֵן נִהְגוּ עַכ"ל וְ"ל כִּי מֵה שְׁכַתְבֵּי בְּכַתְּוָבָה הֵינְנוּ לְכַרֵּר

מי נתן הגדוּנְיָא אַבְל אה"נ שְׁאַפְּלוּ לֹא נִכְתַּב מִבֵּי פְלוּנֵי וְיָדוּעַ שְׁנַתְנָה הַגְּדוּנְיָא מִבֵּי פְלוּנֵי שְׁאוּתוֹ פְלוּנֵי אוֹ יוֹרְשֵׁי קוּדְמִין כְּמוֹ שְׁכַתְבַּת הַר"ב ז"ל וְלֹא יוֹרְשִׁיהָ שְׁהָרִי בְּמַה שְׁנַתְנֵנוּ לֵה יוֹרְשִׁי אֵינוֹ חוֹזֵר לָהֶם מִדִּין תּוֹרַה שְׁהָרִי הַבְּעַל יוֹרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ אֲלֵא מִן הַתְּקַנָּה כִּינּוֹן שְׁכּוֹן אִם הַשִּׂיאוּקָה אַחֲרֵיהֶם מִי הַכְּנִיס הַיּוֹרְשִׁים כְּאֵן וְלֹא יַחְזוֹר אֲלֵא לְנוֹתֵן כְּדֹאמְרֵי נְאֻם הַמְּבִי"ט: שְׁאַלְהָ סֵד תְּהִלְתּוֹ מְלֵאָה הָאֶרֶץ מְעַלְתָּ הָרַב נר"ו בְּהִיּוֹת כִּי אֵין לְבֹא אֶל שְׁעַר הַמְּלָךְ בְּלִבּוֹשׁ שֶׁקְ תַּפְרָתִי עָלַי גְּלָדִי וְעוֹלְלָתִי בְּעֶפֶר קִרְנֵי עַל שְׁבַעֲוֹנוֹתֵי הַקְּדִישׁ תַּבְּשִׁילִי וְנִאֲלַמְתִּי דוּמִיָּה כְּאַבְל אִם קוֹדֵר שְׁחוֹתִי וּמִי שְׁצָרִיךְ מְנַחֲמִים אֵינוֹ יְכוֹל לְנַחֵם וְנַחֲמָתִי עַל עֶפֶר וְנֶאֱפֵר לְכַתּוֹב דְּבָרֵי תַנְחוּמִין עַל פְּטִירַת הַרְבֵּנִית אֲשֶׁר הִלְכָה לְעוֹלָמָה וְעַתָּה בְּאִתִּי בַקְצָרָה לְהַתְּפַלֵּל לְאַל הַמְּנַחֵם צִיּוֹן תִּלְךָ לְמַנְחוּחֹת עִם נָשִׁים שְׁאַנְנוֹת בּוֹטְחוֹת הַמְּנַחֵם צִיּוֹן וּבּוֹנֵה בְּרַחֲמֵי בְּנֵי יְרוּשָׁלַיִם יִשְׁקֶהוּ כּוֹס שֶׁל תַנְחוּמִין וַיְבַנֶּה לוֹ בְּיִשְׂרָאֵל בֵּית נְאֻמָּן גְּדוֹל יְהִיָּה כְּבוֹד הַבַּיִת הָאֲחֵרוֹן וְעַתָּה אֲדוּנֵי סַבַּת קְדוֹשַׁת הָאֶרֶץ הַכְּשִׁירֵנִי לְהִסִּיר שְׁקִי מֵעָלַי וְלִלְבּוֹשׁ בְּגָדֵי יֵשַׁע לְבֹא אֶל הַמְּלָךְ לְהַתְּחַנֵּן לוֹ עַל דְּבַר אֲמַת וְעַנּוּהָ צְדָק לַבְּשָׁתִי לְהוֹרוֹת לִי אִי זֶה הַדְּרָךְ יִשְׁכּוֹן אוֹר בְּעַנְיָן שְׁמִיטַת קַרְקָעוֹת כִּי יִדְעָתִי נְאֻמָּן! כִּי יָדוּ בְּכָל וְעַל הַכָּל בְּמַצּוֹת הַתְּלוּיּוֹת אֶרֶץ אֶרֶץ הַצְּבִי אֲשֶׁר גְּדַלְתָּהּ עַל מַיִם רַבִּים וְרוֹמַמְתָּהּ עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים וְנִטְעַמְתָּהּ כְּאֶרֶז בְּלִבְנוֹן אַחַת שְׁאַלְתִּי מֵאֵת אֲדוּנֵי אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ לֹא תֵּאָחֵר תְּשׁוּבָתִי כִּי הִיא מַצּוֹת עֲשֵׂה שְׁהַזְמַן גְּרָמָא וְאוֹדִיעַ לְרַב אֲשֶׁר חִפְּשָׁתִי וּמַצָּאתִי וּבְדַקְתִּי עַד מְקוֹם שִׁידֵי מַגְעַת וְהָרַב בְּדַעְתּוֹ הַנְּכוֹנָה יְבַרֵּר אֶתְּךָ מֵתוֹךְ פְּסוּלָתָּ כִּי לֹא הָיָה לִי כְּפִתוֹר וְנִפְרַח וּבוֹ בְּטַח לְבִי יַעֲמִידֵנִי עַל נְכוּן: שְׁאַלְהָ יִלְמְדֵנוּ רַבֵּינוּ יִשְׂרָאֵל שְׁשֹׁכֵר שְׂדֵה מַגּוּי לְזַמֵּן עֲשֵׂר שָׁנִים בְּמַעוֹת בְּעֵין בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה וְהַתְּנָה עִם הַגּוֹי שְׁלֵא יִסְלַקְנוּ לְזַמֵּן עֲשֵׂר שָׁנִים וְהַיִּשְׂרָאֵל הוֹרִיד בְּשָׂדֵה הַהִיא אֲרִיסִין גּוֹיִם אֲשֶׁר הָיוּ אֲרִיסֵי בְּתֵי אַבּוֹת בְּשָׂדֵה הַהִיא מִקְדַּמַּת וְהַגִּיעַ שְׁנַת הַשְּׁמִיטָה אִם יָנִיחַ הַיִּשְׂרָאֵל הָאֲרִיסִין גּוֹיִם לְעַבְדוֹ אֶת הָאֲדָמָה בְּכָל שָׁנָה כְּמִנְהַג וַיִּקַּח חֵלְקוֹ הוֹאִיל וְהוּא אֵינוֹ אוֹמֵר עַתָּה לְאֲרִיס לְרַדַּת וְהוּא מַעֲצָמוֹ יוֹרֵד לְתוֹךְ הַשְּׂדֵה אוֹ דֹלְמָא הוֹאִיל וְהַקְּרָע הוּא שֶׁל זֶה הַיִּשְׂרָאֵל כִּי שְׁכִירוֹת לְיוֹמֵי מְמָכָר הוּא וְחַיִּיב שְׁהָאֶרֶץ תִּשְׁבֹּת מֵעַבְדוּתָ אִם לֹא יָנִיחַ הָאֲרִיס הַגּוֹי לְעַבְדוֹ אֶת הָאֲדָמָה וְלִהְיוֹת הַמּוֹבִיל נְחוּץ לֹא הָיָה לִי זַמֵּן לְכַתּוֹב אֶת אֲשֶׁר מִצָּא יָדִי בְּדִין זֶה אַבְל הַכָּל הָעוֹלָה מֵאֲשֶׁר חִפְּשָׁתִי וּמַצָּאתִי כִּי אֵין לְלַמּוֹד שְׁבִיעִית מֵעַנְיָן שְׁבַת אַבְל מַצָּאתִי בַּתּוֹסְפֹתָא דְשְׁבִיעִית פ"ב ז"ל הַמְּקַבֵּל שְׂדֵה מִן הַגּוֹי פּוֹסֵק עִמּוֹ עַל מְנַת שְׁהַגּוֹי זוֹרַע' וְנִרְאָה לִי שְׁאֵין מִשָּׁם רֵאָיָה לְגַדּוֹן דִּידֵן שְׁהַמְּקַבֵּל אֵין לוֹ חֵלֶק בְּקַרְקַע רַק בְּמַה שְׁתּוֹצִיא חֲצִיו אוֹ שְׁלִישִׁי אוֹ מַה שְׁיִתְּנוּ בִּינֵיהֶם וְשׁוֹכֵר הוּא שְׁהַשׁוֹכֵר הַקְּרָע בְּמַעוֹת בֵּין תַּעֲשֵׂה הָאֶרֶץ פִּירוֹת בֵּין לֹא תַעֲשֵׂה כְּמוֹ שְׁכַתְבַּת הַרְמְב"ם ז"ל בְּהִלְכוֹת מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן פ"ו וְהַגְּדוֹן דִּידֵן הוּא שׁוֹכֵר בְּמַעוֹת וְשְׁכִירוֹת לְיוֹמֵי מְמָכָר הוּא וּבָכֵן אוֹחִילָה לְאַל אֲחַלָּה כְּנִיּוֹ וְחַתָּם לְחַיִּים טוֹבִים הוּא וְזָרַע וְזָרַעוּ וַיֵּאָרִיךְ יָמִים עַל מְמַלְכָתוֹ הוּא וּבְנָיו בְּקֶרֶב יִשְׂרָאֵל כִּיֵּשׁ אֶת נֶפֶשׁ חַכְמֵי גַם חֲסִיד' בְּשָׁמִים וּכְנֶפֶשׁ גִּרְצָע לְעַבְדוֹ עֲבוֹדַת אִישׁ חַי וּמְתַפְּלֵל בְּשִׁלּוּמוֹ לְאַל חַי הַצָּעִיר אֲלַעְזָר בֶּן יוֹחָאֵי וְאִם ת"ל שְׁיִנִּית הַגּוֹי הָאֲרִיס לְעַבְדוֹ אֶת הָאֲדָמָה כְּמִנְהַגוֹ לְהִיּוֹת שְׁשִׁמִּיטַת קַרְקָעוֹת הוּא מְדַרְבְּנָן וְאֲפָשֵׁר שְׁהַגּוֹי יְכַרִּישׁ' בְּדִינֵיהֶם לְרַדַּת לְאֲרִיסוֹתוֹ אִם יְכוֹל הַיִּשְׂרָאֵל הַשׁוֹכֵר לְהַחְזִיקוֹ וְלֵת' לְאֲרִיס תְּבוּאָה וְזָרְעִים לְזָרְעוֹ כִּי לֹא הוֹמַר כִּי אִם לְהַחְזִיקוֹ בְּדְבָרִים וְגַם הוּא מְנַהֵג לְמַת לְאֲרִיס תְּבוּאָה וְזָרְעִים כְּדִי שְׁיִזְרַע וּש"ש: תְּשׁוּבָה כְּאֵחַ לִי הַחֲכָם הַה"ר אֲלַעְזָר נר"ו חִפְּשָׁתִי וְלֹא מַצָּאתִי תְּשׁוּבַת הַיִּתֵּר לְשִׁאלָתָךְ כִּי אִם לְדַעַת הַפּוֹסְקִים ז"ל אֲשֶׁר פָּסְקוּ כר' דְּשְׁבִיעִי בְּזַמֵּן

הַזֶּה דְרַבְנָן וְעֵלָה דְמַתְנִיתִין ר"פ זֶה בּוֹר' מְשַׁרְבוּ הָאֲנָסִים חֲזָרוּ לְקֵרוֹתָן וְכוּ' וְאַמְרִינָן בְּגִמְרָא מְשַׁרְבוּ הָאֲנָסִים וּמֵאֵי נִינְהוּ אֲרַנּוֹנָ' כְּדַמְכְרִיז ר' יַנְאִי פּוּקוּ וְזָרְעוּ בְּשַׁבְיַעִית מְשׁוּם אֲרַנּוֹנָ' פִּירֵשׁ רַש"י ז"ל אֲרַנּוֹנָ' מִס שְׁגוּבָ' הַמְלִיךְ מִן הַתְּבוּאָ' כֶּה וְכֶה פּוֹרִין מִן הַשֵּׁד' בְּשַׁבַּח פּוּקוּ וְזָרְעוּ בְּשַׁבְיַעִי דְשַׁבְיַעִי בְּזִמְנָן הַזֶּה דְרַבְנָן דְּבִטְלָה קַדְוֶשֶׁת הָאֲרָז וְאַמְרִינָן נְמִי יָכוֹל לֹמַר אֲגִיסְטוֹן אֲנִי בְּתוֹכוֹ פִּירֵשׁ רַש"י שְׂכִירוֹ קַרְקַע שֶׁל גּוֹי הוּא אִי נְמִי מְשׁוּם אֲרַנּוֹנָא שְׂכָרוֹ וְכִתְבוּ הַתּוֹסְפוֹת וּמֵאֵי נִינְהוּ אֲרַנּוֹנָא וְא"ת מְשׁוּם אֲרַנּוֹנָא הַתִּירוּ לְחֲרוֹשׁ וְלִזְרוּעַ דְהוֹנָא אִיסוּרָא דְאוֹרְיִיתָא וּי"ל דְמִיָּרִי בְּשַׁבְיַעִי בְּזִמְנָן הַזֶּה דְרַבְנָן וּגְבִי אֲגִיסְטוֹ' פִּי' רַש"י לְשׁוֹן רֵאשׁוֹ' שְׂכִי' אֲנִי בְּתוֹכְ' וְלֹא נִהִי דְאַמְרִי' בְּגִיטִין אִין עוֹדְרִין עִם הַגּוֹי בְּשַׁבְיַעִית עַל כֵּן נִרְאָה כִּפִּי שְׂנִי שְׂפִי מְשׁוּם אֲרַנּוֹנָא וּבְסוּף פ' הַגִּיזְקִין כְּתָבוּ הַתּוֹסְפוֹת גְּבִי אִין עוֹדְרִין עִם הַגּוֹי בְּשַׁבְיַעִית וְהָא דְקָאָמַר בַּפ' זֶה בּוֹרַר גְּבִי כִּהֵן וְחָרִישׁ יָכוֹל לֹמַר לוֹ אֲגִיסְטוֹן אֲנִי בְּתוֹכָהּ וְלֹא כְמוֹ שְׂפִירֵשׁ הַקּוֹנֵט' שְׂכִיר לְגוֹי דְהָא מְשַׁמַּע הֵכָא דְאָסוּר וְלֹא מְסַבֵּל לְחַלְקַבְיָן חֲנָם לְבָשְׂכ' אֲלֵא מְפָרֵשׁ ר"ת אֲגִיסְטוֹן בְּקַרְקַע שְׂמַקְבְּלִי' מִן הַמְלִיךְ לְפָרוּעַ כֶּה וְכֶה לְתַבּוּאָה כֶּה בְּשִׁנָּה כְּדָאָמַר הַתָּם לְעֵיל מִיָּנְהָ ר' יַנְאִי מְכָרִיז פּוּקוּ וְזָרְעוּ אֲרַנּוֹנָ' בְּשַׁבְיַעִי סְפַנְתָּ נְכָשׁוֹ' אִיכָא כו' א"נ קִסְב' יֵשׁ קִנְיָן לְגוֹי בְּא"י לְהַפְקִיעַ מְשַׁבְיַעִי א"נ דְשַׁבְיַעִית בְּזִמְנָן הַזֶּה דְרַבְנָן וְאֵע"ג דְמַדְרַבְנָן אָסוּר לְגוֹי אַחַר גְּבִי מְלִיךְ הַתִּירוּ ע"כ וּבְסִפְרָא הַתְּרוּמָ' כְּתוּב ז"ל וּמִטְעַמְזָה נוֹכַל לֹמַר דְבְשַׁבְיַעִית מוֹתֵר לְחֲרוֹשׁ וְלִזְרוּעַ בְּקַרְקַע הַגּוֹי אֲפִילוּ מְדַרְבְּנָן וְהָא דַתְּנִן בְּפֶרֶק הַגִּיזְקִין אִין עוֹדְרִין עִם הַגּוֹי בְּשַׁבְיַעִית יִסְבּוֹר קַדְוֶשֶׁה לְעַתִּיד לְבוֹא וְכוּ' יַחֲזִיבֵשׁ בְּכֶה פִירֵשׁ רַש"י ז"ל פֶּרֶק זֶה בּוֹרַר כִּהֵן וְחָרִישׁ כּוֹל' אֲגִיסְטוֹן אֲנִי בְּתוֹכוֹ וּפִירֵשׁ שְׂכִיר עֲכוּ"ם אֲנִי וְהָא דְמְכָרִיז רַבִּי אַמִּי פּוּקוּ וְזָרְעוּ מְשׁוּם אֲרַנּוֹנָ' כְּדִי לְשַׁלֵּם לְמְלִיךְ וְכוּלוּ הִיָּינוּ אֲפִילוּ בְּקַרְקַע יִשְׂרָאֵל כִּינּוּ דְלִיכָא אִיסוּרָא אֲלֵא מְדַרְבְּנָן הִילְכֶהּ מְשׁוּם אֲרַנּוֹנָ' שְׂרִי לְגַמְרִי וְלֹא נִצְטַרְף לֹמַר מְשׁוּם סְפַנְתָּ אֲרַנּוֹנָא וְכוּלִי אֲבָל בְּקַרְקַע דְעֲכוּ"ם בְּלֹא הֵכִי מוֹתֵר לְחֲרוֹשׁ וְלִזְרוּעַ עַכ"ל וְאֵע"ג שֶׁהִלְשׁוֹן קָצַת מְגוּמָגַם בְּסִפְרָא הַנּוֹ' הִרִי בְּסִפְרָא כְּפִתּוֹר וּפְרַח הִבִּיא פ' מ"ז ז"ל וְהִב"ת כְּתוּב דְבְשַׁבְיַעִית מוֹתֵר לְחֲרוֹשׁ וְלִזְרוּעַ בְּקַרְקַע הַעֲכוּ"ם וְאַפִּילוּ מְדַרְבְּנָן וְלֹא הִסְפִּי בְּזֶה טְהוֹר קִדְוֶשׁ מְדַרְבֵּי אֲלַעְזָר כּוּלִי ע"כ וּבְסִפְרָא הַתְּרוּמָה הָאֲרִיף לְהוֹכִיחַ דְקַדְוֶשֶׁה שְׁנִיָּה נְמִי בְּטִילָה כְּרַבְנָן דְרַבִּי יוֹסִי וְתְרוּמָה וּמַעֲשֵׂר הוּא מְדַרְבְּנָן וְהִבִּיא רֵאשִׁי מִב' קוֹפּוֹת אֲחָד שֶׁל חֲוָלִין וְאֲחָד שֶׁל תְּרוּמָה וְכוּלִי שְׂאֲנִי אוֹמֵר חֲוָלִין בְּתוֹף חֲוָלִין נִפְלוּ וְתְרוּמָה לְתוֹף תְּרוּמָה אֵעפ"י שֶׁלֹּא רַבּוּ חֲוָלִין עַל הַתְּרוּמָה כְּרַבִּי יוֹחָנָן דְסִבְרַתְרוּמָה בְּזִמְנָן הַזֶּה מְדַרְבְּנָן וּפְלִיגִי אֲלִיכָא דְרַבְנָן דְרַבִּי יוֹסִי וְהִלְכָה כְּרַבִּי יוֹחָנָן לְגַבִּי ר"ל וּבְפֶרֶק עוֹבְרִין נְמִי אַמְרִינָן הִנְחַ לְתְרוּמָה בְּזִמְנָן הַזֶּה דְרַבְנָן מְשַׁמַּע דְהֵכִי הִלְכְתָא וְהָא דְמְשַׁמַּע בְּדוֹכְתֵי אַחֲרֵינֵי דְתְרוּמָה בְּזִמְנָן הַזֶּה דְאוֹרְיִיתָא לֹא אֲתִי אֲלֵא כְּרַבִּי יוֹסִי וְכִתְבַת אַח"כ בְּהִיּוּא דְהַקּוֹמֵץ גְּבִי טָבַל שְׁנִתְעַרְבַּ בְּחֲוָלִין דְאָמַר לִיהֵ רַבִּי טְרַפּוֹן לְרַבִּי שְׁמַעוֹן שִׁיזוּרִי לֵךְ וְקַח מִן הַגּוֹי וְעֲשֵׂר עָלָיו דְהוֹי מְדַרְבְּנָן דְקִסְבַר יֵשׁ קִנְיָן לְעֲכוּ"ם וְכוּלִי מְשַׁמַּע דְבִישְׂרָאֵל חֲזִיב מְדְאוֹרְיִיתָא שְׂמָא סִבַר כְּרַבִּי יוֹסִי דְקַדְוֶשֶׁה לְעַתִּיד אֲבָל לְדִידוֹן דְלֹא קַדְוֶשֶׁה וְאַפִּילוּ מְקַרְקַע יִשְׂרָאֵל אִין מִן הַתּוֹרָה אִם כֵּן מְפִירוֹת גּוֹיִם אֲפִילוּ מְדַרְבְּנָן פְּטוּר וּבְסִמ"ג הִלְכוֹת תְּרוּמָה ק"ל ג' הִבִּיא עֲגִין אֵל סִפְרָא הַתְּרוּמָה וְכִתְבַת לְמַעְלָה מְזָה וְכִתְבַת רַבִּי שְׁמַשׁוֹן דְשְׂמָא אֲפִילוּ מְדַרְבְּנָן פְּטוּרִין בְּתַבּוּאָת הַעֲכוּ"ם בְּזִמְנָן הַזֶּה הוּאִיל דְבְתַבּוּאוֹת יִשְׂרָאֵל אִין שְׁמ חַיִּיב מִן הַתּוֹרָה לְרַבְנָן דְרַבִּי יוֹסִי וְהָא דְגִזְרִינָן מְשׁוּם בְּעֲלִי כִיסִין בְּעֲכוּ"ם שְׁלַחַח מִיִּשְׂרָאֵל וְכוּן כְּתוּב מוֹרִי ר' יְהוּדָה וְכוּן הִלְכָה ע"כ וְכִינּוּ דְכָל הֵנִי רַבּוֹתָא דְסִבְרֵי תְרוּמָה בְּזִמְנָן הַזֶּה

מִדְרָבָּנוּ נִרְאָה דְהוּי מְטַעֵמָא דְלֹא קִדְשָׁה לְעֵתִיד לְבֹא פְרָבָּנוּ דְרַבֵּי יוֹסִי א"כ ה"ה נְמִי
בְּשִׁבְעִית לֹא קִדְשָׁה וְהוּיָא מִדְרָבָּנוּ וִיכוּלִים לְחַרְוֵשׁ וְלִזְרוּעַ פְּשִׁיז קִצַּת אֲנוּס אַעפ"י שְׁאִין
אֲנוּס גְּמוּר אֵלֹא מְשׁוּם אֲרִינוּא פְּדִפְרִישׁ רַש"י ו"ל וּבְסִפְרֵי הַחִינוּךְ פָּתַב שְׁמִיטַת קַרְקַע
בְּשִׁבְעִית נוֹהֵג' בְּאַרְצֵי מִדְבָּרֵיהֶם וְכֵן שְׁמִיטַת פְּסָפִים בְּכָל מְקוֹם פּוֹלֵי ע"כ וְכָל הַגֵּי נִרְאָה
דְּסָבְרֵי פְרַבֵּי דְמִינֵי פֶּרֶק הַשּׁוֹלַח בְּשִׁבְעִי' בְּזִמְנֵי הַזֶּה וְרַבֵּי הִיא דְתַנְיָא רַבֵּי אוֹמֵר דְּבַר
הַשְּׁמִטָּה שְׁמוּט בְּשִׁבְעִי שְׁמִטוֹת הַפְּתוּב מְדַבֵּר בְּזִמְנֵי שְׁאִי אִתָּה מְשִׁמַּט קַרְקַע אִין אִתָּה מְשִׁמַּט
פְּסָפִים וְלִפְרִישׁ רַש"י ו"ל דְּאִי שְׁמִיטַת קַרְקַע הוּיָא שְׁמִט' עֲבוּד' קַרְקַע בְּשִׁבְעִי' וְכִדְא'
בִּירוּשׁ' מִנִּין שְׁאִין שְׁמִיטָה נוֹהֵגַת אֵלֹא בְּזִמְנֵי שְׁהֵיבֵל נוֹהֵג כו' א' שְׁמִיט' יוֹבֵל וּא' שְׁמִיטַת
שְׁבִיעִי' כו' וּבְסִמ"ג סִי' קמ"ו הִבִּיא יְרוּשׁ' זֶה וְכַתְּבֵי דְשְׁמִיטָה נוֹהֵגַת מִדְבָּרֵיהֶם וְכֵן פִּירִישׁ
רַבִּינוּ יַעֲקֹב וְהִלְכָה פְרַבֵּי שְׁהָרֵי הַלֵּל תִּקְוֵן פְּרוּזְבוּל דְּסָבַר פְּרַבֵּי וְכֵן רִישׁ מ"ק אָמְרִינוּ
בְּשִׁבְעִית בְּזִמְנֵי הַזֶּה וְרַבֵּי הוּא דְאָמַר דְּהוּי מִדְרָבָּנוּ וּמִלְתָּא דְּפִסְיָדָא שְׁרוּ רַבָּנוּ דְּהִינְנוּ
הַשְּׁקָאָת בֵּית הַשְּׁלֶחִין וּבְפִירוֹת דְּשִׁבְעִית פָּתַב רַבִּינוּ שְׁמַעוֹן כְּפִירוּשֵׁיהּ דְּבִירוּשְׁלָמִי סוֹף
מְכַלְתִּין אֲפִילוּ לְמ"ד מַעֲשָׂרוֹת דְּבַר תּוֹרָה מוֹדָה שְׁהַשְּׁמִיטָה הִיא מִדְבָּרֵיהֶם וּבִימֵי הַלֵּל
אִינְרֵי הֵתָם וְכוּלֵי וְכֵן בְּסוֹף פ"ח אָמַר בִּירוּשְׁלָמִי גְבִי חַד בַּר נִשׁ דְּחָשִׁיד עַל שְׁמִיטָתָא
וְאָמַר לֹאִתְתִּיגָה אֲפִקִין חִלְתָּא אָמְרָה לִיה הִהוּא גְבָרָא חָשִׁיד אֲשִׁמִּיטָתָא וְאִתָּא אֲמַר' אֲפִקִין
חִלְתָּא אָמַר לִיה חִלָּה מִדְבָּרֵי תּוֹרָה שְׁבִיעִית מִדְרָבָּנוּ גְּמִלְיָאֵל וְחַבְרִיו וְהֶרְמִב"ם ו"ל פ"א
דְּתַרוּמוֹת פָּתַב בְּתַרוּמָה בְּזִמְנֵי הַזֶּה מִדְבָּרֵיהֶם דְּכַתִּיב פִּי תְּבוֹאוּ בִּיאַת פְּלֶקֶם כְּמוֹ שְׁהִיָּה
בִּירוּשָׁה רֵאשׁוּנָה לֹא בִּיאַת מְקַצְתָּן כְּמוֹ שְׁהִיָּה בִּימֵי עֲזָרָא וְכַתְּבֵי שְׁפֹן נִרְאָה לוֹ שֶׁה"ה
בְּמַעֲשֵׁר שְׁהוּא מִדְבָּרֵיהֶם כְּתוּבָה וְהִבִּיא דְּבָרֵי בְּסִמ"ג וְכַתְּבֵי דְרֵאֲתִיתוּ מֵהִיא דַּב' קִנְפוֹת
דְּאָמְרִינוּ בְּפִסְחִים וּבְנִזְרֵי הַנֶּחַח לְתַרוּמָה מִתְּבוֹאָת א"י בְּזִמְנֵי הַזֶּה מִדְרָבָּנוּ וְאִינוּ אוֹמֵר קְסָבַר
מִשְׁמַע דְּהִכֵּי הִלְכְּתָא וְכֵן מִדְרָבֵי יוֹחָנָן לְגַבֵּי ר"ל דְּהִלְכְּתָא כְּנוֹתִיָּה דְקָאֲמַר בְּתַרוּמָה דְרַבָּנוּ
וְשְׁפֹן פּוֹסֵק פְּרַבֵּי יַצְחָק רַק שְׁאוּמֵר שְׁפִזְמֵן עֲזָרָא הִיָּתָה מִן הַתּוֹרָה ע"כ וּא"כ פִּינוּן דְּטַעֵמָא
תְּלוּ הֶרְמִב"ם מְשׁוּם דְּכַתִּיב גְבִי תְּרוּמָה פִּי תְּבוֹאוּ בִּיאַת פְּלֶקֶם וְלֹא מְקַצְתְּכֶם מִשְׁמַע
דְּקִדְוֹשׁת הָאָרֶץ תִּלְיָא בְּבִיאַת הַפֶּל וּמַה לִּי לְתַרוּמָה אוֹ לְשִׁבְעִי' וְכְמוֹ שְׁפָתַב הוּא דֵּה"ה
לְמַעֲשֵׁר אַע"ג דְּלֹא כְּתִיב בִּיה פִּי תְּבוֹאוּ דְּהוּי מִדְרָבָּנוּ ה"ה נְמִי בְּשִׁבְעִית דְּכֹלְא חַד טַעֵמָא
הוּיָא דְּלֹא קִדְשָׁה לְכָל מִלֵּי בְּבִיאַת הַפֶּל וְיִצְאָ לְנוּ מְכָל זֶה פִּי יִשְׂרָאֵל שִׁישׁ לוֹ שְׁדָה שְׁחֹכַר
אוֹתוֹ מִן הַגּוֹי אוֹ אֲפִילוּ הוּא שְׁלוּ מִמֶּנּוּ וְיִישׁ לְמִלְךָ אוֹ לְעַבְדוֹ חֹק עַל כָּל מַה שְׁיִצְאָ מִן
הַזְּרִיעָה חֹלֵק יָדוּעַ וְאֲפִילוּ לֹא יִזְרַע אוֹתוֹ יְכַרִּיחֵנוּ לְתַת לוֹ הַחֹלֵק שְׁהִיָּה מוֹצִיא הַקַּרְקַע
אִם הִיָּה זוֹרַע אוֹתוֹ שְׁהוּא מוֹתֵר לְחַרְוֵשׁ בּוֹ דְּהוּי כְּמוֹ אֲרִינוּי לְפִירִישׁ רַש"י ו"ל וְכָל הַגֵּי
רַבְּנוֹתָא דְּסָבְרֵי דְשִׁבְעִית בְּזִמְנֵי הַזֶּה מִדְרָבָּנוּ יְכוּלִים לְפָרֵשׁ פִּירוּשׁ זֶה וְאִינוּ צָרִיךְ שְׁהִיָּה
אֲנוּס גְּדוּל וְכֵן יְכוּל לְחַרְוֵשׁ בְּבִקְרִים שְׁלוּ כְּמוֹ שְׁהוּא זוֹרַע בְּקַרְקַע שְׁלוּ וְכ"ש אִם הַשְּׁדָה
שְׁאִינוּ שְׁלוּ אֵלֹא שְׁחֹכַר אוֹתוֹ מִן הַגּוֹי דְּהִינְנוּ כְּמוֹ שְׁכִירוֹת שְׁאִם יְכַרִּיחוּהוּ לְפָרוּעַ חֹק
הַמִּלְכָּה אִם לֹא יִזְרַעְנוּ שְׁמוֹתֵר לוֹ לְזַרְעוֹ וְלְחַרְוֵשׁ בְּבִקְרִין וְיִשְׂרָאֵל שְׁמִשְׁפִּיר לְגוֹי שְׁדָה שְׁלוּ
אוֹ שְׁכַר מְגוֹי שְׁדָה וְהַשְּׁפִירוּ לְגוֹי קוֹדֵם שְׁנַת שְׁבִיעִית לְכַמָּה שָׁנִים מוֹתֵר דְּהוּי פְּשׁוּכַר
לְגוֹי לְכַמָּה יָמִים לְעֲשׂוֹת מְלָאכָה דִּיכוּל לְעֲשׂוֹת אֲפִילוּ בְּשַׁבַּת אֲבָל לְהַשְּׁפִיר שְׁדָה לְגוֹי
בְּשִׁבְעִית אֲסוּר אֲבָל שׁוּרוֹ מוֹתֵר לְהַשְּׁפִיר בְּשִׁבְעִית דְּאִינוּ מְצַנּוּה עַל שְׁבִיתַת בְּהֶמְתוּ
בְּשִׁבְעִית כְּדֵאִתָּא פ"ק דַּע"ז וְכַתְּבֵי רַבִּינוּ יִשְׁעִיָּה מְטָרָאֵי בְּפִסְקִיו שֵׁם וְז"ל אַעפ"י שְׁאָדָם
מְצַנּוּה עַל שְׁבִיתַת בְּהֶמְתוּ בְּשַׁבַּת אִין אָדָם מְצַנּוּה עַל שְׁבִיתַת בְּהֶמְתוּ בְּשִׁבְעִית וְיְכוּל

להשפיר לגוי לחרוש בו בשביעית אבל לא ישפירנה לישראל החשוד לחרוש בה בשביעית מפני שעובר על לפני עור וכולי ולא ישפור שדהו בשביעית אפילו לגוי שאדם מצווה על שביטת שדהו בשביעית שנא' שבת שבתון יהיה לארץ עכ"ל ונראה מפאן דדוקא בשנת שביעית עצמו או מקודם לצורה שביעית הוא דאסור להשפיר לגוי אבל בהבלעה כמה שנים שרי אפילו עובדה בשנת השמיטה דאיפשר שלא יעבוד בה שנת שביעית אפילו שדה ששכר ישראל מגוי נראה דלא שרי להשפירה לגוי אחר בשנת שביעית עצמה או לצורה שנת שביעית נראה דה"ה בזרעים שיכול למפור או להשאיל לגוי שיזרע בשביעית כמו בשור דאינו מצווה אלא על שביטת קרקע לחוד וכשמשפיר לגוי בהמתו בשנת שביעית יזהר בדין שבת: ולענין השקאת ירקות ועשבים כמו חבצלת השרון ודומיהם הא תנו ריש מ"ק משקין את בית השלחין במועד ובשביעית וכיון דתני להו בהדי הדדי משמע דכל מה שמוותר להשקות במועד מותר להשקות בשביעית וכל הני מותר להשקות בח"ה דאיפא בהו פסידא וכן בשביעית ולא שני לן בין פסידא רבה לפסידא זוטא דכל מה שיפסד אם לא ישקנו הני פסידא דהא לא חלקו בין פסידת ירקות דהני דבר מועט לפסידת אילנות דהני הפסד מרובה דכיון דיפסד הכל אם לא ישקנו לא מפלגינן ביניהו והתר זה לכ"ע אפילו למאן דסבר דשביעית בזמן הזה דאורייתא והוא היתר שכירות בהמה לגוי לחרוש בשביעית ונתינת זרעים לזרוע בשביעית והשקאת הירקות ועשב ועצי הבשמים הנפסדים אם לא ישקום אבל היתר זריעת ישראל שדהו או שדה המושפר לו מפני ששואלים ממנו חלק מה שהיה יוציא אפילו לא היה זורעה אינו אלא להני רבנותא דסבר דשביעית בזמן הזה דרבנן דלמאן דסבר דאורייתא אינו מותר אלא פשאונסים אותו לצורה חיל המלך דהני אונס גמור וכדאי הם הסוכרים דשביעית דרבנן לסמוך עליהם כ"ש בשעת הדחק ומענין פירות שביעית שאגדלו בשדה הגוי בא"י פתבתי בשמטות שעברו משנת הר"צב שהיתה שנת שמטה עד עתה כמה פעמים שהם חייבים בביעור כמו שהוא פתוב אצלי בארנ"כ נאם המבי"ט חשנן השכ"ז שנת שמטה: שאלה סה ראובן נתן לאשתו תוספת על עיקר כתובתה הבית שהיה דר בו עתה והבי' אשר תחתי עם הבור אשר לפני הבית וגם בית התבשיל ואח"כ בשעת מיתה נתן לקרובתו הבית האמצעי שפני שתי העליות הידוע ובצוואה זו ג"כ כתב לאשתו מה שהיה פתוב בכתובה וכתוב כך ועוד הוסיף לה הבית אשר הוא בעצמו דר בו הידוע וגם הבית שתחתי וגם הבית תבשיל והסיסטרנ' שבאותו החצר עתה טוענת קרובתו פי זה הבית שנתן לה ראובן קרובה היא בין הבית שנתן לאשתו ובין בית אחר שהוא לצד האחר שהוא צפון והבית אשר נתן לאשתו הוא לצד דרום מזה הבית אלא שיש בין הבית שנתן לאשתו ובין הבית שנתן לה החצר אשר בקצתו בנוי בית התבשיל ובאמצעיתו הוא פתח הבור ובצד האחר התנור ובית הכבוד לצד הפתח שיוצאים ממנו לסולם ולגג ופתח הבית הוא פתוח באמצע החצר נגד הבור וגם הבית של קרובתו יש לו פתח פתוח לחצר זה נגד פתח הבית של אשתו ויש לבית זה של קרובתו פתח פתוח לעלייה האחרת שבצד צפון ומעבר אחר דרך הבית צפונית ודרך מוציף אהד וסולם שיורדין בו לחצר החיצון של כל הבתים וטוענת שרוצ' שיהיה לה מעבר גם דרך פתח זה מן החצר שלפני בית אשתו ושהוא רוצה להשתמש ג"כ בתנור ובבית הכבוד אשר תוך חצר זה כי לא הונזכר במתנת אשתו אלא בית התבשיל והסיסטרנ' שפחצר ואשתו

טוֹעֵנֶת שְׁבִית הַתְּבָשִׁיל הוּא בְּקֶצֶה הָא' שֶׁל הַחֲצָר לְצַד מְזֻרָח וְהַסִּיטְרִינָה וּפְתַח הַבַּיִת בְּאֲמֻצֵּעַ הַחֲצָר וְלִכּוֹן כָּל הַחֲצָר נִכְלָל בְּכָלֵל מִתְנַתָּה וְאִין לְקְרוּבָתוֹ זְכוּת בַּתְּנוּר וְלֹא בְּבֵית הַכְּבוֹד וְלֹא בְּמַעְבָּר מְאוּתוֹ פְּתַח דְּרָף הַחֲצָר כִּי כָּבֵד יֵשׁ לָהּ פְּתַח וּמַעְבָּר אַחֵר לְחֲצָר הַחֲצִיזוֹן מִיִּחוּד לְאוּתוֹ הַבַּיִת כִּי זֶה הַפְּתַח לֹא נִפְתַּח כִּי אִם מִפְּנֵי שְׁהִיָּה דֵר בְּעֵלְיָה בְּבֵית אֲשֶׁר נִתְּן לָהּ עִם הַחֲצָר וְהִיָּה מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּאוּתוֹ הַבַּיִת שְׁנִתְּן לְקְרוּבָתוֹ ג"כ וְכִדִּי שְׁלֹא לְסַבֵּב דְּרָף הַחֲצָר הַחֲצִיזוֹן פְּתַח זֶה לְחֲצָר זֶה אֲבָל פְּתַח הַמִּיִּחוּד לָהּ הוּא הַפְּתַח שֶׁל הַעֲלִיָּה שֶׁל מַעְבָּר הַסּוּלָם לְחֲצָר הַחֲצִיזוֹנִי יוֹרִינוּ רַבִּינוּ הַדִּין עִם מִי: תְּשׁוּבָה אֶפְיִלוּ לֹא הִיָּה לְבַיִת זֶה שֶׁל קְרוּבָתוֹ פְּתַח מִן הַצֵּד הָאֲחֵר אִין לוֹ זְכוּת בְּפְתַח זֶה כִּי לֹא נִתְּן לָהּ אֲלֵא הַבַּיִת וְהוּי פְּשָׁנִי בְּתִים זֶה לְפָנָי זֶה שְׂאֵם מְכַר שְׁנִיָּהֶם לְשָׁנִים אוֹ נִתְּן שְׁנִיָּהֶם לְשָׁנִים אִין לָהֶם דְּרָף זֶה עַל זֶה כְּמוֹ שֶׁפְּתַח הַרְמַב"ם ז"ל פָּרַק כ"ה מֵהַלְכוּת מְכִירָה וְכ"ש שְׁנִתְּן קוֹדֵם לְאֲשֶׁתוֹ הַבַּיִת אֲשֶׁר הוּא בְּעֻצְמוֹ דֵר בְּתוֹכוֹ וְהָבֹ' וּבֵית הַתְּבָשִׁיל וּבְכָלֵל זֶה הוּא כָּל הַחֲצָר שֶׁפְּתוּב הַבַּיִת אֲשֶׁר הוּא דֵר בְּתוֹכוֹ וְהַחֲצָר זֶה הוּא ג"כ דֵר בּוֹ דְּבַחֲצָר נְמִי שְׁיִיף לְשׁוֹן דִּירָה דְּאֶפְיִלוּ בְּעִיר שְׁיִיף לְשׁוֹן דִּירָה וְחֲצָר שֶׁהוּא מִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ לְבֵית הַתְּבָשִׁיל שֶׁבְּקֶצֶה הַחֲצָר וּלְבוּר שֶׁבְּאֲמֻצֵּעַ הַחֲצָר וְלִתְנוּ, וּבֵית הַכְּבוֹד וְהַפְּתַח שֶׁל הַבַּיִת שֶׁהוּא פְּתוּחַ לְאֲמֻצֵּעַ הַחֲצָר וְכִינוֹן שֶׁכֵּן כָּל הַחֲצָר הוּא בְּכָלֵל הַמְּתָנִ' עִם הַתְּנוּר וּבֵית הַכְּבוֹד שֶׁבְּתוֹכוֹ אֲשֶׁר הֵם טְפָלִים לוֹ וְלִכְף לֹא הִזְכִּירָהּ וְכִשְׁנִתְּן אַח"כ הַבַּיִת הָאֲמֻצֵּעִי לְקְרוּבָתוֹ הָיָה כְּמִי שְׁנִתְּן קוֹדֵם בֵּית חֲצִיזוֹן שִׁים בְּתוֹכוֹ בֵּית אַח' וְהוּא זֶה הָאֲמֻצֵּעַ שְׂאִין לוֹ לְבַעַל הַבַּיִת הַפְּנִימִי דְּרָף עַל הַבַּיִת הַחֲצִיזוֹן שֶׁמְכַר כְּרַבִּי עֲקִיבָא דְקו"ל כְּנוּתִיָּה דְמַשְׁיִיר בּוּר וְדוּת צָרִיף לִיקַח לוֹ דְּרָף וְאִם נִתְּן אוֹ מְכַר אַח"כ הַבַּיִת הַפְּנִימִי אִין לְמַקְבֵּל הַמְּתָנָה אוֹ לְקוֹנְהָאֵלָא הַזְכוּת שֶׁהוּא לְבַעֲלוֹ וְכְמוֹ שֶׁפְּתַח הָרַב ו' מִיגַשׁ ז"ל וְכְמוֹ שֶׁהַבַּיִת שֶׁהוּא לְפָנִים מִבַּיִת אַחֵר כֶּשֶׁמְכַר אוֹ נִתְּן הַבַּיִת הַחֲצִיזוֹן אִין לוֹ דְּרָף לְבַעֲלִים לִיכְנֹס בְּפָנִימִי וְצָרִיף לִיקַח לוֹ דְּרָף אַחֵר וְלִסְתָן' הַפְּתַח כְּרַבִּי עֲקִיבָא אוֹ לְקַנּוֹ' לוֹ דְּרָף מִן הַלּוּקַח שֶׁלְקַחְתָּה מִמֶּנּוּ אוֹ מִמַּקְבֵּל מִתְּנָה כֵּן בְּגִדוֹן דִּידוֹן כֶּשֶׁנִּתְּן לְאֲשֶׁתוֹ הַבַּיִת שֶׁהוּא דֵר בְּתוֹכוֹ וּבֵית הַתְּבָשִׁיל וְהָבוּר שֶׁהֵם בְּחֲצָר וּפְתַח הַבַּיִת פְּתוּחַ לוֹ הִיָּה צָרִיף לִיקַח דְּרָף לִיכְנֹס לְבַיִת הַפְּנִימִי כִּי כָּל הַחֲצָר בְּכָלֵל הַמְּתָנָה דְנוּתָן בְּעֵינֵי יָפָה הוּא נוֹתֵן טְפֵי מִמּוֹכַר וְהוּי כְּבֵית עֻצְמוֹ שֶׁהָיָה בְּכָל הַחֲצָר הִיָּה דֵר וּמִשְׁתַּמֵּשׁ בַּתְּנוּר וּבְבֵית הַכְּבוֹד וְאִף עַל פִּי שְׂרָאוּבֵן בְּחִיּוֹ הִיָּה מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּבֵית שְׁנִתְּן לְקְרוּבָתוֹ דְּרָף פְּתַח זֶה שֶׁל חֲצָר זֶה עַדִּין לֹא הִיָּתָה שֶׁל אֲשֶׁתוֹ עַד שְׁיָמוּת וְכִשְׁמַת זְכוּתָהּ אֲשֶׁתוֹ בְּבֵית וְאִין לְמַקְבֵּל הַמְּתָנָה שֶׁהִיא קְרוּבָתוֹ דְּרָף עַל הַחֲצָר כִּי גַם שְׁהִיָּה שְׁתִּיָּהֵן בְּמִתְּנָה בְּבֵית א' אִין לָהֶם דְּרָף זֶה עַל זֶה כְּמוֹ שֶׁפְּתַח הַרְמַב"ם ז"ל ש"ר ל' הַפְּנִימִי אִין לוֹ דְּרָף עַל הַחֲצִיזוֹן וְכ"ש הֵכָא שְׁהִיָּה הַבַּיִת מִתְּנָה לְאֲשֶׁתוֹ כְּתוּב בְּכַתּוּבָתָהּ קוֹדֵם שְׁתַּזְכָּה בּוֹ תוֹסַפְתָּ עַל כְּתוּבָתָהּ וְכָל זֶה הוּא אֶפְיִלוּ לֹא הִיָּה לְבַיִת זֶה הָאֲמֻצֵּעִי פְּתַח אַחֵר לִיכְנֹס בּוֹ שְׁהִיָּה צָרִיף לִיקַח דְּרָף מִן הָאִשָּׁה וְכ"ש שִׁישׁ לְבַיִת זֶה הָאֲמֻצֵּעִי פְּתַח מִיִּחוּד לוֹ דְּרָף הַעֲלִיָּה הָאֲחֵר' מִן הַמוּצוּרִי וּמַעְבָּר הַסּוּלָם לְחֲצָר הַחֲצִיזוֹן דְּפָשִׁטָא שְׂאִין לוֹ שׁוּם דְּרָף מִחֲצָר זֶה דְּלֹא נִתְּנוֹן הַנוּתָן שִׁישְׁתַּמֵּשׁ הַמְּקַבֵּ' אֲלֵא דְרָף פְּתַח הָאֲחֵר שֶׁהוּא מִיִּחוּד לוֹ וְצָרִיף לְסַתֵּם פְּתַח זֶה וְאִינָה צָרִיכָה לִיקַח וְלִקְנוֹת דְּרָף כִּי כָּבֵד יֵשׁ לָהּ כְּמוֹ שֶׁפְּתַבְתִּי וּמִצָּאִתִּי כֵּן לְהַרִיב"ש ז"ל בְּתְּשׁוּבַת וּבְדִין יֵשׁ לָהּ מַעְבָּר דְּרָף פְּתַח הַעֲלִיָּה הָאֲחֵרָת כִּי זֹאת הַעֲלִיָּה הָאֲחֵרָת לֹא נִתְּנָה אֲלֵא שְׁנִשְׂאָרָה לְיִוְרֵשׁ וְכ"כ מ"מ ש"ם פ' כ"ה עַל שְׁנֵי בְּתִים זֶה לְפָנִים מִזֶּה שֶׁמְכָרָם אוֹ נִתְּנָם לְשָׁנִי' שֶׁפְּתַח הָרַב ו' מִיג"ש ז"ל דְּנוֹקָא כְּשֶׁהוּא מְקַנָּה שְׁנִיָּהֶם כֹּא' הָא אִם מְכַר הַפְּנִימִי וְכוּ' תִּקְרָף שֶׁקַּנָּה הַפְּנִימִי

זכה בדרך דהא קי"ל כר' עקיבא דקונה בור ודות יש לו דרך ושוב אין זכותו מסתלק ואעפ"י שפתוב במתנה בית זה של קרובתי בית אמצעי בין שתי העליות והם בית של אשתו שהיא עליה ועליה אחרת שבצד צפון של בית קרובתו ובין עליה של אשתו לבית האמצעי של קרובתו הוא החצר והיה לו לכתוב בין החצר והעליה שבצד האחד אפ"ה החצר הוא חשוב בכלל הבית והרי הוא כמו שהזכיר החצר ג"כ: ועוד דאמרינן המוכר את הבית לא מכר את החצר שלפנים ממנו אעפ"י שמכר לו מצרים החיצוניים כמו שכתב הרב ז"ל ואמרינן בגמרא מצרים הרחוב לו שאעפ"י שהחצר הוא בכלל המצר שמצר מבחוץ לא מכר אלא הבית דמצרים הרחוב לו ה"נ אעפ"י שהחצר באמצע הבית שנתן לאשתו והבית שנתן לקרובתו לא הזכיר אלא הבית דמצרים הרחוב לו אבל אין לבית של קרובתו שום זכות בחצר ולא במה שבתוכו כמו שכתבתי ואעפ"י שהיה שום טענה על התנור ובית הפכוד שלא הוזכרו במתנה היינו לנותן לא לקרובתו שניתנה לה עליה זו שבין השתי שאין לה שום זכות כמו שכתבתי ומטעם מה שכתבתי למעלה דקי"ל כר' עקיבא דקונה בור ודות יש לו דרך אנהנו לומדים ג"כ לבית של מטה מן העליה שניתנה ג"כ לאשתו שאעפ"י שאין לה מעב' אלא דרך בית אחר של נותן יש לו דרך ומעבר דרך הבית האחר כמו שהיה מקודם והנ"ל כתבתי וחתמתי נאם המבי"ט: חצר זו ארפה ממזרח למערב כמו שבעה אמות ומזרח לזפון פארבע אמות ונחצר ופתח חצר זו דרך גגים לצד מערבית דרומית ומן הגגים יורדי לחצר אחרת הפתוחה לר"ה ופתוחים לחצר הנז' ב' עליות ובית תבשיל א' עליה א' בצד דרום פתוחה לחצר הנז' רחוקה מפתח החצר כמו ה' אמות ויותר והעליה ב' בצד צפון החצר פתוחה לחצר רחוקה מפתח מערבית כמו ו' אמות ובית התבשיל בצד מזרח רחוקה מפתח מערבית של חצר כל האורך שלה שהוא כמו ז' אמות ופתוחה לחצר ופי הבור באמצע הד' אמות של רחוב החצר וקלל הבור יותר מד' אמות רחוב פתח החצר על ה' אמות ויותר באורך החצר ויש פתח עלית אלו בתים ופתח החצר חלל הבור ויש בחצר זו בצד מערבית צפונית תנור א' ובית הפכוד וכן הנותן לאשתו במתנת בריא ואח"כ קיימה במתנה ש"מ העליה הדרומית וכתב פן הוסיף לה הבית אשר הוא דר בה הידוע וגם הבי' שפתחיו וגם בית התבשיל והסיסטרנא שבאותו החצר ע"כ ואח"כ נתן במתנת ש"מ לקרובתו העליה הצפונית פתוחה לחצר בצד צפון ויש לה פתח אחר דרך בית אחרת של הנותן שיוצאים מן הפתח לבית האחר ומשם למוציא א' אשר בו סולם שיורדים ממנה.

לחצר פתוחה הפתוח לר"ה עתה טוענת האלמנה שתסתום קרובתו הפתח הפתוח לחצר של' פי אין לה דרך עליה פי הנותן בעין יפה נותן וגם שיש לה פתח אח' לצאת ולבא ממנה כמו שהיה מקודם והוא קרוב להשתמש דרך שם לחצר הפתוחה ור"ה ועוד שיש לה בית תבשיל ג"כ פתוח לחצר הנזכר ויש לה ד' אמות לכל א' משתי הפתחי פתח העליה ופתח בית התבשיל ושימוש בחצר כמילוי מים מן הבור ושכל החצר היא על חלל הבור שניתן לה וקרובתו טוענת שיש לה מעבר דרך החצר פי פתח עליתה פתוח לחצר ושדרה אותו הפתח היה משתמש הנותן כי לא נזכר במתנת של אשתו אלא בית התבשיל והסיסטרנא: שאלה סו' למדנו רבינו גר' ישראל שטר צנואה שגמא פתוב בה שצוה ראובן מחמת מיתה ואמר שהבית הפנימי הידוע לו בחצרו שדר בה היום שמעון שהוא נותן אותה במתנה גמורה לדודתו שרה אשת החכם לוי ושתנכ' בבי' הנזכר היא וכל

זרעה ואם ח"ו תפטר ולא תשאיר ממנה זרע שיהיה המתנה הנז' אחריה מעכשיו ליתומים בני דודו יהודה ונ"ע וצנה עוד ראובן הנז' מחמת מיתה שכל הבתים הידועים לו פה לפה תוב"ב עם כל תשמשיה' וכל זכיותיה' והחצר חוץ מהביל' הנז' שנותן במתנה לדודתו שרה פאמו' יהיו במתנה גמורה לנער היתום וכולון בן יהודה דודו הנז' ואם יפט' הנער וכולון מבלי זרע יהיו אחריו מעכשיו לאחיו היתום יששכר בן יהודה דודו הנז' ואם יפטר גם הנער יששכר מבלי זרע יהיו אחריו מעכשיו לאחיו היתום יוסף בן יהודה דודו הנז': וצנה עוד מחמת מיתה שיצנה דודו בנימן אחיו של יהודה דודו הנז' בכל הבתים הנז' לדירה כל ימי חייו מבלי שיפיר' שכירות פלל ושהקנה לו מעכשיו גוף הבתים הנז' לדירתם חוץ מהבית הנז' שצנה לתת לדודתו שרה הנז' ע"כ ובחלל החצר יש סיסטירנ' ומכאן ובית הכבוד ועתה קמו שרה ובעלה לוי החכ' הנז' וערערו על בנימן הנז' שהוא אפטרופוס היתומים הנז' בני אחיו יהודה הנז' ואומר כי יש להם חלק זכות תשמיש בחצר הנז' בתנור ובבית הכבוד שפחצר ובבית שער של הבית הנז' שהוא בית אחר' שיהיה לפני הבית הפנימי הנז' והיא בכלל מתנת שאר הבתים ליתומים הנז' ודירתם לבנימן הנז' וגם אומרי' כי יש להם חלק זכות מהשישטירנה שיהיה בחצר וממיתה מצד מתנתם הבית הפנימי הנז' לפי ערך כל הבתים שפחצר ובנימן משיב בעדו ובעד היתומים הנז' שאין להם שום שמוש בחצר ולא במה שבתוכו התנו' והבית הכבוד והשישטירנא ומיתה ולא בבית האחרות שלפני הבית הפנימי בלבד יורנו מורנו מורה צדק אם יש לה לשרה ולבעלה לוי החכם זכות תשמיש בכל אלו הדברים או לאו ושפרך פפול מהשמים: תשובה קיימא לן כל הנותן בעין יפה הוא נותן יותר מן המוכר וקיימא לן דאמדי' דעת הנותן וזה מוסכם הלכך כל הדברי' שהם הכרחיים לתשמיש הבית הם בכלל המתנה דאומדנא דמוכח הא שלא נתן לו הבית וילך וישתמש בחצר אחרת לפיכך יש לו דרך בחצר ליפנס לביתו** (הג"ה: היכא דמפרשי רבנן דינ' לא אמדי' מדעתין כי הך דתנן המוכר את הבית לא מכר את החצר כו' דדברי' שבתוך הבית איצטריף תנא למתני דלא קנה ולא מה שחוץ לבית דפשיטא דלא קנה ואפילו במתנה דנותן בעין יפה יותר ממוכר היינו מה שתוף הביל' לא במה שיהיה בחצר חוץ לבית וכמו שכתב מ"מ פכ"ו בשם הרא"ם והרשב"א ז"ל אבל מה שאינו בתוך הבית או בתוך החצר פגון יציע וחדר שלפנים ממנו כי היכי דאינו בכלל המכירה אינו אז בכלל המתנה ע"כ וא"כ אין לו בחצר אלא פניסה ויצאה פמי שמכר בור ודות בביתו שאין הלוקח צריף לקנות לו דרך כר' עקיבא וא"כ אפילו בנותן שהוא בעין יפה ממוכר אין לו שום תשמיש בחצר ולא בבית הכבוד שפחצר ואם הוא צורך גדול יקדים ויחשיף כי היכי דלא ידחק פדאמר התם בדוכתי' וילענן הסיסטירנא ואפ' שיורדים המים מגג הביל' שנתן אין לו חלק בהם כי אין לו זכות לבעל הגג במים של גגו פשהולכין לחצר אחרת אלא במה שאינו יכול בעל החצר לעכוב עליו שלא ילכו המים לחצר פיון שהחזיק גגו שילכו מימיו לחצר פמו כן החזיק בעל חצר במימי הגג פמו שכתב הרמב"ם ז"ל פ"ח מהלכות שכנים וכי היכי דהת' אין לו לבעל הבית שום זכות במימיו אפילו שהכניסם בעל החצר לבור שלו ה"נ הך אין לו זכות בהם פלל: נאם משה:)** וכן יש לו תשמיש בחצר לצורך הדברים שאין דרפם להשתמ' בתו' הביל' וכן יש לו להשתמ' בביל' הכבוד שאין לה דבר צורך הבית גדול מזה אבל בית שער ובית התבשיל והבור והדות והסיסטירנה אינם הכרחיים

לתשמיש הבית הלכף לא זכה בהם ומ"מ אם המים היו רדי' לבור ולדות או לסיסטרנה יורדים דרך גג הבית שניתן לו יש לו בה חלק שהרי זכה בגג המי' אם אין לו מעקה גבוה עשרה ואין בו ד' אמות: ** (הג"ה: הא גופא קשיא אם אין בו תרתי זכה בגג הא אין בו אלא א' לא זכה אימא סיפא ואם יש בו תרתי לא קנה הא אין בו אלא א אחד קנה נאם מש'): ** ואם יש לגג מעקה גבוה עשרה ויש בו ד' אמות לא קנה הגג ולא המים היו רדים עליו ואם רצה להביא מים מבחוץ להשלי' בתוך הסיסטרנ' בעל החצר מעכב עליו שהרי אין לו בה זכות וכן אם יש שם בור או דות דינא פדין הסיסטרנה והנראה לעניות דעתי פתבתי דוד ו' אבי זמרה: שאלה סז פתוב בב"י ח"מ סימן ל"ו פתב מורי הרב הגדול הריב"ר ו"ל עדים שלא באו להעיד אלא מצד הכרזה אפילו באו להעיד פשרים ופסולים תתקיים העדות בפשרים אפילו מי שזימן עדים בערבוביא ואמר שלא כיון אלא לעדות הפשרים ואף על פי שבאו גם כן פסולים להעיד אין בכך פלוג' ואף על פי שמלשון הטור נר' דדוקא קשהזמין הפשרים והוציא הפסולים אבל אם זימן בערבוביא לא א"א לומר כן דא"כ קשיא דידיה אדידיה שכתב אח"כ מי שצוה להחרי' כל מי שיזע לו עדות שיבוא ויעיד והעידו פשרים ופסולים לא נתבטלו הפשרים וכו' וז"ל הר"י ואם הזמין התובע עדים פשרים וכו' עד שלא היתה פנונתו אלא בראויים להעיד וכן הם דברי רבי' ירוקם ז"ל וכ"כ בגמקי יוסף וכתב עוד פי לדעת הר"י ובעל העיטו' והרמב"ן והמרדכי והר"ן אם העד אינו מבי' בפסול חבירו עדות הכשר קיימת ואף אם הרא"ש חולק עליה' וכתב על זה הר"ש חפים במחילה אין פי' דברי הטור כן שאינו מדבר אלא בהזמנת העדים בשעת המעשה לראותו להעיד עליו אח"כ וזה פשט המדוקדק בדברי הרא"ש ורבי' ירוקם ונמוקי יוסף עכ"ל ב"י ולא ידעתי על מה שאל מחילה הר"ש ז"ל מהרב ז"ל דכתב שאין פי' דברי הטור כן שאין מדבר אלא בהעדאת העדים בשעת מעשה לראותו להעיד עליו אח"כ וזה פשוט וכו' ומי הכחיש לו זה שהרי הרב ז"ל הביא לשון הר"י ז"ל כלשונו ולא פי' בו שום דבר ועם הפי' הזה בדברי הר"י ז"ל הביא ראיה שאם זימן עדים בערבוביא שלא כיון אלא לפשרים ממה שכתב מי שצוה להחרים וכו' שאם העידו פשרים ופסולים לא נתבטלו הפשרים פי' גם שהכרזה זו היא אחר המעשה אפי' באו אח"כ להעיד ביחד ואמר שלא בטלו הפסולים את הפשרים וכן בתשובת הרב ז"ל ממקום שהובא לשון זה כתב יותר בארובה פי' לשון זה הוא בשעת מעשה שכתב שם ומה שכתבו כל הפוסקים הרא"ש ורבי' ירוקם וצ"ל ודאי שמדברים בשע' מעשה חוץ מבענין מצוה להחרים וכו' וכתב אח"כ ומה שכתב הרא"ש ורבי' ירוקם ז"ל ואם הזמין התובע עדים וכו' מתחלה הוא פותב מציאות הדין שמי שמיחד עדים פשרים בשעת מעשה אעפ"י שנתפוננו הפסולים להעיד לאו פל' כמינייהו לפסול את הפשרים ואחר זה כתב הדין שמי שמצוה להחרים כו' אין פנונתו אלא לכשרים כן כתבנו למעלה דהמייח' לכשרים אין הפשרים נפסלים בעדות הפסולים כן מי שמצוה להחרים אין פנונתו אלא לכשרים וכו' ומכאן שאם הזמין אפילו בשעת מעשה בערבוביא שלא כיון אלא לפשרים ובזה יובן לשון רבי' ירוקם פי' מקודם כתב מציאות הדין שהמזמין את הפשרי' אין עדות הפסולים פוסלין אותם אח"כ כתב שאפילו הזמין בערבוביא לא היתה דעתו אלא לפשרים דומה למצוה להחרים עכ"ל הרב ז"ל באות' תשובה הרי שיזע הרב ז"ל שפי' דברי הר"י הם בשעת המעשה ועכ"ז מביא ראיה נכונה לדבריו ואיני תמה על הר"ש חפים ז"ל

שחשב שנתעלם מעיני הרב ז"ל פי דברי הר"י ז"ל אלא מה שאני תמה הוא מבעל ספר
ב"י תלמיד הרב ז"ל שהביא דברי הר"ש ז"ל על דבר הרב ז"ל כאלו היא קושיא גדול'
שהוצרך לשאול מחילה עליה והניחה במונח פשוט ומדונקדו' ולא השיב עליה מה שראה
כתוב בפ"י באותה תשובה כמו שפתיבתי למעלה פי הלשון שהביא הוא למעלה כתב מורי
הרב הגדול וכו' הוא בזאת התשובה עצמם שהבאתי ועל פיוצא בזה נאמר יאמרו רבן
דקרו שאלה סח ילמדנו רבי' בני ישיבה שגשבעו בש"ח על דעת המקום ועל דעת כל
הנשבעים באמת וכלם על דעת כל אחד מהם ושללא להתיר השבועה פי אם מרצון פולם
ואם אחד יעכב אין ההתרה פלום והוא שלא לקרא בחבר' חבר א' שיצא עליו קול והנה
החבר ההוא שב בתשובה לעיני אלהים ואדם ועבר מן הזמן שנה אחת ועתה נחמו בני
הישיבה על אשר הרעו ובקשו להם מתירים והתירו שבועתם וישני חברים לא התירו
להם פי האחד איננו פה עמהם היום והאחר ישנו ומונע ומוחה בידם יורנו רבינו אם
ההתרה פהוגן או לא: תשובה נ"ל דמה שגשבעו פולם על דעת כל א' אינו נקרא זה נדר
ע"ד רבי' שלא יהיה לו התרה פי אם לדבר מצוה גדולה שאם היו נשבעים כל א' על
דעת פלם היה נראה ע"ד רבים אבל לא אמרו אלא שגשבעו פולם על דעת כל א' ולא
היתה אלא שבועה א' ולא הונזר אלא כל א' ואין פאן דעת רבים פי אפ"י שהיו אומר על
דעת רבים יש לו התרה לדעת רבים מן הפוסקים עד שיפרש אותה ואפילו היתה שבועה
זו ע"ד רבים יש מצוה בהתרתה אעפ"י שלא תהיה מצוה ידוע' לכל דיש מי שכתב שפכל
מצוה דעלמא אמרו פן כמו שמוכחין משמעתא דקיימו ולא קיימו במכות: גם על ענין
מה שאמרו שלא להתיר שבועה פי אם ברצון פולם ואם א' יעכב אין ההתרה פלום צריך
לדייק בלשון זה שאם התנה פך בשעת השבועה אין תנאי פלום כמו שכתב הריב"ש ז"ל
סי' קנ"ב דכדברים בעלמא הן פיון שלא פלל בשבועתו שלא ישאל וכו' ואם הבנת לשון
זה הוא שפכל בשבועה שלא להתיר א' כמו שנראה שכתוב בשאלה שגשבעו בש"י וכו'
וכלם על דעת כל א' ושללא להתיר השבועה, וכו' מדכת' ושללא להתיר נר' דקאי אשבועה
שגשבעו פולם ע"ד כל א' וג"כ נשבעו שלא להתיר הוי כמו שגשבע על דבר א' ונשבע
שבועה אחת שלא יקבל התרה שמתירין לו שבועה שניה ואח"כ מתירין שבועה ראשונה
ולא תימא דוקא פשגשבע ב' שבועות זה אחר זה אבל כשפכל הפל השבועה א' אם ישאל
על האחרונה הויא פמי שהותר מקצתו הותר פולו דלא אמרי' הותר מקצתו אלא
פשגשבע' הוא דומה לכל כמו שגשבע על ב' דברים שלא לדבר עם פ' ופלו' וניחם על
הא' אבל הקא מה שאמר שלא להתיר היה דבר אחר שלא מעין זה שגשבע קודם וכיון
שפכלו בכלל השבועה הראשונה הויא בשבוע' אחרת וכמו שנר' ג"כ מאותה תשובה
שכתב פיון שלא פלל בשבועתו שלא ישאל וכו' שאם פלל מתירין לו תחלה השניה וכו':
שאלה ס"ט ראובן ואשתו שמכרו בית לבניהם בשטר בסך ידוע והודו איך נטלו וקבלו
מהקונה הנז' הסך הנז' ובאותם המעות מכרו לקונה הבית הנז' בקנין גמור ובאחריות
גמורה עליהם ובכל לשון של זכות ויפוי פח מכירת פרהסיא גלויה ומפורסמת לכל בכל
חזיקי שטר בלי שום הברחה וטענה וקנוניא פלל וכו' והקונה שעבד הבית לאשתו
בכתובתה בפני המוכר וייחודה אפותיקי לכתובתה ותמיד אחרי הפכירה היו עומדים
בבית הנז' המוכרים והקונים וכשם שכתבו עליהם שטר מכירה בדיני ישראל כמו כן
כתבו שטרי גוים ועתה אחרי פמה שנים מפני קטטה שפפל בין המוכרים והקונה גם

שְׁהַקוֹנָה הַלֵּף לְאַרְץ מְרַחֲקִים מִבְּקֵשׁ הַמוֹכֵר תּוֹאֲנָה וְעַלִּילוֹת דְּבָרִים לְבַטֵּל הַמְּכִירָה וְלִהְיוֹצִיא הַבֵּית מִחֻמַּת שְׁעָבוֹד הָאִשָּׁה וְטוֹעֵן אִיף הַמְּכִירָה הֵימָּה דָרָף הַבְּרַחָה וְקוֹנוֹנֵי־אֵי וְעוֹד טוֹעֵן שֶׁהוּא לֹא קָבֵל שׁוּם מַעוֹת מִהַקוֹנָה הַנּוֹ' עַל הַבְּתִים הַנּוֹ' וְאִם הוֹדָה בְּשֹׁטֵר הַמְּכִירָה שֶׁקָּבֵל דְּבָרִים בְּעַלְמָא וְעוֹד טוֹעֵן שֶׁבְּנוּ הַקוֹנָה חֵיִב לֹא סֵף מַעוֹת הֵם רַב פְּדֵי שׁוּוֹי הַבֵּית וְהוֹתֵר וְהָאִשָּׁה הָעֲלוּבָה טוֹעֵנָ' שֵׁישׁ בְּיָדָה שְׁטָרֵי יְהוּדִים וְשְׁטָרֵי גוֹיִם אִיף מְכָרוּ הַבֵּית לְבְּנֵיהֶם בְּעֵלָה וְאִיף קָבְלוּ הַמַּעוֹת וּבְנֵיהֶם שְׁעָבְדָה תַּחַת יָדָה בְּשֹׁטֵר פְּתוּבָה וַיִּחַדְּדָה אֲפוֹתִיקָי וְהַבֵּית לְבְּעֵלָה וְרוּצָה בְּפִירוֹת הַבֵּית: וְכִמוּ שֶׁפְּתוּב בְּשֹׁטָרֵי יְהוּדִים כֶּף פְּתוּב בְּשֹׁטָרֵי גוֹיִם וְאִם בְּעֵלָה חֵיִב לְאָבִיו כְּפִי דִּיבּוּרוֹ מְלֹנָה בְּשֹׁטֵר אוֹ בְּעַל פֶּה יִתְבַּע מִמֶּנּוּ: וְעַל פִּי הַטְּעָנוֹת הַלְלוּ יִלְמְדְנוּ רַבֵּינוּ הַדִּין וְאִם הָאִשָּׁה תִּזְכָּה בְּדִינָה וְהִטּוֹעֵן יֵצֵא וְהַלֵּף לְעַרְפְּאוֹת הַגּוֹיִם שְׁלֵא כְּדִין וְלֹא צִיִּית דִּינָא וַיִּלְדָּה לְעַרְפְּאוֹת מַהוּ עוֹנֵשׁוּ וְכֵן אִם יִתְחַזַּק בְּפָנֵי הַגּוֹיִם כְּפִי דְתָם אֲשֶׁר לֹא כָּדַת יִשְׂרָאֵל אִם חֵיִבִּים אֲנָשִׁי שֵׁם לְהַחְזִיק מִשְׁפֵּט הַתּוֹרָה וְלִהְעִיד בְּנִגְדוֹ לְפָנֵי עַרְפְּאוֹתֵיהֶם בְּכָל אֲשֶׁר יִזְמוּ לְהַעֲיִד לְהַצִּיל עֲשׂוּק מִיָּד עוֹשֵׁקוֹ יוֹשֵׁב עַל כֶּסֶף הַמִּשְׁפָּט מוֹרָה צָדֵק צוֹפֵה וּמְבִי"ט יִלְמְדְנוּ וַיִּזְרְנוּ כָּל הַפְּרָטִים הַלְלוּ וּמִמְכּוֹן שְׁבַתוֹ יַעֲנִישׁ לְאֲשֶׁר לֹא צִיִּית דִּינָא סְתָם לְהַחְזִיק מִשְׁפֵּט הַתּוֹרָה וְאֵל תְּפִיג תּוֹרָה מִיִּשְׂרָאֵל תּוֹרָה צוּה לְנוּ מִשָּׁה: תְּשׁוּבָה הַדְּבָר פְּשׁוּט שְׁאִין לֹא זְכוּת לְרֵאוּבֵן בְּבֵית הַנּוֹ' אַחַר שֶׁמְכָרָה בְּשֹׁטָרֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹי' וְהַחְזִיק בָּהּ שְׁדָר בָּהּ הוּא וְאֲשֶׁתוֹ וּמִפְּנֵי שֶׁדְּבָר פְּשׁוּט צָרִיף לְדַקְדָּק אִם אֶפְשָׁר שִׁיְהִיָּה שׁוּם זְכוּת אוֹ טַעֲנָה לְרֵאוּבֵן בְּזָה וְהוּא מִצַּד מַה שֶׁפְּתוּב בְּשֹׁטָרֵי אַחֲרֵי הַמְּכִירָה הָיוּ עוֹמְדִים בְּבֵית הַנּוֹ' הַמוֹכְרִים וְהַקוֹנֵים ע"כ שְׁאִם עָמַד בְּבֵית א' מִהֵן בְּפָנֵי עֲצָמוֹ ג' שְׁנִים וְהָיָה יְכוֹל לְטַעוֹן טַעֲנַת חֲזָקָה הָיָה יְכוֹל ג"כ לְטַעוֹן טַעֲנָה אַחֲרֵת אֲבָל כְּפִי הַנְּרָאָה אִין יְכוֹל לְטַעוֹן טַעֲנַת חֲזָקָה כִּי אוֹלֵי לֹא שְׁכָן בָּהּ ג' שְׁנִים שְׁלָמִים אוֹ הָיָה יְדוּעַ שֶׁהָיָה פּוֹרַע שְׁכִירוֹ לְכֵנוּ אוֹ שֶׁבְּרָצוֹנוֹ הָיָה דָר בָּהּ בְּחֻמָּם אוֹ הָיָה יוֹשֵׁב עִמָּהֶם בְּבֵית א' וְלֹא הָיָה לוֹ חֲזָקָה בְּזָה כְּמוֹ שֶׁנֶּרְאָה מִלְּשׁוֹן הַפְּתוּב הָיוּ עוֹמְדִים בְּבֵית הַנּוֹ' הַמוֹכְרִים וְהַקוֹנֵים וְאִם הָיָה עוֹמֵד בְּבֵית א' בְּפָנֵי עֲצָמוֹ וַיֵּשׁ לוֹ חֲזָקָה בָּהּ כְּרֵאוּי יוֹכֵל לְטַעוֹן עַל אוֹתָהּ הַבֵּית וַיִּשְׁמַעוּ טַעֲנוֹתָיו בְּב"ד אִם יִהְיֶה לוֹ זְכוּת אוֹ לֹא גַם בְּמַה שֶׁפְּתוֹ' וְאִם בְּעֵלָה חֵיִב לְאָבִיו כְּפִי דִּיבּוּרוֹ מְלֹנָה בְּשֹׁטֵר אוֹ עַל פֶּה יִתְבַּע מִמֶּנּוּ ע"כ אִם יִהְיֶה לוֹ שְׁטֵר חוּב עָלָיו מִקוֹדֵם הַמְּכִירָה וְקוֹדֵם הַנִּישׁוּאִין יוֹכֵל לְטַעוֹן עָלָיו וּב"ד יִשְׁמַעוּ טַעֲנוֹתָיו אִם יִהְיֶה לוֹ זְכוּת וּבְלֹא הֵכִי אִין לוֹ שׁוּם טַעֲנָה וְחֵיִבִּים רֵאשִׁי הַקְּהָל יצ"ו לְעִמּוֹד נִגְדוֹ וְלִשְׁבֵר מִתְלַעְלוֹתָיו אִם יִרְצָה לְלַכֵּת שְׁלֵא כְּדִין: שְׁאֵלָה עַ הַחֲכָם הַשְּׁלֵם כָּאֵח לִי כה"ר אֶלְעָזָר יצ"ו בֶּן יוֹחָאֵי רֵאשִׁי מַה שֶׁפְּתַב כ"ת עַל הַשְּׁאֵלָה שֶׁשְׁאֵלוּ מִמֶּךָ עַל דְּבַר הַפְּתוּב וְלֹא הֵימָּה הַשְּׁאֵלָה כַּהֲוֵן כִּי לֹא נִכְתְּבוּ בָּהּ הַדְּבָרִים כַּהֲוֵיָתָן וְעַל זֶה הָיָה נִקָּל זֹאת בְּעֵינֵיךָ לְבַטֵּלָה וְכַתְּבָתָּ מִכְּמָה טַעֲמִים הֵא' הוּא דְאָנּוּ סִהְדֵי שְׁלֵא גְרָשָׁה בְּעֵלָה וְהַחְזִיקָה בְּבְתִים כִּי אִם לְהַבְרִיחַ הַבְּתִים מִבְּעַלֵּי חוּבוֹת כִּי בְּנֻדָּי לֹא הָיָה לוֹ לְבַעַל שׁוּם סְבָה לְגַרְשׁ אֲשֶׁתוֹ כְּמוֹ שֶׁבָּא בְּשֹׁטָרֵי וְאָנּוּ הוֹלְכִין אַחַר אֲוִמְדָנָ' כְּמוֹ שֶׁפְּתַב הָרֵא"ש ז"ל פֶּלֶל ע"ט בְּדִין מְבָרִיחַ נְכֶסֶי מִב"ח דְּאֲזֵלִינָן בְּתַר אֲוִמְדָנָא וְכו' ע"כ וְאָנּוּ אוֹמֵר כִּי אִין אֲנַחְנוּ הוֹלְכִים אַחַר אֲוִמְדָנָא דְכָל דְּעָתָא אֵלָא אַחַר אֲוִמְדָנָא דְמוֹכַח טְפִי וְגַבִּי מִי שֶׁהִלְךָ בְּנוֹ לִמ"ה וְהֵנִי אַחֲרֵינִי מִתְּנוֹת דְּהוֹלְכִין אַחַר אֲוִמְדָנָא דְעָתָא דְשֹׁטֵר מְבָרַח דְאָמְרִי פ'ר' מִי שְׁמַת הָאִי מְלַתָּא כַּהֲלַכְתָּא בְּלֹא טַעֲמָא וְלִית בָּהּ אֵלָא מֵאִי דְאָמְרֵי רַבָּנָן וְכִמוּ שֶׁהֵבִיא מ"מ פ"ו הַלְכוֹת זְכִיָּה שְׁדַקְדָּק ר"ת ז"ל דְּוִקָּא מְבָרַחַת דְּסָגִי לָהּ בְּהֵכִי אָמְרֵי דְלֹא קִנְיָן לֹקֵחַ שְׁלֵא הֵימָּה מִתְּנָה אֵלָא כְּפִי לְהַבְרִיחָן

מבעלה הא פמברית נכסיו מחמת שהיה רוצה ללות או שרוצה לישא אשה כדי שלא ישתעבדו נכסיו לכן קנה לוקח שהרי אי איפשר שלא יקנה לוקח ולא ישתעבדו לב"ח של נותן עכ"ל וכ"ש פשהוא מגבה לאשתו הקודמת בכתובתה אעפ"י שמכונן להפקיע מב"ח אחרים המאחרים אין פאן הערמה דבדין הוא עושה שפורע למוקדם ואפי' למי שחולק על סברת ר"ת ז"ל כמו שהביא הרא"ש ז"ל פ"ל פ"ט היינו בנותן מתנה שיש פאן טעם שנותן מה שלא היה חייב להן ואינ' מתנה גמורה אלא כדי להברית מב"ח אבל פורע חוב הכתיבה אע"ג שלא היה חייב לפרוע אם לא היה מגרשה לא מקריא הברכה דחוב גמור הוא אחר שמגרש אותה ובדין הוא פורע לה ואין פאן שם הברכה פ"ל ולא אומדנא אלא חשש קינוניא ולהכי תנו גבי הקדש וערב ידירנה הנאה אם גירש וגבי לוקח פשמכר נכסיו וגירש אשתו לא תנו ידירנה הנאה והיינו טעמא דהקדש משום רוחא דהקדש וערב משום דמצוה קעביד ולא מידי חסרי' אלא לוקח מיפדי מידע ידע בכל חד וחד איפא עליה פתובה אמאי נזיל ונזבון איהו הוא דאפסיד אנפשיה וכדאמר פ"ר גט פשוט בנהרדעי דקי"ל פותיהו ורב שרביא מפר' טעמיהו: הרי זכינו לדין נ"ד בהדיא דמפל שפן בלי דימוי מלתא למלתא דמאי או לא דמאי דמי שמגרש אשתו טורפת מן הלקוחות וליפא בה הברכה פ"ל ולא חיישי' נמי לקינוניא דמידע ידע דכל חד איפא עליה פתובה ואיהו הוא דאפסיד אנפשיה דקנה מן הבעל בלי רשות אשתו וכ"ש הקא דכבר גבת' מבעלה והוד' בשטר הפתובה שפתבה ופרע לה דלא מצי ב"ח מאחר דנפיק לה מינה לא בטענת הברכה ולא בקינוניא ולא באומדנא דכל חדא וחדא מלתא באפיה נפשה היא מילי דאומדנא מיייתי להוהרמב"ם ז"ל בתחלת פ"ו דזכיה ודינן בטלות לאתמר ושטר הברכה מיייתי בתר הכי דלא בטילי אלא לזמן לכשתגרש או ימות בעלה ואינו וי שטר הברכה אלא לגבי מקבל שלא יזכה בו לעולם אלא עד שיסתלק מעל הנותן מי שהוא נשמר ממנו שלא יזכה בו ואז המתנה מוכרחת מן המקבל כמו האשה שנתנה כדי שלא יזכה בעלה ולגבי בעלה קרוי הברכה שפיר שהמתנה שהיא מועלת והיא מוכרחת ממנו לעולם וא"כ לא יצדק בנ"ד הברכה שאם היו פאן דין שטר הברכה היה מועיל והיה מוכרח ממי שהברחו אותו והיינו ב"ח של בעל שגירש אשתו ולא הזכיר הרא"ש ז"ל לשון הברכה שם בנדון שלו שפוננת הנותן לא היה שתהיה המתנה קיימת פ"ל דאומד דעתא הוא שאין אדם נותן ממונו ויחזור בפתחי' אלא להברכה מפל וכל מן הב"ח הוא שעשה שהרי היה מוחזק בכל נכסיו ונושא ונותן בהם ולא נתנם פ"ל אלא בשטר שהיה מדמה לב"ח שפ"ל נכסיו נתן במתנה ובנ"ד אינו פן שהרי האשה שנתגרה מבעלה וגבתה פתובה היא מוחזקת בפתים שגבתה ואין לבעלה שום זכות בהן וא"כ לא דמי פ"ל למה שכתב הרא"ש ז"ל שאין פאן אותה אומדנא פ"ל כי אפי' שנדע בפ"י שהוא יותר מאומדנא שגירש אשתו כדי שלא יגבה הב"ח חובו גביומה הו"א גביה שפיר דאפי' לא היתה גובה עתה שלא היה מגרשה והיה גובה הב"ח הפתי' לכשימות הוא תטרוף היא שהיא מוקדמת לב"ח בכתובתה אם היה שטר מקדי' בינה דאי אתינן משום אומדנא דהברכה אפי' בשטר פתובה מקוני' בינה איפא האי אומדנא אלא קושטא דמילתא דבמגרש אשתו ויש עליו חוב או שמכר נכסיו קודם שגירש אשתו קודמת בכתובתה לטרוף וכ"ש פשגבתה פ"ר כדא' בהדיא בגמרא פ"ק גט פשוט דלוקח דידע דכל חד אית עליה פתובה אמאי זבן איהו דאפסיד אנפשיה וא"כ האי טעמא דאומדנ' והברכה ליתא

כָּאן כָּלֵל וְאֵין פֶּאן אֱלֵא טַעֲנַת קִיּוּם ב"ד שֶׁל כְּתוּבָה שֶׁהוּא רְחוּק יוֹתֵר מִשְׁנֵי שִׁיטִין וְאִפ"ה מִהֲנִי לְהַעֲמִיד גְּבִיּוּתָהּ בִּיָּדָה דָּאָם הַקִּיּוּם פְּסוּל הַכְּתוּבָה כְּשֶׁרָה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּינוּ יְרוּחָם הַשֹּׁטֵר כְּשֶׁר אַעֲפ"י שְׁקִיּוּם פְּסוּל וְכֵן בַּח"מ סִימָן מ"ו וּבַמ"מ פַּכ"ה וְא"כ לִיכָא בְּכַתְּוָבָה זֶה זִיוָף כָּלֵל כְּמוֹ שֶׁמְרָאִים בְּשִׂאָלָה וְכֵמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי בַּפֶּסֶק שֶׁכָּתַבְתִּי בְּזֶה עוֹד כְּתַב טַעַם אַחֵר שֶׁהֵדִין עִם הַב"ח שֶׁאֵין לָהּ חֻזְקָה עִם טַעֲנָה כִּי טַעֲנַת גְּבִיּוּת הַכְּתוּבָה אֵינָה טַעֲנָה מִצַּד הַהֶבְרָחָה וְכִבְר נִתְבַטַּל טַעֲנַת הַהֶבְרָחָה כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לְמַעְלָה וְג"כ לֹא שִׁיכָא הֵכָא חֻזְקָה בְּטַעֲנַת אוֹ בְּלִי טַעֲנַת כִּי הַחֻזְקָה צְרִיכָה לְמִי שֶׁנֶּאֱבַד שֹׁטֵר הַקְּנִיָּה וְכָאן יֵשׁ לָהּ שֹׁטֵר גְּבִיָּה.

עוֹד הָאָרִיז כ"ת בְּסִפְקוֹת הַנוֹפְלוֹת עַל הַהֶבְרָחָה וְהָאֲמֻדָּנָא וְחֻזְרָת וְקִיּוּמָת הַהֶבְרָחָה וְהָאֲמֻדָּנָא וּמְבִלִי אֵלּוּ הַסִּפְקוֹת נִדְחוּ הַהֶבְרָחָה וְהָאֲמֻדָּנָא כְּמוֹ שֶׁמְבִאָר לְמַעְלָה כִּי עַל הַסִּפְקוֹת יֵשׁ סִפְקוֹת וְגִמְגוּמִים כְּמוֹ שֶׁנֶּרְאָה מִלְּשׁוֹנָם אֱלֵא שֶׁאֵין לְהָאָרִיז: וְיֵמָּה שֶׁכָּתַב כ"ת עַל מ"מ דְּסֹבֵר דְּלֹא בְּפִירָשׁ אֲתָמֵר דְּסֹבֵר הֶרְמַב"ם ז"ל דְּמַלְּנָה ע"פ מְוָקְדָמַת קוּדְמַת לְמַלְּנָה בְּשֹׁטֵר מְאֻחֲרָת וְהֶנְרָא' דְּלֹא מִיָּרִי אֱלֵא בְּמַלְּנָה בְּשֹׁטֵר מְדַכְתֵּב בֵּין מְהֻלְקוֹחוֹת דְּוִדָּאֵי לֹא מִיָּרִי אֱלֵא בְּשֹׁטֵר דְּאֵינוֹ טוֹרָף מִן הַלְּקוֹחוֹת אֱלֵא בְּשֹׁטֵר זֶהוּ הַדְּרוּשׁ כִּי מ"מ סוֹבֵר שֹׁטֵרָף ג"כ בְּחוּב ע"פ וְכֵמוֹ שֶׁסוֹבֵר הֶרְשֵׁב"א ז"ל בְּפִירָשׁ וְכֵן רַבִּי הַאִי ז"ל בְּתוֹשׁוּבָה וְכִינוּן שֶׁסֶתֵּם הֶרְמַב"ם ז"ל וְלֹא חִזְקָה נֶרְאָה שֶׁסוֹבֵר כְּדַבְרֵיהּ עוֹד כְּתַב כ"ת וְלוֹ הַנּוֹחַ שֶׁסוֹבֵר כִּף אֵינָה מְלֻנָּה ע"פ דְּאֵין כָּאן עֵדִים עַל סוֹף כְּתוּבָתָהּ וְכוּלֵי זֶה בְּנוֹי עַל קוֹ תְּהוּ אֲשֶׁר כְּתַבוּ בְּשִׂאָלָה כִּי הַכְּתִיבָה הֵיטָה מְזוּיָפֶת וְאֵינוֹ כִּי כְּתַבוּ עֲדֵי הַקִּיּוּם נוֹסַח הַכְּתוּבָה וְהַסְכּוּם שֶׁלָּהּ וְנַעֲשֶׂה קִיּוּם פֶּה עַל כְּתִיבַת יָדָם וְגַם כִּי אֵינוֹ מוֹעִיל לְקִיּוּם ב"ד מִפְּנֵי שֶׁהֶרְחִיקוּהוּ מִן הַכְּתַב עַכ"ז אֲנַחְנוּ לּוֹקְחִים רְאִיָּה מִן הָעֵדִים עַל סְכֵי כְּתוּבָתָהּ כִּי נִיכְרוּ חֲתִימַת הָעֵדִים וְהַשֹּׁטֵר שֶׁל הַכְּתוּבָה כְּשֶׁר כְּמוֹ שֶׁהִבְאֵת בְּשֵׁם רַבֵּינוּ יְרוּחָם ז"ל כ"ש בְּהוֹדָאָת בַּעַל דְּבָר וְכֵמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי בַּפֶּסֶק שְׁלִי: עוֹד כְּתַב כ"ת וְא"ת נְבֻדָּק בְּכַתְּוּבוֹת קְרוֹבוּתֵיהּ סְכּוּם הַכְּתוּבָה וְתַגְבָּה כְּמַלְּנָה עַל פֶּה קוּדְמַת לְמַלְּנָה בְּשֹׁטֵר מְאֻחֲרָת כְּזֶה דְּסֹבֵר שֶׁתְּקִדִי הַאִי אֲמֻדָּנָא דְּכַתְּוּבוֹת קְרוֹבוֹת לְשֹׁטֵר מְאֻחֲרָת וְאֵנִי אוֹמֵר דְּכִינוּן דְּגוּבָה מִיְתוּמִים בְּאֲמֻדָּנָא דְּכַתְּוּבוֹת שֶׁל קְרוֹבוֹת אֵין לְהַחֲלִיט דְּלִיכָא מֵאן דְּסֹבֵר שֶׁתְּקִדוּם לְמַלְּנָה מְאֻחֲרָת דְּלֵמָּא תַּגְרַע מִמְּלֻנָּה ע"פ לְמֵאן דְּסֹבֵר דְּקוּדְמַת דָּאָם בְּאֲמֻדָּנָא זֹו סְגִי לְמַגְבִּי מֵאִי דִּהְוָה ס"ד דְּלֹא תַּגְבָּה כָּלֵל בֵּינוּן שֶׁאֵין בִּיָּדָה כְּתוּבָה לְמָה יוֹעִיל לְהִיּוֹת קוּדְמָה לְמֵאן דְּסֹבֵר דְּמַלְּנָה ע"פ קְדוּמָה קוּדְמַת וְאִפִּילוּ לְמֵאן דְּסֹבֵר שֶׁאֵינָה קוּדְמַת אִיפְשָׁר דַּחְשְׁבִי' לְהַאִי סוֹף כְּתוּבָ' כְּמוֹ אִם הֵיטָה בָּאָה לְפָנֵינוּ לְגַבּוֹת כְּתוּבָתָהּ בְּשֹׁטֵר כְּתוּבָה שֶׁבִּיָּדָה בֵּינוּן שֶׁהֵיטָה בִּיָּדוּעַ שֶׁהֵיטָה לָהּ כְּתוּבָה וְנֶאֱבַדָּה וְהוּא יְדוּעַ שֶׁנֶּשְׂאָת קוּדְמָה שֶׁלָּהּ מִן הַב"ח וְכ"ש הֵכָא שֶׁלֹּא נֶאֱבַדָּה שֶׁהַטּוֹפֵס מְמַנָּה שֶׁלְּחֹו מִשְׁלוּנִיקֵי וְלֹא שֶׁלְּחֹו הַכְּתוּבָה עֲצָמָה מִשׁוּם אֲנוּסָא דְּאוּרְחָא וְהִיא גְּנוּזָה שֶׁם בֵּיַד מִי שֶׁהִפְקִידָה בִּיָּדוּ אָבִי הָאִשָּׁה וְאִמָּהּ וּמְרֻב הַשָּׁנִים יוֹתֵר מִמ' אֵין הָאִשָּׁה זוֹכֶרֶת בֵּיַד מִי הִיא וְנִנְיֵחַ שֶׁנֶּאֱבַדָּה כְּתַב הֶרְמַב"ם ז"ל פַּכ"ג אֲבַד שֹׁטֵר שֶׁכָּתַבְתָּ לִי עֲתָה אֲבַד אוֹ נִשְׁרַף אֵין כּוֹתֵבִין לוֹ שֹׁטֵר שְׁנֵי שְׁמָא פְּרַעוּ אוֹ מְחַלָּה וְכו' מִשְׁמַע שֶׁאִם הוּא יְדוּעַ שֶׁלֹּא נִפְרַע וְלֹא נִמְחַל כִּי נ"ד כּוֹתֵבִין לוֹ שֹׁטֵר שְׁנֵי וּב"פ הַגּוֹזֵל גְּבִי שׁוֹרֵף שֹׁטֵר שֶׁל חֶבְרוֹ אֲמַרִּינוּ אִי אֵיכָא סְהָדִי דַּחְתִּימוּ עֲלָהּ דִּינְדְעִי מֵאִי הֵנָּה כְּתִיב בִּיהַּ בְּשֹׁטֵרָא נִכְתוּב לִיהַּ שֹׁטֵרָא אַחֲרֵינָא וְהֵכָא בַּנ"ד אֵיכָא עֲדֵי הַטּוֹפֵס שֶׁהֵם נִיפְרִים וְאֲנַחְנוּ ב"ד יוֹדְעִי מֵהַ כְּתוּבָה בְּהַ אִפִּילוּ הֵיטָה הַכְּתוּבָה נִשְׁרַפְתָּ אוֹ נֶאֱבַדְתָּ וּבַנ"ד אֵינָה נִשְׁרַפְתָּ וְלֹא נֶאֱבַדְתָּ אֱלֵא שֶׁאֵין יְדוּעַ מְקוּמָה אֵינָה וְהָאֵל י"ת יֵאִיר עֵינֵינוּ שֶׁלֹּא נִשְׁגָּה בְּדִינֵי תוֹרָתוֹ נָאֵם הַמְּבִי"ט: שִׂאָלָה עַא מְאָרֶץ

רחוקה באו אלי פסקי חכמים שלמים מורן' הוראות ביישראל על ענין נ"מ אם חייב הבעל לשלם עליהם מס פינן שהוא אוכל פירותיהם או אינו חייב פינן הקרן שלו ושהם ישמרו צורם פתבו והורו בארצות' שאינו חייב וגם אני מסכים עמהם לענין הדין ולהם שומעים שאמרו כהלכ' וגם בראיותיהם פתח פתוח מצאתי לחדש איזו א שלא הביאו הם כדי לחזק בדיק איזו ראיה שהביאו שאינה מספקת לדעתי למה שעליו הרא' ראשונה פתב החכם הה"ר משה אלמושנינו שהיה ראשון בהוראה זו שאינו חייב דאין לו בהם רק אכילת פירות שאפי' באחריותן אינו חייב וכתב דגרע טפי מפקדון אשר הפקד אתו והרינוח לעצמו דפקדון אשר פשע בו ונאבד בפשיעה חייב אמנם נ"מ אפי' פשע בהם ונאבדו פטור משו' דהוי פשיעה בפעלי' ויש תימא בדבר זה כי בפקדון אין בו פת לא לעצמו ולא לבעלים ואם הוא עבר ונשא ונתן בו יש רינח לבעלים והאחריות עליו ואם היה לו רשות מבעליו להשתמש בו ושיהיה הריווח לעצמו פשיטא שחיי' ביותר בפשיעה דבלא רנוח נמי חייב בפשיעה בפקדון ובנ"מ מה שפטור בפשיעה משום דהוי כשלו ונדמי לפשיעה בבעלים אע"ג שאין אשתו משמרתו ואין הפטור מהאחריו' שום טעם לפוטורם מן המס אדברה נראה שהם כשלו ולמי יפרע מה שנאבד והרי אינו חייב לפרוע לאשתו הקרן של נ"מ שהוא בידו כל זמן שהיא בחיים והחכם נר"ו עצמו פתב אח"כ על מי שיש בידו של אחרים אהובו או קרובו שהדבר ידוע שלא יכריחוהו דהוי כפנכסיו ממש וחייב במס ואם כן נ"מ אלו הם כמותם לפי טעם זה דאף שתכריחוהו הוא אינו חייב מן הדין לפרוע לה אלא הוא אוכל פירות כל ימי חייה גם אחר כך פתב כי להיות שנ"מ אינו חייב באחריותם לפי שאינם שלו דאין לו בקרן כו' על כן אינו ראוי שיפרע מהם מס ע"כ ואדברה מפני שהם כשלו בחייה הוא שאינו חייב באחריותם גם החכם הה"ר שמואל מדינ' בכתב אמת שלו הוסיף להביא ראיות דממה שכתב מהר"ר איסרלן שכתב האש"רי דכל מלוה הבאה ברבית כשמיאיה לידי פרעון חשיבא כמציל מידם נהגו שלא לתת מס מן הרבית ואפי' מפל מלוה של רבית היתה הסברא נותנת שלא יפרע מס דספק אתי ספק לא אתי דכל פנונות הגוים להפקיע הפל ומה שכתב שם דבאותו זמן דרוב המחנה הוא ברבית ממה יתן מס וכו' וכתב הוא הרי אתה רואה דאי לאו האי טעמא היינו אומרים דגם מן המלוה בעצמה לא היה הדין נותן לתת מס מטעמא דספק אתי וכו' על אחת כמה וכמה ממון שבעלים לא היה שלו שאין ליתן ממנו מס שהרי אין פאן טעם דממה נותן המס וכו' דנ"מ לא שכחי פולי האי וכו' ואני אומר דבמלוה של רבית היתה הסברא נותנת שלא ליתן מס ממנו משום ספק אתי לידיה ספק לא אתי ליד' דכל פנונותם להפקיע הפל ואין בידו שום דבר מאותו המלוה לפרוע עליה מס וגם שיהיה משפון בידו הוא ירא שפא יוציא והו מיידו ואינו נהנה ממנו כמו שכתב דכל פנונותם להפקיע הפל אבל נ"מ שהם בידו וברשותו והוא אוכל פירותיהם ליכא ספק אתי וחזו דאתאי מיקרו ויהי ממון רבית לא הוה דמי אלא למה שכתב שם שהיו לקצת עשירים חובות גדולים על שרים ועברו כמה שנים וכו' ולא היה איפשר לידע סופן והיה נראה להם חוץ מן הסברא שיתנו מס מהם יוציא והודאי על הספק וכו' מ"מ לא חשיב ממון אעפ"י שאם היו נותנים לו סך מעות לא היו מוכרים אותו ונדמי לממון של רבית שהיתה הסברא נותנת שלא יתנו מס אם לא מטעמא רוב חיותם היה ספק כמו שכתב למעלה אבל נ"מ לא דמו להני כדא' ולא הבנתי מה שכתוב אח"כ וכתב שאני התם דממון מוריש אין לה פלום אבל

בנ"מ הוא אוכל הפירות משום הָא הָיָה נִרְאָה וְדַאי שֶׁהַפְּרִיטוֹת חֵיבִים בְּמַס לֹא הִקְרָן וְכוּ וְעַל מַה שֶׁפָּתַח שְׁמֵמָה שְׁנַתְחַדֵּשׁ לוֹ מִבְּעַל הַתְּרוּמוֹת שְׁאִין ב"ח גּוֹבֵה חוּבוֹ מִפְּרִיטוֹת נ"מ שֶׁהַדְּבָרִים ק"ו שְׁאִין לִפְרַע מִפְּרִיטוֹת נ"מ שׁוּם מַס דְּאָפִי ב"ח דְּשֶׁעֲבוּדָא מִן הַתּוֹרָה גּוֹבֵה מֵהֶם כ"ש אֵלּוֹ וְכַתֵּב שְׁנֵה בְּרוּר לֹא יִחַלֶּק עָלָיו אֶלָּא מִי שְׁאִין לוֹ מוֹחַ בְּקִדְקִדּוֹ נִרְאָה לִי שֶׁיֵּשׁ לְחַלֵּק בֵּין פְּרִיטוֹת לְפְרִיטוֹת דְּהַאי דְּכַתֵּב בְּעַל הַתְּרוּמוֹת הֵינּוּ שְׁאִינוּ גּוֹבֵה ב"ח מִפְּרִיטוֹ עֲצֵמָה שֶׁל נ"מ מִשׁוֹ דְּבַעֵי רְנוּחַ בֵּיתָא וְלִיכָא וְכִמּוֹ שְׁפִי רַש"י ז"ל שֶׁיִּכְנִיס הַפְּרִיטוֹ לְבֵיתוֹ וַיְהִי מְזוּן הַבַּיִת מְצוּי וְיָטִיב לָהּ אֶבֶל מִי שֶׁהִי לוֹ פְּרִיטוֹת נ"מ מְרַנְבִּים וּמְכַר מֵהֶם אוֹ אִפִּי מְעוּטִי וּמְכָרָם וּצְרָפָם לְמִמּוֹן הִקְרָן שֶׁלּוֹ וַיֵּשׁ לוֹ מִשְׁלּוֹ רִינוּחַ מְזוּן בְּבֵיתוֹ לְמַה לֹּא יִפְרָ לַב"ח מִכָּל מַה שֶׁיֵּשׁ לוֹ וְאָפִי אֵלּוֹ הַפְּרִיטוֹ שֶׁהִרִי נַעֲשׂוֹ לוֹ קָרָן בְּכֻלָּל מְעוּתָיו וְאָפִי לֹא הָיָה לוֹ מְמוֹן אַחַר כִּבְרָ נַעֲשׂוֹ קָרָן אֶצְלוֹ וְגוֹבֵה מֵהֶם כּוֹ וּפּוֹרַע ג"כ מֵהֶם מַס דְּלִיכָא הִכָּא טַעֲמָא דְרִינוּחַ בֵּיתָא כִּינּוֹן שְׁאִין הַפְּרִיטוֹת בְּעֵין דָּאָם הַפְּרִיטוֹת בְּעֵין פְּשִׁיטָא דְלֹא יִפְרַע מֵהֶם מַס דְּאָפִי הָיוּ פְּרִיטוֹתָיו שֶׁקָּנָה מִמֶּנּוּ לְמִזְנוֹת בְּנֵי בֵּיתוֹ כִּמּוֹ חֲטָה וְזַרְעוֹנִי וַיִּשְׁאַר דְּבָרִים הָעוֹמְדִים לִיאָכֵל בְּבֵית הָרִי הֵם כְּשֶׁאָר מְטַלְטְלֵי הַבַּיִת שֶׁמְשַׁתְּמָשִׁים בָּהֶם וְהֵם הוֹלְכִים וְכֻלִּים שְׁאִין פּוֹרְעִים עֲלֵיהֶם מַס וְכִמּוֹ שֶׁהוּא מְנַהֵג בְּכָל הָעוֹלָם שֶׁלֹּא לְפָרוּעַ מַס עַל דְּבָרִים אֵלּוֹ וְאָפִי הַמְדָּבָרִים אֵלּוֹ ב"ח גּוֹבֵה מֵהֶם אַחַר שֶׁיִּסְדְּרוּ לַב"ח וְאֲנִי חֲלַקְתִּי בְּעֵינֵי זֶה וְת"ל יֵשׁ לִי מוֹחַ בְּקִדְקִדִּי וְנִחְזוֹר עֲתָה לַעֲנֵן הַדִּין שֶׁנִּרְאָה לִי שֶׁהַדִּין עֲמָהֶם שֶׁלֹּא לְפָרוּעַ מַס עַל קָרָן נ"מ דְּהוּי כְּמִמּוֹן אַחֲרִים שֶׁהוּא בְּיָדוֹ לְהַרְוִיחַ בּוֹ שֶׁהַשֵּׁיב כ"ת שְׁמֵן הַדִּין אֵין נוֹתֵנִן כְּלוּם מִשְׁלֵל אַחֲרִים שֶׁכָּל דְּעַדִּיפִי נ"מ מְנַכְסֵי אַחֲרִים שֶׁלֹּא לְפָרוּעַ מֵהֶם מַס דְּמִמּוֹן אַחֲרִים עַל הַסֵּתֶם יָכוֹל לִישָׂא וְלִיתֵן בָּהֶם בְּעַת שִׁירְצָה וְנ"מ צְרִיף לִיקַח מֵהֶם קַרְקַע וַיֵּאכֵל פְּרִיטוֹתָיו מִמּוֹן אַחֲרִים גּוֹבֵה מִמֶּנּוּ ב"ח הַקּוֹדֵם שֶׁהוּא וְיִמְלִיחַ בְּעֵלְמָא ק"ו שֶׁחֵיב וְלִהְיוֹצָאָה נִיתְנָה נ"מ אֵינוּ גּוֹבֵה שׁוּם ב"ח מֵהֶם מִמּוֹן אַחֲרִים שֶׁבְּיָדוֹ שְׁנַתְנֵם בְּיַד אַחַר אֵינוּ צְרִיף הַרְשָׂאָה לְגַבּוּתוֹ מִמּוֹן אַחֲרִים וּמִמּוֹן הַיָּדוּעַ שֶׁהִיא שֶׁל נ"מ צְרִיף הַרְשָׂאָה מֵאֲשֶׁתּוֹ לְגַבּוּתוֹ מִמּוֹן אַחֲרִים יָכוֹל לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם פְּקָרוֹדְכָרְיוֹת לְאֹנְכָלָם וְלְכֻלּוֹתָם נ"מ אֵינוּ רַשָּׁאי לִיגַע בְּקָרָן וְגוֹפוֹ מִמּוֹן שֶׁל אַחֲרִים בְּיָדוֹ עַל הַסֵּתֶם מְכָרוֹ קֵיִים נ"מ אִם מְכָרָן לֹא עֲשָׂה כְּלוּם וְאָפִי מְכַר קַרְקַע נ"מ לְפְרִיטוֹתָיו לֹא עֲשָׂה כְּלוּם וְכ"ת דּוּק וְזִיל לְאִידָךְ גִּיסָא דְגָרִיעֵי נ"מ לְפָרוּעַ מֵהֶם מַס שְׁכָן יוֹרְשִׁים וְאֵינָם.

מְרֻשׁוֹתוֹ עַד גִּירוּשֵׁין וְלַפְעָמִים אוֹכֵל קָרָן וְרִיוּחַ בְּדִין כִּמּוֹ גְּלִימָא נִימָא אֲדַרְבֵּי נ"מ עַדִּיפִי שְׁכָן אֵינָם בְּמִשְׂאָ וּמִתָּן בְּגַבְיָהּ וּבְבִיחָהּ וּבְאֲכִילָהּ וּבְמְכָרָהּ וְהֵינִי נְפִישׁ כְּדָאֵמַר בְּעֵלְמָא וְאֵע"ג דְּאִיפְשָׁר דְּלִהּ גּוֹנוֹי אַחֲרֵינִי לְהַאי גִּיסָא וְלְהַאי גִּיסָא הֵינִי נְפִישִׁי וְעַדִּיפִי מְסַבְרָא וְא"נ מַה שֶׁכַּתֵּב מִהַר"ם ז"ל דְּבִשְׁלֵל אַחֲרֵי חֵיב לְתַת מַס בְּנ"מ יוֹדָה דְּאֵינוּ חֵיב מֵהֵי טַעֲמֵי הַחֲכָמִים יצ"ו הָאָרִיכוֹ וְאֲנִי קַצְרֵתִי בְּעַר' סוֹכּוֹת תּוֹף עֶסֶק מְצוֹת סוֹכָה וְלוֹלֵב שְׁנַת הַשֶּׁכ"ח וְנִזְכָּה לְשָׁנִים רַבּוֹת לְעַבּוּדַת הָאֵל ית' נְאֻם הַמְבִי"ט: שְׁאֵלָה עַב דְּבָר זֶה נִפְתַּח בְּגְדוּלִים וְיִסְתִּי עַל יְדֵי בְּעֵינֵי אִשָּׁה שֶׁאֲבָדָה תְּכַשִּׁיט א' בְּבֵית קְרוֹבוּתֶיהָ וְנִתְקוּטֵט בְּעֵלָה עַמ' וְקַם בְּחָרִי אַף וְקַבֵּל חֶרֶם וְנִיגְדוּי וְנִזְרִיטוֹת שֶׁמִּשׁוֹן בֶּן מְנוּחַ בְּעַל דְּלִילָה שֶׁלֹּא יִכְנִס עוֹד בְּבֵיתָם וְאִח"כ אֲמַר כִּי לֹא קַבֵּל אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁאֲמָרוּ שֶׁאֲמָרוּ גִּנְבָתוֹ וְעַתָּה נוֹדַע לוֹ שֶׁלֹּא אֲמָרוּ כִּי אֶלָּא דָּרָךְ הִיתוּל אֵי הוּי כְּנֶדֶר שְׁגָגוֹת אוֹ לֹא וְכֵן עַל מַה שֶׁקַּבֵּל הַנְּזִירוֹת בְּלִשׁוֹן שְׁבוּעָה שֶׁאֲמַר שֶׁלֹּא אֲכַנֵּס וְלֹא אֲמַר אִם אֲכַנֵּס וְרֵאִיתִי פּוֹסְקִים שֶׁכַּתְבוּ קֶצֶת חֲכָמִים יצ"ו מֵהֶם אוֹסְרִים וּמֵהֶם מִתִּירִים וְהַמְתִּירִים מֵהֶם מְטַעֲנָה שֶׁקַּבְּלוּ בְּלִשׁוֹן שְׁבוּעָה וּמֵהֶם מְטַעֲנֵי נֶדֶר בְּטַעוֹת שֶׁחֲשַׁב

שחשבו הם שאמו גנבתם וגדול האוסרים הרב ו' זמרה פתב דנזירות לכ"ע אם הוציאו בלשון שבועה חל דעיקרו לשון שבועה הוא דהא אתפוסו גברא הוא כמו שבועה שהרי אומר הריני נזיר כאומר הריני נשבע.

: ואני תמה איה ומה אומר לכתוב דלכ"ע נזירות חל בלשון שבועה פיון דנזירות הוי בכלל נדר ולא בכלל שבועה פדכתיב איש כי יפליא לנדור נדר נזיר ובריש נדרים אקשי' נדרים ונזירו' להדדי מהאי קרא ובלישנא דמתני' נמי תנו פ"ב יש נדר בתוך נדר ואין שבועה בתוך שבועה כיצד אומר הריני נזיר אם אוכל וכו' אינו חייב אלא א' פתח בנדר וסיים ופ' בנזיר דמשמע דנדר ונזירות לחוד ושבועה לחוד ונקט בנזיר לשון נדר אם אוכל ובשבועה שלא אוכל דמשמע דנזירות הוי בלשון נדר אם אוכל ולא בלשון שבועה שבועה שלא אוכל ובתשובה בשם הרשב"א מצאתי וז"ל והנדרים והנזירות א' הו שהרי הקישן הפתוב דכתיב נדר נזיר להזיר וכו' ושינונו יש נדר בתוך נדר וקמפרש בנזירות אלמא נדרים ונזירות א' הו וכאן אוסר חפץ על עצמו וכו' ע"כ ובפסקי ריקנטי פסק כר' יונה ור' יודן דירושלמי דסברי אין נדר בלשון שבועה ולא שבועה בלשון נדר וכ"ת שזהו דעת ר"ח ובעל התוספת וישן תמצא בתשובות הגאונים נאפי' גבי פרה ופתח תנו פ"ב דנזיר אם עומדת אני אם נפתחת אני בלשון נדר ולא קתני שלא אעמוד ושל אפתח בלשון שבועה והא דתנו פ' ב"ש הריני נזיר שזה פלו' וכו' שאין זה פלו' וכו' ראה את הפוי ואמר הריני נזיר שזה חיה וכו' שאין זה חיה וכו' ולא קתני אם זה פלו' אם זה חיה בלשון נדר היינו משום שהוא רוצה לחזק ולקיים מחשבתו שהוא פלו' או שהוא חיה אבל משמעות הוא אם זה פלו' אם זה חיה וכן פתב הרב ה"ר עובדיה ז"ל בפ' אם זה פלו' וכו' אם חיה וכו' דנר' דלאו דוקא נקט שזה פלו' אלא לחזק דברים תנו האי במתני' אבל עיקר לישנא הוי אם זה פלו' בלשון נדר: ולענין התפסה נמי הוי נזירות כנדר ולא כשבועה דמתפס בה לא הוי כשבועה וכמו שכתב הרי"ף ז"ל פ' שתיים בתרא אבל מתפס כנדר חזיל נדרא עליו כדתנו הריני נזיר ושמע חבירו ואמר הרי פולן נזירים וכו' וענין ההתפסה שייכא באיסור חפצא כמו שכתב הר"ן ז"ל שם וכתב לרב היינו טעמא דהתפסה וכו' פתב א"ח פ' ובנזירות נמי שייכא התפסה דאיסור קדושה הוא מה שאין כן בשבועות דאיסור גרידא הוא משמע דנדר ונזירות כי הדדי גינהו ונאפילו לדעת הרא"ש ז"ל דכתב בריש נדרים לאפוקי שבועה דאסר נפשיה וכו' ונזיר אעפ"י שצאסר היין אינו נאסר היין עליו אלא בגופו תלוי וכו' דמשמע דנזירות הוי כשבועה היינו כשאמר הריני נזיר סתם שאוסר על גופו היינו כמו השבועה שאוסר עצמו בדבר פלוני אבל כשתולה נזירותו ע"ת אם יעשה אם יאכל מודה דכע"י לשון באם אוכל ולא שלא אוכל דהא קרייה רחמנא נדר לנזיר פדכתיב, נדר נזיר ובס' אדם וסנה הביא בשם הרא"ש ז"ל דנדר בלשון שבועה לאו פלוס הוא וכיון דנזירות הוי בכלל נדר בעי נמי לישנא דנדר והא דתני גבי אוסר הרי עלי שלא אוכל הרי פתבו רוב המפרשים דלאו דוקא וכמו שכתב הר"ן ז"ל בריש נדרים והא דתנו פ"ק דנדרים מרוחקני ממה שאני אוכל לה שאני טועם לה וכו' האומר לחולין שאוכל לה וכו' קרבן שאוכל לה וכו' היינו שהוא אוסר על עצמו מה שיאכל עמו או שלא יהא חולין או שיהא קרבן או הקרבן אבל אם הוא מחזי' עצמו בקרבן אם יעשה כה או אם יאכל כה צריה לומר בלשון נדר אם אוכל ולא בלשון שבועה שלא אוכל וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל הרי עלי קרבן אם אכלתי כפר זו או אם

אכלתי וכו' והר"ן ז"ל בגמ' דמתני' דמרוחקני ממה דשאני אוכל לה פתב דשאני אוכל משמע שהוא מזכיר החפץ דהיינו מה שיאכל וכי האי גוונא שייך בנדר ולא שייך בשבועה והיינו משום דאוסר אכילתו ואינו תולה אותה בנדבך אחר אבל אם מקבל עליו קרבן אם יאכל צריף לומר בל' נדר ולא בל' שבועה כמו שפתי וה"ה נמי בגזירות דשנה לנדרים כמו שהוכחתי למעלה וכמו שנהר' לרוב המפרשים שהביא הר"ן ז"ל אין נדר בלשון שבועה ה"ה בגזירות צריף שיקבל בלשון נדר ולא בלשון שבועה ואפילו לדעת הרא"ש פתב באדם וחוה דנדר בלשון שבועה לאו פלום הוא וכמו שהבאתי למעלה ולא צדק הרב הנז' למעלה יצ"ו לכתוב דלכ"ע חל הגזירות שהוציאו בלשון שבועה ושטעו בזה קצת חכמים גם מה שכ' שנהגו כל הנודרים בזמננו זה להוציא נדר במקומו שבועה ובגזירות הלך אחר לב"א אינו דלא אמרינן אחר ל' ב"א אלא לענן קריאת שמות הדברים שנודר וכיוצא בזה אבל בנדבך שמצד הדין מועיל לשון שבועה אפילו שנהגו לומר כף אינו מועיל: עוד מצאתי להרב הר"י תיטאצאק ז"ל כי נדר חלוק משבועה בשמא דזה נקרא נדר וזה שבועה ובטעמא דנדר אסר חפצא ושבועה אסר גברא וראוי שנבחין זה הדין שפתבו הפוסקים הנדר שהוציא בלשון שבועה או שבועה בלשון נדר שאינו פלום מאיזה משם החלוקים באם ממה שחלוקי' בשם או ממה שחלוקים בטע' ודאי ממה שחלוקים בטעם שנה איסור גברא וזה איסור חפצא וא"כ הגזירות ששנה לשבועה בטעמא דהא והא איסור גברא הוא היאך נאמר דגזירות שהוציאו בלשון שבועה אינו פלום וזו טענה נצחת שאין עליה תשובה עכ"ל ואני אומר כי גם בגזירות איפא איסור חפצא דכשאומר הריני נזיר אסר עצמו בכל אשר יצא מגפן היין והוי פאלו אמר בפ"ל כל אשר יצא מגפן היין אסור עלי דהוי פאסור חפצא דכתיב נדר נזיר וכו' מנין ושכר נזיר דכשאומר הריני נזיר ממילא משמע דאסר היין והשכר עליו והיינו כמי שאוסר עליו כפר אלא שצריף לפרש מה שהוא אסור עליו דהיינו כפר או פירות ובגזיר הוא ידוע פשאמ' הריני נזיר דאסור בשלשתן וכן נראה מלשון הר"ן ז"ל פ' שתי' בתר' דכת' וכ"ת לרבא היינו טעמא משום דהתפס' שייכ' בגזירים ולא שייכא בשבועות משום דגזירים איסור חפצא נינהו וכי מתפס כפר בנדבך אחר שנדר עליו ואמר זה בזה חלה עליו התפסה משום דאסור אחפצא אבל מי שנשבע שלא יאכל כפר וחזר ואמר זה בזה אין בדבריו פלום וכו' וכתב נמי אח"כ ובגזירו' נמי שייכ' התפסה דאיסור קדושה הוא מה שאין פן בשבועו' דאיסור גריד' נינהו ולפי' פתב הרי"ף ז"ל דמתפס בשבועה לאו פשבועה אפי' כגוונא דשייכא ביה התפסה בשבועות כגון דשמע חבריה דאישתבע דלא איכול הדין בשרא עוד איפש' לי לומ' שאף התפס' דגברא אגבר' אין לה ענן שהאומ' זה פנה אין לו ענן אלא בנדבך שתואר חל עליו כגון קדוש' או אסו' אבל הנשפ' שלא לאכול דבר פלו' אין שום תואר עליו כדי שיוכל חבירו להתפי' בו ולומר אני כמות ע"כ משמע דהתפסה דשייכא בגזירות ולא בשבועה הוי טעמא משום דגזירו' הוי פאסו' גברא וחספצא דמי' דאמ' הריני נזיר כמותו הוי נזיר ונאס' בשלשתן כמותו מה שאין פן בשבועה דאין שום תואר עליו כמו שכתב ז"ל ולאפשר נמי דאיכא התפס' לנזיר בענבי' או יין אם אמר על כפר א' הרי זה הככ' פאלו הענבים דאפילו בנשפ' על כפר פתב הר"ן ז"ל דאי איתפי' בה כפר אחר הנה מתס' מדרבנן אי מתפי' בחבירו שנשבע הוי מתסר מדאוריית' וא"כ בגזיר' דמתפס בו שאמר ואני כמותו הוי נזיר מדאורייתא ה"ה אי מתפס' כפר

בענבים דאסיר עליה באיסור חפצא הויא כפר נאסר' ונתפס' מיהא מדרבנן והיגו משום דנזיר דמי לנד' דאתקש ליה כדאמרי לעיל ולא לשבוע' ואע"ג דבעלמא אמרינן לאו בתר שמה אזלינן אלא בתר טעמ' הכא אזלינן בתר שמה דטעמ' נמי איכא דשאני נזירות משבוע' דאית ביה התפס' פגונו' דאמר מה שאין פן בשבועה וא"כ אין טענת הרב ז"ל טענה נצחת כמו שכתב דנזירו' דמי לנדר נמי באיסור חפצא פגונוא דאמרו דאי ביה התפסה דגברא אגברא שאמ' נאני כמוהו דהוי נזיר מה שאין פן בנשב' ואית ביה נמי התפסה דחפצא אי מתפיס כפר בענבים מדרבנן מיהא כדאמר וקרא' א"ל באותה תשובה אלמא נדרים ונזירות א' הו' נכאן ונכאן אוסר החפץ על עצמו ומזה שכתב הרשב"א ז"ל נמצאת נצוחה הטענת שנגח' שכת' הרב הנז' ז"ל שהרי הנז' והנזירות שוין בשמה שנקראין נדר ושוני' בטעמ' דאיסור חפצא ויצא לנו מפל זה דכי היכי דבנדר אם אמרו בלשון שבועה לאו כלו' היא להני רבנותא הכי נמי בנזירות דאפקי' בלשו' שבועה והכי נמי משמע בגמ' גבי נדר דאי אפקי' בלשון שבועה לאו פלום הוא וכן שבוע' דאפקה בלשון נדר מדאמ' גבי אוס' פר' שבוע' שתי' הטילו הפתו' בין נדר לשבוע' יש בו לשון נדר ולשון שבוע' אם הוציאו בלשון נדר שאמר כפר זה עלי פדרך פל נודר שאומ' קונם כפר זה עלי הוי נדר ופטור מקרבן כמו שפי' רש"י ז"ל הוציאו מפיו בלשון שבועה פדרך פל הנשבועים שאומרים שבועה שלא לאכול הוי שבועה ומשמע דבאיסור שהטילו הפתוב בין נדר לשבועה הוא דאמרי' הכי הא נדר עצמו שהוציאו בלשון שבועה אינו נדר ושבועה עצמה שהוציאה בלשון נדר לא הויא שבועה וזו ראיה לר"ח ולהרב ו' מיג"ש וקרא' א"ל דסברי דכל שהחליף של זה בזה אין בדבריו פלום כמו שהביא הר"ן ז"ל ברש"י מפלתינ דנדרים וכן פתבו התוספות דאם אמ' קונם שלא אוכל כפר זה לא אמר פלום וכן אם אמר גבי שבוע' להפך וכן הרא"ש ז"ל שהביא רבי' ר' יוחנן דנדר בלשון שבועה לאו פלום הוא ופסקי' רבנטי ז"ל ויתשובו' הגאונים ז"ל וא"כ מי שסוב' פן הוא מש"י פנסית השבוע' חכמי' הפוסקי' הפתובים למעלה בפ' וקרא' וקרא' מפלל' ולא פלום שכת' הוא ז"ל דמי שסומך על דעת זה אינו מן החכמים פינון שהרמב"ן ורש"י חולקי' על זה ואפ"ה לא סמכתי מעולם על דעת זה להקל בנזירות שמשון פי אם בצירוף טעם א' כפי חוקר הנדר וברובם כשישפתח להתיר אם הנה נזירות שהנה בו התרה או שבועה כשהיא ניתר ע"י פתח וחרט' דמשוי ליה לנדר טעות פיעין ד' נדרי' כמו שפי' הר"ן ז"ל גבי אין חכם מתיר פי אם פיעין ד' נדרים הללו כלו' שאין לו להתיר בחרטה אלא בפתח שהנז' כשהוא ניתר בפתח מוכיח מתוכו שהוא נדר בטעות והוי פיעין ד' נדרים אבל בחרטה לא והיגו טעמא דעדיף פתח מחרטה לפי שכל נדר שהוא ניתר בפתח הרי הנודר אומר שאפ' בתחלה כשנדר אלו הנה נותן אל לבו אותו פתח לא הנה נודר ונמצא נדרו טעות אבל נדר שהוא ניתר בחרטה אינו מוציא עם עצמו שום ענין שאלו הנה נותנו אל לבו מתחלה הנה נודר אלא שהוא אומר עכשיו מתוך הפעס או מפני מהירות נדרתי ונאני מתחרט עכשיו על שנדרתי מעולם ע"כ דמשמע דנדר דניתר ע"י פתח הוי פיעין נדר טעות ולא הנה בעי התרה אלא מדרבנן וכן הרא"ש ז"ל פי' אלא פיעין ארבע' נדרים ע"ד שימצא לו פתח שיאמר אדעתא דהכי לא נדרי ונמצא שלא הנה מעולם נדר כמו ד' נדרים אלו וכו' דמשמע דלא בעי התרה אלא מדרבנן וכן קרא' א"ל פי' אלא פיעין ד' נדרים פי' שיש פתח ברור נראה לעולם עד שדומה לנדר טעות כו' ע"כ

וארבעה נדרים גופייהו לא בעו התרה ולמ"ד דבעו התרה לא הניא אלא מדרבנן כמו שכתבו התוספות בנ"ש דלית ביה התרה מדאורייתא אי לא חגיל מדאורייתא לא תקנו חכמים דיהול מדרבנן כיון דלית ליה התרה שם ובפ"ב דנזיר שאלה ע"ג חכם לב ואמיץ פח בתורה ובמצות ה"ר יהושע מ"כי יצ"ו מה שפכת כ"ת פי מן הדין הנה לה לאלמנ' פח וזכות לגבות כל סכי פתובתה מפל הסף שהודה ה"ר אהרן שהנה לו בתנות מבנו דמתנאי פתובה הוא שתגבה מעדית נכסי בעלה ע"כ אינו פו דמן הדין עיקר ותוספ' אינו נגבין אלא מזבוריא ונדונג' מבינוג'י כבעל חוב ואם הנה תנאי פתוב בכתובה זה שתגבה מעידי נכסיו מה שאינו מנהג לכתוב בשום פתוב' כל המטלטלים נקראים עדית פי אותם שהיו בחנו' בין הנכסים שבביתה כ"ש אם הם מחפצי נדונג'ת' שיכול הוא לומר טלי פליד' אפילו היו לו מעות וכמו שכתב הריב"ש ז"ל סי' כ"ב: עוד כתב' פי מה שטען מהארבעת אלפים מפרנסת הבית מהשנתי שהיו בשותפות הנה צריך ראיה משטר או ב' עדים כי עד א' אינו מספיק להוציא ממון לכתובה אשה ותפיסתו אינה תפיסה כיון שהשותפין אין להם חזקה זה על זה כמו שהוא מוסכם וכו' ומגו ליכ' במקום עדים ואפילו במקום עד א' ע"כ: ואני אומר כי יש בדבריו פלוג' טענתו טענה מספקת לנכות הד' אלפים לבנים דהא דקי"ל דשותפין אין להם חזקה היינו בדבר הידוע לב' השותפין ושהם שותפין עדיו בו ושחברו השותף מכחיש טענת המחזיק אבל אי בציר חד מהני יש להם חזקה זה על זה והכא בנ"ד אעפ"י שיש עדים שהיו שותפים האב ובנו בתנות אינו ידוע לעדי' כי כל מה שיש בתנות הוא בשותפו' דאיפשר שיש לא' מהם בתנות אי זה דבר שהוא שלו לבד ואינו בשותפות כי כן מנהג השותפין לפעמים מניחים מה שאינו בשותפות בתנות שניהם ואם אח"כ הוציאו מהתנות והניחו בביתו וטוען שהוא שלו אפי' ששותפו מכחישו יש לו חזקה כיון שאינו ידוע לעדי' דבר זה שהחזיק בו א' מן השותפין אם הנה בכלל נכסי השותפו' כי מה שהיתה קודם בתנות השותפות אינו ראיה כדפרקי' כיון שעתה ביד האחר: ומה שהבי' הטור סי' קע"ט משם הראב"ד ז"ל דאפי' לא ידע לתרנוייהו שנה בשנה כגון דחזו דהאי אייתי זוזי והאי אייתי זוזי ונבני בהו עסקא ולא ידע כמה אייתי האי וכמה אייתי האי ולבתר יומין נפיק האי עסקא מידי דחד ואמר תרי תלתא דידי ותלתא דחבריה דלא מהימן אלא פלגי לה בשנה היינו כי האי גוונא דידוע לעדים דהני נכסי דעסקא פולהו הני בשותפות לתרנוייהו ורונחא דכל האי עסקא הניא לתרנוייהו אפילו לדברי המחזיק בו ונפיק עסקא מתחת ידיה ולהכי לא מהימן למימר תרי תלתא דידי אבל בנ"ד דאין ידוע לעדים כל דבר ודבר שהוא בחנו' שהוא מנכסי השותפות אלא דרו' פלל הם שותפים כמה שיש בתנות הנה יכול לטעון כמו שכתבתי אם הנה בידו חוץ מן התנות כיון שהנה ברשותו להוציאם מן התנות בלי ידיעת שום אדם נאמן לומר שהכל בשותפות ושבו חייב לו הד' אלפים כיון שהנה יכול להוציא כ"כ נכסים מן התנות ולומר שהיו שלו וליכא עידי ראיה ובנ"י פ' הבית והעלמה הביא ראיה לדברי הראב"ד דלא מהימן לגרועי מפלגא כיון דסתם שותפות למחצה וכתב תדע דהא הכא אעפ"י דידעי דשותפין בהנה אבנים לא ידעי דתהוי יד שניהם שנה דהא איפשר שנה ראוי ליתול כל השלמות משו' דבכתבה נפל א"נ איפכא ואפ"ה לא מהניא ליה חזקתיה לומר בכתב' נפל ושלמות' נאפי' טעין הכי בברי דכיון דמידי דשותפות הוא ולא ידע אי דמר אי דמר חולקין ולזה הסכים הרשב"א ז"ל וכו' הא קמן דהא דלא מהימן

היינו משום שהוא ידוע דכל אותם האבנים הם בשנתפוח אכל בנ"ד יהא נאמן כדפלי פיון שהיה יכול לטעון טענה שלא היה לו לשנתפוח חלק בדבר ההוא דאע"ג דכתב הראב"ד במה שהביא בנ"י דלא מבטיח אי אמר לקוח הוא בידי דעקר ליה לשנתפוח לגמרי דלא מהימן וכו' דמשמע דכשטוען שאינו מן השנתפוח שהוא פשוט יותר שאינו נאמן היינו בדבר הידוע שהיה קודם בשנתפוח והוא טוען לקוח הוא בידי כלו' שלקחו מן השנתפוח כדמשמע לישנא דעקר ליה לשנתפוח לגמרי כלו' שעיקר דבר זה שהיה בשנתפוח ואומ' שהוא עתה שלו וכן במה שכתב למעלה מדברי ר"ח דכתב ולפי זה אפי' טעין ברי ואמר לקוח הוא בידי לא מהימן האי לישנא דלקוח הוי מן השנתפוח כמו שכתב למעלה דמהא שמעי' דמלתא דידיעא לתרי שנתפי בשנתפוחא אע"ג דאיתיה ברשותא דחד לא יכיל למטען החזקתי דקי"ל דשנתפין כה"ג לא קפדי אהדדי ולפי זה אפילו טעין וכו' דמשמע דהאי דכתב אפילו טעין ברי, ואמר לקוח וכו' קאי אמאי דכתב לעיל דמילתא דידיעא לתרי שנתפי אע"ג דאיתיה ברשותא דחד לא יכיל למטען החזקתי דהיינו לקוח הוא בידי מן השנתפוח וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל פ"ה מהלכות שנתפין דדבר הידוע לב' השנתפין אין אחד מהם יכול לטעון שלקחו משנתפוח אפי' הוא ברשותו וא"כ נאמן אהרן זה הנתבע לומר שבנו היה חייב לו ד' אלפים לבנים מפרנסת ב' שנים שהיה ידוע שהיה מתפרנס מביתו פיון שהיה יכול ליקח מנכסי השנתפוח שבחנות ולומר שהוא שלו כ"ש אם היו בביתו כשעמד בב"ד שהיה יכול לטעון שהיו שלו אפי' שהיו עדים שראו קודם בחנות אם טען הוא שהניחם שם להוליכם לביתו ושלו היו ולא של שנתפוח והעדים אין יודעי' בפרט אם דבר זה שלו או של שנתפוח אלא שיודעים שנתפוח הם בשנתפוח ואיפשר שאלו הנכסים שביד זה עתה היו שלו והניחם שם כדפלי הגע עצמך שאיש אחר שאינו שותף הניח דבר מה בחנות חבירו וראו עדים הדבר ההוא בחנות חבירו וא"כ ראו אותה ביד האיש ההוא ואמר כי מה שהעידו העדים שראו אותו בחנות שהוא הניח שם וא"כ לקחה מן החנות ושב על החנות יודע זה פשיטא שהוא נאמן וכן היה נאמן בזה מגו שהיה יכול לומר לקוח הוא בידי מבעל החנות וכן הנתבע אבי הגפטר היה יכול לומר שהיו שלו ומעולם לא נכנס בכלל השנתפוח אפי' שראו קודם בחנות כדאמרן דהא דקי"ל דבר הידוע לב' השנתפין דהוי בחזק' שניה' אפי' הוא יוצא מתחת יד א' מהם היינו שאותו הדבר עצמו יש עדי' שהיה בשנתפוח דומיא דאותם האבנים של פותל שנתפוחים שנפל אכל כה"ג דפי' לא מקרי ידוע לשנתפוח וכן מטעם זה נאמן ג"כ על כל מה שהוציא בחוליו אם יש בידו חוץ לחנות והרא"ש ז"ל כלל ס"ח פתב דאשה השולטת בבית ומת בעל הבית ויודעת שיש עליו חוב או נכסי' של אחרי' בידו חייבים להחזיר וכו' ואפילו באו ליד אפוטרופין' או ליד ב"ד יעשו ב"ד ככל אשר תאמר האלמנה במגו שהיתה יכולה היא לחזור וכו' וכ"ש הקא שהוא אביה והוא כמו אפוטרופין' והנכסי' בידו אפילו שהם בחנות פיון שהי' יכול לקחת' כי עדי חזרת השנתפוח אינם יודעים מה שיש בחנות השנתפוח או כמה הוא: שאלה עד הרשאה שפתוב בה' שהוא מרש' את פלוני ופלוני שימכרו ביתו ואם יארע אונס לא' שלא יוכל להתעסק במכירה שיוכל חבירו הוא לבדו למכרה ולא יארע אונס אלא שאמר א' מהם שאינו רוצה ליטפל במכירתה נראה לי שיוכל חבירו לבדו למכור כי מה שהטיל המרשה תנאי ששניהם ימכרו ואם יהיה אונס לא' וכו' היינו לשלול שאם לא היה לו שום אונס ומכר חבירו לבדו ולא הודיעו שלא יהיה

המכר קיי' פִּינן שְׂאָם הִי' מוֹדִי' הִי' מִסְכִּים עִמּוֹ בְּמִכְרָה אַבְל אִם אָמַר שְׂאִינוּ רוֹצֵה לִיטְפֵל בְּמִכְרָה יוּכַל חֲבֵרוֹ לְבַדּוֹ לְמַפְנֵי כִי אִינוּ חַיִּיב הַמְּוֹרְשָׁה לְהִיּוֹת מְוֹרְשָׁה אִם אִינוּ רוֹצֵה וְלָכֵן הַרְשָׁה לְשָׁנִים שְׂאָם לֹא יִרְצֶה הָא' שְׂחֲבֵרוֹ לְבַדּוֹ יִהְיֶה מְוֹרְשָׁה וְאִם הָיָה דָעָתוֹ שֶׁל מְרֻשָׁה שְׂיָהִי שְׁנֵיהֶם פְּדִי שְׂיִדְקָדְקוּ בְּמִכְרֵת' וְלֹא יִזְלְזְלוּ בָּהּ וַאֲ"כ אִם לֹא יִרְצֶה הָא' לֹא תִתְקַיֵּם הַמִּכְרָה הַרִי פְּתוּב בְּהַרְשָׁאָה שְׂלֹא יוּכְלוּ לְמַפְנֵי כִי אִם אַחַר מ' יוֹם שֶׁל הַכְרָזָה וּמְאַרְבְּעֵי יוֹם וְאֵילָף יֵשׁ לָהֶם פֶּחַ תְּכַף וּמִיד לְמַפְנֵי כִי מִזֶּה נִרְאֶה כִּי לֹא תִלָּה עֲגוּן עֲרָף מְכִיךְ הִבִּי' כִּי אִם בְּאַרְבָּעִים יוֹם שֶׁל הַכְרָזָה וְלָכֵן אִם אַחַר הַמ' יוֹם לֹא רָצָה אֶחָד מֵהֶם לְהִיּוֹת מְוֹרְשָׁה יוּכַל הַשְּׁנֵי לְמַפְנֵי בְּפֶרֶט בְּגִדּוֹן זֶה שְׂפִתוֹב בְּהַרְשָׁאָה שְׂיִקְבֵּל פ"ד פְּרָחִי מִן הַמְרֻשָׁה הַנּוֹ' וְנִתֵּן לוֹ הַרְשָׁאָה שְׂיִמְכֵן' בְּחֻבֵר' הָאֵח' אוֹ הוּא לְבַדּוֹ אִם יִהְיֶה חֲבֵרוֹ אָנוּס כִּי אִם הֵינּוּ אוֹמְרֵי' שְׂאָם לֹא יִרְצֶה חֲבֵרוֹ לְהִיּוֹת מְוֹרְשָׁה שְׂלֹא יוּכַל הוּא לְבַדּוֹ לְמַפְנֵי א"כ הָיָה חֲשֵׁשׁ כִּי הוּא פֶתַב לְחֲבֵרוֹ שְׂלֹא יִרְצֶה לְהִיּוֹת מְוֹרְשָׁה פְּדִי שְׂלֹא תִמְכֹּר בֵּיתוֹ וְלִקְתָּה מִדַּת הַדִּין שְׂלִקַח מְעוֹתָיו ע"מ שְׂיִמְכֵן בֵּיתוֹ וְיִטוֹל מְעוֹתָיו וְהוּ' מְעַכְבֵּ' מִצַּד אַחַר וְאַדְרָבָּא אֲנִי אוֹמֵר כִּי גַם בְּלֹא הַרְשָׁאָה ב"ד יִכּוּלִי לְמַפְנֵי הִבִּי' פְּדִי שְׂיִגְבֵ' זֶה מְעוֹתָיו כְּמוֹ שְׂמוֹכְרֵי לַב"ח אַחַר פִּינן שֶׁהוֹדָה זֶה שְׂקֵבֵל מִמֶּנּוּ הַמְּעוֹת הַנּוֹ' וְשִׁתְּמַכֵּר בֵּיתוֹ לְפָרוּעַ הַמְּעוֹת מֵהַ שְׂיִוְתֵי' מְמִכְרֵת הַבֵּית שְׂיִנְתֵן בְּיַד אִישׁ נְאֻמָּן כְּמוֹ שֶׁהוּא פְּתוּב בְּהַרְשָׁאָה שְׂאֵלָה עַה רְאוּבֵן שְׂקֵבֵל עָלָיו שְׂלֹא לֹמַר תִּפְלָה זְמַן עֲשֶׂר שָׁנִים בְּמִקּוֹם אֲשֶׁר יֹאמֵר שְׂמַעוֹן וְאָמַר שִׂידִישִׁירֵי תִפְלָה אֵין לוֹגֵאֵר קִי שְׂמַעוֹן דִּישִׁירֵי דִי אֶקִי אֲדִינִיז אֲנִישׁ הַרִינִי נְזִיר כְּשִׂמְשׁוֹן בֶּן מְנוּחַ כְּבַעַל דְּלִילָה שְׂעַקֵר דְּלַתוֹת עֲזָה כְּמִי שְׂנִקְרוּ עֵינָיו פְּלִשְׁתִּים בְּכָל חֲזוּקֵי סוֹפֵר וְתַנְאֵי הַנְּזִירוֹ' וְעַתָּה רְאוּבֵן מִתְחַר' וְתוֹה' עַל הַרְאִשׁוֹנוֹ' וְחִפֵּץ לְהַתְּפַלֵּל בְּמִקּוֹם שְׂמַעוֹן כְּסַבּוֹר עֲצָמִיו לְעֶצֶם וּלְבָשֶׁר מִפְּנֵי הַשְּׁלוֹם? לְמַדְנוּ רַבְּנוּ מֵהַ מְשַׁפֵּט רְאוּבֵן זֶה: תְּשׁוּבָה פִּינן שְׂקֵבֵל הַנְּזִירוֹת כִּהִלְכְּתוֹ אִינוּ יִכּוּל לְהַתְּחַרֵּט וְאִינוּ יִכּוּל לְהַתְּפַלֵּל בְּמִקּוֹם שְׂמַעוֹן? תִּפְלָה אֵלָּא שְׂצָרִיף לְבָאֵר כִּי צַד חַל הַנְּזִירוֹ' וּמֵה יוּבֵן בְּלִשׁוֹן אִם יֹאמֵר תִּפְלָה בְּמִקּוֹם שְׂמַעוֹן יֹאמֵר וְאֹמֵר קוֹד' כִּי יוּכַל רְאוּבֵן לְהַתְּפַלֵּל בְּעִזְרַת בֵּית הַכְּנֶסֶת' שְׂמַעוֹן מִתְּפַלֵּל בּוֹ כִּי הַעֲזָרָה אֵינָה מִמִּקּוֹם בֵּית הַכְּנֶסֶת וְאֶפְיָלוּ לְפֶתַח בֵּית הַכְּנֶסֶת יִכּוּל לְהַתְּקַרֵּב מִן הָאֲגָף וְלַחֲוֹץ כַּדָּא לְעֲנִין נְדָרִים מִי שְׂנִדֵּר שְׂלֹא לִיכְנֹס' בְּבִי' זֶה אִינוּ אֲסוּר אֵלָּא מִן הָאֲג' וְלִפְנֵי' וּמִסְתִּימ' הַדְּלַת וְלַחֲוֹץ בְּעוֹבֵי הַמְּפָתָן מְוֹתָרוּכ"ש בְּעִזְרָה דָּא ע"ג דְּמִצְטָרֵף שֶׁם עִם הַצְּבוּר וְלְעֲנוֹ' קַדִּישׁ וּקְדוּשָׁה דָּאִין מְחִיצָה שֶׁל בְּרִזָּל מְפָסֵק בֵּין יִשְׂרָאֵל לְאַבְיָהֶם שְׂבִשְׂמִים אֶפְיָלוּ הַכִּי לֹא נִדָּר הוּא שְׂלֹא לְהַצְטָרֵף בְּתִפְלָה עִם שְׂמַעוֹן אֵלָּא שְׂלֹא יִתְּפַלֵּל בְּמִקּוֹם שְׂמַעוֹן מִתְּפַלֵּל וְהַרִי הוּא בְּמִקּוֹם אַחַר וְלֹא גְזָרִינן דְּלֵמָּא יִכְנֹס לַב"ה דְּהָא אֲמַרִינן בְּנוֹדֵר מִן הַבֵּית דְּמִן הָאֲגָף וְלַחֲוֹץ מְוֹתֵר וְלֹא גְזָרִינן שְׂמָא יִשְׂכַח וְיִכְנֹס לְפָנִים דָּא ע"ג דָּאֲמַרִי' בְּנִזִי' סְחוּר סְחוּ' לְכַרְמָא לֹא תִקְרַב הֵינּוּ מִשׁוּם תְּאֻנֹת עֲנָבִים שְׂיִבּוּא לְאֹנְכְלָם אַבְל הִכָּא שְׂיִדַע שְׂאִינוּ יִכּוּל לִיכְנֹס לְבֵית לָא גְזָרִינן וְה"נ יוֹדַע שְׂאִינוּ יִכּוּל לְהַתְּפַלֵּל עִם שְׂמַעוֹן בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וְלֹא יִכְנֹס לְהַתְּפַלֵּל כ"ש שְׂיִכּוּל הוּא לִיכְנֹס בְּמִקּוֹם שְׂמַעוֹן מִתְּפַלֵּל אֵלָּא שְׂלֹא יִתְּפַלֵּל שֶׁם: וְהַבְּנַת לִשׁוֹן שְׂאֵמֵר אִם אוֹמֵר תִּפְלָה בְּמִקּוֹם שְׂמַעוֹן יֹאמֵר נִרְאֶה שֶׁהוּא בְּמִקּוֹם טְהוֹר קְבוּעַ לְשְׂמַעוֹן שְׂמִתְּפַלֵּל בְּאוֹתוֹ בֵּית הַכְּנֶסֶת בְּקָבַע וְיִכּוּל לְהַתְּפַלֵּל בְּבֵית הַכְּנֶסֶת אַחַר שְׂאִינוּ קְבוּעַ לְשְׂמַעוֹן בּוֹ אַע"פ שְׂשְׂמַעוֹן מִתְּפַלֵּל אֲזַ בְּאוֹתוֹ בֵּית הַכְּנֶסֶת פִּינן שְׂאִינוּ אֵלָּא דָּרָף עֲרָאֵי וּכ"ש בְּאִיזוֹ בֵּית שְׂמִתְּפַלֵּלִים בּוֹ דָּרָף עֲרָאֵי עִם הַחֲתָן אוֹ עִם הָאֵבֵל דָּא ע"ג שְׂאֵמֵר בְּמִקּוֹם שְׂשְׂמַעוֹן יֹאמֵר תִּפְלָה אֵין הַכְּנֻנָה אֵלָּא בְּמִקּוֹם שֶׁהוּא קְבוּעַ לוֹ שְׂיִכּוּל לִיזְהַר

מלהתפל' שם ולא יצטר' בכל עת שיתפלל במקום שיתפלל לחפש ולראות אם שמעון מתפלל שם כדא' גבי מי שגדר לישא אשה או לקנות בית וגבי אשה שגדרה לינשא לכל מי שיתבע אותה דלא נתכוננה אלא לכל מי שיתבע אותה מן ההגונים לה וכתב הרמב"ם ספ"ח דגדרים וכו' כל פיוצא בזה דמשמע דהולכים אחר הכוונה דמה שבטא בשפתיו אינו נגד כוונה זו ובגדון זה איכא טעמא אחרת אע"פ שלא נתבאר בשאל' והוא כי ראובן זה נדר בגזירות שמשון לסבה שנתקוטט עם שמעון ויצא מבית הכנסת שהיה מתפלל בו שמעון וקבל גזירות שמשון שלא להתפלל במקום שהיה הוא מתפלל דהיינו באותו בית הכנסת שהוא קבוע להתפלל בו שמעון והוי כמי שנוצטער מללבוש בגדי צמר ונדר שלא יעלה עליו צמר לעולם שמתר לטעון בגדי צמר ולהתפסות בגיזי צמר שלא נתכוון אלא ללבוש בגדי צמר והכא נמי לא נדר אלא מפני שהיה לו כעס עם שמעון ויצא מבית הכנסת שלו ונדר שלא להתפלל במקום שיתפלל והיינו בב"ה שיתפלל הוא בקבוע כדא': וא"כ נראה דאין יכול להתפלל בבית הכנסת שמתפלל שמעון בקבוע ששמעון אינו שם בב"ה שהרי נדר שלא להתפלל במקום ששמעון בו ובמקום הקבוע לשמעון להתפלל הוא שגדר ואסר עליו בגזירות דמשמע ואפ"י שהוא לא יהיה שם באותה תפלה כיון שהמקו' הוא קבוע לו להתפלל כדאמר ואפ"ה יכול ליכנס לב"ה כשמתפללי אפילו ששמעון הוא מתפלל שם והוא אינו מברכו שהתפלל כבר או יצא ויתפלל ויוכל ג"כ להתפלל עמהם מן הברכות של שחר עד יוצר וכן תחנונים מאשרי וסדר קדושה עד הסוף דלשון תפלה בלשון חכמים אינו אלא תפלת עמידה שהם י"ח ברכות ואפ"ה בגדרים משמעות תפלה בלשון בני אדם הוא ברכות ק"ש וק"ש ועמידה ואזלי' בתר לשון בני אדם בגדרי' כדאמר בגדרים וכתב הרמב"ם ז"ל פ"ט הנהר בעיקר הגדול בגדרים הלך אחר לשון בני אדם שבאותו מקום ובאותו לשון ובאותו זמן וכו' וכיון שזה אמר שי דישירי תפלה משמעות תפלה בלשון בני אדם הוא ק"ש וברכותיה וי"ח ברכות של עמיד' שבזה יצא ידי חובת מצנת ק"ש ותפלה י"ח ולזה קורין בני אדם תפלה בכל מקום ואני מתפשט בטעם זה להתיר לנודר זה שיוכל להתפלל תפלת מנחה וערבית באותו בית הכנסת עם שמעון כי תפלה בלשון בני אדם אין משמעותה אלא תפלת שחרית וזה אמר שידישירי תפלה אין לוגאר קי שמעון דישירי ולשון בני אדם אינם קורים למנחה וערבי' תפלה ולפעמים אומרי' תפלת מנחה תפלת ערבית ואינם אומרים תפלה סתם אלא לתפלת שחרית פשוטים ללכת לתפלת שחרית אומרים גלף לתפלה סתם ולמנחה וערבית אין אומרים גלף לתפלה אלא גלף למנחה או לערבית וכשמזכירים בהם תפלה הוא בשם לנוי תפלת מנחה תפלת ערבית והוי כנודר מן הדבש דמותר בדבש תמרים שיש לה שם לנוי ובגדון דינן אמר בלשון לעז שי דישירי תפלה במקום קי שמעון דישירי ואין משמעות לשון זה אלא על תפלת שחרית ואפ"י שזה שגדר ואמר שי דישירי תפלה לא נתכוון אז על תפלת שחרית בלבד אפ"ה אזלי' בתר לשון בני אדם שאינם קורים תפלה אלא לתפלת שחרית כדאמר במי שגדר מן הדבש דמותר בדבש תמרים ומן השמן דמותר בשמן שומשמי' ומן החומץ דמותר בחומץ סתויות ולירק דמותר בירקות שבה מפני שיש להם שם לנוי ואפילו שהנודר לא כיון כשאמר דבש או שמן או חומץ או ירק לאלו לבד אלא סתם נדר והיה חושב שהכל בכלל אפ"ה לא נאסר אלא במה שמשמע בלשון כל בני אדם והכא נמי כל בני אדם בלשון לעז

כְּשֶׁאָמַר תְּפִלָּה סֶתֶם הוּא עַל תְּפִלַּת שְׁחֵרִית וְאִינָם מִזְפִּירִים תְּפִלָּה בְּמִנְחָה וְעֶרְבִית אֲלֵא בְּשֵׁם לַוְי מִנְחָה אוֹ עֶרְבִית וְכִתְּה דְהַתִּירָא עֲדִיף גְּאָם הַמְּבִי"ט: שְׁאֵלָה עוֹ רְאוּבֵן שְׁעֲשֵׂה שְׁנוֹתָפוֹת עִם ג' אַחִים בְּתוֹרַת עֶסְקָא וְהִנִּיחַ רְאוּבֵן מְשִׁלּוֹ לְקֶרֶן בְּכִיס הַשְׁנוֹתָפוֹת ג' מֵאוֹת פְּרָחִי וְהֵאֱחִי שְׁלֹשָׁתָם הִנִּיחוּ מֵאָה בְּלֶבֶד וְהָיוּ בְּיַד הָאֲחִים כָּל ד' מֵאוֹת פְּרָחִים קֶרֶן הַשְׁנוֹתָפוֹת לְהַתְּעַסֵּק בָּהֶם עַל שֵׁם הַשְׁנוֹתָפוֹת וְהִתְנִיחוּ בִּינֵיהֶם שְׁכָשְׁכִיבֹאוּ לִיְדֵי חִילּוּק יִקַּח רְאוּבֵן בְּתַחֲלָה מִמְּעוֹ הַשְׁנוֹתָפוֹת בְּמַעוֹת בְּעֵין מֵאֲתִי פְּרָחִים וְשָׂאָר דְּמֵי הַשְׁנוֹתָפוֹת קֶרֶן וְרִינַח יִחְלְקוּ בִּינֵיהֶם לְחֻצָּאִין הַחֻצִי לְרְאוּבֵן וְהַחֻצִי לְאֲחִים וְהִלְךְ אַחַד מִן הָאֲחִים עִם קֶצֶת סְחוּרָה מִמְּעוֹת הַשְׁנוֹתָפוֹת שְׁבִידוֹ וּבְיַד אַחֵיו לְמִדְיַת הַיָּם וְנִשְׂאָ שֵׁם אִשָּׁה וְהִנִּיחַ קֶצֶת מִהַמְּעוֹת שְׁהוֹלִיף עִמּוֹ שְׂמָה בְּמַקּוֹם שְׁהִלְךְ בְּיַד שְׂמֵעוֹן שְׂיִקְנֶה לוֹ מִהֶם סְחוּרוֹ'.

וַיִּשְׁלַח לּוֹ וְגַם רְאוּבֵן הִלְךְ שְׂמָה עִם סְחוּרוֹת אַרְחוֹת מְשִׁלּוֹ שְׂאִינָם מִהַשְׁנוֹתָפוֹת וְהִנִּיחַ גַּם הוּא בְּיַד שְׂמֵעוֹן מְעוֹת מְשִׁלּוֹ שְׂיִקְנֶה לוֹ ג"כ סְחוּרוֹת וַיִּשְׁלַח לּוֹ וּבְאוֹ רְאוּבֵן וְא' מִהָאֲחִים שְׂנִיָּהֶם לְמַקּוֹמָם עִם הָאִשָּׁה שְׁנִשְׂאָ שְׂמָה א' מִהָאֲחִים הַנִּזְ' וְאַחַר זְמַן מוֹעֵט לְחַזְרָתָם נִפְטַר בַּעַל הָאִשָּׁה וְאַחֲרֵי פְטִירָתוֹ הִגִּיעוּ קֶצֶת סְחוּרוֹת מִשְׂמֵעוֹן לְרְאוּבֵן וּלְבַעַל הָאִשָּׁה וְכָתַב לֵה' שְׂיִקְבַּל אוֹתָם הַסְּחוּרוֹת לְחֻשְׁבוֹן הַמְּעוֹת שֶׁהִנִּיחוּ שְׂנִיָּה' בְּיַדוֹ וְאַחֲרֵי כֵן יִשְׁלַח לָהֶם הַשָּׂאָר וּמִיַּד בּוֹאֵם לְקַח רְאוּבֵן חֻצִיִּים כִּי הֵם מִנְּכָסָיו שֶׁהִנִּיחַ בְּיַד שְׂמֵעוֹן וְהַחֻצִי הָאֵח' רוּצָה ג"כ לְקַחְתָּ בְּאוֹמְרוֹ שֶׁהֵם מִמְּעוֹת הַשְׁנוֹתָפוֹת שֶׁהִנִּיחַ בַּעַל הָאִשָּׁה בְּיַד שְׂמֵעוֹן וְלוֹ מְשִׁפֵּט הַגְּאֻלָּה לְקַחְתָּ מִצַּד הַתְּנַאי הַנִּזְ' שֶׁהִתְנָ' עִם ג' הָאֲחִים הַשְׁנוֹתָפִי וְהָאִשָּׁה מְעַרְעֵר' עָלָיו עַל הַחֻצִי הַבָּא בְּשֵׁם בַּעַלָּה לְקַחְתּוֹ לֵה מִצַּד כְּתוּבָתָה יוֹרְנוּ מוֹרִינוּ הַדִּין עִם מִי לְקַחְתָּ חֻצִי נְכָסִים אֵלּוֹ שְׁשִׁלַּח שְׂמֵעוֹן הָאִשָּׁה אוֹ רְאוּבֵן וְשָׁכַר כְּפוּל מִהַשְּׂמִים: תְּשׁוּבָה הַדִּין עִם רְאוּבֵן לְקַחְתָּ ג"כ חֻצִי הַנְּכָסִי שְׁשִׁלַּח שְׂמֵעוֹן הַבָּאִים בְּשֵׁם בַּעַל הָאִשָּׁה אִם יִתְבָּרַר שְׂאֵלּוֹ הַמְּעוֹת שֶׁהִנִּיחַ בַּעַל הָאִשָּׁה שְׂמָה בְּיַד שְׂמֵעוֹן הֵם מִמְּעוֹת הַשְׁנוֹתָפוֹת שְׁהוֹלִיף עִמּוֹ בְּלִכְתּוֹ שְׂמָה וְאִין לְאִשָּׁה שׁוּם שְׁעָבוּד עָלֵיהֶם לְכַתְּוִבָתָה דְּהַלְכָתָא פְּרָבָא פְּרָק הַמְּקַבֵּל לְהִכִּי קָאֵרוּ לִיה עֶסְקָא דְאֵם מִתְּלֵא לֹא יַעֲשֶׂה מִטְּלֵטְלִין אֲצֵל בְּנָיו וְכָתַב הַרִי"ף ו"ל וְלִכְּ אִי אִיכָּא סְהִדֵי דְהִנִּי מִטְּלֵטְלִין מִחֲמַת הַהִיא עֶסְקָא נִינְהוּ שְׁקֵל לֵהוּ בְּלֹא שְׁבוּעָה וְאִפִּילוּ מִיִּתְמִי וְאִי אִיכָּא עָלֵיהּ דְּמִיתְנָא כְּתוּבָה אוֹ ש"ח לִית לִיה מִהִנִּי מִטְּלֵטְלִי דְעֶסְקָא וְלֹא מִיְדֵי אֲלֵא שְׁקִיל לִיה מְרִיָּהוּ לְחוּדֵי וְכו' וְא"כ פִּינֵן שְׁהוּא יְדוּעַ בְּנִדּוֹן דִּידֵן שְׁנָה בַּעַל הָאִשָּׁה שְׁהִלְךְ שֵׁם הוֹלִיף מִמְּעוֹת הָעֶסְקָא שְׁבִידוֹ וְלֹא הִבִּיא אֶת פְּנֻלָם הוּא יְדוּעַ כִּי מֵהַ שְׁנִשְׂאָר שֵׁם הוּא מִמְּעוֹת הָעֶסְקָא וְאִין לְאִשָּׁה לְכַתְּוִבָתָה שׁוּם זְכוּת בָּהֶם וְעוֹד פִּינֵן שְׁזֵאת הָאִשָּׁה נִשְׂאָת שְׂמָה לְנָה הָאֵח' אַחַר שְׁקַבֵּל הָעֶסְקָא א"כ אִפִּילוּ הִיָּה ש"ח וְלֹא עֶסְקָא הוּא קוּדָם לְגַבּוֹת כִּי זְמַנּוֹ קוּדָם לְזְמַן הַכְּתוּבָה וְא"כ אִפִּילוּ לֹא הִיָּה יְדוּעַ כִּי מְעוֹת אֵלּוֹ שֶׁהִנִּיחַ בַּעַלָּה בְּיַד שְׂמֵעוֹן הָיוּ שֵׁל מְעוֹת עֶסְקָא כִּי אִם מִנְּכָסָיו עַכ"ז הוּא קוּדָם לְגַבּוֹת פִּינֵן שְׁשִׁטְרוּ קוּדָם לְשִׁטְר כְּתוּבָתָה וְעוֹד אִפִּילוּ הִיָּתָה נִשְׂא' קוּדָם הַחֹב הַרְשָׁב"א ו"ל בְּתִשְׁוִבָה שְׁיָכוֹל אָדָם לְפָרֵן חוּבוֹתָיו מִמְּעוֹת שְׁקַבֵּל מִנְּדוּנָתָא אִשְׁתּוּ וְאִינָה יְכוּלָה לְעַכֵּב עָלָיו בְּחִיָּיו אִפִּילוּ הִיָּה יְדוּעַ שֶׁהָיוּ מְעוֹת אֵלּוֹ מִמְּעוֹת שְׁהַכְּנִיסָה בְּנִדּוּנָא עִמּוֹ וּבְנִדּוֹן דִּידֵן הוּא בְּרוּר שֶׁהֵם מִמְּעוֹת הָעֶסְקָא וְאִפִּילוּ הָיוּ שְׁלוֹ הוּא קוּדָם כְּמוֹ שְׁכַתְּבָתִי גְּאָם הַמְּבִי"ט: שְׁאֵלָה עַז כְּפָאָח לִי הַחֲכָם ה"ר יִצְחָק יצ"ו רְאִיתִי שְׁאֵלְתָּה עַל אִשָּׁה שֶׁהִיָּת' מִפְּסָד' מִלְּבוּשִׁי וְתִכְשִׁיטִי וּמֵאֲבָד' אוֹת' וּבַעַלָּה הִיָּה מוֹנֵעַ מִמְּנָה שְׁלֹא יִהְיֶה תַחַת רְשׁוּת' וְאִם"כ נִתְּפָשְׁרוּ הָאִישׁ וְאִשְׁתּוּ שֶׁיְהִי תַחַת יְדָה לְאַחֲרִיּוֹת' וְשָׂמוּ אוֹת' כְּפִי הַשּׁוּמַת שְׁנִשְׂוֹמוּ בְּזְמַן הַנִּשְׂוֹאִין וְכָתְבוּ שְׁטֵר בְּפָנֵי ב"ד כִּי מֵהַיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה

אות' התפצצים בְּרִשׁוּתָהּ וּבְאַחֲרֵי־וֹת' אִם יֵאָבְדוּ עַל הַשׁוּמָא הֶרְאִשׁוּנָה וְאָבְדוּ קִצְתָם וְאִח"כ
בָּאוּ לִידֵי גִירוּשִׁין וּפְרַע לָהּ שְׁאָר פְּתוּב' וְכָל הַתְּפִצִי' שְׁהִיוּ פְתוּבִים בְּאַחֲרֵי־וֹתָהּ חֲסָרוּ אוֹת'
מִסֹּף הַפְּתוּב' בְּשׁוּמָא הֶרְאִשׁוּנָה כְּמוֹ שֶׁהִי פְתוּב בִּינֵיהֶם בְּפָנֵי ב"ד וְגַם הַתְּפִצִים שֶׁנִּתְּנוּ לָהּ
עֵתָה לְתִשְׁלוּם פְּתוּבָתָהּ אוֹתָם שְׁהִיוּ מְחַפְצִי' שֶׁהִבִּיא בְּנִדּוּנָהּ שְׁמוֹ אוֹתָם לָהּ כְּפִי הַשׁוּמָ'
הֶרְאִשׁוּנָה וְאַחַר שֶׁגִּרְשָׁה כְּמָה יָמִים חֲזָרָה לְעֶרְעֵר עַל גְּבִינ' פְּתוּבָתָהּ וְאָמְרָה פִּי שְׁמוֹ
הַתְּפִצִי' שֶׁנִּמְצְאוּ בְּעֵין בְּשׁוּמָא הֶרְאִשׁוּנָה בֵּין מְאוֹת' שְׁהִיוּ לְאַחֲרֵי־וֹת' בֵּין הָאַחֲרִים שְׁהִיוּ
לְאַחֲרֵי־וֹת בְּעֵלָה וְאִינָה רוּצָה לְקַבֵּלָם כִּי אִם בְּשׁוּנוּיָהּ בְּשַׁעַת הַגְּבִינ' כִּי אוֹת' שֶׁנִּאָבְדוּ כְּבָר
קִבְּלָת' בְּשׁוּמָא הֶרְאִשׁוּנָה אֲבָל אֱלוֹ שְׁגוּבָה עֵתָה לֹא יִשׁוּמוּ אוֹתָם אֲלֵא כְּפִי מַה שֶׁשׁוּנִי':
וְאִנִּי מְשִׁיב פְּהֶלְכָה כִּי כְּבָר רָאִיתָ בְּהֶרְמַב"ם ו'ל פכ"ב מֵהַלְכוֹת אִישׁוֹת שֶׁכָּתוּב עַל עֲנָן
זֶה הוֹרוּ הַגְּאוּנִים כּו' שְׁאֵם הָיוּ עוֹשִׂים מֵעֵין מְלֹאכֶת' נוֹטְלָת פְּלִיָּה כְּמוֹ שֶׁהֵן וְכו' וְהָרִי"ף
ו'ל חֶלֶק עַל זֶה וְכַת' שֶׁהוּ' חֲזִיב לְפָרוֹעַ בְּשׁוּמָא הֶרְאִשׁוּנָה וְלֹא יִשׁוּמוּ פְלִים אֱלוֹ אִפִּי
עוֹשִׂים מֵעֵין מְלֹאכֶתָם כִּי אִם כְּפִי מַה שֶׁהֵם שְׁוִים עֵתָה וַיִּשְׁלִי' לָהּ כָּל מַה שְׁהִיוּ נִישׁוּמִי'
קוּד' אֲלֵא שֶׁכָּתוּב דֵּאֵ"ג דְּדִינָא דְגַמְר' הִכִּי לֹא מְחַיִּיב' לְבַע' הַשְׁתָּא בְּכַחֲשִׁי' וּבְכַחֲשִׁית' דְּמִים
דְּכִינּוּן דְּלֵא נְהִיגִי עֲלֵמָא הִכִּי כָּל מֵאן דְּמִקְבֵּל וְכו' אֲדַעְתָּא דְּמִנְהֶגָא מְקַבֵּל הַלְפָּה לֹא מִיְחַיִּיב
אֲלֵא לְפּוּם מְנַהֵגָא וְכְמוֹ שֶׁהִבִּי' בְּעַל מ"מ שָׁם: וּבְאֱלוֹ הָאֲרִצוּ' נוֹהֲגוּ' כְּהֶרְמַב"ם ו'ל שֶׁהוּא
מֵאֲרִי' דְּאַתְר' וְכֵן נְהִיגְתִּי אֲנִי פֶּה צֶפֶת בְּפָרְעוֹן כָּל פְּתוּבוֹ' אִשָּׁה שֶׁקִּצְתָּ מְחַבְרִי הָיוּ חֲלוּקִי'
עָלֵי לוּמ' כִּי זֶה הַמְּנַהֵג הוּא לְמוֹסְתְּעֵרְבִי' שֶׁהֵם כּוֹתְבִים כֵּן לֹא וְאִנִּי כְּתַבְתִּי זֶה כְּמָה שְׁנִי הֶכְרַח כִּי גַם
שֶׁשְׁמוֹ אוֹתוֹ אֲבָל הַסְּפָרְדִי' שְׁאִינָם כּוֹתְבִים כֵּן לֹא וְאִנִּי כְּתַבְתִּי זֶה כְּמָה שְׁנִי הֶכְרַח כִּי גַם
לְנוּ שֶׁאֲנוּ נִמְשָׁכִי' בְּתַנְאֵי הַפְּתוּבָה שֶׁלְנוּ הַנְּהוּגִים בֵּין הַמוֹסְתְּעֵרְבִים גַּם בְּזֶה אֲנוּ נִמְשָׁכִי'
אַחֲרֵיהֶם וְגַם אֲנַחְנוּ כּוֹתְבִי' בְּפִנְקֶס שׁוֹמֵת כָּל חֲפֶץ וְחֲפֶץ וּמוֹצִיאִי' אוֹתוֹ לְעַת גִּיבּוּי הַפְּתוּבָה
וְאֲפִילוּ לְדַעַת הָרִי"ף ו'ל כְּתַבְתִּי אֲזַי כִּי אַעֲפִי' שְׁיִתְחַיִּיב לְשֵׁלֶם פְּחִיתַת הַחֲפֶץ אִפִּי' שֶׁהוּא
עוֹשֶׂה מֵעֵין מְלֹאכֶתוֹ דְּוָקָא מַה שֶׁפִּיח' אֲבָל מַה שֶׁעָלוּ בְּשׁוּמָא בְּשַׁעַת הַנִּישׁוּאִין יוֹתֵר מִכְּדִי
שְׁוִוִינן אִינּוּ חֲזִיב לְשֵׁלֶם ד"מ שְׁמוֹ חֲפֶץ א' בְּעֶשְׂרָה פְּרָחִים וְלֹא הָיָה שָׁנָה כִּי אִם ח' אֲלֵא
שֶׁהָעֵלוּ אוֹתוֹ כְּפִי הַמְּנַהֵג וְעֵתָה בְּשַׁע' גִּבּוּי הַפְּתוּבָה אִינְנוּ שָׁנָה אֲלֵא ה' יִפְרַע ג' שֶׁהוּא
פְּחִיתַת הַחֲפֶץ מִמָּה שֶׁהָיָה שָׁנָה לֹא מִמָּה שֶׁשְׁמוֹ אוֹתוֹ בְּשַׁעַת הַנִּישׁוּאִין וְאִינּוּ מוֹעִיל הַשׁוּמָא
שֶׁל נִישׁוּאִין אֲלֵא כְּשֶׁפְּלָה מִכָּל וְכָל וְאִינּוּ רְאוּי לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ מֵעֵין מְלֹאכֶתוֹ כָּלֵל אֲזַי יִפְרַע
כָּל מַה שֶׁהָעֵלוּ אוֹתוֹ בְּשַׁעַת נִישׁוּאִין וְעֵתָה בְּנִדּוּן זֶה שֶׁשְׁאֲלָתָּ לְפִי מַה שֶׁאֲנִי דְּנָתִי בְּכָל
הַשָּׁנִים יָפֶה דְּנוּ לְהַחֲזִיר לָהּ פְּלִיָּה בְּשׁוּמָא הֶרְאִשׁוּנָה וּלְפִי מַה שֶׁדְּנִים פֶּה אַחֲרִים לְפַעְמִים
כְּמוֹ שֶׁהוּא הַדִּין לְהָרִי"ף לְפִי הַמְּנַהֵג הִינְנוּ שֶׁיִּשׁוּמוּ כָּל חֲפֶץ כְּמוֹ שֶׁהָיָה שָׁנָה וְיִפְרַע הַפְּחִת
שֶׁנִּפְחַת כִּינּוּן שֶׁעוֹשֶׂה עַד יֵין מֵעֵין מְלֹאכֶתוֹ וְאִינּוּ חֲזִיב לְפָרוֹעַ מַה שֶׁהָעֵלוּ עַל שְׁוִוִינּוּ אֲלֵא
א"כ כָּלָה מִכָּל וְכָל זֶהוּ מַה שֶׁיֵּשׁ שִׁנּוּי בֵּין מַה שֶׁאֲנִי דָן וּבֵין מַה שֶׁדְּנִים אַחֲרֵי' לְפַעְמִים
וְאַחַר שֶׁדְּנוּ הַב"ד שָׁם שֶׁתִּקַּח הָאִשָּׁה הַתְּפִצִי' כְּפִי הַשׁוּמָא הֶרְאִשׁוּנָה אִין מְחַזִּירִין אוֹתוֹ
וּלְפִי מַה שֶׁאֲנִי דָן לְכַתְחֻלָּה הָיוּ יְכוּלִים לְדוֹן כְּפֶה הַנָּה כְּתַבְתִּי לַכ"ת תְּנוּכָן הָעֲנָן וּמַה שֶׁנַּעֲשֶׂה
עֲשׂוּי נְאֻם הַמְּבִי"ט: שְׁאֵלָה עַח בְּפָנֵינוּ ב"ד חוֹתְמֵי מִטָּה הַעֵיד הַיִּשִׁישׁ כ"ר אֲלֵיָה ב"ר
נְחֻמָּיָה נ"ע בְּתוֹרַת עֲדוֹת עַל נִפְשׁוֹ וְעַל יְהוּדוּתוֹ אִיךָ בְּעֶנְמָדוֹ בְּגוֹאֵה רָאָה יְהוּדִי שָׁבָא שָׁם
וְהִבִּיא שְׁבוּיִים עֲרָלִים מִמְצָרִים שְׁמוֹ מְאִיר אֲשַׁכְּנִי וְסָפֵר לִי שֶׁהָיָה הוּא מִתּוֹשְׁבֵי קַאֲפָה
וְשֶׁהָיָה לוֹ שָׁם אָב וְאִם וְשֶׁהָיָה לוֹ אִחַ תְּלָמִיד שֶׁהָיָה לוֹמֵד בִּישִׁיבָה שֶׁל בְּרִיסקָ דִּילִיטָה
בְּאַרְץ רוֹסִיאָה וְשֶׁהָיָה לוֹ ג"כ אַחַר וְנִהְרַג וְסָפֵר שֶׁסָפֵר לוֹ עוֹד מְאִיר הַנְּזָכֵר שֶׁהוּא נַעֲשֶׂה

שליח ממלכה טאטאר למלך קראקו והעיד כ"ר אליה הנזכר שכ"ר מאי הנזכר הלך מגונא לזאכוי דרף ים הוא לבדו עם ערלים לעשות סחורה ושמע שם מהיהודים שנהרג מאיר הנזכר עם כל אנשי הספינה ושמע ג"כ מהגוים שהיו בגונא שאותה ספינה שהלך בה היהודי שאלו אותה לסטים והרגו לכל אנשי הספינה ואיך אח"כ שופטי גונא לקחו כל המטלטלים וכל הנכסים שנשארו לכ"ר מאיר הנז' בגונא ומכרו הפל הוא מןפקד אצלם עד שיבואו יורשי הנזכר וחקרנו ושאלנו אם היהודי והערלים ששמע מהם ידעו הדבר ע"פ השמועה או אם נתברר להם ע"פ רואים ואחר שלא ידע ולהיות לראיה שפך היעד בפנינו ביום ראשון ט"ו יום לחדש תמוז שנת השכ"ז ליצירה פה צפת תוב"ב חתמנו שמותינו פה והפל קים.

תשובה גם כי השמועה תהיה עדות שלם וראוי לסמוך עליו יש עדיין לדקדק כי לא נשמע בכ"ר שנהרג מאיר אלא שנהרג עם כל אנשי הספינה ואיכא למימר דאמרי בדדמי שפיון שנשמע שנהרגו כל אנשי הספינה אומר כי גם היהודי שהיה ביניהם נהרג דומיא דמת במלחמה דאמרי בדדמי דסלקא דעתיה כל הני איקטול והוא פליט אלא דאיכא למימר דלא דמי דהתם לא נהרגו כל אנשי המלחמה ואיפשר דפליט ליה עם שאר הפלטים אבל הכא ששמע שכל אנשי הספינה נהרגו אמרי בתמיהא כל הני אקטול והוא פליט לא אלא פולהו איקטילו ויש סמך וסימן לדבר מדכתוב ובאלה לא היה איש מפקודי משה ואהרן וכו' כי אמר ה' להם מות ימותו במדב' ולא נותר מהם איש כי אם פלב בן יפונה ויהושע בן נון ואע"ג דכתיב כי אמר ה' להם מות ימותו במדב' דהנה משמע כולהו איצטריף למכתב ולא נותר מהם איש פיון דלא כתיב פלם בפירוש דהנה אמינא כמו שנותרו פלב ויהושע נותרו אחרים והיינו משום דלא כתיב כי אמר יי' מות ימותו פולם דאי הנה כתיב פולם לא הנה צריף למכתב ולא נותר מהם איש כו' ואי משום פלב ויהושע לא הנה צריף דהא כתיב בפר' שלח אם אתם תבואו אל הארץ וכו' כי אם פלב בן יפונה ויהושע בן נון ואע"ג דהתם נמי כתי' במדב' הנה יפלו פגריכם וכל פקודיכם לכל מספרכם וכו' והנה ליה פמאן דכתיב גבי קרא דכי אמר ה' להם מות ימותו במדב' וכו' וכאלו כתיב הכא נמי ימותו פולם פיון דכתיב לעיל לכל פקודיכם וכו' אפ"ה הוא אמינא דכיון דכתיב בסיפיה דהאי קרא לכל מספרכם מבין עשרים שנה ומעלה אשר הלינום עלי לא קאי לכל אלא אהני דהלינו ויפלו פולם אבל אי אשתארו מנהון דלא הלינו לא הנה בכלל הגזרה וא"כ הנה ליה כמא' דלא כתיב כל ולזה אצטריף למכתב ולא נותר מהם איש דכולהו דהו בכלל פקודי ישראל מבין עשרים שנה ומעלה ימותו אע"ג דלא הלינו פלם אלא רובם משמע מיהא דהיכא דכתיב כל ליכא שיור והכא נמי אמרו כל אנשי הספינה והא דכתיב גבי אהוד כל שמן וכל איש חיל ולא נמלט איש לא איצטריף ולא נמלט איש אלא אמאי דכתיב העשרה אלפים איש כל שמן וכו' לא נמלט איש מאותם שהיו בעשרה אלפים איש ומפללם היו כל שמן וכל איש חיל דכלם הוו פדכתיב כל וכל ולא נמלט איש מאותם שהיו בי' אלפי' וכן גבי דוד ויפם מהנשף ועד הערב למחרתם ולא נמלט מהם איש כי אם ד' מאות כו' דהוצרך לכתוב ולא נמלט מהם איש משום דכתיב ויפם ולא כתיב ויפם ויפם את פולם ואי משום דכתיב כי אם ד' מאות איש נער אשר רכבו על הגמלים וכו' אותם דנסו לא הוו בכלל ויפם דוד מהנשף וכו' דלא קאי ויפם אלא אאותם שנותרו שם ומשום דלא כתי' פלם הוצרך לכתוב ולא נמלט דהא דקצת

מאותם שלא נסו נמי נמלטו הא קמן דהיכא דליכא פל אינפאר דלא הוו פלם ואצטרף לפרש ולמכתב דליכא שיוור דכלם הוו אע"ג דלא פתיב בהדי אכל היכא דכתי' פל לא בעי קרא למכת' דהוו פולם והא דאמרינו בעלמא דגוי פולו רובו פכולו היינו לענון חשיבות דרוב חשיב בכל דאזלי בתר רנפא מדאורייתא פדכתיב אחר רבים להטות ולענון שמיעה שמת פבר פתב הרמב"ם ז"ל והפוסקים ז"ל שמשאיין ע"פ השמיעה אפי' מעבד ונראה לי דשמיעה זו שמשאיין עליה את האשה היא שמיעה עומדת ואינה פוסקת יותר מקלא דלא פסיק דקלא דלא פסיק הניא קול בעלמ' דלא ידעי ממי יצא אכל שמיעה היא ששמע מפלו' הראשון שאותו פלוני הראשון אמר שזה פלו' דמסתמא ידע בנדאי שמת וזה שהעי' שמע ממנו שמת ונשארה אותה השמיעה בחזקתה ולא פסקה שלא הנה שום אדם שפחש באותה השמיעה אכל שמיעה אחרת ששומעים לפעמים שמת פלו' הנה קרוב למות ולא מת אעפ"י ששמעו קודם שמת פינן שאח"כ נתנו אי זו אמתלא לשמיעה אעפ"י שגם לא נתבררה לא סמכי' אשמיעה ראשונ' אכל כשלא נפסקה פלל השמועה הראשונה שהעידו ששמע מפלו' שמת, פלו' זה הראשונה שאמר שמת אם לא ידע בנדאי שמת לא הנה אומרו ולהכי השומע ממנו ומעיד ששמע שמת פלו' הניא שמיעה ומשיאין על פיו פנדאמרן והינו דאמרינו בעלמא מית חברה אישר ומי ששמע מא' דמית פלו' והעיד בב"ד ששמע מפלו' שמת פלו' פינן דאמר דמית חברה איש' מי ששמע ממנו נמי אישר ובמתני' פר' האשה בתרא נמי תנו אפי' שמע מן הנשים או' מת איש פלו' והרמב"ם ז"ל פתב פבר הודענו שהעד שאמר שמעתי שמת פלו' אפי' שמע מהאשה ששמעה מעבד וכו' דמשמע שהעד שאמר שמעתי הוא שאמר ששמע מפי פלו' שאמר שמת אכל שמיעה בעלמא שאמ' א' שמעתי שמת פלו' ואינו יודע ממי ששמע אלא פה קול בעלמא לא סמכי' עלה ושריא אתתא דא לאינסובי לגבר אם יתברר שהיו בו פל הסימנים הנז' בפאלה נאם המבי"ט: שאלה עט ראובן יחיד מיחידי קהלה אחת שהנה פורע פאחד מיחידי הקהל בעולי המלכו' פגון פרחי' ושוולטנין ואזפ' וקורקצי ופקשימיט שהם עולי המלך הנשלקי' על הקהל דרה פלל לבלתי השגיחם על הפרטים ואחר זמן מת ראובן הנז' וחי' למר ולכל ישראל שבק ושבק יתומי' אחריו מהם גדולים מהם קטנים והיו פורעים היתומים הנז' די שנה בשנה פל שנוגע לחלקם עד שמאסו לשאת העול הנז' ונתפשו עם טובי הקהל ומנהיגיהם בסוף ד' אלפים לבנים העוברים בתוגרמה וקבלו הקהל מהאחים הנז' ופטרום מפל עולי המלכות הנזכרים וכתבו וחתמו להם שם שטר על ההודאה ומסרו בידם להיות לראייה ולזכות בידם ונה לשונו בחמישי בשפת שמנה ימים לחדש שבט שנת השי"א לבריאת עולם נתפשו הקהל הקדוש קהל פלו' עם הבחור יצ"ו בכ"ר פלו' נ"ע ונתפייסו ברצון נפשם ובנפש חפצה בלי שום אונס פלל וקבלו ממנו ארבעה אלפים לבנים ועל די זה פטרו אותו ואת פל אחיו מפל עולי המלכות ר"ל מפרחי' ושולגין ואופיריש וקרקיצים ופקשימיט וכל עולי המלכות הנשלקי' על ערה הפרחי' בכלל באופן שלא יקחו משום אחד מהם ר"ל מפל יתומים כ"ר פלו' אפי' פרוטה ולקיום פל הכתוב לעיל קימו וקבלו עליהם ועל זרעם פל הקהל יצ"ו בקנס נח"ש שלא יורשה שום א' מהם לערער על הדבר פל ימי עולם ושא לא יבקשו פלום לא מהיתומים ולא מר' פלוני יצ"ו שהנה פורע בעדה פל השלכותיהם עד היום הנה וכדי להיות לראי' ולזכות ליתומים הנז' ולר' פלו' הנזכר פתבנו זה אנחנו חותמי מטה ברשות פל הקהל יצ"ו ובהסכמתם

ובשליחותם ועל ידי חתימתנו זאת הרי הוא כאלו חתמו כל הקהל יצ"ו והפל שריר
ובריר וקים עד כאן לשון השטר ועתה בניהם אשר קמו אחריהם וקצת מהחתימים
מערערים על השטר הנז' באומרם שלא נזכר בו קנן ורוצים לכוף האחים הנז' לפרוע
כפיצא בהם יורנו המורה צדק היש ממש בטענתם או אי זה צד הסותר הפיוס הנז' כי
מאזנ' משפט בידו לסקל נתיבה מעונותה ולהסיר מכשול מביניהם לבלתי יכשלו כי אתה
לין משפט ואשר תברך מברך ושכרו כפולה ומכופלת מן השמים: תשובה הרא"ש ז"ל
כתב בתשובה כלל ו' שבכל דבר שהקהל או טובי העיר נתנו מדעת הקהל ומספיקים בו
אין צריך קנן ולא שטר אלא דבריהם ככתובים וכמסורים דמו ע"כ: והרי כתוב כאן
קיימו וקבלו עליהם כו' כל הקהל יצ"ו בקנס נח"ש ונחתמו ברשות כל הקהל והסכמת
ובשליחותם וכו' וא"כ אין שום עיקר בטענה הטוענים שלא היה כתוב קנן בשטר זה
כי אפי' בלא פתיבה ג"כ היו קיימי דברי הסכמת המספיקי ברצון ורשות כל הקהל כמו
שכתוב בתשובה כי אין צריך לא קנן ולא שטר אלא דבריהם ככתובים וכמסורים דמו
וכ"ש שכתבו שטר על הסכמת' כי בכתובת שטר באי זה חוב שיהיה משעבד את
הקרעות בלא קנן משו' דקלא אית ליה ואינו כמלנה על פה והכא נמי כיון שכתבו
שטר על זה נשתעבדו כל הקהל כל מה שכתוב בו ובתשובת הרא"ש ז"ל לא היה בו
קנן ולא שטר ואפי' הכי כתב שדבריה' קיימי: עוד אנ' אומר כי נראה מתוכן השאלה
כי אלו הקמי לערער על היתומים טענתם היא כי אחר ט"ו שנה כבר פלו הד' אלפי
לבנים אשר נתנו היתומים לקהל יצ"ו על כל מיני מסים הכתובים למעלה ושהם חייבי
ענה לפרוע עמהם כי אינם מרוצים במחילתם שמחלו להם על אותם הד' אלפי כל מה
שיעלה להם מכל מיני מסים כל ימי עולם כל ימי חיי היתומים וזו אינה טענה שאם היה
עולה ליתומי' בכל ימי חיהם יותר מאלו הד' אלפים לבנים נתפשו' ונתפייסו כל הקהל
אז על הסף הנז' מפני שהיו אז צריכים למעות ואולי כי נהנו אז לפי צרכם באותם המעות
כאלו סיו ח' אלפים כי היו צריכים אולי לקחתם ברבי' או באופן אחר ונר' להם שהיה
תועלת לקהל בכדי מה שיעלה לאלו היתומי' בכפלים מאלו השנים שעברו ואפי' לא היה
להם תועלת באלו הד' אלפים כי אם בהם בעצמם והיו יודעים שאם לא יקחום מגיע להם
יותר ויותר בכל השנים עכ"ז נתפייסו לקחתם לפי צרכם והוי כמי שמוכר חפציו או
ביתו בחצי מה ששנה כדי למלאת חסרונו לעת צרכו שהמכר קיי' כי אולי היה צורך
הקהל אז רב ועם זה גדרו פרצה הקהל או מה שהיו צריכים אז ועסקיהם ופשרתם קיימת
כי אפשו' היה ג"כ כי ח"ו יעדרו היתומים קודם זה הזמן או היו הולכים להם מן העיר
קודם הזמן ולא היו חייבים לפרוע שום דבר והיו הד' אלפים שנתנו יותר ויותר מכדי
מה שהיה מגיע להם באופן שפל כף היו יכולים להרויח הקהל באלו הד' אלפים אם היו
הולכים להם היתומים מן העיר כמו שפרויחי' היתומי' בזמקיומם ועמדם בעיר והוי
ככל מקום שנותנים זה כנגד זה וזה בזה כמשחק בקוביא ונדמי ליה דכתב ר"ת דלא הוי
גנוזא וקני ועוד דמה שהיו חייבים היתומים לפרוע יותר מן הד' אלפים באלו השנים
שעברו ובעתידים ידעו ממנוי הקהל שהיה מגיע להם יותר בכדי אלו השנים ובשנים
העתידים ימחלו להם ומחילה אינה צריכה קנן אפילו ליחיד בשל רבים עוד נר' שנקלל
בטענת קצת אלו הטועני' שהם בני קצת מאותם שהיו חתומי' בפשו' ההיא שלא נתפשו'
אביהם אלא עליהם ולא היה להם פח לשעבד את הבאים אחריהם וגם זו אינה טענה

שְׁהָרִי פֶתַח הַרְשָׁבָ"א ז"ל בְּתַשׁוּב' שְׁאֵלָה שֶׁהֵבִיאָהּ בְּאֵדָם וְחִוָּה נְתִיב י"ד שְׂרַשְׁאִין בְּגִי הָעִיר בְּהַסְכָּמָה לְגִזּוּר גְּזֵרוֹת וְכו' וְהַעֹבֵר עַל גְּזֵרָתָם וְעַל חֻרְמָם הָרִי הוּא מְוַחָרֵם וְאִם שָׁמוּ בְּתַקְנָתָם עֲוֹנָשׁ מְמוֹן נִתְחַיֵּיב' בְּשִׁנְיָהֶם בְּחָרֵם וּבְמִמּוֹן וְאִם הָרֹב הַסְפִּימוּ הַמִּיעוּט נִגְרְרִי אַחֲרֵיהֶם בֵּין שְׂלָא הָיָו שָׁם בֵּין שְׁהִיָּה שֶׁם אֶפְיָלוּ שְׁמִיחוּ וְכו' עָלֵינוּ וְעַל זְרַעֵינוּ וְעַל כָּל הַנְּלוּיִם אֵלֵינוּ וְכו' גְּדוּלָּה מְזֵוּ שֶׁהַחֲרָם חָל עַל הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם פְּעֻנָּן פְּלִגְשׁ בַּגְּבָעָה בְּחַר' שֶׁהַדּוֹר הַבָּא הַנּוֹצֵרֵנוּ לְמִצּוֹא הַיִּתֵּר וְלְדַרְוֵשׁ אֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ וְכו' וְא"כ הַסְכָּמָה זֹו קִיָּיִמָת ג"כ לְבָאִים אַחֲרֵיהֶ' שְׁהָרִי פֶתוּב בְּשֵׁטֶר שְׁקִימוּ וְקִבְלוּ עָלֶיהָ' וְעַל זְרַעֵם כָּל הַקְּהָל יצ"ו בְּקִנְס נח"ש שְׂלָא יוֹרְשָׁה שׁוּם א' מֵהֶם לְעַרְעֵר עַל הַדְּבָר כָּל יְמֵי עוֹלָם וְשְׂלָא יִבְקָשׁוּ מִן הַיִּתּוּמִים כו' וְא"כ הַחֲרָם חָל ג"כ עַל הַבָּאִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּתַשׁוּבָה הַנּוּ' וְאֶפְיָלוּ בְּדְבָר שְׁבִמְמוֹן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב ג"כ עֲוֹנָשׁ מְמוֹן וְאִם עַל עֲוֹנָשׁ מְמוֹן שְׂלָא הָיָו חֲזִיבְיָנוּ בּוּ מִצַּד הַמְּמוֹן כִּי אִם מִצַּד הָעֲוֹנָשׁ הֵם חֲזִיבִי' כ"ש בְּמִמּוֹן שְׂאִינוּ ע"צ הָעֲוֹנָשׁ שֶׁהַסְפִּימוּ בְּקִנְס נח"ש שְׂלָא יִקְחוּ מִן הַיִּתּוּמִים שׁוּם מְמוֹן עַל עֲנָן מִיָּנִי מִסִּים הַמְּלָךְ יר"ה שְׂאֵם יִקְחוּ אוֹתוֹ עוֹבְרִים עַל הַחֲרָם שְׂאֵם לְהוֹצִיא מְמוֹן דְּרָף קִנְס רִשְׁאִים כ"ש לְהַפְקִיעַ מֵהֶם מְמוֹן שְׁחוֹשְׁבִים הֵם שְׁזוֹכִים בּוּ שְׁיָהִיו עוֹבְרִי' עַל הַחֲרָם אִם יִקְחוּ מֵהֶם וְאֶצ"ל אוֹתָם הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם שֶׁהֵם בְּגִי אֲנָשִׁי הַקְּהָל שֶׁנִּתְחַיֵּיבוּ וִירְשׁוּ מֵאַבְיָהֶם מְמוֹן שְׂאִינָם רִשְׁאִים לִיקָח מֵהֶם כִּי אֲבוֹתָם מְחַלוּ לָהֶם מְמוֹנָם מַה שְׁהִיָּה נוֹגַע לָהֶם אֲלָא אֶפְיָלוּ אוֹתָם שְׂלָא הַנִּיחוּ לָהֶם אֲבִיָּהֶם שׁוּם יְרֻשָׁה אוֹ אוֹתָם שְׂבָאוּ מִחוּץ אֵינָם רִשְׁאִים לִיקָח מֵהֶם וְלוֹמֵר אֲנַחְנוּ לֹא הִגִּיעַ לָנוּ תוֹעֵלַת מִן הַד' אֲלָפִים וְלָמָּה נִגִּיחַ זְכוּתֵינוּ עִתָּה בְּמַה שְׁיִגִיעַ לָהֶם כִּי גַם עַל זֹו חָל הַחֲרָם שְׂלָא יִתְבַּעֲוּ מֵהֶם כָּלוּם הִגַּע עֲצָמָה שְׁהִיָּה לְקַהֵל נַחֲלָה א' שְׁהִיָּה מְרוּיָחִים בָּהּ כָּל שָׁנָה ק' פְּרָחִים לְתוֹעֵלַת הַקְּהָל וְאַחַר כָּף כְּמָה שְׁנִים בְּנִיָּה' שְׂלָא יִרְשׁוּ כָּלֵל מֵאַבְיָהֶם אוֹ אוֹתָם שְׂבָאוּ מִחוּץ וְלֹא נִתְנוּ כָּלֵל מֵאוֹתָם הַמַּעוֹת שֶׁלְקָחוּ מִמֶּכָּר אוֹתוֹ הַנַּחֲלָה הַיּוֹכְלוּ לומר אִם לֹא הָיָו מוֹכְרִים אוֹתוֹ הָיָינוּ נִגְהִיִּים עִתָּה מִמֶּנָּה כֵּן בְּפִשְׁרָה זֹו אֵינָם יְכוֹלִים לומר אִם לֹא הִיָּית' לֹוֹקְחֵי הַד' אֲלָפִים הָיָינוּ לֹוֹקְחִים עִתָּה מִסִּ מֵהֶם כִּי אַז לֹא הָיָה שָׁם זְכוּת לֹא בְּמַה שְׁלְקָחוּ וְלֹא בְּמַה שְׁמַחֲלוּ: עוֹד הוֹסִיפוּ בְּשְׂאֵלָה כִּי רְאוּבֵן זֶה אָבִי הַיִּתּוּמִים הָיָה מַעֲתִיק דִּירְתוֹ מֵאוֹתוֹ הָעִיר וְלֹא הָיָו מִיָּיָחִים אוֹתוֹ בְּגִי הַקְּהָל עַד שֶׁהֲעֵמִיד אִישׁ תַּחֲתָיו לְהִיּוֹת פּוֹרַע כָּל הַדְּבָרִים הַנּוּ' בְּמִקּוּמוֹ וּבְזֶה נִעְתַּק רְאוּבֵן אֶל עִיר אַחֲרָת וְאַחַר זְמַן מֵת וְהָיָו פּוֹרְעִים הַיִּתּוּמִים מְדֵי שָׁנָה בְּשָׁנָה כָּל מַה שְׁהִיָּה מִגִּיעַ לָהֶם ע"י הָעָרֵב עַד שֶׁקָּצוּ לְסַבּוֹל הָעוֹל וְעָמַד א' מִן הַיִּתּוּמִים וְהִלָּךְ שָׁם וְנִתְפָּשֶׁר עִם טוֹבֵי הָעִיר בְּסוֹף ה' אֲלָפִים לְבָנִים וְכָתְבוּ לוֹ טוֹפָס הַשֵּׁטֶר הַנּוּ' לְמַעַלָּה וְאַחַר זְמַן קָמוּ בִּינֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם וְקִצְצָת מִן הַחֲתוּמִים בְּשֵׁטֶר וּמַעֲרָעֲרִי' עַל הַיִּתּוּמִים וְרוֹצִים לִפְרַע מֵהֶם כְּבְרָאשׁוֹנָה וּבְזֶה יֵשׁ יוֹתֵר תִּימָא עַל הַמַּעֲרָעֲרִי' כִּי אַחַר צִאתוֹ מִן הָעִיר לֹא הָיָה חֲזִיב כָּלֵל לְפָרוֹעַ עִמָּה' וְכ"ש אַחַר שְׁמַת כִּי הַיִּתּוּמִי' לֹא הִי' בְּדִין לְפָרוֹעַ וְאֶפִי' הָיָו בְּעִיר וְכו"ש שְׂלָא הָיָו בְּעִיר אֲלָא שְׂאִיפְשֶׁר לומר בְּזֶה כִּי הָיָה בִּינֵיהֶם אִי זֶה תְּנָאִי שְׂלָא יוֹכֵל שׁוּם א' מֵהֶם לְהַעֲתִיק דִּירְתוֹ מִשָּׁם אֲלָא שְׂפִרַע עִמָּהֶם וְגַם עַל הַיִּתּוּמִים גִּרְאָה שְׁנוֹהֲגִים שָׁם שְׂגַם הַיִּתּוּמִים פּוֹרְעִים מִסִּ עַל מַה שְׁיֵשׁ לָהֶם בְּפָרֵט אִם יֵשׁ לָהֶם שׁוּם אֲפוּטְרוֹפוּס אוֹ מַתְעַסֵּק בְּנְכָסִים מַה שְׂאִין מְנַהֲגִינוּ בְּכ' אֵלוּ הַמְּקוּמוֹת שְׂפִרַעוּ הַיִּתּוּמִים מִסִּ עַד שְׂיִגְדְּלוּ אֲלָא שְׂעֻנָּן הַמְּסִי' רֹבֵם הוֹלְכִים עַל פִּי הַמְּנַהֵג כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים וְנִרְאָה כִּי מְנַהֲגֵם הוּא שְׂפִרַעוּ הַיִּתּוּמִים אֲבָל לְפִי סֵדֵר שְׂאֵלָה זֹו יֵשׁ יוֹתֵר פִּיטוֹר לַיִּתּוּמִים מִן הַמַּעֲרָעֲרִים כִּי עִם הַיּוֹתֵם חוּץ מֵעִירָם הָיָו פּוֹרְעִים וְכְשֶׁלָּא יְכָלוּ לְסַבּוֹל שְׁלַחוּ א' מֵהֶם

ונתפשי' עם ראשי הקהל כמו שפיתוב בפטר שפיניהם ואיך יקומו בניהם אחריהם וקצת מהתחומים איך עולה על לבם לערער על מה שקיימו וקבלו עליהם פי כבר פתבתי שבלא קנין קנימת הפשרה ההיא וגם על בניהם מצד החר' וגם על מה שפיתוב למעלה אין להם שום דין לערער על היתומים פל ימי עולם כמו שכתב בפטר וכ"ש בסגנון שאלה זו שאינם דרים בעירם מימי חיי אביהם כמו שנו' וראוי להם לחוש על החרם פי הוא פנגד רמ"ח אברים של אדם וכל ישראל והם ברוכים יהיו אמן נאם המבי"ט: שאלה פ נשאלתי על מתנות שנותנים לחתן ולפלה קרוביהם אם תתאלמן האשה אם יחשבו לה אותם המתנות בסכום פתובתה או לאו ומצאתי פתוב בתקנות אלגאזיר שנתקנ' על יד הרב בן צמח ז"ל בהספמת הר"י ב"ר ששת ז"ל וכמה חכמים אחרים בשנת הקנ"ד תקנה ב' על ענין שומת מלבושי האשה פתוב ומזה הטעם עצמו המוזכר שם בגמרא אם קרוביה בשעת הנישואין או לאחר מפאן נתנו לה תכשיטין נוטלתן אם הם בעין דאדעתא דהכי ניתנו לה שתתקשט בהן ודבר זה אין בו ספק דומה למה שאמרו פ' מי שמת בין מת הוא בין מתה היא בין נתגרש' סבלונו' הדרי ופי' הרמב"ם ז"ל הטעם פי' מהלכות זכיה ששהטעם הוא לפי שלא שלחם אלא שתתקשט בהם וה"ה לקרוביה וכן נר' מדברי הרי"א ז"ל בענין מורדת וכן פתב הרמב"ן ז"ל ס"פ אעפ"י בשם רבי יהוסף ו' מיגש ז"ל ובשם רבי האי והרי"א ז"ל דוקא מה שעליה אבל אם פתבה לה מתנה שדרו ממתיבתא דלא אמרינו פי אקני לה אדעתא למיקם קמי' אדעתא למשקל ולמיפק לא אקנו אלא מעתה וכו' ע"כ עוד פתב אח"כ בסוף תקנה זו ולענין תכשיטין שנתנו לה קרובותיה נוטלתן לעולם דאדעתא דהכי נתנום לה כנו' למעלה ובפ' מי שמת אסקי' דאפילו הדרה בה איהו קידושי לא הדרה וכו' וכתב אח"כ בתקנה ד' ולענין מתנות שנתנו לה בעת הנישואין או אח"כ מסתברא שנתנו לה קרובותי' לזרעה שלא תתקשט אשה אחרת בתכשיטי' וכו' עוד פתוב בתקנ' ד' על ענין מיתת האש' בלא זרע ולענין התכשיטין.

שנתנו לה קרובותיה והם בעין יחזירם הבעל ליורש ע"כ ובתשוב' הריב"ש ז"ל סימן ש"א פתב אמןם אם נתנו לה אחרים תכשיטין או מעות בשעת, נישואין כמו שהוא נהוג בקצת מקומות שהקרובי' לחתן או לכלה נותנין לה בשמחה' וגיל איש נזם זהב אצבעה וצמיד טבעת עגיל אלו בנדאי הם שלה שיהי למתנה גמורה נתכוננו דק"ל קנתה והבעל אוכל פירות והו' להו כנ"מ וא"כ בין באלמנו' בין בגרושין אין שמין אותה לה ע"כ ועתה נבא לדין הנשאל שאם נתנו לה אפנה או אמה או שאר קרובותיה אי זה דבר של תכשיט שהוא מיוחד לתכשיט אשה והוא בעין אין שמין אותו בכתובת' אלא הוא שלה מלבד סכי פתובת' ואפילו נתנו לה קרובי החתן פינון שהוא תכשיט מיוחד לה אין שמין אותו וכמו שכתב הריב"ש ז"ל שהקרובים לחתן או לכלה נותנים לה בשמחה וגיל איש נזם זהב וכו' הם שלה דכיון שהוא נותן לה והוא תכשיט מיוחד לה מה לי מקרובותי' מה לי מקרוביו או מאחרי' שנתנום לה והוא תכשיט לה אבל מה שנותני' אפילו קרובותיה אם הוא פלי שמשמששים בו בבית הוא שלו ושמין לה בנדונייתה וכן אפילו תכשיטין שנתנו לה ומכרם הבעל פינון שאינם בעין אינו חייב לפורעם לה דוקא תכשיט שלה וניתנו לה והם בעין הוא שלה וא"כ בנ"ד קילים א' וכיוצא בו שאמרה האשה שנתן לה אביה אינו תכשיט שלה אלא מפלי משמששים בבית הוא ושלו הוא ויכולים לשומו לו בפרעון פחובתה ויהי הוא דורון לו כמו מלבושים שנותן אבי הפלה לחתן דכל שאינו תכשיט לה על

הסתם הוא מתנה לחתן על הפלה שישתמשו שניהם בו בבית נהרי הוא פכל פלי הבי' שהם שלו אם לא.

שיפרש אביה בפ' שהו' נותן אותו החפץ לבתו אז יהיה לה כנ"מ ולא ישומו אותו לה בכלל שומא נדונגיתה וכן פלי הפסך שאמרה שנתנו לה אביה ואמה הסל של פסך הוא מיוחד לתכשיט שלה להניח בו תכשיטי זהב שלה אבל הקערה של פסך ומגרפה פסך וקופא א' פסך הם תשמישי הבית וכינן שנתנו דורון על הסתם הם שלו אם לא שיפרש בפ' שנותנים אותו לה וכן י"ב פוסות פסך וב' תכשיטי פסך ומגרפה פסך.

וטבעת זהב שהיה משקל ט' מתקלי שאמרה שנתנו לה אביה ואמה ושנמכרו ע"ש שהיא תטול רינח דמיהם פל שנה אם יתברר כה' יהיו שלה ולא יפנסו בשומא ואם לאו הם שלו אפילו שלא נמכרו והיו בעין כ"ש שפכר נמכרו ואפילו הטבעת שהיא תכשיט שלה אם נמכר אינה יכולה עוד לתובעו אם מכרו בעלה על הסתם שלא פירשה היא לו שיפרענו לה אבל שאר הפלי אפילו לא נמכר ועל הסתם הם שלו אלא כשפירשו בפ' שהיו נותנים לה וגם אם בשעת מכירה הודה הבעל שהיו שלה ונמכרו על שמה ושיאכל הרינח אם יתבאר פן יהיו שלה ולא ישומו אותם בפרעון פתובתה ובלאו הכי הם שלו כדאמר שאלה פא גרסינן בפ' השולח אמר שמואל האי פרוזבול עולבא דדייני הוא אי איישר חילי אבטליניה שנוטלין ממון שלא פדין בחוצפה ונחקה וכתב הר"ן ז"ל דמדכתב הרי"ף ז"ל אי איישר חילי יותר מהלל משמע דסבירא ליה דלדרי עלמא תקון אפילו אי הוו אפשוור דרי שלא היו נמנעים מלהלוות והרמב"ן ז"ל סמך דבריו משום דמשמע דלא ק"ל כשמואל דאמר דלא פתבינ' פרוזבולא אלא פבי דינא דסורא או פבי דינא דנהרדעא דשמואל לטעמיה דמהדר לבטולי דאמר אי איישר חילי אבטיליני' נאנן קי"ל פרב נחמן דאמר אוקמו' ועוד דחזינו לרבנן דבי רב אשי וכו' אלמא אפילו פי דינא אחרני' דלא אלים פולי האי מצוי פתב והר"ן ז"ל דחה ראיותיו וכתב דאין ראוי לדחות מימרא פשוטא של שמואל בלא מחלוקת דאמר דלא פתבינן פרוזבול אלא בכגון פי דינא דר' אמי ור' אסי בדברים שאינן מקריעים אלא פדברי הרמב"ם ז"ל עיקר שפכתה ומ"מ פי דינא דר' אמי ור' אסי לאו דוקא אלא הוא הדין לכל ב"ד חשוב שפדור וכן פתבו בתוספות שר"ת ז"ל פתב פרוזבול מזה הטעם ע"כ ונראה דאף למה שפכתב הרמב"ן דלא קיימא לן כשמואל ולא בעינו פגון פי דינא דסורא וכו' אפילו הכי ב"ד חשוב פכל דור בעינו וכמו שפכתב אלמא אפילו פי דינא אחרניא דלא.

אלים פולי האי מצוי פתב דמשמע דאלים קצת בעינו אלא דלא בעינו פבי דינו של ר' אמי ור' אסי חכמים גדולים ביותר פמו שפכתב הרמב"ם ז"ל דבשאר פתי דינים אין פותבים דהא דחזינו דמסרי רבנן דבי רב.

אסי מילי להדדי קל הו' שהקלו בתלמידי חכמים שהלוו זה את זה מפני שהם יודעים שהשמטת פספים נוהגת בזמן הזה מדבריהם ובדברים. היא נדחית דומיא דמאי דאמרין דתלמידי חכמים מותרין להלוות זה את זה ברבית וכו' וכמו שפכתב הר"ן ז"ל שם ושפן היתה פוננת הרמב"ם ז"ל שהביא זה ג"כ ולא דחה זה מפני זה כו' בתשובת הרשב"א פתב אבל אנן דקיימא לן פרב נחמן וכו' ומדע לה דהא רבנן דבי רב אסי מסרי מילי להדדי וא"א דכולהו רבנן דבי רב אשי אלימי כב"ד דר' אמיוור' אסי הרי שאפ' לדעת

הַרְשָׁבָ"א ז"ל דְּלֹא בְּעֵינָן כְּבִי דִּינָא דְּבִי ר' אַמִּי וְכוּ' אֲלִימִי וְחֲשִׁיבִי קֶצֶת מִיָּהָא בְּעֵינָן וְכוּ'
בְּפֶרֶק הַשּׁוֹלֵחַ כְּתִב וְלֵעָנָן כְּתִיב' פְּרוּזְבוּל כְּתִיבֵנּוּ בְּכָל בֵּי דִּינָא אַע"ג דְּלֹא אֲלִימִי כְּבִי
דִּינָא דְּסוּרָא וְנִהְרְדַעָא וּמָה שְׂפִתּוּב בְּחֻשָּׁן מִשְׁפָּט ס"י ס"ז דְּבְכָל ב"ד וּב"ד יְכוּלִים לְכוֹתְבוּ
הֵינּוּ פִּהָא גִּוּוֹנָא דְּכְתִב הַרְשָׁבָ"א ז"ל דְּאַזְוִיל לְשִׁיטְתֵּי דְּהַרְמְב"ן ז"ל וּבְסִפֵּר בְּעַל הַתְּרוּמוֹ'
כְּתִב וּמְסַתְּבַר דְּכָל שְׁלִישָׁה בְּקִיָּאִין בְּדִין וּבְעָנָן פְּרוּזְבוּל וְיִוְדַעִים מְצָנִת שְׁמִיטָה וְהַמְּחִוּם
רַבִּים עָלֵיהֶם בְּאוֹתָהּ הָעִיר שְׁהֵם דְּרִים בְּהָ הָרִי הֵם בְּאוֹתָהּ הָעִיר וּבְאוֹתוֹ זְמַן כַּב"ד דְּרַב
אַסִּי וְרֵאווִים לְהַפְקִיעַ מְמוֹן בְּגִי עֵירָם בְּתַקְנָתָם הַנִּרְאָה לָהֶם כְּמוֹ הֵם בְּדוֹרָם עַכ"ל וְהֵינּוּ
כְּשִׁיטַת הַרְמְב"ן ז"ל דְּכְתִב וְז"ל דְּאַפִּילוּ לְדִידְיָה לָאו דְּוִקָּא כְּבִי דִּינָא דַּר' אַמִּי וְכוּ' אֲלֹא
הוּא הַדִּין בְּכָל דוֹר וְדוֹר הַמְּוִפְלָג שְׂבָכָל דוֹר וְדוֹר וּמְוִפְלָג שְׂבָכָל מְדִינָה וּמְדִינָה יְכוּל
לְכַתּוּב פְּרוּזְבוּל אֲלֹא שְׂבַעַל הַתְּרוּמוֹת נָתַן מְקוֹם יוֹתֵר לְכָל ב"ד בְּעִירוֹ בְּתַנְאִים שְׁהַזְכִּיר
דְּלֵהוּ רֵאוּי' לְהַפְקִיעַ מְמוֹן כְּבִי דִּינָא דַּר' אַמִּי אֲבָל לְדַע' הַרְמְב"ן וְהַרְשָׁב' וְח"מ דְּלֹא בְּעֵינָן
מְוִפְלָגִים כִּי הֵנִי מְוִפְלָגִים קֶצֶת בְּעֵינָן כְּדַאֲמַרְוּ וְכוּ' נִרְאָה לִי דְּאַפִּילוּ לְדַעֲתָם הֵינּוּ
כְּשִׂאִין גְּדוּלִים מֵהֶם בְּעִירָם אֲבָל יֵשׁ גְּדוּלִים מֵהֶם בְּעִירָם שְׁהֵם ב"ד קְבוּעַ וּמְוִפְלָג בְּאוֹת'
הָעִיר כַּ"ש אִם הֵם מְוִפְלָגִי בְּדוֹר' אִין ב"ד אַחַר שְׂבַעִיר יְכוּלִים לְכַתּוּב פְּרוּזְבוּל וְקָרוּב
אַנִּי לוֹמַר שְׂאֵם כְּתִבוּ שְׂאִין הַחֹב מְוִפְקַע וְשְׂבַעִי מְשַׁמְטָתוֹ בְּכָל מְקוֹם שְׂאִין בּוֹ ב"ד
לְפָחוֹת שְׁנַיִם שְׂוִדְעִים וּבְקִיָּאִים בְּדִינִים וּבְדִינֵי פְּרוּזְבוּל וְשְׂבַעִיעִית אִין כּוֹתְבִין פְּרוּזְבוּל
וְיֵשׁ לָהֶם תַּקְנָה לְשַׁלּוֹחַ לְמְקוֹם ב"ד חֲשׁוּב עַל יְדֵי עַדִּים וְכַדַּאֲמַרְיֵנּוּ בִירוּשָׁלַיִם דְּשְׂבַעִיעִית
כַּר' חֲזַקְיָה בְּשֵׁם ר' יְרֵמְיָה אֲפִילוּ נְתוּנִים בְּרוּמֵי פִי' הַדִּינֵי' יְכוּל לוֹמַר מוֹסְרֵנִי לְפָלוּנִי
לְכֶם הַדִּינֵינִים פְּלוּנִי וּפְלוּנִי שְׂבַמְקוֹם פְּלוּנִי אֲפִילוּ רְחוּקִים מִמְּנוֹ הַרְבֵּה אַעפ"י שְׂאִינָם
בְּפָנָיו וְכַמוֹ שְׁהִבִּיא בְּמַרְדְּכִי פֶרֶק הַשּׁוֹלֵחַ וּמִשְׁמַע אֲפִילוּ לֹא יָדַעוּ הַב"ד וְכוּ' נִרְאָה מִמָּה
שְׁהִבִּיא בְּעַל תְּרוּמוֹת בְּשֵׁם הָרַב בְּרַצְלוּנִי ז"ל שְׁהִבִּיא בְּכ"י סִימָן ס"ז כַּח"מ וּמֵאִי דְּמִשְׁמַע
בְּמַרְדְּכִי דְּבַקְבַּלַת עָלָיו ג' רוּעֵי בְּקַר בְּמְקוֹם ב"ד כַּר' אַמִּי וְר' אַסִּי סִגִּי הֵינּוּ דְּמַקְבַּל עָלָיו
לוֹה דְּוִמִּיא דְּשֵׁנִי בְּעַלֵי דִינִים דְּמַקְבַּלִים עָלֵיהֶם ג' רוּעֵי בְּקַר דְּבַחַד מִיַּנְיָהּ לֹא סִגִּי וְכַדַּכְתִּב
הָתָם וְהֵלָה מְכַחִישוּ דְּהֵינּוּ לוֹוָה שְׁהוּא מְכַחִישׁ וְאוֹמַר שְׁלֹא קַבֵּל' עָלָיו וְשְׂמַעִינָן נְמִי מַהכ'
דְּפְרוּזְבוּל שְׂנַעֲשֵׂה שְׁלֹא כְּהַלְכָתוֹ שְׁלֹא נַעֲשֵׂה בְּכ"ד הַגְּדוּל כְּדַעַת הַרְמְב"ן ז"ל אוֹ שְׂנַעֲשֵׂה
בְּכ"ד שְׂיֵשׁ בְּאוֹתוֹ מְקוֹם ב"ד גְּדוּל כְּדַאֲמַרְיֵנּוּ לְעֵיל דְּאַפִּילוּ לְמַאן דְּלֹא בְּעֵי ב"ד גְּדוּל
הֵינּוּ כְּשִׂאִין בְּעִירוֹ גְּדוּל דְּלֹא מְהַנִּי פְּלָל וְהוּי כְּאֵלוֹ לֹא עֲשֵׂה פְּרוּזְבוּל וְשְׂבַעִיעִית מְשַׁמְטָת
חֻבּוֹתֵיו הֵכָא כְּתִבוּ דְּהַלְוָה מְכַחִישׁ שְׁלֹא קַבֵּל עָלָיו שְׁלִישָׁה רוּעֵי בְּקַר בְּמְקוֹם ב"ד גְּדוּל
וּבְהַכְחָשָׁה זֹו אִינוּ רוּצָה לְפָרוּעַ לְבַעַל חֻבּוֹ שְׂיֵשׁ פְּרוּזְבוּל בְּיָדוֹ מִן הַשְּׁלִישָׁה רוּעֵי בְּקַר
פִּינּוּ שְׁלֹא קַבֵּלָם עָלָיו וְהָכִי נְמִי כְּשִׂאִל קַבֵּל הַלְוָה עָלָיו ב"ד זֶה בְּמְקוֹם שְׂיֵשׁ ב"ד גְּדוּל לֹא
מְהַנִּי לִיה וּפְשִׁיטָא דְּשְׂבַעִיעִית מְשַׁמְטָתוֹ לְדַעַת הַרְמְב"ן ז"ל דְּבְעֵי ב"ד גְּדוּל וְאַפִּילוּ לְדַעַת
הַחֲחָרִים כְּשִׂישׁ בְּעִיר ב"ד גְּדוּל מֵהֶם כְּדַאֲמַרְיֵנּוּ לְעֵיל וּבְכָל גְּלִילוֹת אֵלוֹ נוֹהֲגִים כְּהַרְמְב"ן ז"ל
ז"ל וְלִדִּידְיָה פְּשִׁיטָא דְּלֹא מְהַנִּי פְּלָל פְּרוּזְבוּל שְׁלֹא נְכַתֵּב בְּכ"ד גְּדוּל כְּדַאֲמַר וְכַמָּה
פוֹסְקִים סוּבְרִים כְּהַרְמְב"ן ז"ל סְמ"ג וְהַתּוֹסְפוֹת וְר"ת וְהַרְ"ן ז"ל וְהַרְבֵּי בְּרַצְלוּנִי וּבְעַל
הַתְּרוּמוֹת וּבְסְמ"ק כַּת' וְאִין כּוֹתְבִין אֲלֹא בְּכ"ד הַגְּדוּל שְׂבַאוֹתוֹ הַדוֹר וּבְמַרְדְּכִי הִבִּיא
תְּשׁוּבַת ה"ר יְחִיאֵל דְּכְתִב דַּק"ל דְּלֹא כְּתִיבֵנּוּ פְּרוּזְבוּל אֲלֹא בְּכ"ד הַגְּדוּל שְׂבַדוֹר וְהַבִּי' שְׂם
מְרַדְּכִי דְּרַב אֶלְפָּסִי ז"ל דְּלֹא כְּתִיבֵנּוּ פְּרוּזְבוּל אֲלֹא בִי ר' אַמִּי וְכוּ' וְכוּ' דְּרַב הַאֶלְפָּסִי לְקַצְרוֹ
וּלְחַסֵּר מַה שְׂאִין הִלְכָה וְכוּ' כְּתִב בְּעַל כְּפִתּוֹר וְנִפְרַח בְּשֵׁם בְּעַל הָעֵיטוֹר וּבְשִׁנַּת הַשְּׁמִטָּה

שְׁעֵבְרָה שְׁנַת הַשָּׁ"ף לִיצִירָה בְּטַלְנוּ כַּמָּה פְּרוֹזֵבּוּלִין שְׁלֹא נַעֲשׂוּ בַב"ד הַחֲשׁוּב שְׁפָעִיר
יִכְתְּבוּ אַחֲרֵיהֶם תַּחֲתֵיהֶם בַּב"ד הַחֲשׁוּב: שְׁאֵלָה פ"ב רְאוּבֵן הִיָּה יוֹשֵׁב בְּמִלְאֲכָתוֹ שְׁקֹט
וּבְטוּחַ וְקָמוּ עָלָיו גּוֹיִם וְהֶעֱלִילוּ וְתַקְפוּ וְגִבְרוּ עָלָיו לִפְנֵי הַשׁוֹפְטִים בְּעֶרְפְּאוֹתֵיהֶ' וְהַמִּיר
וְאַח"כּ נִתְחַרְט וְשָׁב בְּתַשׁוּבָה שְׁלִימָה בְּלֵב שְׁלֵם וּבִנְפֹשׁ חֲפָצָה בְּכִי וּבְצוּם וּתְחַנוּנִים לִפְנֵי
הַשָּׁ"י וַיֵּשׁ לוֹ אִשָּׁה וְשְׁתֵי בָנוֹת קְטַנּוֹת וְרְצוּנוֹ לְלַכֵּת מֵאוֹתָהּ הַמְּדִינָה אֶל מְקוֹם אֲשֶׁר לֹא
יִכְרֹוּהוּ בְּמְקוֹם שְׁפָעֲלֵי תַשׁוּבָה עוֹמְדִין לְקַנּוֹת עוֹלְמוֹ וּלְהַצִּיל נַפְשׁוֹ מִנִּי שַׁחַת וְגַם מִתְּיַגְרָא
מֵאֵד עַל בְּנוֹתָיו הַקְּטַנּוֹת כ' בְּהִיּוֹתוֹ בְּמְדִינַת תּוֹגְרָם' יִתְּבַעוּ מִמֶּנּוּ וַיִּמְסְרוּם לַגּוֹיִם וַיִּכְרִיחוּם
לְהַמִּיר הַדָּת כִּי כֵן מִשְׁפָּטֵיהֶם וְעַתָּה אֲשֶׁתוֹ מַעֲפָכַת אוֹתוֹ מְלַלְכַת עַד אֲשֶׁר יִתֵּן לָהּ גֹּט:
יִוְרְנוּ רַבִּינוּ אִי זֶה דְרָף יִשְׁפּוֹן אוֹר לְאִישׁ אֲשֶׁר אֵלָה לוֹ שְׁשָׁב לְאֵל יִת' בְּתַשׁוּבָה שְׁלִימָה
וְגַם יָרָא מֵאֵד, עַל בְּנוֹתָיו גַּם דְּבָקָה וְחֻשְׁקָה נַפְשׁוֹ בְּאֲשֶׁת גְּעוּרָיו וְאִם כּוֹפִין אוֹתוֹ לְתַת לָהּ
גֹּט אוֹ לֹא וְאִם עֶבֶר וְהֵלֵךְ בְּמְקוֹם שְׁפָעֲלֵי תַשׁוּבָה עוֹמְדִין אִם כּוֹפִין אוֹתוֹ בְּמְקוֹם שְׁהֵלֵךְ
שְׁיִתֵּן גֹּט אוֹ לֹא: תַשׁוּבָה אַע"פ שְׁחָטָא יִשְׂרָאֵל הוּא וְכִיּוֹן שֶׁהוּא מְוַכְרַח לְלַכֵּת דְרָף רְחוּקָה
וְדְרָף יָם חַיִּיב לְהַנִּיחַ גֹּט זְמַן לְאֲשֶׁתוֹ לְשִׁתִּים אוֹ שְׁלֵשׁ שָׁנִים כִּי גַם שֶׁהוּא אֵינוֹ יָכוֹל לְחַזֵּר
לְמִקְוָמוֹ מִפְּנֵי מַה שְׁקָרָה לוֹ עַד שָׁנִים רַבּוֹת לֹא יִתֵּן גֹּט לְחַלוּטִין כִּי אֲפָשֶׁר שֶׁהִיא תִרְצָה
לְלַכֵּת אַחֲרָיו כְּשֶׁתִּשְׁמַע שֶׁהוּא מְיֻשָּׁב בְּמְקוֹם יְהוּדִים וַיֵּשׁ לוֹ שֵׁם פְּרָנְסָה וְאִין רְאוּי לְעַגְנָה
יֹוֹתֵר מִזְּמַן הַנּוֹ' נֵאָם הַצִּעִיר מִשָּׁה: שְׁאֵלָה פג טוֹפְס בְּמוֹתֵב תְּלַתָּא פְּחָדָא הַנּוּיָא בִּיהַ דִּינָא
דְּחִתִּימִין לְתַתָּא כִּד אֲתוּ קְדַמְנָא אַבְרָהָם שׁוֹבְרָאָדוּ וַיִּצְחַק אֶל עֵלוּף וְהַעִידוּ בְּפִינּוּ בְּתוֹרַת
עֲדוֹת אֵיךְ אַבְרָהָם אֵלָבּוֹ שֶׁנִּפְטָר לְבֵית עוֹלְמוֹ הַנִּיחַ אַח אַחַד וְשָׁמוֹ רּוֹדְרִיגוֹ וְזֶה הָאֵחַ שְׁשָׁמוֹ
רּוֹדְרִיגוֹ הוּא אַחִיו מֵאִמּוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אֵלָבּוֹ וְשֶׁמְעוֹלָם לֹא יָדְעוּ וְלֹא הִפְרִיּוּ לוֹ לְאַבְרָהָם
אֵלָבּוֹ אַח אַחַר אֵלָא רּוֹדְרִיגוֹ שֶׁהוּא מֵאִמּוֹ וְהִיָּה זֶה בְּיוֹם חֲמִישִׁי ד' לְתַשְׁרֵי שְׁנַת הַשְּׁכ"ו
לִיצִירָה פֶּה דְמַשְׁק וְהַכֹּל קִים עַד כָּאן הַטּוֹפְס וְאַח"כּ חֲזָרוּ לַב"ד וְאָמְרוּ בְּפִי' שְׁלֹא הִיָּה
רּוֹדְרִיגוֹ אַחִיו מֵאִבּוֹ אֵלָא מֵאִמּוֹ וְהַדְּיָיִנִים הַחֲתוּמִים מִשָּׁה בְּרוּף וַיַּעֲקֵב סְרַפְדִּיאֵל וְאַהֲרֹן
וְ' תִיכָה טוֹפְס אַחַד בְּפִינּוּ ב"ד חוֹתְמֵי מִטָּה בָּאוּ הַיְקָרִים וְנִכְבְּדִים ה"ר יַעֲקֹב קְטָלְאָנּוּ
וּכ"ר יַעֲקֹב קְאֵלְדְרוֹן יצ"ו וְה"ר יַעֲקֹב קְטָלְן הַנּוֹ' הַעִיד בְּתוֹרַת עֲדוֹת אֵיךְ בְּהִיּוֹתוֹ בְּדַמְשֶׁק
עִם אֲנָשִׁים אַחֲרֵיהֶם בְּתוֹף בֵּית הַפְּנֹסֶת וְהָיוּ מְדַבְּרִים בְּעִנְיַן מַר' גְּאֵמִילָא אֵלְמַנַּת כ"ר
אַבְרָהָם אֵלָבּוֹ נ"ע אִם הִיא זְקוּקָה לִיבָם אִם לֹא וְאָמַר שְׁשָׁמַע שֵׁם מֵהָאֲנָשִׁים הֵהֵם שֶׁהָיוּ
עִמּוֹ שְׁשָׁמְעוּ מִפִּי אִם אַבְרָהָם הַנּוֹ' נ"ע שֶׁהָיוּ לָהּ שְׁנֵי בָנִים מִשְׁנֵי אֲנָשִׁים וּכ"ר יַעֲקֹב
קְאֵלְדְרוֹן הַנּוֹ' הַעִיד בְּתוֹרַת עֲדוֹת אֵיךְ בְּהִיּוֹתוֹ בְּמַלְכוּת פּוֹרְטוּגָאֵל בְּעִיר לַאֲגִישׁ רְאָה אֵת
אִם ר' אַבְרָהָם אֵלָבּוֹ הַנּוֹ' נ"ע שֶׁהִיָּתָה אֵלְמַנָּה קוֹנְדָם שְׁנַשְׂאֵת לְאָב כ"ר אַבְרָהָם הַנּוֹ' וְשֶׁהָיָה
לָהּ בֵּן אַחַד וְשָׁמוֹ רּוֹדְרִיגוֹ וְלְרֵאָיָה מִמָּה שֶׁהַעִידוּ בְּפִינּוּ כְּתַבְנוּ עֲדוֹתוֹ וְחַתְּמָנוּ שְׁמוֹתֵינוּ
פֶּה אַבְרָהָם וְ' אֲשֶׁר בְּנִימֵן וְ' רֵאֵשׁ זֶהוּ הַטּוֹפְס שֶׁהוּעַד בַּב"ד מְלָה בְּמִלָּה יִוְרְנוּ רַבִּינוּ מוֹר'
צָדֵק אִם מְוַתֵּרֵת לִינְשָׂא לְזָר בְּעַדוּיּוֹת אֵלּוּ אִם לֹא: תַשׁוּבָה עַקֵּר הַעֲדוֹת הִיָּה חֶסֶר מְסַפֵּר
הַעֲדוֹת וְהִיא הַשְּׁלִילָה שְׁאֵינוֹ זֶה רּוֹדְרִיגוֹ אַחִיו מֵאִבּוֹ אֵלָא מֵאִמּוֹ אֵלָא שְׁחֲזָרוּ הַעֲדִים לוֹמַר
בְּפִי' שְׁאֵינוֹ אֵלָא מֵאִמּוֹ וְלֹא מֵאִבּוֹ וְלָכֵן הָאִשָּׁה הַזֹּאת מְוַתֵּרֵת לְהַנְשָׂא בְּעַדוֹת זֶה לְמִי
שְׁתַּרְצָה כִּי אִין הָאֵחַ מִן הָאֵם זוֹקֵק לִיבּוּם אֵת אֲשֶׁת אַחִיו כְּמַבְּנָאָר בַּגַּמ' אֵלָא שְׁנוֹדַע לוֹ
כִּי הִיָּה מְוַחְזָק אִישׁ זֶה בְּהִיּוֹתוֹ נְשׁוּי עִם אִשָּׁה זוֹ שֶׁהָיָה לוֹ אַח וּמִן הַסְּתָם הִיָּה אַחִיו מֵאִבּוֹ
וְעַל חֲזָקָה זוֹ נְשָׂאָרָה זֹאת הָאִשָּׁה עֲגוּנָה כְּשִׁתִּי שָׁנִים וּבְאֵלוֹ הַיָּמִים שְׁעָבְרוּ נִתְקַדְּשָׁה הִיא
עַל כִּי יֵצֵא קוֹל שְׁמַת אַחִי בְּעֵלָה וְאַח"כּ נִתְבַטַּל הַקּוֹל וְהוֹצִיאוּהָ מִתַּחַת אֲרוּסָה וְגַם

העדויות הנז' אינם מכחישים שלא הנה לו אח אחר זולת רודריגו אלא שלא הפירו ולא ידעו לו אח אחר וגם עדות קאלדירון אינו אלא שראה את אם רודריגו קודם שנשאת לאביו של זה ואפשר כמו שהוליד את זה הוליד את אחיו אשר הנה מוחזק שהי' לו אח זולת רודריגו פי רוב נשים יולדות ונתעגנה ב' שנים על חזקה זו.

ועדות קטלן מפי אמו שהיו לה ב' בני' מב' אנשים הוא עדות יותר מבואר שאם הנה לה אחר מאביו של זה היתה אומרת שהי' לה ג' בנים מב' אנשי' ועכ"ז הייתי חוכה ומספק בהתר אשה זו אלא מפני שהקלו חכמים מפני תקנת העגונו' נ"ל לסמוך על עדויות אלו ממה שכתבו גאונים ראשונים על מי שהי' לו אח מומר ונשא אשה שאין מומר זה זוקק דנישואין מפילין ומקום אומרים שאפילו המיר אח"כ דמית' מפלת וכ"ש בנ"ד שאפילו הנה לו אח מאביו זולת רודריגו שהנה מאמו הורתו וליתתו היתה שלא בקדושה ולא הנה זוקק כלל לדעת כל הני רבנן קשישי שהביא בא"ז וכמו שכתוב בס' תרומות הדשן בסימן רכ"ג וגם מהר"מ ז"ל הביא ראיה לדבריהם כמו שכתוב בהגהות מימוני' ובס' ת"ה: ואעפ"י שלא סמכנו בדורות אלו לעשות מעשה כהני רבנן אפילו הכי אם היתה נשואה כפר נ"ל שלא הי' ראוי להוציא פי כדאי הם רבנן אלו קשישי לסמן עליהם בשעת הדחק והוא דחוק גירושין אחר הנשואין ולא טוב עשה הב"ד שנטפלו לזה כי לדעת הני רבנן הני גט מעושה ועתה שנתגרש' קשה להתירה על הוראה זו כי רבים חולקים עליהם אלא שנ"ל כי גם נישא אי זה גמגום באלו העדויות כמו שכתבתי אפילו נאמר שהו' ספק אם יש לו אח מומר מאביו או לא בספק זה נוכל לסמוך על הני רבנן קשישי ויאמרו שאפילו הנה אח מן האב כגון שהנה מומר מקודם שנשא' והנה בנה גדול בשעת נישואין זה ולא חזר פי אינו זוקק את אשת אחיו לא ליבום ולא לחליצה ותנשא למי שגרשה לכתחלה או לעלמא ומהרי"ק סימן קע"ו כתב דאע"ג דאין לסמוך על הפוסקים שרבו להתיר זיקת יבם אפ"ה נעשה אותם סמך פשיש מחלוקת בין הפוסקים בדבר אחר כמו בעד א' שמעיד על מיתת היבם דוקא ותשפח ומורינו הרב.

כמה"ר יעקב בירב ז"ל הורה על אשה שנשאת והנה לה יבם משומד שאין מוציאין אותם מבעלה עוד הביא בתשוב' בשם הרב ה"ר יהודה פלן ז"ל שכתב שאלו שהורת' וליתתם שלא בקדושה כל העולם מודים שאינם בני חליצה ויבום והבי' לזה ראיות רבות ועשה מעשה וכן כתב מורנו הריב"ר ז"ל בתשובה זו כי אלו שנטמטו בין הגוים והורת' וליתתם שלא בקדושה שאינם בני חליצה ויבום וכתב שבהוראת חכמי ספרד באותם הימים נישאו לשוק כמה יבמות מאלו ואפילו שנטמטו ביניהם אם היו זהירים שלא לישא בנותיהם כמו אלו האנוסים שהם זהירים בכך מי שנשא אותן הוא שנוי ומתנועב ביניהם ומתרחקים ממנו אינם צריכים טבילה כשפאים להתגייר וגם אותם שהם מוחזקים אבותיהם או אבות אבותיהם בכהונה או בלויה הם בחזקת פוהגים או לויים כמו שהישאלים הם בחזקת ישראל' וכמו שכתב הרב ר' צמח ז"ל בשם אביו ואבי אביו ה"ר דוראן ז"ל נאם צעיר מבי"ט: שאלה פב ראובן שתבע משמעון חזקת חננות אשר הוא יושב בה באמרו כי זה כמה שנים משכנה בידו על סף מעות שקבל ממנו והתנה עמו לנפות מדמי המשכנתא בכל שנה ושנה סף מה באופן שלסוף שניא אילין תפוק בלא כסף ועתה רוצה לפדות חננות ממנו ואומר שיעמוד עמו לדין וחשבון נכית' השנים שעברו כדי לברר מה שהוא חייב לעת כזא' וכל מה שיתברר שהוא חייב לו אחר נכית' השנים

שֶׁעָבְרוּ הֵנָּה מוֹכֵן וּמְזוֹמֵן לְפָרְעוֹ מְשַׁלֵּם שְׂיָתָן לוֹ חַנוּתוֹ לִשְׂכֶת בָּהּ וְאֵל יִמְנַע טוֹב מִבְּעָלָיו וְיַעַן שְׁמַעוֹן וַיֹּאמֶר שְׁאַמַּת־הַדְּבָר שְׂכָף הַתְּנָה עִמּוֹ אֲבָל שֶׁהוּא חַיִּיב לוֹ מֵהַ שְׂפָרַע בְּעֵדוֹ לְגוֹי בְּעַל הַחַנוּת הַנְּזָכָר בְּשִׂכְרֵי הַשָּׁנִים שֶׁעָבְרוּ שְׂיַעֲלָה הַכֹּל לְסִכּוּם נְכִיתַת הַשָּׁנִים הַנְּזָכָר שִׁיבֵא וַיִּכְפֹּר עַל זֶה בְּאִנְפֵּן שְׂדָמִי הַמְשַׁכְּנָתָא כְּוָלָם שְׂרִירִים וְקִיָּמִים וּבִמְקוֹמָם הֵם עוֹמְדִים שְׂיִפְרַעַם לוֹ וַיִּקַּח חַנוּתוֹ: וְרֹאבוּן מְשִׁיב וְאוֹמֵר כִּי אֵין בְּפִיהוּ נְכוּנָה כִּי שְׂכִירוֹת הַגּוֹי עָלָיו אֵין דְּבָר חֵי ה' שְׂכָף הֵנָּה הַתְּנָאִי בִּינֵיהֶם לְנִפְוֹת לוֹ בְּכָל שְׁנָה סָף מֵהַ מְגֻנְקָה וּמְשֻׁנְפָה מְפָל הוֹצָאָה בְּאִנְפֵּן שְׂבִמְשַׁלֵּם שְׁנֵי אֵילֵין תְּפוֹ' מְשַׁכְּנָת' דָּא בְּלֵא כְּסָף שֶׁאֵל לְעוֹלָם יִצָּא שְׂכָרוֹ בְּהַפְּסָדוֹ: זֹאת וְעוֹד כִּי הֵנָּה שְׁטַר הַמְשַׁכְּנָתָא בִּידוֹ שֶׁל שְׁמַעוֹן לְזָכוֹת וְלִרְאָיָה בִּינֵיהֶם שְׂיִוְצִיאָהוּ וּמִשָּׁם יִתְבָּרַר הָאָמֶת כִּי לְכָף נִכְתָּב וְנִחְתָּם וּמִפִּיו שֶׁל שְׁטַר הַמְשַׁכְּנָתָא אָנוּ חַיִּין וְלֹא מְדַבְּרִין: וְעַל זֶה הוֹצִיא שְׁמַעוֹן הַנְּז' שְׁטַר הַמְשַׁכְּנָתָא הַנְּז' וְז' תְּאַרְוֹ: בְּפִינֵינוּ עֲדִים ח"מ הוֹדָה רֹאבוּן הוֹדָאָה גְּמוּר' שְׂרִירָא וְקִיָּמ' אֵיף הוּא חַיִּיב חוֹב גְּמוּר לְשְׁמַעוֹן מ"ב פְּרָחִים זָהָב סוֹלֵט' יָפִים וְטוֹבִים וּמְשַׁכְּנֵן לוֹ בְּהֵם הַחַנוּת שְׂיַשׁ לוֹ בְּשׂוֹק פְּלוֹ' עִם כָּל הַפֶּחַ הַזְּכוֹת וְהַשְׁעָבוּד שְׂיַשׁ לְרֹאבוּן הַנְּזָכָר בָּהּ בְּמְשַׁכְּנָתָא דְּסוּרָא בְּנְכִיתָא שְׁלִישָׁה פְּרָחִים בְּכָל שְׁנָה וְשְׁנָה שְׁעוֹלִים שְׁנֵי הַמְשַׁכְּנָתָא הַזֹּאת אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שְׁנָה וּבְמִשְׁלָם שְׁנֵי אֵילֵין תְּפוֹק הַמְשַׁכְּנָתָא דָּא בְּלֵא כְּסָף: וְהַתְּנָו בִּינֵיהֶם שְׁלֵא תְּפָדָה הַמְשַׁכְּנָתָא הַזֹּאת עַד עֵבוּר שְׁתֵּי שָׁנִים רְצוּפוֹת הַבָּאוֹת הָאֵלָה מִתְּחִילִים מִר"ח פְּלוֹ' וְאֵילָף וּמִשָּׁם וְאֵילָף הַרְשׁוֹת נְתוּנָה בִּיד כָּל א' מְשַׁנֵּיהֶם הַמְּשַׁכְּנֵן הַנְּז' לְפְדוּתָהּ וְשְׁמַעוֹן הַנְּז' לְתַבְּוֹעַ מְמַנּוּ מַעוֹת הַנְּשִׂאָרִים כֹּאש' נִתְחַיִּיב רֹאבוּן הַנְּז' לְפוֹרְעָם תְּכָף וּמִיד בְּלֵי עֲרַעְרוֹ וּפְקַפְקַ פְּלָל וְאִחְרֵיּוֹת מְפָל מִינֵי עֲרַעְרוּרִין שְׂבַעֲוֹלָם וְכָל הוֹצָאוֹת שְׂיִצְטָרֵף לְהוֹצִיא שְׁמַעוֹן הַנְּז' עַל הַמְשַׁכְּנָתָא הַנְּז' הַכֹּל הוּא עַל רֹאבוּן הַנְּז' לְסַלְקָם לְהוֹצָאָתוֹ הֵן שְׂיִהִיו בְּדִינֵי יִשְׂרָאֵל הֵן לְפָנֵי הָעֲרִכָאוֹת נִתְחַיִּיב לְפוֹרְעָם פְּרַעוֹן גְּמוּר וְשֶׁלֵּם חוּץ מִדְּלִיקָה וּמִפְּלוֹת ח"ו שֶׁהוּא עַל הַשְׁמַעוֹן הַנְּזָכָר וְקִיָּמָא מִיד רֹאבוּן וּמִיד שְׁמַעוֹן הַנְּז' עַל כָּל הַנְּז' לְקִנְיָן שְׁלֵם מַעֲכָשׁוֹ בְּמָנָא דְּכָשֵׁר לְמַקְנֵי אֵינָהּ: הַכֹּל בְּאִחְרֵיּוֹת גְּמוּרָה וְחִמְרָה וְחִזְקָה כָּל שְׁטָרֵי מְשַׁכְּנָתוֹת דְּנַהֲיֵי בְּיִשְׂרָאֵל כַּהוֹנֵן וְכַתִּיקוֹן חו"ל דְּלֵא כְּאִסְמִכְתָּא וְדְּלֵא כְּטוֹנְפָסִי דְּשְׁטָרֵי בְּבִיטוּל כָּל מִינֵי מוֹדְעוֹת שְׂבַעֲוֹלָם מְרֹאשָׁן וְעַד סוֹפֵן וְזֶה הֵנָּה בְּיּוֹם פְּלוֹ' מְשַׁנָּת פְּלוֹ' וְקִים פְּלוֹ' עֲדִים עַד כְּאֵן טוֹנְפָס הָעֵתָק הַשְׁטָר אֲשֶׁר בִּינֵיהֶם אוֹת בָּאוֹת וְעַל זֶה דְּבָרֵי רִיבוֹת בְּשַׁעְרֵנוּ זֶה אוֹמֵר בְּכָה וְזֶה אוֹמֵר בְּכָה וּבְעֵלִי הִיא וְלֹא אֵיפְשִׁיט' עַד עַת בּוֹא דְּבָרוֹ אֲמַרְתָּ ד' אֲמַרְתָּ טְהוּרָה מְזוֹנְקָת שְׂבַעֲמִ' וַיּוֹרְנוּ מֵהַ יְהִיָּה מְשַׁפֵּט הָאֲנָשִׁים הָאֵלָה זֹאת וְעוֹד יוֹדִיעֵנוּ רַבִּינוּ אִם בְּתוֹף זְמַן הַמְשַׁכְּנָתָא הַנְּזָכָר' הַעֲלִילוֹ גוֹיִם עַל שְׁמַעוֹן וְאֵימָוֵהוּ לְהוֹצִיאֵוּ מִחַנוּת וּלְהַזְדַּיֵּף עָלָיו בְּדָמֵי הַשְׂכִּירוֹת וְהוֹצָרֵף שְׁמַעוֹן לְהוֹצִיא וּלְפָזֵר לְהַצִּיל עֲצָמוֹ מִיד עוֹשְׁקוֹ אִם חַיִּיב רֹאבוּן לְפָרוֹעַ לוֹ מֵהַ שֶׁהוֹצִיא אוֹ לֹא גַם אֵת זֶה לְעוֹמֶת זֶה יִלְמְדֵנוּ רַבִּינוּ אוֹר עֵינֵינוּ וַיִּשְׁיָכְנוּ בְּתֻשׁוּבָה שְׁלִמָה וְתִהְיֶה לָנוּ לְעֵינֵים וְנִדְעָה דְּרָף זֹו גִּלְף וּשְׂכָרוֹ כְּפוּל מִן הַשְּׂמִים: תְּשׁוּבָה נִרְאָה דְּחַנוּת זֹו לֹא הִיָּתָה שֶׁל רֹאבוּן אֵלָא שֶׁל גּוֹי וְהִיָּה לוֹ לְרֹאבוּן חִזְקָה כְּמוֹ שֶׁהוּא דְּרָף הַחִזְקוֹת בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת כִּי מִי שְׂיַשׁ לוֹ חִזְקָה בְּחַנוּת אוֹ בֵּית שֶׁל גּוֹי אֵין חִבְרוֹ יָכוֹל לְשׁוֹכְרָה מִן הַגּוֹי אֵלָא מִן הַיְהוּדִי שְׂיַשׁ לוֹ בָּהּ חִזְקָה וְכְמוֹ שֶׁהִיָּה יָכוֹל רֹאבוּן לְהַשְׁכִּירָה לְאַחֲרִים כִּן הִיָּה יָכוֹל לְמַשְׁכְּנָה כְּמוֹ אִם הִיָּתָה שְׁלוֹ אֵלָא שְׁלֵא הִיָּה יָכוֹל לְהַתְּנוֹ' שְׂיִוְכַל הַמְּלִוָה לְתַבְּוֹעַ הַמְּעוֹת אַחַר הַב' שָׁנִים דְּדוֹנָקָא הַלְוָה הוּא שְׂיָכוֹל לְפְדוּתָהּ דְּאִמְלוּנָה הִיא דְּמַחְמָרִינוּ טְפִי בְּעֵנִין רַבִּית וְכְמוֹ שֶׁהוֹכַחְתִּי בְּתֻשׁוּבָה.

כי כן היא סברת הרמב"ם ז"ל וכמו שכ' הרב מ"מ ז"ל וכן נמוקי יוסף ועכ"ז המשפנתא כמו שפיתבו המפרשים ז"ל דכל שהתנה בדבר שיש בו רבית בהסתלק תנאו האיסור תקינים המקח ולענין מה שטוען שמעון שפרע לגוי בעל התנות שכירו' כפי התנאי הפתוב בשטר לא הנה לו לפרוע כלל כי הוא הנה מנפה מן המ"ב פרחים השכירות בכל שנה ואיך יהיה פורע שכירות שני פעמים ואם הגוי הנה תובע ממנו שכירות הנה לו לשמעון לומר לראובן שישלך תביעת הגוי מעליו כמו שנתחייב בשטר לסלקו להוצאתו מכל ערעור ותביעת שכירות, הגוי בכלל זה ואם ראובן לא הנה בעיר ותבע הגוי השכירות משמעון היושב בה יש לו דין לנכו' מה שפרע לגוי השכירו' כי ראובן הנה לו לרצות את הגוי ולתת לו השכירות כדי שלא יוציא את שמעון מן התנות ולכן צריך שיתברר אם פרע ראובן לגוי השכירות של השנים שישב שמעון בתנות אם לא ואפי' שפרע הנה לו לתת כח ביד שמעון שלא יוכל הגוי לתבוע ממנו אם הנה לו עדות בכתב או על פה שפרע לגוי כדי שלא יתבע משמעון ואם לא עשה כן איהו דאפסיד אנפשיה ותייב לנכות לשמעון מה שיברר בפני ב"ד שפרע לגוי בשכירות התנות והוא ילך ויתבע מן הגוי אם לקח שכירות ממנו ומשמעון ואם אומר ראובן כי בתנאי כף משכנה לשמעון שהוא יפרע שכירו' לגוי מלבד מה שהוא מנפה לו מן המ"ב פרחים הוא צריך להבי' ראיה על זה או ישבע שמעון שלא התנה עמו כף ואם מנהג המדינה הוא פשוט כי כל הממשכן חנות של גוי ויש לו חזקה בה שהוא פורע לגוי השכירות מלבד מה שמנפה ליהודי יהיה עליו מה שיתן לגוי ולא ינפה ליהודי שום דבר ועל דבר תביע' שמעון שהעלילו עליו להוציא והוצי' על זה להציל עצמו צריך שיתברר אם הנה בדין מה שתבעו ממנו או לא ואם הנה ראובן מצוי בעיר למה, לא הודיעו כי הוא הנה חייב לסלק מעליו כל ערעור וכו' הדברים בלתי מפורשים, בשאלה וכשיפרשום נפרשם גם אנחנו נאם המבי"ט: שאלה פה ראובן שתבע משמעון חזקת התנות אשר הוא יושב בה באומר כי זה כמה שנים משכנ' בידו על סך מעות שקבל ממנו והתנה עמו לנכות בכל שנה ושנה סך מה ולסוף שניא אליו תיפוק בלא כסף כדת כל משכנות דנהיגי בישראל כאשר יראה וימצא בשטר המשפנתא עצמה אשר ביד שמעון: ועתה שפכר תם הכסף שקבל ממנו בנכית' השנים שעברו שיתן וימסור לו חנותו: ושמעון משיב ואומר שהתנות קנין כספו הוא ואינו יודע דבר מכל אשר הוא דובר ואמת שהנה בידו שטר על עניני התנות אבל נאבד ממנו לפי רוב השנים: וביד ראובן שטרי מקח חזקת התנות הנזכר פתובים ונתומים כדת וכהלכה לנכות ולראיה איך קנה החזקה מהבעלים הראשונים ועתה ילמדנו רבינו אור עינינו ויורנו מה יהיה משפט האנשים האלה ובכלל תשובתו הרממה יודיעני משפט שכירות הגוי בעל התנות אשר פרע לו שמעון הנזכר בשני המשפנתא הנזכר על מי משניהם לפרוע שכירות הגוי כי בעת המשפנתא לא פורש מה יעשה וכן בשטר המשפנתא נכתב סתם ולא הנזכר שכירות הגוי כלל: גם אם בתוך זמן המשפנתא העלילו גוים על שמעון ואימיהו להוציא מהתנות ולהוסיף עליו בדמי השכירות והוצרך שמעון הנז' להוציא ולפזר ולהציל עצמו מיד עושקו גם את זה לעומת זה ילמדנו רבינו וישיבנו בתשובה שלמה ותהנה לנו לעיני' ואנחנו נדע מה נעשה ושכרו כפול מן השמים: תשובה טענת ראובן צריכה ראיה שהוא משכן התנות לשמעון אבל טענת שמעון יש לה ראיה מחזקת השנים שעמד בה בלי ערעור מראובן ואפי' שיש לראובן פתבים וראיה שהיתה

שְׁלוֹ חֲזַקַת הַחֲנוּי' הֵיחָא פִּינּוֹן שְׁמַעוֹן דָּר בָּהּ בְּשִׁנֵי חֲזַקָה גְּאָמֵן לֹוּמֵר מִמָּה קִנִּיתִיהָ כְּמוֹ שְׂאֵם הָיָה לוֹ עֵדוּת וּרְאָיָה לְרֵאוּבֵן שְׁיִשֵּׁב בְּאוֹתָהּ הַחֲנוּת שְׁנֵי חֲזַקָה קִנְדָם שְׁיִשֵּׁב בָּהּ שְׁמַעוֹן וְאֵח"פ יֵשֵׁב בָּהּ שְׁמַעוֹן שְׁנֵי חֲזַקָה גְּאָמֵן לֹוּמֵר מִמָּה קִנִּיתִיהָ פֶּן כְּשִׁישׁ לוֹ כְּתֹב קִנְיָן לְרֵאוּבֵן שְׁקִנְיָה אוֹתָהּ הַחֲנוּת וְאֵח"פ עֲמַד בָּהּ שְׁמַעוֹן שְׁנֵי חֲזַקָה כִּנ"ד גְּאָמֵן לֹוּמֵר מִמָּה קִנִּיתִי הַחֲזַק' וְנֶאֱבָדוּ הַכְּתָבִים בְּשִׁבוּעָה וּרְאָיָה מֵהֵיחָא דִּפ' חֲזַקַת הַכְּתָבִים מֵאִי בְּעִית בְּהָא אֲרַעָא א"ל מִפְּלִנְא זְבִנְתָא וְכוּ' וְכִמוֹ שְׁפִתְבְּתִי בְּתִשׁוּב' אַחֲרַת וּא"כ גְּאָמֵן שְׁמַעוֹן בְּשִׁבוּעָה שְׁקִנְיָה מִרֵאוּבֵן אֲפִילוּ אִם יֵשׁ לוֹ לְרֵאוּבֵן כְּתָב אוֹ עֵדִים שְׁהִיְתָה שְׁלוֹ וְצָרִיף רֵאוּבֵן לְהֵבִיא עֵדוּת אוֹ רְאָיָה שֶׁהוּא מְשַׁפֵּן אוֹתָהּ לְשְׁמַעוֹן וְאַחֵר שְׁיִבִיא רְאָיָה שֶׁהוּא מְשַׁכְּנָה לְשְׁמַעוֹן אִם מְשַׁכְּנָה סֶתֶם וְלֹא הַזְכִּיר מִי יִפְרַע שְׁכִירוֹ לְגוֹי וְשְׁמַעוֹן פִּרְעַ שְׁכִירוֹת לְגוֹי לֹא יוֹצִיא הַשְׁכִּירוֹת מִרֵאוּבֵן שְׁהִיָּה לוֹ לִיְמֵלָה עֲמוֹ אִם הָיָה בְּעִיר שְׁהִיָּה פּוֹרַע לְגוֹי ע"מ שְׁיִנְכָה לוֹ אֲלֵא א"כ יֵשׁ מְנַהֵג פְּשׁוּט בְּמִדְיָנ' נְמִי שְׁיֵשׁ לוֹ חֲזַקַת חֲנוּת גּוֹי וּמְשַׁפִּיר לְחַבְרוֹ שְׁחַבְרוֹ פּוֹרַע הַשְׁכִּירוֹת לְגוֹי וּמְנַכֵּ' לוֹ וּבְעֵנְיָן מַה שְׁהִעֲלִילוּ עַל שְׁמַעוֹן לְהוֹצִיאֵו מִן הַחֲנוּי' וְהוֹצִירָהּ לְפָזֵר אִם הִיְתָה עֲלִילָה שְׁלֵא כְּדִין מְזֹלוֹ גֵרָם וְאִין חֲזִיב רֵאוּבֵן לְפָרוּעַ לוֹ גְּאֵם הַמְבִי"ט: שְׂאֵלָה כּוֹ מַעֲשֶׂה שְׁהִיָּה כֶּף הָיָה רֵאוּבֵן הָיָה לוֹ בֵּית א' בְּחֲצֵי חֲצָר א' וְשַׁכְּנוּ שְׁמַעוֹן הָיָה לוֹ ג"כ בֵּית בְּחֲצֵי הַחֲצָר כִּי חֲצֵי הַחֲצָר הָאֲחֵר הָיָה שֶׁל שְׁמַעוֹן וְהַחֲצָר נְחָלַק בֵּינֵיהֶם מִיָּמִים קַדְמוֹנִי' וְעָשׂוּ גֵדֵר בְּתוֹף הַחֲצָר בְּאִנְפֵן שֶׁהִי' כָּל חֶלֶק וְחֶלֶק לְבַד: וּבְעֵת הַגִּיעַ שְׂרֵאוּבֵן רָצָה לְצַאת מֵהָעִיר וּבָא לְוִי לְשְׁמַעוֹן וְאָמַר לוֹ שְׁמַעֲתִי שְׂרֵאוּבֵן שְׁכִינָה רוֹצָה לְצַאת מֵהָעִיר וְרוֹצָה לְתַת הַבַּי' בְּמַתָּנ' לְבַת בֵּתוֹ הִיְתוּמ' מִן הָאֵם וְלָמָּה לֹא תִשְׂאֵל לְרֵאוּבֵן אוֹלֵי יִמְכְּרוּנוּ לָךְ כִּי יוֹתֵר טוֹב שְׁתַּקְנֶה הַבַּיִת כְּדִי שְׁלֵא יִכְנַס שָׁכֵן אַחֵר בְּשַׁכְּנוֹתָהּ שְׁלֵא יְהִיָּה אִישׁ טוֹב כְּמוֹ רֵאוּבֵן וְהִלָּךְ שְׁמַעוֹן וְשָׁלַח לְוִי לְרֵאוּבֵן אִם יִרְצָה לְמַפְנוֹר לוֹ הַבַּיִת וְהַשִּׁיב רֵאוּבֵן אֲנִי אֲמַפְנוֹר לָךְ בְּסָף פְּלוֹ' לֹא פָחוֹת וְהַשִּׁיב שְׁמַעוֹן לֹא אֶקְנֶהוּ בְּזֶה הַסָּף בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף הִלָּךְ רֵאוּבֵן וְנָתַן הַבַּיִת וְחֲצָר שְׁלוֹ בְּמַתָּנָה גְּמוּרָה לְבַת בֵּתוֹ הַנּוֹ' וְשְׁמַעוֹן שָׁמַע שְׁנָתַן רֵאוּבֵן הַכֹּל בְּמַתָּנָה לִיתוּמָה בֵּת בֵּתוֹ הַנּוֹ' וְהִלָּךְ לִיּוֹדָא וְאָמַר לוֹ שְׁמַעֲתִי שְׂרֵאוּבֵן נָתַן הַבַּיִת לְבַת בֵּתוֹ בְּמַתָּנָה אֲבָל אֵינִי יוֹדַע אִם אֲמַת הַדְּבָר אֲחַלָּה פְּנִיָּה שְׁתִּלָּךְ אֵלָיו וְתַחֲקוּ' הַדְּבָר אִם אֲמַת הוּא אִם לֹאוּ וּבָא יוֹדָא לְרֵאוּבֵן וְחַק' מִמֶּנּוּ הִעֲנִין וְהַשִּׁיב לוֹ רֵאוּבֵן אֲמַת הוּא שְׁכָר נָתַתִּי בְּמַתָּנָה אָמַר לוֹ יוֹדָא וְלֹא הָיָה יוֹתֵר טוֹב לָךְ שְׁתַּמְכְּנוֹר הַבַּיִת לְשְׁמַעוֹן בְּאוֹתוֹ עֲרָף שְׂרַצִּית בְּרֵאוּבֵן וְעוֹד יוֹתֵר מְעַט וַיְרֹוּחוּ הַמַּעוֹת לְבַת בֵּתָהּ עַד שֶׁתִּנְשָׂא וְהַשִּׁיב לוֹ רֵאוּבֵן מַה אֲעֲשֶׂה כִּי כָּבֵד נָתַתִּי לָךְ בְּמַתָּנָה גְּמוּרָה וְהַשִּׁיב יוֹדָא וְאָמַר לְרֵאוּבֵן אֲנִי אֵלָךְ לְדַבֵּר עִם שְׁמַעוֹן אוֹלֵי יִתֵּן לָךְ מֵהַסָּף הַרְאִישׁוֹן שְׁשִׂאֲלָתָ וְנִפְתָּה אֶת חַתָּנָה אֲבִי הַנְּעֲרָה הַנּוֹ' שְׁיִתְרַצֵּ' וְהִלָּךְ יוֹדָא לְשְׁמַעוֹן וְאָמַר תִּרְצָה לְקַנּוֹת הַבַּיִת בְּסָף פְּלוֹנִי וְאָמַר שְׁמַעוֹן אֶקְנֶהוּ בְּזֶה הַסָּף וְנָתַן תְּקִיעַת כֶּף לִיהוּדָה שְׁלֵא יַחֲזוֹר בּוֹ וְאֲבִי הַנְּעֲרָה לֹא הָיָה מְרוֹצָה בְּשׁוּם אִנְפֵן לְמַפְנוֹר הַבַּיִת כִּי כָּבֵד נָתַתִּי לְבֵתוֹ בְּמַתָּנָה וְהִלָּךְ שְׁמַעוֹן וְתַבַּע לְרֵאוּבֵן כְּדִין וְטָעַן לָמָּה שְׁלַחְתָּ אֶת יוֹדָא אֵלָי לְמַפְנוֹר אֶת הַבַּיִת שְׁלָךְ וְאֲנִי כָּבֵד נָתַתִּי לוֹ תְּקִיעַת כֶּף שְׁאֶקְנֶהוּ בְּאוֹתוֹ הַסָּף וְהַשִּׁיב רֵאוּבֵן לְהַד"מ שְׁשִׁלַּחְתִּי אֶת יוֹדָא אֲצִלָּךְ וְאָפִי' אֵת"ל שְׁשִׁלַּחְתִּי לָךְ לֹא נָתַתִּי לוֹ לֹא כַּחַ וְלֹא קִנְיָן וְלֹא שְׁבוּעָה וְלֹא תְּקִיעַת כֶּף וּמִשְׁטָה הִיִּיתִי בּוֹ כִּי מַה כַּח הָיָה בְּיָדִי לְמַפְנוֹר כִּי כָּבֵד נָתַתִּי לְבַת בֵּתִי הַנּוֹכַ' עֲתָה יוֹרְנוּ מוֹרְנוּ הַדִּין דִּין אֲמַת לְאִמְתָּהּ שְׁל תוֹרָה וּשְׁכָרוֹ כְּפוּל וּמְכּוּפֵל מִן הַשָּׁמַיִם תִּשׁוּבָה אֵינִי רוֹאֶה מְקוּם לְשִׂאֲלָה זוֹ אִם אֵין טַעְנָה אַחֲרַת לְשְׁמַעוֹן אֲלֵא מַה שְׁכָתוּב כָּאֵן בְּשִׂאֲלָה מֵאִין עָלָה בְּדַעְתָּה לְזַכּוֹת בְּקִנְיָן הַבַּיִת אִם רֵאוּבֵן טוֹעֵן שְׁלֵא

שֶׁלַח אֶת יְהוּדָה אֵלָיו וְאֵת"ל שֶׁלַח לֹא נָתַן לוֹ פֶּחַ וְלֹא קִנְיָן וְשִׁבּוּעָה וְאֵין לוֹ עֵדִים לְשִׁמְעוֹן
עַל שׁוֹם דְּבָר שֶׁנֶּטַל קִנְיָן רְאוּבֵן לִיהוּדָה שֶׁהוּא מוֹכֵר אוֹ שֶׁנָּתַן לוֹ רְשׁוּת שְׁיִמְכְּנוּ וְאֵפִי' נָתַן
לוֹ רְשׁוּת אִם הוּא יְדוּעַ שֶׁהַבֵּית הַיְתֵה פְּכָר נְתוּנָה לְבַת בְּתוֹ לֹא הָיָה יְכִילֶת בְּיָדוֹ לְמִן־כֶּרֶה
וְאִם יִטְעוֹן שִׁמְעוֹן שֶׁפִּשְׁבָּא יְהוּדָה אֵלָיו וְנָתַן לוֹ תְּקִיעַת פֶּה עֲדִינָן לֹא נְתָנָה לְבַת בְּתוֹ צָרִיף
לְבָרֶר הַדְּבָר בְּעֵדִים וְאַחֲרֵי־כֵן צָרִיף לְבָרֶר שֶׁנָּתַן פֶּחַ וְרְשׁוּת לִיהוּדָה שְׁיִמְכְּרֶנּוּ וְאֵפִי'
שִׁמְעוֹן אָמַר שִׁיְהוּדָה אָמַר שֶׁנָּתַן לוֹ רְשׁוּת אֵינוֹ נֶאֱמָן אֵפִי' לְהַשְׁבִּיעַ אֶת רְאוּבֵן וְאֵפִי'
הָיָה יְדוּעַ שֶׁעֲדִינָן לֹא נָתַן הַבֵּית לְבַת בְּתוֹ כִּי אֵעֶפ"י שֶׁלֹּא הָיָה נוֹגֵעַ בְּעֵדוּת אִם לֹא הָיָה
לוֹ שׁוֹם תּוֹעֵל' וְהַנְּאָה בְּקִנְיָן זֶה אֵינוֹ אֵלָּא עַד א' וְהַטּוֹעֵן שֶׁהוּא שִׁמְעוֹן אֵינוֹ יָכוֹל לְטַעוֹן
בְּרִיא שֶׁרְאוּבֵן נָתַן רְשׁוּת לִיהוּדָה שְׁיִמְכְּרוּ לוֹ וְלִהְיֶי אֵינוֹ חָיִב שִׁבּוּעָה אֵלָּא חֶרֶם סָתֵם
שֶׁקְּוֹדֵם שֶׁדְּבָר לוֹ יְהוּדָה הָיְתָה הַבֵּית פְּכָר נְתוּנָה לְבַת בְּתוֹ וְשֶׁלֹּא נָתַן רְשׁוּת לִיהוּדָה לְמִפְּנֵי
כִּי עַד א' הַמְּחַיֵּב שִׁבּוּעָה הֵינּוּ כְּשֶׁהַתּוֹבֵעַ טוֹעֵן בְּרִי מַעֲצָמוֹ וְלֹא עַל פִּי הָעֵד וּבְחֻשׁוֹן מְשֻׁפֵּט
סִימָן ע"ה פְּתַב בְּשֵׁם גְּדוֹלִים כִּי אִם הָעֵד מַעֲיֵד בְּפָנָיו ב"ד אֵעֶפ"י שֶׁהַטּוֹעֵן אֵינוֹ טוֹעֵן בְּרִי
חָיִב הַנֶּטְעֵן שִׁבּוּעַ וְא"כ אִם יְהוּדָה יַעֲיֵד בְּפָנָיו ב"ד שֶׁרְאוּבֵן אָמַר לוֹ שְׁיִמְכְּרוּ יְתַחֲיִיב
רְאוּבֵן שִׁבּוּעָה שֶׁלֹּא אָמַר לוֹ כֵּן אוֹ שֶׁפְּכָר נְתָנָה לְבַת בְּתוֹ נֶאֱמָר הַמְּבִי"ט: שֶׁאֵלָּה פֹּז מִי
שֶׁבָּאָה שִׁמְעוֹנוֹ מֵאַרְץ רְחוֹקָה הַרְבֵּה וְהָיוּ לוֹ בָּנִים כָּאֵן וּמְתוֹ וְלֹא נוֹדַע אִם מֵת הוּא קְוֹדֵם
אוֹ הֵם דְּאֵינָה יְכוּלָה לְהַתְּיַבֵּ' וְאִם תְּחַלִּיץ אֵיכָּא חֲשִׁשָׁא שְׁמָא יְתַבְּרַר שְׁמַת הוּא תְּחַלֵּה
וְלֹא הָיְתָה צָרִיכָה חֲלִיצָה וְאַתָּה מְצַרְכָּת כְּרוֹז לְכַהֲנָה וְאֵיכָּא דְהוּוּ בְּחֻלִּיצָה וְלֹא הוּוּ
בְּהַכְרֵזָה וְאַמְרִי הָא שְׁרִי חֲלִיצָה לְכַהֵן כְּדָא' רִישׁ פָּרָק הָאֵשָׁה בְּתָרָא אַמְתַּנִּי' דְּמִי שֶׁהֲלֵף
בְּעֵלָה וְצָרְתָה לְמַדִּינַת הַיָּם וְאַמְרוּ לָהּ מֵת בְּעֵלֶיהָ לֹא תִנְשָׂא כו' עַד שֶׁתַּדַּע שֶׁהִיא מְעוֹבְרָ'
הִיא צָרְתָה וְהַרְמַב"ם ז"ל פ"ג מֵהַלְכוֹת יִיבּוּם הֵבִיא מִתַּנְיָ' דְּנִיטָן לִי בֵּן בְּמַדִּינַת הַיָּם מֵת
בְּעֵלִי וְאַח"כ מֵת בְּנִי דְּאֵינָה נֶאֱמָנָת לְפָטוֹר עֲצָמָן מִן הַיִּיבּוּם וּמִן הַחֲלִיצָה וְחוֹשְׁשִׁין לְדַבְּרֶיהָ
וְחוֹלְצֵת וְלֹא מַתְּיַבֶּמֶת וְעַל זֶה פְּתַב בְּד"א שֶׁהָיְתָה פְּסוּלָה לְכַהֲנָה כו' אָבָל אִם אֵין הַדְּבָר
כֵּן אֵינָה חוֹלְצֵת שְׁמָא יְבוֹאוּ עֵדִים שֶׁהוּא כְּמוֹ שֶׁאֶמְרָה וְהַחֲלִיצָה אֵינָה פְּלוּם וְכו' וְכַתֵּב וְכֵן
אֵשָׁה שֶׁהֲלֵף בְּעֵלָה וְצָרְתָה לְמַה"י וְכו' מִתַּנְיָתִין שֶׁהַבֵּיתִי לְעֵיל וְכַתֵּב דְּלָא תְּחַלּוֹץ מִטְּעָמָא
דְּאַמְרוּ וְנִרְאָה לִי דְּבַעֲוֹבְדָא דִּידוֹן שְׁמַת הוּא בְּמִקּוֹם רְחוֹק הַרְבֵּה מִכָּאֵן בְּקִצָּה הַיַּנְדִּי כִּי גַם
בְּקוּגִי שֶׁהִיא בְּאוּנְדִיָּא לֹא נִשְׁמַע כִּי אַחַר זְמַן הַרְבֵּה לֹא נוֹדַע כְּמָה זֶהוּ דְּבָר שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל
לְהַתְּבָרֶר וְהוּוּ כְּמוֹ מְתוֹ בְּמַעְרָה דְּלִיכָּא הָאִי חֲשִׁשָׁא דְּוֹנָק' כְּשֶׁמֵּת הוּא וְהָבֵן בְּמִקּוֹם א'
וְאוֹמְרָת הִיא שְׁמַת הוּא בְּתַחֲלָה חֲיִישִׁינָן שְׁמָא יְבוֹא אַח"כ מִי שֶׁיעֲיֵד כְּמוֹ שֶׁאֶמְרָה הִיא
וְנִמְצָאָת שֶׁהַחֲלִיצָה אֵינָה פְּלוּם וְיִישׁ חֲשִׁשָׁא שְׁמָא תִנְשָׂא לְכַהֵן וְיִאמְרוּ חֲלוּצָה נִשְׂאָת לְכַהֵן
וְיִישׁ שֶׁלֹּא יִשְׁמַעוּ מַה שֶׁנִּתְּבָרֶר אַח"כ שֶׁהוּא מֵת תְּחַלֵּה וּמַה שֶׁהַכְּרִיזוּ שֶׁהַחֲלִיצָה לֹא הָיְתָה
פְּלוּם וְכֵן כְּשֶׁהֲלֵף הוּא וְצָרְתָה לְמ"ה וְחֲיִישִׁינָן שְׁמָא נִתְּעַבְּרָה צָרְתָה וְיִלְדָה שֵׁם בְּמִקּוֹם
שְׁמַת יְלָדָה וְקָרוֹב שֶׁיְבוֹא עֵדִים לוֹמֵר שֶׁיְלָדָה וְהַחֲלִיצָה לֹא הָיְתָה פְּלוּם וְתִנְשָׂא לְכַהֵן וְכו'
אָבָל הֵכָּא מִי שֶׁיַּדַּע לְשֵׁם בְּאֵי זֶה זְמַן מֵת לֹא יָדָעוּ בְּאֵי זֶה זְמַן מְתוֹ כָּאֵן הַבָּנִים וְגַם הוּא
אֶפְשָׁר רְחוּ' שֶׁיְתַבְּרַר מִשֵׁם בְּאֵי זֶה זְמַן מֵת וְלָכֵן לִית חֲשִׁשָׁא בְּחֻלִּיצָה זוֹ וְלֹא תִשָּׁב זוֹ
הַעֲלוּבָה עֲגוּנָה כֹּל יְמֵיהָ כִּי אֵינָה בְּכָלֵל גְּזֵרַת חֲכָמִים כִּי לֹא גְזָרוּ עַל חֲשִׁשָׁא כְּזוֹ נֶאֱמָר
הַמְּבִי"ט וְאֵעֶפ"י כֵּן סִדְרָתִי שֶׁתֵּאֱסוֹר עֲצָמָה עַל הַפְּהָגִים כְּמוֹ שֶׁפְּתַב הַר"מ שֶׁהַבֵּי' בְּס' אָדָם
וְחֻנָּה שֶׁנִּסְתַּפֵּק בְּזָה אִם יוֹעִיל וְהָאֵרִיף לְמִצּוֹא צַד הָיְתָר: שֶׁאֵלָּה פֶּחַ בְּיוֹם א' ז' לְכַסְלוֹ
הַשְּׁכ"ח הָרָאָה כ"ר שֶׁלְמָה יַעֲב"ץ הַרְשָׁא' מִבְּתוֹ חָנָה שֶׁהָיְתָה עוֹשֶׂה אוֹתוֹ שְׁלִיחַ קַבְּלָה

לקבל גט מבעלה כ"ר יצחק בן החכ' כ"ר חיים החב' ואמר כי בתו נולד' שנת השט"ו ז' לאדר וא"כ היתה בת י"ב ביום ז' לאדר שנת השכז' ועתה כבר היא בוגרת אלא שיש להסתפק אם הביאה סימנים או לא ולכן סדרתי שימתן לו הגט ויאמר אם בתו היא בוגר' הרי עשת אותה שלים קבלה והתקבל גט זה לבתה חנה וכו' ואם היא קטנה או לא הביאה סימני' עדיין פשעשה אותה שלים בחדש חשוון ועתה הביאה סימנים בשע' שמנינה אותה עדיין לא הביאה סימנים והרשאת' לא היתה פלום אני עושה אותה שלים הולכה שתתנהו לה ותאמר לה הרי זה גיטיך ששלח לך בעלך וכו' ושלחתי לרב ה"ר דוד ו' זמרה נר"ו מה הנה נראה לו וכתב לי היושב על המשפט נר"ו לא הבנתי יפה מה שנסתפק כ"ת דמה עגנו בוגר' שמא נפשך אם נערה היא כיון שנשא' יכולה לעשות שלים קבל' ואה' עדיין קטנה היא אביה מקבל גיטה ע"כ והשבתי לו כתב כ"ת אם נערה היא כיון שנשא' יכולה לעשות שלים קבלה ע"כ ואפ' שהיתה בזמן שמני' את אביה שלים נערה בשנים ולא בסימנים.

ואין הרשאתה פלום שהיא קטנה ואין העדים חותמים אלא א"כ נעשית בגדול וגם אין קבלתו עתה הגט פלום דשמא עתה הביאה סימנים ולכן סדרתי שיעשהו ג"כ שלים הולכה ממה נפשך אם כשמני' אותו שלים היתה גדולה בשנים ובסימני' הוא שלים קבלה ואם היתה קטנה שלא הביאה סימני' וגם עתה הוא כף הרי אתה שלים הולכה ואם לא הביאה אז סימנים ועתה הביאם והרי הוא גדולה עתה צריך לעשותו ג"כ שלים הולכה ועל מה שכתב ואם עדיין קטנה היא אביה מקבל גיטה כתבתי שהיא טעות שכחה שהקטנה שהשיאה אביה אין לה עוד רשות בה: שאלה פט ילמדנו רבינו אלמנה אחת שנמצאו מעות בידה אחר כמה חדשים שמת בעלה והיא היתה דרה בבית בפני עצמה לא בבית בעלה והיא תובעת כתובתה מנכסי בעלה והיו רשעים אומרי' שתגבה כתובתה ממעות שבידה שמשל אביהן היו והיא גנבתן והיא אומרת שהמעות שנמצאו בידה הם שלה או של פלו': תשובה הרמ"ב ז"ל כתב פכ"ב מהלכות אישוי' הרי שנמצאו מעות או מטלטלין ביד האשה היא אומרת במתנה ניתנו לי והוא אומר ממעשה ידיך הם שהם שלי הרי זו נאמנת ויש לו להחרים על מי שטוענת דבר שאינו כן וילקח בהם קרקע והוא אוכל פירות ואם אמרה ע"מ כן ניתנו לי שלא יהא לבעלי רשות בהן וכו' עליה להביא ראיה וכו' בחזקת הבעל הוא שיאכל פירותיו עד שתביא ראיה ע"כ ולמעלה מזה כתב המוכר קרקע לאשתו אם היו המעות שלקחה וכו' גלויין וידועין לבעל קנתה והבעל אוכל פירות ואם היו מעות טמונים לא קנתה וכו' ואותן המעות שנראו ילקח בהן קרקע והבעל אוכל פירות הרי דברי הרב נר' שפל מה שנמצא ביד האשה הן בחזקתה ואין לו אלא פירות ובין טמונים ובין גלויים אין לו אלא פירות ואפ' מה שכתב בטור א"ה סימן פ"ה דבמעות שאינה גלויים לא קנתה וכו' ויקח עם הקרקע הרי כתב בשם ה"ר יונה ז"ל דדוקא דקא טעין טענת פרי דידי אינון אבל אי טענה היא פרי והוא שמא צריך להחזירם לה והרב בעל מ"מ כתב דמה שכתב הרב ז"ל בפ"ב מהלכות מלוה דבעל שלוה מנכסי אשתו ואח"כ גירשה אין לו עליו פלום וכו' צריך לחלק מקונו' ממנו שדה למלוה אליו וכו' והטעם שפל שהלוחם לו יצאו מחזקתה וכו' וכתב דמדברי הרשב"א וקצת מפרשי' ז"ל נרא' דכשאמרו אין לה עליו פלום דוקא בטוען פרי שמשלו הן והיא גנבתן אבל אם לא טען פרי אין לו אלא פירות וכשגירש' חייב להחזירם ולפי זה אף במוכר במעות

טמונים אפי' טען ברי שמשלו הן אין לו בהם פלום הא קמן לכ"ע דהפל בחזקת האשה ואפי' טמונים אם לא פשטועו בעל ברי והכא בנ"ד יורשים לא מצו לטעון טענת ברי וכ"ש שבעלה צנה בצונאתו שיפרעו לה כתובתה ל"ג פרחים.

פי הי"ז אמר שנתנם לה פשהלכה קודם מותו נראה שלא היה לו חשש עליה שגנבה ממנו דבר ואפי' שבועת אלמנה לא היתה חייבת ואפי' היה טוען ברי לא היה לו בהם זכות פי אם לפירות לדברי הרמב"ם ו"ל אפי' היו טמונים ועתה שפבר מת אין ליורשים בהם שום זכות ואפי' לדעת מי שאומר פי הטמונים יש לו זכות לבעל להחזיק בהם פשלו היינו פשטוען ברי והכא ליכא אלא טענה שמא מן היורשים ולא פלום היא ומי יאמר שאלו המעות היו טמונים מן הבעל שמא היו גלויים וידועים לו שהיו שלה ואין לו שום זכות בהם לכ"ע והיא טוענת שבעלה היה יודע שהוא הלנתו מעות משלה או של בתה לאיש א' וא"כ נראה שהיו גלויים לבעלה וכן היא נאמנת לומר פקדון הן בידי מפלו' מגו שהיתה יכולה לומר מתנה נתתה לי אותם ושלי הם ועל הא דאמרין קבל מן האשה יחזיר לאשה כתב ה' מיג"ש ו"ל לפי שיש לומר שמא הפקידו אצלה ואינו שלה הרי שיזפה בו בעלה ע"כ וכן כתב גבי יחזיר לעבד וכמו שכתב הרב מ"מ פ"ז מהלכות שאלה ופקדון ואם אגחנו טוענים בשמא הפקידו אצלה שלא יתן לבעל כ"ש פשהיא עצמה טוענת ליורשים שהוא פקדון שהיא נאמנת אפי' בלא שבועה ולדעת הרמב"ם ו"ל שנראה ממה שכתב שם מקל מקום שהוא סובר שמא משל בעלה גנבתם היינו לענין שאין מקבלין מהן פקדונות לכתחל' אבל אם קבל למקום שנטל יחזיר לאשה ולעבד ואפי' נאמר שלא תהיה נאמנת אחר כך לומר לבעלה של פקדון הן היינו להפקיע מפירות אלא שיהיו פנכסי מלוג והשתא שהוא מת הם ברשותה ואין ליורשים זכות בהם פלל כמו מה שכתב שאינה נאמנת לומר ע"מ שאין לבעלי רשות בהם ניתנו לי אלא יאכל פירות וה"נ אינה נאמנת לומר פקדון הוא להפקיע פירות וכשמת חזרו לרשותם נאם המבי"ט: שאלה צ מי שהקניטתו אשתו ואמר אני מקבל נזירות שמשון בר מנחם בר דלילה שלא אשב תחת גג א' עם אשתי יורנו רבי' אם חל נזירות זה עליו פשישב עמה תחת גג אחד.

תשובה. מה שאמר בר דלילה הוא שנכשל בלשוננו מחמת הפעס והוי פכינויי נזירות נזיר פזיח נזיח וכו' אבל מה שיש להקל בנזירות זה הוא שהוציאו בלשון שבועה שאמר שלא אשב ולא אמר אם אשב ויש כמה פוסקים שסוברים שאינו חל בלשון שבועה אלא בלשון נדר כמו שכתבתי בארוכה בתשובה אחר' זה כמה שנים אלא שאיני סומך על טעם זה לבדו מפני שיש חולקים על זה ואומר שאין להקל פשנדר בלשון שבועה ובהצטרף טעם אחר אני מיקל ומה שיש להקל בנזירות זה הוא שנראה פי נדר כזה לא חל אלא מדרבנן ובנזירות שמשון דלית ביה התרה במידי דלא צריף התרה אלא מדרבנן אם היתה שבועה או נדר הכא בנזירות שמשון לא בעי התרה ומה שלא חל נזירות אלא מדרבנן הוא מפני שיש לו פתח שנעקר הנדר מעיקרו והוי פעין טעות דהני ד' נדרים שגגה ואונס וכו' דלא בעו התרה אלא מדרבנן וכמו שכתב הרשב"א ו"ל בתשובה בדפוס הראשון על מי שהקניטתו אשתו ומתוך פעסו קפץ ונשבע ואמר אני מקבל בנדר ע"ד המקום ב"ה וע"ד רבים בלי שום פתח וכו' שלא אבוא עם אשתי בבית א' עד אחר חג הסוכות כתב דמסתברא שנשאל ומתירין לו אעפ"י שנשבע ע"ד רבים שאין עיקר זה

נָדָר שֶׁהָרִי הוֹצִיאוּ בְּלִשׁוֹן שְׁבוּעָה שְׁאָמַר שְׁלֹא אָבוֹא עִמָּה וְכָל אֲעֻשָׂה אוֹ לֹא אֲעֻשָׂה הָרִי
הוּא פְּדָבָר שְׁאִין לוֹ מִמֶּשׁ כְּמוֹ אִישׁן וְכוּ' אֲלֵא שְׁאִסוּר מִשׁוּם בַּל יַחַל דְּרַבְּנָן וְכוּ' וּמִשׁוּם
הָכִי פּוֹתְחִין לוֹ וְכוּ' אִפִּי לְדַעַת ר"ת ו"ל וְכוּ' פֶּאֶן אֲנִן סִהְדִי דְּמַסְפִּימִים רַבִּים לְפִתְחוֹ שְׁל
זֶה שְׁלֹא עָשָׂה אֲלֵא מִחֻמַּת כְּעָסוֹ וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה וְכוּ' וְעוֹד שֶׁהַדְּבָר קָרוֹב כְּתַשְׁמִישֵׁי עֲלִיף
אֵעֶפֶי שֵׁישׁ לְחַלֵּק קֶצֶת עַכ"ל וּבִנ"ד נִמְי הָנִי פִּיּוֹצֵא בְּזֶה שֶׁמִּתּוֹךְ כְּעָסוֹ נָדָר וְאָמַר בְּלִשׁוֹן
שְׁבוּעָה וְגַם שְׁזֵה נְזִירוֹת שֶׁמִּשׁוֹן הוּא שְׁאִין לוֹ הַתְּרָה אֵית בִּיָּה פֶּתַח שְׁנֹשְׁבַע בְּכַעְסוֹ וְלֹא
זָכַר בְּאוֹתוֹ עֵת הַצֶּעַר שֶׁהִגִּיעַ לוֹ בְּנָדָר וְזֶה וְכִמוֹ שֶׁפָּתַח הָרִיטְבָ"א ו"ל עַל מִי שֶׁנָּדָר בְּשַׁעַת
כְּעָסוֹ וְלֹא הִרְגִישׁ בְּצֶעַר שֶׁל עֲכָשְׁיוֹ וְעָבַר כְּעָסוֹ וּמִתְחַרֵּט עַל שֶׁנָּדָר מִפְּנֵי הַצֶּעַר הַמִּגִּיעַ לוֹ
וְזֶה הַצֶּעַר הָרְאוּי הָיָה לְבוֹא מ"ה חֲשִׁיב פֶּתַח קַל וּמ"מ פֶּתַח הוּא וְכוּ' ע"ד דֵּהוּא דְאֵתָא
לְקַמֵּיהּ דְּרַב הוּנָא א"ל לִיבְךָ עֲלֶיךָ וְכוּ' א"ל לָאו פְּלוּמַר לֹא הָיָה לִי בְּאוֹתָהּ שַׁעַת לֵב שְׁל
עֲכָשְׁיוֹ וְעַל יְדֵי כְּעָסִי לֹא יִדְעָתִי בְּצֶעַר זֶה וּלְפִיכָף אֲנִי מִתְחַרֵּט מֵעֵיקְרָא וְשֶׁרִיָּה רַב הוּנָא
עַכ"ל וְהַרְשָׁבָ"א ו"ל כְּתַב בְּדָפוּס הָא' תְּשׁוּבָה רַנ"ה עַל מִי שְׁאָסַר עַל עֲצָמוֹ בְּשָׂר יַיִן אִם
יַעֲבֹר עֲבִירָה פְּלוֹ' שְׁפָל דְּבָר שְׁאִסוּר עַל עֲצָמוֹ שְׁלֹא מִחֻמַּת עֲצָמוֹ אֲלֵא קִנְס בְּעֶלְמָא כִּי
הָאִי קִיל וְכוּ' וְנָפְקִי בְּחֻרְטָה דֵּהִשְׁתָּא סָגִי וְכוּ' וְהָר"ן ו"ל כְּתַב אִין חֲכָם מִתִּיר אֲלֵא כְּעִין ד'
נְדָרִים הִלְלוּ כְּלוֹ' שְׁאִין לוֹ לְהִתִּיר בְּחֻרְטָה אֲלֵא בְּפִתְחָה דְּכִשְׁהוּא נִיְתָר בְּפִתְחָה מוֹכִיחַ מִתּוֹכוֹ
שֶׁהוּא נָדָר בְּטַעוֹת וְהָנִי כְּעִין ד' נְדָרִים אֲבָל בְּחֻרְטָה לֹא וְכִמוֹ שֶׁפָּתַח בְּתְּשׁוּבָה אַחֲרָ'
וּבִנ"ד אִיכָּא טַעֲמֵי נְזִירוֹת בְּלִשׁוֹן שְׁבוּעָה וְהָנִי כְּעִין טַעֲנָה דְלָא הִנָּה לִיָּה לֵב שְׁל עֲכָשְׁיוֹ
וְגַם שֶׁהוּא שְׁלֹא מִחֻמַּת עֲצָמוֹ נְאֻם הַמְּבִי"ט: שְׁאֵלָה צָא מִי שֶׁצָּנָה מִחֻמַּת מִיתָה שְׁפָל
הַמְּטַלְטְלִים שְׁמַצָּאוּ בְּבֵיתוֹ מִפֶּתַח הַבַּיִת וּלְפָנָיִם יִנְתְּנוּ לְאִשְׁתּוֹ בְּעַד סָכִי כְּתוּבָת' אִפִּי יִהְיוּ
שְׁוִים כְּמָה אֲלָפִים עוֹד צָנָה שְׁתַּזוֹן אִשְׁתּוֹ מִנְּכִסֵּיו כָּל זְמַן שֶׁתִּרְצֶה וְשִׁיָּהּ מְחַוֵּיבִים בְּנִי
לְזוֹן אֶת אִשְׁתּוֹ כָּל זְמַן שֶׁתִּרְצֶה: עֵתָה בָּאִים בְּנִי וְאוֹמְרִין שְׁאִינָם רוֹצִים שֶׁתִּהְיֶה שׁוֹלְטָת
אִשְׁתְּ אַבְיָהֶם בְּכָל הַנְּכָסִים שְׁבַבִּית כִּי אִם עַד עֲשָׂרִים סוּלְט' וְעוֹד רוֹצִים לְכַתּוּב כָּל
מְטַלְטְלֵי הַבַּיִת וּבִשְׁבִיל שְׁלֹא רְצָתָה שִׁיְכַתְּבוּ הַמְּטַלְטְלִים כְּתָבוּ עֲלֶיהָ שֶׁטֶר שְׁלֹא תִהְיֶה
שׁוֹלְטָת בְּנְכָסִים כִּי אִם עַד עֲשָׂרִים סוּלְט' וְהַנְּכָסִים שֶׁהֵם תַּחַת יָדָהּ אִם יִגְבּוּ אוֹ יֵאָבְדוּ
יִהְיֶה בְּאַחֲרֵיָתָהּ גַּם רוֹצִים לְקַחַת הַסְּפָרִים שֶׁהֵם תַּחַת יָדָהּ בְּאוֹמְרָם שֶׁהַסְּפָרִים אֵינָם בְּכָלֵל
מְטַלְטְלֵי הַבַּיִת: וְהַאֲלֻמָּנָה טוֹעֵנָת שֶׁהַפֶּל שְׁלָה שֶׁהַבַּעַל נִתְּנָה לָהּ בְּמִתְנָה וְאִינָה רוֹצָה
שִׁיְכַתְּבוּ לָהּ שׁוּם דְּבָר גַּם עַל הַסְּפָרִים טוֹעֵנָת שֶׁהַסְּפָרִים נְכָסוֹ בְּכָלֵל הַמְּטַלְטְלִים גַּם
מִלְּבוּשֵׁי בְּנָה וְכִיּוֹצֵא בָּהֶם טוֹעֵנִים שְׁאִינָם נְכָסִים בְּכָלֵל הַמְּטַלְטְלִים שֶׁהַנִּיחַ לָהּ אַבְיָהֶם
שְׁלֹא נְכָס בְּכָלֵל הַמִּתְנָה כִּי אִם הַמְּטַלְטְלִים שְׁבַבִּית אֲבָל נְכָסֵי הַבֵּן כְּמוֹ הַמְּלָבוּשִׁים אֵינָם
נְכָסִים בְּכָלֵל עַל הַפֶּל יוֹרְנוּ מוֹרְנוּ וְרַבִּינוּ הַדִּין עִם מִי וּמַה שְׁמִים יִהְיֶה שְׁכָרוֹ אֲמִן: תְּשׁוּבָה
בִּפ' מִי שְׁמַת אָמַר מְטַלְטְלֵי לְפָלְגֵיָא קָנָה כָּל מְאֵנִי תַשְׁמִישֵׁיהָ חוּץ מִחֻטֵּי וְשַׁעֲרֵי אָמַר כָּל
מְטַלְטְלֵי אִפִּי חֻטֵּי וְשַׁעֲרֵי וְאִפִּי הַרְחִים הַעֲלִיוֹנָה וְעַבְדִּים נִמְי בְּכָלֵל מְטַלְטְלִים אָמַר כָּל
הַמְּטַלְטְלֵי נוֹטֵל אֶף רִיחִים הַתַּחְתּוֹנִים וְכִיּוֹצֵא בָּהֶן וְכִמוֹ שֶׁפָּתַח הָרַמְבָּ"ם ו"ל פִּי"א
מִהִלְכוֹת זְכִיָּה וְהָכָא בִּנ"ד שְׁאָמַר כָּל הַמְּטַלְטְלִים שִׁיְמַצָּאוּ בְּבֵיתוֹ מִפֶּתַח הַבַּיִת וּלְפָנָיִם
שִׁיְנְתְּנוּ לְאִשְׁתּוֹ בְּעַד סָכִי כְּתוּבָתָהּ נִרְאָה שְׁפָל מַה שֶׁנִּמְצָא אִז בְּתוֹךְ הַבַּיִת הוּא שְׁלָה אֲבָל
עַבְדִּים נִרְאָה דְלָא הָווּ בְּכָלֵל זֶה מִשׁוּם דְּנִיְדִי וְלֹא שְׁכִיחֵי תוֹךְ הַבַּיִת וְאִפִּי הָיוּ אִז תּוֹךְ
הַבַּיִת לֹא הָיוּ בְּכָלֵל כִּיּוֹן שְׁאָמַר הַמְּטַלְטְלִים שִׁיְמַצָּאוּ בְּבֵיתוֹ מִפֶּתַח הַבַּיִת וּלְפָנָיִם לֹא מִשְׁמַע
אֲלֵא מְטַלְטְלֵי דְקַבִּיעֵי בְּבֵיתָא אֲבָל נִרְאָה דְכָל מַה שִׁיְמַצָּא תּוֹךְ הַבַּיִת אֵע"פ שְׁאִינוּ נְכָלֵל

בְּכֻלֵּי כָּל הַמְּטַלְטְלִים כְּמוֹ הַסְּפָרִים שְׂאִינָם נִכְלָלִים אֲלָא בְּכֻלֵּי נְכֻסִים וְלֹא בְּכֻלֵּי מְטַלְטְלִים
הֵכָא שְׁפִיר שְׂמִימָאָו בְּבֵיתוֹ מִפְּתַח הַבַּיִת וּלְפָנָיִם הַכֹּל בְּכֻלֵּי דְלֵהֲכִי קָאָמַר שְׂמִימָאָו וְכוּ'
לְכָלֹל אִפִּי אֵינֹו בְּכֻלֵּי מְטַלְטְלִין מַה שְׂמִימָאָ מִפְּתַח הַבַּיִת וּלְפָנָיִם וְכוּ' דְלְטְפוּנֵי אֲתָא
וְהַרְמִ"א פְּתַב דְּמֵינֵי סְחֻרֹות אֵינָם בְּכֻלֵּי מְטַלְטְלִים אֲבָל הֵם בְּכֻלֵּי כָּל מְטַלְטְלִים וְכוּ"ש
בְּכֻלֵּי נְכֻסִים כָּל הַמְּטַלְטְלִים בְּכֻלֵּי מַה שְׂאָמַר מִפְּתַח הַבַּיִת וּלְפָנָיִם דְּאִפִּי סְפָרִים שְׂאִינָם אֲלָא
דְּכֻמוֹ דְּמִפְּתַח בֵּיתוֹ וּלְפָנָיִם נִרְאָה דְּעֵבְדִים אֵינָם בְּכֻלֵּי הֲכִי נָמִי לְכָל מַה שֶּׁהוּא מִפְּתַח בֵּיתוֹ
וּלְפָנָיִם מְרַבָּה מַה שְׂאֵינֹו בְּכֻלֵּי כָּל הַמְּטַלְטְלִים אֲלָא בְּכֻלֵּי נְכֻסֵי עוֹד דְּאָמַר אִפִּי יְהִי
שְׂוִים כְּמַה אֲלָפִים דְּמִשְׁמַע כָּל מִיָּדֵי דְּמִשְׁפַּח בְּבֵית וְאִם אָמַר בְּלִשׁוֹן לְעֻז טוֹדָה לָהּ
הָאִינִינְדָא קִיָּסִי פְּאֵלִינְאָה דִּי לָהּ פּוֹרְטָה דִּי לָא קָאָזְהָ אֲדִינְטָרוּ פְּשִׁיטָא דְּסְפָרִים הוּוּ בְּכֻלֵּי
לְדִינָא דְּגִמְרָא אִפִּי לָא הִיָּה אוֹמֵר שְׂמִימָאָו אֲבָל בְּלָאוּ הֲכִי הוּוּ בְּכֻלֵּי כְּדָאָמַר: וְאִ"כ אֵין
לְהֵם רְשׁוּת לֹמַר לָהּ שְׂתַכְתּוּב כָּל מַה שְׂבְּבִית וְשְׂלָא תְהִיָּה שׂוֹלְטַת כִּי אִם עַל עֲשָׂרִים
פְּרָחִים דְּדוֹקָא בְּאֵלְמָנָה שְׂתַפְסָה לְמִזּוֹנוֹת אוֹ לְכַתְּנֻבָה כּוֹתְבִין מַה שְׂיִשׁ בְּיָדָהּ לִידַע מַה
שְׂיִשְׂאָר בְּיָדָהּ אַחַר שְׂיַקְצְבוּ לָהּ מִזּוֹנוֹת וְתֹאכַל אֲבָל זֹאת כְּבָר גְּבַתָּה פְּתוּבָתָה כְּמַה שְׂיִשׁ
לָהּ בְּבֵית כְּמוֹ שְׂצוּנָה בְּעֵלָה אִם מְעַט וְאִם הֲרַבָּה וְאֵינָה חֵיבָת לְתַת שׂוּם חֲשַׁבּוֹן לִיּוֹרְשֵׁי
בְּעֵלָה וְהֵם חֵיבִים לְתַת לָהּ מִזּוֹנוֹת כָּל זְמַן שְׂתַרְצָה ר"ל כָּל זְמַן שְׂלָא תִנְשָׂא וּפְשִׁיטָא
שְׂהַנְכֻסִים שְׂנִמְצָאִים תוֹף הַבַּיִת שְׂהֵם בְּאַחְרֵיּוֹתָהּ שְׂהָרִי הוּא פְּאֵלוּ גְבַתָּה פְּתוּבָתָה וְשְׂלָהּ
הֵם וְעִנְיָן מְלַבּוּשֵׁי בְּנָה אִם הִיּוּ מִיּוֹחָדִים לוֹ מִחֵי אָבִיו שְׂלוֹ: שְׂאֵלָה צַב רְאוּבוּן נְתוּן לְשְׂמַעוֹן
סָף מְעוֹת עַל בְּתִים כְּמִשְׁפַּנְתָּא דְּסוּרָא בְּנִינְתָא וְיִשַׁב רְאוּבוּן בְּבְתִים ג' שְׁנַיִם אַחַר כְּףָּ בָּא
גוֹי א' שְׂהִיָּה חֵיב לֹו שְׂמַעוֹן סָף מְעוֹת הִלָּף שְׂמַעוֹן וְנָתַן הַבְּתִים בְּעַרְפְּאוֹת בָּא הַגּוֹי לְהוֹצִיא
רְאוּבוּן מִהַבְּתִים בְּדִינָהֶם וְלֹא יִכּוֹל כִּי הִיָּה שְׂטֵר בְּיַד רְאוּבוּן שְׂהִיּוּ הַבְּתִים מְמֻשְׁפְּנֵי
לְרְאוּבוּן גַּם הִיּוּ לְרְאוּבוּן עֲדִים גּוֹיִם עַד שְׂהַגּוֹי הִיָּה מְגַזֵּם עַל רְאוּבוּן גְּזוּמִים גְּדוּלִים גַּם
שְׂמַעוֹן הִיָּה מְגַזֵּם שְׂרַצָּה לְהַמִּיר דְּתוֹ וְזֵה מְפַרְסֵם עַד שְׂהוֹצִיא הַגּוֹי אֶת רְאוּבוּן מִהַבְּתִים
וְלֹא הִיָּה רִשְׁאֵי רְאוּבוּן לְדַבֵּר נְגַד הַגּוֹי דְּבָר כִּי הִיָּה מְפַחַד עַל נַפְשׁוֹ וְהִלָּף הַגּוֹי לְמַדִּינַת
הֵם וּמְכַר הַבְּתִים לִיהוּדֵי שֵׁם וְהִיהוּדֵי שְׂקָנָה הַבְּתִים יַדַע שְׂהַגּוֹי לְקַח הַבְּתִים בְּזִרְעָה וְשְׂהִיּוּ
הַבְּתִים גְּזוּלִים בְּיַד הַגּוֹי וְעַתָּה תוֹבַע רְאוּבוּן לִיהוּדֵי שְׂקָנָה הַבְּתִים שְׂיַחְזֹוֹר לוֹ הַבְּתִים
שְׂיַהֲיוּ לוֹ מִשְׁפַּנְתָּא כְּאִשְׁרֵי הִיּוּ בְּיָדוֹ אוֹ יִסְלַק אוֹתוֹ וְיַתֵּן לוֹ מַה שְׂהִיָּה לוֹ עַל הַמְּשַׁנְתָּא
כְּדִין הַקּוֹנָה גְּזוּלָה מְגַזְלֵן שְׂהַבְּעֵלִים מוֹצִיאֵין מִיָּדוֹ שְׂקָרַע אֵינָה נְגַזְלֵת: תְּשׁוּבָה הַשּׂוֹאֵל
שְׂכַח צַד שְׂלִישִׁי וְהוּא רִאשׁוֹן לְחֵיב אֶת שְׂמַעוֹן הַמְּשַׁפֵּן לוֹ בֵּיתוֹ וְאַחַר כְּףָּ נִתְּנָה לְגוֹי כִּי
כָּל מוֹכֵר קְרַקְעוֹת חֵיב בְּאַחְרֵיּוֹתוֹ שְׂאִם הוֹצִיאֵו הַמְּקַח מִיַד הַלּוֹקֵחַ מִחֲמַת הַמוֹכֵר חוֹזֵר
הַלּוֹקֵחַ וְנוֹטֵל כָּל הַדָּמִים שְׂנָתַן מִן הַמוֹכֵר כְּמוֹ שְׂכַתְבֵּי הַרְמַב"ם ז"ל פ"ט מֵהִלְכוֹת מְכִירָה
כִּי כֵן הִדִּין בְּכָל מְמַכֵּר הַבַּיִת שְׂלָא פִּירֵשׁ אֲלָא שְׂקָנָה בְּסֻתָּם וּנ"ד מִחֲמַת הַמוֹכֵר הוּא שְׂבָא
הַגּוֹי לְהוֹצִיא הַבְּתִים מִרְאוּבוּן וְאֵעִפ"י שְׂבָדִין לֹא הִיָּה יִכּוֹל לְהוֹצִיא הַגּוֹי מִיָּדוֹ וְאִפִּילוּ בְּדִינֵי
אוֹמוֹת הָעוֹלָם כִּי הִיָּה שְׂטֵר בְּיַד רְאוּבוּן וְעַדִּי גּוֹיִם אִפ"ה חֵיב שְׂמַעוֹן לְהַחְזִיר לוֹ הַמְּעוֹת
שְׂנָתַן לוֹ כְּמִשְׁפַּנְתָּא עַל הַבְּתִים כִּי שְׂהוּ מְכַר לְגוֹי הַבַּיִת שְׂהִיָּתָה מְמֻשְׁפְּנַת בְּיָדוֹ לְרְאוּבוּן
וְהִיּוּ מוֹסֵר מְמוֹן חֲבִירוֹ בְּיַד גּוֹי וְעַדִּיף מִיָּנִיָּה דְּמַסִּירוֹת דְּהִנֵּי כְּנִשָּׂא וְנָתַן בְּיַד שְׂנָתַן לְגוֹי
הַבְּתִים בְּעַרְפְּאוֹת מְרַצּוֹנוֹ בְּלִי אֲנָס וְגִרְע מִיָּנִיָּה חֵיב דִּינָא דְּמַסּוֹר דְּמִשְׁלָם אֵעִפ"י שְׂלָא
נְהַנֵּה בְּאוֹתוֹ הַמְּסִירוֹת שְׂלָא הִצִּיל שׂוּם מְמוֹן וּבְמַה שְׂמַסֵּר לוֹ בֵּית שָׁל שְׂמַעוֹן וְחֵיב לְשַׁלֵּם

לשמעון אי משום דמסר בית חבירו ביד הגוי דהוי פנשא ונתן ביד פיון שמכרה לו אפי
היה אנוס וכ"ש שהיה מרצונו אי משום שהציל עצמו מן החוב שהיה חייב לגוי במה
שמסר לו בית שמעון ולקחה מידו בגיזומים שהיה מגזם לו ומכח שנתנה לו ראובן וגם
הוא מלבד שהיה מוסר ונשא ונתן בידו בפיו ג"כ מלא לאמר עליו גיזומים ושהיה רוצה
להמיר דתו כמו שפא בשאלה וא"כ הוא חייב ודאי ואם אין לו לשלם או אם הוא אלם
שאינו יכול להציל מידו יוכל שמעון בדין להוציא מן היהודי שקנה מן הגוי פיון שהוא
ידוע שהגוי גזלה מישראל דאינה נקנית לעולם לגזלו ובכרשות בעלים עומדת ואפילו
נמכרה לאלף זה אחר זה כו' חוזרת לנגזל בלא דמים וכו' כמו שכתב הרמב"ם ז"ל ספ"ח
מהלכות גזלה והכא בנדון דידן אע"ג שהיתה משפנתא לשמעון ולא היתה מכורה לו הרי
היתה משועבדת לו ושכונה גביה דאפי' חוב בשטר דעלמא שיש לו שעבוד קרקעות כמו
שיכולים להוציא ממנו שלקחו אח"כ יכולים להוציא מן הגזולן או ממי שלקח ממנו
ולהכי חייב היהודי שקנה מן הגוי לחזור לו הבית או ליתן מעות המשפנתא שנתן לראובן
נאם המבי"ט: שאלה צג לאה הנה לה שפחה א' ויצאה והלכה מביתה עם בחור א' מומר
והולכה לבית השופט ונשא בדיניה' ולא ראתה שלא היתה יכולה להוציא מיד
המומר והלכה ומכרה לתוגרמי א' והודת בפני הערפאות שמכרה לו ותבעה התוגרמי מן
המומר ולא הנה יכול להוציא מידו ומכר' לאביו של המומר וקבל המעות ונשא המומר
והלך לו לארץ אחר' עמה לנהוג דת יהודי' וילדה בן ובת ובא' לאה לערער על זאת לומר
פי עדיין היא שפחתה פי התוגרמי לקחה באונס ולא נתן לה דבר והמומר גם פי הוא
לובש בגדי נכרי הוא אומר פי לבו עם אלהיו לשוב בעת שיוכל פי גם עתה הוא ירא
שמים קצת בסתר ורוצה לטהר את בניו שלא יאמר עליהם שהם בני שפחה יורינו מורינו
מה הנה משפט הנערים: תשובה צריך לדעת אם שפחה זו טבלה לשום עבדות שאם אין
עדים שטבל' לשם עבדות הרי היא גויה וכיון שנתגיירה בניו פשרים ואם יתברר שטבלה
לשום עבדות גם כן יש לה היסור פיון שמכרה היא לתוגרמי וגם פי לא מכרה אלא מצד
האונס לא בא לה האונס מצד הקונה וכיון שהיא הודת בפני הערפאות שמכרה לו
לתוגרמי הרי היא מכורה לו כשטרות העולים בערפאות של גוים ואם אחר כך לא רצה
התוגרמי לפרוע לה דמי השפחה הוא גזל אותה וממכרה שמכרה הוי ממכר וכן מה
שמכר התוגרמי לאביו של המומר הוי מכר דלא הוי שפחה עצמה גזולה שפכר מכרה
לו בפרכוסים ומעות הוא שחייב לה ולא רצה לפרועם לה ואם פן אחר שקנאה אביו ונתנה
לו לאשה לזכות את בנו עשה ומסתמא שחררה והוא ידוע בפ' שאמר שהיה משחררה
לשיקחנ' בנו לאשה ובניה ממנו פשרים לבוא בקהל ועוד י"ל דאפילו שהיתה מכירה זו
באונס מהניא משום דכיון שהלכה היא מרצונה למומר הויא כמפקרת עצמה ונוהגין בה
הפקר וכה"ג כופין לשחררה וכיון שמכרה אפילו הנה באונס המכירה קיימת כדא' נאם
המבי"ט: שאלה צד לאה הפקידה לאחותה רחל אשת יעקב פיס בדינרי זהב ולא הקפידה
למנותן ובאה היא לארץ אחרת ורחל אחותה נתנה אותם הפרחים ביד סוחר לשכר ומת
בעלה יעקב ובאו יורשיו ליטול נכסי עצבונו אחר שתקח היא פתנתה ואז הודיעה היא
פי הנה לה ג' מאות פרחים ביד סוחרים ושהיו של אחותה לאה שהפקידתם בידה והיו
יורשים טוענים שהם בחזקת נכסי בעלה ושלחו ללאה לידע אם הנה אמת שהניחה ביד
אחותה רחל המעות הנזכ' והיא נשבעה בפני ב"ד שהפקידה ביד אחותה פיס בדינרין

ולא ידעה כמה היו נרחל ג"כ נשבעה שהפקידתם בידיה אחותה לאה ושהם ג' מאות ושהניחתם בידי הסוחרים כמו שנו' ובעת מות רחל צוניה שינתן לאחותה מנכסיה ק' פרחים ולאחיה ק' פרחים ולבנות אחותה ק' פרחים ונחלקה שאר נכסיה ליתומות ולאחרים ולא הזכירה בשעת מיתתה הג' מאות פרחים של אחותה ואחותה תובענה עתה מן הנכסים שחלקה אחותה הג' מאות פרחים שהודתה אחותה שהיו שלה יורינו מורינו הדין בזה: תשובה אם הג' מאות פרחים שהודיעה רחל שהיו של אחות' לא היו ידועים לבעלה והיתה יכולה לטמנם היא נאמנת לומר שהיתה של אחותה לאה והרי נשבעה היא ואחותה כמו שפא בשאלה ובכל מקום שיהיו ואם ימצאו אלו הג' מאות פרחים או קצתם בידי שום אדם שיאמר שרחל אמרה לו כי הם הג' מאות של אחותה לאה או ימצא כתוב בפנקסה שהמעות שהם בידי פלוני או במקום פלוני הם של אחותה תקחם אחותה ותטול גם כן המתנה של ק' פרחים לה וק' לאחיה וק' לבנותיה ולא יזכו שאר המתנות לקחת מג' מאות פרחים הידועים אם אין נכסים אחרים לפרוע אותם המתנות אבל אם אינו נודע באי זה מקום או בידי מי הם אותם השלש מאות לא תקחם אחותה מנכסי עזבונה כיון שהיא לא הזכירתם בשעת מיתה שמא נאנסו ממנה ולא תקח לאה אלא הק' פרחים של הצנואה ובנותיה ואחיה ושאר כל המתנות שחלקה יקחו מנכסי עזבונה ואם אחר שחלקה נותרו עדיין נכסים ולא חלקה ולא הניחה בנים אלא אחיה היה יורש שלה כיון שצוניה שינתן לו ק' פרחים כבר סלקו משאר נכסים שלה ונאמר כי מה שנותר הוא מן הג' מאות פרחים כיון שהודת קודם ונשבע' שהיו של אחותה ולא היו ידועים לבעלה כמו שפכתתי נאם המבי"ט: שאלה צה ראובן לנה משמעון וכתב לו אחריות פרחים דקנאי ודאקני ואח"כ לנה מלוי ונתחייב לעשות לו מלאכת האריגה ושלל יעשה לשום אדם כי אם לו וינפה לו שכר המלאכה מחובו לכד מה שיצטרף לו למזונו ונשבע על פכה ושמעון הוליד את ראובן לדין שיפרע לו חובו ולא נמצא לו במה לפרוע וסדרו לו ב"ד שיפרע לו סף ידוע בכל שבוע ממה שירויח וקא לוי ליקח מראובן הבגד שארג לו ושמעון הוא מעכב עליו עד שיפרעו לו הסף הידוע בכל שבוע יורינו רבינו הדין עם מי: תשובה הדין עם לוי דאע"ג דכתב דאקני לראובן הרי כתבו המפרשים ז"ל שיוכל לחזור בו עדיין כל שלא קנ' והקא אין לה חזרה גדולה מזו שנתחייב ללוי לעשות לו מלאכת אריגה על מה שחייב לו: ועוד מפח השבועה שנשבע ללוי חייב אפילו שלא היה מלאכה שלו אלא שנשבע ללוי שיפרע לו ממה שירויח צריך לקיים שבועתו ולתתו לו כי מאותה שעה שנשבע קדם ונכה בה וכמו שכתב הרא"ש ז"ל בתשובה שהביא בחזרה התנופה והביאה ב"י סימן ס' וכ"ש הקא בנ"ד שאינו פורע לו מעות מן הרינוח אלא מה שמרויח באריגה הקנה לו על חובו וכשנותן לו הבגד שארג הני הרינוח בכלל: ועוד למ"ד אין אומן קונה בשבח פלי כשהוא אורג בין למ"ד ישנה שכירות מתחיל' ועד סוף בין למ"ד אינה אלא לבסוף כשהשלים לאורג חייב לוי דמי האריגה והרי הוא תופס אותם על מה שחייב לו וכשלה ונאם"כ קנה הרי דינא דיחלוקו כיון שכתב לשניהם ודאקני ואם תפס א' מהם אפילו המאןחר קנה והקא לוי הוא תפוס בשכר האריגה ואין מוצאין מידו נאם המבי"ט: שאלה צו ילמדנו רבינו על חצר של ד' או ה' שותפין שיש לכולם בתים פתוחות לחצר ופתח באמצע החצר וכל א' מבעלי החצר השתמש בחצר נגד פתחו ויש לראובן א' מהם גג בית ועליה שיורדים ממנה המים לחצר שפגגד ביתו ומשם הוא מקבץ

מים כל מה שיכול לתשמיש הבית והשאר הולכים על פני החצר לצד פתח שמעון ולוי ויוצאים דרך רשותם לחוץ ורוצים שמעון ולוי לעשות צינור תחת קרקע החצר ממקום שירדו המים נגד בית ראובן עד נגד ביתם כדי שיפנסו המים זפים לבור שלהם וראובן מוזהב בידם שאומר שהוא רוצה לקבץ המים ממקום שירדו המים נגד ביתו בחצר לצורך ביתו והשאר ילכו לחוץ ושהיום או למחר יעשה גם הוא בור ויכניס בו כל המים שיירדו מן הגג לבור יורינו ובינו אי זה הדרך ישכנו אור המים: תשובה מימרא דשמואל היא פ' חזקת צינור המקלח מים לחצר חבירו ובא בעל הגג לסתמו בעל החצר מעכב עליו דא"ל פי הכי דלדידה קנה לה חצר דידי למשדה בה מנייה לדידי נמי קנה לי מיא דאיגרה ופירש רש"י להשקות בהמות ולשאר צרכי ומתחלה ע"מ פן נתרציתי לה נתרצית לי ע"כ וכן פתבו כל הפוסקים ו"ל דכשם שהחזיק בעל הגג לשפוף החזיק בעל החצר וכו' נשיב על אחרון ראשון: ואם פן אם בא בעל הגג לעשות לו בור לסלק מימיו מן החצר אינו יכול שבעל החצר זכה במים דאפילו אם בא בעל הגג לסתור הגג אינו יכול פמו שפכת נמוקי יוסף בשם הרא"ש והראב"ד ו"ל ואפילו למאן דסבר דיכול לסתור הגג כל זמן שהגג קיים אינו יכול לסתום צינורו שלא ילכו לחצר וכמו שפכת שם והיינו כשהגג של א' והחצר של אחר אבל בחצר השותפים פי נ"ד יכול בעל הגג לקבץ מימי הגג כל שלא הגיעו לקרקע החצר ואין לו לחברו חזקה אלא במים שהגיעו לחצר וירדו לרשותו ואם יעשה בעל הגג בור ברשותו לא יוכל להכניס כל מימי הגג אלא כדי המים שהיה מקבץ מקודם אם היה מקבץ דרך משל ב' או ג' חביות בשנים או ג' ימים של גשמים והשאר היו הולכים לרשות חבירו כמו כן עתה כשיעשה בור יניח כדי המים שהיו נשפכים על פני החצר שיהנה בהם חבירו אם צריך להם לבהמתו ולשאר צרכיו דאע"ג שהמים הבאים דרך קרקעות החצר הם עכורים יכול הוא לנקות בחצר שיהיו ראויים להשקאת בהמה ואפילו עכורים יועילו לגבל טיט שקונה האדם מים בדםים קרים וגם לנקות ולרחוץ החצר והבית המרנץ ולדברים אחרים וכמו שפכת רש"י ו"ל לבהמותיו ולשאר צרכיו: ונראה לי שאם מימי הגג יורדים דרך צינור שיוצא מן הגג לאויר החצר כמו אלו הצינורות של עץ שכל בני החצר יכולים לקבל מים ממנו שאויר החצר שהיה לכולם קונה להם כמו שקונה אויר מחיצות במתנה ובגט ואם פן כשיוצאים המים מן הגג אין לו לבעל הגג אלא כמו שאר השותפים שפחצר וכשירדו דרך פותל בעל הגג נראה דדוקא כשהחצר היא לאחר ואין לו לבעל הגג בה שותפות הם של בעל החצר שהרי הם יורדים לקרקעות חצרו וקודם שינוחו לקרקע החצר נמי זוכה בהם אע"ג שאינם תוף כל אויר חצרו שעדיין הם דבוקות בפותל בעל הגג והיינו משום דכיון שאין לו לבעל הגג דרך ליפנס שם למקום המים שאין לו שותפות בחצר אינו יכול לזכות בהם ונהרי הוא נמי שזכה אותם לבעל החצר משירדו מתחת גגו וגם אינו יכול לקולטם מעל גגו שיושיט כלי למטה בצד הפותל כיון שתתן מקום ירידתן מראש הגג עד סוף הפותל למטה דעתו שינוחו בחצר ושיזכה בהם.

אבל בנדון דידן שיש לו שותפות בחצר אם יורדות דרך הפותל בלא צינור הוא לבדו זוכה בהם לקולטן כל שלא הגיעו לקרקע החצר וכן נראה לי שאם יש לשמעון ולוי בור בביתם ורוצים להוליך מים הנשפכים בחצר לבור אחר שראובן בעל החצר קולט מה שרוצה מן המים שיכול לעשות צינור תחת הקרקע רחוק מפותלי הבית שלשה טפחים

בעֲנֹמֶק ב' או ג' טַפְחִים פְּדֵי שְׁיִלְכוּ הַמַּיִם וְפִים לְבוֹרוֹ פִּינּוֹן שֶׁהוּא זֹכֶה בְּאוֹתָן הַמַּיִם הַנִּשְׁפָּכִים יְכוּל לְקַוְלָטָן כְּמוֹ שְׁיִרְצָה כְּמוֹ שֶׁהֵבִיא בְּטוֹר ח"מ בְּשֵׁם הַרַמ"ה ס"י קנ"ג שֶׁפִּינּוֹן שְׁיִכּוּל בְּעַל הַחֲצָר לְבָנוֹת תַּחַת הַצִּינּוֹ' וְאֵין עָלָיו אֶלָּא לְקַבֵּל מִיְמֵיו לְפִי אִם רָצָה לְקַבְּלוֹ בְּכָלִי אוֹ בְּצַנּוֹר הַדִּין עִמּוֹ ע"כ וְאֵע"ג דְּהֵתֶם כָּל הַחֲצָר שְׁלֹו וְהֵכָא בַּנ"ד בְּעַל הַגֶּג ג"כ הוּא שׁוֹתֵף בְּחֲצָר פִּינּוֹן שְׁיִשׁ לְאֵלוֹ חֵלֶק בְּחֲצָר יְכוּלִים לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ בְּכָל תַּשְׁמִישׁ שֶׁהוּא דֶרֶךְ אֲנָשֵׁי הַחֲצָר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ וְדֶרֶךְ הוּא בְּרֹוב הַחֲצָרוֹת שְׁעוֹשִׂים צַנּוֹר תַּחַת קַרְקַע הַחֲצָר לְהוֹצִיא לְחוּץ מִי שׁוֹפְכִין וּבֵית הַכְּבוֹד וְא"כ אִפִּי בְּחֲצָר הַשְׁוֹתֵפִין יְכוּל לְעֲשׂוֹתוֹ וְכ"ש צִינּוֹר צָר כְּזֶה לְקַבֵּץ הַמַּיִם שְׁנֹשְׁפָכִין עַל פְּנֵי הַחֲצָר שֶׁיִּרְדּוּ לְבוֹרוֹ דֹּאֵע"ג דִּיכּוּלִים בְּגִי חֲצָר לְעַכְבַּ לֹא מְבַנֵּי הַחֲצָר שְׁרוּצָה לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּחֲצָר תַּשְׁמִישׁ קְבוּעַ הָרִי כְּתַב רַשְׁבָּ"ם ז"ל דְּהֵינּוּ תַשְׁמִישׁ קְבוּעַ דְּוָמְיָא דְּהַעֲמַדַת בְּהַמּוֹת תַּנּוֹר וְכִירִים שְׁמַמְעֻטִין אֲוִיר הַחֲצָר דְּמַשְׁמַע דְּכָל שְׁאִין מְמַעֻטִין אֲוִיר הַחֲצָר פִּי הֵכָא אִפִּי הוּא תַשְׁמִישׁ קְבוּעַ אֵינָם יְכוּלִים לְעַכְבַּ אִפִּי לֹא הֵיךְ דֶּרֶךְ הַחֲצָרוֹת לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּכָךְ כ"ש הֵכָא שֶׁהוּא דֶּרֶךְ כְּמוֹ שֶׁפְּתַבְתִּי דֹּאֵע"ג דְּתַנּוּ בַּפ' חֲזַקְתָּ אֵין עוֹשִׂין חֵלֶל תַּחַת ר"ה וְלֹא בּוֹרוֹ' שִׁיחִין וּמְעָרוֹת כּו' שְׁמָא תַפְחַת וּר' אֶלִיעֶזֶר מַתִּיר וְכו' וְאָמַר בְּגִמְרָא טַעְמָא דְּרַבְּנָן דְּאֶסְרֵי סְבָרֵי חֵי'שִׁי דְּזִינְמִנִין דִּיפְחוֹת וְלֹא אֲדַעְתִּיהּ דְּעוֹבֵר בַּר"ה וְיַעֲבֹר וְיַפּוֹל הֵינּוּ בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים דְּדִינִישִׁי בֵּיהּ רַבִּים וְאֵין דֶּרֶךְ בְּגִי אָדָם לְהַתְּבוּנָן בְּדַרְכִים וְשְׁמָא יַפּוֹל שֵׁם אֲבָל בְּחֲצָר שְׁל שׁוֹתֵפִי לִיכָא הָאֵי טַעְמָא וְאִפִּי בַר"ה דְּוָקָא דְּוָמְיָא דְּבוֹרוֹת וּמְעָרוֹת אֲבָל צִינּוֹרוֹת הַשְׁוֹפְכִים מִים לְחוּץ שְׁאֵינָם עֲמֻקִים לִיכָא חֲשָׂא מִיָּדִי וְכֵן הוּא מְנַהֵג לְעֲשׂוֹת בְּדַרְכִים אֲמָה מְכּוּסִים שְׁעוֹבְרֵי מְתוּכָה מִים מְטוֹנָפִים וּבֵית הַפֶּסָא פְּדֵי שְׁלֹא לְטַנֵּף דֶּרֶךְ הַרְבִּי וְכ"ש בְּחֲצָרוֹת שְׁצָרִיכִין נִיקוּי יוֹתֵר שְׁיִכּוּלִים לְעֲשׂוֹת שְׁרָגִילוֹת הוּא בְּחֲצָרוֹת לְעֲשׂוֹת עֲוֻקִין שְׁמַכִּילִים מִי שׁוֹפְכִין אֶפִּילוֹ עַד סְאֲתִים פְּדֵי שְׁיִכּוּלוֹ לְשַׁפּוֹף מִים בְּשֶׁבֶת לְחֲצָר שֶׁהִיא פְּחוּתָה מִד' אֲמוֹת כְּדִתְנַן בְּעִירוּבִין פֶּרֶק פִּיצַד מְשַׁתְּפִין וְאֶפִּילוֹ בּוֹרוֹת וּמְעָרוֹת דְּאֶסּוֹר לְעֲשׂוֹתָן בַּר"ה כְּרַבְּנָן כְּתַב מ"מ פ"ג מְהֵלְכוֹת נְזִקֵי מָמוֹן וְדַע שֹׁאֵע"פ שְׁאֵינּוּ רִשְׁאֵי לְעֲשׂוֹת פֶּן לְכַתְּחֵלָה אִם עָשָׂה וְכִסָּה כְּרֹאזֵי פְטוֹר ע"כ וְבַנ"ד בְּחֲצָר שׁוֹתֵפִין וְאֵינּוּ אֶלָּא בֵּיב בְּעַלְמָא לְכַתְּחֵלָה נְמִי יְכוּל לְעֲשׂוֹתוֹ כְּמוֹ שֶׁפְּתַבְתִּי וְאִפִּי תוֹף ד' אֲמוֹת שְׁכָנְגַד פְּתַח חֲבֵרוֹ דֹּאֵע"ג דְּחֲצָר מְתַחֲלֶקֶת לְפִי בְּתִים וְכָל א' יֵשׁ לוֹ ד' אֲמוֹת כְּנָגַד פְּתַחוֹ לְפָרֶק מַשְׂאוֹ אַפ"ה יֵשׁ רִשׁוֹת לְאַחַר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ כְּנָגַד פְּתַחוֹ דֶּרֶךְ עֲרֹאֵי בְּשַׁעֲהָ שְׁאֵין זֶה מְשַׁתַּמֵּשׁ בָּהּ כְּמוֹ שֶׁפְּתַבּוּ הַפּוֹסְקִים וְכְמוֹ שֶׁהֵבִיא הַרְשָׁבָ"א ז"ל פ' הַשְׁוֹתֵפִין מִן הַיְרוּשְׁלָמִי וּמִן הַתּוֹסֶפֶת' וְשֶׁהֵבִיא הַרְבֵּי אֶלְבֵּרְגִילוֹנִי יְרוּשְׁלָמִי זֶה בְּהַלְכוּתֵי וְשֶׁפֶן כְּתַבּוּ בְּעַלֵי הַתּוֹסֶפּוֹת הַמַּתִּירוֹת וּבֵיב זֶה הָוִי גָרִיעַ מְתַשְׁמִישׁ עֲרֹאֵי שֶׁהוּא תַּחַת הַקַּרְקַע: עוֹד נִרְאֶה לִי דְּזֶה נְהַנֵּה וְזֶה אֵינּוּ חֶסֶר דְּכוּפִין אוֹתוֹ עַל מַדַּת סְדוּם דְּזֶה בְּעַל הַחֲצָר נְהַנֵּה שְׁיִלְכוּ הַמַּיִם נְקִיּוֹת לְבוֹר דֶּרֶךְ הַבֵּיב וְזֶה בְּעַל הַגֶּג אֵינּוּ חֶסֶר שְׁאֵינּוּ מְקַבֵּל בְּבֵיב אֶלָּא הַמַּיִם שֶׁהִיוּ הוֹלְכוֹת עַל פְּנֵי הַחֲצָר עֲכוּרוֹת וְעֲשִׂיַת בְּחֲצָר הַשְׁוֹתֵפִין אֵינּוּ חֶסֶר הוּא בְּעֲשִׂיַתוֹ שְׁאֵינּוּ מְמַעֻט בְּאֲוִיר הַחֲצָר שׁוּם דְּבָר וְגַם הוּא דֶּרֶךְ לְעֲשׂוֹת פֶּן בְּחֲצָר כְּמוֹ שֶׁפְּתַבְּנוּ לְמַעֲלָה וְכֵן אֲנִי אוֹמֵר שְׁעוֹבֵר רְאוּבֵן זֶה עַל מָה שְׁאֲמָרוּ חֲכָמִים לֹא יִשְׁפּוֹף אָדָם מִי בּוֹרוֹ וְאַחֲרֵים צָרִיכִים לוֹ כְּמוֹ שְׁלֵמְדוֹ מִמֶּתְנִי דַּפ' הַחוֹלֶץ עַל מִתְנִי הִתְהַ א' מִהֵן כְּשֶׁרָה וְא' פְּסוּלָה אִם הֵיךְ חוֹלֶץ חוֹלֶץ לְפְסוּלָה שֶׁהִתְהַ כְּבָר פְּסוּלָה לְפַהֲנָה גְרוּשָׁה זֹנָה אוֹ חֲלָלָה וְלֹא יִפְסוּל אֶת הַכְּשֶׁר' לְפַהֲנָה שֶׁהַחֲלִיצָה פְּסוּלָה לְכַהֲנָה וּמִכָּאֵן שְׁלֹא יִשְׁפּוֹף אָדָם מִי בּוֹרוֹ וְכו' וְאֵע"ג דְּזֶה נְהַנֵּה וְזֶה אֵינּוּ חֶסֶר דְּכוּפִין אוֹתוֹ עַל מַדַּת סְדוּם אַפ"ה הַנְּצָרֶךְ

הגמרא ללמוד ממתניתין לא ישפוף אדם מי בורו וכו' דהא דאמרין זה נהנה וזה אינו חסר היינו בזמן שזה נהנה זה אינו חסר ואפ"ה אינו חסר ונא"ה אינו רוצה זה שיהנה הוי מדת סדום אבל שפוכ' מי הבור.

בזמן שאין מי שיקח' לא הוי בכלל מדת סדום ולכן הוצרכו חכמים ללמוד שלא ישפוף אדם מי בורו והוא יודע שאחרים צריכים לו עד שיודיעם אם ירצו לקחתם דומין' דמתניתין שלא יחלוץ לכשרה שאינו ידוע אם יזמן לה פהו או ישראל לישא אותה ואפ"ה לא יחלוץ לה דשמא יתרמי לה פהו וישאנה וא"כ זה ששופף מימיו ואינו רוצה שיקבצם חברו ושכנו עובר על דברי חכמים דהוי נמי בכלל זה נהנה וזה אינו חסר דכופין אותו על מדת סדום: שאלה צו ראובן השיא את בנו שמעון צעיר לימים פחות מכן י"ב עם הנערה חנה קטנה פחותה מבת ח' שנים וקדשה פדת וכהלכה בהקהל עם וקריאת פתובה וז' ברכות וכניסת חופה וכתיתחד עמה לילה א' ולא שינה לה וישיבת שמונת ימי חופה בדין כל חתן וכלה ואחר עבור זמן גדל שמעון ונהרי הוא כבן י"ד שנה ויותר והנערה פבת עשרה שנים ויותר ורצה ראובן להביא פלתו לבית שמעון בנו ויש מן החכמי' שאומר' כי צריף לקדש פעם אחר' ולברך ז' ברכות ואחרים אומר' כי אין צרי' ושהם ברכות לבטלה ואחרים אומר' כי לפחות צריף קידושין פעם שנית ולא ברפת אירוסין ולא ז' ברכות ואתם אמת ומשפט שלם שפטו בשעריכם: תשובה תניא ביבמות פ"י קטן ששוא אשה וכו' פטורה מן החליצה ומן היבום ועל זה פתבו כל הפוסקים אין קידושי קטן פלום דמשמע דאם קדשה ונשא אחר אין לחוש לקידושי קטן ואפילו הוא גדולה פשקדשה קטן ופי' רש"י ז"ל פ' המדיר דכתי' כי יקח איש והאי לאו בר קיחה הוא וטעמא דמפרש פ' חרש דקטן דאתי לכלל נישואין תקנו לזה רבנן נישואין אבל חרש דלא אתי לכלל נישואין תקינו ליה רבנן נישואין וקטנה אע"ג דאתי' לכלל נישואין תקינו לה רבנן נישואין משום שלא ינהגו בה מנהג הפקר וכיון דלא תקינו רבנן נישואין לקטן וחרש אינם פלום נר' דאין לברך ברכות אירוסין על קידושי קטן וכ"ש ברפת נישואין אפילו היא גדולה ובפ' האיש מקדש תנן אעפ"י ששלח סבלונות לאחר מכאן אינה מקודשת וכן קטן שיקדש דאם שלח סבלונות אחר שהגדיל מחמת קידושי הראשונים שלח שהיו קידושין פסולים כמו שכתב הרמב"ם ז"ל פ"ד ובטור א"ה סימן מ"ג כתב ולאחר שהגדיל חלוין הקידושין ואפילו אין עדים שפא עליה משהגדיל אלא שנתחד עמה צריכה גט ואם קניא משהגדיל פתובה קנימת וכו' וכדתניא פ' המדיר גבי מקדש בפחות וכו' וקטן שקדש דאם בעלו קנו דכיון שהוא ידוע שאין קידושיו קדושין אפילו מדרבנן בועל לשם קידושין פשהגדיל וכמו שכתבו התוספות שם פ' המדיר וחישינו לביאה טפי מסבלונות משום דאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות וכתב הר"ן ז"ל שאם בעל משהגדיל קנה היינו לומר דקידושין גמורים הם: וקטנה שקדשה אמה ואחיה לגדול קידושיה קידושין למיאון ומברכין ברכ' אירוסין ונישואין דתקינו לה רבנן נישואין והיינו מו' ועד עשר ואם גדלה ולא מיאנה גמרו קדושיה ונעשית אשת איש כמו שכתב הרמב"ם ז"ל פ"ד מהלכות אישוי' והיינו מדרבנן דמדאורייתא לא גמרי קידושיה להיות' אשת איש אלא פשנבעלה אחר שהגדיל' וכמו שכתב פי"א מהלכות אירושין ובנ"ד דשניהם קטנים הא דתקינו רבנן נישואין לקטנה היינו פשנשא לגדול אבל נשאת לקטן לא דקטן לא תקנו לו רבנן נישואי' אפילו נשא גדול' וכיון שכן קידושין

שקדש קטן לקטנה אינם כלום מצד הקטן דלא תקנו לו קידושין ולא נישואין ומצד הקטנה נמי דטעמא מאי תקנו רבנן נישואין לקטנה כדי שלא ינהגו בה מנהג הפקר דכיון דנתקדשה לגדול וקידושין תופסין בה ומדרבנן למיאון לא ינהגו בה מנהג הפקר דהיינו טעמא דתקנו לה נישואין אבל נשאת לקטן דאין קידושין קידושיו ואפילו מיאון אינה צריכה אפתי ינהגו בה מנהג הפקר וא"כ כ"ד שיהיו קטן וקטנה אין פאן קידושין פלל אפי' למיאון ומן הדין לא היו רשאים לברך לא ברכ' ארוסין ולא ז' ברכות ואפילו שיהגדיל ומה שכתב בא"ה ולאחר שיגדיל חלין הקידושין היינו פשה' גדולה אבל הכא שעדיין היא קטנה אפילו היה מקדש אותה עכשיו לא היו חלין הקידושין אלא מדרבנן למיאון וכל שלא חלו קידושין אין פאן קידושין פלל דקידושין ראשון' לא חלו אפי' למיאון פינון ששניהם היו קטנים כדא' וכמו שכתב הרשב"א ז"ל בתשובה שאסור להשיא את הקטן משום בעיל' זנו' וכ"ש הכא שהיא קטנה ג"כ ועל דרך זה יצטרף עתה קידושין וז' ברכות ועדיין תוכל למאן עד שתגדיל אבל הרא"ש ז"ל כתב פ' האיך מקדש דקטן שהשיאו אביו דלא חשיב פאלו היא בזנות אצלו אפי' היא גדולה ובת עונשין דאע"ג דלא תקנו ליה רבנן נישואין מדתנן פ' האשה רבה בן תשע שנים ויום א' שנשא אשה ומת אשתו פטור' כו' וכמו שהבאתי למעלה והיינו טעמא דכיון דדרך קידושין ונישואין היא אצלו אין פאן בעילת זנות משמע דפליג אמאי דכתב הרשב"א ז"ל שאסור להשיא את הקטן משום בעילת זנות ונ"ד עדיף טפי שהיא קטנה ג"כ ואינה בת עונשים דלית לגבה איסור דבעילת זנות והשתא לפי זה נוכל לומר דהא דתנו דנישואי קטן פטורה מן החליצה ומן היבום דמשמע דקידושין לא חשיבי מידי היינו פשמת פשהוא קטן פטורה מן החליצה ומן היבום אבל אם גדל עמה יחולו הקידושין למפרע אע"ג דבשעת נתינת קידושין לא הוי מידי ואם היא עדיין קטנה פשהגדיל הוא יחולו הקידושין למפרע להצריכה מיאון וכשתגדיל עמו יהיו קידושין גמורים להצריכה גט מדרבנן ואם פא עליה משגדלה היא נשואה מדאורייתא כמו יתומה קטנה שנשאת שיכולה למאן ואם לא מיאנה וגדלה הויא אשת איש מדרבנן וצריכה גט ואם בעלה הויא א"א מדאורייתא על הקידושין הראשונים ואינו צריך קידושין אחרים ולא ברכות והכא נמי פשגדל הוא הוי קידושין למיאון וכשתגדל היא יהיו קידושין מדרבנן וכשיבעול הויא מקודשת מדאורייתא ועל דרך זה לא יצטרף עוד לא קידושין ולא שבועה ברכות פי הקידושין והברכות חלין למפרע והברכות הן ערוכות ושמורות עד עת בוא הפלה לבית חמיה ועליהם תבוא ברפת טוב ויזפו לבנים זכרים אמן נאם המבי"ט: שאלה צח החכם שאלת ממני על לשון הרמב"ם ז"ל פ"י שאם כתב פתובה לארוסה שגובה עיקר פתוב' מבני חרי אם מת או גרשה שלפך מגמג' על מה שכותבי בשטרי ארוסין ונתן לה בתורת מוקדם פך ובתורת מאןחר פך אלו הדברים בעצמ' אנו כותבי בכתובה אע"פ שמוסיפי פמה דברים עכ"ז אלו בעצמ' אנו כותבים בכתובה יש לומר שאחר שקבל קנין בשט' הארוסי' וא"כ לפי זה המאוס ומת או גרש פכרע פתובתה מנה ומאתן: ואני משיב פי אין פאן שום גמגום פי שטר של ארוסין פנה אין גובין בו פתובה פי לא נכתב אלא לזכרון בעלמ' פמה אתה נותן לבנה וכמה אביה נותן לבתו ושאר תנאים כדי שיכתבו אותם בכתובה בשעת נישואין ואין זה אלא שטר ארוסין ואינה גובה פתוב' בזה לדעת הרמב"ם ז"ל שכתב פי אם לא כתב לה פתובה אינו גובה פלל ואם כתב גובה מבני חרי ולא ממשעבדי והרא"ש

ז"ל כתב דיש לה כתובה אפילו ממשעבדי אפילו לא כתב לה כמו שכתב בא"ה סימן צ"ה וגם פי אנהנו נוהגים שלא להגבות כתובה כלל לארוס' שלא כתב לה נראה לי שאם קיו בידה דורנו' או סבלונות פשמת ארוסה או גרשה ותפסתו לכתוב' מנה או מאתו שאין מוציאין אותו מידה דאפילו לדעת הרמב"ם ז"ל דכתב אין לה אפשר דכשתפסה אין מוציאין מידה ואפי' תימא דאין לה משמע כלל אפי' תפסה פניו דלדעת הרא"ש ז"ל ופוסקים אחרים יש לה אפי' ממשעבדי ואפי' לא כתב לה לא מפקי' מידה וכן היה מעשה על ידי זה כמה שנים על אשה א' שמת ארוסה והיו בידה דורונות ולא היה יכולת ביד חכמים להוציא מתחת ידה נאם המבי"ט: שאלה צט ראובן שדך בתו לשמעון וקצבו זמן הנישואין לר"ח ניסן ובר"ח אדר נפטרה אחות המשודך' ורצה המשדך ליקנס לחופה תוך שלשים יום וראובן הטפל בנישואי בתו שהיא נערה ויהיה לו שמחה כמה שמשא אותה אם יוכל להשיאה אם לאו: תשובה נראה שלא נסתפק' אלא על האב ואם לא היה לה אב שהיתה יכולה להנשא ואינו כן פי מה שראית ביורה דעה סי' שצ"ב מעשה שהתיר ר"ת פשמת אבי המשודכת שתפנס לחופה תוך ל' יום משום פריה ורביה וכן הרא"ש ז"ל התיר לכנס ולבעול אחר ז' שהיה סומך על ר"ת כל זה הוא שהי' לו הפסד אם לא יכנס שהזמין הקרואים כמעשה דר"ת והכין כל צרכי חופה כמעש' דהרא"ש כמו שכתבו שם ובנ"ד לא הכינו שום דבר שהיה בו הפסד ואם הכין איהו דאפסיד אנפשיה פניו שלא היה זמן הנישואין אלא עד ר"ח ניסן ואם היה דומי' דמעשה ר"ת או הרא"ש שהגיע זמן הנישואין פשמת האח או האחות והיה הפסד בדב' היה מותר אפילו היתה נערה והיה צריך אביה להטפל בנישואיה ומותר ליקנס בחופתה אף שלא יאכל בסעודת החתן דלא גרע ממשאיתום ויתומה דמותר ליקנס שאם הוא לא יכנס יתבטל המעשה נאם המבי"ט: שאלה ק' למדנו רבינו ראובן נתנו לו פקדונות מעות להוליך אותם ממדינה למדינה ונתנם תוך המשא שלו עם חפציו וקצת מעותיו קשורים וחתומים והיה בא עם שניירה גדולה של יהודי' וגוים והיהודי' שהיו בשניירה לקחו ערבי א' שילך עמם להקדים בעבור השבת ואירע להם שבאו עליהם שוללים ושללו החפצי' ומשאות שהיה לו וליהודי' שפחברתו והגיע פעת ראובן למדינתו ובאו בעלי הפקדונות לשאול החפצים והמעות שלהם ואמר להם ראובן ששללו אותו בדרך ועמדו פעת הב' כתו' לדין תורה וזה סדר טענותיה' שואלים לראובן ואומרים למה הניח הפקדון תוך המשא הנה לו להוליכו עליו תפוך תוך מלבושיו וראובן משיב שפשתנתו לו הפקדון אמר להם בפירו' דעו לכם שאניחהו תוך חפצי בתוך המשא שלי ונתרצו בזה ועוד שרוב של הפקדון היה כספא דבר של משאוי: עוד שואלים לראובן שלמה לקח החפצים עמו פשהקדים בעבור השבת היה לו להניחם שם עם השניירה של גוים וראובן משיב להם שלא רצה להניחם אצל הגוים כי לא היה מפיר שום א' ועוד כי פחד שמא יפתחו המשא ויגנבו המעות כי היהודי בעל הפקדון לו האמין ולא שניחם אצל הגוים: עוד שואלים לראובן איך הצלת פקדון א' ונתת אותו לבעליו והפקדונות שלנו נאבדו והשיב להם ראובן כי אותו הפקדון שניצל נתנו לו בעת הנסיעה ואמר להם שלא היה לו מקום להניח אותו כי היו המשאות תפוכרי' ואמ' לו יהודי אחד תקח הפקדון הנז' אצלך עד שנצא חוץ למדינה ואקח אותו ממך ונשאר זה הפקדון עם ראובן וכשראה ראובן השוללים הסיר אותו מעליו וטמן אותו תוך החול ובה ניצל אכל הפקדונות האחרים היה תוך המשא ולא היה לו פנאי

לחתוך המשא ולהסיר הפקדונות וגזרו על ראובן שייגיד להם כל מה שהביא עמו מעות ואמר אותו הפקדון שניצל ועוד ב' פרחים שהנחתה אותם אצלי להוצאת הדָרָךְ ואמר הדיין לראובן השמר לה שלא תעלים ממנו כי אנו גזרנו שתגיד כל מה שהבאת בא ראובן תכ"ד ולק' הדיין לצד א' ואמר לו יודע לכ"ת כי עוד פקדון אחר של אחותי הבאתי עלי תפור וניצל ג"כ אמרו בעלי הפקדונות שייאמר להם ראובן מה אמר לדיין ולא רצה ראובן להגיד להם כי טען פְּכָר אמרתי לדיין איני רוצה שתדעו אתם אז אמרו בעלי הפקדונות מאחר שלא רצה להגיד לנו אם הביא עוד שום פקדון וכחש לנו אין אנו מאמינים אותו בשבועה: אח"כ נכנסו ביניהם שיעשו פְּשָׁרָה ושיכתבו שטר ביניהם שיערע ראובן חצי הפקדון אז אמר להם ראובן איני רוצה שתעשו פְּשָׁרָה אלא בתנאי זה שאם אלה למדינה פלונית ואביא עדות מעדים פְּשָׁרִים שהיו עמנו בשיירה שראו שהנחתה כל הפקדונות תוך המשא וראו שנגנבו אז יהיה השטר בטל ואהיה פטור אז הלה בעל הפקדון והביא לראובן ג' גוים מגדולי העיר וגזמו לראובן שאם לא יעשה פְּשָׁרָה ויתן להם חצי הפקדון שימסרו אותו ביד השר ויפנה אותו מפת מנות ויפסידו אותו יותר ממון ששואלים בעלי הפקדונות פְּלִים והקרח על פְּרָחוּ ראובן לתת שמנה פרחים וחצי לבעלי הפקדון כי פחד משלטון המדינה כי היה חמסן גדול ויפסידהו יותר ועתה שואלים בעלי הפקדונות אחרים מאחר שנתת לא' תתן ג"כ לכלנו יורינו רבינו על אלו שפסדו אותו ביד עכו"ם והדין עם מי ושכרו כפול ומכופל מן השמים.

תשובה על מה שהשיב ראובן שאמר להם בפ' שניית הפקדון תוך המשא ונתרצו חייב ליִשָּׁבַע אם מכחישים לו בעלי הפקדון ואם דָּבָר של משוי שלא היה יכול להוליכו אלא במשא אינו חייב שבועה כלל וכן במה שהשיב שלא רצה להניח המשא ביד העכו"ם כדיון עשה שאם היה מניחם ברצונו היה פושע והיה חייב ומה שהוליה עמו פקדון של יהודי אחר וניצל תשובתו בצדו שהיתה טמונה אליו והצילה תוך החול: ועל הפקדון האחר שהגיד לדיין שהציל ג"כ שהיה תפור אצלו וגם ב' פרחים שלו אין להם טענה עליו כי זה היה דָּבָר קל להביאו עליו ומה שנתנו הם לו הוא דָּבָר של משא והיה צריך לשומו תוך המשאות וכ"ש אם התנה עמם כמו שטען קודם וגם פי גזרו עליו ב"ד שייגיד כל מה שהביא מעות פְּכָר קיים הגזר' שהגיד לדיין ולא היה חייב להגיד להם כי הצלת זה שעליו לא היה סבה לשישלו את שלהם ואין להם שום טענה לפוסלו משבועה אם תחייב ליִשָּׁבַע ואין ראובן חייב לעשות פְּשָׁרָה ואם יתברר שלא עשה הפְּשָׁרָה מרצונו אלא ע"י נְכָרִים אינו חייב במה שפָּשְׁרוּ ואם הכריחוהו לפרוע חייבים לחזור לו וכ"ש שהאחרים אינם יכולים לומר תתן לנו כמו שנתפשרת עם זה והדברים פשוטים אינם צריכים ראיה נאם המבי"ט: גראין דברי הרב ואינן צריכין חזוק וחתמתי שמי פה לאפושגי גברי יעקב די קולויאר: הדין דין אמת בכל מה שכתב הרב למעלה בכלל ובפרט נאם הצעיר משה נגארה: אם פְּדָרִי ראובן פן היא כמו שכתוב בשאלה דבר פשוט הוא שהוא פטור ונאמן בשבועתו אם מכחישין אותו ופְּשָׁרָתוֹ אינה פְּשָׁרָה אם יברר שהיה אנוס ואם הכריחוהו לפרוע גזל הוא בידם והדברים פשוטים כמו שכתב הרב לעיל נאם הצעיר יצחק בכמ"ר אברהם ו' ארְחָא זלה"ה.

דברי הרב אין צריכים חזוק נאם הצעיר משה בר' חיים אלשיף זלה"ה: דברים פשוטים אני רואה פאן שהדין עם ראובן ואין לבעלי הפקדונות עליו כי אם שבועת השומרים

ולית דין צריכא רבה נאם הצעיר אלישע גאליקו על מה שפכתבתי למעל שאם הכריחוהו לפרוע חייבים להחזיר לו וחתמו החכמי' יצ"ו על הכל הקש' לי חכם מיוחד פי פשרה הויה פמכר שצריך למסור מודע' ושידעו העדים באונסו כמו שפכתב הרמב"ם ז"ל פ"י מהלכות מכירה ובנ"ד לא מסר מודעא והשבתתי לו על פה פי הפשרה שהיא המכר הוא הפשרה הפאה מחמת טענות שבין תובע ונתבע שאין יכול להתברר הדבר אם פדברי התובע או הנתבע או שיש עסק שבועה ביניהם והדיינים חוששים להשביע אם מחמת שעבר זמן הרבה אם מחמת שחוששים שלא יוכל לישבע בבירור על הענין ועל זה וכיוצא בזה טענות שאינן ברורות ואין הדיינים יכולים לדון עליהם אם עשו פשרה אינו יכול לטעון טענת אונס אם לא מסר מודעא וידעו אונסו דהוי פמכר אבל כה"ג דנ"ד שהדבר ברור שאם היה דבר של משא לא היה חייב לנזשא בחיקו ולא היה חייב שבועה ואפילו היה דבר קל הוא טוען דבר ברור ומתקבל שאמר לו שיניחוהו בתוך המשא וגם שיתחייב שבועה אם מכחיש לו היא שבועה שאין בו חשש והדין ידוע וברור שישבע וחספתי ע"ז ומצאתי תשוב' להרשב"א ז"ל הביא' בב"י סימן ר"ה על ראובן שתבע משמעון תביעה שאינו זוכה בה כדן והפחידו שאם לא יתן לו אותם המעות ילשין עליו וימסור אותו למלך ועמד אחד ועשה פשרה ביניהם בקנין ובטול מודעא ולאחר זמן תבע שמעון מראובן אותם המעות שלא נתנם לו אלא מפחד שלא ילשינוהו וראובן טוען שאין לו עליו כלום מפני שפבר מחל לו בקנין ובטול מודעא והשיב שהדין עם שמעון מפני שאנוס היה והיה ליה פתלוהו ויהי' והקני' ובטול המודעא הכל היה מחמת אונסו עכ"ל הרי פשרה זו שנעשית בקנין ובטול מודעא והשיב שהכל היה מחמת אונסו ובנ"ד נמי הכל היה מחמת אונסו ועדיפא מההיא דהויה בלא קנין ובלא בטול מודעא אם מכרה ופשרה צריכה קנין וכיון דליכא קנין אין כאן פשרה והיה ליה פתלוה ויהיב דלא בעי' שידעו באונסו והכא כ"ע ידעי באונסו לפי מה שפא בשאלה אלא שאינו פתוב בפירוש אם מסר מודעא ויקבל החכם תשובתו נאם המבי"ט: שאלה קא יצאתי לקראת פסקי הרבנים יצ"ו לשחר פניהם ודבריהם ואמצאם פל א' קיים בסברתו ועומד על משמרתו ואיני בא להכריע ביניהם כי אין הלכה פדברי המכריע אף בלשון הפתוב בשטר שעל שמעון שנתחייב גם בעד ר' תשובה שלא יוצא החפצים מתחת רשותו עד שיכתבו תחלה בשטר פתובתה בפל' התנאי הנזכר ראיתי כי הרבנים יצ"ו לא נשארו ונתנו בזה בפל' גם כי מובן מדבריהם כי לסברת הפסק ה' יפרש הלשון הפתוב שנתחייב גם בעד ר' תשובה כי גם זה הוא מרבה דומה בדומה כי גם הוא היה חייב שלא להוציא החפצים עד שיכתבו וכו' ולפסק הא' אינו מרבה בדומה אלא כמו שנתחייב על עצמו שיכתבו בשטר הפתובה תנאי גמור וכו' ונתחייב גם על ר' תשובה יותר שלא יוציא וכו' פי האפוטרופסים נתרצו בחיובו ע"מ שיכתבו בשטר פתובה התנאי אעפ"י שיוציא החפצים מתחת ידו פיון שלא נתנם אלא על התנאי הנז' אבל אם ימסרם ליד אחר עשה קיום יותר שיתחייב הוא על האחר שלא יוציאם עד שיכתבו תחלה בשטר והכרעת ב' פירושי' אלו תלוי במה שכתוב בשטר אח"כ וכל לישנא דמשתמע לתרי אנפי הכל יהא נידון ונדרש לזכות האפוטרופסים ובלאו הכי פיון שפתו' דלא פאסמכת' ודלא פטופסי דשטרי היה מועיל לזכות בעל השטר שתהיה ידו על העליון' כמו שכתב הרמב"ן ז"ל פ' חזקת בשם רבי' סעדיה ז"ל כמו שהביא הריב"ש ז"ל לתשובת שמ"ה אלא שנראה שצריך שיהיה מנהגם לשון זה ליכתב

בְּכָל הַשְּׁטָרוֹ וְכִמוֹ שֶׁפֶתַב שָׁם הַרִיבֵשׁ ז"ל וצ"ל דְּכִינּוֹן שֶׁהוּא מְוֹרְגֵל וַיְדוּעִים לְכָל שִׁפְתוֹבִים כֶּף הָיָה כְּאֵלֹה הַתְּנָה בְּפִי שֶׁיִּכְתוֹב כֶּף דָּאם אֵינוֹ מְוֹרְגֵל וַיְדוּעֵ לְכָל וְכַתְּבוּ הַסּוֹפֵר אֵינוֹ כְּלוּם אֶלָּא א"כ כְּתָבוּ שֶׁכֶּף אָמַר לָהֶם בְּפִי וְכִשְׁפָּתְבוּ הַסּוֹפֵר דְּאֵינוֹ כְּלוּם לֹא מְפָסֵל שֶׁשֶּׁטְרָא בְּהִכִּי וְלֹא נִימָא דְעֵדוּתָם פְּסוּלָה דְשֶׁטְרָא מְעַלְיָא הוּא לְכָל מִיָּלִי דְהוּוּ כְּגוֹפָא דְשֶׁטְרָא אֶלָּא שְׂאִין לְמַדִּי מַהִּי שׁוֹפְרָא דְשֶׁטְרָא וְכִמוֹ שֶׁהִבִּיא בְּס' תִּיקוֹן סוֹפְרִים בְּשֵׁם רַבִּי הָאִי ז"ל ס' צ"ו וְהִכָּא בְּנ"ד כְּתוּב קוּדֵם דְּלֹא פְּאָסְמַכְתָּא וְכוּ' וְאִם אֵינוֹ יְדוּעֵ לְכָל שִׁפְתוֹבִין כֶּף דְּלֹא מְהַנִּי כְּדָא הָרִי כְּתַב אַח"כ בְּפִי וְכָל לִישְׁנָא דְמִשְׁתַּמַּע וְכוּ' וְלֹא תִימָא דְהָאִי נְמִי שׁוֹפְרָא הָיָה וְאֵין לְמַדִּין מְמַנּוּ שֶׁהָרִי כְּתוּב בְּפִי וְהַתְּנּוּ שֶׁלֹּא יִפְסֵל שֶׁטְרָא זֶה מִשּׁוּם דְּכָר וְכָל לִישְׁנָא דְמִשְׁתַּמַּע וְכוּ' דְקָאִי אַמְאִי דְקָאֵמַר וְהַתְּנּוּ וְדַרְשִׁי מִשְׁמַעוֹת גַּם גְּתַחֲיִיב לְזַכּוֹת הָאֶפְטָרוֹפְסִים בְּפֶסֶק הַב' וַיֵּשׁ בְּכָלֵל פְּסָקֵי הַרְבָּנִים יצ"ו מִצַּד אַחַר פְּטוּר וְחַיּוּב בְּגִדוֹן זֶה וְכָר כְּתַבְתִּי שֶׁלֹּא בָּאֵתִי לְהַכְרִיעַ גַּם כִּי כְּתַבְתִּי שֶׁיֵּשׁ זְכוּת לְאֶפְטָרוֹפְסִים בְּמִשְׁמַעוֹת הַלְּשׁוֹן אֶלָּא מְפַנִּי זֶה אֲנִי מְחַיֵּיב אֶת שֶׁכְּנַגְדָּם כִּי יֵשׁ צַד אַחַר שֶׁהוּא פְּטוּר לְפֶסֶק א' מִן הַרְבָּנִים אֶלָּא שֶׁלֹּא בָּאֵתִי לְהַכְרִיעַ בִּינֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁכְּתַבְתִּי נָאֵם הַמְּבִי"ט: שֶׁאֵלֶּה קַב כְּתַב הַרְמַב"ם ז"ל פ' כ"ה מֵהַלְכוֹת מְלֻנָּה אֵיזְהוּ עֵרַב וְאֵיזְהוּ קַבְלָן וְכוּ' שֶׁיֵּשׁ לְמַלְוָה לְהַפְרַע מְמַנּוּ תַחֲלָה אַעפ"י שֶׁלֹּא פִי וְלֹא אָמַר ע"מ שֶׁאֶפְרַע מִמִּי שֶׁאַרְצָה אֲבָל אִם אָמַר לוֹ הַלּוֹנְהוּ וְכוּ' ע"כ וְכַתְּבֵה רַב בְּעַל מ"מ מֵה שֶׁכְּתַב רַבִּי שְׂאִין כָּאֵן לְשׁוֹן קַבְלָנוֹת אֶלָּא תָּן לוֹ וְאֲנִי נוֹתֵן לָהּ הוּא פְּדַעַת הַהֲלָכוֹ שֶׁפְּסָקוֹ כְּרַבָּא דְהוּא בְּתָרָא וְכֵן דַּעַת הָאֲחֵרוֹנִי ז"ל וְכֵן עֵינְקָר וְכַתְּבֵה הַרְשֵׁב"א ז"ל יֵשׁ מִי שֶׁאֹמֵר שֶׁאִם כְּתוּב בְּשֶׁטְרָא וְנִעְשִׂיתִי לוֹ קַבְלָן גְּמוּר דְּנִין אוֹתוֹ כְּקַבְלָן דְּכָל שֶׁהוֹדָה שֶׁנִּעְשָׂה קַבְלָן גְּמוּר סְתָמָא דְמַלְתָּא קַבְלָן כְּדִינֵי הוּא וְכֶף אָמַר לוֹ תָּן לוֹ וְאֲנִי נוֹתֵן וְכַעֲנִין זֶה כְּתוּב בְּתוֹסְפוֹ ע"כ"ל וְכַתְּבוּ בְּסִמ' ג' א"ל תָּן לוֹ וְאֲנִי אֲתֵן לָהּ וְכ"ש תָּן לוֹ וְאֲנִי קַבְלָן זֶהוּ קַבְלָן שֶׁיֵּשׁ לוֹ לְמַלְוָה לְיַפְרַע מְמַנּוּ תַחֲלָה אִם יִרְצָה כו' וּמִשְׁמַע דְּסַב' שֶׁכֵּן יִסְבֵּן הַרְמַב"ם ז"ל שֶׁהָרִי כְּתַב מֵה שֶׁכְּתַב הַרְמ"ב בֵּם תָּן וְאֲנִי נוֹתֵן וְכַתְּבוּ וְכ"ש תָּן לוֹ וְאֲנִי קַבְלָן וְכֵן הָרָא"ש ז"ל הַשְּׁנֵה לְשׁוֹן תָּן לוֹ וְאֲנִי קַבְלָן לְתָן לוֹ וְאֲנִי אֲתֵן וְהַרְמ"ב בֵּם ז"ל נִקְט לִישְׁנָא דְרַב הוּנָא אֲבָל אַה"נ דָּתָן לוֹ וְאֲנִי קַבְלָן דְמַהֲנִי שֶׁהָרִי כְּתַב בְּלִשׁוֹנוֹת שֶׁל עֵרְבוֹת תָּן לוֹ וְאֲנִי עֵרַב דְהוּי עֵרַב אַע"ג דְקָאֵמ' תָּן לוֹ אֲבָל תָּן לוֹ וְאֲנִי קַבְלָן נְמִי יִסְבֹּר דְהוּי קַבְלָן וְא"כ מֵה שֶׁכְּתַב הַרְשֵׁב"א ז"ל יֵשׁ מִי שֶׁאֹמֵר שֶׁאִם כְּתוּב בְּשֶׁטְרָא וְנִעְשִׂיתִי לִי קַבְלָן גְּמוּר דְנִין אוֹתוֹ כְּקַבְלָן וְכוּ' אִם יִמְצָא כְּתוּב כֵּן בְּשֶׁטְרָא אֶחָד אַעפ"י שֶׁאֲנַחְנוּ דְנִין כְּרַבִּי מִשָּׁה לֹא נֵאמַר כִּי רַבִּי מִשָּׁה חוֹלֵק עַל זֶה פִּינּוֹן שֶׁיֵּשׁ מִי שֶׁאֹמֵר סוֹבֵר ג"כ סְבַרְת רַבִּי מִשָּׁה שֶׁאֵינוֹ נִקְרָא קַבְלָן אֶלָּא תָּן לוֹ וְאֲנִי נוֹתֵן כְּרַבָּא שֶׁהוּא בְּתָרָא וְלֹא כְּרַבָּנּוּ בְּתָרָאֵי שֶׁפְּסָקוֹ כְּרַב הוּנָא וְכִמוֹ שֶׁנֶּר' מְלִשׁוֹן יֵשׁ מִי שֶׁאֹמֵר וְכוּ' דְכָל שֶׁהוֹדָה שֶׁנִּעְשָׂה קַבְלָן גְּמוּר סְתָמָא דְמַלְתָּא קַבְלָן כְּדִינֵיהּ הוּא וְכֶף אָמַר לוֹ תָּן לוֹ וְאֲנִי נוֹתֵן דְמִשְׁמַע דְלְסְבַרְת מִי שֶׁאֹמֵר דְלֹא הוּי קַבְלָן אֶלָּא תָּן לוֹ וְאֲנִי נוֹתֵן לָהּ כְּרַבָּא דָּאֵם כְּתַב שֶׁנִּעְשָׂה קַבְלָן גְּמוּר דְהוּי נְמִי כְּמוֹ תָּן לוֹ וְאֲנִי אֲתֵן סִמ' ג' וְהָרָא"ש שֶׁסּוֹבְרִים כְּרַבִּינוּ מִשָּׁה שֶׁפְּסָק כְּרַבָּא דְלִישְׁנָא דְתָן לוֹ וְאֲנִי אֲתֵן לְחוּד הוּא דְהוּי לְשׁוֹן קַבְלָנוֹת וְלֹא שְׂאֵר לִישְׁנֵי דְאֲתַאֲמְרוּ הֵתֵם וְסְבַרִי נְמִי דְתָן לוֹ וְאֲנִי קַבְלָן הוּי קַבְלָן כְּדָא לְעִיל וְכֵן כְּתָבוּ דְנִעְשָׂה קַבְלָן מִשְׁמַע אוֹ פְּלוּנִי קַבְלָן בְּלִשׁוֹן הַמוֹעִיל קֵאֵמ' דְהֵינּוּ תָּן לוֹ וְאֲנִי אֲתֵן אוֹ וְאֲנִי קַבְלָן וְכֵן יְכוּל לְסַבֵּן רַבִּינוּ מִשָּׁה כְּמוֹ שֶׁכְּתַבְתִּי כִּי הוּא לֹא כְּתַב אֶלָּא לְשׁוֹן הַנְּאָמ' בְּגַמ' וּמֵה שֶׁמְפָרְשִׁי הַמְפָרְשִׁי בְּאוֹתוֹ הַלְּשׁוֹן יִפְרַשׁ הוּא ג"כ כְּמוֹ שֶׁכְּתָבוּ אַחֲרָיִם כְּמִדְּוָמָה לְזֶה כִּי מֵה שֶׁאֲנִי נוֹהֲגִי לְפָסוּק כְּהַרְמ"ב בֵּם

ז"ל הוא פְּשִׁישׁ בפ"י חולקין עליו אָבֵל פְּשִׁלְשׁוֹן הרמ"ב ז"ל הוא בְּסֵתָם ופּוֹסְקִים אַחֲרֵים מְפָרְשִׁי אוּ מְחַלְקִים אֵינָה חֵילוּק נִלְמוּד הַסְּתוּם בְּלִשׁוֹנוֹ מִן הַמְּפֹרָךְ בְּשָׂאֵר הַפּוֹסְקִים וְלֹא נֹאמַר שְׂרָבִי מִשֶּׁה יַחְלֹק עַל זֶה מִפְּנֵי שְׂלֹא פִּירֵשׁ דְּאִפּוֹשִׁי פְּלוּגְתָא לֹא מְפָשִׁינָן וְכֵן אָנוּ דְּנִין בְּכָל שְׂטְרֵי חוּבוֹת שְׂכָתוּב בְּהֵם שְׁנַעֲשֶׂה קִבְלָן וְגַם שְׂכָתוּב נַעֲשֶׂה עָרַב פְּרַעַן קִבְלָן אַעפ"י שְׂעָרַב וּפְרַעַן אֵינּוּ יָכוֹל לַתְּבוּעַ מֵהֵן תְּחַלְּהָ אֲלֵא א"כ פ"י ה"ח דְּכָתַב גְּמִי קִבְלָן הָוֵי כְּמִפְרֵשׁ וְלֹא גָרַע מִשׁוּם דְּכָתַב קוֹדֵם עָרַב פְּרַעַן וְאִפִּילוּ לְהַרְמַב"ם ז"ל נֶאֱמַר הַמְּבִי"ט: שְׂאֵלָה קַג רְאוּבֵן שְׁהִיָּה נִכְשֵׁל בֵּא' מְאִיסוּרֵי תוֹרָה וְהִיָּה נִשְׁבַּע וּמְקַבֵּל עָלָיו חֲנוּמְרוֹת וּשְׁבוּעוֹת וְלִפְעָמִים לֹא הִיָּה נִזְהָר וְהִיָּה עוֹבֵר עַד שֶׁהִסְפִּים בְּכִנְנָתוֹ לִרְאוֹת אִם יוּכַל לִכְבֹּשׁ יִצְרוּ וְכַדִּי לְהַזְהֵר קִבֵּל עָלָיו גְּזִירוֹת שְׁמִשׁוֹן נִיָּה פִי אֲרָכּוּ לוֹ הַיָּמִים פְּתָהוּ יִצְרוּ וְחִזּוּר לְקַלְקוּלוֹ וְעַתָּה יוֹרִינוּ הַמּוֹרָה אִם יֵשׁ תְּרוּפָה בְּהַתְּרָה לְמַכְאוּבוֹ הוֹאִיל וְהָוֵי פְּנֹדְרֵי זְרִיזוֹן וּמָה גַם שְׂפָכָר גְּתִיחָדוֹ אֲנָשִׁי שֵׁם וְהַתִּירוּהוּ וְעַלִּיהָ דְּמַרְנָא וּרְבִנָא לְהָאִיר עֵינָיו.

תְּשׁוּבָה גַם פִּי גְזִירוֹת שְׁמִשׁוֹן שְׂאִין לוֹ הַתְּרָה אִם יִמְצֵא אֵינָה סְבָה בְּקִבְלַת נ"ש שְׂאֵם הִיָּהָה שְׁבוּעָה בְּמָקוֹם הַגְּזִירוֹת לֹא הִיָּה צָרִיךְ הַתְּרָה לְאוֹתָ שְׁבוּעָה פִּי אִם מְדַרְבְּנָן בְּנ"ש ג"כ שְׂאִין לוֹ הַתְּרָה יְהִיָּה מוֹתֵר בְּלֹא הַתְּרָה שְׂאֵם הַנ"ש לֹא חָל מִן הַתּוֹרָה אֵין פְּאֵן נ"ש פְּלֵל מְדַרְבְּנָן דְּבִשְׁבוּעוֹת וּגְדָרִים דְּאִית בְּהוּ הַתְּרָה מְדְאוּרֵיִתָא גְזָרוּ רַבְּנָן בְּשְׁבוּעָה אוּ גְדָר קַל דְּלֹא חָל אֲלֵא מְדַרְבְּנָן דְּלִבְעֵי הַתְּרָה גְּמִי מְדַרְבְּנָן פִּינוּ דְּאִיכָא תַקְנָה בְּהַתְּרָה אָבֵל נ"ש דְּלִית בֵּיהַ הַתְּרָה כְּשֶׁהוּא חָל מְדְאוּרֵיִתָא לֹא תַקְנָנוּ רַבְּנָן כְּשֶׁאֵינּוּ חָל מְדְאוּרֵיִתָא שְׁיַחֲוִל מְדַרְבְּנָן פִּינוּ דְּלִית בֵּיהַ הַתְּרָה דְּלֹא גְזָרוּ רַבְּנָן כִּי הָא בְּמִידֵי דְּלִית בֵּיהַ תַקְנָה וְעַנְּנָן הַשְׁבוּעוֹת וּגְדָרִים שְׂאִינָם חָלִים אֲלֵא מְדַרְבְּנָן הֵם כ"ד גְּדָרִים גְּדָרֵי אֲוֹנְסִי' וּגְדָרֵי טְעוֹת וְכו' שְׂאִינָם חָלִים אֲלֵא מְדַרְבְּנָן וְהִיָּתְרוּ מְדַרְבְּנָן וְכֵן הַשְׁבוּעוֹת וְהַגְּדָרִים שְׁהֵן גִּיתְרִין ע"י פְּתַח וְחֻרְטָה הוּא כְּעִין גְּדָרֵי טְעוֹת וְכִמוֹ שְׂפָתַב הַר"ן ז"ל גְּבִי אֵין חֲכָם מִתִּיר פִּי אִם כְּעִין ד' גְּדָרִים הִלְלוּ כְּלו' שְׂאִין לוֹ לְהַתִּיר בְּחֻרְטָה אֲלֵא בְּפִתַח שְׁהַגְדָר כְּשֶׁהוּא גִיתֵר בְּפִתַח מוֹכִיחַ מִתּוֹכוֹ שְׁהוּא גְדָר בְּטְעוֹת וְהָוֵי כְּעִין ד' גְּדָרִים אָבֵל בְּחֻרְטָה לֹא וְהִיָּנוּ טַעְמָא דְּעַדִּיף פְּתַח מְחֻרְטָה לְפִי שְׂפָל גְדָר שְׁהוּא גִיתֵר בְּפִתַח הַרִי הַנּוֹד' אוּמַר שְׂאִפִּילוּ בְּתַחֲלָה כְּשֶׁגְדָר אֵלוֹ הִיָּה נוֹתֵן אֵל לְבוֹ אוֹתוֹ פְּתַח לֹא הִיָּה נוֹדֵר וְנִמְצָא גְדָרֵי טְעוֹת וְכו' וְכִמוֹ שְׂפָתַבְתִּי כֵל לְשׁוֹנוֹ בְּתְשׁוּבָה אַחֲרַת דְּמִשְׁמַע דְּגְדָר דְּגִיתֵר ע"י פְּתַח הָוֵי כְּעִין גְדָר טְעוֹת וְלֹא הָוֵה כְּעוֹ הַתְּרָה אֲלֵא מְדַרְבְּנָן וְכֵן הָרַא"ש ז"ל פ"י אֲלֵא כְּעִין ד' גְּדָרִים עַד שְׂיִמְצָא לוֹ פְּתַח שְׂיִאמַר אֲדַעְתָּא דְּהַכִּי לֹא גְדָרֵי וְנִמְצָא שְׂלֹא הִיָּה מְעוֹלָם גְדָר פְּמוֹ ד' גְּדָרִים אֵלוֹ וְכו' דְּמִשְׁמַע דְּלֹא כְּעִי הַתְּרָה אֲלֵא מְדַרְבְּנָן וְכֵן הָרִיטְב"א ז"ל פ"י אֲלֵא כְּעִין ד' גְּדָרִים פ"י שְׂיֵשׁ פְּתַח בְּרוּר גְּרָאָה לְעוֹלָם עַד שְׁדוּמָה לְגְדָרֵי טְעוֹת אוּ גְדָרֵי שְׁגָגוֹת וְחַבְרִיָּהֶם ע"כ וד' גְּדָרִים גּוֹפִיָּהוּ לֹא כְּעוֹ הַתְּרָה וְלִמ"ד דְּבָעוּ הַתְּרָה לֹא הוּיָא אֲלֵא מְדַרְבְּנָן כְּמוֹ שְׂפָתַבוּ הַתּוֹסְפוֹת: וְאִם כֵּן לְעַנְּנָן גְזִירוֹ שְׁמִשׁוֹן גְּמִי אִם הוּא מִתְחַרְט וּפְתַחֵי לִיָּה פְתַחֵי שְׂמִים אֵי הַתֵּר זֶה גּוֹרֵם לְמַצְנָה וּלְשִׁלוּם וְקִיּוּמוֹ גּוֹרֵם לְעַבְרָה וְלִקְטָטָה מְשׁוּוֹ לִיָּה כְּעִין גְדָר טְעוֹת דְּבַגְזִירוֹת גְּמִי אֵי הָוֵי שׁוּגַג אוּ אָנוּס אוּ זְרוּז אוּ הִבְאֵי הָוֵי פְטוּר כְּשֶׂאֵר גְּדָרֵי וְכִמ"ש הַרְמַב"ם ז"ל פ"ב דְּנִזְנִי' וְלֹא כְּעִי הִיָּתֵר בְּשְׁבוּעוֹ' אֲלֵא מְדַרְבְּנָן וּבַגְזִירוֹת שְׁמִשׁוֹן פִּינוּ דְּלֹא חָל מְדְאוּרֵיִתָא אֵי הָוֵי כְּעִין טְעוֹת לֹא כְּעִי הַתְּרָה וְכֵן אִם יִמְצָא הוּא לְעַצְמוֹ פְּתַח אוּ חֲכָמֵי הָעִיר יִמְצָאוּ לוֹ פְּתַח בְּרוּר כְּמוֹ שְׂפָתַב הָרִיטְב"א ז"ל הָוֵי מוֹתֵר וְלֹא כְּעִי הַתְּרָה עַל שְׂאֵר שְׁבוּעוֹת אוּ חֲנוּמְרוֹת שְׂקַבֵּל עָלָיו וְכֵן ד' שְׁהִסְפִּים בְּכִנְנָתוֹ לִרְאוֹת אִם יוּכַל לִכְבֹּשׁ אֵת יִצְרוּ קִבֵּל עָלָיו

נזירות שמשון כדי להזהר שלא יפשל עוד יש בזה פתח אפילו שהיה מגוף הנדר וכמו שהביא בורה דעה סימן רכ"ח משם אביו מההיא דפרק ד' נדרים דאפילו פתח שמשון הנדר הוי פתח כגון שהדיר פלוני אם יעשה דבר פלוני ועבר ועשאו פותחין לו אלו ידעת שהיה עובר על דבריה לא היית נודר והוא אומר פן ע"כ וה"ה נמי אם אסר עליו איזה דבר אם יעשה דבר פלוני ועבר על דבריו פהני עובדי דפ"ד נדרים דביתיהו דאבני ואדם א' יש לו פתח מגוף הנדר עצמו אפילו היה התנאי אם יעבור דבר עבירה ועבר כנ"ד וכמו שכתב הרשב"א ז"ל בתשובה רנ"ה על מי שאסר על עצמו בשר ויין אם יעבור עבירה פלונית ועבר והוא מתחרט על מה שעבר ונאסר עליו יש פותחים לו מן הנדר עצמו ומתירין לו אם היית יודע שהיה היצור תוקפה פלום היית נודר וכמעשה דביתיהו דאבני וכו': עוד אני אומר דבנדרים נמי שייך דין אסמכתא דכל דאי הוי אסמכתא אלא א"כ אתפיס זכותיה או קאמר מעכשיו או כנ"ד חשוב כמו שכתבו המפרשים ז"ל ומה לי במידי דממונא או במידי דאיסורא כיון דטעמא הוי שאין דעתו סומכה כמו שכתב הרב ז"ל פי"ז מה"מ שפל האומר אם יהיה או לא יהיה לא גמר והקנה שהרי דעתו עדיין סומכת שמה יהיה או שמה לא יהיה ע"כ וגבי נדר או נזירות נמי אם אומר הריני נזיר אם זה פלוני או אם יש בכרי זה ק' פור והני גונוי דתנו בנזיר אפילו נמצא כמו שאמר הוי אסמכתא ואי הוה מתחרט מעיקרא והיה אומר שלא סמך דעתו שהיה פלו' ומ"ה נדר הוי אסמכתא אבל כל היכא דלא קאמר מידי משמע דמדעתיה קאמר וקבול עליה נזירות אי זה פלו' או אם יש בכרי ק' כור דבתנאי ממון נמי אע"ג דאמר אם יהיה לא טענינו ליה אסמכתא אי איהו לא טעין דכל שלא טען דמשמע דגמר והקנה כמו כשאמר מעכשיו או אתפיס זכותיה דאמרינו דגלי דעתיה דגמר ומקני או מחיל ה"נ דהא דאיהו גופי' קאמר דבכל דעתיה קא' הכי או אפילו לא קאמר מידי דאמרי' כיון דגמר והקנה וה"ה נמי בתנאי דנזירות דכל דלא טעין איהו מידי ונהיג נזירות אע"ג דהוה מצוי למטען הוי נזיר דאורייתא אבל אי טעין שמענו ליה דהוי אסמכתא דנזירות סתמא דקרא היינו בלא תנאי אלא שרוצה להפריש עצמו מן היין ואומר הריני נזיר או נזיר שמשון דרף קדושה אבל אם מקבל ליה בתנאי בלישנא דאם הוי מנזירות רשעים כמו שכתב הר" סוף נזירות דאית ביה אסמכתא ומצוי טעין דלא סמך דעתיה ואפילו בנזירות שמשון דחומרא דנ"ש דליתיה בהתרה היינו במחל כפר אבל בענין אם חל או לא הוי כשאר נזירות והני לישני מיתנו נמי גבי נ"ש בפ"ד נדרים ואמרי' התם אי תניא תנאי ומצאתי הגה"ה במרדכי פרק הרבית דאיכא אסמכתא בנזירות על מי שנדר שיטן סף ידוע לצדקה אם ישחוק וישחק דהוי אסמכתא ופטור דאע"ג דצדקה מיקני בדיבור פדכתוב בפיה זו צדקה מ"מ מההיא דנזיר דקאמר הא מני ר"י היא משום ר' טרפון דקאמר אין אח' מהם נזיר אע"ג דנזירות הוי באמירה ואפ"ה קאמר דאינו נזיר משום דהוי אסמכתא דמלתיה דר' טרפון איירי בשנים שתלו נדרם בא' אם הוא פלו' הריני נזיר ונחבירו או אם אינו זה פלו' הריני נזיר והא דלא חשבינו אסמכתא ההוא עובדא דהילגי המלכה שנדרה בנזיר ז' שני' אם ישוב בנה מן המלחמה שאני התם דגמרה ואמרה כדי שיעיל הזכות לבנה ודמי לנודר בשביל החולה ולנותן צדקה בשביל שיחיה בנו דהוי צדיק גמור ע"כ ונחפשי על הגה"ה זו לדעת אם היא מבר סמך ומצאתי בחבור א' סי' תמ"א וכתוב בסוף שמשון בר' אברהם ז"ל והוא רשב"א שמיביאים התוספות וכן נראה שהוא מבדיל

התוספות ממה שפכתב פאן בהגה"ה זו וכן מוכיח לקמן נראה שקה"ה הולך ומפר' ה"ג ובאותו חיבור סימן קס"ג הביא דין אסמכתא במילי דהקדש מהר"ם ז"ל וכתב דאית אסמכתא במילי דהקדש וכתב וכן נמצא בתשובת רבינו שמשון ז"ל והיא תשובה זו שנעשית הגה"ה בפ' הרב"י אבל מהר"ם השיב שם דליפא אסמכתא במילי דהקדש ובהגהות דס' הפלאה סימן ה' וכן פסק מהר"ם ז"ל בנדד ושבועה ותקיעת פה דמהניא אפי' אסמכתא דרנבא אסמכתא אם יקה"ה אלהים עמדי אם נתן תתן וכו': נחזור לענין אסמכתא דנזיר שפכתב בהגה"ה זו דאינו נזיר משום דהוי אסמכתא דמילתיה דר' טרפון איירי בשנים שתלו נדרם בא' וכו' ואע"ג דלית הלכתא כר' טרפון מיייתי ראיה דכי היכי דלר' טרפון אין א' מהם נזיר אפי' נמצא שלא פדבריהם משום טעמא דלא ניתן נזירות אלא להפלאה דבעי' בשעה שפדד שיהא יודע אי הוי נזיר כמו שפירש רש"י ז"ל ה"ב לתנא דמתניתין דקתני הרתיע לאחוריו אינו נזיר פיון שלא נודע אם הוא שמעון אם לאו משום האי טעמא דלא ניתן נזירות אלא להפלאה ולדעת רבינו שמשון הוי טעמא דלא ניתן וכו' משום דהוי אסמכתא פיון שלא פלי' ור' יהודה דא' משום ר' טרפון ליה לא סבירא ליה דהא במתני' התם פ' בית שמאי תנן הרתיע לאחוריו אינו נזיר ר' שמעון אומר יאמר אם הנה פדברים וכו' ואמרין בגמרא טעמא דהרתיה הא אתו לקמן הוי נזיר מני וכו' אלא ר' יהודה הוא דתניא הריני נזיר ע"מ שיהא בכרי זה ק' פור והלך ומצאו שנגב או שאבד ר' שמעון אוסר ור' יהודה מתיר ר' שמעון אוסר סבר פיון דאלו לא נגב דלמא הוי ביה ק' פור והוי נזיר השתא נמי וכו' ואפילו לב"ה דמתניתין דקאמר ברישא דמתניתין דהנה בא' א' פנגדן ואמר הריני נזיר שזה פלו' וכו' בש"א פולם נזירים וב"ה אומר' אינו נזיר אלא מי שלא נתקיימו דבריו פדמפרש בגמרא ור' יהודה מתיר פנרתע לאחוריו אליבא דב"ה וסתמא דמתניתין דהרתיע פנותיה והיינו משום דסובר ר' יהודה דלא מחית איניש נפשיה אספיקא כדא' פ"ב דנדרים ודעתו הנה בשעת הנדר שאם לא יבוא הדבר לידי פירור שלא יהיה בדבריו פלום דכשנדר לא על דעתיה דהכי נדר שאם נגב הפרי דהוי ספק אם הנה שם ק' כור שיהא נזיר באותה ספקא כמו שפירש רש"י ז"ל פ"ה דנדרים אבל לא נרתע האיש או לא נאבד או לא נגב הפרי הוי נזיר לב"ה ולר' יהודה אליבניה אע"ג דבשעת שפדד הוי ספק דאע"ג דפשטיה דקרא משמע דלא ניתן נזירות אלא להפלאה אפי' לב"ה היינו פשאינו יכול להתברר כמו נרתע וכו' אבל אם יכול להתברר לבסוף קרינא ביה הפלאה ואפילו הכי משום דכי יפליא דקרא לנדור נדר נזיר להזיר לה' מייירי במי שפדד דרוך קדושה ופרישות להיות נזיר בלי שום תנאי היכא דמתני' פי הקא אם זה פלו' אע"ג שיכול להתברר מצי למטען ביה דלא אסיק אדעתיה שיהיה זה פלו' והוי אסמכתא וכי היכי דלא קניא אסמכתא בתנאי ממון ה"ב הקא לדעת רבי' שמשון ז"ל שהרי כתב דאם יבוא בני מן המלחמה דהנה אסמכתא אי לאו משום דגמרה בשביל זכות בנה אבל פל היכא דלא טעין הוי נזיר דמשמע דגמר בדעתיה להיות נזיר אפילו שלא הנה מתקיים התנאי דדעתו הנה מקודם להזי' והשתא בראית אנשים אלו או בראית פרי זה נתן לבו לקיים מחשבתו ע"י התנאי אבל דעתיה הנה אפילו שלא יתקיים התנאי פדפלי' ולהכי תנן במתניתין אם זה פלוני אם יש בכרי זה וכו' דהוי נזיר בסתמא את זה פתבתי סברא לרב"י שמשון ז"ל שפכתב דאינו נזיר דהוי אסמכתא והביא ראיה ממלתא דר' טרפון דלא הלכתא פנותיה וע"כ למימר דסבר רבי'

שמשון ו"ל דלר' יהודה אליבא דב"ה נמי איכא דין אסמכתא וכדפלי' אלא דנקט מלתא דר' טרפון משום דהוי פשוט טפי דין אסמכתא במילתיה דלא ניתן נזירות אלא להפלאה דהיינו משום אסמכתא וכתב מהר"ם באותה תשובה דלעיל דאסמכתא קניא במילי דהקדש וצדקה ונדר דרוב נדרים דאי נינהו אם יהיה אלהים עמדי וכן אם נתון תתן את העם הזה בידי וכו' וצ"ל לדעת רבי' שמשון דסבר דבמילי דצדקה איכא אסמכתא דבגזיר נמי איכא אם דלא הוי אסמכתא ואיכא דהוי אסמכתא והיינו פהגי הקדש דגמר ונדר לשם קדושה אם יהיה אלהים עמדי ושמרני וכו' והיה יי' לי לאלהים והאבן הזאת וכו' לא התנ' יעקב שאם ישמרהו ה' יהיה לו לאלהים ואם לאו לא ח"ו או שלא יהיה האבן ההיא ששם מצבה בית אלהים שהרי לא היה נשמר כ"כ שפכר פגע בו אליפז בן עשו ולקח כל אשר לו וכמו שאמר הוא כי במקלי עברתי את הירדן הזה אלא שגמר בדעתו שיהיה ה' לו לאלהים ושהאבן הזאת וכו' אלא שהיה צריך סיוע אלהי שיוכל לקיים זה וכן אם נתון תתן את העם הזה בידי והחמתי את עריהם שאקדיש שללם לגבוה ליכא אסמכתא שאינו נותן אלא מה ששאל שיתנו לו כדי שיהיה לו זכות בתנאי זה וכמו שכתב רבי' שמשון ו"ל גבי עובדא דהילני דאע"ג דאמרה אם יבוא בני מן המלחמה לא הניא אסמכתא משום דגמרה ואמרה כדי שיועיל לזכות בנה אבל נודר לצדקה אם יצחוק ליכא האי טעמא והוי אסמכתא וכן במי שאמר הריני נזיר אם זה פלוני או אם יש בכרי זה ק' פור או שקוי זה בהמה או חיה דתלי נדרו במילי דעלמא כמשחק מצי למטען אסמכתא כדפלי' ואפילו לדעת מהר"ם ו"ל ורבנן אחרוני דסברי דליכא אסמכתא דהקדש איפשר בגזירות מודה מהאי טעמא ובנ"ד נמי שקבל נ"ש אם יעבור עבירה פלו' כשעברמצי למטען אסמכתא דכשנדר חשב בדעתו שיוכל לכבוש יצרו ולא עלה בידו דומיא דמי שנדר ליתן סף כף לצדקה אם יצחוק וצחק דהוי אסמכתא לדעת רבינו שמשון ואפילו לדעת מהר"ם לא פליג אלא במילי דצדקה דליכא אסמכתא אבל לא בגזירות כדאמר וראוי לו למי שפא לידי מדה זו לגזור א"ע מדבר איסור לחשון נפשו מני שחת והבא לטהר מסייעין אותו.

מן השמים ויאור באור החיים: ומשום דמחזי מלתא תמיהא מאי דפלי' אליבא דר"ש לאוקומי מלתיה ולמאן דבעי למיפלג מיחזי כמאן דענייל פילא וכו' לומר דכל אם בגזירות פי הני דמתני' מצי טעון ביה אסמכתא אני אומר דאפילו תימא דכל אם דהני גונוני דמתני' לא מצי טעין בהו אסמכתא כלל אפ"ה פהא אם דנ"ד ודכונותי' איכא אסמכתא' משום דהוי מלת' דתלמי' ביה דסבר דמצי לאינדהורי דלא ליתמי' לידי אותה עבירה כי האי עובדא דרבי' שמשון שנדר סף לצדקה אם יצחוק דסבר דמצי לאוקומי אנפשיה שלא יצחוק ומ"ה הוי אסמכתא אבל כל הני אם דמתני' דליתנהו בידיה ולא ידע אם זה שמעון או ראובן או אם יש בכרי ק' או פחות או יותר גמר בדעתמי' להיות נזיר אפי' לא ליהוי כמו שאמר ואתי כפי' רש"י ו"ל בפ' אינהו נשף דדבר שהוא בידו חשיב אסמכתא טפי מלאו בידו לגמרי ואע"ג דהתוס' כתבו שרבינו תם הקשה על פי' רש"י הרי (תי') עלה רי' דשפיר קאמר רש"י ו"ל ועוד לרוב המפרשים דסברי דכל דאי שהוא דרף קנסא הוי אסמכתא האי דר"ש ונ"ד אסמכתא ובב"י סימן ר"ו הבי' משם תלמיד א' לרשב"א דכל דאמור רבנן אסמכתא ליתמי' אלא בדיני ממון אבל בגיטין וקידושין ליכא דינא אסמכתא וכו' ואסמכתא דאדפרו בגזירות ר' יהודה משום ר' טרפון היא דאם לא נידון נזירות אלא

להפלאה ואח"כ הביא מבעל העיטור שכת' ב'שם רבי' האי ו"ל דאם או אי אסמכתא היא בין בגיטין בין בממון וכו' ונשקרי"ף פתב בתשובות דבכל מילי הוי אסמכתא לבד משכירות ואומנות דמשמע דאפילו בגזירות שיקף דין אסמכתא כמו שכתב רבי שמשון והר"ש ו"ל פתב בתשו' סי' ס"ה דכל דבר הנגזר שאינו מחמת עצמו אלא דרך קנס בעלמא קיל משאר גזרים דאפילו בחרטה דהשתא סגי ובאותה תשובה פתב הרשב"א ו"ל שמצא לקצת רבני צרפת שכתבו מעשה באדם א' שגזר מכל הפירות חוץ מדגן ועבר על גזרו והורה שגזקין לו מיד פינן שענינו של זה פן שאינו יכול לקיים גזרו וכל מה שאתה מוסיף עליו מוסיף לעבור ועו' דהיינו לדבר מצוה שיוסיף וימעט במלאכת שמים או שיהא במקשול כל ימיו שלא יוכל ליגזר בגזרו ע"כ המבי"ט: שאלה קד ראובן היה מחזר בפפרים אשר סביבות כפר איפסולא זה כמה שנים.

ויהי היום הלא לדרכו ולא שב ועברו כמה מהימים ולא נודע ממנו דבר ועתה בחדש ימים באו שני יהודים בכפר דוקיאן קייאוי מסביבות איפסולא וכל איפסולא וסביבותיה היו מכירים את ראובן שהיו נושאים ונותנים עמו כמה מהשנים ואחד מאלו השנים היהודים העיד בתורת עדות כל הנמשך במוטב תלתא פחדא הוינא אנחנא בי דינא דחתימין לתתא פד אתא קדמנא ר' שמואל בר' בנימין קאראסו והעיד בתורת עדות נאמנה אחר האיום והגיזוי באם לא יגיד וכו' וקם על רגליו ואמר יום ה' עתה כמו ארבעים יום קמנו ממקום חנותינו שהיינו חונים בדוקיא"ן קוייאוי בבית תוגר א' אני וחקירי הר' אברהם משלוניקי ושם ישבנו יום ד' מקודם והלילה של יום ה' קמנו ללכת לדרכינו ובא בעל העגלה שלנו וסיפר מסיח לפי תלמו איך אמר לו בעל הבית של מקום תחנותינו הנז' בראותו שהיינו לובשים מצנפות לבנו' בחשבו שהיינו תוגרמים ואמר לי קרא לאלו התוגרמים ונאכל לחם עמהם והשיב הוא אינם תוגרמים רק יהודים ענה בעל הבית ואמר בטוב עושים אלו היהודים ללפוש מצנפ' לכן יען לא יהיו גהרגים כמו שנהרג עני אחד יהודי שהיה שמו קילאק איצחק שיש לו ל' יום שהרגו אותו קרוב לאותו מקום שאם היו באים שם גואלי הדם לתבוע היו מוצאי' ההור' וההרוג וכל סחורתו שהוא בעין כמו שידועי' הפל ע"כ דבריו ונתקבל עדות זה ביום ד' ט' לסיון משנת השכ"ה: יהושע מים: חיים עובדיה: דניאל דלוג": ועוד ביום ד' ח' לתמוז משנת הנז' בא הר' שמואל קאראסו הנ"ל בפנינו ב"ד החתומים מטה והעיד בתורת עדות גמורה על דברי העדות הקודם הנ"ל שאמר בעל הבית אל בעל העגלה הנז' בתוך דבריו פשאמר קרוב לאותו מקום הנ"ל אמר אינדרני פמשי שי ויקיילי אוש' הם אויליאוי בולרד"י הם דשג"י בולרד"י שפי' אלו הדברי' הוא שאם באי' שם גואלי דמו מאנדרינופלי לתבוע היו מוצאים ההרוג והסחורה ונאנחנו בי דינא חקרנו את המעיד הנז' ודרשנו מאתו למה לא אמר בעדות הקודם אלו הדברים והשי' כי הוא היה חושב שהכ' דבר אחד ואין קפידא בזכרו אינדרני לא אבל על האמת התוגר אמר בסגנון זה אינדרני פמשי שי וכו' ולהיות כל זה אמת וכו' פתבנו וחתמנו שנית ילמדנו רבינו אור עינינו אם יש להתיר להנשא לאשה הזאת על פי העדויות הנז' או לא זאת ועוד אחרת שאלתי מאת אדוני אותה אבקש ראובן שראה מה שכתב מהר"ר שריר' גאון ו"ל שנהג הו' נאבותיו ואמר לצבור לנהוג כן ללמד אדם בתוך ביתו לנערוותיו לאסור על עצמן וכו' וישמע ויטב בעיניו וכן נהג גם הוא ולמ' לבתו נערה לאסור אסר על נפשה להסיר המכשולות מפני הרמאין והנערה

שְׁמַעָה בְּקוֹל אָבִיהָ וְתַע' כֵּן וְאַמְרָה הָרִינִי אוֹסְרֶת עָלַי בְּקִרְבִּי עַל דַּעַת הַמְּקוֹם בְּרוּךְ הוּא
וְעַל דַּעַת הָרַבִּים בְּלִי שׁוֹם פֶּתַח וְחֶרֶטָה כָּל מְמוֹן וְכָל דְּבַר שִׁינְתִּי לִי בְּתוֹרַת קִידוּשֵׁינִי אִפְי
שֶׁאֶקְבַּל אוֹתוֹ מִדַּעְתִּי אִם לֹא בִּפְנֵי אָבִי וְשִׂיאֵמֶר הוּא בְּמֵאֲמָרוֹ וּבִרְשׁוֹתוֹ קִבְּלִתִּי אוֹתוֹ דְּבַר
לְהִתְקַדֵּשׁ בּוֹ: וְאַחַר כַּמָּה שָׁנִי בָּא שְׁמַעוֹן בְּטַעֲנִי שְׁקִינְד' לְבַת רְאוּבֵן הַגָּזֵל קִידוּשֵׁינִי גְמוּרִין
כְּדַת מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל בִּפְנֵי פְּלוּנֵי וּפְלוּנֵי עֲדִים מְעִידִים בְּתוֹרַת עֲדוּת כְּכֹל אֲשֶׁר דְּבַר שְׁמַעוֹן:
וְהַנְּעֲרָה מִכְּחֻשׁתּוֹ וְאוֹמְרַת כִּי לֹא הָיוּ דְּבָרִים מְעוֹלָם וְאִם הָעֲדִים מְעִידִים הֵמָּה יִשְׂאוּ אֶת
עוֹנָם וְהִיא אֶת נַפְשׁוֹ הַצֵּיל מִשְׁפַּת שְׁקָר וּמִלְשׁוֹן רַמְיָה בְּנֹדֶר אֲשֶׁר נִדְרָה זֶה כַּמָּה שָׁנָה כְּנֹז'
וְאַסְרָה אֲשֶׁר אִסְרָה עַל נַפְשָׁה יְקוּם וְלֹא כָּל כְּמִינֵיהָ וְעַתָּה גַם בְּזֹאת יֵאִיר עֵינָיו וְיִלְמָדְנוּ
דַּעַת וְנִדְרָה תְּבוּנוֹת יוֹדִיעֵנוּ לְדַעַת מַה יִּהְיֶה מִשְׁפֶּט הַנְּעֲרָה וּמַעֲשֵׂי וְאִם יֵשׁ לְחוּשׁ לְקִידוּשֵׁינִי
הִלְלוּ אוֹ לֹא וְשִׁכְרוּ כְּפוּל: תְּשׁוּבָה צָרִיף לְבָאֵר בְּשִׂאלָה זוֹ ד' דְּבָרִים הֵא' גוֹי מְפִי גוֹי מַל"ת
אִי סָגִי אוֹ לֹא הִב' אִם גּוּף הָעֲדוּת מְסַפִּיק לְהַתִּירָה אוֹ לֹא הִג' אִם יֵשׁ לְחוּשׁ שֶׁהִנְהָר' הִי
אֲחֵר שְׁמוֹ קוֹלָא' אִיִּצְחָק הַדְּב' הַד' אִם זְמַן עֲדוּת הָרִיגְתוֹ מְסַפִּים אֶל הַזְּמַן שֶׁנֶּאֱבַד וְלֹא
נוֹדַע מְקוּמוֹ אִיו וּבִיאֹר הַדְּבַר הֵא' הוּא כִּי כְּבָר כָּתַב הָר"ן ו'ל בְּתִשְׁבֹּת סִי' ו' דְּגוֹי מַל"ת
שִׁישְׁמַע מְפִי גוֹי מַל"ת שֶׁפְּלוֹ' מִת הָרִי הוּא כְּאִשָּׁה מְפִי אִשָּׁה וּמַהֲרִי"ק בְּשׁוֹרֶשׁ קכ"א
וּבְתַרוּמַת הַדָּשָׁן סִי' רל"ט כְּתִבוּ דְּנֶאֱמַן גוֹי מַל"ת מְגוֹי מַל"ת מְק"ו דְּכִסּוּל מְפִי פְּסוּל
דְּנֶאֱמַן אִפְי' שֶׁהוּא מִתְּפִנִּין לְהַעֲיִד וְאִפְי' לְדַעַת הָרִיב"ש ו'ל דְּכָתַב מַל"ת חֲדוּשׁ הוּא וְהָבו
דְּלֹא לוֹסִיף עָלָה דְּאִפְי' מְפִי עֶבֶד כו' אֲבָל גוֹי אֵינוֹ נֶאֱמַן בְּתוֹרַת עֲדוּת אֲלֵא בְּמַה שְׂרֵא' לֹא
בְּמַה שֶׁשְׁמַע מְפִי אֲחֵר שֶׁהָרִי אֵין הִגוֹי בְּקִי לְהַפִּי' אִם חֲבָרוּ הִיָּה מַל"ת אוֹ מִתְּפִנִּין לְהַעֲיִד
וְכו' ע"כ הֵינּוּ כְּשִׁזָּה הִגוֹי הַשְּׁנִי אָמַר שֶׁהִגוֹי הֵא' הִיָּה מַל"ת דְּאֵינוֹ הוּא בְּקִי לְהַפִּי' אִם
חֲבָרוּ הִיָּה מַל"ת אֲבָל כְּשִׁזָּה הַשְּׁנִי מַל"ת אָמַר מַה שְׁדַּבֵּר לוֹ הִגוֹי עַל מַה שֶׁאָמְרוּ לוֹ שֶׁהָיוּ
יְהוּדִים לוֹבְשִׁים מְצַנְפוֹת לְבָנוֹ' שֶׁהָיוּ עוֹשִׂים בְּטוֹב יַעַן לֹא יִהְיוּ נִהְרָגִי' כְּמוֹ שֶׁנֶּהְרַג אוֹתוֹ
הַיְהוּדִי כִּי לְמַאן דְּסִבֵּר דְּנֶאֱמַן גוֹי מַל"ת מְפִי גוֹי מַל"ת הֵינּוּ אִפְי' לֹא הִגִּיד הַיֵּאָף שְׁמַע
אוֹת' שְׁמוֹעַ' מִהִגוֹי חֲבָרוּ אִם בַּמַּל"ת וְאִם בְּדַרְךְ הַתְּפָאָרוֹת אִפ"ה אֲתַתָּא שְׂרֵא כ"ש
בְּתַרוּמַת הַדָּשָׁן וּבְכַה"ג פְּלִיג הָרִיב"ש ו'ל שֶׁלֹּא הִגִּיד הִגוֹי הִב' הַיֵּאָף שְׁמַע אוֹתָהּ שְׁמִיעַ'
וְכו' אֲבָל בַּנ"ד הָרִי הִגִּיד דְּבָרֵי הִגוֹי הֵא' וְאָנוּ רֹאִים שֶׁהִיָּה מַל"ת וְאִפְי' הָרִיב"ש ו'ל יוֹדֵה
וְאִפְי' לְדַעַת הָר"ן ו'ל דְּמִצְרִיף שִׁיגִיד הִגוֹי הַשְּׁנִי שְׁגַם הִגוֹי הֵא' הִיָּה מַל"ת בְּכַה"ג פְּלִיג
הָרִיב"ש דְּלֹא מְהַנִּי שֶׁהָרִי אֵין הִגוֹי הַשְּׁנִי בְּקִי אִם הִיָּה הֵא' מַל"ת אוֹ לֹא שֶׁלֹּא אָמַר אֲלֵא
שֶׁהִיָּה מַל"ת וְלֹא פִי הַדְּבָרִים מִמֶּשׁ אֲבָל אִם הִגוֹי הַשְּׁנִי מְסִיח לְפִי תְּנוּמוֹ וְאו' ג"כ הַדְּבָרִים
בְּעֶצְמָם שֶׁהִגוֹי הֵא' הִגִּיד וְאִנְחֵנוּ רֹאִי' שֶׁהֵם לְפִי תְּנוּמוֹ כַּנ"ד יוֹדֵה הָרִיב"ש ו'ל וּפְשׁוּט
הוּא כִּי הִגוֹי הַשְּׁנִי הִיָּה מְגִיד לְפִי תְּנוּמוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּשִׂאלָה כִּי אָמַר הַיְהוּדִי הַמַּעֲיִד שֶׁאָמַר
בְּעַל הָעֲגֻלָּה מַל"ת שֶׁאָמַר לוֹ הִגוֹי בְּעַל הַבֵּית וְכו' הָרִי שֶׁהַיְהוּדִי אָמַר שֶׁסִּיפ' מַל"ת שֶׁנֶּרְאָה
שֶׁאֲגַב דְּבָרִים אֲחֵרִים שֶׁהִיָּה מְדַבֵּר לָהֶם סִיפֵר עַנְיָן זֶה וּמִפְּנֵי שֶׁבְּתִשְׁבֹּת אֲחֵרַת כְּתַבְתִּי
שֶׁהַיְשְׂרָאֵל מַעֲיִד עַל גוֹי שֶׁהִגִּיד ל"ת צָרִיף שִׂיאֵמֶר בִּפְנֵי ב"ד הַדְּבָרִים עֶצְמָם שֶׁדַּבֵּר הִגוֹי
כְּדִי שֶׁנִּדְעוּ אֲנַחְנוּ שֶׁהִיָּה ל"ת וְלֹא נִסְמָךְ עָלָיו שֵׁאוֹ' כִּי הִגוֹי אָמַר ל"ת לְכֵן אָנִי אוֹ' כִּי עוֹד
נוֹכַח לוֹמֵר כִּי מַה שֶׁהַעֲיִד הַיְהוּדִי שֶׁאָמַר קָמְנוּ לְלַכֵּת לְדַרְכֵנוּ וּבָא בְּעַל הָעֲגֻלָּה שֶׁלָּנוּ וְסִיפֵר
וְכו' זֶה יִהְיֶה מַל"ת כִּי כְּשִׁהָיוּ קָמִים לְלַכֵּת וְרָאָה אוֹתָם בְּמִצְנְפוֹת לְבָנוֹת הִיָּה טוֹב בְּעֵינָיו
כְּדִי שֶׁלֹּא יִסְתַּכְּנוּ בְּדַרְךְ וְעַל זֶה סִיפֵר לָהֶם כִּי כֵּן אָמַר בַּע"ה הִגוֹי שֶׁחֻשַׁב שֶׁהָיוּ תוֹגְרָמִים:
עוֹד אָנִי אוֹמֵר כִּי אַע"ג דְּבַעֲי' דְּתַרְנוּןֵיהוּ לְהוֹי מַל"ת אִפ"ה עֵיקָר דַּמַּל"ת הוּא הֵרֵאשׁוֹן כִּי

על מה שהגיד הוא ראשונה אנו מתירין האשה אבל השני אין כל כף קפיץא שיהיה מל"ת
פינן שהראשון הוא מל"ת והיות הא' מל"ת מכוון הוא פינן שלא הגיד הריגת האיש
אלא על יד מה שחשב שהיו תוגרמים והיה רוצה לסעדם ואמרו לו שהיו יהודים ואז אמ'
בטוב עושים יען שלא יתגרום וכו' הדבר הב' אם מספיק עדות דברים אלו להתיר האשה
נ"ל שמספיק פינן שהוא מל"ת ואומר בפירוש שנהרג ואינו צריך לומר וקברתיו מפני
שהזכירו בשמו קולא"ג יצחק וכמו שפתיב המ"מ ז"ל לדעת הרמב"ם והרי"ף דבצי
וקברתיו שאם מפירו בשמו לא בעי וקברתיו והר"ן ז"ל תירץ דאם מפירו לא בעי
וקברתיו וה"נ נראה שהיה מפירו פינן שפתיב בשאלה שנה היהודי היה מחזר סביבות
כפר איפסולא שכולם היו מפירי אותו כמ"ש בשאלה הדבר הג' אם יש לחוש שאח'
שהיה שמו בשם זה היה נהרג נ"ל שאין לחוש כלל אחר שפתיב בשאלה שפמה שנים
היה מחזר סביבות איפסולא ואחד גוי מכפר דוקיין קואי שהיה מסביבות איפסולא העיד
שנהרג קרוב לאותו מקום ואיפסולא וסביבותיה הם קרובים למדינה אנדרנופלי כמו יום
ונה יצחק קולאן היה מתושבי העיר ידוע להם מפמה שנים שהיה מסבב דרך שם ולא
נשמע בכל אותם השנים שיהודי אחר שמו בשם זה היה מחזר סביבות איפסולא א"כ
נדאי זה יצחק קולאק שהיה ידוע באנדרנופלי שהיה מחזר בסביבות איפסולא הוא
שהועד עליו שנהרג ששם נמצא מחיתו פמה שנים ושם היתה מיתתו ועוד שמדברי עדות
הגוי ג"כ שאמר שאם היו באים גואלי הדם וכו' וביאת גואלי הדם היה מאנדרנופלי כמו
שפתיב בה שפירשו עוד העדות היהודי שהעיד שנהיה על עדות הגוי שהזכיר אינדרני
בלשוץ תוגר נראה פי זה הנהרג היה יודע הגוי שהיו גואלי ומרעיו באנדרנופלי וא"כ
זה הידוע באנדרנופלי הוא שהעידו שנהרג: הדבר הד' אם זמן העדות מסכים ומכונן
לזמן שהיה ולא שב עוד לביתו בזה אני אומר פי החכמים אשר באנדרנופלי כווננו ענין
זה פי קבלת העדות היה ט' סיון שפתיב השכ"ה והגדת הגוי ל"ת בפפר דוקיין קואי היה
כמו מ' יום קודם אותו יום העדות ובכלל העדות של הגוי כתוב שיש לו ל' יום שהרגו
אותו וכו' הרי שבעים יום למפרע מט' סיון והיתה הריגתו לפי זה יום או יומים קודם
ר"ח ניסן וא"כ החכמים יצ"ו שם יחקרו וידעו אמתי נעלם זהה יצחק קולאק אשר פנו
אותו ראובן בשאלה אם היה בימי הפורים בביתו או קודם כ' א' ל' יום והיה מנהגו
להתעכב חדש או חדשים בכל הליכה כמו שהוא דרך המחזרים בפפרים ונעלם באותם
הימים הדבר ידוע שהוא הנהרג ואם מאחר הספות ד"מ יצא מביתו ומאז נעלם ולא נודע
מקומו איו יש לחוש על עדות הגוי שאמר שנהרג בסוף אדר כפי מנין הימים שמה אחר
היה הנהרג או שמה קנב הגוי ואם אולי ידעו פי הרחיק נדוד למקום אחר בכל מי החורף
איפשר שפא אח"כ בסוף אדר למקום שהיה רגיל ועל החכמים יצ"ו אשר שם מוטל ענין
חקירת פיוון זמן זה וכבר עברו יותר מג' שנים מנין העדות עד עתה ולא הותרה אשתו
ואין ראוי שתהיה עגונה יותר: ועל השאלה השנית דקדקתי על מה היו צריכין לשאול
אחר שראו דברי רבי שריר' שהביא הרשב"א תשובת תקנ"א וגם היא לומר פן לבנות
עירו הלכה למעשה ואם א' קבלה קידושין אחר איסור זה לא יחולו קידושין כלל ואין
תימא בזה בעיני בני אדם שהרי זה שקדש בדבר שהיה קדש גמור ידוע לכל או פמה
שהיה ידוע שהיה גזל שאין הקידושין חלין ולא יתמהו בני אדם על זה כמו כן לא יתמהו
על זה שהוא דבר אסור עליה ולא יהיב מידי ומקום השאלה נראה שלא היה אלא מה

שְׁהַכְחִישָׁהּ הוּא דְבָרֵי הָעֵדִים וְאִמְרָה אַח"כּ שֶׁהִיא הִצִּילָה אֶת נַפְשָׁהּ מִשְׁפֶּת שְׁקֵר וְכו' בְּגֵדֵר שְׂנֹדְרָה זֶה פְּמָה שְׁנִים שֶׁנֶּר' שְׁאֶפִּילוּ קִבְּלָה קִדּוּשֵׁינָּה הַגִּדָּר מִצִּיל אוֹתָהּ וְלִכְאוּרָה הָיוּ כְּמִי שְׁטוּעֵן עַל חֲבֵרוֹ מְנָה לִי בְּיָדָהּ וְהֵלֵא מִשִּׁיב לֵהד"מ וְאַחַר שֶׁהִבִּיא עֵדִים אָמַר פְּרַעְתִּי כֵּן זֶה אָמַר שְׁקִדְשָׁהּ וְהוּא הַכְּחִישׁ' וְאַחַר שֶׁהִבִּי' שְׁקִדְשָׁהּ אִמְרָה שֶׁהִצִּיל' עֲצַמ' בְּגֵדֵר פְּלֹהָ אַעפ"י שִׁיְהִי אֶמֶת שְׁקִבְל' אִינוּ קִדּוּשֵׁינָּה וְהָיוּ כְּמִי שֶׁאִי פְּרַעְתִּי דְּאִינוּ נֶאֱמָן וְה"נ לֹא תֵהִי נֶאֱמָן אֲבָל לְפִי הָאֵמ' לֹא דְמִי דֵהת' נְמִי אִם אָמַר פְּרַעְתִּי וְהִבִּי' עֵדִים שְׁפָרַע נֶאֱמָן וְה"נ אֵית לָהּ עֵדִים שְׁקִבְלָה עֲלֶיהָ אִיסוּר לְכָל מָה שְׁיִבֵּא בְּיָדָהּ בְּתוֹר' קִדּוּשֵׁינָּה שְׁלֹא מִדְּעַת אֲבִיָּהּ וְא"כ אֶפִּילוּ קִבְּלֶתֶם לֹא הָיוּ מִיָּדֵי הָאֵל לְמָה זֶה דוֹמָה ג"כ לְמִי שְׁטוּעֵן עַל חֲבֵרוֹ מְנָה וְהֵלֵא אָמַר לֵהד"מ וְהִבִּיא עֵדִים שֶׁהִלְוָה לּוֹ וְהֵלֵא הִבִּיא עֵדִים שְׁקוֹנֵדִם אָמַר לּוֹ כֹּל מָה שְׁיִבֵּא מִיָּדֵי לְיָדָהּ אֶפִּילוּ דְרָךְ הַלְוָאָה יִהְיֶה לָּהּ מִתְּנָה אוֹ אֲנִי מוֹחֵל אוֹתוֹ לָּהּ שְׁאִינוּ חַיִּיב שׁוּם דְּבָר דְּאִינוּ אוֹ פְּרַעְתִּי אֶלֶּא אִינוּ חַיִּיב וְהִכָּא נְמִי אֲשֶׁה זֶה אִם הֵיְתָה אוֹמֶרֶת אַח"כּ קִדְשִׁתִּי וְגִרְשִׁתִּי לֹא הֵיְתָה נֶאֱמָנָה אַחַר שְׁאִמְרָה קוֹנֵדִם לֵהד"מ אִם לֹא שֶׁהֵיְתָה מְבִיאָה עֵדִים כְּמוֹ שְׁחִזַּר לּוֹמַר פְּרַעְתִּי וְהִבִּיא עֵדִים אֲבָל כִּינּוּן שְׁאִמְרָה אֶסְרֶתִּי עַל כֹּל מָה שְׁיִבֵּא לְיָדֵי לְתוֹרַת קִדּוּשֵׁינָּה בְּלֹא דְעַת אֲבִי הָיוּ פְּטוּעֵנָה קְמִיִּיתָא לֵהד"מ שְׁלֹא קִדְשָׁהּ מִשׁוּם דְּלֹא הָיוּ קִדּוּשֵׁינָּה וּבְמִנְהָ נְמִי כְּשֶׁאָמַר לּוֹ קוֹנֵדִם שִׁיְהִיָּהּ מִתְּנָה כֹּל מָה שִׁיְתֵן לּוֹ אֶפִּילוּ דְרָךְ הַלְוָאָה אֶפִּילוּ אָמַר קוֹנֵדִם לֵהד"מ וְאִם אָמַר אֶמֶת שְׁקִבְלֶתִי אֲבָל הֵיְתָה מִתְּנָה לֹא הָיוּ כְּאוֹמַר פְּרַעְתִּי אֶלֶּא כְּמוֹ לֵהד"מ כִּינּוּן שְׁאִינוּ חַיִּיב לְשִׁלֵּם וְהָאֵל וְהָאֵת דְּאֵית לְהוּ עֵדִים שְׁאִמַר כֶּךָ קוֹנֵדִם וְשְׁאִסְרָה עַל עֲצָמָה קוֹנֵדִם וְא"כ אִין חֲשַׁשׁ בְּקִדּוּשֵׁינָּה אֵלּוּ וְשִׁרְיָא לְעֵלְמָא: שְׁאֵלָה קוּה רְאִיתִי מָה שְׁגִמְגִים חֲכָם א' עַל תְּקִנְתָּהּ הַמִּינְחָסָת לְגִאֹן הֶרֶב שְׁרִירָא גִאֹן ז"ל לְלִמּוּד לְבָבוֹת לְאִסְרוֹר עַל עֲצָמָן כְּלִי כֶּסֶף שְׁיִבּוֹא לִיָּדֵן בְּתוֹרַת קִדּוּשֵׁינָּה וְכַתְּבֵהּ חֲכָם גְּמִגְמוֹם רֵאשׁוֹן שְׁהֶרֶמְב"ם ז"ל דְּרַכּוּ לְלִקְנוֹט סֵלֶת מִכָּל דְּבָרֵי הַגְּאוּנִים ז"ל וְאֵלּוּ יִשְׁרָה בְּעֵינָיו הִבִּיאָה בְּסִפְרוֹ וְזֶה אִינוּ גְּמִגְמוֹם כִּי אוּלַי לֹא רָאָה אוֹתָהּ כִּי לֹא הֵיְתָה כְּתוּבָה עַל סִפֵּר מְפֻרָסִים וְכְמוֹ שְׁכַתְּבֵהּ הֶר"י קוּלוֹן ז"ל עַל הַלְכָהּ כְּבִתְרָאֵי שְׁאִם דְּבָרֵי הַגְּאוּנִים אִינָם כְּתוּבוֹת עַל ס' מְפֻרָסִים אֶלֶּא בְּתוּבָה אוֹ כִּינְצָא בְּזֶה שְׁנַפְסוּק כְּמוֹתֶם וְלֹא כְּבִתְרָאֵי כִּי אוּלַי לֹא רָאוּ אוֹתָם וְאִם הָיוּ רוֹאִים אוּלַי לֹא הָיוּ חוֹלְקִים וְכ"ש כִּי זֶה אִינָה תְּקִנְתָּה כּוֹלְלֶת שְׁיִכְתּוּב אוֹתָהּ אִינָה אֶלֶּא עֲצָה בְּעֵלְמָא לְתַקּוֹן הַבְּנוֹת אֲשֶׁר יֵשׁ בָּהֶן חֲשַׁשׁ שְׁתַּקְבְּלֶנָה קִדּוּשֵׁינָּה מְפֻרָצִים בְּכִלֵּי דְעַת גְּמִגְמוֹם ב' כְּתִב שֶׁהֶר"מ כְּתִב בְּהַלְכוֹת קִדּוּשֵׁינָּה הַמְּקַדְּשׁ בְּאִיסוּרֵי הַנְּאָה וְאֶפִּילוּ מְדַרְבְּנָן אִין חוֹשְׁשֵׁינָּה לְקִדּוּשֵׁינָּה וְשֶׁנ"ל דְּאִיסוּרֵי הַנְּאָה שֶׁע"י נְדָר כִּינּוּן דְּאִי בְּעֵי מִתְּשִׁיל עֲלֵיהֶּוּ לֹא אוֹיסוּרֵי הַנְּאָה בְּהַחֲלֵט מִיָּקְרוּ עַד שְׁנֶאֱמַר דְּאִינָה מְקוֹדְשֶׁת וּמִיָּהוּ אִין זֶה הִטְעַם דְּתַרוּמָה וְחֵלָה נְמִי קִדְשִׁתָּן קִדְשֶׁת פָּה וְאִי בְּעֵי מִתְּשִׁיל וְלֹא שְׁרִינּוּ לְהוּ אֶלֶּא מִטְעַם שְׁיִכּוּלָה לְמִוְכָרִים לְמִי שְׁרֵאוּיִים לּוֹ וְכְמוֹ שְׁכַתְּבֵהּ שֶׁם הֶר"מ ע"כ וְכַבֵּר פָּגַם הוּא וְשָׁנָה אֶת טְעָמוֹ שְׁכַתְּבֵהּ וּמִיָּהוּ אִין זֶה טְעַם כּו' וְאֲנִי אוֹמַר דְּאִי טְעָמָא דְּאִי בְּעֵי מִתְּשִׁיל הָיוּ טְעָמָא בְּגֵדֵר דְּלֹא לִיָּהוּ קִדּוּשֵׁינָּה אַפ"ה לֹא הָיוּ כְּתוּבָה וְחֵלָה דְּאִי בְּעֵי מִתְּשִׁיל בְּהוּ וְהִזְדַּר בְּעֵי לְאֶפְרוּשֵׁי תַרּוּמָה וְחֵלָה אַחֲרֵיתִי וְהַגִּדָּר קִיל מְיַנְיָהוּ דְּאִי מִתְּשִׁיל אֵהֲנִי לֹא בְּעֵי לְמַהֲדַר אַחֲרֵינוּ תְּחוֹמֵיָהוּ וְא"כ אִינוּ נְדָר שְׁנוֹה לְחֵלָה וְתַרּוּמָה אֶלֶּא טְעָמָא דְּאִי בְּעֵי מִתְּשִׁיל לִיתָא לֹא הִכָּא וְלֹא הִכָּא דְּסוּף סוּף כֹּל הִכָּא דְּלֹא אִיתְשִׁיל רְבִיעַ עֲלוּנְהוּ אוֹיסוּרָא וְלֹא חָלוּ קִדּוּשֵׁינָּה בְּהוּ אֶלֶּא בְּחֵלָה וְתַרּוּמָה מִטְעָמָא דִּיכּוּלָה לְמִוְכָרִים וְלֹא מִטְעָמָא דְּאִי בְּעֵי מִתְּשִׁיל וְהִרֵי גִזְל דְּמִי שְׁמַקְדֵּשׁ בּוֹ אִינוּ קִדּוּשֵׁינָּה אַע"ג דְּאִי בְּעֵי מְשַׁלֵּם לְנִגְזֵל דְּמִי מָה שְׁשִׁנוּה דְּבָר

הגזל שרוצה לקדש ואפ"ה לא הווי קידושין אלא נדאי כל היכא דאיסורא רביע עילנה לא הווי קידושין אע"ג דאית ביה תקנה דלא להווי נדר וגזל בתרומה ונחלה דתרומה ונחלה דבעודה תרומה או חלה הויא פספ דיכול למוכרה אבל נדר בעודו נדר דלא איתשיל עילניה וגזל בעודו גזל דלא שלם לבעל מה שהיה שנה אפתי איסורא נינהו ואי קדיש בהו אינן קידושין עוד פתב גמגום ג' שבעת שקדשה המקדש עדיין אותן המעות לא היו איסורי הנאה אלא שאחר הקידושין חל עליהו איסור הנאה ע"כ ואינו פו דהתקנה היא שיתאמר כל ממון שיצאתו ליהן בתורת קידושין דבשעת נתינה חל האיסור וא"כ לאו מידי יתיב לה ואינן קידושין עוד גמגום ד' פתב קשה בעיני דהא קי"ל אין אדם מקד' דבר שלא בא לעולם ובהדיא פתב הרמב"ם ז"ל פ' כ"ב מהלכות מכירה דין ההקדש ודין המכיר' ודין הענייים ודין הגדרים אינ' פדין ההדיוט בקנייתו שאלו אמר אדם כל מה שיתלד בהמתי יהיה הקדש לבדק הבית או יהיה אסור עלי או אתגנו לצדקה אעפ"י שאינו מתקד' לפי שאינו בעולם הרי זה חייב לקיים דברו שנ' פכל הינצא מפיו יעשה למדנו מדבריו שהאומר ונודר על דשלב"ל שיהי' אסור עליו אינו אסור עליו לפי שאין אדם מקדיש דשלב"ל אלא שחייב לקיים דברו מדין נדר אבל לא שהדבר אסור וכיון שאין הדבר אסור א"כ לא יאמר שקדש בדבר שהוא אסור בהנאה פי לא נאסר ובהדיא פתב הרב המגיד ז"ל שאינו מתקדש פלל ולא מציינו לא במשנה ולא בגמרא שאמרו אלא המקדש באיסורי הנאה וכו' והאריף בענין גמגום זה ואנפי' אומר שאם היה ענין איסור מה שיב' לידה בתור' קידושין וכו' דשלב"ל גמגום גמגום והוא תימא פי אפילו לדברי הרמב"ם ז"ל ס"פ כ"ב מהלכות מכיר' על מי שאומר על דבר שלא בא לעולם שיהיה הקדש או אסור או לענייים שחייב לקיים דברו היינו שחייב להקדישו או לתת לענייים אבל כל שלא הקדישו או לא נתנו אינו הקדש אלא שעובר על לא יחל וסחייב לקיים דברו פדכתי' פכל הינצא מפיו יעשה וכל עוד שלא הקדישו או לא אסרו הוא עובר אבל הדבר ההוא לא הוקדש ולא נאסר עדיין וא"כ קדש בו הויא מקודשת והוי כמי שאמר לא אפטר מן העולם עד שאהיה נזיר שחייב לנהוג נזירות מיד אבל אם לא נהג ואח"כ בסוף ימיו נהג נזירות לא עבר על נזירות אעפ"י ששטה יין בימים שבינתיים בין זמן שפדר וזמן שנהג הנזירות וכמו פן פשאמר כל מה שיתלד בהמתי יהי' הקדש אינו מתקדש לפי שלא היה בעולם כמו שפתב הרב ז"ל אלא שחייב פשתלד לנהוג בו דין הקדש או דין איסור ואם לא נהג עבר על פכל הינצא מפיו כו' שיצא מפיו לאוסרו עליו או להקדישו מיד פשתלד ולא עשה אבל מה שנולד אינו קדוש ולא אסור עדיין ואם קדש בו מקודשת: אלא מה שתקנו שתאסור הבת כל מה שייבו' לידה בתורת קידושין אינו נכנס בכלל דשלב"ל אלא בכלל מדי' הנאה מחברו דאסור ליהנו' מפל מה שיש לו וכל נכסיו הם אסורי' עליו לעול' אם נדר סת' לא שנא נכסי' שיש לו למוד' עתה לא שנא מה שייבואו אח"כ לידו אע"ג דבשעת הנדר היו דבר שלא בא לעולם דלא מישתמיט שום פוסק לכתוב דאינו אסור אלא במה שיש בידו למודר עתה המדיר וטעמ' נראה דהוי משום דהוא אוסר כל הנאה פלו' עליו דמשמע אפילו הנאה שיהנה לו בעצמו או בגופו כמו מה שאמרו שאינו רוחץ עמו באמבטי קטנה שמהנהו שמגביה עליו המים ואינו ישן עמו במטה בימות הגשמים מפני שמחממו הרי הנאות אלו וכיוצא בהן אינו ממון הנאת המודר אלא בגופו ואפ"ה אסור וכיון שפן כל הנאת ממון שלו הוי כאלו נהנה ממנו עצמו אפילו

לא הִיָּה בְּעוֹלָם אוֹתוֹ מִמּוֹן בְּשַׁעַת הַנִּדָּר וְהָיָה כְּמִי שְׂאוֹסֵר אֵילָן לַפִּירוֹתָיו אוֹ בְּהֵמָה לַנִּלְדוּתֶיהָ דְּלֹא הָיָה דְשֵׁלֵב"ל וְהָיָה טַעְמָא לֹא סָגִי לְכַמָּה דִּינֵי נִדְרֵי אִיסוּר דְּמִשְׁמַע דְּחִלּוּן עַל דְּבָר שְׂלֵא בָּא לְעוֹלָם כְּמוֹ מִי שְׂאוֹסֵר עָלָיו יַיִן אוֹ פִּירוֹת פְּלוֹ' סִתָּם דְּאִיסוּר לְעוֹלָם בְּיַיִן אוֹ בְּפִירוֹת אַע"ג דְּבִבְלָא שְׁנָה בָּא לְעוֹלָם וּבְשַׁעַת נִדְרָן לֹא הָיָה בְּעוֹלָם וְכִמּוֹ שְׂפִתְבִּי הֶרְמֵב"ם ז"ל בְּתַחֲלַת הַלְכוֹת נִדְרִים כְּגוֹן שְׂאֵמֵר פִּירוֹת מְדִינָה פְּלוֹ' אִיסוּרִין עָלַי כָּל יוֹם אוֹ לְעוֹלָם אוֹ מִיִּן פְּלוֹנֵי מַפִּירוֹת הָעוֹלָם כּו' הָרִי זֶה נֶאֱסָר בְּהֵן וְכוּ' וּבפ"ט הִבִּיא פֶּל מַה שְּׁהִבִּיאוּ בְּגִמְרָא דְּאִזְלִינָן אַחַר לְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם בְּאוֹתוֹ זְמַן וְכוּ' הַנּוֹדֵר מִן הַמְּבֹשֶׁל מוֹתֵר בְּבִיצָה שְׂלֵא נִתְבְּשְׁלָה עַד שְׁהַפְתָּ וְכוּ' דְּמִשְׁמַע דְּאִיכָּא אִיסוּר בְּבִיצִים הַנּוֹלְדִים בְּכָל יוֹם וְהַנּוֹדֵר מִן הַחֶלֶב מוֹתֵר בְּקוֹם וְחֶלֶב מִתְחַדֵּשׁ מִיּוֹם לְיוֹם וְכִינְצָא בְּאֵלּוּ דְּהוּוּ דְשֵׁלֵב"ל בְּשַׁעַת הַנִּדָּר וְאַפ"ה חֲזִיל הָאִיסוּר וְהַנּוֹדֵר מִן הַיַּיִן שְׂבוּעָא א' אִיסוּר שְׂבַע שָׁנִים גְּמוּרוֹת יוֹבֵל זֶה אִיסוּר בְּשָׁנֵי יוֹבֵל וְה"ה מִן הַיַּיִן הַמִּתְחַדֵּשׁ בְּכָל שְׁנָה שְׂלֵא הָיָה בְּעוֹלָם בְּשַׁעַת הַנִּדָּר וּמִן הַפְּתוּב עֲצָמוּ בְּנִזִּיר יֵשׁ רְאָיָה מִיַּיִן וְשִׁכָּר יִזִּיר וְכוּ' כָּל יְמֵי נִזְרוֹ א"כ נִרְאָה בְּהִדְיָא דְּבִנְדָּר אִיסוּר חֲזִילֵי אֲדָבָר שֵׁלֵב"ל וְכַפִּי פִי הֶרְמֵב"ם ז"ל ד' דְּבָרִים שְׂבִין נִדְרִים לְשְׂבוּעוֹת וְחֻדָּא מִינְיָהּוּ דְּבָר שְׂאִין בּוֹ מִמֶּשׁ דְּשְׁנָה לְדְשֵׁלֵב"ל לְעַנְיָן קְנִינִים וְלֹא כְּתִב דִּישׁ הַפְּרֵשׁ ג"כ לְעַנְיָן שְׂלֵא בָּא לְעוֹלָם דְּשְׂבוּעוֹת חֲזִילֵי וְנִדְרֵי אִיסוּר לֹא חֲזִיל מִשְׁמַע בְּהִדְיָא דְּנִדְרִים חֲזִילֵי אֲדָבָר שֵׁלֵב"ל: וְנִרְאָה לִי דְּהִנֵּי נְמִי הוּוּ כְּאֵילָן לַפִּירוֹתָיו דַּע"ג דְּהוּוּ אִיסוּר חִפְצָא הוּוּ נְמִי אִיסוּר גְּבָרָא דְּאוֹסֵר עָלָיו מִיִּן פְּלוֹנֵי אוֹ עַל אַחֲרִים מַה שְׂאִין כּוֹן בְּהִקְדָּשׁ וְצִדְקָה דְּמִקְדִּישׁ אוֹתוֹ דְּבָר וּמִמֵּילָא הָיָה אִיסוּר עָלָיו וְאִכ"ע וּבְאִיסוּר לֹא סָגִי לוֹמַר דְּבָר זֶה אִיסוּר עַד שְׂיֵאמֵר עָלַי אוֹ עַל פְּלוֹנֵי אוֹ עַל מְדִינָה וְעוֹד דְּלֹא דְּמוֹ נִדְרֵי אִיסוּר לְהִקְדָּשׁ וְצִדְקָה וְקִנְיָן דְּלֹא חֲזִילֵי אֲדָבָר שְׂלֵא בָּא לְעוֹלָם דְּהִנֵּי הוּוּ דְּמִקְנָה מַה שְּׁהוּוּ שְׂלֵא לְאַחֲרֵינֵי וְאִם אִינוּ בְּעוֹלָם לֹאוּ מִיָּדֵי מִקְנֵי וְלֹאוּ מִיָּדֵי קִנּוּ אֲבָל נִדְרֵי אִיסוּר לֹא מִקְנֵי מִיָּדֵי לְאַחֲרֵינֵי אֲלֵא שְׂאוֹסֵר הַדְּבָר הַהוּוּ עָלָיו אוֹ עַל אַחֲרִים וְחוּמְרָא דְּאִיסוּרָא חֲזִיל אֲנַפְשִׁיְהוּ אַע"ג דְּלִיתֵי בְּעוֹלָם א"כ הִקְדָּשׁ וְצִדְקָה אִיסוּרֵי לְכ"ע וְנִדְרֵי אִיסוּר לֹא אִיסוּרֵי אֲלֵא אֲמוּדָר וּמ"ה חֲזִיל טְפֵי אֲדָבָר שֵׁלֵב"ל וְחַפְשִׁיתִי בְּמַפְרָשִׁי לְמִצְוָא לִי סַעַד לְחִילוּקִים אֵלּוּ וְלֹא מְצִאתִי אֲבָל הַדִּין שְׁחֵלִים נִדְרֵי אִיסוּר עַל דְּבָר שֵׁלֵב"ל נ"ל פְּשוּט גַּם כִּי לֹא כְּתוּבָהּ הַמְּפָרְשִׁי בְּפִי וּמְצִאתִי בְּב"י שְׂכֵתֵב סוּף סִימָן ר"ד בְּטוּר י"ד שְׂכֵתֵב הֶרְשֵׁב"א בְּתִשְׁבּוּבָה אָדָם אוֹסֵר עַל עֲצָמוֹ דְשֵׁלֵב"ל לְכַשְׁיבּוּא לְעוֹלָם ע"כ וְחַפְשִׁיתִי בְּסִפְרֵי תְּשׁוּבוֹת לְהֶרְשֵׁב"א וְלֹא מְצִאתִי תְּשׁוּבָה זֹו אֲלֵא שְׂמְצִאתִי שְׂתִשְׁבּוּבוֹת הַמִּיּוֹחֲסוֹת בְּדַפּוּס לְהֶרְמֵב"ן וְכוֹן לְהֶרְשֵׁב"א ז"ל סִי רמ"ב דְּמִסְתַּבְּרָא שְׂיִכּוֹל אָדָם לְאַסּוֹר עַל חֲבֵרוֹ פִּירוֹת וְכוּ' וְאִי פִירוֹת אֵלּוּ הָיוּ בְּעֵינֵי פְּשִׁיטָא דְּהַשְׂתָּא שְׁלוֹ הַזְּאֵלָא שֶׁנֶּר' שְׂאֵפִי לֹא יֵצְאוּ עַד יַיִן לְעוֹלָם יְכוֹל לְאַסּוֹרָם עַל חֲבֵירוֹ כִּיּוֹן שְׁהֵם שְׁלוֹ דְּמִשְׁמַע דְּחָל אֲדִשְׁב"ל וְמַה שְׂכֵתֵב בְּאוֹתָהּ תְּשׁוּבָה לְכַשְׁיבּוּא לְעוֹלָם נִרְאָה דְּלֹאוּ דְּוָקָא שְׂאוּמֵר בְּשַׁעַת שְׁנוּדָר שְׁהוּוּ אוֹסֵרָם לְכַשְׁיבּוּא לְעוֹלָם שְׁהָרִי הוֹכַחְנוּ שְׁחָל הָאִיסוּר בְּדְבָר שֵׁב"ל מִשְׁעַת הַנִּדָּר ר"ל שְׁהוּוּ אוֹסֵר מַעֲתָה דְשֵׁב"ל וְהַכְּנוּנָה הוּוּ שְׂפִשְׁיבּוּא לְעוֹלָם יְהִיוּ אִיסוּרִים כִּי עֵתָה אֵינָם מְצוּיִים עַד יַיִן: וְמַה שְׂכֵתֵב הֶרְמֵב"ם ז"ל כָּל מַה שְׂתִלְדַּד בְּהִמְתִּי יְהִיָּה הִקְדָּשׁ אוֹ יְהִיָּה אִיסוּר וְכוּ' חֲזִיב לְקַיִם דְּבָרוֹ וְכוּ' דְּמִשְׁמַע דְּלֹא חֲזִיל אִיסוּר אִפִּיל אַחַר שְׂתִלְדַּד אֲלֵא שְׂחֲזִיב לְקַיִם דְּבָרוֹ נ"ל דְּאֵגַב הִקְדָּשׁ וְצִדְקָה נְקִט אִיסוּר דְּבְהִקְדָּשׁ וְצִדְקָה דְּוָקָא הוּוּ דְּלֹא חָל אֲלֵא לְעַנְיָן דְּחֲזִיב לְקַיִם דְּבָרוֹ אֲבָל אִיסוּר טְפֵי הָיָה בִּיהָ דְּחֲזִיל אִיסוּר מַעֲתָהּ וּבְהָא מִיָּהָא שְׁוּוּ כּוֹלְהוּ דְּחֲזִיב לְקַיִם דְּבָרוֹ וְהָיָה כְּהָא דְּתַנְיָא בְּסִפְרֵי וִישְׁלַחוּ מִן הַמַּחְנֶה כָּל צְרוּעַ

וְכָל זָב וְכָל טָמֵא דְמַחְנֶה זֶה הוּא מַחְנֶה שְׂכִינָה וְשִׁלְשָׁתָם מְשׁוּלְחִים מִמַּחְנֶה זֶה אֵלָּא שְׁטָמָא
לְנַפְשׁ אִינוּ מְשׁוּלְחָא אֵלָּא מִזֶּה וּמִתַּר בְּשַׁל לְנִיָּה וְהַזָּב מְשׁוּלְחָא מְשׁוּנִיָּהּ וּמִתַּר בְּמַחְנֶה
יִשְׂרָאֵל וְצָרוּעַ מְשׁוּלְחָא מִפְּנֵלְמָא אֵלָּא דִקְרָא נְקֻט מְלִתָּא דְשׁוּנִיָּה לְכַוְלֵהּ דְמְשׁוּלְחִים שְׁלִשְׁתָּם
מִמַּחְנֶה שְׂכִינָה אֲבָל זָב מְשׁוּלְחָא נְמִי מְלוּיָהּ וּמְצוּרַע מִמַּחְנֶה יִשְׂרָאֵל וְכֹה"ג פִּי הֶרְ"ן וְ"ל
בְּרִישׁ ר"ה עַל בְּרִייתָא דְחִיבֵי חֲרָמִים וְצִדְקָה וְכו' וּבְלִשׁוֹן הֶר"ב וְ"ל ג"כ מוּבָן כֵּן שֶׁפְתַב
אֲעַפ"י שְׂאִינוּ מְתַקְדָּשׁ לְפִי שְׂאִינוּ בְּעוֹלָם הָרִי זֶה חִיב וְכו' וְלֹא כ' שְׂאִינוּ מְתַקְדָּשׁ וְאִינוּ
נֶאֱסָר מִשְׁמַע דְלֹא קָאִי אֵלָּא אֶהְקִדָּשׁ וְאַצְדָּק' דְאִיסוּר לֹא הָוִי בְּכָלֵל מְתַקְדָּשׁ וּבְהִלְכוֹת
עֲרֵכִין סִפ"ו הִבִּיא הָרַב עֲנִין זֶה שְׂאִין אָדָם מְקַדֵּשׁ דְשִׁב"ל אֵלָּא שְׂאִים אָמַר הָרִי עָלֵי
לְהַקְדִּישׁוּ חִיב לְקַיֵּם דְבָרוֹ וְלֹא הַזְכִּיר כָּאֵן אֵלָּא הַקְדָּשׁ וְצִדְקוֹת וְחֲרָמִים דְמִיקְנֵנוּ לְפִנְיָם
וְלֹא הַזְכִּיר אִם אֶסְר דְשִׁב"ל דְמִשְׁמַע דְחִיבֵי אֶסְרוּ אֲדָשִׁב"ל וְנִתְיָשְׁבוּ דְבָרֵי הַגָּאוֹן וְ"ל
בְּלִי שׁוּם גְּמֻגּוּם וּפְקֻפּוּק דְחִיבֵי אִיסוּר אֲכַל מַה שְׂיָבוֹא לִיד הָאִשָּׁה בְּתוֹרַת קִידוּשִׁין שְׁלֹא
מִדְעַת אֲבִיָּה אוֹ פְלוֹ' וְכַתֵּב עוֹד כ"ש לְדַעַת הַגָּאוֹנִים הַחוּלְקִים עַל רַמְבַּ"ם וְ"ל וְכו'
וְסוּבְרִים שְׁהָאוּמַר דְבָר זֶה יִהְיֶה הַקְדָּשׁ אוֹ לְעֻנְיִים שְׂאִין כָּאֵן חִיב קִיוּם נֶדָר גַּם בְּנִדוּן
הָאוּמַר דְבָר זֶה יִהְיֶה אֶסְרוּ לֹא כְלוּם הוּא וְכו"ה דַּעַת הַשְּׂגוֹת וְכו' ע"כ וְנֶאֱמַר שְׁהָאוּמַר
הַחוּלְקִים אִינוּ אֵלָּא בְּהַקְדָּשׁ וְצִדְקָה אֲבָל בְּנִדְרֵי אִיסוּר אִינָם חוּלְקִים כִּי לֹא הָוּנִפְר
מִחֻלְקוֹת זֶה אֵלָּא בְּהַקְדָּשׁ וְצִדְקָה וְכַפ' אֲעַפ"י בְּאִשְׁר"י הַגְּהוֹת מִהֶרִ"ח וְנֶאֱפִי' דְשִׁב"ל יְכוּל
לְאֶסְרוּ עֲצָמוֹ ע"י קוּנָם כְּמוֹ שְׂיָכוּל לְאֶסְרוּ פִירוֹת שֶׁל חֲבִירוֹ עָלָיו אֲבָל בְּהַקְדָּשׁ גְּמוּר לֹא
נְעַל חֲבִירוֹ אִינוּ יְכוּל לְאֶסְרוּ אֲפִילוֹ ע"י קוּנָם דְשִׁב"ל וְכַפ' מִי.

שְׁהִיָּה נְשׂוּי בְּאִשְׁר"י הַגְּהוֹת מְהֶר"ם. אָדָם יְכוּל לְאֶסְרוּ פִירוֹתָיו לְחֲבִירוֹ בְּדְשִׁב"ל וְנֶאֱמַר
מִחֻזֵּק טוֹבָה וְחֻנוֹת לְחֻכָּם א' כִּי עַל יְדוֹ נִתְּתִי לְבִי לְיִישֵׁב דְבָרֵי הַגָּאוֹן וְ"ל וְהָאֵל ית' הָאִיר
עֵינַי לְתַת טוֹב טַעַם וְדַעַת בְּמָה שְׁהִיָּה סְתוּם בְּדְבָרֵי הַמְּפָרְשִׁים וְ"ל וְנִתְּבָרַר עַל יְד הַמְּבִי"ט:
שְׁאֵלָה קִז מִי שְׁמַכְר הַפְּלִפְלִין שְׁהִיָּה לוֹ בְּעִי פְלוֹ' פְּקֻדוֹן בְּיַד פְלוֹ' וְאָמַר לוֹ אֲנִי מוּכָרָם לָךְ
וְכָל זְכוּת שְׂיֵשׁ לִי בְהֵם וְנִמְצָא כִּי בְשַׁעַת שְׁמַכְר' כְּבָר מְכַר אוֹת' הַנִּפְקָד יֵשׁ לְחֲבִירוֹ זְכוּת
בְּמַכְרָה זֹאת אִם לֹא הִיָּה רְשׁוּת לְנִפְקָד לְמַפְנ' אֲבָל אִם הָיוּ אֲבוּדִים בְּשַׁעַת הַמַּכְרָה
כְּשֶׁרָפָה וְכִיּוּצָא בּוֹ שְׁהַנִּפְקָד פְּטוּר אִם לֹא פִשַׁע לֹא קָנָה שׁוּם דְבָר כִּיּוֹן שְׁבַשַׁעַת הַמְּכַר
הָיוּ אֲבוּדִים כְּבָר וְיִחְזוֹר לוֹ הַמּוּכָר דְמִי מְקַחוּ דְהוּי כְּמִי שְׁהַחֲלִיף פְּרָה בְּחֻמוֹר וְנִמְצָא
שְׁהִיָּה מִת כְּבָר כְּשֶׁמְשַׁף הַפְּרָה שְׂיִחְזוֹר לוֹ הַפְּרָה וְאִם הוּא סָפֵק יִבָּרַר בְּעַל הַחֻמוֹר שְׁנוּלֵד
הַסָּפֵק בְּרְשׁוּתוֹ וְכֵן בְּנ"ד הַמְּבִי"ט: שְׁאֵלָה קח רְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן שְׁוֹתְפִין וְאֲחִים וְשִׁמְעוֹן
נִשְׁתַּתֵּף עִם לְוִי וְרְאוּבֵן הַנִּיחַ מַעוֹת וְסַחֲרוֹת בְּשׁוֹתְפוֹת בְּיַד אֲחִיו שְׁמְעוֹן וְהַלֵּךְ לוֹ לְעֵבֶר
הַיָּם וְשִׁמְעוֹן פָּרַע חוֹבוֹת שֶׁל לְוִי מִמַּעוֹת אֲחִיו רְאוּבֵן אֲשֶׁר הַנִּיחַ בְּיַדוֹ טָרַם לְכַתּוֹ לְעֵבֶר
הַיָּם וְגַם פָּרַע חוֹבוֹת שְׁהָיוּ עָלָיו וְעַל אֲחִיו רְאוּבֵן וְהַפְּרַעוֹן שֶׁל הַחוֹבוֹת אֵלָּו הִיָּה שְׁקָנָה
סַחֲרוֹת מְלוּי עַל הַחוֹב שְׁפָרַע בְּעֵדוֹ מִן הַמַּעוֹת הַנִּזְ"ל וְנִתְּנָם לְבַעַל חוֹב י' לְמֵאָה וְרְאוּבֵן
תָּבַע חֲלָקוֹ מְרִינַח הַסַּחֲרוֹהָ הֵהִי אֲשֶׁר פָּרַעוּ לְבַעַל חוֹב כִּיּוֹן שְׁקָנָה אוֹתָהּ מִן הַמַּעוֹת שְׁלוֹ
שְׁהָיוּ מִדְּמֵי הַשְׁוֹתְפוֹת וְשִׁמְעוֹן טוֹעֵן כִּי מַה שְׁעָשָׂה עָשָׂה לְעַצְמוֹ יוֹרִינוּ רַבִּינוּ הַדִּין עִם מִי:
תְּשׁוּבָה הַדִּין עִם רְאוּבֵן וְחִיבֵי שְׁמְעוֹן לְחַשׁוֹב עִמּוֹ עַל הַרִינַח שְׁהָרוּיחַ בְּמַעוֹת בְּסַחֲרוֹהָ
הֵהִיא שְׁלֵקַח מְלוּי כִּי גַם שְׁהִיָּה לוֹ לְשִׁמְעוֹן חֲלָק בְּמַעוֹת וְסַחֲרוֹהָ הֵהִיא כִּיּוֹן שְׁהָיוּ שְׁוֹתְפִים
בְּאוֹתָם הַמַּעוֹת אוֹ הַסַּחֲרוֹהָ הַרִינַח הוּא לְתַצְאִין כ"ש שְׁהַמַּעוֹת הָיוּ כְּלוּם לְרְאוּבֵן וְהַסַּחֲרוֹהָ
שְׁנִמְשָׁכָה מֵאוֹתָהּ הַמַּעוֹת הִתָּה שְׁלוֹ וְהִיָּה מִן הַדִּין שְׁיִהְיֶה כָּל הַרִינַח לְרְאוּבֵן לוּלִי שְׁהָיוּ

שנותפים וְשֶׁחֹב שְׁפָרַע בְּסִחּוּרָה הָיָה שֶׁל שְׁנֵיהֶם כְּפִי מָה שֶׁכָּתַב בְּשֵׂאלָה כִּי הָרַמְבַּ"ם ז"ל פָּתַח ספ"ז מֵהַלְכוֹת מְכִירָה הוֹרוּ מְקַצֵּת הַמּוֹרִי' שְׂאֵם קָנָה לְעַצְמוֹ בְּמַעוֹת חֲבִירוֹ אַחַר שֶׁזָּקָפוֹן עָלָיו מִלְּנֵה הָרִי קָנָה לְעַצְמוֹ וּמִקַּבְלֵין מִמֶּנּוּ כְּשֶׁאָמַר זְקַפְתִּי אוֹתָם הַמַּעוֹת בְּמִלְנֵה עַל עַצְמִי וְאֲנִי אוֹמֵר שְׂאִין דִּין זֶה דִּין אֶמֶת אֲלָא הַמֶּקַח שֶׁל מְשַׁלֵּחַ וְאֲפִי' לְדַעַת הַמּוֹרִים הֵינּוּ שְׂאֵמָרוּ קוֹדֵם הַקְּנִיָּה שֶׁזָּקָפוֹן עָלָיו בְּמִלְנֵה אֲבָל שְׂאֵמָר אַח"כ כִּי מָה שֶׁעָשָׂה עָשָׂה לְעַצְמוֹ לֹא מִהֵנִי לִיָּה דְאִחַר שֶׁקָּנָה בְּלֹא זְקִיפָה מַעוֹת הַמְשַׁלֵּחַ הֵם וְכֵמוֹ שֶׁכָּתַב לְמַעְלָה מִדִּין זֶה בְּנוֹתֵן מַעוֹת לְחֲבֵרוֹ לְקִנּוּת לוֹ קָרַקַע וְכוּ' וְקָנָה לְעַצְמוֹ בְּמַעוֹתָיו מָה שֶׁעָשָׂה עָשָׂה וְהָרִי הוּא מְפָלֵל הָרַמְאִים וְכוּ' דְמִשְׁמַע דְאֵם קָנָה בְּמַעוֹת חֲבֵרוֹ לֹא אָמְרִי' מָה שֶׁעָשָׂה עָשָׂה שֶׁהַמַּעוֹת הֵן בְּחֻזְקַת בְּעֲלִיָּהוֹן וּמִמִּילָא הַמֶּקַח הַקּוֹנֵה עַל יְדֵי הַמַּעוֹת קְנוּיָה לְבַעַל הַמַּעוֹת כְּמוֹ שֶׁקָּנָה עֶבֶד קָנָה וְכוּ' וְכֵמוֹ כֵּן מָה שֶׁקָּנָה מַעוֹת בְּעֲלִים קָנָה הַבְּעֲלִים אֲלָא מִפְּנֵי שֶׁהָיוּ אֵלּוּ הָאֲחִים שְׁנוֹתְפִים וְהַחֹב שֶׁנָּתַן הַסִּחּוּרָה לְפָרְעוֹן הָיָה לְשְׁנֵיהֶם ע"כ כְּתַבְתִּי כִּי הָרִינּוּחַ הוּא לְשְׁנֵיהֶם הַמְבִי"ט: שְׂאֵלָה קַח רְאוּבֵן קָנָה עָלֶיהָ מִשְׁמַעוֹן וּבְיָדוֹ שְׁטַר קָנִי' בְּכָל חֲזוּקִים וְכֵתוּב' בּוֹ בְּכָלֵל הַתְּשׁוּמִיּוֹת שֶׁקָּנָה בְּלִשׁוֹן הַזֶּה וְעַם הַשִּׁמּוֹן בְּבֵית הַכְּבוֹד שֶׁל מִטָּה בְּחֻצֵר וְעַם הַיְצִיאָה וְהַכְּנִיסָה ג"כ מִלְּמִטָּה דְרָף הַחֻצֵר לְעֲלוֹת לְעֲלִיָּה הַנְּזַכָּר דְרָף מִדְּרָגוֹת הָאֲבָנִים אֲשֶׁר שָׁמָּה הָעֲשׂוּיּוֹת לְרִדְתָּ בְּהֵמָה לְבֵית הַכְּבוֹד שֶׁהוּא לְמִטָּה בְּחֻצֵר כְּנ"ל ע"כ וְהִנֵּה חֻצֵר זוֹ הָיָה בְּשִׁיתוּרָף בֵּין שְׁמַעוֹן וְלוֹי מִשְׁתַּמְשִׁים בּוֹ שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד וּפְתַח הַחֻצֵר וְהַתְּנִיחַ שֶׁבְּחֻצֵר הֵם בְּחֻלְק שְׁמַעוֹן וְהַבֵּית הַכְּבוֹד בְּחֻלְק לּוֹי וְהִנֵּה הַתְּנָאִי בֵּינֵיהֶם בְּקִנְיָן וּשְׁטַר שְׂאֵם יִרְצוּ בְּאִי זֶה זְמַן הֵם אוֹ בְּאִי פָחַם לְחֻלְק הַחֻצֵר שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהֶם חֻזְקָה לָזֶה עַל זֶה וְלָזֶה עַל זֶה בְּפְתַח וּבַתְּנִיחַ וּבְבֵית הַכְּבוֹד אֲלָא כָּל א' יַעֲשֶׂה בְּחֻלְקוֹ פְתַח וְתְנִיחַ וּבֵית הַכְּבוֹד: אַחֲרַי כֵּן מְכַר לּוֹי חֻלְקוֹ לִיהוּדָה וְגַם שְׁמַעוֹן מְכַר בֵּיתוֹ שֶׁתַּחַת עֲלִיתָ רְאוּבֵן וְחֻצְרוֹ לְזְבוּלוֹן וְנִתְפָּשְׂרוּ יְהוּדָה וְזְבוּלוֹן לְחֻלְק הַחֻצֵר בְּאִנְפוֹן שֶׁהַב"ה נִשְׂאָר בְּחֻלְק יְהוּדָה וּפְתַח לוֹ פְתַח אַחֲרַת בְּחֻלְקוֹ וְהַתְּנִיחַ וּפְתַח הַחֻצֵר הַיְשָׁנָה נִשְׂאָרוּ בְּחֻלְק זְבוּלוֹן וְרוּצָה לְעֲשׂוֹת ב"ה אַחַר בְּחֻלְקוֹ וְרוּצָ' לְמִנּוּעַ לְרְאוּבֵן בְּעַל הַעֲלִיָּה שֶׁעַל בֵּיתוֹ מְלֵה שְׁתַּמְשִׁ בּוֹ בְּאוּמְרוֹ פִּינּוֹן שְׂאוֹתוֹ ב"ה שֶׁהָיָה אֲזַי נִתְבַטַּל בְּדִין אֲבָד אֶת זְכוּתוֹ וְאִין לוֹ שֶׁעֲבּוּד בְּחֻצְרוֹ לְב"ה שֶׁיַּעֲשֶׂה רַק לְכְּנִיסָה וַיְצִיאָה בְּלֶבֶד וְרְאוּבֵן טוֹעֵן כִּי שֶׁעֲבּוּד ב"ה קָנָה מִשְׁמַעוֹן בְּחֻצֵר וְאֵם יִשְׁתַּמָּה הַמְּקוֹם לֹא מִפְּנֵי זֶה אֲבָד זְכוּתוֹ וְעוֹד כִּי בְּעַד זְכוּתוֹ שֶׁהָיָה לוֹ עַד עַתָּה בְּב"ה שֶׁנִּשְׂאָר בְּחֻלְק יְהוּדָה מְרוּיֵחַ הוּא עַתָּה שֶׁנִּשְׂאָרִים לוֹ הַפְּתַח וְהַתְּנִיחַ כְּנֹלָם שֶׁלּוֹ יוֹרֵינוּ מוֹרֵינוּ הַדִּין עִם מִי אִם מְחֻנֵּיב זְבוּלוֹן לְהַנִּיחַ לְרְאוּבֵן וּלְבְּאִי פָחוּ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּב"ה שֶׁיַּעֲשֶׂה אוֹ לְאוֹ וְאִם לֹא יִרְצָה זְבוּלוֹן לְעֲשׂוֹת ב"ה בְּחֻלְקוֹ אִם יוּכַל רְאוּבֵן לְכוּפּוֹ בְּדִין שֶׁיַּעֲשֶׂנוּ כְּדִי שֶׁיִּשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ וּשְׁכַרְףּ כְּפוּל מִן הַשְּׂמִיּוֹת: תְּשׁוּבָה מְחֻנֵּיב זְבוּלוֹן לְעֲשׂוֹת ב"ה וּלְהַנִּיחַ לְרְאוּבֵן שֶׁיִּשְׁתַּמֵּ' בּוֹ כְּמָה שֶׁהָיָה מְחֻנֵּי' שְׁמַעוֹן אִם הָיָה חוֹלֵק הַחֻצֵר קוֹדֵם שֶׁיִּמְכּוֹר לְרְאוּבֵן לְעֲשׂוֹת ב"ה שֶׁיִּשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ רְאוּבֵן פִּינּוֹן שְׁכַת' לוֹ בְּשִׁטְר הַמְּכַר שֶׁמְכַר לוֹ עִם הַשְּׂמוּשׁ בְּב"ה שֶׁלְּמִטָּה בְּחֻצֵר וְעַם הַיְצִיאָה וְהַכְּנִיסָה וְכוּ' לְרִדְתָּ בְּהֵמָה לְב"ה שֶׁהוּא לְמִטָּה בְּחֻצֵר ע"כ נִר' שֶׁמְכַר לוֹ עִם שְׂמוּשׁ ב"ה לְעוֹלָם כְּמוֹ כָּל הַבִּי' שְׂאֵם הָיְתָה הַמְּכִירָה בְּעוֹד שְׁב"ה בְּמִקְוָמוֹ לְבַד הִי"ל לְפָרֵשׁ בְּשִׁטְר הַמְּכִירָה אֲלָא נִרְאָה שֶׁכְּמוֹ שֶׁהָיוּ מִשְׁתַּמְשִׁים מִקְּוֹדֵם בְּעֲלִי' הַהִיא בְּאוֹתוֹ ב"ה כֵּן יִשְׁתַּמְשׁוּ עַתָּה שֶׁמוּכָרָה לְרְאוּבֵן וְכִינּוֹן שֶׁזְבוּלוֹן קָנָה מִשְׁמַעוֹן הַבֵּית שֶׁל מִטָּה מִן הַעֲלִיָּה הַהִיא כָּל שֶׁעֲבּוּד שֶׁהָיָה לוֹ לְשְׁמַעוֹן הַמּוֹכֵר בְּחֻצֵר וְהַב"ה שֶׁיֵּשׁ לוֹ לְזְבוּלוֹן דְּכִי הִיכִי דְאָמְרִי' מָה מְכַר רְאוּשׁוֹן לְשְׁנֵי כָּל זְכוּת שֶׁיְבֹא לְיָדוֹ כֵּן כָּל שֶׁעֲבּוּד שֶׁהָיָה לוֹ לְשְׁמַעוֹן עַל

הבית שְׁמַכְר יֵשׁ לוֹ לְזָבוּלוֹן הַקּוֹנֶה וְהוּא שֶׁעֲבוּד הַחֲצֵי לְכַנִּיס' וַיִּצְיָאָה וּלְב"ה כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב בְּשִׁטְר כְּמוֹ אִם הָיָה עָלָיו חוּב לְאַחַר וְשִׁיעֵבֵד לוֹ מִקְרָקְעֵי וּמְכָרָם ב"ח טוֹרָף מִן הַלְקוּחוֹת וְעַל פּוֹלְגָה זֶה הוּא שֶׁמְכָר שְׁמֵעוֹן לְזָבוּלוֹן שְׁאֵם יִחְלֹק עִם לְוִי אוֹ יְהוּדָה הַבָּא מִפְּחוֹ שִׁיעֵשָׂה הוּא ב"ה לְעֲצָמוֹ וַיִּשְׁתַּמֵּשׁ רְאוּבֵן בּוֹ כְּמוֹ אִם הָיָה הוּא עוֹשֶׂה אוֹתוֹ שְׁאֵם שְׁמֵעוֹן הָיָה חוֹשֵׁב שֶׁשִׁיעֵשָׂה לְוִי לֹא יִתְחַיֵּיב לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְרְאוּבֵן הוּא הָיָה חוֹלֵק הַחֲצָר קוֹדֵם שִׁימְכְרוּהָ וְהָיָה מְרוּיֵחַ שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה ב"ה לְעֲצָמוֹ וְלֹא לְרְאוּבֵן וְגַם הָיָה נִשְׂאָר לוֹ הַפְּתַח שֶׁל חֲצָר וְהַתְּנוּר לוֹ לְבַדּוֹ וְאֵז הָיָה מוֹכֵר הַבַּיִת שֶׁל מִטֵּה בְיוֹתֵר מִמֶּה שֶׁמְכָרוּ עַל שִׁבְחָה זֶה אֵלֶּא שֶׁנִּרְאָה נִדְאֵי כִּי הוּא הָיָה חַיִּיב לְעֲשׂוֹת ב"ה לוֹ וְלְרְאוּבֵן אִם הָיָה חוֹלֵק הַחֲצָר עִם לְוִי וְעַל סִמּוֹ זֶה מְכָר לְזָבוּלוֹן שֶׁהָיָה יָדַע זָבוּלוֹן שֶׁרְאוּבֵן הָיָה מְשַׁתְּמֵשׁ בְּב"ה שֶׁלְמִטֵּה קוֹדֵם שִׁיעֵשָׂה הוּא פִּינּוֹן שֶׁהִנְיָחוֹ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ אַחַר שֶׁקָּנָה כָּל הַזְּמַן שֶׁעָבַר קוֹדֵם שִׁיעֵשָׂה הַחֲצָר עִם יְהוּדָה וְאִם יִטְעַן זָבוּלוֹן שֶׁבִּסְתָּם קָנָה הַבַּיִת וְהַחֲצָר עִם ב"ה וְתַנּוּר וְשִׁלָּא יָדַע שֶׁהָיָה לוֹ לְרְאוּבֵן בְּעַל הַעֲלִיָּה שְׁמוּשׁ בְּב"ה וּמְרִצוֹנוֹ הִנְיָחוֹ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ כָּל זְמַן זֶה קוֹדֵם הַחֲלִיקָה כְּמוֹ שֶׁהָיָה מְשַׁתְּמֵשׁ יְהוּדָה בּוֹ אֵין טַעֲנָה זֶה מִסְפֵּקֶת לְהַפְקִיעַ זְכוּת רְאוּבֵן בְּשִׁימוּשׁ ב"ה פִּינּוֹן שֶׁשְׁמֵעוֹן שֶׁמְכָר לוֹ הָיָה מְשֻׁעָבֵד לְתַת לוֹ שִׁימוּשׁ כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב לְמַעְלָה וְלֹא הָיָה שְׁמֵעוֹן יָכוֹל לְמַפְרוֹר הַשְׁעֲבוּד שֶׁל רְאוּבֵן וַיִּלְךָ זָבוּלוֹן וַיִּטְעַן עַל שְׁמֵעוֹן אִם יִתְבַּרֵּר שִׁלָּא יָדַע שֶׁעֲבוּד זֶה שֶׁהָיָה לוֹ לְרְאוּבֵן עַל שְׁמֵעוֹן בְּשִׁימוּשׁ הַהוּא וּבֵין כֶּף וּבֵין כֶּף יֵשׁ לוֹ שֶׁעֲבוּד לְרְאוּבֵן עַל חֲצָר זָבוּלוֹן בְּשִׁימוּשׁ בֵּית הַפֶּסֶס שֶׁחַיִּי לְעֲשׂוֹת כְּמוֹ שֶׁהָיָה חַיִּיב שְׁמֵעוֹן הַמְבִי"ט: שִׁאֲלָה קֵט רְאוּבֵן קָנָה בֵּית א' וּנְפִטֵר לְבֵית עוֹלָמוֹ וְהַנִּיחַ אֵשׁ וּבְנִים גְּדוֹלִים וּבַת נְשׂוּאָה וּבָא שְׁמֵעוֹן חֲתָנוֹ שֶׁל רְאוּבֵן הַנְּזָכֵר וּבְנָה בֵּית א' בְּצַד הַבַּיִת הַנְּזָכֵר אֲשֶׁר קָנָה רְאוּבֵן וְאֵלְמֵנַת רְאוּבֵן הַנְּזָכֵר נִתְּנָה רְשׁוּת לְשְׁמֵעוֹן חֲתָנָה הַנְּז' לְעֲשׂוֹת לוֹ מַעְבָּר לְבֵיתוֹ מִתּוֹךְ הַבַּיִת הַנְּז' אֲשֶׁר קָנָה בְּעַל הַנְּזָכֵר וְאַחַר שֶׁעֲשָׂה שְׁמֵעוֹן הַנְּז' הַמַּעְבָּר הַנְּזָכֵר תִּקְנֵן בְּחֲצָר רְאוּבֵן הַנְּזָכֵר תְּנוּר וּבֵית הַכְּבוֹד וְהַאֲלֵמְנָה הַנְּז' לְנִפְטָרָה לְבֵית עוֹלָמָה וְלֹא גְבֻתָּה כְּתוּבָה וְלֹא נְשִׁבְעָה שְׁבוּעַת אֲלֵמְנָה וּבְנֵי רְאוּבֵן הַנְּז' לְעַרְעְרוּ עַל שְׁמֵעוֹן הַנְּזָכֵר עַל עֲנִין הַמַּעְבָּר הַנְּז' כִּי אֵין רְצוֹנָם לְהִנְיָחוֹ לְעַבְרוֹ מִתּוֹךְ הַבַּיִת אֲשֶׁר הַנִּיחַ לָהֶם אֲבִיהֶם וְשְׁמֵעוֹן טוֹעֵן כִּי כֶּכָּר הַחֲזִי' בְּמַעְבָּר הַהוּא וְגַם כִּי רְאוּבֵן קָנָה הַבַּיִת מִנְכָּסֵי מְלוֹךְ הָאִשָּׁה הַנְּז' לְוִיָּה לָהּ זְכוּת לְתַת רְשׁוּת וְגַם כִּי הַחֲזִיק בְּתַנּוּר וּבְבֵית הַכְּבוֹד אֲשֶׁר בְּנָה בְּחֲצָר וְהַיּוֹרְשִׁים טוֹעֲנִים וְאוֹמְרִים כִּי אֵין חֲזִיקוֹתוֹ כְּלוּם פִּינּוֹן שִׁלָּא גְבֻתָּה אִמָּם כְּתוּבָתָה לֹא הָיָה לָהּ כַּח לְתַת רְשׁוּת וְנִכְסֵי הַמְלוֹךְ הֵם יוֹרְשִׁים אוֹתָם וְאֵין לוֹ כְּלוּם בְּאוֹתוֹ מַעְבָּר וּבְעֲנִין הַתְּנוּר וּבֵית הַכְּבוֹד שֶׁכָּנָה הֵם רוֹצִים לְפָרוֹעַ לוֹ מִה שֶׁהוֹצִיא וּלְסַלֵּק מִשָּׁם יוֹרְנֵו רַבִּינוֹ הַדִּין עִם מִי וְשִׁכְרוּ כְּפוּל מִן הַשְּׂמִים: תְּשׁוּבָה אִם יִתְבַּרֵּר כִּי הָיָה בְּיַד רְאוּבֵן מְעוֹת מִנְכָּסֵי מְלוֹךְ שֶׁל אִשְׁתּוֹ וְכִשְׁקָנָה הַבַּיִת אִמ' בְּפִי שִׁאֲלוֹ הַמְּעוֹת שְׁנוֹתֵן עַל הַבַּיִת הֵם מְמַעוֹת שֶׁל אִשְׁתּוֹ וְשִׁזְזָת הַבַּיִת תְּהִיָּה מַעְתָּה נ"מ כְּשִׁמְת יֵשׁ לוֹ דִּין לְשְׁמֵעוֹן כְּמֵה שֶׁהַחֲזִיק בְּמַעְבָּר שֶׁנִּתְּנָה לוֹ רְשׁוּת חֲמוּתוֹ לְעֲשׂוֹתוֹ דְּאַחַר שִׁמְת הוּא נִשְׂאָרָה הַבַּיִת כְּלוּלָה גוֹף וּפְיָרוֹת לָהּ וְאֵין לְיּוֹרְשִׁיהָ בְּחַיִּיהָ שׁוּם זְכוּת כִּי אֵינָה צְרִיכָה שְׁבוּעַת אֲלֵמְנָה לְעַנְיָן נ"מ שֶׁלָּהּ כְּשֶׁהֵם יְדוּעִים שֶׁהֵם נ"מ שֶׁלָּהּ וְגַם לְנַצ"ב שֶׁהֵם יְדוּעִים לָהּ אֵינָה צְרִיכָה שְׁבוּעַת אֲלֵמְנָה וְכְמוֹ שֶׁכְּתוּב הַמְּפָרְשִׁים ז"ל וְהַטּוֹר ס' כ"ח: אֲבָל רְאוּבֵן שֶׁקָּנָה בֵּית עַל הַסְּתָם וַיֵּשׁ מִנְכָּסֵי אִשְׁתּוֹ נְכָסֵי מְלוֹךְ כְּדִי סֶף מְעוֹת שֶׁקָּנָה הַבַּיִת אֵינָה יְכוּלָה לְזַמֵּר מִנ"מ שֶׁלִּי שֶׁהָיָה בְּיָדוֹ קִנְיָן אוֹ שִׁתְּאִמֵּר אֲנִי רוֹצֶה שִׁיְהִי מְעוֹתֵי בְּבֵית זֶה וְהוּא אֲכַל פְּיָרוֹת דְּכָל זְמַן שֶׁהוּא אֵינֵו דוֹחֵק אוֹתָהּ עַל הַפְּיָרוֹת אֵינָה יְכוּלָה לְדַחֵת אוֹתוֹ שִׁיעֵשָׂה

דָּבָר שְׁעוֹשֶׂה פִּירוֹת וְאִם מֵת הַבַּיִת הוּא לַיּוֹרְשִׁים וְהִיא תַּגְבָּה מִנְכָּסֵי בַּעֲלָהּ סָף נ"מ שֶׁהָיוּ בְּיָדוֹ וּסְכֵי פְתוּבָתָהּ וְאִם נ"ד הָיָה הָעֵנִין כְּזֶה הָעֵנִין לֹא הָיָה לָהּ רִשׁוּת לָתֵת לַחֲתָנָה מֵעֵבֶר מִתּוֹךְ הַבַּיִת כִּי הַבַּיִת הוּא לַיּוֹרְשִׁים וְהֵם הָיוּ חֲזִיבִים לִפְרוֹעַ לָהּ נ"מ שֶׁלָּהּ וּסְכֵי פְתוּבָתָהּ וְכ"ש אַחַר שְׁמִתָּהּ וַיִּרְשׁוּ הֵם הַכֹּל כִּי מֵה שְׁנִתְּנָה קוֹדֵם לַחֲתָנָה אֵינָה כְּלוּם.

וְאִפְּלִי שְׁיִתְּבַרֵר שְׁנִקְנָה הַבַּיִת מִנ"מ כְּמוֹ שְׁכַתְּבִי לְמַעַלָּה לֹא מְהִינִי לִיִּה לַחֲתָנָה חֲזָקָה אֲלֵא לְמַעֲבָר כִּי אֶתְחַזֵּק בְּיָהּ בְּחַיִּיהָ בְּרִשׁוּתָהּ שְׁפָתַח פֶּתַח מִבַּיְתוֹ לְבֵיתָהּ לְעֵבֶר דְּרָף שֶׁם דְּמִיד חֲזָזִיק בְּמַעֲבָר אֲבָל בְּעֵנִין תִּיקוּן תַּנּוּר וּבֵית הַכְּבוֹד אַעֲפ"י שְׁתִּקְנֶם וְנִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם אֵין לוֹ חֲזָקָה עַל הַסֵּתֶם אֲלֵא בְּשִׁנֵי חֲזָקָה דְּרַגְלֵיִת הוּא דְּמַנִּיחַ אָדָם שְׁכָנִיו לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּחֶצֶר שְׁלוֹ אוֹ בַתַּנּוּר וְאֵינוֹ מִקְפִּיד וְכִשְׂרוּצָה מוֹחָה בָּהֶם וְכָמוֹ שְׁכַתְּבִי הַרְמַב"ם ז"ל פ"ה מֵהִלְכוֹת שְׁכָנִים אֲבָל בְּחֶצֶר חִבְרוֹ אִפְּלִי הָעֵמִיד בְּהִתְמוֹתָהּ וְעָשָׂה לוֹ מְחִיצָה לֹא חֲזָזִיק שֶׁהַדְּבָר יְדוּעַ שְׁאֵין זֶה אֲלֵא דְּרָף שְׁאֵלָה וְה"ה לְכָל מַעֲמִיד תַּנּוּר וְכִירִיִּים וּמַגְדֵּל תְּרַגְלָנוֹלִין וְכִיּוֹצֵא בָּהֶן שְׁאִם תֵּאֵמֵר חֲזָזִיק אֵין לָהּ אָדָם שְׁמַשְׁאֵיל מְקוּם לְחִבְרוֹ עַכ"ל וְכ"ש בנ"ד שֶׁהָיָה חֲתָנָה שְׁלֵא הָיְתָה מִקְפֵּדֶת שֶׁהָיְתָה רוּצָה בְּתִקְנָה בְּתָהּ וּבוֹשָׁה מִחֲתָנָהּ וְמֵה שְׁתִּיקָן לֹא הָיָה חֲזָקָה וְאִם כֵּן יוֹרְשֵׁי הָאִשָּׁה יְכוּלִים לְמַחֹת בְּשִׁמְעוֹן שְׁלֵא יִשְׁתַּמֵּשׁ בַּתַּנּוּר וּבֵית הַכְּבוֹד אִפְּלִי הָיְתָה הַבֵּי מִנ"מ וּבְמַעַב' הָיָא חֲזָקָה אִם הָיְתָה הַבֵּי נ"מ כְּמוֹ שְׁכַתְּבוֹ לְמַעַלָּה הַמְּבִי"ט.

שְׁאֵלָה קִי יִלְמַדְנוּ מוֹרֵינוּ וְרַבֵּינוּ סָרַח בַּת אֲשֵׁר שֶׁהָיְתָה עִם זַקְנָתָה לֵאמֹר וְהָיְתָה מִפְּקֻחָה עַל עֵנִינִי הִיתוּמָה וְהָיָה לָהּ שֶׁטֶר מִשְׁכּוּנָה עַל בֵּית א' בְּשֵׁם הַזְּקָנָה לְאַחַר זְמַן נִשְׁאֵת הִיתוּמָה לְבַחוּר וְהַכְּנִיסָה לוֹ בְּנִדוּיָא כֹּל הַקְּרָקְעוֹת שֶׁהָיָה לָהּ לְזַקְנָה שֶׁהָיוּ מִנְכָּסֵי הִיתוּמָה שֶׁהָיְתָה אֶפְסוּרְפִסִי עַל נְכָסֵי הִיתוּמָה כְּנֹדַע כִּינֵן שְׁנִשְׁאָה הַלָּף לוֹ הַבַּחוּר לִמ"ה וְכֵא חֲסַן הַזְּקָנָה וְקָנָה הַבַּיִת מִבְּעָלָיו וּמְכָרָה לְרַאוּבֵן וְנִפְטָרוֹ חֲסַן הַזְּקָנָה וְהַזְּקָנָה לְבֵית עוֹלָמָן וְחִי לְרַבֵּן וְלִישְׂרָאֵל שְׁבָקוּ וְאַחַר יִמִּי מֵת רַאוּבֵן הַקּוֹנֵה וְנָתַן הַבֵּי לְשִׁמְעוֹן בְּמִתְנַת ש"מ: עָתָה בָּא הַבַּחוּר וּמַעֲרַע' עַל שִׁמְעוֹן בְּאוּמָרוֹ הִנֵּה הַבַּיִת מְמוֹשְׁפָּנֶת לִי וְזֶה שְׁטָרִי בְּיָדִי לְרַאֲיָה וְעַד תִּשְׁלֹוֹ זְמַן הַמִּשְׁכּוּנָה אֲעַמְדֵּךְ בַּבַּיִת כִּי לְזְמַן זֶה הַמּוֹכֵר מְכַר מֵה שְׁאֵינוֹ שְׁלוֹ וְשׂוֹאֵל הַבַּחוּר ג"כ הַשְּׁכִירוֹת מֵהַשְּׁנִים שֶׁעָבְרוּ וְשִׁמְעוֹן טוֹעֵן הִנֵּה שֶׁטֶר הַמִּשְׁכּוּנָה הִיא בְּשֵׁם הַזְּקָנָה וְאוּלֵי הִיא קִבְּלָה מְעוֹתִיָּה לְמִזּוֹנוֹת הִיתוּמָה אֲשֶׁת הַבַּחוּר וְהַחֲזִירָה אֶת הַמִּשְׁכּוּנָה לְבְּעָלָיָה וְעוֹד שְׁנָה כְּמָה שְׁנִים שֶׁהַבַּיִת בְּיַד רַאוּבֵן אַחַר שֶׁבָּאָה מִמְּדִינַת הַיָּם וְלָמָּה לֹא תְּבַעָה תְּבִיעַ' זֹאת וְהַבַּחוּר מִשִּׁי אֵין לָהּ רַאֲיָה עַל הַחֲזִיר' הַמִּשְׁכּוּנָה וְאֵנִי הִנֵּה הַשְּׁטֶר בְּיָדִי וְאִם הָאֵמֶת כְּדִבְרֵיךָ שֶׁטֶר' בְּיָדִי מֵאִי בְּעֵי זֹאת וְעוֹד שְׁאֵף אִם תְּבִיא רַאֲיָה שֶׁהַזְּקָנָה הַחֲזִירָה הַמִּשְׁכּוּנָה אֵינוֹ כְּלוּם שְׁכָבֵר הָיָה דְּבָר שְׁאֵינוֹ שְׁלָה וְנִתְּבַטַּל זְכוּת' כִּי לִי נִתְּנוּ כֹּל הַקְּרָקְעוֹת בְּנִדוּיָא כְּנֹדַע: וְעוֹד שֶׁהָרִי כְּנֹדַע מוֹדִים שְׁלֵא קָנָה אֵד' מִמְּנִי אֲלֵא מִבְּעַל הַבַּיִת וְאֵנִי שְׁטָרָא בְּיָדִי לְרַאֲיָה וְלֹא חֲשַׁשְׁתִּי לְמַחֹת עַל הַכֹּל יוֹרֵינוּ מוֹרֵינוּ וְרַבֵּינוּ הַדִּין עִם מִי וְמֵה' יְהִיָּה שְׁכָרוֹ אָמֵן: תִּשְׁוֹבָה אַעֲפ"י שֶׁבָּאָה הַשְּׁאֵלָה בְּסִגְנוֹן אַחַר יְדַעְתִּי כִּי הוּא עֵנִין הַנִּשְׁאָל מִכַּת הָאֲחֵרֶת וְכָבֵר כְּתַבְתִּי כְּמָה פְּעָמִים שְׁאֵין לְנִכְתְּלֵי זְכוּת בַּבַּיִת זֶה וְאִפ"ה אֶחְזוֹר לְכַתְּבוֹת קִצְתֶּם הַנּוֹגְעִים לְסִגְנוֹן שְׁאֵלָה זֶה מֵה שְׁכַתְּבוֹב שְׁכָל מֵה שֶׁהָיָה לְזַקְנָה הָיָה מִנְכָּסֵי הִיתוּמָה אֵנִי רַאֲיָתִי הַשְּׁטֶר וְאֵינוֹ מְזַכִּיר שֵׁם כִּי אִם עַל נְכָסֵי הִיתוּמָה שֶׁהָיָה לָהּ לְזַקְנָה זְכוּת מְזוֹנוֹת וְשֶׁאֲחַר פְּטִירָתָהּ הָיָה הַכֹּל לִיתוּמָה אֲבָל אֵיפְשָׁר שֶׁהָיָה לָהּ לְזַקְנָה נְכָסִים אַחֲרֵים מִפְּתוּבָתָהּ כְּמוֹ מִשְׁפָּנָתָא זֶה שְׁכַתְּבוֹב בָּהּ סֵתֶם שְׁמִשְׁכָּנָה הַבַּיִת שֶׁנֶּר' שֶׁהוּא מְמוֹנֵיָה וּבְשִׁטְרוֹת אַחֲרוֹת שֶׁל נְכָסֵי הִיתוּמָה הָיְתָה פּוֹתְבֵת בְּפִי שֶׁהָיָה מִנְכָּסֵי הִיתוּמָה וְכ"ה מֵה שְׁכַתְּבוֹב שְׁחֲתָן הַזְּקָנָה קָנָה

הבית מבעליו ומכרה לראובן כו' וְשֵׁזָה נִפְתְּלִי שְׁנֹשָׂא הִיתּוּמָה הֶלֶךְ לַמ"ה וּכְשָׁבָא הֵיזָה מְעַרְעַר עִם הַשְּׁטָר שֶׁבִּידּוֹ יֵשׁ בְּכָל זֶה אֲנִי מְדַבֵּר דְּמוֹכַח שְׁחָתַן הַזְקָנָה כְּשֶׁקָּנָה הַבְּתִים הֵיזָה יוֹדֵעַ בְּנֹדָאֵי שְׁהֵיזָה לְחַמּוֹתוֹ מְעוֹת עֲלֵיהֶן וּכְשֶׁקָּנָה מִן הַמְּעוֹת שְׁנָתַן לְמוֹכַר אִמ' לֹא שֶׁיִּפְדֶּה הַבֵּית שְׁלֵא הֵיזָה קוֹנָה בֵּית מִמּוֹשְׁפָּנָת כְּבָר הֵיזָה יוֹדֵעַ שְׁכַשְׁתָּמוֹת הַזְקָנָה יוֹרְשִׁיָּה שְׁלֵה הֵיזָה הִיתּוּמָה וְשֶׁתְּעַרְעַר הִיא וּבַעֲלָה עִם שְׁטָר הַמְּשֻׁפָּנָה וְאֲנִי דַעֲתָה שְׁלֵקַח הוּא שֵׁם שְׁטָר הַמְּשֻׁפָּנָה בִּידּוֹ וְהַצְנִיעוּ בְּנִכְסֵי וּכְשֶׁנִּשְׁאַרְוּ נִכְסֵי בִּידּוֹ הִיתּוּמָה וּבַעֲלָה כְּמוֹ שֶׁהוּא יוֹדֵעַ לְכָל נִמְצָא שְׁטָר מְשֻׁפָּנָה זֶה וְאֲנִי מְדַבֵּר כִּי הֵיזָה אֲנִי לֹא יוֹדֵעַ מִמּוֹנֹת וְדִינָא הֵיזָה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַא"ש ז"ל כָּל כָּל פ"ו וְטַעֲנַת שְׁמַעוֹן שְׁאִילֵי קַבְלָה מְעוֹתֶיהָ אַע"ג דְּטוֹעֵן בְּשִׁמְאָה הַלּוֹקַח הוּא וְלֹא יָדַע אַפ"ה אֲנִי מְדַבֵּר אֵית בֵּה וְטַעֲנָה דְּשִׁטְרָךְ בִּידי מֵאֵי בְּעֵי לֹא טַעֲנָה הוּא דְּמִצָּאָה בְּנִכְסֵי חֲתָן הַזְקָנָה שֶׁהִיוּ בִּידּוֹ: גַּם הַטַּעֲנָה שְׁטוֹעֵן הַבְּחוּר שְׁאָף אִם תְּבִיא רֵאָיָה שֶׁהַזְקָנָה הַחֲזִירָה הַמְּשֻׁפָּנָה אֵינָה כְּלוּם שְׁכָבָר הֵיזָה דְּבָר שְׁאֵינָה שְׁלֵה כִּי כָּל הַקְּרָקְעוֹת נִתְּנָה לֹא בְּנִדּוּנָא אֵינָה טַעֲנָה שְׁיָתָן הַשְּׁטָר עֲצָמוֹ שְׁנִיתָן לִיתּוּמָה אַחֲרֵי מוֹתָה כִּי כָּל מָה שֶׁיִּהְיֶה בִּידָה אֵינָה נִרְאָה אֲלֵא מָה שֶׁהַזְקָנָה בְּשִׁטְרָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה כְּתוּב שֶׁהֵיזָה מְנִכְסֵי הִיתּוּמָה אֲבָל שְׁטָר מְשֻׁפָּנָה זֶה עַל הַסֵּתֶם לֹא הֵיזָה מְנִכְסֵי הִיתּוּמָה וְאֲפ"י תִּימָא כִּי גַם זֶה הַשְּׁטָר הֵיזָה מְנִכְסֵי הִיתּוּמָה כִּינּוֹן שֶׁהַזְקָנָה אֵינָה מְשֻׁפָּנָה אֵינָה לִיתּוּמָה זְכוּת אֲלֵא בְּמַעוֹת מָה שֶׁיִּשְׁאַר אַחֲרֵי הַזְקָנָה וְכָבָר זְכָתָה בְּכָל מָה שֶׁנִּשְׁאַר מִן הַזְקָנָה וּמַעוֹת הַמְּשֻׁפָּנָה שֶׁהַחֲזִירָה בְּכָל מָה שֶׁנִּשְׁאַר וְעַל מָה שֶׁטוֹעֵן שֶׁמְחָה כְּמָה פְּעָמִים צָרִיךְ עֵדוֹת בְּרוּר בְּפָנֵי ב"ד עַל זֶה וְאֲפ"ה שֶׁהֵיזָה עֵדוֹת בְּרוּר יֵשׁ בְּכָל הַטַּעֲמִים שֶׁכָּתַבְתִּי בְּשִׁאֲלָה הָאֲחֵרָת שְׁאֵין לֹא שׁוּם זְכוּת אֲפ"י מוֹחָה כִּינּוֹן שְׁסוּף הַבְּתִים הֵם בִּידּוֹ אַחֲרֵי וְהוּא בָּא לְהוֹצִיא מִמּוֹן וְג"כ הוּא כּוֹתֵב שֶׁכִּינּוֹן שְׁלֵא קָנוּ מִמֶּנּוּ וְהַשְּׁטָר בִּידֵי שְׁלֵא חָשַׁשׁ לְמַחּוֹת נִרְאָה שְׁלֵא מִיָּחָה: עוֹד אֲנִי אוֹמֵר לְפִי שְׁאֲלָה זֶה שֶׁהַבְּחוּר הֵיזָה בְּמ"ה וְאֲח"כ בָּא וְעַרְעַר עִם הַשְּׁטָר שֶׁנִּרְאָה שְׁלֵא יָדַע שׁוּם דְּבָר אִם נִפְדָּה הַמְּשֻׁפָּנָה אוֹ לֹא וְאֵינָה בָּא אֲלֵא מִכֵּחַ הַשְּׁטָר שֶׁמְצָא כְּשָׁבָא וְא"כ הֵיזָה טַעֲנָה שְׁמָא וּבְטַעֲנָה כִּי הֵיזָה אִם יֵשׁ עַד א' שְׁמַעֲיֵד שֶׁכְּפָנֵינוּ נִפְדַּת הַמְּשֻׁפָּנָה וְנִתְּנָה הַמְּעוֹת לְזָקָנָה כְּשֶׁקָּנָה חֲתָן הַזְקָנָה עַד זֶה סָגִי לְהַעֲמִיד הַבְּתִים בִּידּוֹ מִי שֶׁהֵם וּבְשִׁאֲלָה אַחֲרֵת כְּתַבְתִּי שֶׁשׁ טַעֲמִים אוֹ יוֹתֵר עַל כִּי אֵין לֹא שׁוּם זְכוּת לְנִפְתְּלִי יַעֲתִיקוּם מִשֵּׁם הַמְּבִי"ט הַשְּׁאֲלָה הָאֲחֵרָת הִיא לְהֵלֵךְ: שְׁאֲלָה קִיא רְאוּבֵן קָנָה ג' בְּתִים מִשְׁמַעוֹן וְעַשׂ' לֹא שְׁמַעוֹן שְׁטָר בְּסוּפְרֵי יִשְׂרָאֵל וּבְסוּפְרֵי הָאֲנָמוֹת אַח"כ מְכַר רְאוּבֵן הַב' בְּתִים מִהֶם לְלוֹי אַח"כ הַקְּדִישׁ לְלוֹי אוֹתָם הַבְּתִים וְאֲח"כ קָם נִפְתְּלִי וְעַרְעַ' עַל הַקְּדִישׁ וְטַעֲנָה שְׁמָה שֶׁהַקְּדִישׁ לְלוֹי וְיָמָה שְׁמַכְרֵי שְׁמַעוֹן לְרְאוּבֵן בְּנִכְסֵי מְכָרוּ מָה שְׁאֵינָה שְׁלֵהָם כִּי אוֹתָם הַבְּתִים הֵיזָה מִמּוֹשְׁפָּנִים לְלֵאָה זְקָנָתוֹ מִקְּוֹדֶם זֶה כְּמָה שְׁנִים וְהִיא כְּתֻבָּה לֹא שְׁכָל נִכְסֵיהָ אַחֲרֵי פְּטִירָתָהּ יִהְיֶה לְאִשְׁתּוֹ שְׁלֵא נִפְתְּלִי וּבָא הַקְּדִישׁ מִכֵּחַ לְלוֹי וְתַבַּע לְאַסְתֵּר אִשְׁתּוֹ רְאוּבֵן כִּי רְאוּבֵן נִפְטָר לְבֵית עוֹלָמוֹ וְהִיא נִכְנָסָה עַרְבֻנִית בְּמִכְרָה שְׁעֵשָׂה בְּעֵלָה לְלוֹי וְטַעֲנָה אִשְׁתֵּר אִיךְ שְׁתַּקְתָּ עַד עֵתָה זֶה כְּמָה שְׁנִים יוֹתֵר מִשְׁנֵי חֲזָקָה וְלֹא מְחִיתָ וְאִם מְחִיתָ כְּשֶׁשְׁמַעֲתָ מִהַמְּכָר שְׁעֵשָׂה בְּעֵלֵי לְלוֹי לֹא הֵיזָה רַק מִצַּד הַפְּתוּבָה וְהַנְּדוּנָא לְבַד כִּי חֲשַׁבְתָּ שֶׁהַבְּתִים הֵלְלוּ הֵיזָה נִכְנָסִים בְּנִדּוּנָא שְׁנָתַנוּ לָהּ עִם אִשְׁתָּהּ וּכְשֶׁנִּתְּבַרֵר לָהּ שְׁלֵא נִכְנָסוּ שְׁתַּקְתָּ גַם בְּבִי הַסִּוָּה עֲמַדְתָּ זְמַן רַב מִפָּנֵי נְגִישַׁת חוֹבוֹת לִישְׁמַעְיָאֵל וְלֹא עַרְעַרְתָּ דְּבָר גַּם טַעֲנָה אִשְׁתֵּר וְאֲמָרָה לֹא שְׁלֵעוֹלָם הִיתָה חֲזִיבִית הַזְקָנָה לֵאָה לְבַעֲלֵי שְׁהֵיזָה מְסַפִּיק לָהּ כָּל מָה שֶׁהִיתָה צְרִיכָה לְפִי שֶׁהַשְּׁכִירוֹת שֶׁל הַבְּתִים שְׁלֵא פְלוֹ' שֶׁהִנְחִיחוּ לָהּ לְמַזוֹנוּתֶיהָ לֹא הִיתָה יְכוּלָה לְגַבּוֹת וְגַם לְמַזוֹנוֹת אִשְׁתָּה אֲפָשֵׁר שְׁמַכְרֵי הַבְּתִים

או מקוד' שנשאת אתה את אשתך היו הבתים ביד בעלי עוד נעזר ממה שנמצא בידו שטר המשפנתא מהבתים הללו שעשה שמעון ללאה זה כמה שנים ואמר זכיתי בבתים מפת השטר וטוענת אסתר כי זה השטר הזה ביד בעלה ראובן בין שטרותיו פרועים ונפתלי לקחו משם שפמה זמן היו כל נכסי ראובן מןפקדים אצל נפתלי עתה יורינו מורינו אם יש בערעור נפתלי ממשות אם לאו: תשובה אין לנפתלי ממשות בערעור שהוא מערער על ההקדש מצד הטענות הכתובות למעלה כי אם ממה שכתוב למטה שנמצא בידו שטר משפנתא ושזכה מפת השטר שכל מה שהיה לזקנה היתה לאשתו של נפתלי וטעמא מפני שקרקע הידוע לראובן אפי' יום א' אפילו הוא ביד אחר פירותיו הוא בחזקת ראובן ואינו יכול לטעון שמכרו לו אלא א"כ החזיק בו ג' שנים וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל פי"א מח"מ סימן ק"מ והכא בנ"ד קרקע זה ידוע לנפתלי הבא מפת זקנתו שיש לה שטר משפנתא על הבתים הנז' קודם שקנה זה ואפילו שלוי החזיק בבתים אלו שני חזקה בפני הזקנה ובפני נפתלי ולא מיחה בכל אותם השנים אם היה לוי טוען מן הזקנה או ממה לקחתים היתה חזקתו חזקה פניו שלא מיחה אבל אינו טוען אלא שלקחו מן הבעלים הראשונים וזה נפתלי הוא מראש שטר קדם לו שהיה ממושפן ביד זקנתו קודם שיקנה הוא ונמצא כי ראובן שקנה משמעון קנו בתים המשועבדים לזקנה של המשפנתא ואפי' שלא מיחה נפתלי יוכל לומר כי לא ידע שהיו בתים אלו ממושפנות לזקנתה אלא עתה שמצא שטר משפנתא זה וכיון שזה המחזיק עתה אינו יכול להכחיש שטר משפנתא זה הקודם לקנתו אין חזקתו חזקה ואפילו מצאה השטר קודם מה שלא מיחה המערער בכמה שנים הוא כמו חזקה שאין עמה טענה שאפי' החזיק עשרים שנה לא מהניא חזקתו אפי' לא מיחה ודמי להאי עובדא בפ' חזקת ההוא דאמר ליה לחבריה מאי בעית בהאי ארעא א"ל מפלו' זבנתה דאמר לי דזבנה מינך א"ל לא מודית לו דהאי ארעא דידי הוא ולא מינאי זבנתא א"כ לאו בעל דברים דידי את אמר רבא דינא קאמר ליה והרמב"ם ז"ל הביאם פי"ד דכתב הרי שאכל שנה ושנים רבות וכו' הואיל והודה שהיה שלו ולא לקחה ממנו תחזור השדה וכל הפירות למערער ואעפ"י שאין למערער עדים שהיה שלו וכן כל פיוצא בזה ע"כ וכ"ש בנ"ד שיש לו עדים והוא שטר המשפנתא שבידו שצריף לוי או מי שמכר לו להביא עדים שמי שמכרה פדאה קודם מזקנת נפתלי אלא שמצד אחר יש לחלק בין ענין זה לנ"ד דטוען המערער מחמת ירושה והמחזיק מחמת לוקח מלוקח דטענינו ללוקח וטענינו ליור' וטענה דטענינו ללוקח הכא דהוי מוחזק אלימה מטענה דטענינו ליורש דאלו יורש מצי טעין השטר המשפנתא דבתים אלו הנשל זקנתה וללוקח טענינו אנו דדלמא בעליה ראשונים שמשפנו לזקנתה פדאו אותה קודם שמכרה וליורש לא מצינו למיטען דשל זקנתה הו' ולא פדאוה דהכא ספק והכא ספק ואוקמי' אחזקת דמאן דמחזיק ביד השתא ובעובדא דלעיל דלא אוקמי' בידא דמחזיק היינו משום דמערער טוען ודאי דא"ל לא מודית לי דהאי ארעא דידי הוא ולא מינאי זבנתא א"כ לאו בעל דברים דידי את אמר רבא דינא קאמר ליה והיינו משום דטוען ודאי דלאו מיניה זבנא והמחזיק מודה ליה הא אי לא טעין הכי כי נ"ד דהוי לוקח דלא ידע אי זבנא מוכר ראשון מזקנתו או לא אנו לא טענינו ליה דלא זבנא אדרבא פניו דמחזיק הוי גמי לוקח טענינו לזה דמוכר ראשון זבנא מינה ואם"כ מכרה פניו דאית ליה שני חזקה ושרי בגניהו בפני הזקנה כמה שני דהוא עצמו אי הוה טעין בפני לקח' הוה מהימן וכי

היכי דְטַעֲנִינָן לְיֹרֵשׁ כְּשֶׁנִּמְצָא שְׁטָר שְׁמֹכֵר אָבִיו בֵּית א' וְאֵח"כ חָזַר לְדוֹר בְּאוֹתוֹ בֵּית וְהַחֲזִיק בּוֹ ג' שָׁנִים אִם בָּא הַקּוֹנֵה וְאָמַר לוֹ הֲרִי שְׁטָר שְׁמֹכְרָה לִי בֵּית זוֹ יָכוֹל לְטַעֲוֹן הוּא אִם הָיָה קָנִים חֲזֵרְתִי וְלִקְחֵתִי וְהִכִּי נָמִי טַעֲנִינָן לְיֹרְשָׁיו כְּמוֹ שֶׁפָּתַב הָרֵא"ש ו"ל כָּלֵל נ"ה תְּשׁוּבָה ז' בנ"ד נָמִי טַעֲנִינָן לְלוֹק' שְׁמוֹכֵר א' חָזַר וְקָנָה וּכ"ש בְּמִשְׁפָּנְתָא דְחָזַר וּפְדָאָה דְכָל מִשְׁפָּנְתָא לְפְדִיּוֹן עוֹמֶדֶת.

עוֹד אָנִי אוֹמֵר דְאָפִי בְּהֵיָא עֲוֹבָד' אִם אָמַר בְּפָנֵי לְקַחָה מְמָה וְאֵח"כ מְכָרָה לִי מִעֲמִידִין אוֹתָהּ בְּיָדוֹ שְׁהָרִי יֵשׁ לוֹ טַעֲנָה עִם חֲזַקְתּוֹ וְלֹא רָצָה טַעֲוֹן וְאָמַר מְמָה קְנִיתִיָּהּ שְׁהָרִי יֵשׁ שְׁנֵי חֲזַקָה כְּמוֹ שֶׁפָּתַב הָרַמְבַּ"ם ו"ל ספִי"ד וּבנ"ד נָמִי דְאָתִי מִפְּתַח לֹקַח טַעֲנִין לִיָּה הִכִּי דְחָזַר וּפְדָאָה וְשָׂמָא הַלֹּקַח א' שְׁקִנְיָה מְמִי שְׁמִשְׁכָּנָה הָיָה אוֹמֵר כִּי בְּפָנֵינוּ חָזַר וּפְדָאָה וְכֵן אָפִי זֶה אוֹ מִי שְׁמֹכֵר לוֹ הָיוּ יָכוֹלִים לְטַעֲוֹן לְזֶה הַמְעַרְעֵר נִפְתְּלִי אָנִי פִּיֶדִיתִיָּהּ מְמָה וְאָמַרָה שְׁנֹאָבֵד שְׁטָר הַמִּשְׁפָּנְתָא שְׁהָיָה בְּיָדָהּ וְלֹא חֲזַרְתָּ אוֹתוֹ לִי כִּינּוֹן שְׁיֵשׁ לוֹ שְׁנֵי חֲזַקָה וְאָפִי שְׁלֹא טַעֲוֹן כְּה' אֵל' שְׁקִנְיָה מִן הָא' תַּעֲמֹד בְּחֲזַקְתּוֹ וְטַעֲנִינָן לִיָּה שְׁפְדָאָה הָא' כְּדָא' עוֹד בנ"ד אִם יִתְבָּר' כִּי נִכְסֵי רְאוּבֵן הַמּוֹכֵר לְלוֹי הָיוּ מְוַפְקְדִי' בְּיָד נִפְתְּלִי פְּשִׁיטָא שְׁיָכוֹלִים לְטַעֲוֹן שְׁבַכְלָל הַנִּכְסִים הָיָה שְׁטָר מִשְׁפָּנְתָא זֶה שְׁלַקְחוּ רְאוּבֵן מִזְקָנָת נִפְתְּלִי שְׁקַבְלָה מְעוֹת הַמִּשְׁפָּנְתָא כְּשִׁנְיָה רְאוּבֵן מְמִי שְׁמִשְׁכָּנָה לְלֵאָה וְעָתָה מוֹצִיא אוֹתוֹ וְהוּא בְּטָל: עוֹד אָנִי אוֹמֵר דְכִי הִכִּי דְבַעֲנִין שְׁצָרִיף לְהִבִּיא רְאִיָּה שְׁהוּא יוֹרֵשׁ אוֹ לֹקַח מִי שְׁהוּא בָּא בְּטַעֲנַת יוֹרֵשׁ אוֹ לֹקַח כְּמוֹ שֶׁפָּתַבוּ הַמְפָרְשִׁי ו"ל ה"נ בְּעֵי יוֹרֵשׁ לְהִבִּיא רְאִיָּה עַל מַה שְׁטוּעֵן מַחְמַת מוֹרִישׁוֹ שְׁהָיָה שָׁל מוֹרִישׁ בְּשַׁעָה שְׁמַת שְׁאָפִי' שְׁיֵשׁ רְאִיָּה שְׁהָיָה שָׁלוֹ בְּחֵיּוֹ אִיפְשָׁר שְׁמֹכֵר אוֹ נָתַן קוֹנָדָם שְׁמַת וּא"כ בנ"ד אִם כְּשִׁמְתָהּ הַזְקָנָה הָיָתָה מְוַחֲזַקַת בְּבֵית וְאַחַר מִיתָתָהּ הַחֲזִיקוּ לוֹי וְמִי שְׁמֹכֵר לוֹ וְהָיָה לָהֶם שְׁנֵי חֲזַקָה הָיָה לוֹ טַעֲנַת יוֹרֵשׁ אֲבָל כִּינּוֹן שְׁקוֹנָדָם שְׁמַתָּה הַזְקָנָה הָיוּ מְוַחֲזָקִים לוֹי וְמִי שְׁמֹכֵר לוֹ בְּבֵית אֵין לְזֶה הַבָּא מִכֵּחַ יוֹרֵשׁ רְאִיָּה שְׁהוּא יוֹרֵשׁ וּכ"ת הִכִּי טַעֲנִינָן לְהֵאִי לֹקַח דְשָׂמָא פְדָאָה לֹקַח א' מְמִי שְׁמִשְׁכָּנָה קוֹנָדָם שְׁלַקְחָה אוֹ מִי שְׁמִשְׁכָּנָה פְדָאָה קוֹנָדָם שְׁמֹכְרָה לְלוֹקַח א' וְהָא לְזַעַת הָרַמְבַּ"ם ו"ל וְאַחֲרֵים הָנָה לֹקַח א' בְּעֵי שְׁבוּעַת הָיִסַת אִי הָנָה טַעֲנִין שְׁנַפְדַת קוֹנָדָם כְּמוֹ שֶׁפָּתַב פִּי"א ג"כ מִי שְׁטַעֲוֹן מְאָבִיף לְקַחֲתִיָּהּ וְיֵשׁ לוֹ שְׁנֵי חֲזַקָה דְאָפִי"ה בְּעֵי שְׁבוּעַת הָיִסַת וְכִי הִכִּי שְׂאָם מוֹרִישׁ הָיָה חֲזִיב שְׁבוּעָה וּמַת אֵינוֹ מוֹרִישׁ שְׁבוּעָה לְבָנָיו הִכִּי נָמִי מְסַתְבָּרָא דְלוֹקַח רְאוּשׁוֹן נָמִי אֵינוֹ מְקַנָּה שְׁבוּעָה לְלוֹקַח מְמַנּוֹ וְכִינּוֹן דְלֹא מְצִי מְשַׁתְבַּע אֵין לוֹ חֲזַקָה לֹא הִיא דְהָא דְאָמְרִי' אֵין אִמְש"ל הֵינּוּ לְהוֹצִיא אֲבָל לְעַמּוֹד בְּחֲזַקְתּוֹ דְלֹא לְפַקוּהָ מִתְּחוֹת יְדֵיהָ אָמְרִי' אָנּוּ וְכֵן מְצִיאֲתִי בְּתִשְׁבַת הָרִשְׁבָ"א ו"ל דְכַתְבּ וְז"ל דְעוּ דְלֹא אָמְרִי' שְׂאֵין מוֹרִישׁ שְׁבוּעָה לְבָנָיו אֲלֵא לְהוֹצִיא מְמוֹן וְכו' וְכֵן הָרֵא"ש בְּסִי"ט וְע"ה וּבְכָלֵל פ"ו סִימָן ד' וְהָכָא בנ"ד לְהַעֲמִיד חֲזַקְתּוֹ הוּא: וְעוֹד דְהָא דְהָנָה בְּעֵי רְאוּשׁוֹן שְׁבוּעָה הֵינּוּ מְשׁוּם דְמְעַרְעֵר טוּעֵן עַל גּוֹפָא שָׁל קַרְקַע דְהָנָה דִּילְיָהּ אֲבָל הָכָא בנ"ד אֵינוֹ טוּעֵן הַמְעַרְעֵר עַל גּוֹפָה שָׁל קַרְקַע אֲלֵא עַל מְעוֹת שְׁנָתָן עָלָיו וְלִהְיֵי הָנָה חֲזַקַת הַמְחֲזִיק אֲלֵימְתָא וְלֹא הָנָה בְּעֵי שְׁבוּעָה שְׁהָרִי הָרִשְׁבָ"א ו"ל כָּתַב עַל זֶה שְׁהַחֲזִיק ג' שָׁנִים שְׂאֵין מוֹסְרִין אוֹתוֹ לְשְׁבוּעָה כְּדָבְרֵי הַגָּאוֹן אֲלֵא אִם רָצָה מְחַרִּים וְכו' כְּמוֹ שֶׁהִבִּיא בְּב"י סִי"ק מ' וְאָפִי"ה כָּתַב גָּבִי מִי שְׁהַחֲזִיק בְּמִקּוּם ב"ה וְאָמַר שְׂאָבִיו שָׁל שְׁמַעוֹן מְשַׁכְּנּוֹ לוֹ וְשְׁמַעוֹן אָמַר לְהַד"מ וּמַת רְאוּבֵן וְכַתְבּ שְׁהָדִין עִם יוֹרְשֵׁי רְאוּבֵן דָּאֵע"ג דְרְאוּבֵן הָיָה חֲזִיב שְׁבוּעַת הָיִסַת דְאֵינוֹ טוּעֵן בְּגוֹף הַמְקוּם אֲלֵא הַמְנָה הוּא תוֹבַע וְהַסְפִּימוּ הַגָּאוֹנִים שְׁאָפִי' תְּבַע עַל מְשַׁכּוֹן מְטַלְטְלִים שְׁפִידוֹ אֵינוֹ נוֹטֵל בְּלֹא שְׁבוּעָה

וקי"ל דאין אדם משב"ל פתב דעו שלא אמרו אלא להוציא ממון וכו' הרי דלדעת הרשב"א פשהחזיק ג' שנים שאין מוסרין אותו לשבועה פדברי הגאון ואם טען שממשכן קרקע סבר דחייב שבועה פיון שאין לו בגופה של קרקע וא"כ לדעת הרמב"ם פשמערער אין לו בגופה של קרקע פי נ"ד לא מחייב שבועה לוקח ראשון של זה המחזיק בגופה של קרקע ועלה בידינו דאין ממשות בערעור נפתלי ומה שהקדיש לוי הוא מקדש: עוד אני אומר דכל מי שקונה קרקע וטור' ובזק קוד' כל מה שאיפשר לידע שאינו משועב' לשום אדם דלא שדי איניש זוזי בכדי וכשאח"כ נמצאו משועבדים ביז אחר שלא ידעו הולך מיד למוכר שישלק המערער מעליו והכא בנ"ד זאת האשה הזקנה היתה חמות ראובן הקונה הבתים והיתה דרה עמו וכל ענייניה כפי מה שידועים כל העולם היו נעשים על פיו וידע הוא בנדאי פי אלו דכתיבי היו ממנושפנות לחמותו ואומדנא דמוכח פי מן המעות שנתן על הבתים למוכר נתן המוכר לחמותו לפדות המשפנתא פי לא היה הוא קונה בתים שהיה יודע שהיו ממנושפנות והיום או למחר הזקנה תמות וישאר שטר המשפנתא לירשיה שהיה בת בנה אשתו של זה נפתלי והאי היא אומדנא דמוכח אפי' לא היה לו שני חזקה פהני אומדני דדיני עלייהו אימור' בגמרא וכמו שכתב הרא"ש ו"ל פלל פ"ו דהאי דאזלינו בתר אומדנא בדיני ממונות דינא הוא והכא נמי בנ"ד דינא הוא מכמה טעמי דכתיבי לעיל דבכל חד מהני טעמי לית ליה לנפתלי נפתולים וערעורים על המחזיק ושטר המשפנתא שנמצא ביזו אומדנא דמוכח נמי פיון שהוא ידוע שנכסי ראובן היו ביז נפתלי ואשתו פי השטר היה ביזו ולא חש לקורעו שלקחו זה נפתלי לערער בו: וידעת הרמב"ם ו"ל הקדש מפקיע מידי שעבוד אפי' קדושת דמים כמו שכתב הרב בעל מגיד משנה פי"ח מהלכות מלנה ועדיף הקדש דלוקח שני מהקדש דבעלים ראשונים משום דטענין ליה אע"ג דבהקדש לא בעינן טענה פיון דמפקיע שעבבו המלנה ואפי' משפנתא נמי דמנה לחוד הוא דאיכא ליה גבי קרקע והקדש אפקעיה ואפי' לדעת מאן דסבר דדוקא הקדש דקדושת הגוף מפקיע ולא קדושת דמים איפשר דהינו פשהקדיש ראשון מי שהיה חייב אבל לוקח ממנו ולוקח דלוקח שהחזיק ג' שנים והקדישו להני הקדשם הקדש אפי' קדושת דמים: עוד אני אומר אפי' לא היה הממשכן ידוע לקונה והוציא הממשכן עצמו שטר משפנתא זו ובלא שני חזקה היה יכול לטעון בפני פדאה ממה המוכר קודם שמכרה לי ואני יושב בה והיה חייב שבועה הממשכן שלא נפדת וכיון שמת אין יכול להוריש שבועה לבניו או לירשיו להוציא הקרקע מיד שהוא ביזו אפילו שאין לו שני חזקה וטעני' ללוקח שפכר נפדות.

וה"נ אין נפתלי יכול ליטבע להוציא הקרקע מיד זה שהוא עומד בו וטענין ללוקח: עוד אני אומר דטענת נפתלי שלא פדאה היא טענת שמא ויש עד א' שפדאה בפניו סגי להעמיד הבית ביז מי שהוא עתה וכמו שהוכיח במקום אחר בע"ה נאם המבי"ט כל מה שכתוב למעל' יציב ונכון יוסף קאר"ו: שאלה קיב שאלה מר' בינוינידה נפלה למשכב והכפידה בחולליה וקראה את קרוביה ואת שכניה באמרה שהיתה רוצה לצוות על נכסיה: וטרם שתצוה דבר הלך קרוב' אברה' עם אהבו יהודה וסגרו שק א' שהיה לה עם נכסי' וקרובה אברהם חתם וסגר את השק עד אשר יכתבו כל חפצי השק על ספר ע"פ סופר ועדי' אח' לאח' למצוא חשבון לזפות יורשיה ויהודה הנז' כתב כל הנכסים אשר בשק ולא רצה לחתום שמו בפנקס שהוא ואחר כמה ימים צוטה האשה הנז' על כל

נְכֻסֶיהָ וְשָׁמָּה אֶת יְהוּדָה הַנּוֹזֵר אֶפְטָרוֹפִי כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּצוּרָה הַנּוֹזֵר וְנִפְטָרָה לְעוֹלָמָה וְעַתָּה קָמוּ קִצְת יוֹרְשֵׁי הָאִשָּׁה לְעַרְעֵר עַל הָאֶפְטָרוֹפּוֹס יְהוּדָה הַנּוֹזֵר מִצַּד הַנְּכֻסִים וְיְהוּדָה הָאֶפְטָרוֹפּוֹס הַזֶּה תּוֹבֵעַ אֶת אַבְרָהָם הַנּוֹזֵר לֵאמֹר כִּי גַם הוּא אֶפְטָרוֹפּוֹס עִמּוֹ כִּינּוֹן שֶׁסָּגַר וְחַתֵּם הַשֵּׁק הַנִּזְכָּר וְאַבְרָהָם טוֹעֵן כִּי הוּא אֵינוֹ אֶפְטָרוֹפּוֹס כִּלְלֵי כִּינּוֹן שֶׁלֹּא הַיּוֹבֵר מִפִּי הָאִשָּׁה בְּשֵׁם אֶפְטָרוֹפּוֹס וְגַם כִּי שֶׁסָּגַר וְחַתֵּם הַשֵּׁק לֹא עָשָׂה הַדְּבָר לְשֵׁם כִּי הָיָה אֶפְטָרוֹפּוֹס כִּלְלֵי רַק ע"פ הַקְּנוּיָה שֶׁהָיָה לוֹ עִמָּה הַשְּׂגִיחַ לְסָגוֹר וְלְחַתֵּם הַשֵּׁק לְזִכּוֹת יוֹרְשֵׁיהָ יוֹרְנוּ רַבְּנוּ הָאֵם יִקְר' אַבְרָהָה' הַנּוֹזֵר אֶפְטָרוֹפּוֹס בְּשֶׁבִיל שֶׁסָּגַר וְחַתֵּם הַשֵּׁק וְאֵם יֵשׁ לַיהוּד' הָאֶפְטָרוֹפּוֹס שׁו' תְּבִיעַ עִמּוֹ לְשֵׁם הָאֶפְטָרוֹפּוֹס אִם לֹא: תְּשׁוּבָה זֶה אֵינוֹ צָרִיף לְפָנִים כִּי דָבָר פְּשוּט הוּא כִּי אֵין אַבְרָהָם זֶה אֶפְטָרוֹפּוֹס חֲדָא שֶׁלֹּא זָכָרָה הִיא אֶפְטָרוֹפּוֹס אֲלֵא אֶת יְהוּדָה וְלֹא בְּשֶׁבִיל שֶׁסָּגַר הַשֵּׁק נִעְשָׂה אֶפְטָרוֹפּוֹס כִּי מִפְּנֵי שֶׁהָיָה קְרוּבָה טְרַח בְּעֶסְקִיהָ וְאַפְּלֵי לֹא הָיָה קְרוּב' מֵה עָשָׂה בְּסִגְרֵת הַשֵּׁק בְּחֶפְצִים הָרִי הַנִּיחַ אוֹתוֹ שֶׁם וְלֹא הוֹלִיכוֹ לְבֵיתוֹ לְשֶׁמְרוֹ וְאַפְּלֵי הָיָה מוֹלִיף אוֹתוֹ לְבֵיתוֹ לֹא הָיָה בְּשֶׁבִיל זֶה אֶפְטָרוֹפּוֹס כִּינּוֹן שֶׁלֹּא הַזְכִּירָתוֹ הִיא לְאֶפְטָרוֹפּוֹס וְאַפְּלֵי הָיָה הִתְמָה הִיא מִמְּנָה אוֹתוֹ לְאֶפְטָרוֹפּוֹס אִם הוּא לֹא הָיָה רוֹצֵה לְהִיּוֹת אֶפְטָרוֹפּוֹס לֹא הָיָה מְחַוֵּיב לְהִיּוֹת וְאַפְּלֵי נִתְרַצָּה לָהּ לְהִיּוֹת אֶפְטָרוֹפּוֹס יְכוּל לְחַזֹּר בּוֹ אִפִּי אַחַר מִיתַת הַמְּצָנָה כֹּל שֶׁלֹּא הֶחְזִיק בְּנְכֻסִים כְּדֹאִיתָא בְּתוֹסָפִי שֶׁהִבִּיא בַח"מ סִימָן ר"ץ אֶפְטָרוֹפּוֹס עַד שֶׁלֹּא הֶחְזִיק בְּנְכֻסֵי יְתָמִי יְכוּל לְחַזֹּר בּוֹ מִשֶּׁהֶחְזִיק בְּנְכֻסֵי יְתָמִי אֵינוֹ יְכוּל לְחַזֹּר בּוֹ ע"כ וְהֵכָא בַנ"ד לֹא הֶחְזִיק בְּנְכֻסֵי יְתָמִי כִּי מֵה שֶׁסָּגַר הַשֵּׁק הָיָה קוֹדֵם מִיתַתָּה וְהַנִּיחוֹ אֲצִלָּה וְלֹא יִסָּף שׁוֹב אֵלָיו הַשֵּׁק עוֹד כ"ש שֶׁלֹּא מִיָּנְהוּ הִיא כְּמוֹ שֶׁכְּתַבְתִּי וַא"כ אֵין מִמֶּשׁ בְּדִבְרֵי יְהוּד' וְהוּא לְבַדּוֹ יִלְכַד בְּשַׁעֲבוּד הָאֶפְטָרוֹפּוֹס כִּינּוֹן שֶׁהֶחְזִיק בְּנְכֻסִים וְאֵם הַמְּבִי"ט: שֶׁאֲלָה קִיג רֵאוּבֵן הֶחְזִיק בְּחֲנוּת א' שֶׁל גוֹי שָׁנָה אוֹ שְׁנַתִּים וְשִׁמְעוֹן אֶפְטָרוֹפּוֹס הִיטוּמִים שֶׁל לוי הוֹצִיא שֶׁטֶר שֶׁלוי הָיָה מְוַחֵק קוֹדֵם בְּאוֹתוֹ הַחֲנוּת שֶׁשֶׁכְּרוּ מִן הַגוֹי וְרֵאוּבֵן טוֹעֵן כִּי לוי בְּחֲזִי מְחַל וְנָתַן לוֹ כֹּל כַּח וְזִכּוֹת שֶׁהָיָה לוֹ מִן הַגוֹי בְּחֲנוּת הַהוּא וְהִבִּיא עֵדִים כְּשֶׁרִים תְּשׁוּבָה צָרִיף לְדַקְדָּק בְּעֵדוֹת הָעֵדִים בְּאֵי זֶה אֲפֹן נָתַן לוי חֲזָקָה זֹאת לְרֵאוּבֵן שֶׁאֵם אָמַר לוֹ אֲנִי מוֹחֵל לָךְ כֹּל הַזִּכּוֹת שֶׁיֵּשׁ לִי מִן הַגוֹי בְּחֲנוּת הַהִיא נִרְאָה דְּאֵינוֹ מוֹעִיל אַעפ"י שֶׁהֶחְזִיק בָּהּ אַח"כ בְּחֲזִי לוי וְהַטַּעַם כִּי לְשׁוֹן מְחִילָה אֵינוֹ נוֹפֵל אֲלֵא בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ בְּעִי חוֹב שֶׁחֲזִי לוֹ חֲבָרוֹ וְהוּא מוֹחֵל אוֹתוֹ לָלוֹ אֲבָל בְּדָבָר שֶׁהוּא בְּעִין כְּמוֹ מְטַלְטֵלִין אוֹ קַרְקָעוֹת אִם אִוֵּם לוֹ אֲנִי מוֹחֵל אוֹתָם לָךְ אַעפ"י שֶׁהֶחְזִיק בָּהֶם אֵינוֹ מוֹעִיל וְכְמוֹ שֶׁכְּתַב מֵהַר"ק סִימָן צ"ד וְדַקְדָּק דִּין זֶה מִלְּשׁוֹן הַרְמַב"ם ז"ל שֶׁכְּתַב בְּהַלְכוֹת זְכִיָּה וּמִתְנָה מְחַל חוֹב לְחֲבָרוֹ אוֹ נָתַן פְּקֻדוֹן שֶׁבִידוֹ וְכו' דְּנִקְט לִישָׁנָא דְּמְחַל בְּחוֹב וְלִישָׁנָא דְּנָתַן בְּפְקֻדוֹן שֶׁהוּא בְּעִין דְּמִשְׁמַע דְּלִישׁוֹן מְחִילָה.

לֹא שֶׁיִּיף בְּפִקְדוֹן שֶׁהוּא בְּעִין אַף עַל פִּי שֶׁהוּא בְּרִשׁוֹ הַנְּפָקֵד וּמְחַזֵּיק בּוֹ וַא"כ בְּנִדוֹן דִּינָן אַעפ"י שֶׁהִבִּיאוּ עֵדִים כְּשֶׁרִים שֶׁמוֹחֵל לוֹ וְהוּא הֶחְזִיק אַח"כ בְּחֲנוּת אֵין חֲזָקָתוֹ חֲזָקָה וְזֶה הוּא אִם דְּנִין אֵלוֹ הַחֲזָקוֹת כְּדִין קַרְקָע אוֹ לֹא וְאֵם הָעֵדִים אָמְרוּ שֶׁאָמַר לוֹ לְשׁוֹן מִתְנָה בְּפִירוּשׁ דְּרָף שִׁיחָה בְּעֵלְמָא הֵוִיא מִתְנָה כִּינּוֹן שֶׁהֶחְזִיק בָּהּ אַחַר שְׁנִתְנָה לוֹ וְזֶה הוּא אִם דְּנִין חֲזָקוֹת אֵלוֹ כְּדִין קַרְקָע כִּי רַב הַפְּעָמִים בּוֹנִים בְּנִינִים בְּחֲזָקוֹת הַכֶּתִּים וְהַחֲנוּיוֹת שֶׁשׁוֹכְרִים מִן הַגּוֹיִם וַיֵּשׁ לָהֶם חֵלֶק בְּקַרְקָע אֲבָל אִם אֵינָם דְּנִים חֲזָקוֹת אֵלוֹ כְּדִין קַרְקָע מִפְּנֵי שֶׁעִיקָר הַבְּנִין וְהַקַּרְקָעוֹת שֶׁל הַגּוֹיִם נִר' שֶׁאֵינוֹ מוֹעִיל בּוֹ לְשׁוֹן נְתִינָה וְלָכֵן אִם הִלְשׁוֹן הַכְּתוּב בְּשֶׁאֲלָה כִּי לוי בְּחֲזִי מְחַל וְנָתַן לוֹ כֹּל כַּח וְזִכּוֹת שֶׁהָיָה לוֹ מִן הַגּוֹי בְּחֲנוּת הַהִיא הוּא

מְדוּקָדֵק שֶׁהַעֲדוּ שֶׁאֵם לְוֵי לְשׁוֹן מְחִילָה וּנְתִיבָה בְּכָל פֶּחַ וּזְכוּת שְׁיֵשׁ לוֹ אִין לְשִׁמְעוֹן הָאֶפְטֵרוֹפּוֹס שֶׁל הֵיתוּמִים שׁוּם טַעְנָה עַל רְאוּבֵן וְהַחֲזִיקָה שֶׁל הַחֲנוּ' הִיא שְׁלוֹ מִמָּה נִפְשָׁף אִם דְּנִין שְׁם הַחֲזִיקוֹת כְּמוֹ קֶרֶע הָרִי אָמַר לְשׁוֹן נְתִיבָה שֶׁהוּא מוֹעִיל בְּקֶרֶע פִּינּוֹן שֶׁהַחֲזִיק בַּחֲנוּת אַח"כּ וְאִם אֵינֶם דְּנִין הַחֲזִיקוֹת אֵלּוּ בְּדִין קֶרֶע אֲלֵא שֶׁעֲבוּד בְּעֶלְמָא כְּמוֹ חוֹב הָרִי אָמַר לְשׁוֹן מְחִילָה שֶׁמוֹעִיל בְּחוֹב שְׁאֵם אָמַר אָדָם לְחִבְרוּ אֲנִי מוֹחֵל לָךְ הַחוֹב שְׁיֵשׁ לִי אֲצִלְךָ פְּשִׁטָּא שֶׁהוּא מְחוּל וּכ"ש אֵם אָמַר ג"כ כָּל פֶּחַ וּזְכוּת וְכו': שְׁאֵלָה קִיד יִלְמְדֵנוּ רַבְּנֵי רְאוּבֵן מֵת וּבָאָה אֶלְמָנְתוֹ לְפָנָי ב"ד וְשִׁטְר פְּתוּבָתָה בִּידָה הַמְחֲזִיק שְׁשִׁים וְשִׁבְעָה אֲלָפִים לְבָנָי מְמוֹן נְדוּנְיִיתָה וּמָה שֶׁהַכְּנִיסָה לוֹ וְעוֹד שֶׁהוֹסִיף לָהּ מִדִּילָיָה ל"ד אֲלָפִים סָף הַפֶּל ק"א אֲלָף לְבָנִים וְתִבְעָה מֵהֶם לְהַגְבוֹ' לָהּ פְּתוּבָתָה וּב"ד נִזְקְקוּ לְדַבְרֵיהָ וְהוֹצִיאָה לְפָנֵיהֶם טִלְטְלֵי בֵּית פֶּסֶף וְזָהָב וְשִׁמוּשֵׁי עָרֶשׁ וְעֻלְתָּה הַשּׁוּמָא הַהִיא חֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים אֲלָף וּבְכוֹן הַשְּׁבִיעוּיָה שְׁבוּעַת הָאֶלְמָנָה כַּדָּת וְכַהֲלָכָה שׁוֹב בָּאָה הָאֶלְמָנָה וְתִבְעָה מִשְׁמַעוֹן חֲזַקת חֲצָר א' שְׁנָתָן לוֹ בְּעֵלָה בְּהִיוֹתוֹ בְּחַיִּים בְּטַעְנַת שְׁהִבְתִּים הֵהֵם מִשְׁוֹעֲבָדִים לְכַתוּבָתָה וְאִין בְּמִתְנַת בְּעֵלָה פְּלוּם שְׁהָרִי חֲסֵר לְתַשְׁלוּם פְּרַעוֹן פְּתוּבָתָה כ"ו אֲלָף לְבָנִים וְשִׁמְעוֹן טוֹעֵן שְׁלֵא הָיוּ לָהּ שֶׁעֲבוּד לְגַבּוֹת הַתּוֹסֵפ' אֲלֵא בְּחֲצֵי נִכְסֵי בְּעֵלָה כְּמִבְּרֹאָר בְּתַקְנַת טִלְטְלָה וְהַמְנַהֵג בְּעִיר עַל פִּי תַקְנַת טִלְטְלָה שְׁפָל אֶלְמָנָה שְׁתּוּבָא לְגַבּוֹ' פְּתוּבָתָה מְגַבִּין לָהּ כָּל מָה שֶׁהַכְּנִיסָה לוֹ בְּנְדוּנְיִיתָה מְשֻׁלָּם עַל פִּי הַשּׁוּמָא שֶׁהַעֲלוּ הַשּׁמָאִין בְּשַׁעַת הַנְּשׁוּאִין אֲמַנְם הַתּוֹס' אִין מְגַבִּין לָהּ מְשֻׁלָּם אֲלֵא רּוֹאִין מָה שֶׁנִּשְׁאָר מִעֲזָבוֹן הַבַּעַל אַחַר שֶׁהַגְּבוּהָ כָּל מָה שֶׁהִבִּיאָה וּמְגַבִּין לָהּ חֲצֵי הַנִּכְסִים כְּגוֹן אִם הָיָה הַתּוֹסֵפֶת כ' אֲלָפִים לְבָנִים וְנִשְׁאָרוּ עֲשָׂרָה אֲלָפִים לְבָנָי בְּעֲזָבוֹן הַבַּעַל חוּץ מִנְדוּנְיִית' מְנַפִּין לָהּ ט"ו אֲלָפִי וְלִיתוּמִי ה' אֲלָפִים וְאִם נִשְׁאָרוּ מ' אֲלָפִים לְבָנִים אִז תַּגְּבָה כָּל הַתּוֹסֵפֶת מְשֻׁלָּם זֶהוּ הַמְנַהֵג בְּעִיר עַל פִּי הַתַּקְנָה וְלִכְּוֹן טוֹעֵן שִׁמְעוֹן כִּי מֵאַחַר שִׁמְמוֹן נְדוּנְיִיתָה וּמָה שֶׁהַכְּנִיסָה לוֹ הָיָה שְׁשִׁים וְשִׁבְעָה אֲלָפִים וּכְבָר הִלְכוּ הַשּׁמָאִין וְשָׁמוּ כָּל אֲשֶׁר לָהּ בְּבֵית בְּחֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים אֲלָף גְּמִצָּא שְׁפָכָר גְּבַתָּה כָּל מְמוֹן נְדוּנְיִיתָה וּמָה שֶׁהַכְּנִיסָה לוֹ מְשֻׁלָּם וְהוֹתִיר בְּנִכְסֵי בְּעֵלָה שְׁמָנָה אֲלָפִים וְעוֹד הַנִּיחַ הַמֵּת בְּתִים אַחֲרֵים בְּנֵי חוּרִין וְגַם חֲצָר זֶה שְׁבָאִים לְדִין עֲלֵיָה יַעֲשׂוּ חֲשׁוֹבּוֹן מֵהַפֶּל וְתַגְּבָה חֲצֵי הַנִּכְסִים מִבְּנֵי חוּרִין שְׁאִין לָהּ לְגַבּוֹת מִן הַמְשׁוֹעֲבָדִים כָּל זְמַן שְׁיֵשׁ בְּנֵי חוּרִין כְּמוֹ שֶׁהוּא הַדִּין וְהַמְנַהֵג בְּעִיר וְהָאֶלְמָנָה טוֹעֵנָ' כִּי הִבְתִּים הֵהֵם אֲשֶׁר הָיוּ בְּשֵׁם הַמֵּת כְּבָר מְכָרָם בְּעֵלָה לְאַבִּיהָ מִשְׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת קוֹדֵם שֶׁנִּשְׁאָה בְּעֵלָה וְאִין לָהּ פֶּחַ לְגַבּוֹת מֵאוֹתָם הַבְּתִים וְהִבִּיאָה ב' עֲדִים עַל זֶה אִיךָ מְכָרָם בְּעֵלָה לְאַבִּיהָ וְשִׁמְעוֹן טוֹעֵן כִּי א' מֵהַעֲדִים הוּא פְּסוּל לְעַדוֹ וְהִבִּיא עֲדִים שְׁחֲתַר בֵּית א' בַּר"ה שֶׁל יְהוּדֵי א' וְגַם שֶׁנִּמְצְאָת הַגְּנֻבָה בְּיָדוֹ וְגַם הִבִּיא עֲלָיו עֲדִים שֶׁנִּשְׁבַּע בְּמַעֲמָד שֶׁל קַהֲלוֹת שִׁילָף וְיָמִיר הַדָּת אִם לֹא יַעֲשׂוּ חֲפָצוֹ: וְעוֹד טוֹעֵן וְאוֹמֵר שְׁאֵפִי שִׁיְהִיו הָעֲדִים כְּשֵׁרִים הֵיתוּמִים קִטְנִים הֵם וְאִין מְקַבְּלִים עֲדוֹת לְהוֹצִיא הַבְּתִים מִחֲזַקת הֵיתוּמִים הַקִּטְנִים וְהוּי שְׁלֵא בְּפָנָי בַּעַל דִּין כְּמוֹ שְׁפָתָב הַרְמַב"ם בְּפִי"ב מֵהַלְכוֹת מְלוּנָה.

: עוֹד טוֹעֵנַת הָאֶלְמָנָה שֶׁהַשּׁוּמָא שֶׁשָּׁמוּ הַב"ד הַהוּא שִׁטְעוּ וְשָׁמוּ לָהּ הַפֶּל אוֹתָהּ כְּפִי מָה שֶׁהַעֲלוּ אוֹתָם בְּשַׁעַת הַנְּשׁוּאִין שִׁילְכוּ שְׁמָאִים אַחֲרֵים דְּאִין זֹו טַעְנָה דְּמֵאֵן לִימָא לֹן דְּהִנִּי בְּקִיאֵי בְּשׁוּמָא טְפִי מְלֵהִנִי דְּלָמָא הִנִּי קִים לְהוּ טְפִי נֶאֱפִי אִם יִלְכוּ לֹא יִשׁוּמוּ אֲלֵא הִרְאִישׁוּנָה שֶׁשָּׁמוּ ב"ד הִרְאִישׁוֹן וְעוֹד טוֹעֵנַת הָאֶלְמָנָה שֶׁהִיא חֲזִיבַת לְמִזוֹנוּתֵיהָ ק' פְּרָחִים וְיוֹתֵר שְׁתּוּבַע אֲבִיהָ מִמְּנָה וְהָרִי חֲסֵר מֵאָה פְּרָחִים מֵהַשּׁוּמָא וְשִׁמְעוֹן טוֹעֵן שֶׁהַפֶּל שְׁוֹא וְדָבָר כְּזָב

שאם האמת כדבריה שהיתה חייבת מזונות לאביה למה פששמו לה ב"ד גדוניתה ועלתה השומא חמשה ושבעי אלף והשביעיה על פכה לא אמרה שחייבת לאביה מאה פרחים למזונות ולזה טוענה האלמנה כי באותה שעה לא טענה דבר שחשבה כי המזונות שהוציא אביה עליה ועל יתומיה הי' דרוך מתנה וסון וחסד אשר הגדיל אביה חסדו עמה בהיותה יושבת עמו בבית ומעולם לא עלתה על לבה כי אביה ישאל ממנה דבר אמנם עתה שראתא כי אביה תובע ממנה מזונות ומיתומים וצריכה היא לפרוע לאבי' היא רוצה להתפרע מנכסי היתומים ושמעון טוען לאו כי הפל קנוניא בינה ובין אביה כי מעולם לא פרנסה אביה ואין פח בהודאתה לחוב ליתומי' דדוקא לחוב לעצמה נאמנת במה שאומרה שהיא מחייבת מזונות לאביה אבל לחוב ליתומים או לשמעון זה אינה נאמנת דדלקא קנוניא היא על נכסיו של שמעון זה כדי להוציא הקרקעות מידו וכמו שכתב הרמב"ם פ"ב מה' מלוה וסוף הלכות שותפין: ועוד דמלוה על פה אינה נגבית מהיורשים עוד טוען שמעון דאלו החזקות דין טלטל יש להם ואין לאלמנה שעבוד לגבות מן המטלטלים המשועבדים: תשובה על מה שתבעה האלמנה משמעון חזקת החצר שניתנה לו מאת בעלה ואמרה שהו משועבדין לכתובתה אין בטענתה ממש פיון שהתקנ' היא שהאלמנה תגבה גדוניתה קודם מן הנכסים ומחצי הנשאר בנכסים תגבה התוספת אם יספ' ואם לא יספיק לא תטול יותר וכבר גבתה כל סך גדוניתה והותר שמונת אלפים לבנים אין לה עוד שעבוד על מה שמכר או נתן בעלה בחייו אפי' שלא בהסכמתה פיון שהיה באה מפח התקנה שאין התוספת נגבה אלא מחצי הנשאר בנכסים אחר שתגבה כל גדוניתה וחצי הנשאר ר"ל ממה שנשאר ברשו' היתומי' ב"ח שאפ' הי' חי' הבעל פמה אלפי' לבני' לאחרי' היו גובים את החוב ומחצי הנשאר היתה לוקחת היא התוספת ואם לא הי' מספיק החצי לפרעון התוספ' לא הית' יכול' לעכב על פרעון החובו' כי משמעות התקנה היא מחצי הנשאר בני חורין אחר פרעון החובות וכל שפן מה שפכר מכר אותם בחייו והוא ביד המקבלים ובחזקתם שאין שום שעבדו עליהם וכן השיב הרא"ש ז"ל בכלל נ"ו על מה ששאלו על ענין התקנה שאם תמות האשה שיחלקו הוא ובניו או יורשיה ויש עליו חובות בשטר ובעל פה ואמר האפוטרופוס של היורשים שיחלקו בנכסי' הנמצאי' בשע' מיתת' קודם פרעון החובות והוא יפרע אח"כ מחלקו חובותיו והשיב שלא יחלוק הבעל עם יורשי האשה כי אם מה שישאר מן המזון אחרי פרעון כל חובותיו שלא יפו פח חלק יורשי האשה מפח חלק הנשאר לבעל וגם כי יש לחלק כי זהו בחילוק ירושת האשה בשביל התקנה כי מדין תורה שהבעל יורש את אשתו ולא יגרע התקנה פח הבעל שיור' את אשתו מדין תורה לומר כי מפני התקנה יחלוק כל מה שנמצא עם היורשים ומחלקו יפרע לבעלי חובות אלא שיפרע קודם ואח"כ יחלוק עמם אבל כשמת הוא והיא באה לגבות כתובתה מחצי חלק הנכסי' הנשארי' מבעלה תגבה קודם פרעון החובות שלא יגרע התקנה מחלק האשה אשר היתה גובה מדין תורה כי חלק זה הוא במקום גביית הכתובה וכל דין שיש לה בגביית כתובה יש לה ג"כ בחצי הנכסים שנוטלת מפח התקנה וכמו שכתב הרא"ש ז"ל בתשובה שלאחר זאת על התקנה שהאלמנה והיתומים חולקים כל עזבונו המת שאם יצא ש"ח על המת שיתפול היא חצי המזון קודם פרעון והיתומים יפרעו מחלקם היינו בגיבוי הגדוניתה ומה שכתבתי אני למעלה כי גם בגיבוי הכתובה לא תקח האלמנה חצי הנכסי' אלא מאחר

פרעון החובות היינו בגיבוי התוספ' כי באותה התקנה הייתה גובה כל נדונייתה קודם ומחצי מה שתשאר תקח התוספת ולכן לא תקח אלא אחר שיפרעו החובות כיון שפבר נפרעת מכל נדונייתה ומה שכתב הראש ו"ל היינו פשאינה גובה כל הפתובה נדוניא ותוספת אלא שחולקים כל הנכסי' כי לפעמים אינה נוטלת כל פתובה ואין לומר כי לפעמים נוטלת יותר פשחצי הנכסים הם יותר מפתובה דאין סברא לומר שתקנו שתטול החצי אלא עד פדי פתובה ומ"ה כיון שלפעמים אינו מגיע החצי לפתובה לא יפרעו החובות אלא מחלק היתומים שלא תגרע פרעון פתובה הנדוניא מה שהביאה היא מבית אביה ואגב הנדוניא' תגבה ג"כ התוספת כיון שלפעמים לא יהיה בחצי הנכסים אפילו פדי הנדוניא אבל בנ"ד שגובה הנדוניא פולה בתוספת דלאו מידי חסרה לא תטול החצי אלא אחר פרעון החובות וכמו שגראה מלשון השאלה שהתקנה היא שרואין מה שנשאר מעזבון הבעל אחר שנפרעת מהנדוניא ומגבין לה מחצי הנכסים עד תשלום התוספת ואין אנו צריכין לחילוק זה בנ"ד שלא היו חובות על נכסי המת כלל אלא שהאלמנה תובעת הפתים שנתן בעלה בחייו מפמה פנים והם בחזקת המקבל ואינה יכולה להוציאם מידו כי תנאי התקנה הוא שתגבה התוספת מחצי הנכסים הנשארים ואלו הפתים לא נשארו לבעלה כי פבר נתנם בחייו ואינו דומה לחובות שכתב הראש שיחלקו הנכסים ומחלק היתומים יפרעו החובות כי אותם החובות היו בכלל שארית הנכסים שהגזית המת מה שאין פן פמה שנתן פבר בחייו ויצאו מרשותו: ובמה שטוען שמעון מהפתים שהן בני חורין יש זכות לאלמנה לגבות מחצית התוספת הנשאר לה אעפ"י שהיא אינה רוצה בכך והיא מהפכת בזכות אביה וחובת היתומים וחובתיה כי גראה מהשאלה שאלו הפתים היו מוחזקים לבעלה ועוד היום בחזקת היתומים ואפילו שהיו עדים פשרים שמכרה בעלה לאבוה קודם שנשאאת ואפילו היה שטר קניה בידו מאחר שהחזיק בהם בעלה פמה שנים ואביה לא מיחה בכל עד סוף שלשה שנים טענינו ליתמי שאביהם חזר וקנאן מאבוה ולכן הם בחזקת היתומים ויכולה היא לגבות שאר התוספת משווי חצי הפתים.

ולענין הפלאות אם שמו אות' השמאים הא' כפי השומת הא' שנשמו פעת הנשואין אם לא היו משמשין בשמשון הא' אם מצד שנבלו לא ישומו אות' אלא כפי מה שהם שוים עתה ומה שטוענת האלמנה שחייבת לאביה מאה פרחים ממזונות אין בטענתה ממש עד שתברר שלא מכרה מנכסי בעלה כלל ולא היה לה במה להתפרנס אלא במה שצותה מאביה ואז ישומו ב"ד מה שהיתה צריכה למזונות באותו הזמן ויתנו לה.

ועל ענין טענת החזקות אם הם משועבדים לבעלי חובות ואם לאו פבר פתבנו זה פמה שנים על ענין זה ובאותם המקומות היו מחלוקת דין בעלי הוראות על זה בבתי הדין הקבועים ובנ"ד אפי' יהיה לחזקות דין קרקע אין לאלמנה שום תביעה על שמעון כמו שכתבתי כי אין לו זכות לגבות התוספת כי אם מחצי הנשאר ליתומים ומה שמכר או נתן אביה אינו נקרא שארי' עזבון ובה נסתלק ענין קבלת העדות שלא בפני בעל דין ופיסולת עדים כי אפי' שהיו פשרים הפתים הם בחזקת היתומים כמו שכתבתי שאלה קטו בשנים שעברו נתקפצנו בבית הנועד לפקח על בקיעי העיר כי רבו ולגדור גדר פרים ה' צבאות אלהי ישראל ובכלל מה שהקננו אז הזפרנו קצת מצות הנשפחות מבני אדם ובכללם מצות מתנות פהונה זרוע ולחיים וקובה לקצבים ישראלים שהבהמות הן משלו

ונקבעת הלכה לדורות והיו זוכים הפהגים בזרוע פי הלחיים והקבה הן למלך ונמשך עננו זה כמה שנים ואח"כ שבאו שני חירום ויגור נתבטל הדבר ועבר מעט זמן ולא יכולנו להחזיר הדבר לישנו ומתנות פהונה נגזלות ביד הטבחים ואפ"ה נראה לנו להודיע לנזקרים שלא יקנו הזרוע אלא יניחוהו לבעליהן ויאכלו הם אוסור הגזלה אשר הם גוזלים לפהגים בכל יום שהרי פתב הרמב"ם ז"ל פ"ט מהלכות בפורים ובמתנות עצמן אוסור לישראל לאוכלן אלא ברשות פהן עבר ואכלם וכו' אינו חייב לשלם מפני שהוא ממון שאין לו תובע ידוע והקונה אותה אעפ"י שאינו רשאי הרי זה מותר לאוכלן מפני שמתנות פהונה נגזלות ע"כ הרי שפתב הרב ז"ל אוסור לישראל לאוכלן אלא ברשות פהן וקאי אטבח עצמו שחייב לתת המתנות מפני שהוא גזול ואינו נותן אוסור לו לאוכלן והקונה מהם מותר לאכלם מפני שמתנות פהונה נגזלות ופי' רש"י ז"ל מר סבר נגזלות ונתחייב גזלן בגזלתו לשלם דתורת גזל עליהן ומר סבר אינו נגזלות אין פח לגזלן וכל זמן שהן בעין כל מקום שהולכים החוב מוטל על מי שהם אצלו לתתו לכהן והראשון לא נעשה גזלן עליהם ע"כ ורב הוא דסבר נגזלות והלכתא פנותיה אפ"ה אינו רשאי לקנות ממנו כמו שפתב הרב ז"ל אינו רשאי דאע"ג דנגזלות והגזלן הוא שחייב ליתן אותם מי שקונה אות' הוא מסייע ידי עוברי עבירה ומה שפתב רש"י ז"ל אליבא דרב ונתחייב גזלן לשלם היינו פשהו בעין אז נתחייב לשלם אלא שאין לו תובעים והרב פתב שאינו חייב לשלם פשאינם בעין ולא דוקא פשקונה המתנות עצמם אינו רשאי אלא אפי' לקנות רביע הבהמה שיש בה הזרוע או אפי' כל הבהמה ובכללה הזרוע הרי קונה המתנה של פהן ואם שקלה לו נותנת הוא לפהן ומנפה לטבח מן הדמים וכדאמר גבי בני מעים אם לקחן במשקל והר"ן פתב לא שנו דטבח אינו חייב לכהן פלום אלא ששקל לעצמו אבל שקלו לו טבח דינו עם הטבח משום דמשתרשי ליה זוזי דכהן והרא"ש ז"ל פתב הדין עם הטבח דמתנות פהונה נגזלות ונהה ליה גזל ולא נתיאשו הבעלים רצה מזה גובה רצה מזה גובה פרב חסדא וכתב הר"ן ז"ל מדברי הרמב"ם ז"ל נראין דה"ק לא שנו דחייב הלוקח ליתן לכהן אלא ששקל לעצמו אבל לא שקל לעצמו רשאי הלוקח לאוכלן שהראשון הוא שגזלן וכו' והיינו משום דלא פתב הרב ז"ל אלא לקחן ממנו במשקל נותן לפהן וכו' פלישנא דמתני' ומה שכ' לדע' הרב ז"ל רשאי הלוקח לאוכלן היינו אחר שקנאן אבל אינו רשאי לקנותו כמו שפתב הרב ז"ל הפלל פי הטבח אוסור לאוכלן המתנות ואין שום אדם יכול לקנות' לא המתנות עצמן ולא עם בשר אחר ואם קנה במשקל נותן הלוקח לפהן ומנפה מן הדמים כמו שפתב גבי בני מעים ששקחן במשקל ומה שפתב למעלה דהקונה מותר לאוכלן היינו אם לא רצה לתתם ונתן דמיהם אי נמי י"ל דיותר חומרא יש פשקונה המתנה בכלל בני מעים או בכלל בשר אחר ממה שיקנה המתנה עצמה דפשקונה המתנה עצמה הרי המוכר גוזל אותה בפ"י ומוכרה ומתנות פהונה נגזלות ומשום הכי מותר לאוכלן אעפ"י שאינו רשאי לקנות מפני שהוא מסייע לעובר עבירה שאם לא ימצא למכור לא יגזול אבל פשקונה בכלל בני מעים או בכלל בשר אחר אינו גוזל בפ"י אפי' מכרן במשקל ונמצא דגזל ביד הקונה ואסור לו לאוכלן אלא נותן לכהן ומנפה לו מן הדמים פינון שקנה במשקל וגם לדעת הרא"ש ז"ל שפתב הדין עם הטבח אף אם הטבח יש לו דין עם הקונה ומפני שיחזור הדבר לישנו שיחזרו הטבחים לתת המתנות לפהגים כמי שהיה קודם וכמו שהוא דין תורה נראה לי

לגזור על הטפחי' שלא ימפרו הזרוע ולהודיע בבתיה' שהוא אסור לאןכלו וגם אם יעברו וימכרו להודיע לעם שאם יקנו שחייבי' לתתו לכהן ואח"כ יתבעו הם מן הטבח ועל ידי אזהרות אלו אולי יבואו לתת פיון שאין בנו פח להכריחם נאם המבי"ט: וחתם הרב ה"ר דוד ו' זמרה גרו: שאלה קיו ראובן שזכר חצר א' מגוי בעל החצר ושמעון היה הולך בדרך אמר לו ראובן לשמעון שמעתי שאמה אומר ששכר' החצר אשר החזקתי אני בו אמר לו שמעון פן אמר לו ראובן ואיך היה הענין השיב שמעון שנתתי בשכירות למחמד נ' פרחים זהב בח' לבנים ביום ולאחר ח' ימים החזירם לי באמרו כי יהודי אחר נתן לי עשרה לבנים ביום ואז אמר ראובן לעדי' אשר הזמין הו.

עדים על דבריו וכת' ראובן קיום ב"ד על זה במוטב תלתא והשנים מהעדים חתמו והשלישי לא חתם בהיותו אהוב לשמעון והנה מחמד הנז' הוא בנו של בעל החצר ושמעון בחושבו כי אין הבדל בין אב לבן אפשר ופשר' החצר ממנו יורינו מורינו לפי שפתו' במוטב תלתא ואין חתום כי אם ב' לא יועיל או דלמא זכרון עדות הוא ואין בכך פלום ויסיק בכתומת ב' עדים: תשובה הלא שאלתם על עוברי הדרך והוראתם לא תנפרו בב"ד דבעי' הודאה במקום ב"ד פשהם יושבים דאע"ג דתנן גפי מגדף והדייני' עומדים על רגליהם וקורעין וכו' ואמר ר"ל בירוש' מפאן לדיינים שקבלו עדותן בעמידה דיניהם דין היינו בדיעבד אבל לכתחלה ב"ד בשיבה והאי דדיעבד מהני היינו במקום ב"ד כי סתם דהו ב"ד יושבים במקום המיוחד לב"ד אלא שעמדו כדי לקרוע בעמידה על הגידוף אבל בדר' בפרט שהיו מהלכין אפי' בדיעבד לא מהני עדות דצריכים הדיינים לישב באימה וביראה ובכבוד ראש בב"ד מה שאין פן פשהו מהלכין בשוק והודאת שבפניהו הניא הודאה חוץ לב"ד דלא הניא הודאה ויכולי' להחליף טענותיה' ולטעון טענות אחרות כמו שפיתוב בח"מ סימן ג' אלא א"כ הוי בתורת עדות שאמר אתם עדי וא"כ מה שפיתבו במוטב תלתא אינו מעשה ב"ד דאין מושב ב"ד.

בשוק כ"ש שלא טען ראובן שישובו וכל מה שאמר לו שמעון הי' בדרך והעדים נראה כי הוא הזמין ושמעון לא ידע בהם ואפי' הי' יודע שהזמין הוא לכך לא אמר הוא להם אתם עדי אלא ראובן הוא שהזמין לעדים ואנן בעינן הלו' או מודה יאמר אתם עדי או שיאמר דרך הודא' ולא דרך שיחה והכא בנ"ד אין הדברים מוכיחים שהם דרך הודא' אדרב' נראה שיחה בעלמא וגם פן אין פאן מעשה ב"ד פלל וגם בתורת עדות אין למדין ממה שפיתוב בו אלא שיבואו העדים בפני ב"ד וישמעו ב"ד דברייהם אם מה שדבר שמעון וראה להם שאינו דרך שיחה אלא דרך הודא' דונו על פי עדותם: שאלה קיז ראובן ואשתו נכנסו בספינה א' קטנה לטייל ביים וקם עליהם רוח סערה חזק מאד ואשתו של ראובן הית' צועקת על זה לבעל' והי' מפייסה שלא תפחד ולא היתה מקבלת פיוס עד שעלה עשן באפו ואמר מקבל אני עלי גזירות שמשון בן מנוח בעל דלילה אם אכנס פעם אחרת עם אשתי זאת ביים ועתה הנצרך ראובן לצאת ממקום מושבו ולכנס ביים ללכת למקום חפצו ילמדנו רבינו אם יוכל מי אמרי' פיון שלשון נדרו אם אכנס ביים סתם קאמר וסערת הים בהא והא שכיחא ולא מצי או דילמא דאזלינן בתר פנונתו שלא היתה אלא לטייל עם אשתו ביים וכן לא דמי אותן הספינות העשיות לטייל שהן קטנות לספינות שהולכות בלב ימים שאין האדם מרגיש בהן כ"כ צער סערת הים בהיות הספינות גדולות: תשובה נר' דדמי להא דתנן פרק הנודר מן הירק ר' יהוד' או' הפל לפי

הנודר טען והזיע והיה ריחו קשה ואמר קונם צמר ופשתים עולה עלי מותר להתכסו' ואסור להפשיל לאחוריו ובגמ' תני פיצד א"ר יהודה הכל לפי הנודר הי לבוש צמר והצר ואמר קונם צמר עולה עלי אסור ללבוש ומותר לטעון היה טוען פשתן והזיע ואמר קונם פשתן עולה עלי מותר ללבוש ואסור לטעון ופי' הר"ן הכל לפי הנודר לפי מה שהיה ענין הנוד' בשע' הנדר ועל אי זה ענין נדר והרא"ש ז"ל כתב לפי שעת הנדר פיון שניזכר שמתחמת פונד משאו נדר וכתב הר"ן ומסתברא לי דבריתא פליגא אמתני' בסבריה דר' יהודה דמתני' סבירא ליה דר' יהודה מודה לת"ק דכל היכא דליכא הוכחה לבישה משמע ולא טעינה ור' יהודה דבריתא משמע דסבירא ליה דלמשרי טעונה נמי כמו הוכחה אבל כל היכא דליכא הוכחה אסור אפ' בטעינה ומסתברא דמתני' קי"ל הלכך סתמא לביש' משמע ולא טעינה אבל היה טעון ומתוך כך נדר אסור בטעינה ומותר בלבישה זהו מה שנ"ל ודברי הרמב"ם ז"ל אינם פן בפ"ח מהלכות נדרים עכ"ל והרא"ש ז"ל כתב היה לבוש צמר וכו' מתחמת פונד המלבוש היה טעון פשתן והזיע והוא הדין נמי אם היה טעון צמר והזיע ע"כ והרמב"ם ז"ל כתב כל הנודר או נשבע רואים דברים שבגללם נשבע או דבר ולמיד' מהם לאיזה דבר נתפונן הולכין אחר הענין לא אחר כל משמעות הדבור' פיצד היה טעון משא של צמר או של פשתים והזיע וכו' ונשבע וכו' שלא יעלה עליו צמר ופשתים מעולם הרי זה מותר ללבוש וכו' ואינו אסור אלא להפשיל לאחוריו היה לבוש בגדי צמר ונצטע' בלבישתו ואמר ונשבע וכו' שלא יעלה עליו צמר לעולם אסור ללבוש ומותר לטעון ומותר להתכסות בגיזי צמר שלא נתפונן זה אלא לבגדי צמר וכן כל פיוצא בזה ע"כ: ונ"ד נמי נראה הדברים שבגללם נדר ונלמוד מהם לאיזה דבר נתפונן ונלך אחר הענין לא אחר כל משמעות הלשון הדבר שבגללו נדר כמו פשהיה טעון משא של צמר והזיע וכו' ונשבע שלא יעלה עליו צמר הדבר שנשבע בגללו היה שהזיע והיה ריחו קשה ומה שנשבע שלא יעלה עליו צמר היה כולל בין במשא בין בלביש' ואפ"ה מותר ללבוש אעפ"י שבלבישת צמר יש ג"כ זיעה פיון שהמש' גורם זיעה יותר ועליה נצטער נאמר שפוננתו לא היתה אלא על המשא ולא על הליבישה ולא נצטרך לשאול מה היתה פוננתו ונאנחנו דנים מה היתה וכמו שכתב דנלמוד מהם לאיזה דבר נתפונן כמו כן נ"ד יצא לטייל בספינ' ומתוך טיול והרחב' הלב באה אליו צרת רוח סערה ועל זה נדר שלא יכנס לים ואפ'י שלשון זה כולל כל עליה לים כמו שעלית הצמר עליו כולל טעינה וליבישה אפ"ה יהיה מותר לעלות לים עם אשתו פשהוא הולך ממקום למקום לצורך ישוב ביתו ומזונותיו אעפ"י שיש ג"כ סער בים פיון שהספינה קטנה היא מסוכנת יותר לרוח סערה ובסבת הטיול נצטער לא היתה הפוננה פי אם על פיוצא בו לא על ההליכה בים עם אשתו לצורך פרנסתו וישובו כמו שאם היה בים ממקום למקום לסחורה או לענין הצריך לו והיה רוח סערה בים וחשב' הספינה להשב' ונשבע שלא ליכנס עוד בי' שלא יהיה אסור בכניסה לים דרך טיול שהוא קרוב לשפת הים נהי שאם הנה נשבע בסתם בלי שום סבה שלא לעלות בים שהיה נכנס בכלל ג"כ טיול אבל פיון שלא נשבע אלא בסב' הטיול אמרינו דלא היתה הפוננה אלא על פיוצא בו כמו אם נשבע שלא יעלה עליו צמר או פשתים בלא שום סבה שיהיה אסור בין בטעינה בין בלבישה וכמו שכתב הר"ן ז"ל אבל היה טעון ומתוך כך נדר אסור בטעינה ומותר בלבישה משמע דכל שלא היה טעון ונדר אסור בתרנייהו וכמו כן פשלא

היה הולך בימים ורצה לישיבע שלא יעלה בים משמע תרנניהו ואם מתוך סער הים בספינה קטנה על טיול נשבע יהיה מותר ללכת ממקום למקום ואם מתוך סער הים שממקום למקום נשבע לא יהיה אסור בספינה העומדת לטיול וכמו שיהיה הדין בנדר ושבועה יהיה ג"כ כב"ש דכיון דאנחנו דנים דלא חל הנדר אפי' נ"ש נמי לא חל דחומרת הגזירות של משוון דינו אחר שחל שאין לו הפרה ולא תימא דלא דמי להא דצמר דהתם טעינ' לבישה תרי מזלי אבל הכא הפל עליה לים הוא דלא היא דהתם נמי איפא כה"ג פשנדר שלא יהנה מקרובתו או שלא יכנס בבית חברו ולא ישתה טפת צונן דמותר ליהנו' שלא נתפונן אלא לשם אישות ומותר לאכול שלא נתפונן אלא לסעודהו כמו שכתב הרמב"ם שם והכא הפל הנאה היא ואפ"ה אינו אסור אלא לשם אישות ואינו אסור אלא אותה סעודה פי נ"ד ובלאו כל זה יהיה מותר ללכת ממקום למקום דרך ים עם אשתו אם הוא אומר כפי' שלא היתה פוננתו אלא שלא לטייל בים כמו שפא בשאלה שכתוב או דלמא דאזלי' בתר פוננתו שלא היתה אלא שלא לטייל עם אשתו וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל פ"ב מהלכות נדרים דבדבר דמשמע הכי ומשמע הכי אם הוא אמר לכה נתפוננתי נאמן ואפי' בדבר רחוק כמו חרמו של ים או קרבן מלכים שאם היה הנודר ת"ח מותר ואחרים מראים בעיניהם שהוא נדר ושהוא אסור וכו' ומתירין לו אחר שגוערין בהם והכא כב"ש לא חל כדא' ועוד אני אומר דבנ"ד נראה שלא נדר אלא על הטיול פי הוא נדר שלא יעלה עם אשתו בים ואינו מצוי ללכת בים עם אשתו פי אם כשהולכים לטיול כשהם במקום שהוא חוף ים וא"כ לא קבל הגזירות פי אם על דבר המצוי ועתה שהוכרח ללכת לדור בארץ אחרת דרך ים אינו פולל הגזירות: שאלה קיח שטר מתנה שכתוב בה שהקדיש פלו' המלק שלו מעלה מטה מתהומא וכו' החצי לעניי ק"ק ספרדיי' שבעיר והחצי לעניי ריושלים תוב"ב וההקדש הנז' הוא בזה האופן הגוף מעכשיו והפירו' לו ולבנותיו פלו' ופלו' כל מי חייבן אבל לא ליורשיהן ואם בע"ה יהיו לו בנים זכרים יאכלו גם הם מפירות של המלק הנז' חלק כחלק כבנותיו הנזכר אבל לא ליורשיהם אמנם אם יהיה זרע הבנים זכרים לא יהיה להם הפסק אלא לעולם יאכלו מהפירות כל מי חייבם ואם באי זה זמן שיהיה יהיה לאי זה מהזכרים הים נקבה תאכל היא לבדה מהפירות אבל לא יורשיה וחיילוק הפירות וכו': יהיה כפי ראות וכו' ע"מ שלא יוכל שום קהל וכו' למפור פלום מהמלק הנזכר בשום אופן ובשום זמן בעולם אלא לעולם יהיה הגוף הקדש והפירות יתחלקו כפי אופן הנז' וקנין ושבועה מפלו' הנותן ואחר זה נפטר א' מן הבנות בחיי אביהן תשובה מה שכתוב והפירו' לו ולבנותיו פלו' וכו' המשמעות הוא שמעשה יאכל הוא והבנות הוא מחצה ובנותיו מחצה כדא' פ' מי שמת הוה דאמר לה לדביתהו נכסי ליה ולבניה אמ' רב יוסף פלגא קנא' פנגד כל הבנים דתניא ר' אומר והית' לאהרו ולבניו מחצה לאהרו מחצה לבניו מחצה לכ"ג ומחצה לשאר המשמרה והלקתא כרב יוסף כמו שכתב הרי"ף ז"ל והיינו חז מהני תלתא דהלקתא כרב יוסף שדה ענין ומחצה וכן פסק הרמב"ם ז"ל פ"א מהלכות זכיה: ואע"ב דפירו' הבית הן הדירה שאין בה ממש והוי כדבר שלב"ל אפ"ה קני איהו דלגבי נפשיה בעין יפה משניר מקום צימוח הפירו' אעפ"י שלא פירש כדאמר פ' מי שמת ולגבי דירת בית הוי כמי שהקנה הבית לדירה לגביה נפשיה ומשמע דכיון דזכה לנפשיה מוריש זכות זה ליורשיו והכא כב"ד שאמר לו ולבנותיו משמע לבנותיו מהשתא בחייו דאי לאתחילא מיתתו אפי' לא הנפיר

בנותיו הן יורשות ולא תימא דלעולם אימא לה ולבנותיו אחר מותו ואצטרף להזכירן
לומר דדוקא לבנות אחריו ולא ליורשים אחרים שלו אם תמותנן הבנות בתינו וכן דוקא
להן אחריו ולא ליורשיהן אחריהן כמו שפירש הוא דלא היא דלעולם לו ולבנותיו משמע
מהשתא מדלא קאמר ואחרי ובההיא עובדא דנכסי ליה ולבניה דפשיטא לגמרא דמהשתא
יהיב נמי לבנים אלא שפירש רב יוסף דלאו פחדא פלגו אלא פלגא לה ופלגא לכל הבנים
מהשתא פאהרן ובניו מחצה לאהרן ומחצה לבניו וכו' דהיינו לבני משמרה מהשתא ולא
היה צריף כל ימי חייהן שהרי כתב ליורשיהן דאינו כל ימי חייהן אלא לומר דזוכה
מהשתא שלא יוכלנה למפון מהשתא לאחר ימי חייהן ולא להוריש ואי לא הכי אלא
לאחר מיתה לא היה צריף להזכיר הבנות כדא' ואע"ג דגבי מעשר אמרי' ריש פרק
המוכר את הבית ע"מ שמעשר ראשון שלי מעשר ראשון שלו ואם אמר לי ולבני מת
יתן לבניו משמע דאם לא פ' פן אינו מוריש זכות זה לבניו וכן משמע לי ולא ליורשי
והקא אמרי' דלי משמע נמי ליורשי וליה ולבניה משמע מהשתא ולא לאחר מיתה: ונ"ל
דהיינו טעמא דמעשר משום דאפתי אית ליה לקונה השדה מן הלוי ע"מ שמעשר א' שלו
זכות במעשר שנותן ללוי שהוא פוטר את טבלו מן המעשר מדלא קאמר ע"מ שתתן
עישור ממה שיוצא השדה אלא ע"מ שמעשר א' שלי וכיון דאית ליה זכות בגויה לא זכי
ליה המוכר אלא אלו בלבד אלא א"כ פ' ולבני וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל שם פ"ו
מהלכות מעשר והקא גבי מכירת פירות כתב בסתם דמשמע לי וליורשי ותירוץ זה
למדתי מנמוקי רבי יונה ז"ל שם פ' המוכר ובב"י סימן ר"ט הניח הדבר בצ"ע ורשב"ם
והרמב"ן ונהר"ן ז"ל תירץ כל א' אמאי גבי מעשר הוי לו ולא ליורשיו נחזור לענון דבר
שאין בו ממש או דשב"ל כשמשייר לו או לאחריו דגב' נפשיה אמרי' דבעין יפה משייר
אעפ"י שלא הזכיר גוף הדקל או הבית וגבי אחרים אינו משייר דשב"ל והקא בנ"ד שייר
לו ולבנותיו פחדא מחתא והביא בב"י שם דכתב ה"ן שדעת הראב"ד לומר כו' דדוקא
במכירה או במתנת בריא הוא דאמרי' דמשייר לנפשיה אבל במתנת ש"מ דאינו אלא
לאחר מיתה לא דהא לנפשיה לא משייר ולא מידי אבל הרשב"א ז"ל כתב שאף מתנת
ש"מ בכלל דכל מאן דמשייר אף לבניו וליורשיו בעין יפה משייר עכ"ל ובנ"ד לדעת
הרשב"א ז"ל כי היכי דלגבי נפשיה בעין יפה משייר ה"נ גבי בנותיו בעין יפה ונהו ליה
כמי שהזכיר גוף הבית לדירה או לשכירות והרמב"ם ז"ל כתב דלעצמו בעין יפה משייר
ומשמע דמוריש לבניו וא"כ ה"נ אם פלל בניו עמו הוי שיור ובתשובה ג"כ כתב הרשב"א
סי' י"ח דאפ"י אינו קרוב כל שפלל אחר עמו בשיו' לכלם שייר וכ"ש בנ"ד דהיינו בנותיו
ויכללן עמו דקא' והפירו' לו ולבנותיו ואע"ג דבסוף התשובה כתב אלא שבזה יש צד
אחר שדעתיה נוטה שלא יצטרף עמו אותו האחר בזכות הדירה והוא שאפ"י אמר ואני
משייר גוף הבתים לדיר' לפלו' לא אמר פלו' כי במה זכה אותו האחר שהרי שייר יש
פאן מתנה אין פאן ודי לאיש פמוף עם הרמיזות עכ"ל וביאור זה פי מה ששאלו
להרשב"א ז"ל שהיה פתוב ושיירתי אני לי ולפלו' דירה השיב שאחר שפלל אחר עמו
לכולם שייר אלא שמצד אחר לא זכה האחר שאעפ"י שיש שיור פיון שפללו עמו מתנה
אין פאן כי לא הזכיר שום לשון מתנ' לאחר אלא ושיירתי לו ולפלו' דיר' וכיון דליכא
לשון מתנ' במה זכה האחר אפ"י היה אומר בפ"י ששייר גוף הבתים לדיר' וא"כ בנ"ד
נראה שאין פאן מתנה כי אפ"י שפלל הבנות עמו לא הזכיר לשון מתנה שהי' נותן להן

חלק פירו' הפתי ואפ"ה אני אומר דשיור יש פאן מתנ' נמי יש פאן שיקרי כתוב בשטר מתנ' זה יאכלו מהפירות ב' או ג' פעמים וכתוב נמי לשון חילוק ב' או ג' פעמים וכתוב בח"מ סימן רנ"ג דיחלוק פלו' בנכסי או יאכל פירות דקל זה וכן נכסי לה דמקני בש"מ לא מהני בבריא עד דאמר מפורין או קנויין לה וא"א ו"ל כתב דהני לישני כיון דמהני בש"מ כ"ש בבריא שיש עמו קנן ע"כ ואפילו שלא הזכיר בנ"ד לשונות אלו בבנות ממש מה שכתב באחרי' מהני להו כמו שישנינו כתב בין בתחלה בין בסוף בין באמצע לשון מתנה דבריו קיימים אפילו בשתי שמות ובשני בני אדם לפי שמן הסתם אדם רוצה לקיים מתנותיו וכל שאיפשר לדון פן נדון כמו שכתב הרשב"א ו"ל באותה תשובה ואפילו בשני בני אדם פשהם משדה א' אפילו שיה בין זה לזה יותר מכדי דיבור מהני כדכתב בח"מ סימן רפ"א וכ"ש דבנ"ד לא שייך האי דהא בין לישנא דירוש' בין דמתנ' שיירי בבנות והכא בשטר זה ליתא לשון ירושה ואפילו לשון מתנה ברור ליכא אלא דאשפחיו ליה בבדיקה לאור הגר באכילה וחלוק' כדא' ואפילו לדעת הרמב"ם ו"ל דמהני לישני דמהנו בש"מ לא מהנו בבריא משום דהווי להבא ה"נ איכא הכא לישנא דאינה להבא דכתוב בשטר ואם בע"ה יהיה לו בנים זכרים יאכלו גם הם מפירות המלך חלק כחלק בבנותיו ולשון חלוקה לשון מתנה ולדעת רוב המפרשים מהני לשון להבא אפילו בבריא ואפילו הרמב"ם דפליג היינו בלשון להבא אבל לשון חלק כחלק אינו להבא.

עוד אני אומר אפילו לדעת הרמב"ם ו"ל דכי היכי דמהני מה שפלל את הבנות עמו לענין דלהני דשייר גוף לדירה כמו שכתב הרשב"א אפילו באחר ה"נ מהני לענין לשון מתנה דכמו דזכי לנפשיה בשיור פירות זכי נמי לבנות בלא לשון מתנה דכתב הרשב"א ו"ל באותה תשובה שאינו מצטרף עמו אותו האחר בזכות הדיך' דשיו' יש פאן מתנה אין פאן הכא דהבנות הן שנקללות עמו הרי כתב הרשב"א דאף ליורשיו ולבניו בעין יפה משייר כדאמר לעיל וה"נ לענין שלא הזכיר לישנא דמתניתן כדאמר.

ומה שכתב בשטר אם יהיו לו בנים זכרים יאכלו וכו' הוי מקנה לדבר שלב"ל דאפילו בבנו אינו קונה אלא כשהיא מעובר' דלא קנו אלא הזכרים כשיולדו דאע"ג דלא אמרו המזכה לענף' לא קנה אלא במתנה אבל בירוששה הבאה מאליה קנה וכמו שכתב במשרי' נתיב י"ז היינו בעובר דאיתיה בבטן אבל למה שתעבר אשה א' דהוי דשב"ל כלל לא קני כלל אפילו בירוששה דאיתי ממילא כמו כן בין הבנים לר' יוחנן פ"ב אי סבר כר' יוסי כמו שפי' רשב"ם ו"ל פ' מי שמת והכא בנ"ד אם יהיו לו בנים זכרים הוי דשב"ל כלל ולהכי לא קנו ואי הנה אמר אם יהיו לו בנים זכרים יאכלו חלקו אחריו הוי דבריו קיימים דאין פאן שום הקנאה להם אלא ירושה דאיתי ממילא ולא שהיה צריך לפרש אלא משום דקאמר דלכנו' להן ולא ליורשיהן הוא מפרש השתא לגבי דידיה הוא ליורשיו אבל השתא דקאמר שיאכלו הזכרי' חלק כחלק כמו הבנות הוי מתנה לבנים מחלק הבנות ואין אדם מקנה מתנה לדבר שב"ל כלל ונתבטל בזה ג"כ מה שכתב בשטר אם יהיה לבנים בנות או בנים דהוי דשב"ל כלל ואין פאן אלא חלק האב שהוא חצי הכל וג' חלקים מהחצי האחר לג' הבנות וכשמת הוא נשאר החצי להקדש וכשמת' הא' נשא חלק' שהוא ששי' הכל לעניי שתי הקהלו' יצ"ו הנז': ועתה אני בא לכתוב מה שלא בא על נכון במה שכתב החכם המשיב בשטר צוואה זו שכתב דהאי שטרא משתמע על תרי

אנפי או שמעתי יאכלו בנותיו עמו או לאחר מותו וצדד צדדים על הצד הראשון וכתב שהבנו' זוכות בחצי פל' א' השליש אח"כ פתב שעלה בדעתו לחלק בין נכסי ליה ולבנייה שלא פרט שם הבנים אמרינו קנה פלגא אבל כשפרט שם הבנים איפא למימר דאע"ג דכלל אות' בתחלה להכי פרטם לבסוף כדי שיחלקו כולם בשנה וכתב וכן דקדקתי מלשון הרב בעל מ"מ שכתב ז"ל אמר נכסי לפלוני ולבני נוטל פלוני מחצה וכל בניו מחצה פי' מפני שלא פרט הבנים בפרט אלא אמר ולבני בכלל וכו' וא"כ הוא לפי זה זכו העניים בשעה שמתה הבת ברביעי' שלה ובשעה שמת האב ברביעי' שלו עכ"ל: ואני אומר אפילו למה שכתב הרב בעל מ"מ דינו אם היה פורט הבנים בפרט פלוני ופלוני ואח"כ היה כותב בני אבל אי אמר נכסי לפלוני ולבני פלו' ופלו' פיון שאמר ולבני קודם כללם ואינם זוכים אלא במחצה אע"ג דפרט' אח"כ להודיע שמת' וה"נ בנ"ד פיון שאמר הפירות לו ולבנותיו משמע מחצה לו ומחצה לבנותיו ומה שפרטן אח"כ היה להודיע שמתן: עוד יש טעם בנ"ד למה הנפי' שמתן אח"כ משום דקאמר ימי חיייהו ולא לירשייהו ולשון כל ימי חיייהו משמע לתרי אנפי כל ימי חיייהו שאם תמות הא' תאכלנה הב' ואם מתו השתיים תאכל הג' וכשתמו' הג' יהיה לעניים ולא לירשייהו אם יש יורש לשלישיתאו לאחרות או באנפא אחריתי כל ימי חיייהו כשתמות א' יהיה לעניים הקהלות וכן האחרות ואם לא היה מפרטן הייתי מפרש הפירו' הראשון ובנותיו כל ימי חיייהו שהיינו ביחד כל א' בחלק חביתה והשתא שפי' פלוני ופלוני ופלוני ימי חיייהו משמע כל א' בפני עצמה וכשתמו' הא' יהיה לעניים ולא לשאר האחיות ולא לירשייהו ולהכי חזר ופרטן לא שתטלנה בשנה עמו: אח"כ חזר החכם ועשה עיקר על פי' הב' לו ולבנותיו אחר מותו וכתב שלא היו יורשו' מאביהו אם לא היה מפרש אותן כשהיה דבן לוי דאצטרף לפ' לי ולבני והאריף בזה וכבר כתבתי למעלה למה יורשים פאן ולא שם ושאינ משם ראיה וכתב שהעדי' מעידי' שלזה פונונו כשכתבו זה ופסומכי' עליה' לפ' השט' וליכ' בה' משו' פיון שהגיד אינו חוזר ומגיד: ואני אומר דלאו בתר פונונתם אזלי' אלא פונונת הנותן והעדים לא ידעו פונונתו אם לא ששמעו ממנו שהוא היה זוכ' בכל בחייו ואח"כ פונונתו ואין אכילתו הפל' ראיה שאח"כ היו תובעות הבנות ממנו: עוד כתב שקצת חכמי הארץ סוברים שלא זכה ההקדש בפירות זה הקרקע לעולם ושנתלו באותה סוגיא (דפ' בג) נכסי לה ואחריה' לפ' וראשון ראוי לירשו' אין לשני במקום ראשון כלום שאין זה לשון מתנה אלא לשון ירוש' וירוש' אין לו הפסק וכמו שפסק הרמב"ם ז"ל פי"ב ונ"ד פונונתו הן וירוש' אין לה הפסק וכתב הוא ואני שמעתי ולא אבין דנ"ד איפא הפסק בהקדש שהרי כשאומר ושיירתי הפירות לי אין יורשיו יורשים אותו שטר וכדכתיב' וה"ה והוא הטעם אם אמר והפירו' לי ולבני פלו' ופל' דאין יורשי בניו יורשי' אותו שטר לפי' רשפ"ם וכו' ע"כ: ואני אומר כי לא מחכמי' סברו פן וגם הוא השיב על הקדמה שהיא ירוש' אלא שיש לה הפסק ואינו דמתנ' בריא הוא וכתב הרמב"ם ז"ל בסמוך אבל הבריא שנתן מתנת בריא ע"ד זה וכתב לזה ואחריה' לפלו' אין לשני אלא מה ששייר ראשון בין שהיה הראשון ראוי לירשו' בין שלא היה ראוי לירשו' ואח"כ יש לב' פירות ששייר ראשון: עוד.

אני אומר דבנ"ד ממילא זכו עניים בפירות במימת הבנות דכשנתן אילן לזה ופירות לאחר דלא שייר מקום הפירות ואין לאחר כלום פירות אלו חוזרין לראשון ולא לנותן

וּכְמוֹ שֶׁהֵבִיא מ"מ בְּשֵׁם הַרְשָׁבָ"א ו"ל פָּרַק כ"ג וּא"כ הֵכָא פְּשָׁמְתוּ הַבְּנוֹת חוֹזְרִין הַפִּירוֹ' לְרֵאשׁוֹן וּגְבִי אָב נָמִי פִּינָן דְּמַת הוּא שְׁהִיָּה זֹכֵר בְּפִירוֹ' מִמִּילָא זְכוּ עֲנִיִּים בְּפִירוֹת פִּינָן שְׁזָכוּ קוֹדֵם בְּגוּף הַקְּרָקַע דְּמַה שְׁפָתָב וְלֹא לְיִוְרְשִׁיהוֹן קֵאִי נָמִי אֲאָב כְּמוֹ מַה שְׁפָתָב קוֹדֵם כֹּל יָמֵי חַיֵּיהֶ' דְּפְשִׁיטָא דְקֵאִי אֶפְוֵלְהוּ וְכֹל מִי שְׁיָמוּת אוֹ תְּמוּת מִיָּד זֹכִין הָעֲנִיִּים בְּחֵלֶק כֹּל א' מְחַצָּה שֶׁל אָב וְחֵלֶק שְׁשִׁי שֶׁל כָּל א': עוֹד פָּתָב הַחֲכָם הַמְּשִׁיב יצ"ו שְׁקוֹדֵם יוֹם א' שְׁקָנוּ מִמְּנוּ הַסּוֹפְרִים קָנוּ מִמְּנוּ הוּא וְאַחַר עֲמוּ שְׁלֹא יַחְזוֹר בּוֹ וְכִשְׂרָאוּ שְׁנָפַל סָפֵק בְּמַל' אָבֵל לֹא לְיִוְרְשִׁיהֶ' פָּתָבוּ שְׁטָר אַחַר בְּפָנֵינוּ עֲדִים וְכוּ' הַקְּדִים פְּלוּ' זֶה כּוּ' וְקָנִינוּ מִיָּד פְּלוּ' קָנִינוּ שְׁלֵם מִעַכְשָׁיו עַל כָּל הַפְּתוּב לְעֵיל וְנ"ל שְׁלֹא הָיוּ יְכוֹלִים לְכַתּוּב שְׁטָר זֶה עַל מַה שְׁקָנוּ מִמְּנוּ שְׁלֹא יַחְזוֹר בּוֹ כִּי קָנִינוּ שְׁלֹא יַחְזוֹר בּוֹ מִן הַהֶקְדָּשׁ הַגּוֹי קָנִינוּ דְּבָרִים וְכַתְּבוּ בְּסוּף הַשְׁטָר וְקָנִינוּ מִיָּד פְּלוּ' קָנִינוּ שְׁלֵם וְכוּ' עַל כָּל הַפְּתוּב לְעֵיל וְלְעֵיל פְּתוּב שְׁהַקְדִּישׁ אֶלָּא שְׁלֹא יַחְזוֹר בּוֹ מִמַּה שְׁאָמַר שְׁיִקְדִּישׁ וְלָכֵן לְמַחְרָתוֹ הַשְּׁלִי' דִּיבּוּרוֹ וְלֹא חָזַר בּוֹ וְהַקְדִּישׁ בְּפִי' וְנִכְתַּב הַשְּׁטָר אָבֵל בְּשְׁטָר זֶה לֹא הָיוּ יְכוֹלִים לְכַתּוּב קָנִינוּ שְׁלֵם עַל שְׁהַקְדִּישׁ: וּמַה שְׁפָתָב כִּי עַל שְׁנָפַל סָפֵק בְּמַלְתָּ אָבֵל לֹא לְיִוְרְשִׁיהוֹן פָּתָבוּ שְׁטָר אַחַר לֹא בִּיאָר עַל מַה נָּפַל הַסָּפֵק וּמִמַּה נּוֹסֵף בְּשְׁטָר הַב' שְׁאָמַר בְּפִי' שְׁכָל בֵּת שְׁתְּמוּת מִיָּד אַחַר מִיתָתָהּ יִהְיֶה חֵלְקָה לְהַקְדֵּשׁ נֵר' כִּי הַסָּפֵק הָיָה אִם תִּירְשְׁנָה זֹאת זֹאת וְלֹא יִזְכֶּה הַהֶקְדָּשׁ אֶלָּא אַחַר מִית' שְׁלִשְׁתָּן וְכוּ' פְּתַבְתִּי כִּי הַמְּשִׁמְעוֹת פֶּן הוּא אַחַר שְׁמוֹת' וְלֹא הָיוּ צְרִיכִי' עַל זֶה לְכַתּוּב שְׁטָר אַחַר שְׁאֵם עָשׂוּ כְּדִי לְהַסְתַּלֵּק מִן הַסָּפֵק הַזֶּה מִסְפִּיק שְׁיִכְתְּבוּ אוֹ יַעֲיִדוּ בְּפָנֵי ב"ד כִּי שְׁמַעוּ מִפִּי הָאָב שְׁכָל בֵּת שְׁתְּמוּת שְׁיִזְנֹף' מִיָּד הַהֶקְדָּשׁ בְּחֵלֶק' וּבְזָה הָיוּ נִיצְלוּ מִן הַטְּעוֹת שְׁנָפַל בְּכַתְּבוֹ' שְׁטָר בְּקָנִינוּ שְׁלֹא יַחְזוֹר בּוֹ הַהֶקְדָּשׁ וְהַעֲיִדוּ ל"כ עַל הַהֶקְדָּשׁ וְאֵנִי כְּמוֹזְהִיר לְמוֹרִי' אֲשֶׁר מְקָרוֹב בְּאִי' שְׁיִשְׁפִּילוּ וְיִבְיִנוּ בְּאַחֲרִית הוֹרְאָתָם אִם פְּנוּנוּ אֶל הָאָמֶת יִשְׁנוּ וַיִּשְׁלְשׁוּ בְּמַה שְׁפָתָבוּ אִם יֵשׁ בּוֹ אִיזוֹ תְּפִיסָה וְשִׁבַּח אֲנִי אֶת הַחֲכָם שֶׁהוֹרָה בְּזֶה שְׁלֹא רָצָה לְסַמּוֹךְ עַל עֲצָמוֹ בְּעִנְיָנוּתוֹ וְכַתְּבֵה מַה שְׁגִיתִי הִבִּינוּ לִי וְהַשֵּׁם יַצִּילֵנוּ מִשְׁגִּיאוֹת נְאֻם הַמְּבִי"ט: שְׁאֵלָה קִיט רְאוּבֵן שְׁלַח גִּט לְאִשְׁתּוֹ דִּינָה ע"י שְׁמַעוֹן וְשְׁמַעוֹן לֹא הִי' מִפִּי' אִם הָיְתָה אִשְׁתּוֹ רְאוּבֵן גַּם לֹא הַעֲיִדוּ בְּפָנֵי' הַיּוֹתֵה אִשְׁתּוֹ רְאוּבֵן גַּם עֲיִדִי מְסִירָה לֹא הִפִּירוּ בָּהּ בְּהִיוֹת' מְכוּס' פָּנִים וּמְסַר הַשְּׁלִיחַ הַגִּט בְּלִמִּי הָיְתוֹ מִפִּירָה גַּם כָּל הַנְּמַצָּאִים לֹא הִפִּירוּ בָּהּ לְהִיוֹת' מְכוּסָה פָּנִים גַּם לֹא דְבָרָה עַד שְׁיִפִּירוּ בְּקוֹלָהּ צְרִיף גִּט אַחַר אוֹ לֹא: תִּשְׁוֹבָה זֶה כְּמַה שְׁנִים פְּתַבְתִּי בְּכִינְצָא בְּזֶה בְּעִנְיָן קִידוּשֵׁין א' שְׁקָדָשׁ אִשָּׁה א' כִּי כֹסֶת' פְּנִיָּה אִפִּי' שְׁהַפִּירוּהָ אַח"כ פְּתַבְתִּי שְׁאִינוּ קִידוּשֵׁין וְהֶאֱרַכְתִּי בְּרֵאיוֹת דָּאִין כָּאֵן עֲדוֹת דְּאִפִּי' הַפִּירוּהָ אַח"כ הָיָה צְרִיף שְׁיִהִיו מְעוֹת הַקִּידוּשֵׁין בְּעִין וְשִׁיחְזוֹר לֹמַר הֲרִי אֶת מְקוֹדְשֶׁת וְתֹאמַר הִיא הֵן כְּדִי שְׁלֹא תִהְיֶה שְׁתִּיקָה דְּלֹאחַר מִתֵּן מְעוֹת וְאִם גְּבִי קִידוּשֵׁין אֲזַלִּינוּ לְקוֹלָא וְאֶמְרִי' דָּאִין כָּאֵן עֲדוֹת כ"ש לְעִנְיָן גִּירוּשֵׁי' דְּאֶמְרִינוּ אִין כָּאֵן עֲדוֹת דְּאֲזַלִּי' לְחוּמְרָא וְאוּקְמִי לָהּ אַחְזָקֶת' דֹּא"א אִפִּי' הַפִּירוּ' אַח"כ שְׁהִיָּת' הַאֲש' שְׁחָשְׁבוּ שְׁתַּתְּגַרְשׁ וְיִהְיֶה צְרִיף לִיטוּל מְמַנָּה הַגִּט וְלְחֻזְרֵה וְלִתְּנוּ בְּפָנֵי הָעֲדִים וּא"כ בנ"ד פְּשִׁיטָא דָּאִינוּ גִּט פִּינָן שְׁעִידִי מְסִירָה לֹא הִפִּירוּ' וְאִפִּי' הָיָה נְתִיבָה הַגִּט בְּבִיתָה דְּלָמָּא בֵּין רְאִיָּה רֵאשׁוֹנָה לְנְתִיבָה הַגִּט אוֹ נְתִיבָה הַגִּט לְרֵאִיָּה אַחְרוֹנָה נְתַחֲלַף' בְּאַחֲרֵת פִּינָן דְּבִשְׁע' נְתִיבָה הַגִּט לֹא הִפִּירוּ' עֲדִי מְסִירָה אֶלָּא א"כ שְׂרָאוּהָ עֲדִים בְּתוֹף בֵּיתָה וְיָצְאוּ וּמִיָּד נְכַסּוּ עֲדִי מְסִיר' וְנָתַן לָהּ הַגִּט בְּפָנֵי עֲדִי מְסִירָה שְׁלֹא הִפִּירוּ' וְיָצְאוּ וּמִיָּד נְכַסּוּ עֲדִים וְרֵאוּהָ שְׁהִיא הַאֲש' אֲשֶׁר חָשְׁבוּ שְׁנַתְּגַרְשָׁה וְאִין שׁוּם מְקוֹם לְחוּשׁ שְׁנַתְּחַלְפָּה אֲזִי יִהְיֶה הַגִּט גִּט אִפִּי' שְׁעִידִי מְסִירָה לֹא הִפִּירוּהָ אֲזִי אוֹ כְּסִתָּה פְּנִיָּה

ולא הפירוה אַז הרי יש פֿאן עדות שײַנדעם עדי מִסִּיךְ פֿי האשׁ שׂראו קוֹדֶם או אַח״כּ העדים האַחֲרֵי היא שׂנְתַגְרֶשֶׁה בַּפְּנִיָּהם וְהוּי כאשׁ הבא לב״ד לְהַתְגַּרֵּשׁ בַּכִּסּוּי פְּנִים וְקוֹדֶם נְתִינַת הַגֵּט מַגְלָה פְּנִיָּה וְאֵנוּ מִפִּירֵי אֹתָהּ: וְלַפְעָמִים היא צְנוּעָה וְחוֹזֶרֶת וּמְכַסֶּה פְּנִיָּה בַּפְּנִיָּנוּ עַד שׂיקראו הַגֵּט וְנִתֵּן לִידָה בַּכִּסּוּי פְּנִים דְּהוּי גֵּט שׂפִיר שׂאֵנוּ יוֹדְעִים שׁ אַתְּ שׂראִינוּ אוֹת׳ היא שׂקִבֵּל׳ הַגֵּט פֿי לֹא זָזָה יָדָה מִתּוֹךְ יְדֵינוּ: וּמָה שׂפְתַבְתִּי כְּשֶׁהִפִּירוּ אַח״כּ עֲדִים אַחֲרֵים מִיָּד שׂישׁ פֿאן עֲדוֹת הַיָּינוּ דְּכַשְׁנָתָנוּ לָהּ הַגֵּט הִיָּה דַעְתָּם ע״מ שׂיפִירוּ אַח״כּ פֿי לֹא בָּאוּ הָעֲדִים עֲדִינָן וְהִיָּתָה הַשַּׁע׳ דְּחֻקָּה לָהֶם דְּנִרְאָה דְּכִי ה״ג הוּי פֿהִפִּירוּ בַשַּׁעַת נְתִינָ׳ או קוֹדֶם אַבֵּל אִם נוֹתֵן הַגֵּט בְּלֹא הַפְּרָה או בַּכִּסּוּי פְּנִים פֿי חֲשָׁבוּ שׂלֹא הִיוּ צָרִיכִים לְרֹאוֹתָהּ פִּינּוֹן שֶׁהִי בְּבִיתָהּ: וְאַח״כּ הַנּוֹפְרָה לֹא הוּיָה גֵּט דְּבַשְׁעַת נְתִינַת הַגֵּט לֹא הַנּוֹפְרָה וְגַם לֹא נִתְנוּהוּ עַל שׂיָהִיו מִפִּירֵים אוֹתָהּ אַח״כּ וְצָרִיךְ לְחַזֵּר וְלִתְנוֹ לָהּ כְּמוֹ שׂפְתַבְתִּי קוֹדֶם.

וְהָא דְאָמְרִי גְבִי חֲלִיצָה דְעַד א׳ וְאַפִּי עֶבֶד וְכו׳ סְגִי לְהַפְרַת הַיָּבָם וְהַיָּבָמָה מְשׁוּם דְלֹא הוּי עֲדוֹת אֱלָא גִילױי מְלֵתָא בְּעַלְמָא כְּמוֹ שׂפְתַבְתִּי הַרִי״ף ו״ל פ׳ הַחֹלֶץ וּבִא״ה ס׳ רס״ט וּבְהַרְמַב״ם ו״ל פ״ד דְּיָבוּם הַיָּינוּ בַשַּׁעַת חֲלִיצָה אַבֵּל אִם חֲלִץ קוֹדֶם בְּלֹא הַפְּרָה נִרְאָה דְאִין פֿאן עֲדוֹת חֲלִיצָה אֱלָא אִם כֵּן הַפִּירוּהָ קוֹדֶם או אַחַר כֶּף מִיָּד כְּמוֹ שׂפְתַבְתִּי לְמַעֲלָה וְכוּ הִכָּא הִיָּה נִרְאָה בַּגֵּט גַּם כֵּן דְּסָגִי בְּחַד דְלֹא הוּי אֱלָא: גִילױי מְלֵתָא אֱלָא שׂבְּשַׁלִּיחַ שׂהִבִּיא גֵט פְתַב בא״ה סִימָן קמ״ח דף קפ״א הַשּׁוֹלֵחַ גֵּט לְאִשְׁתּוֹ וְאִין הַשְּׁלִיחַ מִפִּיר׳ יִתְנָהוּ לָהּ ע״פ שְׁנַיִם שׂיעִידוֹ בַּפְּנִיָּו שֶׁהִיא זֹאת אִשְׁתּוֹ וְסָמְ״ג פְתַב ג״כ מִתֵּר לְהִבִּיא הַגֵּט לְאִשָּׁה אַעפ״י שׂאִינוּ מִפִּירָה אֱלָא ע״י הָעֲדִים שׂיאֲמָרוּ לוֹ וְכו׳ זוֹ הִיא אִשְׁתּוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי מֵהִיא עוֹבְדָא דְאַבָּא בַר מְנוּיָמִי וְנִרְאָה דְשְׁלִיחַ הוּי בְּמָקוֹם בַּעַל דְּמִכִּיר׳ שׂפִיר וְלִהְכִי צָרִיךְ ב׳ עֲדִים לְשְׁלִיחַ וְאַפ״ה בַּעִי׳ שׂיִתְנוּ הַגֵּט בַּפְּנִיָּו שְׁנֵי עֲדִים שׂיפִירוּהָ שֶׁהִיא אִשְׁתּוֹ אַעפ״י שֶׁהַבַּעַל או הַשְּׁלִיחַ יוֹדְעִים שֶׁהִיא אִשְׁתּוֹ דְאִין דְּבָר שׂבְּעֶרְוָה בַּפְּחוֹת מְשַׁנִּים וְאִיךְ יַעֲיֵדוּ שׂנְתַגְרֶשֶׁה אִשְׁתּוֹ פְּלוֹנִי אִם לֹא הַפִּירוּהָ דְאַפְשָׁר שׂיִתֵּן הַגֵּט לְאִשָּׁה אַחֲרַת לְאִיזָה סְבָה וְיֵאמַר שֶׁהִיא אִשְׁתּוֹ וְלִהְכִי צָרִיךְ שׂיפִירוּהָ ג״כ עַדִי הַגֵּט אֱלָא דְסָגִי בַּעֲדוֹת א׳ וְאַפִּילוּ אִשָּׁה או עֶבֶד שׂיאֲמָרוּ לְעֲדִים פֿי זֹאת הִיא אִשְׁתּוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי דְגִילױי מְלֵתָא בְּעַלְמָא הוּא פִּינּוֹן שֶׁהַשְּׁלִיחַ מִפִּירָה וְלֹא אִמְמוֹנָא וְאַאִיסוּרָא קַמְסָהֲדִי כְּמוֹ שׂפְתַבְתִּי הַרִי״ף ו״ל גְבִי חֲלִיצָה דְכַתְבִּי וְאַשְׁתְּמוֹדַעְנָא דְהָאִי הוּא אַחְוָה דְמִיתְנָא וְסָגִי בַּעֲדוֹת כָּל דְהוּ וְה״נ גְבִי גֵט פִּינּוֹן שֶׁהַבַּעַל או הַשְּׁלִיחַ שֶׁהוּא בְּמָקוֹם בַּעַל מִפִּירֵי אוֹתָהּ הָעֲדִים שׂמִפִּירִים ע״י עֲדוֹת כָּל דְהוּ סָגִי דְלֹא הוּי אֱלָא גִילױי מְלֵתָא כְּדָאֵמַר וַא״כּ גְבִי קִידוּשִׁין נְמִי אִם נִתְקַדְּשָׁה בַּפְּנִי.

שְׁנַיִם שֶׁלֹא הַפִּירוּהָ אֱלָא עַל פֿי אִשָּׁה או עֶבֶד שׂאֲמָרוּ לָהֶם שְׂזוֹ הִיא, פְּלוֹנִי שׂפִיר דְמִי דְלֹא עֲדוֹת הוּי אֱלָא גִילױי מְלֵתָא כְּדָאֵמַר דְאֵנוּ רֹאִים אַח״כּ דְחֹלֶצָה זוֹ הוֹלְכַת וְנִשְׂאֵת וְאִין הַיָּבָם מְעַרְעֵר שֶׁלֹא חֲלִץ לָהּ וְהַמְתַּגְרֶשֶׁת ג״כ הוֹלְכַת וְנִשְׂאָ׳ וְאִין בַּעַל׳ מְעַרְעֵר וְלֹא שֶׁלּוֹחוֹ לֹאֵר לֹא הִיָּתָה אִשְׁתּוֹ אוֹתָהּ שׂקִבֵּל׳ הַגֵּט וְכוּן בְּקִידוּשִׁין אַעפ״י שְׂאִם שְׁנֵיָהֶם מוֹדִים בְּלֹא עֲדִים אִינָה מְקוֹדֶשׁ׳ הִכָּא שׂנְתַקְדָּשׁ בַּפְּנִיָּו עֲדִים שֶׁהִפִּירוּ ע״י אִשָּׁה וְאַפִּילוּ עֶבֶד הוּוּ קִידוּשִׁין פִּינּוֹן שׂאֵנוּ רֹאִים אַח״כּ שׂשְׁנֵיָהֶם מוֹדִים וְאִין מִי שׂיעַרְעֵר לֹאֵר פֿי לֹא זוֹ הִיָּתָה שׂנְתַקְדָּשָׁה וְאַפִּילוּ הִיָּה שׁוּם מְעַרְעֵר הִיָּה צָרִיךְ שׂיִתְבַּר׳ בַּפְּנִי ב״ד יָפָה בִּירוּר גְּמוּר שֶׁלֹא הִיָּתָה זֹאת אוֹתָהּ שׂנְתַקְדָּשׁ׳ וְזֵהוּ גִילױי מְלֵתָא שֶׁלֹא יִשְׁקָרוּ אִשָּׁה או עֶבֶד כְּכִי הָא שֶׁהוּא דְבָר שׂעֲשׂוּי לְהַתְגַּלוֹת דְּוּמִיָּא דְעֲדוֹת אִשָּׁה כְּשִׁמַּת בַּעֲלָהּ דְאַפִּילוּ עַפּוּ״ם מִל״ת סְגִי דְהוּי

מלתא דעבידא לגלויי וכמו שנראה מלשון הרמב"ם ו"ל פ"ד דיבום שפתב ואפילו אשה או עבד נאמנים וכו' לומר זה פלוני אחי פלוני וזו היא יבמתו וחולצין על פיהם מה שאין פן בשאר עדיות של תורה בין, לעדות ממון בין לעדות איסור שזה דבר העשוי להגלות הוא ואי אפשר לידע אמתת הדבר שלא מפיהם כמו שביארנו בסוף הלכות גירושין עכ"ל הרי שעדות שזה פלוני הוא לא מקרי עדות אלא גילוי מלתא בעלמא ומה לי בחליצה, או בגיטין וקידושין פי היכי דבעי לידע בגיטין וקידושין מי הוא המגרש ומי היא המתגרשת מי הוא המקדש מי היא המתקדשת ה"נ בחולץ וחולצת בעי לידע מי הוא החולץ מי היא החולצת ואפ"ה אמרינן דבחולץ וחולצת, באשה ועבד סגי וה"נ בגיטין וקידושין נמי סגי בהכי דהכא והכא גילוי מלתא בעלמא הוי כמי שמעיד על פלוני שמת במ"ה דאפילו נכרי מל"ת נאמן והריב"ש ו"ל סימן קפ"ב פתב דלדעת הרי"ף ו"ל דיכולים העדים או הדיינים המעידים על החליצה לומר בלשונם ואישתמודענהו וכו' פינן שפבר הוחזק על פי אלו קודם מעשה וגם דוקא היכא דליפא חשדא וכמו שפתב בהג"ה גם פן סוף הלכות גירושין ושם פתב ג"כ ועוד שאלת טעם דבכל דבר דעביד לגלויי לא מקשה פדאי' פ' אם אין מכירין וכו' והתם באיסורא דאמתא וכו' פגון תיקון מועדים וכו': והשתא נחזור לנ"ד דהוה משמע דבגיטין בעי שנים שיפירו האשה פה היא עובדא דאבא בר מניומי ובענין הפרת היבם והיבמה סגי באשה או עבד ומאי שנא האי מהאי אלא שנא דשליח הוא דבעי שנים שיעידו לו שהיא היא דהוי כבעל אבל לעדות סגי אחד כל דהו דגילוי מלתא הוא כדפ"ל וכמו שנראה מלשון הרמב"ם שהבאתי למעלה ובנ"ד נמי בקידושין סגי בשני עדים שהפירוה ע"י א' כל דהו כמו שפתבתי והיינו נמי טעמא דאין אנחנו מקפידים לחקור על אשה א' המתקדשת בפרסום לפלוני אם היא בתו של פלוני שנתרצה אביה לתתה לו או היא בתו האחרת או בתדעלמא ואין אנחנו צריכין עדים שיפירוה שהיא אותה שפוננתו לקדשה שאנו סומכים פי היא היא דמלתא דעבידא לגלויי היא אם לא היתה זו הנה יוצאה קול אח"כ והנה צריף לברר הדבר ועל שלא יצא קול הפך אנחנו מחזיקים פי היא היא והיינו משום גילוי מילתא וסמכי' אאביה שהוא קרוב או אחיה או אשה שמכירים האשה לקידושין מסתמא היא היא האשה אשר רצה לקדש המקדש והעדים מעידים אעפ"י שלא ראוה מעולם אלא עתה בשעת קידושין וכדמשמע נמי מההיא דלדבר ע"ה בהדי פדי שיפירוה פדי שלא תתחלף דאם לא קדשה אלא בהדי ת"ח דמקודשת על הסתם כל שלא נתגלה שהיתה אחרת: ויצא לנו מקלל כל זה פי אשה שפסטה פניה בין לגירושין בין לקידושין ונתגרשה ונתקדשה בפני עדים שאינם יודעים מי היא אינה מגורשת ואינה מקודשת אלא א"כ ידעו אז העדים ע"פ אחר אפי' ע"פ אשה שזאת היא פלו' אשת פלו' או אות' שרוצה פלוני לקדשה וכמו שפתבתי למעלה ואפילו גלתה פניה אח"כ והפירוה הנה צריף ליטול ממנה הגט ולחזור וליתנו לה או למתקדשת שיחזור המקדש לומר לה הרי את מקודשת במעות שנתתי לה והיא תשוב הן פי היכי דלא להוי שתיקה דלאחר מתן מעות כדא' לעיל ואם לא אינה מגורשת ואינה מקודשת דאין פאן עדות שנתגרשה כשנתנו הגט לידה ולא שנתקדשה כשקבלה הקידושין פינן שלא הפירוה באותה שעה כדאמר ואפ"ל היא שידע' שנתגרשה מבעלה ואינה רשאה להנשא במקום שאין יודעים אופן גירושיה פינן שלא הפירוה העדים דאין דבר שבערנה פחות משנים וכן זו שידעה שנתקדש' לפלו' בפני עדים אלא שלא הפירוה

היא עצמה יכולה להתקדש לאחר ואינה חוששת לקידושין אלו כיון שהעדים לא הכירוה
אז דב'ע' ב' עדים בשעת קידושין כדאמר: ובנ"ד איני רואה שיהא שום טעם שתהיה
מגורשת אשה זו אם לא היתה גיטה יוצא מתחת ידה מיד והלך לו השליח שאינו יכול
לחזור ליתנו לה או שצאבד אחר שראוהו בינה וסמכי' אעדי חתימה אם יש עדי קיום
דאע"ג דעדי מסירה פ'רתי כר' אלעזר אפ"ה אם נתן הגט חתום בלא עדי מסירה בדיעבד
כשר וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל פ"א הואיל ועדים שבו פשרים ונהרי הגט יוצא מתחת
ידה וכן כתב הר"י ז"ל ונאפי' לגאונים שכתב הרמב"ם ז"ל ששהורו שהוא פסול הקא
מודו כיון שכבר היו עדים בשעת מסירה אלא שהיתה היא מכוסת פנים ואין חילוק בינה
בין שנתנו הבעל עצמו בלא עדי מסירה או השליח דלא צוה הבעל לשליח שיתנהו בעדי
מסירה ודין השליח כדין הבעל ומפני ששמעתי שיש מי שמורה בגט זה שהוא גט פתבתי
כי איני רואה שום דבר שיהיה גט אלא ע"ד זה שכתבתי אם הגט יוצא מתחת ידה וגם
אנו נוהגין לקרוע הגט אחר נתינה ולימן לה מעשה ב"ד שקבלה הגט ואפ"ה אם הוא
יוצא מתחת ידה מהני כמו שכתבתי אבל באופן אחר לא נאפי' שדקדקו בגופה ומלבדושה
וינדעו את"כ שאותה האשה גוצה או ארנפה ולבושה אדום ד"מ והיתה האשה שנתן לה
הגט שבידו מבעלה לא מהני כלל כיון שלא הכירוה בשעה שקבלה הגט נאם המבי"ט:
את"כ נראה מעשה ב"ד שנעשה בעת הגירושין כי השליח נתן הגט ליד חנה המתגרשת
ועל פיהם ושנקרא הגט קודם ואחר כך נקרע ושחנה הנזכרת נשארה מגורשת גירושין
גמורים ולא חיישינן לב"ד טועים אלא שידעו ב"ד בנדאי שהיתה היא חנה בת פלו'
אעפ"י שבשעת נתינת הגט איפשר שהיתה מכוסה הפירוה קודם שפסטה פניה כשהיו
נכנסים לביתה או מיד אחר כך ראוה וכן יש מעשה ב"ד פתוב וחתום כי השליח הגיע
שם בדמשק ליל יום ו' ולן בביתה וראה אותה וכיום ו' ראה אותה פמה פעמים הולכת
בביתה והפירה היטב עד אחר חצות כשהיו ב"ד רוצים לבוא אצלה ראה אותה שלבשה
מלבדושה ושמה הלינאר עליה והשאעאריא' ואז נכנסו ב"ד החכמים יצ"ו וראו אותה
ואחר שהלכו החכמים יצ"ו הסירה השאעאראה וראה אותה גם כן ומי שמגמגם בגט זה
הרי מגונה: שאלה קכ למדנו רבינו נר ישראל וקדושו ראובן היה חייב לשמעון מנה
בשטר והרשה שמעון ללוי בהרשאה גמורה לגבות לו חובו מראובן ולא הנה לו לראובן
קרקעות לגבות לו חובו וכשראה לוי השליח שאין מקום לגבות חובו מראובן הלך הלאה
ותפס ליהודה שהיה ערב פ'רעון קבלן בעד ראובן ב'רצה מנה גובה וכו' פכתוב בשטר
וכשתפס לוי המורשה ליהודה הערב הגזים יהודה הערב הגזמות ואיים איומין שאם
יוליכהו לדין יפ'טור עצמו ולא יפרע לו דבר לא בדיני ישראל כי איננו חושש משום ב"ד
שבעולם ולא בדיני האומות כי יפ'טור עצמו ע"י העפ"ם ועוד גזם יהודה הערב שיזיק
ללוי המורשה ויהי פראות לוי כל זה ועוד דברים שהוסיף הערב והגבי' לשונו באונו
כאשר נודע לרבים עשה לוי המורשה מודעא בפני עדים שכל קנין שיקח להתפ'טור או
לגבות או להאריך הזמן שאותו הקנין יהיה בטל לעולם ועוד אמר לוי לעדים בעשותו
המודעא הווי עדים שאם זה הערב האלם יכריחני לבטל עדותכם או לפסול אתכם הן
בקנין הן באמירה הר' אותו דבור והקנין בטל רק עדותכם קנימת לעד לעולם והעדים
ידעו והפירו בכל האונס הנה ולבסוף הכריחו יהודה הערב האלם ע"י תוגרמים לבטל
מידי המודעא ולפוסלם ולוי ביטל מחמת אונסו באמירה לבד שהפירו עדי המודעא עצמם

והוכרח לוי לקבל מקצ' החוב בספרים ביותר מפדי דמיהן פדי ביטול מקח וכמעט עד שליש דמיהם ויותר יורינו דאם יוכל לחזור ולקבל מה שהוא יתר מהבעל חוב או מהעורב ושכרו כפול מהשמים: תשובה אע"ג דכתב הרמב"ם ז"ל ספ"י מהלכות מכירה דאם העידו עליו עדי המכר שבטל המודעא הרי המודעא בטלה מההיא דרב לשנת בערכים כנ"ד פתוב בפאל' שלבסוף הכריחו הערב ע"י תוגרמי לבטל עדי המודעא ולפוסלם אפ"ה המודעא קיימת דמה שכתב הרמב"ם ז"ל היינו שהעידו עדי המכר שבטל המודעא מרצונו שלא ראו עתה שו' אונס אבל כנ"ד העדים עצמם שמעידים על ביטול המודעא ולפסול העדים הם עצמם עדים שהיה ביטול זה באונס כמו שכתוב שהכריחו ע"י תוגרמים לבטל עדי המודעא ולפוסלם וגם כל דיבור זה היה בלא קנין אלא באמירה בלבד ועוד שהרי כתב אה"כ ואם שאמר לעדי המודע' הווי יודעים שכל קנין שאני לוקח לבטל המודע' שהכל בטל ואין אני אומר כף אלא מפני האונס שאתם יודעים וכו' הרי המכר בטל ואע"פ שקנו מידו לבטל המודעא וכתב הרב בעל מגיד משנ' זו סבר' נכונה וכן הסכימו המפרשים ז"ל וכן הביא סמ"ג ובעל צרור הפסוק דברי הרמב"ם ז"ל ובנ"ד פתוב בפאל' ועוד אמר לוי לעדי המודעא הווי עדים שאם זה הערב יכריחני לבטל עדותכם או לפסול אתכם וכו' אותו דיבור והקנין בטל רק עדותכם קיים לעולם ע"כ ואם כן מה שבטל אחר כף אינו מועיל ובחשן משפט סימן ר"ה כתב ואם מסר מודעא ובטלה אחר כף כתב רב האי דלא הוי בטלה אפילו הכי פירוש בפטר זביניה דזבין בדלא אגיס וחתים ביה בביטול מודעא לאו כלום הוא בההוא אונסא דאנסיה אעיקר זביניה הוא גופיה אנסיה לאודווי ליה מאי דבעי זבן כתב הרי"ף ז"ל והרמב"ם ז"ל וכן כתב הרמ"ה ז"ל דלא מהני ביטול מודעא בזביני עד שיעידו העדים שידעו בסילוק אונסו או שהורה לו שלא מסר מודעא קודם לכן דהודאת בעל דין כק' עדים דמי ע"כ הרי רבינו האי ז"ל דסבר דאם בטל המודעא לא הויא בטלה אפי' פ"י וכו' דמשמע דאפילו לא אמר בשעת המודעא כל מה שאבטל יהא בטל הוא בטל וכ"ש כנ"ד דכתב קודם במודעא שאפי' יבטל מודעא זו בשעת המכר שלא תהיה בטלה וכן לדעת הרמ"ה ז"ל דכתב דלא מהני ביטול מודעא בזביניה עד שיעידו העדים שידעו בסילוק אונסו וכו' הכא כנ"ד לא ידעו בסילוק אונסו אדרבה ידעו באונסו ושהאונס במקומו עומד כשאנסו בפניהם לבטל וא"כ פשי' דביטול זה לאו כלום הוא ומודעא קיימת ואפי' לדעת הרא"ש ז"ל דכתב דאם כפווהו לבטל המודעא מהני הביטול ולא הוי מודעא אעפ"י שאמר בשעת מסירת המודעא כל מה שאבטל לא יהיה ביטול אינו מועיל וכו' היינו בזביניה שמכר באונס אפי' נתן שווי המכר אבל כשמכר פחות משווי הוי דומיא דאנסוהו ליתן שאינו מתנה או למחול דהוי כמתנה ובמתנה אפי' לדעת הרא"ש ז"ל במתנה: היכא דידעו באונסיה אפי' אם בטל לא מהניא ביטול דכינן דאנסו הוא אפי' לא מסר מודעא לא הוי מתנה ובנ"ד האונס היה שאנסו ליקח הספרי' שיותר משוויים כמו שליש פדי ביטול מקח דפשיטא דהמודע' קיימת: עוד יש טעם אחר כנ"ד בזה שאנסו הוא לקנות הספרים ביותר משווייה לא למכור בפחות משוויים והביא בב"י סימן ר"ב דכתב בעל העיטור דוקא דאנסוהו למכור גמר ומקני אבל אנסוהו לקנות לא אמרינן אגב אונסי' גמר ומקני כדאמר מודה שמואל היכא דיהיב זוזי וא"כ פשיטא דאין חייב לוי ליקח הספרים יותר משוויין ותייב יהודה לשלם לו מה שיפחות ממה ששם אותם על לוי: שאלה קא המשכנתא של סורא דאנו

עושים נפילה ושריפה על בְּכָל המַעוֹת וְאִין הַבַּעַל הַבַּיִת חַיִּיב לִבְנוֹת וְאִם בַּעַל הַמַּעוֹת
לֹא רָצָה לִבְנוֹת אֵין בַּע"ה יָכוֹל לְהַחֲזִיק בָּהּ פִּי עֲדִינן נִשְׁאָר לוֹ זְכוּת לִבְנוֹת כְּשִׁיּוּכֵל אוֹ
כְּשִׁירָצָה וּבֵין כֶּה וְכֶה יָכוֹל לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ לְשִׁטּוֹחַ פִּירוֹת וּכְיוּצָא בּוֹ וְאִין לַבַּע"ה שׁוּם זְכוּת
בָּהּ אֲלֵא אַחַר כָּלוֹת זְמַן הַמִּשְׁפָּנָתָא כְּדָאמְר' וּבְמִשְׁלַם שְׁנֵינָא אֲלִין תִּפּוּק אַרְעָא דָּא בְּלֹא
כֶּסֶף וְאִם יַחֲזוֹר וַיִּבְנֶה בַּעַל הַמַּעוֹ' וַיּוּצֵיא הַרְבֵּה עַל בְּנֵינָה אִם יָבּוֹא בַּע"ה לְפָדוּת' מִיָּד אוֹ
אַחַר זְמַן מוּעָט יוּכַל בַּעַל הַמַּעוֹת לֹמַר לַבַּע"ה אֵינוֹ דִּין שְׁלַקְחָתִי מִמֶּהּ בֵּית יִשְׁנָה וְנִפְל'
וּבְנֵיתִי מִחֲדָשׁ וְהוּצֵאתִי יוֹתֵר מִדְּמֵי הַמִּשְׁפָּנָתָא וְשִׁתְּמֵן לִי עֵתָה שְׂאֵרִית דְּמֵי הַמִּשְׁפָּנָתָא
וְעַל זֶה צָרִיף לַעֲשׂוֹת פְּשָׁרָה בֵּינֵיהֶם כְּפִי מַה שְׂיִרְאָה לְדִינֵינִים וְכֵן דְּנָתִי כְּמַה פְּעָמִים נְאֻם
הַמְבִי"ט הַשְּׂגָה מְדָאמְרִינן בְּסוּף הַשּׁוֹאֵל אֵי דַא"ל בֵּית זֶה אֲזַל לִיהּ וּפְרַש"י מְזִלוּ גְרָם
מִשְׁמַע דְּכִינן שְׁנַעַל הַבַּיִת אֵין לוֹ בְּגוּף הַקְּרָקַע פְּלוּם שְׂאֵם יֵשׁ לוֹ בְּגוּף הַקְּרָקַע עֲדִינן
לְשִׁטּוֹחַ בּוֹ הַפִּירוֹת וְכו' עֲדִינן הַשְּׂכִירוֹת קִינְיָתָא וְהִכִּי קָאמַר אֲזַל לִיהּ עֲדִינן הַשְּׂכִירוֹת
קִינְיָתָא לְשִׁטּוֹחַ בּוֹ פִּירוֹת אוֹ אִם יִרְצָה לְחַזֵּר וּלְבְנוֹת עָלָיו הָרִי הַקְּרָקַע עֲדִינן מְשֻׁנְעָבָד
לְשִׁטּוֹחַ אוֹ לְבָנֵן וְהַנְּמוּקִי כְּתִב נּוֹתֵן לוֹ שְׂכָר שׁוֹכֵר כְּנָגֵד מַה שְׁדָר בּוֹ וּמִסְתַּלַּק ע"כ וְלָמָּה
יִסְתַּלַּק אִם הַבְּחִירָה בְּיָדוֹ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּשִׁטּוֹחַ אוֹ לִבְנוֹת בְּנֵן פִּי עֲדִינן גּוּף הַקְּרָקַע מְשֻׁנְעָבָד
לוֹ וְלֹא פֶסֶק הַשְּׁעָבּוּד וְעוֹד שְׂהָרִי כְּתִב הָרַב הַמַּגִּיד בְּסוּף פַּכ"ד מַה' מְכִירָה בְּשֵׁם הָרַב ו'
מִיג"ש ז"ל שְׂמִי שְׁלֹא מְכָר שְׁהוּא יָכוֹל לִבְנוֹת ע"ג דִּיּוּמְדִין וְאִם נָפַל הַבַּיִת וּבְנָה לּוֹקַח
אוֹתוֹ אֵין הַמּוֹכֵר יָכוֹל לִבְנוֹת אַף ע"ג דִּיּוּמְדִין שְׁלֹא שְׂיִיר אֲלֵא אֲוִיר בֵּיתוֹ וְזֶה בֵּית אַחַר
הוּא ע"כ וְכֵן בְּנִדּוֹן לֹא שְׁעָבָד בַּעַל הַבַּיִת גּוּף הַקְּרָקַע רַק לְבֵית שְׁנַפְלָל לֹא לְבֵית אַחַר וְאֵינוֹ
יָכוֹל לְחַזֵּר וּלְבְנוֹת דְּכִינן שְׁנַפְלָל אֲזַל לִיהּ וְאִם בְּנָה הָוִי בְּנֵן אַחַר וּפְנִים חֲדָשׁוֹת בָּאוּ לְכָאן
וְהַמִּשְׁפָּנָתָא כְּבָר הִלְכָה לָהּ וְאֲבָדָה וּמְזִלוּ גְרָם וְאִם בְּנָה הָוִי בּוֹנָה שְׁלֹא בְרָשׁוֹת וְנוֹתְנִין לוֹ
הַיְצִיאָה וְאִם דָּר בּוֹ זְמַן מְחַשְׁבִּין הַדִּירָה עִם הַיְצִיאָה וְעוֹד הֵיאָף נֹאמַר שְׂאֵם חֲזוּרֵיבְנָה
שְׁתַּחֲזוֹר הַמִּשְׁפּוֹנָה בְּמִקּוּמָהּ וְהֵלֵא פְּנִים חֲדָשׁוֹת בָּאוּ לְכָאן וּבְפִי' אָמַר הַגְּמָרָא אֲזַל לִיהּ
וְאֵיף נֹאמַר שְׂיַעֲמוּד בְּנִכְיִיתָהּ אִם הִלְכָה לָהּ הַמִּשְׁפּוֹנָה וְזֶה בֵּית אַחַר הוּא וְלֹא עַל בֵּית זֶה
הַתְּנוּ תְּנֵאיהֶם וְאֵין לוֹ עַל הַבַּיִת רַק הַיְצִיאָה לְבַד לֹא הַשְּׂבַח וּמְחַשְׁבִּין עַל דִּירַת הַבּוֹנָה
וְעוֹד אֲמַאי לֹא מְתַרְץ גְּמָרָא כְּשִׁהֲקִשָּׁה אֵי שְׂאֵל בֵּית זֶה אֲזַל לִיהּ הֵכָא בְּמַאי עָסְקִינן כְּשִׁחֲזוֹר
הַשּׁוֹכֵר וּבְנָה שְׁהַמִּשְׁכִּיר חַיִּיב לְפָרְוַע יְצִיאָה וְשְׂבַח וְלֹא הָוִי כְּבוֹנָה שְׁלֹא בְרָשׁוֹת מַאי
דְּקָאמַר חַיִּיב לְהַעֲמִיד לוֹ בֵּית אַחַר הֵינּוּ שְׂאֵם בְּנָאוּ חַיִּיב בְּיְצִיאָ' הַבַּיִת וּבְשְׂבַחוֹ וּמַה
שְׂכָתוֹב בְּפֶסֶק לְעֵיל יוּכַל בַּעַל הַמַּעוֹת לֹמַר לַבַּע"ה אֵינוֹ דִּין שְׁלַקְחָתִי מִמֶּהּ בֵּית יִשְׁנָה
וְכו' גַּם אֲנִי אוֹמַר שְׂיַפְרַע לוֹ יְצִיאוֹתָיו וַיַּחֲשׁוּב עַל הַדִּיר' וּמַעֲנֵן הַמִּשְׁפָּנָת' כְּבָר הִלְכָה לָהּ
וְעַל מַה שְׂכָתוֹב צָרִיף לַעֲשׂוֹת פְּשָׁרָה עֲדִינן לֹא מְצִינוּ דִּין שְׁתַּהֲנִיָּה הַפְּשָׁרָה בְּהַכְרַח וְעוֹד
שְׁלִפִי דָרָף זֶה אֵין פָּאן אַחֲרֵיּוֹת עַל בַּעַל הַמַּעוֹת פִּי יַחֲזוֹר וַיִּבְנֶה וַיִּפְרַע בַּעַל הַבַּיִת הַנְּאָתוֹ
וְלֹא יִפְסִיד בַּעַל הַמַּעוֹת רַק טוֹרַח הַבְּנֵן ע"כ עַל כָּל הַטְּעָנוֹת הִלְלוּ נ"ל זֶה לְעֵיל: אֲנִי תַמָּה
עַל כ"ת שְׂמִשְׁנָה שְׂכִירוֹת לְמִשְׁפָּנָתָא דְּמִפְּלִגִּין בֵּינֵיהוּ בְּכַמָּה מִיָּלִי לְעַנְן מְצָרְנוֹת כְּדָאמַר
בְּעֻלְמָא מַאי מִשְׁפָּנָתָא דְּשְׁכוּנָה גְּבִיָּה וּסְתָם מִשְׁפָּנָתָא שְׂתָא וּבְשְׂכִירוֹת בְּכָל חֲדָשׁ וְחֲדָשׁ
יָכוֹל לְהוּצִיאֵוּ בֵּימוֹת הַקִּיץ וּלְהַכִּי כְּתִב רַש"י ז"ל בְּשְׂכִירוֹת בֵּית דְּמְזִלוּ גְרָם וְאֵינוֹ חַיִּיב
לְהַעֲמִיד לוֹ בֵּית אַחַר וּבְשְׂכִירוֹת אֵין לוֹ בְּגוּף הַבַּיִת פְּלוּם וְכֵן הַנְּמוּקִי שְׂכָתוֹב נּוֹתֵן לוֹ שְׂכָר
שׁוֹכֵר כְּנָגֵד מַה שְׁדָר בּוֹ וּמִסְתַּלַּק שְׂפִיר קָאמַר דְּשְׂכִירוֹ' הָוִי וְאֵין לוֹ אֲלֵא מַה שְׁדָר בּוֹ
וְה"ה אִם פָּרַע לוֹ מִקְּנֻדָּם שְׂכִירוֹת כְּמַה חֲדָשִׁים וְנִפְלָל הַבַּיִת מִחֲזִיר לוֹ שְׂכָר הַחֲדָשִׁים שְׁלֹא

דָּר בּוֹ שֶׁנֶּפֶל מִשׁוּם דְּהוּי שְׂכִירוֹת וּא"כ מֵה שֶׁכָּתַב כ"ת בְּמִשְׁפַּנְתָּא וְלָמָּה יִסְתַּלַּק אִם הַבְּחִירָה בִּידּוֹ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּשִׁטּוֹחַ פִּירוֹת וְכוּ' אֵין הָכִי נָמִי שְׁלֵא יִסְתַּלַּק הֵכָא בְּמִשְׁפַּנְתָּא דְמָה שֶׁכָּתַב הַנְּמוּקִי וְיִסְתַּלַּק הֵיִינוּ בְּשִׂכְרוֹת דְּאִינוּ פּוֹרַע אֱלָא מְדֵי חֲדָשׁ וְאִם פָּרַע לְכַמָּה חֲדָשִׁים אֶפְיָלוּ בְּשִׂכְרוֹת אִינוּ מְסַתַּלַּק בְּלֵא מְעוֹת אֱלָא שְׁיַחְזִיר לוֹ בְּעַל הַבַּיִת מְעוֹת שְׂכִירוֹת הַחֲדָשִׁים הַבְּאוּ' וְה"נ בְּמִשְׁפַּנְתָּא אִינוּ מְסַתַּלַּק וְאִית לֵיה זְכוּת בְּגוּיָה דְאַרְעָא לְשִׁטּוֹחַ וְכִיּוֹצֵא בּוֹ מִשׁוּם דְּהוּי מִשְׁפַּנְתָּא דְּאִלוּ בְּשִׂכְרוֹת זְוִי בְּעֵי לְשִׁלּוּמֵי אִם לְקַח פִּירוֹת יוֹתֵר מִן הַחֲדָשִׁים שְׁדָר בַּבַּיִת וּמָה שֶׁהֵבִיא כ"ת מֵהַבְּנִין ע"י דְּיוֹמְדִין דְּלֵא מְצִי בְּנֵי שֶׁנֶּפֶל הַבַּיִת שֶׁמְכַר וְחִזֵּר הַקּוּנָה לְבָנוֹתוֹ אֲדָרְבָּ' מִשָּׁם קָצַת רֵאָיָה שֶׁהַבַּיִת שֶׁנֶּפֶל יְכוּל לְחַזֵּר לְבָנוֹתָהּ וְכוּ' בְּמִשְׁפַּנְתָּא אַעפ"י שְׁאִינָה מְכִירָה כְּשֶׁנֶּפֶל יְכוּל לְחַזֵּר וְלְבָנוֹת וּבֵין פֶּה וְכָף הִיא בְּחֻזְקָתוֹ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ כְּדֵא' וְחִזֵּר כ"ת לֹמֵר דְּהָא קְאָמֵר גְּמָרָא בְּפִי אֲזִיל לֵיה נֶאֱזַל לֵיה מְדַעְתָּי דְּלֵא אֵיירִי אֱלָא בְּשִׂכְרוֹת וְלֵא בְּמִשְׁפַּנְתָּא כְּדֵא' וּמָה שֶׁכָּתַב כ"ת שְׁיַפְרַע לוֹ יְצִיאֹתָיו וְיַחְשׁוּב עַל הַדִּירָה הֵיִינוּ בְּמֵי שֶׁבְּנָה שְׁלֵא בְּרִשׁוֹת בְּקַרְקַע שְׁל חֲבָרוֹ אֲבָל זֶה שְׁיֵישׁ לוֹ עֲדִיין מְעוֹת עַל הַמִּשְׁפַּנְתָּא בְּרִשׁוֹת הוּא בּוֹנָה וְיַחְשׁוּב לוֹ גַּם עַל מְעוֹת הַמִּשְׁפַּנְתָּא וּמ"ש עֲדִיין לֵא מְצִאנוּ דִּין שְׁיֵהֵי' הַפְּשָׁר' בְּהַכְרַח אִישְׁתַּמִּיטְתִּי מֵה שֶׁשְׁנִינוּ וְחֻזְרִים חֲלִילָה עַד שְׁיַעֲשׂוּ פְּשָׁרָה וְכוּ' גַּבִּי בּוֹנָה פּוֹתֵל בְּחֻלְקוֹ וּבָא חֲבָרוֹ לְבָנוֹ' אֲצִלוּ כְּתַב הַרְמַב"ם ו"ל פ"ג מֵהֶלְכוֹת שְׁכָנֵי דְּמַגְלָגֵלִין עָלָיו דְּבָר מוֹעֵט כְּמוֹ שְׁיִרְאָה לְדִיִּינִים דְּהוּי כְּעֵין פְּשָׁרָה וּמַעֲתָה נִרְאָה הַדִּין אֵמֶת כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי קוּדָם: עוֹד כְּתַב כ"ת וְעוֹד כִּי לְפִי דְרָךְ זֶה אֵין כְּאֵן אַחֲרִיּוֹת עַל בְּעַל הַמְּעוֹת וְכוּ' נֶאֱמַר כְּתַבְתִּי כְּבָר שְׁיַעֲשׂוּ פְּשָׁרָה וְיֵישׁ כְּאֵן אַחֲרִיּוֹת עַל בְּעַל הַמְּעוֹת שְׁאִם בָּא בַּע"ה לְפָדוֹת הַמִּשְׁפַּנְתָּ' מִיַּד כְּשֶׁבָּנָא' בְּעַל הַמְּעוֹת לֵא יִשְׁלַם לוֹ בְּעַל הַבַּיִת כֹּל סֵךְ הַמְּעוֹת שֶׁהוֹצִיא בְּבָנִין אֱלָא מִשְׁעָרִין הַבְּנִין שֶׁהֵיָה בְּנֵי כְּשֶׁמִּשְׁכֵּן הַבַּיִת שֶׁהֵיָה יֵשֵׁן אֱלָא שְׁלֵא הֵיָה רְאוּי לְעַמּוֹד אֱלָא ד' שָׁנִים וְעַתָּה אַחַר זְמַן הַנְּזַכָּר נֶפֶל וּבְנָאוּ שְׁרֵאוּי לְעַמּוֹד ח' שָׁנִים אִם בָּא בַּע"ה מִיַּד לְפָדוֹתָהּ יִשְׁלַם לְבַע"ה מֵה שֶׁנֶּשְׂאָר אַחַר הַגִּיבּוּי מִן הַמְּעוֹת שֶׁקָּבַל קוּדָם בְּמִשְׁפַּנְתָּ' וְיִשְׁלַם חֲצִי מֵה שֶׁהוֹצִיא עִתָּה בְּבָנִין הַבַּיִת שֶׁהִיא רְאוּיָה לְהַתְקַיֵּים ח' שָׁנִים וְכְשֶׁמִּשְׁכֵּן אוֹתָהּ לֵא הֵיָה רְאוּיָה לְהַתְקַיֵּים אֱלָא אַרְבַּעָה וְאִם לֵא בָּא לְפָדוֹתָהּ אֱלָא אַחַר ד' שָׁנִים שֶׁבְּנָה לֵא יִשְׁלַם כֹּל מֵהַבְּנִין שֶׁבְּנָה אֱלָא מֵה שֶׁנֶּשְׂאָר בְּמְעוֹת הַמִּשְׁפַּנְתָּא שֶׁקָּבַל אַחַר שְׁיִנְכָה כֹּל הַשָּׁנִים שֶׁעָבְרוּ וּא"כ הָרִי יֵשׁ לוֹ לְבַעַל הַמְּעוֹת אַחֲרִיּוֹת בֵּין רַב לְמַעֵט נֶאֱמַר הַמְּבִי"ט: שְׁאֵלָה קַכְב לֵא הֵיָה לָהּ בֵּן וּב' בָּנוֹת הֵא' מֵהֵן הִיא בְּגִיּוֹ' בֵּין תּוֹגְרָמִי וְיִכּוּלָה לְבוֹא לְיַהֲדוֹת וְאִינָה בָּאָה וְלֵא זֹאת צְנוּתָהּ בְּתוֹר' ש"מ שֶׁבְּנָה יִירֵשׁ בֵּית שְׁיֵישׁ לָהּ וּבְתָהּ הָעוֹמְדָת פֶּה בְּיַהֲדוֹת שֶׁהֵיָה מְסַלַּק אוֹתָהּ מִיִּרְוִשָׁה בְּפִרְחָא' וּלְבְתָהּ הָעוֹמְדָת בְּגִיּוֹת נִתְנָה בְּמַתָּנָה כֹּל שְׂאָר נְכֻסִיָּה וְעַתָּה בָּאִים הַבֵּן וְהַבַּת הָעוֹמְדִים פֶּה וְאוֹמְרִים כִּי לָמָּה תִּירֵשׁ אַחֲרֵתָם הָעוֹמְדָת בְּגִיּוֹת עוֹד בָּאָה אֲשֶׁה א' שֶׁהֵיָתָה אֲשֶׁת בְּנָה שְׁל זֹאת שֶׁהִיא עוֹמְדָת בְּגִיּוֹת וּמַת בְּנָה וְנֶשְׂאָר לָהּ בֵּן מִמֶּנּוּ שֶׁהוּא בְּנָה שְׁל זֹאת הָאֲשֶׁה הָעוֹמְדָת בְּגִיּוֹת וְטוֹעֵנ' שְׁכִינּוֹן שְׁאִם אֲבִי בְּנָה הִיא בְּגִיּוֹת שֶׁבְּנָה הוּא זוֹכָה בְּמָה שֶׁנִּתְּנָה לָהּ בְּמַתָּנָה יוֹרִינוּ רַבִּינוּ הַדִּין עִם תְּשׁוּבָה בְּסַפ"ק דַּע"ז תַּנְיָא ד"א לֵא תַחֲנָם לֵא תַתֵּן לָהֶם מַתָּנַת חֲנָם וְאִמְרִינוּ הֵתֵם וּמַתָּנַת חֲנָם גּוֹפָא תַנְיָא הִיא דַּתְנִיָא לְגַר אֲשֶׁר בְּשְׁעָרֵיהּ תַתְּנָה וְאֲכֹלָה כו' נִמְצָא אִתָּה אוֹמֵר אַחַד גַּר אַחַד גּוֹי בֵּין בְּנֵי תַיִנָה בֵּין בְּמִכִּירָה דְּבָרֵי ר' מֵאִיר רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר דְּבָרִים כְּכַתְּבָם לְגַר בְּנֵי תַיִנָה וְלִגּוֹי בְּמִכִּירָה דְּבָרֵי ר' יְהוּדָה ע"כ ור' מֵאִיר ור' יְהוּדָה הִלְכָה כו' יְהוּדָה וְעוֹד דַּתְנִיָא כְּנוּתָהּ לֵא תַתֵּן לָהֶם מַתָּנַת חֲנָם וְכַתְּבוּ בְּתוֹסְפוֹת וְהַקְּשׁ רִיב"ם דְּהָכָא אֶסְרִי'

מתנת חנם לגוי לר' יהודה ובפ' פל שעה מוקמינו ההיא דשולח אדם גרף לנכרי כר' יהודה ותיגרין דבתוספתא תניא גבי מילתיה דר' יהודה דהכא דבגוי המפירו מותר מפני שהוא כמוכרו לו והא דאמר פ' הדר דאמר לגוי טול גלוסקא זו אע"פ שלא היה מפירו היינו מפני שהיה מתלו' עמו בדרך והא דאמרי' דמפרנסין עניי גוים עם עניי ישראל היינו מפני דרכי שלום דאין זו מתנת חנם ע"כ וכתב הרמב"ם פ"ג מהלכות זכיה אסור לישראל ליתן לגוי מתנת חנם וכו' משמע מהכא דוקא מתנת חנם אבל במפירו או אפילו אינו מפירו אלא שנתלנה עמו וכו' אין כאן איסור וא"כ גבי מומר אפילו מומר לע"א לא גרע מגוי מפירו שהוא כמוכרו לו ולא יהיה אסור לתת לו מתנה אם יש לו אי זה טעם ולא הוי מתנת חנם ומדאורייתא הוא יורשו כמו שכתב הרמב"ם ספ"ו מנחלות אלא שאם ראו ב"ד לאבד ממונו ולקונסו שלא יירש פדי שלא לחזק את ידי הרשע' הרשות בידם ואם יש לו בנים בישראל תנתן ירושת אביהם להם וכן המנהג תמיד במערב עכ"ל ונ"ל דבירושלמי דשכיחא ואתיא ליה ממילא קנסו חכמים להעביר הירושלמי ליתנה לקרוב לו יותר אבל במתנה דלא שכיחא פולי האי נותן מרצונו לא קנסו דאית ליה למומר זכות במתנה טפי מפירושה והיינו במתנת פריא שזכה לו ע"י אחר דהוי כאלו הגיע כבר לידו אבל במתנת ש"מ דקלישא דאינה מתנה אלא באמירה מדרבנן דדברי ש"מ פכתובין וכמסורין דמו והיינו מדרבנן ולא אלימא דאפילו הגיע לידו אם עמד חוזרת מפיון דלא הויא מתנה מדאורייתא פשאינה ביזו אחר מימת הש"מ יהיו יכולים ב"ד לקונסו לפי ראותם אם יראה להם שלא יחזור בתשובה כמו שכתב הרמב"ם ז"ל פ"ט מהלכות זכיה גבי מתנת ש"מ לגוי: ובנ"ד שנתנה במתנה פל שאר נכסיה לבתה העומדת בגיות אין לה קנן אלא כמתכת ש"מ דהיינו מדרבנן דעדיין פל הנכסים הם ביז האפוטרופוס שמתנה אותם שיתן מה שצותה לכל א' פפי מה שסדרה וכתוב בצנואה שיהיו ביזו שאר פל הנכסים עד שתמסרם לבתה אשר היא בגיות ואפילו היה מוסר ביזו מחיים והיא אומר לו הולך לה הולך לאו פזכי והיה יכול לחזור בו ואפילו למאי דכתב בח"מ סי' קנ"ה דאע"ג דהולך דברי' לאו פזכי דמי הולך דש"מ פזכי דמי היינו דזוכה מדרבנן דתקנו דדברי ש"מ דלהווי פכתובים וכמסורים וכ"ש שלא נמסרו ביז האפוטרופוס אלא לאחר מינה ויצא ג"כ בכלל הנכסים קרקעות דאינם נקנים מדאורייתא אלא בכסף בשטר ובחזקה וליכא הכא חז מניניהו אלא משום דברי ש"מ וכיון דבת זו אין לה קנן מדאורייתא יש פז ביז ב"ד לקונס' ולזכות לירשיה וירשיה הקודמים הם יוצאי יריכה והוא בן בנה העומד פה בניהדות ויש בהן גזל ובמתני' דהנזקין תנן פמה דברי' דתקנו רבנן להו קנן מפני דרכי שלום ובור קרוב לאמה מצודו' חיה ועופות כו' מצאית חש"ו וכו' המנהג בראש היות וכו' וכתב הרמב"ם ז"ל פ"ז מהלכות גזלה דאם בא אחר וגזלה מיזן אינה יוצאה בדייני' והטור סימן ר"ע לפיכך אם גזלם אחר מיזם אין מוציאים אותם מיזו ע"כ ואפילו לר' יוסי דפליג ואמר גזל גמור היינו מדבריהם כדאמר רב חסדא בגמ' וכתב רש"י ז"ל מדבריהם אפילו לר' יוסי לאו גזל דאורייתא הוא נפקא מינה מדר' יוסי להוציא בדיינים ומיהו לר' יוסי גזל מעליא לא הוי ליפסל לעדות ולעבור עליו בלאו ע"כ ובנ"ד נמי פיון דקניה דרבנן היא איפשר לומר דאינה יוצאה בדיינים אם גזלה אחר ואפילו תימא דדוקא בהני קניות דהווי מפני דרכי שלום הוא דאינה יוצאה בדיינים ממי שגזלה מהם אבל בנ"ד הוי קנן גמור אע"ג דהוי מדבריהם ומודו רבנן לר' יוסי דהוי

גזל מדבריהם ויוצאת בדיינים הא אמרי דאפילו לר' יוסי גזל מעליא לא הוי ליפסל לעדות ולעבור עליו בלאו אפי' שפי' קנסין ליה כדאמר לעיל וכיין דאנן קנסי' ליה אי תפס יורש לא מפקי' מיניה לכ"ע ואם יש קרקעות בצנוא' זה לבת העומד' בגיות יכול גדול להחזיק בקרקע בשביל היורש הקטן נאם המבי"ט: שאלה ככג ראובן מוכר ביתו לשמעון בסוף ידוע בקנין ושטר פראוי והבטיחו אח"כ שמעון לעשות לו הטבה פמנהג ואח' זמן הנצרה ראובן למעות ורצה שמעון להוסיף לו מעות על הראשונות ובטלו השטר הראשון וכתבו שטר שני בקנין פראוי וכן פעם שלישית ובפעם הראשונה פשמכר ראובן לשמעון חזר והשפיר שמעון לראובן בסוף ידוע כל חדש ובפעם השנית פשחזרו ועשו שטר מכירה שנית ג"כ התנו בשכירות בסוף ידוע וכן פשבטלו שטר המכירה השנית ועשו שטר המכירה השלישית עוד חזרו והתנו בשכירות בסוף ידוע ועתה יורנו מורינו אי משום טענה זו יהיה פגם במכירה זו להיות בה שום חשש רבית ועוד יורנו אם יש הכחשה ביניהם בשכירות ראובן אומר בא' השפירתי ושמעון אומר בשפתים השפירתי יורנו מה דינו ושמ"ה: תשובה נראה לי שאין כאן חשש רבית אם נעשית המכירה הא' גמורה בלי שום תנאי ומדעתו רצה הלוקח לעשות לו הטבה ולחזור ולמכור לו הבית בסוף שמכרה לו גם כי דעת המוכר לא היה לבו למכור בהחלט אלא שסמך על הלוקח שיעשה הטבה אפי' אם היה רוצה הלוקח אחר שקנה לעמוד על קנינו ושללא לעשות לו הטבה לא היה מוכרח לעשו' וכיין שפן הוא אם מוכח הטבה שהיה ביד המוכר לחזור ולקנות' רצה הקונה להוסיף לו מעות על מה שקנה קודם וגם זו היתה מכירה חלוטה בשטר בלי שום תנאי שאם לא היה רוצה לעשות לו הטבה לא היה עושה ועשה לו ג"כ הטבה היה יכול להוסיף על השכירו' כי עתה קנה יותר ביוקר והשפיר ג"כ יותר ביוקר וכן בפעם ג' שהוסיף לו יותר מעות מוכח שהטבה ועש' שטר מוכר לו מוחלט כיון שמדעתו הוסיף שראה שהבית היתה שנה יותר גם כי הוסיף על השכירו' ג"כ אי חשש כמו שעש' בשניה: ואני אומר כי כ"ש אם לא עשה הטבה בפעם השנית והשלישי' אלא שנשארה לו הבית קנויה בהחלט אם היה ירא שמים וחשש כי המוכר מוכח מחמת דוחק ושהבי' היתה שנה יותר ממה שנתן לו קודם תבוא עליו ברכה ויכול להוסיף על השכירות כיון שעלו דמי קנין הבית עלה השכירות ג"כ דבלאו הכי אדם יכול להוסיף על שכירו' הבי' למי שדר בו לזמני' כפי הדין ואפי' שאח"כ השיגה יד המוכר לחזור לקנות ביתו שרצה הקונה לעשות הטוב והישר לחזור למוכר' לו אפילו שלא עשה לו הטב' אין כאן חשש שום רבית על השכירות כיון שהכל הוא מדעתו ורצונו כי אפי' שעש' לו הטב' והוא מוכרח למוכר' לו עתה כיון שלא עשה הטב' אחר המכירה אלא מדעתו ורצונו כמו שפכתתי אין כאן שום חשש על השכירו' ואפי' שהוא ידוע כי דעת שניה' מוכ' ולוקח הוא להחזיר הבית כיון שהקנין הוא מוחלט בלי שום תנאי ויכול הקונה לעמן' על קנינו ומדעתו הוא כותב לו אח"כ שאם יחזן' לו המעות שייחזרו וימכור לו את ביתו תוך זמן כך ומקניים אח"כ את תנאו ואח"כ עבר זמן הקצוב ולא הביא לו המעות הרי נשאר לו הבית בהחלט ואין לו למוכ' על הקונה אפי' תרענומ' דברי' ופטו' אפי' מדין שמם: ומצאתי תשובה מיוחסת לרב עמרם גאון ז"ל בכינוא' גאון ז"ל בכינוא' בנה שאלו לו על אותם שהיו מוכרים חצר שנה ק' בחמישי' או בס' לפי שהיו בטוחים שיתנה הלוקח להחזיר ורוב העם פשהו רוצים למשכן בתיהם בכך וכך לזמן קצוב הולכים לבית הסופר ואומר להם אין ראוי להיות

משכוננה אכל ראוי לכתוב שטר מכירה מוחלטת ולכתוב שטר אחר אח"כ שהתנה הלוקח מעצמו ובכרצונו פשיביא לו המעות בזמן פלוני אקבלם ממך והסופר כותב שטר מכירה מוחלטת ואח"כ ביום שלאחריו כותב שהתנה הלוקח מדעתו וכרצונו להחזיר לו למפור ביתו והוא חוזר לו המעות ע"כ לשון השאלה והאריף בתשובה בדיני רבית הענין זה כשמתנה בשעת המכר או אם מתנה כל זמן שיחזיר לי המעות לעולם או עד זמן קצוב וכ' אח"כ אם קנה הלוקח בשעה שלקח קנין גמור ואמר מדעתו לכשיהיו לה מעות עד זמן פלו' אחזיר לה הרי פירות הקרקע כל אותם הימים שבין שני הזמנים ללוקח לפי שפבר קנה והרי הוא בשעה זו כמו שמוכ' עתה ממכ' מוחדש ואם לא החזיר המוכר המעות ללוקח באותו הזמן ונחלטה הקרקע ללוקח כ"ש שהפירות שאכל הרי הם שלו ואם נחלקו בדברי החזרת המעות ואמר המוכר פי עיקר המכירה הנה בתנאי ואמר הלוקח לא פי לאחר שקניתי הנה התנאי מדעתי ואין ראיה מאחד מהם יש להחרים ע"כ וכתב אח"כ ושישאלת אם לא הודה הלוקח שהתנאי הנה מן המוכר ואין שם עדי' ובקש המוכר להשבי' את הלוקח שיעקר התנאי לא הנה ממנו אם ראוי להשביעו אפילו ששטר התנאי שבין המוכר מסייע ללוקח או מפני שהשטר מסייע ללוקח לא יתחייב שבועה לכל התשובה שכל דבר שאלו יודה בו הלוקח או יעידו בו עליו עדים לא יתחייב להחזירו לא יתחייב שבועה אחר כפר בו ולא חרם סתם וכל דבר שאלו הנה מודה בו הנה חייב להחזירו לפי העיקרים שהזכרנו אם הוא כופר בו והשטר מסייע לדבריו אין אנו דנין להשביע שאם דנין להשביעו לא יהיה השטר מועיל כלום אבל צריכים להודיע לבעל הדין שאם יפטור אותו השטר מדיני אדם לא יפטור אותו מדיני שמים ויודע נסתרות ישפוט על אמתת הדבר ומזהירין בזה דברים שחשובים כמו החרם לפי חכמת הדין ע"כ ועוד האריף בענין זה נראה מכל זה כי כשהלוקח מתנה אח"כ מדעתו אין פאן רבית לכל אפילו שיחזור לו אח"כ הקרקע או הבית משום דהני כאלו עתה מוכרו לו ואם עבר הזמן ונשארה חלוטה לו כ"ש שמה שאכל מן הפירות או השכירות שהוא מותר ואין לומר דכיון דדעת המוכר והלוקח לחזור לו ביתו הנה ליה כמתנה על כף ואסור דאפ"ה בידי הלוקח הוא לומר שאינו רוצה להחזירה לו כיון שקנה קנין גמור בלי שום תנאי וכשהוא כותב לו שיחזירנה לו לזמן קצוב הרי הוא מדעתו וכרצונו כי אינו מוכרח על זה בדין וכבר ראיתי כמה שעמדו על קנינם ולא רצו לכתוב שיחזרו הבית למי שמכרה לו אע"פ שהמוכר הנה חושב שיחזירנה לו וכן במי שמוכר חפצים בכמו זה הענין מה ששנה עשרה בז' או פחות על בטחון שיחזירו אליו כשיהיו לו מעות אם לא רצה להחזירם לא יכריחו אותו בדין כיון שקנה קנין גמור בלי שום תנאי אפילו הודיעו לו מקודם שלא הנה מוכר אלא לצורך מעות ושיחזירם לו אם אמר הלוקח ימכור לי מכר גמור ואם אני ארצה אח"כ לחזור למכור לו כמה שארצה הרשות יהיה בידי אפילו הכי אם לא רצה אח"כ למכור אינם יכולים ב"ד להכריחו על זה בדיני אדם ואם ירצה לחזור למכור לו ביותר ממה שקנה ממנו הרשות בידו מפני זה המוכרים מקפידים שלא למכור מכירה פיוצא בזה אלא לאנשים שהם אנשי אמונה שהם בטוחים שיחזרו למכור להם או אנשים ונשים שמשאם ומתנם הוא בכמו זה הענין להרויח במעותיהם ואם פעם א' יעמדו במקום ולא ירצו לחזור ולמכור יתרחקו ממנו המוכרים ולא יהיה מרויח ובענין השאלה אין בה חשש רבית אם נעשה קנין השטר בלי שום תנאי ואח"כ מכרצונו כתב לו שטר

הטבה לא שגדר מקודם לעשות לו הטבה והשכירות בכל הפעמים שהוסיף מותר כמו שכתבתי שאלה כד ראובן היו לו שני אחים וארבע נשי' וצנה לפני מותו ותנו מנכסיו לשמעון ולוי אחי לכל אחד מהם אלה זהובים ומשאר נכסיו יהיו לפרעון כתובת נשיו ואם איזו מהן תרצה לעמוד במגר אלמנותה שתזון תמיד מנכסי עזבונו ואחר פטירתו שנים מהן גבתו כתובתו והלכו להן.

ואחת מהן יבמה שמעון ולקח כל נכסי ראובן וכלל אותה בנכסיו ונשא ונתן בהם והאשה האחרת עומד' במגר אלמנותה ומאז ועד עתה שהם כמו תשע שנים נתן לה שמעון כל מזונותיה ואכל שמעון מהנכסים בכלל נכסיו עד שלא נשאר לו אלא מעט מזער: ועתה טוען שמעון שבעוד שהיו לו מנכסי עזבונו ראובן אחיו היה נותן לה תמיד מזונותיה כאשר צנה אחיו ועתה פי ספו תמו ואין לו פרוטה מהם זולת קרקע ידוע שאינו רוצה לתת לה מזונות מנכסי עצמו כי הוא יתברר כי לא די ספו תמו נכסי עזבונו אחיו ראובן לגמרי אלא אפילו האלה זהובים שהניח לו אחיו נתמעטו אין לו מהם חצייה וטוען אם תרצה לגבות כתובתה מהקרקע הנז' הרשות בינך לכל זמן שתרצה פי הקרקע שנה יותר מסכי כתובתה פי מזונות אינו רוצה לתת לה עוד אחר שאין לו כלל מנכסי אחיו ומה שיש בידו הם נכסים שאינם משועבדים לכתובתה.

למדנו רבינו אם יש בדברי שמעון ממשו' ואם טענתו טענה שלא לתת לה מזונות בינן אין לו מנכסי אחיו כלל ושקרו פפול מן השמים תשובה נראה מן הגמרא ומדברי המפרשים ז"ל דמזונות האלמנה ניידי דלית להו אחריות מידי דאפילו בקרקעות דדינא דמזוני עליהו אי מזבני להו יורשים דיעבד אינה מוציאה מיד הקלוחות כדתנן פ' הניזקין אין מוציאין לאכילת פירות וכו' ולמזון האשה והבנות מנכסים משועבדים וכו' מפני תיקון העולם ואי מטלטלי לתקנת הגאונים דמתנה מניניהו היינו כשהם בעין אבל אי בעו יורשים למזבן להו הרשות בינך וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל פי"ז ואינה יכולה לעכב עליהן ולומר יהיו המטלטלים מונחין בב"ד עד שאזון מהם שמה יאבדו ולא יהיו לה מזונות ואפי' התנה עליו בפ' שתזון מן המטלטלין אינה מעכבת ובה דנין תמיד כו' ע"כ שנר' שאם יאבדו שיאכלו אותם היורשים או יפסידום אינם חייבים לתת מזונות משלהם ולהכי אי תפסה למזונות בין מתים בין לאחר מיתה אין מוציאין מינך אפילו תפסה כבר זהב כמו שכתב הרמב"ם משום דאלו לא תפסה ואכלי ומפסדי להו יורשים אינם חייבים אבל אי תפסה לכתוב' אחר מיתה מוציאין מינך דאי מפסדי להו ואכלי להו אינהו מיחייבי למפרע כתובתה מנכסי אביהן דאפי' קרקעות דמזבני להו טרפא איהי מן הקלוחות וכ"ש מטלטלי דאכלי אינהו או מפסדי להו דמחייבי כיון דתקנו הגאונים דנגבית מטלטלי והאי תקנה לא איצטריקא להו לתקוני אלא לעיקר כתובה ותוספת דלנדונא הניא הניא ליה פחוב דמחייבי מדאורייתא לפרוע חוב אביה' מנכסיו ואי אכלי ומפסדי להו לנכסי מחייבים לשלם מדידהו מה שאין כן בעיקר כתובה דלא מיחייבי אלא מתקנת הגאונים ובמזונות דאם אכלי להו לא מחייבי לשלם מזונות מדידהו אבל ממעות המטלטלים שמקרו כתב רב האי ז"ל כיון דהאידנא תקנו הגאונים שזונו מטלטלים נזונות מהדמים שקבלו בהם כמו שכתוב בא"ה סימן קי"ב וכתב ול"נ להרא"ש ז"ל שהרי אין שעבודן אלא על נכסי אביהן וכיון שמכרום ואינם יכולים לטרוף מן הקלוחות גם במעות אין להם פלוס והם של הבנים לרש"י ז"ל קודם שיבוא ליד ב"ד ולזעת התוס'

והרשב"א ז"ל אפי' משפאו המזונות ביד ב"ד וקעמידום ביד אפוטרופוס או ביד שלישי
למזונות הפנות וכו' אם קדמו ומכרו מה שמכרו מכרו כמו שכתב מ"מ פי"ח ואע"ג דהא
איירי במזונות הפנות מן הפנים בנכסים מעוטים נראה דה"ה במזונות האלמנה עם
היתומים אם מכרו אין לה במעות כלום להרא"ש ז"ל דטעמא גבי פנות הוא משום
דמטלטלי לא הוו משעבדי להו למזונות אלא משום תקנת גאונא במזונות האלמנה נמי
אינו נזונות מטלטלי אלא מתקנת הגאונים דבעיקר פתובה ותוספת דאמרי' דמחייבים
היינו משום דכתיבי בכתובה ובקנין ומזונות אלמנה לא כתיבי בכתובה אלא מזונות
דמחיים וכתב הרשב"א ז"ל שאם קנו מידו על מזונות האשה שהיא נזונות אפי' מן
המשועבדין כמו שהביא מ"מ ז"ל פי"ח וכתב עוד ודע שאין הקנין הנז' בשטר פתובות
שלבנו מועיל לכה שאין מפירין בכתובות מזונות דלאחר מיתת הבעל אלא מזונות מחיים
ע"כ: וכתב הרב ה"ר יעקב מישאע ז"ל בפ"י הרמב"ם ז"ל פי"ח ויש לשאול אם תפסה
כל מטלטלים ולא השאירה ליתומים במה יתפרנסו מהו שתאכל היא והם מתחת ידה או
לא תתן להם כלום והתשובה נמצא במקצת גוססתאות רב אלפס ז"ל אי תפסה מחיי' דבעל
מיתונה מינייהו לחוד' ואי לא מיתוני יורשים בהדה כדאי' בכתובות בפ' אלמנה נזונית
ובפי"ט אבאר זה הדין היטב ולא פ"י אח"כ שום דבר בפי"ט והרב בעל מ"מ כתב ספי"ט
י"מ דאלמנה ובנים אלמנה נזונית והבנים ישאלו מק"ו דבת הנדחת מפני אלמנה ובני'
נדחים מפני הבת אבל בירושלמי לא אמרו כן אלא אלמנה ובנים שניהם שונים וכן פשאו
רק אלמנה וכו' ואין נרא' כן דעת רבינו שלא כתב הירושלמי וכן נר' דעת הרמב"ן ז"ל
ע"כ והיינו כשהנכסים בעין אבל אם נמכרו אפי' לי"מ אינם חייבים במזונות האלמנה
כמו שכתוב למעלה: מכל מה שנכתב למעלה יתבאר תשובת שאלה זו דאע"ג דביבמ'
פשיטא דאין לה מזונות אלא עד ג' חדשים הכא צוה הבעל שאיזה מהן שתצוה לעמוד
במגור אלמנותה שתזון מנכסי עזבונה וא"כ הרי היא כשאר אלמנות למזונות וגם לא
עדיפא מינייהו בצוואה זו דלא צוה אלא שתהא כשאר אלמנות דאם לא שצוה לא היו לה
מזונות פי אם ג' חדשי' כדא' וא"כ יש לה מזונות מנכסי בעלה ממה שנשארו אחר השני
אלפים שנתן לאחי' אחר פרעון הכתובות דהאלף פרחים שנתן לאח שייבם הם דרדמתנת
ש"מ כמו האלף של האח האחר שלא יבם פי הוא לא צוה ולא היה יודע אם ייבם שום
א' מן האחים או יחלוץ ואם היה חולץ א' מהם היו הנכסים הנשארים אחר המזונות
ופרעון הכתובות לשניהם ועתה שייבם הא' זכה בנכסי אחיו אחר הפרעון אבל האלף
אינם נחשבי' כנכסי אחיו אחר הפרעון הנז' לשעבוד מזונות כמו האח האחד שלקח האלף
פרחים והלך לו וא"כ מכל מה שנשארו אחר פרעון הכתובות פתוב' היבמה שייבם וב'
פתובות הב' נשים אחרות היתה נזונית עד עתה זו האלמנה אם עדיין יש שארית נכסים
הנז' תזון מהם אבל אם כבר פלו שנמכרו ואכלו הוא וביתו והוא אינו חייב לזון אותה
מן האלף שלו דהרי הוא יורש והוא כמו בן והאלמנה וכן שניהם שונים לאכול יחד לכל
צרכיהם וכדא' לעיל לירושלמי אפי' לא היה יכול לאכול אחר שאכל וכלו כבר הנכסים
אינו חייב לזון אותה ממה שנשארו לו מן האלף פרחי' אם לא כשיש עדיין בעין מטלטלים
ידועים של המת שנשארו אחר שלקחו הב' אחים הב' אלפים ואם אין תזון מעתה מן
הבתים עד שלא תשארו בהן אלא כדי פתובתה ואז תקח פתובתה מהן ותלך לה נאם
המבי"ט: שאלה קכה יעקב בנה בית חתנות לבנו הגדול ראובן והשיאו אשה בבית ההוא

והיו נשואין ראשונים לאותו הבן ובבתולה ולא השיא בן אחר קודם לו ולא היה לאב בבית ההוא ובתשמישיו אפי' פה א' כי חדש היה הבית והבן חנכו בנישואיו ואחר שנשא אשה בבית ההוא דר בו כמה שנים וכשנפטר יעקב הניח שני בנים ראובן ושמעון קטן הימנו וירשו וחלקו המטלטלים כולם זולת הבתים כולם שהיו לאביהם ולהיות ראובן חפץ בבית רחב ידים מאותו הבית שנשא בו לקח לו בית אחר והבית שהיה דר בו עם כל שאר הבתים שהיו לאביהם השפיר לשמעון וכתב לו שהוא מןשפר לו כל הזכות אשר לו בכל הבתים בכך וכך לשנה עד ה' שנים ואחר זמן שבאו לחלוק אומר ראובן הבית ותשמישיו שנשאתי בו שלי הם מן הדין והשא' נחלו' בשנה משיב שמעון הלא כאשר השפרת לי הבתים לא פרשת לי שהיית משפיר לי בית משלה בכלל בתי אבינו זלה"ה ולא הזפרת מעולם שהיה הבית שלה אלא הבית בכלל שאר הבתים שכרתי ממך סתם ולו הונח שהיה לה זכות הרי מחלת אותו וכללת אותו בכלל השאר משיב ראובן הלא השפרתי לה כל זכות אשר לי בכל החצר שפולל בין הזכות שהיה לי בבית הא' לגמרי בין זכות חצי השאר ולא חשתי לפרשו עד זמן החלוק ולמדנו רבינו הדין עם מי ואם קנה עם הבית שאר התשמישים כגון חדר המעות ובית התבשיל שנבנו לשמו וכן אם על ראובן להביא ראיה שלא הניח אביו שום כלי בבית אשר נשא בו או על שמעון מאחר שהבית היה חדש ממש לו לשמו והוא דר בו כל ימי חיי אביו ז"ל שהוא זמן רב ולאביו היו בתים רבות אחרות: תשובה אם כל התנאים הפתובים בפוסקים ז"ל גדול בנישואין ראשונים מאשתו ראשונה עם בתולה ופינוי הבית לגמרי לבית אחר נתקיימו בנישואין אילו הני מתנה גמורה לכן כדאמר פ' מי שמת המשיא אשה לבנו גדול וכו' וכתב רשב"ם ז"ל תקנ' חכמים היא לכבוד החתן שגנאי הדבר לישא אשה ואין מקום לדור בו ע"כ והני' חד מן תלת מילי דשוינהו רבנן פהלקת' בלא טעמא וכתבו התוספות קצת טעם יש דכיון שפנה את הבית סמךא דעתיה דבן וגם אין לו אנה לדור סברא הוא שנתנו לו ע"כ: ומה שטען אחיו שהשפירה בכלל שאר הבתים אינה טענה ואין כאן שום מחילה כי השפיר כל זכות שיש לו בחצר ואין דמי השכירות מוכיחים דאין אונאה בקרקעות ולא בשכירותן ועל שמעון להביא ראיה שפחל.

ועל ענין חדר המטות ובית התבשיל אם פנה הכל ונשתמש הבן בכל גם זו בכלל מתנת הבית: ומה שיש לברר בזה דבנ"ד לא פנה האב הבית כי לא דר בה מעולם כפי הנראה דבשקלא פשהיה הוא דר בה ויצא ממנה ופנה אותה מפל וכל והשיא בה בנו גדול איכא סמיכות דעת הבן אכל כשפנה מחדש אע"ג דאמר דלשם חתנות בנאה היה איפשר לומר שלא היתה פנונתו למתנה כיון שאין כאן בפועל סימן הפינוי המורה שלא נשאר לו בה שום זכות: ואפ"ה נראה ודאי דלא שנא דאדרבא עדיף טפי שבנין כל הבית היה לשם חתנות בנו והניא מתנה כיון שלא הניח בה שום כלי להוראה שלא היה נותנה במתנה וכן נראה ממאי דאמרי' בגמרא מר זוטרא תלא ליה סנדלא רב אשי תלא אשישה דמשחה וכתב בנ"י להודיע שלא היה מקנה אותו לבנו כי הוא היה צריך לתשמישו ע"כ ומשמע דמירי שבנה בית חדש או שהיה לו בית אחר שלא היה דר בו ולכן תלא ביה סנדלא או אשישה להודיע וכו' שאם היה דר בה ויצא ממנה להשיא את בנו הנה ליה למימר שייר בה סנדלא או אשישה וכמו שכתבו הפוסקים שייר בבית פלי א' וכו': ומכאן נוכח ללמוד ג"כ ראיה על מה שבא בשאלה על מי להביא ראיה אם הניח בבית שום כלי או לאו דעל

שמעון להביא ראיה מדאמר הקא תלא סנדלא להודיע שלא היה מקנה לבנו וכו' דמשמע דאי לאו הכי על הסתם היתה מתנה דכיון שפנה אותה והשיא בה את בנו מסתמא לא הנשאר בה דבר ולכך צריף להודיע וכן נר' ממה שכתב הרשב"א ו"ל תלא ליה סנדלא סי' קל הוא לעשות פן וכדי שיראו הפל פן שאלו רצה להעיד ולהתנות בפניהם שאינו מקנה לו פלום ודאי אין אדם מקנה נכסיו בעל פרחו ע"כ משמע דעליו הראיה וכן כתב בני"י לאו דוקא שצריף מעשה אלא לראיה שדי במעשה מועט פנה ולא מפעיא אי גלי דעתיה בפני עדים ע"כ דנר' דעליו להביא ראיה ונר' דטעמא הניא דכיון דתקנת חכמים היה לכבוד החתן אלימא אומדן זה פינו שיהיו בו שאר התנאים הידועי' לכל גדול וכו' שהיה ג"כ תנאי הפנוי ומסתמא אמרי' כיון שהשיאו בבית דקנאה אלא א"כ חסר הפינוי וכמו שכתב הרמב"ם ו"ל נגעו חכמים בדבר הזה מאומדן הדעת שמרוב שמחתו ואהבתו גמר והקנהו הבית שהרי לא שייר בה לעצמו פלום לפי יצא שאם שייר אפי' פה א' לא קנה הבית נאם המבי"ט: בטור, ח"מ סי' קע"ו הביאה מתני' דפ' מי שמת כשחלה א' מן האחין השותפין דכשא' קצב' לרפואתו מתרפא מן האמצע ואפילו בשני שותפין שמתעסקין באומנות או בסחורה דכתב הר"י הלוי ו"ל דאפי' חלה באונס מתרפא משל עצמו דמשמע דוקא רפואה אבל חלקו בריוח משמע דיש לו דאם אין לו חלק בריוח שחביריו מרויחים בעודו חולה כ"ש שאינו מתרפא מן האמצע אלא נראה שיש לו חלק בריוח שהרויחו חביריו בעודו חולה נאם המבי"ט: שאלה קכו ראובן מכר פמה שקי צמר לשמעון והתנה עמו שאם יהיה בכל שק שני פרחים טארה יהיה עליו ומה שיהיה יותר משני פרחים יהיה עליו ונמצא שיש טארה כמו פרח וחצי בכל שק והוא יותר מכדי אונאה בכל שק ושונה ח' פרחים יורנו רבינו: תשובה נראה לי שיש בזה אונאה דאם היה אומר יודע אני שבכל שק יש ב' פרחים אונאה פלשון הפרויקתא ולשון הרמב"ם ו"ל יודע אני שחפץ זה שאני מוכר לך במאמים אינו שונה אלא מנה ע"מ שאין לך עלי אונאה לא היה לו אונאה אבל כשאומר אם יהיה בכל שק ב' פרחים הוי כמו אסמכתא שאינו יודע פמה אונאה יש בו שימחול כמו שכתב הרב למעלה על מי שאומר ע"מ שאין לך עלי אונאה שיש לו עליו אונאה כיון שהוא סתם שאינו יודע פמה אונאה יש בו ע"כ נאם המבי"ט: שאלה קכז נר' ישראל אור גולת אריאל עמוד התורה אשר הבית נשען עליו הנודע בשערי בת ציון המצונני' בהלכה הלא הוא רבי' ומורי' נר"ו יורינו רבינו ראובן שהיה לו משי למכור ושמעון בגדים ועשו חליפין ושמו אותם שמאי' וכל א' משה חליפיו ואחר ימי' ב' או ג' נודע לשמעון כי המשי של ראובן הוא קנוי מגנבים ואמר לראובן תחזיר לי בגדים שלי ותקח המשי שלך שאיני רוצה לעשות בה חליפין בדבר שיש בה סכנה שלא יודע לערפאות ואפסיד כל ממוני' והשיב ראובן לשמעון אמה היית יודע שהוא גניבה ועם כל זה סברת וקבילתה ושמעון מכחיש ואומר ח"ו לא ידעת אלא אחרי שעשיתי החליפין ועתה אדוני אחרי שכל מום שלא ידע בו הלוקח בטלה מקח ואחרי שסתם אין אדם קונה אלא הדבר השלם ובאלו הדברים וכדומה להם אזלינן בתר ומנהג המדינ' כמו שכתב הרמב"ם ו"ל בהרב' מקומות וכפי מנהג המדינה אין מום גדול מגנבה וכל אדם נזהר מלקנות אותה ואם קנה בלתי ידיעה מחזיר אותה כפי מנהג המדינה ועתה א"כ בטל המקח ועל ראובן להביא ראיה הרי המקח בטל או אם נאמ' אחרי שראובן מוחזק בגנבים של שמעון על שמעון להביא ראיה שלא ידע ויבטל המקח ואם לא הביא

ישבע ראובן שידע שמעון ויקניים המקח או אם נחזור לתלוקה ראשון' וישבע שמעון שלא ידע ויהי' המקח בטל יורני אדוני דרך המלך כי באור אדוני נראה אור נאום דורש מאת אדוניו יחיש התשובה מדרך דמשק או מאשר יהיה ובה אמצא חן לאדוני ולישיבה המהוללה משתנה מרחוק יצחק משען: תשובה נראה לי כי במשי וכיוצא בו דבר שאין בו סימן אין הגנבה מום בה דפוק נחזי כמה משי פיוצא בה איכא בשוקא דאם גנב וקוביוסטוס הוא מום בעבד אעפ"י שאינו ניפר בגוף העבד וצורתו שהוא גנב ואפ"ה פשרואים אותו מפירים כי הוא העבד שיצא עליו שם גניבה בעיר מה שאין פן במשי כמו שנו' ואפילו כלי א' שיש בו סימן ומשתמשים בו תוך הבית אפשר שאם היה גנוב לא יהיה שום טעם לחזור בו מן המכר כי יש פלים דומים אלו לאלו וגם לא יהיה נודע כל כך בפרט פשאינם לעין כל שאין משתמשים אלא תוך הבית מה שאינו פן בעבד ובהמ' שתשמישם מבי' ומחויץ והמפירים אותם שהם גנובים יכולים להעיד עליהם על צורתם המוכחת עליהם ואם היה גניבת המשי שהוא מפורסם בעיר והיתה באופן שלא יוכל הקונה למוכרה בגלוי כי יהיה נודע שהוא המשי הגנובה ויתבר' ענין זה ע"י הסותרים שהוא פן הוא מום ויכול לחזור בו אם לא ידע שהיתה גנוב' ואם יטעון המוכר שידע הקונה שהיתה גנובה וגם שקנאה מעט בזול יתר ממשי אחרת פיוצא בה והקונה יכחיש ישבע המוכר פינן שהקונה בא להוציא מידו נאם המבי"ט: שאלה קכח כמ' שני' פתבתי על אשה שצונתה בשעתה מית' שהחלק שהיה פתוב בכתובה שיחזור ליורשיה מצד התקנה שהיה לבעלה שצונתה קיימת ועתה באלו הימים ג"כ אירע פענין זה ונתחזקו היורשים לומר שלא היה יכולת בידה לצוות וסמכו על תשובת הרא"ש ז"ל שכתב על תקנת טולטולא כפי הלשון הפתוב בתקנה שלא השליטה את האשה לתת למי שתראה וכו' וכמו שהאריך שם ואני פתבתי אז כי לא כתב הרא"ש מה שכתב אלא על לשון התקנה והתקנה שלנו אינה פאותה התקנה וגם אינה פתובה אלא מנהג ע"כ ולפעמים אינם רוצים ללכת אחר מנהג התקנה ומתנים למחצה לשליש ולרביע או הבעל יורש אשתו כד"ת או ירשו זהא את זה וראיתי תשובה לחכם המובהק כמה"ר יוסף נ' לב נר"ו על ענין זה וכתב דאם היה המנהג מטעם התקנה דהפקר ב"ד הפקר והב"ד הפקירו אותו השליש ונתנו אותו ליורשים ואין פח בידה לתת לבעלה ולא לאחרים ואני אומר דאפילו היה המנהג מטעם התקנה לא היינו אומרים שהפקירו אותו הב"ד דלא אמרינן הפקר ב"ד הפקר אלא פשמפקירים לכל אפילו שלא מדעת' כי הא דאמרינן אפקעינהו רבנן לקדושי מיניה דהפקר ב"ד הפקר וכדאמר גמי גבי פרוזבול אבל תקנה פי האי אין פאן הפקר ב"ד שהרי פשאינם רוצים ללכת אחר התקנה יכולים להתנות ביניהם כפי מה שיסכימו ואפילו מי שנושא על הסתם דאנחנו דנים בו מנהג התקנה היינו משום דכינן שלא פירש נגד התקנה מסתמא על דעת מנהג הרוב נשא ולא מטעם הפקר ב"ד ועוד דענין הירושיה הוא חקת משפט וכי היכי דאין מוריש יכול להנחיל בתורת ירושה איש נכרי אפי' ברצון יורש כמו שכתב הרמב"ם ז"ל פי"ב מהלכות אישות דכל תנאי שבירושה בטל ה"נ ב"ד אינם יכולים להנחיל מי שאינו ראוי לנחול: עוד כתב שאם הוא תנאי שמתנים ביניהם שמחייב עצמו לתת אותו השליש ליורשים הוי פלוגתא דרבננותא דלמאן דאמר דאפילו בשטר שפתוב משמעבדנא לך ולכל דאתי מחמתך אם מכר וחזר ומחלו מחול משום דאין ברירה כמו שכתב הר"ן ספ"ק דגיטין ה"ה גמי בנ"ד יכולה

למחול ולמ"ד אין יכול למחול ה"נ אינה יכולה למחול: ואני אומר דלא שייך הקא פלוגתא דהני רבננותא דאפי' למ"ד גבי מכר ומחל דיכול למחול היינו משום דליפא בריה למי נשתעבד ודידיה הנה מקודם והוא מכר ומחל ואפילו פתב ולכל מאן דאתי וכו' לא מצי לאינשתעבדי ליה מדאורייתא משום דאין בריה פדאמר אבל הכא דמעיקרא נשתעבדו ליורש הרי נתברר מעיקרא למי נשתעבד ולא מציא מחלה וכ"ש למאן דסבר התם גבי מכר דלא מצי למחול דה"נ בנ"ד פשיטא דלא היתה יכולה למחול דמעיקרא נשתעבד ליורש א"נ אפילו למ"ד דאינו יכול למחול היינו משום דאיפא תרתי לטיבותא דקונה קדא דכתב לנה לכל מאן דאתי וכו' שנית דמכר לו מלנה אבל בנ"ד דליפא אלא קדא דנשתעבד ליורש מציא מחלה וכ"ש למאן דסבר דמוכר ש"ח מצי מחיל אע"ג דאיפא תרתי לטיבותא דקונה דפשיט דהכא מציא מחלה דליפא אלא קדא: עוד פתב דבנ"ד פל אפין שוין מטעמא אחריתי דהכא לא איצטריף לן שייחייב עצמו להחזיר ליורשיה אלא במסלק עצמו מן הירוש' קודם שפאת לידו בעודה ארוסה סגי כדא' נחלה הבאה לו לאדם ממקום אחר מתנה עליה שלא יירשנה וכיון שנסתלק ממילא זכו היורשים ואיברא דכיון דנסתלק והתנה שלא יירש קודם שיהיה ראוי להיות יורש בעודה ארוסה אינו יכול עוד להיות יורש וממילא זכו היורשים ואינה יכולה עוד לומר יירשני בעלי פינן שפכר נסתלק אבל מ"מ יכולה לתת לבעלה או לאחר דרף מתנה דסילוק שלו אינו גורע פחה מן הזכות שיש לה בנדונותיה וכתובתה אלא שבסילוק נשארים יורשי' במקומו וכי היכי דכל מוריש יכול לתת מתנה לאחר ממה שראוי ליורשיו הכי גמי היא יכולה לתת מה שהיה נוגע ליורשיה וא"כ אפי' נסתלק יכול להיות לו זכות דרף מתנה כדא' ואע"ג דבמה שראוי לבעלה אין לה יכולת לתת לאחרים היינו משו' דמהשתא גמי אית לי' זכות בנכסיה שהוא משתמש בהם והם נצ"ב עליו אם פחתו כו' ויש לו פירות כנ"מ פתב עוד החכם הנז' הא תינח אם היה פותב בלשון סילוק אבל פינן שהוא פותב בלשון חיוב שמתחייב עצמו להחזיר ליורשיה לדעת האומרים דאפילו בשטר שפתוב בו משתעבדנא לך ולכל וכו' יכול למחול ה"ה גמי בנ"ד דיכולה למחול הא ודאי לאו מלתא היא דבכלל החיוב שהוא מחייב בעצמו להחזיר ליורשיה הוא מסלק עצמו מן הירוש' ואני אומר דבסילוק יש לו צדיין תקנה לבעל דרף מתנ' פמו שפכתתי למעלה ובחיוב נראה שאין לו תקנה פינן שהוא מתחייב להחזיר להם ולא שייך חיוב זה בפלוגתא דרבננותא דלעיל פלל דלמ"ד יכול למחול הכא איפשר דאינה יכולה למחול ולמ"ד דאינה יכולה למחול איפשר דהכא יכולה למחול כי הני גוונני פדפי' למעלה ואפי' לישא דמחילה לא שייך פאן דבשלמא גבי ש"ח הפתוב על הלנה שהוא חייב למלנה אע"ג דכתוב ביה משתעבדנא לכל דאתי מחמת' אם מכר הש"ח אח"כ מחמת דמלנה הוא דמשעבד ליה ואם מחל לו קודם שפרע הויא מחילה פי צדיין יש לו למלנה זכות בש"ח שלא היתה מכירה שלימה מדאורייתא בסתם מכירה ש"ח ואפי' כשפתב משתעבדנא לך ולכל כו' ולמ"ד דיכול למחול שייך לשון מחילה דלא מהני לאינשתעבדי ליה מדאורייתא פמו שפתב הרמב"ם שם ספ"ק דגיטין אבל האיש שנתחייב להחזיר ליורשיה מה מחילה שייך לה בגנן' ומה מוחלת לו פינן שנתחייב הרי אין לה שום זכות בחלק המגיע לבעלה אחר מיתתה או היא של בעלה או של יורשיה וכן מה שפתב פי בכלל החיוב שהוא מחייב עצמו להחזיר ליורשי' הוא מסלק מן הירוש' וכיון דמסלק ממילא זכו היורשים אינו פן דסילוק הוא

דאין לו באותם שמסתלק כלל ואין מתחייב לתת ליורשיה אלא שחייב הוא שאינו מסתלק מהירושה אלא כשמתמות מה שירש שממנה יחזיר ליורשיה וא"כ אין הסילוק בכלל החיוב וכי ניים מר אמר דסילוק עדיף טפי ליורשים מחייב שהרי סילוק לא מהני אלא בעודה ארוסה וחיוב מהני אפי' פשהיא נשואה וכדכתב הר"ן ז"ל שם פ' הפותב וכן רבי ישעיה שם פדכתב וכי שכיב אמר דבכלל חיוב הוי סילוק: ומה שפתב אבל פיון שהוא פותב בלשון חיוב וכו' לדעת האומר דאפי' בשט' שפתוב בו משתעבדנא וכו' יכול למחול ה"ה נמי בנ"ד דיכול למחול אנ אמר כי פשהוא פותב בלשון חיוב אליבא דכ"ע נראה שהוא חייב כמו בסילוק לסברתו מה שאינו פו דבסילוק יכול לתת מתנה כמו שפתבתי למעלה אבל בחיוב שהוא מחייב עצמו להחזיר ליורשיה אפי' שתמן מתנה הוא חייב להחזיר כמו שנתחייב אלא דוקא פשהוא מחייב עצמו בפ' בקנן או אפי' בלא קנן בשעת נישואין דהוי מדברים הנקנים באמירה הוא שחייב אבל מה שכותבים עתה בכתב' הירושה פמנהג דמשק או פמנהג א"י אינו בא לו חיוב החזרה אלא מצד מנהג התקנה לא שמתנים עמו שיתחייב לחזור לה חצי או שלישי הנהוגים כי לפעמים אינם יודעים מהו המנהג אלא שכותבים הסופרים מה שהוא מנהג בכל פתובות העיר בסת' וכיון שמפח התקנה הוא שחייב די שיהיה חייב על הסתם שלא פתבה היא לו אח"כ שנתנה לו מה שהיה מגיע ליורשיה אבל אם היא רצתה לתת חלק הירושים לבעלה הרושות בידה כי התקנה אינה אלא למי שנושא בסתם שנושא על מנהג המדינה כמו שפתבתי למעלה ומה שפתב הרא"ש ז"ל שאין פח ביד האשה למחול ירושת יורשיו לבעלה מפני התקנ' היינו פתקנה ההיא שלא יש פח ביד שום אדם לשנות המנהג אפי' שירצו שניהם כי חכמי התקנה הטילו חרם שלא לעבור על התקנה ולא להוסיף עליה ולא לגרוע ממנה נחכמים שעמדו אח"כ אם נמלכו לשנות וכו' היו צריכים לעשות קיבוץ והספמה להתיר תחלה את החרם שהטילו הראשונים וכל זמן שלא עשו זה אין פח במנהג לבטל התקנה ואח"כ בתשובה אחר זאת פתב שאין האשה יכולה לשנות בצנוואת' את התקנה שהוטל חרם לקיים התקנ' ולא לגרוע וכו' שבראה דדוקא באותה תקנה שמלשון התקנה ההיא נראה שלא תוכל האשה לשנות וגם שהוטל חרם שלא תשתנה ושללא תעקר התקנה ולא היו יכולים להתנות בשעת הנישואין ג"כ נגד התקנה נהרי זה כמו הפקר ב"ד אבל בתקנות שלנו שלפעמים מתנים בשעת הנישואין נגד התקנה כפי מה שירצו שלא נעשה התקנה אלא למי שנושא על הסתם שהוא בכלל התקנה שנהגו בעיר ג"כ תהיה האשה רשאית לתת לבעלה במתנה כמו שהיו זוכים יורשיה מצד התקנה וראיתי בתקנות חכמי אלגאזיר שנעשו בשנת הקנ"ד וקטן שבהם היה אז הר"ש ב"ר צמח ז"ל כמו שפתב הוא ופי' הוא כל פרטי אותם התקנות וכתוב בתקנה י"ב שהיא האחרונה שכל אלו התקנות ינהג ע"ד החכמי' ולא יהא רשות לערער עליהם בכל חרם ונגדוי ובעצת הרבנים וראשי הקהל הכריזו אותו ביום שבת בשנת הקנ"ד ועכ"ז פתוב בתקנה ד' שאם תמות האשה בחיי בעלה וזרע אין לה שירשו קרוביה היותר קרובים שלישי גנונייתה אף יהא רשות בידה לעשות מזה השליש פרצונה כמו שיש רשות לאדם בנכסיו פדיו הגמרא וה"נ שתוכל לעשו' בשליש פרצונה ואולי תורישנו לבעלה ולא מפקעא נחלה דאורייתא שיש נשים שאינן רוצות לבעליהן בחייהן ומרוצות להורישן לאחר מיתה פדיו תורה ע"כ וכ"כ בתקנ' עשירית שנתנו פח ורשו' לכל אדם להתנות כל מה

שִׁירָצָה נֶגְדַת הַתְּקֵנוֹת ע"כ וכו' בפ' תִּקְנ' זו וְזֶה מִפְּנֵי שֶׁתִּנְאֵי שֶׁבְּמִמּוֹן הוּא וְקִיָּים כְּדַמוּכַח פ' אַעפ"י כו' הַפּוֹתֵב ע"כ הָרִי כִּי בַתְּקֵנוֹת אֵלּוּ שֶׁנַּעֲשׂוּ בְּכַח חֶרֶם וְנִיְדוּי כְּמוֹ אוֹתָם שֶׁהָיוּ בְּטוּלוֹטִילָה וְהָיָא רְשׁוֹת בְּיַד הָאִשָּׁה לַעֲשׂוֹת מִזֶּה הַשְּׁלִישׁ כְּרִצּוֹנָהּ וְגַם הָיוּ יְכוּלִים לְהַתְּנוֹ' נֶגְדַת הַתְּקֵנָה וְהַתְּקֵנוֹת שֶׁלָּנוּ לֹא נַעֲשׂוּ בְּכַח שׁוֹם עֲוֹנָשׁ וּפְשִׁיטָא שֶׁיֵּשׁ רְשׁוֹת בְּיַדָּהּ לַעֲשׂוֹת בְּשִׁלִּישׁ מֵהַ שֶׁתְּרָצָה וְגַם כִּי בַתְּקֵנַת טוּלְטִילָה כְּתִב הָרָא"ש שֶׁאֵין הָאִשָּׁה שׁוֹלְטַת לַעֲשׂוֹת נֶגְדַת הַתְּקֵנָה זֶה מִפְּנֵי שֶׁהֵבִין כִּי מִלְּשׁוֹן הַתְּקֵנָה שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָּהּ פֶּחַ לִיתָן מְאוּמָה וְגַם שֶׁנַּעֲשִׂית בְּכַח חֶרֶם שֶׁלֹּא תִשְׁתַּמֵּה וְלֹא פִּירְשׁוּ בַתְּקֵנוֹת שֶׁתּוּכַל לְשַׁנּוֹ' כְּמוֹ שֶׁכְּתוּבוֹ בַתְּקֵנוֹת אֶלְגַּאזִיר כִּי מִפְּנֵי שֶׁהָיוּ הַתְּקֵנוֹת הֵהֵם גַּם כֵּן בְּכַח חֶרֶם הַנּוֹצְרֵכוֹ לְפָרֵשׁ כִּי אִם תְּרָצָה הִיא תּוּכַל לַעֲשׂוֹת בְּשִׁלִּישׁ אֲבָל בַתְּקֵנוֹת שֶׁלָּנוּ שֶׁאֵין בָּהֶם פֶּחַ חֶרֶם תּוּכַל הָאִשָּׁה לְשַׁנּוֹת כְּמוֹ שֶׁכְּתִבְתִּי כְּמוֹ שֶׁיְכוּלִים בַתְּקֵנָה שֶׁלָּנוּ בִּשְׁעַת נִישׁוּאֵין נֶגְדַת הַתְּקֵנָה כִּי מַעֲשִׂים בְּכָל יוֹם לְפָנֵינוּ אֲנַחְנוּ מִתְּקֵנֵי תְּקֵנָה זֶה שֶׁל א"י שֶׁיִּחְזִיר שֶׁלִּישׁ הַנְּדוּנָנִי וְאֵין אֲנַחְנוּ מוֹחִים בְּיַד מִי שֶׁמִּתְּנָה נֶגְדַת הַתְּקֵנָה הֵן בְּאִשָּׁה הַנּוֹתְנָת לְבַעֲלָהּ הַרְשׁוֹת בְּיַדָּהּ וְאִפְּי' לְדַעַת הָרָא"ש ז"ל בַּתְּקֵנָ' טוּלְטִיטוּלָא אִם הִיְתָה נוֹתְנָת מַעֲכָשׁוֹ כָּל נְכֻסֶיהָ לְבַעֲלָהּ בְּעִנְיָן שֶׁלֹּא תּוּכַל לֹמַר נ"ר עֲשִׂיתִי לְבַעֲלִי הִיְתָה הַמִּתְּנָ' קִיָּיִמ' כְּמוֹ שֶׁכְּתִב שָׁם וּא"כ יֵצֵא לָנוּ מִכָּל זֶה כִּי בַתְּקֵנָ' שֶׁלָּנוּ יְכוּלָה הָאִשָּׁה לְתַת לְבַעֲלָהּ מֵהַ שֶׁרְאוּי לְיִוָּרְשִׁים אֲפִילוֹ לְדַעַת הָרָא"ש בַּתְּקֵנָתֵינוּ וְאִפְּיִלוֹ הִיְתָה אֵיזָה סֶפֶק שֶׁהִיָּה אֵי זֶה חִילּוּק בַּפֶּסֶק זֶה הָרִי כְּתִב הַר"ש בַּר צְמַח ז"ל שֶׁאִם יֵשׁ סֶפֶק בַּתְּקֵנָ' בְּכַוֵּנוֹת הַמִּתְּקֵנִים יִנְיָחוּ הַסֶּבְרָא לְפִי הַגְּמָרָא וְשֶׁכֵּן כְּתִב הָרָא"ש ז"ל וְשֶׁכִּיּוֹצֵא בְּזֶה כְּתִב הַרְמַב"ן ז"ל בְּשֵׁם רַבֵּי אֶפְרַיִם ז"ל ב' יֵשׁ נוֹחֲלִין וּבְסוּף הַלְכוֹת בְּכוֹרוֹת וּבְנוֹ ה"ר שְׁלֵמָה ז"ל כְּתִב בַּתְּשׁוּבָה צ"א וְז"ל בְּקִצַּת מְקוֹמוֹת יֵשׁ לָהֶם תְּקֵנָה שֶׁאִם תְּמוֹת הָאִשָּׁה בְּחַיֵּי בַעֲלָהּ שֶׁיִּחְזִיר מִקִּצַּת הַכְּתוּבָה, לְיִוָּרְשִׁיהָ אִם אוֹתוֹ מִקִּצַּת רְצָה הָאִשָּׁה לְמוֹחֲלָה לְבַעֲלָהּ וְכו' כְּתִב שֶׁהִיא קִיָּיִמַת שֶׁאֲפִילוֹ בַּש"ח גְּמוּר אֲפִילוֹ יֵשׁ בּוֹ נְאֻמָּנוֹת וְכו' הַמְּחִילָה כְּשֶׁרָה שֶׁלֹּא הָאֲמִינוּ אֵלָּא בַּפְּרָעוֹן וְכו' וְכו"ש בַּשְּׁטַר הַכְּתוּבָה שֶׁמֶן הַדִּין הַבַּעֲלֵ יוֹרֵשׁ אֶשְׁתּוֹ שֶׁאִם הוֹצִיא שְׁטַר מִחִילָה כְּנֶגְדַת הַיִּוָּרְשִׁים שֶׁהִיא כְּשֶׁרָה דְּכָל טְצַדִּיקֵי שְׁאֵנוּ יְכוּלִים לַעֲשׂוֹת לְהַעֲמִיד נִחְלָה אָנוּ עוֹשִׂים ע"כ הָרִי שֶׁכְּתִב כֵּן עַל סֵתֵם תְּקֵנָ' שֶׁנַּעֲשׂוּ בְּקִצַּת מְקוֹמוֹ' וְלֹא עַל תְּקֵנָ' אֶלְגַּזִיר כְּתִב כֵּן שֶׁבְּפִי הַתְּנוּ שָׁם שֶׁתּוּכַל הָאִשָּׁה לַעֲשׂוֹ' מֵהַ שֶׁתְּרָצָ' אֵלָּא בְּסֵתֵם תְּקֵנוֹת וְגַם אֵינוּ חוֹלְקֵי עַל מֵהַ שֶׁכְּתִב הָרָא"ש שֶׁאֵין יְכוּלָת בְּיַד הָאִשָּׁה לְהַנִּיחַ לְמִי שֶׁתְּרָצָ' כִּי לְשֵׁם יֵשׁ טַעַם בְּפִי הַלְּשׁוֹן שֶׁל הַתְּקֵנָה וְגַם בְּעֲוֹנָשׁ שֶׁהוּטַל עָלֶיהָ שֶׁלֹּא לְשַׁנּוֹתָהּ אֲבָל בַּשְּׁאָר תְּקֵנָ' יְכוּלָה אִשָּׁה לְצוּוֹת נֶגְדַת הַתְּקֵנָה כְּמוֹ שֶׁיְכוּלִים בְּזִמְנֵי הַנִּישׁוּאֵין לְהַתְּנוֹת נֶגְדַת הַתְּקֵנָה כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב לְמַעֲלָה נֶאֱמַר הַמְּבִי"ט וְחִתְּמוּ בּוֹ חֻכְמִים יצ"ו ה"ר יִצְחָק אֶרְחָא ה"ר יַעֲקֹב בֵּי רַב פְּרָאִיּוֹת: שֶׁאֵלָּה קַכְּט נִשְׂאֵלְתִי עַל מֵהַ שֶׁנִּגְהַגוּ בְּכָל קְהִילוֹת יִשְׂרָאֵל בַּח"ל לְקַרְוֵא בְּצִיְבוּר בְּיוֹם רֵאשׁוֹן שֶׁל שְׁמִינֵי חַג עֲצַרְת פְּרִשַׁת כָּל הַבְּכוֹר וּבְיוֹם הָאֲחֵרוֹן וְזֹאת הַבְּרָכָה וּמִתְּחִילִין לְקַרְוֹת פַּר' בְּרֵאשִׁית עַד וַיִּכְוֹלוּ וַיֵּשׁ עִיר א' שֶׁיֵּשׁ בָּהּ קְהֵל א' שֶׁנּוֹהֲגִין לְקַרְוֵא בְּב' הַיָּמִים פַּר' וְזֹאת הַבְּרָכָה וּמֵהֶם לְמַדּוֹ קְהֵל א' מְפַלֵּל שְׁאָר הַקְּהִילוֹת שֶׁנִּתְחַדֵּשׁ בְּכַרְךָ א' לְקַרְוֹת בְּב' הַיָּמִים וְזֹאת הַבְּרָכָה וְהַחֲכֵם הַמְּמוֹנָה עַל שְׁאָר הַקְּהִילוֹת שֶׁנִּתְחַדֵּשׁ מֵהֶם קְהֵל זֶה הוּא מוֹחָה בְּיַדָּם וְגִזַּר עָלֵיהֶם שֶׁלֹּא יִשְׁנוּ מִנְהַג כָּל קְהִילוֹת יִשְׂרָאֵל אֵלָּא שֶׁיִּקְרְאוּ כָּל הַבְּכוֹר בְּיוֹם הָא' כְּמִנְהַגָּם וְהֵם אוֹמְרִים שֶׁקִּבְלוּ עָלֵיהֶם עֲוֹנָשׁ שֶׁלֹּא יִשְׁנוּ מִנְהַג זֶה וְגַם כִּי הָעִיר שֶׁקוֹרְאִין בָּהּ בְּיוֹם הָא' וְזֹאת הַבְּרָכָה הִיא סְמוּכָה לְכַרְךָ זֶה וַיֵּשׁ גַּם כֵּן ב' קְהִילוֹת אֲחֵרוֹת בְּקִצַּת הַכְּרָךְ רְחוֹקוֹת מִשְׁכּוֹנוֹת הַיְּהוּדִים וְהֵן נוֹהֲגוֹת כְּמִנְהַג קְהֵל אוֹתָהּ הָעִיר מִזְּמַן קַדְמוֹן וְשֶׁהֵם רוֹצִין

לנהוג כמנהגם ועל זה בדקתי בפספריים למצוא אי זה סמך למנהג זה ולא מצאתי להו סמך
פי המנהג בכל ישראל הוא לקרוא בכל הבכור ביום הא': ומפני אותו הקהל שבאותה
העיר שיש להם בית הכנסת קדמון מיוחד לאליהו ז"ל ואומרים כי מזמן קדמון נוהגין
מנהג זה חשבתני למצוא להם אי זה סעד שלא ישנו את מנהגם הקדו' פיון שלא יש שם
בית הכנסת אחר נוהג מנהג אחר והסעד שאני מוצא להם הוא ממה שישנינו במגילה
בתעניות ברכות וקללות שפירא שפירא בתעניות הקבועים בכל שנה בין בתעניות שגזרין
הצבור קורין בברכות וקללות שבתורת פהנים ובכל קהילות ישראל אינם נוהגים לקרות
בכל התעניות אלא פרשת ניחל והרמב"ם בפרי"ג מהלכות תפלה כ' פי בתעניות
הקבועים חוץ מתשעה באב קורין ניחל ובתעניות הגזרין על הצבור מפני הצרות קורין
בברכות וקללות כדי שישוב העם נר' שמפרש הרמב"ם בתעניות השנוי במשנה שקורין
בהן ברכות וקללות שהוא על תעניות שגזרין על הצבור לא בתעניות הקבועים בכל
שנה וכמו שכתב בהגה"ה בפ' הנזכר הרי שאנחנו נוהגין בתעניות מה שאינו שנוי במשנה
וכן יש הגה"ה ב'אותו הפר' ז"ל מה שמפטרין בשמח' תורה ניהי אחרי מות ובמגילה
אמרין דמפטרין ניהי ככלות משום דגאונים תקנו פן שהוא מעין הפרשה שקראו ונתת
שם משה ורשאים הגאונים לשנות כדאשפחן גבי ט"ב וכו' והאיך נהוג דמפטרין
באסף אסיפם וקוראין פי תוליד אע"ג דכלהו תנאי אמרי בענין אחר ע"כ וא"כ בנ"ד
באותה העיר שאין שם בית הכנסת אלא הוא אם יש להם קבלה משנים קדמוניות שהן
נוהגים לקרוא גם ביום א' של שמיני ח"ע פרשת וזאת הברכה נראה לי שאין ראוי
להעבירם ממנהגם פיון שבארץ ישראל נוהגין ג"כ לקרוא בזאת הברכה ב'אותו היום
וגם הקהל שהוא בקצה העיר אם נוהגין פה משנים קדמוניות אין ראוי להעבירם ממנה
גם פי אולי נתקן מנהג זה על פי איזה גאון פיון שהוא מנהג קדמון ואין כ"כ קפידא
בשינוי זה פיון שהוא מעין המאורע פי ביום אחרון של שח"ע קורין בכל העולם וזאת
הברכה וכן נוהגין ג"כ לקרוא ביום האחרון פרשת בראשית כדי להתחיל את התורה
ועכ"ז יש קהילות שאינם קורין בפרש' בראשית כלל ביום ש"ת אלא בשבת של אחריו
שנראה שאין פרישיות אלו קבועות כ"כ ועכ"ז נראה לי שראוי למחות ב'אותו הקהל
שהוא מקלל הקהילות של המדינה שנתחדש באלו השנים ורצו לחדש מנהג זה שישחררו
למנהג כל הקהילות שבעיר משום לא תתגודדו וכ"ש פי הקהל הגדול של אותו הקהל
שנתחדש שניהם הם לשון א' ושפה א' לכולם ואין ראוי שישנו ממנהג רוב בני לשונם
פי ראוי שיהיו הם כפופים למנהגי הקהל הגדול והחכם הגדול שביניהם ואם קבלו עליהם
אי זה עונש חייבים לעשות התרה ויהיו פולם עם א' ושפה א' ואם גם הקהל הגדול
שבעיר היו נוהגים פן משנים קדמוניות והחכם שנה את מנהגם ב'אותו הקהל שהוא
מתפלל בו אין הקהל שנתחדש חייבים לשנות המנהג שנהגו פולם מקדם ויהיו כמו הקהל
האחר שהוא בקצה המדינה וגם הקהל שבעיר האחרת הסמוכה לכהן זו שנוהגים פן
משנים קדמוניות: גאם המבי"ט: שאלה קל ראובן הנה לו חזקת חנות א' שקנא' בשטר
משמעון ונתנ' ללוי ואמר לו תכנס בה שאני איני צריך לה עתה ותפרע לישמעאל
שכירות' בכל חדש ואני רוצה שתתן לי שום דבר רנוח שכירות על שהיא חזק' שלי פי
אתה קרובי אלא כל זמן שארצ' אני ובני לחזור לשבת בחנות שאין לה פה שום חזקה
ועברו פמה שנים ובא ראובן לשאול, החנות שצריך הוא לו כמו שהתנ' עמו ולוי הוא

טוען שעברו כמה שנים יותר משני חזקה ושללא מיחה בו בכל סוף ג' שנים יורינו רבינו: תשובה דבר פשוט הוא שכל חזק שאין עמו טענ' אינה חזק' וכינן שלוי אינו טוען שלקחה ממנו אח"כ אלא טוען שלא מיחה בו ושהחזי' אינה חזק' ואם יאמר כי מקודם פשנכנס בחנות הנה על שקנא' ממנו או שקבל' במתנ' שנתנ' לו ראובן בלי שום תנאי ישבע שלא התנ' עמו שום תנאי אלא שנתנ' או מכר' לו קודם פשנכנס בה או אח"כ וזה דבר פשוט אין צריך ראיה עוד טען לוי כי הנה חייב ראובן ד' חדשים שכירות לישמעאל ושהוא פרעם בעדו וגם טענה זו אינה טענ' כי אפילו שיפרע השכירות אם התנ' עמו התנאי הנזכר חייב לתת לו החנות או ישבע שלא התנ' עמו התנאי הנזכר: נאם המבי"ט: שאלה קלא ביום ה' ר"ח אדר השכ"ט נמצאתי בבית הנועד עם הרבנים ה"ר דוד ו' אבי זמרה וה"ר יוסף קארו יצ"ו על גט א' שכתב בהורמוז ונעשה איש א' שליח להביאו פה צפת וליתנו ליד אשתו ואמר לו שתאמר לה בשעת נתינה הרי זה גיטיך ששלח לך בעליך פלוני וכו' ע"מ אם לא אבוא מהיום עד סוף ב' שנים פה בצפת תהיה מותרת ואם אבוא לא יהיה גט וכו' ובא השליח ונתעכב הגט ביזו עד קרוב לג' שנים שלא הייתה האשה רוצה לקבלו ועכשיו שרצת' בא אצלי השליח והאשה ואמרתי להם כי הנה נראה לי שלא הנה מקום לזה הגט עתה שעברו כבר השתי שנים לתתו סתם א"א שהוא הטיל בו תנאי לתתו בתנאי כבר עבר זמן התנאי ועל זה הלכו לחכמים הנזכר ושניהם היו מסכימים לתתו אלא שה"ר דוד נר"ו הנה אומר שיתנהו לה ע"ת מהיום אם יבוא תוך ב' שנים כי גם שאמר מהיום שנר' יום נתינת הגט ליד השליח גם נראה שיאמר לה מהיום מיום נתינת הגט השליח ליד האשה וה"ר יוסף נר"ו אמר שהנה נראה לו ליתנו בלי תנאי אלא בסתם כיון שפבר עבר הזמן אמרו לי מה נראה לך אמרתי להם כבר גיליתי דעתי זה כמה שנים ושפן נמצא בתשובות הרב ה"ר אליה מזרחי זלה"ה אמרו לי שנינו מסכימים שיופן אמרתי גם ביניכם יש הפר' בענין הנתינ' ואם ינתן בתנאי לדעת א' מכם אינו גט ואם בסתם לדעת האחר אינו גט אמרו לי איך נעשה כי זאת האשה היא עגונה כי האיש הלך בדרך מרחו' אמרתי להם לדידי אינו ראוי ליתנו אבל לדידכו יתנהו לה השליח ע"ת שתי שנים כמו שנתראה לרב ה"ר דוד ויחזור ויקחנ' ויתנהו לה בסתם כמו שנתראה לרב ה"ר יוסף נר"ו וכן עשו: שאלה קלב ראובן נתפטר עם שמעון הצבע על ד' בגדים שיצבע לו בסף ידוע ונטל קנן לתתם לו ושמעון נטל קנן לצובעם לו והיו הבגדים ביז אומן אחר שעשה בהם מלאכה אחרת וחשב כי ראובן יתן אותם ללוי שהוא צבע אחר ונתנם לו ותבעו ממנו ראובן ושמעון כי בטעות באו לידו שיתנם לשמעון הצבע ושניהם נטלו קנן על צביעת הבגדים ולוי טוען שהוא קנן דברים שראובן אחר כך עשה עמו תנאי ונתרצה לתתם לו אחרי שכבר הם ביזו והוא מוחזק בהם יורינו רבינו אם יש פח ביז לוי לבטל הקנן ואפי' יהיה אמת שאח"כ נתרצה ראובן לתתם לו: תשובה הרמב"ם ז"ל פתב בסוף פ"ה מהלכות מכירה הדברים שאין בהם ממש אין הקנן מועיל בהם כיצד הרי שכתב בשטר וקנינו מפלו' שילך בסחורה עם פלו' או שיתלקו השדה שביניהם או שישתתפו שניהם באומנות וכיוצא בדברים אלו כולן הרי זה קנן דברים ואינו מועיל פלום שהרי לא הקנה לחברו דבר מסויים וידוע לא עיקר ולא פירות עיקר הידוע ע"כ הרי שהליכה או חלוקה או שיתוף באומנות וכיוצא בהן הוא דהוי קנן דברים משום דלא הקנה דבר מסויים וידוע לא עיקר וכו' אבל זה שנטל קנן לתת לו

הבגדים לצובעם הוי דבר מסויים וידוע ובפ' כ"ב כתב אין אדם מקנה לא במקר ולא במתנה אלא דבר שיש בו ממש אבל דבר שאין בו ממש פריח וטעם ועין אינו נקנה וכו' לפי המקנה אכילת פירות דקל או דירת בית לא קנה עד שיקנה לו גוף הבית לדירה וכו' ע"כ ונראה דאע"ג דבפ"ה וקאן פכ"ב כתב דבר שאין בו ממש אפ"ה יש הפרש מפאן לשם דהתם כתב והוי קנין דברים וקאן לא כתב קנין דברים והיגו משום דהליכה ונחלוקה או שיתוף הוי דברים שאין בהם ממש וקנין דברים שאינו מקנה שום דבר אלא דיבור שיעשה כן וקאן בפכ"ב לא הוי אלא דברים שאין בהם ממש ריח טעם עין ואינו קנין דברים שהרי הוא מקנה איזה דבר ריח טעם עין אלא שאינו נקנה משום דאין בו ממש ולהכי פתב בפ' זה דמפר' בו דבר שלא בא לעולם ולדבר שבא לעולם ושאינו ברשותו דהוי כולהו כאין בו ממש פיון שאינם בעולם או אינם ברשותו ומשום דליכא הקא אלא טעמא חדא לגריעותא דאין בו ממש פתב דאית בה צד קניה כשהקנה גוף הבית או הדקל לפירות וה"ה נמי אי הנה מקנה התפוח לריח והדבש לטעם והבדולח שיהנה מן העין שבה אם הנה מועיל אלא אורחא דמלתא נקט בדירת הבית ואכילת פירות דקל אבל בפ"ה דאיכא תרתי לגריעותא אין בו ממש ודברים אין כאן צד קני' שיקנה עצמו להליכה או קנה השדה לחלוקה או ידעית אומנות שבגופו לשיתוף: וכשנסתפל בכל הדברים שאין הקנין מועיל בהם נמצא שאין נ"ד בכללם והם דבר שלא בא לעולם לדבר שלא ב"ל דבר שאינו ברשותו דבר שאין בו ממש כולם פכ"ב דבר שאינו מסויים פכ"א דבר שאינו קצוב אסמכתא פי"א מטבע כללם שמנה ולא שיין בנ"ד שום טעם שלא יועיל בו קנין כמו אלו כי קנין הבגדים שמקנה לצביעה הוי דבר שבא לעולם לאומן צבע שהוא בעולם והם ברשותו ויש בהם ממש והם דבר מסויים ודבר קצוב ואין בו אסמכתא ולא מטבע כי מה שנקרא קנין דברים הוא שאינו מקנה שום דבר כמו הליכה ונחלוקה שאין בהם דבר שיהנה נקנה ולכן אין בהם קנין אלא דברים ודבר שאין בו ממש אע"ג דמקנה אי זו דבר ריח או טעם או עין אעפ"י שהם דברים שבעולם אין בהם ממשות ולכן אינם נתפשים בקנין וכן מה שאינו בעולם עתה או אינו ברשותו אינו נקנה ואין מקנין לו דאין הקנין תופס ומועיל אלא בדבר המצוי וכן דבר שאינו מסויים ודבר שאינו קצוב אינו מקנה דבר ידוע ואלו אינם נקנים אפי' בשאר דרכי הקניות כי אפי' משך התיקה שתקנה לו כל מה שבתוכה או החזיק בבית שתקנה לו כל מה שבתוכה אין כאן קנין כלום דלא סמכה דעת הלוקח שאינו יודע מה שיש בהם: ולא תימא דצביעת הבגדים הוי גמי דבר שאין בו ממש ובעינין שיאמר בפ"ה שהוא מקנה לו הבגדים לצביעה דומיא דמקנה בית לדירה דלא היא דהתם בעי בית לדירה משום דבע"הרוצה להקנות דירה ואין בה ממש ומ"ה בעי' גוף בית לדירה אבל הקא אינו מקנה לו בעל הבגדים צביע' הבגדי' הצבועי' דהוי כעין הבדולח אלא שרוצה לתת הבגדים לצביעה שמתפשר עמו שיצבע לו בגדיו ונוטל קנין על זה אינו מקנה לו הצביעה שאין בה ממש אדרבה הוא רוצה שיעצבם והרי הוא כאלו הקנם בפ"ה הבגדים לצבוע אותם דהוי כגוף הבית לדירה וכשאינו מקנה אלא הדיר' אין ממשות במה שהוא מקנ' וא"כ נטילת קנין על הצביע' אינו קנין דברים כלל: עוד יש לברר ענין זה בנ"ד ממקום אחר דהוי שכירות דאיכא תרעומת משום טורח דפועל וב"ה כשחוזר שום א' מהם אפילו בלא קנין וכדתנן השוכר את האומנין והטעו זה את זה אין להם זה על זה אלא תרעומת בשביל הטורח

ואי איפא פּסיכא דפועל או קבֿלן דהגוי נשפּרים אַמש ועכשיו אינם נשפּרים כָּלל הרי זה כְּדָבָר הָאָבֵד לָהֶם וְנוֹתֵן לָהֶם שְׂכָרָם כּפּוּעֵל בְּטַל וְכֵן אִם נשפּרים בְּפָחוֹת מִשְׁלֵם הַפְּחָת כּמוֹ שֶׁפָּתַב בַּעַל מ"מ פ"ט מֵהַלְכוֹת שְׂכִירוֹת וְכֵן זֶה אֶפְיָלוּ בְּלֹא קִנְיָן וּבְלֹא הַתְּחִלַּת מְלָאכָה וּא"כ אִם צָבַע זֶה הִיָּה מוֹצֵא אַמש ועכשיו אינו מוֹצֵא אִין ב"ה יְכוּל לְחַזֵּר בּוֹ וְנוֹתֵן שְׂכָר כּפּוּעֵל בְּטַל או אִם נשפּר בְּפָחוֹת מִשְׁלֵם הַפְּחָת וְאִין בְּזֶה חִילוּק בֵּין פּוּעֵל לְקַבְּלָן וְהִבִּיא בְּב"י ס'י' שֶׁל"ג תְּשׁוּבַת הַרִיטָב"א בְּשֵׁם רַבּוֹתֵינוּ שֶׁלֹּא אָמְרוּ שֶׁפּוּעֵל יְכוּל לְחַזֵּר בּוֹ אֲלֵא בְּשׁוֹכֵר עֲצָמוֹ בְּאִמְרַי' אֲבָל כָּל שֶׁנִּשְׁתַּעֲבַד בְּקִנְיָן לְטַפּוּי מִלַּת' אֲתָא שֶׁלֹּא יוּכַל לְחַזֵּר בּוֹ ע"כ וְהָכָא בְּנ"ד קַבְּלָן דְּחַמִּיר מְפּוּעֵל דְּאִינוּ יְכוּל לְחַזֵּר בּוֹ פְּשֵׁה־תְּחִיל בְּמְלָאכָ' כ"ש דְּכִשְׁנִשְׁתַּעֲבַד בְּקִנְיָן דְּאִינוּ יְכוּל לְחַזֵּר בּוֹ אֶפְיָלוּ לֹא הַתְּחִיל דְּאִי הַתְּחִיל אִינוּ כּפּוּעֵל דְּיְכוּל לְחַזֵּר בּוֹ מִשׁוּם דְּכַתִּיב פִּי עֶבְדֵי הֵם וְכו' וְלֹא תִימָא הָא דְּכַתֵּב הַרִיטָב"א דְּכֹל שֶׁנִּשְׁתַּעֲבַד בְּקִנְיָן אִינוּ יְכוּל לְחַזֵּר בּוֹ דְּהִיָּנוּ דְּמִשְׁה־תְּחִיל בְּמְלָאכָה דְּפּוּעֵל לְעוֹלָם יְכוּל לְחַזֵּר בּוֹ בֵּין בַּתְּחִלָּה בֵּין בְּאַמְצַע דְּכִי הִיכִי דְּמַהְגִּי קִנְיָן לְשִׁאִינוּ יְכוּל לְחַזֵּר בּוֹ פְּשֵׁה־תְּחִיל הִיכִי נְמִי מַהְגִּי שֶׁלֹּא יוּכַל לְחַזֵּר אֶפְיָלוּ כְּשֶׁלֹּא הַתְּחִיל וְקַבְּלָן דְּאִינוּ יְכוּל לְחַזֵּר בּוֹ בְּאַמְצַע אֲלֵא בַּתְּחִלָּה כָּל שֶׁנִּשְׁתַּעֲבַד בְּקִנְיָן לֹא יוּכַל לְחַזֵּר בּוֹ הַרִי שֶׁהַקִּנְיָן מוּעִיל לְפּוּעֵל או לְאִנְיָן שֶׁהוּא קַבְּלָן וְלֹא הוּי קִנְיָן דְּבָרִים מַה שֶׁמִּתְחַיֵּב הַצָּבַע או אִיזָה אִנְיָן לְעֲשׂוֹת מְלָאכַת חֲבִירוֹ וְכִינּוּן שִׁאִין הַקַּבְּלָן יְכוּל לְחַזֵּר בּוֹ גַּם הַב"ה לֹא יוּכַל לְחַזֵּר בּוֹ כְּדִמְשַׁמַּע פְּשִׁטָּא דְּמַתְנִי' דְּכָל הַנַּעֲשֵׂה דְּמִים וְכו' כִּינּוּן שֶׁמִּשְׁפָּה נִתְחַיֵּב זֶה בַּחֲלִיפּוֹ וְהָכָא בְּנ"ד אִיפֹא נְמִי קִנְיָן דְּבַע"ה שֶׁהַקְּנָה בְּגִדּוֹ לְצָבַע לְצוּבָעוֹן כּמוֹ שֶׁפָּתַחְתִּי לְמַעְלָה דְּלֹא הוּי קִנְיָן דְּבָרִים וְכַתֵּב בַּח"מ סִימָן ש"ז הַשׁוֹכֵר מִחֲבִירוֹ בְּהֵמָה או כְּלִים הִיָּנוּ כַּש"ש וְכו' אֲבָל הַמְשַׁפֵּיר יְכוּל לְחַזֵּר בּוֹ עַד שֶׁיִּמְשׁוּף הַשׁוֹכֵר בְּמָקוֹם הָרְאוּי לְמַשִּׁיכָה או שֶׁיַּעֲשֶׂה קִנְיָן אַחֵר שֶׁהוּא קוֹנֵה בְּלוֹקֵחַ מִשְׁמַע דְּכָל קִנְיָן שֶׁהוּא קוֹנֵה בְּלוֹקֵחַ אֶפְיָלוּ קִנְיָן סוּדָר קוֹנֵה בְּשְׂכִירוֹת וּמַה לִּי שׁוֹכֵר בְּהֵמָה או כְּלִים או שׁוֹכֵר פּוּעֵל לְעֲשׂוֹת לוֹ מְלָאכָה או אִנְיָן קַבְּלָן כּפּוּעֵל לְחַזֵּר בּוֹ וְכִינּוּן שֶׁיִּשׁ לוֹ וְכו' הִבִּיא תְּשׁוּבַת הַר"ם עַל מִי שֶׁקִּנּוּ מִיָּדוֹ בְּפָנֵי עֲדִים שֶׁיִּחַזֵּר לְרֵאוּבֵן כָּל זְכִיָּה שִׁישׁ לוֹ וְכו' שֶׁפָּתַב זֶה מִחֲלוֹקֵת יִשְׁנָה כִּי יֵשׁ מֵהַגְּאוּנִים שֶׁאָמְרוּ דְּכָל לְשׁוֹן עֲתִיד שֶׁאֲעֲשֶׂה כֶּף או אֲתָן כֶּף הוּי קִנְיָן דְּבָרִים וְיֵשׁ מִי שֶׁאָמַר דְּכָל הָאוֹמֵר אֲתָן כֶּף וְכֶף לֹא קִנְיָן דְּבָרִים אֲלֵא הַרִי הוּא כְּאֵלוֹ קִנּוּ מִיָּדוֹ בְּחִיּוּב אוֹתוֹ סָף וְאִין קִנְיָן דְּבָרִים אֲלֵא בְּאוֹמֵר אֲחֻלּוֹק כֶּף עִמָּה שֶׁאֵלוֹ דְּבָרִים בְּעֲלָמָא הוּא וְכֵן מַעֲשִׂים בְּכָל יוֹם בְּפִסְק הַנְּדוּנָיָא שֶׁקוֹנִים מְפֻלוּנֵי שִׁיתָן לְפֻלוּנֵי וְכו' וְכֵן פָּתַב בַּעַל עֵיטוֹר כִּי הוּא מִחֲלוֹקֵת וּלְפָנֵי מְסַתְּבָרָא דְּכָל שֶׁקִּנּוּ מִיָּדוֹ שִׁיתָזִיר כָּל זְכִיָּו' שִׁישׁ לוֹ עָלָיו לֹא קִנְיָן דְּבָרִים הוּא אֲבָל בְּמַה שֶׁקִּנּוּ מִיָּדוֹ שֶׁיַּעֲשׂוּ הוּא וְאֲשֵׁתוֹ מְחִילָה וְכו' אִינּוּ אֲלֵא דְּבָרִים בְּעֲלָמָא דְּקִנְיָן דְּבָרִים אִינוּ וְצָרִיף שִׁיתָפּוּס שׁוּם דְּבָר ע"כ וְהִבִּיא בְּב"י סִימָן קצ"ו בְּשֵׁם הָעֵיטוֹר דְּכָל מִיָּדֵי דְּמִשְׁתַּעֲבַד בְּקִנְיָן אֶפְיָלוּ בְּמִיָּדֵי דְּלֹא מְחַיֵּיב מַהְגִּי קִנְיָן כְּדַתְּנָא מַתְנֵי ש"ח וְכו' וְרַבּוֹתֵינוּ מְפָרְשִׁים כָּל מִי שֶׁאָמַר אֲעֲשֶׂה לָּהּ כֶּף וְכֶף וְאֲתָן לָּהּ כֶּף וְכֶף קִנְיָן דְּבָרִים הוּי וְלֹא נִהְיָרָא לָן עַכ"ל וְהִבִּיא תְּשׁוּבַת הַרְשָׁב"א עַל מִי שֶׁהִיָּה עָלָיו שֶׁטֵּר שֶׁפָּתוּב בּוֹ אֲתָן לָּהּ כֶּף וְכֶף וְהַשִּׁיב דְּכָל שֶׁקִּנּוּ מִיָּדוֹ אֶפְיָלוּ שֶׁלֹּא אָמַר בְּלִשׁוֹן חִיּוּב חַיִּיב דְּקִנְיָן מְלִתָּא אֲלִימָתָא הִיא וְכו' הַרִי שֶׁאֶפְיָלוּ בְּאֲתָן לָּהּ וְקוּדָם גָּמַר דִּין אֶפְיָלוּ לְמ"ד דְּבִלָּא קִנְיָן יְכוּל לְחַזֵּר בּוֹ בְּקִנְיָן מוּדָה שֶׁהַקִּנְיָן מְחַזִּיק הָעֵנִין כְּאֵלוֹ מְחַיֵּיב עֲצָמוֹ לִיתָן מַה שֶׁאָמְרוּ הֵם עַכ"ל: מְכָל זֶה נִרְאֶה דְּקִנְיָן דְּבָרִים כְּלָלָא זוּטָא הוּא בַּחֲלוֹק' חֲצָר בְּרִישׁ בְּתָרָא וְכִיּוּצָא בּוֹ שִׁילָף בְּסַחֲוֵרָה או יִשְׁתַּתְּפוּ כּמוֹ שֶׁפָּתַב הַרְמַב"ם ז"ל וְאִין

לה בו אלא חידושו פיוצא בו ובאתן לה נראה דלדעת הרמב"ם ו"ל לא הוי קנני דברים וכ"ש באתן לה בגדים לצפונע דלכ"ע נראה דאין פאן קנני דברי וכמ"ש פ"ה מה' שותפין לפי' אם נשתתפו בשאר מטלטלין פנין שקנו מהם שיבא זה חביתו של זין וזה פדו של דבש הרי נשתתפו ונעשו שותפין בהן דמשמע דקנני שאביא או שאמתן לאו קנני דברים הוא וריב"ש ו"ל תשוב' תע"ו כתב שאין חילוק בין שכירות פועל ליום א' או שכיר שבת וכו' או שהוא קבלן שקבל קמה לקצור או פרום לבצור שבכל אלה אין צריח קנני אלא התחלת המלאכה היא קנני אלא שהפועל יכול לחזור בו לעולם אפילו התחיל במלאכה ואפילו בקנני משום דכתיב כי לי בני ישראל עבדים וכו' ובע"ה אין יכול לחזור בו וגם הפועל אם הוא דבר האבד אין יכול לחזור בו ובע"ה שזכר עליהם או מטען עד כדי שזכרו ואם חבילה בידו אפילו וכו' ואפילו קודם התחלת מלאכה וכו' משמע מדבריו דכתב דאין צריח קנני דאי עשה קנני קודם התחלת מלאכה מהני דכתב דהתחלת מלאכה היא הקנני ונדוקא בפועל הוא דכתב דלא מהני ביה קנני מטעמא דקרא דכי לי בני ישראל עבדים וכו' אבל בקבלן מהני וכן דבע"ה דמשמע דאין בשכירות קנני דברים ובפועל משום טעמא דקרא כתב דלא מהני ביה קנני לא משום קנני דברים ואלו ראו תשובת הריטב"א שהבאתי לעיל בשם רבותיו אולי לא היה חולק עליהם דאפי' יועיל הקנני בפועל נמי אהני קרא דכי לי בני ישראל עבדים בלא קנני והיא דחזר בו בחצי היום דיוכל לחזור בו מה שאין פן בקבלן ועולה בידינו דבנ"ד אין פאן קנני דברים ואינם יכולים לחזור בהם לכ"ע אפילו למאן דסבר בעלמא דאתן לה הוי קנני דברים ה"א שכירות שאני פדאמין ואפילו לא היה שום קנני עכ"ז חייב האחר להחזירנו' לו שלא יעשה לו מלאכתו בע"כ והארבתי בזה לברר ענין קנני דברים פי ראייתי רבו הדברים בין בעלי תורה בקנני דברים זה אומר בכה וזה אומר בכה נאם הצעיר משה דברי הרב אינם צריכים על דבר זה נשאלתי חזוק פי הם נחכי' וישרים

מהחכ' המנג' והשבתי נאם הצעיר יצחק בכמ"ר פמו שכתוב בפס' הרב אברהם ו' ארזא זלה"ה

שמואל ו' וירגא: גם אני נשאלתי על זה ותשובתי בנויה על שתי הקדמות קצרות כוללות והם פי דין האומן עם בע"ה פדין הלוקח מן בע"ה והשנית שלא קנה ממנו הצבע אלא שזכר את האומן לצפונע והשוכר והנשכר הם בעולם ויש בהם ממש והקנני משעבדו הלפך מוציאים מיד המושך ונותנין לבעל הקנני שקדם קנינו וכתב דוד ו' אבי זמרה שאלה קלג פתוב בני פ' י"נ פתבו בשם הרא"ה על מימרא דר' אמי דהיבמה הולכת אחר היבם להתיירא אפי' מטבירה לצפורי דכתיב זקני עירו ולא זקני עירא דדוקא שמקום דירתו בצפורי אבל אם הלך לעיר אחרת אין היבמה הולכת אחריו אלא כופין אותו לבוא אחריה דלא מקרי זקני עירו אלא במקום דירתו וביירו' נמי משמ' הכי וכדכתיב' בפ' החולץ עכ"ל: מזה נ"ל על שתי יבמות שנפלו מבית אחת לפני יבמים האח' הוא פה והאח' הוא בעיר אחרת והב' יבמות האחת היא פה והאחרת היא במצרים והיבם שהוא פה רוצה ללכת למצרים תוף ג' חדשים למיתת אחיו ויבמתו אשר היא פה תובעת שיתעכב פה עד תשלום הג' חדשים שיכנס או יפטור ייבם או יחלוץ שהדין עמה שיתעכב פה עד תשלום הג' חדשים או יקבל עליו לבוא אחר הג' חדשים מיד או יקבל עליו ליבם או לחלוץ היבמה אשר היא במצרים כדי שתפטור זו ג"כ שהרי כתב הרא"ה

ז"ל שאם הלה לעיר אחרת אין היבמה הולכת אחריו אלא כופין אותו לבוא אחריה וכו' כ"ש בעוד שהוא פה שפופין אותו שלא ילה עד שיכנוס או יחלוץ או יקבל עליו לכנוס או לחלוץ היבמה האחרת אשר במצרים מיד בתשלום הג' חדשים כדי שתפטור זאת וגם שיניח פה מנכסי אחיו לתשלום פתובה של זו נאם המבי"ט עמדתו על מה שכתב כ"ת על עגנון היבם אבל לא אמרה הרא"ה ז"ל אלא פשעבר הג' חדשים שהוא ראוי לכנוס או ליבם אבל בתוך ג' חדשים לא למה ה"ד למי שחייב לחבירו לזמן שאין אוסרין אותו במדינה עד שיגיע זמן הפרעון ותו דקרינא ביה שפיר זקני עירו פינן שיש לו אשה ובית דירה שם ושלום מאת דוד ו' אבי זמרה: ונאני אומר פי יש ראיה ממי שחייב לחבירו ורוצה ללכת תוך זמנו למקום רחוק שאינו יכול לחזור בסוף זמן הפרעון שיוכל המלנה לעפבו או שייחד לו נכסים קודם שילך וכתב נ"י פ"ק י"ג על אשה שלונה ע"פ ועמדה ונשאת אינו גובה מיניה דבעל וכו' פתב המחבר דאם בא המלנה קודם שנשאת למחות בינה שפרעהו או שייחד לו נכסים כדי שלא יפסיד וכן לנה שמבזבז נכסיו או רוצה ללכת יכול לעפב עליו שיניח נכסים כדי פרעון כדי שלא יהא כל א' לנה מחבירו ומבזבז נכסיו או הולך למדינת הים ונמצא נועל דלת בפני לוויין ע"כ הרי שפתב שתוף זמן החוב יכול לעפב שלא ילה וכן מה שכתב בשם הרי"ף ז"ל בתשובה או שרוצה ללכת יכול לעפב עליו משמע שהוא תוף זמן החוב פינן שפתב שיניח נכסים כדי פרעון ולא פתב שיפרע לו קודם שילך אם הגיע כבר הזמן וגם הרב בעל נ"י שפתב קודם תוף זמנו וכתב שכן פתב הרי"ף ז"ל בתשובה דמשמע שהוא הבין בדברי הרי"ף בתשובה הארובה שתוף זמנו יכולים לעפב מלידה והם כותבים סתם ואפ"ה נראה כי הוא תוף זמן הפרעון שהוא קרוב שאינו יכול לחזור לזמן הפרעון וכמו שכתב או הולך למ"ה שהיא דרך רחוקה ולא יוכל או לא ירצה לבוא לזמן הפרעון החוב וכן מנהיגו פה בבית דין פשהולך לנה לדמשק ח' או עשרה ימים קודם הגעת הזמן שאינו יכול לחזור לסוף הזמן אנהנו מעפבים אותו ואם הולך לחליב והוא תוף זמן הפרעון בכמו ל' יום גם פן אנהנו מעפבים ואם הולך לתגרמה אפי' יש זמן לחוב ד' או ה' חדשים אנהנו מעפבים אותו שלא ילה עד שיניח נכסים או בטחון לפרוע בהגעת הזמן: וא"כ בנ"ד נמי שהוא הולך תוף ג' חדשים למיתת אחיו יוכלו לעפב עליו שלא ילה עד הגעת הזמן פינן שעתה אינו יכול לא לחלוץ ולא ליבם או שיקבל עליו לחזור תוף חודש ימים או יותר אחר שיגיע למצרים או שייבם או שייחלוץ היבמה שהיא שם במצרים פי גם שיש לו אח גדול ממנו באלפסנדר' הרי פתבו הפוסקים שאם היה הגדול במדינהאחרת שאין אחיו הקטן יכול לומר על אחי הגדול היא המצנה המתינו לו עד שיגיע אלא או' לזה שהוא פאן יבם או חלוץ ע"כ: ומה שכתב כ"ת ותו דקרינא ביה שפיר זקני עירו אם הוא דר פה עתה משנים קדמוניות והולכים הוא ואשתו לישא את בתם שם ולחזור פה לביתם ולבניהם שהם מניחים פה הרי הם פמו אורחים שם ומקום עיקר דירתם היא פה נאם המבי"ט: אם לנעילת דלת של לוין חיישי' לעיגונא דאתתא שהקלו חז"ל פמה קילות מסבתו לא כל שכן דאיכא טעמא רבה הכא טפי מלעגנון ממון דאיכא שהניי מצנה ושהניי מצנה לא משהינו וילכהי תנו תלה בגדול אין שומעין לו אע"ג דאיכא למיחש שמה הגדול ייבם ואיכא מ"ד מצנת יבום קודמת מ"מ חליצת הקטן שבכאן עדיפ' טפי מספק ייבום דגדול משום דשהניי מצנה לא משהינו וכאן פרי לן דמשהינו מצנה שנה הולך למרחוק ומזה

תשובה גם על מה שכתב הרב דכי אמרינו תלה בגדול אין שומע' לו היינו דוק' אחר זמן ולא תוף זמן דזיל בתר טעמא דמאי זה טעם אנו אומרים דאם תלה בגדול אין שומע' לו משום דשהונו מצוה לא משהינו פדמפרש התם תלמודא בהדיא בפ' החולץ וכינון שכן מה לי אם הוא תוף הזמן או אחר הזמן פינו דסוף הזמן נמי דברי לן דמשהינו מצוה שנה הולך למרחוק ואין סופו לחזור עד זמן ארוך שמואל ו' וירגא: שאלה קלד ערבים עלי דברי דודים ובאהבתם אשגה ואהגה ואשנה לומר כי במקומי אני עומד שלא אמרה הרא"ה תוף הזמן ומה שהקשה כ"ת על המשל אשר פתבתי מתשובת רי"ף ו"ל לא נפלאות היא ולא רחוקה ואני רגיל להקשות ממנה על מה שכתב הרשב"א ו"ל בתשובה ס' תתקס"ח שאם הלנה עני ומבזבז ולא הגיע זמן הפרעון אין מוציאין מידו עד שגיע זמן הפרעון ויש לתרץ דאע"ג דמעפבין עליו שלא ילך פדברי הריא"ף ו"ל מ"מ אין מוציאין מידו ואין עלי קושא על מה שכתבתי שאין אוסרין אותו במדינה שלא אמרתי אלא בזמן שאינו מבזבז או שיש לו קרקע או שאינו הולך למדינת הים אלא למקום קרוב ובנ"ד ליכא למיחש לחד מהני דאפילו יבזבז ואין לו קרקע כל זמן שירצה יכול לכנוס או לפטור ואפי' תימא דמצרים חשיב כמדינת הים לענין זה מ"מ זיל בתר טעמא פדי שלא תנעול בפני לווין פאשר כתב הרב והאי טעמא לא שייך בנ"ד ותו פינון שיש שם יבמה אחרת פשיגיע הזמן תדון אותו לכנוס או לפטור ומיד: נפטרה זאת ואם יאמר שרוצה לקיים המצוה ביבמה אשר פה ב"ד של מצרים יכופו אותו לבא לכאן לכנוס או לפטור מפני תקנ' היבמה אשר שם וכינון דליכא למיחש למידי אין מעפבין עליו בתו' זמן ועת' נתחד' לי שיש אח גדול שם גם בזה אני סומ' שלא אמרו אם תלה בגדול עד שיבא אין שומעין לו היינו פשהגיע הזמן אבל בתוף הזמן אין מעפבין עליו דמצי למימ' אני רוצה להמלך באחי הגדול שהוא קודם במצוה ולענין מה שכתבתי דקרינו ביה שפיר זקני עירו חשבתו שגם היכם יש לו שתי נשים אחת הנזה ואחת במצרים ואלו הנה הדבר פן שפיר קרינו ביה זקני עירו ומ"מ מודה אני שמעפבין מנכסי המת פדי פתובת אשתו זו ממה נפשך ופשוט הוא: והמנהג הקדמון במצרים שאין מעפבין אלא אם הגיע זמן או שהוא ירוד או מבזבז נכסים או שרוצה ללכת למדינת הים ממש או חוץ למלכות אבל במצרים לדמשק לא היו מעפבין לפי שהשיירות מצויות ואפשר ע"י שליח אבל המנהג שכתב כ"ת הוא יותר נכון לפי שעתה נתחלקלו הדרכים ונשתמשו בגניסות הערביים ואין יוצא ואין בא אלא לעתי' רחוקות ולכן אפי' מפאן לדמשק הוי כמדינת הים והנרא' לעניות דעתי פתבתי דוד ו' אבי זמרה: פתב כ"ת ואפי' תימא דמצרים חשיב כמ"ה לענין זה מ"מ זיל בתר טעמא שלא תנעול דלת בפני לווין פאשר כתב הרב והאי טעמא לא שייך בנ"ד ע"כ ואני אומר דאיכא טעמא אחרת עדיפא מינה פדי שלא תתעגן היבמה פשיילך למצרים ויתעפב שם אחר הג' חדשים והיבמה אחרת שבמצרים לא תפוף אותו לא לחלוץ ולא ליבם פי היא בת אחותו ותחפה עליו ותשארו זו עגונה פי הוא ידוע פי הוא הולך להשיא בתו וליילך לתוגרמה וב"ד של מצרים אינם אחראים לכוף אותו אם לא תתבע הוא מפאן עתה ונגזו' עליו שמיד אחר הג' חדשים ייבם שם או יחלוץ ואם ירצה ליבם את זאת שיבא מיד נאם המבי"ט: שאלה קלה מהאי דכתב בנ"י פ' ז"ב בשם הרא"ה על הא דר' אמי דיבמה הולכת אחר היבם דכתיב זקני עירו ולא זקני עירה דאם היבם הולך לעיר אחרת אין היבמה הולכת אחריו אלא כופין אותו לבא אחריה וכו' נראה

לי דשתי יבמות שגפלו מבית א' לפני ב' יבמים הא' פה במקום שמת האח והאחר בעיר אחרת וב' היבמות א' פה וא' במצרים והוא רוצה ללקח מפה למצרים תוף ג' חדשים שיבמתו אשר היא פה תוכל לעכבו עד תשלום הג' חדשים שיכנס או יפטן' פיון שהוא ידוע שיתעכב שם אחר התשלום הג' חדשים אם לא שיקבל עליו לחזור מיד אחר הג' חדשים או שייבם או יחלוץ ליבמה אחרת אשר היא במצרים כדי שתפטור זו מזיקתו שהרי פתב הרא"ה ז"ל שאם הלך לעיר אחרת כופין אותו לבוא אחריה כ"ש פשהוא פה אעפ"י שלא נשלמו הג' חדשים שלא יניחוהו ללקח למקום שלא יוכל לחזור מיד' (אחר) תשלום הג' חדשים או יקבל עליו לכנס או לפטור היבמה אשר היא במצרים ועל זה יהיה חייב להניח פה כדי פתנבטה ואע"ג דמה שפתב הרא"ה ז"ל שכופין אותו לבוא אינו אלא אחר הג' חדשים היינו משום שהיה שם מקודם חוץ למקומו אבל פשיוצא ממקומו שהוא מקום היבמה ורוצה ללקח למקום רחוק שלא יוכל לבוא מיד אחר הג' חדשים עד שיכופו אותו שם במצרים שיחזור פה אחריה כמו שפתב הרא"ה יותר נקל הוא לכופו אותו פה שלא ילך עד תשלום הג' חדשים וייבם או יחלוץ פיון שהוא ידוע שיתעכב שם הרבה או יקבל עליו לכנס או לפטור האחרת שם כמו שפתבתי ויש לי ראיה פי אפילו תוף זמן הג' חדשים יכולים לעכבו ממה שפתב בני"נ פרק י"ג על אשה שולתה ע"פ ונשאת דאינו גובה מבעל דנראה דאם בא המלוה קודם שנשאת למחות בידה שפרעהו או ייחד לו נכסים וכו' וכן לנה שמבזבזו או רוצה ללקח מן העיר תוף הזמן שמעכבים בהם ושפן פתב הרא"ה ז"ל בתשובה שמעכבי עליו שלא ילך עד שייניח נכסים כדי החוב: וא"כ כמו שיכולים לעכב לנה תוף זמן יוכלו לעכב היבם תוף זמן פיון שהולך למקום רחוק וכמו שיכופו הלנה להניח נכסים כדי החוב גם כן יעכבו את היבם עד שיקבל עליו לחזור מיד אחר תשלום השלש' חדשים או שייבם או יחלוץ האחרת אשר במצרים ותפטור זאת ג"כ שייניח פה כדי פתנבטה: וגם שיש לה יבם אחר גדול באילכסנדריה הרי פתבו הפוסקים ז"ל שאינו יכול לתלות על אחיו הגדול שהוא בעיר אחרת אלא שאומרים לנה שהוא פאן יבם או חלוץ וגם שילך למצרים למקום היבמה האחרת אינו יכול לתלות בגדול שהוא באילכסנדריה אלא יחלוץ או ייבם הוא ומפני שהוא ידוע שיתעכב יבם זה בדרך זו שדעתו ללקח ממצרים לתוגרמה לסחורה ורב ממנו הדרך חששתי לעיגון יבמה זו וכתבתי מה שנתראה לי נאם המבי"ט: פל הדברים הללו מוכרחים ופשוטים בעיני אלא שאחר הג' חדשים אינו יכול לכנס עד שידע מה שעשה אחיו שבמצרים שמא קדם וייבם וכמו שפתב הרמב"ם בפ"ה מה' חליצה ואם רצה לחלוץ אין מונעים אותו וכמו שפתב הרב שם ואם יטעון שרצונו לכנס וע"כ הוא צריך להמתין לדעת אם יבם אחיו שאם לא יבם יבם הוא מפל מקום אין לו ללקח חוץ לעיר ולעגן היבמה אלא ימתין פה עד שיודע אמתות הדבר מרצון אחיו ואח"כ יעשה מה שילבו חפץ ויכנס או ייבם ואם אינו רוצה להמתין כ"כ זמן יחלוץ פי פבר כ' הרב שאם רצה לחלוץ אין מונעין אותו ואין צרי' לדעת מה יעשה אחיו ואע"פ שקשה לי מזו שאמ' הרב פי למה לא ימנעו אותו מלחלוץ נחוש שמא יבואו עדים ויעידו שאחיו קודם חליצה זו עשה אחיו מעשה ונמצאת חליצה שאינה כלום לפי שהיא חליצה שאינה צריכה ותלך ותנשא לפהונה ויאמרו חלוצה מותרת לכהן ונמצאת אתה מצריכה פרוז וכמו שפתב הר"מ עצמו בסוף פ"ג מ"ה הנזכר ואולי נאמר דכיון שייבמה זו צריכה חליצה אלא

שִׁמְחַמַת שְׂנֵחַלְצָה צְרִיכָה אֵינָה צְרִיכָה חֲלִיצָה מִכָּל מְקוֹם חֲלִיצָה זוֹ שֵׁם חֲלִיצָה עָלֶיהָ וְלֹא תִנְשֵׂא לְכַהֲנָה וְנִמְצְאָת שְׂאֵינָה צְרִיכָה פְּרוּז פְּנ"ל שְׂמוּאֵל ו' וִירְגָא: שְׂאֵלָה קְלוּ זֶה הֵיבָם הִיא יְדוּעַ פִּי הוּא הוֹלֵךְ לְמַצְרִים לְהַשִּׂיא אֶת בֵּיתוֹ וּמִיָּד יֵלֶךְ לְתוֹגְרָמָה וְאֵינוּ יָכוֹל לְלַכֵּת וְלַחְזוֹר עִם סְפִינַת צֶמֶר עַד הַשֵּׁנִי הָאֲחֵרָת וּבֵין כֶּה וְכֶה תִשְׂאָר עֲלוּבָה זוֹ עֲגוּנָ' וְלִכֵּן אִם יִרְאֶה לִכ"ת שְׂנוּכֵל לְגַזוֹר עָלָיו שְׂאֵחֵר עֲבוּר הַג' חֲדָשִׁים לְמִיתַת הַבַּעַל שְׂיִיבָם אוֹ יִחְלֹץ הֵיבָמָה שֶׁהִיא בְּמַצְרִים וְאִם לֹא יִרְצֶה אֲלֵא לִיבָם אֶת זֹאת שְׂלֵא יֵלֶךְ לְשׁוּם מְקוֹם עַד שְׂיִבּוּא פֶּה לְיִיבָם אוֹ לְחֻלּוֹץ אוֹלֵי יִרְצֵ' לְחוּס עַל הֵיבָמָ' הָאֲחֵרָ' שְׂלֵא לְחֻלּוֹץ לֶה פְּדֵי שְׂלֵא לְפָסוּל אוֹתָהּ לְכַהֲנָה וְהוּא יְדוּעַ פִּי לֹא הוּא וְלֹא אֲחִיו הַגְּדוֹל אֲשֶׁר הוּא בְּאַלְסְכַּנְדְּרִיאָה יִכְנָסוּ שׁוּם א' מִהֵיבָמוֹת אֲלֵא יִחְלֹץ א' מֵהֶם לֹא' שְׂהֶם נְשׂוּאֵי' עִם בָּנוֹת מוֹרִינּוֹ הָרַב ז"ל וַיֵּשׁ לְהֶם בָּנִים וּבָנוֹת יִצ"ו וְנִישׂוּאֵיהֶן הִיָּה הֶגוֹן וְטוֹב לְעוֹלָם וְלֹא יִכְנָסוּ קִטְטָה לְתוֹךְ בֵּיתָם וְלִכֵּן זֶה הֵיבָם שֶׁהוּא מְצוּי פֶּה עִם יִבָּמָה זוֹ וְהוֹלֵךְ לְמַצְרִים מְקוֹם הֵיבָמָה הָאֲחֵרָת אֲחֵר תִּשְׁלּוּ' ג' הַחֲדָשִׁים יִהְיֶה חֲיִיב לְחֻלּוֹץ הָאֲחֵרָת פְּדֵי שְׂתִהְיֶה הִיא פְּטוּרָה וְחִבְרָתָהּ הִיא פֶּה פִּי אֲחִיו הַגְּדוֹל הוּא עוֹמֵד בְּאַלְיִכְסַנְדְּרִיאָה זֶה כַּמָּה שָׁנִים וּפְרָנְסוֹתוֹ מְצוּיָהּ שֵׁם בְּכָל חֲדָשׁ וְלֹא יֵלֶךְ לְמַצְרִים לְחֻלּוֹץ פִּי מִן הַדִּין הִיא חֲיִיבָת לְלַכֵּת אֲחֵרָיו לְעִירוֹ וְלִכֵּן זֶה הֵיבָם הַהוֹלֵךְ שֵׁם לְמַצְרִים עָלָיו מְוֹטֵל הַעֲנִין גַּם הַנְּכָסִים בְּיָדוֹ וְיִנִּיחַ פֶּה פְּדֵי כְּתוּבַת אֲשֶׁתוֹ פִּי מִן הַדִּין כָּל נְכָסֵי הַמַּת אֲחֵרָיו לְכְתוּבָתָהּ וְהִיָּה חֲיִיב לְקַנּוֹת קַרְקָעוֹת מֵהֶם לְאֲחֵרָיו' נֶאֱמַר הַמְבִי"ט.

וְכִי מִפְּנֵי שְׂהֶם נְשׂוּאֵין לְבָנוֹתָיו שֶׁל הָרַב ז"ל לֹא יִרְצוּ לְהִקִּים שֵׁם אֲחֵיהֶם עַל נִחְלָתוֹ לְלַכֵּת אֵל עִם אֲחֵר וְאֵינוּ נִקְטִינּוּ מְצוֹת יְבוּם קוֹדֶמֶת לְמְצוֹת חֲלִיצָה וְאֵנִי שְׂמַעְתִּי שֶׁזֶה הֵיבָם רוֹצֶה לְכַנּוֹס אוֹתָהּ אֲשֶׁר בְּמַצְרִים לְקִיָּים גַּם מִבְּשָׂרָה אֵל תִּתְעַלֵּם וְקָרוֹב יוֹתֵר זֶה לְהִקִּים לְאֲחִיו שֵׁם וְאִם לֹא יִרְצֶה לֹא זֶה וְלֹא זֶה וַיֵּלֶךְ אֵל מְדִינַת הַיָּם הָרִי אֲחִיו וְגְדוֹל שֵׁם קָרוֹב לְמַצְרִים מִהֵלֶךְ ג' יָמִים תָּבֵא הֵיבָמָה אֵלָיו וַיִּכְנָס אוֹ יִפְטוֹר וְאֵין פָּאן עֵיגוֹן פְּלֵאָא דְמַלְתָּא אֵינִי רוֹאֶה לְחֲדָשׁ עָלָיו דְּבָר אֲלֵא שְׂיִנִּיחַ בְּיָדָהּ מִנְּכָסֵי אֲחִיו פְּדֵי כְּתוּבָתָהּ שֶׁל זוֹ וְכַתֵּב דָּוֵד ו' אָבִי זְמָרָה.

שְׂאֵלָה קְלוּ נְשִׂאֲלָתִי עַל לֵאָה שְׂצוֹנָתָהּ שְׂיִתְנוּ לְבָנָהּ רֵאוּבֵן חֲתוּל א' שֶׁל אֶלְגִּלְיָא וּבוֹ סִלְקוּ מִכָּל שְׂאָר נְכָסֵיהָ שְׂחֻלְקָה לְבָנוֹתֶיהָ וּמִפְּנֵי שְׂבָנָהּ רֵאוּבֵן לֹא הָיָה מְצוּי בְּעִיר צְוֹנָה פִּי הָאֶלְגִּלְיָא שְׂתַצ' מִן הַחֲתוּל עַד זְמַן פְּלוּנִי שְׂיִהְיֶה לְבֵיתוֹ פְּלוּנִי וְזֶה הַחֲתוּל הָיָה בְּיַד בֵּיתָהּ הַנּוֹ' שְׂהָיָה לֶה שְׂטָר עַל אִמָּה לֵאָה הַנּוֹ' שְׂהַשְׂפִּירָה לֶה הַחֲתוּל לְמָה שְׂיִצָּא מִמֶּנּוּ עַד זְמַן פְּלוּנִי בְּעֶשְׂרִי פְּרָחִים שְׂהָיְתָה חֲיִיבָת לֶה וְעַתָּה הוֹסִיפָה לְצוּוֹת שְׂתַקַּח הָאֶלְגִּלְיָא שְׂיִצָּא מִן הַחֲתוּל הַנּוֹ' עַד זְמַן פְּלוּנִי שֶׁהוּא ד' חֲדָשִׁים שְׂיִשְׁלְמוּ חֲדָשֵׁי הַשְּׂכִירוֹת אִם כ"פ בָּא בְּנָה חֲדָשׁ א' קוֹדֵם שְׂיִשְׁלַם זְמַן הַצְּנוּאָה וְתַבַּע הַחֲתוּל מֵאֲחֻתוֹ וְאָמַר שְׂהָיָה יָרָא פֶּן יָמוּת אוֹ תִּמְיִיתָהּ הִיא שְׂלֵא תִּפְרָנְסֵ אוֹתוֹ כְּרֵאוּי וְעַל זֹאת הַחֲזִירָה הִיא לְרֵאוּבֵן אֲחִיהָ הַחֲתוּל וְנִתְּנָה לֶה הוּא מְשֻׁכָּן עַל מָה שְׂהָיָה רֵאוּי שְׂיִצָּא מִן הַחֲתוּל בְּאוֹתוֹ הַחֲדָשׁ וְאִם כ"פ הֵלֶךְ הוּא וְהָרָאָה נִוְסַח הַצְּנוּאָה לְחֻכָּם יִצ"ו וְאָמַר לוֹ פִּי מָה שְׂכָתוֹב בְּצוּנָאָה שְׂנִתְּנָה לֶה הָאֶלְגִּלְיָא שֶׁל הַחֲתוּל שְׂהָיָה דְשַׁב"ל וְעַל זֶה בָּא אֲצִלִּי וּפְסֻקָתִי דֹאע"ג דְּהָנִי דְשַׁב"ל פִּינּוּ שְׂהַחֲתוּל הָיָה בְּיָדָהּ וּלְקַחָהּ כְּבָר הָאֶלְגִּלְיָא שְׂיִצָּאָת מִמֶּנּוּ שְׂזָכְת' בָּהּ כְּבָר כְּרַב נְחֻמָּן דְּאָמַר פ' אֵיזְהוּ נְשִׂאָה מוֹדִינָא דְאֵי שְׂמִיט וְאָכִיל לֹא מִפְּקִינָא מִיָּגִינָה וְצוּיָתִי לֶה שְׂתַחֲזוֹר לוֹ הַמְשֻׁכּוֹנוֹת שְׂלְקַחָה עַל הַחֲדָשׁ דְּלֹא מִיָּקְרִי שְׂמִיט וְאָכִיל אֲלֵא פְּשָׁאֲכַל מָה שְׂהַקְנוּ לוֹ אֲבָל הַמְשֻׁכּוֹן פִּינּוּ שֶׁהִיא לֹא זָכְתָה אֵין פָּאן מְשֻׁכּוֹן וְעַל זֶה כְּתַב הָרַב הַר"ד גַּר"ו דְּמוֹדָה רַב נְחֻמָּן דְּמָצִי לְמַהְדַּר בִּיָּה

אפילו אחר שפאו הפירות לעולם פינון שלא אכלם עדיין הקונה ואי שמט ואכיל אחר
שחזר בו גזל הוא ומפקי מיניה והבן פרעא דאפנה הוא ואם הנה איפשר לו למחות קודם
אכילת הפירות הנה מוחה שהרי פשפא וידע במתנן צונח וטעמיה דרב נחמן משום מחילה
ונה לא מחל ואנן סהדי שאם הנה בכאן בשע' שמת' אמו הנה מוחה ואומדנ' דמוכ' היא
ואיכא רבונתא שפסקו הלכה כר' אחא ביהיא דגמל האחר בין הגמלים ודמאי למי
שהחזיק בקרקע ג' שנים ובעל הקרקע הנה במקום אחר שלא הנה יכול למחות שאין
חזקתו חזקה ומוציאין ממנו הקרקע והפירות שאכל עכ"ל: ואני אומר דדוקא פשחזר בו
אפילו אחר שפאו לעולם לרב נחמן הוא דלא זוכה הקונה אבל אם לא חזר בו שלא ידע
שהנה יכול לחזור בו ובין פה וכה אכלם הקונה לא מפקי מיניה וכמו שכתב רש"י ז"ל
על מודינא דאי שמי' ואכיל לא מפקינן מיניה שהרי כל זמן שלא חזר מחל על אכילתו
ואעפ"י שבטעות הנה שלא הנה יודע שיוכל לחזור מחילה היא ע"כ וראובן זה נמי לא
ידע שהנה יכול לחזור בו עד שפא פה והראו לו הצנואה והרב שראה אותה אמר לו
שהנה יכול לחזור בו ואז חזר בו ואעפ"י שמחילה זו היתה בטעות שאם הנה יודע בקודם
הנה חוזר בו הני מחילה פדאי' התם לרב נחמן משום שהוא זביני הניא מחילה וכתב בנ"י
בשם הרשב"א וטעמא דזבונא מתחלה לאו מחילה בטעות הניא שהרי דעתו למכור הנה
ונה נמי לקנות אלא שהענין בעצמו מפני שלא באו עדיין הפירות בעולם לא מהני משום
דלא סמכא דעתיה ומ"ה יכול לחזור בו אבל מ"מ הפירות שלקח פבר הרי הם פאלו
קנאם ומ"ה אמרי' דהני מחילה ולא מפקי מיניה ע"כ ובתוס' כתבו דגבי פירות דקל
זביני ולא מחילה בטעות היא דנהי דיכול לחזור בו מ"מ אין לו לחזור כי היכי דליקום
בהימנותי' הלכך אית לן למימר דאפילו שהי' יודע שיכול לחזור לא הנה חוזר ע"כ הפלל
פי כל זמן שלא חזר בו אעפ"י שאנחנו אומרים בזה שאם הנה יודע הנה חוזר בו לא
מהני ואם אכל קודם שחזר בו לא מפקי מיניה ובנ"ד הכי הני והתקם הנותיק ה"ר שמואל
גר"ו פתב לי דלא שייך בנדון זה שהיא דרב נחמן דהני מטעם מחילה הנה שייך במוכר
ונותן שהוא בחיים אבל ש"מ שצונה מחמת מיתה ונתן מתנה מיד פשמת יצאו הנכסים
מראשותו ונכנסו ליד היורש והיורש אינו מוחל והוא צועק וצונח: ואני אומ' דירוש לא
עדיף ממוריש וכי היכי דמוריש כל שלא הנה חוזר בו אם אכל הקונה זכה הכי נמי
היורש כל שלא צונח זכה האחר ועכשיו שהוא צונח לא זכה האחר משעיה שהוא צונח
ילכך צויתי להחזיר לו המשפונות שנתן על החדש שהנה עתיד הקונה לאכול וצנח הוא
וחזר בו: עוד פתב ועוד כי הרי זה דומה לנותן דקל לא' ופירותיו לאחר שהשני לא קנה
הפירות והכל לראשון לפי שלא שייך מקום לפירות וכמו שכתבו הפוסקים הר"מ והטור
וכאן ג"כ נתן החתול לא' ופירותיו לאחר ולא קנה השני אלא הפל לא' ע"כ: ואני או'
דלא דמי דהתם כשנתן דקל לא' ופירותיו לאחר היינו בבת אחת שאם נתן הדקל לא'
סתם ואח"כ נתן הפירות לאחר אינו יכול לחזור בו מן הפירות כי כשנתן הדקל סתם
משמע הוא ופירותיו אלא מיד שאמר דקל זה לפלו' אמר ופירותיו לפלו' ולהכי פינון
שהשני לא קנה דהני דשב"ל פתבו המפרשים דראשון זכה גם בפירות ויש מפרשים ג"כ
שנשתיירו לו הפירות פינון שגלה קודם שלא הנה נותן לו אלא גוף הדקל אבל בנ"ד נתנ'
קודם החתול סתם לבנה דמשמע עם פירותיו ואחר שהפסיק בדברים בצנואה בחילוק
נכסיה אמרה שפירות החתול הנה לבתה עד זמן פלו' וחזרה בה מן המתנה שיהנה לבנה

הַחֲתוּל סֶתֶם בְּפִירוּתוֹ וַנִּתְּנָה לְבִתָּהּ אַעֲפִי שֶׁלֹּא תַחֲוֵל הַמִּתְּנָה שֶׁל פִּירוּת מִפְּנֵי שֶׁהִיא דֹשֵׁב"ל הָרִי חֲזָרָה בָּהּ מִן הַפִּירוּת שֶׁנָּתַן לְבָנָהּ בְּכָלֵל מִתְּנָה הַחֲתוּל סֶתֶם וְנִשְׁתַּיְיֶרוּ לוֹ וּמִמִּילָא יוֹרְשוֹת אוֹתוֹ בְּנוֹתָנָה פִּי בָזָה נִסְתַּלַּק מִכָּל נִכְסֵי יִרְוּשָׁתָהּ בְּנִתְיַת הַחֲתוּל כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּצִוּוֹנָא שֶׁסְּלָקָה אוֹתוֹ וּלְשׁוֹן סִילוֹ מְהֵנִי דְלֹא הָיָה כְּלָא יִרְשׁ וּכְמוֹ שֶׁכְּתַבְתִּי בְּתִשְׁבָּה אַחֵר וְכִינּוֹן שֶׁשֵּׁייר לְעֲצָמוֹ שֵׁייר נְמִי מְקוּם פִּירֵי עֲנָפֵי הָאֵילָן שֶׁבּוֹ גְדָלִין הַפִּירוּת וְכַדָּא' פ' מִי שֶׁמֵת שֵׁייר פִּירוּתוֹ לְבָנָיו שֵׁייר מְקוּם פִּירֵי מ"ט פֶּל לְגַבֵּי נִפְשֵׁיהָ בְּעֵין יָפָה מְשֵׁינִי וְכִינּוֹן דְשֵׁייר מְקוּם פִּירֵי פְּשִׁנְתָּנָה הַפִּירוּת שֶׁל הַחֲתוּל לְבִתָּהּ לֹא הִיָּה דֹשֵׁב"ל דְּמְקוּם פִּירֵי שֶׁל הַחֲתוּל הִקְנָה לָהּ נְמִי כְּמוֹ שֶׁשֵּׁיירְתֶּם לְעֲצָמָהּ פְּשִׁחְזָרָה בָּהּ מִמִּתְּנָת כֹּל הַחֲתוּל לְבָנָהּ עִם הַפִּירוּת אֲלֵא הַחֲתוּל לְבָדוֹ וּבְחֶרֶת' לִיתְּנָה לְבִתָּהּ הַפִּירוּת שֵׁיירָה לְעֲצָמָהּ בְּעֵין יָפָה מְקוּם פִּירֵי לְתַתּוֹ לְבִתָּהּ אִי נְמִי אַע"ג דְלֹא הָיָה מְשֵׁיירָא בְּעֵין יָפָה מְשֵׁיירָה לְבִת דְקָרוּב אָדָם אֲצֵל בְּנוֹ וְכַדְתָּנָן פ' מִי שֶׁמֵת יְלָדָה אֲשֵׁתִי זָכָר יִטּוֹל מְנָה נִקְב' מֵאֲתִי' יִטּוֹל כּו' וְאֲמַרִי' בְּגַמ' א"ר יוֹחֲנָן הַמְּזֻכָּה לְעוֹבֵר לֹא קָנָה וּא"ת מְשִׁנְתֵּינוּ דְקִתְּנִי אִם יְלָדָה אֲשֵׁתִי זָכָר וְכו' הוֹאִיל וְדַעַת שֶׁל אָדָם קָרוּבָה אֲצֵל בְּנוֹ וְגַמְר וְהִקְנָה בְּכָל לְבוֹ אֲבָל לְעוֹבֵר אַחֵר לֹא קָנָה דֹאִין אָדָם מְקָנָה לְדָבָר שֶׁלֹּא בָּא לְעוֹלָם וְלֹא דוֹקָא בְּנוֹ אֲלֵא אִפִּי' בְּתוֹ וְטוֹמְטוּם וְכו' כְּדִתְּנָן בְּמִתְּנֵי וְלֹא אֲמַרִי' בְּנוֹ אֲלֵא לְמַעוּטֵי הַמְּזֻכָּה לְעוֹבֵר דְעֵלְמָא וּא"כ פִּי הֵיכִי דְמִשׁוּם דְקָרוּב אָדָם אֲצֵל בְּנוֹ מְקָנָה לְעוֹבֵר שְׁלוֹ שֶׁלֹּא בָּא לְעוֹלָם לְבָנוֹ אוֹ לְבִתּוֹ דְקָרוּב אָדָם לְהֵם דְמְקָנָה דָּבָר שֶׁב"ל אוֹ לְדָבָר שֶׁלֹּא בָּא לְעוֹלָם דְכִי הִדְדִי נִינְהוּ: וְכֵן מְשִׁמַּע נְמִי בְּבְרִיתָא דְרִישׁ פ' הַמּוֹכֵר אֶת הַבַּיִת בֶּן לִוִי שֶׁמְכַר לְיִשְׂרָאֵל שְׂדֵה וּא"ל ע"מ שֶׁמְעַשׂ רֵאשׁוֹן שְׁלִי מְעַשֵּׂר א' שְׁלוֹ וְאִם אָמַר לִי וּלְבָנֵי מֵת יִתֵּן לְבָנָיו אַחֲרָיו דְכִי הֵיכִי דְלַעֲצָמוֹ שֵׁי"י בְּעֵין יָפָה גוּף הַקְּרָקַע וְאִינוֹ דֹשֵׁב"ל הֵכִי נְמִי לְבָנוֹ כְּתַב הַרְש"ב אֲשֶׁר מִתְּנָה ש"מ בְּכָלֵל דְכָל מֵאֵן דְמְשֵׁייר אִף לְבָנָיו לְיוֹרְשָׁיו בְּעֵין יָפָה מְשֵׁייר כְּמוֹ שֶׁהִבִּי בְּב"י ס' ר"ט וְכַת' דוֹק' לְגַבֵּי אַחֲרִים אָדָם קָרוּב אֲצֵל בְּנוֹ אֲבָל בֵּת לְגַבֵּי בֶן פִּי הֵכָא אֲדַרְבָּא קָרוּב אָדָם אֲצֵל בְּנוֹ מֵאֲצֵל בְּתוֹ לֹא הִיא דְלֹא אֲמַרִינָן קָרוּב אֲלֵא לְמֵאֵן דִּיִּהִיב לִיהּ הוּא קָרִיב דְכּוֹנְנָתוֹ שֵׁיִגְמַר הַקְּנִין לְמִי שֶׁקָרוּב אֲצֵלוֹ אַעֲפִי' שֶׁהוּא נִגְדַּ אַחֵר שֶׁקָרוּב לוֹ ג"כ וְכֵהִיא דִתְּנָן אִם יְלָדָה אֲשֵׁתִי זָכָר וְכו' דְלֹא שָׁנְאָ אִית לִיהּ בְּנִים אַחֲרִים אוֹ לִית לִיהּ.

שְׁאֵלָה קִלַּח מִי זֶה בָּא מֵאָדָם זֶה סִפֵּר כְּרִיתוֹ עִמְכֶם אֲשֶׁר שִׁלַּחְתֶּם זֶה אוֹמֵר בְּכֹה וְזֶה אוֹמֵר בְּכֹה זֶה יֹאמֵר לֵה' אֲנִי נִכְתַּב וְנִחַמְתֶּם בְּרִצּוֹן בְּדָבָר ה' וְזֶה יִקְרָא בְּשֵׁם יַעֲקֹב פִּי כֹל אֶח עַקֵּב יַעֲקֹב בְּמוֹדְעוֹת וְאֲוֹנִסִין וְזֶה יִכְתֹּב יָדוֹ לֵה' עוֹזְרִים בְּשֵׁם ה' וְזֶה בְּשֵׁם יִשְׂרָאֵל יִכְנֶה פִּי לֹא יַעֲקֹב יֹאמֵר שְׁמוֹ פִּי אִם יִשְׂרָאֵל: מִי חָכֵם וַיִּכֵּן טְעֻנוֹת אֱלֹהֵי נְבוֹן וַיִּדַע הַחֲכָם פִּי כֹל הַעֲדָה כָּלֵם קְדוֹשִׁים וַיִּשְׁרִים דְרָכֵיהּ וְלִכְּן נִחְכָּה לֵה' שֵׁיִחְנֵנוּ וְנוֹצִיא לֵאוֹ' מִשְׁפָּט גֹּט זֶה וּמַעֲשֵׂהוּ וְרֵאִיתִי פִּי מִמְחַלְּוֹקַת הַכֶּשֶׁר וּפִיִּסוּל גֹּט זֶה נִמְשָׁכוּ בּוֹ כְּמָה מִחְלוֹקוֹ' בְּעֵינֵי הַדִּין בִּינֵיהֶם עֵינֵי בְרִירַת הַדִּינִים וּמְקוֹ' בְּרִירַתָּם וְהַזְמִנְנִי שֶׁעֲשׂוֹ לִשְׁם בְּחֶרְמִי' וְנִיִּדוּי שֶׁעַל הַמַּגֵּר' וְשֶׁעַל הַב' חֲכָמִי' מִתְּקַנַּת חֶרֶם ר"ת ז"ל אִי חָלוּ אוֹ לֹא אֲשֶׁר כַּת חֲכָמִים מַגִּידִים הָיוֹת כְּדִין כֹּל מֵה שֶׁעֲשׂוֹ מְסֻדְרֵי הַגֵּט וְכַת אַחֲרָת כְּחֵדוֹ מֵאֲבוֹת רוֹב הַפּוֹסְקִים אֲשֶׁר הֵם מְבִיאִים רֵאִיָּה מֵהֶם וְאוֹמ' אִין מְשֵׁם רֵאִיָּה וּמְחֻזְקִי' סְבָרוֹת הַפּוֹסְלִים אֶת הַגֵּט וְאַחֵר שֶׁהִפְלִ סוֹבֵב עַל מִחְלֻקַת הַכֶּשֶׁר הַגֵּט אוֹ פְּסוּל.

נְבִיר' עֵינֵי זֶה אֲשֶׁר הוּא תַל שֶׁהִפְלִ פּוֹנִים בּוֹ וְאַח"כּ אִם יִצְטָרֵךְ נִדְבָר בְּקִצּוֹר בְּשֶׁאֵר הַעֲנִינִים וְרֵאִינוּ סִדְדוֹר נְתִינַת הַגֵּט וּבִטּוֹל הַמוֹדְעוֹת שְׁלָם וְנִכּוֹן לְדַעַת כֹּל הַפּוֹסְקִים ז"ל

ומה שאנחנו נוהגים פה לסדר בנתינת ג"ט א' פה בשני שטות סדרו החכמים מסדרי גט זה בכמה דפים מדפוס כדי לברר וללבן ביטול המודעו' על פיו ורצונו ובחתימתו ונתימת עדים ובגילוי דעתו מלבד דיבורו המור' על עצם פנונתו ודעתו שהיה נתינת הגט מרצונו בלי שום אונס כפי המורה ממעשיו שרצה לקבל מעות ליתן את הגט ודיבורו מסכים לדעתו וכנונתו בביטול המודעות ופיסול העדים כדעת הרשב"א ז"ל ומה להם לעשות יותר ולא עשו והרי כתבו ג"כ עדויות על גילוי דעת המגרש שנקספ' וגם פלטה נפשו לקספ' וברר אנשים אשר נפשו וגלה להם כי לא היה חפץ בבת הרופא אלא בכסף שבביתו ובזה נתבטלו כל המודעות אפילו שהיו נעשות קודם פתקנו והלכתו ואין קוש' לזה ממה שכתבו קצת החכמי המורי' לעזרת הרב ה"ר משה רופא ממה שכתב הריב"ש ז"ל בתשובת תפ"ב וכל זה במי שלא ידענו שהוא אנוס אבל מי שידענו שהו' אנוס חליצתו פסולה ואעפ"י שבט' המודעו' והמודעא כאלו אינה כיון שבטלה האנוס במקומו עומד ע"כ ובנ"ד האנוס נסתלק בגילוי דעתו באמיתות שהיה מגרש ברצונו ושלא היה חפץ בה כי אם במעות והמודע' נסתלקה בביטולה שבטל ופסול העדים המעידים נגד קיום הגט וכמו שכתוב בדפוס מעשה הגירושין דף ו' ביטול המודעו' ופסול העדים בארובה וקיום ב"ד על העדויות וכיון שפוסל העדים הוא גומר בלבו ומבטל כל מודעות שאינו מצוי לקלקלה בידי שמי' וכמו שכתב בשם הרשב"א ז"ל ונניח כל חלקי הסותר בענין האונסין ד' חלוקו' בדין וד' שלא בדין א' אנסוהו בדין לגר' ולא מסר מודע' וגירש הגט פשר ב' אנסוהו בדין ומסר מודע' פסול ג' אנסוהו בדין ומסר מודע' ובטלה באנוס פשר ד' אנסוהו בדין ומסר מודע' ובטלה בלי אונ' כ"ש דכשר ד' כו' שלא בדין א' אנסוהו שלא בדין ולא מסר מודעא פסול ב' שלא בדין ומסר מודעא בטל ג' אנסוהו שלא בדין ומסר מודע' ובטלה באנוס פסול ד' אנסוהו שלא בדין ומסר מודעא בלי אונס כ"ש דפסול: וכן במסירת מודעא ד' חלוקות א' מסר מודעא וגירש בלי ביטול בטל ב' מסר מודעא וגירש בביטול ברצונו פשר ג' מסר מודעא וגירש בביטול באנוס שלא בדין פסול ד' מסר מודעא וגירש בביטול באנוס בדין פשר.

עוד יש ב' חלוקות באנוס והן אנסוהו בדין או אנסוהו שלא בדין לגרש ונסתלק האנוס וגירש פשר והחלוקה הישרה למגרש הוא שלא נאנס ולא מסר מודעא וגירש ברצונו ומעתה נברר האונסין והמודעות שאירעו בנדון שאלה זו גם פי קשה הוא לבררם מפי כתבים אפי' שפאו דרוך ארובה בשני חיבורים שחבר כל א' מפתות החכמים המתירים והאוסרים ספר בפני עצמו והדפוסו בענין הצעת המעש' שהיה ומעש' הגירושין עם העדויות וביטול המודעות ומפלת המגרש שהכריזו עליו וצעת הרועים רועי ישראל בכתבים אשר כתבו פת המתירי' לאוסרי' בכרט ששה רבני ישיבת מנטו' והאוסרי' להם וקול ענו' גבורה אשר חבר הרב ה"ר ברוך חזקיהו נר"ו להשמיע ולהורות פשרות הגט בלי שום אונס כלל וכן האוסרים האריכו בספרם ג"כ בהמשכות הדברי' שהוצעו לפניהם ועל ידם והסקמת קהלה לסייעה וכותבים פתב כולל לכל קהלות הקודש שיהיו בעזרם לסייעם על הדין והאמת לפי דעת' ויצאו יותר מעשרה שליטים חכמי' אשר בעיירות להיות מעירם לעזור לפת האוסרי' וקצתם חזרו בהם אח"כ ומה שיצא מפלל פסק הרב ה"ר משה פרוינצא' נר"ו ונחברו הרב ה"ר פנחס נר"ו האוסרי' שנתנו יד למגר' למודעותיו ועמודי התנוף אשר זיווג הבית הנפרד בגט זה נכון וסמוך עליהם הם הרב

המְּוֹפְלָג בְּחֻמָּה וּשְׁנַיִם ה"ר בְּרוּךְ חֲזָקִיטוֹ נר"ו לְהַכְשִׁיר הַגֵּט וְהַרְבַּ הַלּוּחַ בְּמַלְחַמַת' שֶׁל
תּוֹרָה בְּשַׁעֲרֵים נוֹדַע שְׁמוֹ ה"ר מִשֵּׁה פֶּרוּוִינְצָאָל נר"ו לְפִסְוֹל הַגֵּט וּמָה שֶׁעוֹלָה בְּהַכְשִׁיר
סֵדֶר גְּתִינַת כְּהִלְכָתוֹ בָּא בְּדֶרֶךְ אֲרֻנְפָה וּבְרוּרָה בְּסֵפֶר הַמְּכַשִּׁירִי וּמָה שֶׁבָּא בְּפִסְוֹל הַגֵּט
לֹא נִתְבָּרְרוּ עֲדִין בְּסֵפֶר הַפּוֹסְלִים אֵת הַגֵּט כִּי אִם שֶׁכְּתָבוּ שֶׁהָיוּ בְּיַד הַמְּגַרְשׁ מוֹדְעוֹת
מִסְפִּיקוֹת לְדַעְתָּם לְפִסְוֹל הַגֵּט וְשִׁירָאוֹ אוֹתָם בְּהַזְדַּמֵּן יַחַד הַחֻמָּים בְּמָקוֹם מְיֻחָד אֲשֶׁר
בְּזֶה נִפְלֵ אִשׁ הַמְּחַלְוֹקֶת בִּינֵיהֶם וְלֹא נוֹדַע אֵיזָה מָקוֹם כַּפּוּד הַחֻמָּים וּב"ד הִיָּפָה יִהְיֶה קְבוּעַ
וְעַל זֶה גָּזְרוּ עַל הַרְבֵּי נר"ו ה"ר מִשֵּׁה יצ"ו וְחִבְרוּ ה"ר פִּנְח' שֶׁיִּבְטְלוּ דְבָרֵיהֶ' וַיִּרְאוּ
הַמוֹדְעוֹת וְהֵם הִשִּׁיבוּ וְנִתְנוּ טַעַם לְדְבָרֵיהֶ' אִיךְ וְלָמָּה לֹא קִיָּמוּ גְזָרְתָם וְכָתְבוּ עַל זֶה לְכָל
הַקְּהֵלוֹת וּבָאוּ לָהֶם פְּסָקִים מְרַבָּנִים יְדוּעִים רֹב מִשָּׂא וּמִתֵּן שְׁלָהֶם בְּהִיוֹתָם נוֹתְנִים טוֹב
טַעַם וְדַעַת לְרַב ה"ר מִשֵּׁה וְחִבְרוּ שֶׁלֹּא הָיוּ מְחַוֵּיבִים לְקַנִּים מֵה שֶׁנִּגְזַר עֲלֵיהֶם וְהֵם פְּסָקִי
הַרְבֵּי ה"ר יִצְחָק מְלֶאֱטָשׁ נר"ו אֲשֶׁר פְּסָקוֹ סוֹבֵב עַל שֶׁלֹּא הָיוּ נִלְכָּדִים שְׁנֵי הַרְבָּנִים הָאֵלֶּה
בְּחֻמָּם ר"ת שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא לְעַז עַל הַגֵּט וְעַל בְּרִירַת הַדֵּינָיִם וְעַל מָה שֶׁיִּבְטְלוּ הַב' רַבָּנִים
הַחֻמָּם שֶׁהִטִּילוּ הַרְבָּנִים הַמְּכַשִּׁירִי עַל הַמְּגַרְשׁ עַל הוֹצָאת הַלְעַז עַל הַגֵּט בְּמוֹדְעוֹת וְעַל
מָה שֶׁנִּגְזְרוּ עַל ב' הַרְבָּנִים שֶׁיִּחְזְרוּ בָּהֶם מִמָּה שֶׁכְּתָבוּ אוֹ יוֹדִיעוּ מָה שֶׁרָאוּ בְּפִסְוֹל הַגֵּט עַל
כָּל סְעִיפִים אֵלּוֹ סִיָּע הַרְבֵּי מְלֶאֱטָשׁ אֵת ב' הַרְבָּנִי וּבָאוּ אַחֲרָיו לְקַנִּים דְּבָרָיו בְּחַתִּימָתָם
כַּמָּה"ר שְׁמוּאֵל מְפִסָּא וְכַמָּה"ר יִצְחָק צְרָפְתִי וְכַמָּה"ר יִצְחָק מְמוֹנְצוֹלִינוֹ וְאַחֲרָיו אֵלּוֹ בָּא
פְּסָק אֲרוּךְ מֵהַחֻמָּם ה"ר יוֹסֵף אֲמִיגוֹ יצ"ו בְּסִיוַע הַב' רַבָּנִים הַנּוֹ' עַל כָּל הַדְּבָרִים הַנּוֹ' וְגַם
עַל דְּבַר פִּסְוֹל הַגֵּט כָּתַב כִּי רָאָה הַמוֹדְעוֹ' וְכָתַב שֶׁצָּרִיךְ לְכַרֵּר וּלְלַבֵּן הַדְּבָרִי כִּי אִם
יִתְבָּרַר טַעַמַת הָאֲוֹנָס הַגֵּט יִהְיֶה בְּטֵל וְהַחֻמָּם ה"ר יִהוּדָה אֲדְרוּטִיאֵל יצ"ו כָּתַב ג"כ לְקַנִּים
דְּבָרֵי הַחֻכ' ה"ר יוֹסֵף יצ"ו בְּעִנְיַן פְּסוּל הַגֵּט עַל הַמוֹדְעוֹת וּפְסָק כַּמָּה"ר מִיכָאֵל קוּדוּטוֹ
יצ"ו עַל כִּי לֹא הָיָה בְּזֶה הוֹצָאת לְעַז עַל הַגֵּט וְשִׁגְזַרְת הַרְבָּנִים לֹא חָלָה עַל הַב' הַרְבָּנִי
וּפְסָק כַּמָּה"ר מִשֵּׁה פִּינְצִי מְאָרִי יצ"ו ג"כ מוֹכִיחַ כִּי לֹא יִקְרָא זֶה הוֹצָאת לְעַז וְשֶׁלֹּא נִלְכָּדוּ
בְּשׁוּם גְּזָרָה וּפְסָק כַּמָּה"ר מִשֵּׁה חֲזָקִיטוֹ הַלּוּי יצ"ו ג"כ מְסַפֵּים וּמְבִיא רְאִיוֹת לְכָל זֶה וּפְסָק
כַּמָּה"ר אֶהֱרֹן פִּינְצִי מְאָרִי יצ"ו ג"כ שֶׁאֵין בְּזֶה מִשׁוּם מוֹצִיא לְעַז וּפְסָק כַּמָּה"ר יִצְחָק
פִּינְצִי יצ"ו סוֹבֵר ג"כ כָּל זֶה וְאֵין גַּם א' מִכָּל אֵלּוֹ הַרְבָּנִים שֶׁיִּכְתּוּב בְּפִסְוֹל הַגֵּט וְקִיוּם
הַמוֹדְעוֹ' רַק הַחֻמָּם ה"ר יוֹסֵף אֲמִיגוֹ אֲשֶׁר כ' אִם יִתְבָּרַר הָאֲוֹנָס (כַּנ"ל) וְכֵן חִבְרוּ הַחֻמָּם
כַּמָּה"ר יִהוּדָה אֲדְרוּטִיאֵל יצ"ו וּמְדַבְּרֵיהֶם אֵין רְאָיָה עַד שֶׁיִּתְבָּרַר הָאֲוֹנָס רַק הַרְבֵּי כַּמָּה"ר
יוֹסֵף טְרִיוּיִשׁ יצ"ו הוּא שֶׁהָאָרִיךְ בְּפִסְוֹל הַגֵּט וְהַזְכִּיר הָאֲוֹנָסִים וְהַמוֹדְעוֹ' וְגָזַר אֲוֹמֵר
שֶׁהַגֵּט בְּטֵל וְעַל זֶה סִלַּק מֵעַל ב' הַרְבָּנִי תְלוּנוֹת וּגְזָרוֹת הַרְבָּנִים הָאֲחֵרִים אֲבָל מֵהַרְבֵּי
פְּרוּבִינְצָאָל יצ"ו וְחִבְרָיו אֲשֶׁר הֵם עֲמוּדֵי הוֹרָאת אִסּוּר בְּגֵט עֲדִין לֹא מְצִינוּ רְאִינוּ
רְאִיָּתָם וְלֹא עֲנִינֵי הַמוֹדְעוֹת אִיךְ הָיוּ כִּי תָלוּ הוֹרָאתָם בְּהַתְנוּעַד הַחֻמָּים וְלֹא רָצוּ לְגִלוֹת
טַעַמָּם וְלֹא הָאָרִיכוּ לְמַעַנִּיתָם בְּכָל מָה שֶׁכְּתוּב בְּסֵפֶר' כִּי אִם בְּבִרְי' הַדֵּינָיִם וְדְרִישָׁה
וְחִקְרָה אֲשֶׁר נִפְלָה מְחַלּוֹק' בִּינֵיהֶם כְּמִבְּנֵי אֲמָנָם הַר' הַמְּוֹפְלָג ה"ר בְּרוּךְ יצ"ו
הָאָרִיךְ וּבָאָר וּבְרַר אֲנִפֵּן סֵדֶר גְּתִינַת הַגֵּט בְּהַכְשִׁיר וְסִילּוּק הָאֲוֹנָסִים וְהַמוֹדְעוֹ' גַּם עַל
הַמוֹדְעוֹת וְהָאֲוֹנָסִי אֲשֶׁר כְּתָבוּ הַב' רַבָּנִים אֲשֶׁר פִּי אוֹתָם הַרְבֵּי פְּרוּבִינְצָאָל שֶׁהָיוּ ג'
אֲוֹנָסִים גַּם כִּי לֹא רָאָה טוֹפָס הַמוֹדְעוֹת כָּתַב וְהָאָרִיךְ בְּבִיטוּלָם.

וְעַל זֶה כְּדֵי שֶׁנוֹכַח לְהוֹכִיחַ וּלְהַכְרִיעַ בִּינֵיהֶם בְּעִנְיַן הַכְשִׁיר הַגֵּט וּפִסְוֹלוֹ נִרְאָה בְּמָה שֶׁכְּתַב
הַרְבֵּי מְטְרִיוּיִשׁ יצ"ו בְּבִיטוּל הַגֵּט וּמָה שֶׁכְּתַב הַרְבֵּי חֲזָק כַּמָּה"ר בְּרוּךְ יצ"ו בְּהַכְשִׁיר אוֹ

זֶה יְכַשֵּׁר א' מִן הָאֲוֹנִסִים אֲשֶׁר כָּתַב הָרַב מֵטְרִיווישׁ אֲשֶׁר מִחֲמַתוֹ כָּתַב שֶׁהֵגֵט בְּטֵל הוּא
שֶׁכָּתַב שְׁחַמְיו בָּא עָלָיו בְּעֵקֶיפִים שֶׁהָיָה כּוֹבֵשׁ שֵׁטֶר פְּסִיקָתָא שֶׁבִינְיָהֶם שְׁנֵתְחַיֵּיב לְזוּנּוֹ
כְּמָה זְמַן וְשִׁכְפַּר בְּתִיבוֹתָיו וּבְגִדָיו וּסְפָרָיו וְכִיס מְעוֹת שֶׁבִידּוֹ פְּדֵי לְכוּפּוֹ שֶׁיְבֹא לִיְדֵי מִדָּה
זוֹ לְגַרְשׁ וְהִבִּיא הֵיחָא דְפָרְק אִיזְהוּ נִשְׁפָּד דִּהְיָהוּא שֶׁמְשַׁפֵּן לְחִבְרָיָה וְכַבֵּשׁ שֶׁטְרִיָּה דִּהְיָה אֲוֹנִס
וְהִבִּיא נְמִי אִם זֶה לֹא הָיָה מוֹדָה לְחַמְיו לְגַרְשׁ הָיָה כּוֹפֵר וְגוֹזֵל הַפֶּל וְהִבִּיא מְהֵרָמַב"ם ו"ל
שֶׁכָּתַב פ"י מֵהֵלְכוֹת מְכִירָה א' הָאֲוֹנִס אֶת חֲבִירוֹ כְּשֶׁהִפְהוּ וְכו' עַד שֶׁמַּכ' אוֹ שֶׁהִפְחִידוֹ וְכו'
הָרִי זֶה אֲוֹנִס וּבפ"ב מֵהֵלְכוֹ גִּירוֹשִׁין כָּתַב שֶׁאֲוֹנִס הוּא שֶׁנִּדְחַק וְנִלְחַץ לְעֲשׂוֹת דְּבָר שֶׁאִינוֹ
מְחַנְיָן וְכו' וְהִבִּיא מִפ' הַמְדִיר וּמִפ' הַבָּא עַל יְבִמְתּוֹ בְּהֵיחָא דְאִין מְעֲשִׂין אֲלָא לְפִסּוּלוֹת
וְנִשְׂאָ אִשָּׁה וְלֹא יִלְדָה י' שָׁנִים שִׁיּוּצִיא וְיִתֵּן כְּתוּבָה וְכו' וְזֶה לֹא הָיָה בּוֹ שׁוּם עֲבִירָה שֶׁיְכּוֹפ' אֲוֹת'
אוֹת' לְגַר' וְכָל זֶה מִפ' הַמְדִיר וּפ' הַבָּא עַל יְבִמְתּוֹ (וְזֶה) לֹא הִי' לוֹ שִׁיּוּכוֹ בְּעֵנְיָן אוֹנ' מְמוֹן
זֶה וְגַם הִרְאִינוֹ לְאֲנָן מְמוֹן שֶׁהוּא מְבִיא אִין מִי שֶׁיְכַחֵשׁ כִּי אֲוֹנִס מְמוֹן לְגַרְשׁ הָיָה אֲוֹנִס
אֲבָל יֵשׁ לְחִלְקֵי בְּאֲוֹנִס הַמְמוֹן שֶׁאֲוֹנִסִים אוֹתוֹ וּמוֹצִיאִי מְמוֹן שֶׁלֹּא כְּדִין אִם לֹא יְגַרְשׁ
אוֹ מְמוֹן שֶׁהָיָה לוֹ בְּיַד אַחֲרִים וְלֹא יִתְּנוּ לוֹ אִם לֹא יְגַרְשׁ וּכְמוֹ שֶׁחִילְקֵי הָרַב הַחֲזִיק עַל אֲוֹנִס
זֶה שֶׁכָּתַב שְׁחַמְיו הָיָה מְחַזֵּק בְּמִטְלָטְלוֹ וּסְפָרָיו קוֹדֵם עַל מֵה שֶׁהָיָה חַיִּיב לוֹ קוֹדֵם שֶׁתְּבֹא
סִיבַת נְתִיבַת הֵגֵט וְלֹא הַחֲזִיק בָּם עַל נְתִיבַת הֵגֵט וְהִבִּיא מִתְּשׁוּבַת הַרְשָׁב"ץ ו"ל שֶׁכָּתַב
כְּשֶׁאֲנָסוּהוּ אַחֲרֵי אִפִּי שֶׁלֹּא כְּדִין בְּגוּף אוֹ בְּמִמּוֹן וְאוֹמֵר' לוֹ בְּפִי שֶׁאֲוֹנִס זֶה לֹא יִסְלְקוּהוּ
עַד שֶׁיְגַרְשׁ לְפִלוֹנִי אִפִּי שֶׁלֹּא הָיָה דִּינוֹ לְגַרְשׁ שֶׁאִין זֶה בְּכָלֵל אֲוֹנִסִי וְהִי' יְכוֹל חַמְיו לֹא מֵר
לוֹ שֶׁלֹּא יִסְלַק הָאֲוֹנִס בְּמָה שֶׁהוּא מְחַזֵּק בְּמִמּוֹנוֹ עַד שֶׁיְגַרְשׁ בְּתוֹ וְגַם כִּי מָסַר מוֹדְעָא הָרִי
בְּטֵלָה וְהָרִי הוּא כְּאֵלּוּ לֹא מָסְרָה עוֹד כָּתַב כִּי מֵה שְׁחַמְיו מְחַזֵּק בְּשֵׁל חֲתוּנוֹ אִינוֹ אֲוֹנִס כִּינּוֹן
שֶׁהוּא כְּדִין שֶׁהָרִי חַיִּיב לוֹ מֵה שֶׁהִלְוָה לוֹ עוֹד (כָּתַב) שֶׁאִפִּי הָיָה אֲוֹנִס גְּמוּר מֵה לוֹ לְאֲרוּס'
וּלְצָר' זֹאת יְכוֹלָה לֹא מֵר לוֹ כְּנוֹס וְלָךְ עִמּוֹ כְּדִין אוֹ פְּטוּר ע"כ וְאִנִּי חִפְשִׁיתִי עַל לְשׁוֹן זֶה
שֶׁל הַרְשָׁב"ץ בְּקִיצוֹר תְּשׁוּבוֹתָיו אֲשֶׁר קִצְרַתִּים זֶה כְּמָה שָׁנִים עִם קִיצוֹר תְּשׁוּבוֹת
הַרִיב"ש ו"ל קוֹדֵם שֶׁנִּדְפְּסוּ וּמְצִאתִי הַלְשׁוֹן כִּף יֵשׁ אֲוֹנִס אַחַר וְלֹא מְצִינוּ דוּמָה לוֹ בְּגִמְרָא
וְהוּא שֶׁאֲנָסוֹ אֶת אַחֲרִים כְּדִין אוֹ שֶׁלֹּא כְּדִין בְּגוּפָם אוֹ בְּמִמּוֹנָם וְאוֹ לָהֶם בְּפִי שֶׁלֹּא יִסְלְקוּ
אֲוֹנִס זֶה מְעַלְיָהֶם עַד שֶׁיְגַרְשׁ פִּלוֹ אֲשֶׁתּוֹ אִפִּי לֹא הָיָה דִּינוֹ שֶׁל אוֹתוֹ פִּלוֹ לְגַרְשׁ אִין זֶה
בְּכָלֵל אֲוֹנִס אִפִּי הוֹצִיאָו לְהַרִיג' (אֶת) בְּנוֹ שְׁרַחְמִיו עָלָיו אִם לֹא יְגַרְשׁ אֲשֶׁתּוֹ וְהוֹצִיאָהּ
לְהַצִּיל בְּנוֹ כִּינּוֹן שֶׁלֹּא מָסַר מוֹדְעָא אִין זֶה גֵּט מְעוֹשָׂה כָּלֵל שֶׁאִין עִשׂוּי אֲלָא בְּגוּפוֹ שֶׁל
מְגַרְשׁ עוֹר בְּעַד עוֹר וְכו' ע"כ קִיצוֹר לְשׁוֹן הַר"ש ו"ל מְכַתִּיבַת יְדֵי אֲשֶׁר קִצְרַתִּיו
מִתְּשׁוּבוֹתִי שֶׁהָיָה פֶּה בְּיַד בְּעַל תּוֹרָה א' שֶׁהָיָה קְרוֹב לְמֵאֲתִים תְּשׁוּבוֹת בְּאוֹתוֹ הַסְּפָר וְאַח"כ
מְצִאתִי יוֹתֵר וְחִבְרַתִּי עִמָּהֶם וְזֹאת הַתְּשׁוּבָה הִיא הֵרֵאשׁוּנָה וְהִיּוֹתֵר אַרְבָּעָה מִכָּל תְּשׁוּבוֹתָיו
וּלְפִי לְשׁוֹן זֶה אִין רְאִיָּה מִכָּאן לְמָה שֶׁרָצָה הָרַב הַחֲזִיק יצ"ו כִּי מְשַׁמְעוֹ לְשׁוֹן זֶה הוּא כִּי
רְאוּבֵן ד"מ קְרוֹב אוֹ מוֹדַע לְאִשָּׁה א' אֲנִס אֶת שְׁמַעוֹן קְרוֹב לוֹי הַמְגַרְשׁ אוֹ אֶהוּבוֹ בְּגוּפוֹ
אוֹ בְּמִמּוֹנוֹ כְּדִין אוֹ שֶׁלֹּא כְּדִין וְאָמַר לוֹ בְּפִי לֹא אִסְלַק אֲוֹנִס זֶה מְעַלְיָךְ עַד שֶׁיְגַרְשׁ לוֹי
קְרוֹבָךְ אוֹ אֶהוּבָךְ אֶת אֲשֶׁתּוֹ שֶׁאִפִּי לֹא הָיָה כְּדִין שֶׁיְגַרְשׁ אוֹתוֹ פִּלוֹ אֶת אֲשֶׁתּוֹ אִין זֶה
בְּכָלֵל אֲוֹנִס אִפִּי הוֹצִיאָו לְהַרִיג' בְּנוֹ וְכו' וְהִיא סְבָרָא נְכוּנָה כִּי אֲוֹנִס אַחֲרִים לֹא מִיְקָרִי
אֲוֹנִס לְגַבֵּי דִידְיָה כִּי יֵשׁ כְּמָה אֲנָשִׁים אִינָם מְקַפִּידִים וְלֹא מְצַטְעָרִים עַל צַעַר קְרוֹבֵיהֶם
וְאִינָם רוֹצִים לְהַפְסִיד מְמוֹן עָלֵיהֶם וְלֹא לְבַטֵּל רְצוֹנָם מִפְּנֵיהֶם וְהַרוֹצִים מְרַצְוֵם הֵם
עוֹשִׂים וְזֶה שֶׁגִּירְשׁ אֲשֶׁתּוֹ לְהַצִּיל אֶת קְרוֹבוֹ אוֹ אִפִּי בְּנוֹ מִדְּעַתּוֹ וְרְצוֹנוֹ עֲשֵׂה וְאִין הֵגֵט

מְעוֹשָׁה כָּלֵל וּ"כ אֵין מִפְּאֵן רְאִיָּה לֹמֵר שְׁהָאֻנְסִי שְׁעוֹשָׁה חֲמִיּוֹ לַחֲתָנוּ בְּמִמוֹנוּ שְׁאִינוּ קָרוּי אֻנְסִי שְׁהָרִי מְגִיעַ הָאֻנְסִי לְמִמוֹן הַמְּגֵרֵשׁ וְאִינוּ דוֹמֵה לְמָה שְׁפָתַב הַר"ש ו"ל שְׁהָאֻנְסִי הוּא לְאַחֲרִים וּבְחֻנָּם פָּתַב הָרַב הַחֲזָק יצ"ו וְחֲזַר הַדִּין לְמִקְוֵמוֹ שְׁיִכּוֹל חֲמִיּוֹ לֹמֵר לֹ בְּפִי שְׁלֵא יִסְלַק אֶת הָאֻנְסִי מִמָּה שְׁמַחֲזִיק שֶׁל חֲתָנוּ עַד שְׁיִגְרֵשׁ אֶת בְּתוּ פִי אֵין מִפְּאֵן רְאִיָּה כָּלֵל וְגַם אֵין הַסְּבָרָא נוֹתֵנֶת שְׁלֵא יִקְרָא אֻנְסִי מָה שְׁאֻנְסִי חֲמִיּוֹ אֶת חֲתָנוּ בְּמִקְוֵמוֹ בְּתוּ וְגַם פִי הָרַב הַנּוֹתֵן נִתְּלָה בְּאֵילָן גְּדוֹל לְשׁוֹן זֶה שְׁמַצָּא בְּסִפְרֵי הָרַב כַּמְה"ר יוֹסֵף קָאָרוֹ יצ"ו ס' קל"ד בְּשֵׁם הַר"ש ו"ל וְאִינוּ כְּתוּב שֶׁם שְׁאֻנְסִי אֶת אַחֲרִים אֱלָא שְׁאֻנְסִי אַחֲרִים פְּדִין אִו שְׁלֵא פְּדִין וְכוּ' שְׁלֵכְאֹרְהָ נִרְאָה שְׁאַחֲרִי אֻנְסִי אִוְתוֹ וְיִקְרָא לְחֲמִיּוֹ אַחֲרִים וְהוּא הוּא הָאֻנְסִי וְאִינוּ כֵּן פִי מְסַגְנוֹן כֹּל הַלְּשׁוֹן נִשְׁמַע בְּפִי שְׁהָאֻנְסִי לְאַחֲרִים שְׁהָרִי כְּתוּב בְּאִוְתוֹ הַלְּשׁוֹן שֶׁם סִימָן קל"ד וְאוֹ בְּפִי שְׁאֻנְסִי זֶה לֹא יִסְלַקְהוּ עַד שְׁיִגְרֵשׁ פְּלוֹ אִפִּי אִוְתוֹ פְּלוֹ לֹא הִיָּה דִינוֹ לְגֵרֵשׁ וְכוּ' הָרִי נִרְאָה בְּפִי מְלִשׁוֹן זֶה שְׁהָאֻנְסִי הוּא עַל אַחֲרִי שְׁכּוֹתַב שְׁאֻנְסִי זֶה לֹא יִסְלַקְהוּ עַד שְׁיִגְרֵשׁ פְּלוֹ שְׁהָרִי לֹא הִיָּה עַד שְׁיִגְרֵשׁ פְּלוֹ שְׁהָרִי הוּא הָאֻנְסִי וְכַתְּבֵי אַח"כ אִפִּי אִוְתוֹ פְּלוֹ לֹא הִיָּה דִינוֹ לְגֵרֵשׁ נִרְ' שְׁזֶה פְּלוֹ שְׁלֵא הִיָּה דִינוֹ לְגֵרֵשׁ אִינוּ אִוְתוֹ שְׁאֻנְסִי אִוְתוֹ וְכִמוֹ שְׁפָתַב מִיָּד אִפִּי הוֹצִיאֵו בְּנוֹ לְהַרְיָגָה וְכוּ' הָרִי שְׁהָאֻנְסִי אִינוּ עָלָיו אֱלָא עַל בְּנוֹ אֱלָא שְׁבִסְפָרִים דְּלָגוּ תִיבַת אֶת וּבְזֶה הַחֲלִיפּוֹ הַכּוֹנֵן וְאִפִּי בְּלֹא מִלַּת אֶת נִשְׁמַע וּמוּכָן מִכֹּל הַלְּשׁוֹן שְׁהָאֻנְסִי הוּא לְאַחֲרִים כְּמוֹ שְׁפָתַבְתִּי וְעוֹד שְׁפָתוֹב שְׁאֻנְסִי אַחֲרִים ר"ל שְׁאֻנְסִי לְאַחֲרִים אִוְ אֶת אַחֲרִים שְׁאֵם הִי חוֹזֵר הָאֻנְסִי לֹ הִיָּה כּוֹתֵב שְׁאֻנְסִי וְהוּא אַחֲרִים כְּמוֹ שְׁהַעֲתִיק הָרַב הַחֲזָק נִרְ' אֲבָל הַלְּשׁוֹן בְּסִימָן קל"ד הוּא שְׁאֻנְסִי אַחֲרִים סוּף הַשְּׁטָה דָּף ק"ע וְנִרְאָ' שֶׁם בְּאִוְתוֹ נִדוֹן שְׁהָאֻנְסִי הִיָּה לְאַבִּיּוֹ שְׁלֵא הָרֵשׁוּ אִוְתוֹ לְצִאֵת מֵאִוְתוֹ מְקוֹם כְּמוֹ שְׁהִבִּיא שֶׁם וּבְתַחֲלַת הַתְּשׁוּבָ' כְּתַב נִרְאָה בְּרוּר מָה שְׁעַפְכּוֹ הָאֵב מְלִצֵּאֵת מִן הָעִיר אִינוּ כְּפִיָּה לְגַבִּי הַבֵּן חֲדָא שְׁאִפִּי הִיּוּ חוֹבְטִין הָאֵב עַד שְׁיִגְרֵשׁ בְּנוֹ לֹא מְקָרִי עֵישׁוּי כו' וְנִתְּבָא' פִי אֵין מִפְּאֵן רְאִיָּה לְמָה שְׁהִבִּיא פִי הַבְּנֵת הַלְּשׁוֹן אִינָה אֱלָא עַל אֻנְסִי אַחֲרִים וְזוֹ הִיָּתָה כְּשִׁגְגָה הַיּוֹצֵאֵת מְלִפְנֵי הַשְּׁלִיט וְהַחֲזָק פִי כֹל אֻנְסִי שְׁאֻנְסִי אַחֲרִים לְבַעַל עַד שְׁיִגְרֵשׁ וְכ"ש אֲבִיָּה חֲשׁוּב כְּאֵלוֹ הִיא עֲצָמָה הִיָּתָה אֻנְסִיָּה אִוְתוֹ פִי הִיא הִיא הָאֻנְסִי מְדַעֲתָה וּמְפַחָה פִי לֹא נִקְבָּה תְּסוּבָב גְּבַר וְתַכְרִיחָהוּ לְגֵרֵשׁ פִי אֵם עַל דִּי אַחֲרִים אֲבִיָּה וּקְרוּבִיָּה וְרַעֲיָה אֲשֶׁר לֹא יִבְגְּדוּ בָּהּ.

כְּתַב עוֹד הָרַב הַחֲזָק שְׁנִית שְׁמָה שְׁחֲמִיּוֹ הַחֲזָק בְּשֶׁל חֲתָנוּ אִינוּ אֻנְסִי כָּלֵל פִי הוּא מְחֲזִיק בּוֹ פְּדִין וְכוּ' וּ"כ מָה אֻנְסִי מְמוֹן יֵשׁ כָּאֵן שְׁלִישִׁית שְׁאָר אֵם נֹאמֵר שְׁהוּא אֻנְסִי מָה לָּהּ לְאֹרוּסָה וּלְצִרָה זוֹ וְכוּ' וְאִנִּי אֹמֵר שְׁהוּא אֻנְסִי מָה שְׁמַחֲזִיק מְשָׁל חֲתָנוּ כְּדִי שְׁיִגְרֵשׁ כְּמוֹ שְׁפָתַבְנוּ פִי זֶה הָאֻנְסִי הוּא נִחְשָׁב כְּאֵלוֹ הִיא עוֹשָׂה אִוְתוֹ וּמֵאֵת הָאֹרוּסִי הִיא הַצִּרָה וְאֻנְסִי זֶה וְאִיִּךְ תִּצָּא וְתֵאמֵר לֹ עַתָּה כְּנוֹס לָךְ וּלְךָ עֲמוּד בְּדִי עַל הַנְּדוּנָיָא אִוְ עַל הַפְּקֻדוֹן אִוְ חוּב אֵם הוּא מְחֲזִיק בְּשֶׁלוֹ מְדַעֲתָ' כְּדִי שְׁיִגְרֵשׁ וּמָה שְׁהִיא אֹמְרַת לָךְ כְּנוֹס הוּא מִן הַשְּׁפָה וְלַחוּץ שְׁאֵם הִיָּתָה רְצוּנָה לְהַנְּשֵׂא עִמוֹ גַּם אֲבִיָּה לֹא הִיָּה מְחֲזִיק בְּשֶׁלוֹ אֲבָל לְפִי הָאֵמֶת אֵם הִיא הִיָּתָה אֹמְרַת מְרְצוּנָה אִזּוֹ בּוֹא כְּנוֹס אֵם תִּרְצָה וְתַעֲמוּד אַחֲרֵי כֵּן לְדִין וְהוּא לֹא הִיָּה רוֹצֵה לְכַנּוֹס אֱלָא לְגֵרֵשׁ כְּדִי לִיקַח מָה שְׁיֵשׁ לֹ בְּיַד אֲבִיָּה לֹא הִיָּה בְּכָאֵן שׁוּם אֻנְסִי כִּיּוֹן שְׁהִיָּה יְכוֹל לְכַנּוֹס וְכֹל שְׁלֵא אִמְרָה כֵּן וְהוּא הִיָּה מְעַפֵּב אֶת שְׁלוֹ עַד שְׁיִגְרֵשׁ נִרְאָה דְּהוּי אֻנְסִי.

וּנְרָאָה לִי כִּי אֲפִי שִׁיְהִיָּה עֲנִין עֵיפוּב מְמוֹן זֶה וְכָתַב הַחֹב אֲנוֹס לֹא בִשְׂבִיל זֶה נִתְבַּטַּל הַגֵּט כָּלֵל כִּי קוֹדֵם שֶׁנַּעֲשֶׂה הַקְּנוּמְפְרוּמִיסוֹ שֶׁהוּא מֵה שֶׁעָשָׂה בִשְׂבִיל הָאֲנוֹס לְפִי דְבָרָיו כְּבָר נִסְתַּלַּק הָאֲנוֹס שֶׁל הַמְמוֹן כְּפִי מֵה שֶׁבָּא בְּסִיפּוֹר הַמַּעֲשֶׂה דָּף ה' שֶׁפְּתוּב שֵׁם שֶׁבָּא לְוִינִיצְיִי ב"ט לְחֹדֶשׁ אֱלוּל הַשַּׁכ"ה מְרַצּוֹנוֹ הַטּוֹב וְאַח"כּ הֵלֶךְ לַעֲשׂוֹת וְקִבֵּל בְּטַחֲחוֹן לְמַעַן לֹא יוּכַל חֲמִיו לְגַבּוֹת חוֹבוֹ מִמֶּנּוּ וּלְמַעַן לֹא יוּכַל לְכַפֵּר לוֹ ג"כ הַבְּטַחֲחוֹן מִסֵּר זֶה חֲמִיו בְּמִשְׁפֵּט הַפִּיּוּגִי וְכו' אַח"כּ י"א לְאֱלוּל תִּבְעֵ חֲמִיו בְּדִין יִשְׂרָאֵל ע"מ שִׁיבְרוֹר דְּיִינִים עִמּוֹ וּבְרָרוּ שְׁנֵיהֶם לְפָלוֹ וּפְלוֹ בְּקִנְיָן וּשְׁבוּעָה וַיְהִי בְּעֶרְבֹ סֹתֵר אֶת הַקּוּמְפְרוּמִיסוֹ וּלְמַחֲרָת יוֹם זֶה יוֹם ו' כ' לְאֱלוּל שַׁכ"ה לְקַח ב' מְבוֹרָרִים מְאוּהָבִיו עִם הַחֶכֶם הַר' יְהוּדָה בֶּן הָרַב ז"ל וַיַּעַשׂ הַקְּנוּמְפְרוּמִיסוֹ מִכְּתִיב יָדוֹ וּבְאוֹתוֹ יוֹם עֲצָמוֹ גָּזְרוּ שִׁיתְּנוּ לוֹ ק"ן סְקוּדֵי וְשִׁיגְרַשׁ וְאַחֲרֵי י"ח יוֹם שֶׁהוּא ח' לְתִשְׁרֵי הַשַּׁכ"ו גִּירַשׁ אוֹתָהּ בְּגִט כָּשֶׁר.

הָרִי שֶׁעָבְרוּ כְּמָה יָמִים מִיוֹם שֶׁקִּבֵּל בְּטַחֲחוֹן שֶׁלֹּא יוּכַל חֲמִיו לְגַבּוֹת חוֹבוֹ מִמֶּנּוּ וּבִי"ט אֱלוּל עָמַד בְּדִין וְסֹתֵר זֶה הַקּוּמְפְרוּמִיסוֹ הָרֵאשׁוֹן וּבְזֶה כְּבָר נוֹדַע לְכָל כִּי לֹא יוּכַל חֲמִיו לְגַבּוֹת חוֹבוֹ מִמֶּנּוּ וְגַם כִּשְׁעָמַד בְּדִין לְפָנָי ב"ד זֶה הָרֵאשׁוֹן הוּא יְדוּעַ שֶׁנוֹדַע לְב"ד תְּבִיעֵתוֹ בְּגִדְיוֹ וּמִטְלִטְלִיו וְסִפְרָיו וְכו' כְּבָר הָיָה בְּטוֹחַ שֶׁלֹּא יוּכַל לְהַכְחִישׁ חֲמִיו כָּל מֵה שֶׁהָיָה לוֹ בְּיַד חֲמִיו וְגַם לֹא הָיָה יְכוֹל לְתַבְּנֹעַ הַחֹב וּכְבָר יְדוּעַ וּמְפָרֵסֵם הָיָה מְקוֹדֵם בְּכָל הַעִיר כִּי הָיוּ מִטְלִטְלִיו וְסִפְרָיו בְּיַד חֲמִיו כ"ש לְדִינָיִם וְלְאַנְשִׁים שֶׁהִי מְפָשְׂרִים בֵּינֵיהֶם וְנִסְתַּלַּק כְּבָר מְאוֹנָס זֶה שֶׁכָּתַב הָרַב מְטָרִיוּיִשׁ בְּאֲנוֹס מְמוֹן זֶה שֶׁחֲמִיו בָּא עָלָיו בְּעַקִּיפִים וְכו' וּכְשֶׁהִנִּיחַ אֲצִלוֹ תִּיבוּתָיו וְכו' וּבְכָל הָיָה כּוֹפֵר כְּדִי לְכוּפּוֹ שִׁיבּוֹא לְיַד מִדָּה זוֹ מֵהַגִּירוּשׁ גַּם הָרַב הַחֲזַק נר"י כָּתַב בְּאֲנוֹס זֶה שְׁאוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לִיכְנֹס בְּקוּמְפְרוּמִיסוֹ וְלִיתֵן אֶת הַגֵּט כְּדִי לְהוֹצִיא אֶת שְׁלוֹ מִיַּד חֲמִיו מִמִּטְלִטְלִיו וְכו' וְהַפְּתוּב מִק"ן סְקוּדֵי וְאַנְיִ אֹמֵר שֶׁהָרִי קוֹדֵם נִתַּן [נוֹדַע] (לוֹ) לְכָל כִּי כָּל אֲשֶׁר לוֹ בְּיַד חֲמִיו וַיְכוּל לְהוֹצִיא מִיָּדוֹ בְּעַמְדָּם לְדִין בְּד"י וּבְדִא"ה וְעַדִּין הַקְּנוּמְפְרוּמִיסוֹ שֶׁכָּתַב הוּא מְפָתְחוֹת יָדוֹ בִּט', אֱלוּל לֹא נַעֲשֶׂה וּמִי הַכְּנִיסוֹ לִיכְנֹס בְּעֵנֹבֵי קוֹר' הַקְּאֲמָפְרִימִיסוֹ אִם לֹא שֶׁלְּבוֹ מְלֹאוֹ לַעֲשׂוֹת כְּפִי לְהַתְּרָצוֹ בְּרָצִי כְּסָף וּלְגַרְשׁ כִּי בְּיוֹם עֲשׂוֹת קְאֲמָפְרִימִיסוֹ לֹא הָיָה לוֹ שׁוּם הֶכְרַח לַעֲשׂוֹתוֹ כִּי לֹא הָיָה יָרָא מִשׁוּם הַכְּחָשׁ שֶׁכְּבָר נוֹדַע לְכָל וְגַם לֹא נֹאמַר שֶׁהָיָה הָרוּפָא אֲלֵם וְשֶׁלֹּא הָיָה יְכוֹל לְהוֹצִיא אֶת שְׁלוֹ מִיָּדוֹ כִּי הַדְּבָר גְּלוּי וְיְדוּעַ דְּלִזּוֹ אֵינוֹ מוֹעִיל שׁוּם אֲלֵמוֹת כ"ש בְּוִינִיצְיִיָּא שֶׁהִיא עִיר אֲשֶׁר יֵשׁ בָּהּ דִּין וּמִשְׁפֵּט בְּד"י וּבְדִא"ה וְלֹא יוּכַל שׁוּם אָדָם אֲלֵם לַעֲכַב שֶׁל אַחֲרִים בְּיָדוֹ שֶׁלֹּא כְּדִין וְא"כ אֵינוֹ דוֹמָה אֲנוֹס זֶה לְאֲנוֹס הַהוּא פְּרִדְסָא דַּפ' אֵיזְהוּ נֶשֶׁף דְּהֵתֵם הַשׁוֹכֵר הָיָה כּוֹבֵשׁ הַשְּׁטֵר שֶׁל הַמִּשְׁפָּתָא וְהָיָה בָּא עָלָיו מִדִּין חֲזַקת ג' שָׁנִים הַיְדוּעָה לְכָל וְהָיָה יְכוֹל לִישְׂאֵר עִם כָּל הַפְּרִדְסֵי וְלִכְּנֹן הָיָה אֲנוֹס שֶׁהוּא כְּפָר בְּב"ד וְכִמוֹ שֶׁכָּתַב הַרְמַב"ם ז"ל פ"י מֵהַלְכוֹת מְכִיר' אָבֵל בנ"ד קוֹדֵם שֶׁנַּעֲשֶׂה הַקְּנוּמְפְרוּמִיסוֹ כְּבָר נִסְתַּלַּק הָאֲנוֹס שֶׁכְּבָר הָיָה יְדוּעַ כִּי כָּל אֲשֶׁר לוֹ בְּיַד חֲמִיו וְלֹא הָיָה בְּיָדוֹ עוֹד לְהַכְחִישׁ לוֹ כְּמוֹ שֶׁנִּזְכַּר וְאִם לֹא הָיָה רוֹצֵה לִיכְנֹס בְּחִיּוֹב הַקְּנוּמְפְרוּמִיסוֹ לֹא הָיָה לוֹ הֶכְרַח לָנֶה אֲלֵא שֶׁעָשָׂה מְרַצּוֹנוֹ כְּמוֹ שֶׁהֲאַרְכָּתִי וְאַיִנִי יוֹדַע לְמָה הָרַב הַחֲזַק לֹא נִתְחַזַּק בְּטַעֲנָה זוֹ לְסַלֵּק הָאֲנוֹס וְלֹא הָיָה מְכַנֵּס עֲצָמוֹ בְּקוּפָא דְמַחְטָא כִּי מֵהָרַב טְרוּוִישׁ אֵין לְתַמּוּהָ כ"כ כִּי לֹא נִתְבָּרַר לוֹ סִיפּוֹר הַמַּעֲשֶׂה כְּמוֹ שֶׁהוּא בְּרוּר כָּאֵן בְּמַעֲשֶׂה הַסִּיפּוֹר שֶׁבָּא פָּה בְּדַפּוּס כִּי לְפִי הַנֵּר' שֵׁם הָיוּ מַעֲלִימִים הַרְבָּנִים הַחוֹלְקִים אֵלּוֹ מֵאֵלּוֹ הַעֲנִינִים כְּדִי שֶׁלֹּא יִתְחַכְּמוּ לְהַשִּׁיב זֶה עַל זֶה מֵה שֶׁאֵינוֹ נְכוֹן לַעֲשׂוֹת לְעוֹסְקִים בְּתוֹרָה לְשִׁמָּה וְלְדָנִים דִּין אֱמֶת לְאֶמְתוֹ וְעַלָּה בְּיַדֵּנוּ כִּי אֲנוֹס זֶה שֶׁל מְמוֹן נִסְתַּלַּק

כָּבֵד וְהִגִּיט הָיָה קִיָּים: וּבְאִנּוֹס הַשְּׁנִי כָּתַב הָרַב מִטְרוּוִישׁ נר"ו דְּשָׂדָא עִילוּה גּוֹדָא מְהַעֲרָפָאוֹת וּמְחַמַּת הַדְּחַק וְהַלְחִץ שְׁהִי לְוַחְצִין אוֹתוֹ לְפָרוּעַ לְחַמְיו ש"ח שְׁכָבֵר הָיָה פָּרוּעַ מִק"ן סְקוּדֵי הַנִּיעַ עֲצָמוֹ לְגֵרֵשׁ וּבְכַתִּיבַת יָד בֶּן הָרַב הַלּוּחַ נר"ו פָּתַב בְּפִי מֵה שְׁהִבִיא הָרַב הַחֲזַק דָּף ל"א הָאִנּוֹסִים אֲשֶׁר בְּגִלְלָם נֵרָא לְמַעַלְתַּת הַגָּאוֹן א"א יִשְׁרוּ שְׁהִגִּט בְּטַל הֵם אוֹנֵי הַחֲרָמִים אִנּוֹס מִמָּמוֹן שְׁלֵא הָיָה יָכוֹל לְקַבֵּל תְּיָבוֹת סְפָרִיו וּמִטְלָטְלִיו וְכו' עַד אַחַר נְתִינַת הַגִּט אִנּוֹס הַגּוֹף בְּסִבַּת לְחִיצַת הָעֲרָפָאוֹת אוֹ בְּצוּיֵלוֹ אוֹ בְּקַרְמִינְאָלוֹ אוֹ זֶה זֶה כְּנֶרְאָה הַפֶּל בְּאֵר הַיֵּטֵב בְּמוֹדְעוֹת אֲשֶׁר בְּיַד הָאָרוּס הֵן נֶגֶד הַקְּוֹמְפְּרוֹמִיסוֹ וְהֵן נֶגֶד הַגִּט מְצוֹנְרָף לְאֲשֶׁר הָיָה מְחֲזִיק עֲלָיו הַכְּתוּב פָּרוּעַ מִק"ן סְקוּדֵי וְהָאוֹנֵס שַׁעֲשַׁ' לוֹ בְּהַחֲזִיק אוֹ בְּלִקְיַחַת מְאָצֵל חוֹתְנָתוֹ הַשְּׁטֵר תְּנָאִים שֶׁל הַשִּׁדּוּכִין וְהָאִירוּסִין שְׁהִיָּה בִּינֵיהֶם כְּנֵר' הַפֶּל מִתּוֹךְ הַכְּתָבִים וּרְאִיּוֹת הָאָרוּס א' ל'א לְמַצּוֹ' חֲשׁוֹבֹן עכ"ל וְעַל אִנּוֹס זֶה פָּתַב (הָרַב) הַחֲזַק נר"ו כִּי לֹא הָיָה וְלֹא נִבְרָא לְזֵמֵר שְׁנָאֵנֵס גּוֹפּוֹ מִהַמְּגֵרֵשׁ וּבְשִׁבִיל נְתִינַת הַגִּט וְאִם אֲמַת הוּא שְׁחַמְיו הוֹצִיא עֲלָיו סוּוִינְצִיו"ן כְּדֵי לְתַפְשׂוֹ בְּשִׁבִיל הַכְּתוּב מִהַק"ן סְקוּדֵי הָרִי לֹא עָלָה בְּיָדוֹ וְכו' כִּי הַמְּגֵר' הָיָה בְּטוּחַ וְלֹא הָיָה יָרָא מְחַמְיו כִּי הָיָה לוֹ עַל מֵה לְהַסְמָךְ מְכַתִּיבוֹת שֶׁל פְּקִידוֹת שְׁהִיָּה לוֹ מְהַדּוּכּוּס יר"ה מְפִיּוּרִינְצָה לְתוֹמְכּוֹ וּלְסַעֲדוֹ בְּצַל קוֹרַת רוּחַ טְפָסְרִי יוֹעֲצִי וַיִּנְצִיָּא כו' עכ"ל וּבְמַעֲשֵׂה הַגִּירוּשִׁין דָּף ה' כְּתוּב כִּי הוּא הֵלֵךְ בְּעֲרָפָאוֹת ש"ג וְקַבֵּל בְּטַחֲוֹן לְמַעַן לֹא יוּכַל חַמְיו לְגַבּוֹת הַק"ן סְקוּדֵי מְמַנּוֹ וְשִׁמְסֵר אֶת חַמְיו בַּעֲש"ג הַמְשַׁפֵּט הַפִּיּוּיָגִי אֲשֶׁר הַמְּסִירוֹת הֵהֵן אֵינּוֹן נִגְלוֹת אֶל הַנְּמִסֵּר וְכו' גַּם בְּהַצְעַת הַמַּעֲשֵׂה בְּדָף ב' כְּתוּב שְׁפָא לְוִינְצִיָּא בַּט' לְאֵלוֹל הַשַּׁכ"ה עִם הַשְּׁגַת בְּטַחֲוֹן הַשִּׁיג מִהַשְּׁרָרָה ע"י אֶהוּבוֹ הַר' יוֹסֵף ו' יָקָר יצ"ו וּבָא וְהִלְשִׁין חַמְיו בַּעֲש"ג בְּמַשְׁפֵּט בְּפִוּוּיָגִי וְנַעֲשֵׂה צִוּוּי לְרוֹפָא שְׁלֵא יוּכַל לְגַבּוֹת מְמַנּוֹ חוּבוֹ וְכו' וְעַל זֶה הַסְּפִימוֹ בְּפִנֵי ק"ק לְוִינְצִיָּא וּבְחֲרוֹ לְהֵם אֲנָשִׁי מְזָה א' וּמְזָה א' בְּקִנְיָן וּשְׁבוּעָה וּבַח"ח לְקִיָּי' הַפֶּסֶק וְטָרַם כְּלוֹ לְחִיּוּב גִּרְתָּע אַחֲזוֹר וְחֲזוֹר בּוֹ עַד כִּי סָתַר הַקּוּמְפְּרִיוּמָסוֹ וְסָרַב מְלַעֲמוֹד לְדִין בְּפִנֵיהֶם וּמְלַעֲמוֹד בְּדִין לְפִנֵי הַרְבָּנִים עַד אֲשֶׁר חָשַׁב לְהַטִּיל הַדְּבָר בְּחִיק ב' אֲנָשִׁים אוֹהֲבֵי נוֹשְׂאֵי אֵיבָה אֶל חַמְיו רַק הַג' הָיָה הַחֹכֵ' בֶּן הָרַב מְפִדּוּאָה ז"ל וְכִרְאוֹת חַמְיו כִּי כָּלְתָה אֵלָיו הַרְעָה וְכִי הִיָּתָה יָדוֹ עַל הַתְּחַתּוּנָה הַטִּיל גַּם הוּא הַפְּרִשׁוּתִיו בְּחִיק הַג' וְהַצְעַת כָּל הַמַּעֲשֵׂה זֶה הָיָה בְּיַד הַחֲכָמִים וְחַתּוּמִים עַל הַדְּפּוּס מְכַתִּיבַת יָד הָרַב קַפְמָאן וְהַר' חַנְנָאֵל בֶּן כְּמֵר יַעֲקֹב ז"ל וּשְׁלֵשָׁה מְמַנּוּי ק"ק לְוִינְצִיָּא עַל כִּי בְּפִנֵיהֶם עָבַר כָּל מֵה שְׁפָתוֹב בְּהַצְעַת הַמַּעֲשֵׂה וּמֵה שְׁלֵא עָבַר בְּפִנֵיהֶם בְּאִזְנָם שְׁמַעוּ וַיִּדְעוּ אֲמִיתוֹת הַדְּבָרִים מִתּוֹךְ עֲדִיו וְחַתִּימ' נְאֻמָּנוֹת וּמְקוּיָמוֹת וְכו' הָרִי מְכַל זֶה נִרְאָה שְׁלֵא הָיָה לוֹ שׁוּם אִנּוֹס ע"י הָאִנּוּמוֹת לֹא בְּצִאָוִילוֹ וְלֹא בְּקִרְאֵימִנְאֵל אֲדַרְבָּא יָדוֹ הִיָּתָה עַל הָעֲלִיּוּנָה עַל חַמְיו וּכְבֵר בְּרוּרִי' כְּמוֹ שְׁרָצָה וְחֲזוֹר וְסָרַב בְּהֵם וּבְחֲזַר אַחֲרֵים מְדַעַתּוֹ וְאַפְּי' נַעֲשֵׂה לוֹ שׁוּם אִנּוֹס קוֹדֵם אַח"כ הַנְּבִטְחָ שְׁלֵא יוּכַל חַמְיו לְתַבְּנֵעַ מְמַנּוֹ הַק"ן סְקוּדֵי וְגַם הָיָה מְפִרְסֵם לְכָל מֵה שְׁהִיָּה לוֹ בְּיַד חַמְיו שְׁלֵא הָיָה יָכוֹל לְהַכְחִישׁ וְגַם לֹא הָיָה לוֹ עוֹד יָכוֹלֵת בְּדוּחְקוֹ ע"י הָעֲרָפָאוֹ' אַחַר הַהִבְטָחָה וְהַכְּתִיבוֹ שְׁהִיָּה לוֹ מֵאֵת הַדּוּכּוּס מְפִרְוִינְצִי"א לְשִׁרֵי יוֹעֲצִי וַיִּנְצִיָּא בְּאִנּוֹן שְׁאַפְי' הָיָה אֵי זֶה אִנּוֹס קוֹדֵם כְּבֵר גִּסְתַּלְקָ קוֹדֵם שְׁיַעֲשֵׂה הַקְּוֹמְפְּרוֹמִיסוֹ וְהָיָה חֲזִיב לְקִיָּים מֵה שְׁגִזְרוּ בֵּינוֹן שְׁקַבֵּל עֲלָיו מְרַצּוֹנוֹ לְקִיָּים גִּזְרָתָם וְנִתְבְּטְלוּ בְּזֶה כָּל דְּבָרֵי הָרַב מִטְרוּוִישׁ אֲשֶׁר הָאָרִיף בְּאִנּוֹסִים וְהַרְחִיל לְשׁוֹנוֹ נֶגֶד כָּל הַרְבָּנִים הַמּוֹרִים בְּכִשְׁרוֹת הַגִּט כְּמוֹ שְׁכַתֵּב בְּאִנּוֹס הַג' וְכַתֵּב בְּאִנּוֹן שְׁהָאוֹנֵסִי לֹא סָרוּ לֹא כְּוָלָם וְלֹא מְקַצְתָּם עַד אַחַר נְתִינַת הַגִּט הָאִמּוֹר וְשְׁכַל הָעַם מְקַצָּה הִיוּ מְפִרִים שְׁגִירֵשׁ

לְאַנְסוֹ וְאִינוּ כְּמוֹ שִׁפְתוֹב בְּהֻצְעַת הַמַּעֲשֵׂה וּמַעֲשֵׂה הַגִּירוּשִׁין וְאַלִיָּהֶם אֲנַחְנוּ שׁוֹמְעִים כִּי
הֵם נִמְצְאוּ בְּכָל מָה שֶׁאֵינְרַע בְּוִינִי צִיָּא וְהַעֲיָדוּ עַל מָה שֶׁרָאוּ וְשָׁמְעוּ וְהָרַב הִחְזִק נִר"ו פְּתַב
בְּתִירוֹץ אֲנֹס זֶה אִם הִבִּיאוּ חֲמִיו בְּפוּעַל בְּבֵית הַסֵּהָר לֹא הָיָה בְּשִׁבִיל נְתִינַת הַגֹּט
אֲלֵא כְּדֵי לְגַבּוֹת הַש"ח שְׁלוֹ וְכָל זְמַן שֶׁאֵין הָאֲנֹס בָּא בְּשִׁבִיל הַגִּירוּשִׁין אֲלֵא בְּשִׁבִיל ד"א
אִינוּ אֲנֹס לְבַטֵּל הַגֹּט כְּמוֹ שֶׁכַּת' בְּכָלֵל ה'ג בְּשֵׁם הַרְשָׁב"ץ וְהָכָא נִמְי כָּל הַפְּחָדוֹ וְהַגִּירוּמִים
לֹא הָיוּ אֲלֵא בְּשִׁבִיל הַש"ח וְכו' וְזֶה אִינוּ אֲנֹס לְבַטֵּל הַגֹּט ע"כ וְאַנִּי חוֹכֵךְ בְּטַעַם זֶה כִּי גַם
שִׁפְתַב הַרְשָׁב"ץ ו"ל שֶׁאִם עֵינְשׁוּ אוֹתוֹ בְּדִבְרִים אַחֲרִים וְלִהְצִיל אֶת עַצְמוֹ מֵאוֹתוֹ עֵינְשׁוּ
נִתְרַצָּה לְגַרְשׁ לֹא הָיָה גֹט מְעוֹשׂ וְשִׁפִּי כֹן הַרְמַב"ן ו"ל עַל הַיָּא דְשִׁמוּאֵל בִּירוֹ שֶׁמְעַנּוּ
שִׁמוּצִיָּא שֶׁמְעַנּוּ שְׁכּוֹפִין בְּתַמִּי נִרְאָה לִי דִהְיִינוּ כְּשְׁכּוֹפִין אוֹתוֹ עַל דְּבַר אַחַר לֹא עַל כְּוֹנֵת
גִּירוּשִׁין וְהוּא מְעַצְמוֹ כְּדֵי לְהַנְצִל מֵאוֹתוֹ עוֹנֵשׁ מְגַרְשׁ מְעַצְמוֹ וְכִמוֹ שִׁפְתַב כֹּן הַר"ש ו"ל
בְּלִשׁוֹנוֹ מְעַצְמוֹ מְעַצְמוֹ שְׁנֵי פְעָמִי וְהָרַב הִחְזִק נִר"ו עַצְמוֹ בְּתַחֲלַת הַכָּלֵל הַג' פְּתַב
כְּשֶׁהָאֲנֹס בָּא כְּדֵי שִׁיעֲשֵׂה דְבַר אַחַר לֹא כְּדֵי שִׁיגְרֵשׁ וְהוּא מְגַרְשׁ כֹּד לְהַנְצִל מֵהָאֲנֹס הַיָּא
אִינוּ אֲנֹס רְאוּי לְבַטֵּל אֶת הַגֹּט וְהָרִיב"ש ו"ל בְּסִי קכ"ז הָאֲרִיף בְּעֵנְוֹ זֶה שֶׁב"ד יְכוּלִים
לְכוּף הַבַּעַל עַל הַעוֹנָה אוֹ עַל מָה שֶׁחֲזִיב לְאַשְׁתּוֹ וְאִם הוּא מְעַצְמוֹ כְּדֵי לְהַנְצִל מִזֶּה גִירֵשׁ
אֵין זֶה גֹט מְעוֹשֵׂה שְׁהָרִי אֵין ב"ד כּוֹפִין אוֹתוֹ עַל הַגֹּט כָּלֵל אֲלֵא לְקַיִם מִצְוַת עוֹנָה וְכו'
וְהָרִי זֶה כְּמִי שֶׁהָיוּ נוֹשִׁין בּוֹ מִמּוֹן וְהָיָה תְּפֹס בְּבֵית הַסֵּהָר בְּעַד הַחֹב הַנּוֹ וְאַמְרוּ לוֹ
קְרוּבֵי אֲשֶׁתוֹ אִם תְּגַרְשׁ אֲשֶׁתְּךָ אֲנַחְנוּ נִפְרַע בְּעַד וְתִצָּא מִמַּאֲסָר וְנִתְרַצָּה וְגִירֵשׁ אֵין כְּאֵן
שׁוּם אֲנֹס שְׁהָרִי לֹא הָיָה תְּפֹס כְּדֵי שִׁיגְרֵשׁ וְהִבִּיא תְּשׁוּבַת הָרָא"ש ו"ל שֶׁבְּאֲבוֹ הַעֲזָר
שְׁמִי שִׁדְדוֹ שְׁרוּצָה לְלָכֵת יִשְׁבִיעוּהוּ שְׁלֹא יֵלֶךְ אוֹ יִכְפוּהוּ שִׁיגְרֵשׁנָה לְזְמַן קוֹדֵם שִׁילָךְ
שֶׁנִּרְשָׁה שִׁפְיוֹן שְׁאוּמְרִי לוֹ אוֹ תַעֲשֵׂה הַמּוּטֵל עֲלֶיךָ מִן הַדִּין אוֹ תְּגַרְשֵׁנָה אֵין זֶה כְּפִיָּה עַל
הַגֹּט בְּמִוֶּחֶלֶט אֲלֵא שְׁכּוֹפִין אוֹתוֹ עַל מָה שֶׁהוּא חֲזִיב מִן הַדִּין וְאִם יִגְרֵשֵׁנָה יִפְטֹר מִכָּל זֶה
נִרְאָה כִּי הַכְּפִיָּה הִיא עַל דְּבַר אַחַר שֶׁהֵם מְקַפִּידִי בּוֹ שֶׁאִם הָיָה עוֹשֵׂה אוֹתוֹ דְּבַר לֹא הָיוּ
כּוֹפִין אוֹתוֹ עַל הַגֹּט אֲבָל כְּשֶׁרוּצִים לְכַפּוֹתוֹ עַל הַגֹּט וְלֹא הָיוּ חוֹשְׁשִׁים לְכַפּוֹתוֹ וְלִהְקַפִּיד
עֲלָיו עַל שׁוּם דְּבַר אַחַר שֶׁהָיוּ יְכוּלִים לְכַפּוֹתוֹ אֲלֵא כְּדֵי לְכַפּוֹתוֹ אוֹתוֹ עַל הַגֹּט כּוֹפִין אוֹתוֹ
עַל דְּבַר הָאֲחַר שִׁיּוֹדְעִים שְׁלֹא יוּכַל לְקַיִם וְיִגְרֵשׁ אֲזִי נִרְאָה כִּי הַכְּפִיָּה הִיא עַל הַגֹּט מִמַּשׁ
וּבְאוֹתָהּ תְּשׁוּבָה שֶׁל הַרְשָׁב"ץ ו"ל כְּתוּב עוֹד וּמ"מ מוֹכַח מֵהָכָא שֶׁכְּשׁוֹכְפִין אוֹתוֹ לְפָרוּעַ
כְּתוּבָתָהּ וְלִפְעָמִים מִפְּנֵי פְרַעוֹן כְּתוּבָתָהּ הוּא צָרִיף לְגַרְשׁ וְהָרִי הוּא כְּפוּי וְעוֹמֵד בְּגֵט זֶה
כִּינּוֹן שְׁלֹא כְּפוּ אוֹתוֹ מִמַּשׁ לְגַרְשׁ אֲלֵא שֶׁכְּדֵי לְפִטוֹר עַצְמוֹ מֵאֲנֹס פְּרַעוֹן הַכְּתוּבָה נִתְפָּיִס
לְגַרְשׁ לֹא מִיְקָרִי גֹט מְעוֹשֵׂה כָּלֵל שְׁהָרִי הָאֲנֹס בְּעֵנְוֹ אַחַר הָיָה וְהַגֹּט בְּרִצּוֹנוֹ נִתְּנוֹ שְׁהָרִי
לֹא הָיוּ כּוֹפִין אוֹתוֹ לְגַרְשׁ.

עכ"ל שֶׁנִּרְאָה בְּמִשְׁמַעוֹת לְשׁוֹן זֶה שֶׁהַכְּפִיָּה הוּא עַל דְּבַר אַחַר כְּמוֹ עַל הַכְּתוּבָה שֶׁהָיוּ רוּצִים
שִׁיפְרַע אוֹתוֹ וְלִפְעָמִי יִקְרָה שְׁלֹא יוּכַל לְפָרוּעַ וְעַל זֶה מִגַּר כְּדֵי שִׁיפְטָרוּ אוֹתוֹ מִן הַפְּרַעוֹן
לֹא יִקְרָא כְּפִיָּה עַל הַגֹּט אֲבָל אִם הוּא יְדוּעַ כִּי כְּשׁוֹכְפִין אוֹתוֹ לְפָרוּעַ אֵין לוֹ אוֹ שְׁלֹא יִרְצָה
לְפָרוּעַ וְיִגְרֵשׁ נִרְאָה שֶׁהִיא כְּמוֹ כְּפִיָּה מִמַּשׁ עַל הַגֹּט מִמָּה שֶׁמְדַיִיק בְּלִשׁוֹנוֹ וְלִפְעָמִים מִפְּנֵי
פְרַעוֹן וְכו' נִתְפָּיִס לְגַרְשׁ וְכו' הַגֹּט בְּרִצּוֹנוֹ נִתְּנוֹ וְכו' וְהַסְּבָרָא נוֹתַנָּת כֹּן שֶׁאִם הוּא יְדוּעַ
שֶׁזֶה לֹא יוּכַל לְקַיִם הַדְּבַר אַחַר אֲשֶׁר עֲלָיו כּוֹפִין אוֹתוֹ אֲלֵא בְּנִתְיַנַּת הַגֹּט הָרִי הוּא כְּאֵלוֹ
מִתְחַלֶּה כְּפוּהוֹ עֲלָיו וְא"כ בנ"ד אִם הָיוּ אֲנֹסִים אוֹתוֹ עַל פְּרַעוֹן הַק"נ סְקוּדִי וְהָיָה יְדוּעַ
שֶׁהָיָה מְגַרְשׁ כְּדֵי שְׁלֹא לְפָרוּעַ הָיָה אֲנֹס עַל הַגֹּט וְהוּא דְּבַר נִרְאָה שֶׁהָאֲנֹס הָיָה בָּא בְּשִׁבִיל

הגירושין ולא בשביל דבר אחר שהוא המעות של ש"ח ועל זה הוכרח ליפגס בחייו
הקומפרומיסו אשר על זה הוכרח לגרש והיה גט מעושה.

עוד טעם אחר שהגט היה מעושה לפי דרוך הרב החזק כי תביעת הש"ח לא היה בדין כי
עדיין לא היה חייב לו דבר כי רוב אלו הק"ן שבש"ח היו אצלו ממה שנתן חתנו לבתו
והוא לקחם ועוד כל המטלטלים ובגדים וספרים שלו היו בידו ומה שכתבו הר"ש ז"ל
והריב"ש שפשאונסים אותו על דבר אחר ולא בשביל נתינת הגט והוא מגרש לפטור
עצמו מן הדבר האחר דלא הוי אונס על הגט היינו שאונסים אותו על דבר אחר כדין כמו
שפ"י על יוציא ויתן כתובה שהדין נותן שיפרע לה וכופין אותו עליה והוא מגרש כדי
להפטור מלפרוע מה שהיה דין לפרוע או כמו שכתב הריב"ש ז"ל הרי זה דומה למי שהיה
נושין בו והיה תפוס ואמרו קרובי האשה אם תגרש נפרע בעדך ונתרצה וגירש אין פאן
אונס כי בדין היה תפוס על מה שהיה נושים בו אבל כששתופסים אותו על דבר שהוא שלא
כדין וע"י כך מגרש הוי עישוי וכמו שכתב הרשב"א ז"ל וז"ל ומיהו מסתברא דכשכפיהו
בדין באותם דברים אחרים כגון הכא שהדין נותן לפרוע כתובתה ובידין פפואה בפריעתה
אבל אם פפואה שלא בדין בדבר אחר ומתוך אותה כפיה גירש אפשר דהוי גט מעושה
דנקטיה לכבסיה דלישבקיה לגלימיה הוי עכ"ל וגם שכתב איפ"ש' והניחו בצ"ע אפ"ה
אזלי לחומר' ויצטרף גט אחר גם כי הסבר' נותנ' שהוא אונס וגם לשון הגמ' יוציא ויתן
כתוב' ופי' בו על דרוך הנז' שיכפואהו על הכתוב' ואם יתן גט מעצמו הוי גט דמשמע
בהדיא דוק' פעין כתובה שהוא דין לכפואה עליה ופריעת ב"ח מצנה אבל דבר שהוא
שלא בדין כי הכא הוי אונס כמו שפ"י ותשוב' הרא"ש ז"ל למוכחת פן שכתב או תעשה
המוטל עליה מן הדין או תגרשנה אין זו כפיה דמשמע הא שלא בדין הוי ודאי כפיה וא"כ
לפי דברי הרב החזק נרו אפתי הוי כפיה ואין תירוץ לאונס זה כי אם מה שתמצתי על
האונס הראשון כי קודם שנעש' הקומפרומיסו נסתלק אונס הגוף אם היה לו אונס הגוף
כי לפי האמת לא היה אונס גוף והוא ידוע כפי מה שכתוב ומבנרר למעלה שלא היה לו
לחמיו שום פח ויד עוד לתפוש את חתנו על שום דבר ולא לתפוע ממנו הש"ח אדרבה
חתנו היה לו יד וכח עליו כמו שכתוב למעלה ועכ"ז נתרצה בקומפרומיסו ואין פאן שום
אונס והרב החזק עצמו כתב אח"כ כל אלו הדברים הם אותות ומופתים שאף אם היה
לו שום אונס בעשיית הקומפרומיסו נסתלק לגמרי ונשתנה לרצון כ"ש שלא היה שם
שום אונס כלל פאמו' ע"כ גם כי איפשר שלא פינון בדבריו אלו אלא כי כשעשו
הקומפרומיס נסתלק' האונסים כמו שכתבתי אני וכמו שהיה לפי האמת כי באמצעות
הימים שבין ט' לאלול יום בואו לויניציא עד יום כ' לאלול שנעשו ביניהם הקומפרומיסו
פאלו הימים קבל בטחון שלא יוכל חמיו לגבות חובו ומסר את חמיו בעש"ג וכו' וביום
י"ט ברר דיינים וסירב בהם פרצונו נראה שהי' לו יד וכח יותר מחמיו וכבר נסתלק
נסתר מחמתו ועכ"ז רצה להי' נקשר בעבותו' הקומפרומיסו וכמו שמבואר פל זה
בהצעת המעשה ומעש' הגירושין דף ה' וכמו שהבאתי למעלה והרב החזק נר"ו היודע
פל זה אגב ריהטיה לא השגיח כי על דרוך זה נסתלקו פל האונסים ולא היה צריך להכניס
עצמו במה שהושג עליו ועל דבר אונס הנדוויים והחרמי' שכתבו על הארו' שתוף ל' יום
לכנוס או לפטו ובשביל שלא קיי' החרמוהו האריף הרב מטריוייש לשונו על הרבנים
מכשירי הגט וחוז' מכבודו לא צדק בכל מה שכתב בזה נגדם בפרט בדברים של קטטות

שכ' עליהם והתכם התזק נר"ו פתב פי אלו התרמות היו על שגזרו עליו הרב המאיר
מפדואה וב' רבנים עמו אחר זמן הרבה שקדש והלף לו מרחוק שיבוא ויכנס או יפטור
ועבר על גזרתם ונגדוהו פדין והרב הלוחם במלחמתה של תורה אמר שהיה שלא פדין
מה שגזרו עליו שלא היתה יכולה לומר או פנוס או פטור עד שיתן לו אביו הגדוויניא
שנדר לתת לה ונמשך מזה שהתרמים של פנוס או פטור היו שלא פדין: ואני אומר כי
גם שהיתה האמת אתו מה שאינו פן היינו כשפא לויניציניא ואמרה היא או פנוס או פטור
ואח"כ תעמך בדין עם אבי אבל כששאלחו אליו גזרה שיבוא לכנס או לפטור אותה
משם פדין גזרו שאם ירצה לכנס חייב לבוא פה מקום מושבה ויכניסנה ואח"כ יוליכנ'
למקום שהתנו או למקום מושבו וכמו שכתב ריב"ש ז"ל באותה תשובה שהביאו וכדאי
היה הרב המאיר ז"ל עם חברו שלא יזלזלו בנגדוויניא אחר פטירתו עם היותם פתלמידים
חברים לו והיות נימוקו עמו התשובה הנז' שהוכיח פן מן התוספתא והביא פי' ר"ת ופי'
אחר וא"כ החרם שגזרו עליו לא היה אלא שיבוא לכנס או יפטרה משם בגט ואחר
שפא לויניציניא נולדו הטענות ביניהם עד שנחלקו הרבנים אם יכולה לומר לו עתה פנוס
ואח"כ תעמך לדין עם אבי או לא ואם היה שלא פדין אם תאמר כף לא מפני זה יהיה
שלא פדין מה שהכריחו אותו לבוא לויניציניא ושעל זה יהיה הגט שנתן אח"כ מעושה
ואפני' לפשט דברי תשוב' מהר"ם כי פדין לא יהיה מחוייב לבוא למקום הארוסה לישא
אותה לא מפני זה יהיו כופין אותו לגרשה כשפא לויניציניא ואין האונס של התרמים
שיבוא לעמך בדין שייכים לנתינת הגט כי הפפיה היתה שיבוא לכנס או יפטור ואם
היה רוצ' לפטר' משם ושללא לבוא לא היה נלכד בחרם וא"כ עיקר החרם היה שיבוא
לכנס שאי אפשר לכנס בלא ביאה ואפני' שיהי' הדין שהיא תבוא אצלו לינש' אין פפיה
זו אלא לכנס ולא לפטו' כי לפטרה היה יכול לפטר' משם כמו שכתבתי זה אפני' שהיינו
מורים שאינו בדין שיבוא הוא למקומה ולכנו' אבל לפי האמת בפרט בנ"ד לא היה שלא
פדין אפני' לדעת מהר"ם ז"ל לכוף אותו שיבוא לכנס כי אחר ג' שנים או ד' שארסה
היה מוכרח שיכנו' ולא יעגן אותה יותר ואם נאמר שתלף היא אפני' מהר"ם ז"ל פתב
נדאי היכא דהבעל היה בא לכוף את האש' לא היינו כופין אות' הואיל ונפק מפומיה
דר"ת ז"ל וכו' כ"ש בנדון זה שהוא לא היה תובע ממנה שתבוא אצלו מפני שהיה לו דין
עם אביה וגם שתבוא היא אצלו לינשא עדיין צריף ללקת הוא שם אחר אביה לעמך
עמו בדין על כל תביעותיו ופשיטא לכ"ע שהוא ילף אצלו תחילה שהתובע הולך אחר
הנתב' לתבוע מה שיש לו אצלו ואם הנתבע מכחיש או שיש להם טענות אז יטענו זה
על זה באיזה מקום ידונו ובמשרים נתיב א' חלק י"ג פתב אבל אם זה טוען וזה טוען או
טענה ריקנית שאין שם ראי' דן בעירו ר"ל בעירו של נתב' וכיון שאין כופין אותה הואיל
ונפק מפומי' דר"ת ז"ל א"כ יכופו אותו לכ"ע אחר שעברו פמה שנים ולא תתעגן יותר
ומשום תקנת עגונות יודה ג"כ מהר"ם ז"ל שכופין אותו וכמו שכתב בתשובה שהביא
הרב התזק נר"ו שכתוב בה אבל היכא דתלו בדעתיה לכנס אין זה עישוי ואם רוצה
לפטור יפטור וכן יש בידי החכמים לעשות גם בזה המעשה דעת חכמים לפי דברי
רבותינו שיש למקדש לבוא למקום שקדש לכנס או לפטור ויש לכופו ברידוי ונגדוי כי
יש לחוש לתקנת העגונות ושלם לרבותינו שבאשכנז יחיאל בר' יעקב הלוי תנצב"ה
עכ"ל ואם לא נודע לנו רב בעל תשובה זו אם הוא בר סמכא הרי הוא מספי' לדברי

הריב"ש הנודע שמו בשערים וגם נקבל האמת ממי שאמרה דאיפא בהאי תקנת עגונות וגם תשובה זו היתה קבועה בקונן תשובו של הרב הנז' סי' קע"ו פנראה שהיה מורה הוראות בישראל ומשיב תשובות פגדולים שבכל דור ודור ועל זה נאמ' כי אפי' מהר"מ ז"ל יודה בנדון זה דאיפא ביה תקנת עגונות וגם מהטעם שכתבתי ונחזור לענין דין פנוס או פטור ואח"כ תעמוד לדין עם אבי אם הנה פדין או לאו והרב החזק כתב כי הרב הלויט' טעה בעיונו בזה כי רצה להוליד מזאת המשנ' תולדה פוזבת ולומר אבל פשיש לאב והוא חייב מן הדין לפרוע פגון שפסק בשעת קידושין או שנשתעבד בפטר השידוכין פנהוג אז אינה יכולה לומר עוד או פנוס או פטור אלא יעמדו בדין עם האב בתחלה ואם יתן לו נדונית' שפסק יכנס ואם לאו אינו מחויי' לכנס כי בזה לא אמרו במשנה פנוס או פטור לפי דעתו ונמשך מזה שהתקמים של פנוס או פטור היו שלא פדין פיון שיש לו לאב מה לפרוע וחייב מן הדין לפרוע פאמור וכתב הוא שזה שבוש גמור כי אמת הוא דלא פליגי חכמים ואדמון בענין זה אלא בענין שאינו יכול החתן לקבל הדיניא שפסק לו חמיו ואינו יכול לכופו בדין או פגון שלא קנה אעפ"י שפסק או שקנה ואין לו או שמת או הלך לארץ אחרת ולא הניח נכסים בהא פליגי חכמים ואדמון והלכה פאדמון דיכולה לומר או פנוס בלא נדוניא או פטור אבל פשיש לו לאב והוא פאן חי וקים וחייב מן הדין ויש לו פח לכופו בדין בהא לא פליגי חכמים ואדמון דאפי' חכמים מודו שאומרים לו פנוס או פטור אבל אין אומרים לו פנוס בלא נדוניא אלא פנוס ולך עמוד בדין עם האב שפסק לך ואם אביה אלם אז אומרים לו פנוס בלא נדוניא שהרי הוא פמי שאין לו ודברים פשוטים הם וכו' עכ"ל: ואני אבאר לשון פשט המשנה ומשם תבאר אל מי מאלו הקדושים אפנה תנו הפוסק מעות לחתנו ופשט לו הרגל כמו שפירש רש"י ז"ל לשון בזיון או תלה אותי שאין לי מה ליתן או פפירוש הראב"ד ז"ל פשט לו את הרגל שמת או הלך ואין שם נכסים פלל שאם היו שם נכסים פיון דכדברים הנקנין באמירה גובין מנכסיו ע"כ כמו שהביא הר"ן ז"ל והוכרח הראב"ד ז"ל לומר דאין שם נכסים דאם יש נכסים אחר שמת או הלך למה תשב עד שתלבין ראשה לרבנן יגבו לו מנכסיו לכן כתב שאין לו נכסים ומתוך קושיא זו שהרגישו התוספות למה תשב עד שתלבין ראשה לרבנן פיון שהם דברים הנקנים באמירה פמה אתה נוית לבנה וכו' פמימרא דרב גידל הנצרה רשב"ם לחלק בדברי רב גידל דדוקא שקדשו מיד פדמשמע לשון עמדו וקדשו אבל קדש לאחר זמן ולא הזכירו התנאים לאו דברים הנקנין באמירה הן ובכה"ג דקדש לאחר זמן אמרינן הכא דתשב עד שתלבין ראשה דלא מציי תבע ליה בדינא ואפ"ה תשב עד שתלבין ראשה דיכול לומר פיון שהתנינו פה מקודם על דעת זה קדשתי ואם אין אתה רוצה לקיים התנאי הראשון שאינה חייב בדין גם אני לא אפנוס ולא אפטור ופירוש זה כתב הר"ן ז"ל אחר שהביא פירוש הראב"ד ז"ל ליישב דברי רבנן דאמרי תשב עד שתלבין ראשה כתב דאיפשר נמי ליישב דברי רבנן בכה"ג דכתבו התוספות וכמו שכתב ז"ל ואיפשר דלאו בפוסק עמו בשעת קידושין מייירי דבכי הא לכ"ע יכולה לומר לו או פנוס או פטור פיון דבידו הוא לכוף אותו לפרעו אלא הכא בפוסק עמו בשעת שידוכין עסקי' ואחר זמן קדש ובה"ג לא קנה ואפ"ה אומדנ' דמוכח הוא שעל דעת תנאים הראשונים קדשה ומשום הכי לרבנן תהא יושבת עד שתלבין ראשה ואמרי' בירושלמי וכו' ע"כ הרי זה פירוש רשב"ם ממש והפל הולך למקום אחד

לַיִשָּׁב דְּבָרֵי רַבָּנָן דְּאָמְרֵי תִּשְׁבַּע עַד שְׁתַּלְּבִין רֵאשִׁיה וְהַתּוֹסְפוֹת לֹא נִרְאָה לְהֵם לְחַלֵּק בְּדַבְרֵי רַב גִּידֵל כְּמוֹ שְׁחִילֵק רַשְׁבַּ"ם וְכַתְּבוּ דְמַמְשָׁנָה זֶה דְּאָמְרֵי רַבָּנָן תִּשְׁבַּע עַד שְׁתַּלְּבִין רֵאשִׁיה אֵין שׁוּם רְאִיָּה לְחַלֵּק בְּדַבְרֵי רַב גִּידֵל כִּי אַעֲפִי שְׁדַבְרֵי רַב גִּידֵל יְהִי בְּסִתְּמָם אֲפִילוּ שְׁלֹא עֲמָדוּ וְקִדְשׁוּ מִיַּד מְצִינָן לְתַרוּצֵי דְּבָרֵי רַבָּנָן דְּאָמְרֵי תִּשְׁבַּע עַד שְׁתַּלְּבִין רֵאשִׁי כְּשֹׂאִין לוֹ לְאֹב כְּלוּם אוֹ הַבְּעֵל אֵינּוּ רוּצָה לְטָרוּחַ וְלִהְבִּיאַו לְדִין וְהִינּוּ פְּעִין פִּי הֶרְאָב"ד ז"ל שְׁמַת אוֹ הֵלֶךְ וְלֹא נִשְׁאָר מֵה לְפָרוּעַ: מְכַל אֵלוּ הַפְּרוּשִׁים נִרְאָה דְּכִשְׁיִכּוּל לְגַבּוֹת מֵה שְׁחִיב וַיִּשׁ לוֹ מֵה שְׁפִסֵּק הָאֹב כְּדִין אִזְּ יִכּוּלָּה הִיא לֹמֵר כְּנוּס אוֹ פְּטוּר אִפִּי לְרַבָּנָן וּמִשְׁמַע דְּכִינּוּן דִּיכּוּלָּה הִיא לֹמֵר כְּנוּס אוֹ פְּטוּר מִשׁוּם דִּיכּוּל לְתַבּוּעַ מְאָבִיָּה אוֹ מְנַכְסִיו בְּדִין אֵינּוּ יִכּוּל הוּא לְטַעוֹן לֹא אֲכַנוּס עַד שְׁאֲגָבָה אֲלֵא אִם אֵיפְשָׁר לְגַבּוֹת קוֹדֵם יְגָבָה וְאִם לֹאוּ תִּטְעוֹן הִיא כְּנוּס אוֹ פְּטוּר וְאִח"פ תַּגְּבָה דְּדוֹקָא כְּשֹׂאִינוּ יִכּוּל לְגַבּוֹת כְּלָל הוּא דְּאָמְרֵי רַבָּנָן תִּשְׁבַּע עַד שְׁתַּלְּבִין רֵאשִׁיה אֲבָל כְּשִׁיכּוּל לְגַבּוֹת יִכּוּלָּה לֹמֵר כְּנוּס וְכו' וְאִח"פ תַּגְּבָה דְּאֵי לֹא תִּימָא הִכִּי אֲלֵא שְׂאִינָה יִכּוּלָּה לֹמֵר כְּנוּס אוֹ פְּטוּר קוֹדֵם שְׂאִינָה וּבֵין כֶּה וְכֶה תִּשְׁבַּע עַד שְׁתַּלְּבִין רֵאשִׁיה לְרַבָּנָן לְמָה נִתְחַבְּטוּ בְּכָל אֵלוּ הַפְּרוּשִׁים לְפָרֵשׁ דְּאִיירֵי פְּלוּגְתָא דְּרַבָּנָן וְאֲדַמּוֹן בְּשֹׂאִינוּ יִכּוּל לְגַבּוֹת בְּדִין כְּפִי כָּל א' מִן הַפְּרוּשִׁים דְּאִם יִכּוּל לְגַבּוֹת בְּדִין מֵאֵי טַעְמָא דְּרַבָּנָן דְּאָמְרֵי תִּשְׁבַּע עַד שְׁתַּלְּבִין רֵאשִׁיה לִיפְלוֹג בְּדִידִיָּה דִּיכּוּל לְגַבּוֹת דְּאִיפְשָׁר לְהַעֲמִי פְּלוּגְתִּיָּהוּ אִפִּי יְהִיָּה יִכּוּל לְגַבּו' בְּדִין אֲלֵא דְּלְרַבָּנָן אִינָה יִכּוּלָּה לֹמֵר כְּנוּס וְאִח"פ תַּגְּבָה וּלְכֶה תִּשְׁבַּע עַד שְׁתַּלְּבִין וְלֹאֲדַמּוֹן יִכּוּל לֹמֵר לוֹ כְּנוּס אוֹ פְּטוּר וְאִח"פ תַּתְּגָבָה וּלְכֶה תִּשְׁבַּע עַד שְׁתַּלְּבִין וְלֹאֲדַמּוֹן יִכּוּל לֹמֵר לוֹ כְּנוּס אוֹ פְּטוּר וְאִח"פ תַּגְּבָה וְכִינּוּן דְּלֹא חִלְקוּ הַמְּפָרְשִׁים בְּזָה וְלֹא מְצָאוּ מְקוּם לְרַבָּנָן דְּאָמְרֵי תִּשְׁבַּע עַד שְׁתַּלְּבִין רֵאשִׁיה אֲלֵא בְּהִנֵּי גְּוּוֹנֵי דְּאֵינּוּ יִכּוּל לְגַבּוֹת מִשׁוּם דְּאֵינּוּ חִיב בְּדִין מִשְׁמַע דְּכָל שְׁהוּא חִיב בְּדִין לְפָרוּעַ אִפִּי שְׁלֹא פָּרַע עַדִּין יִכּוּלָּה הִיא לֹמֵר כְּנוּס אוֹ פְּטוּר וְאִח"פ תַּגְּבָה וְאִפִּי לְרַבָּנָן לְכָל הַפְּרוּשִׁים וְלִמָּאן דְּפִסְקֵי הִלְכָה כְּפִי אֲדַמּוֹן בְּכָל גְּוּוֹנָא תִּאֲמַר כְּנוּס אוֹ פְּטוּר וְצִדֵּק הֶרֶב הַחֲזִק בְּעַנְיָן הַדִּין שְׁתּוּכַל לֹמֵר כְּנוּס אוֹ פְּטוּר לְכ"ע וְאִח"פ תַּגְּבָה אֲלֵא שְׁלֹא כִּינּוּן לְרֵאשִׁיה זֶה שְׁכַתְּבִי וְסַמָּה עַל רֵאשִׁית הַסְּבָרָא שְׁמִכְרַחַת כִּן וְתִמְהַנֵּי עֲלֵיו בְּמָה שְׁכַתְּבִי שְׁהֶרְאָב"ד ז"ל כְּפִי מֵה שְׁנַמְצָא בְּפִי הֶר"ן ז"ל כְּתַב וְאִיפְשָׁר דְּלֹאוּ בְּפוֹסֵק עֲמוּ בְּשַׁעַת קִידּוּשִׁין וְכו' וְאֵינּוּ כִּן כִּי פִי הֶרְאָב"ד הִבִּיא קוֹדֵם שְׁכַתְּבִי וְהֶרְאָב"ד ז"ל כְּתַב שְׁמַת אוֹ שְׁהֵלֶךְ לִמ"ה וְאֵין שָׁם נְכִסִּים כְּלָל וְכו' כְּמוֹ שְׁכַתְּבִי לְמַעַל פִּי הֶרְאָב"ד ז"ל אַחַר פִּי רַשְׁ"י ז"ל כְּמוֹ שְׁהִבִּיאוּ הֶר"ן ז"ל: וּמְכַל זֶה נִרְאָה בְּהִדְיָא כִּי טַעַנְתָּ כְּנוּס אוֹ פְּטוּר וְאִח"פ תַּגְּבָה כְּדִין הִיָּתָה וְהַחֲרָמִים הִיוּ ג"כ כְּדִין אִם הִיָּה תְּלוּי זֶה בְּזָה לְסַבְּרַת הֶרֶב הַלּוֹחֵם מֵה שְׂאִינוּ כִּן כִּי אֵינּוּ תְּלוּי זֶה בְּזָה כִּי הַחֲרָמוֹת לֹא הִיוּ אֲלֵא עַל שְׁיָבוּא לְוִינִיצִיא לְעַמּוּד בְּדִין וְכְּפִי מֵה שְׁכַתְּבוּ לְמַעַלָּה וְגַם זֶה הִיָּה בְּדִין כְּמוֹ שְׁכַתְּבוּ לְמַעַלָּה: וְעַתָּה אַחַדְשׁ אֲנִי אֲוֹנֵס אַחַר רַבִּיעֵי שְׁלֹא רֵאשִׁיתוּ מְפָרֵשׁ בְּדַבְרֵיהֶם שְׁיָהּ נַחֲשׁ אֲוֹנֵס וְהוּא בְּקוּמְפָרוּמִיסוֹ הָאֲחֲרוֹן שְׁעֲלִיו נִגְמַר וְנִחַתְהוּ הַדִּין בִּינִיָּהֶם עַל יַד הַב' בְּרוּרִים וְהַחֲכָם כִּן הֶרֶב הַמְּאִיר זֶלֶה"ה אֲשֶׁר כְּתוּב בּוֹ מִיַּד הַמְּגַרֵּשׁ שְׁקַבְלוּ הוּא וְחֲמִיו עֲלֵיהֶם בְּתוֹרַת חֲרָם וּשְׁבוּעָה חֲמוּרָה דְּאוֹרִיָּתָא לְאֲשֶׁר וּלְקַיִים כָּל מֵה שְׁיִפְשְׁרוּ בִּינֵיהֶם הַג' אֲנָשִׁים הַנּוֹ' וּבְטָלוּ שְׁנִיָּהֶם כָּל הַמּוֹדְעוֹת שְׁבַעוּלָם שְׁמָסְרוּ אוֹ שְׁיָמְסְרוּ וְכו' וּמִצַּד חֲנוּמְרַת קוּמְפָרוּמִי זֶה פְּשָׁרוּ וּפְסָקוּ הַג' בְּרוּרִים שְׁהִיוּ גּוֹזְרִים וּמְסַדְּרִים אֶל הַבְּחוּר כַּמ"ר שְׁמוּאֵל שְׁיָחִיב לְפְטוּר אֲרוּסָתוֹ בְּגִט כְּשֶׁר תּוֹף ה' יָמִים מֵאוֹתוֹ הַיּוֹם וְשְׁחֲמִיו יִתֵּן לוֹ ק"ג דּוּקָטִי קוּרִינְטִי וְכו' מִיַּד אַחַר נְתִינַת הַגִּט וְאַחַר שְׁנַתְּחִיב לְקַיִים וְלְכַתּוּב לָהּ גִּט כְּשֶׁר כְּמוֹ

שְׁגָרוּ הֵם וְכַתֵּב בְּסֵפֶר מִצְנֹת קֶטֶן שְׁאֵם נִשְׁבַּע הָאִישׁ לִיתֵן גִּט צָרִיף שְׁיִתִּירוּ לוֹ קוֹדֵם שְׁיִתֵּן שְׁלֵא יִהְיֶה דוּמָה לְאוֹנֵס אֶף עֶרְבוֹן יִתֵּן אִם יִרְצֶה שְׁאִין זֶה דוּמָה לְאוֹנֵס עַכ"ל וְהַרְמַב"ם ז"ל פ"ו מֵהִלְכוֹת שְׁבוּעוֹת כְּתֹב נִשְׁבַּע שְׁיִגְרֹשׁ אֶשְׁתּוֹ אוֹ שְׁלֵא יִהְיֶה יִשְׂרָאֵל מִנְכָסִיו וְכו' אִם תִּגְרֹשׁ אֶת אִשְׁתְּךָ אַתָּה מוֹצִיא לַעֲזָא עַל בְּנִיךָ כו' וְשָׂמָא תַנְשֵׂא לְאַחֵר וְאִי אַתָּה יָכוֹל לְהַחֲזִירָהּ וְכו' וְנִרְאֶה דִיכּוֹל לְגַרְשָׁה בְּלֹא הַתְּרָה וְכֵן כְּתֹב בַּפ' הַשּׁוֹלֵחַ עַל הָאִי מַתְנִי' דְּמַעֲשֵׂה בְּצִדְדָן וְכֵן בְּתִשׁוּבַת הַרִיטְב"א שֶׁהֵבִיא בְּבֵית יוֹסֵף סִי' קנ"ד בַּא"ה כְּתוּב עַל אִישׁ שֶׁנִּשְׁבַּע לְגַרְשׁ אֶשְׁתּוֹ וְגִרְשָׁה קוֹדֵם שְׁיִתִּירוּ לוֹ וְאַח"כּ הִיָּה מְעַרְעֵר לְפִסְלוֹ הֵגֵט מִפְּנֵי כֶּף וְהַשִּׁיב זֶה אִינוֹ טַעַם לְפִסְלוֹ הֵגֵט בְּדִיעֵבֶד שְׁלֵא מְצִינוּ שְׁיִהֵא חֲשׁוּב אוֹנֵס אֶלָּא כְּאוֹנֵס שְׁפָא לוֹ שְׁלֵא מְעַצְמוּ אֶבֶל שְׁבוּעָ' זֶה הוּא הֵבִיא' עַל עֲצָמוֹ שֶׁהָרִי מְרַצוֹן עֲצָמוֹ חֲזִיב עֲצָמוֹ לְגַרְשׁ לְפִי שְׁגָמַר בְּדַעְתּוֹ לְגַרְשׁ עַכ"פּ וְלִזְרוֹזֵי נִפְשֵׁי' וְאִם נִתְחַרַּט אַחֵר שְׁבוּעָה וְאִינוֹ מְגַרֵּשׁ אֶלָּא מִחֻמַּת' ה"ל לְבַקֵּשׁ צַד לְהִיּוֹת נָקִי מִשְׁבוּעָתוֹ אוֹ לְגַלּוֹת דַּעְתּוֹ לְמִסְנֵר מוֹדַעָא בְּכֶף וְזֶה שְׁכַתֵּב ה"ר פֶּרֶץ שְׁצַרִיף שְׁיִתִּירוּ לוֹ וְכו' לְפִי דַּעְתִּי לֹא כְּתֹב אֶלָּא שְׁצַרִיף כֵּן לְכַתְחֻלָּה לַעֲשׂוֹת גִּירוּשִׁין בְּרוּרִים לֹא שְׁיִהֵא פּוֹסֵל הֵגֵט כְּזֶה בְּדִיעֵבֶד וְכִמוֹ שְׁכַתֵּב שֶׁם בְּהִלְכ' הֵהֵם דְּבָרִים רַבִּים דְּרַף חוּמְרָא וְלִמְעַשֵׂה מְנוּבָחָר וְכֵן נִרְאֶה מְלִשׁוֹנוֹ שְׁכַת' כָּאֵן כְּדִי שְׁלֵא יִהֵא דוּמָה לְאוֹנֵס הָרִי שְׁלֵא כְּתֹב רַבִּי שְׁיִהֵא זֶה אוֹנֵס וְזֶה נִרְאֶה בְּרוּר וְכַמְדוּמָה לִי שְׁכֹן דָן הָרַב ז"ל וְכֵן הִסְפִּים עַכ"ל עוֹד כְּתֹב שֶׁם פִּי הָרַב ה"ר ל״ו ו' חֲבִיב ז"ל עֲשֵׂה מַעֲשֵׂה בְּמִי שְׁנִדָּר בְּנִזְרוֹת שְׁמִשׁוֹן לְגַרְשׁ אֶשְׁתּוֹ וְגִרְשָׁה בְּבֵית דִּינוֹ וְכַתֵּב עַל זֶה פֶּסֶק אַרְוֶה וְהֵבִיא כְּמָה רְאִיוֹת לְדַבְּרֵיו וְכַתֵּב בְּסוּף דְּבָרָיו עַל ה"ר מִשֵׁה קֵאֵטְרוּ ז"ל וְאַנְהִירִינְהוּ לַעֲיִינֵינוּ דַּפ' הַשּׁוֹלֵחַ הַמוֹצִיא אֶת אִשְׁתּוֹ מִשׁוּם נָדָר לֹא יִחֲזִיר וְכו' א"ר יוֹסֵי מַעֲשֵׂה בְּצִדְדָן בַּא' שְׁאָמַר לְאִשְׁתּוֹ קוֹנָם שְׁאִינוֹ מְגַרְשִׁיהָ וְגִרְשָׁהּ כו' ע"כ וּבְתִשׁוּבָה לֵה"ר מִיִּימוֹן נִגַּא"ר שֶׁהֵבִיא ג"כ בַּב"י סִימָן קל"ד שְׁכַתְּבוּ רַבּוּתִי הַצָּרְפְּתִי שְׁאֵם נִשְׁבַּע לִיתֵן גִּט צָרִיף שְׁיִתִּירוּ לוֹ קוֹדֵם שְׁלֵא יִהְיֶה דוּמָה לְאוֹנֵס סְבִירָא לִיהָ דַּמְתְּנִי' דְּקוֹנֵ' פִּינּוֹן שְׁתַּלְּהָ נָדָרוֹ בְּדַבְּרָא אַחֵר שְׁאָמַר כָּל פִּירוֹת שְׁבַעוּלָם עָלֵי וְכו' אִין בְּזֶה אוֹנֵס כָּלָל כְּשֶׁגִּירֵשׁ אֶבֶל בְּנִשְׁבַּע לְגַר"ש דוּמָה לְאוֹנֵס שְׁתַּלְּהָ הֵגֵט בְּשְׁבוּעָתוֹ וּבְנִדּוֹן זֶה נִמִּי תַלְּהָ גִיטוֹ בְּדַבְּרָא אַחֵר וְאִין כָּאֵן אוֹנֵס וְכו' עַכ"ל וְנִדּוֹן שְׁשָׂאוֹ לוֹ הִיָּה שְׁקָנָם עֲצָמוֹ בַּק' זֶהוּבִים לְאֲדוֹן הָעִיר אִם יִחֲזִיר אֶת אִשְׁתּוֹ וְלֹא יִגְרַשְׁנָה וְאַח"כּ גִּירְשָׁהּ בְּבִטּוּל מוֹדַעָה הִנֵּה בְּשֵׁנֵי תִשׁוּבוֹת אֵלּוּ הֵבִיאוּ דְּבָרֵי הַסֵּמ"ק אוֹ הַגְּדַת רַבִּי פֶּרֶץ וְתִירֵץ הַרְשֵׁב"א שְׁלֵא כְּתֹב זֶה אֶלָּא לְכַתְחֻלָּה דְּרַף חוּמְרָא אֶבֶל בְּדִיעֵבֶד הֵגֵט כְּשֵׁר וּבְתִשׁוּבָה הָאֲחֵרֶת נִרְאֶה שֶׁעַל פִּי הַדִּין כְּתֹב זֶה פִּי מַה שֶׁנִּר' מִן הַמְּשֻׁנֵי דְּקוֹנָם דְּלֹא הָיוּ אוֹנֵס הוּא מִשׁוּם דַּתְּלָה נָדָרוֹ בְּדַבְּרָא אַחֵר אֶבֶל מַה שְׁכַתֵּב הַרְמַב"ם ז"ל נִשְׁבַּע שְׁיִגְרֹשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְכו' נִרְאֶה שֶׁהוּא הִפְךָ מַה שְׁכַתֵּב רַבִּי פֶּרֶץ וְאַנִּי מְתַרֵץ תִּירוּץ אַחֵר מְלַבֵּד שְׁנֵי הַתִּירוּצֵי' שֶׁל שְׁתֵּי הַתִּשׁוּבוֹת שְׁלֵא תִקְשֶׁה הַמְּשֻׁנָה שֶׁל קוֹנָם לְדַבְּרֵיו וְגַם לֹא דְּבָרֵי הַרְמַב"ם ז"ל וְהוּא פִּי הַשְּׁבוּעָ' שֶׁהָאֲדָם נִשְׁבַּע מְעַצְמוֹ וּמְרַצוֹנוֹ לְגַרְשׁ אֶשְׁתּוֹ אִינוֹ נִקְרָא אוֹנֵס וְאִינוֹ צָרִיכָה הַתְּרָה אֶבֶל הַשְּׁבוּעָה שְׁמִשְׁפִּיעֵי' אוֹתוֹ אַחֲרֵי' ע"י פְּתוּי אוֹ רִיצוּי כְּדִי שְׁלֵא יִחֲזוֹר בּוֹ מִמָּה שְׁאָמַר כְּדִי שְׁיִגְרֹשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ דוּמָה לְאוֹנֵס אִם לֹא יִתִּירוּ לוֹ וְהִיָּינוּ מַה שְׁכַתֵּב רַבִּי פֶּרֶץ ז"ל וְכֵן נִשְׁמַע מְלִשׁוֹנוֹ שְׁכַתֵּב וְאִם נִשְׁבַּע הָאִישׁ לְתַתּוֹ הֵגֵט צָרִיף שְׁיִתִּירוּ לוֹ לֹא כְּתֹב וְאִישׁ שְׁנִשְׁבַּב' לְתַתּוֹ גִּט לְאִשְׁתּוֹ אֶלָּא לְתַתּוֹ הֵגֵט נִרְאֶה שֶׁהָיוּ מְכַרְיָחִי' אוֹתוֹ לִישְׁבַע שְׁיִתֵּן גִּט כְּדִי שְׁלֵא יִחֲזוֹן' בּוֹ וְכִמוֹ שְׁנִרְאֵ' מִמָּה שְׁכַתֵּב אַח"כּ אֶף עֶרְבוֹן יִתֵּן שְׁנִרְאֶה שְׁרוּצִים לְהַכְרִיחוֹ כְּדִי שְׁלֵא יִחֲזוֹן' בּוֹ וְלָכֵן דוּמָה לְאוֹנֵס אִפִּי' לְדְּבָרֵי הַמְּשֻׁנָה

וילדברי רבינו משה ז"ל ומצאתי סעד לחילוק זה בפ"ה הרב ה"ר ישעיה מטרנאני ז"ל על מתני' דקונם ואי קשי' אמאי פשיטא לו הכא דמותר כו' אבל זה שרצה לגרש את אשתו וקשר עצמו בנדר שלא יוכל להתחרט הרי אנו רואים שפכל לב הוא מגרשה ואינו חפץ בה פלל שהרי בנדרו פכל פחו על ידי נדר שלא יתראה עמה הלכך שום קלקול אינו יכול לעשות עכ"ל וכן נראה מאות' תשובה של ה"ר מיימון ז"ל שכתב על אותו הנדון ששאלו ממנו שהוא חייב עצמו במה שהוא רוצה לעשות אין זו פפיה שפכל זמן שהוא מגרש ברצונו הוא מגרש וכו' והקנס שעשה ברצונו עשאו לחזק עצמו לגרש ולא ה"ל אונס וגבי מוציא אשתו משום ש"ר אמרי' באומר יאסרו פל פירו' כו' אם איני מגרשי היעל' על הדע' פשגירש' שנא' שהיה אנוס בעבו' פ' אין לנו לומר פ' כיון שברצונו נדר כ"ש בנדון זה כו' ע"כ וגם מעש' שעשה הרב ה"ר לוי ז"ל על מי שנדר נזירות שמשון לגרש יתיישב אם מעצמו קבלו עליו וברצונו לנרז עצמו והאירו עיני פבודו המשנה של קונם שהזכירה לו החכם ה"ר משה קשטרו ז"ל שהיא מדברת ג"כ כשקבל הנדר מעצמו כמו שכתבתי שאם קבלו הנזירות על ידי אחרים לא היה מעש' רב ושמעתי על מורינו הרב הגדול כמה"ר יעקב בירב ז"ל שעשה מעשה על מי שקבל נזירות שמשון לגרש אשתו שיגרש אותה ויחזור ויכתוב לה גט שני הראשון לקיים הנזירות מפני שהיה בו חשש עישו וכבר יצא ידי חובת הנזירות והשני לשתיה מגורשת מרצון גמור ואפשר שקבל הנזירות על ידי אחרים שחיבוהו לקבלו ולכן הוצרך ב' גיטין כמו שפירשתי ולפי זה האונס הד' שכתבתי הוא אונס או דומה לאונס שנשבע לגרש ומה שכתב רבי פ"ר ז"ל שדומה לאונס הוי השתא לכ"ע פפי מה שפירשתי שהשביעוהו אחרים והכא נמי השביעוהו אחרים.

ומצאתי תשובה להרשב"ץ על אותה תשובה של ה"ר מיימון ז"ל שכתב נזה קצור לשונו שהוקשה לו מנשבע לגרש שצריך היתר דמ"ש מהאו' קונם פירו' וכו' וכתב דלא קשה פלל שהנדר מפירות אם רוצה יגרש אם רוצה לא יגרש אבל הנשבע לגרש ע"כ יש לו לגרש אם לא ימצא פתח לנדרו והרי כפוי לגרש בהורמנא דמלפא בלאו דלא יחל דברו והוי גט מעושה בישראל שלא פדין ופסול זהו דעת רבותינו הצרפתים אבל הנראה חומרא בעלמא הויא ויכול לגרש בלא היתר שבועתו ולא דמי לאונס שהרי פנשבע לגרש דעתו הויא לגרש בגט כשר דבנדרים הלך אחר לשון בני אדם ואם גירש בא' מג' גיטין פסולין לא קיים שבועתו דלגירושין גמורים נתפנון וכיון שפ' יגרש בלא היתר וגיט' כשר ממה נפשך שאם היא אונס אם פ' פנשבע לגרש נשבע על דבר שאין בידו שהרי אין בידו לגרש בגט כשר אם הוא אנוס ואין זו שבועת ביטוי וחיוב מלקות ויגרש אם ירצה ונטו גט שאין זה אונס עתה שאינה שבועת ביטוי ואינו חייב לקיימה ואם אינו אונס יגרש וחיוב לקיים שבועתו שהרי שבועת ביטוי היא להבא ואמר לו לגרש שיקיים שבועתו משום מצות עשה ככל היצא מפיו יעשה פדאי' בפ"ק הכות' ולא הוי גט מעושה שהרי מצוה עליו לגרש והכי מוכח פ' חזקת גבי תלנה וזבין וכו' אלא מסיפא וכן אתה מוצא בגיטי נשים כופין אותו עד שיאמר רוצה אני ודלמא התם נמי סבר מצוה לשמוע דברי חכמים ואינו אונס וכ"ש אי מצוה דאורייתא רמיה עליה דכייפי' ליה ומפל מקום מדברי הרב ז"ל שכתב דנתינת ערבון לא הויא אונס למדנו שהמחייב עצמו בממון אם לא יגרש וגיט' שאין זה אונס ואין חשש בדבר וכו' עכ"ל ולדעתו אין שום אונס ולא

דמיון אונס פמי שנשבע לגרש וגירש בלא היתר בין נשבע מעצמו או השביעוהו אחרים ואני מגמגם בטעם זה דאע"ג דבנדריים הלך אחר לשון בני אדם ולגט פשר נתפונן הרי הוא מקיים שבועתו וגט זה פשר מדאורייתא דלא הוי אונס ממש אלא דומה לאונס ונימא דלא נחית האי אספקא דרבנן כיון דמדאורייתא פשר הרי הוא מקיים שבועתו בנתינת גט זה ואפתי אגידא ביה מדרבנן דבעי גט אחר משום דראשון דמי לאונס והדרא קוישיא לדוקתא דזה שנשבע לתת הגט דמי לאונס כרבותי הצרפתיים ולזה אני אומר דזה שאמרו אונס או דומה לאונס היינו פשהוא נשבע כה בפל' לתת גט לאשתו אבל פשנשבע לקיים מה שיגזרו עליו הברורים וגזרו עליו שיגרש לא דמי לאונס כיון שאינו חייב לקיים משעת השבועה אלא משעת הגזרה ולא היה יודע בשעת השבועה שיגזרו עליו שיגרש.

עוד כיון שהשבועה היתה כוללת דברים אחרים מכל ההפכרות שהיו ביניהם שהיו חייבים לקיים מפח השבועה אינו דומה אונס נתינת הגט כיון שנשבע על דברים אחרים גם כי הוא חייב גם כן מפח השבועה לגרש דכיון דהא מלתא לא הוי אונס ממש אלא דמי לאונס משום חומרא מקלינן ביה בטעמא כל דהו.

עוד יש בנדון דידן טעם נכון שאין בשבועה זה שום דמיון אונס ולא לתא דידיה כמו שנר' מסדר המעשה שנסתלק מכל האונסים הג' הנזכרי' למעלה ועתה לא היה מוכרח בשו' דבר כי ביום א' קודם קומפרומי' זה עשה קומפרמיסו אחר ע"י החכם חייט וה"ר שמואל תלמיד וסרתו מיד כמו שפתיב בדף ה' ולא היה מי שמחה בידו ואחר כה ביום המחרת נתרצה מעצמו לקיים מה שיגזרו עליו הג' פשלא היה מי שיכריחנו על זה והיה יודע פשנשבע שאולי או ודאי יגזרו עליו שיגרש ועכ"ז נתרצה לקיים כל מה שיגזרו עליו והוא בעצמו ולשונו היתה עט סופר מהיר לכתוב הקומפרומיסו כמו שפתיב בדף ו' וכתב בידו מחמת שרצונו ברצון נפשו וכו' הן מדבר א' הממונה והן מעסק פנוס או פטור וכו' שנראה מכל הקדמה שיגזרו עליו שיגרש נתחייב בשבועה לקיים דבריהם והרי הוא כמו שנשבע מעצמו ברצונו וגם אחר השבועה והגזרה היה ברצונו לגרש לא לבד היה מדבר בפיו אלא מלבד מלא לאמר כי לא היה רצונו לישא אות' קודם הקומפרמיסו ואחריו כמו שפתיב דף ח' בעדות כ"ר יוסף ו' יקר שאמר הארוס קודם הקומפרומיסו שאמר אין אני חפץ לכנוס בשום אופן וכאשר שמע מפיו שכן היתה פונתו נכנס להיו' א' מן המבוררים נראה כי על מונח שהיו גוזרים עליו שיגרש נתחייב בקומפרומיסו ואחר שגזרו עליו מפח הקומפרומיסו שיגרש חתם הוא תחת הפסק וכתב אני שמואל הקטן יצ"ו מפירושא מרצוני הטוב מקבל עלי לקיים ככל אשר פסקו למעלה מעלת הדיינים הנ"ל כמו שפתיב בדף ו' ושם פתיב כי בכ"ב אלול שכ"ה התירו מעל הארוס כל החרמים הנ"ל י"ז גאונים וראשי ק"ק לינואנטיני יצ"ו גם כי פל אלו החומרות לא הטילום עליו על הגירושים כי אם על שכיבוא לכנוס או לפטור כמו שפתיב למעלה ועל שפקר בשליח ב"ד וכן פתיב שטר עדו' ק"ק הנז' איך הארוס תבע לפניהם את חמיו בחדש תשרי ז' בו השכ"ו שיקיים פסק ג' המבוררים הרופא וחמיו קבל עליו את הדין שהשליש את כל מה שצוו עליו ואחר יום כ"ח תשרי נתן הגט מרצונו הטוב עם ביטול מודעות לכ"ע ולהוציא מלב' כל חשש מסירת מודעא נתרצה ונתחייב על מאתים פרחים

לשָׁרֵר' אם ימצא לעולם שום מְסִיר' מודעא ושם פְּתוּב ג"כ פְּתוּב יד המגֵרֵשׁ שְׁקִבֵּל הַפֶּל מִיַּד הַשְּׁלִישׁ בְּיוֹם ט' לַתְּשֵׁרִי הַנּוֹז' וְעוֹד פְּתוּב שֶׁם רְאִיָּה מִכְּתוּב יד המגֵרֵשׁ כְּמוֹ ב' חֲדָשִׁים אַחֵר נְתִינַת הַגֵּט אִיךָ פּוֹטֵר אֶת חֲמִיּו מִכָּל יְתֵר הַדְּבָרִים שֶׁהָיוּ בִּינֵיהֶם עַד הַיּוֹם הַהוּא וְעוֹד גִּילוּי דַעַת הַמַּגֵּרֵשׁ כִּי בְּכֶסֶף נְכֻסָּה נִפְשׁוּ וְגִילוּי דַעַתוֹ שֶׁהָיָה רוֹצֵה לִפְטוֹר וּלְקַבֵּל מַעוֹת וּכְאֵלֶּף שָׁנִים בְּעֵינָיו לְגַרֵשׁ מִכָּל זֶה נִרְאָה לְעֵין פֶּל כִּי מַלְב' לְפָנָיו גְּלָה כִּי מֵרְצוֹנוֹ גִּירֵשׁ וְנִסְתַּלְקוּ הָאוֹנָסִין כְּוָלָם וְעַל שְׂלֵא הַתִּירוֹ לֹו הַחֲרָמוֹת אֵלֶּא אַחֵר הַקְּנוּמְפָרוּמִיסוֹ כְּכָר נִתַּן טוֹב טַעַם וְדַעַת הָרַב הַחֲזַק שֶׁהַחֲרָמוֹת הָיוּ כַּדִּין וְלֹא הָיוּ עַל הַגִּירוּשִׁין וְכִמוֹ שֶׁכְּתִבְתִּי אָנִי ג"כ וְגַם שֶׁכְּבָר הַתִּירוּם קוֹדֵם נְתִינַת הַגֵּט כַּמָּה יָמִים וְנִתְבָּאָר כִּי גֵט שֶׁנָּתַן מִשָּׁה וְיִנְטוּרוֹ לְאֶרוּסָתוֹ תָּמָר בֵּת הַתְּמָרִי נִיתַן בְּהַכְּשֵׁר וְאִין עָלָיו שׁוּם טַעֲנַת אֹנָס אוֹ עֲרַעוֹר מוֹדַעוֹת וְכָל הַמוֹדַעוֹת שֶׁהָרָא' אַח"כ הֵן בְּטָלוֹת כִּי כְּבָר בְּטָלָם ע"פ הַחֲכָמִי' מְסַדְרֵי הַגֵּט וְלֹא הָיָה לוֹ שׁוּם אֹנָס בְּנְתִינַת הַגֵּט כִּי הַחֲרָמוֹת הָיוּ כַּדִּין וְלֹא הָיוּ עַל נְתִינַת הַגֵּט כְּמוֹ שֶׁנִּזְכַּר לְמַעֲלָה וְכַשְׁנִיתָן הַגֵּט כְּבָר הָיָה מְסוּלָק מִן הַחֲרָמוֹת וְלֹא טוֹב עָשָׂה הָרַב הַלּוֹחֵם לְהִרְאוֹת לוֹ פְּנִים כְּשֶׁהָרָאָה לוֹ הַמוֹדַעוֹת וְהָיָה לוֹ לְשַׁלֵּחַן אוֹתוֹ אֵצֶל הַחֲכָמִים מְסַדְרֵי הַגֵּט שֶׁיִּרְאוּ אִם הָיָה בֵּה' מִמֶּשׁ שֶׁהֵם יָדְעוּ כִּפִּי מַה שֶׁנִּיתַן הַגֵּט אִם אוֹתָן הַמוֹדַעוֹ' פּוֹסְלוֹת אוֹתוֹ וְאַחֲרֵים אִפִּי' חֲכָמִים גְּדוֹלִים מֵהֶם לֹא יָדְעוּ אִם הָיָה כַּדָּאִי בְּאוֹתָן הַמוֹדַעוֹת לִפְסוּל הַגֵּט מִפְּנֵי שְׂלֵא הָיוּ יוֹדְעִים אֲנֹפֶן נְתִינָתוֹ וְאִם הַמַּגֵּרֵשׁ לֹא הָיָה רוֹצֵה לְלַכֵּת שֶׁהָיָה יָרָא שְׂלֵא יַעֲנִישׁוּהוּ וְשְׂלֵא יִתְבָּעוּ הַשְּׂרָרָה הַמְּאֵתִים פְּרָחִים מִמֶּנּוּ הָיָה צָרִיךְ לְשַׁלֵּחַ הַמוֹדַעוֹת שֶׁם אֵלֵיהֶם אוֹ הַטּוֹפָס שְׁלֵחַן מוֹעֲתֵק ע"י ב"ד וְאִם הוּא הַסְּכִיל עָשָׂה עַל הָרַב א' שֶׁסָּמַךְ עָלָיו הָיָה מוֹטֵל לְהַלְחֵם עִמּוֹ שֶׁיִּשְׁלַח' שֶׁם כְּדִי שֶׁיִּצָּא לְאוֹר עֵינָיו קִיּוֹם הַגֵּט אוֹ בִּיטוּלוֹ כִּי גַם הַחֲכָמִים שֶׁסָּדְרוּהוּ יַחֲוִשׁוּ לְנִפְשָׁם וְלֹא לְכְבוֹדָם אִם הָיוּ רוֹאִים שׁוּם מַמְשׁוֹת בְּמוֹדַעוֹ' נִגְדַּד הַגֵּט כִּי לֹא הָיָה לָהֶם בְּזָה שׁוּם זְלוּל בְּגֵט שֶׁנִּיתַן עַל יָדָם אֵלֶּא מִצַּד הַמוֹדַעוֹת שֶׁהֵם דְּבָר מַחֲוִץ וְהָיָה אֵיפְשָׁר שֶׁבִטֵּל הַגֵּט בֵּין פְּתִיב' לְנְתִינָה גַם כִּי בְּשַׁעַת נְתִינָה חֲזוֹר לְבִטֵּל מוֹדַעוֹת וְאֵיפְשָׁר שֶׁהָיָה שְׂגָלָה דַעַתוֹ בְּדִיבּוֹר א' בְּבִיטוּל הַגֵּט אַחֵר בִּיטוּל שֶׁל שַׁעַת נְתִינָה וְלֹא הַשְּׂגִיחוֹ וְלֹא רָאוּ הַעוֹמְדֵי' בְּשַׁעַת נְתִינַת הַגֵּט עֲצָמוּ שֶׁבִטֵּל מוֹדַעוֹ' בְּשַׁעַת נְתִינָה וְכָאוּ ב' עֲדִים מִן הַנְּמַצָּאִי שֶׁם וְאָמְרוּ כִּי נִמְצָאוּ אֵצֶלוֹ וְלַחֵשׁ בְּאֲזָנָם אַח"כ שֶׁהָיָה מְבִטֵּל אֶת הַגֵּט וְשְׂלֵא הַרְגִּישׁוּ בְּזָה מְסַדְרֵי הַגֵּט וְלֹא רָאוּהוּ שֶׁבִטֵּל סוּף סוּף אִין לֹא רָאִינוּ רְאִיָּה וְהָיָה אֵיפְשָׁ' לְהַאֲמִין בִּיטוּל כְּשֶׁתְּהִי' מְבִטֵּלַת נְתִינַת הַגֵּט וּמִזָּה לֹא הָיָה שׁוּם אֲשֶׁם עַל מְסַדְרֵי הַגֵּט.

גַּם בֵּין פְּתִיבָה לְנְתִינָה לְדַעַת הַרְמַב"ם ז"ל פִּירוֹ' שֶׁאִם בְּטֵל הַגֵּט עֲצָמוּ בְּפִי אִינִי מַגֵּרֵשׁ בּוֹ לְעוֹלָם וְלֹא מִהֵנִי בִּיטוּל מוֹדַעוֹת בְּשַׁעַת נְתִינָה דְּדוֹקָא אִם מְבִטְלוֹ קוֹדֵם פְּתִיבָה הוּא דְּאִית לִיהַ תְּקֵנָה בְּבִיטוּל מוֹדַעוֹ שֶׁיִּיאֵמֵר שֶׁכָּל הַדְּבָרִים שֶׁמְסַרְתָּ שְׂגוֹרְמִין כְּשֶׁיִּתְקַיְּמוּ אוֹתָן לְבַעַל גֵּט זֶה הָרִי הֵן בְּטָלִי' אֲבָל כְּשֶׁמְבִטְלוֹ אַחֵר שֶׁנִּכְתַּב אֲז אִין לוֹ תְּקֵנָה לְגַרֵשׁ בּוֹ וְאִם גִּירֵשׁ בְּגֵט זֶה תִּצָּא וְהַנּוֹלָד מִמְּזוֹר וְכִמוֹ שֶׁכְּתוּב הָרַב מ"מ לְדַעַת הַרְמַב"ם ז"ל וְכְתוּב הַרְמַב"ן וְהַרְשֵׁב"א וְהַתּוֹס' כְּתוּבוֹ שֶׁחֲזוֹר לְגַרֵשׁ בּוֹ אֵלֶּא שֶׁכְּתוּבוֹ שֶׁיִּישׁ לְחוּשׁ בְּדָבָר א"כ הָיָה אֵיפְשָׁר בִּיטוּל זֶה שְׂלֵא נוֹדַע לְמְסַדְרֵי הַגֵּט וְלֹא עָלֵיהֶם יְהִיָּה הַרְעַשׁ לוֹמֵר שֶׁיִּצָּא מִתַּחַת יָדָם דְּבָר שֶׁאִינוּ מְתוֹקֵן כִּי לֹא הָיוּ מְחַוְּיָבִים לִידַע מַה שְׂלֵא הָיָה לְפָנֵיהֶם וְלָכֵן הָיָה רְאוּי לְרַב הַלּוֹחֵם שֶׁיּוֹדִיעַ לָהֶם עֵינָן הַמוֹדַעוֹת שֶׁאִם הָיוּ מַמְשׁוֹת בְּאֲנֹפֶן שְׂלֵא הָיָה מוֹטֵל עָלֵיהֶם לְדַעַת בְּכָגוֹן זֶה שֶׁכְּתוּבוֹ הָיוּ הֵם עֲצָמָם פּוֹסְלִים הַגֵּט וְלֹא הָיָה לָהֶם שׁוּם זְלוּל כְּבוֹד בְּזָה וְאִפִּי' הָיָה בְּאֲנֹפֶן שֶׁהָיָה מוֹטֵל עָלֵיהֶם לְתַקֵּן וְלֹא תִקְנוּ גַם בְּזָה הָיוּ חוֹשְׁשִׁים לְנִפְשָׁם יוֹתֵר מֵעַל כְּבוֹדָם

והיו פוסלים הגט מה שלא היה חשש בחלוקה זו כי הם חשו לכל המודעו' וביטולם לחומר' לכ"ע כמו שפתיב בסדר נתינתם גט זה ולהם היה ראוי משפט ראוי' המודעו' שביד המגר' אם היה בהן ממשות לבטל נתינו' הגט או לאו: והרי אני קרוב לכן שבעי' שנה ונתינו על ידי גיטין הרבה יותר ממה שניתינו על יד שום חכם מחברי בני גילי ולא זכיתי לתת לב לכך לתקן ענין לביטול הגט עצמו שאין לו תקנה אפי' בביטול מודעות בשע' נתינו' כמ"ש לדעת הרמב"ם ז"ל אלא שאנחנו נוהגים שלא יפרד המגרש מעם הסוף' והעדים מתחלת כתיבת הגט עד נתינתו וכו' היה.

קרוב לנדאי של' בטל הגט עצמו ועוד אני חושב שיהי' תקון כזה שלא ימצאו בזמן פתיב' הגט עד נתינתו כי אם המגרש והסוף' והעדי' ומסדר הגט כדי שלא יוכל המגרש, לבטל הגט בלי ידעת מסדרי הגט כי צריף שיהיה בפני שנים ולא ינדמנו.

לו אז גם כי זה ביטול הוא רחוק כי אין הפל בקיאי' בדין זה שיוכל לבטל בכמו זה הענין ולבקיאי' היודעי' ומגרשים. צריף לחוש ולתקן כפי מה שכתבתי וכן אלמד לחברי הישיב' ולחכמי' הקרובים לי ונחזור לענין כי לא היה נאה ראית המודעות שראיה אח"כ המגרש כי אם לחכמי' מסדרי הגט מניעת הראות' נותן מקום לחשוב ודאי שלא הי' בה ממשות שענין זה הוא הוצאת לעז על הגט ויהיו נתפסי' ח"ו בחר' ר"ת ז"ל גם ראיתי רוב החכמי' והרבני' שהיו בעזר' הרב הלוחם שלא עזרו בפסול הגט אלא בענין שלא היה נלכד המגרש ברשת החר' שאזרו עליו ולא החכמי' הפוסלי' בחרם ר"ת ז"ל אלא החכ' ה"ר יוסף אמיגו הוא שכת' בפסול הגט וגם הוא לא גזר אומ' בפסולו אלא לכשיפתבר' עניני האונסי' הפתוב' במודעות וכבר נתבאר למעל' כי נסתלקו פולם כמו שהארבתי למעל' וכת העוזרי' את רב החזק פולם פתבו להקשר הגט בטעמו ועונש החולקי' ומוציאי' דב' ט"ו חכמים מורים בחתימת' להתר בדרך י"ד מלבד ששה חכמי' ישיבת מנטובא פולם מחזיקים סבר' הרב החזק נר"ו והרב רויקו נר' וקצת מאות' החכמי' שעזרו אותו קודם פשלא היו נלפדי' בחרם חזרו בהם כמו הרב מלאטש והחכם ה"ר יוסף אמיגו יצ"ו והוא ברור כי לא היו צריכי' לרדת אחרי רבים כי המתירי' הם רבים כמנין הדני' דיני נפשות והאוסרי' לא עלו למנין ב"ד שלשה כי אם הב' רבני' הרב הלוחם ונחברו ה"ר פנחס נר"ו וגם הם לא הודיעו עדין שום טעם פיסול בגט כי אם שראו מודעות שיש בהם כדי לפוסלו ולא רצו להראות' לא הן ולא טופסן והוא ידוע כי אין בהן ממשו' וכמו שכתבתי למעל' ולא היה ראוי לרב הלוחם ונחברו להתחזק נגד רבים בלי כתיבת שום טעם ולעגן בת פהו כמה שנים כי הוא ברור שהגט פשר ולכתחל' תנשא בת פהו זה ולא יחושו לענין האוסרי' הנז' כי אינם עולים למנין ובית שמאי במקום ב"ה אינו משנה ואם עוד יוסיפו לחלוק יהיו נידונים פה פדין ז"מ וכל חכמי ישראל ישמעו ויראו ומשנתנו תהיה שלימה נאם המבי"ט: שאלה קלט אחרי רואי כל מה שהודפס בענין גט זה וכתבתי שהגט פשר.

גם הלים ראיתי המודעא המסותרת עד עתה אשר עליה הרים ירעשו ונכתב' ביום ב' סיטימברו ז' תשרי השכ"ו בתחילת המודע' האריף בגנות חמיו ומרמותיו עד שהכריחו לעשו' הקומפרומיסו באונס ולא פי' אופן האונס כל זה כתב בארון' בכפל דברי' ומלות שונות בט"ו שורות עוד האריף בלשון המודעו' לד' שורות על פי אותם הדניני' תכף

פסקו ובתחבולותי וכנביה גם הם נחשבו והטעוהו לאמ' נישואין נישואין קומפיטי
וקשט עצמה לנישואין ועל זה צוו שיתחנן בידיו בפסק ההוא כי הוא קיום הנישואין
וכלה מקשה ולא ידע מאשר פסקו עד שאח"כ שמע שפסקו לרחק ולא לקרב ונצטער
שרמוהו וחיבובה לגרש אף הנה כמתריש אולי יבטלו התרמי שעשו נגדו וכשיתנו בידו
מכתב פיטוריהם ילך אל מקומו ולא יגרש מעולם ושומר המכתב לחמיו ולא לו ומיאן
לבי' לכלל הגירושין וכי ראה חמיו שהנה עובר יום המוגבל לגירושין שלח לו התראה
מהרבנים חזרו להתרים נגדו ושהשיב הוא שיעמוד בדין תורתנו וכשראו שאין גט יוצא
ממנו קרא חמיו את הג' דייני' לפני שר משפט הסופריקאפולי ושמה נתבעו כי כל מה
שפסקו הנה מן הדין וכששלח בעדו לפני השרים והשתדל בכחו שיקיים הפס' ובראותו
פכה שלח בעד חמיו לפני משפט הקונסירו ואדורי כדי שיקרע הפסק ושחמיו בכנביו
הרבה עליהם שרים רבים וביום ו' שעבר בבק' גזרו עליו לקיים את הפסק ושפייס עוד
חמיו לדייני' שיוסיפו להתרי' נגדו על פי עבר הזמן ובשבת קדש שלח ההתראה וחזרו
והתרימוהו בבית הפנסת של אשכנזי' עם ר' יוסף חזן וגם רצה לפרסם בקהל לוננטיני
ולא רצו אלא שלחו בעדו והראו לו החרם ואמרו לו לכן קום צא ותן גט ושהוא השיב
כי לא אגרש מעולם ושילך לפני השרי' לחתונה הפסק ושהשיבו לו שאם פכה יעשה
שיפרסמו החרם ג"כ בקהל באופן שלחצו אותו לגרש מבית בד"י ומחוץ בדא"ה ביד
רמה ושהחזיק בממונו ולא אבה להתזיר לו תבותיו וספריו ומטלטליו ועל כל זה הוכרח
להרפין ראשו לפיזור ע"כ קיצור הל"ד שורות ומכאן והלא' הוא מודיע את העדי' ח"מ
איה הוא מבטל כל הבטיולי' הן פללי' הן פרטי' וחוזר לעשות מודע' ופסול כל העדי'
שיבטל לפני' כל מה שיבטל ולא יוכל לגרוע בטיול זה בשום זמן גם שיתחן' או יסכים
בבטיול פכה או בכתב הן באמיר' שיסדרו הגט ושיחתמו הן בפסול אתכם ח"מ הן
בהתחייבו לבלתי מערער הפל ינהי בטל כי הפל היא נגד רצונו וכל מה שיעשה אינו
מדעתו אלא באונס ורצונו ודיבורו האחרון הוא שהגט יהי' בטל והארי' בענין זה פפל
ענין ומלנ' שוננ' ל"א שורו' אחרו' ומשם עד תום המודעו' י' שורות הם דברי העדי' ח"מ
ששמעו כל דבריו וראו את הלחץ אשר לחצו אותו בד"י ובדא"ה ושידעו גם באונס'
כולם באותו אופן ממש הפתוב למעל' פן ראום והאריכו בזה וחתמו אלישע ידי' בן
יהושע ז"ל שמואל בן כ"ר בן ציון זצ"ל עוד פתוב תחת המודעא זו ביום ד' ד' דינימברי
כ' פסליו השכ"ז במותב תלתא פחדא הוינ' פד אתו הני סהדי דחתמין במודעא לעיל
והפירו והעידו על חתימתם כי אמת הוא שחתמו ביום ההוא ושהשביעום שיעידו ויספרו
מחדש אם אמת זה הדבר שהפירו באונסיו של שמואל הנז' ואם הם נוגעים בקורבא או
גמן להם: כסף או זהב ושחקרו ודרשו היטב את העדים והשביעו והעידו כי כל מה
שחתמו ראו בעיניהם ובאזניה' שמעו כי חמיו בכל יום הנה לוחץ אותו בערפאו' והשתדל
והוציא עליו לתפשו ביד גוים בין קודם הקומפרומיסו והפסק ולאחר הפסק וכי הנה
הפסק בחפזון וקראו לר' שמואל לאמ' נישואין נישואין ובערמתם זאת החתימו אותו
בפסק גם לאחר הפסק רדף את חתנו בד"י ובדא"ה ולקיים את הפסק וביו' השבת שלפני
ר"ה שנת שכ"ו עשה שיפרסמו החרם כמו שפתוב למעלה כי עבר על החרם ועל
השבועה של קומפרומיסו והפסק גם דיינים אלו העידו על עדים אלו כי ידעו את קונם
לשמור מצוותיו חקותיו ותורותיו ועובדים אותו באהבה ויראת חטא ויודעים ומבינים

מה שיהם קוראים וחותרים ושהם מוחזקים לאנשי אמת צדק ואמונה ומפני שלא תהיה האמת נעדרת חתמו במתא פיסא דיתבא על נהר וכו'.

הצעיר יחיאל נסים בן לא"א ר' שמואל די פיסא דיין: הצעיר רפאל יזיאי בן לא"א כמה"ר שפתי אלחנן יזיאי"א מריאני דיין: הצעיר יהודה בר' רפאל ז"ל להה דאריכתנינו תושב פיסא דיין: נעתק מהגוף מלה במלה נאם הצעיר משה בר' אברהם פרוכניצולי ז"ל.

ועתה בעדויות הבת של הרופא חמיו הם הדייני' שעל ידם ניתן הגט והדייני' אשר עשו הקומפרומיסו והעדי' שנוצטרו בפועל שהעידו כי שמואל המגרש היה חפץ במוצא הפסוק של חמיו ושהיה רוצה לגרש כמ"ש הפל בארנף בדפוס נר' אם יש הכחשה ביניה' ובין עדי המודעא זו אשר כתבו כי ראו כל אונסיו הכתובי' במודעתו ובדפוס פתוב בסיפור המעשה דף ה' שהוא מסר את חמיו בעש"ג במשפט הפיוגי אשר המסירו' ההן אינו נגלות אל הנמסר עד אחר גמר דין וכי באמצעו' המסיר' ההיא צונה הרופא מאת המלכו' שלא יוכל להפר בטחוננו עד גמר דין המסיר' ההיא והבטחון היה שלא יוכל חמיו לגבול חובו ממנו שהיה לו לחמיו פתב עליו שהיה חייב לו ק"נ סקודי ושבי"ט אלול שכ"ה בפרו' שניהם ב' מבןררי' בקנין ושבועה וח"ח לקיים כל מה שיפשו' והנה בערב סתר הארוס הקומפרומ' ושאח"כ גלה סודו לר' יוסף ו' יקר שלא היה בדעתו לכנו' רק לפטו' ולקבל מעות מחמיו ואז נתקבצו בבית הרב יהודה בן המאיר לארץ ביום ו' כ' אלול ועשו קומפרומ' וכתבו הארוס מידו לקיים כל מה שיגזרו עליה' הרב הנז' ור' יוסף ו' יקר ור' יעקב לוצאטו כי שני' שהיו נושאי איבה אל חמיו הרופא והיה תנאי בקומפרומיסו שבאותו יום עצמו יפקו ויגזרו ביניהם וכן עשו כי באותו יום עצמו כתבו הפסק שיגרש תוך ה' ימים מיום ו' כ' אלול שכ"ה ושחמיו יחזור לו המכתב של החוב של ק"נ דוקאטו וכל נכסיו ועוד יתן לו ק"נ דוקא' וביום ההיא חתם הוא עצמו בפסק וכתב אני שמואל וכו' מרצוני הטוב לקיים ככל אשר פסקו למעל' מעלת הדייני' הנז'ל' ואחר ב' ימים כ"ב אלול התירו מעליו כל התרמי' הנז'ל' י"ז רבני' מק"ק לונאנטיני ואח"כ כמו ט"ו ימי' ביום א' ז' תשרי בא הארו' לפני דייני' הבאזיקא של לונאנטיני ותבע את חמיו שיקני' הפסק וחיבוהו לקיימו שהשליש כל מה שצו' עליו הדייני' ובי' בי"ח תשרי השכ"ו נכתב וניתן הגט בביתו של כל המודעות ובשעת נתינת הגט נשבע המגרש שבועה התור' וקבל ח"ח שלא היה לו שום אונס כלל לגרש ושללא מסר שום מודעא נגד הגט ושללא לבטל לעולם כי מרצונו הטו' היה מגרש בלי שום אונס ובביתו מודעו' כמו שכתוב בדף ז' וקבל עליו ג"כ לתוספת חיזוק לפרוע מאת' פרחי' לשררה אם מסר מודעא שתבטל הגט בין בכת' בין על פה ובדף ח' כתובי' עדויות גילוי דעת המגרש שלא היה חפץ לכנוס וכמה עדויות כי בפסוק נכספה נפשו ולא בנישואין ועדות אחר שאחר נתינת הגט בדף ט' אמר שעשה מודעא קודם הגט בחשבו כי חמיו היה רוצ' להשימו בבית הסוהר כדי שיגרש בחנם אמנ' כשראה שהושם הדב' בפני ג' מבןררי' ברצונו הטוב לפשר ביניה' קרע המודע' ונשבע על כך עוד קבלו ב' וג' עדויות על פי זיין מכתב והחתי' עד א' במרמ' על מה שלא ידע ושהי' מחז' אחר זיופי כתבי' הנה לפי מה שהודעת' זכות הרופ' נר' שהפל היה ברצונו שפבר נסתלק מעליו האונס על המכת' של ק"נ דוקאטי חוב שהיה מחזיק עליו הרופא חמיו ועוד ראיה שנתחיי' בקומפרומיסו קודם ובערב סתר

אותו נר' שהיה ברצונו ואח"כ עשה ברצונו כי היו השנים אנשים רעין ובעלי איבה לתמיו הרופא וגלה לא' מהם ר' יוסף ו' יקר שהיה חפץ במעות ולא בנישואין ושאר העדויות המספיקים על זה ועדי המודעא מודיעים כי הם ידעו באונסו ושרמו אותו שישחתם הפסק שלקחם שאמרו לו נישואין נישואין ושרסמו עליו את החרם ביום שבת שלפני ר"ה של שנת שכ"ו ובדפוס פתוב כי כ"ב אלול השכ"ה התירו לו התרמות כמו ט"ו ימים קודם נתינת הגט שניתן כ"ח תשרי השכ"ו ובענין שרמו אותו עד שישחתם יש הכחשה בין אלו עדי המודעא ובין הדייני' שפיתבו הקומפ' שפיתבו סתם שחתם בפסק שלקחם שהי' מודה על הפל כנר' שקרא הפסק וחתם כמו חמיו הרופא שחתם ג"כ קודם שהיה מודה כל מה שפיתבו ורחוק הוא בעיני שישחת' תחת הפסק הוא בלא ראיה' מה שהיה כתו' בפסק וגם שאמרו לו נישואין נישואין כדי שישחתם ויהתלו בו ומה צורך היה בחתימ' זו ובהיתול זה כיון שהיה חתום כבר בקומפרומ' כתו' מפתיבת ידו שקבלו הוא וחסיו שבועה חמורה וחרם חמור לקיים הפסק והרב בן המאיר לא היה עושה היתול זה ולא הב' אנשי' שנצטרפו עמו ואלו היו אנשי' שהיו רוצים לעשו' לו זה לא היו קוראי' אותו ואמרי' לו נישואין נישואין בפני עדים אלו ולא בפני שום אדם ואין הסברא נוטה להטמין עדות זה גם העדי' במודע' לא ספרו ענין זה אלא דרך כלל פתבו כי כל מה שהיה פתוב במודעא היה אמת וראו בעיניה' ואל הדייני' מקבלי עדות עדים אלו בפניסה מה שאירע בויניציאה היה נר' שהיו באים לאי' על העדים ולראות אם חתמו על נכון במה שפיתבו דרך כלל שידעו וראו הפל והם חקרו לפרט ולפרש מה שלא פירשו קוד' אלא דרך כלל בענין נישואין נישואין ובענין הפרסו' של החרם בשבת שלפני ר"ה גם הם העידו על אלו העדי' שנראה שהם תושבי ויניציאה והפירום בפניסה שהם מוחזקי' לאנשי' צדק נאמונה ושהיו יודעים את קונם ומשתדלים לשמור מצותיו חקותיו ותורותיו ועובדי' אותו באהבה וביראת חטא ואם עדותם זה היה נכון היה זה אלישע ידידיה פאלישע בעל פנפים והיה שמואל זה כשמואל הקטן אבל אין אדם שיוכל להעיד על חברו בצדקתו בגדר זה כ"א על פי נבואה כי כל לכבות דורש ה' ולא אדם ואם היה בהם קצת צדקות לא היו מטפלי' במודעא זו בראותם כי כל חכמי ויניציאה וראשיה נמצאו בריב זה וגט זה גם הוא תימא בהיותם שניה' בויניציא' בערב כיפור בזמן נתינת הגט כשחתמו המודעא היה בז' תשרי והגט ניתן בח' תשרי איה נזדמנו אחר שנה או יותר שניה' יחד בפניסא דרך ז' או ח' ימים ילכו שניה' יחדיו בלתי אם נועדו סוף דבר כי יש לערע' במודע' זו אשר עדיה בצד אסתן אם נאמנו דברי' גם כי לפי הדין אפ' תהיה אמיתית לא נאמנו כ"א מסדרי הגט החכמי' יצ"ו והדייני' של הקומפרומ' והעדים אשר בגלוי נטפלו בכל זה ואפילו היו כל דברי המודעא אמת לפי חריפות הארוס וערמימותו שכח מלכת' שאם ישבע על שלא עשה מודע' שיהיה בטל ואם יקבל חרם שיהיה כחרמו של ים כי הוא נשבע אחר כך כמו שפתוב בעדויות וקבל ח"ח שלא מסר מודעא ואפ' לפי מודעתו אחר שרצה וקבל הק"נ דוקחט' אגב זווי גמר ובטל כי לא הנכיר שום ביטול במודעא בענין אם יתנו לו מעות ולא יקבלם והוא ניקר ונראה כי פנונתו לא היתה אלא להוסיף עוד הק"נ פרחים וכשראה שעבר מועד החמשה ימים שהגבילו ולא הוסיפו לו נתרצה בק"נ דוקאדוס ואין שום עיקר בדבריו והגט גט פשר לפי מה שבא בפתבים ובדפוס וגם כי אפ' לפי מודעתו אין חשש ראוי להדרתכם לדקדק ולהשגיח אם נשאר לו שום טענת

אונס בשעת נתינת הגט כדי להוציא מלב החולקים את אשר יזמו לעשות ואתם שלום ומשנתכ' תהיה שלימה לעולם לש"ש פרוצונכם ורצון אחיכם חותם שנית המבי"ט: שאלה קמ ראובן הנה דר בעיר אחת והיו לו מעו' אצל שמעון בעיר אחרת ומפני ספנת הדרכים פתב שמעון לראובן שיכתוב לו עם מי ישלח לו מעותיו וכתב לו ראובן שימסרם ביד לוי ולוי ישלחם לו בתוך סחורותיו והנה מוסר שמעון ללוי ממעות ראובן ולוי הנה שולחם לראובן עם כתבו אחר זמן שלח ראובן לשמעון לומר שעדיין חסרים לו ממעותיו קרוב לעשרה סולטנים והשיב לו שמעון איך כל מה שהיה בידו ממעותיו מסרם ללוי כפאשר צוה וכתב ראובן על ענין המעות ללוי והשיב לו לוי לאמר איני יודע החשבון שיש בינה ובין שמעון אבל כל מה שמסר לי שלחתים לה והוכרח ראובן ללכת אצלם לברר מעותיו והראה שמעון פנקסו שמסרם ללוי וללוי אין לו פנקס ולא כתב אלא אומר כל מה שמסר לי שמעון שלחתי לה וראובן אומר ללוי כל מה ששלחתי לי על פי כתבך קבלתי וכתבך לעדה ושמעון אומ' שישבע ע"פ פנקסו שמסרם ללוי ולוי אומר שישבע איך שלח אותם לראובן אבל אינו יודע מה מסר לו שמעון ואינו יודע עם מי שלח אותם למדנו רבותינו המורים מורי צדק מה דינו להוציא לאור משפטם ואיש על מקומו יבוא בשלום ואיך יוכל לוי לישבע מאחר שאינו יודע עם מי שלחם וכמה היו כל מה ששלח: תשובה שמעון חייב לתת חשבון ללוי מה שמסר לו ממעות ראובן בכמה פעמים עד תשלום כל מה שהיה בידו ממעות ראובן כדי שיתברר פי כל המעות שהיו בידו מסרם ללוי כפי דיבורו או פנקסו וכיון שלוי אינו מכחיש לשמעון אלא שאומר שכל מה שמסר לו שלח הוא לראובן אינו חייב שמעון שבועה אבל חייב לקבל חרם שכל המעות שהיה בידו מראובן שהיו סך כף מעות פולם מסר ללוי ועתה חייב לוי לברר ששלח לראובן כל המעות שמסר לו שמעון ולומר על יד פלו' שלחתי סך כף וע"י פלו' סך כף עד תשלום כל המעות שאמר שמעון שמסר לו ומה שטען שכל מה שמסר לו שמעון שלח לראובן אינה טענה אלא שצריך לידע להודיע ע"י מי שלח כדי לדעת אם היה נאמן השליח או לאו ואם אומר לא ידעתי ע"י מי שלחתי הוי פשיעוּתא כדא' בגמ' כל לא ידענו פשיעוּתא הוי דהוי כמו כשאמר לא ידעתי באיזה מקום הנחתי הפקדון דהוי פשיעוּתא ודרך הסותרים הוא שולחים פקדון אפי' ע"י נאמן ששולחים הכתב ע"י אחר והנה לו ללוי לכתוב לראובן ע"י אחר ששלח לו סך כף ע"י פלוני ולא הנה לו לסמוך על השליח אפי' שהנה נאמן בעיניו אלא שמצד הדין אי הנה יודע ע"י מי שלח שהנה נאמן והשליח הנה מכחישו הנה פטור מראובן שבועה שעל ידו שלחם וגם פן השליח הנה נשבע שלא נתן לו דבר והיו שניהם פטורים פדין חנוני על פנקסו אבל כיון שלוי אומר שאינו יודע ע"י מי שלח מה שחסר מן המעות הויא פשיע' וחיוב לשלם וראובן יקבל חרם שלא קבל שום דבר אחר משום אדם אלא מה שהוא מודה: שאלה קמא נוסח גט א' לקטנה ונוסח פתיבת גט שני לקטנה המתגרשת שצריך ליתנו ביד אביה: בכך בשבת וכו' עד ותרוכית את ברתך פלו' אנת פלוני דמתא פלו' וכל שום אחרון וחיובא דאית לה די תהוי רשאא ושלטאה בנפשה וכו' לכל גבר די תצבא ונאנש לא ימתא בידא וכו' והרי היא מותרת לכל אדם ודין די יהוילה מנאי ספר תירוכין וכו' עד הסוף: ובשעת מסירת הגט לאב יאמר לו בלשון זה הרי זה גט בתך פלו' והרי היא מגורשת ממני בו ומותרת לכל אדם וזהו בהיות המגרש ואביה יחד במקום א' אף אם נותנו המגרש לשליח להוליכו לאביה לא יכתוב

במתא פלוני וגם לא יכתוב לאתריה ובשעת מסירת המגרש לשליח להוליכו יאמר הולך גט זה לפלוני בכל מקום שתמצאנו כדי לגרש בו בתו פלו' והרי היא מגורשת ממני בו ומותרת לכל אדם והשליח כשימסרנו ליד האב יאמר לו הרי זה גט בתך פלו' ששולח לה בעלה פלו' בן פלו' שתהיה מגורשת ממנו בו ומותרת לכל אדם ואם המקום רחוק וחושש שמא לא יגיעו הגיטין שם יצוה מעתה שיכתבו ב' גיטין אחרים וימסרם ליד השליח: שאלה קמב פתוב אחריו הש"ח הן אמת שקבלתי מהסוף הנז' הפתוב מעבר הלז שתייב לי ה"ר אליעזר טולדאנו יצ"ו שהם שלש מאות וכו' סולט' זקב קבלתי ממנו קכ"ו סולט' זקב ונשאר חייב לי ק"מ סולט' ונתפשרתי עם ה"ר אליעזר הנז' לאי זה סבה שיהיה שלא אתבע ממנו הק"מ פרחים הנזכר כל ימי חיי אבל בכל זמן שיפטר הוא מן העולם הנה אתבע אני או באי פחי הק"מ סולט' מיורשיו ובאי פחו תיקף ומיד אחר פטירתו ושעבוד נכח השטר הפתוב מעבר הלז וזכותו במקומו עומד ואהיה אני או באי פחי ויורשי נאמנים לתבוע השטר הפתוב מעבר הלז הק"מ סולט' באיזה זמן שיהיה אחר מיתתי אעפ"י שעבר הזמן פכתוב בשטר הפתוב מעבר הלז ולהיות האמת פן חתמתי שמי פה יאיר בכ"ר שלמה ו' יקר ז"ל וכתוב זמן בש"ח והיה זה ביום א' י' ימים לסיון שנת שד"ה: ראיתי ש"ח שעבר זמן פרעונו יותר מכ' שנה והמלנה והלנה בחיים ובעיר א' והלנה היה עשיר ואמוד לפרוע בכל אלו השנים והמלנה בקצת השנים שעברו היה דחוק וירד מנכסיו ואם היה חייב לו הלנה עדיין אי זה דבר מן החוב היה תובעו כי לעולם היו מצויים שניהם בעיר ואין שום אדם שיעיד שאחר זמן הפרעון היה תובע ממנו ושהיה דוחה אותו מיום ליום ומת המלנה והוציאו השטר זה יורשיו ותובעים ממנו ק"מ פרחים שאומ' שנשא' עדיין כמו חצי החוב עוד הוציאו ב' שטרות פאלו על הלנה הנז' מזמן הנזכר עוד נמצא בשטר הנזכר פתוב על גבו מפתיבת יד המלנה שקבל רוב סוף השטר שהיה ש' פרחים ונשנשארו ק"מ סולט'א' וננתפשר עם הלנה לאיזה סבה שלא יתבע ממנו הק"מ כל ימי חיי אבל אחר מותו יתבע ממנו הוא או יורשיו מיורשיו הלנה או מבאי פחו ושעבוד השטר וכחו במקומו עומד ושהיה נאמן הוא או באי פחו כל זה פתוב בשטר הנז' מאחריו והוא פתוב כי כן נתפשר עם הלנה והלנה אומר להד"מ גראה כי הש"ח היה בידו פרוע או נשאר בידו על פשיטי דספרא וכתב עליו מה שרצה כי אין אדם מעיז פניו בפני ב"ח לחזור ולתבוע מה שפכר פרע לו או באותו זמן אולי היו עדים מצויים שפרע ולכן כתב מה שכתב אחריו השטר כדי שיוציאוהו לאחר מיתת הלנה והוא מעצמו כתב שהשטר היו בכחו ושהיה נאמן הוא ויורשיו עליו ואם היה אמת שנתפשר עם הלנה כמו שכתב היה מחתים את הלנה עמו וכיון שלא עשה כן נר' הענין פלו בדוי והשטר יהיה בחזקת פרוע ויורשיו לא היה להם רוחב לב להמתין עד מיתת הלנה והוציאו אותו עתה אגב ב' השטרות האחרים שאינו פתוב עליהם שום פרעון ולכן אני אומר כי שטר הא' הוא קרוב לנדאי שהוא פרוע מן הטעמים שכתבתי ולפחות הוא דין מרומה ואין שום ב"ד רשאי להטפל בו להגבותו וגם הב' שטרות האחרים הם בחזקה זו כיון שהיו שניהם מצויים בעיר והלנה לעולם היה עשיר ואמוד והמלנה ירד מנכסיו פעם ופעמים ועוד שנמצא עם זה השטר ואפשר עם שטרות אחרים פרועים ונתבטלו ויצאו מחזקתם גם המלנה היה אמוד לענין זה בשטרות אחרים שנמצאו לאחר מיתתו ביד יורשיו והיה בהם זיוף ולכן אני אומר כי אין שום דין רשאי להטפל בשטרות אלו ואם

הם בְּיָדָם יִצְוּרוּם עַל פִּי צְלוּחוֹתָם וְשָׁאֵלָה קָמַג יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא דִין מִעֲמִיד עוֹלָם עַל הַדִּין לְיִרְיָנוּ מֵהַ מְשֻׁפֵּט הַדְּבָר הַזֶּה.

דִּינָה נִתְּאֲלָמְנָה וְהָיָה לָהֶם בֵּן וּבֵת וְהֵבֶת הַשִּׁיאָה אָבִיָּה בְּחַיָּו וּבְאָה דִּינָה בִּימֵי אֲלֻמְנוּתָהּ קוֹדֶם שְׁנֹשְׁבָעָה שְׁבוּעַת אֲלֻמְנָה וְנִתְּנָה לְבֵת הַנְּשׂוּאָה הַנּוֹ' מִתְּנָה מֵהַקְּרָע וּמִטְּלָלִי וְאִחַר הַמִּתְּנָה נִפְטָרָה דִּינָה הַנּוֹ' בְּלִי גְבִיט פְּתוּבָתָהּ וּמִבְּלִי שְׁנֹשְׁבָעָה שְׁבוּעַת אֲלֻמְנָה וְעַתָּה בָּא הַבֵּן יוֹרֵשׁ דִּינָה הַנּוֹ' וְטוֹעֵן שֶׁהַמִּתְּנָ' שְׁנִתְּנָה אִמּוֹ דִּינָה לְאִחוֹתוֹ אִינָה מִתְּנָה מִכִּפָּה טְעָמִים א' שֶׁהָיָה נִתְּנָה מֵהַ שְׁאִינוֹ שְׁלָה הוֹאִיל וְלֹא נִשְׁבָּעָה שְׁבוּעַת אֲלֻמְנָה כְּאִמּוֹר וְגַם שְׁמִנְדוּנִינְתָהּ שֶׁהַכְּנִיסָה דִּינָה הַנּוֹ' אֵין לָהּ זָכָר וְזָכְרוֹן מִכִּפָּה שְׁנִים בְּחַיֵּי בַעֲלָהּ לומר שְׁמִנְדוּנִינְתָהּ שֶׁהַכְּנִיסָה מִבֵּית אָבִיָּה נִתְּנָה וְעַתָּה הַבֵּן הַיּוֹרֵשׁ מוֹחֲזֵק בְּנְכָסֵי אִחוֹתוֹ שֵׁישׁ בְּיָדוֹ נְכָסִים מֵאִחוֹתוֹ וְרוֹצֵה לְהַתְּפָרַע מֵהֶם מִכָּל מָה שֶׁלְקַחָה מֵאִמּוֹ הוֹאִיל וְיֵשׁ תַּחַת יָדוֹ מִמֶּנָּה וּמִתְּנָתָה אִינָה מִתְּנָה כְּאִמּוֹר עוֹד שְׁנִית שְׁדִינָה עֲצָמָה נִתְּנָה בְּמִתְּנָה גְמוּרָה לְבָנָה הַיּוֹרֵשׁ כָּל נְכָסֶיהָ בְּקִנְיָן גְמוּר כְּדָת וּבְמִתְּנָ' כְּתוֹ' אִיךְ נִתְּנָה לוֹ נְכָסִים וְקָרְקָעוֹת פ' ופ' וְכִפֵּי הַנֵּר' הֵם הַמָּה הַכְּתוּבִים בְּמִתְּנָ' שֶׁל הַבֵּת הַנּוֹ' וְהַמִּתְּנָה שֶׁל הַבֵּן קוֹדֶמֶת לְמִתְּנַת הַבֵּת וְנִמְצָא א"כ שְׁדִינָה נִתְּנָה לְבֵת נְכָסֵי הַבֵּן שְׁנִתְּנָה לוֹ קוֹדֶם כְּאִמּוֹר וְהֵבֶת טוֹעֵנָת שֶׁהַמִּתְּנָה שְׁנִתְּנָה לָהּ אִמָּה מִתְּנָה כְּדָת הִיא וְאַף שֶׁאִמָּה נִתְּנָה לְאִחֶיהָ מִקוֹדֶם כִּפֵּי דְבָרָיו עכ"ז הַמִּתְּנָה אִינָה מִתְּנָה הוֹאִיל וְשֹׁטֵר הַמִּתְּנָה לֹא בָּא לְיָדוֹ אֶלָּא אִחַר מִיתַת הַנּוֹתְנָת וְא"כ נִמְצָא שֶׁהַמִּתְּנָה שְׁנִתְּנָה לָהּ קוֹדֶמֶת לְשֵׁלוֹ וְהַיּוֹרֵשׁ טוֹעֵן שֶׁהַמִּתְּנָה שְׁנִתְּנָה לוֹ הֵיטָה קוֹדֶם מִתְּנָתָה בְּקִנְיָן גְמוּר וְסַתֵּם קִנְיָן לְכַתִּיב' עוֹמֵד וּמִשְׁעַת הַקִּנְיָן זָכָה הַסּוֹפֵר בְּשֹׁטֵר בַּעֲדוֹ וְהָרִי כְּמוֹ שֶׁהִגִּיעַ לְיָדוֹ וּמִתְּנָתוֹ קוֹדֶמֶת לְמִתְּנָתָה כְּאִמּוֹ' וְעוֹד טוֹעֵנָה הַבֵּת שְׁמָא אִחַר מִיתַת אָבִיָּה מְצָאָה אִמָּה מְצִיאָה אוֹ שֶׁהָרוּיָחָה הִרְבָּה מְעוֹת וּמֵהֶם נִתְּנָה לָהּ מִתְּנָת' וְהַיּוֹרֵשׁ טוֹעֵן שֶׁהוּא הַיּוֹרֵשׁ וְהַכָּל שֵׁלוֹ כִּי בְּמִקּוֹ' הַבֵּן אֵין הַבֵּת יוֹרֵשֶׁת וְשֵׁלוֹם: תְּשׁוּבָה מִתְּנָה שְׁנִתְּנָה הַאֲלֻמְנָה קוֹדֶם שְׁנֹשְׁבָע' וּמִתָּה אִינָה מִתְּנָה מִפְּנֵי שֶׁהֵיטָה חַיִּיבַת שְׁבוּעָה וְאֵין אָדָם מוֹרִישׁ שְׁבוּעָה לְבָנָיו וְלֹא לַיּוֹרֵשִׁי וּבנ"ד אֲדַרְבָּה בְּנִיָּה אוֹמְרִים שְׁאִין לָהּ זְכוּת בְּכַתּוּבָה כִּי שְׁמָא אָבִיו אֶתְפָּסָה צָרְרִי וְהִיא הוֹצִיאָה אוֹ נִתְּנָה לְאִחְרִים אַעפ"י שֶׁלֹּא יִמְצָא לָהּ דְבָר אִחַר מִיתָהּ וּבִתָּהּ שְׁמִקְבַּלַת הַמִּתְּנָה אוֹ כָּל מִי שְׁמִקְבַּל מִתְּנָה מֵאֲלֻמְנָה שֶׁלֹּא נִשְׁבָּעָה וּמִתָּה הִיָּה בְּמִקּוּם הַיּוֹרֵשִׁים לְיִשְׁבַּע עַד כְּדֵי מִתְּנָתוֹ אֶלָּא שֶׁהַדִּין הוּא שֶׁאִינָה מוֹרִישָׁה הַשְׁבוּעָה לְבָאִים מִפְּחָה וְאִם הֵיטָה הַמִּתְּנָת' עַל דְּבָר שֶׁהִיָּה יְדוּעַ שֶׁהִיָּה גְדוּנִינְתָה הֵיטָה מִתְּנָתָה מִתְּנָה שֶׁלֹּא הֵיטָה צָרִיכָה שְׁבוּעָה לְמָה שֶׁהוּא בְּעֵין מְנֻכָּסֶיהָ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּבוֹ הַמְּפָרָשִׁים ו"ל אֶבֶל כְּבָר בָּא בְּשִׂאָלָה שֶׁלֹּא נִשְׁאָר דְּבָר מִמָּה שֶׁהִבִּיאָה בְּגוּנִינְתָהּ וְאַפ"ה אִם בְּמַלְבוּשֶׁיהָ וְתַכְשִׁיטֶיהָ שֶׁהִיָּה לָהּ עַתָּה הִיָּה מִתְּפָרַר שֶׁבָּאוּ קִצְתָם מְנֻכָּסֵי גְדוּנִינְתָהּ הֵם כְּמוֹ נְכָסֵי גְדוּנִינְתָהּ וּמִתְּנָתָה מִתְּנָה בָּהֶן וְזוֹלַת זֶה אִינָה מִתְּנָה וְהֵיטָה חַיִּיבַת לְהַחֲזִיר לַיּוֹרֵשׁ מָה שֶׁיְדוּעַ שְׁנִתְּנָה לָהּ אִמָּה כ"ש אִם תָּפַס הוּא מְשַׁלָּה שֶׁיְכוּל לְתַפֵּס עַד שֶׁתַּחֲזִיר לוֹ מָה שְׁנִתְּנָה לָהּ אִמָּה: עוֹד בְּלָאוּ הִכִּי זְכִי ג"כ הַבֵּן מִפְּחַת הַמִּתְּנָה שֶׁקּוֹדֶמָה לְמִתְּנַת הַבֵּת דְּמִתְּנָה בְּקִנְיָן לְחוּד קָנִי כְּדִין מְכִיר' וְכְמוֹ שֶׁכָּתוּב הַרְמַב"ם ו"ל פ"ח מֵהַלְכוֹת זְכִי וּמִתְּנָה אֵל תְּטַעָה בְּש"מ וְכו' שְׁאִם הִגִּיעַ הַשֹּׁטֵר לְיָד הַמְּקַבֵּל קָנָה אוֹ שֶׁקָּנָה מִיַּד הַנּוֹתְנָת קָנָה הַכָּל וְאֵין יְכוּל לְחַזְרוֹר בּוֹ ע"כ מִשְׁמַע דְּבִקְנִין לְחוּד קָנָה דְּכָל קִנְיָן לְכַתִּיב' עוֹמֵד וּבב"י ח"מ ס' רמ"ג הִבִּיא תְּשׁוּבַת הַרִיטְב"א שֶׁכָּתוּב ו"ל אַעפ"י שְׁרַבִּי אֶלְפָּסִי כְּתוּב בְּתְּשׁוּבָה דְּהָא דְּאֶמְרִינָן דְּמִשְׁעַת קִנְיָן זָכָה ה"מ דְּמִטָּא שֹׁטְרָא לִידָא וּמִיָּהוּ כָּל הִיכָא דְּמִטָּא שֹׁטְרָא לִידְהָ אַפִּי אִחַר כְּמָה יָמִים זָכָה הוּא לְמִפְּרַע מִיּוֹם הַקִּנְיָן אֵין זֶה דְּרָךְ

רש"י ז"ל ושאר רבותינו אלא שאפי' לא הגיע לידו מעולם זכה במתנתו משעת קנין והכי ריקהטא פולי סוגיא דשנים אוחזי' ולזה הסכימו שני רבותי הרשב"א והרא"ה ז"ל וכן נראה דעת הרמב"ם ז"ל ממ"ש בהלכות זכיה אל תטע' בש"מ כו' כל מתנות הכריאי' אם הגיע השטר ליד המקבל או שקנו מיד הנותן קנה הפל ואינו יכול לחזור בו ע"כ ולא אמרו כפ' יש נוחלין השטר מתנה בעי שיזפה בה מחיי' אלא בדיניתק מתנת ש"מ שאינה קונה לאחר מיתה כו' אבל במתנת פריא אפי' במהיו' ולאחר מיתה כו' ולפיכך פותבין שטר שיש בו קנין ונותנים לנותן אפי' שיש בידו לחזור בנתיב' בשטר גופה של מתנה קיימא היא משעת קנין וכ"ש פשהני' השטר ביד העד וזה ברור עכ"ל הרי אפי' שלדעת הרי"ף ז"ל אחר שכבר הגיע השטר לידו זוכה למפרע משעת קנין ובג"ד פיון שהיא זכתה בחיי אמה קודם שיגיע שטר מתנה האחרת ליד בנה היתה יכולה לומר קים לי פהרי"ף דאע"ג דאפי' מדעת קנה למפרע כשהגיע השטר לידו פיון שהיא זכתה במתנה קודם הרי חזר' אמה מקנין מתנ' הבן אעפ"י שהגיע אח"כ שטר מתנה לידו פיון שהיא מוחזק' במתנה אלא דאחני' ליה לאחני' מה דתפיס משלה ויכול לומר קים לי פהני רבנו אחרינ' סגיא דמשעת קנין זכה במתנ': ולא תימ' פיון דזכתה היא מפח קים לי פהרי"ף קא קם דינא ואין האחר יכול לתפוס משלה ואם תפס מפקי' מיניה דהא לא זכתה מפח ב"ד אדרב' ב"ד הווי דייני פהני רבנו רב רבאי אלא משום דהיא תפסה מהניא לה כדא' קים לי ולהכי אם תפס הוא מאלה אח"כ הדר דינא פמה דהווי דייני ודמי למי שפפר בחברו ונשבע דאם אח"כ תפס חברו משלו ונשבע שהיא חייב לו ונשב' לשק' מהני ליה פמו שפכתבו המפרשים ז"ל וכן דמי למת לנה בחיי מלוה ואח"כ מת מלוה דדייניו פרב ושמואל דאין אדם מש"ל ומאן דעבד כר' אלעזר ואפ"ה כתבו המפרשי' דאי תפס הניא תפיסה.

נמצא כי מטעם ראשון שלא נשבעה זוכה הבן ואפי' מטעם השטר זוכה בדין פהני רב רבאי ז"ל ואפי' להרי"ף ז"ל מהני ליה תפיסה כדאמ' ומה שהביא בח"מ סי' רמ"ג תשובת הרא"ש ז"ל על מי שקנו מידו שנתן מתנה לפלו' והעדים עשו כתב זכירה על זה שיכול הנותן למחות שלא יכתבו לו שטר מתנה סבר פהרי"ף ז"ל עד שיגיע שטר לידו שאם לא מיחה והגיע שטר לידו הנה קני משע' קנין.

ומה שטענה הבת שמא אחר מיתת אביה מצאה אמה מציאה וכו' לאו פל כמינה בטענה זו עד שתביא ראיה כי מה שנתנה לה אמה לא הנה שום דבר שיהי' ידוע של בעלה או מירשיו וטענה זו שלה היתה מועילה לטענה הראשונה שהשיב אחיה שנתנ' מה שאינו שלה אבל בטענת השטר הקודם לשטר מתנתה אפי' היא מצאה או הרויחה ונתנה לבתה הרי קדם מתנת בנה לכל מה שכתוב בו קרקע או מטלטלים פמו שכתבו למעלה ואם בכלל המתנה של בן הנה שום חוב שהיה חייבת לה בתה פיון שאח"כ מחלה לה החוב אפי' הנה בשטר ומסר השטר לבנ' ונתנתו לו בכתובה ומסירה מחילתה מחילה ואינו יכול לגבות ממנה שום דבר אבל מתנת קרקעות וכל דבר שהי' ידוע שהיא שלה אפי' היתה ברשות בתה מתנת הבן קודמת כדאמרי': שאלח קמד ראובן הנה לו חוב על שמעון לזמן והוצרך למעות קודם הזמן ומכר ללוי השטר חוב שהיה לו על שמעון בסוף פך שפחת לו מסוף החוב כדי שיתן לו שאר מעות החוב והוא יגבם לסוף הזמן הכתוב בשטר כל החוב שהי' חיי' שמעון לראובן ועל זה בא שמעון הלו' ואמר למלוה למה תטרח

למפנר לאחרים אני בעצמי שאני חייב אפרע לה עתה כמו שנותן לה למי שאתה מוכר שאיני רוצה להקים עלי מלנה אחר חוץ ממך ואתה נוח לי שלא תדחוק אותי בהגעת הזמן והאחר אולי ידחוק אותי יורינו רבינו: תשובה נר' פי הדין עם שמעון שיכול לומר אתה נוח לי מן הראשון ואפ'י שהלק' פתכמים פרק בתרא דכתובות ולא פאדמון שאו' השני נוח לי והראשון קשה ממנו זהו פשחתי הא' על השדה שהיה לו טענה עליו שנר' שמונה לו שאין לו טענה עליו ואיבד זכותו פתכמים אבל בנ"ד יוכל לומר בדבר שאין לו למלן' שום הפסד בזה כיון שהוא מוכר ולוקח מעותיו מיד ואינו ממתיך לאריכות הזמן מה לה לטרונס למפנר לאחרים אני בעצמי אתן לה מה שנותן לה האחר ולא תתנגנו ברשות שום מלנה אחר שעבד לנה לאיש מלנה ולא יהיה נוח לו האחר כמוה.

עוד אני אומר כי גם שבמטלטלים אין דינא דבר מצרא כמו שהביא בטור ח"מ סי' קע"ה בשם הרב אל ברצאלוני שאין דין מצרנות אלא בקרקעות ולא במטלטלין נדון דינן עדיף ממצרנות שהוא מוחזק כמלנה וכשמסלק המלנה מן המלנה מיד הוא מוחזק המלנה קודם הקונה אם רוצה הוא לפרוע ונר' לי לדמות ענין זה למה שכתב הרמב"ם ז"ל מפרק הספינה בפרק ד' של מכירה היו הפירות ברשות הלוקח כיון שקבל עליו המוכר למפנר קנה לוקח אעפ"י שעדיין לא מכר ע"כ ונר'י שפנין שקבל עליו מוכר למפנר אעפ"י שלא מכר לזה זכה זה שהפירות ברשותו ובביתו בפירות והכא נמי כיון שהוא היה מחזר למפנר הרי הוא קבל עליו למפנר וזכה זה שהם בידו ואעפ"י שפבר מכר זה המלנה קודם שידע זה הלנה שמכר אפ"ה יוכל לומר בדעתיה היה לקנות ממנו שטר חוב אם היה רוצה המלנה וא"כ מעת שהמלן' נתרצה למפנר קנה זה אעפ"י שמכר לאחר ומצאתי למחר"י שורש עשרים שכתב שאעפ"י שאין דין מצרנות במטלטלים כמו שהביא בח"מ שמ"מ שנתן שמכר חלק שיש לו עם שנתן במטלטלין שיכול השנתן האחר לסלק הלוקח והביא ראיה ממה שכתב הרמב"ם בהלכות שכנים פרק י"ב א' מן השנתפין או מן האחים שמכר חלקו לאחר מסלקין את הלוקח וכו' ולא עוד אלא המוכר קרקע שלו לאחר יכול חברו שבצד המצר שלו ליתן הדמים ללוקח ולסלקו עכ"ל הרמב"ם וכתב הוא ז"ל ומדהזכיר קרקע גבי בן המצר ולא הזכיר גבי אחים ושנתפים אלא כתב סתם שמכר חלקו לאחר דמשמע איזה חלק שיהיה אפי' מטלטל ובנדון דינן עדיף זה משנתן שהשנתן מוכר חלקו שהוא בעין ומוכרה לקונה בקנין אפ"ה יכול לסלקו שנתפו וכ"ש בנ"ד שכל מה שיש לזה מוכר שטר חוב שהוא המלנה היא ביד ורשות הלנה שיכול לסלק את הקונה ממה שהוא חייב לראובן ועוד שקנין שטרות הוא מדרבנן ומה שמכר המלנה לאחר הוא יכול למחול שהמוכר שט"ח לחברו ומחלו מחול וכשקונה הלנה עצמו הוא קנין גמור שבקבלת מה שמתפטר עמו הוא מוחל לו על שאר מה שפחת לו מן החוב ואלמא קנינו מקנין האחר אפי' שקדם האחר וקנהו כמו במצרנו' שאפ"י שקנה הלוקח מסלקו המצרן מהבעל חוב שיש לו ה"נ הלנה מסלק את הקונה מפח שיש לו שהכל הוא ברשותו ואינו צריך שום קנין ואם היה בזה שום ספק המע"ה: שאלה קמה טנפס זכרון עדות שיש ביד היקר ונעלה כ"ר יעקב גוארד"ו יצ"ו אות באות זכרון עדות שהיה בפנינו אנו חותמי מטה יום רביעי שני ימים לחדש סיון שנת השכ"ט ליצירה תבע היקר ונעלה כ"ר יעקב גוארד"ו יצ"ו ליקר ומעולה כ"ר יצחק יצ"ו בפני בית דין כון בצדק שיפרע לו שמנה ועשרים פרחים זהב שהוא חייב לו שהיו כתובים בשטר מקוניים וכ"ר יצחק

לונה הנז' קטף השטר מיד הדיין נר"ו ונתת בתיכי תתיכות וכ"ר יצחק השיב אמת הוא שחטפתי השטר ועשיתיו חתי' חתי' מפני שהיה השטר פרוע וכבר פרעתי אותו ובשבי' זה עשיתי אותו חתי' חתי' כ"ר יצחק לו זה הנז' לכר' יעקב הנז' על הטענ' שטען אותו ונאנחנו ח"מ לרא' ולזפות ביד כר' יעקב הנז' חתמנו שמותינו פה ואלו הם העדים יהודה פינייא אברהם נ' מאיו' וזהו טנפס עדות עד אחד.

אני הקתו' מעיד איך הודה כ"ר יצחק לונה שחטף ש"ח אחד שהיה לו לכ"ר יעקב גוארד"ו יצ"ו עליו לפני הדיין נר"ו וקרע אותו ואמר שהיה פרוע שלמה אונידה: עד כאן טנפס העדות: תשובה לא טוב עשה לחטוף השטר ולקורעו בפרט בפני ב"ד ואינו נאמן לומר פרעתי פיון שהיה השטר ביד המלנה וב"ד היו יכולים לחבר התתיכות ולהעתיק השטר כמו שהיה מקודם ויעמדו לדין עם השטר ואם נעתק אם היו יודעים ב"ד או העדים שהיה בו נאמנות אינו נאמן הלנה לומר פרעתי ותייב לפרוע ואח"כ יוכל להשביע את המלנה אם היה פרוע שיתזנר לו מעותיו שפרע לו עתה ואם לא היה נאמנות למלנ' בשטר או לא נודע אם הי' נאמנות חייב המלנ' לישבע שלא פרע לו כאלו היה השטר קיים ואח"כ יפרע לו: שאלה קמו ראובן שהיה נשוי עם לאה והיה לה אב במדינת הים ומת והניח נכסיו ביד אפוטרופוס ואח"כ מתה היא הדין הוא שהבעל יורש את אשתו אפי' מה שלא הגיע לידו ולא לידה בין בנכסי מלוג בין בנכסי צאן ברזל כמו שכתבו המפרשים ז"ל וא"כ נכסים אלו שגפלו לה במ"ה היו נכסי מלוג שלו והיתה יכולה הוא ובעלה למפור אחר שמת אביה אפי' שהיו במ"ה אם הי' נמצא מי שיקנ' מהם היה המכר קיים כי משעה שמת זכתה היא אם הית' יורשת כמו אם לא היו לו בנים ומה שזכת' היא נעשו נכסי מלוג לגבי בעלה לענין הפירות וא"כ אין זה ראוי אלא מוחזק הראוי הוא כשמתה היא בחיי מורישה שאין הבעל עומד במקומה לירשה כמו שכתוב בח"מ סי' י"ב אבל מת מורישה בחייהם כבר זכתה היא וזכה הוא ג"כ בתורת נכסי מלוג וכשמתה אח"כ הוא יורשה: שאלה קמו רחל שצותה ונתנה במתנת ש"מ לבנה ואח"כ לזרעו ואחריהם לזרעה שהיא בתה ואחריה לזרעה ואחריהם לאחיה וכן נתנה מתנה לבתה ואחריה לזרעה ואחריהם לבנ' ואחרי לזרעו ואחריהם לאחיה: תשובה מה שנתנה לבנה ואחרי לזרעו ואחר זרעו לאחותה ואחריה לזרעה ואחריהן לאחיה וכן נתנה לבתה ואחרי זרעה לאחיה בכל זה לא חדשה שום דבר ממה שהוא דין תורה שמה שנתנה להן פשיטא שהיה אחרי לזרעו ואחרי זרעו לאחותו ולזרעו וכן מה שנתנה לבת זה אחריה לזרעה ואחרי זרעה לאחיה ולזרעו וכן הולכת הנחלה וממשמשת לסוף הדורות ואפי' שהיה בלשון מתנה הא קי"ל כי כל לשון מתנה לירש הרי הוא בלשון ירושה וירושא אין לה הפסק מה שהניח' ונתנה לבן הרי הוא בנה וירושא וכל שהתנה למי שהוא ראוי לירשו הירושא אין לה הפסק ואין לשני שאמר אחרי לפר' כלום א"כ אם היתה אומרת אחרי בנה לאחיה לא יהיה לו כלום אבל פיון שאמרה אחרי בנה וזרעה לבתה שהיא אחות בנה הרי היא זוכה משום ירושה וכל מה שנתנ' לבתה אינה ראוי לירש במקום הבן ואם היתה אומרת אחרי' לאחיה של רחל היה זוכה במה ששיירה היא פדיון ואחרי' לפלוני אבל עתה שאמר' אחריה לזרעה ואחרי זרעה לבנה שהוא אחי בתו הרי מדין ירושה ג"כ הוא יורש אלא שאינו זוכה אלא במה ששיירה וא"כ כל מה שצותה לבנה ולבתה הוא קיים על התנאים שהתנה היא אבל מה שאמר' אחרי זרע בתה לאחיה

שִׁיחָהּ לְאַחִיהָ שֶׁל רַחֵל אַחֲרֵי זָרַע בְּנָהּ מֵהַיִּרְשָׁה מֵאַחֲתָהּ יִהְיֶה לְאַחִי צָרִיף לְתַת טַעַם כִּי אַחִיהָ שֶׁל רַחֵל אֵינוֹ רְאוּי לְיִוְרֵשׁ וְאִם הִיְתָה אוֹמֶרֶת בְּבָרִיא אַחֲרֵי בְנָהּ אוֹ בַתָּהּ לְאַחִי הִיא לְאַחִי זְכוּת כְּדִין וְאַחֲרֵיהָ לְפָלוֹ אֲלֵא שְׂאֵמְרָה אַחֲרֵי זָרַע לְאַחִיהָ וְזָרַע עֲדִין לֹא בָּאוּ לְעוֹלָם וְאֵיךְ יִזְכּוּ הֵם וְיִזְכְּהוּ אַחֲרֵיהֶם וְאֵפ"ה אֲנִי אוֹמֵר כִּי אַחִיהָ זֹכֶה אַחֲרֵי זָרַע כְּמוֹ שְׂצוֹנָתָהּ הִיא שְׂאֵם הִיְתָה נוֹתֶנֶת מִתְּנָה לְמִי שְׂלֵא בָּא לְעוֹלָם לֹא הִיְתָה חֲלָה הַמִּתְּנָה וְכ"ש שְׂלֵא הִיְתָה חֲלָה מִתְּנָה לְאַחֲרֵי אַחֲרֵי מִי שְׂלֵא בָּא לְעוֹלָם אֲבָל בְּנ"ד הִיא נִתְּנָה לְמִי שְׂבָא לְעוֹלָם וְאַחֲרֵיהֶם לְזָרַע וְזָרַע זֹכִים אַחֲרֵיהֶם מִפֶּחַ מֵהַ שְׂצוֹנָתָהּ שְׂבָשְׂעָה שְׂמִתּוֹ הַבֵּן אוֹ הַבַּת כְּבָר הֵם זָרַע בְּעוֹלָם וְכֵן מִצַּד הַיִּרְוּשָׁה שְׂזָרְעָה יוֹרֵשׁ אוֹתָם מִדִּין תּוֹרָה וְא"כ גַּם אַחִיהָ אֵעִפ"י שְׂאֵינוֹ יוֹרֵשׁ שְׂלֵהֶם כִּינּוֹן שְׂזָרַע אַחֲרֵי שְׂבָאוֹ לְעוֹלָם זְכוּ גַם אַחִיהָ זֹכֶה מֵהֶם כִּינּוֹן שְׂזָכוּ הַזָּרַע שְׂכָבָר הוּא בְּעוֹלָם וְכ"ש אִם לֹא הִיְתָה לֹא מֵהֶם זָרַע אֲלֵא שְׂמִתּוֹ שְׂנִיָּהֶם זֶה אַחֲרֵי זֶה שְׂדָבָר פְּשׁוּט הוּא שְׂזֹכֶה אַחֲרֵיהֶם בְּמֵה שְׂנִשְׂאָר כְּדִין נְכִסִּי לְפָלוֹ וְאַחֲרֵי לְפָלוֹ וְא"כ מִתְּנָה זֶה הִיא קִיּוּמָת כְּמוֹ שְׂסֻדְרָה רַחֵל אִמָּם וְאַחֲרֵיהֶם וְאַחֲרֵי זָרַע זֹכֶה אַחֲרֵיהֶם שֶׁל רַחֵל בְּמֵה שְׂשִׂשְׂאָר וְכ"ש שְׂהִיָּה כָּאֵן מִתְּנַת בְּרִיא וְגַם הַפְּסִיקָה הַיִּרְוּשָׁה שְׂאֵמְרָ בְּפִי בְּמִתְּנָה וְהַפְּסִיקָה בְּפִי הַיִּרְוּשָׁה וְכָל זֶה מְבֹאָר בְּגִמְרָ וּבְפָרָק י"ב מֵהַלְכוֹת זְכִיָּה וּמִתְּנָה נָאֵם הַמְּבִי"ט: שְׂאֵלָה קָמַח אֵשֶׁה שְׂצוֹנָתָהּ שְׂיִתְּנוּ מִמֶּה שְׂחִיָּב לָהּ פְּלוֹ סֵף כֶּף לְפָלוֹ בְּפָנָי דִּינִי הַקְּבוּעַ בְּקֵהֶל הַהוּא וּבְפָנָי כְּמֵה נְשִׁים וְאִמּוֹ שֶׁל יוֹרֵשׁ הָאֵשֶׁה נְמַצָּאת שָׁם וְלֹא הַסְּפִיקוֹ לְהִבִּיא עַד אַחֲרֵי עַד שְׂנִפְטָרָה יוֹרֵינוֹ רְבִינוֹ אִם יִתְּנוּ מֵהַ שְׂצוֹנָתָהּ לְפָלוֹ עַל פִּי הַחֶכֶם וְהַנְּשִׁים מְסִייעוֹ אֵין בְּהֵן מִמֶּשׁ וְיִכּוֹל הַיִּוֹרֵשׁ לְעָרַעַר אִפְּלִי אֵין הַעֲזָבוֹן בְּיָדוֹ אֲלֵא בְּיָד לָוֶה א' שְׂהִיָּה חִיָּב לָהּ נֵעַם כֹּל זֶה נ"ל שְׂיִוְכְלוּ לומר לְיִוֹרֵשׁ שְׂיִקְבַּל חֶרֶם שְׂאֵינוֹ מֵאֵמִין שְׂהוּא אֵמֶת מֵהַ שְׂאוֹמֵר הַחֶכֶם וְאִמּוֹ שְׂהָאֵשֶׁה צוֹנָתָהּ שְׂיִוְתֵן לְפָלוֹ סֵף מֵהַ מְאוֹתוֹ הַחֹב וְקָרוֹב לְנֹדָאֵי שְׂלֵא יְקַבַּל חֶרֶם שְׂיִנּוֹ מֵאֵמִין עֲדוּתָם וְאִם הַחֶכֶם הִיְתָה נוֹתֵן אֵל לְבוֹ שְׂהִיְתָה אוֹמֶרֶת לוֹ שְׂיִזְכְּהוּ מִן הַלָּוֶה סֵף מֵהַ שְׂצוֹנָתָהּ לְפָלוֹ וְהִיא לֹקַח בְּיָדוֹ הִיְתָה נֶאֱמָן כְּדִין שְׂלִישׁ שְׂהוּא נֶאֱמָן כְּשְׂשִׁלִישׁוֹתוֹ בְּיָדוֹ וְאֵפ"י שְׂלֵא נִעְשָׂה זֶה יְקַבַּל חֶרֶם כְּמוֹ שְׂאֵמֵר וְגַם אִם הַיִּוֹרֵשׁ הוּא קָטָן אִם הִגִּיעַ לְפַעֲוֹטוֹת שְׂמִמְכָרוֹ וּמִתְּנָתוֹ קִיּוּמָת אִם יֹאמֵר שְׂמֵאֵמִין דְּבָרֵי הַחֶכֶם אוֹ דְּבָרֵי אִמּוֹ נוֹתֵנִין עַל פִּי מֵהַ שְׂצוֹנָתָהּ הָאֵשֶׁה נָאוּם הַמְּבִי"ט: שְׂאֵלָה קָמַח רְאוּבֵן חִיָּב לְשַׂמְעוֹן מֵאֵה פְּרָחִים בְּשִׁטָּר מְקוּנָיִם בְּנִצְמָנוֹת גְּמוּרָה בֵּין בְּכָלוֹ בֵּין בְּמִקְצָתוֹ וּפְרַע רְאוּבֵן לְשַׂמְעוֹן חֲמִשִּׁים וְכַתְּבֵן שְׂמְעוֹן עַל גַּב הַשִּׁטָּר וּמֵת וּבִאֵין אֵלְמִנְתּוֹ וְיִתּוּמִיו לְגִבּוֹת הַחֲמִשִּׁים פְּרָחִים הַנְּשִׂאָרִים מִרְאוּבֵן וְטוֹעֵן הוּא שְׂכָבָר נִפְרַע כְּלוֹ וְאָבִיו פָּשַׁע שְׂלֵא כְּתַב כֹּל הַפְּרַעוֹן וּכְבָר פָּגַם שְׂטָרוֹ וְהִיָּה חִיָּב שְׂבוּעָה וּמֵת וְאֵנִי אֲשַׁבַּע וְאֵפְטוֹר: תְּשׁוּבָה הַיִּוֹרֵשִׁים חִיָּבִים לִישְׁבַּע שְׂבוּעַת הַיִּוֹרֵשִׁים שְׂלֵא פְקִדְנוֹ אֲבָא שְׂשִׁטָּר זֶה יִהְיֶה פְרוּעַ יוֹתֵר מִמֶּה שְׂכְּתוּב בּוֹ וְכַתְּבֵן הַרְמַב"ם פְּרָק י"ז עַל אֵין אֵדָם מוֹרִישׁ שְׂבוּעָה לְכַנְיָו שְׂאֵין דְּנִין מִדִּין זֶה לְכָל הַדּוּמָה לוֹ אֲלֵא הַרִי הַפּוֹגֵם אֵת שְׂטָרוֹ וּמֵת אֵעִפ"י שְׂאֵינוֹ גּוֹבֶה אֲלֵא בְּשְׂבוּעָה הַרִי כַּנְיָו נְשַׁבְּעִים שְׂלֵא פְקִדְנוֹ אֲבָא וְכו' שְׂכָל הַשִּׁטָּר זֶה יִהְיֶה פְרוּעַ וְגוֹבִין אֵת שְׂאָר הַשִּׁטָּר בֵּין מִן הַלָּוֶה בֵּין מִיּוֹרֵשִׁיו וְהָרָא"ש ז"ל כְּתַב פ"ו הִיכָא שְׂשִׁישׁ עֲדִים שְׂפְרַע מְקַצָּת וְכו' נְשַׁבְּעִים הַיִּוֹרֵשִׁים שְׂלֵא פְקִדְנוֹ אֲבָא שְׂשִׁטָּר זֶה פְרוּעַ יוֹתֵר מִמֶּה שְׂהָעֲדִים מְעִידִי שְׂנִפְרַע מִמֶּנּוּ וְגוֹבִין בְּשְׂבוּעָתוֹ וְכו' הַרִי שְׂאֵינוֹ זֶה בְּכָלל מוֹרִישׁ שְׂבוּעָה לְכַנְיָו וְלֹא תִימָא דְנִקָּא בְּשַׁפְּגָם הוּא שְׂטָרוֹ וּמֵת אוֹ שְׂהָעִידוֹ עֲדִים שְׂנִפְרַע קַצָּת אֲבָל אִם נְמַצָּא כְּתוּב עַל גַּבּוֹ קַצָּת הַפְּרַעוֹן לֹא

יהיו נאמנים בשבועה דלא היא דמה לי פגמו המלוה בעצמו או העדים פגמוהו או נמצא כתוב פרעון על גבו הפל נקרא שטר פגום וכמו שאם היה בחיים היה חייב שבועה בעדים שקצתו פרוע או שהוא עצמו היה פוגם אותו או שנמצא כתוב על גבו קצת פרעון בכל אלו החלוקות היה חייב שבועה מצד פגימת השטר פן יורשיו אין דגין להם דין שטר זה אלא כשטר פגום ונהרי פתבו ז"ל כי הפוגם שטרו אינו בכלל אין אדם מוריש שבועה לבניו אלא שנשבועין שבועת היורשים שלא פקדנו אבא וכו' לא חלקו בשום ענין תהיה הפגימה על פיו או על פי עדים או כתוב על גבו ומימרא דרב פפא היא בגטי' הפוגם שטרו ומת יורשיו נשבועין שבועת היורשים שלא פקדנו אבא שיהיה פרוע יותר ומה לי שפגמו בפיו או שהראה השטר כתוב ע"ג על הפל היה אביהם חיי' שבועה מצד פגימ' השטר וכן יורשיו על פל א' מאלו החלוקות אינם חייבים אלא שבועת היורשים כ"ש אם כתוב נאמנות בשטר שהיה אביהם נאמן בלא שבועה ואפילו כשפגם השטר וכ"ש אם כתוב בפל אפי' במקצתו הפלל שגובין שאר החוב שבועת היורשים שלא פקדנו וכו': שאלה קן רחל נתנה לבנה מתנת בריא חמשים פרחים מחוב א' שיש לה ביז ראובן בכתיבה ומסירה ואחריו לזרעו ואחר זרעו לאחותו ואחר אחותו וזרעה שיתזרו הנכסים לאחיה ואח"כ חלתה וצויתה מחמת מיתה מתנה לבתה אחות בנה הנז' האב ואם שאר נכסיה ואמר (לה) [שלא] משום ירוש' (ולא) [אלא] מתנ' ואחרי' לזרעה ואחר זרע' לבנה הנז' אחי בתה ואחריו לזרעו ואחר זרעו יתזרו לאחיה ומת הבן בחיי אמו ואח"כ מתה אמו ואח"כ מתה הבת ורוצה אחי רחל לזכות בנכסים מפח התנאי ואחיי אב האח והאחות רוצי' לזכות מפח ירושה שהם היורשים של האח ואחות שלא הניחו זרע יורינו מורינו הדין עם מי: תשובה מתנת ברי' אפי' למי שהוא ראוי לזרשו יכול להפסיק הירושה כשאמר ואחריו לפלו' כמו שכתב הרמב"ם ז"ל פרק י"ב וכ"ש כשאמר ואחריו לזרעו וזרעו ואחריהם לפלו' שאינו יורש שזוכה קודם לכל יורשיה ואחריהם למי שאינו יורש ואפ' שהזרע אינו בעולם ממילא הוא יורש כשנולד בלי תנאי הנותן ואח"כ זוכה מי שאינו יורש מפח התנאי וא"כ כשמת הבן ירשה אחותו מדין ירושה ותנאי כי אעפ"י שהיא אמרה ואחריו לזרעו וזרעו וזרעו ולא היה לו זרע הרי אחותו יורשת מדין ירושה שהיא לא הזכירה זרעו אלא שיהיה קודם זרעו לבתה אבל אם לא לו זרע פשיטא שהיא יורשת מדין ירושה ואח"כ כשמתה היא בלי זרע חוזר חלק הירושה שירשה מאחיה לאחיי האם מפח התנאי שאפ' שהתנאי שיתזור לאחיה היה אחר זרע בנה וזרע בתה פיון שלא היה להם זרע חוזר לאחיה מפח התנאי ונהרי היא כאלו אמרה אם מת הבן תזכה אחותו ואם מתה אח"כ אחותו יזכה אחיה פי לא הזכיר זרע אלא אם יהיה זרע להקדימ' לאחיה ואם לא יהיה זרע אחיה של רחל זוכה מפח התנאי בחלק מה שירשה מאחיה פיון שהיה התנאי במתנת בריא וכן מה שנתנה לבת במתנת ש"מ ופירשה שלא משום ירושה אלא מפח מתנה התנאי קיים וכשמתה אחי רחל זוכה גם במתנתה שהרי הפסיקה במה שאמרה לא משום ירושה וכמו שכתב הרב שם אפי' שלא התנה על אחיו אלא אחר זרע הבת לא היה הפנונה אלא להקדים הזרע לאחיה אבל אם לא היה לה זרע אחיה הוא במקום הזרע כמו שכתבתי בזרע הבן וראיתי מי שהביא בנדון זה ברייתא של מת שני בחיי ראשון יתזרו ליורשי ראשון ונהרי שמת הבן שהיה שני לבת שהיתה ראשון ולא דקדק בל"ד כי מת שני בחיי א' הוא כשהיה חי שני כשניתן מתנה לראשון וזכה בה

שמת השכיב מרע בחיי שני ואח"כ מת שני אבל בנ"ד אפילו בפשעת הצנואה של מתנת הבת הנה הבן חי כמו שנר' מן השאלה ובין הצנואה למיתת האם נר' שמת הבן קודם אמו ואינו נקרא מת שני בחיי ראשון שפשמת הבן קודם אמו עדיין לא נכתה הבת שנקראת ראשון במתנה שנתנה לה אמה עד שתמות וקשמתה שזכתה הבת במתנה לא הנה השני פאן בעולם וקשמתה הבת נכנס אחי האם במקום הבן כמו שהתנתה היא שלסוף יזכה אחיה דהא דתנא מת שני בחיי ראשון יחזרו לראשון ולא לירוש שני דהיינו אחיה מפח התנאי היינו משום דירשתי שני לא זכי אלא מפח שני וליתיה וכמו שפכתבו בח"מ ובמ"מ אבל בנ"ד מתחלה רצתה היא שיהיה לאחיה אחר הבן והבת אלא שיקדמו זרעם לאחיה וכמו שכתוב בשאלה לשון הצנואה שיהיה תמיד יד אחיה על העליונה כי רצוני שיהיו נכסי לבני ולזרעם ואחריה' לאחי וא"כ תנאה קנים כיון שפירשה משום מתנה אני נותנת ואחי האם זוכה בחלק הבן שירשה אחותו וגם בחלק הבת שנתנה לה אמה כמו שפכתבי.

עוד ראיה לזה שכתוב בצנואה ואתם עדים סדרו צנוא' ומתנה בכל חונק ותוקף פעמים ושליש ע"פ רב מובהק באופן יועיל ויעלה כדין כל הכתוב ויהיה תמיד יד אחי על העליונה הרי שאמרה בפ"י שפונתה שלבסוף יהיו ידי אחיה על העליונה ומתנת אחיה מפכה הוא פא ולא מפה ראשון אלא שרצה שזרעה יהיו קודמים ומצאתי להרשב"א בתשובות ישנות סי' ל"ד ומה שהעדים אומרים שצוה להם לכתוב שטר בכל מיני חונק ויפוי שבעולם עד שיהיו דבריו קיימים ואפילו שטר אחר שטר כל זה אינו מועיל וכו' ואפ"י אם אמר להם כמיפה אינו מועיל מה שאמר להם לענין השעבוד שאין בכלל מתנותיו השעבוד ואם אמר להם לכתוב מה שהוא נותן ויפה פח העדים שאם רצו להוסיף או לגרוע או להחליף בעיקר מתנותיו שיעשו כן היתה לו מלוג על פה ביד אחרים שאינה בכלל נכסים ואי נמי פת דאבעיא ולא אפשיט' דתאמר שיוכלו העדים להוסיף וכו' זה אינו בנדאי ע"כ הרי שפכתב ויפה פח העדי' שאם רצו להוסיף וכו' בעיקר מתנותיו דמשמע דכמה שהוא נותן יכולי' להוסיף או לגרוע או להחליף לא בדבריי' שאינן בכלל מתנותיו ובנ"ד הוי פעוקר מתנותיו שנתנה לאחיה אחרי בניה וזרעם ואעפ"י שצנואה שיסדרו המתנ' בכל חזק לא הנה צריף שיסדרו כי כמה שאמרה שיהיה תמיד יד אחיה על העליונה הרי פונתה רצוני' ומבוארת דאע"ג במדי' ספק יד בעל השטר על התחנתנה הכא יד אחיה על העליונה כמו שצונתה היא.

וכתב הרב כמהר"ר דוד נר"ו שמי שכתב שהדין עם אחיה של רחל וזכה מפח התנאי לא עיין בה כל הצורך אלא יורשי הבת זכו מפח הירוששה פי המתנה הא' היא בטלה לגמרי וכו' שהנה צריף פתיבה ומסירה ושכח הרב מה שכתוב בפ"י בצנואה הפתיבה והמסירה ועל כן כתב אח"כ שאפ"י תימא שהיתה בפתיבה ומסירה כיון שמת מקבל בחיי נותן חזרה המתנה לנותן ואינו כן כי המקבל שהוא הבן שמת בחיי אמה הנה מקבל מפח מתנת פריא ובקנין בשטר כמו שכתוב בצנואה וקשמת ירשתו אחותו מדין ירוששה ומצד המתנה שהתנה האם שאם ימות הבן תירשנו אחותו ואחרי' ואחרי זרעה יהנה לאחיה ואח"כ כת' ואפ"י תרצה לומר שלא חזרה המתנה לנותן וחסור בו ואמר ואפ"י תרצה לומר שלא חזרה וכו' הרי שלא היתה חזרת המתנה לנותן וחסור בו ואמר ואפ"י תרצה לומר שלא חזרה וכו' הרי הבת יורשת אחיה וממה נפשך נכתה היא וירששה ולא אחיה של רחל ואני אומר מה

שְׁזָכְתָהּ הַבַּת שֶׁהִיא יוֹרֶשֶׁת אַחִיהָ זָכְתָה ג"כ מִפֶּחַ הַתְּנַאי הָא' שֶׁהַתְּנִיחַ הָאֵם כִּי לְבִסּוֹף יִהְיֶה לְאַחִיהָ וְכִמוֹ שֶׁפְּתַבְתִּי בַתְּשׁוּבָתִי כִּי כִּמוֹ שֶׁפִּשְׁאַמְרָה וְאַחֲרֶיהָ לְפָלוֹ' הִיא קִיָּים כִּשֶׁהִפְסִי הִיְרֹנְשָׁה כִּמוֹ כֵּן פִּשְׁאַמְרָה אַחֲרֶיהָ לְמִי שֶׁהוּא רְאוּי לְיִוָּרְשׁוֹ וְאַחֲרָיו לְפָלוֹ' הוּא קִיָּים ג"כ כִּינּוֹן שֶׁמִּתְחַלֵּה בָּא מִפֶּחַ מִתְּנָה בְּאוֹתוֹ תְּנַאי פֶּתַח עוֹד עַל הַמִּתְּנָה וְהִיְרֹנְשָׁה שֶׁל בַּת שְׁפִינּוֹן שֶׁבַת בְּמָקוֹם בֶּן לֹא נִקְרָא יוֹרֶשׁ כָּלֵל כִּשְׁמֵתָה רַחֵל חָלוּ הַמִּתְּנָה וְהִיְרֹנְשָׁה כֹּא' וְאַנּוֹן סִדְדִי דְנִיחָא לָהּ לַבַּת לְזָכוֹת בְּנֻכְסִים מִחֲמַת יְרֹנְשָׁה וְלֹא מִחֲמַת מִתְּנָה דְכַתִּי וְשׁוֹנָא מִתְּנֹת יְחִיָּה וְתוֹ דְנִיחָא לָהּ שִׁיזְפוּ יוֹרֶשֶׁיהָ מִצַּד אָבִיהָ וְלֹא יוֹרְשֵׁי אִמָּה הַבָּאִים מִפֶּחַ הַתְּנַאי וְאַנּוֹי אֹמֵר דְכִינּוֹן שְׁנַתִּינַת הַמִּתְּנָה תְּלוּי בְּנוֹתוֹ וְלֹא בְּמַקְבֵּל אֲדָרְבָּה נִיחָא לִיהָ לְנוֹתְנַת שְׁתַּתְקִינִים דִּיבּוֹרָה וּמִתְּנַתָּה שְׁמַתָּן אָדָם יִרְחִיב לוֹ וְכִמוֹ שֶׁשׁוֹנָא מִתְּנֹת יְחִיָּה כֵּן אוֹהֵב וְרוֹצֵה לִיתֵּן וְיִתְּנוּ אַחֲרֵים חֲסִיד וְיְחִיָּה וְיֵמָּה שֶׁפְּתַב שֶׁהַמִּתְּנָה וְהִיְרֹנְשָׁה חָלוּ כֹּא' אִפִּי' הֲכִי הַמִּתְּנָה הִיְתָה עַל תְּנַאי שֶׁלְּבִסּוֹף יִהְיֶה לְאַחִיהָ וְדִיבּוֹרָה קִיָּים כִּינּוֹן שֶׁהִפְסִיקָה הִיְרֹנְשָׁה וְגַם עַדִּיפָא מִתְּנָה דְאִיתָא נְמִי בְּחַיִּים מִן הִיְרֹנְשָׁה דְלִיתָא אֲלָא לְאַחֵר מֵימָה וּלְהֲכִי מִקּוֹדֵם תַּתְקִינִים הַמִּתְּנָה מִצַּד הַתְּנַאי לְאַחִי יוֹתֵר מִן הִיְרֹנְשָׁה לְיוֹרְשֵׁי הַבַּת כ"ש שֶׁאַמְרָה בְּכִי' לֹא מְשׁוּם יְרֹנְשָׁה וּמִפְּנֵי שֶׁרְאָה הֶרֶב נר"ו שִׁישׁ חֹלְשָׁא בְּדַבְּרָיו חֲזַר וְכָתַב וְאַפִּי' שֶׁתְּרַצָּה לוֹמֵר שֶׁהַדְּבָר סִפְק מוֹקְמִינּוּ נְכִסֵּי בְּחֻזְקַת יוֹרְשִׁים וְכו' וְכִפִּי מַה שֶׁפְּתַבְתִּי אֵין כָּאֵן סִפְק לְמִי שִׁיעֵינּוּ כָּל הַצְּנוּרָה גַם הֶרֶב נר"ו בַּתְּשׁוּבָתוֹ הִרְאִישׁוֹנָה פֶּתַח כָּלֵל דְּמִלְתָּא זָכְתָה הַבַּת בְּמִתְּנָה וּבְחֻזְקַת מִתְּנַת אַחִיהָ וְאֵם מֵתָה בְּלֹא זָרַע זָכוּ אַחֲרֶיהָ אַחִי הַמְּצָנָה רַחֵל כְּנֹז' חֻזְקַת פְּתַח הַפֶּה מַה שֶׁפְּתַב כָּאֵן אֲלָא שֶׁהַשְּׂכָחָה מְצוּיָה בְּזֻקְנִים שְׁכֻמוֹתֵינוּ: שֶׁאַלְהָ קִנְאָה יוֹרְשֵׁינוּ מוֹרִינּוּ עַל דְּבַר רְאוּבֵן יוֹשֵׁב צִידוֹן שִׁישׁ לוֹ אִישׁ אֶחָד בְּעַכּוֹ שֶׁשָּׂמוּ שְׁמֵעוֹן מוֹכֵר בְּשִׁכִּירוֹתוֹ בְּנְכִסֵּי רְאוּבֵן וְיִהְיֶה הַיּוֹם הַלְלוֹה שְׁמֵעוֹן מְנַכְסֵי רְאוּבֵן שֶׁבִּידוֹ סֶף מְעוֹת לְעַרְל אֶחָד וְלֹא הִיָּה לוֹ פֶּתַח לְגַבְתָּם וְיִשְׁלַח פֶּתַח לְרְאוּבֵן לֵאמֹר שִׁישׁ מְנַכְסֵי סֶף מְעוֹת בִּיד עַרְל אֶחָד וְשֹׂאִין בִּידוֹ פֶּתַח לְגַבְתָּם שִׁישְׁלַח לוֹ פֶּתַח אֲזַי פְּשֻׁמוֹעַ רְאוּבֵן דְּבָרֵי שְׁמֵעוֹן שֶׁלַּח אֶת לְוִי עִם הָאֲבָאֵל"ה א' כְּדִי לְהַגְבוֹת לְשְׁמֵעוֹן הַמְּעוֹת מִן הָעַרְל עַל יָדָם וְשֶׁלַּח כְּתֹב יָדוֹ לְשְׁמֵעוֹן שִׁיתֵּן מְעוֹת אֵלָיו בִּיד לְוִי עִם מְעוֹת אַחֲרֵים שֶׁבִּידוֹ וְיָבֵא לְוִי עִם הָאֲבָאֵלָה לְעַכּוֹ וְלִקְחוּ הַמְּעוֹת מִהָעַרְל וּקְצַת מְעוֹת שֶׁנִּשְׁאַר עַל הָעַרְל שֶׁלֹּא הִיָּה בִּידוֹ לְפָרוֹעַ הַנּוֹצְרוֹת לְקַחַת מִמֶּנּוּ מִשְׁכּוֹן בְּגָד גַם הָאֲבָאֵל"ה נר' שְׁנַתָּן עֵינּוּ בְּבָגָד זֶה וְאָמַר לְלוּי וּלְשְׁמֵעוֹן שִׁיקְחוּ בְּגָד זֶה בְּעַד הַמְּעוֹ' מִהָעַר' עכ"פ וְיִהְיֶה בְּדַרְךָ בְּבוֹאוֹ בְּמִלּוֹן וְיִגְנוֹב הָאֲבָאֵל"ה הַבְּגָד הַזֶּה עִם קְצַת מְעוֹת וּבְרַח וְהִלְךְ לוֹ עִתָּה תוֹבַע רְאוּבֵן אֶת שְׁמֵעוֹן הַהוֹצֵא' שֶׁהוֹצִיא וּפְזָר בֹּא"ב אֲלֵהָ שִׁישְׁלַח כְּדִי לְגַבּוֹת חוּבוֹ מִהַמְּעוֹת שֶׁבִּיד הָעַרְל שֶׁהִלְוֶה אוֹתָם שְׁמֵעוֹן שֶׁלֹּא מִדַּעַת רְאוּבֵן גַם תוֹבַע הַבְּגָד שֶׁנִּגְנַב כִּינּוֹן שֶׁשְׁמֵעוֹן הִיָּה סִבָּה שֶׁלְקַחוּ בְּגָד זֶה בְּהִלְוֹתוֹ לְעַרְל מְעוֹת רְאוּבֵן שֶׁלֹּא מִדַּעַתוֹ וְאֵם יִהְיֶה שְׁשְׁמֵעוֹן לֹא תִתְחַיֵּב בְּבָגָד זֶה תוֹבַע רְאוּבֵן אֶת לְוִי שֶׁלּוּחוֹ שֶׁלְמָה הִיָּה לוֹ לְקַחַת בְּגָד וְלוּי מְשִׁיב כִּי לֹא מִצָּא דָרָה אַחֵר' לְגַבּוֹת מִהָעַרְל וְגַם כִּי הָאֲבָאֵל"ה הִכְרִיחַ אוֹתוֹ שִׁיקְחוּ וְגַם לֹא בְּשִׁבִיל שֶׁהִיָּה בְּגָד נִגְנַב כִּי גַם כִּשְׁנִגְנַב הַבְּגָד נִגְנַב גַם כֵּן מְעוֹת וְגַם אֵם הִיָּה מְעוֹת הִיָּה נִגְנַב עַל הַפֶּל יוֹרְשֵׁינוּ מוֹרִינּוּ וּשְׁכָרוֹ רַב: תְּשׁוּבָה לֹא הִיָּה לוֹ רְשׁוּת לְשְׁמֵעוֹן לְהִלוֹ' לְעַרְל וְאֵם לֹא הִיָּה מְשַׁלֵּם הָעַרְל הִיָּה הוּא חַיִּיב לְשַׁלֵּם לְרְאוּבֵן וְלִכֵּן חַיִּיב בְּמָה שֶׁפְּזָרוּ בְּהָאֲבָאֵל"ה כִּי עַל יַד גְּבָה הַמְּעוֹת מִן הָעַרְל וְעַל הַבְּגָד שֶׁלְקַח מִן הָעַרְל אֵם אֵינּוּ שְׁנוֹה הַסֶּף שֶׁלְקַחוּ מִמֶּנּוּ הוּא חַיִּיב לְשַׁלֵּם מִכִּיסוֹ מַה שִׁיקְחוּ וְאֵינּוּ חַיִּיב בְּגִיבָה כִּינּוֹן שֶׁלְקַחוּהוּ לְוִי וְהָאֲבָאֵל"ה כְּבָר וְהוֹלִיכוּהוּ עִמָּהֶם וְגַם לְוִי אֵינּוּ חַיִּיב בְּגִיבָה אֵם הוּא שׁוֹמֵר חֲנֻם אֵם לֹא פִּשְׁע

בשמירה כי גם שלקחו לא יחשבהו ראובן לשמעון כי אם בכדי שווי ונהרי הוא כמעט
וגם אם היה לוי ש"ש שחייב בגניבה ואבדה הינופגניבה ואבדה דעלמא אבל מה שגנב
האבאל"ה שנתלנה עמו בהליכה ובחזרה מדעת ראובן לא היה יכול להשמר ממנו כי גם
הוא היה שומר פיון שהלה עמו לגבות ולהביא ונהיה ליה פדין שני שומרים שגנב א' מהם
שאין חברו חייב אם לא שיתברר שהיה בידו לשמור שלא יגנבהו האבאל"ה ולא שמר:
שאלה קנב עסקא שנעשה בין ראובן ושמעון וזה לשונו מודה אני ח"מ איה אחרי שיגבה
שמעון הסף הידוע בינינו ממקום פלו' כל מה שיגבה יותר לחשבוני עד סף ת"ק פרחים
מעטה ומעקשיו אנכי מרצה ומפניס ליקח ממנו רק עשר' למאה בהתר והוא יעשה בהם
כל מה שירצה להלבישם לחשבונו וזה היה ביום פלו' וכו' מודה אני ראובן על כל הפתוב
לעיל ומודה אני שמעון ליקח ת"ק פרחים הנ"ל על אופן הנ"ל ונהיה קבל שמעון מסוף
הת"ק פרחי ר' פרחים והלבישם על אופן הנ"ל וקרה מקרה ונאבד ולמדנו רבי' על איזה
מהם האחריות.

תשובה פיון דאמר עשרה למאה בהיתר וכו' דכוננתו היא אם ירויח גם הוא עשרה או
אפי' יותר דהכי משמע לישנא דאמר רק עשרה למאה אבל אם לא ירויח המתעסק עשרה
אחרי' לא יתן לו אלא חצי כל הרויח וא"כ הוי עסקא זו כסתם עסקא חציה מלוה וחציה
פקדון והוי דומיא דהאי עסקא דכתב פלגא באגר ולא הזכיר הפסד דיטול מלוה חצי
הרויח ואם יהיה הפסד יקבל שני חלקים והכא בנ"ד פיון דפי' הרויח שלו כגונא דא
דמשמע בלישני' דהוי זוטא מרויח המקבל כדאמ' לעיל הוי הפסד למחצה וכמו שכתב
הרמב"ם ז"ל פ"י מה' שנתפין דהואיל והתנו שיהיה רינח המתעסק יתר על הפסדו תנאו
קיים אע"ג דלא יהיה הרויח שני שלישים אלא אפי' שהתנה על תשיעית הרויח ועל
עשירית הפסד מותר ואע"ג דבנ"ד לא פ"י בהפסד כמה יפסיד אלא ברויח שהיה לו
יותר למקבל מן הנותן פיון שפי' שלא יקח ממנו רק עשרה לק' בהיתר הרי תלה ההיתר
במה שיראה למקבל דמסתמא יראה לו שיפסיד הפסד מעט יותר מן הנותן דהיינו מחצה
דברויח לוקח יותר ממחצה פיון דאמר לו הנותן שלא יקח רק עשרה והוי כמפרש גם
ההפסד שיהא למחצה שהוא יותר מן הרויח וגם המקבל ידו על העליונה ואדידיה תלי
מליאת טפי מבנותן ואע"ג דאיפשר שלא יהיה הרויח יותר מעשרה לק' או פחות מי'
ונמצא שאינו נוטל המקבל יותר מן הנותן אלא בשונה ובהפסד הם שונים אפ"ה פיון שעל
הרוב באותן הסחורות שמתעסק הרויח מצוי יותר מסוף זה אזלי' בתר רוב' שהרי בעיקר
העסק לא נתרצה הנותן על חלקו אלא ביותר מעשר' לק' ובאלו הת"ק פרחים ויתר לו
למקבל על עשרה לק' והוא יקח השאר שנה' שהוא ידוע ביניהם פי הרויח יהיה יותר
ויותר ועוד דאם יחלקו הרויח בשונה יטול המקבל שחר מועט פפועל בטל ויש הרבה מן
הפוסקי' שסוברים שאעפ"י שלא אמר לו מעיקרא שיתן לו פפועל בטל אם לבסוף יתן
לו שרי ועוד בנ"ד פיון שאמר לו שיקח עשרה לק' בהיתר הנה ליה כמפרש דאם לא
יגיע למקבל יותר מעשרים למאה שיקח גם כן שחרו פפועל בטל וכמו שכתבנו למעלה:
שאלה קנב זה שלש שנים ויתר שפסקתי ופשרתי בחבר' החכמי' כה"ר ינקה ארח"א
יצ"ו וכה"ר יעקב ב"י רב יצ"ו תביעו' שבין אלמנת ה"ר אליה סטן נ"ע ואשת כה"ר
אליה צאלמונה על דבר תשמיש חצר שבין שתי בתי הנשים הנז' ואז שמענו כל
טענותיהם וראינו מתנת הבית שנתן ה"ר אליה סטן נ"ע לאשתו בחייו ועוד קיים אותה

בצונאתו ונתן ג"כ בצונואה הבית שפנגד בית שנתן לאשתו לאשת כ"ר אליה שהיתה קרובתו וראינו שנתנת הבית לאשתו הנה פתוב בכתובתה שהיה נותן' לה תוספת על הפתוב בכתובתה ולשון המתנה הבית שאני דר בתוכה ומשמישו והבית אשר תחתיה עם הבור אשר לפני הבית וגם בית התבשיל תוספת על כל סכי פתובתה והגני או' וכו' ע"כ ובצונואה שעשה אחר זמן קנים מתנת הבית פמו שהיה פתוב בשטר פתובתה וגם נתן בכלל צונואתו הבית שפנגד בית זו שנתן לאשתו לקרובתו אשת ה"ר אליה ולא הזכיר בה שום תשמיש בקצור ועל זה היה נר' פי בדין תורה לא היה לבית שנתן לקרובתו שום תשמיש בקצור וגם פי במתנת בית אשתו לא כתב תשמיש בקצור הרי כתב הבית שאני דר בו ומשמישו ואין לבית שהוא שום תשמיש אלא באותו קצור פי אין לה אלא פתח א' פתוח לקצור שאין שום פניסה ויציאה בבית פי אם דרך הקצור והפתח הוא פתוחה לאמצע הקצור ומשמישו הבית הכבוד ותנור הם בקצור בצד הבור שהוא מן זכר במתן' ובצד האחר של הקצור הוא הבית תבשיל המן זכר במתנה ואין לבית מקום תשמיש בית הכבוד ותנור פי אם זה שבקצור ונר' שכל זה נתן לאשתו ועוד שנתן לה ג"כ הבית אשר תחת אותה הבית וזאת הבית היא ג"כ תחת קצת הקצור מן הבור ולהלן לצד מערב שהוא פתח הקצור וזה קצת הקצור היא גג לקצת הבית של מטה שנתן לה ושאר הקצור היא על הבור וכיון שנתן לה הבית שלמטה גם כל גג הבית שהיא קצת הקצור נתן לה וכיון שנתן לה הבור גם נתן לה כל פיסוי חלל הבור והרי כל הקצור נכללת בזה וא"כ כשאח"כ נתן הבית האחרת לקרובתו אין לה שום תשמיש בקצור אפ"י היה מזכיר שהיה נותן לה תשמיש בקצור בבית הכבוד ובתנור לא היה יכול כיון שנתנו לאשתו פכר כ"ש שלא הזכיר לה שום תשמיש בקצור וזאת הבית שנתן לקרובתו הנה לה פתח לבית אחרת שבצדה שהיו יוצאים ממנה לבית האחרת ודרך פתח שהיה לבית האחרת היו יוצאים מפתח בית זו האמצעית שפנגד בית האלמנה למוציא א' ויורדי דרך סולם לקצור של מטה שיש בה פמה בתי' ויוציא' לר"ה דרך פתח הקצור זה שהיא לצד צפון והבי' של האלמנ' היא בסוף הבתים של הקצור לצד דרום שיוציאים מפתח הקצור שבה הבור לגג א' ומשם דרך סולם יורדי לקצור המתחון באופן שתשמיש בית זאת האמצעית שנתן לקרובתו וכניסה ויציאה לא היתה אלא דרך הבית השלישית משם יוצאים מיד למוציא ולקצור של מטה ואם יצאו ויכנסו דרך הפתח הפתוח לקצור של הבור צריכים להוסיף לצאת לפתח של קצור ולירד לגג א' ומשם לסולם ומן הסולם דרך פיסוי א' לקצור של מטה וגם ה"ר אליה סטן נ"ע פשהנה דר בזאת הבית האמצעית שנתן לקרובתו אשת ה"ר אליה לא היה יוצא לחוץ אלא דרך פתח בית זה לבית אחרת ומשם היה יורד לקצור של מטה וכשעקר דירתו משם לבית שנתן לאשתו זאת הבית האמצעית היתה לו בית אוצר ובית אומנות לבגדי שהיה עושה ולא היה משתמש בפתח בית זה שעל קצור הבור אלא ליכנס ולצאת לביתו שהיה דר בה ויכשנפטר הוא ונתן בצונואה בית זו האמצעית לקרובתו והבית האחרת נתן לה לקרובתו אחר' הית' מריבה בין השתי קרובות שהיתה אומרת האחרת לאשת ה"ר אליה צלמנה שלא תצא דרך פתח הפתוח לביתה ולא היה לה דין בזה פי פשנתנה הבית האמצעית היתה הפתח פתוח לבית האחרת ולכן רצה להחזיק בפתח זה שפתוח לקצור של הבור אעפ"י שהיה כבד עליו להקיף משם עד שיצא לפתח של קצור של מטה ולעולם לא חשב שיהיה לו זאת הפתח וכ"ש שיהיה לו שום

תשמיש בְּחֶצֶר זו ועל זה עמדו לְפָנֵינוּ אֲזִי וְנִטְלֵנוּ קִנְיָנוּ מִן הָאֱלֹמֶנֶה וּמִן אִשֶׁת ר' אֵלִיָּה
צִלְמֹנֶה וּמֵה"ר אֶהְרֹן בֶּנוּ שֶׁל ה"ר אֵלִיָּה שְׁהִיָּה טוֹעֵן בְּעַד אָבִיו וּפְשָׁרְנוּ שִׁיתָנוּ לוֹ ה'
פְּרָחִים וְיִסְגָּר הַפֶּתַח פִּי הָיָה לוֹ הַפֶּתַח הָאֲחֵר וְגַם אִם לֹא יֵצֵא דָרָךְ הַפֶּתַח שֶׁהִי לוֹ עַל
הַבַּיִת הָאֲחֵרֵת הָיָה לוֹ מְקוֹם לַעֲשׂוֹת לוֹ פֶּתַח לִיְרֵד לְסוּלָם שֶׁהוּא קְרוֹב לְצֵאת מִשָּׁם לְחֶצֶר
שֶׁל מֵטָה יוֹתֵר מִמָּה שְׁהִיָּה יוֹצֵא דָרָךְ הַפֶּתַח הַזֶּה שֶׁל חֶצֶר וְשֶׁל בּוֹר וְשֵׁאִם לֹא יִרְצֶה לְסַתְּנָם
הַפֶּתַח שֶׁלֹּא לְקַבֵּל הֵה' פְּרָחִי' שִׁישָׁאָר הַפֶּתַח וְלֹא יִהְיֶה לוֹ אֶלָּא כְּנִיסָה וְיִצְיָאָה מִמֶּנּוּ וְלֹא
שׁוּם זְכוּת בְּחֶצֶר כִּי פֶּכֶר הָיָה לוֹ שִׁימוּשׁ בֵּית הַכְּבוֹד וְתַנּוּר דָּרָךְ שָׁם בְּמוֹצֵיף וְנִתְּנָנוּ
הַבְּחִירָה בְּיָדוֹ וְכָל הַשְׂתִּי חִלּוּקוֹת הִיָּתָה פִּשְׁרָה זו לְטוֹבָתוֹ כִּינּוּן שֶׁלֹּא הָיָה לָהּ שׁוּם רְאִיָּה
שִׁישְׁתַּמֵּשׁ בְּאוֹת' פֶּתַח וְאִמְרָנוּ שִׁיתָנוּ' לוֹ ה' פְּרָחִים אוֹ דָּרָךְ כְּנִיסָה וְיִצְיָאָה לְבַד כָּל זֶה עֶבֶר
מֵאֲז וְנִרְאָה לָנוּ שֶׁפִּשְׁרָה זו הִיָּתָה לְפָנִים מְשׁוּרֵת הַדִּין זְכוּת לר' אֵלִיָּה וְלֹאֲשֵׁתוֹ מִפְּנֵי שְׁהִי
דוֹחֵקִים אוֹתוֹ מִשְׁנֵי צְדָדִים שֶׁלֹּא הָיוּ מְנִיחִין לוֹ כְּנִיסָה וְיִצְיָאָה לֹא מִצַּד זֶה וְלֹא מִצַּד זֶה
וְנר' שֶׁפֶחֶר שֶׁתְּהִיָּה הַפֶּתַח פְּתוּחַ וְלֹא רִצָּה הֵה' פְּרָחִי' וְכֵן נִשְׁתַּמֵּשׁ זֶה ג' שָׁנִים וְיוֹתֵר דָּרָךְ
כְּנִיסָה וְיִצְיָאָה מִחֶצֶר שֶׁל בּוֹר וְלֹא נִשְׁתַּמֵּשׁ בְּחֶצֶר עֵתָה מְכַרָּה אִשֶׁת ה"ר אֵלִיָּה סָטֵן נ"ע
בֵּית זו לר' יֶצְחָק בֶּן ה"ר אֲשֶׁר וְהוּא הָיָה מְעַכֵּב אֶת ה"ר אֵלִיָּה וְאֵת אִשְׁתּוֹ שֶׁלֹּא יִקְחוּ מִים
מִן הַבּוֹר שֶׁל גַּג שְׁהִיָּה יוֹרֵד בְּחֶצֶר לְבּוֹר וְגַם הִי' מְעַכֵּב אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יַעֲמֹד בְּחֶצֶר כְּשֶׁהִיָּה
נִכְנָס וְיוֹצֵא וּבְאֵר' אֵלִיָּה לְצַעֲוֹק עָלָיו וְכַתְּבָנוּ לוֹ כִּי גַם שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ שׁוּם זְכוּת בְּתִשְׁמִישׁ
הַחֶצֶר אֶלָּא כְּנִיסָה וְיִצְיָאָה אִפ"ה הָיָה יָכוֹל לְקַבֵּל מִים מִן הַצִּנּוֹר קוֹנֵם שִׁיְרָדוֹ לְבּוֹר כִּי
מֵה שֶׁכַּתְּבָנוּ קוֹנֵם הָיָה שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לְהִסִּיר מִי גַּגוֹ מְלִירָד לְבּוֹר אֲבָל מִן הַצִּנּוֹר בְּזִמְנֵי
הַגָּשָׁם כְּמוֹ שֶׁהוּא מְנַהֵג לְיִשְׁחַח מִן הַצִּנּוֹר כִּד אוֹ פְּדִים שְׁהִיָּה יָכוֹל וְגַם בְּכְנִיסָה וְיִצְיָאָה אִם
הָיָה מִתְּעַכֵּב בְּחֶצֶר לְצוֹרֵךְ כְּמוֹ אִם הָיָה קוֹנֵה עֲצִי' אוֹ מִי' וְהָיָה צָרִיף לְהַתְּעַכֵּב לְהַכְנִיס
שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל ר' יֶצְחָק לְעַכְּבוֹ וְעַל זֶה הָיָה מְסַרְב ר' יֶצְחָק וְהוּוּ מְרִיבִים עַל זֶה וְהִלְכוּ
לְפָנֵי הַמְּמוֹנֵי יצ"ו וּבִרְרוּ לָהֶם ב' חֲכָמִים שִׁידוּנוּ בֵּינֵיהֶם וְנִטְלוּ קִנְיָנוּ שְׁנֵיהֶם ה"ר אֵלִיָּה
וּר' יֶצְחָק לְקַיִם מֵה שִׁיְגָזְרוּ עָלֵיהֶם כִּי לֹא הָיָה בֵּינֵיהֶם הַפְּרָשׁ כִּי אִם עַל קִיבוּץ מְעַט מִים
מִן הַצִּנּוֹר וְעִיֻּבּוֹב בְּכְנִיסָה וְיִצְיָאָה בְּחֶצֶר וְהַחֲכָמִים פָּתְבוּ כִּי הַעֲלִימוּ מֵהֶם שֶׁפֶכֶר עָמְדוֹ
לְדִין וְשִׁנְתְּגִלְגְלוּ הַדְּבָרִים שֶׁהָר' לָהֶם הַפְּסָקִי דִּינִים שֶׁפִּיָּדָם וְשִׁנְר' לָהֶם שֶׁפִּינּוּן שֶׁלֹּא נָטַל
קִנְיָנוּ כ"ר אֵלִיָּה הִנְז' בְּעַל הַפִּירוֹת שֶׁהָדִין עִם ה"ר אֵלִיָּה שִׁישְׁתַּמֵּשׁ בְּחֶצֶר וּבַתַּנּוּר וּבְבֵית
הַכְּבוֹד וְשִׁיִּחַח מִן הַצִּנּוֹר הַמְּצֻטָּר' אֵלָיו וְהַשָּׂאָר יִלְכוּ לְבּוֹר ע"ש וְהֵם נִדְרָשׁוּ לֵלֵא נִשְׁאָלוּ
כִּי לֹא הִיָּתָה מִחְלֻקוֹתֵם עֵתָה כִּי אִם עַל קִיבוּץ מִים מִן הַצִּנּוֹר וְעִיֻּבּוֹב בְּחֶצֶר בְּשַׁעַת
כְּנִיסָה וְיִצְיָאָה וְהָיָה שְׁמַח ר' אֵלִיָּה בְּמֵה שִׁנְתְּנָנוּ לוֹ פֶּחַ שִׁיֻּכַּל לְקַבֵּץ וְלְהַתְּעַכֵּב בְּחֶצֶר
וְהֵאֲחֵר הָיָה מְסַרְב וּמִי הַכְּנִיסָם לְמֵה שְׁהִי מְרַנְצִים מִקוֹנֵם לְמֵה שֶׁפְּסָקְנוּ אֲנַחְנוּ כִּי מֵמֵה
שֶׁכַּתְּבָתִי לְמַעֲלָה נר' בְּפִי שֶׁלֹּא הָיָה לר' אֵלִיָּה וְאִשְׁתּוֹ שׁוּם זְכוּ' בַחצ' וְלֹא בְבִי הַכְּבוּ'
וְהַתָּנוּ' וְלֹא הָיָה צָרִיף לְקִנְיָנוּ כִּי כְּשִׁישׁ פִּירוֹ' לְבַעַל אֲזִי צָרִיף קִנְיָנוּ מִמֶּנּוּ לְמוֹכְרָם אוֹ לְתַתָּם
אֲבָל כָּאֵן לֹא הָיָה לוֹ שׁוּם דְּבָר וְדָרָךְ פִּשְׁרָה וְרַחֲמָנוּת דָּרָךְ קְרוֹבִי' פְּשָׁרְנוּ וְלֹא הִיָּינוּ צָרִיכִי'
לְיִשְׁחַח קִנְיָנוּ מִמֶּנּוּ אֲחֵר שֶׁלְקַחְנוּ מֵאִשְׁתּוֹ שֶׁהִיא בַּעֲלַת הַבַּיִת שֶׁל נ"מ שֶׁלָּהּ וְאִם הָיָה לָהּ שׁוּם
זְכוּת בְּחֶצֶר וּבְבֵית הַכְּבוֹד וְהַתַּנּוּר אִינָם הֵם עֲצָמָם פִּירוֹת כְּמוֹ שֶׁכַּתְּבוּ הַחֲכָמִי' שֶׁהוּא בְּעַל
הַפִּירוֹת כִּי מְקוֹם הַחֶצֶר וּבֵית הַכְּבוֹד וּמְקוֹם הַתַּנּוּר אִם הָיָה לָהּ זְכוּ' בָּהֶם הָיוּ קָרָן שֶׁלָּהּ
כְּמוֹ הַבִּי' אֶלָּא שֶׁהִי' הוּא מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם כְּמוֹ שְׁהִיָּה מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּדִירָתוֹ בְּבֵית כ"ש שֶׁלֹּא הָיָה
לָהּ בָּם זְכוּת וּבְנוֹ ה"ר אֶהְרֹן נָטַל קִנְיָנוּ כִּי הוּא שֶׁלְחוּ אֵלֵינוּ אֲזִי לְטַעוֹן בְּעַדוֹ שְׁהִיָּה בְּעַל

תורה והיה יודע לטעון טענותיו ונטל הוא קנן כמו שנטלה אשת אביו בעלת הבית ונחו שקטו כל אלו השנים במה שפשרנו ביניהם והחכמים יצ"ו היה להם לתת אל לבם כי גם אנחנו היינו יודעים שצריך ליטול קנן מן הבעל פשדנים על הפירות ושנאנחו שמענו ונדענו כל הטענות והענינים שביניהם שהארקנו פמהימים כשפשרנו אז אותה פשרה וראינו הבתים והפתחים והם עתה ברגע א' פסקו שכיון שלא נטל קנן כ"ר אליה היה לו זכות בכל הדברים הנז' ושמו אותנו טועים בדבר משנה וכפי מה שכתבתי אין פאן לא קרן ולא פירות לו ואפי' היה לה ולו כבר כתבו המפרשים ו"ל בשם ה"ר אפרים ו"ל שלתקנת אושא שהאשה שמכרה בנכסי מלוג ומתה הבעל מוציא מיד הלקוחו שאם הבעל מודה שברשותו מכרה אינו מוציא דכשלוחו דמאי ואי בעי לוקח מחרים עליו דבעל דלא עבדה ערמה ומאי דמכרה היה לדעתו ולהנאתו ואי לא מודה אית ליה מדינא להחרים חרם סתם בכך עכ"ל ואעפ"י שנר' שזהו כששמכרה הקרן ומתה שהיא יורשה ומוציא מיד הלקוחו הקרן כמו שפירש רש"י ו"ל האשה שמכרה הקרן ומתה וכו' ועל זה כתבו שאם מודה שברשותו מכרה שאינו מוציא הקרן אפ"ה הוא הדין נמי כששמכרה היא הקרן והפירות ובלא מיתה יכול היה הבעל להוציא הפירות מיד הלקוחו ואם מוד' היא שברשותו מכר' לא הי' יכול להוציאם מיד הלוקח ובגדון דיין הוא ידוע ומפורסם כי ברשותו ורצונו נעשה אותה פשרה אפילו היה לו ולה זכות בחצר ובאותם הדברים כ"ש שלא היה להם שום זכות בהם ואפי' שלא היה יודע שברשותו היה לא היה יכול לערער על מה שעשת' אשתו שהרי הביא במשרים נתיב כ"ג בשם הרשב"א ו"ל דבעל בנכסי אשתו בלא הרשאה כשחובע ממנו פירות שאמרנו שדן על הכל בלא הרשאה הוי דינו כמו שני אחין או כמו שני שותפין שיש להם תביעה אצל אחד דמשתעי דינא בהדי א' מהם ואם ישנה האשה אינה יכולה לבטל מה שטען בעלה אכל היא יכולה לומר אלו הייתי שם הייתי טוענ' בענין אחר וחוזר לדון עמה עכ"ל הרי שכ' שהם כמו שני אחין או שותפין וכמו שכשהוא דן על הכל אגב פירות שלו דן על הקרן שלה ואינה יכולה היא לבטל אם ישנה בעיר הכי נמי אם היא דנה על הקרן ועל הפירות והוא היה בעיר אינו יכול הוא לבטל מה שטענה הוא שהרי כתב שהם כמו אחים או שותפין שכל א' מהאחין והשותפין יכול לטעון ואין חברו שהיה בעיר יכול לבטל טענתו כמו איש ואשתו כל מי שישטעון מהם אין חברו העומד בעיר יכול לבטל דבריו ועדיפא איהי מיניה שהיא יש לה קרן שהיא העיקר והוא אין לו אלא פירות ואם הוא אגב פירות דן על הקרן כ"ש היא שאגב הקרן שהיא תדון על הפירות ואינו יכול הוא לבטל טענותי ולחזור ולדון פנין שהיה בעיר וכ"ש שהיה יודע וברשותו נעשה הכל על יד בנו כמו שכתבתי והחזיק טובה אז לנו על הפשרה ונחו שקטו בפשרה זו שלשה שנים ויותר ולא צעק עתה כי אם על ר' יצחק שקנה הבית והיה מעכב עליו לקבץ מעט המים ומלהתעכב בכניסה ויציאה וכשכתבנו לו שהיה לו רשות שמח ומפני שסרב הקונה הלכו לממונים ולא היו צריכים להקים להם דיינים אלא לגזור על זה הקונה שיקיים מה שכתבנו אם היה הוא מסרב היו מבררים דיינים אחרים שיראו מה שכתבנו עתה שעל זה המחלוקת אם היה בדין ולא להשים מחלוקת במה שלא היה ביניהם מחלוקת זה כמה שנים והעני הדעת הלוקח לא חשב שנטל קנן אלא על ענין זה האחרון וגם הדיינים לא חשבו שנטלו קנן לדון ביניהם כי אם על זה הענין האחרון שפך כתבו ונטלנו קנן מהם והעלימו ממנו

שְׁכָר עֲמָדוֹ לְדִין וְנִתְגַלְגְלוּ הַדְּבָרִים שֶׁהָרָאוּ לָנוּ הַפְּסָקִי דִינִים שֶׁבִּיָּדָם שֶׁנֶּרְאָה לָהֶם פִּינּוֹן שֶׁלֹּא נָטַל קִנְיָן כ"ר אֵלֶּיָּה שֶׁהִיָּה לוֹ זְכוּת בְּכָל הָרִי שֶׁהִדְיִינִים עֲצָמָם לֹא יִשְׁבּוּ לְדִין עַל הַפְּסָק הָרֵאשׁוֹן (וְלֹא עַל הָאֲחֵרוֹן) אֲלָא עַל הַפְּסָק הָאֲחֵרוֹן וְאִינוּ חַיִּיב מִצַּד הַקִּנְיָן לְקַיֵּם מֵה שֶׁפְּסָקוֹ עַל הָא' פִּי לֹא נָטַל קִנְיָן עַל זֶה אִפִּי לְדַעְתָּם כְּפִי לְשׁוֹן פְּסָקָם וְגַם זֶה יִצְחָק אֹמֵר כִּי הוּא יָדוּעַ כִּי הַבֵּית לֹא קִנְיָה כִּי אִם לְאָבִיו שֶׁצִּוָּה לּוֹ שִׁיקְנָה לּוֹ בֵּית אַח"כּ וְשִׁינְפָּה לּוֹ בֵּית זֶה וְלֹא יוּכַל לְעֲשׂוֹת לוֹ חוֹבָה לְפָחוֹת זְכוּת הַקִּנְיָה שֶׁקִּנְיָה הַבֵּית עִם כָּל הַחֲצָר שֶׁאֵין חֲבִין לְאָדָם שֶׁלֹּא בְּפָנָיו וְהַקִּנְיָן שֶׁנָּטַל הוּא אֵינוֹ קִנְיָן וְעַתָּה אֲנִי מְדַבֵּר בְּתַחֲנִיחָה לְחַכְמֵי יִצ"ו שֶׁלֹּא יִסְבְּבוּ מַחְלֻקָּת בֵּינֵינוּ וַיְבִיטוּ בְּלֵב טוֹב וְשָׁכַל טוֹב כָּל מֵה שֶׁפְּתַבְתִּי וּבִירְאֵת שְׁמַיִם וַיֵּרְאוּ כִּי דִין אֱמֶת עֲשִׂינוּ וְאִם לֹא יֵרְאֶה לָהֶם יִנְיָחוּ קוֹלָר הַטְּעוֹת לְדַעְתָּם עַל צִוְּאָרֵינוּ אַחֵר שֶׁהִתְנַהֲגוּ הַשְּׁנִי הַכַּתוּת כָּל אֱלוֹ הַשְּׁנִיִּים עַל פְּסָק שֶׁלָּנוּ וְשִׁלּוּם עַל כָּל דְּיִינֵי יִשְׂרָאֵל וְגַם הַמְּבִי"ט: שֶׁאֵלֶּה קִנְיָן רְאוּבֵן שֶׁטָּבַע בְּמֵימֵי שֶׁאֵין לָהֶם סוּף זֶה שְׁנַיִם וְנִשְׁכַּח זְכָרוֹ וּבָאִים הַיּוֹרְשִׁים לְהַחְזִיק בְּנִכְסֵי בְּתוּרַת יִרְוֶשָׁה וְהָאֵלֶּמְנָה תּוֹבַעַת כְּתוּבָתָהּ גְּדוּנְיָא וְתוֹסֶפֶת בְּאוּמְרָה שֶׁפִּינּוֹן שֶׁמְחֻזְקִים אוֹתוֹ בְּמֵת לְקַחַת יִרְוֶשָׁת עֲזוּבוֹנוֹ ג"כ הִיא רְאוּי שֶׁתִּגְבֶּה כְּתוּבָתָהּ וְאִם לֹא תִּגְבֶּה כְּתוּבָתָהּ גַּם לֹא יִקְחוּ הַיּוֹרְשִׁים כְּלוּם וְהַיּוֹרְשִׁים אוּמְרִים שֶׁתִּקַּח גְּדוּנְיָאָתָהּ שֶׁהִבִּיאָהּ וּבְכַרְט מֵה שֶׁהוּא בְּעֵינֵי מֵמָה שֶׁהִבִּיאָ אֲבָל לֹא תוֹס' יוֹרְשֵׁי מוֹרִינּוֹ אִם הַדִּין עִם הַיּוֹרְשִׁים לִיָּרֵד לְנִכְסֵי רְאוּבֵן וְלִירֵשׁ אוֹתָם וְגַם בְּעֵינֵי הָאֵלֶּמְנָה אִם הַדִּין עִמָּהּ שֶׁלֹּא לְתַת לָהּ תוֹסֶפֶת.

תְּשׁוּבָה כְּחַב הַרְמַב"ם פָּרַק שְׁבִיעִי מֵה' נִחְלוֹת וַי"ל מִי שֶׁטָּבַע בְּמֵימֵי שֶׁאֵין לָהֶם סוּף וְכו' אַעפ"י שֶׁאֵין מְשִׁיאֵין אֶשְׁתּוֹ לְכַתְחֻלָּה הָרִי הַיּוֹרְשִׁין נִכְנָסִין לְנִחְלָה עַל פִּיהֶם וְכֵן וְכו' עַד וְאֲנִי אֹמֵר שֶׁלֹּא הִחְמִירוּ בְּדְבָרִים אֱלוֹ אֲלָא מִפְּנֵי אִיסוּר כְּרַת אֲבָל לְעֵנִין מְמוֹן וְכו' הַיּוֹרְשִׁים נוֹחֲלִין עַל פִּיהָ וְכַתֵּב הָרַב מ"מ הַשְּׁגַת הָרֵאָב"ד שֶׁכַּתֵּב וַיֵּשׁ מִי שֶׁאֹמֵר שֶׁהִיא אֵינָה נוֹטֶלֶת כְּתוּבָתָהּ שֶׁאֵין אֲנִי קוֹרָא בָּהּ לְכַשְׁתַּנְשְׂאֵי לְאַחֵר תַּטְּלִי כְּתוּבָתִי עַכ"ל וְהָרֵאָב"ד שֶׁנֶּרְ' שֶׁהִבִּין מְדַבְּרֵי הַרְמַב"ם וַי"ל ע"פ פְּשָׁטָם שֶׁגַם הָאֵשֶׁה גּוֹבָה כְּתוּבָתָהּ פִּינּוֹן שֶׁלֹּא תִּלָּה כְּנִיסַת הַיּוֹרְשִׁים לְנִחְלָה אֲלָא מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְמוֹן גַּם הַכְּתוּבָה הִיא מְמוֹן וְלִזְהָ כְּתֵב הוּא שֶׁגַם רִבִּינוּ יוֹדָה לֵישׁ מִי שֶׁאוֹ' שֶׁאֵינִי גּוֹבָה כְּתוּבָתִי שֶׁכ"ז שֶׁאֵינָה יְכוּלָּה לִינְשֵׂא אֵינִי גּוֹבָה כְּתוּבָתִי שֶׁהוּא תְּנַאי ב"ד אֲבָל גִּיזוּנָת מִן הַנִּכְסִים ע"כ וַאֲעַפ"י שֶׁהַרְמַב"ם וַי"ל תִּלָּה הַכְּנִיס' מֵהַיּוֹרְשִׁים לְנִחְלָה מִפְּנֵי שֶׁהִיא מְמוֹן וְהַכְּתוּבָה הִיא מְמוֹן ג"כ כְּכָר יֵשׁ טַעַם בְּכַתְּוֶבָה אַעפ"י שֶׁהִיא מְמוֹן שֶׁלֹּא תִּגְבֶּה מִצַּד תְּנַאי ב"ד כָּל עוֹד שֶׁאֵינָה יְכוּלָּה לִינְשֵׂא וְעוֹד כִּי בְּמְמוֹן שֶׁל יִרְוֶשָׁה הִקְלוּ שֶׁיִּכְנָסוּ לְנִחְלָה מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְמוֹן מוֹרִישָׁה וְאֵין כָּאֵן שׁוּם הַפְּסָד כְּדִי שֶׁלֹּא יִהְיוּ הַנִּכְסִים נֶעְזְבִים מִבְּלֵי בְּעֵלִים טוֹב שֶׁיִּכְנָסוּ יוֹרְשִׁים מִמָּה שֶׁיִּכְנָסוּ אַחֲרֵי אֲבָל לְהוֹצִיא כְּתוּבָה שֶׁאֵינָה נִגְבֵּית מִחַיִּים לֹא תִּגְבֶּה עַל הַסְּפָק אִם מֵת אִם לֹא וְגַם שֵׁישׁ מִי שֶׁסוֹבֵר שֶׁגּוֹבָה כְּתוּבָתָהּ הַמוֹצִיא מִחֲבָרוֹ עָלָיו הָרֵאָיָה וְכִהְרַמַּב"ם וַי"ל אֲנִי דְּנִיִּים בְּאֱלוֹ הַגְּלִילוֹ' וְהָרַב הַמַּגִּיד מְפָרֵשׁ דְּבָרָיו כְּתֵב שֶׁמוֹדָה רַבִּי שֶׁאֵינָה גּוֹבָה כְּתוּבָתָהּ וְהָכִי נִקְטִי' וּבְתִשׁוּבָה אַחֲרַת כְּתַבְתִּי כִּי כְּשֵׁישׁ יְתוּמִים קִטְנִי' שֶׁאֵין הָאֵשֶׁה גּוֹבָה כְּתוּבָתָהּ אֲלָא מְשׁוּם חֲנָא אִפִּי לְמֵאֵן דְּסִבֵּר שֶׁאֵשֶׁה שֶׁנִּטְבַּע בְּעֵלָה בְּמֵימֵי שֶׁאֵל"ס שֶׁתִּגְבֶּה כְּתוּבָה הִיא דְּאִיכָּא יְתוּמִי קִטְנִי' לֹא תִּגְבֶּה דְּלִיכָּא הִיא מְשׁוּם חֲנָא פִּינּוֹן שֶׁאֵין לָהּ רְשׁוּת לִינְשֵׂא: שֶׁאֵלֶּה קִנְיָה בְּפָנֵינוּ עֲדִים ח"מ בָּא כ"ר אֲלִיעֶזֶר בַּכ"ר אַבְרָהָם מִתּוֹשְׁבֵי אַסְפֵּהָן וְכִף אֹמֵר לְנָא הָוִי עָלֵי עֲדִים וְקִנְיָן מִמֵּנִי בְּקִנְיָן שֶׁלָּם בְּמֵנָא דְּכָשֵׁר וְכו' וְכַתְּבוּ וְחַתְּמוּ בְּכָל לְשׁוֹן שֶׁל יְפוּי כַּח לְהִיּוֹת

לְרֹאֵיהָ בְּיַד אִשְׁתִּי בִּיבִיגַב בַּת כ"ר מְשֵׁה אִיף אֲנִי מְמַנָּה וּמְרַשָּׁה לַכ"ר עֲמָרָם וּלְכ"ר יִצְחָק וְכ"ר קָמֵל תּוֹשְׁבֵי אִיסְפָּהָאן כִּי בְּכָל עֵת וּבְכָל שְׁעָה שִׁירָאוּ כְּתָב זֹאת שֶׁהִיא חֲתוּמָה מְבוֹדָדָדִט וּמְמַנְצוֹר שִׁיכְתָּבוּ וַיִּחְתְּמוּ הַנּוֹז' כ"ר עֲמָרָם וְכ"ר יִצְחָק וְכ"ר קָמֵל אֶחָד מֵהֶם יִכְתּוּב וְהַשְּׁנָיִם יִחְתְּמוּ גִט פֶּשֶׁר מְאָחָד וְעַד אֶלֶף עַד שִׁיִּצְאָ גִט פֶּשֶׁר תַּחַת יָדָם וַיִּתְּנוּ לְאִשְׁתִּי הַנּוֹז' וּכְשִׁיגִיעַ בְּיָדָהּ הַגִּט תִּהְיֶה מְגוֹרֶשֶׁת מִמֶּנִּי וּמִתְּרַת לְכָל אָדָם וְאִם בְּאוֹלֵי ח"ו יֵאָרַע שׁוּם תַּקְלָה אוֹ שׁוּם מְקָרָה לְאֵלּוּ שְׁמִינִיּוֹתֵי וְהֶרְשִׁיתִי בֵּין לְאֶחָד בֵּין לְכֹלָם חַיִּי לְרַבְּנָן שְׂבַק אֲנִי מְמַנָּה וּמְרַשָּׁה לְכָל מִי שִׁירָאָה וַיִּוֹדַע לְכַתּוּב וּלְקָרוֹת מְקַהֲלֵינוּ ק' אִסְפָּהִיאן יצ"ו שִׁיכְתּוּב א' וְשְׁנוּם חֲתוּמִים עַד שִׁיִּצְאָ גִט פֶּשֶׁר מִתַּחַת יָדָם וַיִּתְּנוּ הַגִּט לְאִשְׁתִּי הַנּוֹז' כְּדִין וְכַהֲלֵךְ וְתִהְיֶה מְגוֹרֶשֶׁת מִמֶּנִּי וּמִתְּרַת לְכָל אָדָם וְעַל זֶה אֲנִי נֹשֵׁבַע לְדַעַת הַמַּב"ה וּלְדַעַת הַנְּשֻׁבָעִים בְּאַמַּת וּלְדַעַת רַבִּים מְפוֹרְשִׁים שְׂלֵא לְעַרְעֵר וְשְׂלֵא לְבַטֵּל לֹא אֵת הַגִּט וְלֹא אֵת הַמְּנוּיִים וְלֹא לְאַחֲרִים בְּלִי עֶרְמָה וּבְלִי תַחְבּוּלָה וּבְלִי מוֹדְעָא עַד סוּף כָּל (הַמוֹדְעוֹ) (וּבְכָל עַד אוֹ עַדִּי שִׁיעִידוֹ כְּנֶגֶד שְׁטָר זֶה אֲנִי פּוֹסֵל אוֹת' לְפִי שֶׁבְּרַצוֹן נִפְשִׁי וּבַהֲשַׁלְּמַת דַּעֲתִי עָשִׂיתִי זֹאת וְאִם ח"ו לֹא יָבֵא וְלֹא יִהְיֶה (אֵהִי) מְעַרְעֵר אוֹ אֶפְתַּח פִּי לְדַבֵּר שׁוּם דְּבָר מִעַתָּה וּמִעַכְשָׁיו אֶהְיֶה מְוַחֲרָה לְכָל קַהֲלוֹת יִשְׂרָאֵל יִלְמְדוּ רַבְּנֵי עִיר קְדוֹשָׁה צְפַת תּוֹב"ב תְּשׁוּבַת שְׂאֵלָה זֹאת תְּשׁוּבָה כְּתָב הַרְמַב"ם ז"ל פ"ב ע"ב מִי שֶׁנִּשְׁתַּתֵּק וְהָרִי דַּעֲתוֹ נְכוֹנָה וְכו' שְׂאֵם כְּתָב בְּיָדוֹ כְּתָבוּ וְתָנוּ גִט לְאִשְׁתִּי הָרִי אֵלּוּ כּוֹתְבֵין וְנוֹתְנֵין לָהּ וְכַתּוּב בְּהַגְהוֹת וְנַר' דַּה"ה לְפַקֵּחַ שְׁפָשֶׁר ע"י כְּתָב דְּלֹא גָרַע מְאֵלָם שְׁמוֹעִיל לוֹ כִּף הִיָּה אוֹמֵר ר"י אֲבָל בַּס"ה וְהַתּוֹסְפוֹת וְכו' הֵא לְמַדְתָּ שְׂאִין אָדָם יְכוֹל לְשַׁלּוֹחַ כְּתָב יָדוֹ לְב"ד שִׁיכְתָּבוּ גִט לְאִשְׁתּוֹ וְכֵן מוֹכִיחַ בִּירוּשָׁלַיִם וְכו' ע"כ וְהַר"ן כְּתָב סוּף פָּרָק הַתְּקַבֵּל דְּבַתּוֹס' כְּתָבוּ דְּפַקֵּחַ שֶׁשְׁלַח כְּתָב יָדוֹ מִמֶּנָּה לְכַתּוּב וְלִיתָן גִּט לְאִשְׁתּוֹ כּוֹתְבֵין וּמִיָּהוּ בַתּוֹסְפֵת' לֹא מִשְׁמ' הָכִי וְכו' וַא"ה רֵאוּי לְהַחְמִי וְכַתָּב לְמַעֲלָה עַל דְּבָרֵי הַרִיטָב' אֲבָל דַּעֲתִי מִסְּכָמַת לְדַעֲתוֹ שְׂפָל שֶׁהַבַּעַל מְמַנָּה סוֹפֵר וְעַדִּים שְׂלֵא בְּפִנְיָהֶם מְהֵנִי וְלֹא פֶסֶל ר' יוֹסִי אֵלָא בְּאוֹמֵר אֲמָרוּ וְכו' וְלֹא נִפְיָק מִיָּנִיָּה חֲזוֹרָבָא וְכו' וּמִשְׁמַע דַּה"ה בְּכוֹתָב בְּכָתָב פְּלו' וּפְלו' וְכו' דְּפָשִׁיט דְּכַתִּיבָה לִיכָא לְמִיחַשׁ לְחֲזוֹרָבָא אֵלָא שְׂכַתָּב אַח"כ עַל הַכְּתָב וַא"ה רֵאוּי לְהַחְמִיר כְּמוֹ שְׂכַת' לְמַעֲלָה וּבַעֲטוֹר כְּתָב שֶׁהוּא מְסַתְּבָרָא דְּנֻקָא חֲרַשׁ וְכו' אֲבָל אֵלָם שֶׁנִּשְׁתַּתֵּק כּוֹתְבֵין וְנוֹתְנֵין מִתּוֹךְ הַכְּתָב וְכו"ש בַּכַּת' יָדוֹ ע"כ וְלְרַבֵּינוּ תָם שְׂכַתָּב רַבֵּינוּ יְרוּחָם כִּי מִי שֶׁנִּשְׁתַּתֵּק וְשׁוֹמַע דִּי בְּכַתָּב יָדוֹ דְּנֻקָא בְּחֲרַשׁ אֲבָל בְּפַקֵּחַ לֹא נַר' טַעֲמָא מִשׁוּם דְּמִשְׁתַּתֵּק א"א בְּעַנְיָן אַחַר נְאֻקִילוֹ בְּיָה מִשׁוּם תַּקְנַת עֲגוּנוֹת כְּמוֹ שְׂכַתָּב הָרֵא"ש אֲבָל בְּפַקֵּחַ שִׁיכּוֹל לְדַבֵּר לֹא הִכְשִׁירוּ וְלְפִי זֶה בַּנ"ד בְּמִקּוּם רְחוּק אִסְפִּיהֶן שְׂאִינוּ יְכוֹל לְדַבֵּר וְלוֹמ' לְשׁוּם יְהוּדֵי שִׁיכְתָּבוּ וַיִּתְּנוּ וְכו' יוֹדוּ ר"ת וְהָרֵא"ש ז"ל וְכַתָּב ג"כ הָרֵא"ש דְּבַנְשַׁתַּת' אֻקִילוֹ מִשׁוּם דְּבַתּוֹסְפ' דְּמַמְעִיט כְּתָב יָדוֹ לֹא קָתְנִי פְּסוּל דְּמִשְׁמַע מְדַרְבְּנָן אַע"ג דְּבִירוּשָׁלַיִם מְסִיִּים בַּה אֵינוּ גִט וְלַעֲנֵן אִשָּׁה שֶׁעוֹשָׂה שְׁלִיחַ לְכ"ע יְכוֹלָה לְעַשׂוֹת שְׂלֵא בְּפִנְי הַשְּׁלִיחַ אִפִּי שְׁלִיחַ קַבְּלָה כְּמוֹ שְׂכַתּוּב בְּפַסְקֵי הָרֵא"ש ז"ל וְסוּף פָּרָק הַמְּקַבֵּל וְאֶפְשֶׁר לוֹמַר עַל דַּעַת ר"ת וְהָרֵא"ש דְּסָבְרֵי דְּנֻקָא בְּחֲרַשׁ יוֹעִיל כְּתָב יָדוֹ וְלֹא בְּפַקֵּחַ דְּהֵינּוּ נִמִּי מִשׁוּם דְּחֲרַשׁ כּוֹתָב לְסוֹפֵר וְלַעֲדִים בְּפִנְיָהֶם שִׁיכְתָּבוּ וַיִּחְתְּמוּ וְהוּא לִיָּה כְּאֵילוֹ מְדַבֵּר עִמָּהֶם אֲבָל פַּקֵּחַ שְׂמַמְנָה בְּכַתָּב סוֹפֵר וְעַדִּים שְׂלֵא בְּפִנְיָהֶם אִיכָא לְמִיחַשׁ דִּילְמָא קוֹדָם שִׁיכְתָּבוּ נִשְׁתַּנָּה דַּעֲתוֹ וְחֲזוֹר בּוֹ פִּינּוֹ שְׂלֵא הִיָּה כְּאֵן אֵלָא כְּתִיבָה בְּעִלְמָא וּבְכִי הָאִי גּוֹנָא הוּא דְּמַפְלְגִי בֵּין כְּתָב יָד דְּנִשְׁתַּתֵּק לְפַקֵּחַ וַא"כ הֵכָא בַּנ"ד שְׂקַבֵּל עָלָיו בְּשַׁבּוּעָה חֲמוּרָה שְׂלֵא לְחֲזוֹר בּוֹ וְלֹא יַעֲרַעַר וְחֲתוּמָה הַכְּתָב בְּשָׁנֵי עַדִּים

יודו רבי' תם וְהָרָא"ש בְּפִקְחָה נְמִי דְהוּוּ קר' טַעְמֵי תַקְנַת עֲגוּנָו' מְשׁוּם דַּא"א בְּלָאוּ הִכִּי דְלִיכָא הִכָּא מִי שְׂיִכְתָּן' וְיִחְתּוּם וְצ"ל לְכַתּוּב לְהֵם בְּכַתְבָּא א"נ דְּלִיכָא טַעְמָא שְׂמָא יַחְזוּר כִּינּוּן שְׁנִישְׁבַּע: וּמִפְנֵי שְׂשִׂאלָה זֹו בְּאֵת מְאַרְז מְרַחֵק נר' שְׂכַבְר נַעֲשֶׂה מַעֲשֶׂה עַל זֶה שְׂפַתְבוּ הִגֵּט וְנִתְנוּהוּ אוֹתָם שְׂהַזְכִּיר בְּכַתְבָּ וְהִלֵּךְ לוֹ לְמַרְחָקִים דַּא"א שְׂיִכְתּוּב גִּט אַחַר וְנִסְמַן עַל גִּט זֶה וְאוּלַי שְׂמַת אַח"כּ וְאִם יִהְיֶה חֲשִׁישׁ בְּגִט תְּשִׂאָר זְקוּקָה אִם אֵין לָהּ בְּנִים וְיִשׁ לָהּ יָבָם וְהֵם מְסוּפְקִי' אִם תַּחְלִיץ מְסַפִּין אוֹהֵיבָם הוּא בְּדַרְךָ רַחוּקָה וְלֹא יוּכַל לְחַלְצֵי וְאִם הִיָּה זֶה הִי' לְנוּ מְקוּם יוֹתֵר לְהַקְל בְּגִט זֶה אִם נִסְתַּלַּק אִיסוּר אֲשֶׁת אִישׁ וְאֵין כָּאֵן אֲלֵא זִיקַת יָבָם בְּלָאוּ וְגַם אִם עֲדִיין לֹא נַעֲשֶׂה מַעֲשֶׂה הִגֵּט וְהִבְעֵל אֵינוּ מְצוּי בְּאוֹתָן הַמְקוּמוֹת נ"ל לְסַמְנָךְ עַל הַפּוֹסְקִים שְׂפַתְבְּתִי לְמַעַלָּה שְׂהֵם מְקוּלִין לְכַתּוּב וְלִחְתּוּם וְלִתַּת כִּינּוּן שְׂיִשׁ כָּאֵן עֵיגוּן: שְׂאֵלָה קְנוּ אַחַת שְׂאֵלְתִי מֵא' אָדוּ' עַל שְׂמַעוֹן שְׂתַבַּע רְאוּבוּ מִמְּנֹה שְׂהִלְוֶהוּ מְלֹה ע"פ שְׂלֹא בְּעַדִים וְהַשִּׁיב לוֹ שְׂאֵמַת הַדְּבָר אִךְ אֲמַנְם תְּפוּסִים הֵם בְּיָדוֹ מְחַמַּת שְׂאָבִיו הִיָּה חֲזִיב לִי סוֹךְ פְּלוּ' וּמַת וְלֹא פָּרַע לוֹ אִם שְׂמַעוֹן זֶה נֶאֱמַן בְּשִׁבּוּעָתוֹ וְאִם צָרִיךְ לְבָרֵר וּלְפָרֵשׁ דְּבָרִיו אִיךְ וּמָמָה הִיָּה חֲזִיב לוֹ אָבִיו אוֹ לֹא וְעַל זֶה הַשִּׁיב הָאָדוּן שְׂשִׂמַעוֹן נֶאֱמַן בְּשִׁבּוּעָתוֹ וְצָרִיךְ לְפָרֵשׁ דְּבָרִיו שְׂשִׂמָא חוֹשֵׁב הוּא שְׂהִיָּה חֲזִיב לוֹ וּמְדִינָא לֹא יִהְיֶה כּוֹן וְאֲפִי' ב"ד חוֹקְרִים אוֹתוֹ מָמָה הִיָּה חֲזִיב לָךְ אָבִיו: וְעַתָּה בָּא שְׂמַעוֹן לְפָרֵשׁ דְּבָרִיו וְלוֹמַר מָמָה הִיָּה חֲזִיב לוֹ אָבִיו וְנִפְל סַפֵּק בְּמַקְצַת דְּבָרִיו בְּמָה שְׂמַסְפֵּר בְּאֲזוּנֵי בְּנוֹ מַעֲשֶׂה שְׂהִיָּה אִיךְ הִיָּה וְרֵאִיתִי לְסִדֵּר לְפָנֵי תְהִלַּת מַעֲלַת כְּבוֹד תּוֹרָתוֹ כֹּל הַמַּעֲשֶׂה כִּי רַב הוּא וְכָל הַדְּבָרִים לְרַחֲכוֹן וְלְרַחֲבוֹן כְּאֲשֶׁר הִמָּה כְּדִי שְׂעִינִיו יַחְזוּ עַפְעַפִּיו יִבְחֲנוּ בְּחִינָה אֲמִיתִית וּלְמַרְאֵה עֵינָיו יִשְׁפֹּט וְיוֹכִיחַ בְּאִפְסָן לֹא יִשְׂאָר לְחוֹלֵק מְקוּם לְחִלּוֹק וּבְאֹר תּוֹרָתוֹ וְתוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ נִפְשֵׁי יִשְׂרָאֵל וְנִחְנְנוּ בְּמַעֲגָלֵי צָדֵק וּבְצַדֵּק נוֹרְאוֹת יַעֲנֲנוּ וְיִשְׁיַכְנוּ בְּתִשׁוּבָה שְׂלֵמָה בְּה' יֵאִיר עֵינֵי וְיַעֲמִידֵנוּ עַל נְכוֹן עַל הַדִּין וְעַל הָאֵמַת עַל פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה ה' בְּיַד מֹשֶׁה.

מְפָרֵשׁ שְׂמַעוֹן דְּבָרִיו וּמוֹדִיעַ וְאוֹמֵר אִיךְ הוּא וְאָבִיו שֶׁל רְאוּבוֹן הַמְלִנָּה הִלְזוּ אֲנָשִׁים אַחִים הֵם וְלִשְׁנֵיהֶם יַחַד עִם שְׂאָר אַחֵיהֶם שְׂכַבְר מֵתוֹ הִיָּה לְהָהּ זֶה יָמִים שְׂטֵר חוֹב עַל לׁוי מִצַּד יְרוּשַׁת אָבִיהֶם שְׂנִפֵּל לְכֹלָם כְּאֲחָד חֵלֵק כְּחֵלֵק שְׁנֵיהֶם בְּשִׁנָּה וְהִגִּיעַ זְמַן הַפְּרָעוֹן וְאֵין לְאֵל יָדוֹ שֶׁל לׁוי לְפָרוֹעַ לְהֵם הַש"ח הַנז' עַד כִּי הִנְצַרְךָ לְקַחַת בְּהַקְפָּה מִיִּשְׂמַעְאֵל אַחַד כ"כ סְחוּרָה לְפָרוֹעַ בְּה' לְאִחִים הַנז' וְאַחַר שְׂקָנָה לׁוי הַנְּזָכֵר הַסְּחוּרָה הַנז' הַמְחָה אֶת הַיִּשְׂמַעְאֵל בְּעַל הַסְּחוּרָה הַנז' וְעָשָׂה פְּנִים עִם אַחַד מֵהָאִחִים הַנז' וּבְכַפְּנֵיו צִוָּה וְאָמַר לִישְׂמַעְאֵל הַנז' יְתֵן וְיִמְסוֹר בְּעַדוֹ וּבִשְׂמוֹ הַסְּחוּרָה אֲשֶׁר קָנָה מִמְּנֹה לְאוֹתוֹ הָאֵחַ הַנז' מֵהָאִחִים הַנז' וַיַּעַשׂ כֹּן הַיִּשְׂמַעְאֵל הַנז' וְאוֹתוֹ הָאֵחַ הַנז' קִבֵּל הַסְּחוּרָה מִיַּד הַיִּשְׂמַעְאֵל וּמְסַרָּה לְשְׂאָר אַחָיו וְכוּלָם יַחַד קִבְּלוּהָ לְחֻשְׁבוֹן פְּרָעוֹן מֵה שְׂהִיָּה חֲזִיב לְהֵם לׁוי הַנז' כִּנז' וְאַחַר זְמַן מוֹעֵט מֵת לׁוי הַנז' וְלֹא הִסְפִּיק לְפָרוֹעַ לִישְׂמַעְאֵל דְּמִי הַסְּחוּרוֹת הַנז' וְכִרְאוֹת הַיִּשְׂמַעְאֵל שְׂמַת לׁוי הַנז' חֲזַר לוֹ אֲצֵל אוֹתוֹ הָאֵחַ מִן הָאִחִים הַנז' שְׂמַסְר וְשָׁנְתָן הַסְּחוּרוֹ' הַנז' בְּיָדוֹ וְתַפְס מִמְּנֹה וְתַבַּע יְתֵן וְיִכְר' לוֹ דְּמֵי סְחוּרָתוֹ כִּי בְּיָדוֹ מְסַרָּה וְלוֹ נִתְּנָה וְהוּא הוּא וְלֹא אַחַר אֲשֶׁר קִבֵּל מִמְּנֹה וְאֵין לוֹ מְכִי' זוּלָתוֹ וּבְעַל חוֹב אֵין בְּלָתוֹ וַיִּירָאוּ הָאִחִים הַנז' מֵאֵד וַיִּיצֵר לְהֵם כִּי הִתְעַסְקוּ עִמּוֹ בְּתַבִּיעָתוֹ זֹאת וְכִי עוֹלָה הִיא בְּעַרְכָּאוֹת עַד שְׂכַפְרוּ הִרַע בְּמִיעוּטוֹ וְנִתְפָּשְׂרוּ עִמּוֹ כְּפִי אֲשֶׁר יָכְלוּ לַעֲשׂוֹת וּפְיִיסוּהוּ וְנִתְּנוּ לוֹ סוֹךְ כָּךְ וְכָךְ עַד שְׂנִתְרַצָּה וְנִסְתַּלַּק מֵעֲלֵיהֶם.

וְעַם כֹּל זֶה הָאִחִים הַנז' לֹא נִתְּנִיאוּ מִמְּעוֹת הַנְּזָכֵר שְׂלַקַּח מֵהֶם הַיִּשְׂמַעְאֵל הַנז' וְאוֹתוֹ יוֹם יוֹם יְדוּרְשׁוֹן בְּדְבָרֵי וּפְיִיסִים רַבִּים וְלִשׁוֹן רַכָּה וּמִתַּק שְׂפָתַיִם בְּאִנְיָוִת כֹּל הַיּוֹם אִיָּה טוֹב

שְׁכֵלָה וְאִמּוּנַת מִשְׁאָה וּמִתְנַףּ הַסִּיתִינָהּ גַם יָכְלוּ לָהּ רַעֲיוֹנִים וְדוֹנִים הַעַל אוֹצְרוֹת חֲשֵׁף צָרָת שְׁנֵאת צְרוּרָה בְּצֵרוֹ הַחַיִּים הַעַל רָצִי כֶסֶף עֲשֻׁקָת וְרִצּוֹת וְכִיּוֹצֵא בְּדַבְרִים אֱלוֹ עַד כִּי פָּנְסוּ דְבָרֵיהֶם בְּאֲזֵנָיו וְאָמַר לָהֶם בּוֹאוּ וְתִקְנוּ מִמֶּנִּי סוּגָדָה נִיל וְאִנְפָה מִדְּמִיָּה הַשְּׂשִׁים פְּרָחִים שְׁלֻקְחָתִי מִכֶּם וּבְאוֹתָן הַיָּמִים הָיְתָה שְׁנֵה מֵאָה פְּרָחִים וְיוֹתֵר הַסּוּגָדָה שֶׁל גִּיר בִּינִי וּבִינֵי בָּא אָבִיו שֶׁל רְאוּבֵן הַמְּלָנָה הַנּוֹ' וְקִנְיָה חֲצָר וּבְתִים מִהַיִּשְׁמַעְעָל הַנּוֹ' וְאוֹתוֹ הִחְצָר הַנּוֹ' הָיָה שֶׁל אִישׁ יְהוּדֵי הַדֶּרֶךְ בְּעִיר אַחֲרַת וְהָיָה מִמְּוֹשֶׁפֶן בְּיַד הַיִּשְׁמַעְעָל הַנּוֹ' עַל פֶּה וּקְנָ' אוֹתוֹ אָבִיו שֶׁל רְאוּבֵן הַנּוֹ' בְּתַנְאֵי שְׁיִלָּה הַיִּשְׁמַעְעָל אֲצֵל הַיְהוּדִי בְּעַל הַחֲצָ' הַנּוֹ' וְיָבִיא עִמּוֹ שְׂטֵר מְכִירָה עֲשׂוּי בְּאֵמֶת וְיִשָּׁר בְּדִינֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל חֲזָק וְתוֹקֵף פְּרָאוּי וְאַחַר כִּפְּהָ יָמִים בָּא הַיִּשְׁמַעְעָל הַנּוֹ' וְאָמַר אֵיךְ לֹא נִתְרַצָּה הַיְהוּדִי בְּעַל הַחֲצָר וְלֹא הוֹדָה בְּמַכִּירְתּוֹ כְּלָל בְּאוֹמְרוֹ כִּי חֲצָרוֹ שְׁנֵה יוֹתֵר הֶרְבֵּה מְאֹד מֵאוֹתוֹ הָעֵרֶף עַד שֶׁהוֹצִיָּה וְהוֹכְרַח לְרִצּוֹתוֹ וּלְפִיִּסּוֹ וְלִהְיוֹסִיף עוֹד עַל אוֹתוֹ הָעֵרֶף סָף מֵהַ פְּדֵי שְׁיִרְצָה וְיִוְדָה עַל הַמְּכִירָה הַנּוֹ' וְעַתָּה אֵין רִצּוֹנוֹ לְהַרְוִיחַ וְלֹא לְהַפְסִיד בְּדַבָּר וְהַטּוֹב בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה וְיִבְחַר לוֹ וְאִם רִצּוֹנוֹ בְּחֲצָר הַנּוֹ' שְׁיִוְסִיף וְיִתֵּן לוֹ עַד תְּשֻׁלוּם אוֹתוֹ הָעֵרֶף שֶׁהַעֲלָה עָלָיו בְּעַל הַחֲצָ' הַנּוֹ' כִּנּוֹ' וְאִם אֵין לוֹ שְׁיִלָּה לוֹ לְשֻׁלוּם אִזְ נִדְבְּרוּ אָבִיו שֶׁל רְאוּבֵן הַמְּלָנָה הַנּוֹ' הַקּוֹנֵ' הַנּוֹ' וְהַיִּשְׁמַעְעָל הַמּוֹכֵר הַנּוֹ' וּנְכַסּוֹ בִּינֵיהֶם אֲנָשִׁים סוֹחְרִים לְפִשָּׁר בִּינֵיהֶם בְּאוֹנֶפֶן תְּתַקְיִים הַמְּקַח הַנּוֹ' וְנִשְׂאוּ וְנִתְנוּ עַל הַדְּבָר עַד שֶׁנִּתְגַּלְגַּל הָעֵנִין שֶׁהַיִּשְׁמַעְעָל עֲצָמוֹ הוֹדָה וְלֹא בּוֹשׁ וְאָמַר אֵת חֲטָאֵי אֲנִי מִזְכִּיר הַיּוֹם אֲשֶׁר חֲטָאתִי וְהָעֵוִיתִי עַל אֹדוֹ' הַסְּחוּרָה אֲשֶׁר מְכַרְתִּי זֶה יָמִים לְלוֹי וְכִשְׁרָאִיתִי שְׂמַת תְּבַעֲתִי דְמִי מִכֶּם וְנִתְפַּשְׂרְתִּי וְלִקְחָתִי מִכֶּם שְׂשִׁי סוֹלְטָאֲנִי שְׁלֹא כְּדַת וְעַתָּה רִצּוֹנִי לְהַסִּיר מִעָלַי וּמִעַל נַפְשִׁי כָּל תְּלוֹנֵ' וְתִרְעוּמָת וְדִין וְדַבְרִים לְכֹן אִם רִצּוֹנָהּ בְּבִתִּים וְתִתְקַיִים הַמְּקַח שְׁלֻקְחָת מִמֶּנִּי לָךְ הַתְּרַפֵּס וְרֵבָה וּפְיִיס לְאַחִיָּה וְתֵן לְכָל אֶחָד מֵהֶם חֵלְקוֹ הַמַּגִּיעַ לוֹ מִהַסָּף הַנּוֹ' אֲשֶׁר לְקַחְתִּי מִכֶּם וַעֲשֶׂה בְּאוֹנֶפֶן אֵל יִשְׂאָר עַל נַפְשִׁי שׁוּם עֶזֶן אֲשֶׁר חֲטָא וְאִזְ תִּזְכָּה בְּמַקְחָהּ וּמֵהַ שְׁעֵשִׁינוּ יִהְיֶה עֲשׂוּי וְאִתֵּן לָהּ כָּל הַקִּיּוּמִים וְהַחֲזוֹקִי' כְּאֲשֶׁר הִתְנִיתִי עִמָּךְ וְעַל זֶה נִגְמַר הַמְּכַר וְנִתְקַיִים הַחֲצָ' לוֹ לְאָבִיו שֶׁל רְאוּבֵן הַנּוֹ' לְמַקְנָה בְּתַנְאֵי הַנּוֹ' כִּנּוֹ' וְשֵׁם נִתְחַיֵּיב הַקּוֹנָה הַנּוֹ' לְתַתּוֹ וּלְפָרוֹעַ לְכָל אֶחָד מֵאֲחָיו הַנּוֹ' חֵלְק הַמַּגִּיעַ לוֹ מִהַסָּ' הַנּוֹ' לְמִלְאוֹת חֲפֵץ וְרִצּוֹן הַיִּשְׁמַעְעָל מְשֻׁלָּם כְּאֲשֶׁר צִוְּהוּ וְעַתָּה טוֹעֵן שְׁמַעוֹן הַלֵּוֹה הַנּוֹ' וְאוֹמֵר כִּי הוּא יוֹדַע כָּל זֶה בְּאֵמֶת עַל גְּבוּרָתוֹ כִּי הַכֹּל עָבַר בְּפָנָיו כִּי בִּימֵים הַהֵם מְלַבֵּד הַיּוֹת' אֲחָיו הָיָה גַם נוֹשֵׂא אֵת בֵּיתוֹ וְיָדוּ בְּכָל וְהוּא הָיָה הַמּוֹצִיא וְהַמְּבִיא בְּכָל עֵנִינָיו שֶׁל אָבִיו רְאוּבֵן הַנּוֹ' וְעוֹד אוֹמֵר שְׁאָבִיו שֶׁל רְאוּבֵן הַמְּלָנָה הַנּוֹ' אָמַר לוֹ אִזְ הַזֶּהר וְהַשְּׁמֵר וְאֵל תִּגַּל' דְּבָר מְכָל זֶה שְׁאָמַר הַיִּשְׁמַעְעָל לְאֲחָיו לְבַל אֲצַטְרֵף לְתַתּוֹ לְכָל אֶחָד מֵהֶם חֵלְקוֹ וְהַמַּגִּיעַ לְחֵלְקָהּ בִּינֵי וּבִינָהּ מֵהַ הוּא כִּי אֵתָה אֲחִי וְחֲתָנִי וּבְנֵי כְמוֹנֵי כְמוֹהַ נְדוּר וְנִשְׁבַּב בְּבִתִּים יַחַד לְאוֹרְךָ יָמִים בַּע"ה וְלֹא עָבַר זְמַן מֵהַ עַד שְׂמַתָּה אֲשֶׁתּוֹ שֶׁל שְׁמַעוֹן הַלֵּוֹה וְיִפְרַד מֵעַל אֲחָיו וְיָמוּתוּ אֲחָיו וְיָמַת גַּם אָבִיו שֶׁל רְאוּבֵן הַנּוֹ' וְהַדְּבָר סְתוּם וְחֲתוּם עִם שְׂאָר דְּבָרִים עַד יִצְרָף וְיִתְלַבֵּן וְיִתְבָּרַר וְזֶה כְּבוֹא לְיָדוֹ מִנְּכִסֵּי אָבִיו עַל רְאוּבֵן הַנּוֹ' וְעַתָּה שֶׁהָאֱלֹהִים אָנָּה לְיָדוֹ תוֹפֵס מֵהֶם לְהַתְּפֹר' כָּל מֵהַ שְׁחִיב לוֹ: יִלְמְדוּנוּ רַבֵּינוּ אֹר עֵינֵינוּ אִם שְׁמַעוֹן זֶה נִאָּמַר עַל כָּל דְּבָרֵי הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה כִּי רַב הוּא וְאִם הָיוּ לוֹ בְּיָדוֹ כְּלִים אוֹ מְטֻלְטְלִי' מִן־שְׂאֵלִים מִרְאוּבֵן הַנּוֹ' אִם יוֹכַל לְתַפְּסֵם בָּהֶם.

גַּם אֵת זֶה לְעוֹמֶת זֶה יוֹדִיעֵנוּ רַבִּי אֹר עֵינֵינוּ אִם אַחַר שְׁיִשְׁבַּע שְׁמַעוֹן עַל כָּל דְּבָרָיו וְיִתְאַמֵּת הַדְּבָר הַיּוֹכְלוֹ בְּעֵדוּתוֹ זוֹ וְשָׁבוּעָתוֹ בְּנֵי שְׂאָר אֲחִים לְהַתְּפָרַע ג"כ מִנְּכִסֵּי הַמַּת

אָביו שֶׁל רֵאוּבֵן הַנּוֹז' חֶלְקָם הַמַּגִּיעַ לָהֶם מֵהַשָּׂשִׁים סוּלֵט' שֶׁחֲזָרָם וּנְתָנָם הִישָׁמְעָאֵל הַנּוֹז' עַל דְּרָף הַנּוֹז' לְעִיל אוֹ לֹא: תְּשׁוּבָה אַחַר שֶׁפִּירַשׁ שְׁמֵעוֹן דְּבָרָיו עַל מַה שֶּׁאָמַר שֶׁהִיא חַיִּיב לֹא אַחֲרָיו וְאָמַר לוֹ הַדִּיּוֹן שֶׁמָּא הוּא חוֹשֵׁב שֶׁחַיִּיב לוֹ וְאִינוֹ חַיִּיב עִתָּה שֶׁפִּירַשׁ דְּבָרָיו כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב לְמַעַלְהָ גַם הַדִּיּוֹן יַחְשִׁיב וַיִּפְסֹק שֶׁהוּא נֶאֱמָר בְּשׁבוּעָתוֹ שֶׁנִּשְׁבַּע שֶׁגַּב' אַחֲרָיו כֹּל הַסֵּף הַנּוֹז' מֵהִישָׁמְעָאֵל שֶׁהִי בְּשִׁיתוּף עִם אַחֲרָיו וְלֹא גְבַה אַח"כ שׁוּם דְּבָר מִמֶּנּוּ עַל זֶה וְשִׁלָּא נִיכָה אוֹתוֹ עַל שׁוּם דְּבָר חוּב אַחַר וְאִז יִתְפָּר' מִמָּה שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ שֶׁהָלוּ לוֹ מִנְכָּסֵי אַחֲרָיו אוֹ יוֹרְשֵׁי נְכָסָיו וְקוֹד' שִׁישָׁב' יִקְבַּל רֵאוּבֵן חֶרֶם סֵתָם שֶׁלֹּא יָדַע הוּא בְּכָל זֶה שֶׁעָבַר בֵּין אָבִיו וְשְׁמֵעוֹן אַחֲרָיו כִּינּוֹן שֶׁטוּעַן שְׁמֵעוֹן הַנּוֹז' שֶׁהוּא יָדַע הַכֹּל וְגַם מִפְּלִי' וּמִטְלָטְלִי' שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ מִן שְׁאֵלִי' מִרֵאוּבֵן יָכוֹל לְהִתְפָּרַע מֵהֶם אִם לֹא יִסְפִּיק מַה שֶּׁלֹּה מִרֵאוּבֵן וְזֶהוּ אִם הֵם פְּלִים שֶׁאִינָם עֲשׂוּיִים מִתְחַלְתָּן לְהַשְׁפִּי' אוֹ לְהַשְׁאִיל כְּמוֹ שֶׁכְּתַב הַרְמַב"ם ו"ל פָּרַק ח' מִטוּעַן וְנִטְעַן כִּי עַל פְּלִים אֵלּוּ אִינוֹ נֶאֱמָר לֹמַר לְקוֹחַ הוּא בְּיָדוֹ וְלֹא מִשְׁכּוֹן הוּא בְּיָדוֹ וְלַעֲנִין מַה שֶּׁבָּא בְּשִׁאלָה אִם יוֹכְלוּ בְּנֵי שְׁאָר הָאֲחִים לְהִתְפָּרַע חֶלְקֵי אָבִיהֶם עַל שְׁבוּעָתוֹ שֶׁל שְׁמֵעוֹן שֶׁהוּא יוֹדֵעַ שֶׁלֹּא רָצָה לְפָרוֹעַ לֵה' חֶלְקֵי אֲנִי אוֹמַר כִּי דִין זֶה תְּלוּי בְּדִין הַתּוֹפֵס לְחֻבְרוֹ שֶׁהָדִין הוּא שֶׁבְּמִקוֹם שֶׁהוּא חָב לְאֲחֵרִים אִינָה תְּפִיסָה וְאִפְּלִ' עֲשָׂאוּ ב"ח שְׁלִיחַ לֹא קָנָה אֲבָל אִם לֹא חָב לְאֲחֵרִים קָנָה לוֹ כְּמוֹ שֶׁכְּתַב הַרְמַב"ם ו"ל פָּרַק עֲשָׂרִים וּמִפְּנֵי שֶׁלֹּא יוֹכֵל לֹמַר לוֹ לֹא בַעַל דְּבָרִים דִּידִי אֶת הַבֵּיא הַרְבֵּי הַמ"מ דְּבָרֵי הַרְשָׁב"א ו"ל שֶׁהִבִּיא תְּשׁוּבַת הַרִי"ף ו"ל שֶׁבְּמִקוֹם דְּאִיכָּא פְּסִידָא לַב"ח פְּהֵי גִוּוּי דְּמִיִּתִּי הֵתָם קָנָה חֻבְרוֹ וְלֹא יוֹכֵל לֹמַר לֹא בַעַל דְּבָרִים דִּידִי אֶת וְהִכָּא נְמִי בַנ"ד אִיכָּא פְּסִידָא לְשְׁאָר הָאֲחִים אִם לֹא יִקָּנָה זֶה לָהֶם בְּתִפְסוֹתוֹ שֶׁהָרִי רֵאוּבֵן אִפְּלִ' לְזֶה שֶׁהוּא תְּפִיס אִינוֹ רוֹצֵה לְפָרוֹעַ כ"ש לְבְנֵי שְׁאָר הָאֲחִים וַא"כ יִשְׁבַּע שְׁמֵעוֹן אוֹ יִכְלֹל בְּשׁבוּעָתוֹ שֶׁהוּא יוֹדֵעַ שֶׁזֶה שְׁתוֹפֵס בְּשִׁבְלֵי בְּנֵי אַחֲרָיו הוּא יָדַע שֶׁאַחֲרָיו אָבִי רֵאוּבֵן הִיא חַיִּיב לָהֶם וְשֶׁלֹּא פָּרַע לָהֶם וְלֹא נִיכָה לָהֶם מִשׁוּם דְּבָר אַחַר אוֹ חוּב שֶׁהִיא לוֹ עֲלֵיהֶם גְּאוֹם הַמְבִי"ט: שֶׁאֵלָה קִנּוּ עַל דְּבַר רֵאוּבֵן וְלֹאָה שֶׁקִּנּוּ בֵּית אַחַת מִשְׁמֵעוֹן בְּסֵף יָדוּעַ לְפָרוֹעַ בְּמִשְׁפָּחָ ד' שְׁנַיִם וְשֶׁעָבְדוּ וְעָשׂוּ אֲפוֹתִיקֵי הַבַּיִת עֲצָמָה מַעַת שֶׁקִּנּוּ אוֹתָהּ עַד שֶׁיִּהְיֶה פָּרוֹעַ מִפֶּל וְכָל וְעוֹד יִחַדָּה לֹאָה כְּתוּבָתָהּ לְחוּב הַנּוֹז' שֶׁאִם תְּבוּא לִידֵי גִיבּוּי וְעַדִּין כֹּל הַחוּב אוֹ מִקְצָתוֹ קִיָּים שֶׁיִּנְכָּ' הַב"ח חוּבוֹ בְּתַחֲלָה מִסֵּף כְּתוּבָתָהּ וְהִיא תִּגְבָּה הַשְׁאָר וּבְתוֹף הַזְּמַן נִפְטַר רֵאוּבֵן וְקוֹדֵם שְׁמַת מְכַר הַבַּיִת שֶׁלְקַח מִשְׁמֵעוֹן לִישָׁמְעָאֵלִים וַיֵּשׁ לוֹ שְׁמֵעוֹן חוּגִי"ט ע"י הָעֲרֵפָאוֹת שֶׁהִבִּיא הִיא אֲפוֹתִיקֵי אֲצִלוֹ וְרוֹצֵה לִילָף לְעֲרֵפָאוֹת לִיקַח הַבַּיִת מִן הִישָׁמְעָאֵל שֶׁקָּנָה אוֹתָהּ וְהִישָׁמְעָאֵל יַחְזוֹר עַל הָאִשָּׁה וְאִם לֹא תִרְצֶה הִיא שִׁילָף לְעֲרֵפָאוֹת עַל הִישָׁמְעָאֵל רוֹצֵה שְׁמֵעוֹן לִיקַח מַעֲתָה מַה שֶּׁנִּשְׁאָר לוֹ מִן הַחוּב כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּשִׁטְר חוּב: הַשְּׁבִתִי עַל זֶה עַל אַחֲרוֹן רֵאוּבֵן שֶׁאִינוֹ יָכוֹל עִתָּה לְגַבּוֹת מִנְכָּסֵי כְּתוּבָתָהּ כִּי מַה שֶּׁכְּתוּב שֶׁיִּנְכָּה תַּחֲלָה כֹּל חוּבוֹ זֶהוּ כְּשֶׁהִגִּיעַ כְּבָר סוּף הַזְּמַן וְעִתָּה מַה שֶּׁנִּשְׁאָר לוֹ מִן הַחוּב לֹא הִגִּיעַ זְמַנוֹ עַדִּין וְאִינָה חַיִּיבָת לְפָרוֹעַ אֲלָא לְזְמַנָּהּ וְלַעֲנִין תְּבִיעַת שְׁמֵעוֹן לִישָׁמְעָאֵל יָכוֹל רֵאוּבֵן אִם יַעֲלֶה בְּיָדוֹ לְהוֹצִי' הַבַּיִת מִן הַנְּכָרִי כְּדִי שֶׁתֵּה' מִשׁוּעָבְדָת בְּיָדוֹ בְּהַגְעַת הַזְּמַן לְגַבּוֹ' מִמֶּנּוּ אִם לֹא תִפְרַע הִיא לוֹ כִּינּוֹן שֶׁמְכָרָה מַה שֶׁהִיא אֲפוֹתִיקֵי בְּיָדוֹ אֲלָא א"כ תִּתֵּן לוֹ אַחֲרִיּוֹת מִשְׁכּוֹן אוֹ תִקָּנָה בֵּית אַחֲרָת בְּכְדֵי הַחוּב עַד שֶׁיִּגִּיעַ זְמַן הַפְּרָעוֹן אוֹ תִרְצֶה אוֹתוֹ שֶׁיִּמְתִּין לָהּ: שֶׁאֵלָה קִנּוּ יוֹרְשֵׁינוּ מוֹרִישֵׁינוּ יָבָם שֶׁמְגַלָּה דַעְתוֹ בְּכָל יוֹם שֶׁאִי חִפְצוֹ וְרָצוֹנוֹ בִּיבְמָתוֹ וְאוֹ' בְּפִי' אִם יִיבָם שֶׁלֹּאן יִשָּׁב עִמָּה כִּי אִם זְמַן מַה וְאַח"כ יִגְרָשְׁנָה וְשֶׁאִין רָצוֹנוֹ לְכוּנֵס' כִּי אִם לְהַנְכָּם מִמֶּנּוּ וּבְחַיִּי אַחֲרָיו ג"כ הִיא מִתְקוּשֵׁט

עמה ומגדף אותה ומכנה אותה פינזיים רעים ואומר תבוא אותה זונה לביתי ואני אנקם ממנה ועל זה היא ממאנת מפחדה שלא יצערנה וגם יש לו אשה אחרת וכתובתה מרובה והוא אינו אמוד בממון ואם יכנסו דמי כתובתה בידו הפסיד כתובתה ואומרת שאם לא תוכל למאן בו לפחות שיקנו קרקעות מנכסי אחיו כמו שהוא הדין ושללא יוציאנה ממקומה ועל כל זה עשתה היא מן רשעה שיתפשר עם יבמה ונטלו ק"ג היבם והמורשה שיקיימו כל מה שיגזרו או יפשר פלו' החכם ביניהם בענין פרעון כתובתה הן פולה הן מקצתה הן בפעות הן בחובות או במטלטלים כל מה שיפשר ביניהם החכם פלו' יהיה עשוי ומרצה עליהם בביתול מודעות ועתה חוזר היבם ואו' שהוא רוצה ליבמה והיבמה או' שכבר נתחייב לפרוע לה הכתובה כפי מה שיגזור החכם על הקדמה שיחלוץ לה יוריגו רבי' ושקרו כפול מן השמים: תשובה כתב הריב"ש סי' ש"ב שאפ' לדברי הפוסקים דמצות יבום קודמת אם היבם נשוי לכולי עלמא מצו' חליצה קודמת ולרש"י ואחר' שפסקו שמצות חליצה קודמת פתוב שאם אמרה לא בעינא לי' דברים הנזכרים אם יכולים להטעותו שיאמרו לו חלוץ לה ע"מ שתתן לה מנה מטעמי ליה ואי לא פייפינו ליה לחלוץ בכל אמתלאה שתתן לדברה כמו שהביא בח"מ סי' קכ"ח ואעפ"י שכתבו התוספו' והרא"ש דאין דבריו נראים במה שאמר שבשאר אמתלאות כופין דלא דמי למנפ' שחיו ובורסי דאפי' מתחת בעלה כופין להוציא אלא שמטעין באמתלא ואין כופין והכי נמי בגדון דידן דאיכא אמתלאות טובא לשאינה רוצה שהוא נשוי וכתב הריב"ש ז"ל שחליצה קודמת ועוד שגלה דעתו והוא ידוע לכל שאין פוננתו ליבם אלא לצער אותה ולחרפה ולהכותה דאפי' מתחת בעלה כופין להוציא אם הוא רגיל לכה ואינו רוצה לחזור בו דלחיים נתנה ולא לצער ובהגהה מימונית סוף הלכות אישות הביא שנקרא עובר על דת מי שקבל עליו חרם שלא להכות אשתו ושללא להקניטה ועבר שהוא כלפי דידה שכופין אותו להוציא דמשמע דהקניטה והפאה לאשתו לאו מלתא זוטרת' שאם עבר על מה שנשבע שלא להכות' יוציא ואם נשבע על דבר אחר שאינו כלפי דידה לא יוצי' אם עבר אעפ"י שהוא עבריין שלא מנו רשע בכלל אותם שכופים כמו שכתוב שם ואפ"ה כשעבר על הפאה והקניטה יוציא שנה' שאפ' שיאמר מפאן והלאה לא אפה אפ"ה יוציא כיון שנשבע ועבר ובנ"ד שעדין אינו נשוי ומגזם עליה עביד הוא דמגזם ועביד כיון שידוע לכל כי מתחלה בחיי אחיו היה שונא אותה ועתה מגזם עליה במה שהוא נקל אצלו לעשות לה רעה אם ישאנה פי מה שאמרו עביד איניש דגזים ולא עביד היינו לאיש שיירא שמא לא יוכל שאין לה אדם שאין לו שעה ועל זה יחזור בו ממה שגזם ויזם לעשות אבל באשתו הפכופה תחת ידו בביתו גזים ועביד כ"ש כשהוא ידוע שהוא שונאה כמו שכתוב בשאלה דאפי' למ"ד דמצנה יבו' קודמת הכא בגדון דידן היא ידיעה כי שלא לשם מצנה אלא לשם עבירה מיבם וכופין אותו לחלוץ ועוד שנטל קנין גמור לשלם לה כתובתה כפי מה שיצוה לו החכם הברור ביניהם ונניח ענין היבום והחליצה אם הדין הברור יצוה לו שיפרע לה כתובת' כפי מה שייראה לו כבר פקע מן היבם כל הזכות שהיה לו על נכסי אחיו בסוף כתובתה שכבר מחל לה בקנין שנטל והיא תעשה מכתובתה מה שתירצה שאם ירצה הוא ויפייסנה שתתיבם לו ולא תירצה להקניס לו הכתובה שגבתה עתה במאמר החכם הברור הרשות בידה ואפ' שלא היו כופין אותו מן הטע' שכתבתי למעלה הי' יכולים לכוף אותו עתה שתאמ' לו או חלוץ או ייבם בלי

שאתן לה שום פתובה פי כפר נרצ'י לפרוע לי פתנפתי על הקדמה שתחלוץ לי ונהרני
פאשה דעלמא שאם תרצה לישא אותי ערומה הרי טוב ואיני רוצה לתת לה שום דבר
ואין לי עמה אלא זיקה של תורה אם תרצה תחלוץ או תתייבם לא יוכל להוציאה ממקו'
דירתה בזמן אחיו ולא להושיבה בחצר שצרה בה צרתה.

מה שכתבתי למעלה מצאתי תשובה להרשב"א ו"ל ואם הוא יבם שאינו הגון לה פגון
שאינו בן דעת או מפסיד נכסיו וכיוצא בדברים אלו למראית עיני ב"ד אין כופין אות'
להתייבם פדאמרינו מנין ליבמה שנפלה לפני מוכה שחין שאין חוסמין אותה שנ' לא
תחסום וה"ה ליבם פהיא דאמית לקמיה דר' חייא אמר לה ברת וכו' אמר ליה אין
ממונא הוא דחזי לה ובועי לאפסודי ואטעי' ר' חייא נאמר ליה חלוץ לה ע"מ שתתן לה
וכו' ומיהו פתבו רבותינו המפרשים ו"ל שאעפ"י שאין חוסמין אותה ביבם שאינו הגון
גם לו אין כופין ויעמדו עד שיעשו פשרה ביניהם וזו היא הסכמת כל האחרונים ע"כ
לשונו ונסתייעתי מדבריו שאין כופין אותה להתייבם לשאינו בן דעת ומפסיד נכסיו
וכיוצא בדברים הללו וכן שמטעין את מי שאינו הגון כמה שכתוב למעלה וגם פי כתב
הסכמת כל האחרונים שגם לו אין כופים ויעמדו עד שיעשו פשרה וכו' אני אומ' פי
בנדון דידן אם הוא ברור לכל מה שאומר עליה ומה שמגזים כמו שהוא למעלה פדאי
הוא להיות פפוי אם סמכו ב"ד בדברים שהוא אמוד בכך שיעשה כל מה שמגזים לעשות
לה וזולת זה כפר כתבתי למעלה שהיא יכולה לומר חלוץ או יבם בלי פתובה ואם לא
רצה כופים אותו על החליצה והראו לי חבירי בליקוטי תשובות שנמצא פתוב בתוכם
ו"ל פתוב בתשובה יבם שנתן ליבמה פתובה משלם לפי שלא רצה ליבם וגם אין דעתה
לינשא לא זכתה היבמה באותם הנכסי' אפילו הקנה לה הקנין בטעות חוזר וחוזר היבם
ע"כ לשונו וסברא זו היא בלי טעמא ובלי ראיה ואם היא מגברא רבה דאית ביה טעמא
וסברא אני אומ' שפוכבת תשובה זו על יבום קודם חליצה וזה לא רצה ליבם ולא מפני
שאינו ראוי ליבום לש"ש אלא מפני סיבה אחרת שהיה נשוי וכיוצא בזה וגם היא על זה
לא רצה לינשא ולכן אם חזר היבם ואמ' שרוצה ליבם נאמר פי קניינו היה בטעות פי
חשב שלא היה נאה לו ליבם לאיזו סיבה ועתה נראה לו שנאה ליבם אבל בנדון דידן
שמתחילה אין היבום עולה יפה וידוע פי אינו לש"ש ואפילו למ"ד ייבום קודם הכא
חליצה קודמ' כמו שכתוב למעלה בשם הרא"ש ואם בן מה שנטל קניין על פירעון
הפתובה הוא קיים ואם רצה ליבם והיא אינה רוצה לתת לו שום דבר ממה שזכת'
בכתובתה הרשות בידה והיבם אם פוונתו לש"ש או ייבם כמה שתרצה היא לתת לו
בכתובתה או יחלוץ לה ומצאתי להרא"ש בתשובות סי' י"א על ראובן שמת בלא זרע
ונפלה קטט' עד שלבסוף נתפטר שנתנה ליבם הגדול סכום ומחל לה כל תביעו' ודין
ונסתלק מממון אחיו לגמרי וע"מ בן יחלוץ לה תוך זמן פלוני ונשבע על זה שבועה
בתורה ושוב נתחרט וכו' תשובה יראה שעל הממון אין להם עוד טענת פי נסתלק הייבם
הגדול ומחל הכל חלקו וחלקו אחיו בהרשאת אחיו וסי' לקיים שבועתו לחלוץ לה וכו'
דלא מיקרי נשבע לבטל את המצוה וכו' וגם פי רגלים לדבר שבשביל הממון וכו' ע"כ
לשונו הרי שהתנאי שעשו בממון קיים ולא יוכל לומר אני חוזר בי וקנין בטעות הנה.

שאלה קנט יושב על פסא דין החכם השלם הדיין המצויין גרו ילמדנו רבנו ראובן
שהוציא שטר הרשאה מאשתו איך הרשתה לו הרשאה גמורה למפור בית פלוני שיש

לו שקנ' הוא מפלוני וההרשאה פתובה פדת בכל חיזוקי סופר ומכירתו כמכירתה וכו' וגם בפטר ההרשאה פתוב איך סילק עצמה ושעבודה מהבית הנז' סילוק גמור פדת וקיבלה על עצמה אחריות מצדה ומצד כל באי כוחה בקנין ושבועה ומזה הפח בא ראובן ומכר הבית מכירה גמורה בכל חיזוקי סופר וכתוב בפטר המכירה איך הוא כמו מןרשה מאשתו מודה בתחילה מצדה ואחריה הוא וכו' ועתה יש מי שמגמגם ומתנשא לאמ' שהמכר אינו ראוי ואינו פהוגן וכדת ושהאשה יכולה לומר נחת רוח עשיתי לבעלי ומביא ראיה מלשון הטור אבן העזר סימן צ' מהתשובה שהביא מאביו הרא"ש ז"ל שם ויש מי שאומר שאין האשה יכולה לומר נחת רוח עשיתי לבעלי שהרי ההרשאה שהרשטה היא בתחילה הוי כמו שמכר' היא בתחילה וגם הסילוק שסילקה עצמה עם האחריות שקבלה וכלי האי לא היתה עושה משום נ"ר והרמב"ם בפ' י"ז מה' אישות כתב בפ' שאם קנו מיד האשה תחילה שאין לה שעבוד על מקום פלוני ואח"כ מכר אותו הבעל אינה טורפת וגם הרא"ש אגדון דידן מודה דאינה טורפ' ומה שהביא בשאלה הוא שקבלה האחריות בעדה ובעד כל הבאים מחמתה לבד מבעלה וגם התנתה בעיקר הסילוק שלא יתקלקל לה שום דבר מפל מה שחל שיעבוד שטר פתובה וכו' מה שאין פן בגדון דידן ועל מורה צדק להורות לבני ישראל צדק ומשפט ומישרים ושליו': תשובה כתב הרמב"ם ז"ל פ' י"ז מה' אישות גבי בעל שמכר נכסיו שאם קנו מיד האשה תחילה שאין לה שיעבוד על מקום זה ואח"כ מכר אותו הבעל אינה טורפת אותו ע"כ וכן כתב פרק ל' מה' מכירה ובנ"ד פתוב שסלק' עצמ' ושעבודה מהבית הנזכר ל' סילוק גמור פדת וכהלכ' וכו' ובאבן העזר כתב סי' פ' באפי' פתבה לו וכו' אינו מועיל וטורפת מלקוחות אלא א"כ קבלה עליה אחריות אם יטרפוה ממנו שיחזור עליה וכלי האי לא היתה עושה משום נחת רוח ע"כ והכא נמי בגדון דידן פתוב וקיבלה על עצמ' אחריות מצדה ומצד באי כוחה בקנין ושבועה וזה שכתב אחריות אם יטרפוה ממנו אינו צריך שיכתבו או שתאמר בפירוש אחריות אם יטרפוה וכו' פדכתובנא דבכתובת אחריות לבד סגי אלא שהוא מפרש מהו ענין האחריות שהרי בהניזקין תנו לקח מן האיש וכו' מקחו בטל עד שתכתוב לו אחריות נכסים דמשמע דבלישנא דאחריות לבד סגי והוצרך רש"י ז"ל לפרש אחריות בפירוש שלא פדברי הגאון רבינו האיי גאון ז"ל שאמר דכל כותב סתם ולא פי' שלא באחריות הרי הוא פכותב באחריות כמו שהביא הרב המגיד ז"ל פ"ל מה' מכיר' והרי שם מי שסובר שבסתם בלא פתיבה לשון אחריות הוי באחריות כל שלא כתב בפ' שלא באחריות א"כ מי שסובר שצריך לכתוב אחריות היינו מלת אחריות אעפ"י שלא יכתוב פירוש' שהוא אם יטרפוה ממנו וכתובת אחריות זה אעפ"י שלא כתבו הרמב"ם ז"ל הרי הוא פתוב בפרייתא סתמית וכתב הרב המגיד שם שתמה שלא ביאר הרמב"ם ז"ל זה ומה שכתב הרא"ש ז"ל באות' תשובה שהביא בא"ח סי' צ' דאפי' שכתבו אחריות באותו סילוק שאינו מועיל היינו משום דלא הוי אחריות שלם אלא מצדה ומצד באי כוחה כמו שכתב הרא"ש ז"ל וכמו שהביא החכם השואל דהרא"ש ז"ל בגדון זה יודה: שאלה קס לאה נתנה לבנה ראובן מתנה גמורה מהיום ולאחר מיתה קרקע שהיה ידוע לה וכתבה לו שטר מתנה פתוב כהלכה ועל מתנה זו השיאו לו אשה ואח"כ מת ראובן בחיי אמו ואח"כ מתה אמו ולא הספיקו נכסי ראובן לפירעון פתובה והיא כשראה שמת בנה הקדי' הקרקע שנתנ' לבנה עתה יורנו רבינו אם חל שעבוד הכתוב' על הקרקע ולא חל

הקדש או לאו: תשובה תנן פ' יש נוחלין הכותב נכסיו לבנו צריף שיכתוב מעכשיו ולאחר מיתה וכתב רש"י ז"ל דמשמע מהיום הגוף והפירות לאחר מיתה והרמב"ם ז"ל פתב פי"ב מה' זכיה הכותב נכסיו לבנו לאחר מותו הם הגוף של בן מזמן השטר והפירות לאב עד שימות והטור פתב סי' רנ"ז הכותב נכסיו לבנו הגוף מהיום והפירות לאחר מיתה וכתב מ"כר האב הפירות מכורים עד שימות וכשימות האב הבן מוציא מיד הלקוחות מ"כר הבן ב"חיי האב אין ללוקח כל' עד שימו' האב וכשימו' האב יקח הלוקח הפל אפי' מת הבן ובנדון דידן נתנה היא לבנה מהיום ולאחר מיתה וכשנשא הוא אשה שעבד כל נכסיו בכתובת' ובכללם נשתעבד גוף הקרקע זה שנתנה לו אמו וכשמת הוא לא הית' היא יכול' לגבות הקרקע ב"חיי אם בעלה וכשמת' היא תוכל לגבות כמו שהלוקח יקח הפל כשימות האב אפילו מת הבן ולענן ירוש' ג"כ כ' שם הטור שאם מ"כר האב כשימות הולך הבן ומוציא מיד הלוקח ואפי' מת הבן ב"חיי האב יורשים עומדים במקומו לירש מתנתו וכן פתב ואפי' מת הבן ב"חיי האב יורשי הבן מוציאים מיד לוקח כשימות האב ומפל מה שיורש הבן מפח האב חיי' לשלם חובותיו וכשאינן יורש כמו בנ"ד הבעל חוב או האלמן' לגבות כתובת' עומדים במקום יורש ונתן טעם רשב"ם לירש שיורש מתנתו מפני שהפירות מ"כר האב אבל הגוף קנוי לגמרי לבן משעה שכתב לו האב וכשמת הבן הם יורשים פוחו ע"כ לשונו וכיון שהגוף היה קנוי ואפילו בלא שעבוד בעלי חובותיו גובי' ממנו ואין מועיל מכירת אביו והכא נמי איני מועיל הקדש שהקדיש' אמו והאלמן' תגבה קודם תשלום כתובת' כמו שכתבתי: עוד נ"ל דבנ"ד יש טעם אחר ממה שכתוב בשאל' שגרא' שהיא נתנה מתנ' זו לבנה כדי שתנשא וקפצו לו נשים בהיות לו בית וכן נרא' כי מזמן המתנ' לזמן הכתוב' לא היה אלא כמו חדש ועל מתנה זו סמכ' האשה או אביהם והרי הוא כמי שעבדה היא עצמ' הבי' לכלת' כיון שנתנ' לבנ' אז כמו שכתבתי: ומפני שלא מצאתי דין זה בפוסקים שיגבה המלן' או האלמן' כתוב' מנכסים שלא זכה עדיין הלו' אלא אחר מיתת הנותן ומת הלוה קודם הנותן חקרתי ופשפשתי עוד למצוא איזו ראיה לזה ומצאתי בח"מ סי' ק"ז שהביא בבית יוסף מספר התרומה על לזה שכתב דאקנה ומת ולא הניח נכסים ואח"כ מתו מורישיו וירשו בניו מפח אביהם שכתב הרא"ש שב"ח גובה הנכסים מהא דגרסינן פ' מי שמת בן הבן מוציא מיד הלקוחות וכו' ואיכא מ"ד דלא גבי מן הלו' מידי דכיון שהן ראויים לא זכה בהם בעל חוב ע"כ לשונו ובנדון דידן עדיף שכתב הם של הבן משעת נתינה אלא שהפירות הוא לאם ב"חיי' וגם שכתב שם שאין כתובה נגבית מן הראוי הרי פתב בסוף וכן נהגו העם להגבות כתובה ממלן' בעל חוב ונדון דידן הוי ממלן' שיש לה זמן שהוא כשימות הנותן ולכן אשה זו גובה כתובתה ממה שנתנ' אם בעל' לבעל' לאחר מיתה ואין הקדש חל עליהם עד שתגב' היא תשלום כתובתה: שאלה קסא רחל נתנה לבנה חמשי' פרחים מתנת בריא מחוב א' שיש לה ביד ראובן ואחריו לזרעו ואחרי זרעו לאחותו ואחר זרעהו וזרעהו שיחזרו הנכסי' לאחיה ואח"כ חלתה וצינתה מחמת מיתה מתנה לבתה אחות בנה הנזכ' מאב ואם שאר נכסיה ואמר' לא משום ירושה אלא משום מתנה ואחריה לזרעה ואחר זרעה לבנה הנז' אחי בתה ואחריו לזרעו ואחר זרעו יחזרו לאחיה ומת הבן ב"חיי אמו ואח"כ מתה אמו ואח"כ מתה הבת ורוצה אחי רחל לזכות בנכסי מפח התנאי ואחי אב האח והאחות רוצים לזכות מפח הירושה שהם כיורשי' של אח אחות שלא הניחו זרע יורנו מורנו הדין עם

מי תשובה מתנת בריא אפילו למי שהוא ראוי לנורשו יכול להפסיק הירושא פשאמ' ואחריו לפלוני כמו שכתב הרמב"ם ז"ל פי"ב וכל שפן פשאמ' ואחריו לזרעו וזרע זרעו ואחריהם לפלוני שאינו יורש ואפ"י שהזרע אינו בעולם מכל מקו' ממילא הוא יורש פשנולד בלי תנאי הנותן ואח"כ זוכה מי שאינו יורש מפת התנאי וא"כ פשמת הבן ירשה אחותו מדין ירושה ותנאי פי אעפ"י שהיא אמרה ואחריו לזרעו וזרע זרעו ולא הנה לו זרע זרע הרי אחותו יורשת מדין ירושה שהיא לא הזכירה זרעו אלא שיהיה קודם זרעו לבתה אבל אם לא הנה לו זרע פשיטא שהיא היורשת ואח"כ פשמתה היא בלי זרע חוזר חלק הירושא שירשה מאחיה לאחי האם מפת התנאי שאעפ"י שהתנאי שיזכור לאחיה הנה אחר זרע בנה וזרע בתה פיון שלא הנה להם זרע חוזר לאחיה מפת התנאי והרי הוא כאילו אמרה מפת הבן תזכה אחותו ואם מתה אחר כך אחותו יזכה אחי' פי לא הזכיר זרע אלא להקדימה לאחיה ואם לא הנה זרע אחי' של רחל זוכה מפת התנאי בחלק מה שירשה מאחי' פיון שהנה התנאי במתנ' בריא וכן מה שנתנ' לבת במתנ' ש"מ ופירש' שלא משום ירושה אלא מפת מתנה התנאי קיים וכשמתה אחי רחל זוכה גם המתנת' שהרי הפסיקה במה שאמרה לא משום ירושה וכמו שכתב הרב שם ואפילו שלא תתנה על אחי' אלא אחר זרע הבת לא הנה הפנונה אלא להקדים הזרע לאחיה אבל אם לא הנה לו זרע אחיה הוא במקום הזרע כמו שכתבתי בזרע הבן וראיתי מי שהבי' בנדון זה ברייתא שמת שני בחיי ראשון יחזרו ליורשי ראשון והרי בנדון דידן שמת הבן שהי' שני לבת שהיתה ראשון ולא דקדק בנד' פי מת שני בחיי ראשון הוא פשהיה חי שני פשניתן מתנה לראשון וזכה בה שמת הש"מ בחיי שני ואח"כ מת שני אבל בנדון דידן אפילו שמשעת הצנואה של מתנת הבת הנה הבן חי כמו שנר' מן השאלה ובין הצנואה למית' האם נר' שמת הבן קודם אמו אינו נקרא מת שני בחיי ראשון שפשמת הבן קודם אמו עדין לא זכתה הבת שנקראת ראשון במתנה שנתנה ל' אמה עד שתמות וכשמתה שזכתה הבת במתנ' לא הנה השני כבר בעולם וכשמתה הבת נכנס אחי האם במקום הבן כמו שהתנתה היא שלסוף יזכה אחיה ותנאה קיים פיון שפירשה משום מתנה אני נותנת ואחי האם זוכה בחלק הבן שירש אחותו וגם בחלק הבת שנתנה לה אמה כמו שכתבתי: תשובה ראיתי פסק לא מהרשומי' שכתב שהדין עם אחיה של רחל וזכה מפת התנאי ולא עיין בה כל הצורך אלא יורשי הבת זכו מפת הירוש' באשר אבאר וכו' וזה פי המתנ' הראשונ' היא בטלה לגמ' שאין אדם יכול להקנות המלנה שיש לו ביד אחרים ואפ"י אם היא בשטר הי' צריך כתיב' ומסיר' ולא נזכר בשאל' פלל ואפ"י תימא שהמלנה הית' בשטר והקנ' לבן בכתיב' ומסיר' פיון שמת מקבל בחיי גותן חזרה המתנ' לנותן ואפ"י תרצ' לומר שלא חזר' המתנ' לנותן הרי הבת יורשת אחיה פיון שמת בלא זרע וממה נפשך זכת' הבת ויורשי' אחרי' ולא אחיה של רחל ולענין המתנ' השנית דע פי מסדר הצנוא' לא הי' בקי פלל ולא אמרינו מתנ' ליורש הניא ירוש' אלא כבן בין הבנים ובת בין הבנות אבל בת במקום בן לא נקרא יורש פלל וכשמת' רחל חלו המתנ' והירוש' פאחת ואנן סהדי דניחא לה לבת לזכות בנכסי' מתמת ירוש' ולא מתמת מתנ' דכתיב ושונא מתנות יחי' ותו דניחא לה שיזכו יורשי' מצד אביה בנכסי' ולא יורשי אמה הבאים מפת התנאי ואעפ"י שתמצה לומר שהדבר ספק מוקמינו נכסי' בחזקת היורשים והגוי יודע דכל טעמך' אית לן למיעבד להעמיד הירושא בחזקת היורשי' וכל שפן בנדון דידן שהדבר

פשוט שזכו היורשי של הבת ולא אחי רחל הבא מפח התנאי והנראה לעניות דעתי פתבתי דוד ו' אבי זמרה: שאלה קסב שמעון ולוי אחים שירשו מאביהם בית ועלליה וקיו דרים יחד בבית ובעלליה הנזכר ומרוב המריבות והקטטות שנתחדשו ביניהם פלי חמס מכרותיהם עד שנתפרדו איש מעל אחיו לדור זה בבי' וזה בעללי' לפעמי' ונתפשו לדור האחד בבית שתי שנים רצופים והא' בעללי' ולסוף השתי שנים הנז' מי שהיה דר בעלליה ידור בבית ומי שהיה דר בבית ידור בעלליה עד עבר שתי שני' אחר' ולסוף השתי שנים אחרים הנז' יתזרו חלילה כמשפט הראשון ואיש על מקומו יבוא בשלו' בזמנם מזמניהם כאמור וכל זה בשבועה חמורה פראוי ובכל חיזוקי סופר לשמור ולעשות ככל הפתוב וכן עשו ויגר שמעון בבית ראשונה ולוי לא הוכשר בעיניו לדור בעלליה והשפיר' מתחת ידו ושכר לו בית במקום א' כרצונו כי כן התנו ויהי כמשלש חדשים וימת שמעון והניח בנים קטני' והאלמנה תפשה בבית הנז' אשר היא יושבת בה לפירעון פתובתה כי בכל עיזבון בעלה ובכל אשר אתה בבית מטלטלי ואגבן מקרקעי לא נמצא כדי פירעון פתובתה כפי אשר נתברר בב"ד אחר שום הדיינים ששמו כל הנכסי' פדת.

ויהי מקץ שנתים ימים ולוי חלם וייקץ היום ויאמ' להוציא את האלמנה מזוית שלה באמרו כי מלאו לו הימים לדור גם הוא בבית שתי שנים אחרים פנגד השתי שנים שדרה היא כי כן התנה עם בעלה והאלמנה קול תתן תצעק בתכליה ואומרת כי היא תפסה בבית למכרה היום או למחר ולהתפרע מפתובתה ולא ישבה עד פה בבית כי אם לחסר הקונה וכשיזדמן לה קונה איך תמכרה והוא בבית ולא כל פמיניה לעכב בידה ולהמתנה שלא תגבה פתובתה עד מלאות לו עוד ב' שנים אחרים שידור הוא פנזכר כי אם התנה כן עם אחיו לא התנה עמה על פכה ואם רוצה לדור בבית הנז' עד שיזדמן להם קונה וימכרו יחד כל א' חלקו שידור עמה יחד כמו שהיה דר עם אחיו קודם הקטטות כי פבר נפטר והלך לו בר פלוגתיה והיא עם בניה קטני' ישבו בקרן זוית ושאר הבית והעליה כולה לפניו אבל לצאת מן הבית שהיא תפוסה ומחזקת בה לפירעון פתובתה שאינה רוצה כי אם לשבת במקום שהניחה בעלה כל ימי מיגר אלמנותה עד שתמכר הבית ותגבה חלק המגיע לה לפירעון פתובתה ילמדנו רבינו אור עיינו ויורנו מי כמוהו מורה צדק אם נתבטלה הפשרה הנז' לעיל במיתה של שמעון ובתפיסת האלמנה הנזכר' לעיל ואם נתבטלה איך תנהגו לוי הנז' והאלמנה בבית ובעליה זו עד שיזדמן להם קונה כי האלמנה טוענת שבשום אופן לא תשפון בעליה כמו שלא הוכשר בעיניו כי גם היא לא ישרה בעיניה דירת העליה ומה גם בהיותה אלמנה סורה וגלמודה גדולה מזאת כי אינה רוצה להניח תפישתה מידה כי אם להיות מחזקת במה שתפשה וגם טוענת איך תדור בעליה דרך סולם והילדי' רפים וקטנים ויפלו יום א' מן הסולם ומתו כל אלו הם הטענות שטוענת האלמנה ילמדנו רבינו אם בכל זאת יבוטל הפשרה שנתפשו איש ואחיו פמזנב' ואיך תנהגו זה עם זה בעוד שלא ימכרו הבתי' הנז' מהכל יאיר עיינו על הדין ועל האמת ושכרו כפול מן השמים.

תשובה נ"ל כי נתבטלה הפשרה במיתת שמעון שהרי לא הקנה ולא מחל שום אחד מהם לחבירו שום חלק מחלקו בבתים לשנאמר כי אין ליורשים ולבאים מכוחו אלא מה שהיה לו לראובן אלא תנאי אחד הוא שעשו ביניהם הענין הדירה וגם שלא היו מתנים הנה הדין כה כמו בית א' של שנים שאין בה דין חלוקה ואין שום אחד מהם רוצה למכור

שְׁדָרִים בֶּה לְזַמְנִים לְפָחוֹת זֶה שָׁנָה וְזֶה שָׁנָה וְכִמוֹ שֶׁנֶּרָא בְּדַבְרֵי הַרְמַב"ם ו"ל וּח"מ ס"י קע"ה וְכֵן פִּשְׁתֵּם ב' בְּתִים בְּחֶצֶר א' אוֹ בֵּית וְעֲלִיָּה כנ"ד דִּישׁ יִתְרוֹן בְּדִירָה א' מִהֶם מִחֲבַרְתָּה וְאִינֶם רוֹצִים לְחַלֵּק וְלֹא לְמַפְנֹר יְדוּרוֹ לְזַמְנִים לְפָחוֹת מִשָּׁנָה לְשָׁנָה מִשׁוּם טֹנְרַח עֲקִירַת דִּירָה וְהַגּוֹרֵל מִי יְדוּר בְּרֵאשׁוֹנָה וְיֵמָּה שֶׁהוֹצֵרְכּוּ לְהַתְנוּת לֹא הָיָה אֲלֵא לְהַאַרִיף הַזְמַן מִשְׁתֵּי שָׁנִים לְשְׁתֵּי שָׁנִים לְהַקֵּל טֹנְרַח וְאִם כֵּן כְּמוֹ אִם הִי' מִתְנַהֲגִי' מִתְחִילָה מִשָּׁנָה לְשָׁנָה הָיָה יָכוֹל אַח"כ כָּל אֶחָד מֵהֶם לְמַפְנֹר חֲלָקוֹ לְאַחֲרִים כֵּן עֲתָה שֶׁהַתְנוּ הַדִּיר' לְשְׁתֵּי שָׁנִים הָיָה יָכוֹל כָּל אֶחָד מֵהֶם לְמַפְנֹר חֲלָקוֹ לְאַחַר וְלֹא יוּכַל לֹאמַר לוֹ אֲחִיו כְּבָר הַתְּנִינוּ שְׁתֵּדוּר אֲתָה ב' שָׁנִים וְאֲנִי ב' שָׁנִים וְאִינִי רוֹצֶה שְׁיִדוּר זֶה בֵּינֵינוּ כִּי הַתְּנָאִי וְהַשְּׁבוּעָה לֹא הָיְתָה אֲלֵא שְׁבִמְקוֹם חֲלִיקוֹת שָׁנָה אַחַת שְׁתֵּהִי' חֲלִיקָה לְשְׁתֵּי שָׁנִים דְּאִטּוֹ אִם א' מִהֶם יַעֲנִי לֹא יוּכַל לְמַפְנֹר בֵּיתוֹ לְצֹנְרְכּוֹ פְּשִׁטָּא דְיוּכַל לְמַפְנֹר כְּמוֹ אִם לְאַעֲשֶׂה תְּנָאִי אֲלֵא שְׁהִיו דָּרִים שָׁנָה שָׁנָה וְכִמוֹ כֵּן בְּגִדוֹן דִּינֵן הַתְּנָאִי לֹא הָיָה אֲלֵא בְּעוֹד שְׁתֵּהִיָּה הַבֵּית לְשָׁנִיָּה וְאִם יִמְרָנָה וְלֹא יִרְצֶה הַקּוֹנֵה אֲלֵא מִשָּׁנָה לְשָׁנָה הַרְשׁוֹת בְּיָדוֹ וְכָל שְׁכָן פְּשִׁמַת יוֹרְשָׁיו אוֹ אֲלִמְנָתוֹ אִם תִּגְבֶּה חֲצֵי הַבְּתִים בְּכַתְּנֻבָּתָה שְׁתוּכַל לְמַפְנֹר וְהַקּוֹנֵה יִתְפָּשֶׁר מִחֲדָשְׁעָם אֲחִיו שָׁל מֵת עַל חֲלִיקוֹת שָׁנָה אוֹ שְׁנָתִים אוֹ יִמְכְּרוּ זֶה לְזֶה.

עוֹד אֲנִי אוֹמֵר דְּפִשְׁרָה זֹו בְּטֵלָה בְּמִיתַת שְׁמַעוֹן מִטַּעַם אַחַר דְּהָנָה לִיה נ"ד כְּשֵׁנִי שְׁנֹתְפִים דְּכִשְׁמַת א' מִהֶם נִתְבַּטְּלָה הַשְּׁנֹתְפוֹת אֲפִילוֹ שֶׁהַתְנוּ לְזַמַּן יְדוּעָה כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב הַרְמַב"ם ו"ל ספ"ה וְהָרֵא"ש ו"ל פ' הַמְּקַבֵּל וּבְנִמּוּקֵי יוֹסֵף כְּתוּב' שֶׁם גָּבִי מְקַבֵּל שְׂדֵה מִחֲבִירוֹ וְיִמַת דִּיכּוֹל לֹאמַר בַּעַל הַשְּׂדֵה לְבָנָיו אֵין לִי חֲשָׁבוֹן עִמָּכֶם אֲלֵא עִמּוֹ וְכוּ' וְכַתּוּב אַח"כ דְּבַקְבָּלוֹת שֶׁהוּא מִתְעַסֵּק בְּמִלְאָכְתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַבֵּית וְיִמַת יָכוֹל לֹאמַר לוֹ אִי אֲפִשִׁי שְׁתַּעֲשֶׂה מְלָאכְתִּי וְכֵן כְּתוּב הַרְשָׁפ"א ו"ל ע"כ וְאֲנִי מְגַמְּגֵם בְּטַעַם זֶה שֶׁאִינוֹ מְסַפִּיק אֲלֵא כְּשֶׁבַע הַשֵּׁד' אוֹ בַּעַל הַמַּעוֹת אוֹ הַשְּׁנֹתְפָה אִינוֹ רוֹצֶה לְבַטֵּל הַקְּבָלוֹת אוֹ הַשְּׁנֹתְפוֹת אֲבָל אִם הַשְּׁנֹתְפָה חֲצִי אוֹ בַּעַל הַשְּׂדֵה הוּא רוֹצֶה לְקַיֵּם הַקְּבָלוֹת אוֹ הַשְּׁנֹתְפוֹת וְאִם אֲנִי מְרֹנָה בְּחֲשָׁבוֹנְכֶם אוֹ אֲנִי מְרֹנָה שְׁתַּעֲשׂוּ מְלָאכְתִּי נִרְאֶה שֶׁהָיָה יָכוֹל לֹאמַר כֵּן לְפִי טַעַם זֶה וְאִינוֹ כֵּן כִּי הָא פְּתוּבוֹ א' מִן הַשְּׁנֹתְפִי' אוֹ מִן הַמְּתַעֲסָקִים שְׁמַת בְּטֵל הַעֲסָק שֶׁנִּרְאֶה שֶׁאֲפִילוֹ שֶׁיִּרְצֶה הַשְּׁנֹתְפָה חֲצִי אוֹ בַּעַל הַשְּׂדֵה שֶׁיִּתְקַיֵּם אִם כֵּן הַמַת לֹא יִרְצֶה הוּא בְּטֵל ג"כ וְלִכֵּן צָרִיף לְצַרְף לְזֶה טַעַם אַחַר ג"כ וְהוּא כִּי כָל מֵה שְׁמַתְחִיב אֲדָם לְחֲבִירוֹ בְּדָבָר שֶׁבְּמִמּוֹן אֲפִילוֹ שֶׁיִּמַת הוּא קָיָם עַל יוֹרְשָׁיו דְּכִשְׁהִגִּיעוּ הַנְּכָסִים לִיד הַיּוֹרְשִׁים הִיוּ כְּבָר מְשׁוּעָבְדִים לְחֲבִירוֹ אֲבָל מִי שְׁמַתְחִיב לְחֲבִירוֹ לַעֲשׂוֹת לוֹ אִיזוֹ מְלָאכָה וְיִמַת אֵין בְּנָיו חֲיִיבִים לַעֲשׂוֹת לוֹ אַעֲפ"י שֶׁהִיוּ אֲנֻמָּנִים בְּאוֹתָהּ הַמְּלָאכָה כְּמוֹ אֲבִיהֶם דְּלֹא נִתְחַיֵּב אֲבִיהֶם אֲלֵא לְגוֹפוֹ וְאֲפִלּוֹ שְׁנֵי שְׁנֹתְפִים שְׁמַנִּיחִים מַעוֹת בְּשְׁנֹתְפוֹת וְנִתְחַיֵּבוּ הַמַּעוֹת שֶׁל כָּל א' בְּאַחֲרֵי שְׁנֵיָהּ לְרִינּוֹחַ שְׁנֵיהֶם בֵּין שְׁנֵיהֶם מְחֻנְיָבִים לְהַתְעַסֵּק וְלִטְרוֹחַ בְּמַעוֹת הַשְּׁנֹתְפוֹת עֵינֵקֶר הַחִיּוֹ הוּא עַל עֵסֶק גּוֹפֶם כִּי הַמַּעוֹת אֵינֶם מְרֻיחִים מַעֲצָמ' אִם לֹא יִשְׂאוּ וְיִתְנוּ בָּהֶם וְעֵינֵקֶר חִיּוֹב הַשְּׁנֹתְפוֹת הוּא עַל גּוֹפֶם וְכִשְׁמַת א' מִהֶם הַשְּׁנֹתְפוֹת בְּטֵל וְגַם כְּשֶׁמַתְעַסֵּק בְּמִמּוֹן חֲבִירוֹ כְּמוֹ כֵּן כְּשֶׁמַת הַמַּתְעַסֵּק אֵין יוֹרְשָׁיו חֲיִיבִין לְהַתְעַסֵּק אִם יִרְצֶה בַּעַל הַמַּעוֹת וְכֵן אִם מֵת בַּעַל הַמַּעוֹת אֵין הַיּוֹרְשִׁים שְׁלוֹ חֲיִיבִים לְהַנִּיחַ מַעוֹת הַעֲסָקָה בְּיַד הַמַּתְעַסֵּק כְּמוֹ שֶׁבַע הַמַּעוֹת הָיָה יָכוֹל לֹאמַר לְיוֹרְשִׁים: שְׂאֵלָה קִסֵּג רְאוּבֵן אֵינֶם בַּת שְׁמַעוֹן וְשִׁלַח לָהּ סְבִלוֹנוֹת מַעֲנִין מַעוֹת וּמְלַבּוֹשִׁים וְהַשִּׂיא שְׁמַעוֹן אֵת בָּתוֹ לְרְאוּבֵן סָתֵם שְׁלֹא הָיָה בֵּינֵיהֶם תְּנָאִי מַעוֹלָם וּבְעַת הַנְּשׂוֹאֵין הוֹצִיא שְׁמַעוֹן נְדָוְנָא בְּכַתְּנֻבַת בָּתוֹ וְכִשְׂרָצָה רְאוּבֵן לְרֵאוֹת כְּתוּבַת אֲשֶׁתוֹ כְּמָה נָתַן שְׁמַעוֹן לְבָתוֹ מְנַכְסִיו

ולא מִצָּא אֶפְיָלוֹ עֶרְךָ הַסְּבִלוֹנוֹת וְשִׁלַּח לָהּ לֹא מִצָּא בְּכַתְּוֹבָה אֶלָּא מִקְצָתָן הוֹצִיא שְׁמֵעוֹן וּמִקְצָתָן הִנִּיחַן לַעֲצָמוֹ וְעַתָּה תוֹבֵעַ רְאוּבֵן מִשְׁמֵעוֹן בְּדִין תּוֹרָה כֹּל מִה שֶׁנִּשְׁפָּאָר מִן הַסְּבִלוֹנוֹת שִׁשְׁלַח יוֹרְנֹו רַבִּינוּ מָה הוּא דִּינָם שֶׁל אֱלוֹ וְשִׁכְרוּ כָּפוּל מִן הַשָּׁמַיִם: תְּשׁוּבָה אִם רְאוּבֵן רָאָה שֶׁטֶר הַכְּתוּבָה כְּשֶׁנִּשְׁפָּאָ בְּתוֹ שֶׁל שְׁמֵעוֹן וְלֹא הָיָה כְּתוּב בָּהּ שֶׁהַכְּנִיסָה לוֹ שׁוּם דְּבָר מִנְּכֹסֵי אָבִיהָ אֶלָּא כֹּה וְכֹה חֲפָצִים מִן הַסְּבִלוֹנוֹת שֶׁנָּתַן לְבַת וְנִרְאָה שֶׁמְחַלָּה לוֹ אֲבָל אִם לֹא הָיָה כְּתוּב בְּשֶׁטֶר הַכְּתוּבָה אֶלָּא בְּסִתָּם שֶׁהַכְּנִיסָה לוֹ מִה שֶׁנָּתַן בְּסְבִלוֹנוֹת וְאַחַר כֹּה רָאָה בְּבִיתוֹ כִּי לֹא הָיוּ שָׁם כֹּל הַסְּבִלוֹנוֹת שֶׁקְצָתָם נִשְׁפָּרוּ בְּיַד שְׁמֵעוֹן אָבִיהָ חֲיִיב שְׁמֵעוֹן לְהַחֲזִירָן לוֹ כֹּל מִה שֶׁנִּשְׁפָּאָר בְּעֵין בְּבִיתוֹ מִמֶּה שֶׁנָּתַן לָהּ הוּא כִּי דִי לוֹ שֶׁלֹּא נָתַן שׁוּם דְּבָר מִשְׁלוֹ לְבַתוֹ לֹא שִׁירִיחַ שִׁישְׁאִי אֶצְלוֹ מִמֶּה שֶׁנָּתַן רְאוּבֵן לְבַתוֹ וְזֶה פְּשׁוּט: שְׁאֵלָה קִסֵּד רְאוּבֵן הָיָה חֲיִיב לְשְׁמֵעוֹן סוֹף מִה בְּשֶׁטֶר הַכְּתוּב בְּשִׁבּוּעָה שֶׁלֹּא יֵצֵא מִהָעִיר עַד שִׁינִיחַ אִישׁ נְאֻמָּן בְּטוּחַ תַּחְתּוֹ יִפְרַע בְּעֵדוֹ הַחֹב לְשְׁמֵעוֹן וּבְתוֹף הַזְּמַן רָצָה רְאוּבֵן לְלַקֵּחַ לְאַרְצֵי מְרַחֲקִים שְׂאִי אֲיִפְשֶׁר לְחַזֵּר קוֹדֵם זְמַן הַפִּירְעוֹן וּבֹא שְׁמֵעוֹן וְעַכְשָׁיו מְלַקֵּחַ עַד שִׁישִׁים אָדָם תַּחְתּוֹ יִפְרַע בְּעִבּוּרוֹ הַחֹב כְּאֲשֶׁר הוּא מְחַיֵּב בְּשִׁבּוּעָה כְּנֹזֵף וְכִרְאוּת רְאוּבֵן שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לְלַקֵּחַ הֵלֶךְ הוּא וְרִיעָיו עֲמֹו לְחַלוֹת פְּנֵי שְׁמֵעוֹן אֵל יַעֲקֹב הוּא מְדַרְכִּיו וּלְבַטְחֹן חוֹבוֹ שֶׁעָבַד לוֹ תַּחַת יָדוֹ כֹּל שֶׁטְרֵי חוֹב שִׁישׁ לוֹ עַל בְּנֵי אָדָם אֵינּוֹן וְכֹל שֶׁעֲבֹוד שִׁישׁ לוֹ בָּהֶם אֲגַב ד' אֲמוֹת קֶרְקַע בְּדִין וְכִהְלֵכָה וַיְהִי כֹּלָם אֲפוֹתִיקֵי גִמּוֹ' לְפִירְעוֹן הַחֹב הַנִּזְ' וּבְכֶרֶט שֶׁעַב' כֹּל נְכֹסֵיו אֲשֶׁר הֵם לֵיד שֶׁנִּתְּפוֹ יַעֲקֹב בְּקִנְיָן וְאֲגַב ד' אֲמוֹת קֶרְקַע וּבְשִׁעֲבֹוד וְאֲפוֹתִיקֵי בְּכֹל תְּוֹקֵף וְחֹזֵק וְעַם זֶה נִתְּפִינִי' שְׁמֵעוֹן וְהֵלֶךְ רְאוּבֵן לְדַרְכּוֹ וְנִתְּעַפֵּ' שְׁמָה וְעָבַר עָדוֹ וְעַדְנִין וְעַדְנִין רְאוּבֵן לֹא בָּא וְשָׁב לְבִיתוֹ וְלֹא נִתְּפַר' שְׁמֵעוֹן מִחוּבוֹ וְעַתָּה שְׁמֵעוֹן זוֹכֵה הַשֶּׁטֶר שֶׁעֲבֹוד הַנִּזְ' וּמַעֲכָב מֵיַעֲקֹב שֶׁנִּתְּפַר רְאוּבֵן כֹּל נְכֹסֵי רְאוּבֵן שִׁישׁ בְּיָדוֹ וְשֶׁהוּא חִי' לוֹ הֵן מִצֵּד שֶׁנִּתְּפוֹת הֵן מִצֵּד גְּבִיָּה וְעַסֵּק שֶׁהָיָה בְּיָדוֹ וְרוֹצֵה לִּפְרַע מִמֶּנּוּ כֹּל חוֹבוֹ וַיַּעֲקֹב הַשְּׁוֹתֵף הַנִּזְ' טוֹעֵן שֶׁכֹּל נְכֹסֵי הַשְּׁוֹתֵפוֹת נֶאֱבָדוּ וְנִטְבְּעוּ בַּיָּם הַגְּדוֹל וְטוֹעֵן שְׁמֵעוֹן שְׂאֵם נֶאֱבָדוּ הָרֵי הוּא חֲיִיב לְשַׁלֵּם חֵלְקוֹ לְרְאוּבֵן כִּי כְּאֲשֶׁר הָיָה קָרוֹב לְשִׁכְרָן כֹּן הוּא קָרוֹב לְהַפְסֵד וְחֵלְקֵי הַהַפְסֵד הָרֵי הוּא חוֹב עַל יַעֲקֹב וְכֹל הַחוֹבוֹת הֵם מְשֹׁעֲבָדִים אֵלָיו עַל חוֹב זֶה יִפְרַעֵם לוֹ עַל כָּל פְּנִיִּים וְעוֹד יֵצְאוּ שֶׁטְרֵי חוֹב אַחֲרֵים עַל נְכֹסֵי רְאוּבֵן בְּשִׁעֲבֹוד מְקַרְקָעֵי וּמְטַלְטְלֵי קְדוּמִים לְשֶׁטֶר שְׁמֵעוֹן וּבְאִין לְתַבְּנֵעַ מִדִּין קְדִימָה וְשְׁמֵעוֹן טוֹעֵן כִּינּוֹן שֶׁנִּשְׁפָּאוּ הַנְּכֹסִים וְכֹל אֲשֶׁר בְּיַד יַעֲקֹב אֲפוֹתִיקֵי לְחוּבוֹ אֵין לְאִישׁ קְדִימָה עָלָיו וְעַל זֶה יוֹרְנֹו רַבִּינוּ מוֹרָה צָדֵק כְּאֲשֶׁר יוֹרוּהוּ מִהַשָּׁמַיִם: תְּשׁוּבָה מְלִשׁוֹן הַשְּׁאֵלָה נִרְאָה שֶׁשֶׁעֲבַד רְאוּבֵן כֹּל שֶׁטְרֵי חוֹבוֹת שִׁישׁ לוֹ עַל בְּנֵי אָדָם שִׁישִׁיו אֲפוֹתִיקֵי לְפִירְעוֹן הַחֹב שֶׁחֲיִיב לְשְׁמֵעוֹן וְגַם שֶׁעֲבַד כֹּל מִה שִׁישׁ לוֹ אֶצְלֵ שֶׁנִּתְּפוֹ כְּמוֹ שֶׁנִּזְ' בְּשִׁעֲבֹוד אֲבָל לֹא מִסַּר הַשְּׁטָרוֹת בְּיָדוֹ כְּפִי הַנֵּר' מִן הַשְּׁאֵלָה וְלִכֵּן אִם יִתְּבַרֵר שֶׁמִּסַּר בְּיָדוֹ הַשְּׁטְרֵי חוֹבוֹת וְהִקְנֵם לוֹ בְּכַתִּיבָה וּמְסִירָה נִרְאָה לִי שֶׁיָּכוֹל לְגַבּוֹת מֵהֶם הוּא וְלֹא ב"ח אַחַר קְדוּם כִּי אֶפְיָלוֹ שֶׁמְכִירָה זוֹ הִיא מְדַבְּרִיהֶם וְיָכוֹל בְּעַל הַשֶּׁטֶר לְמַחֵל אֲפִי' שֶׁמְכָרוּ חֲיִיב לְפָרְוֵעַ לוֹ הַנִּזְק כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַמְּפָרְשֵׁי ז"ל וְאִם כֹּן הָרֵי הַחֹב שֶׁחֲיִיבִים לְרְאוּבֵן בְּשֶׁטֶר הֵם כְּמוֹ שֶׁהֵם חֲיִיבִים לְשְׁמֵעוֹן כִּינּוֹן שֶׁמְכָרָם כְּתִיקוֹן חֲכָמִי בְּכַתִּיבָה וּמְסִירָה וּכ"ש אִם מְסִירָה וְכַתִּיבָה שֶׁל שְׁטָרוֹת אֱלוֹ הָיָה עַל יַד ב"ד דְּבָר פְּשׁוּט שְׂאִין ב"ח מְוַקְדָּם יָכוֹל לְגַבּוֹ' מֵהֶם שֶׁהָרֵי כְּתוּב בַּצ"ה תְּלִמִּידוֹ שֶׁל הַרְשֵׁב"א שְׂאֵם גְּבָה שֶׁטְרֵי חוֹבוֹת ע"י ב"ד שְׂאִין בְּעַל הַשֶּׁטֶר יָכוֹל לְמַחֵל וְכִינּוֹן שְׂאִינוֹ יָכוֹל לְמַחֵל הָרֵי הוּא כְּגַבּוּי וְאֵין בְּעַל חוֹב א' אֲפִי' הוּא מְוַקְדָּם יָכוֹל לְגַבּוֹת מִן הַב"ח אֲבָל אִם לֹא מִסַּר

השטרתי חובות שלא מכרם בכתיבה ומסירה אפי' ששעבדם בכל מקום שהם אגב ד' אמות קרקע אינם פגבויים ויכלו הפעלי חובות לגבות מהם אלא א"כ הקנה לו קרקע כל שהוא קודם והקנה לו השטרתי חובות אגבו פמו שפכת הרמב"ם ו"ל פ' ו' ועל ענני יעקב השותף יחשבו בפני סותרים מה שהיה לו לראובן ביד יעקב ואם ישאר שום דבר יתן לו וגם בעלי חובות המוקדמים והמאותרים יכולים לגבות ממה שהיה ביד יעקב פי מסתמא הוא דבר שאינו ידוע שנקנ' אחר החובות ומשונעבד לכלם פמו שפכתו הפוסקים ו"ל: שאלה קסה רחל שצנתה ונתנה במתנ' ש"מ מתנה לבנה ואחריו לזרעו ואחריהם לבתה ואחריה לאחיה וכן נתנה מתנה לבתה ואחריה לזרעה ואחריהם לבנה ואחריו לזרעה ואחריהם לאחי' תשובה מה שנתנה לבנה ואחריו לזרעו ואחר לזרעה ואחרי' לזרעה ואחרי כן לאחיה וכן נתנה לבתה ואחריה לזרעה ואחר זרעה לאחיה בכל זה לא חידשה שום דבר ממה שהוא דין תורה שמה שנתנה לבן פשיטא שיהיה אחריו לזרעו ואחרי זרעו לאחיותו ולזרעה וכן מה שנתנה לבת יהיה אחריה לזרעה ואחרי זרעה לאחיה ולזרעו וכן הולכת הנחלה וממשמשת לסוף הדורות ואפילו שהיה בלשון מתנה הא ק"ל כי כל לשון מתנה ליורש הרי הוא כלשון ירושה וירושא אין לה הפסק ומה שהניחה וכתבה לבן הרי הוא בנה וירושא וכל שנתנה למי שהוא ראוי לירושא הירושא אין לה הפסק ואין לשני שאמר אחריו לפל' פלום א"כ אף אם היתה אומרת אחרי בנה לאחי' לא היה לו פלום אבל פינן שאמרה אחרי בנה וזרעו לבתה שהיא אחות בנה הרי היא זוכה משום ירושה אבל מה שנתנה לבתה אינה ראויה לירושא במקום הבן ואם היתה אומרת אחריה לאחיה של רחל היה זוכה במה ששיירה היא פדין ואחריו לפלוני אבל עתה שאמרה אחריה ואחרי זרעה לבנה שהיא אחי בתה הרי בדין ירושה ג"כ הוא יורש שאינו זוכה אלא במה ששיירה וא"כ כל מם שצנתה לבנה ולבתה הוא קיים על התנאים שהתנה היא אבל מת שאמרה אחרי זרע בתה שיהיה לאחי' של רחל וגם אחרי זרע בנה מה שירש מאחותו יהיה לאחי' צריף לתת טעם כי אחיה של רחל אינו ראוי לירושא ואם היתה אומרת אחרי בנה או בתה לאחיה לא היה זכות פדין ואחריה לפלוני אלא שאמרה אחרי זרעם לאחיה וזרעם עדיין לא באו לעולם ואיך יזכו הם ויזכה אחיה אחריהם ואפ' הכי אומר כי אחיה זוכה אחרי זרעם פמו שצנתה היא שאם היתה נותנת מתנה למי שלא בא לעולם לא היתה חלה המתנה וכ"ש שלא היה חל מתנה לאחר אחרי מי שלא בא לעולם אבל בנ"ד היא נתנה למי שבא לעולם ואחריהם לזרעם וזרעם זוכים אחריהם מפח מה שצנתה שבשעה שמתו הבן או הבת כבר היה זרעם בעולם וכן מצד שזרעה יורש אותם מדין תורה וא"כ גם אחיה אעפ"י שאינו יורש שלהם פינן שזרעם אחר שבאו לעולם זכו גם אחיה זוכה מהם פינן שזכה הזרע שפבר הוא בעולם וכ"ש אם לא היה מהם זרע אלא שמתו שניהם זה אחר זה שדבר פשוט הוא שזוכה אחיה במה שנשאר פדין נכסי לפלוני וא"כ מתנה זו היא קיימת פמו שסידרה רחל אמם ואחריהם ואחרי זרעם זוכה אחיה של רחל במה שישאר וכ"ש שהיה פאן מתנת פריא וגם הפסיקה הירושא שאמרה בפ' במתנה והפסיקה בפירוש הירושא וכל זה מבואר בגמ' ובפרק י"ב מהלכות זכייה ומתנה והנראה לי כתבתי וחתמתי נאם הצעיר משה בר יוסף זלה"ה מטראני המתנה של הבן היתה מתנת פריא פמו שכתוב בשאלה ובמתנת פריא לא אמרינן שאין לה הפסק וגם מתנת הבת פי' ואמר לא משום ירושה פמו שכתוב בצנואה ובזה יש לה הפסק שהיא לא

היתה יורשת במקום הבן ולכן מה שאמרה אחריה ואחרי זרעה וכו' לאחיה זוכה פדין
אחריה לפלוני וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל פ' י"ב ואם לא היתה מתנת בריא אלא פ"י מתנת
ש"מ ולא אמר' לא משום ירנשה אז אין לה הפסק ואין לאחרי' פלום במקום יורש אח
או זרע אבל במקו' יורש אחר זוכה ואחרי' שאח אב או בני אחי אב אין עומדים במקום
יורש כמו שכתב בח"מ סי' רמ"ח סי' ט' ועל זה פתבתי למעלה שאחיה של רחל.

זוכה אחר זרע זרעה וכ"ש כשמתו שניהם זה אחר זה וכו': שאלה קסו ילמדנו רבינו גר
ישראל ראובן נשא לאה ולא היה הנה מוחזק באחים ואחר שנשאה כמה ימים היה מספר
עם ריעיו והיה אומר שהיו לו שני אחים במדינת פאס אחד מצד אביו ואמו אחד מצד
אביו לבד ואחר כמה שנים חלה ראובן ושאלו ממנו שימתו גט שכיב מרע לאשתו לאה
פדי שלא תשאיר זקוקה וגם הוא אמר שרצונו לתת גט וקראו לסופר ונתן הגט וקם
מתליין ואחר כמה שנים אחריהם חזר וחלה את חליין אשר מת בו ונפטר בתשרי והניח
את לאה אשתו מעופרת ויש אנשים שאומרים שהוכר עופרה בזמן פטירתו ועל זה לא
חששו לשאול ממנו שימתו גם עתה גט וילדה אח"כ קודם פורים כמו ט"ו ימים או יותר
והילד נגמרו לו סימניו בשערו ובצפרניו ושפני השכונה קבצו לה שחקי הבלאות לחתלו
בהם שפאו השכנות והניקוהו לה ואחר ד' או חמשה ימים מת הילד ונשארה לאה הנז'
מאז ועד עתה עגונה יותר מי"ב שנה ממתנת אם יבוא א' מיבמיה לחלוץ אותה ולפוטרה
ובראותה שאיחרו פעמי מרפבותיהם מלבוא וגם שאלה לבאים משמה עליהם ואין איש
שיודע אותם ולא שום זכר מהם ובכן הלכה עד מצרים לחקור ולדרוש שמה עליהם
מהבאים מאותם הגלילות אדעתא שאם יתגלה לה שום זכר מהם קיימים ללכת
אצלם פדי שיפטרנה ולא תתעגן עוד ובהגיעה למצרים חקרה ודרשה ואין קול מהם ואין
קשב אדרכא אמרו לה הבאים מפאס שהיה ארץ מושבם לא ידעו ולא הפירו שום אדם
מהפניו של ראובן זה ועל זה חשבה או אמרו לה שהיא מותרת להנשא ועמדה ונתקדשה
לשמעון ומונעים אותה מן הנישואים בכן למדנו מורה מה יהיה משפט לאה זו ומעשיה
אם היא מותרת להנשא פניו שילדה ונתקדשה ויבמיה לא נודע זכרם או לאו ושכרו כפול
מן השמים: תשובה מתוך מה שעולה מפרק החולץ נלמוד שדין תורה דבנגמרו סימניו
קרוי ולד אעפ"י שלא פלו חדשיו ולא שהא ולד של קיימא גמור הוא אלא שהחמירו
חכמים לכתחלה אבל בכלו לו חדשיו או ששהה לא החמירו כלל כמ"ש הרב בעל המגיד
משנה לדעת הרמב"ם ז"ל פרקא קמא ומה שהחמירו לכתחלה הוא פשמת בתוך ל' יום
אעפ"י שלא פלו חדשיו ועמדה ונתקדשה שאם היא אשת ישראל שמי שקידש' הוא
ישראל חולצת ותשאיר עמו ואם הוא פהן שאם תחלוץ תהיה אסורה לו משום חלוצה
לא תחלוץ ותשאיר עמו נשואה בלא חליצה פניו שנגמרו סימניו שאעפ"י שהלכה
פרש"ג שכל ששהה ל' יום אינו נפל הא לא שהה ספקא גבי אשת פהן שלא איפשר
עבדינו כרבנן דפליגי עליה דאעפ"י שלא שהה ולד מעלייא הוא וזהו כשלא פלו לו
חדשיו שאם פלו כ"ע מודו שולד גמור הוא ומאן רבנן רבי היא דאמר אשתהוי אשתה
והוא שנגמרו סימניו וכמו שכתב שם הרב בעל המגיד משנה ויש שטה אחרת בהיהיא
דהחולץ דאיירי בסתם שלא נודע אם פלו חדשיו אם לאו ואזלינן בתר רובא גבי פהן
וכתב הרמב"ם ז"ל לא פלו לו חדשיו ולא נגמרו סימניו נפל גמור לא פלו ונגמרו ספק
וחולצת אפ"י פכהן פלו ולא גמרו ולד מעלייא הוי אינו ידוע אם פלו אם לאו בין גמרו

סימניו או לאו ספק אלא שבפניהן אינה חולצת: נמצאו שלשה סימנים פלו חדשיו ושהו ל' יום וגמרו סימנים פלו חדשיו או ושהו כתב למעלה בעל המגיד משנה שלא החמירו כלל שנהר' שאפי' באשת ישראל אינה חולצת פיון שפלו חדשיו או אפי' לא פלו ושה' ל' יום גמרו סימנים בלא שיהוי ולא פלו חדשים החמירו באשת פהו ובגדון דידן יש עדים שפשמת בתשרי הנפר ענברה וכל הנשים היו אומרות שהיתה בחדש התשיעי לעבורה שטבלה בזמן חג השבועות וילדה קודם פורים כמו שמונה ימים או ט"ו יום וכשנחשוב מחצי סיון עד סוף שבט הם שמונה חדשים וחצי והולד היה גמור בצפרניו ושערו והיה יונק מהנשים וא"כ נוכל לחפש לה היתר כמו שכתב הריב"ש ז"ל סימן תמ"ו על אשה שנתבר' שמיום מיתת בעלה עד יום לידתה היו שמונה חדשים וכ"ב יום והיא טבלה ונתניחדה עם בעלה ג' ימים קודם מותו והבת שילד' היתה גמורה בשערה וצפרניה ומתה תוך ל' יום וכתב פי לפי סברת הרמב"ן ז"ל שהנולד לתשעה חדשים מקנטעים מתאבל עליו הרי נחשב ככלו לו חדשיו ואינה צריכה חליצה כלל ובגדון דידן כן הוא ט' חדשים מקנטעים הם וגמרו שערוותיו וצפרניו וכתב שמי שרוצה להתירה יש לו עמוד נכון להשען עליו הרמב"ן ז"ל וזהו אפי' לא נתקדשה ובגדון דידן שנתקדשה אפי' שהוא לישראל יש לה היתר יותר ממה שהתי' הריב"ש למי שירצה לסמוך על הרמב"ן ז"ל ואפי' לדעת הרמב"ן ז"ל שצריף ט' חדשים היכא שהם מקנטעים אפי' שאינו נחשב פלו לו חדשיו אינה צריכה חליצה משום ספק גמור אלא משום חומרא דרבנן שהרי באשת פהו אינה חולצת ולכך נוכל לומר פיון שנתקדשה אפילו לישראל פיון שאין לה דרך לחליצה שאין היבם מצוי אלא במדינת הים וגם אינו ידוע אם הוא חי אם מת מפמה שנים הרי אי אפשר שתחלוץ ונחשוב קידושי ישראל כקידושי פהו דכיון דלא איפשר סמכינו אדברבנו דפליגי ארשב"ג ואמרנו אע"ג שלא שיהו נלד מעליה הוי והיא גבי ישראל נמי סמכינו אדברבנו דאי אפשר לחלוץ שאין כאן יבם ולא נודע מקומו איו ונשפח שמו ועוד כי לא נודע שהיו לו אחים כי אם על פיו אחר שנשא פמה ימים.

עוד אני אומר כי הרב בעל המגיד משנה כתב שיש מי שהעמיד סוגיא של פרק החולץ בסתם שלא נודע אם פלו חדשיו אם לאו ואזלינו בתר רובא אצל פהו שלא תחלוץ וזהו פדעת הרמב"ם ז"ל שכתב בפרק ראשון מי שמת והניח אשתו מעובר' אם הפילה וכו' הרי זו תתייב' ואם ילדה ויצא הנולד חי לאויר העולם אפילו מת בשעה שנולד הרי זו פטורה מן החליצה ומן הייבום אבל מדברי סופרים עד שידע בנדאי שפלו לו חדשיו ונולד אם חי שלשים יום הרי זה נלד של קיימא ואם מת תוך הל' בין שמת מחולי בין שנפל מן הגג וכו' הרי זה ספק נפל וכו' וצריכה חליצה מדברי סופרים אבל לא תתייבם ע"כ לשונו וכתב הרב בעל המגיד משנ' על זה וזה לשונו וכאן בדין החליצה כתב שדין תורה הוא כפי מה שכתבנו שפלו שיעצא הנולד חי פוטר את אמו וזהו פשנגמרו סימניו שהוא קרוי נלד ואין צורך לדבר אחר ונחמיל החמירו בזה ואמרו דכל דליכא חדא מן תרתי או שחיה ל' יום או שפלו חדשיו אעפ"י דאיכא גמר סימני' הרי זו חולצת ולא מתנייבמת ויתבאר סוף פ' שני שזהו לכתחילה אבל אם עמדה ונשאת לכהן תעמוד תחתיו בלא חליצה ונראה שפלו זה למד רבינו מן הסוגיא שבראש פרק החולץ וכו' ע"כ הרי שכתב הרמב"ם ז"ל אם הפילה תתייבם ואם יצא הנולד חי אפי' מת בשעה שנולד שיהא פטורה מן הפל ומדברי סופרים הוא שצריכה חליצה ומה שכתב הפילה הוא שהוא ידוע

שְׁהִיא נֶפֶל שְׂאִינוּ לֹא בֶן שִׁבְעָה וְלֹא בֶן תִּשְׁעָה וְלֹא גָמְרוּ סִימָנָיו וְיִלְדָה הוּא שְׂאִינוּ יְדוּעַ שְׁכָלוּ וְאֶפְשׁ' שְׁכָלוּ וַיֵּשׁ לוֹ גָמַר סִימָנִים כִּסְתָם יוֹלָד' אִפִּי' לֹא חֵי אֶלָּא שְׁעָה א' פְּטוּר' מֵהַפֶּל שֶׁהוּא קְרוּי וְלֹד אֶלָּא שְׁחֻכְמִי הַחֲמִירוּ לְכַתְחִילָה לְיִשְׂרָאֵל וְהַקּוּלוּ לְכַהֵן א"כ בַּנ"ד נֶאֱמַר אִפִּי' לֹא הָיוּ עֲדִים שְׂיָדְעוּ שֶׁהִפְכָּר עֲנֻפְרָה כְּשִׁמְת בַּעֲלָה וְשִׁנּוּלֹד בְּזִמְן הַנּוֹ' הָרִי יֵשׁ עֲדוּת שְׂיִלְדָה כִּסְתָם יוֹלְדוֹ' וְנִתְפָּרְסָם אֲזַי וְעַתָּה שִׁנּוּלֹד וְלֹד גָּמוֹר בְּסִימָנֵי וּפְשִׁיטָא שְׂאִם קִינְדָשָׁה פֶּהוּ שְׂאִינָה צְרִיכָה חֲלִיצָה וּבְגִדוֹן זֶה אִם קִינְדָשָׁה יִשְׂרָאֵל ג"כ כַּמ"ש גִּבִּי פֶּהוּ אִי אִינְפִשֶׁר פֶּן גִּבִּי יִשְׂרָאֵל זֶה אִי אִינְפִשֶׁר שְׂאִין הֵיב' מְצוּי וְאִין יְדוּעַ מְקוּמוֹ אִיו וְלֹא אִם חֵי אִם מֵת וְגַם לֹא נוֹדַע שֶׁהִי' לֶה שׁוּם יָבָם כִּי אִם עַל פִּיו אַחַר שְׁנֵשָׂא אֶת זֹאת וְאִם פֶּן אִשָּׁה זֹו תִּהְיֶה נִיִּתְרַת וְנִקְנִית לְבַעֲלָה שְׁקִינְדָשָׁה בַּג' דְּרָכֵי דְרָף א' בְּעֲדוֹ' הָעֲדִי' שְׂיִלְדָה לִט' חֲדָשִׁי' מְקוּטָעִי' וְגָמְרוּ שְׁעָרָיו וְצִפְרָנָיו לִדְע' הָרַמְבַּ"ן וְ"ל שְׂיִכּוּלִין לְסַמּוּךְ עָלָיו כַּמ"ש הָרִיב"ש וְ"ל אִפִּי' לֹא נִתְקַדְּשָׁה כְּמוֹ הַגִּדּוֹן שֶׁל הָרִיב"ש וְ"ל דְּרָף ב' אִפִּי' לִדְעַת הָרַמְבַּ"ם וְ"ל שְׂצָרִיף ט' חֲדָשִׁי' גָּמוּרִי' אִם הֵם מְקוּטָעִי' אִינָה צְרִיכָה חֲלִיצָה מִשׁוּם סְפֵק גָּמוֹר אֶלָּא מִשׁוּם חוּמְרָא בְּעֵלְמָא מְדַרְבְּנָן שְׁהָרִי בְּאִשָּׁת פֶּהוּ אִינָה צְרִיכָה חֲלִיצָה וְכָאן אִפִּי' בְּיִשְׂרָ' א"א כַּמ"ש דְּרָף ג' בְּלֹא עֲדוּת שְׂיִלְדָה לִט' אִפִּי' מְקוּטָעִי' אֶלָּא כִּסְתָם יוֹלְדוֹ' שְׂיִלְדָה וְלֹד חֵי גָמוֹר בְּשַׁעֲרוֹתָיו וְצִפְרָנָיו שְׁעַל זֶה הוּא שְׂאִמְרוּ אִי אִשָּׁת פֶּהוּ הִיא אִינָה צְרִיכָה חֲלִיצָה מְפָנִי שֶׁא"א וְהִכָּא אִפִּי' בְּיִשְׂרָאֵל אִי אִינְפִשֶׁר כְּמוֹ שְׁכַתְבִּיתִי: שְׂאֵלָה קִסּוּ עַל דְּבַר מַה שְׂאִינְר' בֵּין שְׁנֵי אַחִים צְדָקָה וְיִהוּדָה בְּנֵי רֵאקִי שְׁהִיָּה לְהֵם בֵּית רִבּוּשָׁה מְאֻבִּיָּהֵם וְעַל יְדֵי מְרִיבָה שְׁהִיָּתָה בֵּינֵיהֶם אִמְרוּ זֶה לְזֶה תִּקְנָה מִמֶּנִּי חֲלָקִי אוֹ אֶקְנָה מִמֶּךָ חֲלָקֶךָ וְנִתְפָּשְׂרוּ בֵּינֵיהֶם בְּפָנֵי כְּמָה אֲנָשִׁים וְרָצָה בְּרָצוֹן נִפְשׁוּ צְדָקָה לְמַפְנֹר לְאִחֵיו יְהוּדָה חֲלָקוֹ בַּת"ש פְּרָחִי' וְאִמְרוּ שְׂיִמְתִּין וְיִתְיַשֵּׁב בְּמַחְשַׁבְתּוֹ כְּדִי שְׁלֹא יִתְחַרֵּט אַח"כ מֵהַמְכִּירָה וְלֹא רָצָה וְאִמְרָ כִּי בְּיִשׁוּב דַּעְתּוֹ הִיָּה מוֹכֵר וְגַם בְּנוֹ הַגְּדוֹל הַחֲזִיק בְּיַד אָבִיו שְׂיִמְכָרֵם וְשְׁהִיו שְׂמַחֲרִי' בְּמְכִיר' וְעַל אֵלוֹ הַדְּבָרִים הִלְכוּ מִיָּד שְׁנֵיהֶם לְבֵית הַשׁוֹפֵט וְכַתֵּב בֵּינֵיהֶם שְׁטֵר מְכִירָה הַנִּקְרָא חוּגִי' שְׂמְכָר צְדָקָה בְּרָצוֹן נִפְשׁוּ מְכִירָה גָּמוּרָה לִיְהוּדָה אִחֵיו כָּל הַחֲלָק שְׁהִיָּה לוֹ בְּחֻצָּר וּבְבֵתִים וְזָכָה יְהוּדָה בְּשֵׁטֵר הַחוּגִי' הֵהוּא וּבְבוֹאֵם מֵאֵת הַשׁוֹפֵט נִיחָם וְנִתְחַרֵּט גַּם אִשְׁתּוֹ צְעָקָה חוּצָה לְמָה מְכָר נִחְלַת אָבוֹתָיו וְגַם שְׁהִיו הַבָּתִּים כְּלוּם מְשׁוּעָבְדִים לְכַתְוִבְתָּה וְהִלְךְ לַב"ד וְטָעַן שְׁנִיתְרַט מְפָל מַה שְׂמַכ' בְּפָנֵי הַשׁוֹפֵט וְשְׁלֹא קִיבַל שׁוּם מְעוֹת וְלֹא עָשָׂה קִנְיָן וְגַם לֹא אָמַר לוֹ שְׂיִחְזִיק בְּבָתִּים וְעַל זֶה הִבִּיא עֲדוּת שְׁלִשָּׁה אֲנָשִׁים רַבִּי נוּגִים וּר"י וְרַבִּי עִישׁ וְהַעֲיָדוּ בְּפָנֵי ב"ד שְׁלֹא הִיָּתָה הַמְכִירָה כִּי אִם בְּדִיבּוּר בְּעֵלְמָא שְׁלֹא בְּקִנְיָן וְשְׁלֹא בְּאִמִּיר' לֶךְ חֲזַק וְקִנִּי וְלֹא מְסַר לוֹ מִפְתַּח וְלֹא פָּרַע לוֹ שׁוּם מְעוֹת אֲזַי כִּי הַמְכִירָה הִיָּתָה בְּיוֹם רֵאשׁוֹן וְשְׂאִחַר כֶּף בְּיוֹם שְׁלִישִׁי פָּרַע לוֹ הַמְעוֹת.

אֲחַר כֶּף בָּאוּ שְׁנֵי עֲדִים ר' שְׁלֵמָה וְרַבִּי חֵיִים וְהַעֲיָדוּ בְּתוֹרַת עֲדוּת גָּמוּרָה שְׂאִחַר עֲבוּר זִמְן בְּיוֹם שְׁלִישִׁי רָאוּ שְׁלָקַח יְהוּדָה אֶת אִחֵיו צְדָקָה בְּנֻעָרֵי הַשׁוֹפֵט לְכוּפּוֹ לְקַבֵּל דְּמֵי הַבָּתִּים וְהָיוּ הֵם בָּאִים אֲזַי לְבֵית הַשׁוֹפֵט עִם קֶצֶת יְהוּדִים מְנַכְבְּדֵי הַקְּהָל וְיִצְאָ נִגְדָם יְהוּד' בְּרִישׁ גְּלִי וְהַגְזִים לְנִגְדָם וְאִמְרָ שְׂמִי שְׂעִיד אוֹ יְדַבֵּר בְּעִנְיָן שְׂעִישָׁה שְׁהַשׁוֹפֵט יִסַּר אוֹתָם עַל זֶה.

אחר כך בא ר' יעקב והעיד בתורת עדות גמורה איך ביום שני אחר המכירה בא ר' צדקה ורחל אשתו ונתחבאו אצלו ובורחים לבלתי קבל המעות דמי הקצור והבתים הנזכר בעל פרחם בבית השופט ושהיו מצטערי ביותר אם תתקנים המכירה ועוד העיד לפנינו שאמר השופט לצדקה שאם לא יקבל המעות דמי הקצור והבתי שישים המעות דמיהם בפקדון ביד שלישי גוי בנאמנות וכן העיד ר' יעקב בן מזל כמו ר' יעקב העד הנזכר.

אחר כך בא החכם ר' אהרן והעיד שחלה פני יהודה שישלים עם אחיו צדקה ויחזור לו הבתים וכל מה שהפסיד על הענין שיפרע ולא אבה שמוע אחר כך בא ר' יהודה בן רבי עמרם והעיד בתורת עדות גמורה שראה את יהודה ראקי מסבב ועמו נערי השופט והולכו לר' צדקה לבית השופט להכריחו לקבל דמי הבתי ועוד העיד שגם לעולם אחר שהכריחוהו לקבל המעות תמיד הנה מתרעם וקורא תגר שאין רצונו במכירה ההיא כלל ע"כ העדויות שהעידו העדלי הנזכרי בפני החכמים ה"ר יוסף וה"ר משה ור' שמואל עמדון ובאו הם חתומים בעדויות ועל אלו העדויות נראה שאין במכירה זו ממשות שאעפ"י ששטרות העולים בערפאז העכפוזם פשרים בשטרי מקח וממכר לא עדיפי משטרי ישראל שאם איש אחד אמר ברצון נפשי אני מוכר ביתי לפלוני וכתבו לו שאני מוכרה לו ברצון נפשי אינה קנייה לו פיון שאין כאן קנין סודר ולא כתיבת מעות ולא חזקה ואפי' שעל דיבור ושטר זה הלך מעצמו והחזיק בבתים אינה חזקה פיון שלא אמר לו לה חזק וקני וכ"ש בשטרישל גוים פי השטר של ערפאות העכפוזם אינו כשר אלא כשיתן המעות בפניהם ושיהי' כפיתוב בפנינו מנה פלוני לפלו' כך וכך דמי מקח ומעות החוב וקמו שכתב הרמב"ם ז"ל פ"ק כ"ו ובגדון דידן כשנכתב החוג"י לא נמנה המעות ואח"כ כשנמנה המעות שהוא עיקר הקנין הנה באונס גמור כמו שהעידו העדים וכיון שבגתינת המעות בפניהם היתה מתקיימת המכירה בכתיבת החוג"י וקבלת המעות היתה באונס אין כאן מכירה ואפי' שהלך אחר כך והחזיק בבתים אינה חזקה פיון שהיתה שלא בפניו ולא אמר לו לה חזק וקני כמו שאמר רבא פ"ק חזקת הבתים בפניו לא צריף למימר ליה לה חזק וקני פיון שנתרצה למוכרה בכך מעות והחזיק בפניו קנה ושלא בפניו צריף למימר ליה לה חזק וקני ואפילו שהיה שטר זה שכתב לו אח' שנתרצה כמו שטר קנין לא שטר ראיה לבד כמו שכתבו הרבה מהמפרשים ז"ל שפיון שכתוב ב' מכרתי או נתתי שקונה כמו שהביא בהגהה פ"ק ראשון מהלכות מכירה והרשב"א בתשובה אפ"ה אינו קונה אלא כשמוכר שדה מפני רעתה אפי' בשטר של קנין שדי מכירה לה אבל בשאר קרקעות לא קנה בשטר עד שיתן הדמים כמו שכתב בח"מ סי' קצ"א וגם במקום שנוהגים לכתוב שטרות וכתב הרא"ש בתשוב' פ"ל י"ח נראה שבזמן הזה אין רגילין בדיני ישראל וגם לא בערפאות העכפוזם לקנות בשטר לא במקר ולא במתנה אלא מקיימים המקר או המתנה באחד מן הקנינים דשייכא בהו וכותבים השטר לראיה הילכף פולקם פשרים בערפאות העכפוזם עכ"ל: ושטר זה פיון שלא הנה באחד מן הקנינים אינו מועיל כלל כי נתינת המעות הנה באונס כמו שהעידו העדים וגם אם נכתב מיד והחזיק בבתים פיון שהיה שלא בפניו או שלא מדעתו שלא אמר לו לה חזק וקני אינה חזק' כמו שכתבתי: נאם הצעיר משה בר' יוסף זלה"ה מטראני כ"א אלול: הדבר פשוט שאין במכירה זו ממשות מאחר שאין כאן שום אחד מדרכי הקנייה כמו שכתב הרב למעלה נאם הצעיר יצחק בכמ"ר אברהם ו' ארזא זלה"ה: שאלה קסח ראובן שהיו

מפצירים בו אנשי העיר ההיא להרגיל סעודתו אצלם וקהל לו שלום בעולם וקטטה בינו לבין אשתו ולזה נשבע נזירות שמשון בכל תנאו שבמקום שיש שני אנשים אוכלים שלא יהיה הוא השלישי אם לא יהיה בביתו: ועתה ילמדנו רבי' אם אמת הוא מה שפשיטא לי פי הנזירות לא חל רק במדינה ההיא אמנם אם הלך לו מהמדינה ההיא אם כשהוא הולך בדרך ואם כשהוא מתאכסן בבי' איזה איש ואם עקר דירתו מהמדינה ההיא למדינה אחרת וקבע שם ביתו בכל אלו האופנים לא חל עליו הנזירות מידי דהוי אטעין משא של צמר כו' ואם האמת אתי בזה מיבעיא לי במדינה ההיא בחצרו כשעושים סנפה משותפת לכל בני החצר אם תקרא ביתו הסנפה ההיא או אם יצטרף לעשות סנפה לעצמו: גם במדינה ההיא אם יצא חוץ לעיר לגן או פרדס או כפר אם שיצא לטייל או לאיזו סבה מוכרחת האם חל עליו הנזירות פי הנה פוננתו לא היתה רק במדינה ההיא וכמה הוא השיעור ליציאת חוץ לעיר.

גם אם עקר דירתו מהמדינה ההיא וחזר לה או עם ביתו או אכסנאי האם עדיין הנזירות במקומו עומד גם אם קדם הוא לאכול עם איש אחד לבד ואח"כ באו אחרים וישבו עמם אם חל עליו הנזירות גם אם הוא עומד בשלחן לבדו עם בעל הבית האם יוכל לאכול אעפ"י שיש אחרים אוכלים שם בשולחנות אחרות בפני עצמן: גם אם פירות ויין לבדם בלא לחם אם הוא בכלל הנזירות גם בכולל אשאל אם גלף אחר דבור הנשבע ומה שהוציא בשפתיו אעפ"י שלא היתה פוננתו לכה פי פוננתו לא היתה רק במדינה ההיא ואם גלף אחר מה שהוציא בשפתיו וסגר לו הדלת הן במדינה ההיא הן באיזה מקום שיהיה או אם גלף אחר פוננתו גם אם נאמר שלא הוציא בשפתיו מה שהיה בלבו ע"כ:.

ועתה יורינו מורינו מורה צדק ותשובתו על כל הפרטים ועליו להאיר עינינו בתורתו ושכרו כפול ומכופל מאת ה' מן השמים. תשובה ראובן זה רצה לעשות גדר לעצמו שלא יאכל חוץ מביתו עם שני אנשים או יותר על מה שהיה מורגל (עצמו) בסעודו' של רשות חוץ מביתו ולכן נראה פי גם שילך לדור בעיר אחרת הנדר במקומו עומד שלא לאכול חוץ מביתו עם רבי' פי הטעם שיש בעיר זאת יש ג"כ בעיר אחרת שלא להרגיל סעודתו עם רבים ובזה יש קטטה בינו לבין אשתו בין בעיר זאת בין בעיר אחרת אבל כשהוא בדרך הרגל כל אדם הוא שהם מתחברים לאכול יחד והוא דבר של עראי ואינו בכלל הנדר ובסנפה שבתצרו יכול להתחבר עם שכניו כל ז' ימי סנפות הסנפה היא במקום ביתו לאלו הז' ימים כמו שדר בביתו הוא דר בסנפה כל שבועה וקרי זה כמו שהיו לו אורחים בביתו שיכול לאכול עמם או אם היו דרים ג' או ד' בבית א' שיכול לאכול עמם: ואם יצא חוץ לעיר לגן או לפרדס ג"כ זה נכנס בכלל הנדר וזה הענין צריך גדר יותר מסעודת העיר גם אם עקר דירתו מן המדינה למדינה אחרת וחזר כפר כתבתי פי גם בעיר אחרת חל הנדר כ"ש אם חזר פי מעולם לא נפטר מן הנדר: גם אם קדם הוא לאכול עם איש אחד בביתו של אחר ואח"כ באו אחרים וישבו לאכול חייב להסתלק מן הסעודה שהרי הוא שלישי כי אע"פ שאמר שבמקום שיש שני אוכלים שלא יהיה הוא שלישי וקרי אחר שבאו שנים הוא שלישי גם אם הוא עומד לבדו עם בעל הבית ויש אחרים אוכלים שם בשלחן בפני עצמן אינו בכלל הנדר יפריש עצמו משום לה אגרין נזירא סחור וכו' שלא יבוא לאכול עם האחרים פיון שהם בבית אחד: גם פירות ויין בלא לחם לאכול דרך עראי יכול אבל לישוב בהסנפה לשותות אפי' על פירות אינו יכול פי

עיקר הנדר הוא על שכרות ועל התחברות עם אנשים שעושים פל ימיהם פחגים: וילענין מה שפתיב בפאלה שאם גלף אחר פננתו לא היטה אלא באותה המדינה ולא במדינה אחרת זה אינו פי: מה שהולכים אחר פוננת הנדר הוא פמה שיש בו שתי משמעויות בלשונו כמו חרם או תרומה שיש חרם ותרומ' של איסור ושל היטר אבל מי שנדר על אינה דבר אינו נאמן לומר לא נתפוננתי לאסור עצמי בדבר זה אלא בעיר זה ולא בעיר אחרת פי סתם נדר שפגופו הוא בכל מקו' והיה לו לפרש פי במקום ההוא לבד היה נדר שיהי נדר זה הוא חובת הגוף ואינו תלוי בשום מקום כמו מצו' עשה או לא תעשה של תורה שהם חובת הגוף שנוהגות בין בארץ בין בחוץ לארץ ואותם שמפני' בהם פי תבואו אל הארץ וכיוצא בזה הם דוקא בא"י ולא בח"ל וכן בנדר שנדר על עצמו בגופו שיעשה כף הוא עצמו או לא יעשה כף הוא חייב לקיים בכל מקום שיהיה הגע עצמו שאסר עצמו מלאכול בשר או מין אחד לחודש ימים או שנה או שתיים הנאמר שילך למקום אחר ויפטר או אמ' הרניני נזיר הוא נזיר במקומו והוא חייב לעלות לארץ ישראל וכן נדר זה שלא יצטרף עם ג' אנשים לאכול הוא חובת גופו ואינו נאמן לומר לא נתפוננו אלא בעיר הזאת פי פינן שבסת' נדר הוא חובת הגוף בכל המקומות והיה לו לפרש וכיון שלא פירש לאו כל פמיניה נאם המבי"ט: שאלה קסט ראובן הרופא שרת את הבאש"א של מצרים בענין הרפואה וחלה הבאש"ה חולי גדול ונרפא על ידו ובשכר טורחו נתן לו הבאש"ה הסראפלי"ק של המחלא ומנצור' כדי לפרנס את ביתו כל זמן שהבאש"ה יהיה מושל במדינה ההיא ועמד הרופא הנזכר בסראפלי"ק הנז' שנה א' ובשנה השנית נתפטר עם שמעון שידע במלאכת הסראפלי"ק שילך למקו' הנז' לשרת פמנהג הסרפי"ש ועשו תנאי ביניה' שהרינוח שיריוח במקום הנז' יחלקו ביניהם בשנה ועשו ביניהם שטר על זה בכל חיזוקי סופר בבטיול כל מיני מודעות שבעולם ובסוף זמן השנה השנית תבע ראובן לשמעון שלוחו ושנתפו שיתן לו חלקו מהרינוח של השנה ושמעון הראה בפני ב"ד מודעא שעשה וטוען שהיה אנוס שאעפ"י שהבאש"ה נתן לו לראובן המקום הנז' בשנה הא' דדינא דמלכותא דינא מ"מ הקאשיפי"ש א' ששם הבאש"ה במקו' הנז' בשנה השנית פמנהג שבכל שנה ושנה הבאש"ה מסיר ומשים קאשיפי"ש בכל המקומות היה שמעון משרת אותו מלפנים במקומות אחרים של סראפלי"ק ועל פן אומר שיש לו חזקה בזה בענין סראפלי"ק זה פינן שהחזיק בהיותו הולך עם הקאשיף הנז' ומשרת אותו וראובן טוען שהבאש"ה נתן לו ויש לאל ידו מדינא דמלכותא לעשות כל מה שירצה במקומות האלו שהוא עומד במקום המלך להשים ולהסי' הקאשיפי"ש ולתת הסראפלי"ק לכל מי שירצה ועוד שהחזקה הזאת אינה חזקה גמורה פחזקת קרקעות וכיוצא בו רק בזמן מועט זה פמה שנים תקנו זה שיהיה לכל א' חזקה במקומו כדי שלא יבוא תקלה והפסד שיעל' א' בשוחד ובממון המקום על חבירו וגם זה התיקון לא היה הסכמה פללית חתומה מראשי הקהלות פולם אבל קוד' זה וגם עתה פעת המנהג הוא פאשר בתחל' ונתבטל אותו התיקון נאפל' שיהיה המנהג עתה פבזמן התקנ' ההיא זהו כדי שלא יעלו המקומות בשוחד וכיוצא שביבאו לידי הפסד אבל פאן בנדון זה לא היה אלא מתנה נתונה מיד הבאשא על רפואת חוליו ולא שיהיה בזה אותה התקנה ועוד טוען ראובן ששנה א' קודם בוא שמעון היה הוא פבר מוחזק במקום ואכל הפירות ההם בלי ערעור פלל ועוד טוען ראובן שהמודעא שעשה שמעון אינה מודעא פי לא היה פאן לשמעון

אונס הפסד ממון או נפשות וכיוצא בו אם לא ירויח ויאכל אותו הרינוח ואין זה אונס לבטל שבועה חמורה בפשט מקננים בכל חיזוקי סופר בביטול כל מיני מודעות ועל זה יורינו רבינו הדין עם מי ושכרו כפול מן השמים: תשובה כפי סדר השאלה נראה כי פשנתן הסראפליק לרופא עדן לא הנה לו לשמעון שום חזקה במקום שהוא שפתו שטען שמעון שהקאשיב ששם הבאש"ה בשנה השניה הנה הוא משרת אותו מלפנים במקומות של סראפליק וע"כ אומר שיש לו חזקה בענין סרפליק זה כיון שהחזיק בהיותו הולך עם הקאשיב הנז' ומשרת אותו ועתה נתמנה קאשיב זה במקום שיש סרפלי"ק זה ונראה לי שאין לו לשמעון בטענה זו חזקה שהחזקה היתה אם הנה לו במקום הנה הסראפליק הנה מקודם שניתן לרופא אבל מפני שהנה זה משרת אותו הקאשיב במקום אחר והנה לו השראפלי"ק במקום האחר בשכר השירות לא מפני זה הנה לו חזקה בסארפלי"ק על מקום זה שאם יש לו חזקה הוא עם אותו הקאשיב ששרת אותו בשנים אחרות במקומות מוחלפים ועתה שניתן לקאשיב מקום אחר לא יוכל שום יהודי אחר לבוא לשרת לקאשיב ולדחות אותו אבל שיהנה לו חזקה בסארפליק של מקום זה מפני שיש לו חזקה עם הקאשיב במקום אחר אינו זה חזקה לסארפליק זה ואפ"י שיהנה המנהג מי שהוא משרת לקאשיב א' שהסראפליק של מקום הקאשיב הנה שלו כי אין שירות אחר לקאשיב אלא השרפלי"ק עכ"ז אין לו חזקה בסארפלי"ק זה כיון שניתן לרופא מקודם ואכלו שנה א' קודם שנתמנה הקאשיב בלי שום עירעור שלא הנה סרפלי"ק זה לשום אדם וכשנתמנה הקאשיב על המקום לא הנה לקאשיב שום יכולת למנות שום אדם על הסרפליק של המקום שהוא שנתמנה עליו כי המנהג אותו כבר נתן הסרפליק שהוא לאחר והוא הוא הבאשה שהיכולת בידו מאת המלך יר"ה למנות ולבטל את מי שהנה ואם כן אין לשמעון שום חזקה בסארפליק זה כפי השאלה ואין כאן מקום לשום מודעה אדברא הטיב הרופא לשמעון ששתפו עמו לחצאין שאם הנה רוצה משתף עם אחר וגם שאר הטענות אין צורך להשיב עליהם כיון שאין שום חזקה לשמעון בסרפליק כמו שנו' נאם המבי"ט: שאלה קע ראובן נתקוטט עם שמעון והנה ראובן את שמעון והאיש שהשעה משחקת לו תפש ראובן וקנס אותו על שהכה את שמעון וראובן אמר לשמעון תתן לי מה שייבוא עליך מן הקנס שהוא עלי ועליך ושמעון השיב לראובן לא די לך שהפית אותי אלא שאמה רוצה ליקח ממני קנס אני לא אתן לך פלום וראובן תקפה ידו עם האומות וצנה לאנס אחד שיקח משמעון מה שצוהו ראובן ולקח משמעון בעל פרוחו ועתה שמעון תובע ראובן בדין תורה המעות שלקח האנס ממנו בצוונאת ראובן יורינו רבינו מה דינם של אלו ושכרו כפול מן השמים: תשובה אם הנה ראובן את שמעון מי שהשעה משחקת לו הנה לו להוליכו לדין תורה ויחייבו אותו בתמשה דברים או מקצתן כפי מה שהנה דין תורה בהכאה ההיא ואם ראובן המפה הנה סרבן שלא רצה לעמוד בדין תורה או שלא הנה בעיר ההיא שום ב"ד שיזונו ביניהם ולא רצה ראובן לרצות את שמעון במה שהנה ראוי אינו חייב שמעון בשום דבר מן הקנס שקנסו לראובן קרית חברך ולא ענה גודא רבא שדי עילונניה ואע"פ שקנסו אותו יותר ממה שהנה חייב בד"ת אינו חייב שמעון בו אם לא שהנה בידו לדבר לפני הערפאות ולהקל עליו שלא יפסידוהו הרבה והוא הכביד עליו להפסידו יותר מן הראוי שלא בגרמת ראובן ושלום לכל ישראל: שאלה קעא עלינו לשבח לאדון הכל אשר השאיר לנו שריד ולא השבית

גואל רם וגדול בְּיִשְׂרָאֵל הֲלֹא הוּא מוֹרִינֵנו וְרַבֵּינוּ הַגָּאֹן מוֹפ' הַדּוֹר כְּמוֹהַר"ר מֹשֶׁה מִטְרָאנִי נר"ו לְדוֹן דִּין כָּל יִשְׂרָאֵל וְלְהָאִיר עֵינֵי כָּל שׂוֹאֵל בְּתוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיב' נֶפֶשׁ וְיָמָה גַּם לְשׁוֹם שְׁלוֹם אֵל יָרְבוּ בְּמַחְלֻקֹת תוֹף עֲדַת יִשְׂרָאֵל וְאִישׁ עַל מְקוֹמוֹ יִבְנֶה בְּשִׁלּוֹם וְלֹא יִטּוּ יָמִין וְשִׁמְאֵל מִכָּל אֲשֶׁר פִּי אֲדוֹנֵי דוֹבֵר עַל כָּל הַתְּבִיעוֹת וְשִׂאֵלוֹת הָאֵלֶּה אֶחָד לְאֶחָד קֵהֵל גְּדוֹל אֲשֶׁר הָיָה בְּעִיר מְתַפְלְלִים כְּנֹלָם יַחַד בְּבֵית אֶחָד וּבְסִבַּת גְּלוּת הָאֲנָמוֹת בְּעוֹנוֹת מִיָּחָה הַשּׁוֹפֵט בְּיָדָם מְלֵהוּיּוֹת לָהֶם גְּרוֹת דוֹלְקוֹת וְלֹא מְקוֹם לְשִׁבְתָּ עֲלֵיהֶם וְגַם לְהֵיוֹת סְמוּךְ לְבֵית תְּפִלָּתָם לְבֹשׁ קִנְיָה בְּאֶנְפֵן שְׁפָעָמִים שְׁלֹשׁ בָּא הָרֶס וְלֹא חִמַּל וְהִנְכַּרְחוּ לְבַטֵּל מֵהַבֵּית הַהוּא וְהִנְכַּרְחוּ הַיְהוּדִים לְהַתְחַלֵּק לְשִׁפְתֵי חִלּוּקוֹת וַיַּעֲשׂוּ שְׁפִי בְּתֵי כְּנִסְיוֹת וְאַחַר הַחִלּוּק הַהוּא בְּעוֹנוֹת הַשְׁתַּדְּלוֹ אֵלָיו וְאֵלּוֹ מָפָה וּמָפָה לְזַכּוֹת וְתוֹעֵלֶת הַעֲנִיִּים לְהֵיוֹת כִּיֵּס א' לְכָל הַעֲנִיִּים וְלֵב א' מְוַנְהָגִים עַל פִּי מַעֲמָד א' וְדִיָּן א' יִתְמִיד יַעֲמִיד הַשְׁלוֹם בְּאַהֲבָה וְאַחֲוָה תְּמִיד בֵּינֵיהֶם וּבְעוֹנוֹת לֹא אִיסְתִּיֵּעַצַּא מִיִּלְתָּא וּבְסִבָּה מָה אוֹ סְבוּת בָּאוּ לִידֵי חִלּוּק וְהַפְּרֵשׁ וְנִחְלְקוּ הַלְּבָבוֹת וְאַף גַּם זֹאת בְּרָאוֹת שְׁשִׁלּוֹם הַיְחִידִים הוּא לְהֵיוֹת כָּל קֵהֵל בְּפָנֵי עֲצָמוֹ וְיָמָה גַּם לְסַתְּנוֹם פִּי הָאֲנָמוֹת וְלְכָל קֵהֵל חֲכָם וְדִיָּן וּמַעֲמָד בְּפָנֵי עֲצָמוֹ כֵּן עָשׂוּ וְהִסְכִּימוּ לְזַכּוֹת וְתוֹעֵלֶת הַעֲנִיִּים וּפְרִנְסָתָם אֵל יִלְכוּ מְדַחֵי אֵל דְּחוּ זֵיל הַכָּא קָא מְדַחֵי לִיה זֵיל הַכָּא קָא מְדַחֵי לִיה וְרָצוּ בְּרָצוֹן נֶפֶשׁ שְׁפִי קֵהֵלוֹת הַנּוֹ וְהִסְכִּימוּ לְחַלֵּק פְּרֶס וְחִלּוּק הַעֲנִיִּים כְּפִי הָעֵרִיכָה מֵהַקְּנֹפָה אֲשֶׁר פּוֹרְעִים הַיּוֹם מָפָה וּמָפָה וְכֵן כָּל עֲנֵי וְדָל שׂוֹאֵל שְׁיָבוֹא לְשִׂאוֹל יִתְנוּ לוֹ כְּפִי הָעֵרֶךְ הַהוּא וּבְכֵן מְמוֹנֵי וְאַנְשֵׁי הַמַּעֲמָד מִב' הַקֵּהלוֹת יצ"ו נִתְקַבְּצוּ וַעֲמְדוּ בְּחֻשְׁבוֹן אַחַר הַדְּקָדוּק וְרָאוּ הַקְּנֹפָה מִכָּל ג' חֲלָקִי ל"ק א' וְחֲלָקִי ל"ק א' ל"ק א' אַחַר: וְעַל הַסְּפָמָה וְחֻשְׁבוֹן זֶה כְּתוּבוֹ וְחֻשְׁמוֹ בֵּינֵיהֶם כָּלֵם כְּאֶחָד הַסְּפָמָה שְׁרִירָא עַל כְּכָה כְּאֲשֶׁר יִחְזַה עֵינֵי כ"ת טוֹפֶס הַהַסְּפָמָה וְשִׁמּוֹת הַחֲתוּמִים בַּה מָפָה וּמָפָה וְהֵן אֲמַת שְׁאֵר שְׁהַעֲרִיכָה הַזֹּאת נַעֲשִׂית עַל פִּי הַקְּנֹפָה כְּאֲמוֹר גַּם אִם יַעֲמְדוּ הַשְׁפִּי קֵהֵלוֹת יצ"ו עַל חֻשְׁבוֹן וְעֵרִיכָה עַל הַנְּכָסִים וְהַמְּמוֹן כְּפִי מְנַהֵג הָעֵרִיכוֹת בְּכָל הַק"ק יצ"ו כֵּן יֵצֵא הַחֲלָקִים שְׁלֹשָׁה חֲלָקִים לְזֶה וְחֲלָקִי אֶחָד לְזֶה: וְעַתָּה עַל פִּי כָּל הַדְּבָרִים וְהַסְּפָמוֹת אֵלָיו הֵיוֹתָם אֲמַת בְּאֵנוּ לְשִׂאוֹל עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוּדָה וְעַל פִּי הָרַב גְּרוֹ בְּעֵנֵן כָּל חֲפָצֵי הַקֵּהֵל הַגְּדוֹל אֲשֶׁר הָיָה בְּתַחֲלָה חֲפָצֵי כְּסָף וְכֶסֶף תּוֹרָה וְשִׂאֵר חֲפָצִים הַמְּתַנַּדְבִּי בְּעַם וְהֵם קִדְּשׁ מִכָּמָה זְמַן אִיךָ יִחְלְקוּ אוֹתָם הַשְׁפִּי קֵהֵלוֹ יצ"ו לְעֵרֶךְ הַקְּנֹפ' הַנּוֹ אוֹ לְעֵרֶךְ עֵרִיכַת הַנְּכָסִי וְהַמְּמוֹן וְאִיךָ יִתְנַהֲגוּ וַיַּעֲשׂוּ בְּדָבָר הַזֶּה עַל פִּי הַתּוֹרָה וְהָאֲמַת.

זֹאת וְעוֹד יִלְמְדֵנוּ רַבֵּינוּ עַל דְּבַר קֶצֶת יְחִידִים הַקְּדִישׁוֹ לְבֵית הַכְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה הַנּוֹ קֶצֶת חֲפָצִים עַל מְנַת שְׁיֵהִיו תְּמִיד מְנֻפְקָדִים תַּחַת יַד פְּלוֹנֵי וְאֵל יִהְיוּ בְּיַד גַּבְאֵי הַקֵּהֵל יצ"ו וְאַחַר פְּטִירַת הַמְּקַדְּשִׁים הָיוּ הַחֲפָצִים בְּיַד פְּלוֹנֵי הַהוּא וּבְהַמְּשֵׁךְ הַזְּמַן נִשְׂאָרוּ הַחֲפָצִים בְּיַד הַגַּבְאִים שְׁבָאוֹתָם הַיָּמִים וְלֹא חָשַׁשׁ פְּלוֹנֵי לְקַחְתָּם מִיָּדָם בְּאֲמָרוֹ כִּי גַּאֲמִנִים הֵמָּה וְאִין הַפְּרֵשׁ בֵּינֵיהֶם וְעַכְשָׁיו בְּעוֹנוֹתוֹנוּ אֲשֶׁר הַקֵּהלוֹת נִחְלְקוּ כְּאֲמוֹר תּוֹבַע פְּלוֹנֵי הַמְּנֻפְקָד הַחֲפָצִים הָהֵם כִּי אוֹמֵר שְׁבִידוֹ נִפְקְדוּ וְע"מ כֵּן נִתְקַדְּשׁוּ וּבְהֵיוֹת ק"ק א' לֹא חָשַׁשׁ הָאֲמָנ' עַתָּה אִין רְצוֹנוֹ הָיָה פְּקֻדוֹנוֹ בְּיַד אַחֲרִים וְלוֹ הָאֲמִין הַמְּקַדֵּי וְלֹא לְאַחֲרִים יוֹרֵינוּ הַדְּרָךְ יִשְׁכּוֹן אוֹר אִם יֵשׁ רְשׁוֹת וְכַח בְּיַד פְּלוֹנֵי לְקַחְתָּ אוֹתָם אִם לֹא וַיִּהְיֶה יַד הַמְּנֻפְקָד עַל הָעֲלוּנָה וּבְכָל מְקוֹם אֲשֶׁר יִתְפַּלֵּל שְׁמָה יוֹלִיךְ אוֹתָם.

גַּם שְׂאֵלְנוּ מִמַּעֲלַת כ"ת אוֹתָהּ נִבְקַשׁ אֶחָד מִגְּדוֹלֵי הַק' הַגְּדוֹל יצ"ו שְׁנֻפְטֵר וְחִי לְרַבָּן וְלְכָל יִשְׂרָאֵל שְׁבַק וְנִמְצָא כְּתוּב בְּפִקְנָסוֹ אִיךָ הַקֵּהֵל יצ"ו חֲזִיבִים לוֹ סוֹף מָה וְהֵן אֲמַת

שְׂרֹב הַהוֹצָאוֹת מֵהַק' יצ"ו או כֵּלָם הָיוּ נֶעֱשׂוֹת עַל יַד הַנְּפֹטָר הַנּוֹ' וְהוּא הָיָה הַמוֹצִיא וְהַמְבִיא בִּידְעַת וְנֶעֱצַת גְּדוּלֵי הַקְּהָל יצ"ו וְבַהוֹצָא' מֵהַחֹב הַנּוֹ' אֵין לְשׁוּם א' מְגֹדוּלֵי הַק' יצ"ו יְדִיעָה וְזִכָּר וְזִכָּר מְרֹב הַהוֹצָאָה וְלֹא יָדְעוּ עַל מַה וְעַל מַה וְאִיךָ וְלָמָּה הוֹצִיא אוֹתָם לְמַדְנֵנו רַבִּינוּ אִם יְכוּלִים הַיּוֹרְשִׁים לְהַתְּפָרֵעַ מֵהַק' הַחֹב הַהוּא עַל פִּי פְּקֻסוֹ אִף שְׂאִין לְשׁוּם אֶחָד מְגֹדוּלֵי הַקְּהָל יצ"ו יְדִיעָה בָּהֶם כָּלֵל: או אִם אֵין אֲנוּ חַיִּים מִפִּי פְּקֻסוֹ וְכַתִּיבְתוּ וְדַבְּרִי בְטָלִים מֵאַחַר שְׁנַעֲשִׂים בְּלִתִּי יְדִיעַת וּרְשׁוֹת שׁוּם א' מֵהַק' יצ"ו גַּם אִם הָיוּ בְּיַד הַנְּפֹטָר הַהוּא חֲפָצִים וְכָלִי קֹדֶשׁ לְמִשְׁמֶרֶת וְלִפְקֻדוֹן לְהִיּוֹתוֹ גְּדוּל וּרְשׁוּם בְּקֻהָל וְנְפֹטָר וְהַחֲפָצִים בְּיָדוֹ וּרְשׁוֹתוֹ וְהַיּוֹרְשִׁים טוֹעֲנִים עִתָּה כִּי הַחֲפָצִים הַהֵמָּה מְשֻׁכָּן הֵם בְּיַד אֲבִיהֶם עַל סֵף מַה וַיַּחֲדִי הַקְּהָל יצ"ו טוֹעֲנִים כִּי אֵינוּ רַק פְּקֻדוֹן וְלְמִשְׁמֶרֶת בְּלִבָּד גַּם הַחֹב שְׁתוֹבְעִים עַל הַמְשֻׁכָּן הַנּוֹ' אֵין לוֹ יָדַים וְרַגְלַיִם וְאֵין לְגְדוּלֵי הַקְּהָל יְדִיעָה בָּהֶם כָּלֵל מַה מְשֻׁפֵּט הַחֲפָצִים הָאֵלֶּה הָאֵם יֵצְאוּ הַחֲפָצִים מִרְשׁוֹת הַיּוֹרְשִׁים וַיְהִי בְּחֻזְקָתוֹ חֻזְקַת הַקֹּדֶשׁ וְאִח"כ אִם הַיּוֹרְשִׁים יַעֲמְדוּ עַל תְּבִיעָתָם וַיִּבְרְרוּ הַדְּבָר עַל הָאֵמֶת וְאִם הַקְּהָל יצ"ו יֵצְאוּ חַיִּיבִים: לְפָדוֹ' יִפְרְעוּ לָהֶם או יַעֲמְדוּ הַחֲפָצִים בְּיַד הַיּוֹרְשִׁים וְעַל פִּיהֶם נִחְיָה עִם הַיּוֹת הַחֲפָצִים נִכְרִים וַיְדוּעִים וַיִּמְחָזְקִים תָּמִיד כִּי קֹדֶשׁ הֵם.

זֹאת נְעוּד לְמַדְנֵנו רַבִּינוּ אוֹר עֵינֵינוּ בֵּית הַכְּנֶסֶת א' שְׁנִסְגָּר ע"י הָאֲנוּמוֹת בְּעוֹנוֹתֵינוּ וְעָרְעָרוּ עָלֵינוּ פְּעֻמִּים שְׁלֹשׁ גַּם הָרְסוּ מִמֶּנּוּ כָּל מְקוֹמוֹת מוֹשְׁבֹתָם וְהוּא קָרוֹב לְבֵית תְּפִלָּתָם שֶׁל הַגּוֹיִים וְכִרְאוֹת הַרְעָה הַגְּדוּל הַזֶּה הִסְכִּימוּ רֹב הַקְּהָל יצ"ו שְׁלֹא לְהַתְּפַלֵּל עוֹד בְּבֵית הַהוּא כִּי בְּסַפְנָה הֵם חו"ס אִם יִתְפַּלְלוּ בּוֹ גַּם בְּסִבְתּוֹ יִמְשָׁךְ נִזְק וְעָרְעוֹר לְשֹׂאֵר הַמְקוֹמוֹת וְהַמְיַעוּט מִכַּת הָאֶחָד אוֹמְרִים בּוֹ נִתְפַּלֵּל בַּע"ה וְהֵם יִקְחוּ רְשׁוֹת מֵהָאֲנוּמוֹת וְיִבְרְשׁוּתָם יִפְתָּחוּ וַיִּתְפַּלְלוּ בּוֹ וְהַרְבִּים אוֹמְרִים כִּי אֵין הַדְּבָר לְעַלְמָם וְהַסְרִים וְשׁוֹפְטִי נְעִים וְנָדִים וְאֵינָם קְבוּעִים לְעוֹלָם וְכַשְׂמָה נוֹפֵל זֶה קָם וְלַעֲלוּקָה שְׁתֵּי בְנוֹת הַבַּיִת וְתָמִי' יְהִי לְמִקְרָ' וּפְגַע כְּמִטְרָה לַחֵץ לְהוֹצָאוֹת וְסַפְנוֹת עֲצוּמוֹ' לְכֵן אֵין רְצוֹנָ' לְהַתְּפַלֵּל וְלֹא לְפַתּוֹחַ הַמְקוֹם הַהוּא כָּלֵל לֹא לָהֶם וְלֹא לְאַחֲרֵים כִּי אֵין בְּמְקוֹם הַהוּא מְקוֹם קֹדֶשׁ מְשֻׁנָּה קְדֻמוֹנִיּוֹת בְּנוֹי לְשֵׁם בֵּית הַכְּנֶסֶת וּבְכָל מְקוֹם אֲשֶׁר יִזְכִּירוּ אֶת שֵׁם ה' יְבוֹא אֵלֵיהֶם וַיִּבְרָכֶם לְמַדְנֵנו רַבִּינוּ אִם יוֹכְלוּ הַמְיַעוּט לְהַכְרִיחַ אֶת הָרֹב לְלַקֵּחַ וְלְהַתְּפַלֵּל עִמָּהֶם או לְפַתּוֹחַ הַמְקוֹם לְעֲצָמָם אִם לֹא וְאִם הַמְיַעוּט יִאֲמְרוּ וַיִּתְחַיִּיבוּ עַל הַהֶפְסֵד וְנִזְק שְׁיִמְשָׁךְ חו"ס וְהַרְבִּים אֵינָם חֲפָצִים בְּחִיּוֹב הַהוּא כִּי הַנִּזְק הוּא בְּיָדָם וְהַהֲצָלָה הִיא בְּיַד אַחֲרֵים עַד שְׁיִצְלוּ מַה תְּהֵא דֵינָם זֹאת וְעוֹד אִם יִאֲמְרוּ הַמְיַעוּט אֲנַחְנוּ נִתְפַּלֵּל בּוֹ וְאִתָּם אֵל תְּכַנְסוּ בּוֹ וְהָרֹב טוֹעֲנִים שְׁאֵפִילוּ הֵכִי אֵין רְצוֹנָם שְׁיִתְפַּלְלוּ שְׁמָה בְּשׁוּם אֲנוֹפֵן יַעַן כִּי בְּהַתְּפַלֵּל שְׁמָה תִּהְיֶה הַבֵּית בְּסַפְנָה חו"ס לְסַתֵּר וְלְהַרְוֵס אוֹתָהּ ע"י הַגּוֹי' וְהַבֵּית הַהוּא מְכֻלָּם וְאֵין רְצוֹנָם שְׁיִהְיֶה הַבֵּית בְּסַפְנָה הַנּוֹ' יְכוּלִים הָרֹב לְמַחֹת בְּיָדָם או לֹא אִף שֶׁהַמְיַעוּט יִקְבְּלוּ עֲלֵיהֶם כָּל אַחֲרֵיּוֹת שְׁבַע עוֹלָם אֵין רְצוֹנָם לְסַפֵּן עֲצָמָם.

וְלֹא הַבֵּית וְלֹא לְהַזִּיק לְאַחֲרֵים כִּנּוֹ' גַּם לְמַדְנֵנו אִם הָרֹב חֲפָצִים וְרְצוֹנָם לְעֲשׂוֹת הַבֵּית הַהוּא מְקוֹם לַת"ת שֶׁהוּא מְכֻלָּה הַקְּהָלוֹת יצ"ו אִם יְכוּלִים הַמְיַעוּט לְמַחֹת בְּיָדָם עוֹד לְמַדְנֵנו יַחֲדִי הַקְּהָלוֹת שְׁיִשׁ בְּיָדָם כְּתָבִים וְאַגְרוֹת מְכַתִּיבַת גּוֹיִם וַיְהוּדִים וְהֵם לְזִכּוֹת וְתוֹעֲלַת הַקְּהָלוֹת יצ"ו וּבַעַת הַצְּנוּךְ צוּעֲקִים, וּמְחַפְּשִׁים וְאֵין עוֹנָה וְאֵין קָשָׁב וְהַסְכִּימוּ הָרֹב עַל פְּכָה יְהִי כָּל הַכְּתוּבִים וְהָאֲגְרוֹת מֵהַקְּהָלוֹת יצ"ו מְוַנְחִים וְעוֹמְדִים בְּאַרְגָּז א' בְּיַד א' מְמַמְנְוֵי הָרֹב לַעַת מִצּוֹא וְגַם יְהִי כְּתוּבִים כָּל הַפְּרָטִים בְּפִנְק' הַק"ק יצ"ו לַעַת בְּקִשׁ תְּמַצָּא יוֹדִיעֵנוּ

אם יכולים המיעוט לעכב ולומר יהיו בידינו או גלף אחר הרוב גם בדבר הזה עוד שאלנו מאת אדוננו מחמד עינינו קהלות מלשונות מחולקות ייחדו פולם שלוחים שלוחי מצוה ילכו לפקח בצרכי הרבים ומסרו בידם סף מה להוצאה ופיזור ובלכתם בדרך נתעוררו קצת מיחידי הקהלות יצ"ו פי ראו עצמ' בסכנה וצער גדול ספנת נפשות ללכת להציל את נפשם ויצאו מהעיר וכתבו לשלוחים הנזכרי' ישובו לבתיהם לשלום וימסרו המעות לפלוני להגיעם לידם והגיעו המעות לידם ומלבד המעות הים אשר לקחו עוד שלחו ידיהם בממון פדיון שבוני' שהושלחו ע"י ב"ד מהקהלות יצ"ו ליד איש נאמן יגיעם למצוה היא מהפדיון ופזרו הממון ההוא וכל מה שלקחו מהשלוחים על פי דיבורם הקל להציל אם נפשם ובצאתם מפה לא הודיעו הדבר ולא היה בעצת ראשי הקהלות יצ"ו ויהי היום נפטרו האנשים האלה ועתה היורשים תובעים מהקהלות כל אשר הוציאו על פי דיבורם מלבד כל מה שנטלו ושלחו יד והקהלות טוענים ותובעים מהיורשי' הממון שנטלו מהשלוחים על פי דיבורם מלבד כל מה שנטלו מהשבוניים פי קדש הם ומעלו מעל והם להציל את נפשם הלכו ולא לצורך הקהלות יצ"ו וגם הלכו שלא בהסקמת' גם על הדבר הזה ישם לב ועין השגחתו: לא זו אף זו פלוני שהשתדל לפקח בצרכי הק' יצ"ו והעיר את לבו לזכות הק' יצ"ו לפחות ולגרוע מהגלייא"ש סף מה ממה שהיו פתובים בפנקס אח' והם עזרו ונתנו לחסד ולרחמים ופיקח סף מה ונקת' ונתתם ובא העומ' על הג'לייאש ונתפר' בפני גבאי הגילייא"ש כפי מה שנתא' ובא האיש אחר שנתים שלש ואמר לקהל יצ"ו שעומד על הגילייא"ש תבע ממנו כל מה שגרע ונתפרע מהקהל השלם: ועתה נתגלה איך השר לא לקח רק כפי הגרעון ועל הסף ההוא נתן תמיד הרגע"ה וחוששים לדברי השר ושיהודי לקח לעצמו המות' ההוא: ילמדנו אם השר הוא נאמן הואיל וידיים מוכיחות מהרגעא"ה אשר נתן וגם פי הוא מוחזק לאדם פשר ונאמן: ואם אינו נאמן לדבר הזה אם יהיה אמתלאה זו גילוי מילתא להרע חזקתו ונאמנותו של האיש ההוא אם לא ולא יהיה פנקסו נאמן לחייב לא ליחיד ולא לרבים אם לא עלפי עדים ברורים על כל הפרטים ופרטי פרטי' יאיר כ"ת עינינו ויבוא דברו הטוב וכבדנוהו ושלום:.

תשובה שתי הקהלות שנתחלקו וברצונם עמדו בחשבון על היחידים שפורעים קופה לפרן' לעניי' כפי מה שיגיע לכל קהל וכפי מה שהיו פורעים קופה הגיע לקהל א' שמו נזה שלום שלשה רביעים ולקהל שמו אהל מועד הגיע אחד לפרוע לעניי' גרים ותושבים ועתה באו לידי ספק איך יחולק חפצי הקהל כסף וזהב שהם קדש וס"ת ופרוכות ומפות ושאר חפצי' אשר הם קדש מזמן היתה פולם קהל א' ונאגוד' א' אם כפי הקנף' שחלקו ביניה' ג' רביעיו' ורבי' או על פי עריכת הנכסים והממון שיעריכו ביניה' לפירעון המס' והארנוניות ועל זה אני משיב לא פדברי זה ולא פדברי זה אלא אם יש חפצים ידועים שהקדישם א' מיחידי הקהל אפי' אמר כפי' שהקדיש לאותו הקהל שהי' פולם מתפללי' בו קודם אם עתה הוא מתפלל עם המתפללי בקהל נזה שלום יוכל להוליך את קדשיו או קדשי אבותיו שמתפלל הוא בו וכל אותם שנשארו בקהל אנהל מועד כל מה שהקדישו הם נאבות' אין לקהל אחר שום זכו' בהם והקדשי' אשר הוקדשו זה פמה שני' ונשתק' שם מקדישם או שנעשו מפלל נדכו' כל הקהל הקדוש אלו ההקדשו' יחולקו לפי אנשי' מכן י"ג שנה ומעלה שיש לכלם זכות בספרי תורה לקרות בהם ולהשתמש

בתפצים של הקדשי פיוצא באלו אם יהיו ד"מ ק' אנשי בקהל א' ונ' בקהל א' יקחו הקהל של ק' אנשים ב' ס"ת והקהל של נ' ס"ת א' אם שלשתם פשרי ושוני יחלקו כפי הגורל ואם יש הפרש ביניהם אעפ"י שיהיו פשרי פולם שקצת' הם חדשים וקצת' אינם כל פך יעלו בקדמי' עד שליש בהדור מצנה עד שליש במצנ' משו' זה אלי ואנוהו כמו שאמ' לענגן אתרו' ואם ישארו איז' ס"ת או תפצי' שאין מגיעי' לשלשה ואי אפשי' לחלק' ישתמשו בהם לפי זמן ב' שני' מי שיש לו שני שלישי ושנ' א' למי שיש לו שלי' זהו אם הוא ס"ת א' או תפץ א' ואם הם שני' ישתמשו הקהל של שני שלישי בשניהם ב' שני' ושל שליש בשניה' שנה אחת או יהיה הס"ת א' לעול' בב"ה של שתי שלישי והשני בב"ה של שליש א' ב' שני' ובב"ה של שתי שלישי שנהא' כמו שאם הוא השתי ס"ת שתי שני בב"ה של שני שלישי ושנ' א' בב"ה של שלי' היו משתמשי קהל של שלי' בשני ספרי' שנה א' פן פשיהיה ס"ת לעולם בב"ה של שני שלישי וס"ת הב' בב"ה של שלי' שנים שנה הוא ב' ספרי' בשנה אחת כמו ס"ת א' בשתי שני ועל מה ששאלת' על קצת יחידי' שהקדישו לבי' הפנסת הקדו' לכול' קצת תפצי' ע"מ שיהיו תמיד מןפקדים תחת יד פלוני ואחר פטירת המקדיש היו ג"כ ביד פלו' ובהמשך הזמן נשארו התפצים ביד גבאי הקהל ולא חשש פלו' כי באמונה עושי' הגבאי' ועכשיו אשר נחלקה לב' תובע פלו' המןפקד התפצים הים כי ע"מ פן הוקדשו שיהיו בידו אשיב על זה ממה שהשבתי קודם כי אם יורשי אותו המקדי' נשארו בקהל הקדוש הנקרא עתה אנהל מועד גם התפצים הים ישתמשו בקדושתם שם במקום שמתפללים יורשיו ואותו פלוני יוכל לתובעם ממי שהם בידו עתה ע"מ שישלחם באהל מועד לעת שיצטרכו כיון שיש לו פח מן המקדיש שיהיו מןפקדים בידו לא אב' זכותו על שהניחם זמן ביד הגזבר.

גם על שאלה כי א' מגדולי הקהל נפטר ונמצא פתוב בפנקסו שהקהל חייבים לו סך מה כי רוב הוצאות הקהל היו נעשו' על ידו ואין לקהל ידיע' מזה שפתו' בפנקסו שחייבים לו הקהל והיורשים תובעים ע"פ פנקס מורישי' אשיב כי אם ימצא פתוב או עדות כי ראשי הקהל צוו לו או נתנו לו רשות שיפז' ויוציא על ענגן מה שיראה לו והם יחשבו לו הוא נאמן בפנקסו כי כבר האמינוהו וחיובים לפרוע מה שנמצא פתוב וחיובים לו על מה שצוו לו נעשה הענגן או לא נעשה אם פך התנו עמו ואם לא נמצא עדות פנה אינם חייבים פלל ואם הביא ציווי' ומאמרי' מאת המלך יר"ה שהם תועל' לקהל יפרעו ליורשיו כפי התועלת שיג' להם מן המאמרי' או כפי מה שיראו אנשים בקיאים שהיה הוא מוציא בהם יהיו חייבים לפרוע אבל אין היורשים יכולים ליפרע מן ההקדשות שנשארו בידם ממורישים כי אין פלי הקדש משועבדים למה שיתחייבו הקהל אח"כ כי המקדי' סתם הוא מקדיש שיהיו קדש לה' ולא ימכרו' ולא ימשכנו' ונהרי הם בחזקת קדשים לב' הקהלות על הדרך הפתוב למעלה ועל דבר בית הפנסת הנסגר שרוב הקהל הסכימו שלא להתפלל בו כי יראי' מהספנה דבר פשוט הוא שאין יכולי' המיעו' להכריח את הרוב בשום דבר כי התורה אמרה אחרי רבי' להטות אם לא שהיה בענגן דבר איסור כי אפילו א' יוכיח לכל על דבר איסור ולהזהיר' שיתחזרו למוטב אבל בדבר של רשות אינו יכולי' להכרי' אפילו שיתחייבו הם על כל הפסד שיג' מצד התפללם בבית הפנסת ההוא כי אולי יגיע להם היו' מהאומו' נזק בהתפללם שם ויתפשו אות' או יכנסו ולא יהי' לאל ידם לאלו להצילם מידי האומו' כפי האמת יראה להם שיש ספנה בהתפללם שם

אינם חייבים אפילו היה קדום הבית הפנסת כ"ש שאומ' שאין קדושת בית הפנסת זה משנים קדמוניות אלא אחר שגרושום בעוונות מבי' הפנס' הקדמון ומקודש מאלף שנים באו לבית זו ועשו בית הפנסת והרוצים להתפלל בו אם ח"ו יבאו נזק או הפסד שם יהיה עליהם אחר שמעטה מוחים בידם ואומר' שייראי להתפלל שם אבל אין הרוב יכולים למחות במיעוט שלא יתפללו שם מפני הספג' פיון שהמיעו' מתחייבי' על כל מה שיאמר ואפילו שהבי' הנז' היתה עתה הקד' כל מי שיירצה עתה להתפלל בה לא יוכלו הרו' למנוע' כי בית הפנס' של הרבי' הוא מי שיירצה להתפלל בו יתפלל.

ואם ב"ה זה הוא קדש לכולם והרוב רוצי' לעשותו בית תלמו' תורה אם אין להם מקו' אחר לתלמוד תורה לנערי' יכולי' הרוב להכרי' המיעו' על זה כי קדושת בית המדרש גדול מקדושת בית הפנסת שזה חיי שעה ובית המדרש חיי עולם ולכן עושים מבית הפנסת בית המדרש ולא מבית המדרש בית הפנסת גם כי בית המדרש קרוי מקום שלומדים: בו בכל יום בקבע ת"ח ד' אמות של תורה ג"כ מקום שלומדים הנערים בקבע שם שאינו מקום דירה אלא מקום למוד יקרא גם פן בית המדרש כי הבל פי תורת הקטנים עדיף שאין בו חטא וגם מהם מקום שלומדים הלכה ויש בו קדוש' תורה שבכתב ושבפעל פה ועל ענין הפתבים שהם לתועלת הקהלות ראוי שינשמו ביד איש א' שלישי נאמן לכל השתי קהלות או לרובם מזה ומזה כדי שיהיו מוכנות לעת הצורך ואם לא יספיקו על א' יהיו נאמנים ג' ב' מן הקהל שהם הרוב ואחד מקהל שהם המיעוט ויהיו ביד אחד מהם בגורל וחותרם שלשתם: עליהם גם על מה שלקחו משלוחי הקהלו' שלא מדעת ראשי הקהל והוציאו להציל את נפשם בפרט מעות פדיון שבויים שהיו שולחים על יד השלוחים: חייבים היו רשעים במה שהוציאו מורישתם בהצלת נפשם ולקחו המעות מן השלוחים שלא מדעתם ובהסכמה הקדומה פתוב שכל מי שיוציא שום הוצאה, בלי ידיעת ורשות המעמד והממונים תהיה עליו אף אם מה שהיו בספנה אותם שברחו הנה מפני ענייני הקהלות והם היו ראשי הקהל ויתפשו מהם אז כל מה שלקחו מן השלוחי' יהיה על כל הקהלות וגם היו רשעים ושתתפו לפי ערכם בפרט במה שהוציאו ממזון פדיון שבויים חייבים כל הקהל יצ"ו לחזור ולהתנדב לפרוע מעות פדיון השבויים ועל דבר פלוני שהשתדל לפחות הגילייש ועלה בידו ובבוא הגובה מאת המלך יר"ה לא גבה אלא ע"פ הגרעון אשר גרע פלוני ועל גרעון זה נתן להם חשבון הרגאעה ואחר כך בא איש ואמר לקהל שתבעו ממנו כל מה שגרעו באותן השנים ופרע הוא להם הוא צריך להביא ראיה שאנסו אותו והכריחוהו לפרוע על פי הפנסק הקדום עד כאן פתבתי וחתמתי ושלחתי לשואלי דבר ואחר כך לסבת יורשי הנתבע על שאלה אחרונה זו חזרתי וראיתי בשאלה זו עצמה הפתובה למעלה וראיתי כי מי שהשתדל לפחות הגילייש ועלה בידו הוא האיש עצמו שאמר לקהל שתבעו ממנו ופרע להם פי אני פתבתי למעלה ואחר כך בא אחר ואמר לקהל שתבעו ממנו וכו' וכן ראיתי בשאלה שכתוב שהעומד על הגילייש תבע ממנו מה שגרע, ונתפרע מהקהל משלם שנתגלה אחר כך כי השר לא לקח אלא כפי הגרעון ושהיהודי לקח לעצמו הפותר שהוא ואם פן הקהל תובעים מיורשיו מה שפרעו לו הקהל הגרעון שהוא והוא לא פרעו לשר כפי מה שהאמינו הם לדברי השר ולכן אני אומר כי אין לקהל יצ"ו דין להוציא מיורשיו על פי השר כי הוא ידוע כי השר לא יודה שהוא לקח לעצמו הגרעון שהוא וכל שפן כי כן הוא דרך סופרי המלך יר"ה

כְּשֶׁגִּזְרָעִים אֵיזָה דָּבָר שְׁלוֹקָחִים לְעֶצְמָם הַגֵּרְעוֹן הֵהוּא בְּאוֹתָהּ שָׁנָה אוֹ שְׁנַיִם בְּשֹׁכֵר שְׁגָרְעוּהָ מִפְּנֵי הַמֶּלֶךְ כִּי בָּבוֹא מְמוֹנָה אַחֵר עַל אוֹתוֹ עֲנִין מֵאֵת הַמֶּלֶךְ יר"ה לא, יִגְבֶּה אֲלֵא כִּפִּי הַגֵּרְעוֹן הַכְּתוּב בְּפִנְקֵס וְכִשְׁהוּא אָמַר לְקַהֵל שְׁלֵקַח מִמֶּנּוּ הַגֵּרְעוֹן הֵהוּא וּפְרָעוּ לוֹ נִרְאֶה בְּנֹדָי שְׁהֶאֱמִינוּהוּ וַיִּדְעוּ שְׁכָּף הִיָּה וְאֵין יְכוּלִין עֲתָה עַל דִּיבּוּר הַשֵּׁר לְהוֹצִיא מִיּוֹרְשֵׁי הַנֶּפֶטָר כִּי לֹא יִמָּצֵא בְּפִיהֶם אֲלֵא עוֹלָה וְלִשׁוֹן רְמִיָּה וְכ"ש בְּהִיּוֹת שְׁעַל יְדוֹ גֵּרַע הַשֵּׁר הַסֶּף הֵהוּא וְהוּא הִי' נֶאֱמָן לֹאמַר כִּי עַל תְּנָאֵי זֶה גֵּרַע כְּדֵי שְׁיִתְּנוּ לוֹ הַגֵּרְעוֹן וּשְׂאָר כְּתוּב, בְּפִנְקֵס הַמֶּלֶךְ יר"ה הַגֵּרְעוֹן כִּי לֹא יִפְרָעוּ אֲלֵא עַל פִּי הַגֵּרְעוֹן הַכְּתוּב, כְּמוֹ שְׁעֲתָה מְסַתְּמָא פּוֹרְעִים עַל פִּי הַגֵּרְעוֹן הַזֶּה אַחֵר שְׂבָא גּוֹבָה אֶחָד מֵהַמֶּלֶךְ יְרוּם הוּדוֹ: שְׂאֵלָה קַעֲב יִלְמַדְנוּ רַבֵּינוּ גַּר יִשְׂרָאֵל רְאוּבֵן תְּבַע אֶת שְׁמֵעוֹן בְּפָנָי ב"ד שְׁמָסַר לוֹ בְּאַנְדְּרִינוּפוּלִי כ"ב שְׁקִי צָמַר שְׁיֹלִיכֶם לְרוֹדוּשְׁטוֹ וּמִשָּׁם דָּרָךְ יָם עַד צִידוֹן וְשְׁמֵעוֹן כְּפָר בְּפָנָי בֵּית דִּין וְאָמַר שְׂלֵא הָיוּ דְבָרִים מְעוֹלָם וְאֵז הוֹצִיא רְאוּבֵן מַעֲשֶׂה בֵּית דִּין מְאֻנְדְּרִינוּפוּלִי שְׁהַעֲיָדוּ לִוי וְיִהוּדָה שְׂרָאוּבֵן הַנֶּזְכָּר מְסַר הַצָּמַר לְשְׁמֵעוֹן וְקִבֵּל עָלָיו לְהוֹלִיכָהּ, וְעוֹד הֵבִיא רְאוּבֵן מַעֲשֶׂה בֵּית דִּין מְקוֹן שְׂטָאֲנִינָא שְׁהַעֲיָד יִשְׁשֹׁכֵר שְׂרָאָה, שְׁמָסַר רְאוּבֵן הַנּוֹ' לְשְׁמֵעוֹן הַנֶּזְכָּר הַצָּמַר הַנֶּזְכָּר וְקִיבֵּלָהּ בְּרִשׁוֹתוֹ לְהוֹלִיכָהּ, לְצִידוֹן וְכֹאשֶׁר רָאָה שְׁמֵעוֹן עֲדוּיוֹת אֵלָיו הִלֵּךְ וְהֵבִיא עֲדִים נֶאֱמָנִים לְבֵית.

דִּין וּפְסָל אֶת שְׁנֵי הָעֲדִים הָרֵאשׁוֹנִים אֶת לִוי בְּמַעֲשֶׂה בֵּית דִּין שְׂבָאֲנְדְּרִינוּפוּלֵא וְאֵת יִשְׁשֹׁכֵר בְּמַעֲשֶׂה ב"ד שְׂבָקוֹן שְׂטָאֲנִינָא וּפְטָרוֹ אֵז ב"ד אֶת שְׁמֵעוֹן מִתְּבִיעַת: רְאוּבֵן עַל כִּי לֹא נִשְׂאָר לוֹ אֲלֵא עַד אֶחָד שֶׁהוּא יְהוּדָה וְאָמַר שְׂאֵינוּ חֲזִיב שְׁמֵעוֹן אֲלֵא שְׁבוּעָה וְכַתְּבֵהּ הַב"ד כִּי נִשְׂאָר תְּלוּי וְעוֹמֵד עַד שְׁיִלֵּךְ רְאוּבֵן שְׂאָמַר שְׂיִבִיא רְאִיָּה אוֹ עֲדִים לְאִמַת טַעֲנָתוֹ וַיַּעֲמָדוּ שְׁנֵי לְמִשְׁפָּט וְאַחֵר: זֶה חֲזָרוּ שְׁנֵיהֶם וְהִלְכוּ לְחַכְּמָא אֶחָד וְהִרְאָה שְׁמֵעוֹן פְּסָק דִּין הַנֶּזְכָּר וְחָזַר רְאוּבֵן לְהִרְאוֹת הַשְּׁנֵי מַעֲשֶׂה ב"ד וְשָׁמַע טַעֲנוֹתֵיהֶם וְכַתְּבֵהּ שְׁפָטַר אֶת שְׁמֵעוֹן מִתְּבִיעַת רְאוּבֵן כִּי כְּבָר נִפְסְלוּ קֶצֶת עֵינָיו וְעוֹד לוֹ הוֹכַח שְׁיִהְיֶה שְׁמֵעוֹן שׁוֹמֵר שְׁפָטַר אוֹתוֹ מִטְּעָמִים אַחֲרִים וְאַחֵר כֵּן חָזַר שְׁמֵעוֹן לְאַנְרִיאֲנוּפְלֵא וְהִרְאָה פְּסָק דִּין מֵהַב"ד הָרֵאשׁוֹן שְׁנִפְסְלוּ הָעֲדִים לְפָנָיו וְכַתְּבוּ הֵם שֶׁהֵם הִפְרִיּוּ אֶת לִוי הָעֵד הַנֶּזְכָּר מִיּוֹם הִיָּתוֹ הִיָּה מִן חֻזְקָא אֲצֵלָם לְנִכְבָּד וְכֹשֶׁר לְכָל דְּבָר לֹא נִשְׁמַע שׁוּם דְּבָר פְּסָלוֹ חֵס וְשְׁלוֹם וַיִּדְעוּ מִי הָיוּ הָעֲדִים שְׁפָסְלוּ לוֹ אֶת זֶה לִוי וְכַתְּבוּ שְׂאֵיפְשֶׁר שְׁפָסְלוּ בְּמוֹמָם וְעַל זֶה נִטְלוּ קִנְיָן וְשְׁבוּעָה שְׁנֵיהֶם רְאוּבֵן וְשְׁמֵעוֹן לְחֻזְרָא וְלַעֲמוּד בְּדִין לְפָנָי שְׂלֵשָׁה רַבָּנִים הָרְשׁוּמִי' בְּצַפַת תּוֹכְבֵי: תְּשׁוּבָה הַדִּין הָרֵאשׁוֹן הִיָּה צָרִיף לְהוֹדִיעַ בְּפָסֵק בְּמָה נִפְסְלוּ אוֹתָם הָעֲדִים אִם מִצַד קְוֶרְבָּה אוֹ פִּסְוִל דְּאוֹרִיָּתָא אוֹ דְּרַבָּנָן וְאִם הַכְּרִיזוּ עָלֵיהֶם אוֹ לָאו אוֹ שְׂמָא עָשׂוּ תְּשׁוּבָה אוֹ חֲזָרוּ מִמָּה שְׁעָשׂוּ כִּפִּי מָה שֶׁהִיא חֲזָרָת כָּל אֶחָד לְפִי הַפִּסְוִל וּמִפְּנֵי זֶה הַשְׂאִיר הַדְּבָר תְּלוּי וְעוֹמֵד וְכַתְּבֵהּ עַד שְׁיִלֵּךְ רְאוּבֵן שְׂאֵמ' שְׂיִבִי רֵאִי' אוֹ עֲדִים לְאִמַת טַעֲנוֹתָיו וַיַּעֲמָדוּ שְׁנֵי לְמִשְׁפָּט נִרְאֶה כִּי גַם שְׂפַתָּה שְׁהֵבִיא עֲדִים נֶאֱמָנִים וּפְסָל אֶת שְׁנֵי הָעֲדִים עֲדִין הִיָּה נוֹתֵן מְקוֹם לְחֻזְרָא עַל פִּסְוִל' אִם הִיָּה אִמַת אוֹ לָאו וּבְמָה נִפְסְלוּ וּשְׂאָר דְּבָרֵי וְכְבָר הֵבִיא רְאִיָּה מַעֲשֶׂה ב"ד מִמְּקוֹם דִּירַת הָאֶחָד שֶׁהִיָּה בְּכִשְׁרוֹת מְוַחֲזָק וְכִמוֹ שְׂכַתּוּב לְמַעְלָה הַרְמַב"ם ז"ל כְּתַב פָּרַק י"ב שְׂאֵם שְׁנַיִם הָעֲדִים בְּאֶחָד שֶׁהוּא פְּסוּל וּבָאוּ שְׁנֵי וְהִכְחִישׁוּם וְאָמְרוּ לֹא עָשִׂה עֲבִירָה זוֹ וְלֹא נִפְסָל הָרִי זֶה סָפֵק פְּסוּל לְפִיכָ' לֹא יַעֲיֵד וְאֵין מוֹצִיאִין מִמּוֹן בְּעֲדוּתוֹ וְכו' שְׁנִרְאֶה שְׁהַפְּסוּל צָרִיף לְהוֹדִיעַ בְּאִיָּה עֲבִירָה אוֹ בְּאִיָּה דְּבָר הוּא פְּסוּל כְּדֵי שְׁיִוְכְלוּ אַחֲרֵי לְפָסְלוֹם וְכִמוֹ שְׂצָרִיף שְׁיִהְיֶה הָעֲדוּת אִפְשֵׁי לְהַזְמִינָא כֵּן צָרִיף לְהִי' אֵיפְשֶׁר לְהַכְחִישׁוּ וְכִשְׂאֵינָם

מפּרטים הפּיסול אי אִיפּשֵׁר להִכְחִישׁם וגַם נְשׂאוּלֵי נִרְאָה לָהֶם שֶׁהֵם פְּסוּלִים עַל מַה שֶׁיִּדְעוּ שֶׁעָשׂוּ וּלְפִי הַדִּין לֹא יִהְיוּ פְּסוּלִים וְכַשִּׁיפְרָשׁוּ הַפְּיִסוּל הַבֵּית דִּין יִדְעוּ אִם הוּא פְּסוּל עַל אוֹתוֹ דָּבָר אִם לֹא וְכֵן אֲנַחְנוּ נוֹהֲגִי בְּכָל בֵּית דִּינֵינוּ כְּשִׁפּוּסִים עַד אֶחָד שֶׁאֲנִי כּוֹתְבִי עֲדוֹת הַפְּסוּלִים בְּאִיזָה עֲנִין הֵם פּוֹסְלִים אוֹתוֹ וּבְגִדוֹן דִּין כִּינּוּן שֶׁלֹּא פֶתַב הַדִּינָן הִרְאִישׁוֹן בְּמַה פְּסוּלִים נִרְאָה שֶׁלֹּא פִּירְשׁוּ בְּמָה הָיוּ פּוֹסְלִים אוֹתָם וְכִמוּ שֶׁפֶתַב וְהִבִּיא עֲדֵי נְאֻמִּים לְבֵית דִּין וּפְסָל אֶת שְׁנֵי הָעֵדִים וְאֵפ"י שֶׁהָיוּ נְאֻמִּי חִשְׁבוּ שֶׁהֵם פְּסוּלִים וְאוּלַי שֶׁלֹּא הָיוּ גַם הַב"ד שֶׁהִחְזִיקוּ לְפּוֹסְלֵי בְּנֵאֻמִּי הָאֵמִין שֶׁהָיוּ פְּסוּלִים וְכִבֵּר פֶתְבוּ הַבֵּית דִּין שֶׁל אֲנִדְרִינוּפּוּלִי שֶׁאִפְשֵׁר שֶׁפְּסָלוּ בְּמוֹמָם שֶׁנִּרְאָה שֶׁהִכִּירוּ אֶת אֱלוֹ הַפְּסוּלִים אִף עַל פִּי שֶׁלֹּא הִזְכִּירוּ בְּפֶסֶק דִּין שֶׁלֹּא הָיוּ רְאוּיִי לְפֶסֶק אֲחֵרִים כִּי זֶה רְאוּבֵן הַתּוֹבֵעַ מְזַכֵּר עַל פֶּה מִי הָיוּ הַפְּסוּלִים וְאִם כֵּן הָעֲדוֹת שֶׁמְעִידִים רְאִישֵׁי אוֹתוֹ הִקְהֵל שֶׁל אֲדְרִינוּפּוּלִי שֶׁהִנִּיחַ מִןחֶזֶק לָהֶם בְּכַשְׁרוֹת לְכָל דָּבָר וְלֹא נִשְׁמַע שׁוּם דָּבָר פְּסוּלִים חֵס וְשָׁלוֹם הֵם מְכַחֲשִׁים אֶת הַפְּסוּלִי הָאֵלוֹ וְגַם כִּי פֶתַב הַרְמַב"ם ז"ל שֶׁהוּא סֶפֶק פְּסוּל וְאִין מוֹצִיאִין מִמּוֹן בְּעֲדוֹתוֹ וּבְגִדוֹן דִּין סֶפֶק זֶה יִהְיֶה קְרוֹב לְנֹדָאֵי שֶׁלֹּא יִפְסָלוּ כִּינּוּן שֶׁאֱלוֹ הַמְעִידִים עַל כַּשְׁרוֹתוֹ הֵם בְּנֵי עִירוֹ וְהָיוּ בְּקִיאִים בְּמַעֲשָׂיו יוֹתֵר מֵאֱלוֹ הַפְּסוּלִי וְהֵם רְאִישֵׁי הַקְהֵל וְהִבִּי דִין שֶׁל הַקְהֵל עִמָּהֶם עוֹמְדִים וְתַמָּהִים עַל מַה שֶׁפְּסָלוּ אֶת זֶה לֹוֹי וְהָעֵדִים שֶׁפְּסָלוּ לֹא פִּירְשׁוּ בְּמָה הָיוּ פְּסוּלִים בְּפֶרֶט בְּדָבָר יָדוּעַ אֲלֵא דְרַף כָּלֵל אֲמָרוּ שֶׁהִנִּיחַ פְּסוּל אוֹ בַּעַל עֵבֶר' כִּפִּי מַה שֶׁאֲנִי רְאוּבֵן וְכִמוּ שֶׁנִּרְאָה מִפְּסֵק דִּין שֶׁאֲנִי מְזַכֵּר פְּיִסוּלִים אֲלֵא שֶׁפְּסָל אֶת שְׁנֵי הָעֵדִים וְכ"ש כִּי מַה שֶׁפֶתַב הַרְמַב"ם ז"ל סֶפֶק פְּסוּל וְאִין מוֹצִיאִים מִמּוֹן וְכו' הוּא כְּשֶׁפְּסָלוּ אֶת שְׁנֵי הָעֵדִים וְשְׁנֵי עֵדִים הִכְחִישׁוּם וּבְגִדוֹ דִּין מִהַשְׁנֵי עֵדִים שֶׁהִעִידוּ לֹא פְּסָלוּ אֲלֵא אֶחָד מֵהֶם וְנִשְׁאַר יְהוּדָא בְּכַשְׁרוֹתוֹ לְחִיבּוֹ שְׁבוּעָה וְהַשְׁנֵי בְּסֶפֶק גַּם כִּי פֶתְבוּ הַמְּפָרְשִׁים ז"ל דְּאוּקִי מְמוֹנָא בְּחֻזְקַת מֵאֲרִיָּה וְאֵלִימָא חֻזְקַת מְמוֹנָא מְחֻזְק' גַּבְר' דְּהִנֵּה קְאִים בְּחֻזְקַת פִּשְׁרוֹ הֵכָא קְרוֹב לֹוֹמֵר דְּאוּקִי גַבְרָא בְּחֻזְקַת פִּשְׁרוֹת אֵלִימָא כִּינּוּן דְּאִיְתַרַע חֻזְקַת מְמוֹנָא בְּעַד הָאֶחָד הַכָּשֵׁר הַמְּחִיבּוֹ שְׁבוּעָה כְּמוֹ בְּשִׁתִּי כִּיִּתִי עֵדִים הַמְּכַחֲשׁוֹת דְּמוֹקְמִינֵן לְהוּ בְּחֻזְקַת פִּשְׁרוֹת וְאִפְּלוּ לְהוֹצִיא מִמּוֹן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁנִּתְקַבַּל כְּבֵר עֲדוֹתוֹ בְּכַשְׁרוֹת עִם חֲבִירוֹ כִּינּוּן שֶׁהִנִּיחַ בְּחֻזְקַת כָּשֵׁר וְכִבֵּר נִתְחַיֵּב עַל פִּי עֲדוֹ וְעֲדוֹת חֲבִירוֹ וְאַחַר כֵּן גִּפְסָל בְּסֶפֶק מִפְּנֵי הַהִכְחָשָׁה דְּמוֹקְמִינֵן לִיהִ אֲחֻזְקַתִּיהָ דְּבִשְׁעָה הָעֲדוֹת נִגְמַר הַדִּין עַל פִּי וְעַל פִּי חֲבִירוֹ וְלֹא סָגִי פְּיִסוּל סֶפֶק זֶה לְבַטֵּל הַדִּין מִעִיקְרוֹ כִּינּוּן שֶׁיֵּשׁ עַד אֶחָד כָּשֵׁר לְכוּלֵי עֲלָמָא כְּמוֹ שֶׁפֶתַבְתִּי וְהִחֲכַם הָאֲחֵר ז"ל שֶׁפֶתַב שָׁלוֹם הַנּוֹחַ שֶׁהִנִּיחַ שׁוֹמֵר פֶּטֶר אוֹתוֹ מְטַעְמֵי אֲחֵרִים כְּבֵר נִרְאָה מְדַבְּרִיו כִּי חִשַּׁב וְעָלָה בְּדַעְתּוֹ מַה שֶׁפֶתַבְתִּי כִּי הִנֵּה צְרִיף לְפָרוֹט אֶת הַחֲטָא שֶׁנִּפְסָלוּ בּוֹ הָעֵדִים וְע"ז פֶתַב וְלוֹ הוֹכַח וְכו' אֲבָל מַה שֶׁפֶתַב שֶׁפֶטֶר אוֹתוֹ מְטַעְמִים אֲחֵרִים הִנֵּה צְרִיף גַּם הוּא לְפָרֵשׁ מַה הָיוּ הַטַּעְמִים הָאֲחֵרִים כִּי הַדִּינָן הִרְאִישׁוֹן שֶׁמַּע כָּל הַטַּעְנוֹת יוֹתֵר בְּפֶרֶט בְּתַחֲלִילַת הַדִּין וְאִילוּ הִנֵּה מְחֻזְקִים אֶת שֶׁמְעוֹן בְּשׁוֹמֵר שֶׁלֹּא הִי נִשְׁמַע שׁוּם פְּיִסוּל בְּעֲדוֹת הֵי מְחֻזְקִים אֶת (הַפֶּתַב) הַנִּתְבָּע וְכִבֵּר חִיבּוֹ שְׁבוּעָה עַל פִּי עַד אֶחָד וְהִנִּיחַ הַדָּבָר תְּלוּי עַד שֶׁיִּבִּיא רְאוּבֵן עוֹד רְאִיָּה אֲחֵרַת לְאֵמַת דְּבָרֵינוּ וּמֵאִי זֶה טַעַם הִנֵּה יְכוּל לְפִטוֹר אֶת שֶׁמְעוֹן לְפָחוֹת מִשְׁבוּעָה דְּאוּרִיָּתָא עַל פִּי עַד אֶחָד וְלֹא הִזְכִּיר שְׁבוּעָה כָּלֵל וּלְפָחוֹת מִשְׁבוּעָה הַמְּפָרְשֵׁת מְדְאוּרִיָּתָא הִנֵּה צְרִיף טַעְמִים חֻזְקִים וְכָל שֶׁכֵּן אִם הִנֵּה מְחֻזְקִים אוֹתוֹ לְשׁוֹמֵר כְּמוֹ שֶׁפֶתַב וְלוֹ הוֹכַח שֶׁהִנֵּה שׁוֹמֵר וְכו' הִנֵּה צְרִיף טַעְמִים חֻזְקִים יוֹתֵר לְפָחוֹת וְהוּא לֹא הִזְכִּיר' כְּמֵאֵן דְּלִיתְנָהוּ דְּמוֹ וְאִם הִנֵּה מְפָרֵשׁ קוֹדֵם הַטַּעְנוֹת שֶׁטַּעְנוֹ וְהִנֵּה כּוֹתֵב כִּי מֵתוֹכֶם הִנֵּה פִטוֹר שֶׁמְעוֹן הִינּוּ

מחפשים אחר הטעמי אבל הוא לא פתב הטענות בפרט ואם כן הטעמי הם סתומים ולא בשמים היא כי אם הנה בזה טעם או טעמים גם אנחנו היינו רואים אותם שאפלי למי שהוא סובר שאין שומעין למי שאמר הורוני מהיכן דנתוני אלא פשנתעצמו בדין אפילו הכי חייב לכתוב הטענות שטענו שעליהם חייב ובבית הנועד יראו מעצמם אם הדין פראוי או לאו ובגדון דידן הוא דין שנתעצמו עליו והנה צריף החכם ו"ל שהנה בית דין השני לכתוב הטענות וגם הראיות מהיכן דן שיורה שיהנה שמעון שומר ויפטור אותו בכפירתו כי אם הנה מודה שמעון שהי' שומ' איפשר שהנה יכול לפטור עצמו פשיהנה שומר חנינם ולא פשע (ולא) וגנבו הצמר או נאבד וכיוצא בזה אבל הוא כופר ואומר לא היו דבריי מעול' ואם יש עדים שהנה שומר כמו שכתב ולו הוכח שהי' שומר וכו' שהנה פטור מצד טעם אחר או טעמי' יכול לומר שום חכם כזה הרי הוחזק פפרן על פי שני עדים ואינו יכול עוד לטעון שום טענה ולא הנה לו שום טעם לדנין השני לחלוק על פסק הדנין הראשון שחייבו שבוע' ואם היו מראים לדנין הראשון המעש' בית דין שהביא עתה ראובן בכשרות לוי אולי הנה מחייב את שמעון על פי שני עדים ואני קרוב לחייבו בדין אם לא יעשו פשרה ביניהם בין כף ובין כף נאם המבי"ט עמדתי על שני הקונדריסים דברי המחייב ודברי הפוטרים וגם עמדתי על מה שהשיב החכם המחייב על התשובות שהשיב החכם הפוטר ואחר שדקדקתי בדבריהם ובכל ראיותיה' אני אומר שהפסק שפסקו הראשוני קיים וישר כאשר הסכימו החכמים הפוטרי' כאשר כתוב בקונדריס שלהם ואע"ג דאמרינו בגמרא לא חיישינו לב"ד טועים וב"ד ב"ד לא דייקי ה"מ בזמניה' אבל האידנא דייקינו ודייקינו שפן פתב רב' ירוחם בשם הרשב"א בתשוב' דהאידנא לא בקיאי כל כף בדינין הילכף דייקינו ב"ד נאם בזמנו של הרשב"א פכה כל שפן בזמנו זה וכל שפן בגדון דידן שהדייני' היו חידים והנה החכם המחייב ב"ד עד מקום שיידו מגעת בכל מה שאיפשר לדקדק ולא ראיתי בכל דבריו טעם מספיק לבטל פסק הראשוני וכל שפן בהספמ' החכמי' הפוטרי' וכן אני מסכים לפי שרוב מה שכתב החכם המחייב הם אומדנות.

והדבר ידוע דלא מפקינו ממונא בגדולה שבאומדנות פי האי דגמל האחר בין הגמלי' וכו': ולכוף את החכם המחייב שיהתן' בפסק דין הפוטרי' אומר אני שאם מניעת חתימתו גורמת לבטיול המעש' חייב לחתן' שהתור' אמרה אחרי רבים להטות נאם חתימתו אינה מבטלת המעש' אין כופים אותו לחתן' פינן שאין חתימתו מעלה ומוריד לענין המעש'.

והנראה לעניות דעתי פתבתי דוד ו' אבי זמרה ולשון רבינו ירוחם בבית יוסף סימן ט"ל: שאלה קעג השגות הרב מוהרי"ק על פסק הרב המבי"ט: מאחר שהוברנו שלשתינו לדנייני' מי התיר לשום חכם לומר לבעל דין אני מזכה אותך וכל שפן לתת בידו פסק הנה לו להווע' עמנו יחד ולשאת ולתת בדין ומה שיעלה על פי הרוב יאמר בשם פולם מדבריה' נזדפה פלוגי פנרא' ששכח משנת לא יאמר אחד מהם אני המזכ' וכ"ש בהיו' כל טענותיו בגויות לזכות (לנתבע) [לתובע] שהרי כלל גדול בדין המוצי' מחבירו עליו הראיה ועוד כלל א' דלא חיישינו לב"ד טועין וכי דינא פתב ביה דינא לא דייקי והנני בא להשיב דבריו אחת לאחת למצוא חשבון: פתב תחלה הדין הראשון הנה צריף להודיע כמה נפסלו אותם העדים אם מצד קורבא או פיסול דאורייתא או דרבנן נאם הכריזו עליה' אם לאו או שפא עשו תשוב' או חזרו ממה שעשו כפי מה שהיא חזרת כל אחד

לפי הפיסול ומפני זה השאיר הדבר תלוי ועומד וכתב עד שילך ראוּבן שאמר שיביא ראיה או עדים לאמת טענותיו ויעמדו שנית למשפט ע"כ דברים תמוהים הם וכי למה צריך להודיע הוא הדין והוא שחקר על פיסולם ומצא שהיו עדים פסולי שאין בעדותם ממש: ומה שאמר נרא' שגם שכתב שהביא עדים נאמני' ופסל את שני העדי' עדין הנה נותן מקום לחקור על פיסולן וכו' כלפי לניא שלא כתב אלא עד שיביא ראיה או עדים לאמת טענותיו וזה ברור דהיינו שיביא עדים אחרים אבל העדים שנפסלו נשארו בפסלות: ומה שאמר עדין הנה נותן מקו' לחקור על פיסול' אם הנה אמת אם לא וכמה נפסלו ושאר דברי' וכו' מאחר שכתב הדין שפטרם מפני שלא נשאר לו אלא עד אחר פשוט וברור שחקר וברר שהעדים היו פסולים ומה שאמר וכבר הביא מעש' ב"ד ממקו' דירת האחד שהנה מוחזק בכשרות הדבר פשוט שאין מעשה ב"ד זה מוציא מידי פסלות שנפסל היום כמה שנים ואין הב"ד יכולי' להעיד שלא וזה ידם מתחת ידו מיום היותו בר מצוה: ומה שאמר עוד והרמב"ם ז"ל כתב בפרק י"ב שאם העידו באחד שהנה פסול וכו' שנר' שהפוסל צריך להודיע באיזו עבירה או באי זה דבר הוא פסול וכו' מאחר שהדין אומר שהם פסולי' ודאי העידו עליה' והודיעו לדין איזו עבירה עברו שהם פסולי' ומה שאמר שאולי נרא' שהם פסולי' וכו' וכי הדין סומך על מה שיאמרו העדי' ידענו שהם פסולי' ונלא אין הדבר כן אלא העדי' מעידי' שעברו עבירה פלונית והדין חוקר דבריהם: ומה שאמר וכן אנו נוהגים בכל בתי דינינו וכו' גם אנו ראינו בתי דינים ולא נהגו כן ועוד דבר זה שאינו מצוי לא שיה' לומר מנהג ומה שאמר ובגדון דידן פיון שלא כתב הדין הראשון כמה פסלים נראה שלא פירשו כמה היו פוסלים אותם וכמו שכתב והביא עדים נאמנים לב"ד ופסל את שני העדים ואעפ"י שהיו נאמנים חשבו שהיו פסולים וכבר כתבו הב"ד של אנדריאנופולי שאיפשר שפסלו במומו שנראה שהפירו את אלו הפוסלים אעפ"י שלא הוזכרו בפסק דין שלא היו ראויים לפסול אחרים פי זה ראוּבן התובע מזכיר ע"פ מי היו הפוסלי' וא"כ העדות שמעידים ראשי אותו הקהל של אנדרינופולי שהנה מוחזק להם בכשרות לכל דבר ולא נשמע שום דבר פסול ח"ו הם מכחישים את הפוסלים האלו כבר נכתב וכבר השבנו עליו ומה שאמר וכב' כתב הב"ד של אנדריאנופולי שאיפשר שפסלו במומם נראה שהפירו את אלו הפוסלים שלא היו ראויים לפסול אחרים וכו' כמה רב גובריה שמהספק של הב"ד שכתבו איפשר' הוא עושה ודאי ומהנדאי של הדין הוא עושה ספק כמו שנתבאר לעיל ומה שאמר וא"כ העדות שמעידים ראשי אותו הקהל וכו' הם מכחישים את הפוסלים האלו אינו היו אומרים עמכם היינו באותו היום ובאות' שעה שאתם אומרים שעברו אותה עבירה ולא עברה הנה הכחשה אבל בענין זה פשיטא דלא מיקרי הכחשה ועוד שאפילו הנה מוחזק אצלם בכשרות כבר אפשר שבלכתו לעיר אחרת עבר ובני עירו לא ידעו ואין אומרים למי שלא ראה את החדש יבוא ויעיד ומה שאמרפי כתב הרמב"ם ז"ל שהוא ספק גמור פסול ובגדון דידן ספק זה יהי' קרוב לודאי וכו' לשיטת' אזיל שלגבי התובע עושה הספק פודאי דילמ' סבירא ליה פאותם שפטר הרא"ש דבריהם שהיו סוברים שכשנה בורר לו אחד הנברר יתפך בזכות אותו שביירו ואעפ"י שגדון דידן לא הנה כדרך זה בורר עושה עצמו פנברר מהתוב' ורצה לאחוז בסבר' אות' שדבריהם סתורים ועוד דאעיקרא דדינא פירכא שכבר ביררנו שאין כאן הכחשה ואין כאן ספק פסולים אלא ודאי פסולים: ומה

שְׁאֵמֵר בִּינּוֹן שְׁאֵלוֹ הַמְעִידִי עַל פְּשָׁרוֹתוֹ הֵם בְּנֵי עִירוֹ וְהֵיוּ בְּקִיָּאִים בְּמַעֲשָׂיו יוֹתֵר מֵאֵלּוֹ הַפּוֹסְלִי וְהֵם רֵאשֵׁי הַקְּהָל וְהַב"ד שֶׁל הַקְּהָל עִמָּהֶם עוֹמְדִים וְתַמָּהִים עַל מֵה הֵם פְּסָלוּ אֶת זֶה לְוֵי וְהַעֲדִים (יְדָעוּ) לֹא פִּירְשׁוּ בְּמֵה הָיוּ פְּסוּלִים בְּפֶרֶט בְּדָבָר יָדוּעַ אֲלֵא דָרָךְ פֶּלֶל אָמְרוּ שְׁהֵיָה פְּסוּל אוֹ בְּעַל עֲבִירָה גַם דְּבָרִים אֵלּוֹ נִשְׁנוּ כְּבָר פְּעָמִים וְהַשְׁבָּנוּ עֲלֵיהֶם וּמֵה שְׁאֵמֵר כִּי פִּי דְבָרֵי רֵאוּבֵן הַתּוֹבֵעַ הָאִי עוֹלָמָא דְדִינֵי הוּא שְׁמַאמִין אֶת הַתּוֹבֵעַ וְחוֹשֵׁד אֶת הַדִּיִּין וּמֵה שְׁאֵמֵר וּכְמוֹ שְׁנִרְאָה מִפְּסָק דִּין שְׁאִינוֹ מְזַכֵּיר פִּיִּסוּלִם כְּבָר הַשְׁבָּנוּ עַל זֶה וּמֵה שְׁאֵמֵר וְכָל שְׁכָן כִּי מֵה שְׁפֶתַב הַרְמַב"ם ז"ל סָפַק פְּסוּל וְאִין מוֹצִיאִין מִמּוֹן כּו' הוּא כְּשֶׁפְּסָלוּ אֶת שְׁנֵיהֶם וּשְׁנֵי עֲדִים הַמְּכַחֲשִׁי וּבְגִדוֹן דִּינֵן מֵהַשְּׁנֵי עֲדִים שְׁהַעֲיָדוּ לֹא פְּסָלוּ אֲלֵא א' מֵהֶם וְנִשְׁאָר יְהוּדָה בְּכַשְׁרוֹתוֹ לְחֵיבּוֹ שְׁבוּעָה וְהַשְּׁנֵי בְּסָפַק כְּבָר בִּירְרָנוּ כִּי עֲדִין הֵיָה פְּסוּל וְדָאֵי וּמ"ש גַּם כִּי פֶתְבוּ הַמְּפָרְשִׁי דְאֻקֵי מִמוֹנֵי בְּחֻזְקַת מְאָרְגֵי אֲלֵימָא וְכו' הֵכָא קְרוּב לּוֹמֵר דְמוֹדוֹ דְאֻקֵי גְבָרָא בְּחֻזְקַת כְּשָׁרוֹת אֲלֵימָא וְכו' גַּם פֶּה אֲזִיל לְשִׁיטְתֵי לִיפּוֹ פֶתַח הַתּוֹבֵעַ לְאַפּוּקֵי מִמוֹנָא בְּטַעֲנַת קְרוּב לּוֹמֵר וּמֵה שְׁאֵמֵר כְּמוֹ בְּשִׁתֵי פִתֵי עֲדִים הַמְּכַחֲשׁוֹת וְכו' לֹא דְמֵי אֲפִילוֹ כִּי עוֹכְלָא לְדָנָא: וּמ"ש כְּשֶׁנִּתְקַבַּל כְּבָר עֲדוּתוֹ בְּכַשְׁרוֹת וְכו' מֵה לָנוּ אִם נִתְקַבַּל אִם אַחַר כֶּף הַעֲיָדוֹ עָלָיו שְׁהֵיָה פְּסוּל: וּמ"ש נִפְסַל בְּסָפַק מִפְּנֵי הַהִכְחָשׁ כְּבָר בִּירְרָנוּ שְׁאִין זֶה הִכְחָשׁ וְשְׁאִינוֹ סָפַק אֲלֵא וְדָאֵי פְּסוּל: וּמ"ש וְהִחֲכֵי הָאֲחַר שְׁפֶתַב לּוֹ הַנּוֹחַ שְׁהֵיָה שׁוֹמֵר פְּטֵר אוֹתוֹ כְּבָר נִרְאָה מִדְּבָרָיו כִּי חֹשֵׁב וְעֹלָה בְּדַעְתּוֹ מֵה שְׁפֶתַבְתִּי וְכו' ח"ו לֹא עֹלָה בְּדַעְתּוֹ כִּן לְחַשׁוֹד לְדִיִּין הִרְאֵשׁוֹן וְלִהְחַזִּיקוֹ לְטוֹעָה הַפֶּה הַפֶּלֶל שְׁבִירְרָנוּ וְלֹא כָתַב כִּן אֲלֵא לְרִוּוּחָא דְמִלְתָא וּמ"ש אֲבָל מֵה שְׁפֶתַב שְׁפֵטֵר אוֹתוֹ מִטַּעֲמֵי אַחֲרֵי הֵיָה צָרִיךְ גַּם הוּא לְפָרֵשׁ מֵה הָיוּ הַטַּעֲמֵי הָאֲחֲרֵי לְשִׁיטְתֵיהֶם אֲזִיל לְסַתּוֹר פֶּלֶל שְׁבִירְרָנוּ בִּי דִינָא בְּתֵר בִּי דִינָא לֹא דִיִּיקֵי וְלֹא חֵיִישִׁינֵן לַב"ד טוֹעִין: וּמ"ש כִּי הַדִּיִּין הִרְאֵשׁוֹן שְׁמַע כֹּל טַעֲנוֹתֵיהֶם בְּפֶרֶט בְּתַחֲלֵי הַדִּין וְכו' בְּהַפֶּה הוּא כִּי כַּמ"פ הַתּוֹבֵעַ אוֹמֵר טַעֲנוֹת סִתָּם וּבְהַמְשָׁךְ הַדְּבָרֵי לְפָנֵי הַדִּיִּין הַהוּא אוֹ לְפָנֵי דִיִּין אַחַר אוֹמֵר הַתּוֹבֵעַ דִּיבּוֹר שְׁמַתּוֹף אוֹתוֹ דִּיבּוֹר נִפְטֵי הַנְּתַבֵּעַ דְּכּוֹלֵי עַלְמֵי לָאוּ דִינֵי גְמִירֵי וְחוֹשְׁבֵי שְׁהַדִּיבּוֹר הַהוּא מְסִינְעָם וְהוּא כְּנֻגְדָם: וּמ"ש וּמֵהִיָּה טַעֲמֵי הֵיָה יָכוֹל לְפִטּוֹר אֶת שְׁמַעוֹן וְכו' הֵיָה צָרִיךְ טַעֲמִים יוֹתֵר לְפָנוֹטְרוֹ וְהוּא לֹא הַזְּכִירָם כְּמֵה דְלִיתְנָהּוּ דְמוֹ: צֵא חֹשֵׁב שְׁהִי נִמְצֵי דִיִּין שְׁיִכְחִישׁ פֶּלֶלֵי שְׁבִירְרָנוּ בִּי דִינָא בְּתֵר בִּי דִינֵי לֹא דִיִּיקֵי וְלֹא חֵיִישִׁינֵן לַב"ד טוֹעִין שְׁהֵיָה כּוֹתֵב הַטַּעֲמֵי: וּמ"ש שְׁאֵפֵי לְמֵי שְׁהוּא סוֹבֵר שְׁאִין שׁוֹמְעִין לְמֵי שְׁאֵמֵר הוֹרוּגֵי מֵהֵיכָן דְנִתּוּנֵי אֲלֵא כְּשֶׁנִּתְעַצְמוּ שְׁנֵיהֶם בְּדִין אֲפִילוֹ הֵכִי חֵיִיב לְכַתּוֹב הַטַּעֲנוֹת כּו' אִילוֹ נִמְצֵא אֲתָנוּ הוּא הֵיָה כּוֹתֵב לּוֹ טַעֲמִים שְׁהֵיוּ מִתְקַבְּלֵי בְּעֵינֵי כֹל רֹאִיָּה כִּי מִן חֻזְקַת הֵיָה בְּכֶף וּמ"ש אִפִּי הֵכִי חֵיִיב לְכַתּוֹב הַטַּעֲנוֹת וְכו' וּבְבֵית הַנוֹעֵד יִרְאוּ מַעֲצָמֵי וְכו' דְבָרֵי תַמָּה הֵם שְׁזָהוּ כְּשֶׁצָּרִיכֵי לְשַׁלּוֹחַ לְבֵית הַנוֹעֵד אֲבָל בְּגִדוֹן דִּינֵן הַדִּיִּין הֵיָה דִיִּין הַקְּהָל וְהוּא הֵיָה בֵית הַנוֹעֵד הָאוֹת וְהַמּוֹכֶת כִּי זֶה כְּמֵה שְׁנַיִם פְּסָק הַדִּיִּין וּפְטֵר אֶת הַנְּתַבֵּעַ וְלֹא תִבַע הוֹרוּגֵי מֵהֵיכָן דְנִתּוּנֵי כִּי אִם עֲתָה שְׁמַצָּא מֵי שְׁעֵשָׂה סְנִיגְרוֹן לְדְבָרָיו: וּמ"ש וּבְגִדוֹן דִּינֵן הוּא שְׁנִתְעַצְמוּ עָלָיו פִּירוּשׁ שְׁנִתְעַצְמוּ עָלָיו אִינוֹ כְּמוֹ שְׁהוּא סוֹבֵר אֲלֵא פִי שְׁנִתְעַצְמוּ עָלָיו הֵיָנוּ מֵהֵיכָן דְאֵמֵר הֵתָם בְּסוֹמֵף זֶה אוֹמֵר גִּדּוֹן כָּאֵן וְזֶה אוֹמֵר גִּלְף לְבֵית הַנוֹעֵד וּבְגִדוֹן דִּינֵן לֹא נִחְלָקוּ בְּכֶף אֲלֵא שְׁנֵיהֶם הִסְפִּימוּ לִידוֹן לְפָנֵי חֲכָם קְהָלָם: וּמ"ש וְהֵיָה צָרִיךְ הַחֲכָם שְׁהֵיָה ב"ד הַשְּׁנֵי לְכַתּוֹב הַטַּעֲנוֹת וְכו' כְּבָר הַשְׁבָּנוּ עַל כֹּל זֶה: וּמ"ש וְלֹא הֵיָה לּוֹ שׁוֹם טַעֲמֵי לְדִיִּין הַשְּׁנֵי לְחִלּוֹק (עַל) פְּסָק הִרְאֵשׁוֹן כּו' כְּבָר כְּתִבְנוּ שְׁלֵא חֵלַק עָלָיו אֲלֵא מִפְּנֵי שְׁשִׁמַע מִפִּי הַתּוֹבֵעַ דְּבָר שְׁמַתּוֹכוֹ נִפְטֵר הַנְּתַבֵּעַ וְאִילוֹ הֵיָה הַדִּיִּין הִרְאֵשׁוֹן שׁוֹמְעַתְּ הַדְּבָר הַהוּא ג"כ

הָיָה פּוֹטְרוֹ: וּמ"ש וְאֲנִי קָרוֹב לְחַיִּיבוֹ בְּדִין כִּכָּר בִּינְרָנוּ סְתִירַת זֶה וְאִין כָּאִין מְקוֹ לְפִשְׁרָה
כִּי הִנְתַּבְּעַ פְּטוֹר לְגַמְרֵי וְכָל הַמְחַזֵּיק לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ מִמּוֹן טוֹעָה הוּא וְכָל הַמְחַזֵּיק שְׁלֵא
לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ שׁוּם מִמּוֹן הוּא הֵדֵן דִּין אֲמַת וּמִשְׁפֵּט צֶדֶק וּמֵאַחַר שְׁשֻׁנֵינוּ מְסַפִּימִים לְדַע'
אַחַת צָרִיף לְכוּף אֶת רֵאשׁוֹ לְדַעַתֵינוּ וְלַחֲתוֹ' בְּפֶסֶק דִּין שְׁנֹכְתוֹב לְפִטוֹר הִנְתַּבְּעַ יוֹסֵף קָאָרוֹ:
יְשָׁרְאֵל בַּר מֵאִיר זִלְה"ה: תְּשׁוּבוֹת הָרַב הַמְבִי"ט עַל הַשְּׁגוֹתָיו אֲנִי מְזַכֵּה כּו' בְּתַחֲלָה בָּא
עֲלֵינוּ בְּעִלְיָה כּו' לֹא אֲמַרְתִּי אֲנִי מְזַכֵּה אוֹתָהּ וְכָל שְׁפָן שְׁלֵא נִתְּתִי פֶסֶק דִּין וּמ"ש טוֹעִין
כו' לְדַעַת וְאִין שׁוּם ב"ד טוֹעַ' נֶאֱנָן תַּנּוּן דִּינֵי מְמוֹנוֹת מְחַזִּירִין בֵּין לְזִכּוֹת וּבֵין לְחֻזְבָּה
וּפִירֵשׁ"י ז"ל סוֹתְרִים אֶת הַדִּין אַחַר שְׁגָמְרוּהוּ וּכו' יִשְׁלַם מִבֵּיתוֹ וּכו' וְאוֹקְמַתִי טוֹבָא בַּגְמ'
וּכ' הָרִי"ף תַּמְשָׁה (בב"ד) מְהֵם] עַל טְעוּתָא דְדִינֵי וְכָל הַפּוֹסְקִים הָאֲרִיכוּ בְּדִינֵין שְׁטַע'
בְּכַמָּה גּוֹנֵי אִם פֶּן מֵאִי דְלֹא חִיְיָשִׁי לַב"ד (טוֹעִין) הוּא בְּדָבָר שְׁאִינוּ מְפֹרְשׁ כְּגוֹן הָאִי דֹא'
רְבָא אִין חוֹלְצִין וְאִין מְמַאֲנִין אֲלֵא א"כ הַפִּירוּ הִיבְמָה וְכֵן בְּמִיאוֹן לְפִיכָה פּוֹתְבִי עֲדוּת
שְׁל חֲלִיצָה וְשֵׁל מִיאוֹן אַעפ"י שְׁאִין מְפִירִי דְבִי דִינָא בְּתַר בִּי דִינָא לֹא דִינֵיקִי דְחֲלִיצָה
וּמִיאוֹן בְּשִׁלְשָׁה דִידוּעַ לְהֵם שְׁאִין הַדְּבָר יוֹצֵא מִלְפָּנֵיהֶם אֲלֵא א"כ הוּא דִין בְּרוּר וּמְוַחֲזָק
וְלָכוּ אִין צָרִיף שְׁיִדְקְדוּ לְהַפִּיר אֲבָל בְּתַר עֲדִים דִינֵיקִי ב"ד כְּצוֹנָא שְׁכִיב מְרַע שְׁאָמַר
מְנָה יֵשׁ לִי אֲצֵל פְּלוֹנֵי שְׁהַעֲדִים פּוֹתְבִים אַעפ"י שְׁאִין מְפִירִין אִם חִיָּב אִם לֹא לֹא יִטְעוּ
ב"ד לוֹמַר לֹא כְּתָבוּ עֲדִים אֱלוֹ אֲלֵא אִם פֶּן הַפִּירוּ שְׁחִיָּב אֲלֵא יִדְקְדוּ אַחֲרֵיהֶם אִם יַעֲדוּ
אוֹ לֹא וְכֵן גַּבִּי קִיּוּם ב"ד שְׁכְּתָבוּ נְתֻמֵּי שְׁטַר זֶה בְּפָנֵינוּ וְלֹא פִירְשׁוּ בְּאִיזָה נְתֻמֵּי אִין
חוֹשְׁשִׁין לַב"ד טוֹעִין אֲבָל אִם פִּירְשׁוּ הַדְּרָף שְׁקִיָּמוּ כְּמוֹ שְׁהַעֲדִי אַחַד עַל חֲתִימָתוֹ וְהוּא
וְאַחַר עַל חֲתִימַת הַשְּׁנִי לֹא נְתֻמֵּי וְכֵן פִּיּוֹצֵא בְּדָבָרִים שְׁאִינֵם קִיּוּם וּבְגִדוֹן דִידוֹן לֹא יִטְעָה
אֲנִי שׁוּם ב"ד אֲפִילוֹ דֵּן יַחֲוִי אֲלֵא בְּדָבָר מְפֹרְשׁ וְלֹא צֶדֶק הַחֶכֶם לֹא בְּכָל מָה שְׁכְּתָב וְלֹא
בְּמָה שְׁכְּתָב וְלִי דְבָרִים תְּמוּהִים וּכו' הַתִּימָה הִיא עַל מָה שְׁתַּמָּה לְמָה צָרִיף לְהוֹדִיעַ שְׁהָרִי
בְּקִיּוֹ אַעפ"י שְׁאִינוּ צָרִיף לְהוֹדִיעַ כְּתָבוּ הַמְפָרְשִׁים ז"ל וְכָבֵר נִהְגוּ הַבְּתִי דִינֵים בִּישְׁרָאֵל
שְׁיִכְתְּבוּ הַדְּרָף שְׁיִתְקַיֵּים בְּהַשְׁטַר בְּפָנֵיהֶם וְזֵהוּ בְּיּוֹם שְׁהוּא מְדַרְבְּנָן וְכָל שְׁפָן בְּדָבָר
שְׁהוּא מִן הַתּוֹרָה כְּמוֹ בְּעֲדוּת שְׁיִהְיֶה לְהַזִּיר שְׁם הַעֲדִים כְּמוֹ שְׁהַבִּיאוּ בַּגְמ' אֲסַעִיד פְּלוֹנֵי
וְגַם לְהַזְכִּיר הַפִּסּוֹל אֲלֵא עַד אַחַד וּכו' מָה שְׁכְּתָב אֲלֵא ע"י א' הִיָּינוּ כָּל עוֹד שְׁיִשְׁאָרוּ
הָאֲחֵרִים נְעֵלִים אֲבָל אִם יִנְכְּשׁוּ יִהְיוּ שְׁלֵשָׁה עֲדִים מוֹצִיאֵי מִיַּד פְּסָלוֹת כּו' אִם הָיָה
מְפֹרְשׁ הַדִּינֵין בְּמָה נְפָסְלוּ הָיוּ יְכוּלִים הַבָּאִים לְהַכְשִׁירוּ שְׁיִכְתְּבוּ שְׁלֵא הָיָה הַפִּסּוֹל כְּמוֹ
שְׁחֻשְׁבוּ הַפּוֹסְלִים אוֹתוֹ אוֹ שְׁחֻזַר בְּתַשׁוּבָה מֵאוֹתוֹ הַפִּסּוֹל וְה' נֶאֱמָנִים יוֹתֵר הַב"ד שְׁל
בְּנֵי עִירוֹ מֵאלוֹ הַשְּׁנֵי עֲדִים שְׁפָסְלוּ וְגַם עֲתָה שְׁלֵא פִירְשׁוּ אֲלֵא הַעֲדוּ סֶתֶם שְׁהֵם פְּסוּלִים
אוֹ אֲפִילוֹ פִירְשׁוּ וְהַדִּינֵין לֹא פִירְשׁ יֵשׁ מְקוֹם לַב"ד שְׁל בְּנֵי עִירוֹ לְכַתּוֹב שְׁהָיָה מְוַחֲזָק
אֲצֵלֶם בְּכַשְׁרוֹת וְעֲתָה יִתְחַיֵּיב הַדִּינֵין לְפָרֵשׁ מָה הָיָה הַפִּסּוֹל לְדַעַת אִם הָיָה מִכְּמָה שְׁנֵים
קוֹדֵם שְׁהָיָה מְוַחֲזָק אֲצֵלֶם אִם בֵּין אַחַר כִּף הַחוֹזֵק אֲצֵלֶם בְּכַשְׁרוֹת וְנִרְאָה שְׁחֻזַר בְּתַשׁוּבָה
וְאִם הָיָה הַפִּסּוֹל שְׁהַעֲדוּ עֲלָיו בְּזִמְנֵי שְׁהָיָה מְוַחֲזָק בְּכַשְׁרוֹת הָרִי הֵם מְכַחִישִׁים אֶת אֱלוֹ
הַעֲדִים שְׁפָסְלוּהוּ וְעֲדוּת ב"ד עַל כֵּן עִירֵם עֲדִיף מִשְׁנֵי עֲדִים דְּעֵלְמָא וְהוֹדִיעוּ לְדִינֵין וּכו'
אִם הוֹדִיעוּ לוֹ לְמָה לֹא הוֹדִיעַ הַדִּינֵין הָיָה לְחוּס עַל כְּבוֹדֶם כְּבוֹדֶם בְּקָלוֹן אֲמִיר שְׁמִפְרָסְמִים
אֶת הַחֲנִפִי וְנָתַן מְקוֹם לְסַפֵּק בְּפְסָלוֹת' לְהֶאֱמִין יוֹתֵר הַמְכַחִישִׁים אוֹתָם וְכָל שְׁפָן בְּהִיוֹתָם
ב"ד ב, עִירוֹ: וְלֹא נִהְגוּ כֵּן כִּכָּר כְּתַבְתִּי מָה שְׁכְּתָבוּ הַפּוֹסְקִים עַל הַקִּיּוּם וְכָבֵר נִהְגוּ כָּל
בְּתֵי דִינֵים שְׁיִכְתְּבוּ הַדְּרָף וְכָל שְׁפָן בְּפִסּוֹל בַּר יְשָׁרְאֵל הָעוֹמֵד בְּחֻזְקַת פֶּשֶׁר וְזֵה כְּמָה

שנים שפסלנו אני והוא עדים שהעידו על איש אחד שקדש אשה אחת וכתבנו הפיסול שנמצא על כל אחד בפירוש ואני זוכר שכתבנו על אחד שגנב חמינים מן התנור ביום השבת ואיך כתב ולא נהגו פן: ומה שכתב ודבר שאינו מצוי לא שיהיה לומר מנהג דבר מצוי הוא לכתוב פסקי דינים בדברי שאינם מצויים ואז צריך לפרש יותר הענין ממה שצריך בדבר המצוי: פבר נכתב וכו' גם אני אומר שפבר נכתב מה שאני כתבתי שהוא נכון: במה רב גובריה לא כתבתי מצד הדין אלא שזהו סיוע להאמין יותר לב"ד הנז' ממה שנאמין לאלו הפוסלים: אלו היו אומרים כו' אם לא הזכיר הדיין העבירה לא היו יכולים הב"ד לומר שלא עבר אותה עבירה וכמו שהדיין סתם דבריו שנראה שהיו פסולים בפרסום כתבו הם שהיו מוחזקים אצלם בכשרות ומה שכתב איפשר שבלכתו לעיר אחרת עבר פנין שלא פירש הדיין באיזה מקום עבר נראה שהיה במקום דירתם ועל זה הלך התובע למקום דירתם להביא המעשה ב"ד משם שהחזיקו בכשרות ולא השיב לו הדיין יגעת ללכת למקום ולא מצאת כי במקום אחר עברו אחר כך הספק בנדאי וכו' היה ראוי שישתור באיזה טעם ולא בדברים בעלמא: עולבנא דדייני איני מאמין דברי התובע אם היה הדיין מכחישו שבפסק דין שכתב אינו מכחישו שכתב סתם שפסלום ולא הזכיר מי הם הפוסלים: כתב ביררנו וכו' ומה שכתב השכנו וכבר ביררנו גם אני השבתי וביברתי ואם היה מי שישית ידו על שנינו היה מתברר הדין עם מי: כשנתקבל פבר בכשרות וכו' מה שכתבתי וכל שפן כשנתקבל פבר בכשרות קצר הוא לשוני שכתבתי שנתקבל בכשרות עם חבריו ששאר בכשרותו וגם זה היה פיסולו בספק אם קודם שנסתפקו בפיסולו היו מוציאים אותו המזון מן הנתבע על פי שנים עדים ואחר כך היה נפסל אחד מהם בספק לא היו מוציאים המעות ונהרי יש נפקותא כשנתקבל עדותו בכשרות ולא נפסל בספק אלא אחר כך אלא לרונחא וכו' לא היה כותב לרונחא דמילתא הפך הדין שאם היה שומר על פי עדים איך היה פטור והטעמים האחרים שכתב מטעמים אחרים לא פירש אותם וזה דבר תימה שיעידו שני עדים שחייב ראובן מנה לשמעון ויפטור אותו הדיין מהטעמי' בסתם בלי הזכרת שום טעם ובגדון הוא ברור כשמש שאם היה לו שום טעם אם היה שומר על פי העדים דבשלמא אם הוא היה מודה שהיה שומר היה יכול לטעון גניבה ואבידה פנין שהיה שומר חנם או טעם אחר אבל אם היה אומר לא היו דברים מעולם ובעדות העדים היה מתחייב מיז וכמו שכתבתי בפסק דין וכבר כתבתי כי מה שאמרו בי דינא בתר בי דינא לא דייקי היינו בסתם אבל מה שהוא בפירוש לפטור במה שמעידים שני עדים נאמנים לא נאמין לשום דיין שהוא פטור מטעמים אחרים עד שיפרש הטעמים ואם הם נכונים כמו אם העידו שני עדים על אחד שאמר לתת לחבירו מנה או שימכור לו ביתו אעפ"י שהעדים כשרים ונאמנים יש טעם לפטור שאינו חייב לקיים דיבורו וכיוצא בזה אבל בדבר שהעדים מחייבים אותו ממון בדין אין שומעין לדיין שאומר כך בסתם אני פוטר אותו מטעמים אחרים: או לפני דיין אחר אחר שבא לפני דיין שני והנתבע מראה פסק דין מן הדיין הראשון אין כאן כל כך אריכו טענות כי הדיין השני סמך על הפסק ולא על טענותיו והוסיף על הפטור שיהיה פטור אפילו משבועה: אילו היה נמצא וכו' אם רבי לא שנה רבי חייא מנא ליה והוא היה רבו וכתוב טעם אחד לפטור את מי שהיו עליו עדים שהוא שומר והוא לא (כופר) [פוסל] העדים שיהיה פטור: והוא היה בית הנועד וכו' חידוש הוא זה שכל דיין הקהל הוא בית

הנועד אין זה אלא רצו פשוט לדחות בלי שום ראיה ומה שאמר שלא תבע הראוני נזכר
גרונו זה י"ב שנים או יותר שהוא הולך וצעק על זה על המנהג הרע אשר בעירנו
הקדושה ארץ ישראל לבנות א' במה לעצמו ראוי לדון א אינו ראוי להכריח את התובע
שילך לפני חכ' קהל אז מסתמי חצי טענותיו ואח"כ יצעק הראוני וכו' ואין שומע וזה
העלוב התובע היה רוצה ללכת לשאר בתי דינים ולא היו מניחין אותו עד עתה שהביא
כתב מקושרטאנטינא שהוכרח הנתבע לבוא לידון לפנינו פה וגם עתה היה מסרב ולא היה
רוצה אלא ברם הקהל שלו הרי שנתעצם וכל כוחו נפל בעצומיו חיל ידו: שא חלק עליו
איה לא חלק והדין הראשון היה מחייבו שבועת התורה עד אחד והוא פטר אותו אפילו
משבועה נראה שפסל גם את הטי הנשאר והוא כתב ולו הונח שהיה שומר שהיה פטור
והרי היה מפיר את שניהם ועם כל זה היה פוטר ומה היה יכול לשמוע מן התובע
שמתוכו יפטור הנתבע לא אמר שהפקיד הצמר בידו ושיהיה פטור א יפגע בה גם לא
אמר שכבר נפרע ממנו כי גם עתה שנתגלה שנתפרע מקצת הצמר מאחר שלקחה מרשות
הנתבע אינו תובע מה שלא נפרע מן האחר והרי זה הנתבע נמצא כמו כפרן שהכחיש
שלא קיבל צמר ממנו ויש מעשה ב"ד נעשה פה צפת שהועד שאותו שלקח הצמר לקחה
ממגאזין של הנתבע הרי שנמצאת ברשותו והוא כפר בעדים הראשונים שלא קבל כלל
כמו שפתוב בפסק דין הדין הראשון ואני כתבתי שאני קרוב לחייבו בדין ולסמוך על
עדות ב"ד של בני עירו ועדף להכשיר ממה שיעידו שנים אנשים בעלמא ואני מוכרח
לכוף ראשי לחתום במה שכתב בלי שום טעם אפי' שנעשה רוב עם החכם השני שחיים
עמו והרבה לחרות אפו באונאת דברים ואני מעטתי ואחד המרבה ואחד הממעיט השם
יכפר בעדינו ויישרינו לעבודתו ויתכמנו בתורתו אמן: מה שכתבתי להחכם הר"י קארו
יצ"ו אחר שבאו חכמים בינינו לומר שאני מוכרח לחתום ואם לאו שהייתי עובר על
אחרי רבים להטות.

תנו פרק זה בורר גמרו את הדבר היו מכניסים אותם הגדול שבדיינים אומר איש פלוני
אתה זכאי איש פלוני אתה חייב ובגמרא שם מכתב. היכי כתב פירוש רש"י ז"ל היכא
שיש מחלוקת הולכים אחר הרוב היכי כתב פ"ד ר' יוחנן אומר זכאי רשב"ל אומר פלוני
ופלוני מזכים ופלוני מחייב רבי אלעזר אומר מדבריהם נזדפה פלוני וכתבו הפוסקים
הלכה כר' אלעזר דמיסתבר טעמיה וכן כתב הרמב"ם ז"ל שצ"ל שכל אחד מבדלי
הדינים פותבים לו בא פלוני לב"ד של פלוני ופלוני עם פלוני בעל דינו שטענו בכך ויצא
זכאי או חייב ונותנים לו ואין מזכירין שם המזכירין ולא שם המחייבים אלא ב"ד של פלו'
מדבריהם נזדפה פלוני עכ"ל: הרי שאיני מוכרח לחתום כמ"ש כ"ת על פרחו יחתום כי
יש ב' דרכים לפסוק הדין הגדול שבדייני' אומר איש פלו' אתה זכאי וכו' או כשמוסרין
(שם אל) פ"ד ויש בין הדיינים שהולכי' אחר רוב יכתבו הסופרי' מדבריה' נזדפה פלוני
ואין צריף לשום דין יחתום ועתה בנדון דידן יעשה כ"ת אינה דרף שירצה ונתקבץ
ויאמר כ"ת שהוא הגדול רומירו זכאי ופראנסיש חייב או יצוה לסופר לכתוב מדברי
בית דין הצדק נזדפה רומירו וישאר הוא זכאי והאחר חייב ואני כתבתי להלכה דעתי
ולמעשה הזכאי על פי הרוב זכאי אמנם כבר רמזתי אליה ולא נרמז' שיש דרף אחר
שאפילו חתם וכו' ומאחר שלא עמדת על הדבר לא הייתם יכולים לחתום שהוא פט'
והנני מגלה אגדה משנה הסדורה בפיה א' או' זכאי וכו' אפילו שנים או' זכאי או חייב וא'

או' איני יודע יוסיפו וכו' ומאחר שאני כתבתי בפסק הא' בסופו ונ"ל נאני קרוב לחייבו
בדין אם לא יעשה פשרה הרי זו כמו שאו' איני יודע נאם המבי"ט: שאלה קעה ראובן
ושמעון שיש ביניהם שטר שנתפות על עסק אחד אשר יש ביניהם מסה מעות ומסר
ראובן לשמעון רשות מספיק וכח גמור לילך להתעסק ולהסתחר לכל מקום שירצה הן
דרך ים או דרך יבשה בכל את נפשו ורצונו הגמור ועוד הרשה ראובן לשמעון ליקח
מעות אחרות משלו או משל אחרים להתעסק בהם לעצמו או בשנתפות עם אחרים על
מנת שיקח כל הסחורה יחד בינו ובין ראובן הנ"ל וימכרנה יחד ואחר כך יטול שמעון
הנ"ל רינח הסה הסה הנ"ל שלקח את ממעותיו או ממעות אחרים לו לבדו או לאחרים עמו
ולא יטול ראובן ברינח ההוא מאומ' ושאר הרינח שבינו ובין ראובן מסה מעות השנתפות
יחלקו ביניהם פאמור לפי התנאים בשטר שביניהם ונשבעו השנתפים לעשות ולקיים
כל הפתוב עליה' כו' והנה עתה הקרה לפני שמעון סוחר אחד ואמר הסוחר לשמעון יש
לי סחורה אחת וממתין אנכי עליה מהיום לד' חדשים אם תרצה ליתן לי מעכשיו המעות
אתן לך אותה סחורה בערך שתרצה ובין זה עד שאתן לך הסחורה ההיא אנכי אמסן'
לידך משכונות שתהיה בטוח ממני והלך שמעון ונתן לאותו סוחר כל המעות שהיו בידו
של השנתפות ולקח המשכונות מידי הסוחר בידו וישמעון היו לו מעות אחרים משל
אחרים ורצה ליתן גם אותם לאותו סוחר ולא היו עוד משכונות לאותו סוחר למסור
לשמעון כדי להבטיחו וכראו' שמעון כך לא חפץ ליתן מעותיו לאותו סוחר בלתי
משכונות ונשאר שמעון עם מעותיו בידו עד פי אנה ה' לידו סחורה אחרת וקנה אותה
לחשבונו ושלחה למקום פלוני והלכה לשלום ואחר כך פשקבל שמעון מהסוחר סחורתו
של השנתפות שלח אותם למקום פלוני ונאבדו: למדנו רבינו אם יש עתה לראובן אנה
תביע' עם שמעון על שלא לקח הסחורות יחד תשובה מה שכתוב למעלה ועוד הרשה
ראובן כו' על מנת שיקח כל הסחור' יחד בינו ובין ראובן וימכרנה יחד כו' הפנונ' היא
שיצטרף כל רינח מעות השנתפות והמעות האחרות יחד ויתחלק כפי מה שכתוב בין
שיקנו או ימכרו הסחור' בב"א או בכמ"פ פי הענין הוא כדי שלא יכנין המתעסק לקנות
סחור' טוב' וישש בה רינח יותר ממעות האחר' אלא שיצטרף כל הרינח יחד ויתחלק
וא"כ מה שכתוב אח"כ בשאלה כי מפני שלא היו עוד משכונות לסוחר נשאר עם מעותיו
בידו עד פי אנה ה' סחורה לידו וקנה אותה סחורה לחשבונו לא היה לו רשות נתונה
לקנותה לחשבונו פיון שהיו בידו מעות השנתפות ומעות אחר' כל מה שיקנה בתחילה
ובסוף בכמה פעמים כל הרינח יחשב על הכל ויטול כל אחד לפי ערך הפתוב בתנאים
וגם פי קנה הסחורה האחת במעות השנתפות והשנייה במעות אחרים רינח הכל יחשב
על הכל כפי התנאי ואם נפסד בסחורה האחת הוא לכלל המעות פיון שקנה הסחורה
השנייה קודם שתאבד האחת כל רינח או הפסד שיקרה באחת מהם הוא על הכל כמו
שכתבתי ואם אלו המעות של אחרים לא היה הרינח לשמעון וגם לא היה לו בו שנתפות
אלא דרך הטבה לאחר קבל להלבישם לו ולמוכרם בעדו נראה שאינו נכנס בכלל התנאי
פי התנאי היה מה שיהיה משלו או משל אחרים לרינח שלו או בשנתפות אז יהיה כל
הרינח יחד אבל כשאין לו בהם רינח לא והטעם ברור נאם המבי"ט: שאלה קעו ראובן
שכיב מרע צנה שאשתו תקנה כל מה שבבית החפצי' כו' הכל יהיה לה לפרעון בכחוקתה
אפילו שהוא יותר מפדי כתובתה הכל יהיה לאשתו במתנה עוד צנה שכל זמן שלא תגבה

כְּתוּבָתָהּ תִּזוֹן וְתִתְפָּרֵג מִשָּׂאֵר גִּכְסֵי עֲזוּבוֹנוֹ כַּדָּת עוֹד צְנָה שְׁקוּדָם כֹּל דְּבַר מִכָּל שָׂאֵר גִּכְסָיו יִפְרִישׁוּ לְבָנוֹ הַקָּטָן יִצְחָק ת"ק פְּרָחִים וְהֵם יִהְיוּ לוֹ חֵלֶק יִרְוּשָׁתוֹ לְחֵלְקוֹ וּבָהֶם לֹא יִהְיֶה לוֹ חֵלֶק [בִּירוּשָׁי] (בְּרֵאשִׁים) עוֹד וּמְסַלְקוֹ מִכָּל שָׂאֵר הַבַּיִת וַיִּרְוֶשֶׁה עוֹד צְנָה שְׁיִתְּנוּ לְבָנוֹ אַבְרָהָם (ת"ק) (ת"י) פְּרָחִים וּבָהֶם מְסַלֵּק אוֹתוֹ מִכָּל יִרְוּשָׁה וְנִחְלָה שְׁמַגִּיעַ לוֹ בְּגִכְסָיו עוֹד צְנָה שְׁיִתְּנוּ לְבָנֵי בֵתוֹ חֲמֻשִׁים פְּרָחִים וּלְבַת בֵּתוֹ נ"ד עוֹד שְׁיִהְיוּ מְחַנְיָיִבִים ג' בָּנָיו הֵם וְגִכְסֵיהֶם לְתֵת לְאַחֵיו יַעֲקֹב י' פְּרָחִים בְּכָל שְׁנָה וְאָמַר שְׁשָׂאֵר גִּכְסֵי עֲזוּבוֹנוֹ הֵן רַב הֵן מוּעָט הַכֹּל יִהְיוּ תְּמִיד בְּיַד בָּנוֹ רַבִּי יְהוּדָה עַד הַיּוֹת הַבּוֹ (הַקָּטָן) בּוֹ עֲשָׂרִים שְׁנָה וְהוּא יִתֵּן אוֹתָם לְרִינוּחַ וְיִזוֹן וַיִּפְרָג לִילָד: תְּשׁוּבָה אַחַר שְׁצוּנָה שְׁכָל מַה שְׁבָבִית חֲפָצִים וְתַכְשִׁיטִים וּמַלְבוּשִׁים וּמַטְלָטְלִים הַכֹּל יִהְיֶה לָּהּ לְפָרְעוֹן כְּתוּבָתָהּ אִפִּי' שֶׁהוּא יוֹתֵר מִהַכְּתוּבָה הַכֹּל יִהְיֶה לְאַשְׁתּוֹ בְּמִתְּנָה הָרִי הוּא כְּמִי שְׁגָבְתָה כְּבָר כְּתוּבָה שְׁאִין לְיִוְרָשִׁים שׁוּם זְכוּת בְּכָל מַה שְׁבָבִית וְאִם כֵּן מַה שְׁאָמַר וְצוּהָ שְׁכָל זְמַן שְׁלֹא תִגָּבֵה כְּתוּבָתָהּ תִּזוֹן וְתִתְפָּרֵג מִשָּׂאֵר גִּכְסֵי עֲזוּבוֹנוֹ כַּדָּת יִרְצָה לֹאמַר כֹּל זְמַן שְׁלֹא תִמְכֹּר חֲפָצֵי הַבַּיִת עַד (גִּכְסֵי) כְּתוּבָה שְׁאִם תִּמְכֹּר מֵהֶם עַד כְּתוּבָתָהּ הָרִי הִיא גוֹבֵה כְּתוּבָתָהּ כִּי גַם שְׁכָל מַה שְׁבָבִית הָרִי הוּא שְׁלֵה לְכְתוּבָתָהּ הַמְּוֹתֵר הוּא בְּמִתְּנָה וְכָל עוֹד שְׁאִינָה מוֹכֶרֶת אוֹתָם נִרְאֶה שְׁעוֹמְדַת בְּבֵית בַּעֲלָהּ וּבְכַבּוּדוֹ וּמִשְׁתַּמֶּשֶׁת בָּמָה שְׁהַנִּיחַ לָּהּ בַּעֲלָהּ אֲבָל כְּשֶׁתִּמְכֹּר מִהַחֲפָצִים עַד כַּדִּי כְּתוּבָתָהּ הָרִי נַעֲשִׂית גְּבֵרֶת בְּכְתוּבָתָהּ כְּמִי שְׁגָבְתָה כְּתוּבָתָהּ עַל יְדֵי ב"ד מִן הַיִּוְרָשִׁים וְתוֹכַל לְהַרְוִיחַ בְּמַעוֹ' כַּדִּי מְזוֹנוֹת וְתַפְסִיד אֲזִי אֵת הַמְּזוֹנוֹת כִּינּוֹן שְׁכָתוּב שְׁכָל זְמַן שְׁלֹא תִגָּבֵה תִזוֹן וְכוּ' וְאִין כָּאִן גְּבִיָּה אַחֲרֵת אֲלֵא הַמְּכִירָה עַד כַּדִּי כְּתוּבָתָהּ וְאֲזִי לֹא יִתְּנוּ לָּהּ מְזוֹנוֹת כְּמוֹ שְׁכָתָתִי.

וּלְעַנְיָן מִי הוּא הַחַיִּיב בְּמְזוֹנוֹתֶיהָ אִם הָאֵחַ הַגָּדוֹל שְׁשָׂאֵרֵי הַגִּכְסִים נִשְׂאָרוֹ לוֹ אַחַר שְׁחֵלֶק לְבִן הַקָּטָן ת"ק וְלֹא אַחַר ק' אִם יִהְיוּ חַיִּיבִים שְׁלִשְׁתָּם בְּמְזוֹנוֹתֶיהָ נִרְאֶה לִי שְׁפֹלֵם חַיִּיבִים בְּמְזוֹנוֹת מִמָּה שְׁצוּנָה קוֹדֵם שְׁאֲשֵׁתוֹ תִקַּח כֹּל מַה שְׁבָבִית לְכְתוּבָתָהּ אֲפִילוֹ שְׁיִהְיוּ יוֹתֵר וְשִׁתְּנוּ מִשָּׂאֵר גִּכְסֵי עֲזוּבוֹנוֹ וְעַדִּינּוֹ לֹא חֵלֶק גִּכְסֵי עֲזוּבוֹנוֹ נִרְאֶה כִּי כֹל מַה שְׁתִּשָּׂאֵר שְׁאִינוֹ נִכְלָל בְּחֲפָצֵי הַבַּיִת תִּהְיֶה נִיזוֹנָת וְהֵם כֹּל מַה שְׁהַנִּיחַ לְשִׁלְשָׁה בָּנָיו כִּי כֹל זֶה הוּא שְׁאֵרֵי גִכְסֵי עֲזוּבוֹנוֹ אַחַר שְׁתִּקַּח אֲשֵׁתוֹ כֹּל גִּכְסֵי הַבַּיִת אֲבָל מַה שְׁנָתֵן לְבָנֵי בֵתוֹ וּלְבַת בֵּתוֹ אִינוֹ נִכְלָל בְּשָׂאֵר גִּכְסֵי עֲזוּבוֹנוֹ שְׁהָרִי הוּא מִתְּנָה כִּי אֵינָם רְאוּיִים לִירֵשׁ בְּמִקוֹם הַבָּנִים וּלְשׁוֹן עֲזוּבוֹנוֹ הוּא מַה שְׁתִּשָּׂאֵר לְיִוְרָשִׁים אֲפִילוֹ שְׁיִמּוֹת הָאֵב אוֹ הַמּוֹרִישׁ בְּלִי צְנוּאָה הַיִּוְרָשִׁים זוֹכִים בְּמַה שְׁעֻזַב אֲבִיהֶם אִם כֵּן מַה שְׁכָתוּב תִּזוֹן מִשָּׂאֵר גִּכְסֵי עֲזוּבוֹנוֹ הוּא מַה שְׁיִוְרָשִׁים בְּתוֹר' יִרְוֶשֶׁה לֹא מַה שְׁנָתֵן בְּתוֹרַת מִתְּנָה לְבָנֵי בֵתוֹ שְׁאִינָם יִוְרָשִׁים בְּמִקוֹם הַבָּנִים וְגַם כִּי בְּבִן הַקָּטָן קָצַב לוֹ דְּבַר יְדוּעַ ת"ק פְּרָחִים הָרִי הַזִּכְפִּיר שְׁהֵם חֵלֶק יִרְוּשָׁתוֹ וְהֵם נִכְלָלִים בְּכָלֵל שָׂאֵר גִּכְסֵי עֲזוּבוֹנוֹ לְעַנְיָן מְזוֹן הָאֵלְמָנָה וְגַם ת"ק שֶׁל אַבְרָהָם שְׁהַזְכִּיר בָּהֶם לְשׁוֹן מִתְּנָה הָרִי כְּתֹב כִּי בָּהֶם מְסַלֵּק אוֹתוֹ מִכָּל יִרְוּשָׁה וְנִחְלָה אִם כֵּן הָרִי הֵם אֵלּוֹ חֵלֶק יִרְוּשָׁתוֹ וְכוּ' וְנִכְלָל בְּשָׂאֵר גִּכְסֵי עֲזוּבוֹנוֹ הַכְּתוּב בְּעַנְיָן מְזוֹנוֹת הָאֵלְמָנָה וְעוֹד כִּי לְשׁוֹן מִתְּנָה לְבִן יִרְוֶשֶׁה כְּמוֹ שְׁכָתֵב הָרֵא"ש ז"ל בְּכָלֵל פ' תְּשׁוּבָה י"ד וְהַטַּעַם הוּא כִּי כִינּוֹן שְׁהַיִּוְרָשָׁה מְמַשְׁמֶשֶׁת וַיִּוְרְדַת מִן הַמּוֹרִישׁ לְיִוְרָשׁ אַע"פ שְׁלֹא יִצְנָה שׁוּם דְּבַר זוֹכָה בִּירוּשָׁה וּכְשֶׁהוּא מְזַכֵּר שֶׁהוּא נוֹתֵן הוּא שְׁשׁוֹנוֹתָן לְאַחַד מִן הַיִּוְרָשִׁים יוֹתֵר מִכַּדִּי יִרְוּשָׁתוֹ עַל אוֹתוֹ הַמְּוֹתֵר הוּא מְזַכֵּר לְשׁוֹן מִתְּנָה כִּי אִם לֹא הִיָּה נוֹתֵן לֹא הִיָּה זוֹכָה אֲלֵא בְּחֵלְקוֹ הַשְּׁנָה עִם אַחֵיו וְגַם כְּשֶׁהוּא נוֹתֵן לְאַחַד מִבָּנָיו מִתְּנָה פְּחוֹת מִמָּה שְׁהִיָּה מַגִּיעַ לוֹ אִם לֹא הִיָּה מְצוּנָה שׁוּם דְּבַר

הרי שנותן הוא בתורת הירושיה אלא שמחלק אותו מן השאר כי אם לא היה נותן לו זה על הסתם היה זוכה חלק שנה עם אחיו ואינו כמי שנותן לאחר שאינו יורש שלו שהיא מתנה גמורה שאם לא היה נותן לו לא היה זוכה בנכסיו כלל ולכן גם ת"ק של אברהם אעפ"י שהזכר לשון מתנה ישתתף בנתינת המזונות וכל שכן כי אחיו הגדול מודה כי גם שפתוב בצוואה לא נכתב אלא בשביל שלא יתיהר הנער או לא יבזבז הנכסים אבל עכ"ז יתן לו חלק שנה עמו בכל מה שישאר לו ואם פן כל זמן שיהיו לה מזונות הם משלשם נאם המבי"ט: שאלה קעז ראובן שגירש את אשתו ואשתו עשתה לאחיה שמעון שליח קבלה לקבל לה גיטה מיז בעלה ראובן הנז' וראובן הנז' מסר גט פשר לשמעון אחי אשתו וכו' אמר לו התקבל גט זה לפלונית אשתי וברי היא מגורשת בו ממני ומותרת לכל אדם על מנת שאם לא אבוא פה צובה מהיום ועד זמן פלוני ואתראה בפניך ואאחוזי ביך? והיה גט מעלשיו ואם אבוא בתוך זמן הנז' ואתראה בפניך ואאחוזי ביך? לא יהיה גט ותהא היא נאמנת עלי לומר שלא באתי ושללא פייסתיך זהו טופס התנאי שעשה ראובן כשמסר הגט לשמעון שליח קבלת אחרותו יורונו רבותינו אם בא ראובן בתוך הזמן ולא מצא שמעון במדינה או נחבא שמעון בתוך המדינה ולא נתראה עם ראובן הנזכר אם יכול ראובן לומר אנה הא קאימנא ואין העכוב מצדי או פיון שלא נתקיים התנאי הגט קיים וכשיעבור הזמן נתגרשה וכן אם הלך לו שמעון למדינה אחרת קודם שבא ראובן הנזכר וכשב' ראובן ושמעו שהלך לו שמעון למדינה אחרת הלך לשם בתוך הזמן ונתרא' אליו ונגע בכפו ודב' עמו באותו המקום האחר אם נאמר שקיים תנאו והגט בטל או פיון שלא היה במדינה שבה נעש' התנאי יהיה הגט קיים וברי היא מגורשת יורונו רבותינו ממה שיורו מן השמים ושכרם פפול ומכופל: תשובה נשיב על אחרון (אחרון) ראשון כי דבר פשוט הוא שאפילו הלך לו שמעון למדינה אחרת תוך הזמן ומצא את שמעון ונתראה אליו ונגע בכפו כמו שהתנה שלא נתבטל הגט בשביל כך שהרי כתוב בטופס התנאי שעשה עמו שאם לא אבוא פה צובה וכו' ואתראה לפניך כו' שהתנאי לבטל הגט היה אם יבוא שם בצובה ופשיטא שאם מצאו במקום אחר ונתרא' ונגע שלא נתבטל הגט שיש הקפדה במקום נתינת הגט שהרי שנינו תן גט לאשתי במקום פלוני ונתנו לה במקום אחר אינו גט וכן אשה שאמר' לשליח' התקבל לי במקו' פלו' וקבלו לה במקום אחר אינו גט וזה שליח קבלה ג"כ פיון שהתנה הבעל אם אתראה במקום פלוני לא יהא גט אע"פ שהבעל לא יקפיד עתה שמצאו במקום אחר היינו מפני שהוא רוצה לבטל הגט לא לקיימו אבל השליח קבל' שהוא במקום האשה ששלוחה כמות' יקפיד שהיה רוצה שיתקיים נתינת הגט ולא נתראה שיתבטל אלא במקום שפירש הוא כמו שאם היתה היא שקבל' הגט ע"מ שאם יבוא בעלה תוך זמן למקום פלוני שיתבטל הגט אם הלכה היא למקום אחר לא נתבטל עד שיבוא למקומ' וכשבא למקומה ולא מצאה שהוא פנונת השאלה אז נראה ודאי שנתבטל הגט שהרי קיים הוא תנאו שבא להתראות ואין בידו לעשות יותר אם היא נתחבא' או הלכה למקום אחר התנאי היה שיבוא שם וכבר בא ואע"פ שתנאי היה גם פן להתראו' הרי הוא רוצה להתראו' שדבור פשוט הוא שהבעל כך היתה פנונתו אם יבוא ויתראה שם כי אם היא נתחבא ויועל לה אין לדבר סוף שאומ' הבעל כי היא התחב' או תלך ולא תועיל ביאתו לעיר ולכן פשוט הוא כי התנאי שיבוא ויתראה הוא שהוא מוכרח לבוא כדי שיתבטל הגט וחיוב להתראות אם

היא בעיר ותרצה להתראות אליו פשישתדל הוא לראותה אבל אם היא לא תרצה להתראות אליו הרי עשה הוא מה שהוא חייב ומה שיש בידו לעשות ואפי' למי שסובר שצריך שיתראה לה בפניה הוא לאפוקי אם בא לעיר והיה יכול להתראות לה ולא נתראה אבל אם הלך לביתה ויחפש ולא מצאה פבר נתבטל הגט במה שבא לעיר כמו שהתנה ורצה להתראות והיא לא רצתה וכבר כתבתי ענין זה כמה שנים בתשובה ויש לי ראיות פתובות שם ולכן איני מאריך פה.

עוד אני מבטל גט זה מעיקר נתינתו במה שלא נשאלתי עליו פי לא ירד דעתם להסתפק בו והוא פי היא עשתה את אחיה שמעון שליח קבלה סתם לקבל לה גיטה כפי המובן מן השאלה בסתם שיקבל גיטה בלי שום תנאי והוא הלך אצל ראובן בעלה ונתן לו הגט קבל' על תנאי והוא ידוע פי כמו שאין האשה יכולה לעשות שליח הולכה או הובאה אלא ברצון הבעל גם הבעל אינו יכול לעשות שליח קבלה פי אם האשה היא שעושה שליח קבלה וגם שהיא תעשה שליח קבלה אם לא רצה הוא לתתו ליד השליח אלא להולך הרשות בידו ואם פו היא עשאהו שליח קבל' סתם והוא לא נתרצ' שיהיה שליח קבלה סתם פי אם על מנת והרי הוא פאילו בטל ועקר מה שעשה האש' שליח קבלה והוא עשה שליח קבלה באופן אחר על תנאי שהוא לחובתה אם לא יבוא וכתב בא"ה סי' ק"מ אבל האיש אינו יכול לעשות שליח לחובת' שלא מדעת' ואם פו פבר נתבטל שליחות קבלת האשה ומה שהוא עשה אינו עשוי שאין בידו שליח קבל' ובסידור שליח קבלה כתב רבינו פרץ ולא יטיל שום תנאי בו עוד ראיתי בטופס זה שכתוב בו שתהא נאמנת היא לומר שלא באתי ושללא פייסתינה והתנאי של הביאה לעיר היה עמו אם יבוא ויתרא' עם השליח ויגע בכפו והנאמנות אינו תלוי אלא בו שיהי' נאמן שלא בא לעיר ושללא נגע בכפו תוך הזמן ואם יבוא או לא יבוא הוא העד והנאמן שלא בא אבל היא אינו צורך שתדע אם בא או לא בא ואיך תהיה היא נאמנ' אולי שבא ולא ידעה היא פי לא היה צריך לבוא אליה וגם במה שאמר שתהא נאמנת שלא פייסה אני אומר אפי' פייס' בעדים אם הוא נתן הגט לשליח קבלה על מנת שאם יבוא למקומו ויתרא' לו לא יהא גט ואם לא יבוא יהא גט אפילו שפייס' הוא תוך הזמן שנתפייס' שלא יהא גט אפי' אם לא יבוא אינו מועיל פי הגט חל למפרע משעה שקבל' הגט אם לא בא ואפי' שנתפייס' היא תוך הזמן נשאר קבלת הגט במקומו פינון שלא בא למקום השליח כמו שהתנ' פינון שעשאתו שליח קבלה הרי הוא פמות' וכמו שאם בא אצלה תוך הזמן שהתנ' עם שלוחה על מנת שאם לא בא לפניו ונגע בכפו ולא בא אלא למקומ' לא נתבטל הגט כמו פו נראה שאם פייס אותה ומחל' היא על התנאי שעשה עם שלוחה שלא יתבטל הגט פי משעת קבלת הגט על ידי שלוחה נתגרש' אם לא בא למקום השליח כמו שהתנה פי השליח הוא במקומ' והיה איפשר לומר שהפייס תלוי בו כמו אם נתן הגט לידה על מנת אם לא אבוא למקום פלוני ופייס' אחר כך קודם שילך שתמחול לו התנאי ואפילו שלא יבוא תוך הזמן שקבע בשעת נתינת הגט או שהאריכו זמן ארוך יותר נתבטל תנאי הראשון פו אם נתן הגט לשליח קבלה על מנת שלא אבוא אליך תוך זמן פלוני ופייסו אחר כך אע"פ שלא יבוא תוך הזמן שלא יהיה מועיל מחילתה פשקבל' היא הגט שהרי שלוח' פמותה וכתוב בא"ה סימן ק"מ האשה עושה שליח לקבל' וכו' ובהא מספקא לו אם דינו פדין האשה לכל דבר לענין שאם זרק לחצרו או לתוך ד' אמותיו שתהי' מגורשת ומסתברא שדינו פדין האשה

לְכָל דָּבָר ע"כ שְׁנֵי אָדָם כִּי שְׁלוּחָהּ כְּמוֹת' לְכָל דָּבָר וְהַתְּנָאי שֶׁהַתְּנָי עִמּוֹ אִם לֹא אֶתְרָא' בְּפִינֵי אִם נִתְפָּיִס הוּא אֵע"פ שֶׁלֹּא יָבֹוא יִתְבַטֵּל הַגֵּט כְּמוֹ שֶׁהִיָּה מִתְבַטֵּל אִם הִיָּה נוֹתֵן לָהּ הַגֵּט ע"מ אִם לֹא אָבֹוא וְנִתְפָּיִס' אִתּוֹ כִּי שֶׁלֹּא יִהְיֶה גֵט אֵע"פ שֶׁלֹּא יָבֹוא אוֹ הֶאָרִיכוּ הַזְּמַן כִּי אֵע"פ שֶׁעֲשִׂאתוּ הִיא שְׁלִיחַת קַבְלָה וְנִתְרַצָּה הוּא אִם אִתּוֹ כִּי חִזַּר בּוֹ וְאָמַר שֶׁלֹּא הִיָּה רוֹצֶה לְהִיּוֹת שְׁלוּחָהּ הִרְשׁוּת בְּיָדוֹ כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ רִשׁוּת בְּיָדָהּ לְבַטְלוֹ קוֹדֵם שֶׁיָּבֹוא הַגֵּט לְיָדוֹ וְאִם הִיָּה הַבַּעַל נוֹתֵן לוֹ הַגֵּט שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ לֹא הִיָּה גֵט כָּלֵל אֵעפ"י שֶׁהָאִשָּׁה מִתְגַּרְשֶׁת שֶׁלֹּא מִדַּעְתָּהּ וְכָל שָׂכֵן אִם זָרְקוּ לָהּ תוֹף אַרְבַּע אַמּוּתָיו אוֹ לְתוֹף חֲצָרוֹ שֶׁלֹּא הִיָּה גֵט כָּלֵל כִּי מֵה שֶׁהִבֵּאתִי מֵאֵמֶה שֶׁדִּינּוֹ כְּדִין הָאִשָּׁה לְכָל דָּבָר הֵינּוּ כְּשֶׁהוּא רוֹצֶה לְהִיּוֹת שְׁלִיחַת קַבְלָה וְאִם כֵּן אֶפְיָלוֹ עֲתָה שֶׁרָצָה לְקַבֵּל הַגֵּט עַל אוֹתוֹ תְּנָאי אִם יִרְצֶה לְהַתְּפִיֵס לְבַטֵּל הַתְּנָאי יִהְיֶה בְּטֵל שֶׁהָרִי הוּא כְּדִינָהּ לְכָל דָּבָר וְאִם כֵּן בְּנִדּוֹן דִּינּוֹ לֹא הִיָּה תְּלוּי בְּפִיּוּסָהּ וְאִי־פֶשֶׁר לֹאמֹר כִּי דִין זֶה הִיָּה אִם הִיָּה נוֹתֵן לוֹ הַגֵּט עַל אוֹתוֹ תְּנָאי וְלֹא הִיָּה מְזַכֵּר בְּתְּנָאי שֶׁתְּהִיָּה נֶאֱמָנָה הִיא כִּי אִם הוּא אֵעפ"י שֶׁלֹּא תְּהִיָּה נֶאֱמָנָה כְּשֶׁנוֹתֵן הַגֵּט לָהּ וְלֹא הֶאָמִינָה אִם יֵשׁ לוֹ רֵאִיָּה שֶׁפִּיּוּסָהּ יִהְיֶה הַגֵּט בְּטֵל וְעֲתָה שֶׁהַתְּנָאי הוּא עִם שְׁלִיחַת קַבְלָתָהּ הַפִּיּוּס יִהְיֶה תְּלוּי בּוֹ וְלֹא בָּהּ כְּמוֹ שֶׁכְּתִבְתִּי אָבֵל כִּינּוֹן שֶׁכְּתוּב בְּתְּנָאי שְׁלִיחַת קַבְלָה שֶׁתְּהִיָּה הִיא נֶאֱמָנָה שֶׁלֹּא פִּיּוּסָהּ נִרְאָה כִּי גַם הַשְּׁלִיחַת נִתְרַצָּה בְּזֶה שֶׁיִּהְיֶה הַפִּיּוּס תְּלוּי בָּהּ וְלֹא בּוֹ אָבֵל אִם לֹא הִיָּה מִתְּנָה שֶׁתְּהִיָּה הִיא נֶאֱמָנָה נִרְאָה שֶׁהַפִּיּוּס תְּלוּי בּוֹ אִם יִתְבַּרַר שֶׁנִּתְפָּיִס: כֵּן זֶה כְּתִבְתִּי דָּרָךְ סְבָרָא לְחֻמְרָא שֶׁיִּתְבַטֵּל הַגֵּט בְּפִיּוּסוֹ וְגַם שֶׁבְּקַבְלָתוֹ הַגֵּט עַל תְּנָאי נֶעְקַר שְׁלִיחוּתוֹ שֶׁהִיא עֲשִׂאָהוּ שְׁלִיחַת קַבְלָה סִתָּם כִּי לֹא מְצָאתִי שׁוּם פּוֹסֵק שֶׁיִּכְתּוּב דָּבָר בְּעֵנְיָן זֶה אֲלֵא מֵה שֶׁכְּתִב ר"פ בְּסִידוֹר שְׁלִיחַת קַבְלָה וְלֹא יֵטִיל בּוֹ שׁוּם תְּנָאי וְאֵעפ"י שֶׁנִּרְאָה שֶׁאִינּוֹ לְכַתְּחִילָה אִי־פֶשֶׁר שֶׁהוּא מִדַּעַת הָאִשָּׁה אָבֵל שֶׁלֹּא מִדַּעְתָּהּ שֶׁעֲשִׂתָּהּ שְׁלִיחַת קַבְלָה בְּסִתָּם אֶפְיָלוֹ דִּיעֲבַד גְּמִי וְגַם כִּי בִּשְׂאֵלָה לֹא נִשְׂאֵלְתִי עַל זֶה רְצוֹנִי לְהַגְדִּיל תּוֹרָה וּלְהַאֲדִיר לְהַתְּלַמֵּד לְזִמְן שֶׁיִּקְרָה עֵנְיָן כְּזֶה לְהַחְמִיר וְאִינִי סוֹמֵךְ לְהַקֵּל שֶׁלֹּא תוֹעִיל פִּיּוּס שֶׁלֹּא כְּשֶׁנֶּעֱשֶׂה תְּנָאי עִם שְׁלִיחַת קַבְלָתָהּ עַל הַדָּרָךְ שֶׁכְּתִבְתִּי לְמַעַלָּה אִם לֹא אֶמְצָא אֵילָן לְיִסְמִיךְ עָלָיו כִּי דָּרָךְ כָּלֵל כָּל הַתּוֹרָה כְּנֻלָּה אֶפְיָלוֹ נִגְעִים וְאֶהְלוֹת הֵם מִקְרָא מוֹעֵט וְהַלְכוֹת מְרֻבּוֹת תִּלְיָי תִּלְיָי הַלְכוֹת וּבְדִינֵי גִיטִין וְקִידוּשִׁין אֶמְרוּ כֵּן שֶׁאִינּוֹ בְּקִי בְּטִיב גִּיטִין וְקִידוּשִׁין לֹא אֶמְרוּ כֵּן שֶׁאִינּוֹ בְּקִי בְּגִיטִין וְקִידוּשִׁין אֲלֵא בְּטִיב שֶׁהֵם דְּקִדּוּקֵי הַדַּעַת שֶׁלֹּא יָבֹוא לְהַתִּיר אֲשֶׁת אִישׁ הַחֲמוּרָה וְהַחֲכָם שֶׁנִּמְצָא בְּסִידוֹר נִתְיַנֵּט גֵּט זֶה הִיָּה לוֹ לְדַקְדָּק וּלְהַסְתַּכֵּל בְּמֵה שֶׁסְּדָר שֶׁלֹּא יֵאָרַע בּוֹ שׁוּם סֶפֶק וּמִסְגָּנוֹן הַשְּׂאֵלָה נִרְאָה כִּי שְׁלִיחַת קַבְלָה נֶעֱשֶׂה בְּמִקְוֹם שֶׁהִיָּתָה שֵׁם הָאִשָּׁה וְשֵׁם קַבֵּל הַגֵּט עַל אוֹתוֹ תְּנָאי וְהָרִי כְּתוּב הַמְּפָרְשִׁים ז"ל טוֹב לִיזְהַר שֶׁלֹּא לְגַרֵשׁ ע"י שְׁלִיחַת כְּשֶׁהַבַּעַל וְהָאִשָּׁה שֶׁנִּיָּהֵם בְּעִיר וּבְעֵנְיָן הַשְּׂאֵלָה בנ"ד שֶׁבָּא הַבַּעַל וְלֹא מְצָאוּ שֶׁהִלָּךְ הַשְּׁלִיחַת אוֹ נִחְבָּא אֶל הַכֹּהֵן כְּכָר כְּתִבְתִּי שֶׁנִּתְבַטֵּל הַגֵּט כִּינּוֹן שֶׁבָּא לְקַיֵּם הָרִי עֲשֶׂה כֵּן מֵה שֶׁהִיָּה יָכוֹל לַעֲשׂוֹת בְּקִיּוּם תְּנָאוֹ: שֶׁאֵלָה קַעֲזָה מֵה יִקְרַח חֲסָדָה אֱלֹהִים שׁוֹפְטִים בְּאֶרֶץ שְׁלָמִים וְכֵן רַבִּים רַבִּי גְּאוּנִי דִּינֵי שְׁבָאָרִץ יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְרֵם צוּרֵם וְגַם בְּעֵדָם אֲמֵן לְהַאֲרִי עֵינֵינוּ וּלְהַוִּירוֹת לָנוּ דִין וּמִשְׁפָּט הַמּוֹדְעוֹת הַסְּדוּרוֹת אַחַר הַנִּמְשָׁךְ אִם הֵם עֲשׂוּיּוֹת בְּאֵמֶת וְיִשָּׁר עַל פִּי הַתּוֹרָה וְהַמְּשָׁפֵט מִשְׁפָּט אֱלֹהִי יַעֲקֹב אוֹ לֹא וְזֶה תּוֹאֲרָם בְּפִינֵינוּ עֲדִים חֲתוּמֵי מִטָּה בָּא לְפָנֵינוּ רְאוּבֵן וְאָמַר לָנוּ דְּעוּ אִיךָ שֶׁמְעוֹן כּוֹבֵשׁ שֹׁטֵר מִשְׁכַּנְתָּא שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ אִיךָ מִשְׁכַּנְתִּי לוֹ מִשְׁכַּנְתָּא דְּסוּרָא הַכְּתִיב שֶׁיֵּשׁ לִי בְּמִקְוֹם פְּלוּנִי וּמִפְּסִיד אֶת מְמוֹנִי וְטוֹעֵן לְקוֹחָהּ הִיא בְּיָדִי לְכֵן דְּעוּ אִיךָ אֲנִי אֲנוּס וּמְנוּכָר לְמִכְרָם לוֹ

וְלַעֲשׂוֹת עִמּוֹ כְּכֹל אֲשֶׁר יִשְׁאַל נַפְשׁוֹ מִמֶּנִּי בְּעֵינֵי הַבַּתִּים הַנּוֹ' וּמַעַתָּה קִנְיִינִי לֹא תִהְיֶה קִנְיִן וּמְכִירְתִּי לֹא תִהְיֶה מְכִירָה וְהוֹדָאתִי לֹא תִהְיֶה הוֹדָאָה וּפְשָׁרְתִּי לֹא תִהְיֶה פְשָׁרָה וּשְׂבוּעָתִי לֹא תִהְיֶה שְׂבוּעָה וְכָל מַעֲשֵׂי בְּעֵינֵי זֶה בָּטַל וּמְבֻטָּל וְאִם אֶכְתָּב אִיךָ בְּרִצּוֹנִי אָנִי מוֹכֵר לוֹ וּבִיטוּל כָּל מוֹדְעוֹת גַּם זֶה אֲנֹס וְהִנְנִי מְנוֹכְרָח עַל הַכֹּל וּבְאֹנָס אָנִי עוֹשֶׂה כָּל אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה עִמּוֹ וְאֲנַחְנוּ הַחֲתוּמִים יִדְעוּ וְהִפְרָנוּ בְּאֹנָסוֹ וְאִיךָ הִיָּה כּוֹבֵשׁ אֶת שְׁטַר זְכוּתוֹ לְהַפְסִיד אֶת זְכוּתוֹ וּמִפְנֵי זֶה מְסַר מוֹדְעָא זֶה בְּפָנֵינוּ לְהִיּוֹת לוֹ לְרֵאִיָּה וּזְכוּת לְתַבְנֹעַ זְכוּתוֹ כָּל זְמַן שְׂיִרְצָה וְהִיָּה זֶה יוֹם פְּלוֹנִי מִשְׁנַת פְּלוֹנִית וְהַכֹּל שְׁרִיר וְקִיָּים פְּלוֹנִי וּפְלוֹנִי עֲדִים זֹאת נְעוּד מוֹדְעָא שְׁנִית בְּפָנֵינוּ עֲדִים חֲתוּמֵי מַטָּה בְּאֵרָאוּבֵן וּמְסַר מוֹדְעָא בְּפָנֵינוּ וְאָמַר לְנוּ דְעוּ שְׂגָה שְׂאֲנִי מוֹכֵר הַבַּתִּים שְׂיִשׁ לוֹ לְשִׁמְעוֹן הוּא מִפְּנֵי שְׂאֲנִי אֲנוֹס וּמְנוֹכְרָח בְּמְכִירְתָם וְשִׁלָּא בְּרִצּוֹנִי אָנִי מוֹכֵר אוֹתָם אוֹ מְפָשֵׁר עִמּוֹ עַל הַבַּתִּים הַנּוֹ' לְכֵן אֶפְּיִלוּ שְׂאֶכְתָּב לוֹ שְׁנַתְפֹּשְׁרְתִי עִמּוֹ אוֹ מְכִירְתִּי לוֹ בְּרִצּוֹנִי וּבְלֹא אֲנוֹס כָּלֵל וּמְסַרְתִּי לוֹ שְׁטַר אוֹ רֵאִיָּה בְּיָדוֹ הַכֹּלְהוּא בְּאֹנָס וּבָטַל וּמְבֻטָּל וְכָל קִנְיִן שְׂאֶקַח לְבָטַל מוֹדְעָא זֶה מַעַתָּה קִנְיִינִי לֹא יִהְיֶה קִנְיִן וּשְׂבוּעָתִי לֹא תִהְיֶה שְׂבוּעָה וּמְכִירְתִּי לֹא תִהְיֶה מְכִירָה וּפְשָׁרְתִּי לֹא תִהְיֶה פְשָׁרָה וְהוֹדָאתִי לֹא תִהְיֶה הוֹדָאָה בְּכֹל מֵה שְׂאוּדָה לוֹ וְכָל שְׁטַר וְכָתַב וּמַעֲשֶׂה עַל עֵינֵי זֶה הַכֹּל יִהְיֶה בָּטַל וּמְבֻטָּל בִּיטוּל גְּמוּר כִּי אִינִי כּוֹתֵב לוֹ שׁוּם דְּבָר אֶלָּא מִפְּנֵי הָאֲנוֹס שְׂאֶתָם יוֹדְעִים כִּי אִין בְּדַעַתִּי לְהַקְנוֹת לוֹ מַעוֹלָם דְּבָר וְלֹא לְהַתְפָּשֵׁר עָלָיו בְּשׁוּם אֲנוֹס אֲנוֹס הוּא וְהִפְרָנוּ בְּאֹנָסוֹ וּמְסַר מוֹדְעָא זֶה בְּפָנֵינוּ לְהִיּוֹת לוֹ לְזְכוּת וּרֵאִיָּה לְתַבְנֹעַ זְכוּתוֹ מִשְׁמַעוֹן הַנּוֹ' כָּל זְמַן שְׂיִרְצָה בְּדִין הַתּוֹרָה וְהִיָּה זֶה בְּיוֹם פְּלוֹנִי מִשְׁנַת פְּלוֹנִית וְהַכֹּל שְׁרִיר וְקִיָּים פְּלוֹנִי וּפְלוֹנִי עֲדִי: תְּשׁוּבָה גַּם כִּי כְּתוּב בְּשְׁטַר הַמְּכָר שְׂבִיטָל כָּל מוֹדְעוֹת עַד סוֹפֵן אִם עָשָׂה קוֹדֵם מוֹדְעָא שְׂבִיטָל בִּיטוּל הַמוֹדְעָא שְׂיַעֲשֶׂה אַחַר כֶּף בְּשְׁטַר הַמְּכָר מֵה שְׂבִיטָל בְּמְכָר הוּא בָּטַל וְהַמוֹדְעָא רֵאשׁוּנָה שְׂבִיטָל בִּיטוּל הַמוֹדְעָא שֶׁל הַמְּכָר קִיָּיִמַת וְהַמְּכָר אִינוּ מְכָר כִּיִּן שְׂבִשְׁעַת הַמוֹדְעָא אָמַר כָּל קִנְיִן שְׂאֲנִי לוֹקַח לְבָטַל מוֹדְעָא זֶה יִהְיֶה בָּטַל שְׂאִינִי נוֹטֵל קִנְיִן אֶלָּא מִפְּנֵי הָאֲנוֹס וְכִמוֹ שְׂכַתְבִּי הַרְמַב"ם ז"ל פ"ו וּשְׂאֵר הַמְּפָרְשִׁים ז"ל וְאִם כֵּן מוֹדְעָא זֶה שְׂבִנְדוֹן דִּינָן מְבַטֵּלֵת הַמְּכִירָה וְאִם פָּסַל בְּשְׁטַר הַמְּכָר הַעֲדִים שֶׁל הַמוֹדְעָא כְּתַב הַרְשֵׁב"ם שֶׁהוּא תַקְנָה לְבִיטוּל הַמוֹדְעָא שְׂהָרִי שָׁם אוֹתָם לְגַבֵּי הַפְּשָׁרָה כְּעֲדִים פְּסוּלִים וְכַעֲנִין שְׂאֶמְרוּ בְּנֶאֱמָנוֹת וְכַתְּבִי שְׁכֵן כְּתָבוּ אַחֲרֵים וְהָרָאב"ד ז"ל כְּתַב עַל דְּבָרֵי הַרְשֵׁב"ם פ' חֲזַקַת הַבַּתִּים שֶׁנ"ל שְׂאִם מְסַר מוֹדְעָא אֶף עַל פְּסוּל עֲדִים אֶפְתִּי לֹא מְהַנִּי שְׂאֶף פְּסוּל זֶה מְחַמַּת אֲנוֹס הוּא שְׂפּוֹסֵל אוֹתָם וְכִבֵּר קִדְּם וּמְסַר מוֹדְעָא עַל זֶה וּלְפִיכֶף קִיָּיִמָא לֵן הִיכָא דִּיְדַעוּ בְּאֹנָסִי וּמְסַר מוֹדְעָא עַל הַמוֹכֵר וְעַל כָּל הַבִּיטוּלִים שְׂיַעֲשֶׂה וְאֶף עַל פְּסוּל הַעֲדִים הָרִי הַמְּכָר בָּטַל וְאִין לוֹ תַקְנָה וּבְנִמוּקֵי יוֹסֵף כְּתַב לְשׁוֹן זֶה בְּפָרֵק חֲזַקַת הַבַּתִּים גָּאֵם הַמְּבִי"ט: שְׂאֵלָה קַעֲט עַל מ"ש הַרְמַב"ם ז"ל פ"ב מֵהַלְכוֹת שְׂכָנִים הַשְּׂכִירוֹת אִין בּוֹ מְשׁוּם דִּין בֵּן הַמְּצָר שֶׁה"ה הַבֵּין הַבְּנֵי אַחַת בְּזֶה וְהַטּוֹר בְּחֻנְשׁוֹן מִשְׁפָּט סִימָן קַע"ה הַבֵּין בּוֹ הַבְּנָה אַחֲרַת וְטַעַמָּה חֲכָם אֶחָד בְּפִירוֹ' (הַכּוֹתֵב) (הַנּוֹכֵר): עַל מֵה שֶׁכ' הַרְמַב"ם ז"ל פ' י"ב מֵהַלְכוֹת שְׂכָנִי הַשְּׂכִירוֹת אִין בּוֹ מְשׁוּם דִּין בֵּן הַמְּצָר ע"כ כ' הַחֲכָם הָרִשׁוֹ' בְּחֻנְשׁוֹן מִשְׁפָּט הַבֵּין כִּי מִי שְׂיִשׁ לוֹ בֵּית בְּשְׂכִירוֹת הַמוֹכְרִי אוֹ מְשִׁכְרִים בֵּית בְּצִידוֹ אִינוּ יְכוֹל לְעַכֵּב מִטַּעַם מְצָרְנוֹת וְשֶׁהָרֵא"ש ז"ל חוֹלֵק עָלָיו שְׂבִשְׂכִירוֹת יֵשׁ בּוֹ דִּין מְצָרְנוֹת כְּמוֹ בְּמְכָר וְהָרֵב הַמְּגִיד הַבֵּין מִמֶּנּוּ הַבְּנָה אַחֲרַת וְהִיא כִּי מִי שְׂיִשׁ לוֹ בֵּית מְשִׁכֵּר וְרֵאֲוִבֵן רוֹצֵ' לְמַפְן' הַבֵּית הַהוּא לְבֵן הַמְּצָר שְׂהַשׁוֹכֵר מְעַכֵּב עָלָיו וְעַל כֵּן

כתב פי לא מצאו מבואר אבל למדו רבינו מדין משפנתא ודין משפנתא שאין בה משום מצרנות פירש הר"מ שאם הבית ממנושפן לשמעון וראובן רוצה למכרה לכן המצור שמעון מעכב עליו והדברי קל וחומר הממשפן שאין לו בבית רק חיוב לבד וכמו שכתב הרב הנמוקי בפרק המקבל מעכב על בן המצור כל שפן השוכר השכירות מכירה ליומיה ועתה יש לנו להכריע שהבנ' הרב המגיד צודקת יותר מהבנת הטור מפמה הכרחיות וכו' עכ"ל: ויש לתפוס עליו בכל מה שכתב וראשונ' אומר פי יש פמה חלוקות בדין שכירות אם יש בו דין בן המצור או לא אחת שכירות בית אחת אם השוכר יוכל לשפון בדין מצרנות בית אחת שהיה במצור שלו שמשכירה בעלה לאחר ב' אם מוכרים או ממשפני בית שבמצור שלו לאחר אם יוכל השוכר לעכב וללוקח בדין בן המצור: ג' אם פבר שכרה לאחר: ד' אם פבר מכרה או משפנ' לאחר ה' אם בן המצור רוצה לשפון אותה ו' אם בן המצור רוצה לקנות או למשפן אותה: ז אם בן המצור שכרה פבר אם יוכל השוכר להוציא ולקח אותה מיד בן המצור: ח' אם בן המצור קנה אותה או משפנ' פבר אם יכול השוכר לעכב ט' אם השוכר רוצה לשפון בית שבצד בן המצור אם יכול בן המצור לעכבו: י' אם רוצה לקנות או למשפנה: י"א אם שכרה פבר: י"ב אם קנאה השוכר או משפנ' פבר אם יוכל בעל המצור ללוקח מידו בדין בן המצור: י"ג אם רוצה אחד לשפון בית אחד אם בעל המצור יכול לעכבו: י"ד אם רוצה לקנות או למשפן ט"ו אם פבר שכר: ט"ז אם פבר קנה או משפן הרי פאן י"ו חלוקות כפי טבע החלוק' מהן פשוטות שיש דין בן המצור מהן פשוטות שאין בהם דין בן המצור ומהן מסופקות ואם נרצ' להרבו' עוד חלוקות בהפריד משכונא ממכירה יהיו כ"ד חלוקות וכן הממשפן בית עם בן המצור יש בו חלוקות אחת אם בן המצור רוצה לקנות בית הממשפן מעכבו ב' אם פבר קנאו אם מסלקו: ג' אם הממשפן רוצה לקנות בית הממשפן לו אם בן המצור מעכבו: ד' אם פבר קנאו אם מסלקו: ועתה נבאר דין כל אלו החלוקות הרמב"ם ז"ל פרק י"ב פתב שכירות אין בה משום דין בן המצור והביא הטור לשון זה סימן קע"ה וכתב שאביו ז"ל פתב בתשובה שיש בו דינא דבר מצרא דשכירות ליומין ממפר הוא שהוא מפרש דברי הרמב"ם ז"ל שאם ראובן השכיר חצר לא' לא יוכל המצור לסלקו וכ"ש ששוכר שבצידו לא יוכל לסלקו את זה ששוכר פבר ונפשט' חלוקה טו' אם פבר שכר וכן חלוקה ג' אם פבר שכרה לאחר אבל אם עדין לא שכרה נר' שיכול בעל המצור שהבית שלו או שכורה לו לסלק את מי שרוצה להשכירה ונפשטה חלוקה ה' אם בן המצור רוצה לשפון אותה וכן חלוקה א' אם יוכל לשפון בית שבמצור שלו שמשכירה בעלה לאחר עוד פתב הרמב"ם שם לפיכך אם טען הלוקח גזלן אתה לשדה זו אריס אתה או שוכר או ממשפן צריך בעל המצור להביא ראיה ואחר כך יוציא מיד הלוקח נראה שהשוכר או הממשפן בית או שדה אין לו דין בן המצור לסלק את מי שקנה במצור שלו ונפשטה חלוקה ד' אם פבר מכרה או משפנה לאחר אבל אם עדין לא קנה נראה שיוכל השוכר או הממשפן לקנותה ונפשטה חלוקה ב' אם מוכרים או משפרי' בית שבמצור של שוכר ובענין אם בן המצור יכול לסלק בית שבמצור שלו שהשכירה בעלה לאחר הנה נראה כמו שכתבתי חלוקת ה' שיוכל פיון שיש לו פח לסלק את הקונה כל שפן את השוכר וכל שפן אם עדין לא שכרה אבל יותר נכון לומר פי את הקונה שקונ' קנין עולם במצור שלו יש טעם מצרנות שהוא טוב וישר ולא את השוכר אפי' עדין לא שכרה שהוא על הרוב לפי שעה

זמן מועט והביא בבית יוסף תשובת הרב ר"י ן' שושן ז"ל שכ' שהוא מחלוקת בין הרמב"ם וְהרא"ש ז"ל בין פה ובין פה הַנְּפִשְׁטָה חֲלוּקָה ה' וכן שוֹכֵר לְשׁוֹכֵר הֵהוּא בְּכָל־הַמַּחְלֻקָּת שֶׁל הַרְמַבְּ"ם וְהֵרָא"ש ז"ל וְהֵיא חֲלוּקָה א' פְּשַׁעְדִּין לֹא שְׂכָרָה וְחֲלוּקָה ו' אִם בֶּן הַמְּצָר רוּצָה לְקִנּוּת כְּשִׁמוּכָר' לְאַחַר הֵיא פְּשׁוּטָה שֶׁהֵיא עֲצָמָה דִּין מְצָרְנוּת אָבֵל אִם רוּצָה לְמִשְׁפָּן אוֹת' אוּ מִשְׁפָּנ' כְּבָר אֵינוּ יָכוֹל בֶּן הַמְּצָר לְמִשְׁפָּנָה אוּ לְסִלְקָה אִם מִשְׁפָּנָה כְּבָר נָאֵם הַמְבִי"ט: שְׁאֵלָה קַפְּ רְאוּבֵן שֶׁהוּא נְשׁוּי עִם בֵּת בֵּת שְׁמַעוֹן וְנִמְצָא חֲתוּם בְּשִׁטָּר אֶחָד: נִרְאָה לִי שֶׁהוּא פְּסוּל מִפְּנֵי שְׁשִׁמְעוֹן עִם בֵּת בֵּתוֹ הוּא רְאוּשׁוֹן בְּשִׁנֵּי וּכְמוֹ שְׁפִסְקוֹ הֵרִי"ף וְהַרְמַבְּ"ם ז"ל שָׂאֵב וּבְנֵי רְאוּשׁוֹן בְּרְאוּשׁוֹן הֵם וְהָאֵב עִם בֶּן בְּנֵי פְּסוּל וְעִם בֶּן בְּנֵי שֶׁהוּא רְבִיעִי מִמֶּנּוּ כְּשֶׁר מִפְּנֵי שֶׁהוּא שְׁלִישִׁי בְּרְאוּשׁוֹן וְכֵן הִדְרָה בְּנִקְבוֹת הִצַּד כו' וְכִינּוֹן שְׁעַם בֶּן בְּנֵי הוּא ג בְּרְאוּשׁוֹן כְּשִׁיחָה עִם בֶּן בְּנֵי הוּא שְׁנֵי בְּרְאוּשׁוֹן וּפְסוּל לְכ"ע וְא"כ בֵּת בֵּתוֹ ג"כ הוּא שְׁנֵי בְּרְאוּשׁוֹן וּפְסוּל ג"כ לְבַעֲלָה שֶׁהַבַּעַל פְּאַשְׁתּוֹ וְלִדְעַת ר"ת וְאַחֲרָי עֲמוֹ אִפִּי שְׁלִישִׁי בְּרְאוּשׁוֹן פְּסוּל שֶׁהֵבִיא רְאֵיהָ מִן הִירוּשָׁלַיִם שְׁאָמַר מִשֶּׁהָ מוֹתֵר לְהַעֲיֵד לְאַשְׁתִּי פְּנִחָס מִשְׁמַע כִּי לְפִנְחָס עֲצָמוֹ פְּסוּל לְהַעֲיֵד וְהֵם ג' בְּרְאוּשׁוֹן וְכָל שְׁפָן לְבָן בֶּן בְּנֵי שֶׁהוּא רְבִיעִי לוֹ שֶׁהוּא פְּסוּל לְרַבִּינוֹ תָּם שֶׁהוּא שְׁלִישִׁי בְּרְאוּשׁוֹן וְכָל שְׁפָן לְרִשְׁבָ"ם שְׁפִסְקָה דְלֹא כְּמַר בַּר רַב אֲשֵׁי דְבָנֵי בְּנֵים עַד אֶלְף דּוֹרוֹת לֹא יַעֲיֵדוּ לְאַבוֹתֵיהֶם דְּבַק עִם אָבִיו הוּא: שְׁאֵלָה קַפְּ רְאוּבֵן הִיָּה חֲזִיב לְשִׁמְעוֹן מְנָה וְכֹא שְׁמַעוֹן וְתַבְעוֹ מִמֶּנּוּ וְלֹא הִיָּה לוֹ לְרְאוּבֵן אָבֵל לְחוּף יָמִים יִשְׁכּוֹן וְהִיָּה עוֹמֵד עַל מְכָס הַסְּפִינּוֹת וְאָמַר לְשִׁמְעוֹן בַּעַל חוּבוֹ הִנֵּה פְּלוּנֵי נְכָרֵי סוּחַר יֵשׁ לוֹ כֶּף סֶף נְיִיר אֲחִלָּה פְּנִי שִׁיתָן לָהּ אוֹתוֹ הַנְּיִיר בְּשִׁבִיל חוּבָה וְנִאֲנִי אַעֲלֶהּ לוֹ בְּחֻשְׁבוֹן מְכָס הַסְּחֹרוֹת שִׁישְׁלַח אוּ שִׁיבּוֹאוּ לוֹ מִמְּדִינַת הַיָּם אֲזִי הִלְכוּ רְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן אֲצֵל הָעֵפּוֹ"ם וּבְמַעֲמַד שְׁלִשְׁתָּם הוֹדָה הָעֵפּוֹ"ם לְתַת לְשִׁמְעוֹן אוֹתוֹ הַנְּיִיר בְּעַד רְאוּבֵן לְחֻשְׁבוֹן הַמְּכָס כְּנֹז' אִיךָ אָמַר לוֹ עַת' אֵינִי יָכוֹל לְתַתּוֹ לָהּ בְּשִׁבִיל שֶׁהוּא בְּתַחְתִּי הָאוֹצָר וַיֵּשׁ עָלָיו כֶּמָּה מֵינֵי סְחֹרוֹת וְאַחַר שְׁאֵפְנ' הַסְּחֹרוֹ' מַעֲלִיו אֲתַנְּהָ לָהּ אַחַר כֶּף הַלֶּף שְׁמַעוֹן וְהַחֲלִיף סְחֹנֶרֶת הַנְּיִיר הֵהוּא עִם לוֹי בְּסְחֹרָה אֲחֶרֶת וְכֶף עָשׂוּ שֶׁהִלְכוּ שְׁמַעוֹן וְלוֹי אֲצֵל הַגּוֹי וְאָמַר שְׁמַעוֹן לַגּוֹי תֵּן לְלוֹי הַנְּיִיר שֶׁהִבְטַחְתָּ לְתַת לִי בְּעַד רְאוּבֵן וְהוֹד' לְתַתּוֹ לוֹ אִיךָ אַחַר כֶּף כְּשֶׁבָא לוֹי וְתַבְעוֹ מִמֶּנּוּ חֲזַר בּוֹ וְהִשִּׁיב לוֹ כִּי אוֹתוֹ הַנְּיִיר שֶׁהִבְטַחְתָּ מִתַּחֲלָה לְתַת בְּעַד רְאוּבֵן לֹא בְּעַד חוּב שֶׁהִיָּה לְרְאוּבֵן עָלָיו אֲלֵא אֲדַרְבָּא רְאוּבֵן הִיָּה חֲזִיב לוֹ מַעוֹת אַחֲרוֹת שְׁלִקַח מִמֶּנּוּ לְחֻשְׁבוֹן הַמְּכָס לְעַתִּיד וְעַל דְּרָךְ זֶה הִבְטִיחוֹ לְתַת הַנְּיִיר הֵהוּא בְּחֻשְׁבוֹ שִׁיחָיו לוֹ סְחֹרוֹת הַרְבֵּה לְהַעֲבִיר' וְעַתָּה כְּשֶׁרְאָה הַגּוֹי שֶׁלֹּא הִיָּה יָכוֹל לְהַעֲבִיר שׁוּם סְחֹנֶרֶת מֵאִימַת הַמַּלְכוּת חֲזַר וְאָמַר הַלוֹאֵי הַמַּעוֹת שֶׁנִּתְּתִי מִקְּוֹדֵם לֹא נִתְּתִי וְאִיךָ אוֹסִיף לְהַנִּיחַ מַעוֹתַי עַל קֶרֶן הַצָּבִי חֲזַר לוֹי אֲצֵל שְׁמַעוֹן שִׁיחֲזִיר לוֹ סְחֹרְתוֹ בְּשִׁבִיל שֶׁהַגּוֹי חֲזַר בּוֹ וְשְׁמַעוֹן טוֹעֵן מְזִלָּה גֵרָם וְלוֹי טוֹעֵן לְשִׁמְעוֹן כִּי לֹא בְּשִׁבִיל שֶׁהִמְח' לוֹ רְאוּבֵן אֲצֵל הַגּוֹי אָבֵד אֶת חוּבוֹ שֶׁהִיָּה לוֹ עָלָיו כִּי אִפִּי' נֹאמַר שְׁמַעֲמַד שְׁלִשְׁתָּם אִיךָ בְּגוֹי קוֹנֶה זֶה לֹא קִנְיָה פְּלוּם אִיךָ יוֹכֵל לְהַקְנוֹ' לְלוֹי כְּדֵי שִׁיאֲמַר לוֹ מְזִלָּה גֵרָם יוֹרְנוּ רַבִּינוּ הַדִּין עִם מִי: תְּשׁוּבָה אֲפִילוֹ לְדַעַת הֵרִי"ף שְׁכַתְּבָה שְׁאִין חִילוּק בְּמַעֲמ' שְׁלִשְׁתָּן בֵּין יְהוּדֵי לַגּוֹי כְּמוֹ שְׁכַתְּבָה בְּהִדְיָא בְּטוֹר סִי' קצ"ו הֵכָא בְּנִדּוֹן דִּינָן הַגּוֹי לֹא הִיָּה חִי' עֲדִין שׁוּם דְּבָר לְרְאוּבֵן וְאִם בֶּן אֲפִילוֹ יִשְׂרָאֵל לְיִשְׂרָאֵל לֹא הִיָּה חִי' דְּאִין דִּין מַעֲמַד שְׁלִשְׁתָּן אֲלֵא כְּשֶׁהֵיא חִי' לְנוֹתָן וְהֵכָא לֹא הִיָּה חִי' הַגּוֹי לְרְאוּבֵן כְּלָל אֲלֵא שְׁאָמַר לוֹ שִׁיעֲלָה לוֹ בְּחֻשְׁבוֹן הַמְּכָס וְעֲדִין לֹא הִעֲלָה לוֹ שׁוּם דְּבָר וּגְדוּלָה מְזוֹ כְּתַב שָׁם מִתְּשׁוּב' הֵרָא"ש ז"ל עַל חֲזָן אֶחָד שֶׁהִיָּה חֲזִיב ב' זְהוּבִים

לראובן והעמידו אצל שמעון שהיה גבאי לפרוע תנאי הסון שיפרע לראובן בשבילו ממה שייגבה וכי שאם לא היה ביד שמעון אז שום דבר גבוי שאינו חייב פלום אעפ"י שיכול לגבות וכל שכן הכא שעדיין לא הביא סחורו ממה שיעלה לו חשבון על המכס וכיון שאין לו דין עם הגוי כל שכן לוי שהמחהו שמעון אצל הגוי שיחזן לוי אצל שמעון שיפרע לו ושמעון גם כן יחזור אצל ראובן שיפרע לו דאין פאן מעמד שלשתו נאם המבי"ט: שאלה קפב ראובן היה לו בן ושתי בנות וכתב להם שטר מתנה על זה הדרך.

אני נותן מתוך בריאות גופי וכו' לבני משה הבתים הידועים שהם שלי פה העירה צפת שהוא יזכ' בזה האופן גוף הקרקע מעכשיו (העורה) והפירות אחר מיתה ומצד הבתים וכו' כל הפח והזכות שיש לי וכו' נתתי לו במתנה גמורה מעכשיו וסלקתי ידי וזכותי ונד וזכות כל באי פוחי לא שינרתי לעצמי ולא לבאי פוחי וכו' וכן נמי יתבית ליה מעכשיו כל הספרים שיש לי ולשתי בנותי רחל ושרה יתבית נמי במתנה גמורה בריירה ונחלוטה מעכשיו לכל אחת ואחת מהם חמשים סולטאניס במעות מוטבעי בעין וחמשים פרחי סולטאני אחרים לכל אחת ואחת מהן מטלטלין ומכשיטין שסוף הפל מאתים פרחים מאה לכל אחת מהן וכך אומר לנו עדים חתומי מטה ראובן נותן המתנה הנז' החזיקו וזכו וקנו בחזקה זו ובהגבחה זו בידכם סוף המעות האלו הנז' והמטלטלים אלו הנז' חזקה גמורה וזכיה שלימה פדין וכשורה בעד בני משה ושתי בנותי רחל ושרה מפני שהם קטנים מוסר על פח קנין הודא' שאתם עידי נוטלים ממני באופן שתהיה המתנה שאני נותן להם לנו על הדרך הנז' מתנה גמורה כו' והמעות הנז' יהיו בידי חוב גמור דרך הלוא' והמטלטלי פקדון בידי ואם ח"ו יפטר שום אחד מהם מבני הנז' לעיל בלי זרע ונהיה אחריו לאחיו או לאחיותיו חלק בחלק וכל זכות ושעבוד שיהיה לי חס ושליו אחר פטירת שום א' מהן מעתה ומעכשיו סלקתי ידי וזכותי מאותם הנכסים או ממטלטלין או קרקע ומחלתי להם לבדם הפל מחילה גמורה יהיה לאחר המת לאחיו הנשא' ומן יומא דנא ולעלם לית לי עסק עמהון במתנה שנתתי להון וכו' ואנחנו עדים חותמי מטה מעידים עדות ברורה וזכינו בעד מקבלי המתנה בכל הנז' במטלטלין ובספרים ובמעות פדין וכשורה ובקרקע בחזקה בנעילת הדלתות ובמסירת השטרות מהבתים והעליות הנז' שפסר לנו וכך אומר לנו קנו וזכו בשטרי הבית אלו הם וכל שעבודם בעד בני משה הנז' והחזרנו הפל ליד ראובן הנותן הנז' להיות בידו המטלטלין והספרים לפקדון והמעות בהלואה והקרקע שייאכל פירותיו עד עת פקודתו או עד שיגדל בנו הנז' ויהיה ראוי לנישואין, או בנותיו אחר בנו וכל חזוקי סופר שבעולם כו' אחר זה נשא ראובן אשה ומתה לו הבת האחת ואח"כ עברו ימים והשיא את הבת האחרת ואחר כך מת הבן ועתה הוא בעצמו הנותן הוא נפטר לבית עולמו יורינו רבינו אם הגדונוא שנתן לבתו הוא במקום חלק המתנה שמגיע לבתו שהשיא פי חלק הבן הן בבתי ובספרים הן בחלק שירש מאחות' שמתה ראשונה ודאי נראה שאין ספק בו לפי שכשהשי אביו לאחותו עדין הוא חי ולא היה פח ביד אביו לתת חלקו בגדונוא אחותו אפי' בחלק בתו הנשואה נראים הדברים שהמתנה עדיין במקומה עומדת לפי שארבעה ימים קודם פטירתו בהיותו בשכלו ובדעתו קרא להחכם מהמדינה וצוהו על בתו וצוה למי שהיה בידו שטר המתנה למנסרו לחכם שהוא ואמר לאותו החכם שיעשה באופן יתקיים מה שכתוב בשטר שהוא

על פן יורינו רבי' אם הגדונוניא היא פרעון חלקה במתנה ההיא אם לאו וגם אם מוציאים המתנה מהנכסים הנמצאים או לפחות מהנכסים הידועים שהם שלו קודם שנשא האשה.

עוד יורינו רבינו הגפטר בהיותו בחיים מכר סף קאריניאש והוליקם הקונה לביתו ונתן קצת מעות לשם פרעון ועכשיו האלמנה עשתה קנוניא עמו להחזירם לבתה אם נקרא תפיסה או לא ואם יכול בעל המתנה לתפוס מיד הקונה האומר בפיו שזה עשו קנוניא ועדין מקחו קיים אם לאו כל זה יורינו רבינו ושקרו כפול ומכופל מן השמים תשובה מתנת בתים אלו היא קנימת ונשארה לאחותו שהיא בחיים כמו שכתוב בפטר מתנה זו ואם ח"ו יפטר שום אחד מהם בלי זרע יהיה אחריו לא אחיו או לא אחיותיו חלק כחלק וגם שפטר הבן קוד' האב שנתן לאחר מיתה ונתן פרוק יש נוחלין מת שני בחיי ראשון יחזרו נכסים ליורשי ראשון וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל פ' אחרון מהלכות זכיי' ובטור סימן רמ"ח וא"כ הבתים חזרו לאב הנותן פיון שלא זכה בנו בהן שמת קודם מותו וכיון שחזרו לאב פשימות ירשוהו יורשיו כל בניו או אם אין לו בני' בנותיו מפחו (יירשו) ולא מפת אחיהן שמת קוד' שיזכה במתנ' והאי דמתנא יחזרו ליורשי ראשון ולא תנא יחזרו לראשון משום דהנה אפי' למימר דחזרו לראשון ואחר כך לג' פשאמר הראשון אחריו לפלוני ואחריו לפלוני דמתנא בכרייתא קמל"ן דחזרו ליורשי ראשון פשימות הראשון והכי נמי בגדון דידן חזרו הבתים לאב והבת הנשארת יורשת מפת האב נמצא שחל שיעבוד כתובה וחובות על הבתים ואין לבעלי החובות אלא מה שיותיר אפי' הכי הקא בגדון דידן גוף הבתים נשארו לבת מפת הבן שנתן לו האב הבתים מעכשיו גוף הקרקע והפירות לאחר מיתה כמ"ש בפטר מתנה ואפי' שלא היה כתוב אלא מהיום ולאחר מיתה משמע דברים אלו שאע"פ שקנה הגוף מהיום אינו זוכה ואוכל פירות אלא לאחר מיתה כמו שכתב הרמב"ם ז"ל סוף ההלכות ואפי' שלא כתב מהיום אלא שיקנ' פלו' לאחר מיתה אפי' שלא היה בפטר קנין פיון שכתוב בו זמן הזמן מוכיח שפחיים הקנה לו וכמו שכתב שם והא דקנימא לן דאין מתנה לאחר מיתה היינו היכא דלא אמר מהיום וליכא קנין ושטר דיוכיח עליו דתחול המתנ' מחיים כמו שכתוב שם בהגה"ה שם מלשון רבינו שמח' וכמו שהביא במרדכי פרוק יש נוחלין בשם מהר"א ז"ל וכל שכן בגדון דידן דכ' לרונח' דמילתא גוף הקרקע מעכשיו וכו' דאע"ג דמת הבן קודם האב דהיינו שני בחיי ראשון הבת נשארת במקום הבן וכשמת הבן זכתה בגוף הקרקע ועת' שמת האב אין לאלמנה שום שעבוד על גוף הבתים וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל שם מת הראשון ובאו בעלי חובות ואשתו לגבות מנכסים אלו אין מגבין להם פלוס אפי' עשאן אפותיקי או שיחזן וכו' אלא הרי הן של שני והקא בגדון דידן הבת שהיא שלישי היא במקום הבן שהוא שני שזכתה בגוף הבתים פשמת הבן אפי' שמת בחיי האב כדפרישית וכל שכן פי מה שכתב הרמב"ם ז"ל הוא על הא' שאמר לו הנותן ואחריו לפלוני דאם עבר או מכר או נתן אין השני מוציא מיד חלקו חות ואפי' הכי כשלא מכר ומת אין מגבין מנכסים אלו פלוס לבעלי חובות ולא לכתובה אבל בגדון דידן הראשון שהוא האב משעה שנתן אין לו רשות וכח לתת או למפור לשום אדם פיון שהגוף הוא נתון מעכשיו ואם מכר או נתן בטל וה"ה אם שעבד או ייחד לכתוב' או לב"ח ובנ"י פי"ג הביא לשון הריטב"א ז"ל בשם שני רבותיו פסבר' רבינו משה ואפילו למה שכתב בעל התרומות דכי היכי דאם מכר מכור הכי נמי אם שעבד היינו פשמפרו ממפר אבל הקא

שָׁנָתָן מֵעֶכְשָׁיו הַגּוֹף וְאִין מְמַכְרוּ בּוֹ מְמַכֵּר הֵכִי נְמִי אִין שְׁעִבּוּדוֹ בּוֹ שְׁעִבּוּד אֶפְיֵלוֹ הֵיָה מְשַׁעֲבָדוֹ לְכַתּוּבָת אֲשֶׁתּוֹ כֹּל שְׁכֵן שְׁלֵא שְׁעִבֵד בְּתִים אֵלוֹ וְלֹא הִזְכִּירָן בְּכַתּוּב' אֲשֶׁתּוֹ וְכֵן מֵה שְׁפָתַב הַר"מ וְהַסְפִּים הָרֵא"ש עֲמוֹ כְּמוֹ שֶׁהֵבִיא בְּחֻשָּׁן מִשְׁפֵּט ס' רמ"ח מְשׁוּם דְּכַתּוּבָה חָל שְׁעִבּוּד' מַחֲיִים וְקִדְמָה לְאַחֲרֵיהֶּ הֵיָנוּ בְּמִי שְׁמִמְכְרוּ מְמַכֵּר כְּמוֹ שְׁפָתַב שְׁם דְּהוּי פִּשְׁאָר לֹקֶחַ וְכוּ' דְּהֵיָנוּ לְמִי שְׁאֲמְרוּ לוֹ וְאַחֲרֵיהֶּ דְּמִשְׁמַע מֵה שְׁנִשְׁאָרוֹ מִן הַנְּכִסִּי אַחֲרֵיו אֶבֶל (בנ"ד) הַנּוֹתָן רֵאשׁוֹן שְׁנָתָן הַגּוֹף מֵעֶכְשָׁיו וְהַפִּירוֹ' לְאַחַר מִיתָה דְּלֹא נִשְׁאָר לוֹ שׁוּם פֶּח בְּגוֹף הַבְּתִים יוֹדוּ הַר"מ וְהָרֵא"ש ז"ל וּבב"י סִימָן רנ"ה פֶּתַב שְׁפָתַב הַמְרַדְכִי בְּפָרֶק י"ג בְּשֵׁם הַר"מ עַל הַפּוֹתֵב לְבַתּוֹ וְלַחֲתָנוּ בְּמַתְנַת בְּרִיא מֵהַיּוֹם וְלְאַחַר מִיתָה וְכוּ' וְכַתַּב עוֹד שְׁם עַל הַנּוֹתָן מַתְנָה מֵהַיּוֹם וְלְאַחַר מִיתָה שְׁאֲלַמְנָ' גּוֹבָה תְּחִילָה ע"כ וְלֹא מְצִאתִי לְשׁוֹן זֶה בְּמְרַדְכִי כִּי מֵה שְׁפָתַב בְּשֵׁם הַר"מ עַל הַפּוֹתֵב לְבַתּוֹ וְלַחֲתָנוּ בְּמַתְנַת בְּרִיא מֵהַיּוֹם וְלְאַחַר מִיתָה כְּתַב שְׁם בְּמְרַדְכִי פָּרֶק י"ג ס' תַּקפ"ה וּמְפָאן פֶּסֶק רַבִּינוּ מֵאִיר שְׁפִשְׁהָאֲלַמְנָ' נוֹטְלַת כְּתוּבָ' שְׁלֵא יִטּוֹל הַמְקַבֵּל וְכוּ' דְּהֵכָא מְשַׁמַּע דְּלַעוֹלָם לֹא יִטּוֹל מְקַבֵּל מַתְנָה יוֹתֵר מִן הַיּוֹרְשִׁים וְכוּ' זֶהוּ מְשׁוּם דְּמַעֲיָקְרָא לֹא הֵיָתָה הַמַּתְנָ' לְבַתּוֹ וְלַחֲתָנוּ מֵהַיּוֹם וְלְאַחַר מִיתָה אֲלֵא כֹא' מֵהַבְּנִים אֶבֶל אִם הֵיָה פּוֹתֵב לְהֵם חֶלֶק מֵה דְּבָר קָצוּב חֶלֶק חֲמִישִׁי אוֹ שִׁישִׁי מְנַכְסִיו לֹא הֵיָה יְכוֹל לִיתְנוּ לְאַחֲרִים וְלַמַּעַט חֶלְקוֹ כְּמוֹ שְׁפָתַב אַח"כ בְּמְרַדְכִי בְּסִי' תַּקצ"ט וְכְמוֹ שֶׁהֵבִיא גַם כֵּן זֶה בְּבֵית יוֹסֵף אֶבֶל הַלְשׁוֹן שְׁפָתַב עוֹד שְׁם עַל הַנּוֹתָן מַתְנָה מֵהַיּוֹם וְלְאַחַר מִיתָה שְׁאֲלַמְנָתוֹ גּוֹבָה כְּתוּבָתָה תְּחִילָה לֹא נִמְצָא שְׁם בְּמְרַדְכִי מִסִּימָן תַּקפ"ה עַד תַּקצ"ט בְּסִימָנֵי הַר"י וְיַנִּיצִיָּאָה: וְעוֹד יֵשׁ טַעַם בְּגִדוֹן דִּינָן שְׁאִין שְׁעִבּוּד כְּתוּבָה עַל מַתְנַת בְּנוֹת אֵלוֹ שְׁפָתוֹב בְּמַתְנָ' וְאִם ח"ו יִפְטֹר שׁוּם א' מֵהֵם וְכוּ' מַעֲתָה וּמַעֲכָשָׁיו סְלִקְתִּי יְדֵי מֵהֵם וּמַחֲלֵתִי וְכוּ' וּמִן יוֹמָא דְּנָן.

וְלַעֲלֵם לִית לִי עֶסֶק עֲמַהוֹן בְּמַתְנָה שְׁנַתִּיתִי לְהוֹן וְכוּ' וְכִינּוּן שְׁאֲמַר מֵעֶכְשָׁיו גַּם לְבָנוֹת פְּשִׁיטָא דְּאִין פָּאן שְׁעִבּוּד כְּתוּבָה אַע"ג דְּמַת הַבֵּן קוֹדֵם הָאָב דְּאֶפְי' הַבֵּן לֹא הֵיָה יְכוֹל לְמַפְנֹר מְשׁוּם דְּאֲמַר מֵעֶכְשָׁיו גַּם לְבַת וְכַתַּב הַר"י וְיַנִּיצִיָּא דֵּא"ר אֶלְעָזָר כֹּל הָאוֹמֵר אַחֲרֵיהֶּ כְּאוֹמֵר מֵעֶכְשָׁיו דְּמִי לִית הַלְכָתָא פְּנוּתִיהֶּ וְדִיִּיקִינָן אִם אֲמַר מֵעֶכְשָׁיו מוֹחֲזֵק הוּי וְיָרוּת לֵה בַּעַל וְכֵן (כ') הָרֵא"ש וְכוּ' כִּי הַרְמַב"ם ז"ל שְׁם גַּבִּי מַעֲשָׂה בְּאַחַד שְׁאֲמַר נְכִסִּי לְאִמִּי וְאֵלוֹ אֲמַר וְכִשְׁתַּמּוֹת הִזְנִיג' הַרִי הֵן לְבִתִּי מֵעֶכְשָׁיו הֵיָה הַבַּעַל יוֹרֵשׁ אוֹתָן וְכַתַּב הַרַב מ"מ וּמַדְבְּרֵי הַר"י וְר"ח וְרַבִּי יֵשׁ לְלַמּוֹד שֶׁהָאוֹמֵר וְאַחֲרֵיהֶּ מֵעֶכְשָׁיו לְפָלוּגֵי אִם יִרֵשׁ רֵאשׁוֹן וּמְכַר הַשְּׁנִי מוֹצִיא מִיַּד הַלְקוֹחוֹת שְׁאִם לֹא כֵן וְכוּ' וְכֵן כְּתוּב בְּהַלְכוֹת בַּבְּיָאוֹר ס"פ יֵשׁ נוֹחֲלִין דְּכְשָׁאוֹמֵר מֵעֶכְשָׁיו הַשְּׁנִי מוֹצִיא מִיַּד הַלְקוֹחוֹת וְאִם כֵּן בְּגִדוֹן דִּינָן אֶפְיֵלוֹ הֵיָה הַבֵּן בְּחַיִּים וְהֵיָה זוֹכֵה בְּבִתִּים לֹא הֵיָה יְכוֹל לְמַפְנֹר כְּמוֹ אֲבִיו שְׁנָתָן הַגּוֹף מֵעֶכְשָׁיו וְאִין שׁוּם שְׁעִבּוּד לְכַתּוּבָת הָאִשָּׁה כְּמוֹ שְׁפָתַבְתִּי וּמ"ש בְּשִׁאֲלָה אִם הַגְּדוּגֵי' שֶׁל בַּתּוֹ הִיא בְּמִקּוֹ' הַמַּתְנָ' נִרְאָה וְדַאי כִּי עַל מֵה שְׁנָתָן לֵה ק' פְּרָחִים בְּמַעוֹת בְּעֵין וּבְתַכְשִׁיטִין נָתַן לֵה הַגְּדוּגֵי' אִם עוֹלָה הַגְּדוּגֵי' יוֹתֵר מִק' פְּרָחִים דְּמַסְתְּמָא פּוֹרַע אֶת חוּבוֹ לְמִי שְׁחֵיב קוֹדֵם שְׁיַתָּן לוֹ עוֹד מַתְנָה שֶׁהִיא יִתִּירָה מִן הַחוּב וּמַעֲיָקְרָא נְמִי הַמַּתְנָה הֵיָתָה לְגְדוּגֵי' כְּשִׁתְּנָשָׂא וְגַם מֵה שְׁהֵיָה מְגִיעַ לֵה חֶלֶק מִן הַק' פְּרָחִים שֶׁל אַחוּתָהּ שֶׁהֵם חֲמִשִּׁים פְּרָחִים אִם הַגְּדוּגֵי' שֶׁל זֶה מֵאָה וְחֲמִשִּׁים פְּרָחִים הַרִי יֵשׁ כְּפֵאן מֵה שְׁמַגִּיעַ לֵה מְצִידוֹ וּמְצִיד אַחוּתָהּ.

לְעַנְיַן הַסְפָּרִים שְׁנָתָן לְבָנוֹ וְהַמַּעוֹת צָרִיף שְׁיָבוֹאוּ עֲדִים עַל הַסְפָּרִים שֶׁהִיוּ לוֹ אִז בְּזִמְנָן הַקְּנִיָן וְאִם יִמְצָאוּ בְּעֵין בְּבֵיתוֹ הַסְפָּרִים עֲצָמָם שֶׁהַגְּבִיָּהוּ הַעֲדִים וְזָכוּ בְּהֵם בְּשִׁבְלֵי הַבֵּן

תנזכה בהם אחרותו ואין לאלמנה שום שעבוד בהם כיון שזכה בהם הבן קודם שתנשא היא עמו והספרים נשארו פקדון אצלו ולא מהני לה תפיסה בהם שאינם אלא פקדון גבי בעלה ועל דבר המעות שהעידו העדים שהגביהום וזכו בהם בשביל הבן ונשארו בידו בתורת חוב מלנה אפילו שימצאו לו נכסי' אם היא תפסה אותם אין מוציאין מידה אעג"ב דקדם חובו לכתובתה הרי תפסה כי תפיסה מן האומנים הויא תפיסה ועל דבר מה שמגיע לה מחלק המטלטלי' והמעות שירש הבן מאחרותו שמתה שהם כ"ה במעות וכ"ה במטלטלי' (הנה) (הכ"ה) במעו' הם בתורת חוב והלואה פבר קדמה האלמנה ותפסה ועל המטלטלים אם יש עדים שיזעו מה הם התפצים והמטלטלים שזכו הם בעד הבנות והם נמצאים עתה בעין יתנו לו מהם כ"ה פרחים נאם הצעיר משה: שאלה קפג? למדנו רבינו פלוני סוחר הוי סחורותיו באוצר המוכסים אשר בנמל הים רחוק מן העיר שעור מיל ומנהג לילך שם בעל הסחורות לנמל ולהוציא סחורותיו מן האוצר ופורע כל המכס למוכסים ומוסר סחורותיו שם בנמל לסופר הספינה ופלוני שהוא חלה פני חבירו שהיה הולך לנמל להוציא סחורותיו שיוציא גם כן סחורו') אחרו') אשר לו באוצר והם ט' באלא"ש של סחורה פלו' וזה שאל ממנו דרך חן ונתרצה חבירו והלך והוציא סחורותיו וסחורות חבירו מאוצר המוכסים ושם סופר הספינה והעביר כל הסחורות לפני הסוחר אחת לאחת למצוא חשבון ואחר כך רצה הפלוני לקבל מיד סופר הספינה כתב קבלת הסחורות כנהוג בסוחרים כשבאו לחשבון הסחורות של פלוני חבירו שהיה במדינ' אמר הסופר לא הוי כי אם ח' באלאש מסחורה פלונית מסימן פלוני והשיב לו הסוחר כי הם ט' ולראיה תראה בכתב המוכס ותמצא כדברי ולא רצה סופר הספינה לראות כתב המוכס באומרו שאפילו יראה שם כתוב ט' לא יתן האמנה לכתב המוכס כי אינם כי אם ח' ולמחר שילכו עמו לספינה ויחפשו] חשבון הבאלש מהסימן שהוא ומאשר ימצאו בספינה אמט' אם ח' יתן כתב קבלת ידו כנהוג והפלוני בא לעיר כי אין לישיב בנמל בליה וספר מיד לחבירו כל המאורע לחבירו בעל הסחור' ולא שם לבו לדבריו ולא רצה ללכת להשתד' בענין באופן שלא רצה סופר הספינה לתת כתב קבלת הסחורות כי אם מח' באלאש והט' לא נמצאת עוד ועתה פלוני שואל מחבירו הבאל' הט' יורינו רבינו דרך התורה ויוציא לאור משפטו קדוש: תשובה אם מנהג הסוחרים הוא כשמוסרים הסחורו' לסופ' הספינ' ליקח מיד כתב ידו של סופר פשע זה השליח שלא נטל כתב יד הסופר שקבל ממנו ט' באלאש כיון שאמר לו בעל הבאלאש שהיו ט' ושימסרם לבעל הספינה וכל שכן אם נטל כתב יד הסופר על סחורותיו שהיה חייב ליקח כתב יד הסופר על הט' באלאש ואם לפעמי' אין נוטלין מיד כתב יד הסופר אלא אחר יום או יומים והוא גם הוא לא נטל כתב יד הסופר על סחורות שלו עדיין אין כאן פשיעה אבל אם הודיע בעל הט' באלאש לשליח שהסופר אמר לו שלא היו אלא ח' היה חייב השליח ללכת עמו לסופר ולומר לו בפניו שנתן לו ט' ואם היה מכחיש הסופר אז היה נשבע השליח שמסר בידו של הסופר כל הט' ויפטר ואם לא רצה ללכת הויא פשיעה כי הוא ידוע כי אינו חייב הסופר לתת לו כתב ידו שקבל ממנו כי אם למי שקבל מידו יתן כתב ידו שקבל ממנו מסחורות פלוני סך כך באלאש ואינו נאמן בשבועה עתה שמסר לסופר ט' דאפילו מסרם אם היה הולך לסופר לא היה מעיז פניו בפני מי שמסר לו ט' לומר שלא מסר לו אלא ח' דסופר לא מרע נפשיה באומנותיה ואם היה מעיז פניו לומר לא קבלתי אלא ח'

היה נאמן השליח בשבועה שמסר לו ט' אבל פיון שהיה חייב ללכת לומר שימן לו כתב ידו על ט' ולא רצה ללכת ומתוך כך נאבד' הניא פשיעה וחייב לשלם ואם יטעון השליח כי אחר שמסר ביד הסופר הבאלאש תבע ממנו הפתב ומאז הכחיש ואמר כי לא היו אלא ח' אינו חייב לשלם אלא לישיבע שמסר ביד הסופר כל הט': שאלה קפד ראובן היה נשוי לדינה והלה לו למדינת הים והניח בידה קצת מעות שתשא ותמן בהם ותתפרנס מן הריו' והקרן יהיה קיים וכשפא מצא רוב הקרן נפסד והיא אמרה שבמשא ומתן נפסד ובמזונות שנתניקרו באותו זמן ועל זה נפלה קטטה בין איש לאשתו והיה רוצה לגרשה ועל זה נתחייבה לאה אם דינה על כל המעות שהניח חתנה ראובן ביד בתה וכתבה עליה שטר חוב לחתנה לפרוע לו לשנה אחת וכתב דינה נכנסה ערבני' על אמה אם לא תפרע שינפה לה בעלה החוב הנזכר מנדונייתה וכן כתב בשטר חוב ודינה בת לאה אשת המלוה הנזכר נכנסה ערבנית על המעות הנזכרים לזמן הנז' וקבלה על עצמה דינה הנזכרת שאם אמה לא תפרע החוב הנזכר לזמן הנזכר והיא ג"כ לא תפרע החוב הנז' לזמן הנז' בעד אמה שמעטה ומעכשיו נתנה פח ורשות לבעלה ראובן הנז' שינפה מכתובתה שיש לה עליו החוב הנז' ע"כ לשון השטר ולא זה הלכה למקום אחר ועבר זמן הפרעון ואחר זמן הפרעון נפטרה דינה אשת ראובן ובאת אחר כך לאה ביד' רקניות כי חשבה שפבר נרצה ראובן חתנה החוב הנז' מכתובת בתה דינה ומצא' שמתה וחתנה הוא תובע החוב הנז' שאומר שלא ניפה שום דבר מכתובת אשתו כי היה ממתין שתבוא חמותו ותפרע לו ונמצאת הכתובה שלימה בלי שום ניפוי פתיב עליה יורינו רבינו אם חייבת לאה הנ' לפרוע חוב זה אם לאו.

תשובה נראה שאינה חייב' לאה לפרוע לחתנה דכיון שעבר הזמן של הפרעון בחיי בתה ולא פרעה לו הרי חל הפירעון על ניפוי הכתוב' של בתה כמו שפכתוב בשטר חוב שאם אמה לא תפרע החוב לזמן הנזכר וכו' שמעטה ומעכשיו נתנה פח ורשות לבעל' שינפ' מכתובת' כו' שיש לה עליו החוב הנזכר שנראה שאם לא תפרע לזמן הנז' שהיא פטורה בניפוי כתובתה מעטה ומעכשיו ולא תימא דענין בניפוי הוא ברשותו אם ירצה לנכות ניפה ואם לא ירצה ימתין ויפרע ממנה והרי אומר שלא רצה לנכות דכיון שכתוב בשטר חוב שאם אמה לא תפרע לזמן הנז' והיא ג"כ לא תפרע בזמן הנז' שמעטה ומעכשיו נתנה פח ורשות שינפה נראה שהוא נתרצ' מאז בניפוי כתובתה חילוף הפרעון אם לא תפרע היא או אמה לזמן הפירעון או אם היה מגרש אותה היה מראה שטר החוב לבית דין ולא היה פורע לה כתובתה אלא בניפוי החוב הנז' וגם אם היה מת הוא לא היו פורעים לה ב"ד כתובת' אלא שהיו מנכים לה החוב הנז' מסף כתובתה פיון שעבר זמן הפרעון כי בנתינתה לו פח ורשות לנכות נתרצה הוא במקום הפרעון ואינו יכול אחר כך למאן בניפוי ולתבוע ממנה מה שאינו כתוב בשטר חוב שנתנה פח ורשות מעטה שינפה ומאז נתרצה הוא לנכות אם יעבור הזמן ולא יפרע וכן כתוב בשטר גם כן שאם אמה לא תפרע וכו' והיא ג"כ לא תפרע וכו' לזמן הנז' שלא היה לה או לא רצה לפרוע נתרצה הוא בניפוי שהוא וכיון שעבר הזמן בחיי דינה כל העומד לינכות פנפוי דמי ואינה חייבת לאה לפרוע שום דבר לחתנה הנז' וגם כי אפשר לפרש לשון השטר ג"כ לנכות המלוה היוותר פשוט הוא מה שכתבתי ויד בעל השטר על התחונ' והמוציא מחבירו עליו הראיה וכל שכן אם תברר שהחוב הזה לא הית' חייבת היא אלא שנגנס' בעד בתה והראיה כי בתה

הכניס' עצמה לנפוח מפתנת' על אמה שגראה ודאי כי מאז אם היו מנכים לו מפתנתה
היה מרנצה הוא אלא שאמרה לזכות בתה רצתה להתחייב לפרוע וכשלא תוכל לפרוע
יחזור לניפוי ועתה אמרה שאינה יכולה לפרוע ושכבר היה ברשותו לנפוח נהרי הוא
כמו שניפה כבר: שאלה קפה ראובן שמכר לשמעון סחורה כפי מה שישו' אותה פלוני
סוחר ושמעון יפרע לו דמי הסחור' בש"ח אח' שיש לו על לוי בכתיבה ומסירה ונטלו
קנין שניהם על המכר שמכר הסחורה ועל פרעון זה יורינו רבי' אם יוכל שום אחד מהם
לחזור בו: תשובה פיון שנטל קנין ראובן שמכר הסחורה לשמעון היא קנויה לו ואע"ג
דלא פסק ואמר רבא פרק חזקת הבתים מכר ולא פסק שניהם יכולים לחזור בהם משום
דלא סמכה דעתיה דמי יימר שיתקיים המקח שפא יעלה המוכר בדמיהם והקונה יזול
הכא דאמר כפי מה שישום פלו' סוחר סמכ' דעתיהו וכו' שילמדו מההיא דפ' בית כור
דאי אמר ליה מזבינא לה האי ארעא כדשנימי לה בי תלתא קונה אפילו אם אין דמיו
קצובים וכו' ובגדון דידן פיון ששניהם נתראו במה שיאמר פלוני הרי קבלוהו עליהם
כשילשה וסמכה דעתיהו טפי אהאי חד דהוי בקי בערף הסחורות מג' דעלמא דלא סייעו
פלוני ופלוני: וכיון שהמכירה קיימת חייב שמעון לפרוע לו כפי מה שהתנה עמו שימסור
לו השטר חוב ויקנהו לו בכתיבה ומסירה ואם לא ירצה יפרע לו המעות לזמן גביית
החוב דאע"ג דקנין שטר חוב הוי בכתיבה ומסירה והאי לא מסר' דלא כתב ליה ואינו
קנוי לו עדיין השטר חוב אפילו הכי המקח של הסחורה קיים והלוקח חייב להקנות לו
השטר כדין מכירת שטרות בכתיבה ומסירה והוי כמי שקנה מקח אחר שחייב לפרוע לו
דמי המקח דאע"ג דעדין לא פרע פיון שנקנה לו המקח חייב לפרוע הכי נמי בגדון דידן
פיון שנקנה לו הסחורה כפי מה שישום אותה פלוני סוחר חייב לפרוע הוא לו כפי מה
שהתנו ביניהם שיקנה לו השטר בכתיבה ומסירה כדינו ואם לא ירצה יפרע לו לזמן
הפתוב בשטר: שאלה קפו ראובן נתן משכונות ביד שמעון וחלה פניו שייבקש לו סף
מעות בריבית מן הגויים על המשכונות ושמעון הביא לו המעות ועבר זמן והגוי תובע
לשמעון שיפרע לו קרן והריבית ושמעון תובע מראובן וראובן משיב לו כי נתן לו קצת
מן הקרן או שלא נתן לו כ"כ מעות (או) כמו שתובע ממנו עתה וגם על הריבית מערער
ואינו רוצה לפרוע לו: תשובה פיון שהמשכונות הן ביד שמעון הוא נאמן לומר שנתן לו
כל כף מעות שלקח מן הגוי על המשכונות או שלא פרע לו ממה שנתן לו אלא מה
שיאמר שמעון וגם על הריבית הוא נאמן פיון שנתן לו רשות ליקח מעות בריבית על
המשכונות ואם ראובן יטעון ברי שלא נתן לו כל כף מעות או שפרע לו קצתם או
שהריבית אינו כ"כ וכיוצא בזה ישבע שמעון על סף המעות והריבית ויפרע לו ראובן
הכל נאם המבי"ט: שאלה קפו ראובן שתבע משמעון מנה שהלוהו מלנה על פה שלא
בעדים והלה אומר אמת שהלויתני אבל תפוס' הם בנדי מחמת שאביה היה חייב לי סף
פלוני מענין כף וכף ולא הספיק לפורעם לי ומת ועתה תפסתי מנה זה ליפר' ממנו הסף
הנ"ל יורינו וילמדנו אם שמעון זה נאמן בשבוע' על כל אשר יאמר כי הוא זה או לאו
ושכרו כפול מן השמי'.

תשובה נאמן שמעון בשבוע' שאביו היה חייב לו וינפה המנה ממה שהיה חייב לו אם
ראובן ירש מאביו כדי סף המנה פיון שהיה יכול לומר איני חייב לה שום דבר או פרעתי
מה שהייתי חייב לה והם שני מיגו לכל טענה מהם שהי' טוען ואם יאמר לו ראובן ממה

הִיָּה חַיִּיב לֵךְ צָרִיף לְפָרֵשׁ מִמָּה הִיָּה חַיִּי לֹא מְלֹנֶה אוּ פְקֻדוֹן וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה שְׂמָא חוֹשֵׁב הוּא שְׁחַיִּיב לֹא וְאִינוּ חַיִּיב לֹא וְאֶפְיָלוּ בֵּית דִּין חוֹקְרִים אוֹתוֹ מִמָּה הִיָּה חַיִּיב וְאִם יֹאמֶר שְׁהִיָּה חַיִּיב לֹא כְּפִי הַנְּשַׁמֵּעַ שְׂאָבִיו נָתַן לֹא שְׁטֵר חוֹב שְׁהִיָּה לֹא עַל לֹי שְׁיִגְבֶּה אוֹתוֹ וְיִקְחֶנּוּ לֹא מִתְּנֶה וְשִׁגְבָה אוֹתוֹ וְאַחַר כֶּף חֲזָר בּוֹ וְתַפְס מִמֶּנּוּ שְׁלֵא מִדְּעַתּוֹ צָרִיף לְבָרֵר יוֹתֵר טַעְנָה זוֹ שְׁנָתָן לֹא הַשְׁטֵר בְּכַתִּיבָה וּמְסִירָה בְּפָנָי עֲדִים שְׂאֵם לֹא עָשָׂה כֶּף הִיָּה יָכוֹל לְחַזֵּר בּוֹ וְאֶפְיָלוּ שְׁלֵא עָשָׂה כֶּף אֶלָּא שְׂמָסֵר לֹא הַשְׁטֵר שְׁיִגְבֶּה הַחוֹב לְעַצְמוֹ מִתְּנֶה וְגִבָּה אוֹתוֹ כְּבָר וְאַח"כּ חֲזָר בּוֹ וְתַפְס מִמֶּנּוּ כְּדִי הַחוֹב שִׁגְבָה יִשְׁבַּע שְׂפָף הִיָּה שְׂפִינֹן שְׂכָבֵר גְּבָה זָכָה וְלֹא הִיָּה לֹא לְרֵאוּבֵן כַּח לְחַזֵּר לְקַחְתּוֹ מִמֶּנּוּ וְאִם יֵשׁ לֹא עַד א' שְׂמָסִיעַ לֹא בְּטַעְנָה זוֹ פְטוּר גַּם מִשְׁבוּעָה וְאִם הַמְבִי"ט: שְׂאֵלָה קַפַּח רֵאוּבֵן הִיָּה לֹא בֵּן אֶחָד וְאַחַר כֶּף הָרָה אֲשֶׁתּוֹ וְטָרַם שְׂיִלְד' מִת רֵאוּבֵן וְאַח"כּ יִלְדָה בֵּתוֹ וְגִדְלָה וְנִשְׂאָת וְהִיָּתָה לְהֶם יִרְוֶשָׁה מֵאַבִּיהָ' וְלֹא נָתַן לָהּ אַחִיָּה שׁוּם דְּבָר לְנִישׁוּאָיָה מִעֲזָבוֹן אַבִּיהָ מִצַּד עֵישׁוּר נְכָסֵי מִן הַיִּרְוֶשָׁה וְגַם כֵּן לֹא מִשׁוּם דְּבָר אַחַר וְעַתָּה הִיא תוֹבַעַת מֵאַחִיָּה אֶת הָעֵישׁוּר וְלֹא יִכְלָה לְהוֹצִיא מִיָּדוֹ שׁוּם דְּבָר כָּלֵל לְפִי שְׂיָדוֹ תְּקִפָה מִן הָאֲמוֹת וְנָתַן שְׁוֹחַד בְּזִיּוּף כְּדִי לְבַטְלָה בְּעַרְפָּאוֹת הַגּוֹיִם וּמִתָּה הִיא וְעַתָּה תוֹבַעֵין יוֹרְשֵׁיהָ אֶת הָעֵישׁוּר מִיּוֹרְשֵׁי אַחִיָּה בְּדִין תוֹרָה יוֹרֵינוּ רַבִּינוּ מֵהוּ דִּינוּ שָׁל זֶה וְשָׁכְרוּ כְּפוּל מִן הַשָּׁמַיִם.

תְּשׁוּבָה אַע"פ שְׁלֵא נוֹלְדָה בֵּת זוֹ אֶלָּא אַחַר מִיתַת אַבִּיהָ יֵשׁ לָהּ פְּרֻנְסָה לְנִישׁוּאָיָה כִּי לֹא חָלְקוּ חֻכְמִים בְּתַקְנָתָם וּמֵה שְׂתַקְנּוּ כְּעֵין דְּאוּרִיתָא תַקְנּוּ וּכְמוֹ שֶׁהֵבֵן הַנּוֹלֵד אַחַר מִיתַת אָבִיו יֵשׁ לוֹנְחָלַת יִרְוֶשָׁתוֹ עִם אָחִיו כְּמוֹ שְׁהִיָּה יוֹרֵשׁ אִם הִיָּה נוֹלֵד בְּחַיֵּי אָבִיו כֵּן הַבֵּת יֵשׁ לָהּ עֵישׁוּר נְכָסֵי שְׂתַקְנּוּ לָהּ חֻכְמִים אַע"פ"י שְׁנוֹלְד' אַח"כּ וְכֵן אַע"פ"י שְׁנִשְׂאָת קוֹד' שְׁנָתָנוּ לָהּ אַחִי הָעֵישׁוּר וּמִתָּה אַח"כּ יְכוּלִים הַיּוֹרְשִׁים שְׁלָה לְתַבְנוֹעַ מִן הָאֲחִים עֵישׁוּר זֶה כִּי הוּא חוֹב עֲלֵיהֶם כְּמוֹ שְׂכַתְב רַבִּינוּ מִשֶּׁהַ בֵּת בְּעֵישׁוּר' זֶה הִיא כְּבַעַלְת חוֹב כו' וְהַבֵּת טוֹרְפַת מִן הַלְקוּחוֹ' פְּרֻנְסָת' כְּדָרָף שְׁטוֹרְפִין כָּל בְּעָלֵי חוֹבוֹת וְכו' וְא"כּ יְכוּלִים יוֹרְשֵׁיהָ לְתַבְנוֹעַ מֵאַחִי אִמָּם וְיְכוּלִים לְטָרוֹף מִן הַלְקוּחוֹת וְלֹא לְבַד עַל סָף עֵישׁוּר מֵה שֶׁהִי' לְאַבִּיהֶם אֶלָּא שְׂאוּמָדִים דְּעַתּוֹ רִיעֵיו וּמִיְנֻדְעֵיו מִמְשָׂאוֹ וּמִתְנֹוֹ אִם הִיָּה נוֹתֵן יוֹתֵר מֵעֵישׁוּר נוֹתְנִים לָהּ וְכֵן אִם הַשְׂאִי בֵּת בְּחַיֵּי נוֹתְנִין לָהּ כְּפִי מֵה שְׁנָתָן הוּא בְּחַיֵּי לְאַשֶׁר הַשְׂאִי וְכְמוֹ שְׂכַתְב כָּל זֶה הָרַב רַבִּינוּ מִשֶּׁהַ ז"ל פָּרַק עֲשָׂרִים וָרֵאוּי לְאַנְשֵׁי חֵיל אֲשֶׁר בְּעִיר הַזֹּאת לְהַתְחַזֵּק נֶגְדַּת הָאֲחִים עַד שְׂיִקְיָמוּ דִּין תוֹרָה וְאַתָּה שְׁלוּ' עִם כָּל קַהֲלוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

שְׂאֵלָה קַפַּח הַמְּנוּרָה הַטְּהוּרָה יֹאִי עֵינֵינוּ בְּמֵאוֹר תוֹרָתוֹ עַל עֲנִין רֵאוּבֵן שְׂשִׁיז' אֶת (בְּנוֹ עִם) לָאָה וּבַעַת הַשְׂשִׁיזוּכִין נִתְחַיִּיב אָבִי הַמְשַׁדֵּף בְּקִנְיָן גָּמוּר וּבְחֹב גָּמוּ' לְתַת לְבָנוּ מְאִתִּי' פְּרָחִי' בְּמַעוֹ' בְּעֵין וְעוֹד מֵאָה פְּרָחִי' בְּתַכְשִׁיטִי זֶהָב וְכֶסֶף כְּמוֹ שְׂכַתְבּוֹ בְּאַרְנֹכ' בִּשְׁט' הַשְׂשִׁיזוּכִין וְהַשְׂשִׁיזוּכִין הַנּוֹ' בָּאוּ לִיָּדִי גָּמֵר נִישׁוּאִין וְיִלְד' בְּנִים וְהַחֲתָן חָלָה אֶת חוֹלִיָּו אֲשֶׁר יָמוּת בּוֹ וּבְחוֹלִיוֹ אָבִי הַחֲתָן הִבִּיא עֲדִי מִהַשּׁוּק וְהַכְרִיחַ אֶת בְּנוֹ יִמְחוֹל לֹא הַחוֹב שְׁהִיָּה חַיִּיב לֹא וְכֵן נִכְתַּב וְנִחְתַּם עִתָּה יְלַמְדֵנוּ רַבִּינוּ אִם זֹאת הַמְּחִילָה תִּתְקַיֵּן' וְתִצֵּא הָאֲלֻמָּנָה בְּבִלְאוּתִיהָ הַקִּיָּמִי' בְּלֹא תוֹסֶפֶת וּבְלֹא כְּתוּבָה כְּנִפְקַת בְּרָא אוּ אִם תִּתְבַּטֵּל זֹאת הַמְּחִילָה שְׁנַעֲשִׂית לְהַכְרִיחַ וּלְהַפְקִיעַ זְכוּת הָאֲלֻמָּנָה כְּדִפְסַק בְּעַל הַטּוֹרִים בְּשֵׁם אָבִיו הָרֵא"ש ז"ל וְיִתְחַיִּיב אָבִיו לְפָרוֹעַ לְאֲלֻמָּנָה כָּל סְכֵי כְּתוּבָתָהּ בְּבַעוּ וּבְמָטוּ יוֹרֵינוּ מְדַרְכֵינוּ וְנִלְכָּה בְּאוֹרְחוֹתֵינוּ וְשָׁכְרוּ כְּפוּל מֵאֵת אֲדוֹן הַשָּׁלוּ':.

תשובה אם הנישואין נגמרו על התנאי שעשו בשעת השידוכין בשטר זה יש שעבוד לאשה בכתובתה ואין הבעל יכול למחול שום זכות שעבודה דאע"ג שהמוכר שטר וימחלו אח"כ הוא מחול היינו משום דמכירת שטר' הויא דרבנן אבל הכא שעבוד זה הוא מן התורה ולא היה יכול למחול ומחילתו בטלה נאם המבי"ט: שאלה קצ על ענין החזרה בשמחה האשה בלי זרע שיש תקנה שיחזיר הבעל ליושיה חצי או שליש כתב הר"ש ב"ש צ"ח ו"ל בתקנה א' של אלגאזר שאם מתה בלי זרע שיחזרו שליש ג' ונתינתה שלענין התכשיטין שנתנו לה קרובי' והם בעין יחזירום הבעל ליו"רש ע"כ ואם פ' בתקנה שלנו יהיה החזרה שליש או ב' חומשין או מה שיהיה פ' התכשיטין שנתנו לה קרובי' והם בעין יחזרו ליו"רשים מלבד חלק הגדוניה דאדעתא דהכי נתנום לה וכו' וכמו שכתב גם כן בשנתאלמנה היא שנוטלת התכשיטין שנתנו לה קרובי' מלבד גיבוי פתובתה דאדעתא דהכי נתנום לה וגם בתקנה שכתב שם שאפילו מתה ויש לו זרע שירש הזרע חצי הגדוניה בהם שלענין מתנות שנתנו לה בעת הנישואין או אחר כך מסתבר' שיהיו לזרעה שלא תתקשט אשה אחרת בתכשיטיה אלא שאם הזרע מת יירש האב מכל זה נראה שמצד הדין באיזו תקנה שיהיה בענין החזרה מחלק הגדוניה פי התכשיטין שנתנו לה קרובי' הם של יורשים מלבד חלק החזרה שאלה קצא פחות מן עשרים שמכר בנכסי אביו קרקע ומת פחות מן עשרים ונשארו לו יורשים קטנים יש לספק אם הם בני י"ג או יותר אם יכולים למחות בזמן שאביהם היה יכול למחות או שמא הוא לבדו היה יכול למחות ולא בניו ואם ת"ל שיו"רשי' זכות אביהם וכמו שהיה יכול למחות תוך עשרים לבד לדעת הרמב"ם ו"ל יוכלו הם למחות תוך עשרים של אביהם אפתי מיבעי' אם היו הם קטנים פחות מי"ג הב"ד או האפטרופוס שלהם יוכלו למחות או לאו ואם תמצא לומר שיוכלו למחות נאמר שיתארך זמן מחאתם אפילו הגיעו לי"ג שנה עד שיהיו הם בני עשרים כמו שאביהם היה משמכר לפחות עד שהיה בן עשרים שלמים ואפילו שעבר זמן מחאת אביהם עדין אלו אין בהם דעת לידע שזולזל אביהם במכירת קרקע ירושת אביו כדי שימח' עד שיהיו בני עשרים או נאמר פינן שעבר זמן מחאת אביה' אבד זכותם ג"כ יורינו רבינו הדין מהו תשובה מההיא דמעשה דהבי' פרק מש"מ באחד שמכר בנכסי אביו ומת ובאו בני משפחה וערערו לומר קטן היה ובאו ושאלו את ר' עקיבא מהו לבדוקו אמר להם אי אתם רשאים לנטולו וכו' נראה שאם היה קטן פחות מן עשרים נמי שהיו יכולי' למחול היו"רשי' אע"ג דהתם מיי"ר בקטן ממש שמכירתו בטילה אפילו הכי הכא שיש לזה שהוא פחות מן כ' למחות ישאר לו רשות ונפשטה השאלה הראשונה ויכולים היו"רשים למחול במכירת מורישם כמו שהיה הוא יכול למחות וכן אם הם פחות מבני י"ג ב"ד או אפטרופוס יכולים למחות בכל הזמן שהיה הוא יכול למחות אבל לענין שיוכלו למחות אפילו אחר שהשלים העשירי בקבר נראה שאין להם זכות יותר ממורישם פינן שהוא לא היה יכול למחות אחר עשרים לדעת הרמב"ם ו"ל שהרי בדין תורה פ' שהוא י"ג מקחו מקח וממכרו מפר אלא שחכמים תקנו שלא יהיה ממכרו ממכר בקרקעות של ירושה מפני שזולזל במכירה מפני שלא טרח בה ודעתיה קריבא אזוי ונתקנה זו לא אלימא פולי האי שהרי יש מחלוקת בין הפוסקי' יש מי שאומר בן המוכר בנכסי האב פחות מן עשרים לאו דוקא בן אלא בת ולאו דוקא אב אלא שאר מורישים ג"כ ויש אומרים דוקא אב.

ורבינו שמואל והראש ז"ל ואחרים גם כן סוברים שאפילו בנכסי האב, מוכר לכתחילה כל שהוא חריף ובקי למפור ולא נאמר בן שמכר פחות: וכו' אלא פשאינו בקי ולכ"ע מתנתו קנימת וכיון שכן פשהוא היה יכול למחות נאמר שימחו יורשים ולא נאמר יותר על הקונה שיוכלו למחות אם"כ והבו דלא לוסוף עלה אפילו אחר שעבר זמן מחאתו וכיוצא בזה, אמרו גבי שומא הדרא לעולם שאם שמו אותה למלנה שהיה חייב לאחר ושמו אותה ב"ד לאחר ובא הלנה הראשון ללוקח' ולתת הפעות ששמו עליו לקח' מן השני שלא יהיה פח זה השני שלא יחזור מה ששמו לו יותר מפח הראשון שהיה חוזר השומא וכמו כן בנדון דידן לא יהא פח היורש גדול מפח המוריש אלא כל זמן שאם היה המוריש בחיים היה יכול למחות יכולים היורשים למחות וכשהמוריש לא היה יכול למחות: גם היורשים אינם יכולים למחות: שאלה קצב ראובן היה לו קרקע אחד ומכרו לתוג' אחד ונשארה החזקה בידו כי כף היא ההספמה פי המוכר לגוי יהיה מוחזק באותו קרקע לאחר ימים נשפך הפתים של הקרקע ומכר התוגר הקרקע לשמעון על פי נתרע' עליו שהיה סרסור ויעץ אותו לקנותם ונשפך והוכרח לקנותם ממנו ואחר שקנאם ממנו נמלך לבנות' כמו שהיו בתחלה וכשארה התוגר שבנאם חזר להכריח את שמעון שימכר' לו ומכרם עתה טוען שמעון כי החזקה שלו כיון שהיו: שלו ומכר לגוי נשארה ברשותו החזקה וטוען שפיון שהוא קנה גוף הקרק' מן הגוי מיד נאבד חזקת ראובן שבהספמ' העיר אינו מבואר במי שקונה קרקע אחד מגוי אשר יהודי מוחזק בה שהיה מחוייב לפרוע ליהודי החזקה כמו שהוא מבואר בהספמות מקומות אחרות שאינו פתוב בהספמה אלא שלא היה רשאי שום יהודי לשפוך בית אשר יהודי אחר מוחזק בה אמנם לקנות בית שהיהודי מחזיק בה לא עלה על ספר המספמים וראובן טוען כי הפל קנוניא בין שמעון והגוי שלא היה קנין ומכירה ביניהם ושטרות של הערפאות היה הפל מרומה כדי לאכול חזקתו ילמדנו רבינו הדין עם מי משניהם: תשובה כיון שהספמת העיר היא פי המוכר קרקע לגוי: היה מוחזק באותו קרקע אם כן פשמכר ראובן לתוגר נשארה החזקה ברשותו ואין לו לתוגר הקונה אלא גוף הקרקע ושכירותו בזול ואם כן אם מכר הגוי לשמעון קרקע זה אין לו אלא הפח שהיה לתוגר מה מכר התוגר כל זכות שבא לידו ואם כן החזקה לא היתה לעכו"ם שמעון שקנאה ממנו מנין תהיה לו וכל שכן פשחזר ומכרה לתוגר שקנאה ממנו שלא נשאר לו שום חזקה אם כן לא היתה לו חזקה כשהיתה קנוניה לו מן התוגר מפני כי התוגר לא היתה לו החזקה שנשארה לראובן הראשון איה תשאר לשמעון שטען שפיון שהוא קנה גוף הקרקע מן התוגר מיד נאבד חזקת ראובן איה נאבדה בקנותו מן התוגר אם התוגר פשקנה נשארה החזקה לראובן הרי זו טענה בלא חזקה ומה שטען שבהספמת העיר אינו מבואר שמי שקונה קרקע מעכו"ם אשר יהודי מוחזק בו שהיה מחוייב לפרוע ליהודי החזקה גם זו אינה טענה כי כן הוא שאינו מחוייב לפרוע אבל זה שקנה עומד במקום העכו"ם עם המחזיק שלא יקח ממנו שכירות יותר ממה שהיה לוקח העכו"ם ואינו יכול להוציא מן הבית ואם יוציאנו לא יהיה רשאי שום יהודי לשוכרה ממנו כמו שהיה כשהיתה ברשות העכו"ם ואם ירצה לקנות מן המחזיק חזקתו וגם המחזיק ירצה למכרה לו הרשות בידם אבל לא חייבו לקונ' מן העכו"ם שיקנה החזקה מן המחזיק ולא למחזיק שימכרה לו כי אין לקונה מן הגוי אלא הפח שהיה לו לעכו"ם בקרקע עם המחזיק ואינו צריך ראובן לטענת קנוניא פי אע"פ שלא

היתה קנוניא לא היה לו זכות בה כמו שפתיבתי ומ"ש החכם שהורה שהיתה התזקה של שמעון וממנו הפריד ארבעה ראשי הנקה היוצאים ממנו נפסק ולא נשאר לו שום ראש (אם הראש הראש) שתזקות אלו לאו כקרקע דמי והביא כמה ראיות לזה אפי' שיהיה כף מה לי שיהיה חשוב קרקע או מטלטל אחר שההספמה הוא שמי שמוכר קרקע שלו לעכו"ם עדין נשארה לו תזקתו לא שנא שיהיה חשוב קרקע או לאו סוף סוף גוף קרקע הוא וסדנא דארעא: חד הוא: ואם הראש הב' אי אמרי' קנוניא בנדון דידן או לאו אפי' שלא יהי' קנוניא אלא באמיתות ובאמונה קנה שמעון מן העכו"ם וחזר אח"כ ומכר לו אין לו בה תזקה אחר שנשארה התזקה ברשות ראובן פשמוכר לעכו"ם כמו שהוא בהספמה כי המוכר לעכו"ם נשאר לו תזקה כמה שמוכר ואם הראש השלישי אם יהיה חייב שמעון שבועה שלא היה קנוניא שפתיבתי תרי טעמי על שאין חייב שבועה אין צריף שום טעם שאנחנו מודים לו שלא עשה קינוניא ואפי' הכי אין לו תזקה: ואם הראש הרביעי אם אמדינן דעת המספמים וכתב דמפמה טעמי לא אמדינן דעת המספמים כשאינו מבואר מדבריהם בנדון דידן אינו צריף אומדן שהדבר מבואר מן השאלה עצמה שהכל מודים שמי שמוכר קרקע לעכו"ם נשארה לו בה תזקה ואם העכו"ם אין לו תזקה בקרקע שקנה איה' יהיה חזק' לקונ' הבא מכחו אין העכו"ם יכול למפור מה שאינו שלו אם לא שהיה תקנ' בפ' כי כשיקנ' יהודי אחד מן הגוי שיפסיד היהודי הראשון התזקה ואם כן היו כותבים מה הועילו בתקנת' שהמוכר לנכרי תשאר התזקה לו אם יוכל העכו"ם למפור ליהודי אחר ותהי' התזק' לשני ומאומדנא ג"כ א"א לומר כף כיון שאפי' היוכותבים בפ' היה נראה חוקא ואיטלולא שהמוכר קרקע לפ' שהיה התזקה שלו ואם הגוי ימכרנה לישראל אחר שתהיה התזקה לאחר וכל עצמם של מתקני הספמות תזקות אלו הוא שתהיה התזקה בתזקתה ולא יעבירנה שום יהודי אחר מיד חבירו ואפילו שבלשון ההספמה כתוב ששום יהודי לא יהיה רשאי לשכור בית או חצר שמחזיק בו יהודי אחר ולשון מקח לא הוזכר בהספמה אפילו הכי כתוב בפירוש בשאלה בתחלתה שפך היא הספמת העיר כי הארץ לא תמכר לצמיתות לתוג' רק המוכר יהיה מוזק ועומ' באותו קרקע וככחו אז פחו עתה ע"כ נראה שהוא דבר מוסכם ומפורסם ואין מחלוקת בזה בין ראובן ושמעון ואם כן איה' יזקה שמעון בלקחו מן התוגר אותה הבית ובמכירתו לו אחר כף לא קנה ולא מכר אלא מה שהיה לגוי והגוי לא היה לו התזקה שנשארה לראובן כמו שפתיבתי וכפתי פעמים רבות על כל ראש וראש וכתב עוד בסוף דברי מראשותיו וכל שכן בנדון דידן שמעון קנה הבתים פדת מה לעשות וראובן בא לסלקו מקנייתו על פי התורה מפת ההספמה שונדאי שלא יסלקנו כי אם בראיות ברורות וכו' ואיני רואה שום הבנה במלות אלו שאם קנה הרי חזר ומכר ונסתלק ממה שקנה וראובן אינו בא לסלקו מן הקנייה אפילו שלא היה חזר ומכר לתוגר עצמו אינו יכול לראובן לסלקו מקנייתו אלא שגוף הקרקע והשכירו' בזול הוא של שמעון כמו שהיה של התוגר כמו שקנאו מראובן והתזק' נשארה לראובן אלא שישומו תזקתו כפי מה ששונה ע"פ אנשים שיבררו ביניהם כמו שכתוב בהספמות ויתן לו וגם כי האריף החכם המורה בפסק דין זה ולא עלתה לו פהלקה עם כל זה יש לו שכר במשא ומתן של תורה ובפילפול שפלפל בראיות שמורה שיש לו בקיאות בגמרא ובפוסקי' ו"ל ועל הרוב יכווין להלקה בפסקי דינים אחרים ופשפשתי בטענות של שמעון ולא מצאתי לו משען ומשענה

וְחִשְׁבֹתִי מִשׁוּם פֶּתַח פִּיָּה לְאֵלֶם שְׁנִשְׁאֵר אֵלֶם בְּטַעֲנוּתִי וְשֵׁלָא זָכָה בְּהֶם שְׂאֵם יֵשׁ אֵינְה
מְנַהֵג לְשֵׁם בְּעִנְיָן הַחֲזָקוֹת כְּשִׁנְשָׁרֵף בֵּית אַחַת שֶׁל חֲזָקַת יְהוּדִי א' פִּינּוּן שְׂאֵינן הַגּוֹי מְחֻנְיָב
לְבִנּוֹת' (כְּשִׁבְאָה) (כְּשִׁבְנָא) אוֹתוֹ הַגּוֹי נֹאמֵר פְּנִי חֲדָשׁוּ' בָּאוּ לְכָאן וְאָבֵד הַחֲזָקָה וְיֻכַל
יְהוּדִי אַחַר לְשָׁפֹר אוֹתָהּ מִן הַגּוֹי וְאֶפְיָלוּ שְׁהֵינּוּ אוֹמְרִים כִּי עֲדִינּוּ בְּחֲזָקַת הָרֵאשׁוֹן זֶה
יְהִיָּה כְּשִׁקְנָה אוֹתָהּ הַגּוֹי וְהַשְׁכִּירָה אָבֵל בְּגִדוֹן זֶה שְׁקִנָּה שְׁמַעוֹן מִן הַגּוֹי אַחַר שְׁנִשְׁרָפָה
וְלֹא נִשְׁאָרָה שׁוּם דְּבָר מִן הַבְּתִימִים וְקִנְיָה שְׁמַעוֹן הַקְּרָק' וּבְנָאוּ נֹאמֵר פְּנִימִים חֲדָשׁוֹת לְשְׁמַעוֹן
בָּאוּ לְכָאן כִּי לֹא תַחֲוִל הַחֲזָקָה שֶׁל רְאוּבֵן עַל מַה שְׁבָנָה שְׁמַעוֹן וְנִרְאָה לִי שְׁזָה טַעַם נְכוֹן
לְהַעֲמִיד הַבְּתִימִים אֲצֵל שְׁמַעוֹן אִם לֹא שְׁהִיָּה מְנַהֵג הַפֶּה זֶה מַה שֶׁהוּא רְחוּק לְהִיּוֹת מְנַהֵג
כְּזֶה שְׂאֵינּוּ מְצוּי גַם בְּהַסְפָּמוֹת נר' שֶׁלֹּא יִמְצָא דְבָר מְפֹרָשׁ כְּזֶה: כִּי אַעֲפ"י שְׁפִתוֹב
בְּהַסְפָּמָה כִּי מִי שְׁהִיָּה לוֹ חֲזָקָה בְּחֲצָר וּבְנָה בּוֹ הַגּוֹי בְּתִלִּי אַחֲרוֹת שְׁחֲזָקַת אוֹתָם הַבְּתִימִים
הֵם שֶׁל זֶה שְׁהִיָּה לוֹ חֲזָקָה בְּחֲצָר וְנִרְאָה כִּי כָּל שֶׁפֶן הוּא אִם הַבֵּית שְׁבִחְצָר שְׁהִיָּה לוֹ חֲזָקָה
בְּהַ נְשָׁרְפָה אוֹ נִהְרָסָה וְחִזָּר הַגּוֹי וּבְנָאָה שְׁפִשׁוּ' הוּא שְׁהַחֲזָק' שֶׁל הָרֵאשׁוֹן זֶהוּ שְׁבְנָא' הַגּוֹי
כְּשִׁהִיָּתָה שֶׁלּוֹ אָבֵל אִם אַחַר שְׁנִשְׁרָפָה מְכָרָה לְיִשְׂרָאֵל אַחַר וְזֶה הָאֲחֵר בְּנָאוּ פְּנִימִים חֲדָשׁוֹת
הֵם לְזֶה הַשְּׁנִי וְאֵינן לְרֵאשׁוֹן חֲזָקָה בּוֹ כְּמוֹ שְׁכַתְּבִתִּי: שְׂאֵלָה קַצַּג יְתוּם שֶׁהִי סְמוּךְ עַל אִמּוֹ
בְּמָה שְׁהֵנִיחַ אָבִיו וּמְכָר' אִמּוֹ קִצַּת קְרָקְעוֹת שְׁהֵנִיחַ אָבִיו וְאַחַר כִּי גָדַל בְּנָה וְחִזָּר וְכַתֵּב
שְׁטֵר שְׁמֹכֵר הוּא ג"כ וְשִׁקְיִים מְכִירַת אִמּוֹ וְהִיָּה פְּחוֹת מִכֵּן כ' שְׁנָה וְאַחַר כִּי מֵת וְלֹא נוֹדַע
אִם כְּשִׁמַּת הִיָּה כְּבָר בֶּן עֶשְׂרִים וִירִשְׁתּוּ אַחֲוֹתָהּ שֶׁהִי מְעַרְעֶרֶת עַל מְכִירַת הַקְּרָקַע שְׁמֹכְרָה
אִמָּה וְגַם מַה שְׁמֹכֵר אַחִיָּה הִיָּה פְּחוֹת מִכֵּן עֶשְׂרִים שְׁנָה שְׂאֵינּוּ יְכוּל לְמַפְנֹר בְּנֹכְסֵי אָבִיו
בְּקָרְקַע וְהַקּוֹנָה טוֹעֵן שְׁפָכֵר קָנָה מֵאִמָּה שְׁהִיָּתָה כְּמוֹ אֶפּוֹטְרוֹפּוֹס עָלָיו כִּי־תוּם שְׁסַמָּה עַל
בְּעַל הַבֵּית שֶׁהוּא כְּמוֹ אֶפּוֹטְרוֹפּוֹס וְגַם חִזָּר וְקָנָה מִמֶּנּוּ כְּשִׁגְדַל וְאַחֲוֹתָהּ מְעַרְעֶרֶת גַּם עַל
הַקּוֹנָה שִׁירָאָה שְׁטֵר הַקּוֹנֵן מֵאִמָּה וְהַקּוֹנָה אוֹמֵר שְׁנֹאֲבֵד מִמֶּנּוּ וְשִׁבְשֵׁטֵר בְּנָה כְּתוּב שֶׁהוּא
מְקַיֵּים מְכִירַת אִמּוֹ וְהוּא מוֹכֵר ג"כ יוֹרֵינּוּ מוֹרִינּוּ אִם יֵשׁ מִמֶּשׁ בְּעִירְעוֹר אַחֲוֹתָהּ וּבְטַעֲנוּתִיָּה
אוֹ לֹא שְׂאֵינן מִמֶּשׁ בְּעִירְעוֹרָה וּבְטַעֲנוּתִיָּה: תְּשׁוּבָה טַעֲנַת הָאֲחֹת הַמְעַרְעֶרֶת אֵינן בְּהַ מִמֶּשׁ
כִּי אִם אַחִיָּה סְמוּךְ עַל אִמּוֹ הִיא כְּמוֹ אֶפּוֹטְרוֹפּוֹס שְׁיֻכּוּלָה לְמַפְנֹר וְכָל שֶׁפֶן שְׁחִזָּר הַבֶּן
וּמְכָר אַחַר שְׁגָדַל וְקַיֵּים מְכִירַת אִמּוֹ אַעֲפ"י שְׁהִיָּה פְּחוֹת מִכֵּן עֶשְׂרִים מְכִירַתוֹ נִמְשָׁכַת
מִפְּחַת מְכִירַת אִמּוֹ וְאִם מְכִירַתָּה קַיֵּימַת לֹא גְרַעָה מִפְּנֵי מְכִירַתוֹ וְהַסְפָּמָתוֹ בְּמְכִירַת אִמּוֹ
וְאִם נֹאֲבֵד שְׁטֵר מְכִירַתָּה אִם עָבְרוּ ג' שָׁנִים מִמְכִירַתָּה עַד שְׁגָדַל הַבֶּן אֵינן חֲשֵׁשׁ בְּמָה שֶׁלֹּא
נִמְצָא הַשְּׁטֵר כִּי טְפִי מַג' שָׁנִים לֹא מוֹזְדָּהֵר אֵינִישׁ בְּשִׁטְרִיָּה כִּי כְּבָר יֵשׁ לוֹ חֲזָקָה ג' שָׁנִים
וְאִם יֵשׁ עֲדִים שְׁקִנָּה מִמֶּנָּה זֶה ג' שָׁנִים וְהַחֲזִיק הָרִי הוּא כְּמוֹ שְׁטֵר וְאִם לֹא יִמְצָא עֲדוֹת
עַל הַמְכִירָה מַג' שָׁנִים אוֹ עַל הַחֲזָקָה אִז תַּתְּקַיֵּים הַמְכִירָה עַל בְּנָה כִּי כֵן כְּתוּב בְּשִׁטְר
שְׁמֹכֵר הוּא וְאַח"כּ פְּתוּב שְׁקַיֵּים מְכִירַת אִמּוֹ כְּדִי שֶׁלֹּא יֻכַּל לְתַבְּנֹעַ מִמֶּנּוּ שְׁכִירוֹת עַל
הַזְּמַן שֶׁדָּר בְּקָרְק' אוֹ הַחֲזִיק בּוֹ קוֹנְדֵם שְׁמֹכֵר הוּא לוֹ וּמְכִירַתוֹ קַיֵּימַת כָּל שֶׁלֹּא חִזָּר בּוֹ
קוֹנְדֵם הִיּוֹתוֹ בֶּן כ' שְׁנָה וְאִם מֵת פְּחוֹת מִכֵּן עֶשְׂרִים הִיָּתָה יְכוּלָה אַחֲוֹתוֹ לְתַבְּנֹעַ הַקְּרָקַע
תוֹךְ הָעֶשְׂרִים שְׁנָה כְּמוֹ שְׁהִיָּה הוּא יְכוּל לְחִזָּר בּוֹ אָבֵל אִם לֹא חִזָּרָה אוֹ לֹא מִיָּתָה אֲלֵא
אַחַר שְׁהַשְׁלִימָה לְאַחִיָּה עֶשְׂרִים שְׁנָה אִם הִיָּה חִי כְּמוֹ שֶׁהוּא לֹא הִיָּה יְכוּל לְמַחֲוֹת גַּם הִיא
לֹא תוּכַל לְמַחֲוֹת כִּי לֹא יְהִיָּה לָהּ יוֹתֵר כַּחַ וְזִכּוֹת מִמּוֹרִישָׁה וְכְמוֹ שְׁכַתְּבִתִּי רְאִיּוֹת לְזֶה
בְּתִשׁוּבָה אַחֲרַת וְגַם אִם יֵשׁ סְפֵק כְּשִׁמַּת אִם הִיָּה בֶּן עֶשְׂרִים שְׁנָה אוֹ לֹא אֵינָה יְכוּלָה
לְמַחֲוֹת עַד שְׁתַּבִּיא רְאִיָּה שְׁמַת פְּחוֹת מִכֵּן עֶשְׂרִים וְשְׁבִתוֹךְ הָעֶשְׂרִים מַחֲתָה הִיא כִּי כָּל

ספק שבממון המוציא מחבירו עליו הראיה: שאלה קצד זה כמה שנים פתבתי היתר על מה שאסר החכם כמה"ר יוסף קארו נר"ו בהקמות שנמצא בבני מעים בהרות אדנמות מצד שאוכלות עשב הנקרא חלתית וכתב הוא שעשב זה הוא חלתית שאמר שמואל בגמ' הלעיטה קורט של חלתית טריפה פי פשאוכלות העשב הזה אוכלת גם העורק של העשב אשר בו פת החלתית והוכחתי באותה תשובה סימן קנ"ד פי אין זו העשב חלתית ועם כל זה הנהיג הוא ולימד לבודקים שיטריפו בהקמות שימצא בבני מעים רישם אדום מאכילת העשב ההוא ומפני השלום שתקתי כל אלו השנים פי היתה חומרא זו בממון הגויים עתה בשנה זו אינרע הרמצאן בחדש שבט שהוא זמן עשב זה והיהודים הם קונים בהמות באיים לשחוט פי אינם מניחים ליהודי שיטחו בשור לישמעאלים וראיתי פי הנה הפסד ואיבוד ממון לישראל ולכן נתעוררתי עתה לחזן' על מה שפתבתי והוספתי לקח על מה שפתבתי הוא פי בגמ' לא הזכירו טרפו' כ"א בקורט של חלתית הוא הנוטרף ונב מן העץ הנקרא חלתית כמו הקומוס שהוא גומא בלעז (ששב) (שזב) וגדל באילנו' וכמו של לבונה ושל מצטיכי שקורט זה הוא נוקב בני מעים כמו שאמרו דמנקבי למעיה ופי' רש"י שהוא חד ונוקב והינו הקורט לא העשב ולא השורש שהוא עורק כמו שפתב החכם נר"ו ואמרו שם שהבריית' שאמר' הלעיט' חלתית פשרה הוא בעלים לא שאכלה קורט החלתית דסתם עלים הם של אילן כמו שכתוב עלי זית וכו' עלי גפנים לא עשב: ואפי' שפתב הרמב"ם ז"ל הלעיטה דבר שנוקב בני מעים כגון חלתית וכיוצא בו עם כל זה צריך שיהי' ידוע שעשב זה הנקב' פלף הוא נוקב הבני מעי' כמו (הקורט) של חלתית ואינו כן פי אפי' שפשאוכלות עשב זה נר' בבני המעים שבהם בהרו' וכתמים אדנמים בהם אין זה נקב ולא שעתיד לינקב פי הוא נראה בעין שמקום הפתמים הוא חזק ובריא כמו שאר בני מעים ואינו נימוק מקום הפתם ולא מותרלע שיהיה קרוב לינקב ובכל אלו הרשמים והפתמי' אין גם אחד בהם שיהיה בו נקב והרמב"ם ז"ל פתב על חלתית וכיוצא בו שנדאי נוקב וא"כ כל שלא נמצא נקב אין בו טרפות כלל פי אפי' שבקורט של החלתית אנו מחזיקים בו שנוקב אעפ"י שאינו הנקב נראה הכא בעשב זה שגראה בו רשמים וכתמים אלו אם היה נוקב אכילת עשב זה במקומות של הפתמים היה הנקב מה שאין כן קורט של חלתית שנדאי נוקב ואין ידוע באיזה מקום הוא: ואפי' בחלתית עצמו שהוא הקורט פתב הרמב"ם ז"ל ואם היה תוף ג' ימים ספק נוקב ספק אינו נוקב תבדק כל אחת מהבני מעים כו' שגראה שאינו נוקב ודאי אלא לאחר ג' ימים ועל בהמה שעברו עליה ג' ימים שאכלה קורט חלתית הוא שאמר שמואל טרפה שנדאי ניקבו בני מעים מחרו' החלתית ואעפ"י שבדקו ולא מצאו נקב מחזיקין אותה בנקובה שא"א שלא נוקבה אחר ג' ימי' אבל תוף ג' ימי' תבדק אם לא נמצא נקב נאמ' שעדין לא ניקבה וכשרה ועשב זה הנקב' פלף שאינו חלתי' אפילו היה בה ספק אם ניקב אם לאו אפי' למי שסובר פי בזמן הזה אין סומכי' על בדיקת שום דבר שצריך בדיקה הכא היינו סומכין על בדיקתנו פיון שהוא ספק נוקב וגם שידוע מקום הבדיקה שהוא מקום רישם של דם ואינו נמצא בהם שום נקב ומקומ' בריא וחזק כשאר הבני מעי' ואין בעשב זה שום חשש טרפות והמחמיר בבהמת ישראל הוא מאבד ממון ישראל והתורה חסה על ממונם וסם המנות של בהמה שיהיא פשרה אעפ"י שהיא מתה בו אינו שונה לחלתית שאנו אומר' שהיא טרפה ואינה חיה פי סם המנות של בהמה אף על פי שהי' מתה בו אינה נטרפת בשום טרפת בחי'.

כְּשֶׁאֲכַלְהָ סֵם הַמֵּנֶת שְׁלֵהָ אֵלָּא מִתְּנוּנָתָהּ וְהוֹלֵךְ בְּחוּלֵי עַד שֶׁהִיא מֵתָה וְכִשְׁשׁוֹחֲטִיהָ אֹתָהּ וּמִפְּרָפֶסֶת אֶפְּלוּ שֶׁתְּהִיָּה בְּגֵדָר כּוֹס כּוֹס הִיא מְתוּרֶת לְהַדְיוּטוֹת אֲבָל הָאוֹכֵל חִלְתִּית חֲדוֹת הַחִלְתִּי הוּא הוֹלֵךְ לִבְנֵי מַעֲיָה וְנוֹקֵב וְנִטְרַפֶּת בְּחִיָּה אַעֲפ"י שֶׁהִיא בְּרִיאָה וְאֵינֶפֶשֶׁר שֶׁתְּחַיָּה כָּל י"ב חֳדָשׁ מֵהָ שְׁאִין כֵּן בְּסֵם הַמּוֹ' שֶׁל בְּהֵמָה כִּי מִיָּד הִיא מִתְּנוּנָהּ וְלִיָּמֵי מוֹעֲטִי הִיא מֵתָה וְאַפ"ה כָּל שֶׁשָּׁחֲטוּ אֹתָהּ וּפְרָפֶסָה מְתוּרֶת כְּמוֹ שֶׁכְּתוּבִי שֶׁאֵלֶּה קֶצֶה גִּשְׁאֵלִי עַל מֵה שֶׁכְּתוּב הַרְמַב"ם ז"ל כִּי"א מֵהֶלְכוֹ' שֶׁכְּנִי הַשְּׂכִירוֹת אֵין בּוֹ מִשּׁוּם דִּין כֵּן הַמְצָר שֶׁהֶרֶב הַמַּגִּיד הַבֵּין הַבְּנָה א' בְּזֶה וְהַטּוֹר בַּח"מ סִימָן קַע"ה הַבֵּין בּוֹ הַבְּנָה אַחֲרֵת וְטַע' חֲכָם א' בְּפִי הַפּוֹתֵב וְקוֹדֵם אֲכַתּוּב כְּמָה חֲלוּקוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּעֵנִין וְאַח"כּ אֲבֵא אֶל הַבְּנָת הַמְּפָרָשִׁים ז"ל (א) חֲלוּקָה מִי שֶׁשׁוֹכֵר בֵּית א' אִם מִשְׁפִּירִים בֵּית א' בְּצַדוֹ אִם יוֹכֵל לְעַכֵּב וּלְשׁוֹכְרָה הוּא בְּתוֹרַת שְׂכִירוֹת: (ב) אִם מִמְשַׁכְּנִים אֹתָהּ לְמִשְׁכָּנָה הוּא קוֹדֵם: (ג) אִם מוֹכְרִים אֹתָהּ אִם יוֹכֵל הוּא לְקַנּוּתָהּ קוֹדֵם: (ד) אִם כָּבֵר שֶׁפָּרְוָה אִם יוֹכֵל לְהוֹצִיאָהּ (ה) אִם כָּבֵר מִשְׁכָּנָהּ (ו) אִם כָּבֵר מְכָרוּהָ (ז) אִם כָּן הַמְצָר רוֹצֵה לְשׁוֹכֵר' (ח) אִם רוֹצֵה לְמִשְׁכָּנָה: (ט) אִם רוֹצֵה לְקַנּוּתָהּ (י) אִם כָּבֵר שְׁכָרָה (יא) אִם כָּבֵר מִשְׁכָּנָה: (יב) אִם כָּבֵר קִנְיָה: (יג) אִם מוֹכְרִים בֵּית שֶׁשְׂכוּרָה לוֹ אִם יוֹכֵל לְקַנּוּתָהּ הוּא קוֹדֵם: (יד) אִם מִמְשַׁכְּנִים אֹתָהּ (טו) אִם קִנְיָה כָּבֵר (טז) אִם מִשְׁכָּנָה כָּבֵר (יז) אִם כָּן הַמְצָר רוֹצֵה לְקַנּוּתָהּ (יח) אִם רוֹצֵה לְמִשְׁכָּנָה (יט) אִם קִנְיָה כָּבֵר (כ) אִם מִשְׁכָּנָה כָּבֵר (כא) מִי שֶׁמְשַׁכֵּן בֵּית א' וּמִשְׁפִּירִים בֵּית א' בְּצַדוֹ אִם יוֹכֵל לְעַכֵּב וּלְשׁוֹכְרָה קוֹדֵם (כב) אִם מִמְשַׁכְּנִים בֵּית שֶׁבְּצַדוֹ: (כג) אִם מוֹכְרִים אֹתָהּ (כד) אִם שְׁכָרָה כָּבֵר: (כה) אִם מִשְׁכָּנָה כָּבֵר (כו) אִם מְכָרָה כָּבֵר (כז) אִם כָּן הַמְצָר הוּא הַשְּׂוֹכֵר אֹתָהּ (כח) אִם הוּא הַמְּשַׁכֵּן: (כט) אִם הוּא הַקִּנּוּי (ל) אִם כָּבֵר שְׂכָר כָּן הַמְצָר הַבֵּית שֶׁבְּצַד הַמְּשַׁכֵּן (לא) אִם כָּבֵר מְשַׁכֵּן אֹתָהּ (לב) אִם כָּבֵר קִנְיָה (לג) אִם אֶחָד רוֹצֵה לְקַנּוּת בֵּית הַמְּשַׁכֵּן לְאַחַר אִם הַמְּשַׁכֵּן קוֹדֵם (לד) אִם קִנְיָה כָּבֵר (לה) אִם כָּן הַמְצָר רוֹצֵה לְקַנּוּתָהּ (לו) אִם כָּן הַמְצָר קִנְיָה כָּבֵר (לז) אִם כָּן הַמְצָר יוֹכֵל לְעַכֵּב הַשְּׂוֹכֵר בֵּית שֶׁבְּצַדוֹ: (לח) אִם מִמְשַׁכְּנִים אֹתָהּ אִם יֵהִיָּה הוּא קוֹדֵם (לט) אִם כָּבֵר שְׂכָר (מ) אִם כָּבֵר מְשַׁכֵּן: הִנֵּה אַרְבָּעִים חֲלוּקוֹת כְּפִי טַבַּע הַחֲלוּקָה קִיְצוֹר עַל אֱלוֹ הַחֲלוּקוֹת (א) שְׂוֹכֵר אִם יוֹכֵל לְעַכֵּב עַל מִי שֶׁשְׂוֹכֵר בֵּית לְשׁוֹכֵר' הוּא (ב) אוֹ לְמִשְׁכָּנָה אוֹ לְקַנּוּתָהּ (ג) אִם כָּן הַמְצָר רוֹצֵה לְשׁוֹכְרָה אוֹ לְמִשְׁכָּנָ' אוֹ לְקַנּוּת' (ד) אִם כָּבֵר שְׁכָרָה אוֹ מְשַׁכֵּן אוֹ קִנְיָה (ה) אִם מוֹכְרִים אוֹ מִמְשַׁכְּנִים בֵּית הַשְּׂוֹכְרָה לוֹ אִם יוֹכֵל לְקַנּוּתָהּ קוֹדֵם (ו) אִם כָּבֵר מְכָרוּ אוֹ מְשַׁכְּנוּ: (ז) אִם כָּן הַמְצָר רוֹצֵה לְקַנּוּתָהּ אוֹ לְמִשְׁכָּנָה אוֹ קִנְיָה כָּבֵר: (ט) מִי שֶׁמְשַׁכֵּן בֵּית א' וּמִשְׁפִּירִים בֵּית א' שֶׁבְּצַדוֹ אוֹ מִמְשַׁכְּנִים אוֹ מוֹכְרִים אֹתָהּ אִם יוֹכֵל לְעַכֵּב (י) אִם כָּבֵר שְׂכָר אוֹ מְשַׁכֵּן אוֹ קִנְיָה (יא) אִם כָּן הַמְצָר רוֹצֵה לְשׁוֹכְרָה אוֹ לְמִשְׁכָּנָ' אוֹ לְקַנּוּתָהּ (יב) אִם שְׂכָר כָּבֵר אוֹ מְשַׁכֵּן אוֹ קִנְיָה: (יג) אִם רוֹצֵה לְקַנּוּת בֵּית הַמְּשַׁכֵּן אִם הַמְּשַׁכֵּן קוֹדֵם (יד) אִם קִנְיָה כָּבֵר: (טו) אִם כָּן הַמְצָר הוּא שְׂוֹכְרָה לְקַנּוּתָהּ (טז) אִם קִנְיָה כָּבֵר (יז) אִם כָּן הַמְצָר יוֹכֵל לְעַכֵּב שְׂכִירוֹת בֵּית שֶׁבְּצַדוֹ אוֹ מִמְשַׁכְּנִים אֹתָהּ אִם יֵהִיָּה קוֹדֵם: (יח) אִם כָּבֵר שְׂכָר אוֹ מְשַׁכֵּן: קִיְצוֹר הַקִּיְצוֹר (א) אִם שְׂוֹכֵר יוֹכֵל לְעַכֵּב עַל מִי שֶׁשְׂוֹכֵר אוֹ מְשַׁכֵּן אוֹ קִנְיָה בֵּית בְּצַדוֹ אוֹ אֶפְּלוּ שְׂכָר אוֹ מְשַׁכֵּן אוֹ קִנְיָה כָּבֵר.

(ב) אִם כָּן הַמְצָר יֵהִיָּה מְשַׁכֵּן אוֹ הַשְּׂוֹכֵר אוֹ הַקִּנּוּי אוֹ אֶפְּלוּ שְׂכָר אוֹ מְשַׁכֵּן אוֹ קִנְיָה: (ג) אִם מוֹכְרִים אוֹ מִמְשַׁכְּנִים בֵּית הַשְּׂוֹכְרָה לוֹ אוֹ אֶפְּלוּ מְכָרוּ אוֹ מְשַׁכְּנוּ כָּבֵר (ד) אִם כָּן הַמְצָר הוּא הַרוֹצֵה לְקַנּוּת אוֹ לְמִשְׁכָּן אוֹ אֶפְּלוּ קִנְיָה אוֹ מְשַׁכֵּן כָּבֵר: (ה) מִי שֶׁמְשַׁכֵּן בֵּית א'

ומשפירים בית א' בצדו או ממשפנים או מוכרים או אפי' שוכר או משפן או מכר: (ו) אם הרוצה להשפיר הבית שבצד הממשפן או למשפן או לקנות הוא בן המצור או אפי' כפר שוכר או משפן או קנה (ז) אם א' רוצה לקנות בית הממשפן או אפי' קנאה כפר אם הממשפן קודם (ח) אם הרוצה לקנות הוא בן המצור: (ט) אם בן המצור יוכל לעכב שכירות בית שבצדו או אם ממשפנים אותה או אפי' שוכר או משפן כפר.

ועתה נבוא לביאור כל אלו החלוקות מהן פשוטות לצד א' ומהן לצד אחר ומהן במחלוקת ומהן יתבאר פ' הרמב"ם ז"ל על שכירות אין בו משום דין בן המצור פתב הטור על דברי הרמב"ם פי אביו ז"ל פתב בתשובה שיש בו דינא דבר מצרן דשכירות מכירה ליומיה הוא נר' שהוא מפרש דברי הרמב"ם ז"ל שאם ראובן השפיר בית לאחד לא יוכל המצרן לסלקו ונפשט' חלוקת ט' מקיצור הקיצור הפוללת ד' חלוקות ב' לצד א' והב' לצד אחר שהוא קודם אם שכורה היא כפר או ממשפנת אבל אם בא א' לשכור או למשפן נר' שפן המצור קודם וכן מי ששוכר בית אחת ואחריו שוכר אחר בית בצדו או משפנו או קנה אין השוכר הראשון יכול לסלקו אבל אם בא לשכור או למשפן או לקנות נר' שהוא קודם ונפשט' חלוקה א' מקיצור הקיצור הפוללת ו' חלוקות מן המ' בשלשה לצד אחד שאין יכול לסלקו והג' לצד אחר שהוא קודם וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל שם לפיכך אם טען הלוקח לבן המצור גזלן אתה לשדה זו אריס אתה שוכר אתה וכו' משמע שהשוכר אינו יכול להוציא את הלוקח מן הבית שקנה במצור של בית שכירותו והוא הדין אם משפן או שוכר וכ"ש אם בן המצור הוא ששוכר או משפן או שקנה בית שמצד השוכר שאין השוכר יכול לעכב ואפי' בא לשכור או למשפן או לקנות הוא קודם ונפשט' חלוקה שנית מקיצור הקיצור הפוללת ו' חלוקות ואם מוכרי' או ממשפני' בית השוכר לו אם יהיה הוא קודם נר' שהוא קודם אבל אם קנו כפר או משפנו לא יוכל לסלק ונפשט' לב' צדדין חלוק' שלישי הפוללת ד' חלוקות ואם בן המצור הוא הרוצה אותה או למשפנה אין השוכר מעכבו וכ"ש אם כפר קנאה או משפנה ונפשט' לב' צדדין חלוקה ד' הפוללת ד' חלוקות ואם א' משפן בית ומשפירים בית שבצדו או ממשפנים או מוכרים נר' שהוא פדין השכירות שהוא קודם אבל אם כפר שוכרו או משפנו או קנו לא יוכל לסלק ונפשט' לב' צדדין חלוקה אחת הפוללת ו' חלוקות ואם בן המצור הוא שבא לשכור בית שבצד הממשפן או למשפני' או לקנותה הוא קודם פי הוא בעל הבית והממשפן אינו בעל הבית וכ"ש אם כפר שוכר או משפן או קנה ונפשט' לצד אחר חלוקה ששית הפוללת ו' חלוקות ואם א' רוצה לקנות בית הממשפן ואפי' קנה כפר נר' שהוא קודם ונפשט' לצד אחד חלוקה ז' הפוללת שתי חלוקות ואם בן המצור הוא הרוצה לקנות או למשפן הבית הממשפן קודם ששכונה גביה ואפי' קדם וקנה כפר המצרן פתב הרא"ש שהממשפן מסלקו ונפשט' לצד א' חלוקה א' הפוללת ב' חלוקות: ונחזור לפי' דברי הרמב"ם ז"ל שכתב השכירות אין בה משום דין בן המצור ונלמד ממה שלפניו ומה שאחריו שכתב למעלה המוכר לבעלים הראשונים או הלוקח מן הגוי אין בו משום דין בן המצור שר"ל שאין בן המצור יכול לסלק את הבעלים הראשונים שקונים או את הקונה מן הגוי ולמטה ג"כ פתב הממשפן מקום ואחר כך מכרו לזה שהוא ממשפן בידו אין בו משום דין בן המצור הרי כאן כפי' שאין בו דין בן המצור ר"ל שאין בן המצור יכול לסלק את מי שקנה ואם כן מה שכתב בין שתי חלוקות אלו השכירות אין בו משום דין

בן המצור ר"ל ג"כ שאין בן המצור יכול לסלקו למה שהבין בעל הטור ר"ל אין בן המצור יכול לסלקו מן השכירות לומר איני רוצה לשוחרו ולמה שהבין הרב המגיד ר"ל אם השפיר בית א' לראובן ואחר כך מכרה לו אין בן המצור יכול לסלקו הצד השונה ביניהן שאין בו דין המצור ר"ל שאין בן המצור יכול לסלקו ממה ששכר או קנה ולא כמו שכתב החכם הרש"ו על הטור שהבין כי מי שיש לו בית בשכירות כשמוכרין או משפירים בית אחד בצדו אינו יכול לעכב מטעם מצרנות ע"כ והוא מפרש אין בו משום דין בן המצור שאינו יכול א' לסלק את מי שקונה הבית או שוכרה שבצדו הפך הפירוש הפשוט למעלה ולמטה שאין בו משום דין בן המצור ר"ל שאין בן המצור יכול לסלק את הקונה או את הממשכן וגם בפירוש זה שכתב על הטור הוא מגרע כח השוכר שאינו יכול לעכב על מי ששוכר או קונה בית בצדו מטעם מצרנות וכוננת הרב הוא להוסיף ולתת כח לשוכר שאינם יכולים לסלקו כמו שכתבתי ואני סובר שלשון הרב ז"ל השכירו' אין בה משום דין בן המצור הוא פולל שתי ההבנות שכתבתי אני שאין בו דין משום בן המצור לסלקו מן השכירות או מן הקנין שקנה אחר כך אותה בית ששכר כמו דין הממשכן ואח"כ מכרו לזה שהוא בידו שאין בו דין בן המצור שאין בן המצור יכול לסלקו וא"כ טעה הרש"ו בהבנת הטו' והמגיד שהוא מגרע בהבנות הטור כח השוכר ובהבנת המגיד אין הדין כך שאין השוכר יכול לעכב את בן המצור הקונה כמו שכתבתי למעלה: שאלה קצה ראובן קנה בית א' משמעון ואחר כך עשה שטר הטבה שכל זמן שיחזיר לו שמעון המעות להחזיר לו למוכר הבית ואחר זמן נפטר שמעון ובאים אפטרופוס היתומי והאלמן' וב"ח להוציא הבית מראובן מפח הטבה שעשה לשמעון וטוען ראובן לא עשיתי הטבה כי אם לו לבדו אם הנה חי אבל לא ליתומים ולא למנ' וב"ח שינפו עם יתרון ביתי שקניתי בכל חיזוקי סופר וכל תוקף וראיה כי לא הוזכר כשעשה הטבה אלא הוא לבדו אם יחזיר שמעון המעות וכו' ואפ"י היא שהיתה במק"ר תחלה לא הוזכרה כלל ולכן אני מוחזק בקנייני והמע"ה ולא הונח שהדין עם הבאים מפח הטבה אם הנה לראובן חוב אצל שמעון ואין לו מאין לגבות את חובו אם הנה הוא קודם לבעלי חובותיו ועתה ילמדנו מורינו הדין עם מי ושכרו כפול ומכופל: תשובה ענין אלו הטבות הנהוגות בעיר הזאת כדי שיהיה הענין בהיתר צריך שימפור מבלי שום תנאי אלא שמאמין באיש הקונה שאח"כ יכתוב לו מדעתו שיחזור למכור לו הבית שאם הנה מחזיק בבית ולא הנה רוצה לחזור לו לא היינו יכולים בדין להכריחו וכיון שמדעתו אומר לו אני אחזור למכור לו הוא מותר ובענין קיום זה שלא יהיה קנין דברים כותבים אני מתחייב ונוטל קנין מעכשיו שהיא מכורה לה כשתביא המעו' שנתתי לה: ובענין אם מת המוכר אם יוכל הקונ' לומר לו נתחייבתי למוכר ולא ליורשיו נר' שאינו יכול לומר אלא גם יורשיו יכולים לחזור לו המעות כיון שאמר שהיא מכורה מעכשיו לכשיביא ואפ"י שאמ' שהיא מכור' לה שבראה לה ולא ליורשיה גם בחוב א' שפוט' לו אני מודה לה שאני חייב לה וחיוב גם ליורשיו אם מת הוא שכתוב בצ"ה בשם הרשב"א ז"ל על מתני' הלהו על שדהו וא"ל אם אי אתה מביא לי מכאן ועד ג' שנים הרי היא שלי ה"ה הי' שלו ואם מת א' מהם בתוך הזמן ולא הבי' הרי היא של לוקח או של יורשיו שהרי קי"ל לי ולא ליורשי משמע והוא הדין אם אתה מביא לי אתה ולא יורשיה משמע עד כאן לשונו ונראה לי דמתניתין דהלהו היינו שלנה בסתם ממנו על תנאי אם לא יביא שתהיה שלו וכיון שאמר

אם אי אתה מביא משמע אתה ולא יורשך כי לא ניתר אלא לו אבל באלו ההטבות אעפ"י שאינו יכול להתנות עמו מתחלת המכירה שיחזור וימכור לו הרי הוא ידוע ודבור ביניהם מעיקרא כי אינו קונה שמעון אלא על שמאמין לו המוכר שיחזור למכרה לו כי כן מתנים מתחלת המכר שהוא מאמין בו שיחזור וימכרה ואעפ"י שיאמר שימכרה לו אין הפוננה לשלול ולא לירשיו כי כבר גלו מעיקר שאין רצונו למכרה אלא מפני שצריכה למעות נוטלם מזה דרך מכירה לזמן ומאמין בו שיחזור וימכור וכיון שמתחל הוא ידוע שמאמין בזה ולא גמר למכור אלא לזה שהיה בטוח בו שיחזור למכור הפוננה היא או לו או לירשיו ובהלנהו על שדהו שלא היה שום דיבור ביניהם מעיקרא שהוא מאמינו אלא שזה המלנה לא רצה להלוות לו אלא על תנאי זה שאם לא יביא לזמן כך שיהי' שלו הרי הוא שלו אם.

לא הביא הוא עצמו ולא יורשיו כי זה לא גמר להלוות לו אלא על תנאי זה שהוא התנה וכוננתו כשאמר אם לא תביא הוא ולא יורשיו מה שאין פן באלו המפירו' שהמוכר הוא המתנה וכוננתו לו או לירשיו אלא שמאמין בו אם לא ירצה ולפ"ז אפי' הבעל חוב יכול לחזור לו המעות שנתן וליקח הבית שנתן על חובו על מה ששנה הבי' יותר ממה שנתן הוא למי שקנה ולענין אם זה המוכר לזה אחר כך מאחר ואחר כך לנה גם מאותו שקנה ממנו הבית אם יוכל בעל חוב ראשון לחזור לו המעות ללוקח כדי ליקח מותר שיווי הבית בשביל חובו או אם יאמר הקונה הוא חייב לי ג"כ מה שהלוייתי לו אחר כך וכיון שהבית בחזקתי אני אגבה חובי ממנה ממותר שיווי הבית ונראה לי שאחר שכתב לו הטבה שכל זמן שביא לו מעותיו שיחזור למכור לו כמו שמכרה לו לא נשאר לו שום זכות בבית ואם אחר קודם לזכה לנאה למי שמכר לו יגבה קודם ממה ששנה הבית יותר על מה שנתן הוא על הבית אבל אם קודם שכתב לו הטבה שהיה ברשותו כל הבית הלנה לו נראה כי על מה שהיתה הבית ברשותו הלנה והוא היה קודם למי שהלנה למוכר קודם לו אחר כיון שהיה המכירה בידו וגם פי אט"פ כתב לו הטבה שיחזור למכור כשיחזור לו מעות שנתן והוא לא הזכיר דמי ההלואה היה לו לקיים אמונתו שהאמינו שיכתוב לו הטבה ולא איבד זכותו שהיה לו קודם כתיבת ההטבה וההטבה שהיה יכול שלא לכתוב ההטבה ולהחזיק במותר הבית על ההלואה שהלנה לו אפי' שהיה לו על המוכר הלואה קודמת: שאלה קצו נאספו לי חסיד' פורת' ברי' ומקיימים לשמור משפטי צדקות ה' ועושים משמרה למשמרתה של תורה והם יראי חטא ומתרחקים אפילו מספק ספיקא לחומרא וכוננתם לשם שמים אף לא כיוונו במה שהחמירו להפריש תרומות ומעשרות ממה שמרח הגוי בארץ ישראל כפי מה שמצאו בקצת פוסקים אשר לא נתפשט מנהג זה בארץ ישראל בשום מקום ובשום זמן בפרט לדעת הרמב"ם ז"ל וסיעתו בסברא זו כי הוא מאריה דארעא דארץ ישראל וסביבותי' ממצרים עד סוף סוריא ויותר והנה כתב הרמב"ם ז"ל פרק ראשון מהלכות תרומות ומעשרות התרומות והמעשרות אינן נוהגין מן התורה אלא בארץ ישראל בין בפני הבית בין שלא בפני הבית ונביאים התקינו שיהיו נוהגות וכו' ומה שאמר בין שלא בפני הבית הוא קודם בגין שלמה דלאחר שחבר הבית אט"פ נתבטלה קדושת ארץ ישראל וכמו שכתב בסוף הפרק התרומה בזמן הזה אינה מן התורה ואפילו במה שהחזיקו עולי גולה ואפ' בימי עזרא וכו' שאין לו תרומה של

תורה אלא בארץ ישראל בלבד ובזמן שקל ישראל שם שנאמר כי תבואו ביאת פולכם כו' וכל הדינים שפכת למעלה בפרק זה.

נראה שהם בזמן שנוהגים התרומות והמעשרות מן התורה כמו מה שפכת גוי שקנה קרקע בארץ ישראל לא הפקיעה מן המצות אלא הרי היא בקדושתה לפיכך אם חזר ישראל ולקח ממנו אינה ככיבוש יחיד אלא מפריש וכו' והפל מן התורה ע"כ דסבירא ליה דאין קננו לגוי בארץ ישראל להפקיע מידי ישראל הקונה ממנו תרומה ומעשר נראה דבזמן הזה שמי שקונה מן הגוי שדה בארץ ישראל אינו חייב אלא מדרבנן דכשהוא מדרבנן יש קננו כמו בסורי' בזמן הבית ואם הוא ברשו' הגוי אפילו בזמן הבית פטור מפלוס דיש קננו לגוי בעודו ברשותו לפטור אפילו מדרבנן פינו שמרחן הגוי והו' שלו דכתיב דגנה ולא דיגון גוי ואם לקחן ומרחן ישראל חייבין בכל מן התורה בזמן שהוא ובזמן הזה אע"ג דכשהוא שדה של ישראל אינו חייב אלא מדרבנן גם כשהוא שדה של גוי ולקחן ומרחן ישראל הוי מדרבנן דאחר מירוחו אזלינו פינו דהוי הפירות של ישראל בשעת מירוח חייב מן התורה בזמן שהוא ומדרבנן בזמן הזה אין הפרשה אלא כשהשדה קנאו מן הגוי נותן הפל וכשקנה הפירות ומרח אינו נותן לפהו אלא תרומה גדולה ומוכר לו תרומות מעשר וכו' ואם הוא קודם עונת המעשר חייב בכל ואם לא יהיה לפי חשבון כדמפרש ואם כן נראה דאם לא קנאו מן הגוי אפילו מירוחו הגוי על ידי ישראל שקנאה ממנו אחר כך אינו חייב אפילו מדרבנן כמו מטהר יינו של נכרי שאם קנאו ישראל ממנו אחר כך יהיה פטור ולפי זה יוכל ישראל לקנות מן הגוי היינו שיצא מן הענבים שלו אעפ"י שהישראל הוא דורף הענבים ויהי באחריות הגוי עד שיהיה יין: פתב עוד וכן הגוי שגמר פירות ישראל הואיל ודיגונן ביז גוי אינם חייבין בתרומה ובמעשרות אלא מדרבניהם פינו שלא היה הדיגון על ידי ישראל שאם היה על יד ישראל היה חייב נראה דבזמן הזה דאפילו דיגון ישראל בשלו אינו חייב מן התורה אלא מדרבנן אם יהיה הדיגון על ידי גוי יהיה פטור אפילו מדרבנן: פתב עוד מכר גוי לישראל פירות מחוברים ומרחן הגוי אינו חייבין וכו' אעפ"י שהם ברשות ישראל אחר עונה והיינו אפילו בזמן שהוא דאם הוא קודם עונת המעשרות הוי כשדה של ישראל שמרחו הגוי שאין חיובו אלא מדרבנן בזמן שהוא ובזמן הזה פטור אפילו מדרבנן אפילו היה שדה של ישראל פינו שנתמרח על ידי גוי ואין חיובו על ידי ישראל אלא מדרבנן.

וכן דיני קונה שדה בסורי' הפל בין בזמן שהוא בין בזמן הזה דאע"ג דמתחל' לא היה אלא מדרבנן לא פקע חיוב דרבנן מינייהו אפילו אחר שבארץ ישראל לא הוי נמי אלא מדרבנן דין שותפות הגוי בשדה בארץ ישראל בזמן הזה אפילו חלקו הגדיש חלקו של גוי פטור כמו בסורי' דכיון דלא הוי אלא מדרבנן יש ברירה כמו בסורי' פירו' ארץ ישראל שיצאו חוצה לארץ פטורין וכו' דכתיב שמה שמה אתם חייבים בחוצה לארץ פטורין נראה דהיינו כשיצאו קודם מירוח דאם נתמרחו על ידי ישראל בארץ ישראל הא הוי טבל ולא פקע טבל איסוריה וחיוביה דמיתה בהוצאתו חוצה לארץ ואפילו קודם מירוח חייבין בחוצה לארץ מדרבנן מיהא כפירות חוצה לארץ וכן נראה ממה שפכת בפרק י"ג ונראה דאפילו בזמן הזה דלא הוי אלא מדרבנן רביע עלליהו איסורא דטבל דרבנן ולא פקע איסורא אלא כשהוציאו קודם מירוח: מפל זה נראה כי כל פירות שאנחנו קונים בארץ ישראל מן הגוים וענין המירוח הוא על ידם אינו חייבים תרומה ומעשר

כָּלֵל וּגְזֵרַת בְּעָלֵי כִּסִּין מְפָרֵשׁ הָרַב ז"ל גּוֹי שֶׁהִפְרִישׁ תְּרוּמָה שָׂאִין לָהּ דִּין תְּרוּמָה מִן הַתּוֹרָה אֲלֵא מִשּׁוּם גְּזֵרַת בְּעָלֵי כִּסִּין תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה שְׂלֵא יִהְיֶה לְיִשְׂרָאֵל וַיִּתְּלֶהוּ בְּגוֹי כְּדִי לְפָנוּטָרוֹ וּלְפִירוּשׁ רַש"י ז"ל וּמְפָרְשִׁים אֲחֵרִים דְּגְזֵרַת בְּעָלֵי כִּסִּין הוּא עַל פִּירוּתָ שֶׁל גּוֹי שֶׁמִּירְחֵן דְּחִיבֵינָן בְּתְרוּמָה וּמַעֲשָׂוֹת מִשּׁוּם בְּעָלֵי כִּסִּין דְּאִי שְׂרִית לְלוּקֵחַ מִן הַגּוֹי שְׂלֵא יַעֲשֶׂר דְּמִירוּחַ הַגּוֹי פְּטוֹר אֲתִי לְמִימַר נְמִי לּוֹקֵחַ מִמְּחֵרֵי יִשְׂרָאֵל לְשׁוֹן אֲחֵר מִשּׁוּם בְּעָלֵי כִּסִּין יֵשׁ לָהֶם קַרְקָעוֹת הַרְבֵּה וְחֹסִים עַל רוֹב הַמַּעֲשָׂוֹת וַיִּקְנוּהוּ לְגוֹי וַיִּמְרְחֶהוּ הַגּוֹי לְהַפְקִיעַ מִן הַמַּעֲשֶׂר ע"כ.

וְעַל זֶה נִשְׁעֲנוּ קְדוּשֵׁי יִשְׂרָאֵל וְהַחֲכָמִים הַחֹסִידִים הַנּוֹז' לַעֲשׂוֹר כָּל מַה שֶׁקּוֹנִים מִן הַגּוֹיִם מִדְּגָן וְעַד עֲלֵי יָרֵק וְנִרְאֶה לִי דְאֶפִּילוֹ לְפִירוּתָ זֶה לֹא הוּא גְזֵרַת בְּעָלֵי כִּסִּין אֲלֵא בְּדָגָן תִּירוּשׁ וַיִּצְהַר דְּמִיחֵיבֵי מְדֹאֲרֵייתָ אֲבָל מַעֲשֶׂר יָרֵק דְּהוּי מְדַרְבְּנָן לֹא גְזָרוּ אִי נְמִי גְזֵרַת בְּעָלֵי כִּסִּין הוּא עַל דְּגָן תִּירוּשׁ וַיִּצְהַר וְכִיּוֹצֵא בָּהֶם דְּהוּי עֵינָר חֲיִי נֶפֶשׁ וְהוּא מְצוּי שְׂאוּצָרֵי אוֹתָם בְּעָלֵי כִּסִּין לְהַרְוִיחַ אֲבָל יָרְקוֹת וְכִיּוֹצֵא בָּהֶן לֹא גְזָרוּ דְדָבָר קַל הֵם וְעוֹד דְּאִיכָא הֵכָא גְזָרֵי טוֹבָא מְדַרְבְּנָן דְּאֶפִּילוֹ דְּגָן תִּירוּשׁ וַיִּצְהַר בְּזַמְן הַזֶּה הוּי מְדַרְבְּנָן לְדַעַת הַרְמַב"ם ז"ל וְאַחֲרָיִם וַיִּרְק הוּי דְּרַבְּנָן אֶפִּילוֹ בְּכִיבוּשׁ רֵאשׁוֹן וּפִירוּתָ הַגּוֹי בְּקַרְקָעוֹ אֶפִּילוֹ בְּדָגָן אֶפִּי בְּכִיבוּשׁ רֵאשׁוֹן מְדַרְבְּנָן אֶפִּילוֹ בְּמִירוּחַ יִשְׂרָאֵל וְלוֹקֵחַ אֶפִּילוֹ דְּגָן מִיִּשְׂרָאֵל מְדַרְבְּנָן וּגְזֵרַת בְּעָלֵי כִּסִּין מְדַרְבְּנָן וְאִם כֵּן יָרֵק דִּישְׂרָאֵל אֶפִּילוֹ בְּכִיבוּשׁ רֵאשׁוֹן מְדַרְבְּנָן אִטוּ דְּגָן וְהַשְׂתָּא דְּדָגָן גּוֹפִי מְדַרְבְּנָן לֹא פִקַּע מִיָּגָה מִיִּשְׂרָאֵל גְּזָרָה קְדוּמָה דְּבִזְמַן כִּיבוּשׁ רֵאשׁוֹן וְהוּי דְּרַבְּנָן אִטוּ דְּרַבְּנָן וְקַרְקָע הַגּוֹי אֶפִּי בְּכִיבוּשׁ רֵאשׁוֹן כְּשֶׁהוּא בְּרִשׁוּתוֹ אֶפִּי בְּדָגָן וּמְרַחוֹ יִשְׂרָאֵל לֹא מִיחֵיב אֲלֵא מְדַרְבְּנָן דְּאֵלוֹ מְרַחוֹ הִיָּה פְּטוֹר מִכְּלוּם מִשּׁוּם דְּגָנָהּ וְלֹא דִּיגוֹן נְכָרִי וְאִם כֵּן כְּשֶׁמְרַחוֹ יִשְׂרָאֵל בְּזַמְן הַזֶּה הוּי דְּרַבְּנָן אִטוּ דְּרַבְּנָן וּבְלוֹקֵחַ וּבְעָלֵי כִּסִּין אִיכָא נְמִי תַרְתִּי דְּרַבְּנָן: הַפְּלֵל הַעוֹלָה כִּי לְדַעַת הַרְמַב"ם ז"ל דְּהַשְׂתָּא דְּגָן הוּי מְדַרְבְּנָן אֶפִּי בְּקַרְקָע יִשְׂרָאֵל לֹא יִתְחַיֵּי יָרֵק אֶפִּי מְדַרְבְּנָן דְּכִיבוֹ רֵאשׁוֹן דְּדָגָן הוּי מְדֹאֲרֵייתָ גְזָרוּ יָרֵק מְדַרְבְּנָן אִטוּ דְּגָן מְדֹאֲרֵייתָ אֲבָל הַשְׂתָּא דְּדָגָן הוּי מְדַרְבְּנָן יָרֵק יִהְיֶה פְּטוֹר וְאִם תִּמְצָא לֹמַר דְּגְזָר' יָרֵק כְּדִקְאֵי מַעֲיָקְרָא אִטוּ דְּגָן דְּאֹרְיִיתָא קְאִי הַשְׂתָּא אַע"ג דְּדָגָן הוּי מְדַרְבְּנָן וְלֹא הוּי גְזָרָה לְגְזָרָה דְּכּוֹלָא חֲדָא גְזָר' הִיא אֶפְתִּי מִירוּחַ דִּישְׂרָאֵל בְּקַרְקָע דְּגוֹי דְּהוּי מְדַרְבְּנָן הוּי גְזָר' לְגְזָרָה אִטוּ קַרְקָע יִשְׂרָאֵל בְּמִירוּחַ דְּלֹא הוּי הַשְׂתָּא אֲלֵא מְדַרְבְּנָן אֶפִּילוֹ בְּדָגָן וְאִם תִּמְצָא לֹמַר דְּהֵאֵי נְמִי כּוֹלָה חֲדָא גְזָרָה הִיא וְכִדְקָא מַעֲיָקְרָא מִירוּחַ יִשְׂרָאֵל בְּקַרְקָע גּוֹי קְאִי נְמִי הַשְׂתָּא אֶפְתִּי יָרֵק גּוֹי אֶפִּי בְּמִירוּחַ יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה פְּטוֹר דְּהוּי גְזָרָה לְגְזָרָה דְּגְזָרָה דְּגָן דְּקַרְקָע יִשְׂרָאֵל מְדַרְבְּנָן וַיִּרְק דְּקַרְקָע יִשְׂרָאֵל אִטוּ יָרֵק דְּקַרְקָע יִשְׂרָאֵל וְלוֹקֵחַ הוּי מְדַרְבְּנָן וְלֹא תִימָא הַשְׂתָּא נְמִי כְּדִקְאֵי מַעֲיָקְרָא קְאִי וְכוּלְהוּ חֲדָא גְזָרָה נִיגְהוּ דְּבִתְרֵי גְזָרֹת מְצִינוּ בְּתַלְתָּא לֹא מְצִינוּ וְעוֹד אִי הוּי מִירוּחַ דְּגוֹי בְּקַרְקָעוֹ וּמִשּׁוּם גְּזֵרַת בְּעָלֵי כִּסִּין הָא וְדֵאֵי בַד' לֹא מְצִינָא אֲלֵא דְלַעַת הָרַב ז"ל לֹא קְאִי גְזֵרַת בְּעָלֵי כִּסִּין אֲלֵא אֲגוּי שְׂתָרַם כְּמוֹ שְׂכַתוֹב לְמַעַלָּה בְּאַרְוֶפָה דּוּק וְתַשְׁכַּח וְלַעַת רַש"י ז"ל וְאַחֲרָיִם דְּמְפָרְשֵׁי גְזֵרַת בְּעָלֵי כִּסִּין אֶמִירוּחַ גּוֹי בְּקַרְקָעוֹ וְסִבְרֵי דְּמַעֲשֶׂר דְּגָן תִּירוּשׁ וַיִּצְהַר הוּא דְּאֹרְיִיתָא אֶפִּי בְּזַמְנָה"ז אֶפִּי הִיכ' דְּאִיכָא כָּל הַנִּי גְזָרֹת בְּיָרֵק בְּכִיבוּשׁ רֵאשׁוֹן דְּרַבְּנָן בְּכִיבוּשׁ שְׁנֵי דְּרַבְּנָן אֶפִּילוֹ בְּקַרְקָע יִשְׂרָאֵל וּמִירוּחַ וּבְקַרְקָא גּוֹי וּמִירוּחַ יִשְׂרָאֵל דְּרַבְּנָן וּמִירוּחַ גּוֹי בְּקַרְקָע שְׁלוֹ מִשּׁוּם גְּזֵרַת בְּעָלֵי כִּסִּין וְא"כ גְּזֵרַת בְּעָלֵי כִּסִּין לִיתָא בְּיָרֵק לְכוּלֵי עַלְמ' וְאֵלוֹ הַמְּחַמְרִים הַפְּרִיזוּ עַל

מדותם שהיו מפרשי' כל עלה ירק שהיו לוקחי' מן השוק מן הגוים ומה שמצאו כתוב בכפתור נפרח על בית שאן שהוא מכיבוש ראשון ואנו נוהגים בו היום בקסד עליון בפירות אילו וירק כמו שהיו נוהגים שם קודם שרבי התירו ע"כ היינו בקרקע ישראל ומירוחו וכמו שכתב כמו שהיו נוהגים שם קודם שר' התירו והינו בקרקע ישראל וכמו שפירא ג"כ מאתרוג ששלח ר' יוסי לרשב"ג מקסרי שהי' כמו בית שאן וכן תשוב' גאון שהביא פרק ג' הלוקח ירק מן השוק חייב לעשר היינו מקרקע ישראל אלא שהוא לוקח ואינו חייב אלא מדרבנן: ובכיבוש שני פירות אילו וירק בקרקע ישראל ובקרקע של גוי ומירוחו על יד ישראל נמי מדרבנן אבל קרקע של גוי ומירוחו בכיבוש שני לא היו נוהגים באילו וירק אלא בדין כדפרישית לעיל ומשום דאיכא נמי גזירות טובא ובכפתור נפרח אינו מחשיב אלא גזר' אחת שכתב פ"ה דף י"ז ראי' שבזמן הזה חייב מעשרות הוא מדאוריית' בדין תירוש ויצהר ופירות אילו וירק דרבנ' כמה שפכשו עולי מצרים כמו בית שאן שלא כבשוה עולי בכל יתנה דגן תירוש ויצהר מדרבנן ואילו וירק פטור לגמרי ואם כבוש שני היה חייב מדרב' יתנה כיבוש ראשון אפילו בדין תירוש ויצה' פטור לגמרי עכ"ל משמע דלא גזרינ' אלא גזרה אחת וכן כתב למעלה מזה שכתב שלא כבשו עולי בכל אין צריך סניג עכשיו שאיסור שלו בדין תירוש ויצהר אינו אלא מדרבניהם לא מדין תורה ויתנה גזירה לגזירה ע"כ הפלל כי לכל הפי' בין יש קנין או אין קנין או מדאורייתא בזמן הזה או דרבנן ירק של גוי במירוחו אין בו גזרת בעלי פיסין ואפילו במירוח ישראל הווי גזירה לגזירה ולדעת הרמב"ם ז"ל מאריה דארעא דישאל וסביבותיה דסבר דדין תירוש ויצהר בזמן הזה דרבנן אטו כיבוש ראשון אם פן ירק בקרקע ישראל הוי גזירה לגזירה ומירוח דישאל בקרקע של גוי בירק הוי גזירה שלישית ופטור וכתב בכפתור נפרח דף י"ד מפאן מוכח שמעשר ירק בארץ ישראל מדרבנן דהא דהתיר רבי בית שאן בלבד אבל שאר ארצות נשארה באיסור ע"כ והינו בקרקע ישראל דבקרקע של גוי אפילו במירוח ישראל פטור מכלום ומירוח דישאל בקרקע גוי נמי אפילו בדין הוי גזירה לגזירה אטו דגן ישראל בזמן הזה דהיא גופא גזירה מדרבנן ולפי זה בענבים שאנו לוקחים מן הגוי ומתמרחי' בתירוש על דינו לא היינו חייבים להוציא מן היין תרומה ומעשר והמנהג פשוט בכל ארץ ישראל להוציא ואיני רואה שום דבר לחייב לדעת הרמב"ם ז"ל אלא אם נאמר דכולה חדא גזרה היא חייב בשדה שלו ובמירוח בשל גוי כדקאי מעיקרא וגם שמא חששו בדורו' הקודמים לנו לסברת האומ' דדין תירוש ויצהרהוי דאורייתא בזמן הזה בקרקע ישראל ובקרקע גוי במירוח ישראל יתנה מדרבנן ומשוי' ספיקא דגברי רבבי דפליגו בהא מילתא לא מברכינן על הפרשתם וכן הוא המנהג אלא שיש חשש מן הסכמת החרם שהספמנו באלו הימים בסבת המחמירים הנז' שלא יוציאו תרומות ומעשרות כי אם לדעת הרב ז"ל מאריה דאתרא מפני השלום ושהי' נמשך דבר מחלוקת בין אדם לתבירו' פשהיו מנדמנים בסעודת מצוה ובין איש לאשתו בהיותם זהירים וזריזים ובלתי בקיאים בהוצאת המעשרות מכל מיני ירק שבעולם אלא שפוננת החרם היה שלא לחדש שום דבר לחומרא כסברת החולקים על הרב ז"ל ואם פן עתה אינם יכולים להוציא מעשר ותרומה מן הירק של גוים אפילו יתמרח על ידם דאיכא כמה גזירות אם לא שיקנו מהם קודם שיגיע לעונת המעשרות ואפילו בדין לדעת הרמב"ם ז"ל שבזמן הזה הוא מדרבנן אפילו

בְּקֶרֶע יִשְׂרָאֵל וּמִיִּרְחוֹ כְּשֶׁהוּא בְּקֶרֶע גּוֹי וּמִיָּרוּחַ יִשְׂרָאֵל הַיּוֹא גְזֵרָה לְגֵזֶרֶה אֱלֹא דְנִימָא
גְזֵרָה בְּדִקְאֵי מַעֲיָקְרָא קְאִי הַשְׁתָּא בְּדִפְרִישִׁית וְאִין לְהֶם רְשׁוּת לְהַחֲמִיר מִטַּעֲמֵם הַחֲרָם וְגַם
כֹּן נִיצְוּלוֹ מִן הַחֲטָא בְּתַקְנָה זֹו שְׁהִיּוּ מִשְׁלִיכִים לְאִיבּוּד שְׁם תְּרוּמָה וּתְרוּמַת מַעֲשֶׂר וְהִיָּה
בְּזֶה מִשׁוּם בְּיָזוּי אוֹכְלִים וּמִשׁוּם בַּל תִּשְׁחִית לְדַעַת הַרְמַב"ם ו"ל כְּתַבְתִּי לְמַעַלָּה כִּי שְׁלֹא
בְּפָנֵי הַבַּיִת שְׁפַתְבָּ הָרַב ו"ל בְּרֹאשׁ הַפֶּרֶק הֵינְנוּ עַל זְמַן שְׁקוֹדֵם בְּנִין שְׁלֵמָה הַמְּלֶכֶה עָלָיו
הַשְּׁלוֹם מִפְּנֵי שֶׁהוּא פֶתַב בְּסוֹף הַפֶּרֶק כִּי הַתְּרוּמָה בְּזְמַן הַזֶּה אֲפִילוֹ בִּימֵי עֲזָרָא אֵינָה מִן
הַתּוֹרָה וְהַשִּׁיג עָלָיו הָרֶאָב"ד ו"ל כִּי לֹא כִּינּוֹן לְהַלְכָה וְכו' וְהוּא עֲצָמוֹ נִרְאֶה שְׁפָךְ פֶתַב
בַּתְחִלַּת הַפֶּרֶק ע"כ: וְהוּא רוֹמְזוֹ לְמָה שְׁפַתְבָּ לְמַעַלָּה בֵּין בְּפָנֵי הַבַּיִת בֵּין שְׁלֹא בְּפָנֵי הַבַּיִת
שְׁנִרְאֶה אַחַר חֲרַבְנָה כְּמוֹ בְּמִקּוּמוֹת אַחֲרִים בְּמִשְׁנַת אוֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ וְהַזְרוּעַ וְכִמוֹ שְׁנִהְיֶה
שְׁהַזְנוּכָר בְּהֶם שְׁלֹא בְּפָנֵי הַבַּיִת וְהָרַב ו"ל עֲצָמוֹ פֶתַב בְּהֶם שְׁלֹא בְּפָנֵי הַבַּיִת שֶׁר"ל אַחַר
הַחֲרָבּוֹ אֱלֹא שְׁפָאן בְּעֵנֵן הַתְּרוּמוֹ' אִי אֵיפְשָׁר לְפָרֵשׁ כֹּן לְפִי מָה שְׁסוֹבֵר הוּא שְׁאִינוֹ מִן
הַתּוֹרָה אֲפִי בִּימֵי עֲזָרָא וְעַל זֶה הִגִּיהַ עָלֵי הַחֲכָם הַרַש"ו כִּי קוֹדֵם בְּנִין שְׁלֵמָה גַם כֹּן הַבַּיִת
שְׁהִיָּה לְהֶם הִיָּה חָשׁוּב בֵּית אַע"פ שְׁהִיָּה לוֹ ג"כ לְמִשְׁכַּן שִׁילָה וְעַל זֶה פִּירֵשׁ שְׁלֹא בְּפָנֵי
הַבַּיִת כְּגוֹן אִם נָפַל הַבַּיִת וְעַדִּין יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְלֹא נִכְבְּשָׁה הָעִיר ע"כ פִּירֵשׁ מָה
שְׁלֹא הִיָּה בְּזְמַן הַבַּיִת וְלֹא הִיָּה וְאֵי פִּירֵשְׁתִּי מָה שְׁהִיָּה גַם שִׁילָה נִקְרָא בֵּית וּמִשְׁכַּן וּבֵית
הַמִּקְדָּשׁ אֵינוֹ נִקְרָא אֱלֹא בֵּית גַם שִׁילָה נִקְרָא מְנוּחָה וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ נִחְלָה: וְעַל מָה שְׁפַתְבְּתִי
שְׁפָאֵי' בְּעֵנְבִים שְׁאֵנוֹ קוֹנִים מִן הָעֶפְו"ם וְנִדְרָכִים וּמִתְמַרְחִים עַל יְדֵינוֹ שְׁאִין דְּרָךְ לְחַיִּיכוֹן
בַּתְּרוּמָה וּמַעֲשָׂרוֹת לְהַרְמַב"ם ו"ל הִבִּיא לְשׁוֹן סְמ"ג בְּסִי' קַל"ג כִּי הִלּוּקַח מִן הָעֶפְו"ם
קוֹדֵם מִיָּרוּחַ אֵין חָשׁוּב לְוַקַּח לְהַפְטֵר מֵאַחַר שְׁאִין קִנְיָן לְעַפְו"ם וְכו' וְאֵי אוֹמֵר דְּהֵינּוּ
כְּשֶׁדִּגְנָן תִּירוּשׁ וַיִּצְהַר הוּא מְדֹאֹרְיָתָא אֲבָל כְּשֶׁהוּא מְדַרְבְּנָן אֲפִי' שֶׁל יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ בְּזְמַן
הַזֶּה לְדַעַת הָרַב ו"ל כְּשִׁיְהִיָּה מִקְרָע נְכָרִי יְהִיָּה גְזֵרָה לְגֵזֶרֶה וּמָה שְׁפַתְבָּ כִּי סְמ"ג הִבִּיא
בְּשֵׁם בְּעַל הַתְּרוּמָה וְזוֹ הִיא תַקְנָה גְדוּלָה לְרַבִּים בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל בְּזְמַן הַזֶּה לְיַקַּח מִתְּבוּאֹת
הָעֶפְו"ם אַחַר שְׁנַגְמַר כִּי אֲפִי' מִתְּבוּאֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֵין שְׁם חַיּוּב אֱלֹא מְדַרְבְּנָן לֹא נִמְצָא
לְשׁוֹן זֶה שֶׁל תַקְנָה גְדוּלָה לְדָרִים וְכו' בְּכָל הַלְכוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁל בְּעַל הַתְּרוּמָה כִּי מָה
שְׁפַתְבָּ אַחַר כֶּף סְמ"ג כֹּן פֶתַב בְּעַל הַתְּרוּמָה אֵינוֹ חוֹזֵר לְכָל מָה שְׁפַתְבָּ לְמַעַלָּה אֱלֹא לְמָה
שְׁפַתְבָּ כִּי קֶרֶע אֵינָה נִגְזֶלֶת וְשֶׁגַם הַגּוֹיִם אֵינָם כָּל כֶּף אֲנוּסִים עַכְשָׁיו כְּמוֹ שְׁהִיּוּ קוֹדֵם וְזוֹ
הִיא תַקְנָה וְכו': וּמָה שְׁמַצָּאתִי בְּסִפְרֵי הַתְּרוּמָה מִתְּיַחַס לְעֵנֵן זֶה שְׁפַתְבָּ הַסְמ"ג זֶה לְשׁוֹנוֹ
נָטוּב עַל הַכָּל לְקַנּוֹת מִפִּירוֹת שְׁגָדְלוֹ בַתּוֹךְ קֶרֶע שֶׁל הָעֶפְו"ם וּמִתְּבוּאֹת נְכָרִי דְכִינּוֹן שְׁלֹא
קוֹדֵשׁ וְאֵף מִקְרָע יִשְׂרָאֵל אֵין הַתְּרוּמָה רַק מְדַרְבְּנָן לְכֶף בְּקֶרֶע נְכָרִי שְׁמָא אֲפִי' מְדַרְבְּנָן
אֵין צָרִיף לְהַפְרִישׁ וּמַעֲפו"ם גְזֵלִי אֲרַעְתָּא לִיכָא לְמִיחַשׁ כְּדִפְרִישִׁי' לְעִיל שְׁקִנוּם בְּכִיבוּשׁ
וְאַע"ג דְּחִיִּישִׁי' רִישׁ לּוּלָב הַגְּזוּל גַּבִּי הוֹשְׁעָנָא יֵשׁ לְחַלֵּק דִּישְׂרָאֵל מְרַנְבִּין הִיּוּ לְהֶם אִז
קֶרֶעוֹת וְהִיּוּ גּוֹזְלִים וּמֵאַנְסִים מְהֶם וְגַם הִיּוּ הָעֶפְו"ם יוֹתֵר אֲנָסִים מְמָה שְׁהֶם עוֹשִׂים
עַכְשָׁיו עַכ"ל וּבִלְשׁוֹן זֶה לֹא אָמַר לְיַקַּח מִתְּבוּאֹת הָעֶפְו"ם קוֹדֵם שְׁנַגְמַר אֱלֹא לְקַנּוֹת
מִפִּירוֹת שְׁגָדְלוֹ תּוֹךְ קֶרֶע שֶׁל נְכָרִי וּמִתְּבוּאֹת נְכָרִי דְמִשְׁמַע בֵּין קוֹדֵם מִיָּרוּחַ בֵּין לְאַחַר
מִיָּרוּחַ כִּינּוֹן שְׁפַתְבָּ דְאַפִּי' מִקְרָע יִשְׂרָאֵל אֵין הַתְּרוּמָה רַק מְדַרְבְּנָן לְכֶף בְּקֶרֶע נְכָרִי שְׁמָא
אֲפִי' מְדַרְבְּנָן אֵין צָרִיף לְהַפְרִישׁ דְמִשְׁמַע בְּכָל גְּוֹנָא שֶׁל קֶרֶע נְכָרִי פְטוּר וְקֶרֶע יִשְׂרָאֵל
לְחוּד הוּא מְדַרְבְּנָן וְגַם דְּבָרֵי הַסְמ"ג ו"ל שְׁפַתְבָּ אַחַר שְׁנַגְמַר אֵיפְשָׁר לְפָרֵשׁ שְׁנַגְמַר שְׁבָאוֹ
לְעוֹנַת הַמַּעֲשָׂרוֹת אַעפ"י שְׁנַגְמָרוֹ אַחַר כֶּף עַל יַד יִשְׂרָאֵל וּלְמַעַלָּה מְזָה פֶתַב גַם סִפְר

התְרוּמָה וְזֶה לְשׁוֹנוֹ וְאִם כֵּן אֵינוֹ חַיִּיב לְהַפְרִישׁ תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר בְּאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל רַק מִדְּרַבָּנָן אֲפִי קִנְיָה יִשְׂרָאֵל קָרַע וְגָדְלוֹ הַפְּיּוּרוֹת בְּרִשׁוֹתוֹ וּמִיֶּרֶחַן וְאֶכְלָן הוּא עֲצֻמוֹ וְלֹא מְכָרָן וְאִם כֵּן יָכוֹל לְהִיּוֹת דְּבִפְיּוּרוֹת שְׁלוּקָם מִנְּכָרֵי אֵינוֹ חַיִּיב לְעַשֵׂר אֲפִי מִדְּרַבָּנָן כִּינּוֹן שְׁלֵא קִדְשָׁה לְעֵתִיד לְבוֹא כִּי אִם בְּפְיּוּרוֹת שְׁגָדְלוֹ בְּקָרְעֵי יִשְׂרָאֵל וּמִדְּרַבָּנָן גְּזִירָה שְׁמָא יִבְנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ עַכ"ל הָרִי שְׁפָתָב יוֹתֵר בְּפְיּוּרוֹשׁ בְּקָרְעֵי שְׁלֵ יִשְׂרָאֵל הוּא דְּחַיִּיב מִדְּרַבָּנָן וּבְשֵׁל נְכָרֵי פְטוּר סֵתָם דְּמַשְׁמַע אֲפִי מְרַחֵן יִשְׂרָאֵל כִּינּוֹן שְׁעַד שְׁעֵת תְּלִישָׁה הָיָו שְׁל נְכָרֵי וְאַחַר כֶּף פְּתָב וְהַרְוֵצָה לְהַפְרִישׁ וּלְהַחֲמִיר מִפְּיּוּרוֹת הָעֶפְסוֹ"ם וְכוּ' וְכוּ"שׁ לְמָה שְׁפִירְשָׁתִי שְׁפִירוֹת הַנְּכָרִים פְּטוּרִין אֲפִי מִדְּרַבָּנָן וְהַחֲמִיר לְהַפְרִישׁ מִהֵן לֹא יִפְרִישׁ מִשְׁלֵ יִשְׂרָאֵל עַל שְׁל נְכָרֵי אִו אִיפְכָא וְכוּ' עַכ"ל דְּמַשְׁמַע מִכָּל זֶה דְּסִבְרָתוֹ הִיא דְּבְשֵׁל נְכָרֵי אֵינוֹ חַיִּיב כָּלֵל וְהַחֲמִיר יִזְהַר שְׁלֵא יִפְרִישׁ עַל שְׁל גוֹי מִשְׁלֵ יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְאִי הֵנָּה חַיִּיב מִדְּרַבָּנָן מִיּוֹת שְׁל יִשְׂרָאֵל בְּשֵׁל יִשְׂרָאֵל הַכֹּל שְׁוֶה מִדְּרַבָּנָן וְהִיא יָכוֹל לְעַשֵׂר מִזֶּה עַל זֶה וְאִם אֵין מִכָּל זֶה רְאִיָּה שְׁחַיִּיב בְּמִיּוֹת יִשְׂרָאֵל בְּשֵׁל נְכָרֵי לְדַע' הַרְבּוֹ"ל בְּעַל הַתְּרוּמָה וְאֲפִי לְסַמ"ג וְאֵין וְלֹא וְרַפְּיָא בִּינְדִּיהוּ לְחַיִּיב אֶלָּא דְּרַף חוּמְרָא וְעַל זֶה פְּתַבְתִּי כִּי לְדַעַת הַרְמַב"ם וְכוּ' לְשׁוֹבֵר כִּי כָּל תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר בְּזִמְנֵי הַזֶּה מִדְּרַבָּנָן שְׁלֵא הֵייתִי מוֹצֵא דְּרַף שְׁיִהִיהָ חַיִּיב שָׂאֵב מִיּוֹת שְׁל יִשְׂרָאֵל בְּשֵׁל נְכָרֵי אֶלָּא אִם נֹאמֵר דְּגִזְרָה קַמִּיִת' כְּדִקְאֵי קִיא בְּדִגְן תִּירוּשׁ וְיִצְהַר דְּנְכָרֵי בְּמִיּוֹת דְּיִשְׂרָאֵל כִּי הִכִּי דְּלֹא לִיהִי גְזִירָה לְגִזְרָה וְכִבֵּר כְּתַבְתִּי לְמַעְלָה לְשׁוֹן כְּפַתוֹר וְכִרַח דְּמַשְׁמַע דְּלֹא גְזָרוּ הֵכָא אֶלָּא גְזָרָה אַחַת וְאֵינוֹ מַחֲשִׁיב טַעְמָא דְּכִקְאֵי קִיא בְּדִגְן תִּירוּשׁ וְיִצְהַר דְּגוֹי בְּמִיּוֹת דְּיִשְׂרָאֵל וְכוּ"שׁ בְּמִיּוֹת יִשְׂרָאֵל שְׁל גוֹי בְּיַרְק דְּפִשְׁיָטָא דְּפְטוּר לְגַמְרֵי לְדַעַת הַרְמַב"ם וְלִמָּאן דְּסִבֵּר נְמִי דְּבִזְמַן הַזֶּה הָיָו מִדְּרַבָּנָן מִשׁוּם דְּאִיכָא ג' גְּזִירוֹת כְּדִפְרִישִׁית לְעֵיל וְדִגְן שְׁל גוֹי בְּמִיּוֹת יִשְׂרָאֵל נְמִי נִרְאָה לִי שְׁלֵא יוּכְלוּ הַמַּחֲמִירִים לְהוֹצִיא תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר מִשׁוּם חֲשֵׁשׁ הַחֶרֶם שְׁהַחֲמַרְנוּ שְׁלֵא יוֹצִיאֻ אֶלָּא כְּדַעַת הַרְמַב"ם וְכוּ' וְלְדַעַתוֹ כְּתַבְתִּי כִּי לֹא הָיָו חַיִּיבִים מִדִּין מִשׁוּם גְּזִירָה לְגִזְרָה אֶלָּא שְׁהַחֲמַרְנוּ לְבַקֵּשׁ דְּרַף לִינּוֹ שְׁל מְנַהֵג קְדוּם בְּאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ תְּרוּמָה וְתְרוּמַת מַעֲשֵׂר כְּשִׁלּוּקָחִים עֲנָבִים מִן הָעֶפְסוֹ"ם וְדוֹרְכִים אוֹתָם יִשְׂרָאֵלִים אֲבָל בְּדִגְן וְיִצְהַר וּשְׁאָר פְּיּוּרוֹת אֵילָן שְׁאֲנוּ לּוֹקָחִים אוֹתָם מִן הָעֶפְסוֹ"ם אַחַר מִיּוֹת וּלְמַרְחוֹ עַל יַד יִשְׂרָאֵל לִיכְנֹס בְּסַפֵּק הַחֶרֶם כִּי אוֹלֵי אֵינוֹ מְסַפִּיק הַטַּעַם שְׁל גְזִירָה א' כְּדִקְאֵי מַעֲיָקְרָא קִיא וְאֵנוּ סוּמְכִי עָלֶיהָ לְהַעֲמִיד הַמְנַהֵג הַקְדוּם שְׁאֲנָחְנוּ מוֹצִיאֵי תְּרוּמָה מִעֲנָבֵי שְׁאֲנוּ לּוֹקָחִי מִן הָעֶפְסוֹ"ם וְעוֹשִׂים מִהֵם יֵין אֲבָל לְחַדֵּשׁ מְנַהֵג לִיקַח דִּגְן וּלְמַרְחוֹ עַל יַד יִשְׂרָאֵל לֹא סְמַכִּינּוּ אַהֲאֵי טַעְמָא מִשׁוּם דְּרַבִּיעַ עֵילָנוּיָהּ הַסְּכַמַת הַחֶרֶם אִם לֹא שְׁהִי לּוֹקָחִי מִן הָעֶפְסוֹ"ם בְּמַחְזָבֵר לְקָרְעֵי קוֹדֵם שְׁיִגִיעַ לְעוֹנַת הַמַּעֲשָׂרוֹת כִּי אִזּוֹ תְּחַיִּיבוּ מִדְּרַבָּנָן לְהַפְרִישׁ תְּרוּמוֹת אֲפִילוֹ לְדַעַת הַרְמַב"ם וְכוּ' וְהַשִּׁי"ת יִצְיָלוֹ מִשְׁגִּיאֹת: רְאִיתִי תִשׁוּ' לְמַהֲרֵי קוּלוֹן זִלְהֵ"ה שְׁחַיִּיב בְּמִיּוֹת יִשְׂרָאֵל בְּשֵׁל גוֹי אֶלָּא שְׁפָתָב אַחַר כֶּף וְעַל עֲנָבֵי הַקְּבוּיִים מִן הַגּוֹי נִרְאָה לְעֲנִיּוֹת דַּעַתִּי שְׁחַיִּיבִים בְּתְרוּמוֹת וּמַעֲשָׂרוֹת כִּינּוֹן שְׁלֵא נִגְמְרוּ מְלֹאכְתָן לְמַעֲשֵׂר בְּיַד הַגּוֹי כְּמוֹ שְׁחַיִּיב רַבִּינוּ מִשֵּׁה ב"ר מִיִּמּוֹן זִלְהֵ"ה וְזֶה לְשׁוֹנוֹ וְאִם לְקַחֵן יִשְׂרָאֵל אַחַר שְׁנִתְלָשׁוּ קוֹדֵם שְׁתַּגְמַר מְלֹאכְתָן וּגְמַרְוּ יִשְׂרָאֵל חַיִּיבִין מִן הַתּוֹרָה עַכ"ל נֵר' כִּי מָה שְׁפָתָב שְׁחַיִּיבִין בְּתְרוּמָה וְכוּ' הָיָו בְּזִמְנֵי שְׁהַתְּרוּמָה הִיא מִן הַתּוֹרָה: וְעַדִּין אֵינוֹ רוֹאֵה שׁוּם חַיּוּב לְתְרוּמָה וּמַעֲשֵׂר לִינּוֹ שְׁאֲנוּ עוֹשִׂים מִן הָעֲנָבִים שְׁאֲנוּ קוֹנִים מִן הַגּוֹיִם וּמְבִיאִים אוֹתָם לְבֵיתֵינוּ וְאֲנַחְנוּ דוֹרְכִים אוֹתָם דַּעַג"ב דְּתַנּוּ פ' א' דְּמַעֲשָׂרוֹ גְּבִי מַתְנִי דְּאִיזְהוּ גְרַנָּן לְמַעֲשָׂרוֹ וְכוּ' הֵינּוּ מַשְׁיָקָפ' כו' הֵינּוּ מִיִּין עֲנָבִים מְקָרְעֵי

ישראל או מירוחו שלא הוציא עדיין תרומה ומעשר מן הענבים מפני שהיה דעתו לדורכן בבית ואומ' גרנו דהיינו תירוש דקרא משיקפא אבל אם אין דעתו לדורכן אלא לאוכלו ענבים גרנו הוי משהניחן בכלכלה וחיפן קדנתו במתני' התם כלכלה עד שישחפה וכו' דאע"ג דקאי איך ה"נ בתאנים וענבים גרנו משיקפה פיון דלא תנו בהו ביהדיא גורו אלא פיון ושמן משום דרובן להכי הניא וכדכתיב דגן תירוש ויצהר ואם פן גבי גוי נמי שגמר גרנו של ענבים בסלים או בכלכלה דהיינו סל כפי' המ"ה ז"ל ומכרן לישראל לאכול הרי הן פטורות מתרומה ומעשר ובפרק בתרא דטהרות תנו הנותן מן הסלים וכו' קאי אבצירות ענבים דרישא והכי נמי דכלכלה עד שישחפה הוי גורו ענבים וכיון שמון הענבים שאנו קונים מן הגוים אפילו לדורכן ולעשות מהן זין אנו אוכלים מהם קודם בלי הפרשה משום שקנאן מן הגוי אחר מירוח כדא' מי הכניסן לחיוב אחר פה פשידרוה אותם פיון שייצאו פבר בפטור מיד הגוי והווי כמו החטה שאנו קונים מן הגויים אחר מירוח דאע"ג דאין החטה ראוייה אלא לכסוס ואנחנו עושים כמה מלאכות קודם שיהיה ראוי לאכול פת ממנו אפי' הכי פטור מתרומות פיון שנתמרח קודם על יד גוי וכל שכן הענבים פי מיד שאנו קונים אותם מהם אנו אוכלים אותם מהו אפי' בקבע דאינו חייבין כלל פיון שנתמרחו על יד הגוי דפשיטא אפי' יעשה זין מהו אחר פה לא יהיה זין חייב בתרומה וכמו שנה' מדברי הרמב"ם ז"ל פרק ראשון מהלכות תרומות מוכר גוי לישראל פירות מחוברים אחר שבאו לעונות המעשרות ומרחו וכן גבי הקדש אמרינו המקדיש פירות תלושין ופדאן קודם גמר מלאכתו חייב לעשר ואם נגמרה מלאכתו ביד ההקדש ואח"כ פדאן פטורין מן המעשרות שבעת חובתו היו פטורין מן המעשרות וגבי גוי נמי בשעת חובתו היו פטורים וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל בהלכות מעשר וכבר נתפשט המנהג לתרום אגב הענבים של קרקע ישראל ולא יברכו על המעשר אלא פשתורמים גם פן מה שגדל בקרקע ישראל או במירוח ישראל השיב לי הרב ה"ר דוד נר"ו ממתני' דפרק אין תורמין מדבר שלא נגמרה מלאכתו על דבר שנגמרה מלאכתו וכו' דשלא נגמרה הווי זתים וענבים שעתידי לדורכן וכו' ודבר שנגמרה מלאכתו הוי שמון זין ומדמני' התורם ענבים ועתידי לעשותם צמוקין וכו' תרומה ואינו צריך לתרו' פעם שניה לדברי ב"ה משמע דע"כ לא פליגי אלא פשעתידי לעשותן צמוקין דשניהם לאכילה אבל אם עתידי לעשות זין פולי עלמא מודו שצריך לתרום שניה דאי לא תימא הכי ליפליגו פיון לאשמועינו דאפילו לעשות זין אין צריך לתרום שניה: ואני הייתי אומר דבענבים ועתידי לעשותם זין תרומה ואינו צריך לתרום שניה לב"ה ונקט צמוקין דהוה אמינא פיון דשניהם לאכילה ענבים וצמוקין הווי לאכילה אפילו לכתחילה נמי להכי קתני דפליגי בהו נמי לכתחילה לב"ה לא ולב"ש אפי' בדיעבד צריך לתרום אלא פיון דאיכא דיוקא דהא אם עתידי לעשותם זין צריך לתרום וכו' דייקינו לחומרא ולא אמרינו ה"ה וממתניתין נמי דקתני התורם ענבים על היין אין תרומתו תרומה הוה משמע דוקא על מה שהוא פבר זין אבל תורם ענבים לעשותן זין תרומתו תרומה אלא דאיכא דנקיט אוחרא לחומרא דענבים לעשותן זין דוקא על מה שהוא פבר זין אבל תרום ענבים לאכילה ונמלה ודרכן אינו צריך לתרום ומתני' דענבים על ענבים לאכילה ונמלה לדרכן אינו צריך לתרום דיוקא דהאי מתני' אתא לאשמוענו ואפילו ענבים לעשותם זין מדרבנן הוא דאין תרומתו תרומה ואפילו תורם ענבים נמי על היין העשוי פבר מדרבנן הוא דאין

תְּרוּמַתן תְּרוּמָה מִשׁוּם גְּזֵרָה שְׁמָא יִטְרִיחַ הַפֶּהוּ לְדָרוּךְ כְּדָא בִירוּשְׁלָמִי דְמִשְׁמַע דְּאִי לָאו מִשׁוּם הָאִי גְּזֵרָה מִן הַדִּין הָיוּ תּוֹרְמִים זִיתִים עַל שְׁמֹן וְעֵנְבִים עַל זֵינ דְּתַרְנֻנְיָהוּ נִגְמְרָה מְלֹאכְתָּן וְהֶרְמַב"ם ו"ל שְׁפֹתַב דְּכְתִיב כְּדָגֵן וְכוּ' מִן הַגְּמִוּר דְּמִשְׁמַע מְדֹאֹרְיִיתָא הִיָּינוּ לְכַתְחֻלָּה כְּמוֹ שְׁפֹתַב בְּסוּף הַפָּרֶק עַל מִתְנִי בְּתֵרָא לְכַתְחֻלָּה אִינוּ מוֹתֵר מִן הַתּוֹרָה וּמְדַרְבְּנָן אֲפִילוּ בְּדִיעֵבַד מִשׁוּם טוֹרַח כְּדָאֵמֵר וְכִמוֹ שְׁפֹתַב הֶרַב ו"ל בְּהִלְכוֹת תְּרוּמָה פ' ה' גְּזֵרָה שְׁמָא יִטְרִיחַ הָא קָמֵן דְּתֵרַם עֵנְבִים וְנִמְלֵךְ לַעֲשׂוֹתָן זֵינ תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה וְאֲפִילוּ עֵנְבִים עַל זֵינ מְדֹאֹרְיִיתָא תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה וְאִי עֵנְבִים אִין חֵיוֹבֵן מִן הַתּוֹרָה כְּדָכְתַב מֵר בְּדָבָר פְּשוּט לֹא הָיָה תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה כְּמוֹ שְׁפֹתַב הֶרַב ו"ל פָּרֶק ה' אִין תּוֹרְמִין מְדָבָר שְׁהוּא חֵיִיב מִן הַתּוֹרָה עַל דְּבָר שְׁהוּא חֵיִיב מְדַבְּרִיהֶם וְלֹא מִן הַחֵיִיב מְדַבְּרִיהֶם וְכוּ' וְאִם תֵּרַם תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה וְיִחְזוֹר וְיִתְרוֹם וְכִינֵן דְּחֻזְרָא וְתוֹרַם מִשְׁמַע דְּמִן הַתּוֹרָה אִינְהָ תְּרוּמָה וְכִינֵן דְּבַעֲנָבִים עַל הַזֵּינ אֲמַרִינוּ לַעֲלִיל דְּמִן הַתּוֹרָה הָוִיא תְּרוּמָה מִשְׁמַע דְּעֵנְבִים גּוֹפִיָּהוּ נְמִי וְכוּ' מִיִּסְיִיבִי מְדֹאֹרְיִיתָא וְכֵן זִיתִים וְלֹא אֲמַרִינוּ בְּהוּ בְּתֵרָא יָפָה פַח הַבֵּן מִפַּח הָאָב כְּדָאֵמֵר גְּבִי עֲצִי הַמְעַרְכָּה וּבְכַפְתּוֹר וְפָרַח פָּרֶק עֲשָׂרִים הִבִּיא רְאִיּוֹת דְּעֵנְבִים וְזִיתִים תְּרוּמָתָן דְּאֹרְיִיתָא כְּתִירוּשׁ וְיִצְהָר כְּתַב עוֹד הִילְכֵךְ בְּנִדּוֹן דִּידֵן אַעפ"י שְׁהַעֲנָבִים נִפְטְרוּ מִחֻמַּת מִירוֹחַם שְׁל גּוֹי אִם בָּא לַעֲשׂוֹת זֵינ צָרִיךְ לְתַמְנֵן דְּגִוְרָן חֲדָשׁ יֵשׁ לוֹ לִיָּין וּפְנִים חֲדָשׁוֹת בָּאוּ לְכָאן וְהַנּוֹדֵר מִן הָעֵנְבִים מוֹתֵר בִּינֵן הִילְכֵךְ בִּינֵן לַעֲנֵן תְּרוּמוֹת וּמַעֲשָׂרוֹת בִּינֵן לַעֲנֵן לְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם חֲלוּקִים הֵם עַד כָּאן לְשׁוֹן הֶרַב ו"ל: וְאִנִּי אוֹמֵר דְּלֹא דְמִי לְכָל מֵאִי דְמִיָּיתִי לַעֲלִיל דְּהֵתָם מִיָּירִי בְּקִרְקַע יִשְׂרָאֵל אוֹ מִירוֹחֵהוּ בְּכָל עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל דְּחֵיִיבִין בְּעֵנְבִים וּבְזִיתִים וּבְתִירוּשׁ וְיִצְהָר בְּתֵרָמוֹת וּמַעֲשָׂרוֹת מְדֹאֹרְיִיתָא וְאֲפִילוּ לְמֵאִי דְכְּתַב מֵר זִיתִים וְעֵנְבִים מִיָּהּ מְדַרְבְּנָן וְלֵהֲכִי זֵינ תִּירוּשׁ וְיִצְהָר דְּאִית לֵהוּ גִוְרָן אַחַר חֲדָשׁ כְּדָכְתַב מֵר חֵיִיבִין בְּשַׁעַת גְּרָנָן מִשׁוּם דְּהוּ מִיִּסְיִיבִי מַעֲרִיקָא כְּעֵנְבִים וְזִיתִים אָבֵל עֵנְבִי דְנִתְמַרְחוּ עַל יְדֵי גּוֹי מְקִרְקַעוּ וּפְטִירִי עֲדִינֵן הַשְׁנִשְׁלִי בְּמִקּוּמָה עוֹמְדַת מֵאִין יְבוֹא לֵהֶם חֵיוֹב אַחַר שְׁנַעֲשׂוּ זֵינ וְאִין רְאִיָּה מִן הַנּוֹדֵר מִן הָעֵנְבִים מוֹתֵר בִּינֵן דְּהִיָּינוּ מִשׁוּם דְּאֲזַלִּינוּ בְּתֵר לְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם לֹא מִשׁוּם דְּפְנִים חֲדָשׁוֹת הֵם וְיוֹתֵר רְאִיָּה הִיָּתָה מִמָּה שְׁאֲנוּ מְבָרְכִים שְׁהַחֲיִינוּ עַל הָעֵנְבִים וְאַחַר כֹּךְ בִּינֵן גַּם כֵּן דְּפְנִים חֲדָשׁוֹת בָּאוּ לְכָאן דְּלֵהָא נְמִי לֹא דְמִי אֵלָא דוֹקָא בְּעֵנְבִים שְׁל יִשְׂרָאֵל שְׁמוּצִיאִים תְּרוּמָה מִן הָעֵנְבִים וּמוּצִיאִים ג"כ מִן הַזֵּינ שְׁל עֵנְבִים אַחֲרוֹת אָבֵל עֵנְבִים דְּפְטִירִי זֵינ נְמִי הוּא פְטוֹר כְּדָאֵמֵר הַכֹּל שְׁבַעֲיָנִי וּבְעִיּוֹנִי אִינִי רוּאָה סְמָךְ לְמָה שְׁנַהֲגוּ לְהוּצִיא תְּרוּמָה וּמַעֲשָׂרוֹת לִיָּין הַעֲשׂוּי מִן הָעֵנְבִים שְׁקוֹנִים מִן הַגּוֹיִם אַחַר מִירוּחַ אֵלָא כִּי בְּשָׁנִים הֶרְאִישׁוּנִים הָיוּ לְהֶרְבֵּה יְהוּדִים כְּרָמִים שְׁלֵהֶם וְגַם הָיוּ קוֹנִים מִן הַגּוֹיִם תִּירוּשׁ עֲצָמוּ בְּכָרְמִים שְׁהָיוּ דוֹרְכִים הִיָּהוּדִים שְׁם הָעֵנְבִים שְׁל גּוֹיִם וְהָיוּ קוֹנִים הַתִּירוּשׁ וְלֹא הָיָה יָכוֹל לְהַבְדִּיל בְּחֻבִּיּוֹת הַזֵּינ שְׁל כְּרָמֵיהֶם מִן הַזֵּינ שְׁהָיוּ קוֹנִים וְהָיוּ מוּצִיאִים מִן הַכֹּל בְּחֻשְׁבָּם כִּי הַתִּירוּשׁ שְׁל גּוֹיִם שְׁנַטְהַר עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל שְׁהָיָה חֵיִיב וּלְעֵנֵן הַפְּרָכָה בְּהַפְרָשַׁת תְּרוּמוֹת וּמַעֲשָׂרוֹת מִיָּין זֶה שְׁאֲנוּ עוֹשִׂים מִן הָעֵנְבִים שְׁאֲנַחְנוּ קוֹנִים מִן הַגּוֹיִם חוֹשְׁשָׁנִי לֵהֶם לְחֻטָּא בְּרָכָה לְבַטְלָהּ וְאִינִי מוֹרָה שְׁלֹאִי לְהַפְרִישׁ נְאֻם הַמְבִי"ט: כְּתַבְתִּי זֶה יָמִים עַל אוֹתָם שְׁהָיוּ מַחְמִירִים לְהוּצִיא תְּרוּמָה וּמַעֲשָׂר מִמָּה שְׁהָיוּ לוֹקְחִים מִן הַגּוֹיִם בְּמִירוּחַ שְׁלֵהֶם וְאֲפִילוּ בִּיְרִקוֹת שְׁהָיוּ קוֹנִים מִן הַשּׁוּק כִּי לְכָל הַפִּי בִּינֵן יֵשׁ קִנְיָן אוֹ אִין קִנְיָן אוֹ מְדֹאֹרְיִיתָא בְּזֵמַן הַזֶּה אוֹ מְדַרְבְּנָן שְׁיָרֶק שְׁל גּוֹי בְּמִירוֹחֵהוּ אִין בְּהָ מִשׁוּם גְּזֵרַת בְּעֲלִי פִיסִין וְאֲפִילוּ בְּמִירוּחַ יִשְׂרָאֵל הָיוּ גְּזֵרָה לְגְזֵרָה וּלְדַעַת

הַרְמַב"ם ז"ל מארְיָה דְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל דְסָבַר דְגֵן תִּירוּשׁ וְיִצְהָר בְּזִמְנָא הַזֶּה דְרַבְּנָן פִּיבוּשׁ ראשון אִם כֵּן יִרְק בְּקַרְקַע יִשְׂרָאֵל דְבְּזִמְנָא הַרְאִישׁוֹן הֵנָּה מְדַרְבְּנָן הַשְּׁתָּא דְדִגְנָן תִּירוּשׁ וְיִצְהָר הוּוּ דְרַבְּנָן הוּי יִרְק גְּזֵרָה לְגְזֵרָה וּמִירוּחַ דְיִשְׂרָאֵל בְּקַרְקַע שְׁל גוֹי הוּי אֲפִילוּ וְאִפִּילוּ בְּדִגְנָן מִירוּחַ דְיִשְׂרָאֵל בְּקַרְקַע שְׁל גוֹי הוּי גְּזֵרָה לְגְזֵרָה אִטּוּ דְגֵן דְיִשְׂרָאֵל בְּקַרְקַע שְׁלו בְּזִמְנָא הַזֶּה דְהוּי דְרַבְּנָן אִטּוּ פִּיבוּשׁ ראשון וּלְפִי זֶה אֲפִילוּ בְּעַנְבִּים שְׁאֲנוּ קוֹנִים מִן הַגּוֹיִם וְאֲנוּ עוֹשִׂים יֵין מֵהֶם לֹא הֵינּוּ חֲזִיבִים לְהוֹצִיא מִן הַיֵּין תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר אֲלֵא שְׁהַמְנַהֵג פְּשוּט לְהוֹצִיא וְאִינִי רוּאָה שׁוּם דְרָף לְחִיּוּב לְדַעַת הַרְמַב"ם ז"ל אֲלֵא אִם נֹאמַר דְכֻנְלָה חֲדָא גְזֵרָה הִיא חִיּוּב בְּשָׂדֵה שְׁלוּ וּמִירוּחַ שְׁל גוֹי כְּדַקְאֵי מְעִיקְרָא קְאִי וְגַם שְׁמָא חֲשֵׁשׁוּ בְדוּרוֹת הַרְאִישׁוֹנִים לְסַבְרַת הָאוּמַר דְדִגְנָן תִּירוּשׁ וְיִצְהָר מְדֹאֹרְיִיתָא בְּזִמְנָא הַזֶּה בְּקַרְקַע שְׁל גוֹי בְּמִירוּחַ יִשְׂרָאֵל הוּי חֲדָא גְזֵרָה מְדַרְבְּנָן כֵּן נִרְאָה מְלִשׁוֹן סֵפֶר הַתְּרוּמָה דְבְּקַרְקַע שְׁל יִשְׂרָאֵל חִיִּי מְדַרְבְּנָן וּבְשָׁל גוֹי פְטוּר סֵתָם דְמִשְׁמַע אִפִּי מְרַחַן כִּינּוּן שְׁעַד שְׁעַת תְּלִישָׁה הוּי שְׁל גוֹי וְאַחַר כֶּף פְּתוּב וְהַרוּצָה לְהַפְרִישׁ וּלְהַחֲמִיר טְפִי הַגּוֹיִם וְכוּ' וְכָל שְׁכָן לְפִי מַה שְׁפִינְר' שְׁפִירוֹת הַגּוֹי פְטוּרִין אֲפִילוּ מְדַרְבְּנָן וְהַחֲמִיר לְהַפְרִישׁ מֵהֶן לֹא יִפְרִישׁ מִשְׁל יִשְׂרָאֵל עַל שְׁל גוֹי אוֹ אִיפְכָא וְכוּ' עַד כָּאֵן לְשׁוֹנוֹ דְמִשְׁמַע דְבְּשָׁל גוֹי אִינוּ חֲזִיב כָּלָל וְאִי בְּלֹא מִירוּחַ פְּשִׁיטָא וְלֹא תִימָא דְבַעֲנָבִים שְׁאֲנוּ לּוֹקְחִים מִן הַגּוֹי וְאֲנוּ עוֹשִׂים מֵהֶן יֵין כִּינּוּן שְׁמִירוּחַ הַיֵּין מְשִׁיקְפָה כְּדַתְנּוּ בְּמַתְנִיתִין הוּי מִירוּחַ עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל וְחֲזִיב דְהָא דַתְנּוּ מְשִׁיקְפָה הַיֵּינוּ בְּעַנְבִּים שְׁל יִשְׂרָאֵל אוֹ שְׁנַתְמַרְחוּ הַעֲנָבִים עֲצָמָם עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל שְׁהַעֲנָבִים עֲצָמָן חֲזִיבוֹת בְּמַעֲשֵׂר וּכְשֵׁלֹא הוֹצִיא מְהַעֲנָבִים הֵהָן מְעַפֵּר וְעֲשָׂה מֵהֶן יֵין הוּי מִירוּחַ הַיֵּין מְשִׁיקְפָה אֲבָל כְּשַׁתְמַרְחוּ הַעֲנָבִים עַל יְדֵי הַגּוֹי דְהֵן פְטוּרוֹת מִתְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר אִם נִמְלֵף לְעֲשׂוֹת מֵהֶן יֵין מֵאִין בָּא לֵינּוּ חֲזִיב כִּינּוּן שְׁהַעֲנָבִים הֵן פְטוּרוֹת וְאֲפִילוּ לְקַח הַעֲנָבִים לְכַתְחִילָה לְעֲשׂוֹת מֵהֶן יֵין כִּינּוּן שְׁכִיכּוֹל לְאַכְנֹל מֵהֶן בְּלֹא הַפְרָשַׁת תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂרוֹת מֵאִין בָּא לֵינּוּ חֲזִיב וְהוּי כְּמוֹ הַחֲטָה שְׁאֲנוּ קוֹנִים אוֹתָהּ מִן הַגּוֹי אַחַר מִירוּחַן דֹּאֲעַג"ב דְאִינָה רְאוּיָה אֲלֵא לְכַסּוֹס וְאַנְחָנוּ עוֹשִׂים בָּהּ כְּמָה מְלֹאכּוֹת עַד שְׁתַּעֲשֶׂה פֶת אֲפִילוּ הַכִּי פְטוּרָה מִתְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר כִּינּוּן שְׁנַתְמַרְחָה קוֹדֵם עַל יְדֵי גוֹי וְכָל שְׁכָן הַעֲנָבִים דְמִיד אֲנוּ אוֹכְלִים אוֹתָם אֲפִילוּ בְּקַבֵּעַ דְאִינָם חֲזִיבוֹת כָּלָל כִּינּוּן שְׁנַתְמַרְחוּ ע"י הַגּוֹי שְׁהַנִּיחַן בְּסַל אוֹ בְּכַלְפֵּלָה וְחִיפֵן דְהוּי מִירוּחַ שְׁלֵהֶם כְּדַתְנּוּ בְּמַתְנִי דְפְשִׁיטָא דְאֲפִילוּ יַעֲשֶׂה מֵהֶן יֵין אַחַר כֶּף לֹא יִתְחַיְיְבוּ בְּתְרוּמָה וּמַעֲשֵׂר וְכִמוֹ שְׁנִרְאָה מְדַבְרֵי הַרְמַב"ם ז"ל בְּהַלְכוֹת תְּרוּמוֹת שְׁכַתְבַּי מְכַר גוֹי לְיִשְׂרָאֵל פִּירוֹת מְחוּבְרִים אַחַר שְׁבָאוּ לְעוֹנַת הַמַּעֲשֵׂרוֹת וּמְרַחַן הַגּוֹי וְכוּ' אִינָם חֲזִיבִין וְכוּ' הוּאִיל וּמִירוּחַן הַגּוֹי וְכָל שְׁכָן הֵכָא שְׁמוּכַר הַגּוֹי לְאַחַר מִירוּחַו וְכֵן גַּבֵּי הַקְדָּשׁ אֲמַרִינּוּ הַמְקַדִּישׁ פִּירוֹת תְּלוּשִׁין וּפְדָאָן קוֹדֵם גְּמַר מְלֹאכְתָּם חֲזִיב לְעֲשֵׂר וְאִם נִגְמְרָה מְלֹאכְתָּם כִּינּוּן הַקְדָּשׁ וְאַחַר כֶּף פְּדָאָן פְטוּרִים מִן הַמַּעֲשֵׂרוֹת שְׁבִשְׁעַת חוּבְתָן הֵיוּ פְטוּרוֹת וְגַבֵּי גוֹי נְמִי בְּשַׁעַת חוּבְתָן הֵיוּ פְטוּרוֹת אֲפִילוּ הֵיוּ עַנְבִּים וְעֲשָׂה מֵהֶן יֵין וְאִינִי רוּאָה סְמוּךְ לְמָה שְׁנַהֲגוּ לְהַפְרִישׁ תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר אֲלֵא שְׁבִשְׁנִים קְדַמוֹנִיּוֹת הֵיוּ הַפְרָמִים לְהַרְבֵּה יְהוּדִים בְּתוֹגְרָמ' וְגַם הֵיוּ קוֹנִים יֵין תִּירוּשׁ הַרְב' בְּפְרָמִי שְׁהֵיוּ הַיְהוּדִים דוֹרְכִים שָׁם הַעֲנָבִים שְׁל גוֹיִם וְקוֹנִים הַתִּירוּשׁ וְלֹא הֵיוּ יְכוּלִים לְהַבְדִּיל בְּחֻבִּיוֹת הַיֵּין שְׁל כְּרַמֵּיהֶם מִן הַיֵּין שְׁהֵיוּ קוֹנִים וְהֵיוּ מְפָרִישִׁים מִן הַכֹּל בְּחֻשְׁבָּם כִּי הַתִּירוּשׁ שְׁל גוֹיִם שְׁנַטְהַר ע"י יִשְׂרָאֵל שְׁהֵיָה חֲזִיב וְאֲפִילוּ הַכִּי אִינִי רִשְׁאִי לְבַטֵּל הַמְנַהֵג שְׁל הַרְאִישׁוֹנִים לְהַתִּיר וְגַם מְפָרִישֵׁי תְרוּמָה וּמַעֲשֵׂר מִן הַיֵּין שְׁעוֹשִׂים מִן הַיֵּין הַעֲשׂוּי מְעַנְבִּים שְׁל הַגּוֹיִם אֲבָל לְעַנְיָן בְּרַכָּה אֲנִי חוֹשֵׁשׁ לְהֵם לְמַבְרָכִי מַחֲטָא בְּרַכָּה

לבטלה ואני מחפש על מעט זין של פָּרָם יִשְׂרָאֵל לְבָרֶךְ עָלָיו על הפְּרִשְׁת תְּרוּמָה ומַעֲשֵׂר ולהפְּרִיש עִמּוֹ תְּרוּמָה ומַעֲשֵׂר מִן הַזֵּינ הַעֲשׂוּי מֵעֲנָבִים שְׁנֵלְקָחוּ מִן הַגִּזְיִם אַחַר מִירוֹחַ הָעֲנָבִים נֶאֱמַר הַמְּבִי"ט: שְׂאֵלָה קָצַח בְּכָל הַשָּׁנִים הִיָּה קִשָּׁה בְּעֵינַי פְּשִׁייתִי מִפְּרִיש תְּרוּמָה וְתְרוּמַת מַעֲשֵׂר מִן הַזֵּינ לְהַשְׁלִיכוֹ אַחֲרַי הַחֲבִיּוֹת כִּי יֵשׁ זְלוּל בְּקִדְוֹשַׁת הַתְּרוּמָה אַעֲפִי"י שְׂהִיא טְמֵאָה וּבְמַתְנִי' דְסוּף תְּרוּמָה תֵּנוּ אֵת שְׂדַרְכוֹ לִיקְבֵּר יְקַבֵּר דְהֵינּוּ מִשְׁקִין שֶׁל תְּרוּמָה טְמֵאָה דְאִין רְאוּיִין לְשַׂרְיָפָה דְנִקְבְּרִין וְזֹאת הַשְּׂפִיכָה שְׁאֵנְחָנוּ שׁוֹפְכִים אִינְהָ קְבוּרָה וְהִיא אֲסוּרָה אֲלָא גְּנִיזָה בְּכַבּוּד כְּכַתְּבִי הַקֹּדֶשׁ הַבְּלוֹאִין וְשׁוֹנְפְסָלוּ וְעַם כָּל זֶה לֹא נִפְסְדָה כָּל קִדְוֹשְׁתָּם וְכִמוֹ כֵּן הַתְּרוּמָה טְמֵאָה לֹא נִפְסְדָה כָּל קִדְוֹשְׁתָּהּ בְּהִיוֹתָהּ טְמֵאָה וְעַל זֶה נִתְּתִי אֶל לְבִי לְדַרוֹשׁ וְלַחְקוֹר אִם יִמָּצֵא אִיזָה תִּיקוּן אוֹ אִיזָה הִנָּאָה בְּתְרוּמַת הַזֵּינ פִּינּוּן שְׂאִין נוֹהֲגִין קְבוּרָה כְּמִצְוָה כִּי אִם לְשַׂפְּנוּ אוֹתָהּ עַל פְּנֵי הָאָרֶץ וְלְדְרוֹס עָלֶיהָ וְרֵאִיתִי הֵא דְמִנְיָא סוּף פִּרְקָא קַמָּא דְפְסָחִים וְסוּף מְסַכְת קַמָּא חֲבִית זֵינ שֶׁל תְּרוּמָה שְׁנֵטְמֵאָה בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים תְּשַׁפְּנוּ חֲבַל לְשׁוֹן חֲבִילָה וְלֹא לְזִילּוּף דִּילְמָא אֲתִי לְמִשְׁתִּי וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים תַּעֲשֶׂה זִילּוּף אָמַר ר' יִשְׁמַעֲלֵאל בַּר יוֹסִי אֲנִי אֶכְרִיעַ וְכו' וְאָמְרוּ לוֹ אִין הַכְּרַעַת שְׁלִישֵׁי מְכַרְעַת וְכַתְּבוּ הַתּוֹסְפוֹת אַע"ג דְתְרוּמָה טְמֵאָה בְּשַׂרְיָפָה כְּדִמְסַקִּינּוּ סוּף תְּמוּרָה הֲרֵאוּי לְשַׂרְיָפָה לְשַׂרְיָפָה וְהֲרֵאוּי לְקְבוּרָה לְקְבוּרָה ה"ה כְּכִי הֵאֵי גִוְוָנָא הוֹאִיל וְרֵאוּי לְזִילּוּף וְלֹא פְּלִיגָא אַמְתְּנִי' דְהֲרֵאוּי לְקְבוּרָה דְהֵינּוּ כְּשֵׂאִין לוֹ דְרָךְ לְזִילּוּף לִיהֲנוּת בְּהוּ שְׂהוּא בְּשַׂר אוֹ פִּיּוּצָא בּוֹ אִז יְקַבֵּר כְּמוֹ בְּתְרוּמָה טְמֵאָה דְתֵנוּן נְמִי הֵתֵם בְּמַתְנִי' סוּף תְּמוּרָה וְאֵלוּ הֵם הַנְּשַׂרְפִים חֲמִץ וְכו' וְתְרוּמָה טְמֵאָה וְהַעֲרַל' וְכו' וְגַם תֵּנוּן וּמְדִלִיק' בְּפֶת וּבְשִׁמּוֹן שֶׁל תְּרוּמָה וּפְיָרְשׁוּ מִשׁוּם דְכָלֵל תְּרוּמָה טְמֵאָה עִם חֲמִץ וְעָרְלָה דְאִיסוּרֵי הִנָּאָה נִיגְהוּ כִּי הִכִּי דְלֹא תַטְעִי שְׁגָם תְּרוּמָה טְמֵאָה אֲסוּרָה בְּהִנָּאָה הֲדַר תֵּנוּן וּמְדִלִיק' בְּפֶת וְכו' וּמִשְׁמַע דַּאֲעַג"ב דְתֵנוּן דְנִשְׂרַפִי' דָּאֵם יֵשׁ דְרָךְ אַחַר לְשַׂרְפּוֹ וְיִהְיֶה נִגְהָה בְּהוּ פִגּוֹן הַסַּקְת פֶּת וְהַדְלַקְת שְׁמוֹן שְׂרִי וְהוּא הַדִּין לְנִשְׂרַפִי' דְהֵינּוּ כְּשֵׂאִין יְכוּל לְהַנוּת מֵהוּ אֲבָל יְכוּל לִיהֲנוּת בְּזִילּוּף יִגְהָה כְּבֵית הַלֵּל דְלֹא חֲנִישׁ לְתַקְלָה דְהִכִּי הִלְכָה דְהָא אֶקְשׁוּ מִיְנִיָּהוּ הַתּוֹסְפוֹת פִּרְקָא קַמָּא דְשַׁבְּת וְהָא דְאָמְרִי' אֲלָא גְּזִירָה מִשׁוּם תְּרוּמָה טְמֵאָה בִּיד פֶּהוּ וּמִשְׁהִי לָהּ לְזוֹרְעָה וְאֲתִי לִידִי תַקְלָה וְכַתְּבוּ הַתּוֹסְפוֹת וְהָא דְהִכָּא חֲזִישִׁינּוּ לְתַקְלָה וּבְסוּף פִּרְקָא קַמָּא דְפְסָחִים אָמְרִי בֵּית הַלֵּל תַּעֲשֶׂה זִילּוּף אִיפָא לְמִימַר דְהִכָּא מוֹדָה בֵּית הַלֵּל דְפַעְמִים דְצָרִיף לְהַשְׁהוּת שְׁנָה שְׁלִימָה עַד שְׁעַת זְרִיעָה עכ"ל וְכֵן סוּף מְסַכְת קַמָּא מִשְׁמַע דַּאֲעַג"ב דְמַתְנִי' סְתִימָא סוּף פִּרְקָא דְתְמוּרָה דְנִקְבְּרִים אֶפִּילוּ הִכִּי אִיפְשֵׁר בְּתַקְנָה בְּזִילּוּף דְבֵית הַלֵּל עֲבָדִי לָהּ דְלֹא דוּקָא כְּהוּ אֲלָא אֶפִּילוּ יִשְׂרָאֵל יְכוּל לִיהֲנוּת בְּתְרוּמָה טְמֵאָה שְׂשִׁקְנָאָה מִן הַפֶּהוּ בְּזוּל וְכַדָּא' פ' כָּל שְׁעָה אֶבָּא שְׂאוּל גְּדוּל שֶׁל בֵּית רַבִּי הִיָּה וְהִיוּ מְחַמִּין לוֹ חֲמִין בְּחַטִּין שֶׁל תְּרוּמָה טְמֵאָה לְלוּשׁ בְּהֵם עִסָּה בְּטְהָרָה וּפְיָרְשׁ רַש"י ז"ל שְׁהִיוּ לוֹקְחִים אוֹתָהּ מִן הַפֶּהגִים בְּזוּל עכ"כ וְאֲעַג"ב שְׂכַתְּבוּ בְּעַלֵי תּוֹסְפוֹת בְּשֵׁם ר"ת דְלַכְהֵגִים שֶׁל רַבִּי הִיוּ עוֹשִׂים דְלִישְׂרָאֵל לֹא שְׂרִיָּה אֲלָא הִנָּאָה שְׂאִינְהָ שֶׁל פִּילּוּי כְּדָאי הוּא רַש"י ז"ל לְסַמּוֹן עָלָיו בְּשַׁעַת הַדְחַק וּבְמְסַכְת תְּרוּמוֹת עַל הַהִיא דְזֵינ שֶׁל תְּרוּמָה שְׁנֵטְמֵאָה יִשְׂפָּה כְּתַב הַר"ש וְאָף לְזִילּוּף לֹא חֲזִי מִשׁוּם סַפְּנָה מִשְׁמַע דְבְתְרוּמָה טְמֵאָה דְחֲזִינִי' לְזִילּוּף עֲבָדִי בְּהָ זִילּוּף וְאִם כֵּן הַכְּהֵגִים יְכוּלִים לִיהֲנוּת בְּזֵינ שֶׁל תְּרוּמָה טְמֵאָה לְזִילּוּף אֶפִּילוּ לְדַעַת רַבִּינוּ תָּם וְיִשְׂרָאֵלִים לְדַעַת רַש"י ז"ל שְׂשִׁקְנוּ אוֹתָהּ בְּזוּל מִן הַכְּהֵגִים וְלִיפָא כָּלֵל מִשׁוּם תַּקְלָה לְבֵית הַלֵּל כְּדָאֲמַר וְכו"ש הַשְׂתָּא דְהִיוּ דְרַבְּנָן וְכו"ש בְּזִמְן הִיָּה שְׂאִין הַכְּהֵגִים רַגִּילִים לְאַכּוֹל תְּרוּמָה דְכּוּלָה טְמֵאָה

וְכָל שָׁפָן לְיִשְׂרָאֵל דָּלָא חֲזַיָּא לִיה פְּלַל לֹא טְהוּרָה וְלֹא טְמֵאָה אֱלָא טְמֵאָה בְּרִשּׁוֹת פְּהוּ דְלִיפָא תַּקְלָה דְכּוֹלֵי עֲלֵמָא פְּרִשְׁי מִיגְוִיה פְּחֻמְז דְהַקְדָּשׁ דְּפְרִשְׁי מִיגְוִיה וְאֵע"פ שְׂאִין אֲנַחְנוּ רַגִּילִין בְּזִילּוּף דְעַרְבָה כָּל שְׁמָחָה בְּהִיוֹתֵינוּ בְּגִלוֹת אֲפִילוּ הֵכִי לְכַבּוּד שְׁבַתוֹת וּי"ט אַחַר כִּיבּוּד הַבֵּית בְּעַרְב יִמְצָאוּ בְעַלֵי מַעֲשֵׂה שְׂיִקְנוּ אוֹתָהּ מִן הַכֹּהֲנִים בְּזוּל לְזַלְף אֶת הַבֵּית לְרִיחַ טוֹב לְכַבּוּד שְׁבַת וְיָמִים טוֹבִים נְאֻם הַמְבִי"ט: שְׂאֵלָה קִצֵּט לֵאמֹר אֲלֶמְנָה לְקַחָה לָהּ שְׁפָחָה גּוֹיָה בַת שֵׁשׁ שָׁנִים וְגִדְלָה עִמָּה בְּבֵיתָהּ וּבְהִיוֹת הַשְׁפָּחָה כַּבֵּת תִּשְׁעֵי שָׁנִים נִמְצְאָתָ עִם בַּת גְּבוּרְתָהּ בְּבֵית הַטְּבִילָה וְחִלְתָּהּ פָּנֵי בַת גְּבוּרְתָּהּ לְהַכְנִיסָ לְתוֹךְ הַטְּבִילָה וְטַבְלָה בְּפָנֵי בַת גְּבוּרְתָהּ וַיהוּדִית אַחֲרָת וּמֵאֲז וְהִלְאָה נִהְגָה הַשְׁפָּחָה כְּמִנְהַג יְהוּדִית יוֹרֵינוּ רַבִּינוּ אִם הִיא שְׁפָחָה אוֹ גֵיּוֹרֶת לְעִנְיָן לְטַהַר בָּהּ אֶת זַרְעוֹ שְׂיִהְיוּ וּלְדוֹתֶיהָ כְּשָׂרִים אוֹ לֹא וְשִׁכְרוּ כְּפוּל וּמְכּוֹפֵל מִן הַשָּׂמִים: תְּשׁוּבָה טְבִילָה זוֹ אֵינָה מוֹעִילָה כְּלָל לֹא לְטְבִילַת גְּיֹרוֹת וְלֹא לְטְבִילַת עֲבָדוֹת וְהִיא עֲדִין גּוֹיָה כְּשְׁפָחָה שְׂקֵנוּ אוֹתָהּ וְלֹא טַבְלָה עֲדִין לְשֵׁם שְׁפָחָה וּמְמֹר שְׂבָא עֲלֶיהָ הַנִּלְדָּ כְּמוֹתָ וְאִם נִתְגַּיֵר הָרִי הוּא כְּשָׂר כְּשָׂאָר כָּל הַגְּרִים אֵע"פ שְׂבָא עֲלֶיהָ בְּאִיסוּר דְדוֹקָא בְּשְׁפָחָה הוּא שְׂיָכוֹל מְמֹר לְטַהַר אֲפִילוּ לְכַתְחִילָה כַּר' טְרַפּוֹן דְהִלְכָה כְּמוֹתוֹ וְאִם נִתְבָּרַר שְׁהַטְבִּילוּ אַחַר כֵּךְ אֶת שְׁפָחָה זוֹ לְשֵׁם עֲבָדוֹת כְּמוֹ בְּנִדּוֹן דִּידָן וְהַשְׂאִיאוּהָ לְמְמֹר בְּלֵי שְׂיִחְרוּר פְּשִׁטָא שְׂבַנְדוֹן דִּידָן כְּשָׂרִים לְבּוֹא בְּקַהֲלָ כְּשִׂישְׁחֶרְרָם אֲדוֹן הַשְׁפָּחָה וְיִטְבְּלוּ בְּפָנֵי שְׂלִשָׁה וּבְנִדּוֹן דִּידָן מִי שְׂנַשְׂאָ שְׁפָחָה זוֹ וְהוּלִיד מִמֶּנָּה בֶן אוֹ בַת וְהַשְׂאִי אֶת הַבַּת וְאָמַר שְׂהִיתָה מְשִׁנְחֶרְרָת בְּקוֹשְׁטָאנְטִינָה וְכַתֵּב לָהּ וּלְמַרְדְּכֵי אַחִיָּה גִט שְׂיִחְרוּר בִּי' נִסְעוּ מִשָּׁם לְדָרָךְ וַיְנִיצִינָא בְּפָנֵי עֲדִים כְּשָׂרִים פְּלוֹנֵי הַחֲכָם וּפְלוֹנֵי הַלּוֹי אֱלָא שְׂנַפְטָר אַחַד מֵהֶם וְהַבַּת אוֹמְרָת שְׂקַבְלָה הַגִּט וְהוּא נִשְׁבַּע שְׂבוּעָה חֲמוּרָה שְׂכּוֹן הִזָּה הַדְּבַר נִרְאָה דְבַר פְּשׁוּט שְׂהוּא נֶאֱמָן שְׂהָרִי כַּתֵּב הַרְמָב"ם ז"ל פָּרַק עֲשִׂירֵי מַהֲלָכוֹת עֲבָדִים וְז"ל הָאוֹמֵר עֲשִׂיתִי פְּלוֹנֵי עַבְדֵי בֶן חוּרִין וְהוּא אוֹמֵר לֹא עֲשִׂאֲנִי חוֹשְׁשִׁין שְׂמָא זִיכָּה לוֹ עַל יְדֵי אַחַר אִמֵּר כְּתַבְתִּי לוֹ גִּט שְׂיִחְרוּר וְנִתְמַתִּי לוֹ וְהוּא אוֹמֵר לֹא כַּתֵּב וְלֹא נִתְּן הַדָּאָת בְּעַל דִּין כְּמֵאָה עֲדִים דְּמִי וְהָרִי זֶה עֶבֶד עַד שְׂיִשְׁחֶרְרֵנוּ בְּפָנֵינוּ עַכ"ל: נִרְאָה שְׂמָא אֵינוּ מְכַחֲשׁוּ וְשׁוֹתַק אוֹ שְׂאִמֵּר כֵּךְ שְׂלֵא בְּפָנֵינוּ וְלֹא נוֹדַע מַה שְׂהוּא אוֹמֵר וּכ"ש כְּשִׁהְעֶבֶד אוֹמֵר קַבְלִיתִי בְּנִדּוֹן דִּידָן שְׂהוּא נֶאֱמָן וּכ"ג מִן הַבְּבָא הָרֵאשׁוֹנָה שְׂאִמֵּר עֲשִׂיתִי עַבְדֵי בֶן חוּרִין וְהוּא אוֹמֵר לֹא עֲשִׂאֲנִי שְׂחוֹשְׁשִׁין שְׂמָא זִיכָּה לוֹ ע"י אַחַר אֵעפ"י שְׂהוּא אוֹמֵר שְׂלֵא עֲשִׂאוּ נִרְאָה שְׂכָל שְׂאִיפְשֵׁר שְׂשְׁחֶרְרוּ אֵעפ"י שְׂהָעֶבֶד אֵינוּ יוֹדַע כְּמוֹ זִיכָּה לוֹ ע"י אַחַר הוּא נֶאֱמָן כִּי הוּא הָעֵינְקָר שְׂהוּא בְּעַל הָעֶבֶד וּמוֹדָה שְׂשְׁחֶרְרוּ וְהַפְקִיעַ שְׂעַבְדוֹ מִמֶּנּוּ וְהוֹדָאָת בְּעַל דִּין כַּךְ עֲדִים דְּמִי: וְכַתֵּב הָרֵא"ש זֶה"ה שְׂמָא זֶה הוּא וְדָאֵי שְׂזִיכָּה לוֹ עַל יְדֵי אַחַר כִּינּוֹן שְׂהָעֶבֶד אֵיפְשֵׁר לוֹ שְׂלֵא יַדַע וְהָאָדוֹן טוֹעֵן וְדָאֵי הָרִי הוּא בֶן חוּרִין וּמִתְרַבּ בְּיִשְׂרָאֵלִית עַכ"ל שְׂל הָרֵא"ש ז"ל וְכָל שְׂכּוֹן בְּנִדּוֹן דִּידָן שְׂשִׁנְיָהֶם מוֹדִים הָרַב וְהָעֶבֶד שְׂאֲפִילוּ שְׂהֵינּוּ מְפָרְשִׁים שְׂמָא שְׂהוּא סְפִק וְהִזָּה צָרִיךְ גִּט שְׂחֶרְרוּ לְדַעַת הַרְמָב"ם ז"ל מַה שְׂאֵינוּ נִרְא' כֵּן מְפָשֵׁט דְּבָרָיו הָכָא בְּנִדּוֹן דִּידָן שְׂשִׁנְיָה' מוֹדִים הוּא מִתְרַבּ בְּכַת חוּרִין מִיָּד וְהַרְמָב"ם זֶה"ה בְּהִלְכוֹת גְּחֻלוֹת כַּתֵּב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ מִי שְׂהִית' לוֹ שְׁפָחָה וְהוּלִיד מִמֶּנָּה בֶן וְהִזָּה נוֹהֵג בּוֹ מִנְהַג בָּנִים אוֹ שְׂאִמֵּר בְּנֵי הוּא וּמְשִׁנְחֶרְרָת הִיא אִמּוֹ אִם תְּלַמֵּיד חֲכָם הוּא אוֹ אִם אֲדָם כְּשָׂר הוּא שְׂהוּא בְּדוּק בְּדַקְדוּקֵי מְצוֹת הָרִי זֶה יִרְשְׁנוּ וְאִף עַל פִּי כֵּן אֵינוּ נוֹשֵׂא בַת יִשְׂרָאֵל עַד שְׂיָבִיא רֵאָיָה שְׂנַשְׁתְּחַרְר' אִמּוֹ וְאַחַר כֵּךְ יִלְדָה שְׂהָרִי הַחוֹחֲזֵק' שְׁפָחָה בְּפָנֵינוּ וְאִם מְשִׂאָר הַדִּיּוֹטוֹת הוּא וְאִין צָרִיךְ לוֹמַר אִם הִזָּה מִן הַמְּפָקִירִין עֲצָמָן לְכָךְ הָרִי זֶה בְּחֻזְקָת עֶבֶד לְכָל דְּבַר

ואֲחִיו מֵאַבְיו מוֹכְרִין אוֹתוֹ וְאִם אֵין לְאַבְיו בֶּן חוּץ מִמֶּנּוּ אִשֶׁת אָבִיו מִתְיַבֶּמֶת וְנָהוּ דִין שְׂיִרְאָה לִי שֶׁהוּא הוֹלֵךְ עַל עֵיקַר הַקְּבֵל' וַיֵּשׁ מִי שֶׁלֹּא חִילַק בֵּין פְּשָׁרִי לְשָׂאֵר הָעַם אֲלֵא לְעַנְּנֵן שֶׁלֹּא יִמְכְרוּהוּ אֲחִיו בְּלֶבֶד וַיֵּשׁ מִי שֶׁהוֹרָה שְׂאֶפְי' לְיוֹרְשׁוֹ יִחְלֹק פְּיִשְׂרָאֵל וְאֵין רְאוּי לְסַמְּוֶה עַל דְּבַר זֶה עַד פֶּאֶן לְשׁוֹנוֹ שֶׁל הַרְמֵב"ם ז"ל: נִרְאֶה מְדַבְּרִיו שֶׁאֵינוֹ נֶאֱמָר עַל שְׂפָחְתוֹ שְׂשִׁחַרְרֵר אִפִּי' הִיא מוֹדָה דְּמִסְתַּמ' בְּדִין זֶה גַם הִיא מוֹדָה שְׂשִׁחַרְרָה: וְאֲנִי אוֹמֵר כִּי זֶה שְׂפָחְתוֹ פֶּאֶן נִמְשָׁךְ לְמָה שְׂפָחְתוֹ בְּהִלְכוֹת עֲבָדִי פֶּרֶק תְּשִׁיעֵי וְזֶה לְשׁוֹנוֹ מִי שְׂבָא כו' עַל שְׂפָחְתוֹ פְּנַעֲנִית אֲפִילוֹ הִיא שְׂפָחְתוֹ הֲרִי זֶה הַנּוֹלַד פְּנַעֲנִי לְכָל דְּבַר וְכֵן מוֹכֵר בְּנָיו וּבְנוֹתָיו וְכו' מִלְשׁוֹן מִי שְׂבָא עַל שְׂפָחְתוֹ שְׂרָאָה בְּעוֹדָה שְׂפָחָה שֶׁלֹּא יִדְעֵנוּ שְׂשִׁחַרְרֵר וְכֹתֵב זֶה עַל כָּלל וְרוֹב הָעַם שֶׁהֵם מִן הַהִדְיוּטוֹת כְּמוֹ שְׂפָחְתוֹ פֶּאֶן שֶׁהוּא בְּחֻזְקָת עֶבֶד לְכָל דְּבַר אֲבָל בְּתַלְמִיד חֻכְם אוֹ אָדָם כִּשֶׁר פָּתַח מִי שֶׁהִיָּה לוֹ שְׂפָח' שְׂמַשְׁמַע שְׂאוֹמֵר שְׂנִשְׂאָה שְׂנִאֲמָן עַל הַיְרוּש' מִגּוֹ שֶׁהִיָּה יְכוֹל לְתַת לוֹ מִתְנ' כְּמוֹ שְׂפָחְתוֹ בַּמ"מ וְנִרְא' מְדַבְּרִיו כִּי עַל הַשְּׂפָח' עֲצָמָה שְׁהוֹלִיד מִמֶּנּוּ נֶאֱמָר שְׂשִׁחַרְרֵר וְנִשְׂאָה וְאֵין פֶּאֶן בְּעִילַת זְנוּת שְׂפָחְתוֹ הַמ"מ כִּינֵן שֶׁהוּא אָדָם חֻכְם אוֹ כִּשֶׁר שְׂאָם אֵינוֹ נֶאֱמָר גַּם עָלֶיהָ מָה הוֹעִיל לוֹ הֵיּוֹתוֹ תַלְמִיד חֻכְם אוֹ אָדָם כִּשֶׁר וְהֲרִי הוּא נִשְׁוִי עִם שְׂפָחָה וְתוֹרָתוֹ מִתְחַלֶּלֶת וְכִשְׁרוֹתוֹ מִתְבַּטֵּל אֲלֵא שְׂנִרְא' שְׂפוֹכֵר הַרְבַּ הַרְמֵב"ם ז"ל הַשְּׂפָח' שֶׁפִּינֵן שֶׁהוּא תַלְמִיד חֻכְם אוֹ אָדָם כִּשֶׁר וּבְדוּק וְאוֹמֵר מְשִׁחַרְרַת הִיא אִמּוֹ וְנִשְׂאָתִי נֶאֱמָר לְגַבִּי דִּידִיָּה דְלָא עֲבִיד אִיסוּרָא לְהֵיּוֹתוֹ נִשְׁוִי עִם הַשְּׂפָח' בְּלִי שְׂיַחְרוּר כִּינֵן שֶׁהִיָּה יְכוֹל לְשִׁחַרְרֵר וְהֲרִי גְאוּנִים שְׂפָחְתוֹ הַבָּא עַל שְׂפָחְתוֹ וְדָאֵי שְׂשִׁחַרְרֵר וְהַרְבַּ סוֹכֵר תַלְמִיד חֻכְם אוֹ אָדָם כִּשֶׁר לְגַבִּי דִּידִיָּה דְנֻקָא נֶאֱמָר וְלֹא וְכו' וַיֵּשׁ לְתַמּוּהָ עַל הַרְבַּ הַרְמֵב"ם ז"ל שְׂפָחְתוֹ וְאֵע"פ כֵּן אֵינוֹ נוֹשֵׂא בַת יִשְׂרָאֵל עַד שְׂיָבִיא רְאִיָּה שְׂנִשְׂחַרְרֵר אִמּוֹ וְאֵח"כ יִלְדָה וְלָמָּה צָרִיךְ לְהַבִּיא רְאִיָּה שְׂקוֹנָדָם וְשִׁחַרְרָה וְאֵח"כ יִלְדָה דִּי לוֹ שֶׁלֹּא יִשָּׂא בַת יִשְׂרָאֵל עַד שְׂשִׁחַרְרֵר אוֹתוֹ כִּי אִפִּי' שֶׁלֹּא הִיָּתָה אִמּוֹ מְשִׁחַרְרַת יוֹכֵל הוּא לְיִשָּׂא בַת יִשְׂרָאֵל כִּשְׂשִׁחַרְרָהוּ דְעַלְמָא וְצָרִיךְ לוֹמֵר כִּי מִפְּנֵי שְׂפָחְתוֹ הֲרִי זֶה יִירְשֵׁנוּ שְׂנִרְא' שֶׁהוּא בְּנוֹ לְעַנְּנֵן יְרוּשָׁה פָּתַח כִּי אֵינוֹ בְּנוֹ לְשָׂאֵר דְּבָרִים כְּמוֹ לְיִשָּׂא אִשָּׁה עַד שְׂיָבִיא רְאִיָּה כִּי קוֹנָדָם שְׂיִלְדָה שְׂחַרְרֵר' וְאֵז אֵיפְשָׁר יִהְיֶה כִּשֶׁר לְפָטוֹר אֶת אִשְׁתּוֹ מִן הַיִּיבּוּם וְלְשָׂאֵר דְּבָרִי אֲבָל אֵין הֵכִי נְמִי כִּי לְיִשָּׂא אִשָּׁה אֲפִילוֹ לֹא יִהְיֶה בְּנוֹ אִם יִשְׂחַרְרֵר אוֹתוֹ יִשָּׂא בַת יִשְׂרָאֵל וְאִם הִיָּה כּוֹתֵב עַד שְׂשִׁחַרְרֵר אוֹתוֹ הִיָּה נִרְאֶה שְׂעִדִּין אִמּוֹ הִיָּתָה שְׂפָחָה כְּשִׁנְשָׂה וְכִשְׂנוֹלַד הוּא וְכֵן מִמָּה שְׂפָחְתוֹ עַד שְׂיָבִיא רְאִיָּה שְׂנִשְׂחַרְרֵר' אִמּוֹ וְאַחַר כֵּן יִלְדָה וְלֹא פָּתַח שְׂנִשְׂחַרְרֵר' אִמּוֹ קוֹנָדָם שְׂנִשְׂאָה שְׂאֵין צָרִיךְ לְהַבִּיא רְאִיָּה עַל שְׂנִשְׂחַרְרָה כְּשִׁנְשָׂה' הִיא דְכִינֵן שֶׁהוּא אָדָם חֻכְם אוֹ כִּשֶׁר וּבְדוּק בְּדִקְדוּקֵי מַצּוֹת וְדָאֵי פְּשִׁטָא דְּמִחוּזְקָ דְלָא עֲבִיד אִיסוּרָא לְיִשָּׂא אוֹת' בְּלִי שְׂיַחְרוּר וְלְגַבִּי דִּידִיָּה נֶאֱמָר אֲפִילוֹ לִירֵשׁ הַבֵּן כִּינֵן שֶׁהוּא תַלְמִיד חֻכְם אוֹ אָדָם כִּשֶׁר אֲבָל לְגַבִּי אֲחֵרִינִי לְיִשָּׂא בַת חוֹרִין אוֹ לְפָטוֹר אִשְׁתּוֹ לְשׁוּק אֵינוֹ נֶאֱמָר וְאֲפִילוֹ יָבִיא רְאִיָּה שְׂנִשְׂחַרְרֵר' אִמּוֹ וְאַחַר כֵּן יִלְדָה אִם לֹא יָבִיא רְאִיָּה שְׂנִשְׂחַרְרֵר קוֹנָדָם שְׂנִשְׂאָה אֵינוֹ בְּנוֹ שְׂאָם נִשָּׂאָה קוֹנָדָם שְׂחַרְרוֹר וְאֵח"כ נִתְעַבֵּר' וְשִׁחַרְרָה וְאֵח"כ יִלְדָה הֲרִי נִשָּׂאָה בְּאִיסוּר וְהוּא ת"ח אוֹ אָדָם כִּשֶׁר וּפְנָה זִיוָה וְהִדְרָה וְגַט שְׂחַרְרוֹר אֵינוֹ מוֹעִיל לְעוֹבֵר לְהֵיּוֹת נַחֲשָׁב בְּנוֹ אֲלֵא שְׂשִׁחַרְרָהוּ הוּא מְשִׁחַרְרֵר ג"כ כְּדִין הַמְשַׁחַרְרֵר שְׂפָחְתוֹ מְעוֹבְרַת לֹא שְׂיִהְיֶה חֲשׁוֹב בְּנוֹ בְּשְׂחַרְרוֹר זֶה כִּינֵן שֶׁהוֹרָתוֹ הִיָּתָה שֶׁלֹּא בְּקוֹנָש' בְּעוֹדָה שְׂפָחָה וְהֲרִי הוּא בְּכָלל הַשְּׂחַרְרוֹר' שְׂעֶבֶד הִיָּה בְּמַעֲי אִמּוֹ דְּדוּקָא כְּשִׁכּוֹתֵב לְשְׂפָחְתוֹ מְעוֹבְרַת הֲרִי אֶת בַּת חוֹרִין וְנִלְדָה עֶבֶד הוּא שְׂדַבְּרִיו קִיָּמִי' כְּחֻכְמִי' דְּפִלְיָגִי אַר' יוֹסִי הַגְּלִילִי אֲבָל אִם שְׂחַרְרָה סֶתֵם הִיא

ועוֹבֵר מְשֹׁחֲרֵר לְכוּלֵי עֵלְמָא שְׁהוּנֹלַד כְּמוֹתָהּ א"כ לְגַבֵּי גִישׁוּאִין בְּנו לְבַת חוּרִין אִם הִיָּה מְשֹׁחֲרֵרו עֵתָה הִיָּה מְסָפִי אֵלָא שְׁהִיָּה נִרְאָה שְׁהוּלִידוּ בְּאִיסוּר כְּמוֹ שְׁפִתְבְּתִי לְמַעַל וּפּוֹסֵל עֲצָמוֹ שְׁנִשְׂא בְּאִיסוּר וְהוּא תְּלָמִיד חֶכֶם אוֹ אָדָם כְּשֶׁר וְלִכּוֹן כ' שְׁנִשְׁתַּחֲרַךְ אִמּוֹ וְאַחַר כֹּף יִלְדָה שְׁבַעֲדוֹת זֶה אֵינָם מְעִידִי וְאֵינָם יוֹדְעִי כְּשִׁנִּישְׂא אִם הִיָּתָה מְשֹׁחֲרֵרַת וְגַם לֹא כְּשִׁנְתַּעֲבַר אִם הִיָּתָה מְשֹׁחֲרֵרַת אֵלָא שְׁיִוְדָעִים שְׁקוֹנֵד שְׁיִלְדָה כְּמָה חֲדָשִׁים לְפָחוֹת שְׁבַעַה נְשִׁתַּחֲרַרְי וְאִיפְשֶׁר שְׁאִז נִשְׂאָה כְּשִׁנִּישְׁתַּחֲרַרָה וְנִתְעַבְּרָי וְיִלְדָה לְשַׁבְעָה חֲדָשִׁים וְהִבּוּ כְּשֶׁר לְכָל הַדְּבָרִי אוֹ נִשְׂאָה קוֹדֵם שְׁחֲרוּר וְנִתְעַבְּרָה וְאִתּוֹ כ' נְשִׁתַּחֲרַרְי וְיִלְדָה אַחַר כֹּף לְיוֹתֵר מִשְׁבַּעַה חֲדָשִׁים וּמִפְּנֵי סֶפֶק זֶה אֵינּוּ מוֹעִיל עֲדוֹת זֶה לְבִן אֵלָא לְיִשְׂא אִשָּׁה בַת חוּרִין לֹא שְׁהִיָּה חָשׁוּב כְּבִן לְכָל הַדְּבָרִי כִּי שְׂמָא נִתְעַבְּרָה קוֹדֵם שְׁחֲרוּר אֲבָל הוּא נֶאֱמָן לְעֲצָמוֹ לּוֹמֵר שְׁנִשְׂאָה אַחַר שְׁחֲרוּר שְׁאִין הַעֲדִים מִכְחִישִׁי אוֹתוֹ וְאֵינּוּ נֶאֱמָן לּוֹמֵר שְׁנִתְעַבְּרָה אִתּוֹ כ' אֵלָא לְגַבֵּי דִידָהּ לְעַנְנֵי יְרֻשָׁה כִּי אִם לְדְבָרֵי הַגְּאוּנִי ו"ל מְסַבְּרָא הַבָּא עַל שְׁפָחְתוֹ וְדַאי שְׁחֲרַרָה שְׁאִין אָדָם עוֹשֶׂה בְּעִילָתוֹ בְּעִילַת זְנוּת אֵינּוּ רְחוּק לּוֹמֵר לְדַעַת הַרְמַב"ם ו"ל שְׁהוּא חוּלֵק עָלֶיהָ שְׁיִסְבּוֹר שְׁאִם הוּא תְּלָמִיד חֶכֶם אוֹ אָדָם כְּשֶׁר שְׁהִיָּה נֶאֱמָן לְגַבֵּי דִידָהּ שְׁשִׁחֲרַרְי וְגַם לְגַבֵּי הַבּוֹן שְׁיִרְשֻׁנוּ שְׁהוּא דְבָר הַנוֹגֵעַ לוֹ וְאֵינּוּ רוֹאֵה תִּירוּץ לְיִשְׁבַּח דְּבָרֵי הָרַב אִם לֹא עַל דְּרָף זֶה אַע"פ שְׁהוּא דוֹחֵק וּבְכִינִיצָא בְּזֶה בְּגִמְרָא שְׁבָקִיָּה לְקִרָא דְּאִיְהוּ דְּחִיק וְאִי אֲנַפְשִׁיָּה וּבְגִדוֹן דִּידוֹן גַּם כִּן הוּא תְּלָמִיד חֶכֶם הַקּוֹדֵם לְכַהֵן גְּדוֹל עִם הָאָרֶץ וְנֶאֱמָן לְעֲצָמוֹ שְׁהַטְבִּיל שְׁפָחְתוֹ לְשֵׁם שְׁפָחוֹת וּנְשִׂאָה כ"ש שְׁאוּמֵר בְּפְנֵי חֲכָמֵי אַנְדְּרִינוּפוּלָה וְכו' וְגַם עַל שְׁחֲרוּר הַבּוֹן יִהְיֶה נֶאֱמָן כִּינּוּ שְׁהִיָּה בְּיָדוֹ לְשִׁחֲרַרָה וְאוּמֵר בְּפְנֵי פְלוּנֵי חֶכֶם וּפְלוּנֵי חֶכֶם וְכָשֶׁר אַע"פ שְׁמַת אֶחָד מֵהֶם יִגִּיד עָלָיו רִיעוּ וּבְלֹא עֲדִים נְמִי הוּא מְשֹׁחֲרַךְ ג"כ כר' זִירָא א"ר עֲבָד שְׁנִשְׂא בַת חוּרִין בְּפְנֵי רַבּוּ יִצָּא לְחִירוֹת וְאוּקִימְנָא שְׁהַשִּׂיאוּ רַבּוּ דְּאִי לֹא דְשִׁחֲרַרָה לֹא הָוָה מְעַבִּיד לִיהַ אִיסוּר' עַל יְדִיָּה וְלִכּוֹן צְרִיף גַּט שְׁחֲרוּר כְּמוֹ שְׁפָתְבוּ הַמְּפָרְשִׁים ו"ל וְכִינּוּ שְׁהוּא וְדַאי מְשֹׁחֲרַךְ אִם אָמַר ג"כ שְׁפָתְבוּ לוֹ גַּט שְׁחֲרוּר שְׁהוּא מְשֹׁחֲרַךְ נֶאֱמָן כְּמוֹ שְׁנֶאֱמָן עַל הַשְׁחֲרוּר בְּלֹא עֲדִים דְּאֵנּוּ סִהְדֵי דְשִׁחֲרַרִים דְּלֹא הָוָה מְעַבִּיד אִיסוּרָא עַל יְדִיָּה וּמִשּׁוּם הַאי סְבָרָא אִם אָמַר אַחַר כֹּף שְׁלֹא כָּתְבוּ לוֹ גַּט שְׁחֲרוּר שְׁנִרְאָה שְׁהִיָּה חוּזֵר בּוּ מִמָּה שְׁשִׁחֲרַרוּ כּוֹפִים אוֹתוֹ שְׁיִכְתּוּב לוֹ גַּט שְׁחֲרוּר כְּמוֹ שְׁפָתְבוּ הָרַב רַבִּי יִצְחָק אֶלְפָסִי ו"ל וְהָרָא"ש וְהַרְמַב"ם זִלְה"ה פָּרַק שְׁבִיעֵי מֵהַלְכוֹת עֲבָדִים וְאֵין צְרִיף לּוֹמֵר בְּגִדוֹן דִּידוֹן שְׁהַשִּׂיָּה הוּא אֶת בַּתּוֹ וְאָמַר שְׁפָתְבוּ לָהּ גַּט שְׁחֲרוּר בְּפְנֵי חֶכֶם וְכָשֶׁר וְהָאֶחָד בְּחַיִּים וְהַתּוֹסְפוֹת כָּתְבוּ כִּי מִי שְׁהוּא מְשֹׁחֲרַךְ וְהוּא מְעוֹפֵב גַּט שְׁחֲרוּר אִסוּר בְּשִׁפְחָה וְזֶה יִהְיֶה טַעַם מַה שְׁכּוֹפִין אֶת רַבּוּ לְשִׁחֲרַרוּ כִּי אֵינּוּ יְכוּל לְיִשְׂא לֹא שְׁפָחָה וְלֹא בַת חוּרִין וּלְבַטֵּל מִפְּרִיָּה וּרְבִיָּה כְּתִיב לֹא תִהְיֶה בְּרָאָה וְכו' כְּנַלְע"ד וְלַעֲנִין דִּינָא דְּמַלְכוּתָא דִּינָא שְׁפָתְבוּ הַחֶכֶם הַשְּׁלֵם כְּמַה"ר יוֹסֵף ו' לְב נר"ו שְׁיִשׁ בְּעֲבָדִים שְׁלַנּוּ בְּמַלְכוּת תּוֹגְרָמָה דִּינָא דְּמַלְכוּתָא שְׁאֵינָם מְנִיחִים לְיִהוּדִים לְהִיּוֹת אֲצֻלָּם עֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת אֵלָא בְּכָל כֹּף מִינֵי אֲוֹפְנֵי שְׁכִירוֹת לְקֶצֶת שְׁנָיִם וְכַמָּה חוּגִיטִישׁ וְאִף גַּם זֹאת לֹא שְׁנָה לְהֶם וְכוּלֵי הַאי וְאוּלֵי וְכָל הַדְּבָרִי אֵינָם חוּק הַמְּלָךְ יְרוּם הוּדוֹ שְׁחַדְשֵׁם מְעַצְמוֹ אֵלָא חֲקֵי הַמְּלָכִים אֲבוּתֵי שְׁבִזָּה הָאֲוֹפֵן כָּל אֲפִין שְׁוִין וְלֹא מִיבְעִיָּא לְדַעַת הַרְמַב"ן וְהַר"ן שְׁפָתְבוּ בְּהִדְיָא דְּדִינָא דְּמַלְכוּתָא דִּינָא הִינּוּ הַדִּינִים הַקְּבוּעִים בְּכָל מַלְכוּתָא וְכו' אֵלָא לְדַעַת בְּעַל הַתְּרוּמָה שְׁפָתְבוּ דְּלֹא שְׁיִיף דִּינָא דְּמַלְכוּתָא דִּינָא אֵלָא בְּדְבָרִים שְׁהֶם עֲסָקֵי הַמְּלָךְ וְלֹא בְּדְבָרִים שְׁהֶם עֲסָקֵי יִשְׂרָאֵל עִם יִשְׂרָאֵל: וְכִן לְמִי שְׁסוֹבֵר דְּלֹא אָמַרִי דִּינָא

דמלכות' דינא אלא בקרקע וכו' אַיפֿשֿר דאַליבא דכולהו אַמרי דינא דמלכותא דינא בעבדים ושפחות כו' ומי שיענין בטורים בדברי הרמ"ה במה שכתב גוי דשבוי לישׂראל וכו' יראה בפירוש שבענין העבדים והשפחות אין לנו אלא דינא דמלכותא דינא ובנדאי אם תנשא בדיעבד הןולדות הם מותרים לבוא בקהל פֿדין הנושא גויה שפניו גויים אבל לכתחלה לא אספֿים להתיר שיקח שפחה עכ"ל של החכם הנ"ל ואיברא דיש בעבדים דינא דמלכותא דינא ה"מ פֿשהמלה ירום הודו לוחם עם מלכות אחד פֿל אותם השבויים בין אותם ששבאום לשם המלה רשות לעבדיו ושׂרו שמה שישבו הם יהיה שלהם בכולם הם משתעבדים בגופם ובמעשה ידיהם וכמושפֿתב הרמב"ם ז"ל פ' תשיעי מהלכות עבדים מלה גוי שעשה מלחמה והביא שביה ומכרה וכן אם הרשה לכל מי שירצה שילך ויגנוב מאומה שהיא עושה עמו מלחמה יביא וימכור לעצמו וכן אם היו דיניה שכל מי שלא יתן את המס ימכר או מי שעשה פֿה וכו' או לא יעש' ומכר הרי דינם דין ומכ' הנלקח בדיינים אלו הרי הוא כעבד פֿנעני לכל דבר נראה כי ישׂראל הקונה מאלו העבדים הוא כעבד פֿנעני וגופו קנוי לישׂראל פֿמו שפֿתב הרי הוא כעבד פֿנעני לכל דבר מצד דיני המלה פֿמו שפֿתב וכן אם היו דיניו וכו' שפֿל מי וכו' ובמלכות תוגרמה מלכות שלנו מלכו' חסד פֿה הוא שנותן המלה יר"ה רשות לעבדיו שפֿל מי שישב' במלחמ' ערלים מאויביו שיהיה הוא משעבד בהם וימכור מהם מה שירצ' ובמלחמת גיפרי שפֿבשה אחד מעבדי המלה יר"ה בחיל שנתן לו המלה שבו ערלים מהם לעבדים ולשפחות ומכרו מהם פֿה ובדמשק בפֿירסו ונאפי' יהודים קנו מהם ואם היה דינא דמלכותא שאינם מניחים ליהודים להיות אצלם עבדים ושפחות אלא כפֿה מיני אונפי שכירות וכמו שפֿתב החכם נר"ו לא היה מקום ליהודים לקנות מהם בפֿירסום כי מה שעושים חוג"יטי בפני שופטים הם לרא' שקנאום כי אפי' הישמעאלי הקונים צריכי לעשות חוגי לרא'יה ואם היה בזה שום דינא דמלכותא שלא יקנו היהודי עבדים או שפחות לא היו קוני' פֿה בפֿרסו' שהיו מענישי' את הקוני' היהודים וגם המוכרי' הישמעאלי וחקרתי מאנשי' ידועי' בדמשק שהעידו שהביאו שם משבויי ג"יפרי הערלי' וקנו היהודי' מהם אנשים ונשים וטרף בשוק המלה בפֿירסו' ואין מי יאמר להם מה תעשו ועוד היום יש מחזיקי' בהם ואירע כי שפחה אחת קבלה על אדוניה ששכב עמה וקמו מערלי' יושבי המדינה והלכו לשופט והשופט אמר כי גופה היה קנוי לו ולא היה לו עונש פֿלל ומשום לזות שפתיים הוציא אותה לשוק ומכרה גם במצרי' קנו הרבה מהם בפֿירסו' ואין הישמעאלי שרים ושופטי' פוזה פֿה ומצפצף והגידו לי כי בזאת השנה אירע כי אויב א' ליהודי' הוציא פ"יטואה מן אחד מד' מידהביש שלה' על השפחות בנות הערלי' שהי' מתגירות כי הוא ראוי שישבו לדת הישמעאלי' והג' מידהביש נתנו פיטוא"ה שפֿינון דשמדעת' היו מתגירי' לא היה פֿח בדין הישמעאלי' להחזירם לדתם אלא אם פֿן היו קטני' שאינ' בני דעה אפי' לאותה פיטוא"ה לא היו לוקחי' אותם בחנם אלא שימכרו אותם היהודי' לישמעאלי' ונאפי' בקושטטי' אם המדינות מושב המלה יר"ה אומרים כי היהודי' קוני' שפֿחו' בנות הערלים בפֿרסו' ואם יש לפעמי' עירעור הוא דרף עליל' שאומר שפֿא הן ישמעאלו' או מי שמכרן היו אצלו בחזקת ישמעאלות או טענות בעלילות פֿינצא בזה אבל לא מצד דינא דמלכותא: ומצאתי תשובה אחת להרשב"א ז"ל בתשו' של דינ' דמלכות' דינא שאמרו לא אמרו אלא במאי דאיכ' הרמנ' דמלכות' ובדברים שהם מדיני

המלכות דדינא דמלכותא אמרו דינא דמלכא לא אמרו אלא כמו שאנו יש לנו משפט מלוק' כמו שאמר להם שמואל לישראל דמלך מותר בו כף בשאר האמות דינים ידועי יש למלכים ובהם אמרו דיניה' דין אבל דינים שדנים בערפאות אין לו משפטי המלוכה אלא הערפאות דנים לעצמם כמו שימצאו בספרי הדינים שאם אי אתה אומר פן בטלה חס ושלום דיני ישראל עד פאן לשון הרשב"א זלה"ה הרי שלא נאמר דינא דמלכותא דינא אלא בדיני המלכות עצמו לא במה שדנים הגוים בערפאות וכשיוצא איזה עירעור על השפחות אינו מצד דינין המלכות אלא מצד הערפאות כמו שאירע במצרים כמו שכתוב למעלה ואפילו הכי לא הנה אלא מאחד מד' דיניהם כי רובם הספיקו שיש רשות ליהודי לקנות עבדי עולם אפילו שיגיירום כל שכן להחזיקם בתורת עבדי אפילו שהם נוהגות במצות שהנשי חייבות בהם וגם כי לפעמים יבואו לחקור מצד המלכות על השפחות אינו בדיני' דמלכו' אלא דרך עלילה וגזל לקחת שוחד מפל מי שיש לו שפחה ואחר שלוקחים מהם שוחד מניחים אותם ואם הנה דינא דמלכותא לא היו ניצולים בשוחד: ואם פן הוא דבר פשוט שאלו השפחות בנות הערלים הקנויות לישראל ומטבילין אותם לשם שפחות וכן העבדים שיש להם דין שפחה ועבד פנעני ואסורים לישא בן או בת ישראל ויש תימה בדברי החכם נר"ו שלא הנה מיראי הוראה בענין זה כמו שהעיד על עצמו במקום אחר שכתב פן ובנדאי אם תנשא בדיעבד הוולדות הם מותרים לבוא בקהל כדין הנושא גויה שבניה גוים אבל לכתחלה לא אספי להתיר שיקח שפחה עכ"ל ואם נדאי הוא לו שהוולדות מותרים לפה לא יסכים להתיר ליקח שפחה מאלו השפחות שאמר הוא שאין להם דין שפחה אלא בגויה שבניה הם גוים ואם נתגיירה לכתחלה תנשא לישראל ובניה פשרי' וכן שפחה זו שהיא פגויה אם תתגייר ותנשא לכתחלה לישראל ולדעתו זה הנה יכול להסכים גם פן לכתחלה אלא שסברא זו יש בה שגגת הוראה כי שפחות ועבדים אלו שבמלכו' זה יש בהם דין שפחה פנענית ועבד פנעני כמו שהוכחתי למעלה ולענין הנדון שלנו אחר שהטבילה לשם שפחות באדריאנופולי ונשאה היתה מותרת לו ובניה פמוה ונהרי שחרר אותם בפני פלוני ופלוני והוא נאמן כמו שכתבתי למעלה אם הוא תלמיד חכם וקודם לכהן גדול עם הארץ והארץ והורה לעצמו היתר וראיתו צודק ברוב דבריו לענין פלל הדין ובקצת ראיות שהבי' ומה שכתב על חכם מפוןס' שבברוס' שאם השפחה היתה נתונה ולא קנויה שאינה ראויה להשיא' לו וגם שלא יוכל הוא לשחרר הוולדו' אין להאמין על שום חכם שיהי' לו סברא זו וגם אינו צריך להראות שטר מתנה או עדים אחר פמה שנים חזקה שנשתמש בו פדרך שהעבדים משתמשים כמו שכתב הרמב"ם ז"ל פרק עשרי מהלכות טוען ונטען גם שלא הנה פאן מערער וטוען על שפחה זו כמו שכתב הוא: עוד אני אומר כי אפילו שלא קנאה ולא נתונה לו במתנ' אלא שנתונה לממו' לאשה הרי בניה פמותה וישחרר אותם בעליהן ונהרי הם זרעו של ממזר טהור דאע"ג דאמר רבי יהושע פן לוי פספ מטהר ממזרים שנאמר וישב מצרף ומטהר פספ שהנראה שהממזר יכול ליטהר בפספו שיקח שפחה וישאנה היינו משום שלא ימצא מי שיתן לו שפחתו לאשה כדי לשחרר הבנים שתלד לטהר זרע הממזר ומשום הכי יצטרף הממזר פספ לטהר זרעו אבל אין הכי נמי שאם ימצא מי שישאנו בשפחתו כדי לשחרר את בניו שהם טהורים ואפי' שהנה נושא שפחה שלא ברשות אדוניה ונהה מוליד בנים ואחר כף הנה משחרר אותה אדון השפחה היו

טהורים וְכָל שָׁפָן דְּמִמָּרָא דִּר' יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוי עֵינָן' הִיא עַל הַמְּזֻרִים הַנְּטֻמְעִים
בְּיִשְׂרָאֵל וְכִסְפֵּם וּמְמוֹנָם וּמִשְׁפָּחָה שְׁנֻטְמָעָה נְטֻמָּעָה וַיִּטְהְרוּ לְעֵתִיד לְבוֹא כְּמוֹ
שְׁפִירְשׁוֹ הַמְּפָרְשִׁים עַל מִמָּרָא שֶׁל רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוי וְכִינּוֹן שְׁאֵפִילוֹ לֹא נִתְנוּהָ בְּמִתְנָה הִיָּה
יְכוּל לְטַהֵר אֶת זַרְעוֹ כְּדָמָרִינּוּ אִם כֵּן הוּא נֶאֱמָר לֹא מִשְׁנֵי לֹא וְנִשְׁאַה וְהוּא שְׁחַרְרָם
נְאֻם הַמְּבִי"ט: שְׁאֵלָה ר' רַאוּבֵן גַּתְפָּשֶׁר עִם שְׁמַעוֹן עַל סָף צָמַר שְׁמַכְר לֹו וְנִטְלוּ קִנְיָן
מִשְׁמַעוֹן הַקּוֹנֶה וְכָתְבוּ עָלָיו שְׁטָר שְׁהִיָּה חַיִּיב לְרַאוּבֵן סָף מְעוֹת לְזִמְן פְּלוּנִי עַל הַצָּמַר
שְׁקִנְהָ מִמֶּנּוּ וּמָסַר לֹו רַאוּבֵן הַמְּפָתַח שֶׁל הַבַּיִת שְׁהִיָּה בּוֹ הַצָּמַר וְשְׁמַעוֹן הִיָּה מוֹכֵר הַצָּמַר
שְׁקִנְהָ עַל יָד שְׁלוּחֹו וְהִיָּה בָּא רַאוּבֵן לְרֵאוֹת מִשְׁקַל שְׁקִי הַצָּמַר וּבִין כָּף וּבִין כָּף חָלָה
שְׁמַעוֹן חוֹלִי שֶׁל סִפְנָה וְהִלְךְ רַאוּבֵן וְהָנִי מְנַעוּל עַל הַמְּנַעוּל שְׁהִיָּה בְּבֵית הַצָּמַר וּבָא
שְׁלוּחֹו שֶׁל שְׁמַעוֹן וְלָקַח שְׁאָר הַצָּמַר עַל הַחֹב שְׁאוּמָר שְׁהִיָּה חַיִּיב לֹו שְׁמַעוֹן וְאַחַר כָּף
מֵת שְׁמַעוֹן וּבָא רַאוּבֵן לְתוֹבַע מִשְׁלוּחֹו שֶׁל שְׁמַעוֹן וְאוּמָר שְׁהוּא הַנִּיחַ מְנַעוּל עַל הַצָּמַר
שְׁהוּא שְׁלוֹ שְׁחִזַר בּוֹ מִן הַמוֹכֵר כִּינּוֹן שְׁלֹא נִטְלָה קִנְיָן עַל מְכִירְתָּהּ: תְּשׁוּבָה נִרְאָה לִי כִי מְכַר
זֶה קִיָּים אַעפ"י שְׁלֹא נִטְלָה קִנְיָן רַאוּבֵן עַל מְכִירַת הַצָּמַר כִּינּוֹן שְׁנִתְרַצָּה בְּמְכַר וְנִכְתַּב שְׁטָר
חֹב עַל רַאוּבֵן שְׁהִיָּה חַיִּיב לֹו כָּל כָּף מְעוֹת עַל מְכִירַת הַצָּמַר וְשְׁעָבַד נְכֶסֶי לְזִמְן פְּלוּנִי
שְׁנִתְפָּשֶׁר עִמּוֹ: וּמִצְאָתִי רֵאֵיָה לְזֶה מִתְּשׁוּבַת הַרְמָב"ם ז"ל שְׁהִבִּיא מ"מ פָּרָק כ"ג עַל לָוֶה
שְׁבָא לִב"ד בְּשִׁטְר חֹב שְׁבִידוֹ לְכַפּוֹת אֶת הַמְּלִנָה לְהַלוּתוֹ עַד זִמְן שְׁקַבַּע וְכָתַב דְּבַר בְּרוּר
הוּא שְׁיִכּוּל מְלָוָה לְטַעוֹן שְׁלֹא מִדְּעַתִּי נִכְתַּב וְאִם יִבִּי רֵאֵיָה הַלָּוֶה שְׁמַדְעָתוֹ נִכְתַּב אוֹ הַשְּׁטָר
בִּיד הַמְּלָוָה יֵשׁ לְדוֹן שְׁכִינּוֹן שְׁנֻשְׁמַעְבָּדוֹ לֹו נְכֶסֶי לָוֶה בְּחִלְיָפִין מִעַכְשָׁיו אִף הוּא חַיִּיב לִיתֵן
דָּמִים כְּלוּמָר שְׁחַיִּיב לְהַלְנוֹנָתוֹ עַד זִמְן שְׁקַבַּע לֹו וְיִקְנֶה נְכֶסֶי לְשְׁעָבֹודוֹן וְזֶהוּ דַעַת הָרֵא"ש
ז"ל וְדַעַת צִילוּת' הִיא ע"כ דְּבַרִּי הַרַב ז"ל אֲבָל הַרְשָׁב"א זל"ה פָּתַב דְּבַשְׁטָר חֹב לְעוֹלָם
יְכוּל לְחַזּוֹר מְלָוָה בּוֹ וְהִבִּיא רֵאֵיָה מְפָרָק הָאִישׁ מְקַדָּשׁ שְׁאָמַר לְשֵׁם בְּמְלָוָה בְּרֵשוֹת בְּעָלִים
לְחַזּוֹרָה קַמִּיפְלָגִי דְּמִשְׁמַע מִהֶתֶם דְּכָל שְׁלֹא נִתְנָה לְכוּלִי עֲלָמָא יְכוּל לְחַזּוֹר בּוֹ עכ"ל ז"ל
הַרִי מְדַבְּרִי הַרְמָב"ן ז"ל שְׁכִינּוֹן שְׁכָתַב לֹו הַשְּׁטָר חַיִּיב לְהַלוּתוֹ לֹו וְכָל שָׁפָן בְּגִדוֹן דִּידוֹן
שְׁחַיִּיב לְתַת לֹו הַצָּמַר וְכִינּוֹן שְׁלַקְחָה שְׁלוּחֹו זָכָה אֲלָא שְׁצָרִיף לְבַרֵר אוֹ לִישְׁבַע שְׁהִיָּה
חַיִּיב לֹו שְׁמַעוֹן הַנְּפָטָר סָף מַה שְׁיִקַּח מִן הַצָּמַר אוֹ יוֹתֵר וְאַפִּילוֹ לְדַעַת הַרְשָׁב"א ז"ל
שְׁחֻלַק עָלָיו הִיָּינוּ עַל הַלְנוּאֵת מְמוֹן דְּהוּנֵי בְּרֵשוֹתוֹ לְחַזּוֹרָה אֲבָל בְּגִדוֹן דִּידוֹן שְׁהִיָּה חַיִּיב
לְתַת לֹו הַצָּמַר אַחַר שְׁזָכָה הוּא בְּשִׁטְר חֹב פְּרַעוֹן דְּמִי הַצָּמַר וְאַפִּילוֹ שְׁנִתְרַצָּה שְׁהַרְשָׁב"א
ז"ל יַחְלוּק גַּם עַל זֶה נֶאֱמַר הַמוֹצִיא מִחִבְרֹו עָלָיו הָרֵאֵיָה וַיֹּאמֶר זֶה קִיָּים לִי כְּהַרְמָב"ן ז"ל
כָּל שָׁפָן שְׁהֵם רַבִּים יְגַבִּי יְחִיד עוֹד נִרְאָה לִי אֲפִילוֹ שְׁמֵן הַדִּין מְסִירַת הַמְּפָתַח אִינוּ קִנְיָן
וְהִיָּה צָרִיף לְמִשְׁנֹו: הַצָּמַר כִּינּוֹן שְׁנִתְרַצָּה הַמְּפָתַח בִּידוֹ הִנֵּה לִיָּה כְּאִילוֹ אָמַר לָוֶה מִשְׁנֹו הַצָּמַר
וְקִנְיָן וְהָרִי מְשֹׁף קַצְבַּת הַצָּמַר לְפָנָיו כְּשֵׁשֶׁם לָוֶה וְאַפִּילוֹ מַה שְׁלַקַּח הוּא אַחַר כָּף שְׁלֹא
בְּפָנָיו הִיָּה לֹו כְּבַר רֵשוֹת מְקוֹדָם לִיטְלָה מִשְׁמָסַר לֹו הַמְּפָת' וּבְרֵשוֹ שְׁנִתְרַצָּה לֹו וְאִין לֹו שׁוּם
דִּין לְרַאוּבֵן עַל שְׁלוּחֹו שֶׁל שְׁמַעוֹן מְכָל א' מְשֻׁנִי קוֹדָם בְּמִסִּיר' הַמְּפָתַח שְׁיִלְךָ כִּי שְׁלוּחֹו
שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ טְעָמִי אֵלּוֹ וְכָל זֶה הוּא עַל הַקְּדָמ' שְׁהוּא יְדוּעַ שְׁנִטְלָה קִנְיָן עַל מְכִירַת' כִּי
אַחַר שְׁפָתוֹב בְּשִׁטְר חֹב שְׁנִתְחַיִּיב לְכַרְוַע לֹו סָף מְעוֹת עַל הַצָּמַר שְׁקִנְהָ מִמֶּנּוּ נִרְאָה כִּי
הַעֲדִים יְדַעוּ אוֹ הוּא הוֹדָה שְׁהִיָּה הַקְּנִיָה כְּדִין וְכַשׁוּרָה בְּקִנְיָן גְּמוּר וְזֶה דְּבַר פְּשׁוּט שֵׁא"א
לֹו לְבַרֵר שְׁלֹא נִטְלָה קִנְיָן נְאֻם הַמְּבִי"ט: שְׁאֵלָה רַא רַאוּבֵן הִיָּה הוֹלֵךְ לְמַדִּינַת הַיָּם וְכַשְׁנִשׁ'
לְדָרְךָ פְּעָמָיו תְּבַעוּ מִמֶּנּוּ קְרוּבִי אֲשַׁתּוֹ שְׁיִנִּית לָהּ גַּט זִמְן וְלֹא הִיָּה פְּנָאִי לְכוּתְבוֹ וְלִיתְנּוֹ

על תנאי אם באתי תוך שלשה שנים וכו' וצוה שיכתבו לו גט ויתנוהו לה ושלא תתגרש בו מיד פי אם אחר סוף ג' שנים שהיא דומה לתנאי ואינו תנאי ובשעת נתינתו על ידי שליח אמר אחד מן הב"ח שהיו שם שיאמר לה מעכשיו וניתן הגט וכשהלה לו בספינה אחת מדמיאט לבולאק ובדרך יצא ליבשה הוא ושני' ובאו ערביי' לשבות' ונכנסו לנהר לברוח מהם ולא יכלו להגיע לספינה שהלכ' כבר ואחר כך חפשו עליה' ונמצאו השני' חיי' האחד ערו' בלי לבוש שהפשיטוהו הערביי' וראובן לא נמצא ולא נודע אם נטבע בנהר או אם שבו אותו הערביי' ולא נודע מקומו איו זה שנת' ימי' ובתוך זמן זה חלתה האשה ומפני שלא תמות בלי שבועת אלמנה כדי שייגרשו' אחיה השביעה שבועת אלמנה שני הדיוטות ומתה ועתה יורשיה תובעי' פתובתה ומצד בעלה טועני' כי אולי הוא חי ויורש חלק גדוניתה וכל התוספת וגם היא זקוקה ליב' אם מת ויש לו זכות בנכסי' יורינו רבינו הדין עם מי ושכרו פפול ומכופל מן השמים:תשובה גם כי לענין הגט לא היה צריך לכתוב שום דבר כי איש ואשתו בעוונות מתו ועם כל זה לענין הנכסים יש הפרש אם היה הגט מעכשיו או כדומה לתנאי ולכן אני אומר כי כיון שהבעל לא צוה אלא שלא תתגרש עד סוף הזמן כי לא היה שהות לכתוב גט ולתתו על תנאי אם באתי כו' אעפ"י שאחד מהם אמר לשליח שיאמר עעכשיו אינו מעלה ואינו מוריד כיון שאמר לו הבעל שלא תתגרשי אלא לאחר זמן כך וגם השליח אמר כן ואפילו שאמר הבעל עצמו שיאמר השליח מעכשיו כיון שאמר ולא תתגרשי בו אלא לאחר שלש שנים אינו מעכשיו ונתפוי לשון אחרון שחזר בו ולא רצה שתתגרש אלא לאחר ג' שנים ואם היינו תופסי' לשון ראשון והיינו מפרשי' ולא תתגרשי לסוף על גמר הגירושין גם זה אינו כלל שהוא תנאי קודם פתיבת הגט והוא ספק כמו שכתב הרמב"ם ז"ל אלא נראה שנאמר שנתפוס לשון אחרון: ועתה נכנס לענין תביעת היבם ונאמר כי זה האיש שנעל' מת או לא מת אם מת תוך הזמן הגט בטל ונשארה עתה זקוק' ליב' ואם הוא חי הוא יורש קצת פתובתה כפי המנהג הפתוב בפתובה פשאין לו זרע שאם יש לו זרע ממנה הוא היה יורש הכל ואם פן על כל פנים יש זכות ליבם בנכסי עזבוני' אם מת אחיו נשא' זקוקה לו והוא הדין שומרת יבם שמתה שיחלקו ואם הוא חי יעובו הנכסים שיגיעו לחלקו עד זמן שיראה לב"ד קודם שיתנום ליורשים ולענין אם מת שיחלקו פתב הרמב"ם ז"ל פירק כ"ב מתה פשהיא שומרת יבם יורשיה מאביה יורשים הנכסי מלוג שלה וחצי נכסי צאן ברזל ויורשי הבעל יורשים פתובתה וחצי נכסי צאן ברזל ויורשי הבעל חייבים בקבורת' ובא"ה סי' ק"ס פתב ואם מתה פתובתה בחזקת יורשי הבעל ונכסי מלוג בחזקת יורשי האשה ובנכסי צאן ברזל איכא פלוגת' לרש"י יחלקו בהן יורשי הבעל ויורשי האשה וכן פתב הרמב"ם ז"ל ולר"ת פולם בחזקו יורשי הבעל כמו הפתובה ולזה הסכים א"א ז"ל ע"כ וכתובה שהיא בחזקת יורשי הבעל היינו עיקר מנה מאתים ותוספת א"כ בגדון דידן מה שהיה יותר מגדוניתה הוא של יורשי הבעל והגדוניתה שהיא נכסי צאן ברזל החצי הוא גם פן ליורשי הבעל ולרבינו תם כל הגדוניתה הוא שלהם ואם היו בנכסים יותר מגדוניתה ותוספת זה המותר לכולי עלמא הוא של יורשי הבעל ואפ"י שהשבועה שהשביעה תהיה פדין וכהוגן כיון שהיא נשבעת נראה שהיה לה לפחות כל פתובה ותוספת שלה בידה כי לא אמרה שחסר לה והשבועה היתה שלא היה לה יותר מסך פתובתה עם התוספת ועל זה יש זכות ליורשי הבעל בכל מה שימצא פתוב בתוספת ובחצי גדוניתה ולרבינו תם

בכּוֹלָה אם הוא מת ואם חי אינה זקוקה לַיָּבֵם ומתה בְּחַיֵּי הַבַּעַל יורש הוא כְּפִי הַתְּנַאי הפתוב בכְּתוּבָתָהּ ומפני ספק זה בָּמָה שֵׁישׁ הַפֶּרֶשׁ בֵּין חֲצֵי הַגְּדוּוּנָיָא פְּשֻׁמְת' בְּהִיוֹת' זְקוּקָה לַיָּבֵם וּבֵין תְּנַאי פְּתוּבָה אם הוא חי שֶׁהִיָּה מַגִּיעַ לוֹ יוֹתֵר מִחֲצֵי הַגְּדוּוּנָיָא אוּ פָחוֹת לְפִי הַתְּנַאי בְּזֶה הַהֶפְרֵשׁ יִחְלַקוּ וְנֹאמֵר כִּי מֵה שֶׁכָּתְבוּ הַמְּפָרְשִׁים זֶלֶה"ה חֲצֵי הַגְּדוּוּנָיָא לַיָּבֵם הִיא עַל הַקְדָּמָה שֶׁהַבַּעַל יוֹרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ פְּדִין תּוֹרָה אָבֵל פְּשִׁישׁ תְּנַאי בְּכְתוּבָה שְׁלֵא יִירֵשׁ הַבַּעַל פְּשֻׁמְתוֹת בְּלֹא זָרַע אֲלָא חֲצֵי הַגְּדוּוּנָיָא אוּ פָחוֹת אוּ יוֹתֵר גַּם הַיָּבֵם לֹא יִירֵשׁ אֲלָא חֲצֵי מֵה שֶׁהִיָּה יוֹרֵשׁ אֲחִיו אִם הָיָה חֵי שֶׁהוּא רַבִּיעַ הַגְּדוּוּנָיָא אוּ בְּפָחוֹת אוּ יוֹתֵר כְּפִי הַתְּנַאי וְהַתּוֹסֶפֶת כְּלוּל כְּמוֹ שֶׁהַבַּעַל הָיָה יוֹרֵשׁ כֹּל הַתּוֹסֶפֶת כִּי אֵין תְּנַאי אֲלָא בְּגְדוּוּנָיָא וְלֹא בַּתּוֹסֶפֶת וְאִם כֵּן יִהְיֶה הַהֶפְרֵשׁ שְׁאֵם הִיא שׁוֹמֵרֵת יָבֵם אֵינוֹ יוֹרֵשׁ אֲלָא כְּמוֹ הַרְבִּיעַ וְאִם הוּא חֵי שְׁאֵינָה זְקוּקָה לַיָּבֵם יִירֵשׁ מֵה שֶׁכָּתוּב בַּתְּנַאי הַפְּתוּבָה וּבְזֶה הַהֶפְרֵשׁ יִחְלַקוּ מִסְּפֵק וְהָר"ן ז"ל פָּתַב בְּתִשׁוּבַת נ"ט שֶׁתְּנַאי הַחֲזָרָה אֵינוֹ אֲלָא עַל הַבַּעַל וְלֹא עַל הַיָּבֵם זֶהוּ הַגְּז"ל גַּם הַמְבִי"ט.

שְׁאֵלָה רַב זֶה כְּמָה יְמֵי שֶׁכָּתְבוּ פֶּסֶק עַל צְנוּאֵת רַחֵל אֶלְמָנ' כ"ר שְׁמוּאֵל מִיְלְכוֹ נ"ע שְׁצוּת' שְׁנָכְסִי יִהְיֶה בְּמִתְנָה לְבַתָּה קְלוּמִירָה ע"מ שְׁאֲחֵרִיָּה יִהְיֶה לְזָרְעָה וְאַחֲרֵי זָרְעָה לְאַחִיָּה יִשְׁעֵי וְאַחֲרֵי יִשׁוּעָה לְאַחֵי רַחֵל וְאַחֲרֵיהֶם לְזָרְעָם אִפִּי שְׁאֲחִיָּה וְזָרְעוֹ אֵינָם רְאוּיִם לִירֻשָׁה וְעַל זֶה כָּתְבוּ אֲנַחְנוּ ב"ד שֶׁהִיָּתָה הַצְּנוּאָה קִיָּיֵמֵת וְשֶׁהִיָּה זֹכָה אַחֵי בְּמִתְנָה שְׁמִתוֹ הַבֵּן וְהַבַּת: גַּם הַחֲכָם הַשְּׁלֵם הַדִּיָּן כְּמֵה"ר יוֹסֵף צִיִּיחַ וְהַחֲכָם כְּה"ר מִשֵׁה בְּרוּךְ ב"ד שֶׁבְדַמְשֵׁק הִסְפִּימוּ עִמָּנוּ בְּדָבָר זֶה וְכָתְבוּ שֶׁהִיָּתָה יְכוּל' לְהַפְסִיק הִירוּש' בל' מִתְנָה וְאַחֲרֵי כֹּף חֲזַר הַדִּיָּן הַגְּזֹפֵר לְכַתּוּב פֶּסֶק דִּין אַרְוֵף שֶׁפִּינוּ שְׁבַתָּה וְזָרַע בַּתָּה אֵין כָּאֵן מִתְנָה נְמִי אֵין כָּאֵן וְיִחְזוֹר הַכֹּל לְדוּדָה שֶׁל הַבַּת אַחֵי אָבִיָּה דְמָה שֶׁהַפְּסִיק' לֹא הַפְּסִיקָה וְקִשְׁיָא מְדִידִיָּה לְדִידִיָּה שֶׁכָּתְבוּ קוּדָם שֶׁהִיָּתָה יְכוּלָה לְהַפְסִיק בְּלִשׁוֹן מִתְנָה וְאִם מִפְּנֵי שֶׁכָּשַׁכְתָּב זֶה הִיָּתָה הַבַּת קִיָּיֵמֵת פְּתַב שֶׁהִיָּת' יְכוּלָה לְהַפְסִיק וְעַתָּה שְׁמַתָּה בְּלֹא זָרַע אֵינוֹ כֵּן הָיָה לוֹ לְכַתְּנ' כֹּף בַּפֶּסֶק הִרְאִישׁוֹן וְרִאֵינוּ כֹּל מֵה שֶׁהָאֲרִיף לְהוֹכִיחַ שֶׁיִּחְזוֹר הַכֹּל לְדוּד' אַחֵי אָבִיָּה וְאֵין בְּדַבְּרֵיו עֵינָר כֹּלָל וְמֵה שֶׁכָּתְבוּ שְׁאֵנוּ מְבַטְלִי ב"ד הַנְּתַבַּע אֵינוֹ הוּא הַב"ד אֲלָא הַחֲכָם כְּה"ר מִשֵׁה הַנּוֹ שֶׁהִסְפִּי הוּא ב"ד הַנְּתַבַּע וְאֶפְּיָלוֹ הָיָה הוּא הַתּוֹרָה אֲמָרָה אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטוֹת וּדְבָרֵיו בְּטִלִי בְּרוּב וְלָכֵן אֲנַחְנוּ גּוֹזְרִים נַח"ש עַל מֵי שְׁנָכְסִי אֵלוֹ בְּיָדוֹ שֶׁיִּמְסָרֵם בְּיַד הַחֲכָם ה"ר מִשֵׁה בְּרוּךְ הַגְּזֹפֵר וְיִתְּנוּ לְשִׁלְשָׁה הָאֲחִים שֶׁל רַחֵל אוּ לְיִוֹרְשִׁי שְׁלֵהֶם גַּם הַמְבִי"ט: שְׁאֵלָה רַג רְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן חֲתָנוּ נְטִלוּ קִנְיָן וְשִׁבְעָה חֲמוּר' לְקִיָּי' כֹּל מֵה שֶׁיִּגְזוֹר לְנוֹ עֲלֵיהֶם עַל כִּי נָשָׂא שְׁמַעוֹן אִשָּׁה עַל בַּת רְאוּבֵן וְלְנוֹי פֶּשֶׁר בִּינֵיהֶם בְּכִמָּה דְבָרִים וּבְכֹלָל' צְנוּה לְשִׁמְעוֹן שֶׁיִּלְךָ לְמָקוֹם דִּירַת אִשְׁתּוֹ בַּת רְאוּבֵן לְסוּף חֲדָשׁ פְּלוּנִי וְיִבְיָאָה פָּה וְשִׁעֵן אַח"כ שְׁמַעוֹן שֶׁהָיָה לוֹ גְזִירוֹת שְׁמַעוֹן שְׁלֵא יֵצֵא מִפָּה כְּמָה שְׁנִים וְאַחֲרֵי כֹּף גּוֹדַע שְׁלֵא הָיָה הַגְזִירוֹת עַל הַהִלִּיכָה שֶׁם וְעַם כֹּל זֶה הוּא מְסַרְב מְלָלְכַת לְזָמַן הַקְּצוּב יוֹרֵינוּ רַבִּינוּ גֵר יִשְׂרָאֵל וְקִדוּשׁוֹ צִיץ הַזֵּהָב גֵּר הַקּוֹדֵשׁ עַל רִאֲשׁוֹ מֵאִיר עֵינֵי יִשְׂרָאֵל בַּפֶּסֶקוֹ וְהוֹרְאוֹתָיו מֵאִיר עֵינֵינוּ בְּתוֹרַתָּה הַתְּמִימ' תּוֹרַת יי' תְּמִימָה אִם יַעֲבֹר וְלֹא יִלְךָ מֵה יִהְיֶה דֵינּוֹ אִם יִהְיֶה פְּסוּל לְעֵדוֹת וְשִׁבְעָה אוּ לֹא וְאִם בְּהַגְעַת הַזָּמַן יִכּוּפוּ אוֹתוֹ ב"ד לְלָכַת וּלְקִיָּיִם שְׁבֻעָתוֹ כְּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע שְׁבֻעָה חֲמוּרָה: תְּשׁוּבָה אֶפְּיָלוֹ יִהְיֶה אֲמַת שֶׁקִּיבֵל גְזִירוֹת שְׁמַעוֹן לֹא יִהְיֶה פְּטוּר מִן הַשְׁבֻעָה אֲלָא קִיָּיִם שְׁבֻעָתוֹ וְיִהְיֶה גְזִיר שְׁמַעוֹן אוּ יִחְלָה פְּנֵי גְדִיב רְאוּבֵן חֲמִיו שֶׁיִּאֲרִיף לוֹ זָמַן הַהִלִּיכָה אָבֵל כִּיִּן שְׁנוּדַע שְׁלֵא הָיָה הַגְזִירוֹת עַל זֶה פְּשִׁטָּא שְׁחִיב לְקִיָּיִם

השבוע' לזמן שקצבו לו ואם: יעבור יפסל לעדות ולשבוע' דאע"ג דכתב רש"י ז"ל דבשבועת ביטוי כי האי לא יפסל דאיכא למימר בקושט' קא מישתבע הרי כתב רבינו תם שהוא פסול וכתב הריב"ש ז"ל סי' שמ"ד שדעת הרמב"ם פדעת רבי' תם וישנראי' דבריהם וכתב המגיד משנה בשבועת ביטוי שכן דעת רבי' האי ז"ל ובחש' משפט סי' ל"ה אחד שבועת שוא ואחד שבועת שקר ואחד שבועת ביטוי פסולים ואפילו עובר על חרם שהחרימו הקהל ובסי' צ"ב כתב שכן דעת הרא"ש ז"ל ואפילו למי שסובר שאינו חשוב חשוד דאיכא למימר דמעיקרא בקושטא משתבע נהי דלא מיפסי' אבל אפילו לדידהו פופין אותו עד שיקיים שבועתו לזמן הקצוב כמו שפופין למי שאינו רוצה לקיים מצות עשה שפופין אותו לקיימה והפפיה הזאת היא בהכרז' שיכריזו אותו בכל הקהלות בפרהסיא בכל יום שני ושמשי בכל שבוע, ושבוע אחר שיגיע הזמן הקצוב ביניהם אם לא ילך ויעבור על השבועה שנשבע עד שיבוא ויתרצה ללכת וישב בנגידוי על שהוא עברין ופסול לעדות ולשבוע' כמו שפכתנו למעלה: שאלה רד' ילמדנו רבינו ראובן שנתחייב לתת לבנו סף מעות וזה החיוב היה בשעת אירוסין ובעת הנישואי' חזר ראובן לקיים החיוב הראשון ויהיו המעות בידו עד עשר שנים ויהי כמשלש חדשים אחר הנישואי' מחל לו בנו של ראובן הנזכר החיוב שנתחייב' לו ראובן אביו מחילה גמורה ומפורסמת וחלוטה בקנין ועדים ויש עד אחד שמעיד שמתחלה קודם החיוב הראשון אמר לו ראובן שמה שהיה מתחייב היה לפני מפני הכבוד ויש עדים אחרים מעידים על זה אלא שהם קרובים יורינו מורינו ורבי' אור ישראל תמים דעים בוצינ' דנהור' רכב ישראל ופרשיו אשר מאור תורתו יאירו עינים עורות ויהי להם למשיב נפש להסיר הפוקה והמכשול ולידע איזה הדרך ישכון אור עתה עתה ידרש לדורשיו אם הניא מחילה פי החיוב היה לבנו והוא מחל לו מחילה גמורה כנזכר ומה גם שיש גילוי דעת לבטל החיוב הנזכר מתחיל' כנזכר.

ועוד שראובן הוא עדין מוחזק בנכסים והפל בידו ועדין לא הוציא מתחת ידו פלום ורוב הפוסקים הסכימו שאפילו במקום שחב לאחרים מחילתו הניא מחילה ונהו ראובן הנז' יכול לומר קים לי כרוב.

הפוסקי' ומה גם שהשטר של המחילה יש לה שתי שנים שנעשה או לא הניא מחילה על הפל יורינו מורינו ורבינו גר' ישראל דר' סלולה מה. הוא דינו ושכרו כפול ומכופל מן השמים מאת אדון השלום.

תשובה פיון שיש פוסקים שסוברים כי אפילו חייב המלוה לאחרי' יכול למחול השטר חוב שיש לו על אחרי' כמו שכתב הרשב"א שרבותיו סוברים פן וכמו שכתוב במשורים נתיב י"ד וכתב שכן נראה עיקר וגם יש עד אחד שמעיד שמה שהיה מתחייב היה לפני מפני הכבוד ויש גילוי מילתא מאחרים גם פן על זה אפילו אותם הפוסקים שסוברים שאינו יכול למחול כשחייב לאחרים בנדון כזה מודו שסומכים על המחילה כל שכן שנעשה המחילה מיד אחר הנישואין בהיותם בשלונה איש ואשתו שלא היה מקום לומר שהיתה להבירים השיעבוד ואין יכולת ביד האשה.

להוציא מחמיה לכתובת' שום דבר. ואחר המחילה כמה זמן ראה אביו כי היה בנו דחוק ומצטער על שמחל לאביו ורצה אביו לפרוע לו והודה בנו שקבל רוב האלף פרחים

בכמה פעמים מאביו והפוסקים שסוברים פי יכול למחול סוברים גם פן שאם אמר פירע לי שהוא נאמן ואפילו לדעת הפוסקים שאינו נאמן לומר נפרעתי משטר זה בנדון זה יודו שהוא נאמן פיון שאומר נתן לי מאתים פרחים ונתתים ביד מתעסק אחד פלוני ועדין הם בידו ונתן ק' בינו וק' בשמן וסוף פה מעות וסחורה והוא יודע כי פשכתב לו אביו האלף פרחים לא היה לו מעות ונכסים אחרים אלא הנכסי שנתן לו חמיו ונאנחנו רואים שיש לו מה שנתן למתעסק) והיו והשמן שנכנס בידו נראה כי כל זה הוא ממה שפרע לו אביו וגם: כי עתה לא ימצא בידו כל מה שאו' שקבל הוא יתן חשבון מה שהוציא או מה שהפסיד שיבוא מכונן למה שקבל ומה שלא פרע עדין יכול לסמוך עליו על המחילה אם ירצ' וכמו שכתבתי למעלה נאם המבי"ט.

שאלה רה על דבר ראובן ששכר לשמעון שילך למצרים וישב בחנות שם ויעשה סחורה בסחורו' שיש לו שם ובמה. שישלח לו מפאן לשם וקצב לו בשכירותיו ובתוך הזמן מת ראובן ובא שמעון ותבע מן היורשים הסוף שקצב לו ראובן כל שכירותו משלם בטענה שפאו לו כמה פסידות בסבת שכירות זה והיורשים טוענים שלא יתנו לו רק שכ' טןרחו עד זמן המיתה של ראובן אביהם הנזכר לעילכתב החכם הרש"ו נר"ו שהדין עם שמעון שיש להוכי' דין זה ממה שכתוב בהגהת האשרי פרק האומנים בשם ר"י וזה לשונו והיא דספינה שטבעה לה בחצי הדרך ופריה ואם לא נתן אמאי לא יתן ופירש ר"י דפריה מפל השכירות אע"ג דבעל היין אנוס פיון שעל ידי זה הפסיד הספינה חייב לשלם כל השכירות עכ"ל וכתב שפן כתבו בעלי התוספות וכן בהגהות מיימוניות ולמדנו מדבריה' כי כל המשפיר שכיר ואירע אונס למשפיר באופן שנתבטל השכירות בתוך הזמן ובאו פסידו' לשוכר בגרמת השכירות פהאי דטביעת הספינה חייב המשפיר ליתן כל השכירות אעפ"י שהמשפיר אנוס שלא פטרו למשפיר כאשר אירע לו אונס אלא אם הפסידה שאירע לשוכר הוא ביטול מלאכה לבד שמתבטל הוא ממלאכתו מעת שאירע האונס ואילך אז אינו נותן לו רק שכרו עד שאירע האונס לבד אבל אם באו לשוכר פסידות אחרות זולת ביטול המלאכה אז חייב המשפיר לשלם כל השכירות עכ"ל וכתב עוד החכם הנז' שיש חילוק בין ההגהה ובין מה שכתוב רא"בן שמשלם שכירות כפועל בטל מעת שאירע האונס ואילך ולא כל השכירות כמו שכתב ר"י וכן בנדון שלפנינו שטוען שפאו לו פסידות הרבה על ידי משפיר זה זולת ביטול המלאכה משמת ואילך חייבים היורשי' לשלם דכיון שאם היה המשפיר בחיים ואירע לו אונס כזה היה חייב המשפיר לשלם למר כל השכירות ולמר כפועל בטל גם עתה היורשים חייבים לשלם והרי הוא כחוב שחייב המת שהיורשים חייבים לשלמו עכ"ל של החכם הרשו הנזכר נר"ו.

ואני אומר שאין להוכיח מפאן לנדון דידן כלל ולדעתו שיש הוכחה כמו שכתב שחייב לשלם למר כל השכירות ולמר כפועל בטל היה לו לומר גם פן ולמר לא יפרע אלא עד שעת המיתה כמו שטועני היורשים ולא כמו שטוען שחייב שכתוב שם בתו' שפי' ריב"ם דאמאי לא יתן לא פריה אלא אחצי הדרך שכבר הלך אבל שכר חצי הדרך שלא הלך פשיטא שלא יתן פיון שהוא אנוס והיינו פטענת היורשים בנדון דידן אבל אני אומר שאין הנדון דומה לראיה דהתם איירי על ספינה סתם ויין זה דכיון דאמר זה אינו יכול לקיים תנאו שהתנה שהרי יין זה אינו בעולם והאונס בא לו מצד מה שהתנה ובמה

שהתנה ומשפיר דאמר ספינה סתם יכול לקיים תנאו וכמו שכתבו שם בעלי התוספות והיינו משום דגיש לזה טענה טובה בתנאי יותר מזה אבל בגדון דידן לא בא לו אונס המיתה מצד התנאי ואין לזה טענה טובה יותר מזה בתנאי שעשו והוי כספינה סתם ויין סתם שחולקי שאם קבל כל השכירות יחזיר החצי ואם לא קבל יתנו לו החצי אפי' שלא בא לו האונס אלא לאחד מהם והכא נמי יקח עד זמן שמת: עוד אני אומר דלא דמי לספינה ולא הוי גידון דידן אלא פפועל ובעל הבית ששכר בעל הבית לפועל להשקות לו שדהו ואתי מיטרא הוי פסידא דפועלי' שכל אונס שאירע לבעל הבית שלא היה לו לידע יותר מן הפועלי' הוי פסידא דפועלי' כמו שכתבו בעלי התוספ' וכיון שלא אבדו הפועלי' כלום רק שנתבטלו אין נותן להם כלום ובגדון דידן נמי לא הפסיד שמעון כלום רק שנתבטל אבל בספינה שהפסיד ספינתו פפועל בטל מיהא אית ליה נאפי' לר"י שכתב שיפרע הכל אפי' מה שלא הלה היינו משום שעל ידו הפסיד הספינה מה שאין כן בג"ד (אינו) הפסד אלא ביטול מלאכה וכל שפן לריב"ם דאפי' בספינה פתב דאין לו אלא חצי הדרה שהלה כמו דין הפועלי' פינון שהוא אנוס וא"כ לכ"ע בגדון דידן אינו חייב אלא עד זמן המיתה: מ"ש החכם הרשו' נר"ו שאם באו פסידות לשוכר בגרמת השכירות פהיא דטבעה הספינ' חייב המשפיר ליתן כל השכירות אעפ"י שהוא אנוס שלא פטרו מצד האונס אלא כשהפסידה היא ביטול מלאכה לבד אבל הפסידות אחרות חייב לשלם כל השכירות: אשאל ממנו פסידא זו מה היא שאין לשמעון פסידא אחרת אלא ביטול מלאכה כמו הפועל ואינו כמו בעל הספינה שהפסיד על יד השוכר ספינתו שמלבד מה שנתבטל הפסיד כלי אומנות' מה שאין כן בפועל שלא הפסיד אלא מה שנתבטל וכן שמעון זה הוא פפועל בטל ממש שלא הפסיד אלא ביטול מלאכתו שהיה שולח לו ראובן סחורות שישא ויתן ויפרע לו שכר טורחו ועתה הולך ובטל שאין מי שימציא לו הסחורות ואם מצד בטלותו הפסיד אתה דבר אחר משלו הוי גרמא בעלמא כי אפי' בזמן שהי' עוסק בסחורת בעל הבית והפסיד איזה דבר משלו או הונק בגופו כשהי' מתעסק בסחורה אין בעל הבית חייב בזה ולא אמרו בספינה שיתן כל השכירות או פפועל בטל אלא כשהפסיד הספינה על ידו שהי' דבר עצמו שהיה הוא עושה בה מלאכה שהתנה עמו כמו שכתבתי לעיל: ולא תימא כי אונס זה של מיתה היה לו לבעל הבית לידע דמיתה שכיחא ואמר לעיל שכל אונס שלא היה לו לידע הוי פסידא דפועלים משמע שאם היה לו לידע אינו פסידא דפועלים שהרי כתבו שכל אונס שאירע לבעל הבית שלא היה לו לידע יותר מן הפועלים הוי פסידא דפועלי' ואונס דמית' שכיחא לפועלים ולבעל הבית דמצודה פרוסה על כל החיים ולא היה לו לבעל הבית לידע יותר מן הפועלים שיודעים גם כן שימותו וכמו כשהיה מת הפועל לא הי' פורע לו אלא הזמן שעשה עמו כמו כן כשמת בעל הבית לא יפרע לפועל מנכסיו מה שעשה עמו עד שעת מיתה: והרי זה כמי ששכר אמן אחד שילמדהו אומנות ידוע ונדר לתת לו סך כף לשנה אחת כמו שאם קרה אונס לאמן שמת לא יפרע ליורשיו כי אם כפי הזמן שעשה עמו כפי התנאי כן אם מת הוא לא יפרעו לו היורשי' כי אם כפי הזמן שעשה עמו ומה שהביא החכם הרשו' הנז' נר"ו ראיה לדבריו ממה שכתב שפטרו את היורשים ממה שיהיה חייב אביהם מצד קנס הא אם היה חייב מצד הדין היו פורעים היורשי' במחילה מכבודו לא דמי כלל הגדון לראיה משום דהתם קודם שמת היה כבר חייב בכל הגזק שהזיק אבל הכא הוא עצמו עדין לא היה חייב

לפועל מה שלא עשה וכשמת הוא נתבטל כמו שכתבתי למעלה בארנפה והנראה לעניות דעתי פתבתי שנת השל"ג ליצירה נאם המבי"ט: שאלה רו יורינו מורינו ורבינו נר ישראל מאור הגולה הרב המובהק הדיין המצויין כמהר"ר משה איש האלדי"ם נר"ו על עגון ראובן שנשא בת שמעון ושהתה עמו זה שלש שנים ועדן לא בא עליה כדרך כל הארץ והיא טענה שאין לו פח אנשים וישען על ביתו ולא יעמוד ובכל יום ויום הם בקטט' איש ואשתו ועמדו אנשים להטיל שלום ביניהם והתנו עם ראובן תנאים ואלו הם התנאים שהתנו ביניהם אחר שמרדה בהיות שנפל הפרש בין החתן והפלה ונכתב איגרת מרד ונמחל שעבוד הפתובה ונתתיבה להחזיר חמשים בנדוקי על המקדש הנה עכשיו באו שניהם בפנינו ועשו שלום ביניהם וחזר החתן וקבל עליו אחריו הפתובה פאחריות כל פתובות בני ישראל על פי תנאים אלו שהניחו החמשים בנדוקי בנאמנות גמורה ביד הנבון היקר ונעלה לשם ולתהלה כה"ר שלמה מאזוזי יצ"ו ומפאן ועד סוף תשעה ועשרים יום אם נתקיים השלום ביניהם ויכול למצוא בתוליה הרי מוטב ויחזיר הנבון ונעלה כה"ר שלמה הנזכר החמשים בנדוקי ליד האשה ותהיה הפתובה קנימת עליו פאשר בתחלה ויקרע שטר המרד ואם חס ושלום לא יוכל למצוא בתוליה בכל המשך הזמן הנזכר כ"ר שלמה הנז' יהיה חוקר ודורש ומבקר אותם יום ויום ואם יראה לו כפי אומד דעתו שהעפכה מן האיש נתחייב מעכשיו החתן הנזכר לפטור אותה בגט פשר לאלתר מיז ויטול החמשי בנדוקי כמה"ר שלמה הנז' תכף לנתינת הגט ואם יראה לרבי שלמה הנז' לפי אומד דעתו שהעפכו מן הפלה יחזיר החמשים בנדוקי לחתן ושטר המרד ולא יוכרח לכתוב הגט פי זה התנו ביניהם בפנינו תנאי גמור מעכשיו וקבלו שניהם את אומד דעת היקר ונעלה כה"ר שלמה הנזכר פעדות שנים עדים פשרים וקנינו מיז שניהם על כל הפתוב לעיל במנא דכשר למיקניא ביה מדעתם ורצונם בלי שום אונס וכפניה שבעולם פלל: גם קבלו עליהם בשבועה חמורה בשי"ת בתקיעת פה לקיים כל הפתוב לעיל בלי שום עירעור וערמה ותחבולה פלל גם קבל עליו החתן הנז' בכלל השבועה הנזכרת שלא יעשה לפלה הנז' שום פישו' בעולם לא על ידו ולא על יד אחרים ויתנהג עמה בכל הדברים בנגלה וגם בנסתר כמו בנגלה באהבה ואחנה וחיבה ורחמנות פיראת השי"ת ויתעלה פמנהג פל בני ישראל הפשרים עם נשותיהם וקבל עליו חומר השבועה לדעת הרב הראב"ד ז"ל וכל המחמירים בשבועות ושלא תיתר השבועה אפילו בדיעבד ואפילו לדבר מצנה אלא לעולם תהיה חוזרת חלילה וקנימת עליו תמיד פל זה היה ביום ששי עשרים יום לחדש פסליו שנת השל"ב ליצירה פה מצרים והפל שריר ובריר וקיים מנחם ברכה אברהם הפהן (עד) חיים פהן עד פאן טופס שטר התנאים: ונה נוסח אומד דעת ר' שלמה מאזוזי יצ"ו מהפח המסור לי למעלה חקרתי ודרשתי פמר פלוני החתן הנז' על עניינו ואמר לי שכשהוא בחוץ מרגיש בעצמו שהוא פרי וכאשר יקרב אליה מצא עצמו שאין בו פח וגם ראיתי אותו פעם אחר פעם שהוא היה מחזר אחר פתיבות ואחר עשיית תרופות לחזק עצמו ומפני שראיתי זה יראה לי שהעכוב מצדו ולראיה חתמתי שמי פה שלמה מאזוזי זה נוסח דבריו בכתיבת ידו ונה נוסח קיום ב"ד פמותב תלתא פחדא הוינא פד נפק שטרא דא קדמנא ואיתקיים חתימת כה"ר שלמה מאזוזי יצ"ו הקא ומדאיתברר לנא דאיהי גופא חתימת ידוהי אשרנוהי וקנימנוהי פדחזי וחתמנא תרי מגו תלתא ואתקיים פמר ונאנח ישמעאל הפהן: מנחם ברכה.

אברָהָם הַכֹּהֵן. ע"כ יִנְרִינוּ אִם אַחַר עֲבוּר כָּל אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים אִם הוּא דִין שֶׁתִּשָּׁב הָעֲלוּבָה הַזֹּאת יְתוּמָה גְּלוּמִידָה לְשִׁבְתָּ עֲגוּנָה וְאִם כּוֹפֵין אוֹתוֹ בְּשׁוֹטִים לְפָנוּטָרָה בְּגַט פֶּשֶׁר וְשִׁכְרָה כְּפוּל וּמְכּוּפָל מִן הַשָּׁמַי' מֵאֵת אֲדוֹן הַשָּׁלוֹ' לְמַרְבֵּה הַמְשָׁרָה וּלְשָׁלוֹ' אִין קִץ וִידִיעָה לְיַהּוּי לְמַעַלְתָּ כְּבוֹד תּוֹרַתָּה שֶׁהִתְחַתֵּן הַנְּזָכָר עֲדִין הוּא מִחֲזִיק בְּדְבָרָיו וְאוֹמֵר שְׁאִין הָעֲפָבָה מִמֶּנּוּ רַק מִמֶּנָּה וְהַפְלָה אוֹמֵרֵת שֶׁחֲלִילָה וְחַס פִּי אִין הַדְּבָר מִמֶּנָּה אֱלֹא מִמֶּנּוּ' לְפִי שְׁאִין לוֹ פֶּח כְּאֲנָשִׁים כְּלָל וְעֵיקָר עַל כּוֹ צְדָקָה תִּחְשָׁב לְאֲדוּנֵינוּ צְבִי עֲטָרַת תְּפָאֲרַתְנוּ תְּפָאֲרַת יִשְׂרָאֵל שְׁיִנְרִינוּ עִם מִי הַדִּין אִם הוּא עִם הַכֹּלָה מֵאַחַר שְׁיִישׁ לָהּ לְכֹלָה הָעֲדוּת שֶׁל הָעֵד הַנְּבוּן יִקָּר וּמֵאוֹד נִעְלָה כַּה"ר שְׁלֹמֹה מֵאֲזוּזֵי יצ"ו הַנּוֹ' כְּנֹזֵכָר כְּמוֹ שְׁנֵי עֲדִים כְּשָׂרִים כִּינּוּן שֶׁקְּבֻלוֹהוּ עָלֵיהֶם כְּבִי תָרִי: וּבְכֻלָּל הַתְּחִנָּה נוֹסִיף עוֹד לְחִלּוֹת פְּנֵי מַעַלְתָּ כְּבוֹד תּוֹרַתָּה שֶׁיִּכְתָּבוּ בַּתְּשׁוּבָה פְּרָטִי כֹל הָעֲנִינִים הַיֵּטֵב הֵן לְחִיּוּב הֵן לְזָכוֹת וְעַל מַעַלְתָּ כ"ת הַדְּרַת צְבִי תְּפָאֲרַת אָרִי שֶׁבְּחֻבּוּרָה מִטָּה עֲנוּ מִקַּל תְּפָאֲרָה תְּבוּא בְּרַכַּת טוֹבוֹ תִּהְיֶה מִשְׁפָּנוּתוֹ שְׁלִימָה מֵאֵת הָאֲדוֹן יי' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: תְּשׁוּבָה לְעֲנִין אִם נֶאֱמַרְתָּ הִיא הָאֲשֶׁה לֹמֵר יִשְׁעוּן עַל בֵּיתוֹ וְלֹא יַעֲמוֹד אוֹ לֹא יֵשׁ מִחֲלֻקַּת בֵּין הַפּוֹסְקִים ו"ל וְהִנֵּה בְּנִדּוֹן זֶה שֶׁלְּפָנֵינוּ כִּינּוּן שֶׁנִּתְפָּשְׂרוּ לְקַיִּים כֹּל מֵהַ שְׁיִפְשַׁר בֵּינֵיהֶם הַנְּבוּן יִקָּר וּמַעַלְתָּ לְשֵׁם וּלְתַהֲלָה כַּה"ר שְׁלֹמֹה מֵאֲזוּזֵי יצ"ו הַנְּזָכָר לְעֵיל בְּטוֹפֶס הַשֵּׁטֶר הִנֵּה בְּאֲמַת רֵאִוִי שְׁיִהְיוּ חַיִּיבִים לְקַיִּים אֱלֹא שְׁצָרִיף לְתַת טוֹב טַעַם וְדַעַת לְגַט הִנֵּה שְׁלֹא יִהְיֶה גֵט מַעֲוָשָׁה מֵצַד שְׁיֵאמֵר כִּי מִפְּחַ הַשְּׁבוּעָה הוּא שֶׁמְגַרְשׁוּלֵא מְרֻצוֹנוֹ וְדַעַתוֹ וְהִנֵּה הַרְמַב"ם ו"ל פָּרַק עֲשִׂירֵי מַהֲלָכוֹת שְׁבוּעוֹת כְּתוּב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ נִשְׁבַּע שְׁיִגְרַשׁ אֶשְׁתּוֹ כּו' אִם תִּגְרַשׁ אֶשְׁתּוֹ אֶתָּה מוֹצִיא לְעוֹז עַל בְּנִיף כּו' שֶׁנֶּר' שְׁיִכּוּל לְגַרְשָׁה כְּבִי הַתְּרַת שְׁבוּעָה וְכֵן כְּתוּב בְּפֶר' עַל מַתְנֵי דְמַעֲשָׂה בְּצִדּוֹ וְכֵן תְּשׁוּבַת הַרְשָׁב"א שֶׁהִבִּיא כְּבִית יוֹסֵף סִימָן קנ"ד בא"ה עַל אִישׁ שֶׁנִּשְׁבַּע שְׁבוּעָה לְגַרְשׁ אֶשְׁתּוֹ וּגְרָשָׁה קוֹדֵם שְׁיִתִּירוּ לוֹ וְאַחַר כִּף הָיָה מְעַרְעֵר הָאִישׁ לְפֶסְוֹל הַגֵּט וְהַשִּׁיב כִּי אִינִי טַעַנִּי לְפֶסְוֹל הַגֵּט בְּדִיעֵבַד שְׁלֹא מְצִינוּ שְׁיִהְיֶה חָשׁוּב אֲנוֹס אֱלֹא בְּאֲנוֹס שְׁפָא לוֹ שְׁלֹא מַעֲצָמוֹ אֲבָל שְׁבוּעָה זֹו הוּא הַבִּיאָה עַל עֲצָמוֹ שְׁהָרִי מְרֻצוֹן עֲצָמוֹ חַיִּיב עֲצָמוֹ לְגַרְשׁ לְפִי שֶׁגָּמַר בְּדַעַתוֹ לְגַרְשׁ עַל כֹּל פָּנִים וּלְזָרוּזֵי נְפִשָׁיָה וְכּו' וּמֵה שְׁכַת הַרְבֵּי פָּרִץ זֶלֶה"ה שֶׁכְּתוּב שְׁיִתִּירוּ לוֹ וְכּו' לְפִי דַעַתִּי לֹא כְּתוּב אֱלֹא שְׁצָרִיף כֵּן לְכַתְחֻלָּה לְעֲשׂוֹת גִּירוּשִׁין גְּמוּרֵי לֹא שְׁיִהְיֶה פֶסְוֹל הַגֵּט כְּזֶה בְּדִיעֵבַד וְכְמוֹ שֶׁכְּתוּב שֵׁם בְּהַלְכוֹת הָהֵם דְּבָרִים רַבִּים דָּרָף חוּמְרָא וּלְמַעֲשָׂה מְנוּבָחָר וְכֵן נִרְאָה מִלְשׁוֹנוֹ זֶלֶה"ה שֶׁכְּתוּב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ כְּדִי שְׁלֹא יִהְיֶה דוּמָה לְאֲנוֹס וְלֹא כְּתוּב שְׁיִהְיֶה זֶה אֲנוֹס זֶהוּ נִרְאָה בְּרוּר כְּשֶׁמֶשׁ שְׁאִין בּוֹ סִפְק וְכִמְדוּמָה לִי שֶׁכֵּן דוֹן הַרְבֵּי ו"ל וְכֵן הַסְּפִים עַד כָּאֵן לְשׁוֹן הַרְשָׁב"א ו"ל בְּתְשׁוּבָה וּבְתְשׁוּבָה שֶׁהִבִּיא שֵׁם סִי' קל"ד מַה"ר מִיְיָמוֹן נְגַא"ר ו"ל כְּתוּב וְזֶה שֶׁכְּתוּבוֹ רַבּוֹתֵינוּ הַצָּרְפְּתִים שְׁאֵם נִשְׁבַּע לְתַת גֵּט צָרִיף שְׁיִתִּירוּ לוֹ קוֹדֵם שְׁלֹא יִהְיֶה דוּמָה לְאֲנוֹס סְבִירָא לִיָּה דְמַתְנִיתִין דְּקוֹנָם כִּינּוּן שֶׁתְּלָה נִדְרוֹ בְּדְבָר אַחַר שְׁאֵמֵר כֹּל פִּירוֹת שְׁבַעוּלָם וְכּו' אִין בְּזֶה אֲנוֹס כְּלָל כְּשֶׁגִּירַשׁ אֲבָל בְּנִשְׁבַּע לְגַרְשׁ דוּמָה לְאֲנוֹס שֶׁתְּלָה הַגֵּט בְּשְׁבוּעָתוֹ וּבְנִדּוֹן זֶה נְמִי תְּלָה גִיטוֹ בְּדְבָר אַחַר וְאִין כָּאֵן אֲנוֹס כְּלָל עַכ"ל וְנִדּוֹן שְׁלוֹ הָיָה שְׁקָנוֹס עֲצָמוֹ בְּמֵאָה זְהוּבִים לְאֲדוֹן הָעִיר אִם יַחֲזִיר עִם אֶשְׁתּוֹ וְלֹא יִגְרָשֶׁנּוּ וְאַחַר כִּף גַּרְשׁ' בְּבִיטוּל מוֹדַע' וַיֵּשׁ לִי בְּזֶה בְּתְשׁוּבָה תִּירוּץ אַחַר: הִנֵּה שֶׁהַרְשָׁב"א ו"ל הִבִּיא דְבָרֵי הַרְבֵּי רַבִּי פָּרִץ וְכְתוּב שְׁאִינוֹ אֱלֹא דָרָף חוּמְרָא וּבְתְשׁוּבָה שֶׁל ה"ר מִיְיָמוֹן ו"ל נִרְאָה שֶׁהוּא סוֹבֵר שֶׁמֵצַד הַדִּין כְּתוּב רַבּוֹתֵינוּ פָּרִץ שְׁצָרִיף לְהַתִּיר וְזֶה שֶׁכְּתוּב הַרְמַב"ם ו"ל הוּא הַפָּךְ מֵהַ שֶׁכְּתוּב רַבִּי פָּרִץ ו"ל וּבְנִדּוֹן דִּין אִם נִרְצָה לְהַחֲמִיר כְּדְבָרֵי רַבִּי פָּרִץ ו"ל שְׁיִתִּירוּ לוֹ הַשְּׁבוּעָה

לא יגרש שאם פשהוא מחוייב על השבועה הוא עובר שאינו רוצה כל שפן וקל וחומר פשייתו לו השבועה ולתת ערבון גם כן לא ירצה וקרב כתב אם ירצה יתן ערבון ואם המפשר הנבון כה"ר שלמה מאזוזי יצ"ו הנה מתחפם יותר בפשרה הנה יכול לגזור שיגרש ואם לא ירצה לא יתחייב מצד השבועה אלא שיפרע לה כל תשלום פתובתה ותוספת ואם כבר הנה בידו פתובה ותוס' הנה יכול לגזור עליו שיתן לה מאה או מאתים פרחים אם לא ירצה לגרשה ולהחמיר עליו במזונות גם כן שעל כל הדברים האלה היו יכולים לכוף אותו שיפרע ומצד זה אולי ירצה לגרש פדי שיפטר אותו מן הפירעון שנתחייב בו לקיים כל מה שיפשר הפשרן.

ונראה לי כי גם עתה יוכל עדין המפשר לומר לו פינון שאין אתה רוצה לגרש אני מתיר לה השבועה לענין הגירושין ואני מצוה עליה מצד השבועה שושבעת לקיים את דבריו והנני גוז' עליה שתתן לה החמשי' פרחים וגם אני מחייב אותה שתתן לה כל פתובתה והתוס' ותתן לה סך מאה פרחי' בידה למזונות אם הוא אמוד שיוכל לפרוע מה שיצוי' לו שיפרע ואם אינו אמוד יחייב אותו לעתיד לבוא פשיהיה לו יכולת לפרוע שיפרע לה או לזמנים שיפרע סך מה ושללא יוכל לישא אש' אחרת עליה עד שיפרע וגם יעשו הסכמ' שלא תנשא לו שום אשה עד שיתן גט לה ועל כל אלו יכולים לכופו כי אעפ"י שתהיה הפנונה פדי שיתן גט ויש פוסקים שכתבו שיש בזה משום אונס כמו שהאריך מהרי"ק בענין זה בשורש זהו פשלא נתחייב וכופין או אוסרים אותו על זה פדי שיתן גט אבל פשנתחייב בשבועה לקיי' כל מה שיגזור עליו הפשרן וגזור עליו שיגרש ואם לא ירצה לא יתחייב לגרש אלא שיתן לה כף וכף מה שיגזור הפשרן בדבר שהוא אמוד או חיוב לעתיד יכולים לכוף אותו על זה ואם ירצה אחר כף לגרש אין כאן עישוי כלל שפבר הנה בידו לפטר מן הגירושין אם הנה מקיים השבועה ופורע מה שצוה הפשרן כי מצד הדין חייב לקיים ולא נאמר כי אחר שגזר הפשרן מה שגזר שנסתלק ממנו כבר פח שהנה לו משניהם מצד השבועה ולא יוכל לשנות שום דבר ממה שגזר כי זה הנה אם היתה מוחה הכת האחרת והיתה אומרת כבר גזרת ולא תוכל לנותר לו ממה שגזרת עליו מקודם אבל פשהפת האחרת אינה חוששת שישנה איזה דבר ממה שאינו רוצה האחר עדין השבועה במקומה עומדת שיוכל לומר פינון שאינה רוצה לגרש כמו שצויתה אני מתיר לה הגירושין ואני מחייב אותה בכף וכף גם היא תרצה בזה ונותן לחכמי מצרים ויחכמו עוד עם המפשר לעשות בכינצא בזה חומרות יתירות כי אין בזה עישוי בגט זה כלל טבת שנת השל"ג: שאלה רז ילמדנו רבינו ראובן הנה נשוי אשה ונפטרה האשה בלא זרע ובאו יורשי האשה לחלוק עם הבעל מה שימצא מהנדוניא בעין כפי מנהג דמשק וגם נמצא שנתנו לבעל בסכום הנדוניא ט"ו פרחים במעות בעין וגם הבעל מכר חפצים מהנדוניא בסך י"ז פרחים ועתה אומר הבעל שאינו רוצה לתת ליורשי האשה השבעה פרחים ונחצי שעולה להם מט"ו פרחים שנתנו לו בנדוניא באמרו שצאבדו וגם מחצי שעולה ליורשים מי"ז פרחים מהחפצים שמכר אינו רוצה לתת להם מעות כי אם חפצים בשווי' וגם יש חפצים שנעשו מחדש ואומרים היורשי' שרוצים חלקם בהם שרובם היו מעשה ידיה של אשה והבעל אינו רוצה לתת להם מאילו החפצים שטוען שמעשה ידי האשה הוא לבעל לכן יורינו מורינו הרב על כל זה ושכרו פפול מן השמים:

תשובה כבר כתבת' על זה טעם אחרת כי מנהג דמשק הוא כי התכריכין וצרכי קבורה גיטלין מפלל מה שנשאר מהגדוניה והשאר חולקים הבעל ויורשי האשה ואם נתנו לו מעות בכלל הגדוניה ופרע כפי הערה שהיה לו בזמן הנישואין ד"מ אם היו לו בזמן הנישואין מאה פרחים ונתנו לו ק' ועתה יש לו מאתיים פרחים או יותר ופרע הק' האחרים חצינו מן הק' שלו וחצינו מן הק' של הגדוניה ונשאר לו נ' מן הגדוניה ופרע כ"ה וכן לפי ערה ערה זה ואם לא היה לו אלא המעו' שנתנו לו בגדוניה אפי' נאבדו ויש לו עתה שהרויח יתן חצי מה שיש לו ואם לא נשאר לו שום קרן עתה בשעת מיתה אינו חייב לפרוע שום דבר מן המעות כמו כשנפסד איזה חפץ מן הגדוניה שאינו חייב לפרוע עליו שום דבר אם מכר שום חפץ מחפצי גדוניהה שלא ברשותה חייב עתה לפרוע החצי ממה שמכר פיון שלא היה לו רשות בדין למכור וכן אפילו היה ברשותה אם היה על תנאי שיחזור ויקנה לה מה שימכור משלה חייב עתה לפרוע חצי מה שמכר ואם היה רשות מוחליו בלי שום תנאי יהיה הדין כפי המעות של הגדוניה שאם יש לו עתה כפי מה שהיה לו בשעת מכירה יתן חצי מה שמכר ואם פחות חצי מה שימצא.

גאם המבי"ט: שאלה רח על דבר ראובן שמת והיו עליו חובות הרבה וכתובת אשה והגבו בית דין כתובת האשה ושמו שמאי' על המטלטלין והבית להגבות לבעלי חובות וקבל כבר המטלטלין כמה ששמו אותם על ידי ב"ד ושמו גם כן הבית על ידי בקיאי' והתחילו להכריזה ואחר כך חששו שמא יבוא אחי ראובן שהוא יורש ויערער על השטר או על השומא וכתבו שלא גמרו השומא עד שיבוא היורש או שיודיעוהו: על זה אני אומר כי אינם צריכים להמתין ליורש או להודיעו כי אפילו הלנה עצמו אם לא היה בעיר והיה רחוק שלא יוכל לבוא תוך שלשים יום אינם חייבים להמתין אלא ב"ד מגבין לו מיז וכבר ירדו לברר שמאים על פי ב"ד ושמו הכל והמטלטלין הם ביז המלנה כבר על השומא שעשו פיון שהתחילו יגמרו מתחלה ששמו בית דין מאי סברו ובסוף שכתבו עד שיבוא היורש מאי סברו ומה נתחדש להם מצד הדין אם לנה בעצמו בהיותו בחיים לא היו חייבין להמתין אם היה בדרך רחוקה כל שכן ליורש שלו להיותו במצרים כי הוא ידוע כי לשלוח רץ אחד יצטרף יותר משלשים יום בהליכה וביאה והוא לא יוכל לבוא בשירא וישהה יותר משני חדשים וכבר עברו כמה ימים מן השלשים מן היום שמת ומהיום שבאו הבעלי חובות לב"ד ולכן יש רשות לב"ד לגמור את דבר ההכרזה ויחליטוה לו לסוף שלשים יום מן ההכרזה כי שומא הדרא ליורש שירשה ממילא ואם יבוא היורש וירצה לתת דמיה הב"ח הוא מרוצה: וכל שכן שכתבו המפרשים ז"ל כי הוצאת ההודעה לנה שיבוא יוציא אותה עתה המלנה ואחר כך פשינפה החוב יגבה גם כן ההוצאה והוא ידוע כי אין בנכסי ראובן זה כדי החובות ולמה יפסידו המלוים ג' ד' פרחים או יותר להודיעו והוא ידוע שלא יבוא היורש כי יודע הוא שלא ישאר לו שום ירושה ויפסיד שכל הדרך מפסו: ואם ישבחם אחרים ואין להם ממה יגבו ישבע המוקדם שלא נפרע מזה השטר וגם אם היה לו מלנה על פה יכול לישבע על מה שתפס שהיה חייב לו סף כף וכף גאם המבי"ט: שאלה רט מי שנשא אשה והתנה בשעת הנישואין בכלל התנאי שאם ח"ו תפטר הפלה בזרע של קיימא שירש כל סכי כתובתה כדין תורה שהבעל יורש את אשתו ונפטר הפלה והניחה בן זכר ואם"כ נשא אחרת ונפטר הוא והניח בנים אחרים והניח נכסים אחרים יותר מכתובת שתיקה מטלטלין ולא קרקע וכן

הראשונה רוצה לגבות פתובתה של אמו בתורת בנין דכרין ילמדנו רבינו אם יש לו דין אם לא: תשובה כל הפתובות כתוב בהן פה שהבעל יורש אשתו כשיש לו זרע של קנימא ממנה והתנאי שיתחזר קצת הירושא הוא כשאין לו זרע של קנימא ולעננו פתובת בנין דכרין קנימא לן אם מתה אחת בחייו ואחת לאחר מותו יש להם דין פתובת בנין דכרין ולעננו אם נהגת בזמן הזה אם לא: יש גאונים שכתבו שאינה נהגת בזמן הזה ורבינו האי גאון ז"ל והרמב"ם ז"ל פתבו שנהגת ויש מחלוקת בין הפוסקים אם נהגת במטלטלין גם כן או דוקא בקרקעות גם רבינו חננאל כתב שעיקר התקנה לא היתה אלא כשמתו כבר שתיקה אפי' אחת בחייו ואחת לאחר מותו וגאונים אחרים לא הסכימו לדעתו הנה שיש שלשה חלוקות הגאונים שכתבו שאינה נהגת כלל ואחרים שכתבו שאינה נהגת אלא בקרקעות ואחרים שכתבו שמתו שתיקה ואם כן בנדון דידן לא יש קרקעות והאחד עדין בחיים: ולכן.

נראה לי שבנדון דידן אין בו דין פתובת בנין דכרין אלא אם כן שיתברר כי באותה העיר ובסביבותיה נהגו פדין פתובת בנין דכרין לפחות ל' שיתברר כי בשנים או שלשה פעמים נהגו לגבות פתובת בנין דכרין אפי' ממטלטלין ואפי' שהאחד מהן היה בחי' נאם הצעיר משה זה לי כמה שנים שנסתפקתי אם יש חשש לשדף תוף שלשה חדשים להבחנה או תוף כ"ד חדש ליניקה ולא מצאתי בשום פוסק שידבר בזה וכשהיה בא מעשה כזה לפני הייתי חושש ומרחיק הענין להאריך השידוכין עד תשלום זמן ההבחנה והיניקה ומה שהיה נעשה שידוכין שלא בפני הייתי מתנהג בהעלמת עין אלא שהייתי מזהיר שלא יתפרסם הענין שלא יכנס לביתה בשום אופן בעולם ועתה אירע אחד ששידף אלמנה תוף שלשה חדשים בצנעה והלך לו לדמשק מיד אלא שהניח ביד אמה חמשה פרחים ונדע לקצת ממנונים וחקמים שמנו קצת הקהלות לבער עבירות וליסר העוברים ונדעו כמה דברים חמורים בעיר ועברו עליהן ובדבר קל בזה שלא עבר על דברי חכמים החמירו והכריזו על האשה שתתן החמשה פרחים בידם וגם כי אני חושש בענין זה שלא עשה כמו שכתבתי עם כל זה מעולם לא ענשתי למי שעשאה דיעבד אלא שלא יכנס לביתה ולא יתפרסם ענין השידוכין לא ליענש לאיש וכל שכן לאשה וזכרתי כי היה לי תוף גנזי ספרי פסק אחר ממורינו הרב כמהר"ר יוסף פיסו זלה"ה על ענין זמן היניקות והפשתי עליו ומצאתיו והוא בסי' תק"פ ולא נכתב בתחלתו על איזה דבר נשאל אלא שכתב כבר ידעת שדין מינקת איתמר בגמרא בשתי מקומות ביבמות ובכתובות והאריך זמן היניקה ואם יש חילוק בין מינקת למינקת לסבה מה והאריך והביא סברת כל המפרשים בשני דברים אלו ובסוף כ' וז"ל ועל הליכתו וכניסתו לבית האשה הרמוזה לראות את בנו יחידו פעמים ושלש בשבוע עד שעת ההיתר אשר תראה בנדאי לא הייתי מחמיר עליו כי אם בזאת יבוא עמה בעד כשר בן שמנה עשר שנה ומעלה באופן שיתביישו ממנו ולא יבואו לידי פיעור ואיני רואה להחמיר עליו יותר בזה כיון שלא עבר על דברי חז"ל אלא בנישואין ולא בקידושין שהרי אפי' כשקידש ידעת דעת הרמב"ם ז"ל בסוף פי"א וה"ר יוסף מאורליניש בס"ה סי' נ' שאין כופין אותו להוציא ולא אמרו אלא שלא יכנס עד לאחר זמן היניקה ואפילו המחמיר שיוציא לא החמיר אלא כשאירס דהיינו קידושין אבל בדבבור בעלמא ואפילו בנדר אין זה קידש ודי לעת כזאת שאל יבוא שמה בכל עת כי אם בעד כשר עד כאן לשונו זלה"ה: נראה מדבריו

ז"ל אלה האחרונים שמדבר על מי ששידך מינקת וכתב שהמתמיר שיוציא לא התמיר
פי אם פשאינס דהיינו קידושין אבל בדיבור בעלמא ואפילו בנדר אין זה קידוש ודי שאל
יבוא שמה בכל עת פי אם בעד פשר הרי שהתיר אותה ליכנס לבית' לאיזו סיבה שלא
הייתי אני מתיר קודם שראיתי פסק דין זה: ואם פן לא היה ראוי לאלו התכמי' או לאלו
הממוני' לענוש למי ששידך תוך שלשה חדשים להבחנה פינו שהוא דבר שאינו מפורש
בו שום איסור בפוסקים חדשים גם ישנים זלה"ה כי אין מענישים אלא למי שעובר איזה
איסור במזיד כל שכן לזה ששידך לו פי אפי' שהיה מקדש והיה הולך לו עירוקיה מסתנייה
ועונשו היתה שילך לו עד סוף הזמן לא נידוי ולא עונש ממון שהכריזו נידוי על האשה
עד שנתנה בידם ה' פרחים של המשדך והם דינינים חדשים היה להם להתניעץ עם הזקנים
אלא שרוצי' הם להראות את פחם בכל מה שיעלה על דעתם והקהלות ישמרם צורם לא
נתנו פח ורשות פי אם על הדין ועל האמת: ואני גוזר בגזרת התורה על כל מי שיש לו
המעות בידו פי במלאת התשעים יום יחזירם לה פדי שתשלים לעשות תכשיטה ונהרי
היא נענשת בקמה שלא תעשה בהם דבר מתכשיטה בתוך הזמן הנז' ואם לשם שמים
עשו יפייסו את האשה בהחזרת המעות שתמחול להם נאם המבי"ט: שאלה רי בדבר
ראובן שמת וחייב חובות הרבה לכני אדם בשטר ועל פה ויש לו נכסים בעיר וחוצץ לעיר
ביד מורישים שלו והם כמו שלוחיו או מורשים שלו ואחד מבעלי חובות אלה כתב ועשה
שליח לאיש אחד שיגבה לו חובו שם באיזה דרך שיוכל והאיש הזה נתפטר עם אחד
משלוחיו או מורשי הנפטר ונתן שטר חוב אחד שהיה לו בידו על פלוני מכמה מאות
פרחים והקנהו לו על שם הבעלי חובות בכתיבה ומסירה פדי שיוכל לגבות החוב שהוא
לאותו בעל חוב הנז': ואני אומר כי יש כמה דברים חורפים ידי השליח על מה שהשתדל
בעד הבעל חוב שיגבה חובו שלא תעלה בדין תפיסת השטר אפי' שהיה בכתיבה ומסירה
הדין מכירת שטרות הא' תופס לבעל חוב במקום שחב לאחרי' שאינה תפיסה לכולי
עלמא ויש מי שכתב אפי' עשה אותו מורשה לכה עוד מה שמכר השליח או המורשה לא
היה לו פח למכור אחר שמת המשלח או המורש': עוד בענין שטרות ספק אם יש בהם
דין גבייה או תפיסה ועם כל זה אני אומר כי כפי הנשמע כל מה שהניח בכל המקומות
ביד שלוחיו הם סחורות ממטלטלים שאין בהם דין קדימה ורובם באו ליד השלוחין אחר
רוב הבעלי החוב ובה יד כולם שנה שנה ולנה ולנה ואחר כך קנה ואם פן הוא שתפס
השטר חוב בידו אפי' בלא כתיבה ומסירה מן השליח אם ישתדל לגבות ממנו מה שיגבה
הוא גבוי לסף שיגיע לו מבעלי חובות הנזכרים פי בזה הוא תופס לבעל חוב במקום
שאביו חב לאחרים דתפיסתו תפיסה וכיון שב"ד היו מגבין לזה הבעל חוב בכלל כל
בעלי חובו' מוקדמי' ומאחרים לכל אחד חלוקתם דין החלוקה שביניה' לדעת הרמב"ם
כשאין בהם דין קדימה כגדון דין אם פן גם זה שתפס עד סף שהיה מגיע לחובו כשהיו
מחלקים ב"ד כל הנכסי' לכל הבעלי חובות פי היו מספיקים הנכסי' לפרוע לכולם חצי
החוב של כל אחד או שהם שלוש' או יותר גם זה שתפס בכדי הסף שהיה מגיע לו
תפיסתו תפיסה שאינו חב לאחרים בזה וכתבו המפרשים שאם התופס היה גם פן נושה
בלוה והיה יכול לתפוס בשביל חובו אפי' היה חב לאחרים הוא מועיל לו מה שתפס
לחבירו דמיגו דזכי לנפשיה זכי נמי לאחריני פינו שתפס לחובו ולחוב חבירו בבת אחת:
ואם פן אפשר לומר וקרוב להורות שאפי' שתפס זה יותר ממה שהיה מגיע בב"ד לבעל

חוב שתפס בשבילו יועיל דמיגו דזכה בסוף שהיה מגיע לבעל חוב בב"ד זכה נמי למותר דכמו דהוי חובה לאחרים מה שזוכה ותופס לבעל חוב פשחייבים לו גם פן ומועיל הכא נמי אעפ"י שחב לאחרים יועיל גם פן וכתבתי מה שנר"ל בהיותי חוץ לעיר ומשולל מן רוב ספרי הפוסקי בימי המגפה השית יצילנו משגיאה עם פל ישראל אמן: נאם המבי"ט: עוד אני אומר פי מה שכתבו הפוסקים אם מן השותפין וכן מן המתעסקין השותפות בטלה או העסקא אפי' היה תוך זמן השותפות או העסקא היינו שיכולים יורשי המת לבטלה שיאמרו כבר יצא הממון לדינו אין אנחנו חפצים בשותפות או בעסקא וכל זמן שלא אמרו להם פן עדיין השותפות קיימא כמו שותפין שקצבו זמן לשותפות ועבר הזמן ולא אמר שום אחד מהם לחבירו לחלוק על הסתם עדין הם שותפי' וכן מי שנתן לחבירו מעות בתורת עסקא לזמן הקצוב ועבר הזמן ולא תבע ממנו בעל המעו' מעות העסקא הרי הוא בתורת מתעסק על הסתם ואם פן עכשיו שמת השותף האחד או בעל מעות העסקא אפילו תוך זמן דהוי פלאחר זמן מפני שנתבטלה השותפות או העסקא כל שלא בטלה בפירוש עדיין היא קיימת וכל מה שישא ויתן אחרי כן הוא כפי התנאי שהיה ביניהם בשותפות או בעסקא ואם פן בנדון דידן זה שמכר השטר חוב שהיה לו על פלוני לשליח הבעל חוב של המת בעל המעות מסתמא היה מתעסק אעפ"י שנקרא למעלה שליח או מורשה פניו שמסר לו בעל המעות סוף סחורה רבה להוליקה למקו' רחוק למוכרה לא לחנם היה הולך אלא בתורת עסקא ולא שנא לענין זה אם היה לו חלק מה פדיו מתעסק בסחורה שהיה מוליך או שהיה לו סוף ידוע בשטר טורחו והיה מאמינו שיקרב תועלת הסוחר ושירחיק הנזק מפל מקום כל שלא מחו היורשים שלא טפל עוד בסחורה עדיין בחזקתו ובנאמנותו הוא עומד ומכירת השטר חוב שמכר הוא קיים כמו שהיתה קיימת מכירתו שמכר לו סחורה על זה החוב של שטר זה שמכר וגם פי זה השליח אם היה תופס שום דבר לבעל חוב שעשאו שליח לא היתה תפיסה מפני שהיה חב לאחרים כמו שכתוב למעלה הכא לא תפס הוא אלא המתעסק הוא שמכר לו השטר חוב בכתיבה ומסירה והנה ליה כבעל המעות עצמו שהתפיס ללנה מעות או סחורה שאף על פי שחב לאחרי' שחייב להם אם אין לו במה לפרוע לכולם אפילו הכי מה שנתן מדעתו הוא נתון כמו שכתבו המפרשים יותר מזה אפילו בלא שליח שאם הלנה אמר זכה בחפץ זה לפלוני בעל חובי ודאי זכה ואפילו יש לו בעלי חובים אחרים יותר אפילו לא עשאו הבעל חוב שליח פי בנדון דידן שעשאו שליח זה הבעל חוב וזה המתעסק שמכרו הרי הוא כמו בעל המעות עצמו כמו שכתבתי ומכירתו שמכר השטר חוב לשליח הבעל חוב שהיה ידוע לו שהיה חייב לו בעל המעות קיימת וחייב מי שעליו השטר לפרוע לשליח זה או למשלחו כיון שנקנה השטר פדיו מכירת שטרות בכתיבה ומסירה: ומה שכתבו ב"ד לב"ד שבמקו' המתעסקי' שיתזיקו ב"ד בכל הסחורות ויניחום בידי נאמנים השומים וה"ה פאלו בטלו ב"ד אשר שם או המתעסקים כבר נודע פי אחד מן הנאמני' לא היה מצוי שם והניחו הסחורות וכל הנכסים בחזקת המתעסקים אשר היו שם בידם ולא יתבטלו מעסקם כשמכר זה המתעסק השטר חוב הנזכר ואולי פי הנאמנים הם עצמם אחר שיקבלו חשבון מהם יעמידים על חזקתם עד שימכרו כל הסחורות שתחת ידם פי הם יהיו בקיאים למפור לתועלת הנכסים יותר מהם:.

עוד אני אומר כי גם למי שייסבור כי השותפות או העסקא הוא בטל ממילא אפילו לא בטלוהו היו רשעים מה שאינו כן הכא איכא טעמא אחרין לקיום מכירת שטר חוב זה שראה ונדע המתעסק שהיה תועלת לנכסי בעל המעות להסתלק מאחריו הבעלי חובות וממה שהקנהו לשליח המשלח נעשה באחריות פולו על המשלח ונפטר בעל המעות ויורשיו מפרעון החוב ההוא שאפילו בנפקד שאין לו רשות כלל לשלוח יד בפקדון אם רואה שהיו מתחסרים הפירות הנפקדים אצלו יותר מכדי חסרונם הרגיל בבית המפקיד יש לו רשות למוכרן והכא נמי אם ראה מתעסק זה להבטיח נכסי בעלי המעות שהיה אפשר שהיה הפסד בגביית' או שיארכו לו זמן הרבה אחר הגעת הזמן שהיה פתוב בשטר הרי זיכה לבעל המעות במכרו אותו לבעל חובו לפוטרו מן הפרעון ההוא ויותר מזה אני אומר כי אפילו בלי חשש הפסד אלא שהיה רואה המתעסק שהיה תועלת למפנר איזו סחורה שבידו מבעל המעות ברינוח כמו אם הגיע יהיה לאותה סחורה או פיצא בזה שהיה ממכרו קיים אף על פי שיראה אחר כך שהיה יכול להרויח יותר פינון שלכך באו לידו מתחלה הסחורות למוכרן אינו נקרא מוכר שלא ברשות שנאמר שהיה מכרו בטל דעדיף מנפקד שלא היה לו רשות לשלוח יד כמו שכתבתי לא לבד במה שהיה בו חסרון ביד הנפקד אלא אפילו במה שהיה רינח ונראה לו למתעסק שעתה יהיה רנוח יותר כמו שכתבתי על כל אחד מן הטעמים הנזכרים: נראה לי שיש לסמוך לקיום מכירת קניה שטר זה לבעל חוב שזיכה הוא ולא בעלי חובות אחרים וגם כי אלו הטעמים אינם מפנרשי' בספרי ובחידושי הפוסקי' זה"ה מפל מקום הניחו לנו הקדמונים ז"ל להתגדר בו וגם כי אלו הטעמים הרי הם מיוסדים ומנסכמי' בדימוי מלתא למלתא על יסוד דברי דינים פשוטים ואמתיים הפתובים בכל ספרי הפוסקים זה"ה למי שירצה להודות על דבר אמת והנראה לי כתבתי' וחתמתי: נאם המבי"ט: שאלה ריא מה ששאלתם על ענין גת של אבן שדורכים בו הגוים וכל פלי הגת אם יש להם תקנה להכשירן או לא ואם יש להם תקנה מה הוא תיקונם: תשובה ברייתא היא בעבודה זרה פרק אין מעמידין וגם בפרק השוכר את הפועל והפולל העולה מפל הפוסקים זה"ה שצריכה נגוב וכן הכשירן שאם הגת וכליה הם לחים יקח מעט אפר וישפוף הגת באותו האפר ואחר כך יסיר האפר במים ויחזור פעם אחרת וישפוף אותו האפר ויסיר האפר במים ואז מותר לדרוך בו הישראל ואם היה יבשה ישפוף אותה במים ואחר כך ישים בו אפר וישפוף אותה ואחר כך ישפוף אותה במים ויעשה פעם אחרת באפר כמו בפעם ראשון' וישפוף במים ואחר כך היא מותרת לישראל והטעם שצריף נגוב ולא די בהדחה גם אינו צריף מילוי ועירווי פכר השיב לזה הרב רבינו גיסים זה"ה בחידושי שיהא תשמיש אמצעי בין הפלים שמכניסין בהן יין לקיום בין הפלים שאין מכניסין בהן יין לקיום מפני שבגת עושין בה היין בשפע יותר מבשאר הפלים שאין מכניסין בהן יין לקיום ואין תשמישין כל כך קשה כמו אותן הפלים שמכניסין בהן היין לקיום ולפיכך נתנו לו תיקון אמצעי כנזכר והוא התיקון הישר והנכון אמת ויצוי בענין תקנת הכשר הגת וגם תיקון הכשר פליו כמו שכתבתי והשי"ת יצילנו משגיאו' נאם אחיכם יעקב בירב: שאלה ריב ראובן שהיה לו שטר חוב על שמעון מסף מה והלה שמעון למדינת הים ונזדמנו נכסים משמעון ביז לוי ובא ראובן ועכבם מפני החוב אשר על שמעון ויהודה בשמעו שבו נכסים משמעון ליד לוי הוציא שטר חוב שהיה לו על שמעון מסף מה מוקדם על שטר חוב

ראובן וראובן הוא טוען שאף ששטר חוב יהודה מוקדם משטר חוב שלו עם כל זה הנכסים מטלטלים הם ומטלטלי אין להם דין קדימה זאת ועוד טוען ראובן שאף ששטר חוב של יהודה הוא מוקדם עם כל זה זמן הפירעון שלו הוא מאוחר לפירעון של ראובן והוא הוא הזוכה בנכסים ולא יהודה שעדיין לא הגיע זמן הפירעון פאמור ועוד טוען ראובן ואומר שהואיל וזמן הפירעון מהשטר חוב שלו הוא קודם לפירעון מהשטר חוב של יהודה לפחות יהיו שניהם שווים לפירעון ליקח כל אחד מהנכסים כפי ערכו של החוב וזה יזכה מפני קדימת זמן פתיבת השטר חוב וזה יזכה מפני קדימת זמן הפירעון: למדנו רבינו גר' ישראל הדיין המצויני המוצי' דינו לאמיתו הדין מפל הפרטים האלה כמבואר וזה תהיה צדקה: תשובה אם הנכסי' הללו של שמעון שהם ביד לוי נתנו אחר שנקתבו הב' חובות על שמעון אין שום קדימ' ליהוד' כלל על שט"ח של ראובן פינו שכת' בשניה' דקנאי ודאקנ' וכל הקודם לגבות זכה ואפי' הוא אחרון וכמ"ש הרמב"ם ז"ל פ"ק עשרי' ובחושן משפט סימן ק"ד ואם לא תפס שום אחד מהם ובאים לגבות פאחת ואין בנכסים כדי שייגבה כל אחד חובו חולקין הנכסים ביניהם בשנה עד שיפרע מחובו פדעת הרי"ף והרמב"ם ז"ל פ' כ' ואם הגיע זמן פירעון המוקדם פתב הרשב"א ז"ל בתשובה אל"ף קי"א שאם אמר ב"ח שני פינו שהגיע זמן חובי גובה אני את שלי ולכי מטי זמן גובהינא טרפא ליה מינאי נראה שהדין עמו והטעם לפי שהבעל חוב מוקדם אין לו פלום בנכסי לנה עד דמטי זמן גובהינא וטרפא ליה דהא קי"ל מפאן ולהבא הוא גובה הילכף כ"ז שלא הגיע חובו אותו שהוא מאוחר והגיעו זמנו טורף אותו בחובו ותדע דהא איבעי מריה דארעא לזבונ' עד שלא הגיע זמנו של ב"ח מצי לזבונ' ולא מצי ב"ח לעפב כו' ומה שכתב בח"מ סי' ק"ד שכל מי שקדם זמן קנין של שטר חוב הוא לגבות אפי' הגיע זמן הפירעון של המאוחר כו' היינו לכשיגיע זמנו אז יגבה מן הלנה או מן הלוקח או מזה המאוחר אם גבה קודם אבל בנ"ד ששניהם שנים בשיעבוד פינו שהגיעו זמנו של מאוחר יגבה הוא פדאמרי' ואפ"ה נ"ל דב"ד אין מגבין למאוחר אלא כפי מה שיראה בעיניהם שלא יבא להפסיד הב"ח הקודם וכמ"ש הרשב"א בסוף תשוב' זו שאם המאוחר אינו מן העיר והגבוהו מטלטלים דאפשר דבכי האי המוקדם מעפב שאם נגבה לו מטלטלים אלו יוליכם עמו ונמצא מוקדם מפסיד לכשיגיע זמנו ע"כ והכא נמי פינו שיש זכות למוקדם באלו המטלטלי' לכשיגיע זמנו לא יפקיעו ב"ד זכותו להגבות עתה למאוחר כל חובו ולא ימצא הב"ח מוקדם אח"כ ממה לגבות ואפי' הי' זמנם שנה פי דין לנה ולנה ואח"כ קנה או לנה מב' ביום א' הפל שנה לענין גביה ואם בנ"ד הנכסים שהם ביד לוי משמעון נקנו קודם שלנה שמעון מראובן אחר שלנה מיהודה ונשתעבדו הנכסים לו לבדו אפ"ה אם תפס המאוחר אין מוציאין מידו שפבר פשט המנהג משום תקנת השוק שלא לטרון מטלטלי' מן הלוקחות כמ"ש בח"מ סי' ס' אבל אם הם עדיין ביד הלנה או ביד אחר פי נ"ד שלא לקחם ולא גבאם אחר ב"ח המוקדם קודם פי לו נשתעבדו ולא למאוחר ולכן אין ב"ר מגבין מטלטלין למאוחר אפי' שקדם זמנו לזמן המוקדם נאם המבי"ט: שאלה ריג על דבר מה שחייבו חכמי הבית דין יצ"ו את כר' יצחק אמריגו שייחזור שקי הצמר למי שמכר' קודם פתבתי אני סי' תקפ"ו פ"ד שלא הנה חייב להחזיר מן הטעמי' שכתבתי בפ"ד ושני חכמים מן הב"ד חזרו ועשו סניגרון לדבריהם אחר שראו הפסק ונתחפשו לסתור הראיות וכתבו קודם פי מהפכ המסור להם מהרבני'

נר"ו ומהקהלות יצ"ו מוטל עליו לקיים גזרתם ועל הרבני נר"ו להחזיק למנוח לעובר על גידוי שגזרו דלא ציית דינא פפתו וחתום מיד' כי הוא פְּעוּבָר על גידוי שלה' כי שְׁלוּחֵיהֶם הם ע"כ: נאני אומר כי הפח המסור להם מאת הרבנים נר"ו והקהלו' יצ"ו אינם יכולי להתחזק בו ולגזור גידוי כ"א אחר שידונו הם על הדין ועל האמ' כי לא נתנו להם פח במה שיעל' על דעת' כמו שעשו מקוד' כשגזרו עליו מבלי ראי פלל ואח"כ שראו פסק שלי הוא שדחו דחיו' פקש והביאו ראיו' למה שגזרו קודם ועתה שגזרה להם שיש להם פח מראיותם ובזה יהיה להם פח מהרבנים נר"ו פתבו נבא יחדו למשפט: וכתבו כי אחד מהפינות שהפסק שלי בנוי עליו הוא שחשבתיו שהשטר חוב כתוב בו שהוא מדמי הצמר ואינו כן אלא שהודה שחייב חוב גמור ארבע מאות פרחים ואין הצמר נזכר כלל ועד כאן לא כתב הרמב"ן ז"ל שחייב המלנה להלוות אלא מפני שבשטר ההוא מתחייב ומשעבד נכסיו על ההלואה הנז' אבל כאן אין כתוב ששעבד נכסיו על הצמר כדי שנאמר שעל השעבוד נקנ' המקח: ואני אגלה להם למה הסתירו הצמר בשטר כי נראה שהלן' בעל הצמר ללנה מאת' פרחים כדי שיקנה הצמר במאת' פרחים שלא היתה שנה כל כף ויש צד איסור במקח זה משום רבית או מן התור' או מדרבנ' כי זה הרבה שנים שכתב החכם השלם כמה"ר יצחק ו' לב פסק על מי שהלן' מעות על מנת שיקנ' ממנו סחורה ידוע' ביותר משונויה במעות בעין כמו נ"ד ורצה להכריע כי הוא רבית קצוצה ואני פתבתי והוכחתי לפי דעתי כי לא היה אלא רבית דרבנן וחז' הוא ז"ל להשיב לי ולחזק סברתו בין כף וכף מפני ענין זה הסתירו הצמר מן השטר וכיון שהוא ידוע לכל בפרט לעדים שהמאת' מן הארבע מאות הם של הצמר הרי שעבוד השטר הוא על הצמר גם כן כי גם בשטר ההלוא' שכתב הרמב"ן שחייב להלוות אינו חובה שיכתוב בשטר שמשעבד נכסיו על ההלוא' ההיא כמו שכתבו הם שהרי בטור אנוח חיים סימן ל"ט הביא תשובת הרמב"ן ז"ל כף ראובן שהתנדב להלוות לשמעון מנה ואמר לו לך לסופר לכתוב ולעדים שיחתמו שאתה חייב לי מנה ומסור לי השטר והלך והביא לו השטר וכו' הרי שאינו כתוב אלא שחייב מנה ואינו ידוע אם מהלוא' או מסחורה שקנה ממנו ואפ' הכי חייבו הרמב"ן להלוות והחכמי יצ"ו פתבו דעד כאן לא קאמר הרמב"ן אלא דכתיבת השטר מחייב את המלן' להלוות אלא משום דבשטרא ההוא משתעבד לזה נכסיו על ההלוא' הנזכר שם ואינו כן אלא על מנת סתם פתבו שחייב להלוות ואם כן הוא ממש פדין הרמב"ן ז"ל והם פתבו והאריכו בענין זה כי פשאי' נזכר בו רק חוב עם שידו' ע"פ שמתמת המכר הזה היה החוב ודאי לא קנה וזה ברור פשמש ע"כ והרי הוא ברור בהפך לכל רואי השמ' יראו הרואי' ומזה ילקח ראיה על כל מה שכותבים נגד דברי שאינו כמו שגזרה להם וכמו שאכתוב בע"ה: פתבו עוד כי מה שכתבתי כי מפני שכתוב בשטר הצמר שקנה ממנו שגזר' שהקניה היתה בדין בקנין גמור אחרי שלא נזכר בשטר הצמר כלל ובזה הטעם היה להם דין לחלוק עלי כי אני חשבתיו שפנין שאמרו שכתב לו שטר מסתמא היתה נזכרת בין הצמר כמו שהוא מנהג הסופרי' לכתוב שטר החיוב על איזה דבר הוא אלא מפני חשש צד איסור הרבית הוא שלא רצו להזכיר הצמר כמו שכתבתי למעלה אבל מפני שנתבטלה טענה זו מפני שלא היה כן לא נתבטל הטעם האחר שבכתבת השטר נתחייב כמו בתשובת הרמב"ן ז"ל שבכתיב' השטר נתחייב להלוות אע"פ שלא נכת' ההלוא' אלא מנה סת' כמו שהוכחתי למעל' עוד כתבו שאפ' הרמב"ן

יודה בענין זה שלא קנה הצמר שעד פאן לא פתב הרמב"ן שחייב להלוות אלא ללנה
ההוא בעצמו אבל אם לא הספיק להלוות עד שמת לנה לא נוחו בעלי חובות שלו לחייב
את המלנה שילנה ליורשיו ובגדון דידן נמי אחר שילא נקנה גופו של צמר אינו חייב
לתתו אחר מות לנה ואני אומר כי כמו שאם הלנה מכר ומת הלנה אינו יכול לחזור בו
כן פשמכר הצמר כבר לקונה אינו יכול לחזור בו והם פתבו שלא נקנה גופו של צמר
ונהו הדרוש שאנחנו חולקים בו שאני אומר שנקנה הצמר בכתיבת השטר חוב ומכירתו
למלנה והם אומרים שלא נקנה והם מקשים עלי כפי סברתם ועושים מערכה על הדרוש:
עוד פתבו שאפילו הרמב"ן ז"ל לא פתב אלא לכפות למלן שילנוו אבל שישליה ממונו
לאיבוד לא עלה על דעתו שלא נתחייב אלא להטיב לו אף לא להפסי' ממונו אחר שלא
נקנה אלא גופו של ממון וכן נראה פשוט מלשונו ואני אומר גם זה מן הדרוש שהם
אומרים שלא נקנה אלא גופו של ממון ואני אומר שנקנה לו כבר במסיר השטר חוב
בידו ומה שפתבו שכן נראה פשוט מלשונו הוכיחוהו ממה שכתב הרמב"ן ז"ל קודם אף
חייב ליתן לו וחר לכתוב פלומר שחייב להלוואתו עד זמן שקבע ויקנה נכסיו לשעבודו
והקשו חזא אי זה קושי הנה באמרו חייב ליתן לו דמים שאמר פלומר שחייב להלוואתו
להבין שיתן אותה במתנה שבא לתקן הלשון ועוד למה חזר ואמר ויקנה נכסיו לשעבודו
שוילת היתור קשה שאם על ידי מה ששעבד נכסיו נקנו הפעות הרי כבר קנה ואיך
אמר ויקנה אלא ודאי שלא קנה גופו של ממון אלא חיובא בעלמא ובהלוותו יקנה נכסיו
לשעבודו ע"כ ואני אומר שאין פאן קושי כלל כי לשון הרמב"ן ז"ל הוא מדויקתופס
לשון המשנה והגמר דתנו במתניתין פ"ק דקידושין כל הנעשה דמים באחר פינון שזכה
זה נתחייב זה בחליפיו כיצד וכו' ומפני שכתב הרמב"ן ז"ל קודם זה שנשתעבדו לו נכסיו
לנה בחליפיו מעכשיו פתב מיד אף חייב ליתן דמים שהוא לשון הנמשך מן החליפין
במשנה ופירש אחר כך כלו' שהוא חייב להלוותו שהוא ענין השאלה לא לתקן הלשון
כמו שפתבו הם שיש קושי בדבריו כי לא הנה לו להרמב"ן לכתוב ליתן דמים מקודם
אלא להלוותו וכו' וגם זה הוא ידוע לחכמים יצ"ו שהם בקיאים בפלפול הלכה כי אנחנו
מפלפלי על לשונו של רש"י ז"ל כשאמר פלומר על אי זה לשון מן הגמ' שהנה נראה
אי זה קושי או משמעו אחר בלשון ובא רש"י ז"ל לתקן הלשון אבל הפוסק או המפרש
שכותב לשון אחד ואומר מיד פלומר לפרש אותו לשון יותר טוב שיכתוב מתחלה מה
שכותב אחר פלומר ולא יצטרך לכתוב פלומר ובמקום שפוטבים פלומר הוא לאי זה
סבה כמו שפתבתי בכלומר זה וכ"ש כי בטור הביא נוסח התשובה של הרמב"ן ז"ל בלי
פלומר זה: ומה שפתבו למה חזר ואמר ויקנה נכסיו לשעבודו שוילת היתור קשה שאם
על ידי מה ששעבד נכסיו נקנה הפעות הרי כבר וכו' אלא ודאי שלא קנה גופו של ממון
כו' ואני אומר כי אין פאן יתור לשון שאעפ"י שכתב למעלה שנשתעבדו גם נכסיו לנה
בחליפין אחר שאמר שחייב להלוותו עד זמן שקבע לו חזר וכתב ונקנה נכסיו לשעבודו
כי מה שכתב למעלה יש לדון שפיון שנשתעבדו לו נכסיו לנה בחליפין מעכשיו אף חייב
ליתן דמים לשון זה הוא על דין חליפין בעלמא שפיון שנשתעבד חייב ליתן דמי' ומזה
יוצא הדין בענין ההלואה כמו שכתב פלומר שחייב להלוותו ויקנה נכסיו לשעבודו בענין
ההלואה ואין פאן שום יתור עליו שלמדו מיתור זה שנדאי לא קנה גופו של ממון אלא
חיובא בעלמא ובהלוותו יקנה נכסיו לשעבודו ע"כ וכיון שכתב הרמב"ן ז"ל שחייב

להלוותו מה ר"ל חיובא בעלמא אחר שיהא חייב להלוותו חייב גמור הוא לתת לו גוף המעות ובגדון דידן נמי חייב גמור הנה על בעל הצמר לתתה לו וטרפה לוי על חוב שהנה לו והוא גם כן אם הנה טורף ומוליך לביתו לא היו מוציאים אותו מתחת ידו כיון שמת קונה הצמר והנה מפסיד צמרו עוד פתבו דאם איתא דלדעת הרמב"ן ז"ל כי היכי דבהלואה חייב להלוותו הכי נמי היכא דמכר מטלטלין וכתב שטר על הדמים נקנו המטלטלים אם כן מצינו מטלטלין נקנין בשטר לדעת הרמב"ן ז"ל ואם כן נמצא חולק על הגמרא פלה וכו' ואני אומר כי מה שנקנין המטלטלין בשטר זה היינו מפני הקנין שכתוב בו שנסתעבדו נכסי לנה בחליפין מעכשיו כמו שכתב הרמב"ן ז"ל בענין ההלואה וכמו כן בענין המכר הוא נקנה מדין חליפין שכתוב בשטר ששעבד זה הלנה נכסיו למלנה ונקנו לו המטלטלין ואינו חולק על כל הגמרא ולא על פרט ממנו שקנין שטר בקרקע פעת הוא שדי קנויה לה ובמטלטלים אפילו יכתוב מטלטלי קנויים לה אינם קנויי' לו והכא הוא מדין חליפין כמו שכתבתי ואין פאו יציבא בקרקע וגירא במטלטלין במה שהאריכו הם.

גם מה שכתבו שאם מדינא נקנו המעות ועל ידי כן נעשה ק"ו במטלטלי' הקושי יהי כפול ומכופל שמעות שאין חליפין קונה אותם וקונים בפירות איה יקנה אותם שטר הבלתי קונה לו במטלטלים ואפילו בקרקע אם לא במוכר שדהו מפני רעתה זו היא פנות קושיותם אפילו שכתבו הלשון מכולל ואני אומר כי זה הוא בכלל מה שכתוב למעלה שאין שטר זה קונה מדין שדי קנויה לה אלא על מה ששעבד לו נכסיו כמו שכתוב למעלה ואין פאו קושי כלל בלשון כפול ומכופל.

עוד הביאו לשון הרמב"ם ז"ל פ' שלישי וכתבו שמשמעו שפתיבת השטר לא מהני כמכירת המטלטלי' אפילו יהיה נזכר המקח בשטר והלשון הוא המוכר שמכר קרקע או מטלטלים וזכה בהם ללוקח שלא מדעתו יד הלוקח על העליונה ואם רצה הלוקח אין המוכר יכול לחזור בו ואם לא רצה תחזור לבעליה לפיכך כותבין שטר למוכר אעפ"י שאין הלוקח עמו ע"כ וכתבו משמע דטעמא משום דזיכה ללוקח הא לאו הכי אין הפתיבה לבדה מועלת וחוזר בו מוכר ע"כ: ואין הנדון שלנו דומה לראיה זו שנגדון שלנו הוא שהלוקח כתב שטר חוב עליו בשעבוד נכסים מדעת המוכר שהנה חייב לו סף המקח ובראיה זו הוא בהפך שהמוכר כתב שטר שמכר ללוקח שלא מדעתו של לוקח הוא פשט כותבין שטר למוכר אף על פי שאין לוקח עמו שאין הפותבי' יודעים אם הוא מדעת הלוקח יכולים לכתבו אפילו שלא מדעתו ומפני זה יכול הלוקח לחזור בו ואם זיכה לו קרקע או מטלטלין זכה מדעתו כגון שאמר לאחד החזק בקרקע זה וזכה בשביל פלוני או משוה מטלטלי' אלו בשביל פלוני שיזכה בהם יד הלוקח על העליונה ואם רצה אין המוכר יכול לחזור בו ואפילו שכתב השטר שמכר לו וזיכה לו בקרקע או המטלטלין כיון שהוא שלו מדעת הקונה ידו על העליונה ואם לא רצה בזכותו ואם רצה אין המוכר יכול לחזור בו אפילו שהוא שלא מדעת הלוקח שזכין לו לאדם שלא בפניו אם רצה לזכות אבל אם אמר לו הלוקח זכה לי בקרקע או במטלטלין ע"י אחר וזיכה לו גם הלוקח אינו יכול לחזור בו ובין לדעת הרמב"ן ז"ל אם אמר לו הלוקח פתוב לי שטר שמכרת לי מטלטלין או קרקע וכתב לו שהקנם לו בקנין חליפיים לא יוכל גם הלוקח לחזור בו וכ"ש המוכר כשפסד השטר ללוקח והרמב"ם ז"ל לא דבר אלא פשפכת השטר המוכר

שלא מדעת הלוקח כמו שאמרו כותבין שטר למוכר שהוא שלא מדעת הלוקח ואם הנה מדעת הלוקח אפשר שלא יוכל גם הלוקח לחזור בו פדעת הרמב"ן ז"ל ואין מפאן שום משמעות ושום ראיה: כתבו עוד על מה שכתבתי שהרשב"א יחיד אצל רבים הרא"ם והראב"ד שהוא תימא למה לא חששתי אל הטור שכתב שאינו נראה לו שכתבתי שטר יתחייב להלוות לו בעל פרוחו ע"כ האמת כי פשפתי זה לא ראיתי עדיין או לא זכרתי מה שכתב הטור ועדיין קים לי כהרא"ם שהוא נ' מיגאש והרמב"ן במקומו עומד אבל מה שכתבו שהם רבים כו' מכל מקום אין בזה שום הכרח שהוא הביא השני סברות אע"פ שכתב אבל אין זו הורא' שעושה עיקר מהרשב"א ז"ל: כתבו עוד וכן דרפנינו תמיד לפסוק פהרשב"א פנגד הרמב"ן ואני לא ידעתי מאין להם כלל זה ויראו לי בכמה פעמים הלכה למעשה' פא לינדם שפסקו פהרשב"א גם מה שכתבו שהרב הכריח פהרשב"א מתוך ראיות עצומות שמביא הרשב"א הראיות העצומות אינם אלא ראיה אחת מכותבין שטר ללנה אע"פ שאין מלנה עמו ולדעת הרמב"ן ז"ל אין מפאן שום ראיה שמה שאמרו כותבין שטר ללנה לא מפני זה יתחייב המלוה לפרוע פינון שהוא שלא מדעת המלו' שחייב להלוות אלא שכתבו מדעתו וצריף הלנה להביא ראיה שמדעת המלוה נכתב ואם פו יכולים לכתוב לו ואין המלו' חייב אלא אם הביא ראיה או הודה המלו' כמו שכתב הרב רפינו משה בר נחמני ז"ל: עוד כתבו ומה גם כי סברת הרמב"ן דחוקה עד מאד על פי הסברא ע"כ והרי הרמב"ן ז"ל כתב וזהו דעת כו' ודעת צלתא היא הרי שקלס סבר' זו ואני סומך על הרמב"ן ז"ל שהיא דעת' צילתא יותר מסברת': עוד כתבו ומה שכתוב כי מסירת המפתח היא כמו משה וקנה והרי משה אחר כך על פי רשות מסירת המפתח זו אינה טענה כלל שהרי האומר לה משונה וקנה לא מהני משיכה.

בטר הכי אלא היכא שלא חזר בו המוכר בנתיים והכא חזר בו והטיל מנעול שני על הפתח והוא עומד וצונח וכו' ואני אומר כי פינון שפסר לו המפתח והני פאלו אמר לו לה משה וקנה ומשכו כבר קצתה או רובה קודם שהטיל הוא המנעול מועיל מסירת המפתח ג"כ למה שמשך אחר כך שלא מדעתו כי מה שיכול בעל המקח לחזור בו במה שלא אמרו למשונה עדיין היינו משום שאין ללוקח שום יד ורשות אלא במה שמשך ולא במה שלא משך אבל בנדון דידן שעדין הפח שנתן להם למשונה והוא המפתח עדיין הוא בינדם כל שמשך אחר כך גם יהיה קנוי לו אעפ"י שהוא הניח מנעול אחר בהצטרף לזה כי כל הצמר מכר בבת אחת לא כל שק ושק בפני עצמו וכיון שנתן לו המפתח למשונה פלה ומשה פלה אפילו שמשכת קצתה היתה שלא מדעתו קנה פו נראה לי מסברא ולא אסמוך על זה למעשה עד שימצא אינה סמך בפוסקים אבל הטעם הא' מתשובת הרא"ם והרמב"ן אני סומך עליו למעשה כל שכן שאין פאן מעשה אלא בשב ואל תעשה והתובע ממנו הוא רוצה לעשות מעשה להוציא מחברו ועליו הראיה עוד כתבו ומה שכתב שמשכו מקצתה פשקלוה הרי שני הפתות מודים בבית דין שלא שקלוה: ואני אומר כי על פי הנה לי ספק אם שקלוה פתבתי פשקלו' או פשהרא' להם סך המשקל הפוונה היתה כי פבר הנה ידוע המשקל ובפניו משכו כל אחד והוציאוה מן המאגזין להוליכה לביתם והם עשו עצמם פאלו לא הבינו זה וכתבו כי לא ראו איף היתה משיכה זו פאלו חשבו כי אני פתבתי כי בהראות סך המשקל היתה משיכה וצדדו בזה צדדין איף היתה המשיכה למצוא עליה דברי חפץ לחלוק ולשוני מוכן לכל כמו שכתבתי ומה שכתבו אחר

כך כבר נזכר התירוץ למעלה: ואגב מה שהשיבו עלי ממסירת המפתח בינתי בספר ונתחדש לי טעם אחר הידוע להם והעליומהו כי במסירת המפתח נעשה פאלו אמר חזק בבית וקני מה שפיתוחה והחזקה בבית לדעת הרמב"ם ז"ל ורוב הפוסקים ז"ל היא נעילה ופתיחה כמו שהוכיחו בההיא דהזורק גבי עובדא דגיתא בשבתא תיזיל איהו ותיחוד ותפתח פדתנן נעל גדר וכו' ועל מה שכתב הרמב"ם ז"ל פרק ראשון המוכר בית לחברו ומסר לו המפתח הרי זה כמי שאמר לו חזק וקנה וכשהחזיק קנה ע"כ ובהג"ה כתב ראב"ה וכן הדין בשוכר או במוכר סחורה ומנחת בבית ומסר לו המפתחות דנקנית הסחורה אגב הבית פאלו שכר את מקומה ע"כ וכיון שמסירת מפתח הוי פאלו אמר לו בפירוש לה חזק וקני כשנעל הקונה גם כן או עשה אי זה תועלת בקרקע אעפ"י שלא פירש דלהחזיק עשה מסתמא הויא חזקה וכמו שכתוב בח"מ סימן ער"ה מחזיק בנכסי הגר שצריך שיהיו מעשיו מוכיחים שמכנין לקנתה כתב רב האי ז"ל דלוקח יקנה בכל ענין דלעולם איפא הוכחה דארעמא למקני עבד דאי בפניו כל זמן שעסוקים באותו ענין ודאי אדעמא למקני עבד ואי שלא בפניו ואמר ליה לה חזק וקני מסתמא שלחתייה דמקנה עביד ואדעמא למקני עבד ע"כ וכן כשמסר המפתח דהוי גמי שאמר לו לה חזק וקני כשפתח ונעל אדעמא למקני עביד וכתב הרמב"ם ז"ל גבי חזקת נעילה הרי זה החזיק וקנה שהרי משתמש בה שמוש המועיל משמע דבמה שנתמש שמוש המועיל הויא חזקה דאדעמא למקני עשה בה דבר המועיל או שנתמש שמוש המועיל ובגדון דידן אמר המצ"ר כי שכירות הבית הנה כל חדש שיפרעם.

ומקודם טען התופס כי זה המוכר גם כן נטל קנין על המכירה ונסתלק המחלוקת כי הוא נאמן מההיא דאמר למערער על שדה שקנה מפלו' אמר קמי דידי ובנה מינה והתם איפא מאן דאמר בעי חזקה שלש שנים והכא מוחזק הוא בצמר ואם מכחיש לו המוכר בטענה ודאי ישבע המחזיק גם הגדול מן השלשה הכי נכבד של בית דין לא נראה לו לחתום עמהם במה שפתחו על הפסק שלי וכתב הוא בפני עצמו מה שנתראה לו והביא תשובת הרי"ף ז"ל על מי שקנה שדה ויצאו עליו עסיקין וחושש שיאבד ממונו ואומר למוכר קנה באותו קרקע כדי שאטרופ אותו ששומעין לו וכן בנ"י פ' י"ד תשובת הרי"ף גם כן על מבזבז נכסיו או רוצה ללקח שיכול לעכב עליו כדי שיניח כדי פרעון החוב וכו' גם הביא תשובת הרא"ש ז"ל על שטר חוב שלא הגיע זמנו ונרא שפא יבריך נכסיו ולא ימצא ממה יגבה חובו שאם רוצה הדיין שום אמתלא לדבריו או שלא יכול לגבות חובו מצנה על הדיין לעכב הממון ובתשובות פל"צ"ו כתב שפן דעת הגאונים אעפ"י שיש חולקים הרמב"ן ורב יהודאי גאון ואומרי' שלא נתנה מלנה ליתבע קודם זמנה נקטינן פרי"ף והרא"ש ז"ל: ועל סמך אלו התשובות כתב הרי פאן אפילו בהלואה שהנה בידו מפמה זמן ולא הגיע הזמן נזקקין לו ב"ד שיהנה חובו ביום כ"ש כשעדיין לא הלנהו אלא שכ' שטר וביני ביני נודע לו שהוא מבזבז ואינו בטוח שפנדאי יכול לחזור בו ולא נאמר מאחר שנתבטח השטר חייב להלוותו והוא הדין לגדון דידן שלא נאמר שישליו ממונו לאיבוד בעבור שעשה השטר מאחר שלא נקנה גוף הממון שלא נתחייב אלא להטיב לו לא לאבד ממונו עד פאן טופס דבריו בזה: ואני אומר כי תשובות אלו הן פדין וכן אנו דנין בכל יום למבזבז או למי שהולך בדרך רחוק' שיניח פאן נכסים לב"ח לכשיגיע הזמן וכן בגדון דידן בענין ההלואה פשוט הוא שיכול לעכב המעות בידו ולא

ליווים לשיקחו אותם בעלי חובות כיון שרואים שנקסיו נתמוטטו או שהולך למות ולא ימצא ממה יגבה הלוואתו וכן בזה שמכר הצמר היה יכול לטרוף אותה ולהוליקה אל ביתו פשראה שהיה מסופן המלנה ולא יהיה לו ממה יגבה כמו שאר הב"ח שהיו טורפין ממה שהיו מוציאים מביתו כל זה מדין התשובות הנז' למעלה לא מדין חזרה שיהיו יכולים לחזור בהם מן הקנן או המכר שעשו אלא שאעפ"י שהמכר או ההלוואה שעשו קודם היתה קנימת יכולים לטרוף כל אחד מה שיוכל אפי' קודם זמנם והחכם יצ"ו כתב בזה שפנדאי יכול לחזור בו שפראה שחוזר בו מן הקנן או מן המכר פאלו לא היה ואינו כן אלא שיוכל לטרוף ולהחזיק בנקסי המלנה מה שיוכל וזה שנכתב עליו השטר להלוות אינו תופס מה שבידו מדין חזרה אלא מדין טריפה ותפיסה אפי' שהיה חייב להלוו' עתה שקרה ענין התמוטטו הנכסי תפס מה שבידו וגם אם נתן כפר המעות של ההלוואה היה יכול לתפוס מה שיוכל מנכסי הלנה אפי' תוך זמן ההלוואה וכל זה שמכר הצמר אחר שהמכר קיים לדעת הראם והרמב"ן ז"ל כמו שכתבתי הרי היא ברשות הקונה ואפי' הכי אם היה טורף ותופס הצמר הנשאר במגאזי"ן היה לו זכות אבל הנחת המנעול שהניח בפתח אינו מועיל כיון שקדם בעל חוב אחר ותפס הצמ' עצמה והוליקה לרשותו מרשות הקונה פי ברשות הקונה היו משעה שכתב ומסר השטר ליד המוכר כדעת הרא"ם והרמב"ן ז"ל ואם כן לא כיון החכם יצו במה שכתב יכול לחזור בו פי לדעת הרא"ם והרמב"ן ז"ל לא היה יכול לחזור בו אלא כמו ששאר בעלי חובות תופסים תוך זמנם כן יתפשו אלו מפח התשובות שהביא והחכם פנראה שהוא כותב על הקדמה שיהיה גדון דידן כמו תשובת הרמב"ן של הלואה לגדון דידן של צמר ומהו שכתב שיוכל לחזור בו אינו גלמ' מן התשובו' אלא שיוכל לתפוס כמו הבעלי חובות האחרים והרי לא תפס פי עדיין היתה הצמר כמו שכתבתי והארכתי וחילוק זה מוכן למי שיוזד על האמת: כתב עוד נאי לאו דמיסתפינא הנה אמינא אפי' שהיה בקנן סודר להקנות לו הצמר הוא קנן בטעות מאחר שבין לילה ובין לילה אבד וזה שתפס אינו מועיל תפיסתו ע"כ: ואני אומר פי אם זה היה קנן בטעות גם כל בעלי חובות שעליו יהיו קנן בטעות שאם היו חושבין שימות לא היו נותנים נכסיה' לו וכמן שהמית' מצויה והילודים למות משעת לידה הם מתים לפעמי' אין כאן קנן בטעות אפי' היה מת בשעתו כל שכן שעברו כמה ימים משמכר הצמר עד שנסתפן בחליו בפתע פתאום ומת ז"ל: ועל מסירת המפתח שהיא כמו אם אמר לך משוה וקני כפר כתבתי למעלה שהי' מועיל אפי' למה שתפס האחר אחר כך וחדשתי גם כן טעם אחר הכתוב בספרי' בדפוס בענין מסירת המפתח שהוא כמו לך חזק וקנה פי ששנעל ופתח הפתח לדעת הרמב"ם ז"ל וכתבתי קנה וכתוב בהגהה פרוק ראשון כתב ראבי' וכן הדין בשוכר או במוכר סחורה ומנחת בבי' ומסר לו המפתח דנקני' הסחורה אגב הבית פאלו שכר מקומה ע"כ והיינו גדון דידן: גם כמה שטען פי לפניו בטל קנן נסתלק כל המחלוקת שבינינו פי הוא נאמן מההוא דקמי דידי ובנה ממך ואם מכחיש מוכר הצמר ישבע זה המחזיק נאם המבי"ט: חזר החכם וכתב פי תשובות הרי"ף שרשם על ההיא מיצאו עליו עסיקין וכו' והתם הוא שיוכל לחזור בו ובתשובת הרי"ף כתב ששומעין לו שיקנה קרקע שימצא ממה לטרוף הרי שאינו מזיק חזקה אלא טריפה ועל מה שכתב הרמב"ן שפא יש לדון כדין הרי"ף כתבתי אין שפא מוציא מידי ודאי ועל מה שכתב הוא שבהלוואה לא שייך מקח טעות כתבתי אני דשייך הלוואה בטעות

אֵלָא מַה שְׂיִוְכַל שְׁלֵא לְהַלּוּוֹת אַם רוּאָה הַלְלוּהַ מִתְמוּטֵט הוּא מִדִּין תְּפִיסָה לֹא מִדִּין חֲזָרָה:
וְעַל מַה שְׁפַתְבָּ הֶרְמֵב"ן וּכ"ש הֵיכָא דְאִיתְנָהוּ לְזוּזֵי וְכו' כְּתַבְתִּי וְאִי לִיתְנָהוּ שְׁפָרְעָם כְּבָר
לְב"ח פְּשִׁיטָא דְלֹא מְפָקִינָן מִיַּנְי' וּבְגִדוֹן דִּינָן נְמִי כְּבָר תְּפִס אַחַר הַצָּמֵר וְעַל מַה שִׁכַּת'
הֶרְמֵב"ן קְרוֹב לְמַקַּח טַעו' עֲשֵׂה וְדַאי: וְעַל מַה שְׁפַתְבָּ שְׂיִכּוּל לְחֲזוֹר בּוּ בְּדִין עֲסִיקִין
כְּתַבְתִּי דְנוּקָא הֵתָם שְׂבָאוּ עֲסִיקִין בְּגוּף הַקְּרַקַע וְלֹא כְּשִׂיזְאוּ עָלָיו ב"ח שְׂאִינוּ בְּגוּף הַצָּמֵר
שְׂמִכְר כְּמוֹ שְׁפַתְבָּ נ"ט בְּשֵׁם הֶרְשֵׁב"א: וְעַל מַה שְׁפַתְבָּ שְׁתַּפְּס בְּעַל הַצָּמֵר בְּשֵׁשׁ מְנַעוּל
וְהִיָּה הַשְּׂכִירוֹ מְקוּדָם עָלָיו כְּתַבְתִּי כִּי שִׁמַּת הַמְּנַעוּל אִינוּ תְּפִיסָה כְּלָל וְהַשְּׂכִירוֹ הִיָּה עַל
הַקּוּנָה מֵאַחַר שְׂמִכְר וְעַל מַה שְׁכָתוּב שִׁבְב"י דְחָה הֶגְהַת רֵאכְנִ"ה כְּתַבְתִּי כִּי אִינוּ כְּדַאי
לְחַלּוֹק עַל רֵאכְנִ"ה כִּי דַעַתוֹ הוּא שְׂפִינָן שְׂמִסֵּר הַמְּפַחֹת הִנָּה לִיה כְּאֵלוֹ אָמַר לוֹ לָךְ חֲזַק
וְקִנְיָה וְכִשְׁהַחֲזִיק בְּבֵית בְּנֵעִילָה וּפְתִיחָה נְקִינִית הַסְּחוּרָה אֲגַב הַבֵּית כְּאֵלוֹ שְׂכָר מְקוּמָה וְהִיָּה
צָרִיף לַעֲיִין בְּעַל ב"י זֶה וְלֹא לְהַקְשׁוֹת וְלְהַנְיָחוּ בַצ"ע וְתוֹ לֹא מִיָּדִי: נְאֻם הַמְּבִי"ט: שְׂאֵלָה
רִיד רֵאוּבֵן הִיָּה אֶפְטְרוּפּוֹס עַל נְכִסֵּי יְתוֹם אֶחָד מִזְמָן יָדוּעַ וְחָלָה הָאֶפְטְרוּפּוֹס וְצוּהַ מְחַמַּת
מִיתָה וְאָמַר הַנְּכִסִּים שְׂיֵשׁ תַּחַת יָדִי מִנְכִסֵּי הַיְתוֹם הַנּוֹ' הֵם אֵלוֹ וְלֹא הַזְכִּיר בֵּית וְנִפְטָר
לְבֵית עוֹלְמוֹ וְחִי לְרַבְּנָן שְׁבַק וְנִמְצָא אַחֲרָיו עֲזוּבוֹן מְטַלְטְלִי וּבֵית וְאֶלְמָנָ' וְשְׁתֵּי בְנוֹת
קְטַנּוֹת וְעַתָּה עֲמַד אָדָם וְהַעִיד בְּפָנָי בֵּית דִּין שְׂאָמַר לוֹ הָאֶפְטְרוּפּוֹס כְּשֵׁהִיָּה בּוֹנָה הַבֵּית
שְׂהָאֶפְטְרוּפּוֹס הִיָּה דֵר בַּהּ בְּשַׁעַת מִיתָתוֹ שְׂאוּמָה הִיָּתָה מִנְכִסֵּי הַיְתוֹם הַנּוֹ' וְאֵלוֹ הַדְּבָרִים
הִיָּה שְׁנָה אַחַת קוּדָם פְּטִירָתוֹ וַיֵּשׁ שְׁטָר כְּתוּב עַל הַבֵּית וְהוּא בְּשֵׁם הָאֶפְטְרוּפּוֹס לְמַדְנּוּ
רַבְּנּוּ הַדִּין עִם מִי עִם הָאֶלְמָנָה וְשְׁתֵּי הַיְתוּמוֹת אוֹ עִם הַיְתוֹם ע"כ: תְּשׁוּבָה עֲדוּת זֶה הוּא
מִפִּי עַד א' וּג"כ הוּא אֶפְשָׁר (שְׁלֵא) (לְהַשְׁבִּיעַ) עֲצָמוֹ אָמַר שְׂהִיָּם שְׁל הַיְתוֹם וְגַם כִּי בְשַׁעַת
פְּטִירָתוֹ הִרְאָה נְכִסֵּי הַיְתוֹם וְלֹא הַזְכִּיר הַבֵּית אִם הִית' הַבִּי' ג"כ שְׁל הַיְתוֹ' הִיָּה מִזְפִּירָה
ג"כ וְכִינָן שְׁלֵא הַזְכִּיר' נֵר' שְׁלֵא הִית' שְׁל הַיְתוֹ' כִּי הָאֶפְטְרוּפּוֹ' כְּשִׁמְסַתְלַק מִן
הָאֶפְטְרוּפּוֹסוֹת כְּשִׁגְדְלוּ הַיְתוּמִים אִינוּ חֲזִיב לְתַת חֲשׁבוֹן אֵלָא אוֹמַר אֵלוֹ הֵם נְכִסֵּי הַיְתוֹם
וְגַם כְּשִׁמְסַתְלַק מִן הָעוֹלָם בְּעוֹדוֹ אֶפְטְרוּפּוֹס מַה שְׂאוּמַר שְׂהֵם נְכִסֵּי הַיְתוּמִים מֵאַמִּינִי'
אוֹתוֹ וְלֹא נַחֲוֹשׁ שְׂמָא יֵשׁ יוֹתֵר וּמַהִיָּמָן טְפִי בְשַׁעַת מִיתָה שְׂאִין אָדָם מְשַׁטָּה בְּשַׁעַת מִיתָתוֹ
כָּל שְׁכָן שְׂהַבֵּית קִנְיָנוֹ כְּתוּב עַל שְׂמּוֹ וְאִינוּ עֲשׂוּי לְכַתּוּב אֶפְטְרוּפּוֹס עַל שְׂמּוֹ הַבֵּית שְׂקוּנָה
מִנְכִסֵּי יְתוּמִים לְכֵן הַבֵּית הִיא בְּחֻזְקַת הָאֶלְמָנָה וְהִיוֹתוּמוֹת עַד שְׂיַבְאוּ שְׁנֵי עֲדִים שְׂדַרְדָּ
הַהוֹדָאָה אָמַר שְׂהַבֵּית הִיָּתָה שְׁל הַיְתוֹם: נְאֻם הַמְּבִי"ט: שְׂאֵלָה רַטוֹ שְׁנֵי אַחִים שְׂיָרְשׁוּ
נְכִסֵּי אֲבִיהֶם וּבְכֻלָּל הַנְּכִסִּים הִיָּתָה בֵּית אֶחָד וְחָלְקוּ כָּל הַנְּכִסִּים וְנִשְׂאַרָה הַבֵּית לְחַלְקֵי אֶחָד
מֵהֶם וְהוּא הַגְּדוֹל יוֹתֵר מֵעֲשָׂרִים שְׁנָה וְאַחִיו פָּחוֹת מִבְּנֵי עֲשָׂרִים שְׁנָה וְהַלָּךְ הַגְּדוֹל וּמְכַר
בֵּית זֶה לְאַחַר וְנִטַּל קִנְיָן שְׂמִכְרָה וּבָא אַחִיו לְעַרְעֵר עַל הַמְּכִירָה כִּי הוּא יְכוּל לְחֲזוֹר בּוּ
מִחֻלְקֵי שְׂיֵשׁ לוֹ בְּבֵית תּוֹף עֲשָׂרִים שְׁנָה נִרְאָה לִי כִּי גַם שְׂמִכְר לְאַחִיו אֶפְלוֹ הֵכִי הוּא כְּמוֹ
אִם הִיָּה מוֹכ' לְאַחֲרִים שְׂיִכּוּל לְחֲזוֹר בּוּ כָּל זְמַן שְׂהוּא פָּחוֹת מִבְּנֵי כ': עוֹד אֲנִי אוֹמַר כִּי
אֵעֲפ"י שְׂהוּא לֹא הִיָּה חוּזֵר עֲדִינָן אִין מְכִירָה זֶה קִיָּמַת בְּקִנְיָן שְׂנִטַּל עַל הַמְּכִירָה כִּי יֵשׁ
מִחֻלּוֹקַת בֵּין הַפּוֹסְקִים ז"ל אִם צָרִיף בְּקִנְיָן גַּם כֵּן שְׂיִתָּן הַכֶּסֶף כְּמוֹ בְּשִׁטָּר שְׂצָרִיף שְׂיִתָּן
הַכֶּסֶף וְלֹא סָגִי בְּשִׁטָּר אִם לֹא בְּמוֹכֵר שְׂדֵהוּ מִפְּנֵי רַעְתָּה אוֹ לֹאוֹ: עוֹד אֶפִּי הִיָּתָה הַמְּכִירָה
קִיָּמַת יֵשׁ לְבֵית זֶה מִצָּרָן שְׂהוּא אֶצֶל הַבֵּית הַנּוֹ' וַיֵּשׁ לוֹ דִּין מִצָּרְנוֹת שְׂמִשְׁעַת' שְׂיִדַע עֲרַעֵר
כִּי הִיָּה רוּצָה בַּהּ: עוֹד כִּי זֶה הַבֵּית הִיא מְמִן־שְׂפָנָת לְאִמּוֹ שְׁל מוֹכֵר כְּמוֹ שְׂפָתוֹ בְּכָתְבֵי ד'
בְּנָה הַמוֹכֵר וְחֲתוּם אַחַר עֲמוֹ וְאֵעֲפ"י שְׂאִינָה אוֹכְלַת פִּירוֹת מִן הַמְּשַׁכְּנָתָא עֲדִינָן מִשְׁכְּנָתָא

היא עד שיפרעו לה והיא דרה ושכונה גבה והיא קודמת ליקח למצרן מכל אחד מאלו הטעמים כ"ש בהיות כלם נכללים במקר אין קנין שנטל מוכר זה פלום כמו שפכתבתי: שאלה ריו ראובן נשא אשה מחוצה לארץ ושניהם היו מעיר אחת ועכשיו נשאו לבו של ראובן לעלות לארץ ישראל לדור והיא אינה רוצה לעלות ולמדנו רבינו אם נדין בנדון דינו דין הברייתא שאמר הוא אומר לעלות והיא אומרת שלא לעלות כופין אותה לעלות ואם לאו תצא בלא פתובה או אם יש לחוש לדברי כ"ר צמח או אין לחוש אחר שהוא יחיד ואם תמצא לומר תצא בלא פתובה מהו פ"א אם דינה פדין מורדת שאם אבדו כל נכסי שקבל הבעל אחריותו עליו אינו משלם כלום ואם דינה פדין היוצאות שלא בכתובה שאין להן לא תוספת ולא עקר פתובה וג"כ ולמדנו רבינו שאם תפסה מנכסי הבעל שאינן בכלל גדווייתא אם חייבת להחזירן לבעל או לאו ולמדנו רבינו האמת: תשובה אם זה שרוצה לעלות לארץ ישראל מחוצה לארץ הוא רחוק הרבה מארץ ישראל שיש סכנה בדרכים ללקח ממלכות למלכות אשר אין שלום ביניהם בין ביים בין ביפשה אינם יכולים לכוף זה את זה לעלות וגם אם חוצה לארץ זו אינה רחוקה והוא מלכות אחד אם הוא שעת חירום שיש סכנה בדרכים ימתינו עד שיעבור ועם שיהיוהדרכים בטוחים שאין הסוחרים נמנעים מלקחת ולבא באותם הדרכים ונפרש פי בכל מלכות עוטמאן ירה מאבילונה עד ארץ ישראל ומשאר מקומות של רומילו ונטולי גם כן עד ארץ ישראל הפל מלכות אחד וברוב הזמנים כל הדרכים משם לארץ ישראל הולכים ובאים שיירות ויכולים בעל ואשתו לכוף זה את זה לעלות וכל שפן ממצרנים וסביבותיה שיכולים לכוף זה את זה ואפילו ממלכות למלכות כמו מוניציאיה וכל איטליא כשיש שלום בין המלכיות והולכים ובאים בני מלכות זה לחברו יכולים לכוף הבעל ואשתו זה את זה ואפילו מסוף המערב לנוא ארון שכתב כ"ר שלמה ב"ר שמעון ב"ר צמח ז"ל שאין כופין היינו בזמן ההוא שהיו המלכיות מקפידות זו על זו והיה אז סכנה גדולה לבא משם לארץ ישראל אבל בזמן הזה שרוב אותם ארצות של מערב הן של מלכות עוטמאן של המלך האדיר סולטאן וסלים ירה לעולם הולכים ובאים ויכולים לכוף אם לא בשעת חירום אפילו שהוא מלכות אחד גם פי לפעמים יש סכנת שביה וסכנת נפשות לעולם כל הדרכים הם בחזקת סכנה וצריכים להודות לאל ותברך כמו הולכי המדברו ואינו מעכב את הכפיה לעלות אלא באותם הימים שיש סכנה ידועה בדרכי אבל כשכל הסוחרים אינם נמנעים מלקחת בדרכי גם איש ואשתו יכולים לכוף זה את זה כמו שפכתבתי: ולענין הפתוב' אם אין האשה רוצה לעלות שתצא בלא פתובה זהו פתובה מנה ומאתי ותוספת אבל גדווי' אינה מפסדת כל מה שיש בידה מנכסי גדווייתא או מלבושי ותכשיטין שנתן לה בעלה עד כדי גדווייתא אבל אם נפסדו ותפסה מנכסי אחרים של בעלה אפילו חסר לה מגדווייתא שנפסדו מוציא מידה אם לא גרשה: שאלה ריו ראובן שהלה למדינת הים ולא רצה אשתו ללקח עמו ואחר כך נתחרט ורצה ללקח וכתב הוא לבנו אם תבא עם אמך הרי היא באישות עמי פשהית' ואם לא תבוא אתה עמה קונם עלי גזירות שמשון עם כל תנאיו שתהא אסורה עלי ואחר כך נאנס הבן אונס גיכר ובאת היא ולא הלה עמ' דינא דאתתא מהו אסורה או מותרת: תשובה לשון קונם שהוא פינוי קרפן אינו נופל בגזירות שמשון פי אין בו שום חיוב קרפן בטומאה שהוא מותר ליטמא למתים ובשתיית יין או תגלחת אין בהם שום קרפן אפילו לסתם גזיר וזה שאמר קונם עלי גזירות שמשון

משמעות דברים אלו שהוא נשבע בקונם או קרפן כמו שכתב הרמב"ם ו"ל פֶּרֶק ראשון
מגדרי' קרפן לא אוכל לך וכו' כל אלו מותרים שאין משמע דברים אלו אלא שנשבע
בקרפן שלא יאכל לזה והנשבע בקרפן אינו פלום ע"כ וא"כ פאן גם פן משמע שהוא
נשבע בקונם על נזירות שמשון אם יקהי נ"ש אם לאו ואין בזה שום קיום ונגיח לשון
קונם אלא שאמר אם לא תבא אתה עמה עלי נזירות שמשון עם כל תנאיו שתהא אסורה
נראה שאין זה לשון קבלת נזירות אלא כשאמר הרניני נזיר פלישנא דמתניתין הרניני נזיר
מן הסרצני' וכו' הרניני פשמשון פן מנוח וכו' ואשגרת פולת מתניתין הכי ריהטא
ומתניתין קמייטא דתנן אהא הרי זה נזיר הוא כשעבר נזיר לפניו ואם אמר אקהי נזיר
גם פן הרי זה נזיר מיז שמה ימות למחר אבל לשון נזירות שמשון אם לא תבא וכו' אינו
קבלת נזירות שאם לא יבא עמה שתהא אסורה עליו או יקהי נזיר פניו שלא אמר בפירוש
הרניני נזיר אם לא תבא עמה שתהא אסורה עלי ואפילו הנה אומר פך למה צריף נזירות
שמשון לאסור אשתו במה שאמר אם לא תבא עמה תהא אסורה עלי היתה אסורה עליו
וכן נראה משמעות פנונתו שאם לא תבא עמו מקבל עליו שתהא אסורה עליו ומה שאמר
באמצע עלי נזירות שמשון אינו מעלה ומוריד באיסור אשתו שאם הוא לתלות הנזירות
באיסור שיהא נזיר אם לא תבא תהיה אסורה עליו הרי היא אסורה עליו בלאו הכי
שאמר אם לא תבא עמה שתהא אסורה עלי אם פן אין פאן שום צד לקיום נזירות עליו
אפילו הנה אומר לשון נזירות אם לא תבא עמה הרניני נזיר שמשון בכל תנאיו שתהא
אסור' עלי פי האיסור תלוי על מה שאמר אם לא תבא עמה לא על הנזירות ולא הנזיר
נזירות אלא לחזק האיסור אם לא תבא עמה שתהא אסור' והרי היא אסורה וצריף התרה
פניו שלא בא בזה עמה ואפילו לא הנה נוהג איסור עמה לא יקהי נזיר אלא שעובר על
האיסור שאסר' עליו כמו אם הנה אומר הרניני נזירות שמשון כו' אם לא אאסור את
אשתי ואסר' ואחר פך בא עליה אין בו שום צד נזירות שהרי קיים תנאי הנזירות שאסר'
ומה שפא עליה אחר פך עשה איסור ולקה וכל שפן בנדון דידן שלא אמר הרניני נזירות
שמשון ואפילו היה אפשר לומר פי עליו נזירות שמשון הוא לשון נזירות אין פאן עלי
על נזירות שמשון פניו שאמר קונם מלת עליו חוזר לקונם שאמר קונם עלי וכבר כתבתי
פי אין נופל לשון קונם על נזירות ואפ' הנה אומר קונם עלי לבד הנה כמו קרפן עלי
והנה חייב להביא בזמן בית המקדש שמשמע לשון קרפן אבל בנ"ד תלה קונם עלי
בנזירות שמשון ואין בו חיוב פלל וכיון שמלת עלי נראה שחוזר לקונם לא נשאר בלשון
הנזירות פי אם נזירות שמשון עם כל תנאיו שתהא אסור' עלי ואין פאן שום צד קבלת
נזירות שמשון עליו: עוד אני אומר פי לפי מה שפא בשאל' שכתב לבנו אם תבוא וכו'
ואם לא תבא אתה עמה קונם עלי נזירות שמשון כו' פניו שהענין הנה על ידי פתיבה
אפי' כתב איש אחד הרניני נזירות שמשון ב"מ ב"ד אינו חל עליו פניו שלא בטא בשפתיו
פדכתי' גבי שבועה לבטא בשפתים: עוד אני אומר פי אפי' שהנה מבטא בשפת' פשהי'
פכתב לבנו והנה פכתב הרניני נזירות שמשון ב"ד אם יודע שלא פניו אז לקבלת נזירות
אלא שהנה מבטא בשפתיו מה שהנה פכתב אין זה קבלת נזירות כמו סופר שפכת' ספר
תור' ומבטא בשפתיו מה שפכת' שאם הוא פכתב פרשת שמע בזמנה אינו יוצא ידי קריאת
שמע אם לא כיון פשמבטא בשפתיו לצאת ידי חובת קרית שמע פן זה הרניני נזירות
שמשון בעל דלילה אפי' שיבטא בשפתיו מה שהוא פכתב אם אינו מכונן לקבלת נזירות

לא חל עליו שום נזירות והגוי כמו מי ששונה במשנה הריני נזירות שמשון הריני כבן מנוח שאין כאן נזירות שאינו מכנין אלא לקריא בעלמא נחזור לנ"ד שאין כאן שום קבלת נזירות שמשון אלא שצריך התרה למה שאסר אשתו עליו אם לא יבא בנה עמה: ריח על דבר ההטבות הגהוגות לעשות בעיר הזאת על מכירת הבתים ראיתי רובן שהיו נעשות באיסור כי קודם המכיר היו מתנים מהם על ידי הסרסור ואפילו על ידם שאחר המכיר כמה ימים שיעשו להם הטבה שבכל זמן שיחזרו להם המעות שיחזרו וימכרו הבית והרי זה תנאי גמור שאם לא היה מרנץ הקונה בתנאי זה לא היה מוכר לו הבית ויש בזה משום רבית ועל זה אני נוהג לסדר ביניהם שלא ימכרו אלא לאיש מאמן לא ישנה את דברו ואעפ"י שיאמרו לו בשעת המכר אני סומך על טובתך שכל זמן שאחזור לך המעות תחזור למכור לי מותר פינן שאינו מתנה במכיר שאינו מוכר אלא על תנאי זה ודומה למה שאמרו לעגנו חמץ בערב פסח למי שהולך בספינ' ויש לו חמץ שאומר לגוי עד שאתה לוקח מגוי תקנה מישראל ועד שאתה לוקח במקנה קח במקאתי ושמה אצטרף ואקנ' ממה שהוא מותר לחזור ולקנותו אחר הפסח פינן שאינו תנאי גמור שאם לא ירצה את"כ לקנותו או לא ירצה הגוי למכרו אין כאן חיוב כלל על שום אחד מהם והוא הדין בנדון דידן פינן שאינו תנאי אלא מכירה חלוטה אף על פי שסומך על אמונתו אין כאן שום איסור ואפ"י שהיה אומר לו הקונה מתחלה סמוך או תהיה בטוח על דיבורי שאני אחזור למכור לך פינן שאין כאן תנאי מותר (שכירו) (שיכול) הוא לחזור מדיבורו בעלמ' וא"כ את"כ כשפכתב לו מרצונו ונדעתו כדי להיות קיים בדיבורו שמתחיי למכור לו הבית שמכר לו שהוא מה שאנחנו קורים הטבה חייב למכרה פינן שכתב לו אני מתחייב ונוטל קנין גמור מעכשו כשפתחור לי המעות שתהיה מכורה לך או אפילו שאמר שאמכרנ' לך ועת' גבאר אם ראובן זה שמכר הבית על אופן זה ויש בידו הטבה שעשה לו הקונה שכל זמן שיחזור לו המעות שיחזור וימכרנה לו ולזה אחר כך משמעון ומאחרים ושעבד להם כל נכסיו וכתב דאקנה וכו' ואחר כך הוצרך עוד למעות ומכח הטבה זו נתפטר עם לוי שיתן לקונה הבית המעות שנתן לו שהיו כ"ה פרחים במעשה שהיה ועוד הוסיף לו עשרים על ההטב' וקנאה מיד שניה' הקונה והמקנה ועתה בא שמעון וטוען כי אף על פי שבית זה מכרה קודם שלוה ממנו פינן שאחר כך עשה לו הטבה היה לו זכות במותר מה ששנה הבית יותר מן הכ"ה פרחים וזה שנתן עוד לראובן ב' פרחים מכח ההטב' קנה שעבודו של שמעון שיכול לטרון מידו הבית אחר שיתן לו הכ"ה פרחי' מן המכר הראשון שקדם לחובו כי הב' פרחים שנתן אחר כך היו על שעבודו שהוא מותר הבית שהיה קנוי לו לראובן בכח ההטבה שהיתה בידו כבר וכשלוה ממנו ראובן נשעבדו כל נכסיו וכל זכיותיו שיש בהם דררא דממונא אשר מכללם זכות של הטבה זו שהיה עשרים פרחים קרוב למה שקבל קודם כ"ה פרחים במכירה הראשונה ואפילו באלו הב' האחרונים לא היתה הבית מוחלטת ללוי והיה מרנצה לוי שיתנו לו הכ"ה פרחים הראשונים שנתן ללוקח האחד והב' שנתן לראשון מכח ההטבה ולא היה רוצה לקנות הבית שהיתה שנה הרבה יותר מן המ"ה פרחים אלא להבטיח הב' שלו הוא שנתן הכ"ה בדרך מכירה כי על זה נתפנון המוכר גם כן כי הוא ידוע לכל כי הבית שנה הרבה יותר מן המ"ה עם המים שבה ולוי הקונה הב' טוען כי לא עשה הטבה הקונ' האח' אלא מדעתו ורצונו לראובן לבדו שהיה הוא המוכר לא לאחרים אפילו הבאים מפחו ועל

זה אני אומר כי הדין עם שמעון ואותם שהלן' לראובן קודם שחזר ומכר ללוי מפת
ההטבה פינן שהיתה בידו או ברשותו שטר ההטבה הרי הוא בכלל השעבוד שנשתעבד
לשמעון כל נכסיו בשטר והרי הוא כמוכר שעבודו של חברו שיכול חברו לטורפו ממנו
אם לא ימצא בני חורין ביד ראובן הלנה ולא גרע מכל שטרי חובות שאם נתנם או מכרם
לאחר המלנה גובה מהם שבכלל מטלטלי הם ומשתעבדי אגב מקרקעי כמו מטלטלי כמו
שכתב בח"מ סי' ס' בשם הרא"ש ז"ל ובכלל ע"ז כתב הרא"ש בתשוב' אף לדברי רבינו
חננאל דס"ל דאותיות לא ליקנו באגב מודה דמשתעבדי באגב הלפך שטר שהי' לשמעון
על ראובן ונשתעבד ללוי אף אם נתנו שמעון לאחר גובה ממנו כי שעבד לו שמעון נכסיו
ללוי מטלטלי אגב מקרקעי ושטר שהיה לשמעון על אחר בכלל נכסיו הוא ע"כ וא"כ
שטר הטבה זה שהיה פתוב קודם שלנה ראובן משמעון הוא בכלל השעבוד שנשתעבד
ראובן לשמעון בשטר הפתוב בו שעבד בו כל נכסיו מטלטלי אגב מקרקעי ואפילו
שנהגו שאין מגבין לבעל חוב מטלטלי שמכר הלנה מפני ת"ה שלא ירצה שום אדם
(לקנות) חפץ מחברו אפילו שפתוב בשטרו שעבד לו מטלטלי אגב מקרקעי ומדינ'
היה טורף אותם אינו טורף מפני תקנ' השוק וזהו במטלטלי שיש בהם מפני ת"ה אבל
בשטרות שהיו ללנה על אחרי' ומכרם או נתנם בעל חוב גובה מהם שאין בהם משום
ת"ה דלא שכיח כמו שכתב הרא"ש עצמו בתשובה ואפ' במטלטלין שקנה קודם שלנה
מב"ח שני ותפסם בעל חוב שני יכול בעל חוב להוציא ממנו כמו שהביא בעל ב"י בסי'
קי"ב בשם ספר התרומה וכתב הוא שאפ' לדעת הרא"ש במה שכתב בסי' ס' שאין בזה
תקנת השוק ואני חלקתי עליו בתשובתי סי' ש"ע ומ"מ בשטר לא יהא בו ת"ה ושטר
הטבה זו נר' לי שהוא עדיף משטר חוב שהוא מלנה וזאת ההטבה היא כמו שטר של קנין
קרקע ולא פרע עדין במעות שמודה מי שקנה הבית שיש למוכר חלק בבית שקנה ממנו
מה שעולה שיוו הבית יותר מן העשירים פרחים שקבל קודם ומי שפובר פי ההטבה אינה
דבר שנכנסת תחת שעבוד בעל חוב שהוא כמו דבר שלא בא לעולם טעות הוא בידו
שזאת ההטבה כמו קרן ביד הלוי וכמו קרקע כמו שכתב' והרשב"א כ' בתשו' שהבי' בב"י
סי' קי"א פי המלך נתן בחותמו לראובן דבר ידוע בחק שיש לו במקום ידוע ולנה ראובן
מנה בשטר משמעון וחיוב לו כל נכסיו בכלל ואח"כ משפן בפרט אותו זכות ללוי ואין
לראובן נכסים ב"ח והשיב דבר ברור הוא לשמעון בע"ח מוקדם הוא ומוציא מיד לוי
וכו' ע"כ והרי זה שאינו אלא זכות בעלמא שניתן לו וספק אם יתנו לו או לאו והוא תחת
שעבוד הבעל חוב כל שפן בנדון דידן במה שהוא תחת ידו בכח הטענה שכיר' ואין שום
דבר שלא יפנס תחת שעבוד הב"ח אלא דבר שאינו בעולם עתה והוא עתיד לבא אח"כ
שיד המוקדם והמאוחר שנים בהם כמ"ש בתשובו' שבסוף חזוה התנופ' שלא שייך דין
קדימה בדבר שלא ב"ל כמו שהביא בב"י סי' ס' נרא' כי דוקא מה שלא בא לעולם הוא
שאין בו דין קדימה אבל כל זכות שיש לו לאדם על דבר שהוא בעולם אפילו שלא נכנס
בידו עדיין יש בו דין קדימה כל שפן בנדון דידן: ומה שטען לוי כי לא עשה הקונה הטבה
כי אם לראובן המוכר ולא לאחרים אין בטענתו ממש כי בית שהיתה שנה קרוב למאה
פרחים לא היה מרוצה ראובן להחליט' בב' פרחי' אלא על הקדמ' שהיתה חוזר' ומוכר'
לו או לבאי פחו שהיו לו בן ובת ולא יפקיע' מנכסיו וגם הקונה לא היתה פונתו לישאר
עם הבית השנה הרבה יותר מפל מה שנתן עליה כי גם שאין אונא' לקרקעות היינו

כַּשֶׁהוּא מוֹכֵר מְכִיר' לְחֻוֹטֵי אֲבָל בְּמִכִּירוֹת אֵלּוּ אַעפ"י שְׁאִין מִתְנִי' שְׂיִחְזוֹר לְמִפְּנֵי הָאִסוּר אֲפִילוּ הֵכִי יְדוּעַ בְּיַגִּיחֵם כִּי הַמוֹכֵר סוֹמֵךְ וּבִטּוּחַ עַל הַקּוֹנֶה שְׁלֵא יִקְחֶה לְחֻוֹטֵין כִּינּוּן שֶׁהִיא שְׁנֵה הַרֵב' וְעוֹד כִּי גַם שְׁאִין אוֹנָא' לְקַרְקָעוֹת הֵינּוּ בְּשִׁתּוֹת אוּ יוֹתֵר אֲבָל בְּמִנְהַ עַל מְאִתִּים יֵשׁ אוֹנָא' וּבְצָרוֹר הַפְסָף הִבִּיא תְּשׁוּבַת הַרְשָׁב"א עַל מִתְנִיתִין דְּהַלְוֵהוּ עַל שְׂדֵהוּ וְאָמַר לוֹ אִם אֵי אַתָּה מְבִיא לִי מִכָּאן וְעַד שְׁלֹשׁ שָׁנִים הָרִי הִיא שְׁלִי וְאִם מֵת אֶחָד מֵהֶם תּוֹךְ הַזְּמַן וְלֹא הִבִּיא הָרִי הִיא שְׁל לִוְקַח אוּ שְׁל יוֹרְשִׁיו שְׁהָרִי קִי"ל לִי וְלֹא לְיוֹרְשִׁי מִשְׁמַע וְהוּא הַדִּין אִם אֵין אַתָּה מְבִיא לִי אַתָּה וְלֹא יוֹרְשִׁיךָ מִשְׁמַע עַכ"ל וְיֵשׁ חֲלוּקִי מִזֶּה שְׁפָתַב הַרְשָׁב"א ז"ל לְאֵלוֹ הַהֵטְבוֹ' כִּי מֵה שְׁפָתַב הַרְשָׁב"א ז"ל הַתְּנָאִי הוּא מִן הַמְלִוּהַ עַל הַשְׂדֵה וְעַל זֶה כָּל הַתְּנָאִי הוּא לְטוֹבָתוֹ שְׁלֵא יִקְבַּל הַמְעוֹת אֲלָא מִמֶּנּוּ וְלֹא מִיּוֹרְשִׁיו וְגַם שְׂיֵהֵא הוּא הַמְקַבֵּל שְׁאִם יָמוֹת הוּא יִזְכּוּ יוֹרְשִׁיו בְּשְׂדֵה וּבְגִדוֹן דִּינָן הַבְּטָחוֹן שְׁבוֹטֵט הַמוֹכֵר עַל הַלּוֹקַח הוּא מִצַּד הַמוֹכֵר כִּי הוּא הַמְדַבֵּר שֶׁהוּא מֵאֲמִין לְקוֹנֶה שְׁלֵא יִשְׂאֵר עִם הַבֵּית אֲלָא שְׂיִחְזוֹרְנֶה וְכוֹנְנֶתוֹ בֵּין לוֹ בֵּין לְבָאִי כְחוֹ וְכוּ מִן הַקּוֹנֶה אוּ מִיּוֹרְשִׁיו כָּל שְׁכֵן שְׁסָבֵר הוּא בְּעֶצְמוֹ מִפְּחַ הַהֵטְבָה חֲזוֹר וְלִקַּח הַבֵּית וּמְכָרָה הוּא וְהַקּוֹנֶה לְלוֹי וּמִשְׁעָה שְׁחֲזוֹר וְלִקְחָה מִפְּחַ הַהֵטְבָה חָל הַשְׁעָבוֹד הָא' מִשְׁמַעוֹן וְחֲבָרְיוֹ וְלוֹי קוֹנֶה שְׁעָבוֹד שְׁמַעוֹן וְזִכּוּתוֹ וְיִכּוּלִים הֵם לְטוֹרְפָה מִמֶּנּוּ: שְׁאֵלָה רִיט מוֹרִינּוּ וְרַבִּינוּ וְעֵטְרַת רֵאשֵׁנוּ הַחֲכָם הַשְּׁלֵם הַדַּיָּין הַמְצַוִּינּוּ מוֹצִיא לְאוֹר כָּל תַּעֲלוּמָה נִר"ו: יוֹרִינוּ מוֹרִינּוּ מַעֲנִין לָאָה שְׁמַתָּה שְׁהִיְתָה אֲשֶׁת רְאוּבֵן וּבָאוּ קְרוֹבִיָּה וְלִקְחוּ מִנְכָסֵי תַכְשִׁיט' וְשָׂמוּ בְּתַכְרִיכָיָה שְׁלֵא מִדַּעַת בַּעֲלָה הַרְבֵּה יוֹתֵר מִדִּי וְגַם שְׁבָרוּ כְּמָה כְּלִי זְכוּכִית שְׁהִיוּ לָהּ בַּבֵּית וּבַעוֹדָה בְּחַיִּים מֵת אֲבִיָּה וְהִיָּה לוֹ בֵּית אַחֲרַת וְתוֹבַעַת בֵּת זוֹ אֵת בַּעַל לָאָה כִּי לֹא הִנִּיחַ לָהּ אֲבִיָּה כָּל כֶּף כְּמוֹ שְׁנִתָּן לְלֵאָה אַחוּתָה שְׂיִתָּן בַּעַל לָאָה מִמָּה שְׂיִרֵשׁ חֲלָק שְׁתֵּהִיָּה שְׁנֵה עִם אַחוּתָה בְּכַתְּנֻפְתָּה כְּשִׁתְּנָשָׂא וּבַעַל לָאָה תוֹבַע כָּל מָה שְׂשָׂמוּ לְלֵאָה בְּתַכְרִיכִין יוֹתֵר מִן הָרְאוּי אוּ מִן הַמְּנַהֵג לְכִי כְּבוֹד וְגַם מֵה שְׂשָׁבְרוּ לוֹ כְּלִי זְכוּכִית וְגַם חֲלָק מֵה שְׁהִנִּיחַ אֲבִי לָאָה כִּי שְׁתִּיָּהּ יוֹרְשׁוֹת הַעֲזָבוֹן שְׁלוֹ בְּשׁוּה כִּי מֵה שְׁנִתָּן לְלֵאָה כְּשִׁתְּנָשָׂאָה כְּבָר הִיָּה מִתְּנָה לָהּ לְכַדָּה מִקּוֹדֵם וְאַחַר כֶּף הֵן יוֹרְשׁוֹת בְּשׁוּה יוֹרְנוּ רַבִּינוּ אֵי זֶה דָּרָךְ יִשְׁפּוֹן אוֹר: תְּשׁוּבָה מֵה שְׁתוֹבַעַת הַבֵּת לְבַעַל אַחוּת' שְׂיִתָּן לָהּ כְּדִי שְׁתֵּהִיָּה שְׁנֵה לְבַעֲלָה בְּכַתְּנֻפְתָּה תְּבִיעַת הַבָּאִי כִּי כָּל מֵה שְׁנִתָּן לָהּ אֲבִיָּה בְּחַיָּיו בְּגוֹדוֹנִיָּתָא מִתְּנָה הִיא וּבַעֲלָה יוֹרְשָׁה כִּינּוּ שְׂיֵשׁ לוֹ זָרַע מִמֶּנָּה אֲפִי' שְׁלֵא יִשְׂאֵר לְאֲבִיָּה בַּעַת מוֹתוֹ שׁוּם דְּבָר כָּל שְׁכֵן שְׁנָשָׂאֵר לְאֲבִיָּה וּבְזֶה שְׁנָשָׂאֵר הִיָּה לָהּ לְלֵאָה אַחוּתָה הַחֲצִי דְשְׁתִּיָּהּ יִרְשׁוּ אֵת אֲבִיָּהּ וּמֵה שְׁנִתְּנָה לָהּ אֲבִיָּה קוֹדֵם אֵינוֹ לְכַלֵּל הִיְרֻשָׁה אֲלָא מִתְּנָה מִקּוֹדֵם הִיָּתָה כְּמוֹ שְׁפָתַבְתִּי וְקִי"ל כַּמ"ד שְׁנִית וְיִתְר' עַל מֵה שְׁנִתָּן לְאַחוּת' מְקוֹד' וְלָכֵן בְּדִין תּוֹרָה תַּחֲלוּקַת בֵּת זוֹ עִם בַּעַל אַחוּתָה בְּזֶה שְׁנָשָׂאֵר מֵאֲבִיָּה כִּי אֵין רְאוּי אֲלָא מוֹחֲזֵק כִּינּוּן שְׁמַת אֲבִיָּה בְּחַיָּי לָאָה כְּבָר יִרְשָׁה בְּחַיָּיָה חֲצִי נְכָסֵי אֲבִיָּה וְהוּוּ נְכָסֵי מְלוֹג וּבַעֲלָה יוֹרְשָׁתָן וְכוּ מֵה שְׂשָׂמוּ לְלֵאָה בְּתַכְרִיכִין יוֹתֵר מִן הָרְאוּי וּמִן הַמְּנַהֵג לְנָשִׁים כְּמוֹתָה חֲזִיב מִי שְׂשָׂם אוֹתָם עֲלֶיָּהּ בִּידָי' שְׁלֵא מִדַּעַת בַּעֲלָה לְפָרוּעַ לָהּ וְגַם כָּל כְּלִי הַזְכוּכִית מִי שְׂשָׁבְרָם חֲזִיב לְפָרוּעַ לוֹ אַחַר כֶּף טַעֲנַת הַבֵּת שְׁכַשְׁמַת אֲבִיָּה עַדִּין לֹא נִשְׂאֵת אַחוּתָה וְאִם כֵּן שְׁתִּיָּהּ יִרְשׁוּ בְּשׁוּה כָּל מֵה שְׁהַכְּנִיסָה לָאָה לְבַעֲלָה וּמֵה שְׁנָשָׂאֵר לָהּ וּבַעַל לָאָה טוֹעֵן כִּי קוֹדֵם שְׁמַת אֲבִיָּה כָּל מֵה שְׁהַכְּנִיסָה לוֹ וְלָכֵן אִם יִתְבָּרַר כִּי מֵה שְׁהַכְּנִיסָה לָאָה לְבַעֲלָה הַכֵּל נָתַן וְיַחַד לָהּ אֲבִיָּה לְגוֹדוֹנִיָּתָה בְּחַיָּיו אֵין לְאַחוּתָה שׁוּם זְכוּת בְּמָה שְׁהַכְּנִיסָה אֲדַרְבָּ' הִיָּה מְקוֹם לְלֵאָה וּלְבַעֲלָה לְתַבּוּעַ מֵאַחוּתָה חֲצִי הַעֲזָבוֹן שְׁל אֲבִיָּהּ וְאֵין בַּעֲלָה תוֹבַע אֲלָא מֵה שְׂשָׂמוּ לָהּ תַּכְרִיכִין

כפליים או יותר ממה שהיה ראוי להשים על הנשים שפמותה יש לו דין בתביעה זאת על מי ששם אותם וגם על מי ששבר הכלים כמו שאמרנו: שאלה רכ שתי אחריות לאה הנשואה לראובן ואחת מן האחריות נשואה גם כן לשמעון והאחרת היא בבית ראובן עם אמה ולא הבת האיש עם אשתו הנה זן אותה כי לא נשאר לה מאביה שום דבר ואחר כך נפלה לה ולאחותה הנשואה לשמעון ירושה מבית אביהן ואחר כך מתה זאת הבת אשר הוא עם אמה ואחר כך מתה גם אחותה הנשואה לשמעון והולך שמעון לגבות ירושה שנופלה לאשתו וגם חלק מה שירשה אחותה כי אשתו זאת ירשה אותה שמתה קודם לאשתו וראובן רוצה לגבות מזונות הבת שמתה מיום שנופלה הירשה וגם כל מה שהוציא עליה יורינו רבינו הדין עם מי: תשובה גם כי ראובן הנה זן את בת אשתו שלא על מנת לקבל פרוס מפני שיזע שלא הנה לה שום דבר וגם עתה שנופל' לה ירושה מבית אביה אולי שלא הנה גובה ממנה מזונות והנה משאיר הירשה לסייע נשואיה עם כל זה כיון שמתה הבת אחר כך יוכל לקחת מחלק ירושתה למה שזן אותה ומה שהוציא עליה בחייה ובמות' אחר שנופל' לה הירושה' כי אם הנה מותר בחיי' אפילו שנופל' לה הירושה' מפני אהבת אשתו ושישאר לה כפר לנשואיה לכוננה זו לבד הוא ששמת (לא) (לו) לכשתמות שיאכלו אחרים חילה ולא יפרעו לו מה שזן ופרנס אותה כל שכן שמתה ג"כ אחותה קודם שתבא לידה או ליד בעלה כל הירושה' דפשיטא שיגבה הוא ממה שפידו חלק ירושה בת אשתו או מבעל אחותה אם גבה כפר הכל יגבה הוא המזונות לפי ברפת הבית וההוצא' מיום שנופלה מירשה להם נאם המבי"ט: שאלה רכא ראובן הי' חייב במ"ה מנה לשמעון בשטר ולוי חמיו הי' הולך שם לגבות חובות שהיו לו שם ואמר לו ראובן חתנו שיפרע שם בעדו לשמעון החוב שהיה חייב לו שהוא יפרע לו ועשה כן לוי שפרע לשמעון ונטל השטר חוב וקרעו וחזר פה ועברו כמה שנים שלא תבע את חתנו שיפרע לו ואחר כך מתה בתו ועתה אומר לוי כי עד עתה לא הנה רוצה לדחוק את חתנו כדי שלא ידחוק את בתו שתמפור אי זה דבר מתכשיטי' והנה ממתינ עד שיהא לו לחתנו אי זה רינח לתבוע ממנו ועתה שמתה בתו נשאר לו אי זה דבר ממנה וגם עתיד ליקח אחרת ויתנו לו גדינאי ויהנה לו מקום לפרוע וראובן חתנו טוען כי כפר מחל לו אחר שעברו כמה שנים ולא תבע ממנו שום דבר יורינו רבינו עוד טוען לוי שהשכיר בית (לשמעון) (לראובן) בכלל הבתים שמשכיר לאחרים והנה פורע לו שכירות וכשהלך לוי למ"ה נתעכב זמן מה נחמותו אשת לוי לא גבתה (ממתנת) (מחנתה) ראובן שום שכירות שלא לדחוק את בתה וכשבא לוי ממ"ה הנה לו קטטה עם אשתו על שלא גבתה השכירות כמו שהנה רגיל קודם לפרוע וכן נמשך כמה זמן שלא תבעו ממנו השכירות שלא לדחוק את חתנו ואת בתו והוא טוען גם על זה כי מחלו לו השכירות אחר שלא תבעו ממנו זה כמה שנים יורינו רבינו הדין עם מי: תשובה אע"ג דפורע חוב של חברו אין הלוי חייב לפרוע לו כמו שכתבו הפוסקי' ז"ל דהוי כמכריח ארי וכו' היינו שפרעו שלא מדעת הלנה אבל אם פרעו מדעת הלנה כי הקא בנדון דידן שאמר לו שיפרע בעדו לשמעון פשיטא שהוא חייב וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל פרק ט' הפורע שטר חברו שלא מדעתו כו' אין הלוי חייב פלום וכל שכן בנדון דידן שאמר שיפרע לו ומה שטוען עתה כי כפר מחל לו אחר שעברו כמה שנים שלא תבע לו אינה טענ' כי לפי שהאריך מלתבועו לא בשביל זה מחל וכמה חובות ישני' מל' שנה או יותר שכתב הרא"ש ז"ל שמה קיימים

אֵלָא שְׁצַרְיָה חֲקִירָא רַבָּה לְדַעַת אַם הוּא חוּב אוּ שְׁטַר רַעוּע וְלֹא הוּרַע פֶּח הַחוּב בְּשִׁתְיָא
בְּאַרְיִכוֹת הַזְּמַן מְשׁוּם מְחִיל' וְכֵן קִיָּמָא לֵן דְּבַעַל חוּב שְׁמַכְר הַלּו' שְׁעַבְדוּ לְפָנָיו וְשִׁתְק
לֹא הִפְסִיד דְּדוֹקָא גַּבֵּי פְתוּבַת אִשׁ' הוּא דְאַמְרִי דְמַחְל' מְשׁו' דְקוֹלֵי פְתוּב' שְׁנו פֶּאן כְּמו
שְׁפִירֵשׁ רַשְׁב"ם וְכִמו שְׁהִבִּיא הָרָא"ש כָּלֵל מ' וּמְזָה הַטַּע' ג"כ עַל מַה שְׁטוּעֵן רְאוּבֵן כִּי
מְחַלּוּ לוֹ הַשְּׂכִירוֹת אַחַר כַּמָּה שָׁנִים שְׁלֵא תְבַעוּ אֵין בְּטַעֲנָתוֹ מְמַשׁ אֶפְילוּ שְׁמִיּוֹם שְׁנַכְנַס
לְבֵית נַכְנַס סֵתָם וְלֹא פָרַע שְׂכִירוֹת כִּינֵן שְׁהִיא בֵּית שְׁעוּמָדַת לְשְׂכִירוֹת חֲזִיב כֹּל שְׁכֵן
שְׁפָרַע שְׂכִירוֹת כַּמָּה זְמַן וּמִפְנֵי שֵׁאח"כ הֵאָרִיכוּ לוֹ וְלֹא תְבַעוּ מִמֶּנּוּ לֹא מְחַלּוּ: שְׁאֵלָה רַכְב
עַל דְּבַר רְאוּבֵן שְׁטוּעֵן עַל אֲשֵׁתוֹ שְׁנָתָנ' לוֹ רְשׁוּת שְׁיִשְׂא אַחֲרַת עֲלִיהָ תוּךְ עֶשְׂר' שְׁנֵי וְהִיא
מְכַחֶשֶׁת צָרִיךְ לְבָאָר קוּדָם אַם תוּד' הִיא שְׁנָתָנ' לוֹ רְשׁוּת אַם יִסְפִּיק אוּ יִצְטַרְךָ לַעֲשׂוֹת לוֹ
הַתַּר' כִּי יֵשׁ סְבָרָא קְדוּמָה שְׁהִבִּיא' הַרְבֵּב"ן ו'ל בְּמִשְׁפָּטֵי (הַחֲכָם) (הַחֲרָם) שְׁהַנְּשַׁבַּע אוּ
נוֹדֵר עַל דַּעַת חֲבֵרוֹ שְׁיִכּוּל חֲבֵרוֹ לְהַתִּירוֹ לַעֲוֹלָם שְׁלֵא ע"פ חֲכָם מִמָּה שְׁנָתָנ' לוֹ תוּרָה
רְשׁוּת לְבַעַל לְהַפְרֵי נְדָרֵי אֲשֵׁתוֹ וְטַעֲמָא מְדַרְב פְּנַחֶס דְּכָל הַנוֹדֶרַת עַל דַּעַת בַּעַל' הִיא נוֹדֶרַת
וּא"כ ה"נ הַנוֹדֵר עַל דַּעַת חֲבֵרוֹ הַפִּירוּשׁ הוּא נְמִי שְׁנָדֵר ע"ת דְּלֹא (נִדְר) (גֵּרַע) מְפָרֵשׁ
בְּחֲבֵרוֹ מִסֵּתָם דְּבַעַל וְכ' הָרִיב"ש ו'ל סִי' ת"ז (שְׁזַכְרָה) (שְׁסָבֵר') זֹו אֵינִי נְכוּנִי' כִּי אַם יֵשׁ
לְלַמּוֹד מִהַפְר' הַבַּעַל הוֹלְכִי' מִן הַדִּין לְהִיּוֹת כְּנִדּוֹן דְּדוֹקָא בְּיוֹם שְׁמַעוּ אֲבָל אַם שְׁמַע וְשִׁתְק
הָרִי זֶה קִיָּים הַנְּדָר וְכֵן הַנוֹדֵר עַל דַּעַת חֲבֵרוֹ כֹּל שְׁשַׁמַּע וּמִיָּתָה הַנְּדָר בְּטַל אֲבָל אַם שְׁמַע
וְשִׁתְק הָרִי קִיָּי הַנְּדָר מִיָּד אִפִּי' (בַּשַּׁע') (בְּדַעַת) שְׁנָתָנ' תוּרָה זְמַן לְבַעַל בְּשִׁתְיָא אוֹתוֹ הַיּוֹם
הוּא גְזֵרַת הַפְּתוּבָה בְּעַצְמוֹ מְשׁוּם שְׁלוֹם הַבֵּית וְאֵין לְלַמּוֹד מִמֶּנּוּ וְכַתְּב אַח"כ וּמ"מ
נ"ל בְּרוּר שְׁהַנְּשַׁבַּע עַל דַּעַת חֲבֵרוֹ סֵתָם וְעַתָּה אוֹמֵר שְׁדַעַתוֹ הִיָּה לְכָךְ שְׁיִכּוּל חֲבֵרוֹ לְהַתִּיר
שְׁלֵא ע"פ חֲכָם שׁוּמְעִין לוֹ כו' ע"כ וְלִפִּי זֶה יְהִיָּה צָרִיךְ ג"כ בְּשַׁבּוּעָה זֹו שְׁיִאמֵר שְׁדַעַתוֹ
הִיָּה שְׁתוּכַל אֲשֵׁתוֹ לְהַתִּיר לוֹ וְאֶפְילוּ שְׁיִאמֵר כֹּךְ יִצְטַרְךָ שְׁתֵּאמֵר לוֹ מוֹתֵר לָךְ כְּמוֹ שְׁהַבַּעַל
אוֹמֵר לְאֲשֵׁתוֹ מוֹפֵר לִיךְ וְכֵן הָאִשָּׁה שְׁתֵּאמֵר לְבַעַלָּהּ מוֹתֵר לָךְ וְלֹא יִסְפִּיק מַה שְׁתֵּאמֵר לוֹ
אֲנִי נוֹתְנָת לָךְ רְשׁוּת שְׁתִּישְׂא כְּמוֹ שְׁאֵם אֵמֵר הַבַּעַל לְאֲשֵׁתוֹ אֲנִי נוֹתֵן לָךְ רְשׁוּת שְׁתֵּאכְלִי
מַה שְׁנִדְרַתְּ שְׁאֵינּוּ מוֹעִיל שְׁנִרְאָה שְׁנוֹתֵן לָךְ רְשׁוּת וְאֵם לֹא תִרְצָה הִיא עֲדִינֵן נִדְרָה קִיָּים
מִשָּׂא"כ בְּהַפְרָה שְׁהוּא מְפָר אַף עַל פִּי שְׁהִיא לֹא תִרְצָה וְהַנְּדָר מוֹפֵר: וְאֶפְילוּ שְׁלֵא נְלַמּוֹד
עַנְיָן הַנְּשַׁבַּע עַל דַּעַת חֲבֵרוֹ וְהַפְרַת הַבַּעַל יֵשׁ לְסַפֵּק אַם יִצְטַרְךָ הַתְּרָה אַחַר הַרְשׁוּת שְׁל
חֲבִירוֹ כִּי אֶפְשָׁר שְׁמָה שְׁאוּמֵר עַל דַּעַת חֲבֵרוֹ אֵינּוּ שְׁיִכּוּל חֲבֵרוֹ לְהַתִּירוֹ אֵלָא לְהוֹצִיא
מִיָּדֵי הַעֲרָמָה כְּמוֹ שְׁאוּמֵר עַל דַּעַת בֵּית דִּין וְעַל דַּעַתֵּינוּ וְכו' אֲבָל אַם הִיָּה עַנְיָן הַשַּׁבּוּעָה
דְּבַר הַנוֹגַע לְחֲבֵרוֹ שְׁהִיָּה רוּצָה שְׁיִקְנִי' שְׁבּוּעָתוֹ וְעַל זֶה אַמ' עַל דַּעַתוֹ כִּינֵן שְׁהוּא נִתֵן לוֹ
רְשׁוּת מוֹתֵר וְכִמוֹ כֵּן הָאִשָּׁה שְׁנָתָנָה רְשׁוּת לְבַעַלָּהּ שְׁיִשְׂא אַחֲרַת עֲלִיהָ לֹא יִצְטַרְךָ הַתְּרָה
וְזֵהוּ כְּשִׁנְשַׁבַּע עַל דַּעַת אֲשֵׁתוֹ בְּפִירוּשׁ שְׁלֵא יִשְׂא אַחֲרַת אֲבָל אַם מַה שְׁפְתוּב בְּכָל
הַפְּתוּבוֹת שְׁלֵנוּ בְּכָלֵל שְׁאַר הַתְּנָאִים שְׁלֵא יִשְׂא אִשָּׁה אַחֲרַת עֲלִיהָ אֵלָא א"כ שְׁהַתָּה כו'
אֵינּוּ מוֹזְכִי' עַל דַּעַת אֲשֵׁתוֹ וְאֶפִּי' הִכִּי נִרָא' שְׁמוֹעִיל רְשׁוּת אֲשֵׁתוֹ כִּי' שְׁלֵהַנְּאִתָּה הוּא תְּנָאִי
זֶה הַשַּׁבּוּעָה הִיא לְדַעַתָּה וְרַצוּנָה כְּמוֹ שְׁתְּנָאִי שְׁלֵא יִצָּא מַעִי' אוּ מַחְלָב אוּ דָרָךְ יֵם עַד
שְׁיִנִּיחַ גַּט לְאֲשֵׁתוֹ שְׁאֵין אֲנַחְנוּ מְדַקְדָּקִים (בְּלִי) (בְּעַנְיָן) הַנְּחַת גַּט כְּשֵׁהֵם אֲנָשִׁים מְהוֹגְנִים
וְהוֹלְכִים בְּרְשׁוּת גְּשׁוּמִיתָהֶם שְׁהוּא יְדוּעַ שְׁלֵא יַעֲנִיגוּ אוֹתָם וְאֵינֵן צָרִיכִים הַתְּרָה וְכִמוֹ כֵּן
בְּתְנָאִי שְׁלֵא יִשְׂא אִשָּׁה עֲלִיהָ כִּי' שְׁהִיא מוֹרַצ' אֵינּוּ צָרִיךְ הַתְּרָה כְּמוֹ מִי שְׁנִשְׁבַּע לְחֲבֵרוֹ
לְפָרוּעַ לוֹ לְזַמֵּן כֹּךְ וְאֵמֵר הָרִינִי כְּאֵלוֹ הַתְּקַבְּלִיתִי וְכֵן הוּא הַמְּנַהֵג שְׁכָל מִי שְׁרוּצ' לִישְׂא

ומביא רשות מכתב מאשתו אין אנחנו מחייבים אותו לעשות התרה ובנדון זה שהאשה
מקחשת נר' שהו' נאמן וכמ"ש הרא"ש ז"ל וא"כ אם אומר שנתנ' הרשות בלב שלם לא
דרך שחוק או דרך פעם או דיבור בעלמא אלא דרך הודאה נאמן בלי שבוע' ואם תרצה
היא יקבל חרם סתם שנתנה לו רשות כמו שנו' נאם המבי"ט שאלה רכג ראובן ושמעון
אחים הנה להם בית אח' חריב' בירוש' אביהם ומתו גם שניהם ובניהם באים לידון על
הבית התרבה שונבנית וכל א' אומ' שאביו בנאה ונמצא פסקים מאותם השנים שהיה
מחלוקת בין האחים על בית זו ונתברר באותם הפסקים כי ראובן בנאה מפיו גם כי
אחיו שמעון היה עומד על הבנין והוא פורע לאומנים ולפועלים נראה שהיה ממעות אחיו
ראובן שעלה פה הוצאת הבנין שלשים פרחים דרך משל ויש כמה שנים שבו שמעון
היה דר בבית הנז' והיה פורע לאחי אביו שכירו' כמו אם היתה כל הבית וקרקע שלו
ומפני שהיה ראובן אלם לא עמד בדין עם בן אחיו ולקח שכירו' הבית משלם מן אחיו
עמה באי' מצד בני פאובן להוציא את בן שמעון מן הבית וכן שמעון היה טוען כי אביו
נצטרף בבנין ושהיתה חצי הבית שלו ובנין וקרקע ומצד בני ראובן נרא' הפסקי' שאביה'
בנה בנין הבית התרבה באופן שבו שמעון היה צריך להביא ראיה כי אביו נתן חלקו
בבנין ההו' גם כי בכותל השותפי' הדין הוא כי אעפ"י שהא' בנה נאמן השני אח"כ לומר
שפרע חלקו ובחזקת שניהן הוא כמ"ש הרמב"ם ז"ל פ"ג מהל' שכניני' בנ"ד יש לספק
אם נאמן עמה (בנו) (בפיו) של שמעון כי שמעון עצמו היה נאמן בשבועה כמו שכתב
הרמב"ם ז"ל פרק י' מהלכות גזלה ונניח שלא פרע סוף הוא ידוע על פי הפסקים כי
הקרקע הוא של שניהם ראובן ושמעון ובנין הקרקע הוא שלשים ושיוי הקרקע ד"מ היה
עשרה הם ארבעים נראה לי שהדין יהיה שישומו כל שכירות הבית בכל השנים משנבנה
עד עתה שקבל כל השכירות ראובן ובניו וינכו מפל השכירות מה שהיה צריך תיקון
הבית בכל אלו השנים כי הוא ידוע כי כל הבתים שבעיר הזאת צריכין הוצא' תיקון בכל
שנה ושנה ומה שישאר מפל שכירות השני' יש לו לבן שמעון חלק אחד משמנ' שאם
הקרקע היא שנה עשר' והבנין שלשים וחצי הקרקע הוא לבן שמעון עדין כי נפל להם
בירוש' ואין להם חזקה זה על זה כמ"ש הרשב"א בתשוב' שהביא בח"מ בב"י סימן
קמ"ו ואפילו להר"י ברצלוני סימן קמ"ט יודה אם אין בזה דין חלוקה ואפילו יהיה ד"ח
כנדון דידן ידוע על פי הפסקי' שהקרקע הוא של שניה' א"כ יש לו אח' משמנה בשכירות
בכל השני' כי השכירו' נותן על שמושם בקרקע והיותם מסתופפי' בצל הבית ומה שיעלה
חלק א' משמנ' יותן לבן שמעון עד עתה וכן לעתיד עד שיתפשו' שיקנו ממנו שמיני' מה
ששנה כל הבית עתה או הוא יפרע לזה י' חלקים משמונה וכן לפי זה תהיה השומא אם
היתה ההוצא' יותר מל' או הקרקע היה שנה יותר מעשר' או פחות הכלל היא שיגיע
שכירות הבית לבן שמעון כפי ערך שווי חצי הקרקע לערך ההוצא' שעל הדעיני' לברר
הענין לשפוט משפט צדק וכל זה הוא על מונח שלא פרע שמעון שום דבר מהבנין ויש
גם בזה ספק שעברו שנים רבות ויעשה אי זה פשרה על זה אם יראה לדעיני' נאם
המבי"ט: שאלה רכד ראובן היה חייב לשמעון מנה ואח"כ נשא אשה וכתב לה כתוב'
ונפטר אח"כ ובאת האלמנ' לגבות כתובת' קודם החוב והיו מעכבים אחרים מצד שמעון
שלא היה בעיר שלא תפרע היא עד שינכה שמעון חובו כי הוא היה קודם לכתובת האשה
ובא לוי ונכנס ערב על כל מה שיתבע שמעון וינכה בדין תורה לפרוע לו יורנו רבינו

מה יהיה הדין: תשובה אם הנכסים שנמצאו לראובן שמהם גבתה אשתו פתובתה היו קרקעות שהיו לו קודם שנשא נשואה משמעון יכול שמעון לטרוף מן האשה מה שגבת' ואם לא יוכל יתחייב הערב לפרוע לה אם היה הערבות פפי הדין וגם שהיה קרקעו' שגנה אחר שלנה ממנו קודם שנשא את האשה אם פתב בשטר דקניתי ודאקנה יהיה הדין פן ג"כ ואם היו מטלטלי' או סחורות מה שגבתה האשה בכתובתה אם היה שמעון מצוי בעיר היה קודם הוא פיון שחובו קדם לחוב האשה והיה פתוב בשטרו מקרקע' ואגבן מטלטלי דקניתי ודאקנה ונקנו המטלטלי' קודם שנשא האשה אבל אם נקנו אח"כ או שאינו ידוע אז חולקים שניה' בעל חוב והאשה פפי החילו' שפתב הרמב"ם ז"ל פרק ג' מהלכות מלוה ולנה וכיון שגבת' האשה שלא בפני שמעון מה שגבת' גבתה ואין מוציאין מיד' אבל הערב שנקנס לפרוע כל מה שהי' תובע שמעון בדין אם היה מצוי בעיר חייב לפרוע כ"א היה שמעון בעיר היה חולק עם האשה באלו המטלטלי' שגבת' היא וזה נכנס ערב על כל מה שהי' זוכה שמעון בדין וכ"ש אם היו הנכסי' נקני' לראובן קודם שנשא האשה שהי' לשמעון זכות יותר וחיוב הערב לפרוע לו ואם היו בכלל אלו הנכסים שגבת' היא חפצי' שהכניס לו בנדוניית' או שנתן לו ראובן בעלה אז לא היה לו לשמעון שום זכות בהם ולא יתחיי' הערב אלא במה שהיה לו זכות לשמעון בדין: שאלה רפה ילמדנו רבינו מה שפתוב במשנה ד' מפרק ממסכת שביעית זה גופו של פרוזבול מוסר אני לך איש פלוני ופלוני הדיינים שבמקום פלוני כו' אם הוא דווקא וצריף הסופר להזכיר בפירוש שמות הדיינים בפרוזבול או לאו דווקא אלא כשפותב מוסר אני לך ב"ד סתם די ואין צריף לפרש שמותם יבא דברך הטוב בפירוש יען כי ראיתי מי שנתחכם שאם לא פתב בפירוש מ' שמות הדיינים שאינו מועיל: תשובה אם פותב מוסר אני לך ב"ד וכו' נראה שהדייני' חותמים בו והרי הם מפורשים אע"פ שלא פירשם תוך הפרוזבול אבל כשפות' הפרוזבול בלשון עדים אז צריף לכתוב בפירו' הדיינים וכן אנחנו.

נוהגים וידע תדע שיש מחלוקת בין הפוסקים פי הרמב"ם ז"ל ואחרים פתבו שצריף ב"ד כו' אמי ור' אפי בדורם ואחרים מכשירים אפי' בב"ד שאינו חשוב אלא שהם יודעים בטיב דיני הפרוזבול כשאין בעיר ההיא ב"ד חשוב מהם אבל אם יש ב"ד חשוב אינם רשאים אחרים לכתוב בפרוזבול כי אם ברשותם ולכן צריף לכתוב שם הדיינים תוך הפרוזבול או שיחתמו לדעת אם יש בעיר ב"ד חשוב מהם וכשאין באותה העיר אלא ב"ד אחד הוא ידוע כי אותו הב"ד הוא שנעשה בפניהם הפרוזבול שהוא והוא כשר אבל בפרוזבול ששאל כ"ת אין הדיינים מפורשים ולא המקום ולא נודע מהם אולי אינם בקיאים בדיני פרוזבול ואינו כשר לכ"ע ומנהגנו לכתחילה כשהוא נכתב בלשון עדים לפרש הדיינים תוך הפרוזבול ואם הדיינים עצמם חותמים אין צריף לפרשם תוך הפרוזבול ואם נכתב במקום פלוני אעפ"י שלא הוזכר הדיינים תוך הפרוזבול ולא חתמו גם פן הדיינים בדיעבד כשר פיון שאמרו במקום פלוני וידוע כי הב"ד של אותו מקום הם בקיאי' בדיני פרוזבול ובלאו הכי שאינם חשובים או יש חשובים מפורסמים בעיר וכתבו אלו שלא ברשותם אינו כשר והשביעית משמטו נאם המבי"ט: